V. évfolyam — 1—210. — Szolnok, 1881. január 2-án.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fel » . . 2 „ 50 kr.
Negyed » . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

MÚZEUM KÖNYV-TÁRA

Megjelenik hetenként
egyszer:
vasárnap.

E lapnak úgy anyagi, mint szellemi oldalát illető küldemények, valamint a reclamatiók a szerkesztőséghez (Szolnok, Molnár-utcza 922. sz.) czimzendők.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek a szerkesztőségnél és Makray László ur üzletében Szolnokon, és minden kir. postahivatalnál.

Kéziratok nem adatnak vissza és csak akkor fognak közöltetni, ha tudjuk kiktől jönek

Hirdetési díjak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer » — — — — — — 16 »
3-szor » — — — — — — 12 »

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
A NYILTTÉR-nek minden hasáb garmond sornyi tere 25 kr.
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Közönségünkhöz.

A „Jász-Nagykun-Szolnok“ jelen számával megkezdi, illetve folytatja pályafutásának 5-ik évét. Midőn ez alkalommal t. közönségünknek eddig is tapasztalt b. pártolását kérnők, egyszersmind kérjük t. ügybarátainkat, miszerint lapunkat barátaik és ismerőik körében terjeszteni szíveskedjenek.

Lapunk jelen számát, régi előfizetőinkön kivül, megküldjük megyénk tekintélyesebb polgárainak is szives pártolás végett, megjegyezvén, hogy a legközelebbi 2-ik szám elfogadását megrendelésnek tekintendjük. Azért, kik lapunkat nem ohajtják megtartani, arra kérjük, hogy a két első szám közül bármelyiket kiadóhivatalunkhoz visszaküldeni ne terheltessenek.

Midőn még a hátralékok kiegyenlitését s az előfizetési dijak minél előbbi beküldését kérjük, vagyunk, Szolnok, 1881. január 1.

tisztelettel:
a „Jász-Nagykun-Szolnok“
kiadóhivatala.

Az ó és ujév küszöbén.

Az ó és uj év elválasztó és egyszersmind összekötő pontján állunk.

Ez idő-pont nem különbözik ugyan a többi idő-pontoktól, mert jól tudjuk tapasztalásból, hogy az idők lánczolatos folyása szakadatlan, megállapodás- és részletezés nélkül tünnek felettünk, vagy mint a költő mondja: „az idők az örökségbe, mint a vizek a mélységbe lefolytanak,“ — mégis, mióta a csillagzat megtanitotta az embereket az idők folyását is mértékkel mérni, az ó és uj év küszöbén mintegy ösztönszerüleg szállunk magunkba s a tova nyargaló időt csaknem megállitani hiszszük, csak annyi ideig is, mig Jánusként visszatekintünk a letünt évre, s annak eseményeiből tanulságot vonva, mindig jobb, ujuló reménynyel nézünk a jövő uj év elé.

Emberi ösztönünknek engedve, tegyük azt most is.

A letünt 1880. évet bizonyos tekintetben, bár jobbnak mondhatjuk az ezt megelőző éveknél, — kielégitőnek még sem nevezhetjük.

Tekintsük a mi főtársadalmi életünket, mit tapasztaltunk a letünt évben? — Azt, hogy ott zilált ez vett erőt a lelkeken, mely az egyetértésre és együtthatásra utalt elemeket inkább eltávolitotta egymástól. Jól tudjuk azt, hogy ez társadalmi ziláltságot egyrészről az abban szereplők hiusága, önzése, dicsvágya, s mit tudom én miféle bünei, másrészről pedig a visszavonás s mivel sem törődés okozzák, de tény, hogy e ziláltság észlelhető volt társadalmunkban, a mult évben talán nagyobb mérvben, mint azelőtt.

Mindkettő nagy baj, mindkettő nehéz kór jel! nagyobb s nehezebb, mint az szóval, vagy tollal festhető. Mert e szomoritó körölmény leverőleg, bénitólag hat a jobbnak akaraterejére, mely apathiat szül minden irányban — minden iránt, a különben csekély fáradságot igénylő cselekményeket sisyphusi küzdelmet igénylő munkának tünteti fel, melyel a jobbrész — ha lelkét kiteszi sem képes megküzdeni. —

És ez nem jól volt igy! A társadalomnak ezen kór tüneteiben fészkelnek minden néven nevezendő bajaink. Az általános erkölcsösség, felvilágosodottság és müveltség ezért halad csigaléptekkel, — azért vagyunk kenytelenek a népnevelésről ma is, mint jámbor óhajtásról beszélni, s hogy anyagiakra menjünk át, ezért nem virul agrikulturánk, kereskedelmünk ezért házaló siparunk ezért foltozó ma is. Rosz, csaknem türhetlen helyzet valóban, melynek kutforrása — mint mondánk — társadalmunk azon betegségéből ered, melylyel folyton a szereplők hiu dicsvágyának, vagy kapzsi önzésének tömjénez, — vagy — ami nem csekélyebb társadalmi bün — midőn annak ügyeivel, mit sem törődünk, azok iránt hidegek s közönyesek vagyunk.

Isten, a bizonyos halállal küzdő keblébe is oltott vigaszt: a reményt. Uj erőt nyer ettől a lesujtott is, s küzd tovább az élet terheivel. Ilyen nagyban a társadalom — s még nagyobban a nemzetek sorsa is.

Az idő halad visszatarthatlanul, de az ember nem szünik meg remélni a jobb jövőben s munkálkodni jobb létén.

Mint egyes ember életében, a betegség után édes az egészségesség érzete, — mint a természet életében, a vihar elvonulása után élvezetes a békés fejlődés: ugy a társadalom is a betegség kiheverése, vagy a felette elvonult vihar után indulhat örvendetes haladásnak.

Tehát nem szabad csüggednünk! A ki elkagyja magát, elhagyja azt minden. Le kell vetveznünk azt a lompos ruhát ez uj évben, mely háltig azt mondatja velünk „ahogy van ugy van; rosszabb már ugy sem lehet!“

Ez az elv, amily hazug, annyira veszedelmes is, mert gyilokkal fenyegeti társadalmunkat. — —

Nézzük a fecske madarat, akárhányszor leverik fészkét, mindig ujat rak: ösztönből. Az embernek, a polgárnak, a hazafinak tennie kell ezt: öntudatból.

Ha egyesült erővel müködünk társadalmi bajaink elháritásán, a fellábadt s majdan megerősödött pacziens dúsan fogja meghálálni fáradozásainkat, a biztos szellemi előhaladás és anyagi javaink gyarapodása által.

Ezen boldogitó s biztató reményben kivánunk t. közönségünknek boldog ujévet!

r.

Az uj bankó.

A hivatalos lap karácsonyi száma a pénzügyminiszter következő rendeletét közli:

Az osztrák-magyar bank 1881. évi január hó 3-án az osztrák-magyar bank czimével ellátott, 1880. évi május hó 1-éről keltezett osztrák értékü 10 forintos bankjegyeknek kiadását megkezdi, és a jelenleg a „szabadalmazott osztrák nemzeti bank“ czime alatt forgalomban levő 1863. évi január hó 15-éről keltezett osztrák értékü 10 forintos bankjegyeket bekivánja és bevonja.

Az osztrák-magyar bank alapszabályainak (1878. évi XXV. törvénycikk) 89. §. alapján, a magyar királyi kormány és birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok cs. kir. kormánya, az osztrák-magyar bank mellékelt hirdetményében foglalt határozmányok szerint történjék.

E hirdetmény következőleg hangzik:

1881. évi január hó 3-án valamennyi bankintézetnél az osztrák-magyar bank 1880. évi május hó 1-ről keltezett 10 frtos bankjegyeinek kiadása kezdetét veszi.

Ezen uj bankjegysk leirása a jelen hirdetmény függelékében fog közzétételni.

A jelenleg „szabadalmazot osztrák nemzeti bank“ czime alatt forgalomban levő, 1863. évi január hó 15-ről kcltezett osztrák értékü 10 forintos bankjegyek bekivántatnak és bevonatnak.

A birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok csász. kir. kormánya és a magyar kir. kormány e tekintetben, egyetertve az osztrák-magyar bank főtanácsával (alapszebályok 89. czikke), következőket állapi tották meg:

1) A jelenleg forgalomban lévő, 1863. évi január 15-ről keltezett osztrákértékü 15 forintos bankjegyek az osztrák-magyar bank fő- és fiókintézeteinél 1881. évi szeptember hó 30-ig fizetés és kicselésés utján elfogadtatnak. —

2) 1881. évi október hó 31-től — 1881. évi deczember hó 31-ig a bevonatni rendelt, 1883. évi január dó 15-ről keltezett osztrák értékü 10 forintos bankjegyek az osztrák-magyar bank főintézeteinél Bécsben és Budapesten fizetés és kicserélés utján még elfogadtatnak ugyan, a többi bankitézetnél azonban már csak kicserélés ulján vétetnek át.

3) 1882. évi január hó 1-től kezdve, a bekivánt 1863. évi január hó 15-ről keltezett osztrák értékü 10 forintos bankjegyek az osztrák-magyar banktól többé fizetés gyanánt el nem fogadtatnak. Ilyen bankjegyekért váló kárpótlás a fiókintézeteknél csakis különös kérelemre az osztrák-magyar bank főtanácsának engedélyével teljesittetik. Ezen engedély kieszközlése végett a megtéritendő bankjegye a fiókintézetekhez jegyzék (Cossignation) kiséretében nyujtandók be.

1887. évi deczember hó 31-diki után az osztrák-magyar bank már nem köteles (alapszabályok 89. czikke), a bekiván, 1863. évi január 15-ről keltezett osztrák értékü 10 forintos bankjegyeket beváltani vagy kicserélni.

Kelt Bécsben, 1880. évi deczember hó 24-én.

OSZTRÁK-MAGYAR BANK:

Moser A. s. k.,
kormányzó.

Rust s. k., főtanácsos. — *Leonhardt* s. k., vezértitkár.

Az osztrák-magyar bank 1880. évi tiz forintosbankjegyének leirás a következő: Az osztrák-magyar bank 1880. május 1-ről keletkezett 10 frtos bankjegyei 132 miliméter szélességü és 90 miliméter magasságu rétformával birnak, a vizjel nélkül készült papiron kettős nyomtatást mutatnak, egy oldalon német, más oldalon magyar bankjegy-szöveggel.

A tulajdonképeni 122 miliméter széles és 80 miliméter magas bankjegykép közepén egy derékszögü, 58 miliméter széles és 40 miliméter magas, világosbarna alapszinü irásmezőt mutat, sötétkék szinben nyomtatott derékszögü kerettel beszegve, mely a bankjegykép összes többi terét teljesen elfoglalja.

Ezen sötétkék keret egységes rajzolásban nyolcz mezőre való felosztást tisztán főtismertet, melyek közül három-három egymás fölött csoportosuló mező a bankjegykép jobb- és baloldali részét arányos elreudezésben képezi, mig a többi két mező az irásmezőt fölüi és alul egész szélességében berekeszti és egyszersmind a keret két oldalrészét egymással összeköti.

A bankjegykép ezen két hármas felosztásu, egymással egyenlő oldalrészének mindegyike felső derékszögü mezejében az arabs „10“ számot világos szinnel köralaku ékitményben. a német szöveg oldalán: „Czehn Gulden“ a magyar szöveg oldalán: „Tiz forint“ körirattal tartalmazza. A két oldalrész ezen felső mezői a keretnek az irásmező fölött levő része által köttetnek össze, melyben antiqua betükkel világos szinnel nyomtatva ezen szavak: „Czehn Gulden“, illetőleg: „Tiz forint“. husszukás diszitett táblán mutatkoznak.

A bankjegy német, valamint magyar oldalán, a két oldalrész középső mezőiben, kör-alaku keretben egy és ugyanazon eszményi női fő van elhelyezve és pedig ugy, hogy az egyik oldalrész feje a másik oldalrészen levő főnek tökéletes tükörképe. A bankjegyen tehát egy és ugyanazon fő négyszer mutatkozik kétféle fordulatban és világitásban, tekintetét mindig az irásmező felé irányozva.

A bankjegykép két oldalrészének alsó mezői derékszögü diszes ékitményben, mely az előbb emlitett fej rajzok köralaku kereteihez szorosan csatlakozik, a bankjegyek hamisitására szabott büntetésről szóló törvényes határozmányt mikroskopikus irásban tartalmazzák. Ezen

büntető határozmány szövege a magyar oldalon következőképen hangzik:

„Az osztrák-magyar bank által kibocsájtott jegyeknek hamisitása (utánzása vagy megmásitása) a monarchia mindkét részében mint nyilvános hitelpapirok hamisitásának bünténye a büntető törvény határozmányai szerint böntettetik.“

Ezen szöveg, a derékszögű alapformának megfelelőleg, igen keskeny sötétkék kerettel van beszegve, melyből apró világos antiqua-irásban ismételve a bankjegy német szövegü oldalán e kitétel: „10 Gulden“ és a magyar szövegü oldalán; „10 forint“ előtünik.

Az összeköttetés az oldalrészek két legalsóbb mezeje között a sötétkék bankjegykeret kiegészitése czéljából diszes ékitmény által eszközöltetik, melynek közepén tojásdad foglalatban mongramm látszik. Ez a német oldalon a német nyelvü bankezég „(E). U. B.“ kezdőbetüit, a bankjegy magyar oldalán a magyar nyelvü bankczég „O. M. B.“ kezdőbetüit tartalmazza. A monogrammtól jobbra és balra az antiqúa-betükkel nyomatott „Zehn“ illetőleg „Tiz“ szavak ugyancsan diszes kikerekitett foglalatban vannak elhelyezve.

Az összképet. melynek egyes diszitményei számos mikroskopikus ékitményekből állanak, irásszalag szegi be ezen sokszorosan ismételt szavakkal: „Zehn Gulden“, illetőleg „Tiz forint.“ Ezen irásszalaghoz végső befejezés gyanánt csipkeszerüen rajzolt ékitmény csatlakozik, melynek szabályosan ismétlődő részeiben mindig a „10“ szám mutatkozik.

Egészben tekintve, a tiz forintos bankjegy német és magyar oldala két hasonnemü kép gyanánt tünik elő, mely csak a szöveg nyelvi különbségére és az ékitményi részletek egyes csoportjaira nézve különbözik egymástól.

A bankjegy alapja, a mint az különösen a középső irásmezőn és a bankjegy szélén szembe tünik, apró, egyenméretü, haránlos keresztecskékből (X) álló világosbarna finom ékitményből áll, melyben a mikroskonikus „10“ szám számtalan szabályos ismétlődésben ujra és ujra előfordul.

A szószerinti bankjegy-szöveg, következőképen: hángzik: „Az osztrák-magyar bank ez utalvány átvétele mellett bécsi és budapesti főintézeteinél fizet legott kivánatra az elömutatónak osztrák értékü Tiz forintot törvényes érczpénzben.

Bées, 1880. május 1-én.

OSZTRÁK-MAGYAR BANK.

Mohr A.,
kormányzó.

Wodianer, főtanácsos. *Leonhardt*, vezértitkár.“

A bankjegy német szövege fölött az irásmezőben a sorozat megjelölése, a bankjegy magyar szövege fölött ugyan olyan helyen a bankjegy száma vörös szinben látható.

Bécs, 1880. évi decz. hó 24-én.

Ipar, kereskedelem és közgazdászat.

A „szolnoki-ipartársulat“ választmányi gyülésén 1880. deczember 26-án a társulat által kibocsájtott 10 frtos kamat nélküli kötvényekből a következő ötven (50) darab lett kisorsolva, 1. Lengyel A., 7., 8. Szvitek K., 10. Horváth A., 16. Csabai M., 17. Fischbein J., 28. Juhász I., 35. Kreutzer B., 38. Steigenberger S., 54. Czverkó F., 56. Csapó M., 63. Kreutzer L. 77. Kremmer L., 82. Petrovics A., 87. Hay J., 94. Lopocsi B., 100. Mar-kus B., 101. Elias S., 105. Lengyel A., 124., 129. Külső-Szolnoki-Takarékpénztár, 134. Lévay A., 135. Mátyus I., 137. Petrencsik I., 138. Mátyás L., 139, 140, 142, 145, 153, 158, 160, 161, 163, 164. Tiszavidéki takarékpénztár, 173. dr. Kreutzer F., 175. Bugyi F., 176. Weisz S., 182. özv. Polacsekné, 189. Nagy P., 192. Steiner K., 200. Kapusi M., 204. Barhó F. és fia, 215. Szendi A., 220. Kreutzer B., 222. Kohner Zs., 235, 241, 248. Ipartársulat birtokában. Ezen kötvények 1881. február 1 től a társulat pénztáránál darabonként 10 frtjával fognak beváltatni. Szolnok, 1880. deczember 27-én. *Lengyel*, elnök, *Kiss A.*, jegyző.

A „szolnoki ipartársulat“ ezennel közhirré, teszi, miszerint a választmány határozata folytán a vasár- és ünnep-napi rajz oktatásban 1881. január 1-től kezdve csakis iparos tanonczok és segédek vehetnek részt, miután az eddigi tapasztalat azt bizonyitotta be, hogy a fő czél, az iparos növendékek rajzbani kiképzése csak is igy érhető el. A társulat esti iskolájában mint eddig ugy ezután is részt vehet mindenki az oktatásban, és pedig dij fizetés nélkül. Szolnok, 1880. deczember 27-én. Lengyel A., elnök, Kiss A., jegyző.

— „Szolnoki Ipartársulat“ elnöksége m. hó 22-én a népszámlásra vonatkozólag a következő felhivást bocsátotta ki tagtársaihoz:

„Hazánkban, és igy városunkban is 1881. január hó 1-től 10-ig, általános népszámlálás fog megejtetni.

Ily népszámlálások hazánkban rendesen minden 10 évben egyszer eszközöltetnek, és az igy egybe gyüjtött statisztikai adatok ugy a törvényhozás, valamint a kormány által az ország összes lakosainak érdekében használtatnak fel.

Ebből kifolyólag ily népszámlálások pontos és megbizható keresztülvitele fölötte nagy fontossággal birnak, az ipar és kereskedelemre is, polgári kötelességünk tehát ezen üdvös munkálat keresztülvitelénél a városi hatóságot minden tőlünk kitelhető módon előmozditani, és az összeirásnál tényleg segédkezet is nyujtani, mely czélból a polgármesteri hivatal által társulatunk egy hivatalos felhivás által meg is kerestetett.

Kedves kötelességünknek ismerjük, tisztelt tagtársainkat ez ügy fontos voltára figyelmeztetni és kérni, miszerint mindazok, kiknek ez tehetségökben áll jelentkezzenek azonnal tek. Molnár Alajos I. tanácsos ur hivatalában, és ajánlják fel közremüködésöket a már emlitett 10 napra.

A tanácsos úr egész készséggel fogja a kellő felvilágositásokat adni.“

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI ÜGYEK.

A szolnoki járás tanitókörének ügyrendje.

1. A járási kör tisztikara a miniszteri szabályrendelet 14. §-a értelmében egy elnök-, egy alelnök- és egy jegyzőből áll:

a) Az elnök képviseli a kört, a gyüléseket egybehivja, megnyitja, vezeti és bezárja és a jegyző által elkészitett ügyiratokat aláirja.

b) Az elnök akadályoztatása esetében az alelnök mindenben helyettese.

c) A jegyző a gyülésekről pontos jegyzőkönyvet vezet s azt a következő gyülésen hitelesités végett felolvassa; a szőnyegen levő tárgyhoz szólni kivánókat feljegyzi és azokat oly sorrendben hivja fel a szóláshoz, aminőben jelentkeztek; minden ügyiratot fogalmaz és aláir. —

2. A járási kör gyüléseinek teendőihez tartozik a miniszteri szabályrendelet 15. §-a szerint a gyülése helyén levő népoktatási tanintézeteket meglátogatni és ott az előző gyülésen akár önként vállalkozó, akár kijelölt tagok által a meghatározott tantárgyból tartandó gyakorlati próbaelőadást meghallgatni.

3. A gyülések szellemi müködéséhez tartozik továbbá az önként vállalkozó vagy kijelölt tagok általi irás- vagy élőszóbani értekezések megtarttatása bármely szaktantárgy fölött.

4. A gyülés a meghallgatott gyakorlati próbaelőadás vagy értekezés felett biráló véleményt mond, melynek a személy iránti kiméletességgel tárgyiasan kell folyni.

5. A kör tagjának jogában áll a szőnyegen levő tárgyhoz egyszer hozzászólni és csak mint inditványozó vagy előadó zárszavait elmondani ugyszintén személyes kérdésben felszólalni.

6. A kör tagjai a miniszteri szabályrendelet 2-ik §-ának d) pontja értelmében figyelmüket a pénzbeli segélyek gyüjtésére is kiterjesztik, s e végből pártoló tagokat szereznek.

7. A gyüjtésileg befolyt pénz a tankerületi pénztárnoknak átszolgáltatik, aki az ily uton befolyt pénzről a járási kör elnökségének időközönként jelentést tesz, az elnökség pedig a pártolóknak hirlapilag fejezi ki köszönetét a kör nevében.

8. A járási kör müködésének eredményéről szóló évi jelentését a miniszteri szabályrendelet 11. §-ának f) pontja szerint a tankerület nagygyülése elé terjeszteni tartozik. —

Az 1880. évi szeptember hó 26-án tartott ülés által ezen ügyrend kidolgozása végett kiküldött hármas bizottság:

Gombkötő János s. k. Baumhorn Ede s. k
Szontágh Jakab s. k.

3. sz. 1881. Ezen ügyrend a szolnoki járás tanitókörének 1880. évi deczember hó 19-én tartott ülése által ily értelemben elfogadtatott.

Szontágh Jakab.
tanitókőri jegyző.

MEGYEI S KÖZSÉGI ÉLET.

Megyei közgyülés.

Még a multkori rendes közgyülés alkalmával ki lön mondva, hogy a különböző törvényekben előirt, bizottságok megválasztása és egyébb sürgős ügyek elintézése, végett deczember havában rendkivüli közgyülés fog tartatni, e határozat decz. 21-én valósult is. Elnöki tisztet szeretett főispánunk gr. Batthányi József ur ő nmtsga vivé, a tagok meglehetős számban gyültek össze.

Mindenekelőtt ki lett sorsolva 20 megye székház épitési kötvény.

Az igazoló választmány jelentéséből hallottuk, miszerint 131 ujonnan megválasztott megye bizottsági tag igazolva lön, egyedül a mihálytelki kerületben megválasztott Őszi Dávid nem lett igazolva, miután a választók névsorában nincs benn. — Alsó-Szt.-Györgyön Sipos Orban alispán, Árokszállási III. alv. kerületben Kovács Alajos és a turkevei II. alv. ker. Nemes Sándor biz. tagok lemondása folytán uj választás tüzetett ki 1881. január 23-ára, a választás vezetésével az előbbi elnökök bizattak meg.

Közigazgatási bizottság tagjaivá megválasztattak: Horthy István, Major Endre, Makai Imre, Lovassy István, Gosztonyi Géza és Csanádi Béla.

Központi választmány tagjaiva: Nagy Ferencz, Ke-

TÁRCZA.

Szilveszter éje.

„Az esztendőnek a halála
Oly ünnepélyes egy halál!
Ilyenkor minden jobb halandó
Elzárkózik, magába száll.“

Petőfi.

Haldoklik az esztendő. Az emberek körül állják a haldoklót és különféle érzeménynyel nézik végvonaglását. Kedves és kevésbé kedves; megörvendeztető és megszomoritó emlékeket hagy a mulandófélben levő esztendő az embereknek. Az egyik embert az elmult évben sok előreláthatatlan öröm, a másodikat számos csapás érte. As egyik embernek sok reménye füstbe szállt, mig a másik embernél a nem remélt következett be. Az egyik ember fellelte, a másik ember elveszitette, mig a harmadik ember egy évben fellelte és el is veszitette boldogságát. — Istenem, ki birná mindazt előszámlálni, ami az elmult évben történt! — Mi egy év az emberiség történetében? Egy homokszem, amely a homoksivatagon számba sem vehető. Egy év az emberiség történetében oly jelentéktelen és egyes embereknél mégis annyi nevezetes változást idézhet elő.

Körülálljuk a haldokló esztendőt és visszagondolunk mind arra, a mi az elmult esztendőben velünk és azokkal történt, akik vagy a mik közelebbről, vagy távolabbról érdekelnek bennünket. De a mai éj nemcsak az ezernyocszászynyolczvanadik évben történtekre emlékeztet, hanem az egész multat hivja vissza emlékezetünkbe. Elvonultatjuk lelki szemeink előtt mindazon képeket, amelyek a közelmultról oly élénk szivekben maradtak meg emlékezetünkben. Képzeletünk és emlékezetünk még messzebbre száll és kiterjeszkedik még azon személyekre is, akiknek csak szellemét ismerjük; képzeletünk és emlékezetünk még azon episodokra is kiterjeszkedik, amelyekben mi nem szerepeltünk, amelyeknek mi nem voltunk szemlanui, amelyeket, csak a következményekről, hirből, a történetből ismerünk.

Emlékezzünk vissza mindenre, amire ezen éj csak emlékeztethet. Juttassunk mindennek és mindenkinek nehány perczet a visszaemlékezésből. — És ha a visszaemlékezésből már mindazok emlékének szenteltünk nehány perczet, akikhez kötelékek füztek bennünket; akik szivünk valamely részét elfoglalták; ha már megsirattuk a szerető szülőt, akit tán a kegyetlen halál ragadott ki ölelő karjainkból; a felejthetetlen barátot, akiben csalatkoztunk, aki tőlünk elpártolván, az ellenség táborához szegődött; a, hűtlen kedvest, aki hitegetésével ámitgatott és midőn csalfa enyelgésével és ölelésével lelkünket körülhálózva, hatalmába keritett, lábbal tiporta boldogságunkat vagy ha már hálával emlékeztünk meg szerető szülőnk gyengéd gondviseléséről; barátunk önzetlenségéről és hiv ragaszkodásáról és kedvesünk önfeláldozó szeretetéről, és páratlan hűségéről, szóval, ha már mind arra gondoltunk, ami közvetlenül a mi lelkünknek fáj, vagy ami saját szivünket örömmel és gyönyörrel tölti be (minthogy az ember legelőször is arra szokott gondolni, ami saját személyével függ összse) akkor ne feledjünk egy férfit, kinek dicső szelleme körünkben időzik, akinek hangzatos nevét minden ajk kegyelettel emliti, akinek remek művei a külföldön tiszteletet szereznek nemzetünknek, amelynek ő épen most 58 éve Szilveszter éjelén lett dicső fia. Ne feledjük **Petőfi Sándort**, a ki ma 58 éve szegény, egyszerü szülőktől lett e hazának, e nemzetnek, az emberiségnek, a tudománynak, a költészetnek ajándékozva. Ne feledjük Petőfi Sándort, aki 1822. évben épen Szilveszter éjelen Kis Kőrösön ama szegény kis házikóban született, melyet kevés hét előtt a Petőfi nevét viselő tudományos társulat mintegy szentélyül való megőrzés végett kegyeletből megvett és egy kiküldött bizottság által a legnagyobb ünnepélyességgel átvétetett.

„. . . . Mibe mártsam tollam?
Hogy dicső képedet hiven lerajzoljam.“

Petőfi Sándor! Mennyi szépet és jót, dicséretre- és szeretetre- irigylés- és csudálatraméltót tartalmaz a népszerüvé lett férfi eme hangzatos neve! Hol azon toll, amelylyel hiven lefesthetők volnának azon érzemények, melyek ezen név említésénél bennem keletkeznek?

Jellemezzem őt? Őt, a babérral koszoruzott szerelem dalnokot, a kitünő lyrikust, a páratlan hazafit, a szent szabadság bajnokát az elismert lángészt? Őt jellemezzem? Sokkal jelesebb férfiak irtak róla és műveiről egész könyveket; sokkal hivatottabb férfia nyujtottak az olvasó közönségnek hű jellem- és életrajzot. Az én tollam sokkal gyengébb, mintsem képes volnék arra, hogy vele egy Petőfit jellemezzek. Nem jellemezni akarom őt, akinek jóslatszerü kivánsága beteljesedvén, nem ágyban, közönséges halálban mult ki, hanem a szent szabadság megszerzéséért vivott csaták egyikében; aki saját jóslatszerü kivánsága szerint a szabadság bajnokaival együtt egy közös sirba temettetett; őt, akinek sirját még egy egyszerü kereszt sem jelezi; akinek sürü szemfödelét a porladozó testmaradványaira nehezedő rögök képezik; akinek halotti éneke az ágyuk durranásai és a szabadságunk ellenségei által földre sujtott sebesültek levegőbe vegyülő jaj — és fájdalomkiáltásai voltak. — Nem jellemezni akarom őt, jellemezik ő saját művei és tettei s ezen jellemzés a legpontosabb. De megtaláljuk mi hű élet- és jellemrajzát saját költeményének eme szakaszaiban is:

„És nőtt a gyermek, lángra lobbant
Meleg keblén az ifju kor,
S a dal malasztos enyh a szivnek,
Midőn hullámzó vére forr.

rekes Géza, Kormos Miklós, Stráda Béla, Kiss László. Kövér Károly, Gyömörey Felix, Bolváry Antal, Bárczay Gyula, Horthy István, Hellsinger Mór, Losonczy Mihály, Hajdu Sándor, Lovassy István, Pap Elek, Pólya Béla, Király Alajos, Hegedüs Ferencz, id. Moczár Alajos, Lippich Gusztáv, Okolicsányi István, Kiss Ferencz, id. Scheftsik István és Major Endre választattak meg. Megalakitattak ezen felül még az igazoló és biráló, állandó választmányok, közegészség ügyi, népnevelés ügyi bizottságok, közmunka váltság oly összegben lön megállapitva jövő évre is, mint a jelenben van, 1 két fogatu igás után egy napra 1 frt 20 kr, kézi napszám 40 kr. A közmunka ügygyel kopcsolatosan br. Wodjaner p.-szandai birtokossal a szolnoki tiszai hid vám mentessége szabályozása tárgyában kiküldött bizottság jelentése is előterjesztetett, melyhez csatolva volt az egyezség. — A küldöttség ezen egyezséget, miután vele évtizedeken keresztül huzódó vitás kérdés döntetik el s a megye jogai teljesen meg vannak óva, — elfogadásra ajánlja, ez meg is történt egyhangulag. Gyömörey Felix biz. tag felszólalására azon biztositást is nyertük, az alispántól, hogy jövő évre a szandai töltés ki fog — legalább a közlekedés könnyitése czéljából, — követtetni.

Kunszentmárton városnak megengedtetett, hogy hidépitési czélra 25000 frt kölcsönt vegyen fel, egyszersmind kimondatott, hogy a város a Körös átmetszésen levő hidat is tartozik átvenni, ha a Körös hidat ujabban is régi helyére óhajtja épiteni.

A közgyülés egyik legérdekesebb tárgya volt azon panasz kérvény, illetve inditvány, melyet Kallay Béni és Harkányi Károly mezőtúri birtokosok képviseletében Szendi Antal a Hortobágy-Berettyó vidéki belviz szabályozási ügyében a nem illetékes Biharmegye alispáni helyettése által eszközölt eljárás orvoslása végett adott be, nem kevesebbről volt itt szó, minthogy nevezett megyének ezen megye területe és hatáskörébe történt beavatkozása és tulkapása szüntettessék meg, a közgyülés az állandó választmánynak ide vonatkozó s a sérelem nagyságát élénken kifejező véleményét egész terjedelmében egy hangulag elfogadván, erélyes hangon felirni határozott a közmunka és közlekedésügyi miniszterhez azon világos kijelentéssel, ha sérelme, orvosoltatni nem fog, kész panaszával az ország gyüléshez fordulni.

Több község költségvetése jová hagyatott.

Lelkes eljenzéssel fogadtatott azon inditvány, hogy a trónörökös ő fensége közel végbemenendő esküvője alkalmával a megye feliratot intézzen a boldog ifju párhoz s ezt diszesen kiállitva főispán ur ő nmltga vezetése alatt küldöttség nyujtsa át. A jegyzőkönyvek hitelesitése e hó 29-én történvén, alkalmunk volt hallani Kerek József főjegyző ur ékes tollából folyó feliratot, s bátran elmondhatni, hogy az egyenes nyilt lelkű, királya és családjához hü magyar ember érzelmét a legmelegebben és hivebben tolmácsolja.

LEVELEZÉS.

Felső-Jászság, dec. 22. 880.

T. Szerkesztő ur!

Dolgunk lévén Jász-Berényben, e hó 18-án utunkat Pestről Hatvanon keresztül tettük meg.

Hatvanban volt szerencsénk találkozhatni, megyénk szeretett főispánja Mgos. grf. Batthyány József urral és áldott jóságu nejével, ugy szintén megyénk alispánja Ng. Sipos Orbán urral, kik szintén Berénybe szándékoztak.

Midőn a vonat Jász-Berénben meg állt, nagy meglepetésünkre ott láttuk összeseregelve a város intelligentiájának nagy részét és sok polgárt, kik a vonatról leszáló vendégeket élénk éljenzéssel fogadták.

A fogadtatás megtörténte után ő méltóságaik a számukra rendelt fogatokon, az őket követő mintegy 15—20 kocsi kiséretében a volt megyeházban székelő kir. törvényszék elnökéhez hajtattak.

Miután ő méltóságaik a délelőtt folyamán pár helyre látogatást tettek, fogadták a külömböző tisztelgőket, köztök a nőegylet derék tagjait. Ez után főispán ur a kir. törvényszék börtöneit, az erre kirendelt küldöttség tagjaival szemlélte meg, hol a talált rend és tisztaság felett elismerését jelentette ki, s csupán a hiányos fütési rendszer ellen tett kifogást.

Délutáni 3 órakor kezdetét vette a régi megyeház termében rendezett banket, melyen 10 nő és 62 férfi tag vett részt. A pohár köszöntések sorát Elefánty Sándor ur berényi polgármester nyitotta meg, tapintatos czélzással arra, hogy ez egykori megye székház, most már csak ily ünnepélyes alkalmakkor használtatik, éltetvén a főispán urat, mely felköszöntést ő mga. szokott finom modorával megköszönvén, éltette Jász-Berény város lakosságát.

Utánna Becsey Gyula kir. járásbiró ur mondott egy talpra esett — de kissé hosszas, s mely hatását is gyengitette — felköszöntőt éltetvén a jelenlévő kegyes grófnét, ki azt szivélyesen meg is köszönte. Sipos Orbán alispán ur a berényi polgárokért emelt poharat, egy csinos beszédben.

Feltünő volt Pintér Mihály volt polgármester ur toasztja, mely egyenes jeremiád volt a megye székhely eltétele miatt elmondá, mint járt ennek megakadályozásában, de hasztalanul, éltette a főispán urat és reményét fejezte ki, hogy valamint 1745-ben a jászkunok egyik gróf Batthyány nádor közbenjárása folytán szabadult meg a pesti Károly-kaszárnya uraságа alól, ugy jelenleg és talán azért adott a gondviselés egy másik gróf Batthyányt, hogy az elveszett megye székhely ujra vissza állitassék, melyre Kúthy István kir. ügyész ur azzal felelt, hogy a magyar ember mindenütt otthon érezze magát akár székhelye az a megyének, akár nem. Mire jó Pintér Mihály uram elbusulta magát, bele vágta honfiui gondokkal telt fejét áldozat kész bal markába nagyot sohajtott s vissza vágyott Ázsiába.

E csaknem polemiává vált felköszöntéseknek végett vetett Hegedüs Zsigmond úr igen tapintatos felköszöntője, hangsulyozván, hogy nem a székhely teszi alapjában egy várost emelkedetté, hanem a kor kivánalma szerinti haladás, mellyet örömmel szemlél jelenleg Berényben. Áttérvén az épen kezében lévő Lehel-Kürt történetének magyarázatába mélyet, úgy a női, valamint a férfi közönség egész figyelemmel, és tudvágygyal hallgatott mindvégig.

Ekként befejeztetvén az ebéd, estére mükedvellői előadás és ezt pedig tánczestély követte, melyen mi nagy sajnálatunkra nem jelenhettünk meg.*)

*) Tárgy halmaz miatt késett.

Lantot ragadt az ifju karja
Lantjának adta érzetét,
S dalszárnyon a láng érzemények
Madárként szálltak szerteszét.

Égig röpült a büvös ének,
Lehozta a hir csillagát,
S a költőnek sugarából
Font homlokára koronát."

Kell e ennél hivebb jellemzés, pontosabb életrajz? Akinek életét, és müködését mindnyájan ismerjük; aki nek tettei világosabban szólnak irott müveinél; akit a magyar költők közül a külföld leginkább ismer: kell-e annak élet- vagy jellemrajzát adnom? — Nem jellemezni akartam őt, erre szükség nincsen, de igenis **dicső emlékének akartam szentelni néhány sort.** Igen, ama **Petőfi** dicső emlékének akartam szentelni e sorokat, akinek annyi jóslatszerü kivánsága között „Jövendölés"-ének eme szavai is teljesedésbe mentek:

„Anyám, az álmok nem hazudnak:
Takarjon bár a szemfödél:
Dicső neve költő fiadnak,
Anyám, soká, örökkön él."

Igen, koszorus költőnk dicső neve örökké élni fog. Ne is feledjük őt el még akkor sem, mikor legnagyobb ünnepeinket üljük.

Az „Apostol" megteremtője születésének évfordulója ma van. Ne feledjük tehát Petőfi Sándort, ki szent szabadságunk és lyrai költészetünk szent apestola volt.

Szentgyörgyi Jakab.

Helyi hirek.

— *Nagy feltünést* okozott mult hó 24-én délelőtt az Adler, Weil és Eliasz urakat megkárositó egyének elszállitása a karczagi törvényszékhez, — Nagy néptömeg gyülekezett össze, midőn a négy bünöst — kiket Hegedüs Béla kapitány urnak sikerült kézrekeriteni — a helybeli városháza börtönéből — ahol ideiglenesen voltak elhelyezve — kivezették, hogy őket méltó büntető kezeknek átszolgáltassák,

— *Felolvasás.* Mult vasárnap — mint annak idejében lapunkban jeleztük — Jónás Jáos ur, a budapesti kereskedelmi akademia tanára igen diszes és nagy közönség előtt, az ipartársulat nagy termében, a karácsonyi ünnep által előidézett áhitatos hangulathoz mért épületes felolvasást tartott, melyben a felolvasás cziméhez képest megmagyarázta, hogy mi a „legfőbb feladatunk." — Eltekintve a felolvasás „épületes" részétől az igen szép irályu és élénk hangsulyozással előadott felolvasás — melynek anyagját a társadalmi életben, egyes személyekben gyökerező hibákfelderitése és káros voltának kimutatása képezte, a **maga nemében**, sikerültnek mondható. Hozzá tesszük ezen megjegyzést a maga nemében mert szerintünk — amint lapunkban már hangsulyozva volt — Szolnokon *népies* felolvasásokat kell tartani, melyek ugy irályukra, mint anyagukra nézve a hallgatóság felfogásához legyenek mértek, mert a felolvasásnak nálunk a főczélja: a felnöttek oktatása, nem pedig az hogy a müveltebb néposztályt mulattassa. Az eddig tartott jeles felolvasások nagyobbára csak müvelt közönségből álló hallgatóságnak voltak szánva és a megjelen. hallgatóság — értjük azokat, akik a felolvasásokat fellengős ilyáruk daczára megértették — ezen felolvasások meghallgatása által inkább mulatott, inkább szórakozott, mintsem tanult volna.

Január (2 án) ma délután 4 és fél órakor Dr. Somogyi Ignácz ur fog felolvasást tartani. E felolvasás czime: „A nyelvekről."

— *A karácsony* nagyon vigan folyt le városunkban; jele annek többek közt az is, hogy már csütörtökon délután (23-án) egyik polgártársunk, ki nagyon mélyen nézett a pohárba, részeg állapotában elragadtatva a karácsony szent ünnepe által előidézett áhitattól, a molnár-utczában épen a „Loyd" kávéház átellenében a nagy sár kellő közepében térdre omlott, és összekulcsolt kezekkel és ég felé emelt tekintettel dicsőitette a mindenható Istent — talán Bachust értette! és hányat láttunk ilyent!

— *Távirdai hivatalunk.* Ha az embert a sors a „Magyar király" második emeletén levő távirda hivatalba készteti menni, különösen, ha az előcsarnokban kell nehány perczig időzni, hogy sürgönyét megirja, akkor legjobb, ha az ember náthás és sötét szemüveget visel. Mert az előcsarnok „felszerelése" szaglási- és szépészeti érzékét annyira bántják, hogy szeretne megfutni még mielőtt a sürgönyt expediálta. Régi ládák, törött üvegek, festékkel telt fazekak, egy edénybe összegyüjtött szemétrakás, melyet alkalmasint már régóta gyüjtögetnek. Szóval raktára ez minden szemétnek, piszoknak stb. — Nem lehetne ezt a helyet tisztábban tartani?

— *A 1881. uj évi köszöntőt* a szolnoki nőegylet javára tett jótékony adomány által megváltották: — dr. Schlesinger Simon, Kiss Ferencz, Bécsy Jánosné, Lengyel Antal, Lippich Gusztáv, Bagossy Károly, id. Scheftsik István, Berky József, Adler Ignácz, Wéhle Lajos. Krausz I.

— *Beküldetett.* Többször hallottuk mostanában emlegetni, hogy a Scheftsik István ur téglaégetője bekeritése alkalmával a város tulajdonát képező azon területből, hol a homokos gödrök vannak, jelentékeny területet elfoglalt. Nem vagyunk hajlandók ezen szóbeszédnek hitelt adni, de mégis szüségesnek láttuk ennek felemlitését legfőképpen azért, hogy a hir megczáfolására alkalmat adjunk, s felhivjuk a városi tanács figyelmét arra, hogy a dolgot megvizsgálja s ha a hir alaptalan a roszat mindig könyebben elhivő közönséget megnyugtassa.

— *Betörés.* Deczember hó 27-én éjjel ismeretlen tettesek a Roth és társa-féle üzletbe betörtek és onnan mintegy 1200 frt értékü portékát és 300 frtot készpénzben oly ügyesen és oly esendben vittek el, hogy a közvetlenül az üzlet melleti szobában háló Roth család de még a közelben levő rendőri laktanyán tartózkodó rendőrök ezen betörés daczára a legnagyobb nyugodalomban háboritlanul szenderültek és csak reggel vették észre, hogy mi történt az elmult éjben. — A tettesek — a mint a körülményekből itélni lehet — nemcsak az üzlet helyiségét ismerték, hanem még azt az időt is tudták megválasztani, amikor az üzlet tulajdonosa, Roth ur, elutazott, hogy gaz tettüket annál biztosabb siker koszoruzza.

— *A szolnoki gyufagyárról néhány szó.* Tudjuk mindannyian, hogy a gyufagyártás a legegészségtelebb kenyérkereset módját képezi a szegény népnek; másként munkára szert tehető, gyufagyári munkásnak be nem áll, mert szereti az életet, s azt szeretni, nyomasztó anyagi viszonyok közt tengődő embernek lehet-e nagyobb erénye? De ha mégis kénytelen nyomorában eme mérges anyag előállitásánál közremüködni, az illetőktől nagyon megvárható, hogy tekintsék ily munkásban is az embert, s igyekezzenek odahatni, hogy ezen szegény emberek földi existentiáját ha tehet ne röviditsék még jobban, s ne alacsonyitsák e munkás osztályt anynyira le, hogy viasz-sárga, egészségtelen arczaikról is már rabszolgáknak lekintsenek.

Tudjuk, hogy a nevezett gyufakészitő helyiségben legfeljebb 10—15 embernek van s lehetne helye a dolgozásra, de tudjuk, hogy van idő, s ilyen a ma is, hogy azon szükséghelyiségekben 5—90 ember mérgezi, csomagolja s továbbitja a gyártmányok ezen legegészségtelenebbjét.

Elvárnók, hogy e baj orvoslása végett minden intézkedés megtétetnék egyrészről arra, hogy a gyártulajdonos tágas, kellően felszerelt s tisztán tartott helyiségekben végezhesse az életet és egészséget egyaránt alásó munkát, s méginkább, hogy a közegészségi közegeknek e részben teendő sürgős óvintézkedése foganatlan ne maradjon.

Szolnok, 1880. decz. 30.

P . . . . mns.

MEGYEI HIREK.

— *Tisza-Roffról* irja nekünk egy tekintélyes polgár: Tudva azt, hogy b. lapja nyitva áll minden oly közleménynek, mely egyes társadalmi hibák leleplezését, ha lehet javitását czélozza, bátorkodom a következők közlésére felkérni. A fegyverneki vasutállomáson történni szokott rendetlenségeket — ámbár többet hallottam — soha sem hittem volna, ha nem lett volna alkalom a napokban magamon tapasztalni. Utitársaimmal későn érkezénk meg Budapestről; meglehetősen elvoltam komissiókkal látva, mindkét kezem s minden zsebem csomagokkal volt telve, Egy, ép akkor vásárolt 75 frtos vadászfegyvert, egy esernyővel az indóház kijáratánál a falhoz támasztottam, miket sok rétű gondjaim és a sietség miatt — mert uti társaim már kocsin ültek s reám vártak — ott feledék. A vadászat kedvelők tudni fogják, mily érzések között irhattam másnap az állomás főnöknek ott feledett tárgyaimért, ki is méltó bosszuságomra az esernyőt haza küldte, — de a puska maig is oda van. Az egész állomáson a vasuti személyzeten kivül egy lélek sem volt, az esernyő és puska egymás mellett voltak a falhoz támasztva, még is csak az esernyő került meg. Sajnos dolog, hogy vasuti állomáson — hol a személyzetre egy puskánál értékezebb tárgyak is vannak bizva — ilyesmi megtörténhetik. — (Bizony sajnos! Szerk.)

— *Rövidhirek.* Mint értesültünk, Karczagról nem viszik át a kir. adóhivatalt T. Roffra, hanem egy előre ott hagyják s Roffon is állitanak egyet. **Elek Dávid** barátunk, akit megyénk főispánja t. megyei ügyésznek nevezett ki, — a m. hó 21-én tartott közgyülésben tette le hivatalos esküjét. Viselje egészséggel! — **A karczagi** elökelő körök kedvelt egyéniségét Vidovich Menyhért honvéd százados urat a II. honvéd-zászlóaljhoz helyezték át Félegyházára. — **Az uj megyei nyomdászok** — — a régiek lettek. Hát jó ez a változatosság néha mindenben! — **Tisza-Roffon** m. hó 26-án tánczvigalmat rendezett Molnár Antal vendéglős a földrengés által sujtott zágrábi szegény családok felsegélyezésére. — **Valami Bosco János** nevezetü büvész mutogatta ügyességét a mult hetekben Szolnokon. A kik látták azt besaélik, hogy tisztelt Bosco úr mindennek mondható csak ügyes büvésznek nem. — **Árokszálláson** Miha Ferencz uram minap este nagy-fejjel menvén haza felé, egy ház sarkán lévő fa-bakterban elbukott s a szájában levő pipaszár szájpadlásába hatolt — s meghalt. — A „T.-K." azt irja, hogy Boleman J. ifj. Kerek K. és Veres K. urak Kisujszállásról vadászat végett Mármarosba rándultak s lőttek 12 medvét, 50 rókát, tömérdek nyulat és **egy nagy-nagy — — kacsát!**

— *Jótékonyczélu adomány.* Kunszentmárton város polgármestere Nagy Géza, kassinoi elnök ur mult hó 19-én

tartott választmányi ülés alkalmával két tizforintos kassinoi részvényt adományozott az ott felmerülő költségek fedezésére.

— *A „Tiszavidék“* legutóbbi számában egy pár jó (?) rimmel gazdagitotta irodalmunkat. Óriási fáradsága kerülhetett e pompás (?) rimek feltalálása, mit konstatál ama szánalomra méltó körülmény is. hogy csak tõbben birták azokat föltalálni. Hogy mi se maradjunk adósak, mi is küldünk be egy jó rimet: tõrök—nyõszörõg. Jósága és helyességéről, azt hiszem, városunk minden intelligens embere meg van győződve.

— *Nem tudom,* tudják e már olvasóink, hogy egy „Tisza-Vidék“-nek nevezett társadalmi lap is van városunk ban, melynek, mint az ujdonszülött kis csirkének, különös tulajdonsága az, hogy farkas szemet néz az egész világgal. Szerkesztője, ugy látszik, azt hiszi, hogy a hirlap szerkesztés abban áll. hogy az ember szép velin papirosra oda nyomtat mindenféle gorombaságokat; csalódik a „Tisza-Vidék“ szerkesztője, mert ez nem hirlap szerkesztés; — a hirlapnak nem szabad feledni, méltóságát, nem szabad nevetségessé tenni a hatalmat, mely szót adni, szót vinni van hivatva. — Alig hogy megszületett a lap, neki megy az egész világnak s kárörvendően keresi ki más lapok gyengéit. Pfui, milyen gyerekes szokás, ha az embernek nincs mi vel fölemelkedni, legczélszerübb a mások hátára mászni, s másokat lerántani. Tiszteljük e herosztrátusi irányt, szánluk a a szép velin papirt, skételkedünk a lap jövőjében, ha másképen nem tud jelt adni magáról.

— *Árokszállás.* Idő járásunk valódi tavaszias, gyakori esőzések az utakat teljesen járhatlanokká tették. A hévmérő 5—5 fokot mutat 0 felett R. szerint. A közelgő népszámlálásra erélyesen készülnek. A nép között erősen fellépett a torok fájás roncsoló toroklob és vörheny.

Különfélék.

— *Regényes örökségi történet.* Egy bécsi lap irja, hogy Kölnben egy sajátságos örökségi történet képezi a közérdeklődés tárgyát. Egy gazdag és fiatal kölni kereskedő végrendeletet csinált és abban örökösül egy magyar nőt nevezett meg, kit nőül akart kérni. A házi orvos tudomást szerezvén erről kijelentette, hogy ha megnősül, — életének nem ad hat hetet A beteges fiatal ember tehát letett szándékáról, más végrendeletet csinált, melyben üzlettársára hagyta mindenét, azonban oly kikötéssel, hogy a magyar nőnek 20 000 tallér hagyatékot tartozik kifizetni. Ezután nemsokára a fiatal kereskedő meghalt. Agglegény örököse a hagyatéki tárgyalások alkalmával megismerkedett a magyar nővel s bele is szeretett stante pede. Ez is nőül akarta venni az emlitett hölgyet, azonban mielőtt szándékát teljesithette volna, meghalt. — Végrendeletileg nemcsak fiatal társa hagyományát, hanem saját vagyonát is a nőre hagyta. Az ifju magyar hölgy 800.000 tallért örökölt és most — nőül lehet venni.

— *Rendőri hirek,* Emlitve volt már ama nagymervü kár, mely 3 helybeli fakereskedőt Adler — Weil és Éliás czégeket, közel 100 fenyű-talp elbocsájtása által sujtotta. A kár nagy, de az ismeretlen tettesek előkeritésére tett puhatolások is nagyszerüek voltak, nem kimélve sem fáradtságot. Eredménye lőn: hogy a tappakat tartó köteléket elvagdosó, igy a kárt okozó egyéneket felfedezni, vallomásra birni, a bünténvt kideriteni lehetett. Az érdem városi főkapitányunké, ki mindent elkövetett, a vagyon biztonságot ennyire támadott bünösök előkeritésében.

— *Furcsa uri embert* fogott el rendőrségünk m. hó 15-én. Az illető ugyan itt először pór ruhában dorbézolt a korcsmában; s reá más nap már uri-öltönyben jelent meg. Gyanut keltvén befogatott. A vizsgálat alkalmával legalább is öt-városba illetékesnek mondotta magát. Emlitvén N.-Kőrösi is, a főkapitány odasürgönyzött, a válasz az lőn: hogy az otti hatóság egy hadnagyot küldött érte. A pór és uri-öltönyt cserélgető egyén ugyanis nagyobb mérvü lopást követett el Kőrösön. Igazolván magát a hadnagy, a letartóztatott nekie átadatott, ki is azt m. hó 19-én N.-Kőrösre átszállitotta.

— *Elkártyázta a feleségét.* Nógrádban — irja a P. N. — egy uri társaságban a napokban jókedvüen ittak és kartyaztak. Z. ur reggel felé elveszitette nemcsak pénzét, de gyürüit és óráját is és végre közmegegyezés mellett csinos felesègére játszott, akit az ellenfél szerencsésen meg is nyert. A nyertes még nem kapta meg a nyereményt, ámbár a nő fenyegeti férjét, hogy becsületbeli tartozását kikell elégiteni. Szegény tatár!

— *Furcsa végrendelet.* Bécsben nem rég egy dr. Rosnich nevü orvos halt el, ki minden ingó és ingatlon vagyonát mely két nagy házból s 150.000 frt. áru értek papirból áll, arra hagyományozta, hogy abból Bécsben „sánták kórházát“ alapitsanak, s a megmaradt rész Rosnich szülőföldén egy felső ausztriai faluban levő kórháznak adassék át. Rosnich a bécsi orvos-egyletet nevezte ki végrendelete végrehajtójává, melynek a tisztességgel előre láthatólag sok baja lesz. A végrendelet ugyanis 30 évre terjed s oly bonyolult záradékai vannak, hogy az egylet kénytelen volt a végrendelet tanulmányozására külön bizottságot kiküldeni.

— *Villanyos muzsika.* Edisonnak a nagy feltalálónak most egy ujabb tervezetéről beszélnek mely egy csapásra fölöslegessé tenne minden virtuozt és muzsikust. Edison tudvalevőleg a villanyos folyamot a zenekaroknál szóval a hangszereknél is alkalmazni akarná. A panamai és suczi földszoroson volna felállitandó egy zenekar, melynek hangszerei összeköttenének — távirati uton — az uj főleg pedig az óvilág összes zenekarának hangszereivel; épen igy az e helyeken álló központi zongorák billentyüivel. Itt aztán játszanak éjjel-nappal a legkedveltebb melodiákat és most aki hangversenyt akar hallani, csak egy gombot kell, hogy megnyomjon. Erre megindul a zene s tart mindaddig, mig a villanyos folyamot meg nem állitják.

— *A svajczi szövetségi elnök,* Anderwerth Fridolin, ki 1823-ban Emmishofenben született, deczember hó 25-én este Bernben az ugynevezett kis sánz-sétányon meggyilkolta magát. Helyébe valószinüleg Numa-Droz alelnök fog megválasztatni.

— *A névmagyarositás érdekében* decz. hó 26-án Rubin József meghivása folytán a fővárosi iparosok körében (Ferenczrendi bazárépulet) népes értekezlet tartatott, Ezen értekezlet egy végrehajtó bizottságot választott, melynek kötelességévé tette, hogy a családnevek magyarositására minél több családot rábirjon, továbbá hogy a magyarositás után járó 5 frtnyi illeték eltörlését a kormánytól kérelmezze és hogy azon esetre, ha a kormány ez illeték eltörlését megtagadná, a szegényebb sorsu egyének neveinek magyarositása után járó illetékeket köz adakozás utján megszerezze. Ezelőtt két évvel Szolnokon is megindult egy mozgalom e tárgyban, de ugylátszik egészen elaludt.

— *Berkes Kálmán* fővárosi zenekara igen előnyös feltételek mellett szerződtetett a nizzai fürdőintézetbe. A zenekarnak a szerződés szerint már január 8-án Nizzában kell lenni, minek folytán már decz. hó 25-én 3 hónapra bucsut vett a fővárostól, hogy minél előbb Olaszországba érkezzen. Ezen zenekar vándor utja első sorban azért érdekes, mert a barna fiuk kegyeletes kötelességet vélnek leróni, midőn arra határozták magukat, hogy Olaszországba érkezésükkor első sorban Kossuth Lajosnál teszik tiszteletüket, hogy ott a nagy hazafi engedelmével bemutathassák legujabb népdalainkat. A zenekar akként rendezte utazási programmját, hogy deczember 31-én Turinban legyen, honnan ujév napjának reggelén Collegno al Baracconeba utaznak. Ihász ezredessel, Kossuth hü barátjával akként rendezték el az ügyet, hogy a zenekar megérkezte után a parkba bocsáttatik, hol Kossuth lakosztálya előtt üdvözletük gyanánt rázenditik a „Kossuth Lajos azt üzente“ nótát. A zenekar már három hét óta külön ez alkalomra tanult egy egyvelegel, mely valamennyi ujabb népdal összecsokrából áll. — Szeretnők tudni, miiy érzelmekkel hallgatja a nagy hazafi a rég nem hallott zamatos magyar zenét!

NYILTTÉR.*)

Kun-szt.-Márton, 1880. decz. 24.

Igen tisztelt szerkesztő úr!

Miután 1880. évi deczember 19-én megjelent becses lapja nyilt terében Kállay Sándor és Kaló Imre ügyvéd urak aláirásával megjelent piszkolódó levél tek Kiss Antal ügyvéd ur, principálisom és csekélységemnel foglalkozik; — meglevén győződve arról, hogy a t. főnökőm személyében orvul megtámadott szundikáló oroszlán gondoskodni fog a nyugalmát alattomosan megzavart rugdalódzás méltó megtorlásáról; — s meglevén győződve, hogy a csintalankodások következtében türelmét vesztett férfiu gondoskodni fog a kis pajkosok kellő megdorgálása és megfenyitéséről — a csekélységemet érdeklő megjegyzésekre vonatkozólag szabadjon — első, de ezen tárgyban egyszersmind utólsó válaszolásul szolgáló következő sorok közzétételét kérnem:

Tekintetes Kállay Sándor és Kaló Imre ügyvéd uraknak
Kun-Szt-Mártonban.

Ha önök uraim a fátyolt föl nem lehbentik, sohasem mertem volna hinni. hogy rövid két évi ittlétem alatt oly névre tudtam volna szert tenni, melynek varázshatására állitásuk szerint nemcsak egyesek, de testületek is tevékenységre ébrednek. — Ugyanis levelükben váltig azt demonstrálják, hogy nevem puszta oda kölcsönzése elég volt városunk tekintélyes gazdaközönségét lázas mozgalomra gyujtani: — levelükben azt demonstrálják, hogy a más szerkesztése — de aláirásommal megjelent hirlapi közlemény volt oka azon mozgalomnak is, mely Kun-Szt-Márton város tisztes tanácsában a nő-egylet megbuktatására szervezkedett, és a mely azon tisztes tanácsot ismeretes hirlapi czikkének világgá bocsájtására inditotta; — és végül kétségtelenné teszik azt is, hogy piszkolódó levelük megirására is nevemnek az X. betü alá történt állitólagos rejtezése szolgáltatott okot. — Oly dolgok és állitások ezek, a melyekből nolens-volens azt kell következtetnem, hogy legalább is önök előtt auctorilás és oly valami kicsiny portentum vagyok — akinek szavait teljességgel ignorálni még sem lehet.

Incriminatiójukat — szokás szerint — a nő-egyletben fölmerült állitólagos viszszaélésekre alapitván — csekélységemet és törpeségemet mint vak eszközt is összeköttetésbe hozzák önök az általuk létesiteni nem is óhajtott nőegylet megbuktatásával — az orosz lánrészt e tekintetben is főnökömnek tulajdonitván.

Hogy kik, és miért törtek a nőegylet és ezzel kapcsolatban a kisded ovoda intézménynek az ugynevezett . . . női Camarilla azon tagjai, kik vagy épen nem, vagy nem első helyen választattak te a bizottmányba; — hogy mily indokok vezérelték a tisztes városi tanács nevét — principálisom elleni gyáva bosszujok kiöntésére — galádul felhasználta azon nehányakat, kik ama hirhedt hirlapi czikket — másutt hallatlan módon — a városi tanács köpenye alatt közzé tették; hogy mily szerepem volt nekem a nőegyletben, mily lelkiismeretességgel és hüséggel végeztem elvállalt másod titkári állásomból kifolyó teendőimet; és végre mily indokok vezéreltek addig mig az egylet második titkáraként az ügyek intézésére befolytam, azt itt fejtegetni. miután e lapok hasábjain prp etcontra nagyobbrészt ismertetve volt —nem akarom: — csak azt jegyzem meg. hogy önök nem képesek és nem illetékesek az ily kérdésekben birálatot mondani. mert egyáltalán nem tartom erre képesnek az oly egyéneket. kik másoknak — főkép egy kartársnak, aljas bosszuból és mondhatnám helyzet-, önállóság- és kenyér irigységből, utczai csavargók módjára macskazenét adnak. kik az önök leveléhez hasonló gorombaság halmazt papirra és nevükkel jékesitve 'a közönség elér bocsájtanak: miután ily elázmények után nem láthatok náluk annyi értelem- és kebel müveltséget, amennyi ily ethicai kérdések és indokok megbirálásához szükséges. De ettől eltekintve, ezen kérdések elbirálását már azért sem bizhatnám önökre, mert teljes meggyőződésem. hogy a tényeket alaposan nem is ismerik, és egész tudomásuk hihetőleg pletykán alapszik.

Amaz indokokra sem óhajtok bővebben reflectálni, melylyel önök macskazenéjükkel elkövetett turpisságukat palástolni kivánják; megjegyzem itt is csupán azt, hogy bármit koholjanak is össze önök mentségükre, és bárminként igyekezzenek is szerecsen magzatukat durva szappanuk. a gorombáskodással fehérre mosni, hasztalan fáradoznak, mert bizony elitélte már önöket a nagy közönség akkor, mikor ily otrombaságot nevükkel összeköttetésbe hozott. És méltán, mert ha tudják önök mi az illem, mi a nevelés és mi a loyalitás, kérdem önöket: illendő és loyalis eljárásnak tartják-e a családfő iránt táplált boszujokból az egész család éjjeli nyugalmát, sőt a szomszéd békés polgárok álmát is megzavarni, a mi bizonyára bekövetkezik, ha a mint mondják hatalmas ellenfelük, principalisom „Göndör“ kutyája önöket meg nem ugraszlja. Ez uraim nemtelen huszu! melyet az ó-korban ültek, a közép korban helyteleniteltek, az ujkorban pedig önök és az önök hez hasonló nagy szellemek kivételével végleg elejtettek.

*) Ezen rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Becsmérlő megjegyzéseikkel szemben azon tudat vigasztal, hogy a józanabb közönség nem fogja önöket ocsmánysúgukban követni; sőt tekintettel arra, hogy két ügyvéd halmozta össze azon a legutolsó hordárnak is szégyenére való otromba koholmányokat, kiktől pedig elvárható volna, hogy a gorombáskodással össze nem egyeztethető müveltséggel birjanak: hisszem, hogy nem engem, hanem az ily goromba fraterokat fogja mint olyanokat elitélni. kik egyik csunyaságból, a macskazene tényéből magukat kimosni akarván, mások jól ismert hirnevét és becsületét is elég vakmerők volnának áldozatul oda vetni. de vigasztal becsmérlő kifejezéseikkel szemben azon hitem is, hogy az önök gorombáskodása bizonyos állatok orditásához hasonlag nem fog mennyországba, de még a nagy közönség füleibe sem elhalatszani.

Egyébiránt elmondott itéletükre vajmi keveset adok — főkép t. Kaló uramra, — mert aki barátjával, jóltevőjével — ugysszólván egyedüli kenyéradójával elég gyenge és háladatlan korcsmai suhenczok módjára megverekedni — annak itéletével sokkal kevesebbet törődöm. semhogy szükségesnek tartanám tőle félni.

Ugyanazért ne is bántsák önök az én kicsinységemet, ne is aggódjanak a fölött, hogy fogok-e nőni vagy nem? — mert higyjék el, hogy azon itt bővebben fejtegetni nem kivánt korcsmázás, kártyázás, verekedés, —Hegedüs takarékpénztári követelés átszámolása — Bíró Gáspár-féle fenyitő ügy — egy casinói hőstett stb. efféle elemekből magasra emelkedett osslopokon ragyogó nagyságukkal soha sem fogom felcserélni törpeségemet; — ellenben helyesen teszik. ha növekedésemet akadályozni meg sem kisérlik, mert arról is meglehetnek győződve, hogy sokkal kevesebb nyomaték tulajdonittatik önöknek ugy a kunszentmártoni, mint a vidéki körökben, semhogy az önök által elém görditendő akadályokra bárki is hederitene.

De mit is árthatnának önök jó urak nekem!? hisz macskazene, gorombáskodás és verekedésekben kisugárzódicsfényt önöktől soha nem vártam; — magasztalásuk és támogatásuk után soha nem engedtem, ezektől tehát meg sem foszthatnak, se részben növekedésben nem is akadályozhatják: a mit még is ellenem elkövethetnek, legfeljebb tán az, hogy elődöm sorsára juttatva, megvernek. (?!) Ez lehet anynyival inkább, mert gyengébb testalkatomnál fogva nem is volnék képes ezen hőstettüket megakadályozni.

Hogy miért választották önök bünbakul, czéltáblául az épen önök által durván megsértett főnökömet, kartársukat, és engem, nem tudom, de megvallom, hogy ocsmány meghurczoltatásom két ügyvéd részéről fáj, és még kellemetlenebb érzés fog el, midőn ezen az önök szelleméhez és lelkületéhez alkalmazott hangu védelmem közzétételére kényszerittettem mert jól tudom, hogy senkisem hatolhat keresztül a posványon a nélkül, hogy magát be ne szennyezze; vigasztal azonban azon tudat, hogy az arany is a tüzpróbán nyeri el igazi fényét.

Persze! fájt, hogy valaki eltrombitálta az önök virtuositát és mert már azt meg nem történtté nem sikerült tenniök, a bajok orvoslása végett egy csomó értetlenségge', frázisokba bujtatott mende-mondával, majd a müveltség, loyalitás és az önök által ugylátszik macskazene, nyilttérbeli piszkolódásokkal fentarthatni vélt ügyvédi nimbus védelmének szinezetével lepiszkolnak egy collegat és ennek arjanktusát!! Pedig ez maim nem orvosság! azt a brutalitást, hogy önök macskazenét adtak, nem fogják már elsimithatni, ha összes vagyonkájukat és jövedelmecskéjüket nyilttérre forditják is, ugyanazért ezen és több ehhez hasvnló csunyaságokon okulva legjobb lesz a jövőre nézve kicsinységemtől azon tanácsot elfogadni, hogy ne röpüljünk cserebogár módjára neki a falnak, mert ha aztán fejünket összezuzzuk késő lesz már a felocsudás, hanem: Quid-quid agis, prudenter age, et respice finem!

Sziláky János, ügyvédjelölt.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

A „Jász-Nagykun-Szolnok“ lap 208-ik számában a „Nyilttér“ rovata alatt egyebek közt a következők mondatnak el:

„Emlékezetébe van még Önnek (Kiss Antal ügyvéd) hogy 1877. évi január havában Ön egy Consorcjum élén akkori segédje által aláiratott gyalázó röpiratot szerkesztett egy helybeli ügyvéd ellen, egyrészt azért, hogy azon ügyvédnek már küszöbön levő házassága elébe gyalázó akadályokat görditeni, másrészt, — hogy a nagymérvü compromssió által azon jövedelmező pozicziókat Ön foglalhassa el, — melyeketi akkor azon ügyvéd betöltött.“

Az igazság érdekében kötelezve érzem magamat kijelenteni, — hogy azon röpiratot — nem Kiss Antal ügyvéd, hanem én — akkori segédje — szerkesztettem. — S minthogy azon bizonyos ügyvéd házasságával épen oly keveset gondoltam, — mint annak ügyvédi positióival, — a röpiratnak intentiója sem házasságának megakadályozása sem pedig elfoglalt ügyvédi pozitiőitóli megfosztása nem lehetett. — Felelet volt az azon minden józan ember által elitélt tettre, — melyet ellenem elkövetni azon bizonyos ügyvéd nem restelt.

Ezen sorok közlését kéri Kiss Antal ügyvéd urnak 1877-ik évben volt segédje.

Felelős szerkesztő: Kun László.
Laptulajdonos: Pásztor László.

HIRDETESEK.

Szolnokon, a fehérlő-utczában 532 sz. alatt lévő Terebély András-féle

kása és olajmalom

örökáron szabadkézből eladó,

Venni szándékozók Rédl János urral értekezhetnek.

3—3

Friss gesztenyę (Maroni)
Czukor
Kávé
Fűszerek
Csemegék
Sajtok
Főzelékek
Pesti hengermalom liszt
Szalámi
Debreczeni szalonna és kolbász
Asztali, csemege és pezsgő borok
Gyertya és szappan
legkitünőbb minőségben és jutányos áron
kaphatók
LENGYEL A.
0—0 fűszerkereskedésében Szolnokon

1880. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában Szolnokon (a nagytemplom közelében.)

tartott választmányi ülés alkalmával két tizforintos kassinoi részvényt adományozott az ott felmerülő költségek fedezésére.

— *A „Tiszavidék“* legutóbbi számában egy pár jó (?) rimmel gazdagította irodalmunkat. Óriási fárdságba kerülhetett e pompás (?) rimek feltalálása, mit konstatál ama szánalomra méltó körülmény is, hogy csak t ö b b e n birták azokat föltalálni. Hogy mi se maradjunk adósak, mi is küldünk be egy jó rimet: t ö r ö k = n y ö s z ö r ö g. Jósága és helyességéről, azt hiszem, városunk minden intelligens embere meg van győződve.

— *Nem tudom,* tudják e már olvasóink, hogy egy „Tisza-Vidék“-nek nevezett társadalmi lap is van városunkban, melynek, mint az ujdonszülött kis csirkének, különös tulajdonsága az, hogy farkas szemet néz az egész világgal. Szerkesztője, ugy látszik, azt hiszi, hogy a hirlap szerkesztés abban áll, hogy az ember szép velin papirosra oda nyomtat mindenféle gorombaságokat; csalódik a „Tisza-Vidék“ szerkesztője, mert ez nem hirlap szerkesztés; — a hirlapnak nem szabad feledni, méltóságát, nem szabad nevetségessé tenni a hatalmat, mely szót adni, szót vinni van hivatva. — Alig hogy megszületett a lap, neki megy az egész világnak s kárörvendően keresi ki más lapok gyengéit. Pfui, milyen gyerekes szokás, ha az embernek nincs mivel fölemelkedni, legczélszerübb a mások hátára mászni, s másokat lerántani. Tiszteljük e herosztrátusi irányt, szánjuk a a szép velin papirt, s kételkedünk a lap jövőjében, ha máskép nem tud jelt adni magáról.

— *Árokszállás.* Idő járásunk valódi tavaszias, gyakori esőzések az utakat teljesen járhatlanokká tették. A hévmérő 5—5 fokot mutat 0 felett R. szerint. A közelgő népszámlálásra erélyesen készülnek. A nép között erősen fellépett a torok fájás roncsoló toroklob és vörheny.

Különfélék.

— *Regényes örökségi történet.* Egy bécsi lap irja, hogy Kölnben egy sajátságos örökségi történet képezi a közérdeklődés tárgyát. Egy gazdag és fiatal kölni kereskedő végrendeletet csinált és abban örökösül egy m a g y a r nőt nevezett meg, kit nőül akart kérni. A házi orvos tudomást szerezvén erről kijelentette, hogy ha m e g n ő s ü l, — é l e t é n e k n e m a d h a t h e t e t A beteges fiatal ember tehát letett szándékáról, más végrendeletet csinált, melyben üzlettársára hagyta mindenét, azonban oly kikötéssel, hogy a magyar nőnek 20 000 tallér hagyatékot tartozik kifizetni. Ezután nemsokára a fiatal kereskedő meghalt. Agglegény örököse a hagyatéki tárgyalások alkalmával megismerkedett a magyar nővel s bele is szeretett stante pede. Ez is nőül akarta venni az említett hölgyet, azonban mielőtt szándékát teljesithette volna, meghalt. — Végrendeletileg nemcsak fiatal társa hagyományát, hanem saját vagyonát is a nőre hagyta. Az ifju magyar hölgy 800.000 tallért örökölt és most — nőül lehet venni.

— *Rendőri hirek,* Emlitve volt már ama nagymervü kár, mely 3 helybeli fakereskedőt Adler — Weil és Éliás czégeket, közel 100 fenyű-talp elbocsájtása által sujtotta. A kár nagy, de az ismeretlen tettesek előkeritésére tett puhatolások is nagyszerüek voltak, nem kimélve sem fáradtságot. Eredménye lőn: hogy a tappakat tartó köteléket elvagdosó, igy a kárt okozó egyéneket felfedezni, vallomásra birni, a bünteny kideriteni lehetett. Az érdem városi fökapitányunké, ki mindent elkövetett, a vagyon biztonságot ennyire támadott bünösök előkeritésében.

— *Furcsa uri embert* fogott el rendőrségünk m. hó 15-én. Az illető ugyan itt először pór ruhában dorbézolt a korcsmában; s reá más nap már uri-öltönyben jelent meg. Gyanut keltvén befogatott. A vizsgálat alkalmával legalább is öt-városba illetékesnek mondotta magát. Emlitvén N.-Kőröst is, a fökapitány odasürgönyzött, a válasz az lőn: hogy az otti hatóság egy hadnagyot küldött érte. A pór és uri-öltönyt cserélgető egyén ugyanis nagyobb mérvü lopást követett el Kőrösön. Igazolván magát a hadnagy, a letartóztatott nekie átadatott, ki is azt m. hó 19-én N.-Kőrösre átszállitotta.

— *Elkártyázta a feleségét.* Nógrádban — irja a P. N. — egy uri társaságban a napokban jókedvüen ittak és kartyáztak. Z. ur reggel felé elvesztette nemcsak pénzét, de gyürüit és óráját is és végre közmegegyezés mellett csinos felesègére játszott, akit az ellenfél szerencsésen meg is nyert. A nyertes még nem kapta meg a nyereményt, ámbár a nő fenyegeti férjét, hogy becsületbeli tartozását kikell elégiteni. Szegény tatár!

— *Furcsa végrendelet.* Bécsben nem rég egy dr. Rosnich nevü orvos halt el, ki minden ingó és ingatlon vagyonát mely két nagy házból s 150.000 frt. áru árték papirból áll, arra hagyományozta, hogy abból Bécsben „sánták kórházát“ alapitsanak, s a megmaradt rész Rosnich szülőföldén egy felső ausztriai faluban levő kórháznak adassék át. Rosnich a bécsi orvos-egyletet nevezte ki végrendelete végrehajtójává, melynek a tisztességgel előre láthatólag sok baja lesz. A végrendelet ugyanis 30 évre terjed s oly bonyolult záradékai vannak, hogy az egylet kénytelen volt a végrendelet tanulmányozására külön bizottságot kiküldeni.

— *Villanyos muzsika.* Edisonnak a nagy feltalálónak most egy ujabb tervezetéről beszélnek mely egy csapásra fölöslegessé tenne minden virtuozt és muzsikust. Edison tudvalevőleg a villanyos folyamot a zenekaroknál szóval a hangszereknél is alkalmazni akarná. A panamai és suczi földszoroson volna felállitandó egy zenekar, melynek hangszerei összeköttenének — távirati uton — az uj főleg pedig az óvilág összes zenekarának hangszereivel; épen igy az e helyeken álló központi zongorák billentyüivel. Itt aztán játszanák éjjel-nappal a legkedveltebb melodiákat és most aki hangversenyt akar hallani, csak egy gombot kell, hogy megnyomjon. Erre megindul a zene s tart mindaddig, mig a villanyos folyamot meg nem állitják.

— *A svajczi szövetségi elnök,* Anderwerth Fridolin, ki 1823-ban Emmishofenben született, deczember hó 25-én este Bernben az ugynevezett kis sánz-sétányon meggyilkolta magát. Helyébe valószinüleg Numa-Droz alelnök fog megválasztatni.

— *A névmagyarositás érdekében* decz. hó 26-án R u b i n J ó z s e f meghivása folytán a fővárosi iparosok körében (Ferenczrendi bazárépulet) népes értekezlet tartatott, Ezen értekezlet egy végrehajtó bizottságot választott, melynek kötelességévé tette, hogy a családnevek magyarositására minél több családot rábirjon, továbbá hogy a magyarositás után járó 5 frtnyi illeték eltörlését a kormánytól kérelmezze és hogy azon esetre, ha a kormány ez illeték eltörlését megtagadná, a szegényebb sorsu egyének neveinek magyarositása után járó illetékeket közadakozás utján megszerezze. Ezelőtt két évvel Szolnokon is megindult egy mozgalom e tárgyban, de ugylátszik egészen elaludt.

— *Berkes Kálmán* fővárosi zenekara igen előnyös feltételek mellett szerződtetett a nizzai fürdőintézetbe. A zenekarnak a szerződés szerint már január 8-án Nizzában kell lenni, minek folytán már decz. hó 25-én 3 hónapra bucsut vett a fővárostól, hogy minél elébb Olaszországba érkezzen. Ezen zenekar vándor utja első sorban azért érdekes, mert a barna fiuk kegyeletes kötelességet vélnek leróni, midőn arra határozták magukat, hogy Olaszországba érkezésükkor első sorban K o s s u t h L a j o s n á l tesznek tiszteletüket, hogy ott a nagy hazafi engedelmével bemutathassák legujabb népdalainkat. A zenekar akként rendezte utazási programmját, hogy deczember 31-én Turinban legyen, honnan ujév napjának reggelén Collegno al Baracconeba utaznak. Ihász ezredessel, Kossuth hü barátjával akként rendezték el az ügyet, hogy a zenekar megérkezte után a parkba bocsáttatik, hol Kossuth lakosztálya előtt üdvözletük gyanánt rázenditik a „Kossuth Lajos azt üzente“ nótát. A zenekar már három hét óta külön ez alkalomra tanult egy egyveleget, mely valamennyi ujabb népdal összecsokrából áll. — Szeretnők tudni, miiy érzelmekkel hallgátja a nagy hazafi a rég nem hallott zamatos magyar zenét!

NYILTTÉR.*)

K u n - s z t . - M á r t o n, 1880. decz. 24.

Igen tisztelt szerkesztő úr!

Miután 1880. évi deczember 19-én megjelent becses lapja nyilt terében Kállay Sándor és Kaló Imre ügyvéd urak aláirásával megjelent piszkolódó levél tek Kiss Antal ügyvéd ur, principálisom és csekélységemmel foglalkozik; — meglevén győződve arról, hogy a t. főnökön személyében orvul megtámadott szundikáló oroszlán gondoskodni fog a nyugalmát alattomosan megzavart rugdalódzás méltó megtorlásáról; — s meglevén győződve, hogy a csintalankodások következtében türelmét vesztett férfiu gondoskodni fog a kis pajkosok kellő megdorgálása és megfenyitéséről — a csekélységemet érdeklő megjegyzésekre vonatkozólag szabadjon — első, de ezen tárgyban egyszersmind utólsó válaszolásul szolgáló következő sorok közzétételét kérnem:

Tekintetes Kállay Sándor és Kaló Imre ügyvéd uraknak
Kun-Szt-Mártonban.

Ha önök uraim a fátyolt föl nem lehentik, sohasem mertem volna hinni, hogy rövid két évi itlétem alatt oly névre tudtam volna szert tenni, melynek varázshatására állitásuk szerint nemcsak egyesek, de testületek is tevékenységre ébrednek. — Ugyanis levelükben váltig azt demonstrálják, hogy nevem puszta oda kölcsönzése elég volt városunk tekintélyes gazdaközönségét lázas mozgalomra gyujtani: — levelükben azt demonstrálják, hogy a más szerkesztése — de aláirásommal megjelent hirlapi közlemény volt oka azon mozgalomnak is, mely Kun-Szt-Márton város tisztes tanácsában a nő-egylet megbuktatására szervezkedett, és a mely azon tisztes tanácsot ismeretes hirlapi czikkének világgá bocsájtására inditotta; — és végül kétségtelenné teszik azt is, hogy piszkolódó levelük megirására is nevemnek az X. betü alá történt állitólagos rejtezése szolgáltatott okot. — Oly dolgok és állitások ezek, a melyekből nolens-volens azt kell következtetnem, hogy legalább is önök előtt auctoritás és oly valami kicsiny portentum vagyok — akinek szavait teljességgel ignorálni még sem lehet.

Incriminatiójukat — szokás szerint — a nő-egyletben fölmerült állitólagos viszszaélésekre alapitván — csekélységemet és törpeségemet mint vak eszközt is összeköttetésbe hozzák önök az általuk létesitett nem is óhajtott nőegylet megbuktatásával — az orosz lánrészt e tekintetben is főnökömnek tulajdonitván.

Hogy kik, és miért törtek a nőegylet és ezzel kapcsolatban a kisded ovoda intézménynek az ugynevezett . . . női Camarilla azon tagjai, kik vagy épen nem, vagy nem első helyen választattak te a bizottmányba; — hogy mily indokok vezérelték a tisztes városi tanács nevét — princzipálisom elleni gyáva bosszujok kiöntésére — galádul felhasználta azon nehányakat, kik ama hirhedt hirlapi czikket — másutt hallatlan módon — a városi tanács köpenye alatt közzé tették; hogy mily szerepem volt nekem a nőegyletben, mily lelkiismeretességgel és hüséggel végeztem elvállalt másod titkári állásomból kifolyó teendőimet; és végre mily indokok vezéreltek addig mig az egylet második titkárakónt az ügyek intézésére befolytam, azt itt fejtegetni, miután e lapok hasábjain pro etcontra nagyobbrészt ismertetve volt —nem akarom: — csak azt jegyzem meg, hogy önök nem képesek és nem illetékesek az ily kérdésekben birálatot mondani, mert egyáltalán nem tartom erre képesnek az oly egyéneket, kik másoknak — főkép egy kartársnak, aljas bosszuból és mondhatnám helyzet-, önállóság- és kenyér irigységből, utczai csavargók módjára macskazenét adnak, kik az önök leveléhez hasonló gorombaság halmazt papirra és nevükkel jékesitve a közönség elé bocsájtanak: miután ily előzmények után nem láthatok náluk annyi értelem- és kebel müveltséget, amennyi ily ethicai kérdések és indokok megbirálásához szükséges. De ettől eltekintve, ezen kérdések elbirálását már azért sem bizhatnám önökre, mert teljes meggyőződésem, hogy a tényeket alaposan nem is ismerik, és egész tudomásuk hihetőleg pletykán alapszik.

Amaz indokokra sem óhajtok bővebben reflectálni, melylyel önök macskazenéjükkel elkövetett turpisságukat palástolni kivánják; megjegyzem itt is csupán azt, hogy bármit koholjanak is össze önök mentségükre, és bármiként igyekezzenek is szerecsen magzatukat durva szappanuk, a gorombáskodással fehérre mosni, hasztalan fáradoznak, mert bizony elitélte már önöket a nagy közönség akkor, mikor ily otrombaságot nevükkel összeköttetésbe hosott. És méltán, mert ha tudják önök mi az illem, mi a nevelés és mi a loyalitás, kérdem önöket: illendő és loyalis eljárásnak tartják-e a családfő iránt táplált boszujokból az egész család éjjeli nyugalmát, sőt a szomszéd békés polgárok álmát is megzavarni, a mi bizonyára bekövetkezik, ha a mint mondják hatalmas ellenfelük, principalisom „Gönör“ kutyája önöket meg nem ugrasztja. Ez uraim nemtelen baszu! melyet az ó-korban éztek, a közép korban helytelenitettek, az ujkorban pedig önök és az önök hez hasonló nagy szellemek kivételével végleg elejtettek.

*) Ezen rovatban közlöttekért nem vállal felelőséget a szerk.

Becsmérlő megjegyzéseikkel szemben azon tudat vigasztal, hogy a józanabb közönség nem fogja önöket ocsmányságukban követni; sőt tekintettel arra, hogy két ügyvéd halmozta össze azon a legutolsó hordárnak is szégyenére való otromba koholmányokat, kiktől pedig elvárható volna, hogy a gorombáskodással össze nem egyeztethető müveltséggel birjanak: hiszem, hogy nem engem, hanem az ily goromba fraterokat fogja mint olyanokat elitélni, kik egyik csunyaságból, a macskazene tényéből magukat kimosni akarván, mások jól ismert hirnevét és becsületét is elég vakmerők volnának áldozatul oda vetni, de vigasztal becsmérlő kifejezéseikkel szemben azon hitem is, hogy az önök gorombáskodása bizonyos állatok orditásához hasonlag nem fog mennyországba, de még a nagy közönség füleibe sem elhalatszani.

Egyébiránt elmondott itéletükre vajmi keveset adok — főkép t. Kaló uraméra, — mert aki barátjával, jóltevőjével — ugyszólván egyedüli kenyéradójával elég gyenge és háladatlan korcsmai suhanczok módjára megverekedni — annak itéletével sokkal kevesebbet törődöm, semhogy szükségesnek tartanám tőle félni.

Ugyanazért ne is bántsák önök az én kicsinységemet, ne is aggódjanak a fölött, hogy fogok-e nőni vagy nem? — mert higyjék el, hogy azon itt bővebben fejtegetni nem kivánt korcsmázás, kártyázás, verekedés, —Hegedüs takarékpénztári követelés átszámolása — Biró Gáspár-féle fenyítő ügy — egy casinói hőstett stb. efféle elemekből magasra emelkedett oszlopokon ragyogó nagyságukkal soha sem fogom felcserélni törpeségemet; — ellenben helyesen teszik, ha növekedésemet akadályozni meg sem kisérlik, mert arról is meglehetnek győződve, hogy sokkal kevesebb nyomaték tulajdonittatik önöknek ugy a kunszentmártoni, mint a vidéki körökben, semhogy az önök által elém gördítendő akadályokra bárki is hederitene.

De mit is árthatnának önök jó urak nekem? hisz macskazene, gorombáskodás és verekedésekben kisugárzódicsfényt önöktől soha nem vártam; — magasztalásuk és támogatásuk után soha nem engedtem, ezektől tehát meg sem foszthatnak, se részben növekedésben nem is akadályozhatják: a mit még is ellenem elkövethetnek, legfeljebb tán az, hogy elődöm sorsára juttatva, megvernek. (?!) Ez lehet anynyival inkább, mert gyengébb testalkatomnál fogva nem is volnék képes ezen hőstettüket megakadályozni.

Hogy miért választották önök bünbakul, czéltáblaul az épen önök által durván megsértett főnökömet, kartársukat, és engem, nem tudom, de megvallom, hogy ocsmány meghurczoltatásom két ügyvéd részéről fáj, és még kellemetlenebb érzés fog el, midőn ezen az önök szelleméhez és lelkületéhez alkalmasott hangu védelmem közzétételére kényszeritettem mert jól tudom, hogy senkisem hatolhat keresztül a posványon a nélkül, hogy magát be ne szennyezze; vigasztal azonban azon tudat, hogy az arany is a tüzpróbán nyeri el igazi fényét.

Persze! fájt, hogy valaki eltrombitálta az önök virtuositát és mert már azt meg nem történtté nem sikerült tenniök, a bajok orvoslása végett egy csomó értetlenségge', frázisokba bujtatott mende-mondával, majd a müveltség, loyalitás és az önök által ugylátszik macskazene, nyiltterbeli piszkolódásokkal fentarthatni vélt ügyvédi nimbus védelmének szinezetével lepiszkolnak egy collegat és ennek adjunktusát!! Pedig ez uraim nem orvosság! azt a brutalitást, hogy önök macskazenét adták, nem fogják már elsimithatni, ha összes vagyonkájukat és jövedelmecskéjüket nyilttérre forditják is, ugyanazért ezen és több ehhez hasvnló csunyaságokon okulva legjobb lesz a jövőre nézve kicsinységemtől azon tanácsot elfogadni, hogy ne röpüljünk cserebogár módjára neki a falnak, mert ha aztán fejünket összezuzzuk késő lesz már a felocsudás, hanem: Quid-quid agis, prudenter age, et respice finem!

Szilváky János, ügyvédjelölt.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

A „Jász-Nagykun-Szolnok“ lap 208-ik számában a „Nyilttér“ rovata alatt egyebek közt a következők mondatnak el:

„Emlékezetébe van még Önnek (Kiss Antal ügyvéd) hogy 1877. évi január havában Ön egy Consorcium élén akkori segédje által aláirott gyalázó röpiratot szerkesztett egy helybeli ügyvéd ellen, egyrészt azért, hogy azon ügyvédnek már küszöbön levő házassága elébe gyalázó akadályokat görditeni, másrészt, — hogy a nagymérvü compromissió által azon jövedelmező pozicziókat Ön foglalhassa el, — melyeketi akkor azon ügyvéd betöltött.“

Az igazság érdekében kötelezve érzem magamat kijelenteni, — hogy azon röpiratot — nem Kiss Antal ügyvéd, hanem én — akkori segédje — szerkesztettem. — S minthogy azon bizonyos ügyvéd házasságával épen oly keveset gondoltam, — mint annak ügyvédi positióival, — a röpiratnak intentiója sem házasságának megakadályozása sem pedig elfoglalt ügyvédi pozitióitóli megfosztása nem lehetett. — Felelet volt az azon minden józan ember által elitélt tettre, — melyet ellenem elkövetni azon bizonyos ügyvéd nem restelt.

Ezen sorok közlését kéri Kiss Antal ügyvéd urnak 1877-ik évben

volt segédje.

Felelős szerkesztő: **Kun László.**
Laptulajdonos: **Pásztor László.**

HIRDETESEK.

Szolnokon, a fehérlő-utczében 532 sz. alatt lévő Terebély András-féle

kása és olajmalom

örökáron szabadkézből eladó,

Venni szándékozók Rédl János urral értekezhetnek.

3—3

Friss gesztenye (Maroni)
Czukor
Kávé
Füszerek
Csemegék
Sajtok
Főzelékek
Pesti hengermalom liszt
Szalámi
Debreczeni szalonna és kolbász
Asztali, csemege és pezsgő borok
Gyertya és szappan

legkitünőbb minőségben és jutányos áron kaphatók

L E N G Y E L A.

0—0 füszerkereskedésében Szolnokon

1880. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában Szolnokon (a nagytemplom közelében.)

Melléklet a Jász-Nagykun-Szolnok 1881. év I-sö számához

A háztartás kormányzata.

(Gazdasági · csevegés.)

Gellért Mórtól.

Felolvastatott a szolnoki ipartársulatban, 1880. deczember 12.

Doktor Fausztnak hitták azt az urat, a ki átfutotta a világ minden tudományát, áthatotta a lélek minden bölcsességét, és nem tanálta meg az élet üdvösségét. A költő maliciája kétségei legvégső fokán az ördög képében egy szellemet küldött hozzá. ki elvezette őt az üdvösség kutforrásához, a nőhöz. — Fauszt megtalálta azt, amit keresett.

Ez a rege kezdete, melyet a költő a képzelet óriás világába szőtt. Folytatását ismerik önök. Nincs rá szükség, hogy elmondjam. De a rege vége még ismeretlen. Mert amióta a világ áll, mindig voltak és amig a világ lesz, mindig lesznek bölcsek, töprengők, kik Fauszt módjára keresni fogják az életet. És mindeniknek ott nyilik meg a földi éden kapuja, a hol az elsőnek. Ott lesz ő is a szenvedes rabja, imádni fogja a teremtés remekét s imádni fogja benne magát a teremtést.

*

Az első Fauszt maga az első ember volt. A nagy mindenség már egészen készen állt. Az ember, mint annak ura járt-kelt a paradicsomban. Megvolt minden, mit szeme kivánt, nem volt semmi, ami után lelke áhitozott.

Mert midőn a teremtő őt megalkotá s a teremtés urává tette: felruházta észszel, erővel, hatalommal. S az első embert a szüzien üde lég, a gyermek- ifju éden ragyogó szinpompája egy időre elbűvölte ugyan, de lassanként oszlani kezdett a kéjes mámor, az ember a virágot szintelenebbnek, a napsugarat hidegebbnek találta. Keblében órási ürt érzett, mely naponkint tágasabbá lőn. Az ember elment az illatárban uszó hímes virágokhoz, hogy ott panaszát nekik elmondja, azok pedig bizalmas ölelés közt suttogtak egymáshoz oly nyelven, melyet az ember nem értett; azután fölkereste a szivárvány szinü madarakat, hogy körükben csüggedt lelkének üdülést szerezzen — s az éden kis dalnokai édes csókok közt rebbentek tova tőle . . . Onnan aztán elment az Eufrates zöld selyem partjára, s a csöndes, szelid estéken elbeszélte buját, az enyelgő habocskák pedig hófehér karjaikba egy-egy jáczintot, fényes narancsvirágot, vagy kékszinü nefelejtset ölelve; pajkos csevegés közt siklottak tova a folyam sima tükrén, ott hagyva bujának a szenvedőt.

Ekkor az ember elhagyottságának leverő érzetében az égbolt felé emelé csüggedt tekintetét: fönn a sötét kék mezőn a csillag miliárdok mosolyogtak le rá: hivogató aczélmosolygással, némelyike kéjes rezgés közt megindult a magasból s villámsebességgel futott az ember felé, az után a végtelenben megszünt, elveszett; talán egy rokon csillag epedő ajkához forrva, talán egy szerelemből lángoló csillag tüzében elégve.

Az emberben feltámadt eszének s hatalmának teljes öntudata. E naptól kezdve vágyai elhagyták a rideg édent, s rajongó képzelete keresni kezdte a szárnyat, mely őt a esiltagok honába emeli.

Az ur látva a vakmerő törekvést, hogy az ember hatalmát ellensulyozza, megalkotta a gyöngédséget, megteremté az első nőt, kinek arcza üdébb volt, mint a legelső hajnal, lehelete balzsamosb, mint az éden illatárja, hangja lágyabb, mint az alkony szellője s szeme ragyogóbb, mint az égi birodalom összes csillaggyémántjai.

S az ember nem vágyott többé a magasba, százszor szebb lett előtte a föld az égnél, kezdte érteni a madarak dalát, a fü sziszegését a szellő suttogását s a habok pajkos csevegését. Az első női hangból megtanulta azt a nyelvet, melyen az örök ifju természet beszél. Megtanulta a szerelem nyelvét.

De annyi boldogság nem maradhatott megadóztatlanul, az ur a vakmerőség büntetéséül elvette az ember hatalmát s gyöngédség alakjában a nőre ruházta át; a férfinak nem hagyva egyebet az észnél és erőnél.

E percztől fogva a férfi a nőnek nemesebb értelemben lett eszközévé, hatalmának hivatott végrehajtójává lőn.

És az első ember édes odaadással mondott le eddigi hatalmáról s átengedte a nőnek, hogy azt azonnal ennek szelid szemeiben lássa, bűvös ajkain érezze.

Ez a varázshatalom, melyet az első asszonytól természetszerüleg örökülnek a nők, s melynek az első embertől kezdve teremtés urai, a férfiak ösztönszerüleg meghódolnak, nem az arcz bájaiban, nem a külső szépségekben, hanem ama csodás belső tulajdonságban nyilvánul, melynek neve „nőiesség"

A nőiesség fogalma annyira titokteljes s oly nagyszerü, hogy annak alapot adni, s magyarázásába bocsátkozni nem lehet, olyan az, mint maga az alaktalan istenség; melynek hatalmát érezzük, de fölfogni nem vagyunk képesek. — Ezer alakba öltözik, s ezer alakban ugyan egy. Miden női kedély egy-egy különvált világ, melynek egymástól elütő szépségei kiméríthetlenek, titkos ösvényei kimulhatlanok.

A nőiesség az egyedüli kapocs, mely a férfi s a nő közötti viszonyt s következőleg társadalmi egységet ezredévek óta föntartotta s ez azon hatalom, mely előtt a leghatározottabb férfierő és akarat önkénytelenül meghajlik. Ezért helyesen mondja egyik kiválóbb irónk, hogy a férfi karddal a nő szempillantásával uralkodik. Hős szellemü a férfi, engedékeny, eszélyes a nő; — miért is a férfi a pillanat zsarnoka, a nő pedig az egész életidő királynéja.

S mégis vannak nők, kik részint szeszélyből, részint pedig a férfi hivatását megirigyelve, ez egyedüli kincsüket képező hatalmat önként dobják el magoktól, hogy magasztos rendeltetésüktől eltérve oly irányban működjenek, melyhez semmi hatásuk, sem erejük nincs.

Az ily nők hasonlítanak oly csillaghoz, mely a villámmal akarván versenyezni, elhagyja helyét s nyom és zaj nélkül elvész; vagy a virágok közt született gyönge szellőhöz, mely a vihar erejét megirigyelve, erdőket indul irtani, s a legelső fa lombjai között elhal.

*

A Fausztok bolyonganak a világban, mint az örök zsidó. Mind a kettő rege és való. A képzelet alakot, a való életet adott nekik s ma is megvannak kisebb nagyobb mértékben. A fantazia kohójából ki-kipattan egy-egy szikra és száll tova, hogy tápot nyerjen, uj életre keljen. S akinek szellemi erejét a legenda varázsa megégette, az ujra problemát állit fel magának s a távolban keresi, aminek megfejtése oly közelfekvő. . . .

Jöjjenek önök velem. Hagyjuk el a tulfeszitett idealismus országát. A puszta ábránd megmutatja az életet. Amit idealisnak szeretnénk látni a szó legmerészebb értelmében azt elemeznünk kell a maga realis alkatrészeire. És mihelyt ezen az uton indulunk el, ha méltányolni tudjuk az ideál magasztossága mellett a reális értéket, talán hamarabb megfogjuk találni a boldogságot, mint a regék fausztikus alakjai. Vagy ha nem is találjuk meg oly mohóvágygyal, legalább biztosan fogjuk megőrizni s jobban viseljük gondját, mint azok, kik értékét nem tudták kellő módon érvényesiteni.

Nem megyünk idegen országba, nem vezetem önöket kalandozni. Oda megyünk, ahol mindenki otthon van. s ahol mégis oly kevesen tudnak igazi otthont teremteni

A családi szentély oltára elé.

*

Van e közöttünk csak egy is aki ne tudna beszélni édes emlékü pásztorórákról, csöndes szeretetről, titkos imádatról, vonzó varázsoknak bódító hevéről, bódító hatásnak csodás erejéről?

Pedig a társadalmi élet kellő közepében vajmi sokan feszélyezve érezhetik magukat. A divat ferde szokásokat, visszás állapotokat teremtett, melyeknek akarva, nem akarva, hódolni kénytelen boldog, boldogtalan.

Például az udvarlás szokását vegyük. Akárhányszor megtörténik, hogy a belső érzelem valódi melege nélkül udvarlunk jobbra balra, mert ez a divat. — Szép szókat mondani, bókokat szaporitani, hizelgő nyilatkozatokkal elárasztani talán azt, a kit már az első találkozás alkalmával akarunk társalgási ügyességünkkel kedves énünk sziporkázni akaró szellemével meglepni.

És a kit ma egy fiatal udvarló talán az égbe emel, holnap már feledi. Mert az udvariasság határát ritkán tudjuk megkülönböztetni a hódolás határvonalától. Ezért sokan egyik állapotból belebotlangolnak a másikba. És mert ez már jó ideje hogy ugy van, természetes, hogy a nők is el vannak kényeztetve. Ha a lengő nádszálak, viruló rózsaszálak összejönnek — tisztelet a kivételnek — első dolog legtöbbnyire azon bókok és szólamok gyüjteményét kirakatta összegezni, melyeket azóta szedtek fel, mióta utolszor találkoztak. És el lehet képzelni annak boldogtalanságát, nem kis bubánatát, kinek nincs mit kipakolni, nincs mit elbeszélni, csengő szép szavával magát dicsőitni.

Mikép kerül ez a hosszu bevezetés ide, azon séta elé, melyet önökkel tenni igértem? Ezt a kérdést olvashatnám ki egyik-másik hallgatóm szeméből, ha a távolból is tudnék olvasni, messziről sugárzó szemek nézéséből.

Ide tartozik. Ebből egy következtetést lehet levonni. Az udvarlást követelők nagy számáról csak azon megjegyzést bátorkodom koczkáztatni, hogy kevés érzékkel birnak a családi élet magasabb föladatai iránt ép ugy, mint azok, kik divatból, szokásból udvarolnak, bókolnak a nélkül, hogy szavaik kiejtésénél megkérdeznék azt a kis birót odabent, szabad-e, illik-e ma ennek ugyanezt mondani, a mit tegnap másnak mondtam, és a mit holnap, holnapután még másoknak, sokaknak fogok mondani.

Ily viszonyok között, a midőn a nők és férfiak érintkezése alkalmával sőkép az a kérdés tolul előtérbe: milyen szépnek, gazdagnak, műveltnek tart engem ez vagy az, mennyire bolondul ez vagy amaz szépségem, vagyonom vagy szellemem után, hiányzik a fődolog, melynek a társas összejöveteleknél és kölcsönös érintkezésnél legalább számba kellene jönni.

Egyik fél sem törődik azzal: mennyire lesz képes ez vagy az, a kihez gondolataimat, szivemnek szóval kifejezett érzelmeit hódolatom jeléül füzöm: jövendőm boldogságát megalapitani, a fölött gyöngéd érzeménynyel biztosan uralkodni, házam becsületét ki- és befelé föntartani, háztartásomban az egyensúly kormányát avatott kézzel vezetni? . . .

Pedig ez a fődolog.

*

A nő a szó nemes értelmében ott kezdődik, a hol, mint a család egyik feje, a háztartás kormányzatát veszi kezébe. S becsben, értékben annál magasabbra emelkedik, tekintélye annál nagyobbra nő, minél jobban felel meg magasztos hivatásának, mint saját kis országának, a családnak souverain kormányzója.

Azon millió kötetre menő könyv között, mely eddig megjelent, nem találunk egyet sem, mely a háztartás helyes kormányzatával foglalkoznék. Sokan érintették már ezt a thémát, sokan játszadoztak vele, de nem tudták rendszerbe szedni, mert nem lehet s nem fog lehetni. Nincs arra se szó, se paragrafus, se törvény. Az egy titokszerü valami, melyet a belső ösztön, a jó érzék, a tapintat sugall, melynek talán minden családnál más fejezetei vannak, melyet nem lehet előre megtanulni, mely önmagával a szükség-parancsolta helyzettel terem, mely változik napórán át, melyhez az előrelátás egy bizonyos neme, a jól megválasztott alkalom szükséges, hogy egész erejében és hatalmában nyilvánuljon és uralmát korlátlanul fönntartsa tekintélyén csorbát ne ejtsen, multját meg ne hazudtolja, jövőjét meg ne rontsa, számitását meg ne zavarja, alapgondolatát minden körülmények között éppen föntartsa és másokkal is föntartassa.

Milyen könnyü a kormányokat megbirálni, tetteik, intézkedéseik felett itéletet mondani. Ki az, ki erre képtelennek érezi magát?

Pedig otthon, a családi tűzhely szentélyénél kicsiben minden nő egy kormány élén áll és uralkodik. Minden nő ki van téve e szempontból a birálatnak, mások itéletének. És a háztartás kormányzata aránylag épp oly nagy földadat, mint az országoké, mert a háztartás helytelen vagy helyes vezetésétől függ a család boldogsága a családok boldogsága alakitja az állam boldogságát, az államoké viszont az összcsaládét, az emberiségét.

Midőn a nő a háztartás kormányzatát kezébe veszi, a kormányzás három főága áll előtte, melyet ugy kell vezetnie, hogy mind a három harmoniában álljon egymással és mind a három egymást kiegészitse.

Minden háztartás kormányzatában három tárca játsza a főszerepet; a belügyi, külügyi és pénzügyi. És mind a háromnak egy kézben kell összpontositva lenni. Itt nincsenek külön ministerek, nincs országgyülés, melynek a miniszter felelős. A nő, mint a háztartás feje, első sorban maga magának felelős, de felelős továbbá családjának, házájának és a társadalomnak.

Az interpellátiók nem érik egymást oly sűrűn, mint a parliamentben. Interpellál a férj, ha kap választ, tudomásul vétetik, ha nem, detto. De azzal csak akkor dicsekszik, ha meg van vele elégedve. Ha nem, nem. A mandátumot a háztartás kormányzója a paptól kapja és kerülnie kell a skandalumokat, mert itt nem járja a sűrű lemondás, mandatum-letevés és többszörös ujra megválasztatás. A mandátum a legtöbb esetben egy egész életre szól, és csak a halál veszi ki a távozó kezéből. . . .

*

Lássuk tehát a háztartás kormányzatát a három főtárca szerint. Először is a belügyi kérdéseket illetőleg. Belügy és pénzügy szorosan egymáshoz tartozik. A ki a háza tájékát kormányozza, pénz nélkül képtelen boldogulni. Egy előkelő bécsi nemzetgazda, kinek neve nem éppen a legörvendetesebb eseményekkel kapcsolatban fordult meg a lapokban, a következő tudományos dogmát állitotta föl egy barátnéjához intézett levélben. „A nő becsének értéke minden egyénre, és ugy az egész emberiségre nézve is ama tevékenység mértékétől függ, melyet a fogyasztásnál dolgozva kifejt." Aztán igy folytatja: „A nőnek kötelessége a kiadásokat a férj, illetve a család föntartó keresményéhez viszonyitva korlátozni. A tulkiadások rendesen adóságokkal járnak és ennek természetes következménye, hogy a házi boldogságnak e legveszedelmesebb mérge lassan, de észrevétlenül uzsoráskodik a család fölött. Lassan észrevétlenül mindaddig, mig hatalomra nem vergődik, mig a házi boldogság rázkodtatást nem szenved, a mi igen gyakran a családi boldogság megölő betüje. Ebből kifolyólag szükséges, hogy a férj nejével szemben minden tekintetben őszinte legyen, hogy vagyonát nejével teljesen megismertesse, hogy kereseti forrásait előtte feltárja. Csakis ugy, közös egyetértéssel lehet megállapitani a határt: meddig szabad a nőnek a kiadásokat csigázni, és mily arányban kell a takarékosságot eszközölni. E határ megtartásáról gondoskodni a nőnek egyik legszentebb föladata, mert legtöbb esetben családja boldogságát védi meg ez által.

És e gondoskodásra is a leányokat jó eleve kellene oktatni és sokkal előbbre tenni a nőnek háztartásban való jártasságát, mint bármely ideális képzettséget.

Nőnevelőink ujabb időben ugyan már rendes tantárgyaik közé számitják a vegytant és itt-ott a háztartást is. Mi azonban ugy vélekedünk, hogy ezeknek főtantárgyakként kellene szerepelni minden leányiskolában. És helyesen mondja egyik ugyane kérdéssel behatóan foglalkozó nemzetgazdánk:

Vannak mindenféle „nőképezdéink" és „leányiskoláink" a melyekben egyáltalában legkevésbé sem hangzanék, furcsán, ha azt követelnék, hogy egy 16 éves leány nem arra a kérdésre, hogy a husban vagy a kenyérben, a répa vagy a czukorban mennyi a légeny és élény, hanem arra a kérdésre adna feleletet: mennyit használhat a család ebédjére, kávé, vaj stbre, ha a férj évenként körülbelül 1200, 2400 vagy csak 800 frt jövedelemmel bir? Vagy pedig mibe kerül a világitás egy télen át, vagy mennyi

ruházatot igényel a ház, mennyi tüzelőt a konyha öt személyre?

Avagy nem lenne ez a „tudomány" „a neveléshez" méltó? Kevesebb értéke volna mint Chopintól egy etűd, vagy a piros és a fehérszínű dívatvirág közti különbség? Tanulnak, tudom is és minő — történetet, tudom is én melyik királyt, Schiller és Göthe közti jellemkülönbséget!...

Talán akarná valaki, hogy mindezt nem tanulnák? Korántsem. De hogy a leányok tulajdonképeni és legfőbb föladata ebben állna, hogy ez már mindent magában foglalna, hogy e miatt fölöslegesnek tartassék az a tudomány az az ismeret, a mely nélkül növé lett leány meg nem élhet: ez az, a mi ellen küzdünk!

Hatáskörébe tartozik a jó gazdasszonynak a szigoru házirend föntartása, a tisztaságról való gondoskodás; a háztartásban előforduló javitgatások eszközlése, melyek megmérhetlen előnyökkel vannak kapcsolatban. A rend- és tisztaság folytán, a tü és az ölő javitgatásával minden tárgy 9 nap helyett 10 ig, 9 év helyett 10-ig tart.

*

A nő Stein Lőrincz számitása szerint munkájával az ingó javaknak legalább egy százalékát takaritathatná meg évenként. Tegyük föl — irja Stein — hogy a megtakaritott vagyis nem szerzett, de a nő által veszni nem hagyott százalék évente csak 5 frtot tesz. Tegyük fel, hogy Ausztriában és Magyarországon csak 6 millió család van. A birodalom női tehát évenként legkevesebb 30 millió frtot takaritathatnának meg, mit a férfiak meg nem takaritathatnak Ha nem nevetséges ama kár kiszámitása, mit a szú és a szőlőféreg okoz, csakugyan nevetséges volna számokkal kimutatni azt, a mit az által nyerek vagy elveszitek, ha az ing és a harisnya kijavittatlan marad, s a kendő szakadásával nem törődöm?

Tegyük föl, csakugyan kevésre számitva a dolgot, hogy ama 6 millió család csak 20 millió inget visel, s hogy minden ing 4 rőf, hogy tehát 80 millió rőf szövet csak ingekre használtatik fel, ennek kerek értéke ha egy rőf — mondjuk 33 és fél krba — kerül: 27 millió forint: tegyük fel, hogy helyes javitgatás mellett, minden ing csak 10 százalékkal tart tovább mint különben, akkor a házinő kezében a tü és a czérna mathematikai biztossággal csak az ingeknél 2.700,000 frtot takarit meg évenként! Kiszámithatnók még, mennyit takarit meg a harisnya, a czipő, az ágy- és az asztalnemün, a ruha, a konyhaeszközök és a butorzatnál.

Kérdezzük meg gyárainkat, mennyivel kevesebbet szükségel egy nép, ha nem bir annyival, hogy sokat fogyasszon és tapasztalni fogjuk, hogy mennyivel birhat többet egy nemzet, ha női oly házinők, kik keveset használnak föl, de sokat tartanak fönn.

Valóban, vagy nagyon gazdagnak, vagy nagyon szegénynek kell lennie annak, ki azt fölfogni nem képes.

Am lássunk más következtetést is. Micsoda 10 krajczár? Szót sem érdemlő csekélység. Tekintsünk mindennapi asztalunkra, közgyakorlat szerint reggel, délben, este, de ne csak azt nézzük, ami asztalunkra jön, hanem azt is, a mi elvezetlenül a konyhába vándorol! Egy pár fölösleges husdarab, veszendőbe ment vaj, étlenül maradt burgonya, szükségtelen czukor, s mit tudom én mi minden. Mire és mennyire van szükségünk naponként? Jól van, nem tudom, nem is akarom tudni. De hol marad az, a mit bevásárlunk, s a mi a konyhában s szobában föl nem használtatik? Veszendőbe ment? Mit sem tesz! Talan 10 krt ért mindössze ki fogarról beszélni? De ha 365-ször veszitünk 10 krt, akkor évenként 36 frt 50 krt veszitünk; ez is közönyös? És ha 6 millió család naponként 600.000 forintot és évenként 210 millió frtot veszit, és ha a nő ama 10 krt megkiméli, akkor a nemzet naponként 600,000 frtot és évenkint 210 millió frtot takaritott meg.

A belügyi kérdések közzé tartozik még a háztartás kormányzójának viszonya alárendelt birtokosaival szemben is. Ezek a hivatalnokok, a cselédek.

Swift nagyon sokat irt arról, hogy mikép bánjék a nő cselédjével. Van már cselédtörvényünk is, melynek szelleméhez alkalmazkodni tudunk.

És mégis a cselédekkel való bánás oly művészet, melyet a nemes ösztön sugalatkra lehet csak elsajátitani. Aki cselédeivel szemben zsarnok, az maga magának árt legtöbbet. Az első feladat a szigoru ellenőrzés. Ebből folyik minden más kötelezettség. Aki ezeket nem tudja szem előtt tartani, az először egészségének árt, másodszor a rend, fegyelem a cselédek közt oly szükséges a családban, mint az államban a jóigazgatás és gyors igazságszolgáltatás.

És ámily kedvezőtlen hangulatot szokott kelteni az államban, ha a miniszter hivatalnokaival tulságosan bizalmas lábon áll, annyira ártalmas a családi békére az, ha a gazdasszony cselédjének bizalmaskodást enged meg. A cseléd szeret helyet változtatni, és minden ujabb gazdasszonyának a legnagyobb készséggel fecsegi el előbbi urnőjének titkait, bizalmas dolgait stb. A háztartás kormányzója tehát köteles nemcsak a fegyelmet, és a jó rendet alárendeltjeivel szemben föntartani, hanem tudni is kell hatnia, hogy előforduló rendzavarások esetén gyors és jó igazságszolgáltatás által eleje vétessék, minden ferdeségnek. Az igazságszolgáltatás eszközeirül nem szólok. Azt legjobb a gazdasszonyok izlésére bizni.

*

Nehogy azzal vádoljanak, hogy a tulságos idealis felfogás mellett a reális dolgokról megfeledkezem, kénytelen vagyok rátérni egy prózainak látszó, de fontos dologra. Értem a szakácsmüvészet szerepét a háztartásban. Bizony fontos, hogy az ételek készitésében, milyen izlés, feltalálásában, milyen változatosság van. Ez is képes a családtagokat a családi tüzhelyhez vonzani.

Mig ellenkező esetben elüzi azokat a házból, kényszeriti a férjet a vendéglők, korosmák stb. szorgalmas látogatására. A fő azonban az élelmezésnél az, hogy kevés költséggel jót, jól elkészitve izletesen tudjunk előállittatni, és kimért takarékossággal oly beosztást tudjunk létesiteni, mely a család izlésének és követelményének minden irányban kielégitőleg megfelel.

Szólni kell még magáról a lakásról, az otthonról. Ha kellemessé tudjuk ezt tenni azokra nézve, kiket a háznak haza kell vonzani, ha tisztaság izléses berendezés olcsó kényelem, gondos, szerető nők paradicsomot alkotnak az otthonból, hiányozhatik-e valami a férj, gyermekek boldogságához? És ha a férj, fiu nem találja meg otthon a nyugalmat, a vonzó, tiszta hajlékot, békét, szóval mindent, nem kénytelen-e kóborolni, az otthont lehető leg kerülni? És ha a felnőtt leány nem látja magát előtt a példás rendet, miképp fog benne az érett kislányok, hogy majd saját családi tűzhelyét, vonzóvá, kellemessé lakályossá, marasztalóvá tegye? Pénzügyi szempontból is sokkal keresetbe kerül, a házi otthon csinos, kényelmes berendezése. Mert ha ettől valamit elvonunk, s az nem olyan, hogy minden férj örömmel idő ben, akkor sokkal több áldozatba kerülnek azok a sokszor ismétlődő kiadások, melyeket a családfő — a házon kivül keresve szórakozást — elköl, a mások örömére, a saját és övének rovására.

Az nő a családi tűzhely tiszta oltárképe és neki kell gondoskodnia arról, hogy a férj ne menjen idegen templomokba, idegen bálványoknak áldozni, saját hitét istenét és szentségét elhanyagolni, megsérteni.

*

Lássuk most a külügyi kérdéseket, vagyis, hogy mikép kell a nőnek saját házát kifelé képviselni.

Erre egy szóval röviden lehetne felelni. Hiven, a a valónak megfelelően, Ez a válasz. De mióta a nagyzás hóbortja befészkelte magát a társadalomba, sokan többet szeretnek mutatni, többnek akarnak látszani, mint amik tulajdonképen. Nem is nézve oly bizonyos dolgokat, midőn például valaki a fenyüzésnek hódortosa, szeret kérkedni azzal, hogy a czipője, vagy a kalapja, a nyakkendője vagy az ékszere Bécsből, Londonból, vagy Párizsból került elő, hogy a férje ilyen, olyan nagy urakkal van összeköttetésben, a közvélemény ilyen-olyan megtisztelésben részesitette: van több dolog, melynek önként keletkező és magától értetődő szabályait figyelmen kivül hagyni nem illő, mert nem szabad,

Magának a háztartás vezetésének, a vendégekkel szemben sohasem szabad a tulzás határait átlépni. Gyakori erőn felüli vendégségek kizárandók volnának. A mások, gazdagabbak utánzása, ha nincs hozzá kellő anyagi erő, nem tanácsos. A ki többnek akar látszani, és e tekintetben magáról beszélni szeretne, gyakran az ellenkezőt éri el. A szoliditás leginkább kifelé ajánlatos. Nem volna józan ember, aki egy másik családnak ártatlan házi örömét irigyelné, s minden megengedhető kölcsönös vendégszeretetet eltörölni parancsolna. Magyar ember vendégszerető ember. Ezt korholni tulzás volna, de ép oly tulzás visszaélni a mások vendégszeretével: ezáltal retorzióra alkalmat szolgáltatni s a háztartásban ezáltal az egyensulyt megingatni.

Ugyanez áll a nyilvános mulatságok, szinházak hangversenyek, bálok, továbbá fürdők, üdülési helyek látogatásáról. Ha valaki ebben a mértéket túllépi nem megszólja-e a világ? S ha az illető a világ megszólására sem mit sem ad, nem kötelessége-e saját családi békéjének háztartásának épségben tartására gondolni, vagyis mindenek előtt, a maga és övei legsajátabb érdekeit tekintetbe venni.

*

S ha már a külügyi kérdéseknél vagyunk, anélkül hogy Knigge, Sasku és más halhatatlan nagyságok ressortjába vágnók, talán szabad egy gyakran előforduló visszásságra utalni, mely a nőket, mint háztartásunk kormányzóit gyakran önhibájukon kivül is magával sodorja? Midőn valaki saját édes gyermekeiről beszél, soha se feledje, hogy ő az akinek gyermeke fölött a legszigorubb birónak kellene lenni. — Mily gyakran vétünk e szabály ellen! Mily sokszor kérkedünk vele, hogy ez vagy az a fiu milyen talentum, ez vagy az a lány, milyen eszes, milyen okos, akár egy vén ember. Ez a majom-szeretet, mely gyakran elfajul, hogy X-né vagy Y-né gyermekei neveltetésére vonatkozólag a többiek fölött a legmagasabb igényekkel lép föl s erre neki talán mindaz kevés, amit a gyenge gyermek itt a házában nyerhetne, hanem a külföldhöz akar folyamodni, miáltal nyilván azt predestinálja, hogy az ő gyermeke éles tehetsége fölötte áll valamennyi más halandó gyermekének.

A nyilvános életben, közintézeteknél, egyleteknél való szerepléstől vagy legalább is tevékenységtől és közremüködéstől való visszavonulás ép oly bün mint a mennyire ajánlandó az, ha valaki csak azért szerepel, mert nevét, befolyását, talán pénzét fitogtatni akarja.

*

E tárczához tartoznék még a toilette kérdése is; de ez már részben bele vág a pénzügyi ressortba is.

A toilette készitésére nézve legalkalmasabb az a régi magyar példabeszéd: ameddig a takaró ér, addig nyujtozkod jól. Kevés kiadással, jó izléssel itt is többet el lehet érni ugy hatás, mint tartósság tekintetében, mint sok rikitó, drága szövetnek összehalmozásával.

*

A vallás és oktatás kérdését csak érintenem kell. Ez oly tárgy, melyről könyveket irtak, előadásokat tartottak nagy számban, melyet nálam hivatottabban bizonyára több sikerrel tárgyaltak.

Ez elmefuttatás keretébe csupán annak felemlitése tartozik, hogy a háztartás kormányzójára is magasztos föladat vár a nevelés körül való feendők megoldásában.

A házi nevelés alapja az iskolai nevelésnek, s ha az alap itt jól meg van vetve, a továbbiakra nézve könnyü a boldogulás.

*

És mihelyt a háztartás kormányzata azon alapelvek szerint folyik, melyeknek vázlatáról az előbbiekben röviden megemlékeztem, ezáltal más a nő helyzete a családban és a társadalomban. Önmagával szemben is biztositotta a megnyugvást. Megtette kötelességét, mint nő a szó nemes értelmében és élvezni fogja fáradozásainak gyümölcsét nemcsak a kor haladásával, hanem családi boldogságában is.

Tekintsünk kissé körül a háztartásban, a családi élet alkonyán, midőn a szépség fölé a mulandóság kérlelhetlen keze huzza barázdáit, midőn a vidám és élvezetekben gazdag ifju korból csak a szép emlékek maradnak meg.

Egy kor a reminiscenciák kora. És ezekkel vajmi gyakran jár a szemrehányás!

Az ifjuság halála, a szépség halála rendesen megelőzi az élet halálát; azudvariáskra rajongók serege egyre apad, s ez elvonulás ellenében szótlan nézve, kik a kedélyek fölött uralkodtak, és parancsoltak, élvezik annak előnyeit, és jaj annak a nőnek, ki őrjöni hozzá csak kelleme által tudta lebilincselni. A szépség napja még alig nyugodott le már elfeledik a boldog perczeket, melyeket fényében világitó sugárzásában és átható melegében együtt átéltek.

A szerelem, a természetnek e költői adománya nem örökké való, a napok tünnek, az ifjú hév, a rajongó imádat fogyatkozik, és velők együtt a szerelem is. Csak akkor lehet áldás nyomában, ha utána a szeretet lép, mely lehet örökké való, mint az Isten.

A szeretetnek hódja nem csak az arcz szépsége a kebel fogékonysága vélt meg alapját, hanem első sorban a nemes tálajdonságok, a szív jósága.

A férj és nő egy lélek. „Két szív, egy dobbanás." A férj gondoskodik a család szükségleteiről, a nőnek kötelessége a férjet támogatni, igényeit ahoz képest formálni, a férj életét és ezzel együtt a magáét, családjáét kedvessé, könyüvé tenni, amit az élettől kivánt mindazt — a lehetőség határain belül — megadni.

És ha mindez megvan, a férj nem veszi észre, hogy neje korosabb lett, hogy elvesztő ifjuságának szépségeit, arczának üde rozsáit; csak azt tudja, hogy életének jobb fele mellette van, kellemessé teszi napjait szerzeménye fölött örködik, otthonát renddel, tisztasággal, anyai szeretettel egy uj kis világgá varázsolja, melyben meg van vetve a jelen megelégedettsége, a jövő boldogsága, s ezek mellett az alig, vagy régmult idők eseményeinek emléklapjai sem csalnak sóhajt az ajkakra, mert habár a mult nagyon szép lehetett, a jelen szépsége sem hagy fönn kivánni valót.

Tisztelt hallgatóim! A nőt, mint ideális fogalmat kezdtem magyarázni és idő multával rátértem arra, a mi tulajdonképen czélom volt, hogy a nőt, mint a reálisabb fogalom tárgyát mutassam be. Egyik túlzásból nem szabad a másikba esni. A ki a nőt csupán mint ideált tekinti, az ép ugy vét a természet szabályai ellen, mint a ki a nőt egyedül a haszon, a dolog, az érték rideg mértékével méri. A nőkről és a számukra kijelölendő munkakörről majd más alkalommal. Most csak ismételhetem, hogy a nő tulajdonképeni rendeltetése a háztartás helyes kormányzata és ott a hol szükség van rá igen is, teremtsünk a nőknek munkakört, mely egyéniségének, nőiességének megfelel, és melynek ő is megfelelni képes. De ne lépjük át a határt és ne forgassuk fel a társadalmi rendet, ne áhitozzunk elérhetlen után, ne tüzünk csalfa délibábot, ami erkölcsileg mindnyájunkat kimeritene.

Ne tartsunk az amerikai államok tendentiájával, a hol a nőemancipatió gyakran mulatságos esetekre szolgáltat alkalmat. Elmondok egy ilyent. Amerikában a nők annyira mentek már az emancipatió terén, hogy sokan kisebb városokban papi hivatalt is viselnek.

Egy kisebb farmer városban történt ennek folytán a következő mulatságos eset.

A papnő vasárnap ihlettel telt szónoklatot intéz híveihez, kik ájtatosan hallgatják. Ép a legnagyobb hévvel védi a nőpap a papnők alkalmazásának elvét, midőn egyszer csak szédül, rosszul lesz. Levitték a szószékről és két óra mulva a farmerhelység papnője egy egészséges emancipált leánynyal ajándékozta meg az ujvilágát.

Boldog uj világ! Mi nem kérünk minden szabad rendszeredből, nem fogadjuk el minden elvedet, nem alkalmazkodunk minden szokásodhoz.

*

Mi realismusában is megtartjuk a tiszta ideál fogalmat, mely a nő nimbuszát emeli, körülövedzvén őt azon tisztelettel, szeretettel és szent érzelemmel, melylyel irányában viseltetünk.

Mi a nőket, a teremtés szebbik felének tekintjük, és nem tudjuk reájuk alkalmazni a materialismus kényelmetlen kényszeröltönyét.

*

Amint a nő reális előnyökért családi tűzhelyének kormányzatát elfogja hanyagolni, vagy mi több, azt idegen kezekre bizza, a családi boldogságnak s következőleg társadalmi rendnek föltétlenül föl kell bomlania.

A reálistikus haladásnak csak odáig szabad terjednie, ahol a szellem országa kezdődik; mert ha azon túl ment, elbukott mind a kettő.

A realizmus úgy viszonylik az idealismushoz, mint a test a lélekhez; s igy, a mily elvitázhatlan igazság az, hogy lélek nélkül test nem létezhet, épp oly bizonyos, hogy ha anyagi érdekeinknek a szellemet teljesen feláldozzuk, társadalmunk néhány évtized alatt romokban tenyázó baglyok lakhelyévé lesz.

Törekedjünk mi férfiak a haladás óriási hegyének beláthatlan csúcsa felé, de a körülünk viruló gyenge növényzetet, a nőnemet ne kivánjuk magunkkal sodorni, szem előtt tartván mindig, hogyha nem lesz egy virág, mely nehéz utunkon szelid árnyával és büvös illatával üdülést adjon, úgy a forró napsugaraitól eltikkadva, a pálya felén elveszünk.

Őrizzék még nőiességüket és gyöngéd kedélyüket, melyet szebb és drágább kincsért föl sem cserélhetnek, s jegyezzék meg, hogy amily élvezhetlen és visszatetszö a nőies férfi, épp oly visszatetszö és élvezhetlen a férfi-nő, mert semmi olyas, ami a természet által kijelölt irányától eltér, hasznos, szép és kellemes nem lehet.

Egyébiránt a nő eredeti hivatása, oly magasztos, s működési köre oly kiterjedt, hogy ha annak bármely nő teljes elöszeretettel és odaadással meg akar felelni, más irányú működésre ideje alig marad.

Maradjon a nő továbbra is az, a minek tulajdonképen lennie kell, legyen az élet szellemi része küzdelmeinknek órangyala, nyugodt óráink költészete!

Fokozzák a nők a rendelkezésükre álló varázshatalommal a férfi munkaerejét és önérzetét, s akkor nem lesznek odautalva, hogy azzal tényleges versenyre keljenek, oly küzdtéren, hol bármi körülmények közt is vesztenie kell.

Szóval a költő szavaival élve, legyen a nő tiszta, mint a csillag, szende mint a virág, s kedves mint a dal!

V. évfolyam 2—211. Szolnok, 1881. január 9-én.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . . 5 frt
Fél » . . . 2 „ 50 kr.
Negyed » . . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenként
egyszer:
vasárnap.

E lapnak ugy anyagi, mint szellemi oldalát illető küldemények, valamint a reclamatiók a szerkesztőséghez (Szolnok, Molnár-utcza 922. sz.) czimzendők.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek a szerkesztőségnél és Makray László ur üzletében Szolnokon, és minden kir. postahivatalnál.

Kéziratok nem adatnak vissza és csak akkor fognak közöltetni, ha tudjuk kiktől jönek

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer » — — — — — — 16 »
3-szor » — — — — — — 12 »

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
A NYILTTÉR-nek minden hasáb garmond sornyi tere 25 kr.
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Lapunk jelen számának elfogadását megrendelésnek tekintjük. Kérjük azért mindazokat, kik lapunkat továbbra is tartani szándékoznak, hogy az első negyed évi előfizetést — postautalvànyon — méltòztassanak beküldeni. Ugy szintén kérjük mindazokat, kik még a mult évről hátralékban vannak, hogy hátralékaikat posta fordulattal méltóztassanak kiegyenliteni.

A
„Jász-Nagykun-Szolnok“
kiadó hivatala.

Farsang kezdetére.

Évek óta küzd már a sajtó a fényüzés ellen, rámutatva mintegy az örvényre, mely előttünk áll, mely felé rohanunk önakarattal — talán tudva, sejtve a veszélyt, de magunkban nem érezve elég erőt kikerülni azt. Országszerte hangzik, hogy tönkre jutott nemzet vagyunk s mégis mintegy lázas tevékenységgel sorakozzunk ama zászló alá, melyen ragyogó betükkel a „fényüzés“ büszkélkedik, s hódolunk amaz eszmének, melynek anyagi bukásunkat, szegényünket köszönhetjük.

A társadalmi életben számtalan példáját látjuk a luxus mániának, a magasabb körökben ugy, mint az alsóbb néposztályban. Fekély az, itt is, ott is. Olyan betegség, melyen csak gyökeres orvoslással, sikerült műtéttel segithetünk. Nem lehetett volna alkalmasabb időt találni; hogy erről egyetmást elmondjunk, mint épen most, a bekövetkezendő vigalmak előestéjén, a midőn majd saját szemeinkkel győződhetünk meg arról, hogy mennyire rabszolgái vagyunk a fényüzésnek, a feltünni akarásnak, melynek vége előbb-utóbb a végkimerülés, az anyagi megsemmisülés fog lenni.

Mi részünkről vétkes könnyelmüségnek tartjuk ama programm elfogadását, a mely a jelen századot oly élesen jellemzi, s melyet kell, hogy minden józan eszü ember elitéljen. Uton, utfélen panaszkodunk, hogy temérdek a baj, mely bennünket meglátogat, számtalan az ok, mely pénztárczánkat igénybe veszi, s mégis ennek daczára, hogy hiuságunknak elég legyen téve, hogy szegénységünket, elpalástoljuk erőlködünk s azon igyekszünk, hogy dáridókban, mulatságokban folyjanak le napjaink.

Nem sokára itt lesz a szokásos idő — a számtalan vigalom, hol az egyszerüség helyett, a hiuság és mutatni akarás sajnálatra-méltó fennhéjázását látjuk majd, mind oly kinövései ezek társadalmi életünknek, melyen ideje korán kell segiteni, nehogy gyógyithatlanná váljon. Küzdtér lesz a tánczterem, hol a fényüzés és egyszerüség vivnak életharczot és — elég sajnos — majd mindég a fényüzés diadalmaskodik.

Sóhajtozunk, panaszkodunk, elmondjuk százszor, ezerszer s ki tudná hányszor, hogy ily viszonyok mellett megélni lehetetlen, de ha arra kerül a sor ki nagyobb ur, ki tud több fényt kifejteni, akkor elfelejtjük szegénységünket — és oda állunk a tömeg közzé s teletorokkal kiabáljuk, hogy: „urak vagyunk!“ Koldus köpeny és rangkor!!

Kutatjuk, keressük a hibát, de nemhogy önmagunkon segitsünk, hanem, hogy legyen kire, vagy mire háritani a bünt.

Nem mondjuk, hogy ez csak egyesek életében fordul elő, sőt ellenkezőleg elismerjük, hogy a fényüzésben közös vétkünk a szédelgés.

A humbugok korát éljük, azon kort, hol minden fény csak káprázat, minden aranynak látszó ércz hitvány utánzat. Olyan időt élünk, a melyben félre kell dobni minden reményt egy jobb kort illetőleg, s mesének hinni a mult idők örömeit.

Be kell látnunk elébb vagy utóbb, hogy nem jó uton haladunk. El kell fogadnunk a takarékosság eszméjét. — Itt az ideje. hogy vessük el a vonzalmainkat a fényüzés iránt, hajoljunk meg az egyszerüség előtt, melynek alapján menthetjük meg egyedül azt, a mit már részben elveszettnek hiszünk.

Igen: Le kell vetnünk a mezt, melyet önkárunkra oly régen hordozunk, s melynek takarója alól kilátszik a valóság. meghazudtolva gyarló elveinket saját énünk előtt.

Egyszerüség a ruházatban, takarékosság a háztartásban, ez legyen jelszavunk.

Gazdálkodni és takarékoskodni kell itt is, ott is. Csak igy állithatjuk meg a hanyatlást; radikális törlésekre van szükség az improduktiv kiadásokban, és radikális reformra háztartásunkban.

Ellenkező esetben előbb-utóbb megfőzzük a fekete levest s magunk eszszük meg is. Tönkre kell jutnunk, mert a luxus felemészti magát a társadalmat és az egyéneket, melynek fitogtatására rendeltetett.

„Egyszerüség és takarékosság“ ez legyen jelszavunk, csakis ez uton teljesülhet be rajtunk Széchenyi mondása:

„Magyarország nem volt, hanem lesz!“

k.

TÁRCZA.

A félreösmert zsenik rugdalódzása.

(Komikus eposzi versezet egy énekben)
— Történik Szolnokon —

Motto:
Feine Rieme:
Eine Grube g r u b e r
Mich mit Koth l u d e r
Doch gibt es manche S t i m m e n
Die nicht in 's Menschen Ohr k l i m m e n.

Isteni szent fölség! leborulok elődbe alássan,
Nyujts nekem egy kis fényt, a midőn ez egekbe haló nagy
Harczi tusát akarom laikus létemre leirni.
Zengedezének már bort, lányt és régi szabadság —
Vágytól ösztönzött ifjaknak hősi csatáját.
Részeget és józant, hőst és aki gyáva futással
Megmaradott ugyan élve; de most már éppen e tette
Dobta ki öt konokúl a vitézek büszke sorából.
Most hegyeket s völgyet hivtak föl a harczi tusára,
Majd pedig isteneket vontak be a vers keretébe;
Ámde oly alkalmas, méltó thémát kitalálni
Nem tuda még költő, ez előtt, aminőbe ez uttal
Fejszém, — vagy mi beszéd — pennám belevágni merészlem.
Most történik e harcz, most termenek a zseni férfik.
Küzdeni korcsosodott koruk ódon nézeti ellen,
Parlagban heverő irodalmunk mentegetői;
Szánva az emberiség szomoru sorsát, sziveikben
Vágyakat ébresztnek, s a romló társadalomnak
Megváltói gyanánt magukat hivatva tekintvén,
Latba vetik ragyogó tálentumaik szüleményit,
Egymást fölkeresik, s tanakodnak nagy tusa utján,
Lángeszméik imigy próbálják kótyavetyélni.

Egy j a n i c s á r kezdé legelőször eresztni beszédét.
Termete, arcza szikár; hogy zseni, ejnye mi kár.
Ösmert férfi nagyon, sokat ir, sokat olvasa már ő,
Ámde a nyiltságot senki sem fogta reá.
Épen ez okból ő a nevét sem irja ki sokszor,
Hogyha nagy eszmékel penget az észteli fő,
Vagy hát (tán ez igaz) kebelét a szende szerénység
Lakja s tán maga is szende, szerény a szegény.
Meglehet ámde elég legyen ennyi beszéd a zseniről,
Nézzük most mi dicsőn szóllt e vitéz hazafi.
„Nagyra törő zseni had ragyogó tálentumok itten,
Kik körülem vagytok, ime ezek szavaim:
Azt mondják, a zsenik születéssel jönnek e létre,
Lám, lám, én születém, ámde zseni vagyok is·
„Mindnyájan születénk“ zugtak bele a zseni férfik,
Minket is ime tehát illet e diszteli czim.
Ám ő most, nehogy a zseniség privilegiumától
Megfosztatva legyen, szóllani kezde megint:
„Olvastam Sexpirt, Moliért és másokat is már,
Lángeszü költőket és tudok is sokakat;
Igy a Madács müvét betanultam pontra betüre;
Én is akartam ilyet irni dicsőt magam is.
S hogy ha e fiskális müvét nem adta ki volna,
Mostan az én hirem szállana szárnyaival.
Ilyen az emberi sors magam is már szini padokra
Nyujthatnék tárgyat, hogyha talán közülünk
Még egy gyönge Madács kikerülne s e nagyszerü tárgyat
S engem, hőse gyanánt énekelendene meg; —
Mert ha nem, akkor hát magamat kell birni e tettre,
Méltó hős vagyok én: n e m t a g a d o m m i t i r o k.“

Igy végezte szavát, s bele szóla a v i g z s e n i mostan:
„Én s az öcsém inkább buzavevés s az ipar
Üzésére vagyunk hivatottak e földön; azonban
Már mivel im, mink is hiva vagyunk ide most,
Halljátok szavaink, a miket mi csinálni ohajtunk:
Mit használ janicsár dolgokat irni csupán?
Olvastuk Göthét, Schillert, Wielandot egészen,
S verseiket tudjuk mondani könyv nekül is.
Sornáliszta vagyunk, mit kell hát tenni ez uttal?
Semmi közünk ahhoz, mit n y ö s z ö r ö g kerepelt,
S ámbár ő költő, mindnyájan tudjuk, azonban
Mink se vagyunk mások, Gseftbe fogunk be mi is,
Mely költéssel jár, azt kiki tudja nagyon.
Inditsunk lapot im, s lesz módunk ott a geseftre,
Ez lesz költészet s nagy leszen ott a rebach.“

„Jól van — más zseni szóll bele mostan — pártolom én is
Ebbeli nézetetek, nagyratörő gyerekek.
Ily zseniket még én nem leltem széles e földön,
Tudjátok czélunk, a mi kitüzve legyen
Egy lapot inditunk ragyogó papirosra nyomatva,
Melyben harczra kelünk és azokon püfölünk
Kik nálunk kicsikét — sajnos — magasabbra növének,
S kiknek nem tetszünk, nagyszerü egy dolog ez.
Végig hallgattam hiven Budapest egyetemjét,
S nagyszerü eszméket forral im a koponyám.
Nagy tervet főzök legyetek figyelemmel iránt am,
Lapszerkesztés lesz isteni szent hivatás.
Szétzúzunk mindent, a mi nem tetszésre találand
Nagyra törő lelkünk isteni volta előtt.
Én e czélra magam nagyon alkalmasnak itélem,
Okkal nem győzvén, bottal ütök nagyokat; —
Hogyha goromba kerestetik itt vagyok ám én,
Már j a n i c s á r egyszer drukkola szönnyü nagyon.
Itt leszek én most már, föl hát, ki a sikra, ki bátor?
Meggyül majd a baja, hogyha tusára kikel.“

Még egy hosszu zseni szájából szöktenek a szók:
„Brávó szent zseni had, észteli férfi sereg;
Van nekem egy bátyám, Szolnok városban im' a ki
Nyomdatulajdonos itt, majd nyomom én a lapot.
Adtok tik bele majd gyönyörü sok észteli dolgot,
S én nyomom azt majd mind, bárha ugyis laposak.
S a tél is nagyon alkalmas lesz erre, hiszem, mert
Hogy ha tavasz kora jön: zöld leszen ugyis elég.“

Mindezeket látván távcsövel az isten az égből,
Bölcs kaczagásra fakadt, s igy mene gondolata:
„Sokszor sujtottam, bünökbe merült Magyarország
Romlott népeidet, parlagi földeidet;
S buzakalász még sem termett üresebben a földön,
Mint a zsenik fejei, bárha nagyon magasak.
Méltón szándékszom magam is büntetni e diszes

Kivonat,*)

Szolnok város főorvosának 1880. évi jelentéséből.

Közegészségi állapotunk.

Az 1-ső év negyedben gyakoriak voltak a légzőutak hurutos, lobos bantalmai; gyerekeknél hökhurut, garát bántalmak és himlő szórványosan.

A 2 ikban legszámosabbak voltak a hurutos bántalmak legmakacsabbak a hasfolyások és az idült csuzót bántalmak, gyerekeknél himlő járványosan; torokgyik szórványosan.

A 3-ikban gyomorhurutok hasfolyások, igen gyéren és leginkább mezei munkások közt vérhas; gyermakeknél himlő, vörheny, torokgyik, veselobok és azok következményei, vizkor szórványosan.

A 4-ikben heveny csuz ülzsábok légzési szervek hurutos bántalmai mellhártya-, hörg-, fültő és egyéb nyirkmirigyek lobjai. gyerekeknél, himlő vörheny és mandólalob szorványosan.

Az egész év a kór esetek különfélesége és a váltólázok illetőleg, posványlázok hiánya által tünt fel.

A váltólázok mentességét, alkalmasint a mocsárok és az árkok vizeinek elposványodását a szervi hulladékok elbomlását felfrisités által, akadalyozó esös hideg időjárásnak köszönheljük.

Az idült kórok közül kiemelem a mindennemü alakban aggasztó mérvben terjedő bujasenyvet, minek elöidéző okai a kósza kijelgés. Ajánlom ezek ellen mit már 1873. óta szóval és irásban számtalanszor ajánlottam: a kerilőnök érzékeny büntetését, amennyiben lehetséges azok létszámának csökkentését, vagy végképeni megszüntetését.

Elme kóros csupán egy esetben fordult elő.

Járványos kórokban haltak el — hiteles kutfők szerint (halott jegyzőkönyvek.)

a) Himlöben 1-ső 4-edben 33; 2-ik 118; 3-ikban 85; 4-ikben 8, összesen: 194.

Ezek közt volt tanköteles 20.

Első halál eset fordult elő jan. 17-én, tetőpontját érte el a járvány május hóban amidön 57 egyén esett áldozatul.

Február 26-án a téglaverők gyermekei ktzárattok az ujvárosi iskolából, minthogy lokalizálva maradt a betegség a téglagyárakban.

Mártius 18-án terjedését constatáltam az ujváros-felé.

April 4-én a járványnak kiütését az egész város területén, april 16-án a járvány hivatalosan meghatároztatván az iskolai előadások beszüntettek 10 napra.

April 28-án a belvárosi leány iskolák bezárattak.

Május 9-én a járvány rohamának csökkenését allapithattam meg, de egyszersmind azt is, hogy a mig tekintélyes halálozás az előző hónapokban történt betegülésekből származik. Julius 6-ig 8 napi jelentést adtam a megyei főorvos urnak, közölve vele az iskola beszüntetés hatrányaira vonatkozó nézeteimet, melyeket a közönség érdekeit szem előtt tartva — méltanyolt is.

b) Vörhenyben, 3-ik 4-edben 16, 4-ikben 34=50, köztük tanköteles 9 fordult elő.

Első haláleset jul. 28 án, tetőpontját érte el 16 esettel oktober hóban.

Ezen bőrbantalomra nézve több izben tettem jelentést, tudomásra hozva tapasztalataimat az iskolákat illetőleg ugy a polgármester, mint a megyei főorvos uraknak.

c) Torokgyikban 1-ső 4-edben 7, 2-ikban 6, 3-ikban 21, 4-ikben 15, összesen 49 halt el.

Ezek közt tanköteles 10. Tetőpontját érte el 8 esettel szeptember hóban.

Diphtheritisből egy halál esett fordult elő az egész éven át.

Orvos-rendőrileg vizsgaltatott:

37 férfi, 50 nő, összesen 87.

Hulla szemle tartatott 6 hulla felett.

Bonczolat ejtetett 4 hullán.

Öngyilkosság golyó által febr. 17-én fordult elő, öngyilkossági kisérlet oktober 23.

Balesetek:

Jobb kéznek elszokitása mozdony által február 2-én

Czombtörés gyászkocsi által.

Bordatörés april 4-én ló által.

Ükör altali elgazolás april 16-án.

Jobb kartörés junius 21-én ló által.

Kis vaskocsi által egy, és gép által is egy egyén veszté életét.

Védhimlővel oltatott 764 egyén 3 hó — 16 évig,

A kórházban gyógykezeltettek:

1879. év decz. végével ápolásban maradt férfi 2, nő 0, összesen 2.

1880. év folyámában telvétetett férfi 28, nő 37, összesen 65. ápoltatott összesen: „ 30, „ 37.

Kezelési eredmény:

Gyógyultan elbocsátatott	48	gyógyulási arany	70·1%
Javultan „	12	javulási „	17·9%
Meghalt	7	halálozási „	10·4%

A 65 felvett betegből két haldokolva behozott egyén, levonva, a betegek valódi száma 65 az elhaltoké pedig 5.

A betegek havi mozgalma.

A legnagyobb felvétel esik julius, april és nov.-re 10—10 esett el.

A betegek halalozását illetők.

Január 2., aprilis 3., november 2.

Vallásra nézve, rom. kath. 51, helvét 8, móz. 5, g. k. 2, ág. 1.

Származásukat illetve: szolnoki 26, vidéki 41.

Állapotra nézve; legnagyobb számmal voltak képviselve a hajadonok és nőtlenek 59 esettel.

Foglalkozásra nézve legtöbb eset fordult elő a kéjnök és kósza-kijelgök közt, összesen 30.

A betegségek közt a bujasenyv foglalja el az első helyet 42 esettel, jóval több felénél as egész létszámnak.

Korra nézve leggyakoriabbak voltak a betegülések a 15—30 évesek közt t. i. 57 esett.

Véghez vitt sebészi mütétek csonttörés beigazitása 2, ficzamé 1, lecsapolás 2 esetben.

Az ápolási napok összes száma teszen 905 napot, esik egy betegre 13·5.

Az ápoldában ápolt elaggottak száma férfi 5, nő 13, összesen 18.

Hogy gyógyintézetünk szük és ezért czélszerütlen helyiségével — egyéb hiányait nem emlitve — városunk jelen kivánalmainak nem felel meg érintenem is felesleges.

*) Szolnok város fáradhatlan főorvosának a mult évről szóló eme jelentését csupán azért közöltük ily bő kivonatban, hogy meggyőződhessenek abból t. olvasóink a „Tisza-Vidék" mult év 2. és 3. számának vezérczikkében a t. főorvos urra vonatkozó vádak, — melyek „absolutorium" czimen vannak részére kiszolgáltatva — alaptalanságáról. Hogy közegészség-ügyünk nincs azon szinvonalon, melyen az 1876-ik évi 14-ik t. cz. értelmében kellene lennie, ezt készséggel elismerjük s nem vonja ezt kétségbe Szolnok város főorvosa sem, de e hátránynak, vagy jobban mondva hiánynak okát az igen tisztelt főorvos ur elégtelenségében keresni, — még eddig senkinek sem jutott eszébe. Városunk főorvosa — tudtunkra — eddig a közönség megelégedésére töltötte be megérdemlett állomását, éber figyelemmel kisérte közegészség-ügyi viszonyainkat, s az azt veszélyeztető tünetekre mindenkor kellő időben figyelmeztete a hatóságot, szóval, kötelességéből kifolyólag megtett mindenkor minden lehetőt, — hogy annak nem mindenkor lön meg a kivánt sikere, szerintünk nem abban keresendő, hogy Szolnoknak csak egy orvosa van — mert ha kettő, vagy három volna is, többet nem tehetnénk — hanem igen is a végrehajtó hatalom, az egészségügyi-bizottság tétlenségében. — A hivott czikkek iróját, ugy látszik, nem is közegészség-ügyünk rendetlensége bántja, hanem szeretne Szolnokon egy II-od orvosi állomást zerveztetni, melyet már előre is valakinek szánt. Szerkesztő.

MEGYEI S KÖZSÉGI ÉLET.

Csépán 1880. decz. 31-én végbe ment biró választás alkalmával, három párt várta elnöklő szolgabiró urat, s miután a bizalmi férfiak megválasztattak, más részről elnöklő szolgabiró ur által kineveztettek; olvastatott fel a választó közönség előtt, a birójelöltek nevei. — Felolvasás után Kovács Albert képviselő s bizalmi férfi felszólal harmadik jelölt ifj. Szvoboda József megválasztása ellen, miután nevezett a községgel, mint szegény és iskolaalap pénz kezelő 4 évi számadási viszonyban áll, s kéri, hogy a jelöltek közül hagyassék ki, a mi azonban nem történt meg. Ezen eljárás annyival is inkább érdemel említést, miután 1880. okt. 5-én tartott képviselő gyülés alkalmával a képviselő testület ifj. Szvoboda Józsefnek bizalmatlanságot szavazott, s a számadása alatt álló szegény- es iskola alap lezárására három egyént a képviselő testület ki is küldött, egyszersmint a községi birót utasitotta a képviselő testület, hogy nevezett pénzkezelő ellen a törvényes lépéseket azonnal tegye meg. S miután nevezett jelölt számadó látta, hogy sem ő, sem az első jelölt győzni nem fog a harmadikkal szemben, csatlakoztak egybe, a kik is a legnagyobb erőfeszités és még nagyobb itatás árán szerezték meg ifj. Szvoboda József részére a biróságot, daczára annak, hogy az 1871 évi XVIII. t. cz. 42. 73. 76. §. §. értelmében elesik.

Ajánljuk ezen törvénytelen eljárást a ts. megyei közigazgatási bizottság figyelmébe.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI ÜGYEK.

Létesitsünk Szolnokon népnevelési egyletet!

A „Tisza-Vidék" 1880. évi deczemher 30-án megjelent számában egy Szolnokon létesitendő tornaegylet szükségességét tárgyaló czikk foglaltatik, melyre az emlitett czikk t. irója engedelmével bátorkodom nehány megjegyzést koczkáztatni.

A test edzését — melyet már a legrégibb korban a Lykurgos által törvényileg is reá kényszeritett spartaiaknál találunk — a leghiresebb paedagogusok már századok óta a szellemi nevelésre oly nagy befolyással biró tényezőnek festik és oly mulhatatlanul szükségesnek tartják, hogy némelyek közülök nem is képzelhetnek sikeres szellemi nevelést nélküle. Kiindultak azon most már általánosan elfogadott és elismert anthropologiai törvényből, hogy — amint gyakori észlelés és sok évi tapasztalat bizonyitotta — a test és lélek szoros összefüggésben áll egymással. Ezen törvény alapján állitották fel azon fontos paedagogiai szabályt, hogy testet és lelket öszhangzatosan, szoros összefüggésben kell nevelni.

Tehát a test edzése igen fontos, sőt mulhatlanul szükséges, ugy egészségi, mint paedagogia szempontból; Szükségtelen tehát kinyilvánitani, hogy én magam részéről pártolom a tornaegylet létesitését, de ha szabad egyéni véleményemet kinyilvánitanom, bátor vagyok kijelenteni,

---

Hadsereget szintén, tenni nekik hagyom im',
Mit ragyogó észszel hosszan főztek ki maguknak,
Hadd legyen ujságjuk, tudja meg azt a világ;
Lássák majd, megyeszerte miket papirosra nyomatni
Diszesnek tartnak, mást mi elölne agyon.
Mert ha silányságuk nyomatottan elődlbe feladják:
Megvész a kutya is: praenumerans be ne vedd."

S im megjött a papir, gyönyörü, ragyogó, de velinos,
Gondolván a zseni, szembeszökő legyen ez;
Nagyratörő eszmék dolgában ugyis eléggé
Hitványan szerepel s mint az úr, olyan üres.
S hogy ha a finomság dolgát vizsgáljuk e lapnál, —
Akkor a pokrócz is bársonyi, sima szövet.
S im ez idétlen még alig élt át négy hetet és már
Második évfolyamot nyomtat a lap hegyibe.
És még ő akar im', mást megrostálni a jámbor,
Rostáld rongy lapodat, nagyratörő zsenikém;
Attól félek, azonban, hogy rostálni lehetlen,
Rosta se von hozzá, mert nagyon is darabos. —
Marj ezutánra is ugy, a miként ez előtt marogattál,
Mindent, a mi különb, mint a velin habarék.
Vannak olyan hangok, melyek nem jutnak az égbe,
Ilyen azon hang is, mit hoz a drága velin.
Ritka idők szülnek gyönyörübb csecsemőt e világra,
Mint a minő vagy te, bájteli gyönge virág.
Nyuljon hát élted hosszan, hosszura sokáig,
Ugy legalább mulatunk angyali lapjaidon.
S nem kell pokrócért idegen földekre kimenni:
Lábtörlőnek jó lészen a drága velin.

Püff neki.

A nyelvekről.

Dr. Somogyi Ignácztól.

(Felolvastatott a szolnoki ipartársulatban 1881. január 2-án.)

Egyike a legérdekesebb kérdéseknek, a melyekkel foglalkozni érdemes és tanulságos, a nyelv kérdése, az az annak kutatása, honnan s miképen eredt az emberi nyelv, a társadalmi müveltség e hatalmas tényezője, mely által az ember gondolatait másokkal közölheti, melylyel a nemzetek hagyományaikat megőrzik, s melyen a költők szerelemről, s a nemzeti mult lelkesitő eseményeiről zengedeznek.

Sok jeles tudós foglalkozott már e valóban fogós kérdéssel, s a dolog még most sincs tisztába hozva; hisz nincs nehezebb, mint oly idők történetének kutatása, melyekből semmi adat, semmi tanu, semmi bizonyiték nem maradt fenn; — igy tehát tisztán elmélkedő, spekulativ módszerre vagyunk utalva, s a nyelv lényegének meghatározásán kell kezdenünk a dolgot, s föl kell keresnünk, amennyire lehet, azon nyelveket, melyek gyermekkorukat élik, s ezekből kell bizonyitékokat keriteni a fölvett kérdés tisztázására.

Nyelv alatt közönségesen a tagolt hangokban kifejezett gondolatokat értjük; mivel pedig a gondolat nem egyéb, mint az ész müködésének terméke, világos, hogy a nyelv és ész egymással karöltve járnak.

Az a kérdés már most, hogy csak az embernek van-e nyelve, vagy pedig az állatoknak is? Az imént mondottuk ki, hogy a nyelv és ész együtt járnak, s igy mielőtt azon kérdés eldöntésébe bocsátkoznánk, hogy valljon van-e az állatoknak is nyelvük, nézzük először azt, hogy egyáltalában van-e nyoma az állatoknál a szeldésnek?

A kinek önök közül, mélyen tisztelt közönség egy kedves kutyája van, sok érdekes megfigyelést tehetett a kutya szellemi életére vonatkozólag. A kutya, mint ezt önök mindnyájan tudják, képes az érzetek befogadására, szemmel láthatóan örül, nevet, ha oka van rá, vagy hosszu képet csinál, ha a „nem szabad"-ot hallja; ha valahol pórul járt, félve kerüli azt a helyet, tehát emlékezik, megérti ura kivánságát, s számos példa igazolja, hogy a kutya itélni is képes. Erre vonatkozólag önök is bizonyára sok példát láttak és hallottak már; azonban nagyobb bizonyság okáért legyen szabad felhoznom egy pár esetet mégis.

Egy pásztornak az Alpokban eltévedt egyetlen gyermeke; hasztalan volt minden keresés, minden utánnajárás, nem akadtak reá. A pásztornak azonban feltünt, hogy a kutya, a mint zabkenyerét kikapja, minden délben eltünik; utánna lesett tehát; — meredek, veszélyes hegyoldalokon, mély völgyeken át, hol alig követhette, haladt keresztül a kutya, egy mélyvölgy hasadékba. A pásztor követte, s mily nagy lőn bámulása, öröme és meglepetése, midőn a völgyhasadék alján ott látta kedves gyermekét, épen amint a kutya által odavitt zabkenyérből falatozott, mig a kutya mellé ülve látszólagos jó indulattal szemlélte őt.

Egy másik eset a következő, két jó barát a mezőn volt, s az egyik elveszté ujdonat uj selyem zsebkendőjét. Mit tegyen most? — megmagyarázta kutyájának, hogy elvesztette azt, s visszaküldte, keresni a zsebkendöt. A kutya csakugyan visszament, de a zsebkendőt nem találta meg: a szag után azonban rátalált két mesterlegényre, s most ezekhez csatlakozott, különösen szimatolva az egyiknek a zsebe körül. Ezek először kergették, de midőn látták, hogy nem tágit, magukkal vitték, s lefeküdtek, a kutyát is bebocsátva a szobába. Mi történt azonban? — A mint a kutya észrevette, hogy alszanak, oda ment a nadrághoz, melyben a zsebkendő volt, s mivel azt kivenni nem birta, szájába fogta az egész nadrágot, neki ugrott az ablaknak, kitörte és kiugrott rajta, s elvitte a zsebkendőt nadrágostul együtt gazdájának. Később még több példát is hozok majd föl a kutya szellemi életére vonatkozólag.

Nézzük most az elefántot, mely szintén sok népnél házi állat; igy különösen a hinduknál is. Rendkivül hosszu életü lévén, látja a gyermekek, unokák, déd és ükunokák felnövekedését, valóságos tagja a családnak, szeretik, jó indulatu vonzalommal vannak iránta; de van is ok rá, mert az elefánt egyike a legértelmesebb állatoknak. Mint a kutya, ugy ez is tudni látszik ura gondolatait, megérti, a mit mondanak neki; — sétálni viszi a gyermekeket, s ha ezeket esetleg valami baj fenyegeti, ormányával lábai alá kapkodja őket, s azok csak, az ő életének árán juthatnak az ellenség birtokába, vénségökben is megismerik azokat, kik fiatal korukban tanitóik voltak. Békében ugy, mint háboruban nagy szolgálatot tesznek uraiknak. Vannak azonban kitanult elefántok is; igy a brahminoknak keleti Indi-

hogy **mosta tornagylet** létesitését **Szolnokon** még időszerütlennek tartom. Ezen állitásom és nézeteim igazolására mindenekelőtt én is — a „Tisza-Vidék“ czikkezőjével hasonlólag — a görögök történetét fogom például felhasználni.

A hajdani spartaiak nevelészeti rendszere majdnem kizárólag a test edzésén alapult; az erkölcsi nevelésre igen csekély, a szellemi kiképeztetésre pedig éppenséggel semmi suly sem fektettetett. Egyedül az egészséges testtel biró polgárokat tarlották képeseknek arra, hogy az állam fenállását biztositsák és területének nagyobbitását eszközöljék és azért a törpéket és nyomorultakat — akikben tán egy-egy lángész veszett el — a Tajgetos hegyére tették ki a vadak martalékául. A történet bizonyitja, hogy a birkozások, diskos versenyhajtása, versenyfuttatások stb. stb. által megerősödött spartiak csakugyan nagygyá s kiterjeditté tették államunkat testi edzettségük és az abból kifolyólag keletkezett páratlan bátorságuk által. — A Lykurgos törvényei értelmében berendezett gymnasiumból **testileg** kitünően képzett és a lehetőleg legjobban edzett polgárok kerültek ki, kik a testi edzettségük és az erejükben való önbizalom folytán keletkezett bátorság által Sparta hatalmát és tekintélyét oly magas fokra emelték, hogy Sparta igen sokáig birhatta a a hegemoniát a többi görög állam fölött.

A spartai állam ezen dicsfényét alig 300 évvel Lykurgos fellépése után az **atheneiek** elhomályositották noha a spartaiák még ugyanazon életmódot folytatták, mint azelőtt: ugyanoly edzettek, erősek és bátrak voltak, mint azelőtt. Ennek okát pedig azon körülményben talaljuk, hogy — mig a spartaiak nevelészeti rendszere Lykurgos törvényei szerint csakis a test edzésén alapult, addig az athenieknél — Solon üdvös törvényei értelmében — a test edzése mellett a szellemi kiképeztetés is képezte a nevelés elvét. Az athenieknél nemcsak a versenyfutások, birkozások, diskós hajtások stb. voltak divók, hanem ők oda hatottak, hogy ezek mellett — sőt első sorban — a költészet, a művészet és rhetorika is ápoltassék kellőleg; szóval ők a szellemi kiképestetést főléje helyezték a testi edzésnek, mely azonban szintén nem hiányzott. — Igaz — amit a „Tisza-Vidék“ czikkezője mond — hogy a spartiaknak testi edzés folytan kifejlett szép alakjai szolgáltattak mintákat a szobrászoknak ás festészeknek. De az is igaz, hogy mig a spartaiak egy egy remek műhöz a mintát, addig az atheniek a remek müvek elkészitöit, a mestereket, a művészeket szolgáltatták. A spartaiak egy Leonidás hadvezért, de az atheneiek Milliades, Cymon, Themistokles hadvezérek mellett egy Solon, Aristides, Sokrates, Aristoteles, Demosthenes, Plató stb. hires bölcseket, szónokokat, államférfiakat mutathatták fel.

Mindezt csak azért említem, mert a „Tisza-Vidék“ czikkezője által például felhozott nép (görögök) történetével akartam bebizonyitani, hogy a test edzése erőt, szép alakot, önbizalmat és bátorságot szül ugyan. de kellő szellemi kiképeztetés nélkül az illetőket elvaditja.

Tehát ép ugy, mint nem szabad a szellemet a test rovására kiképezni, épugy kárhoztatandó, ha a testet a szellem tekintetbevétele nélkül, akarják kimüvelni. Előbb a szellemet képezzük de a testtel öszhangzatosan. A szellemi kiképeztetés főléje helyezendő a testinek, mert bár mindkettő szoros összefüggésben van egymással, mégis inkább a szellem, mint a test teszi az embert.

Most már azon kérdésre vonatkozólag leszek bátor nézeteimet — a helybeli viszonyokból kiindulva — elmondani, vajjon Szolnokon általanosan véve a lakosságnak nagyobb szüksége van — e testi edzésre, a gyakori tornázásra, vagy a szellemi kiképeztetésre.

Szerintem a többségnek kell mérvadónak lenni általános intézmenyek behozatalánál, illetőleg a többség állapotát és körülményeit kell mindig szem előtt tartani akármely behozandó intézmény létesitésénél.

Városunkban, mtnt az egész országban, most folyik a népszámlálás. A személyi viszonyok felvételére szolgáló fejlapokon van egy rovat, melybe felirandó, hogy az illető tud-e irni, olvasni; továbbá van egy rovat, melybe felirandó, vajjon az illető beteg-e, és mióta, és egy jegyzeti rovat, mely arra szolgál, hogy benne kitüntetve legyen, ha az illetőnek valami állandó testi vagy szellemi baja van.

Tessék már most a kitöltött személyi lapokat átvizsgálni és mindenki meggyőződik arról, hogy a parasztosztály — mely Szolnokon a lakosság tulnyomó részét teszi — nagyon nagy része testileg ép, egészséges és .... irni olvasni nem tud. Tessék a legfiatalabb generatiót megnézni és ugyanezt fogják tapasztalni. Ma, amidőn gondoskodva van, hogy még a pusztán lakó gyermek is részesüljön kellő oktatásban; Szolnokon, ahol tudtommal elegendő iskolákkal rendelkeznek és ahol a gyermekek — ha a tandij fizetésére képtelenek — dijtalanul élvezhetik az oktatást; amikor és ahol tehát mindenképen mód nyujtatik arra, hogy a gyermekek, ha többet nem is, legalább a legnélkülözhetetlenebbet, az irást és olvasást megtanulják: amikor és ahol a törvény egész szigorával kell büntetni azokat, akik ezen, az emberi életre oly nagy fontossággal biró ügyességeket elsajátitani elmulasztják: ma még ily fölötte szomoru tapasztalatokat lehet tenni **Szolnokon**.

Én is mint számláló ügynök müködöm a jelenlegi népszámlálásnál és az általam felveendő személyek közül már eddig mintegy 500 egyént konskribáltam. Ezen 500 személy között nem találkozott 20, akik betegek yagy nyomorultak volnának, de nem találkozott 30 akik irni olvasni tudnának. Tehát testileg épek, de szellemileg ugyanazon fokon állanak, mint a ma született gyermek.

Ily körülmények között — szerintem — egyelőre fontosabb feladat várja a megoldást Szolnokon, mint az, hogy egy tornaegylet alakittassék. Igen alakitsunk egy egyletet, de annak ne az legyen a czélja, hogy tagjai ön magukat testileg kikèpezzék, hanem tüzze ki feladatául az illető egylet, erkölcsi eszközökkel odahatni, hogy a tanköteles gyerm az iskola rendes látogatásától vissza ne tartóztassék.

A tornaegylet létesitése nagyon üdvös volna, de — szerintem — csak akkor lesz helyén, ha a lakosok kellő szellemi kiképeztetése biztositva lesz, ami szerény meggyőződésem szerint csakis az általam jelzett egylet létesitése által történhetnék meg.

Egy ily egylet mikénti hatlatós müködéséről leszek bátor mas alkalommal nézeteimet kifejteni.

Szontágh Jakab.

A kaposvári állami gymnasiumot a miniszter, mivel daczára a mult évben megejtett fegyelmi vizsgálatnak a béke az igazgató és tanári kar között helyre nem állott, sőt ujabb bonyodalmak merültek fel — és mivel a győri tankerület igazgató, ki a békét különben sem volt képes helyreállitani, Kaposvártól messze van: Somogymegye főispánjának felügyelete alá helyezte.

Ugyan nem volna-e czélszerü a szolnoki népiskolákkal is hasonlókép cselekedni, hol évek óta hasonló viszályok gátolják a népnevelés előhaladását, daczára annak, hogy itt a kir. tanfelügyelő — ki a békét helyre állitani első sorban volna hivatva, helyben lakik. de ki a tanitók és igazgató közti viszálykodást megszüntetni ugy látszik nem elég erélyes; — mert azt csak nem tehetjük fel megyénk népnevelésének igazgatójáról, hogy azt a rut dulakodást, mely a székhely tanitói között oly elkeseredve elül évek óta: a népnevelés érdekében tűrné??

LEVELEZÉS.

Czibakházán, 1881 január 5-én.

Mult év november 10-én J.-N.-K.-Szolnok megye állandó választmánya, egy Csépán fel állitandó gyógytár erigálását véleményezte, azon hozzáadassal, hogy a belügyminiszter ur által a felállitás engedélyezése esetében a megyei alispán ur intézkedjék a csépai és czibakházi kézi gyógytárak beszüntetése végett.

Ha a törvényhatóság állandó választmányának hivatása a közügy érdekében egyesek jólétét előmozditani, akkor fenti végzés utolsó pontja felesleges — mert köztudomásu dolog, hogy a kézigyógytárral biró körorvosok saját kényelmük és hasznuk szempontjából a **legközelebbi** gyógytárból fedezik szükségletüket és igy utóbbiak nem csak rövidséget nem szenvednek, hanem inkább a gyógyszerek fogyasztása szaporodik ha a körorvosok az anya gyógytárból vásárolt szerekkel ellátják betegeiket, mig ellenben, ha a betegnek távol eső gyógytárba kell mennie, inkább nem hivat orvost, mi által ugy utóbbi mint pedig a gyógyszerész csak károsodik, eltekintve attól, hogy a körorvosi intentionak megszünik minden értelme.

Lássuk mennyiben igazok ezen állitások!

A ki a köznépet ismeri, tudja mily nehezen határozza el magát betegségében az orvos tanácsát ktkérni s még nehezebben határozza el magát a gyógytárba küldeni és az orvosságért fizetni. — Ha már most például t.-kürthi s inokai beteg, kivált a mostani járhatatlan rosz utakban, Czibakházára küld orvosért, az ide-oda járás bele kerül egy napba és ha még ezután a gyógytárba kellend küldenie, mi megint 4—5 órát, ha többet nem veend igénybe, de azonfelül isméli fuvar költség, a beteg legnagyobb része készebb leend nélkülözni az orvosi segélyt hogy sem ennyi időt és költséget vesztegessen el. — Igy is hány szegény sorsu beteg vesz el csak a miatt, hogy nem képes rosz utakban vagy dolog időben 2—3 frtot fuvarért fizetni. — De megeshetik az is, hogy az orvos, kezénél lévén a gyógyszer, annak azonnali alkalmazása által sokszor megmentheti a beteget, mig a gyógyszer késő megérkezése által, a betegség elsulyosodása folytán gyógyithatatlanná válik a baj, vagy plane halál köszönhet be p. o. vérzéseknél, mérgezésnél s. a. t. És ne hagyjuk figyelmen kivül azt is, hogy a vidéken a köznép előtt vajmi kevés tekintélye van az orvosnak, melynek az orvosi tudományról kevés vagy semmi fogalma sincs és egy kuruzslónak gyógyitási tehetségében, ki neki gyógyszert is ad, inkább bizik, mint az orvoséban; mennyire fog az orvosi tekintély még csökkeni és bizalma iránta hanyatlani, ha látja, hogy az orvos még gyógyszert sem képes neki nyujtani, nem tudván különbséget orvos és gyógyszerész közt.

Ne üssük ki e népet az eddigi megszokott kerékvágásból ha némileg már hozzá szokott, hogy az orvos lássa el gyógyszerrel ott, hol gyógytár nincs, mert eléggé van alkalmunk tapasztalni, hogy mennyire zugolódik ha idült betegségben szenvedve recipét nyomunk a kezébe, hogy menyen a patikába! Ha a körorvosokat a kézigyógytártól megfosztják, ismét elvadul a gyógykezeléstől a nép is visza esik a kuruzslókhoz és igy nem csak az orvos de ugy hiszem a gyógyszerész is veszit.

Az orvosok jövedelméről, mit a kézigyógytár hoz jobb lesz hallgatnom, nehogy azt mondják: Cicero pro domo sua beszélek.

Ám állitsanak gyógyszertárakat, az egészségügy ez által csak nyer, hanem tartsak fel a körorvosok kézigyógytárait és ott hol arra égető szükség van vagy erigáltas-

---

ában vannak szent elefántjaik, melyek minden héten városról városra járnak, s a vallásos ajándékokat szedik be. Egyike az elefántoknak minden városban el-ellátogatott a mézes kalácsos boltjába, s a hivatalos pénz egy részéből lakomát csapott magának; mignem a brahminok felfedezve a turpisságot, elmozditották hivatalától.

Nézzük most a majmokat. Korunk legnagyobb természettudósát Darwin Károlyt rendesen megrójják azért, mert azt mondta, hogy az ember a majomtól származott, s követőit elmondják vallástalanoknak, istenteleneknek, stb. Az ilyen beszédek alaptalan tudatlanságról tanácskodnak, s azt mutatják, hogy hangoztatóik azt sem tudják kicsoda Darwin és miket irt. Darwin soha sem mondta azt, hogy az ember a majomtól származott, soha sem emelt egy hangot sem az Isten ellen, sohasem gunyolta a vallást: sőt minden müvét szent áhitat hatja at, vallásos, szemlélődő szent áhitat; — hogyne, hisz ha valakinek, ugy ő neki, a tudományos buvárkodásban megőszült 72 éves aggastyánnak volt alkalma meggyőződni a természet nagyszerüségéről, s ily esetben úgy neki, mint bárki másnak is, lehetetlen le nem borulni a természet isteni nagyszerüsége előtt.

Darwin jól megészlelte az ember és a majom közt különbségek, s azt mondja. hogy csecsemő korukban hasonlitanak csak egy máshoz; a koponya alkata, az agyvelő mennyisége, az állkapocs és homlok helyzete egyenlő; legföllebb a gyermeknél a szemek tavolabb vannak egymástól. Az eltérés, mely a kettő közt van, csak később nyilvánul; nevesetesen: mig a majomnál a koponya mint egy megállapodik fejlödésében, s az agyvelő mennyiségére nézve az egész életen át is alig áll be valami gyarapodás, addig a gyermeknél az agyvelő mennyisége, s ennek megfelelőleg a koponya is a test többi részével aránytalanul nő, az állkapocs nem hajlik előre, s a homlok nem dül hátra, mint a majomnál, s egyenes járása, egyenes tartása lesz. A majom és az ember közt tehát óriás különbségek vannak, s nem is azt mondta Darwin, hogy az ember a majomtól származott; hanem azt, hogy a majom faj és az emberi faj egy közös ős fajból fejlettek ki, egy közös ős alakból, a mely már kiveszett, de a melyet kövületben talán még megtalálhatni, mint a hogy megtalálták a hüllők és madarak közös ősatyját a kacsa, vagy krokodil csőrü fogakkal ellátott, repülő, toliakkal födött, hosszu, gyik farku archaeopterix madarat a solenhófeni palában.

S nézzük, mit mondott még Darwin? — Azt, hogy az ős állati alakokból részint egyes, a szülőktől öröklött jó tulajdonságok —, erő —, ravaszság —, részint egyes viszonyok és körülményekhez való alkalmazkodás folytán elsajátitott tulajdonságok által, melyek segélyével az egyik állat, vagy állatfaj a másikon kifoghatott, azt leverhette, elnyomhatta, folytonos lánczolatos fejlődés utján új fajok jöttek létre, melyek aztán fen maradtak, mig a többiek kivesztek. — Ilyen tulajdonságok voltak az erő, ravaszság, a fegyverek, (csőr, karmok, sarkantyú,) a szárnyak és gyors lábak, melyek segélyével üldözőitől elmenekülhetett, a szin, mely megvédte a hatalmas ellenségek által való észrevétetéstől, mig másoknak előnyére volt a támadásban; — igy, látjuk, számos állatnak olyan szine van; mint a vidék, melyen tartózkodik, vagy a fa, melyen él, s mindez csak azért, hogy azáltal könnyebben védhesse magátt, vagy megforditva: előnyösebben támadhasson. Igy az oroszlán olyan szinü, mint a Szaharahomokja, a tigris olyan, mint India sás erdői, a béka olyan, mint a rög, a tarka pillangók a virágok szineiben ragyognak, a leveli béka zöld, a vadászó, vagy farkas, pók moh szinü. stb. — Az alkalmazkodás és kiválás szép példáit látjuk a pár választásnál. Ki ne látott volna már verebet, gólyát, kakast, avagy pulykát életre halálra harczolni párjáért? — Az erősebb, a ravaszabb, a fegyverekkel jobban megáldotté lett a győzelem, s annak maradékai terjedtek el, a gyöngébb, a hülyébb, a fegyvertelenebb kiveszett. A nembeli kiválasztás békésebb neme az, midőn a nőstényt a him deli alakja. éneke, táncza, vagy nászajándékai által bájolja el; különösen a madaraknál, — innen van, hogy a madaraknál a him sokkal szebb, delibb, mint a nőstény, ugy, hogy már föllépésével is imponál. Az éneklő madarak szerelmi énekükkel szerzik meg párjukat, más madarak p. a kagu (Rhinochaetos jubatus) uj Kaledoniában, tánczaikkal bájolják el szerelmük tárgyát; sőt vannak madarak, mint a Chlamidodera uj Hollandiában, melyek nászsátrat készitenek, fűből, s abban várják a himeket, melyek kagylókat, gyöngyöket, csigákat hordnak oda, s a melyik nászajándéka megtetszik a nősténynek, azzal elröpül, a többi boldogtalan udvarlót faképnél hagyva nászajándékaikkal. De legyen ennyi elég Darwinról, s most térjünk vissza a majmokhoz.

Kiki tudja, mily okos állatok a majmok; nem lesz azonban talán még sem fölösleges, ha egy pár példát hozok föl erre vonatkozólag is. — A halli állatkertben volt egy gorilla, egyetlen élő példány, mely látta Európát. Egy német tudós egész áhitattal bámulta tehát a különös állatot, s jegyzett is róla némieket jegyzőkönyvébe. Egy ilyen pillanatban a gorilla a rácshoz sompolyog, s a tudós kezéből kirántja a jegyzőkönyvet, s össze vissza forgatta azt, s kiszakitva belőle a teleirt lapokat, a többit vissza adta a bámuló tudósnak.

Brehmnek, a nagy állat barátnak is volt egy majma, mely már jó hosszu időt töltött a család körében, ösmerte a ház barátait, ösmerőseit. Különösen haragudott a doktorra, kit minden megjelenésekor fogcsikorgatva fogadott, mig a szakácsnét nagyon szerette, s mindannyiszor nyakába ugrott valahányszor ez az ételt behozta. Egy alkalommal valami daganat nőtt a torkán, s semmiképen sem hagyta, hogy az orvos a torkába nyuljon: ugy hogy Bréhm kénytelen volt más orvosért küldeni; erre már nem tekintett ugyan oly gyanakvón mint a másik orvosra, de ennek sem akarta kinyitni torkát, mignem Bréhm megmagyarázta neki valahogy, hogy az neki jó lesz, — ekkor rászánta magát szisszenés nélkül hagyta fölvágni a daganatot, s a szerencsésen véghez vitt operáczió után látható megkönnyebbüléssel kezét nyujtá az orvosnak, s bizalmas pillantások közt rázta meg azt.

Azt hiszem, fölösleges több példát hozni föl azon állitás bebizonyitására, hogy az állatok éreznek, észlelnek, és gondolkoznak is, s nézzük most, hogy érzelmeiket indulataikat és gondolataikat képesek-e tagolt hangokba kifejezni.

(Folyt, köv.)

sanak gyógytárak valamennyi körorvosok székhelyén, nehogy katonát küldjenek háborúba fegyver nélkül és ha már egyesek jövedelme szaporittatnék vagy biztositta'nék is, ne szenvedjen ez által a köznép, mer ez a szegény osztálynak, de minden szenvedőnek, vagy könnyebbségére van, ha mihamarabb juthat orvossághoz; csupán a körorvosok lennének kötelezendők arra: hogy szükségleteiket a legközelebbi anya gyógytárból szerezzék be.

Megkülöböztetett tisztelettel

alázatos szolgája

Dr. Gänger Mór

körorvos,
és volt Pestmegye járási orvosa.

Helyi hirek.

— *Felolvasás.* dr. Somogyi Ignácz ur e hó 2. vasárnap délután szép számban összegyült közönség előtt szép irályban irt tanulságos felolvasást tartott az ipartársulat termében. Minthogy a felolvasást — melynek czime „a nyelvekről" egész terjedelmében lapunkban is bemutatjuk t. olvasóinknak, ez alkalommal csak annyit akarunk megjegyezni erre vonatkozólag, hogy a felolvasás vége, mely egy felszólitás volt drága nyelvünk megőrzésére, azon zajnatos nyelv, melyet a mi honfoglaló öseink beszéltek, a nemzeti nyelv, az egyedüli kapocs nemzetiségünk megőrzésére, a hallgatóságot elragadtattá és élénk tapsokra inditotta.

— *Az ujév* nagyon vigan és élénken kezdődött, noha a korcsolyázásnak még hire sem lebet. Volt lótás-futás, folytak az ujévi vigalmak, egymást érték a gratulatiók, osztatott az aprópénz a különféle felköszöntőket mondó személyek között. — A paraszt osztály is megmeg kinálgattatta magát a korcsmárosok által. — Ennek aztán az lett a vége, hogy pl, a vörös ökör korcsma előtt még másnap reggel is összekoczczantak a szőlő nedvtől mámorosan hazafelé ballagó polgártársak. Egy némelyiket még a pocsolyából kellett kihuzni, hogy családjának visszaadják. — Gyönyörü szórakozás! Páratlan ünnepi áhitat!

— *Járdáink.* Szolnok legszebb utczáinak egyikében, a Molnár utcza azon oldalán, melyen a Lloid kávéház és az ipartársulat háza van oly pallók vannak, melyeken a járás veszély nélkül különösen éjjel teljesen lehetetlen. Még a legnagyobb elővigyázat mellett is bajos kikerülni a mellettelévő mély árokba való zuhanást vagy lábkificzamodást. Képzelhető, mily járdák vannak a mellék utczákban, ha főutczák egyike ily járdákkal büszkélkedhetik.

— *Öngyilkosság.* Csolnóki Antal lapunknak mult évi ujdondásza ez idő szerint kapitányságí tollnok hétfőn délután, e hó 3-án a hivatal helyiségében szivén lőtte magát és rögtön meghalt. Egy kétcsövü vadászpuskával oly lövést eszközölt szivébe, hogy a golyó a szerencsétlen ember testét egészen átlyukasztotta és a falba furódott. — Mint halljuk zilált anyagi helyzete birta a tehetséges fiatal embert ezen lépésre.

— *E hét második* felében tiroli „müvészek" barangolták be városunk utczáit és mindenütt hallatták „müvészi" zenéjüket, mely egy dudából, egy dobból és két sipból eredő disharmonikus hangchaoszból áll. Megkö szönnénk, ha a rendőrség az ilyen nem épen épületes zenétől megkiménlné bennünket.

— *Összeveszett* a héten a dade saját apjával a muzsikájás által keresett pénz megosztása alkalmával. A czigányoknál nagy választékban meglevő furcsábbnál-furcsább szidalmak kirakása után, melynél az öreg muzsikus, mint praktikusabb, sokkal nagyobb bravourral működött, mint fia a sértett önbizalom fölötti bubánatban kapja magát a dade és beleugrik a Tiszába. Az őszies időjárás daczára azonban mégis nagyon hidegnek találhatta a Tisza vizét, mert azonnal megbánta gondatlan tettét és segélyért kiabált. — Megkönyörült a didergő czigányon egy M. nevü munkás és nagylelkűen a partra huzva, visszaadta őt az életnek és a kedves „hedegi"-nek, melyektől elpártolandó volt. A megmeneküllt dade már egy órával a történtek után hegedüt ragadt és annak adta érzetét.

— *A kéményseprők „lyrai költeszete".* Hiába, még is csak magyarosodunk. A magyarosodás „legfényesebb" vivmányát látjuk többek közt a Mondada József urnál szolgáló kéményseprő segédek által Bielitz-en (Sziléziában) nyomatott „lyrai" hangulatu ujévi üdvözletben. Ezen állitásunk bebizonyitására hadd szolgáljonak a következő mondatok, melyeket az ujévi üdvözletből szedtünk. „A nap, mely ismét sugarait lövel, ma világit egy uj év reggelét., S mink azért ez órában keresunk fel Jóltevőink kegyes seregét" stb. stb. Kárhoztatandó először az, hogy az ily emberek erőnenek erejével költők akarnának lenni és nem inkább mások által készittetik el maguknak ily alkalomra az üdvözletet; de kárhoztatandó az is, hogy még a kéményseprő-segédek is a külföldieknek adják azt a pénzt, a mit a magyaroktól kapnak. Mintha bizon Magyarországban sőt Szolnokon nem volnának olyan nyomdák, melyek egy ily ujévi üdvözletet csinosan elkészithetnének.

— *A népszámlálás* nagyban folyik az egész városban. A számláló ügynökök parfümirozott zsebkendőkkel zsebükben, égő szivarral szájukbau és nagy papircsomóval hónuk alatt szaladgálnak a parasztok által lakott város részekben. Van is szegényeknek bajuk a mérges kutyák lecsitításával és a parasztok félelme eloszlatásával. A szegény parasztok nagyon nehezen tudják elhinni azt, hogy ez a konskribálás nem adókivetés czéljából történik. Nagyon érdekes statistikai adatokat lehetne összeállitani a konskribálás által, — amely a polgárok erkölcsi életére vetne világot — ha a személylapokon kitöltendő rovatok hiányosan nem volnának összeállitva.

Megyei hirek.

— *Jász-Berényi* levelezőnk, a főispán ur ottani látogatása alkalmából a következőket irja: a bevonulás a nagy sár miatt csakl épésben történhetvén meg, volt alkalmunk egyetmást szemügyre vennünk. A nagy kőhidtól a vasutig, egy sok költséggel kiépült kőut vezet, melyre tudtunkkal kövezeti vám is fizettetik. E kőutat bokáig érő habarék sár tenger boritja, s sajnos, hogy erre senki gondot nem viseltet, a sárát le nem tisztitatják. A kő-ut különben sem lévén bogárhátra épitve, a folyton rajta lévő sár viztől a talaj felfogván ázni, az alapkövek fognak felforogni, és az ut elpusztulni. Hasonló pép sár van a szép nagy kőhidon is. Berény városának jól felfogott érdeke hozná magával, hogy ezeket gondozása alá venné. A nagy kőhidról letérve, a gymnasiumnak szemben egy nagy sertés hizlaló telepet és pillantottunk meg. Ez igy a város középen nem épen jól veszi ki magát.

— *Jász-Nagykun-Szolnokmegye* közönségének azon — mindnyájunk által ismert — felterjesztését, melyben Lengyelhon felszebaditása iránt Hevesmegye feliratát pártolja s az országgyülestől erre nézve a kellő lépések megtételét kéri: a képviselőház elnöke a mult hó 16-án mutatá be. Megyénk közönségének eme kérése a szélsőbaloldalon zajos helyesléssel fogadtatott. Képzelem mily szorongva olvashatta ezt a szolnoki hivatalos lap (talán mundanom sem kell, hogy a „Lehel-Kürt") mindig jól értesült (?) szerkesztője, ki lapja m. évi 48-ik számában fájdalmasan meséli el, miszerint a közgyülés nem találta helyesnek M. I. ur inditványát — — — s igy Hevesmegye közönségének véleményéhez *nem* csatlakozott." — Tévedni, roszszul hallani valamit emberi dolog, de akkorát botlani még is csak nagyon sok, különösen akkor, midőn a szerkesztő — mint uj megyei méltóság — az egész tárgyalást saját füleivel hallgatja végig. — Ennek a nyaktörő botlásnak vártuk ugyan kijavitását, de hiába! — Azt gondolta a t. kollega, hogy észre sem veszi azt a csekély hibát — — a ki szalad!

Különfélék.

— *A királyfi lakodalmára* — mely február hó 15-én Stefania, belga kir. herczegnővel fog megünnepeltetni — nagyban folynak az előkészületek a birodalom fővárosaiban. Az ünnepélyességek szinhelye természetesen Bécs lesz és a magyarok oda fogják küldeni tisztelgő küldöttségeiket és nászajándékaikat. — Örülünk mi is és velünk egész Magyarország, ezen egybekelésnek, mert a trónörökös arája néhai József főherczeg — Magyarországnak 50 éven át volt nádorispánja — unokája és igy már ez is kapocs, mely bennünket hozzá vonz és öt ezen országhoz rokonszenvre birja.

— *Petőfi adóslevele.* Pápán az ó-collegium közelében van egy korcsma, melyben a collegium növendékei szoktak étkezni. Ezen korcsma öreg tulajdonosához a napokban bevetödött egy deák és kinyilvánitotta azon óhaját, hogy szeretne ő is ott étkezni, de csak utólagosan — minden hó végén — tudna fizetni. De a korcsmáros ebbe sehogy sem akart beleegyezni, mert — ugy mond — ő ily módon már többször megjárta a deák urakkal. És ezen állitásának igazolására kivesz az asztalfiókból egy csomó irományt és a deák elé csapja. A deák mintegy ösztönszerüleg nyult egy a papir csomóban levő elsárgult papir után és a leguagyobb meglepetésére egy 15 pengőforintra szóló adós levelet fedezett fel az elsárgult papirban Petrovich Sándor aláirással. — Elfelejtve az étkezést és mindent szalad a pápai önképzőkör — melynek még Petőfi, Jókai, Orlay is tagjai voltak — elnökéhez és elmondja, hogy mit látott az öreg korcsmárosnál. Az elnök azonnal összehivott egy gyülést és ezen gyülés határozata szerint az adósfevél 25 frtért vétetett meg és Petőfi többi ereklyéi közé tétetett. Az öreg korcsmáros — amint mondá — „sohasem hitte volna, hogy ez a rongy elsárgult papir oly biztos pénz."

— *Részleges nagyfogyatkozás* volt mult pénteken deczember 31-én, mely Európa és Afrikára terjedt ki, tehát mi is láttuk volna, ha láthatárunk borult nem lett volna. Egyébiránt a ritka tünemény oly időtájrá esett, amidön a nap már lenyugvó félben van. Kezdete 3 óra 36 perczkor, s vége 4 óra 36 perczkor délután volt. Különben a fogyatkozás maga az alkalommal igen kismérvü volt. Az elsötétedés kereszthossza 1·33 hüvelyk, vagyis a látszólagos naptányérnak $^1/_{30}$-ed része, s ha a naptanyér korongját legészakibb (legfelső) pontjától ketet (bal) felé 360 fokra osztjuk, ugy a fogyatkozás kezdetekor a sötétedést előidéző hold korongja a napot a 314.7 s a fogyatkozás végével a 8.8 fokában fogja érinteni.

— *Komáromban* a napokban egy már a sirban levő halott állitólagos feltámadása képezte a közérdeklődés tárgyát. — A halott rokonai eltávozása után a sirásó az utolsó göröngyöt dobta a sirba, midőn tompa zörejt hallott. Lármát csapott, a rokonok visszatértek a sirhoz s hozzá fogtak a koporsó kiásatásához. Amint a koporsót kinyitották, a halott kezét más positioban találták. Megfigyelték, őrt állitottak mellé, ez is megfigyelte, de a halott csak halott maradt. Megvizsgálták az ügyet és kisült, hogy a göröngyök hajtása következtében a kereszt a halott kezéből kiesett és az érczkoporsóhoz ützdve kongást idézett elő. A halottat aztán másnap ujra eltemették.

NYILTTÉR.*)

T. szerkesztő úr!

Kállay Sándor és Kaló Imre ügyvéd uraknak, becses lapja 268. száma nyiltterében megjelent mocskolódó levelükre, kissé terjedelmesebb válaszomat külön nyomtatványban fogván tisztelt előfizetőinek szétküldeni, — van szerencsém erről egyben a t. olvasó közönséget is értesiteni.

Tisztelettel

Kun-Szent-Márton, 1881. jan. 3.

Kiss Antal
ügyvéd.

*) Az e rovatban közlöltekért felelőséget nem vállal a Szerk.

Felelős szerkesztő: Kun László.
Laptulajdonos: Pásztor László.

HIRDETÉSEK.

Friss gesztenye (Maroni)
Czukor
Kávé
Fűszerek
Csemegék
Sajtok
Főzelékek
Pesti hengermalom liszt
Szalámi
Debreczeni szalonna és kolbász
Asztali, csemege és pezsgő borok
Gyertya és szappan

legkitünőbb minőségben és jutányos áron kaphatók

L E N G Y E L A.
0—0 fűszerkereskedésében Szolnokon

Kudelka József, fegyverneki postamester urnál
30 darab sertés
1—1 e l a d ó.

Eladó ház.

Alulirottnak a szél-utczában — a nagyvárosi iskola mellett — lévő háza, mely magában foglal 5 szobán, 2 konyhán, 2 kamrán, pinczén kivül egyébb mellék-épületeket: szabad kézből eladó. A ház telek tágas, melyen szőllős és fás kert is van. Szolnok, 1881. január 4.
1—2 ***Kerekes József,***
kerékgyártó.

1881. Nomatyott Hay Fülöp könyvnyomdájában Szolnokon (a nagytemplom közelében.)

V. évfolyam 3—212. Szolnok, 1881. január 16-án.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél » . . 2 » 50 kr.
Negyed » . . 1 » 30 »
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenként egyszer:
vasárnap.
E lapnak ugy anyagi, mint szellemi oldalát illető küldemények, valamint a reclamatiók a szerkesztőséghez (Szolnok, Molnár-utcza 922. sz.) czimzendők.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek a szerkesztőségnél és Makray László ur üzletében Szolnokon, és minden kir. postahivatalnál.
Kéziratok nem adatnak vissza és csak akkor fognak közöltetni, ha tudjuk kiktől jönek

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer » — — — — — — 16 »
3-szor » — — — — — — 12 »

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
A NYILTTÉR-nek minden hasáb garmond sornyi tere 25 kr.
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Lapunk jelen számát csak tényleges előfizetőinknek és azoknak küldjük meg, kik ez évi első két számunkat szivesek voltak elfogadni; kérjük ez utóbbiakat, miszerint az első negyedévre eső dijat postafordulattal méltòztassanak beküldeni.

„Jász-Nagykun-Szolnok"
kiadó-hivatala.

Jász-Nagykun-Szolnokmegye felirata

a trónörökös ő fenségének a belga főherczegnőnel leendő egybekelési ünnepélye alkalmából.

Fenséges cs. és kir. trónörökös főherczeg ur,
Fenséges királyi főherczegnő.

Minthogy az uralkodó királyi ház kebelében történő jelentőség teljes események, a magyar nemzetre mindig élénk benyomást gyakorolnak, most midőn, a felséges Habsburgiház egyik dicső sarja, a tronörökös, Magyarország leendő királya a brüszszeli és bécsi örömünnepek lezajlása után, nászünnepét befejezendő, Budavárában megjelenvén, ejedelmi hitvesét a nemzetnek bemutatja, nem csak a királyi palota termeiben hangzik fel az öröm és nem csak az ünepélyek közvetlen szemtanuja, az ifju főváros lelkesedése hág tetőpontra; hanem a nemzet minden rétege, az ország egyik végétől, a másik végéig, hová az események hire csak szárnyakon juthat el, öröm riadásban tör ki, mert szeretett királyának dalias fiát, látja boldog házassági frigyben egyesülni, felejthetetlen emlékű nádorának bájos unokájával s ezen frigyben szemléli, a két legalkotmányosb, népei által legjobban szeretett fejedelmi ház meg dicsőülését és saját jövőjének biztositását.

A nemzet átalános örömiben Jász-Nagykun-Szolnokmegye közönsége is osztozván, hodoló tisztelettel fejezi ki, ez ünnepélyes alkalommal üdv és szerencse kivánatait.

Üdvözöljük hát a fenséges fejedelmi párt, mint nemzetünk reményét, őseiknek várában, hol azok dicső szelleme fog felettük lengeni!

Kivánjuk, hogy drága életüket, a mindenható Isten, az emberi kor legvégső határáig terjeszsze ki.

Kivánjuk, hogy egész életökben legyenek szerencsések, és boldogok.

Az egymást szerető szivek rokonérzelmei s az ifju kor kellemei és gyönyörüsége, párosulva a szülők gyöngéd szeretetével s a nemzet hü ragaszkodásával, tegyék boldoggá életüket.

Kivánjuk hogy legyen fenségtelen az Isten áldása melyért buzgó imadság epedez milliók ajakán és ohajtjuk, hogy Felséges szülőik erényeit örökölvén, kövessk majdan az uralkodásban, azok magasztos példáját, akkor a nemzet bi-zalmát és szeretetét örökre meg nyerték.

Minthogy pedig az emberi élet, viszontagságok és az államok sorsa is jó s balszerencse közt váltakozik, ha netalán a felhőtlennek látszó égből, házokra, váratlanul, villámcsapások szállanának alá, a jogiban biztositott nemzet, védő karját emeli fel paizsul, a vész elháritására.

Megujitván szivből fakadó üdv és szerencse kivánatainkat, esedezünk, méltóztassanak azokat kegyesen elfogadni, s bennünket fejedelmi magos kegyeikben meg tartani.

Kik egyébiránt hódoló mély tisztelettel öröklünk.

Kelt Szolnokon, az 1880-ik évi karácsony hava 21-ik napján tartott rendkivüli közgyülésből.
Fenségteknek

legalázatosb szolgái
Jász Nagykun-Szolnokmegye közönsége
s annak nevében
Sipos Orbán, s. k.
alispán.

A czukor-, kávé- és sörfogyasztás megadóztatása ellen.

A szolnoki kereskedőtestület — mint már emlitettük — a képviselőházhoz egy kérvényt nyujtott be Kövér Károly orszgy. képviselőnk közvetitésével. Most közöljük a kereskedő testületnek tisztelt képviselönkhöz intézett s a kérelem sikerére igen is fontos ujabb kérelmét, mely hogy meghallgattatva teljesittessék, mi is óhajtjuk.

„Nagyságos képviselő ur! Megnyugvással vettünk tudomást róla, hogy Nagyságod alázatos kérelmünknek engedve, kegyeskedett a tisztelettel aloliroltak által a mélyentisztelt képviselőházhoz a czukor-, kávé- és sörfogyasztásra vonatkozó törvényjavaslat elvetése tárgyában benyujtott kérvényünket illetékes helyre juttatni.

Minthogy azonban mindezek daczára a pénzügyi bizottság ezen, a kereskedelmünket teljes tönkrejuttatással fenyegető, törvényjavaslatot elfogadta és azt annak többsége a képviselő háznak is elfogadásra ajánlotta, s minthogy a pénzügyi bizottság által tett lényegtelen módositások az érdekeinket veszélyeztető s mindannyiunk ételét megtámadó törvényjayaslat iránti aggodalmainkat eloszlatni nem képes, s igy annak törvény erőre leendő emelkedését megakadályozni önmagunk iránti kötelességünk feltétlenül parancsolja.

Teljes bizalommal fordulunk Nagyságod mint kerületünk országgyülési képviselőjéhez és kérjük, miszerint kegyes figyelmébe vételével a többször emlitett törvényjavaslat káros és veszélyes voltának a majdan napi rendre tüzendő törvényjavaslat ellen szavazatát adni méltóztassék.

Kérjük erre annál is inkább, mert ezen közvetett adónemről a kormány által előirányzott jövedelem nem csak oly elenyészően csekély, hogy az az okozott kár és veszteséggel semmikép sem áll arányban, de mert ez által háztartásunkban sem lenne az egyensuly helyreállitva.

Ha minezekhez hozzáveszszük annak roppant kezelési költségét, melyet az elkerülhetlenül maga után vonand s azon teméntelen zaklatást, melynek a nagy közönség de különösen fejlődni kezdő kereskedelmünk kitéve lesz: ugy lehetetlen be nem látni, hogy ezen fogyasztási adó törvényjavaslat csak káros következményü leend a nélkül, hogy az államra is csak bármi csekély előnynyel is járna.

Ismeretes lévén előttünk államháztartásunk zilált állapota, hazafias készséggel vetnők magunkat a tervezett adó megfizetésének alá, ha csak egy pillanatig is arról lehetnénk meggyőződve, hogy az által az oly terhesen reánk nehezendő állapoton, ha idővel is, de segitve leend.

Miután azonban ilyenre a tervezett adónem legtávolabbról sem nyujt kilátást, hanem azzal ellenkezőleg kereskedelmünk lét érdekét veszélyezteti, kötelességünk annak megbuktatására minden lehetőt megtenni.

Midőn tehát Nagyságod előtt ujból esedezünk és kérjük, miszerint felhozott méltányos indokaink kegyes figyelembe vétele mellett a törvényjavaslat ellen szavazatát adni méltóztassék, vagyunk Nagyságod alázatosszolgái
(aláirások.)

IPAR, KERESKEDELEM és KÖZGAZDÁSZAT.

„Mezei gazdaságunk reformjáról."

Ily czimü kis — mind össze 37 lapra terjedő — füzetecske hagyta el a sajtót — legközelebb Rudnyánszky A. könyvnyomdájában Bádapesten, E figyelemre méltó röpirat, a szük 37 lapon oly sokat és oly életre való eszméket sorol fel, hogy ha azok csak feles részben is mennének teljesedésbe, hazánk mezei gazdaságának felvirágázása iránt, a legdusabb reményekre lehetne feljogositva agriculturánk jövője felett — méltán — desperáló pess mista is. — Azért, nagyrészt földmüveléssel foglalkozó közönségünk kedveért egész terjedelmében közöljük e becses füzetecske 3 ik passusát, melyre nézve csak azt tartjuk szükségesnek itt megjegyezni, miszerint ezen kivonatolt passusnak előzményét egy, a magyar kir. kormányban külön felállitandó földmivelési miniszterium szükségének fejtegetése képezi. A jelen kivonat végének megérthetésére ennyit szükségesnek véltünk megjegyezni.

III.

„A diagnósis!

Ha Magyarországot a jobbágyság felszabaditása a gazdasági szakma azon fokán találta volna, melyen akkor Németorságnak (vegyük bármely részét) gazda közönsége állt? — bizonynyal másként indultak volna meg a dolgok és fejlődtek volna a mai napig: nem hátra fele, hanem előre fele. Ámde mit tudott akkor a magyar gazda a gazdálkodásról? csak felét, talán ötödét sem annak amit most tud, — noha most is nagyon keveset tud, — s az uszásnak azon tudományával lett bele dobva a tengerbe, átadva a viharoknak, a melyben és a melyek közt most már a végelmerüléshez közeleg.

Hogy indult meg a magyar gazdálkodás 1848 után és hogy folyt addig? Lehet-e azt gazdálkodásnak nevezni, a mi addig történt? Pedig 48 után is alig történt egyéb mint az, hogy a jobbágyság hiánya jól vagy rosszul cselédséggel lett pótolva. de arra aligha gondolt a legtöbb gazda, hogy ha most már, amugy Isten igazában hozzá akar fogni a szántás-vetéshez, hogy mi minden kell ahhoz? A birtokok országszerte a leghiányosabban voltak felszerelves, mert a kellő felszerelésről lehetőleg keveset tudtunk, még az urbéri váltságdijt is, a mi pedig a felszerelésre lett volna forditandó, másfelé herdáltuk el. Szóval: „fakó kerek kenderhám," a jobbágyság felszabadulási és tagositási uj spherában oly könnyedén indultunk neki a nagy utnak, mintha csak a szomszédba mennénk, sem a tarisznyában, sem a táskában nem volt semmi, s azért is, e mai napig történt egész haladásunk nem nevezhető másnak, mint kinlódásnak és vergődésnek.

Ha birtokainkat akkor nem szereltük föl, mikor az még jobb karban volt és könnyen elbirt volna négyszer annyi marha állományt? Ha hitelünket addig, a mig volt nem arra használtuk föl, a mire kellett volna? később aztán évről-évre nehezebben ment a dolog.

Birtokainkat sem jól munkálni, sem trágyázni nem voltunk képesek, s ha gazdáink nagy része mégis azt állitja, hogy ő jól munkált és jól trágyázott? abból csak azt következtetjük, hogy arról, a miről beszél kellő fogalommal nem bir.

Kis erővel karistoltuk tehát az aránylag nagy területeket, a mely kis erő azonban a legnagyobb erő volt arra, hogy a talaj termő erejét a lehető legkönnyelmüebben kiaknázza, s eljárásunk azon tőkepénzes eljárásához hasonlitott, ki az erszényből folytonosan fogyasztja a tőkét a nélkül, hogy tenne hozzá, a mi nagyon természetesen elvégre is az erszény kiürüléséhez vezet, a mint hogy földbirtokaink egy része már nem is igen nevezhető másnak, mint üres erszénynek, mert a mely föld normális körülmények közt 2—3 magot fizet, az egy valóságos üres erszény: mert az adót s ráforditott munkát bizonynyal nem fizeti ki.

Ime, mindjárt itt a birtok ársülyedésnek kulcsa, mert a mely birtokba, hogy azt ujra termő képessé tegyem, még egyszer annyit bele kell fektetnem, mint a mennyit a birtok ér? nagyon természetes, hogy azért nem adhatom meg azt az árt, a mit tulajdonképen érne, ha jó karban volna, vagy a mennyit akkor ért vala, mikor még jó karban volt. És ha veszszük, hogy a jó birtoknak elég magas ára van országszerte? (nem értvén ide egyes rendkivüli eseteket,) tehát a birtok-ár hanyatlását egyedül a rosz, a könnyelmü, a zsaroló gazdálkodásra vezethetjük vissza.

Tehát ez már diagnosis!

Ugyanezen betegségből származottnak emlithetjük talán a betegség ama másik és igen veszedelmes ágát is, melyet egyszerüen: „extensivitás“ néven akarunk megnevezni, a mi annyit tesz: Magyarországban a „földesur“ értékét a holdak száma után szokták megalapitani, s mert egy 1000 holdas földes ur mindig nagyobb port verhet az ő birtok mennyiségével, mint egy 500 holdas, tehát az a gyengeség a legtöbb magyar gazdában meg van hogy: az 500 hold tökéletes jó karba való helyezése helyett 1000 holdra vágyik, és igy tovább. Valamint azt, kinek 1000 holdja van, de rossz, a végvonaglás pillantáig a világért sem lehelne rábirni, hogy az ezer holdas uri czimről mondjon le, és az ezer hold egyik felével igyekezzék a másikat jó karba állitani és megmenteni.

Az efféle esetek észszerüségéből, — ne mondjuk talán soha, — de a legritkábban, s csakis a végvonaglás stádiumában fordulnak elő. Pedig mennyit nyerhetnének az egyesek, és mennyit az állam, ha minden ember csak oly területen gazdálkodnék, a milyennel bir, s a milyet kellő jó karban képes tartani.

Vegyük csak a különbséget 1000 holdnál és 500 holdnál. Egy hold kisovanyitott föld fizet egyre-másra 3 4 magot; egy hold jó föld 8—10 magot. — Két hold rossz föld ad eszerint a legjobb esetben 8 magot; egy hold jó föld jó esetben 10 magot. Az az: 1000 hold után eladok 8000 mázsát, 500 hold után eladok 10.000 mázsát. Ötszáz holdba kell fél annyi vetőmag, fél annyi munka, fél annyi adó. — Tarthatok 500 hold jó földön még több marhát s igy megtrágyázhatok még egyszer annyi területet, hogy mikor 1000 holdnál csak minden 12 evben kerül a trágyázási sor száz holdra, 500 holdnál minden ötödik évben sat. sat.

Ez tiszta kalkulus, melyet a legkorlátozottabb észjárásu gazda is elismerhet, tehát behizonyitott tény, hogy oly 500 hold után, melyet kezelni birok, több jövedelmet produkálhatok, mint olyan 1000 hold után, melylyel nem birok, s igy a kevés jövedelemből a kiadásokat nem fedezhetvén, a tőkéből kell pótolnom azon felül, hogy a tőkeből pótolom már akkor is, mikor a földtől többet veszek el, mint amennyit annak vissza birok adni, ergó: a tőkét kétszeresen fogyasztom.

Ez a másik diagnósis.

Nem lévén azonban szándékom, hogy egy kimeritő gazdasági vagy statistikai munkát irjak, hanem mindössze is egy rövidke röpiratban, (melynek elolvasásától a nagy fáradság nem riasztja vissza az embereket) akarván összevonni annyit, a mennyi által talán megértethetem magamat; pusztán két diagnozisra szoritkozom tehát, mint nézetem szerint azon főbb bajaira gazdasági helyzetünknek, melyeken legelőbb és leggyorsaban kell segitenünk. Mert szerintem az az első feltétel: hogy termelni tudjunk, és pedig háromszor-négyszer annyit tudjunk termelni, mint a mennyit jelenleg tudunk.

A közlekedés a közlekedési minister dolga; az ipar és kereskedelem, legyen ismét egy külön ministerium dolga: hogy pedig utainkon, s csatornáinkon legyen mit szállitani; iparnak, kereskedelemnek legyen mivel foglalkozni? — az legyen a földmüvelési miniszter dolga. Mert ha az itt elsorolt két betegségen nem segitünk? ha a talaj erejének folytonos hanyatlása mellett évről-évre kevesebbet produkálunk? lehet akár vasut, viziut, ipar, kereskedelem és többi: de nem lesz az utakon mit szállitani, iparosnak mit dolgozni, kereskedőnek mit venni és mit eladni.

Vizsgáljuk meg tehát egyszerüen, nem doctrinér, pedáns, vagy scholastikus modorban, hanem kevés szóval minél rövidebben, de minél érthetőbben és felfoghatóbban, hogy mi lehetne tehát ezen bajok közt a legsürgősebb teendő, azaz mi lehetne és mi lenne: a dolog praktikuma.“

EGYHÁZI S ISKOLAI ÜGYEK.

Alakitsunk népnevelési egyletet.

A „Jász-Nagykun-Szolnok“ t. olvasói e czim elolvasása után bizonyára azt hiszik, hogy e lap mult számában általam javasolt népnevelési egylet mikénti hathatós működéséről akarom — igéretemhez képest — nézeteimet ez alkalommal elmondani. De — bocsánat a netáni tévedésért — ez alkalommal csak reflektálni óhajtok a „Tisza-Vidék“ f. évi 2. számában, közzétett „Alakitsunk tornaegyletet“ czimü czikkre, melynek irója szives volt multkori czikkemmel foglalkozni.

Ami a „Tisza Vidék“ azon állitását illeti, hogy az általam emlitelt számadatok nem alkalmasak arra, hogy az egész város müveltségi és egészségi állapotára következtessünk belőlük, azt magam sem vonom kétségbe és nem is vontam kétségbe soha. Nem is azért emlitettem, azon számadatokat, mintha velük az egész város müveltségi és egészségi állapotát akartam volna kimutatni, ha nem csak például hoztam fel azon tényt állitásaim és nézeteim igazolására. Nem vonom kétségbe továbbá azt, hogy egy másik népszámláló ügynök az általa összeirt 270 egyénnek 1/3 részét betegen találta. — De kiben támad mindjárt az a gondolat, hogy ezen 90 egyén csupán azért beteg, mert nem tornázik? Igen, a müvelletlenségükből kifolyó mértékletlen életmód következtében rongaljak meg egészségüket (tisztelet a kivételnek). Nézzük meg vasár- és ünnepnapokon a köznépet. Hogyan ünnepel, miképen szórakozik? Elmegy a korcsmába, leissza magát, verekedésbe keveredik stb. „Hjah! Megkivánja az egészség“ ezzel mentegeti bünös tetteit. S azt mondanom sem kell, hogy mily hatással bir az ily életmód az egészségre. Avagy azt hiszi talán valaki, hogy — mikor a tornaegylet letesitve lesz — a köznép ott hagyja a korcsmát és tornászni megy? Határozottan állithatom, hogy nem. Vagy pedig várhatjuk-e, hogy a tornaegylet által a köznép — ha nem is fog tornászni — a részegeskedéstől el fog szokni? Várható-e, hogy a tornaegylet a különbnél különb erkölcsi kihagásokat, melyek a társadalmat beszennyezik, kiirtja? De igen is kiirthatná a szakszerü szellemi kiképeztetés, mely által a köznép józanabban gondolkozhatnék, a jót a rossztól, a czélszerüt a czélszerütlentől a hasznosat a károstól kellőleg meg tudná itélni és igy kellő módon felfoghatná azt is, hogy mi árt és mi használ saját egészségének. Igérjen valaki a köznépnek tartós egészséget, ha elmegy tornászni és igérjen más valaki a köznépnek 3—4 liter bort vagy pálinkát; biztos vagyok benne, hogy jelen felfogása szerint inkább az utóbbit fogadná el, mert szerinte a szeszes ital sokkal inkább mozditja elő egészségét, mint minden más. Ez pedig tagadhatatlanul onnan van, mert felfogása igen korlátolt és ezen csakis a kellő szellemi kiképeztetés segithetne.

Meg engedem, hogy nem csak egy számláló ügynök constatálhatná, mikép az általa összeirt egyéneknek több mint fele tud irni és olvasni; talán 8—10 számláló ügynök is constatálhatná ezt; de biztos vagyok benne, hogy a számláló ügynökök nagyobb része ezt nem constatálhatná. — Különben beismeri a „Tisza-Vidék“ czikkezője, hogy müveltségi állapotunk rosszabb lábon áll, mint a közegészségi állapot, csakhogy mégis szeretné, ha az utóbbinál — mint a természet ajándékánál — valamit irhatnánk javunkra, azaz — ha jól értem — szeretné ha a társadalom inkább ott működnék, ahol a természet anélkül is működik, mint ott, ahol csakis a társadalom van hivatva működni, mert — mint önmaga is mondja — a müveltség társadalmi intézményeink kifolyása. Eszerint a társadalom ne működjék ott, ahol kivüle más nem működhetik; hanem terjessze ki inkább müködését oda, ahol csak mint segitő eszköz szerepelhet, mert a természet ott a mester. — Igaz, hogy bármit létrehoztunk már a müveltség előmozditásához, mind a mi érdemünk. De hát mit hoztunk már létre, ha a lakosság tulnyomó része a müveltség legalacsonyabb fokán áll? Mily érdemünk van tehát? Hajhászzuk-e ott az érdemet, ahol már a természet elnyerte az első dijat, mig itt, ahol csakis mi nyerhetjük él az első dijat, mert vetélytársunk nincs, ne működjünk semmit? — Igen — ismétlem — segitsük elő a természetet működésében, habár a másod fokú dij fejében is, de eléb biztositsuk magunknak az első dijat itt a müveltség előmozditásánál.

Nagyon jól tudom én azt, hogy bármily erélyes müködés mellett, még a leghathatósb eszközökkel sem lesz képes a társadalom kivivni azt, hogy müveletlen ember ne legyen. Nem is addig kivánom én késleltetni a test édzését és fejlesztését valamint az egészség megszilárditását czélozó és eredményező tornaegyletet, mig müveletlen ember nem lesz; hanem csak addig, mig legalább a kellő intézkedések megtétettek arra nézve, hogy a lakosság nem tulnyomó, hanem csak kis része vagyis kisebb része álljon a müveltség legalsóbb fokán.

Hogy miért kivánok késleltetni oly dolgot — a torna egyletet —, mely „előmozditja az értelem erősbödését, egészségét fogékonyságát,“ holott én — müvelni óhajtom az emberiséget értelemben: erre nézve erre vonatkozó előbbi czikkem azon passusára utalok melyben azt mondom: „Előbb a szellemet képezzük, de a testtel összhangzatosan. A szellemi kiképeztetés föléje helyezendő a testinek, mert bár mindkettő szoros összefüggésben van egymással, mégis inkább a szellem, mint a test teszi az embert.“

Tehát nem azért hoztam javaslatba a késleltetést hogy a szó ne egyezzék és én ellenczikket irhassak. Engem nem az ösztönöz az irásra, hogy másokkal polemiába kedveredjem. Az én tollamat a közügy iránti érdeklődés vezeti. Az általam kiejtett vagy leirott szavakat a társadalom jóléténak előmozditását czélzó jó akarat sugallta mindig és sugallja ezután is. Engem semmiféle mellékes czél nem ösztönzött az irásra, bizonyitja ezt azon körülmény, hogy itt-tartózkodásom óta már több izben beszéltem a nagy közönséghez a hirlapok utján és legtöbb izben akkor, midőn a „Tisza-Vidék“ még nem látott napvilágot, mikor tehát még nem lett volna kivel ellenczikkezni. Mindig leplezetlenül szóltam és szólok ezután is ugy, amint azt érzelmeim és meggyőződésem sugallják. Soha köpeny alá nem rejtőztettem szavaimat, mert mindig azon meggyőződésben hangoztattam azokat, hogy tiszta fegyverekkel küzdök —. — önzetlenül. Ajánlom ezt a „Tisza-vidék“ czikkezőjének figyelmébe és elvárom, hogy tárgyiasan válaszol ezután — ha ugyan válaszolni akar —, amint ezt a tágy ko-

TÁRCZA.

Sirásò Jóska.

(Magán beszéd.)

Nagy férfiak ösmerésében gyökeredzik a haza szeretet és a hazafiuság erénye. Kutyakötelessége tehát mindenkinek, hogy engemet is megismerjen Én ugyan nem birok valami csinos külsővel; mert tengerkék azur szemeim szépségén kivül mi sincs bennem, mi masokban bájt gerjesztene, hanem van eszem, lángoló, világra szólló. Az ész lángja még a csikorgó hideg téli napokon is oly erősen ég fejemben, hogy majd szétpattantja koponyám abroncsait.

De kezdem már a biográfiát; ki vagyok én, avagy mi? — rugott zseni, kit foglalkozása a bölcsészeti fakultás körébe vonna; csakhogy még nem vizsgáztam. Eh mit! vizsgázni, — ez luxus, ezt mindenki megteheti, a ki magában erre képességet érez. — De én, — minek? meglát hatni a „Tisza-Vidék“-ből, hogy milyen vagyok.

Csak előfizetőket tudnék rá fogni; de nehezen megy A minap egy félig fakó fejü fiskális barátomnál időztem, s betévedt oda egy uri ember. Az én félig fakó fejü fiskális barátom rögtön bemutatott neki s elkezdte égig magasztalni az ujságomat s előttem kérte föl az előfizetésre. Mit volt mit tenni, le kellett neki fizetni a 3 adfél pengőt.

Alig hogy megindultam lapommal, vagy jobban mondva, a lap indult meg velem, neki mentem az egész világnak; elkezdtem püfölni laptársaimat, neki mentem a „Lehel-Kürt“-nek s nézzétek, ennek a szerkesztője még csak föl sem emlitette, hogy megjelentem, sárral dobáltam minden számomban és kutyába se vesz; — nem disznóság, mintha csak nem is létezném, én, barátim, én, a legszebb papirosu ujság szerkesztője. No megállj, majd lehordom a fölolvasásodat és Byronodat!

Egyedül a „Jász-Nagykun-Szolnok“ volt az, mely válaszra érdemesitett. Hidjétek el, barátim ezt seu érdemeltem meg. Azt mondják, hogy dr. Pupák maga jelentkezett nálam egy versével, hogy vegyem fel munkatársaim közé. — Dehogy, ez nem igaz, én magam irtam neki egy levelét, melyben fölkértem, hogy támogassa lapomat tollával; még most is megmutathatja e levelet akárkinek, — s ő, abzug neki, lefőzött egy hitvány verssel, hogy nincs ideje most mást bendni, majd később. No megállj, hát igy kell bánni én velem; — majd adok én neked. Apropóra jön épen a felolvasás a „nyelvekről“ no megállj, majd nyelvelek én is, s irtam róla egy hig lébe föleresztett kevés velejű kritikát; nem azért, mintha érdemlegesen hozzá akartam, vagy egyáltalában hozzá tudtam volna szóllani a dologhoz, banem hát csakhogy boszszantsam vele. No meg aztán meg is sértett, mert tudatlanoknak nevezte fölolvasásában azokat, kik Darwint vallástalannak, istentelennek nevezik. — Istentelenség! épen ez előtt egy hóval irtam egy „Dárwin fölött“ énekelt versemben, hogy:

„Megállj, ember, hová rohansz!?
Vesd lánczra fékét vesztett szellemed,
Ne bánsd az istent fénylő trónusán“ . . .
Hahaha, stb. elég, elég, elég.

Erre paff lettem, wie hájszt,? hisz itt nem is Darwin rohan, hanem én. Jessas, wos fir a Schóde, magamat igy blamirozni. Ez már mégis sok, ezt én megengedjenek, nem tudtam; no megállj, majd kapsz most, s megirtam, mint mondám a kritikát, s mi történt? — felelelt rá? azt gondoljátok; — dehogy, semmibe se vette, hanem irt egy hexametert, s czakumpakk összepüfölt benne engem s a velem tartó gyönge zseniket. Ilyen emberrel nem jó tréfálni; barátom ez már baj. Fölolvasást akartam tartani a „Világegyetemről,“ s hirdettem is lapomban, s ime most kénytelen vagyok e hirt dementirozni, mert a Dr. Pupák kritikájától kissé borsódzik a hátam.

Csak képzeljétek, még azért is megtámad, hogy lapom alig hat hetes, s már is második évfolyama járja. De már erre nem tudok mit felelni, mert — inter nos soll gesagt sein — csakugyan igy van a dolog; de hát erre tudjátok szükségem van. Látjátok ily hamar öregszik a lapom.

Bizugy barátom, lepipált bennünket egy versben; ugy, hogy még csak felelni sem tudtunk rá. Csak már én is letudnám valahogy pipálni.

„Mi az, pipálni“ szóllott bele az én félig fakó fejü fiskális komám, ki ép ekkor toppant be a a szobába, „van nekem pompás trafik dohányom.“ — „Dehogy, nem akarok én pipálni, hanem dr. Pupákot akarom lepipálni, nem tudsz róla valamit?“ — „Dehogy nem, felel az én félig faké fejü fiskális barátom ép most jövök egy családtól, hol mindent tudnak, s őt is jól ismerik, ott hallottam róla sokat; igaz ugyan hogy ezen dolgok csak a család körében ösmertesek, de hát kitálalom néked. kedves barátom, csak osztán majd ő is ne irjon ezen családról kissé különb dolgokat.“ (möglich!)

Gott über die Wölt, dos iz a heccz, salch' war da noch nie gewezen; übrigens zeien' s net bőz, Herr Pupák, i' hob Se nőt beleidigt. *Adieu,*

A nyelvekről.

Dr. Somogyi Ignácztól.

(Felolvastatott a szolnoki ipartársulatban 1881, jauúar 2-án.)

(Folytatás.)

Ki ne tudná önök közül azt, hogy p. a tyuknak más hangja van, ha kicsinyeit hivja, más, ha a szemét dombon kapar, más ha héját lát, más ha zavarják? — Vagy nézzük a verebet, — közönségesen csiripelni szokott; ha veszekedik hangja a láncz csörgéshez hasonlit, ha veszélyben van, vagy pláne fogva, akkor hangja sokkal élesebb, vékonyabb, mig a szerelmes veréb pár egész gyöngéden, alig hallhatóan csicsereg egymással. Vagy vegyük elő s nézzük a fülemülét, melyet maga a természet is megkövülten látszik hallgatni, midőn piczi szájával zöngedezi fájdalom dalát, melynek szövege a holdvilágos csendes éj panorámája mellett elénekelve szebb, varázslóbb, meghatóbb, elragadóbb, mint a legszebb operának leggyönyörübben elzengett szomoru áriája.

„Ki szólna, mig az erdő szive fáj,
Busan, merengve hallgatott a táj.“ —

mondja Vörösmartynk egyik költeményében. Legnagyobb élő költőnk Arany, még többet olvas ki a fülemile énekéből, midőn azt mondja, hogy e kedves kis dalos teremtés énekében

Meg köszöni a napot,
Melyre im' fölviradott,
A szellőt és harmatot.
A sugárt és illatot,
A fát, melynek lombja zöld,
A fészket, hol párja költ,
Az örömöt, mely piczi
Szivecskéjét elteli,
Szóval, a mi benne él,
Mit körében lát, szemlél,

molysága és fontos volta megkivánja és nem következtet olyat, ami eszem ágában sem volt soha. Ha ezen várakozásomban csalatkoznám — amit, nem akarok elhinni — akkor kijelentem ez alkalommal, hogy — miután a személyeskedéstől tartózkodni kivánok — e tárgyban, bár mily fontos legyen, semmiféle v á l a s z t többé nem adok.

Szontágh Jakab.

— *A szolnoki* népiskolákban, melyekben az előadások a himlő-járvány miatt mult hó 22-étől be voltak szüntetve, folyó hó 14-én meg kezdettek.

— *Jász-Nagykun-Szolnokmegye pártfogása* alatt álló nönevelde részére a közoktatási miniszter egy csinos tanszer-gyüjteményt engedélyezett.

— *Szelevenyi* kántor-tanitónak Szőke Ferencz jászberényi tanitó vá'atatott meg.

— *Jász-Alsó-Szt.györgyön* e népiskolák, a roncsoló toroklob miatt bezárattak.

LEVELEZÉS.

Budapest, 1881. jan. 10.

T. Szerkesztő ur!

Budapest ma nagy munkát végzett be; az egyszer nem font ugyan lángostort szegény Magyarország hátára, mint a multkori német szinház kérdésében, sőt inkább üdvös dolgot müvelt: összeirta Magyarországot. Egyszerre 14 millió iv megrubrikázott papiros érkezik fel az ország valamennyi megnevezhető helyéről, beosztva egy sereg kérdésre, tele irva ugyanennyi felelettel. Fél év mulva tükörbe nézhet az ország és láthatja benne eltorzult, de hiven vissza tükrözött vonásait, láthatja mennyi a német, tót, rácz, zsidó, cseh és nem tudom fog-e rajta örülni, de látni fogja, hogy ezek között a magyar valóságos s p e c i a l i t á s. Láthatja mennyi gyermek, férfi és öreg él területén, mennyi ezek között az i n g y e n é l ő és ha tud sorok között olvasni, megláthatja, mennyi ezek között, kiknek mert élni tetszik, szegény magyarnak dobra ütik még az imádságos könyvét is. Azért, hogy sok kellemetlen dolgot tesz nyilvánvalóvá, meg van praktikus becse a népszámlálásnak. Például nyilt dolog lesz, mennyi hadköteles embere van Magyarországnak, mennyi Ausztriának és hogy jólvannak-e beosztva a hadkiegészitő kerületek, avagy egyik megye tul van-e terhelve a másik rovására; szintugy meglátjuk a népképviseletnél fenforgó aránytalanságokat, s ennek a parlamenti reform nagy hasznát veszi; jobban eszközölhető lesz e statisztikai adatok alapján a közigazgatás ujbeosztása is.

Fővárosunk másik mozgalma: a névmagyarositó egylet föllépése, mely czéljául tüzi ki az idegen hangzásu neveket nemzetivé változtatni; megkönnyiteni a névmagyarositást azáltal, hogy kérelmezi az öt forintnyi bélyegilleték eltörlését és ha ezt ki nem vihetné, a hozzá forduló szegényebb sorsuak névmagyarositási költségét viselendi. Rubin József egy helyes beszédben fejtegette a mozgalom előnyeit, hivatkozva a formalitás nagy jelentőségére, felhozva a hires germanizátornak II. Józsefnek politikáját, mikor czélja megkönnyitésére 1787. jul. 23-án megparancsolja a német nevek általános használását. Ami a névváltoztatási irányt illeti, óv mindenkit az utánzástól, s egyszersmind a német család névnek, esetlen forditásától, vagy nagyhangzásu történelmi nevek fölvételétől. Magyarországnak 17000 városa, faluja, pusztája van, ezek közül ki-ki választhat magának izlése szerint, nagyrésze ugyis kihasználatlan lévén. A végrehajtó bizottság meg is alakult és üléseit minden vasárnap d. e. 11-12 óráig tartandja a ferenczieк bazárjának I. emeletén, hol bárki személyesen vagy irásban érintkezésbe bocsátkozhatik a bizottsággal, mely működését ezennel megkezdi.

A harmadik ujdonságról nem is beszélek, t. i. hogy Tisza Kálmán próbát tesz Buda-Pesten Magyarországba rendőr államot hozni, — hiszen sokkal nagyobb zajt ütött e hir, sem hogy azóta már önök is le ne kérték volna kegyes Tisza atyánk gondviselő fejére az Isten legczifrább áldását — ujévi ajándékul.

Máskor többet irok, addig is Isten vele! Boldog ujévet kiván önnek *Csongor.*

Helyi hirek.

— *A korcsolyázás* már az elmult héten megkezdetett a Zagyva kiömlését képező befagyott álló vizen. Mint értesülünk, e hó 7-én a gyengén befagyott Zagyván egy fiu a jeget kipróbálandó csuszkálni kezdett, de alig csuszkált rövid ideig, midőn a gyenge jég alatta betört és ő á l l i t ó l a g nyomtalanul eltünt a jég alatt.

— *A helybeli polgári cassinóban* e hó 6-án és folytatólag 9-én tartatott az évi közgyülés, melyben a tisztujitás képezte a főtárgyat. Megválasztatott titkos szavazat utján elnöknek: id. Scheftsik István 6 szavazat többséggel; alelnöknek: Rédl János; pénztárnoknak: Monszpart László, jegyzőnek Hajdu Sándor; gazdának :Ehrlich Illés és könyvtárnoknak: Ludwigh Sándor.

— *A szolnoki izr. nőegylet* már eddig is nagy várakozást keltett tánczvigalma f. hó 29-én fog megtartatni. A bál elnöknői tisztséget Krausz Ignáczné urnő fogja viselni. Jó mulatást! Szép sikert!!

— *Megvertek a napokban egy financzot*, mert egy fiut — ki egy zsákot vitt a hátán és ezt a financz követelésére átszolgáltatni nem akarta — ütéssel fenyegetett. A fenyegetésre a fiu kereket oldott, a financz utánna iramodott, de a fiu atyjával találkozott, kitől kikapta részét, mert fiát bántalmazni akarta. Kisült végre, hogy a zsákban nem dohány hanem — szalma volt.

— *Vigyázatlanságból* e hó 10-én délelőtt Bubla mészárostól egy levágandó tinó szökött meg és befutván városunk utczáit utjában három embert feldöfött mig a kápolna közelében a mészáros kutyák elfogták. Meg is lakolt a szegény állat „szabadságérzete" miatt, mert később annyira megkinozták, hogy irtózat volt nézni a s z e g é n y á l l a t kinos vonaglását.

— *Felolvasás* lesz e hó 23-án jövő vasárnap délután az ipartársulat termében. Felolvasó Z e l e n k a J á n o s helybeli községi tanitó ur. — Reméljük, hogy ez alkalomra oly népies felolvasást hallunk, mely ugy irályára, mint anyagára nézve még a köznép felfogásának is megfelel és tárgyára nézve talán leghasznosabb és legtanulságossabb felolvasás lesz. Ezen reményre azon körülmény jogosit, hogy Zelenka ur tanitó és mint ilyen alkalmasint a „házi nevelésről" fog felolvasni, mely sok szülőnél oly forditott módon történik

— *A humanismus és a könyörület* igen szép példáját szolgáltatták azon helybeli izr. lakosok, kik a szegény izr. tanuló gyermekek felruháztatását tőlük kitelhető módon az által eszközölték, hogy pénzt adományoztak e czélra. Midőn ezen adományokért a szegény gyermekek nevében legmélyebb köszönetünket nyilvánitjuk, egyszersmind nyugtázni óhajtjuk az adományokat: Izr. nőegylet 17 frt. Cukor Ferencz 2, dr. Schlesinger 1, Csillag Adolf 1, Erdenson M. A. 2, Weil — Erdenson Róza 1, Krausz Ignáczné 2, Morvay Ignáczné 1, Stein I. 2, Steigenberger Teréz 2, Szüsz Lipót 1, Sternberg Bertalanné 1, Nyitray Jakabné 1, dr. Csépay Lajos 1, Engel M. 50 kr. Steiner I. 1, Boskovitz Vilmosné 1, Feuer Eduardné 1. 50, Breuer Sámuel 5, Deutsch Lipótné 1, Latzko Jánosné 1, Oberländer Mórné 2, Fischbein Julia 1, Kánitz N. 1, Engel Sámuel 1, Weisz Lidi 1, Deutsch E. M. 1, Eliász Teréz 1, Rozenzweig Ignáczné 1, Hay Rosalia 2, Adler Oszkár 1, Adler Ignáczné 3, Wehle Lajos 1, Fischbein Jánosné 1, Ehrlich Illésné 1, Schreiber Lőrinczné 1, Tauber Mór 1, Lőwinger Eliász 1, Klein Mór 1, Östreicher Lipót 1, Glück Vilmos 1, N. N. 50. összesen 70 frt 50 kr, mely összegért a reászorult tanulók már teljesen felruháztattak.

Az izr. iskolaszék elnöksége.

— *A szolnoki helypenz* szedés jog, Ó-Budán, a kincstári uradalmi épületben 1881 évi január 26 án d. e. 10 órakor fog haszonbérbe adatni. A feltételek nevezett jószág igazgatóságnál megtekinthető.

— *Korcsolya-egyleti közgyüles.* A halifax hivein könyörült a nagy ég, dermesztő leheletével meg fagyasztotta a hónapok óta tartott sár és viz tengert, s a hivek keblében ép ellenkező hatást költ, a mennyiben lángra lobbantotta a korcsolyázási nemes ès egésséges sport, iránti kedvet. — Szolnokon már a mult évben működött egy korcsolya egylet, melynek számos tagja volt, kik mindannyian élénk részvéttel viseltettek az egylet iránt. Sajnos, hogy a jég elolvadásával az egylet buzgalma is eloszlott; de hogy végkép ki nem halt, mutatja f. hó 13-án tartott közgyülésének határozata.

A közgyülést a minden szép és nemesért buzgó m. alispán Sipos Orbán ur vezette, ki bemutatá Czakó Péter egyl. pénztárnok által vezetett számadásokat, melyek megvizsgálására 3 tagu bizottság lett kiküldve. Határozatba ment, hogy az egylet ujra alakul 3 evre, 4 aláirási iv lesz kibocsájtva, s az aláirás, — hacsak valami lehetetlenség nem áll be, melynek meghatározásairól, az alapszabály intézkedend, — kötelező. Tagsági dij egy évre egy személytől 2 frt. csbládtól 5 frt. if. Scheftsik István. Czakó Péter, Kerekes Géza, Benkó Gyula Paál István kiküldettek, hogy sürgösen intézkedjenek, miszerint az egyleti tagok már a holnapi napon az ugynevezett „ácsorgó" kiöntésen jó és alkalmas pályát találjanak. — Mennyire a kiküldöttek ügybuzgalmát is mérjük megbizásuknak meg is felelendnék. A pálya ünnepélyes megnyitás ma, vasárnap 16-án lesz, a mikor is már a jégpályára csak egyleti tagok avagy belépti jegygyel birók léphetnek bel Legközelebb melegitő bódé s egyébb kényelmi eszközökről is fog gondoskodni a bizottság, szükséges azonban mindenek előtt a belépő tagok számát tudni. — Az elnöki teendők további vitelére szerencsés volt az egylet Sipos Orbán urat megnyerni. Hisszük, hogy az egylet, ámbár eleme a jég, nem jégre épittetik, hanem maradó és állandó leend.

Megyei hirek.

Török-Szt.-Miklóson Az idei népszámlálás eredménye a város és pusztákon van 8067 fi és 8055 nő, összesen: 16122. A férfiak száma tehát 12-vel mulja felül a nők számát. A tiz év előtti népesség száma 13024 volt, a szaporodás tehát 3098.

— *Hymen.* Fényes esküvő volt e hó 11-én kedden délután a helybeli izr. templonban. Oberländer Antal helybeli kereskedő ur oltárhoz vezette Fischbein Róza kisasszonyt, Fischbein János előnyösen ismert kávés, bájos leányát. A templom zsufolásig megtelt különféle rangu és felekezetü vendégekkel. Este a Lloyd kávéház helyiségét képező négy terem tele volt az izletes vacsorában részt vett vendégekkel. kik az étkek és ki tünő bor által igen vig hangulutba jöttek. Vacsora után rögtönzött tánez volt, mely kitünően sikerült és reggeli 3 óráig tartott szüntelen. A diszes hölgykoszoruban ott láttuk többek közt: a Lusztig testvéreket, Eliász testvéreket, Schwarcz Eszti kisasszonyt, Skuts testvéreket, Feldenblüh Janka kisasszonyt, Surányi Gedeonnét, Boszkovitz Vilmosnét, Fischbein Dánielnét, Spitzer Stanczi kisasszonyt, Feldenblüh Miksánét, Krausznét, Ernszt Juliska kisasszonyt, Rotternét Szolnokról: továbbá Schillinger kisasszonyt (Pest), Kuncz kisasszonyt (Szabadka), Lippe kisasszonyt (Karczag), dr. Hakkerné (Budapest), Drechsler Ilka kisasszonyt (T.-Szt.-Miklósról), Waldnerné (Szarvas). A tánczmulatság fénypontját az „öregek csárdása" képezte — melyben fiatal embernek nem volt szabad részt venni — és melyben többek közt az örömapa saját anyjával — egy 80 éves asszonynyal — forgolódolt. Az uj házaspár másnap délután utra kelt Bécs felé. — S c h v a r c z S i m o n abonyi vasuti tiszt eljegyezte Szolnokon Hellinger József kedves leányát R ó z á t. — T o l o n i c s V i l m o s jászmihályteiki aljegyző e hó 6-án eljegyezte Monostoron özv. Sohár Ferenczné szül. P e t h ő T e r é z i a urnöt. — S u l y o k y I s t v á n derék fiatal iparos Szolnokon jegyet váltott S z u t t e r I d a kisasszonynyal. — T a k á c s K á r o l y dévaványai iparos e hó 10-én kelt egybe a karczagi r. k. templomban D e b r e c z e n i V e r o n k á v a l.

— *Mulatságok* A tiszaföldvári I. Népkör könyvtára javára e hó végén zártkörü tánczvigalmat tar-

---

Azt a pompát, fényt és szint,
Mely dicsőség — semmi kétség —
Ő érte jött létre
Csupán ő érte mind."

Mennyi szeretet, mennyi gyöngéd érzelem van a galamb, a gerle turbékoló hangjában, mennyi kaczérság a kakuk kiáltásaiban, mennyi ártatlan öröm, kedvesség a kis fecske fivicselésében. Nem minden alap nélkül nevezte gr. Lázár Kálmán a madarakat, a lég urait, a dal és szerelem gyermekeinek.

Nézzünk most más állatokat is. Sokszor észlelték már, hogy valamely rovar, vagy hangya, nem birván zsákmányát elczipelni, tova repült, vagy eltávozott s kis idő mulva társainak nagy seregével tért vissza s elvitték a zsákmányt egyesült erővel. A hangyáknak, méheknek, mint ezt önök mindnyájan tudják, rendszeres társadalmuk van; — mindez nem történhet másként, csak ugy, ha bizonyos hangokkal megtudják érteni egymást.

Nézzük most ismét a mi hű házi állatunkat, a kutyát s vizsgáljuk, hogy mit képes a kutya hangjával ugy kifejezni, hogy azt mi is határozottan megértjük. — A kutya formaliter u j j o n g ö r ö m é b e n és h a n g j á v a l, ha rég nem látott gazdája hazatér s ez ujjongást ugy kicziforázza, akár a lakodalmas menetben a legények a kurjongatást. Más hangja van, ha f i a i t k a p a t j a a hamisságra, más, ha valaki bántja, ha evés közben háborgatják; mert hiába, a kényelmet ő is megkivánja az evésnél s ha valaki ekkor háborgatja, méltó morgással és fölindulással fejezi ki haragját. Midőn ki akar menni, vagy be akar jönni, minő különbnél különb szüköl hangokkal nógatja gazdáját; — hogy ha lábára hágnak, vagy valahol könnyedén megütik, mily éles, mily sivitó hangot ad, akár a hegedű vonó, midőn a hur hosszában huzzák, ez inkább a hirtelen m e g l e p e t é s, az i j j e d t s é g h a n g j a; mig ha valahol esetleg leforrázzák vagy oly fájdalomnak lesz részesévé, mely tartósabb, milyen melancholikusan zengi el fájdalmát, valóságos egymást követő anaepastusi vers lábakban, melyek egymás után mind gyöngébbek lesznek, akár a gyermek sirás. Ha fázik, ha nyugtalan, egész más, é l e s h a n g o n nyi, majdnem madárhangokat ad ki, sőt még a holdvilágot is megugatja, m e g v o n i t j a, kisérteties, senki által le nem kótázható módon Néha csak ugy jó kedvéből is csahol, vagy p. a juhászkutya maga is valóságos juhász, ugy dirigálja a birkákat n ó g a t ó, ö s z t ö k é l ő h a n g j á v a l. Sőt hozhatok föl még más, nyomósabb példákat is, melyek a mellett bizonyitanak, hogy a kutya nyelvével képes kifejezni belső állapotás s az őt érintette behatások által okozott érzelmeket.

Ha valamely helységbe a s i n t é r bemegy s valamelyik kutya meglátja, vagy észreveszi, ugatni kezd, s k i s i d ő m u l v a l á z a s a n u g a t a k ö r n y é k v a l a m e n n y i k u t y á j a, pedig ezek közül sokan egész más utczákban laknak, félre eső zugokban, messze onnét s igy csakis azon kutya hangjából vehették ki azt, hogy az ő legnagyobb ellenségük van a faluban, a melyik először ugatni kezdett, s mégis kiolvashatni ugatásukból ama nagy elkeseredést, melyet csak az emlitettem személy megjelenése idézhetett elő; — igen, mert más valaki mehet p. olyan helyre a hol sohasem volt még s kétségtelen, hogy a kutya, mely őt soha sem látta, szintén megugatja, de ezt a többi kutya mintha észre sem venné, mintha nem is hallaná. — Egy másik eset Mezőturon történt, s még most is élnek a tanuk, kikkel igazolhatom. T. J. ur fia, ki Sopronban járt iskolába, meghalt s halva hozták haza onnét. Volt egy kedves vadászkutyája, mely a sok sirás és szomorúságból körülbelül észre vette, hogy itt baj van; s csakugyan, a mint közeledtek gazdája holtestével, minden erejéből vonyitani kezdett, száját az ég felé tartva. Majd lefeküdt a koporsó mellé, mintha nagy beteg lett volna, s el nem távozott onnét; midőn a halottat kivitték az udvarra s a lelkész elmondá fölötte imáját, akkor is ott feküdt a ravatal alatt s kikisérte a gyászmenetet a temetőig s alig birták haza szoktatni a sirtól. — Ugyancsak Mezőturon történt; — dr. P. F.-né asszonyság egy délután a tanyáról haza jövén, kis kutyája szokatlan, fájdalmas hangon vonyitva eléje futott, s megfogta szájával ruhája szegélyét s huzta a pincze felé. A nevezett asszonyság nem tudta mire vélni a dolgot, midőn a kutya kinosan jajgatva a pinczelyuk elé szaladt, majd ismét visszatért, s megint huzta arra felé. Meg akarván tudni e furcsa hangok és furcsa magaviselet okát, odament a pinczelyukhoz, hát mit látott? — Az egy méter hosszu, sima, rézsuntos pinczelyuk végén, hol alig $^9/_4$ deczimèter széles vizszintes párkányzat volt, ott didergett a másik kutya, mely oda véletlenül becsuszott s a rézsutos talajon többé föl mászni nem birt, lábai alatt pedig $2^1/_2$ láb mély viz volt. Kiszabaditották s mily nagy lett egyszerre az anyakutya öröme, mint ujjongott, ugrált, örült, és hizelgett minden tőle kitelhető módon.

tand. — A jászberényi nőegylet batyubált, — az ottani dalegylet pedig tánczczal összekötött hangversenyt szándékozik tartani. — A mezőtúri izr. nőegylet f. hó 12-ére tervezte jótékonyczélu tánczvigalmat, hogy megtartatott-e s hogyan sikerült még nem tudjuk. — A kisujszállási Polgári-kör ma tartja könyvtára javára zártkörü tánczvigalmát. — Hát a budapesti egyetemen tanuló jászkun ifjak mikor tartják már azt a rég hiresztelt báljukat Szolnokon? — Meghivó A jász-árokszállási korcsolyázó-egylet f. évi jaunár hó 18-án a nagy szálloda termeiben sors-huzással egybekapcsolt zártkörü korcsolya-balt rendez. Dr. Major Endre bizottsági jegyző, Ficzek Béla b. elnök, Stemmer József b. pénztárnok. Bizottsági tagok: Ferenczy Sándor, Goldstein F. Nemoda Ignácz, dr. Kóczián Géza, Komáromy István, Siposs Dezső. Nyitány 8 órakor, személy-jegy 1 frt. Az estély tiszta jövedelme az egylet alaptőkéjének gyarapitására fog fordittatni. — Felülfizetések köszönettel elfogadtatnak.

— *Közmivelődési egyletek.* Megyénk egyik nagyobb városában — irja a „N. K." — élénk mozgalom indult meg egy nő-egylet létesitése iránt. A várost még most nem hajlandó megnevezni t. laptársunk mivel az ellentétes áramlatok könnyen dugába dönthetnék a nemes mozgalmat. — A nagykunsági izr. nőegylet folyóhó 23-án tartandja tisztujitó közgyülését. — A vöröskereszt karczagi fiók egylete mai napon tartaja rendes évi közgyülését. — A jászberényi nőegylet védnökéhez gr. Batthyány Józsefné ő méltóságához az uj év alkalmából üdvözlő sürgönyt küldött, mit a grófnő szinte sürgönyileg köszönt meg. — A jászberényi kaszinó a mult hó 26-án tartotta tisztujitó közgyülését. Igazgatónak: Lakatos Imre, aligazgatónak: id. Koller Kálmán, pénztárnoknak: Riszner József, számvevőnek: Mercse Döme, jegyzőnek: Muraközy László és ügyvédnek: Brünauer Mihály választatott meg. — A szolnoki egyetértési kör választmánya a f. hó 9-én tartott ülésében a megvizsgált számadások is beterjesztettek, melyek 33 frt deficitet tüntettek elő.

— *Halálozás,* Karkoványi Gyula tisza-roffi postamester ur neje szül. Gazdik Aranka elhunyt.

Rövid hirek. Horánszky Nándor ur tegnapelőtt Szolnokba érkezett. — A Tisza erősen zajlik. — Mező-Tur város főkapitánya id. Czebe Károly f. hó 6-án sziven lötte magát. Tettének okát kuszált anyagi helyzetének tulajdonitják. — Dr. Bodnár Sándor tisza-roffi orvost, megyénk főispánja t. megyei főorvossá nevezte ki. — Jász-Dósa község jegyzője Juhász Géza állomásáról leköszönt. Jász-Berényben a rendőrséget uj ruhába öltöztették. Mindenik rendőr saját számát mellén viseli. Hát a szolnoki rendőrség — — no de csilt! — Karczagon uj év kezdetével „Közérdek" czimü, vegyes tartalmu heti lapot indított meg Erdélyi és Gebei nyomda czég. Szerkesztője: Prager József. — Ugyanott a „Tiszai-Virágok" czimü szépirodalmi hetilap megszünt Élete rövid volt mint a tiszavirágé (kérész). — Kun-Szt.-Márton város uj hidat épitet a Körösön, mely czélra 25 czer frt kölcsönt vesz fel. — Átkozott sajtó hiba. Egyik laptársunknál ezt olvassuk: „az a....i alávaló kerület" — alválasztó kerület helyett.

Különfélék.

Franciskoni-cset Budapesten. Rablógyilkossági merényletet követett el e hó 7-én délután, két a király-utcza 7. szám alatt lakó fiatal ember egy pénzes levélhordó ellen. A merénylők, Otto Lajos és Bull János az előtte való napon Budán egy állitólag 50 frtot tartalmazó pénzes levelet adtak fel Gruber Ágoston czimmei. A levélen saját lakásukat jelölték meg, ahol egyikük Gruber Ágoston név alatt volt ismeretes. Midőn a levélhordó a „pénzes" levél átvételekor a kézbesitési könyvet aláirás végett átadta, egyik fiatal ember hutolról egy kemény tárgygyal csapást mért a levélhordó fejére. A levélhordó segélyért kiabált, mire a lakás tulajdonosnője — ki a szomszédszobában tartózkodott, amit a merénylők nem is sejtettek, — a szobába rontott és az elkábult és eszméleten kivül levő levélhordót kivonszolta, mialatt a két fiatal ember egymással dulakodásba kevertek, A lakás tulajdonosnője rázárta az ajtót a két dulakodóra és rendőrségért küldött, mely a két fiatal embert azonnal elfogta és egyelőre a terézvárosi alkapitánysághoz szállitotta. — Azóta több izben kihallgattattak és végre bevallottak mindent. Merényletük okául felhozván azt, hogy a nyomor birta őket arra a gondolatra, hogy a levélhordót elkábitják és kirabolják, gyilkossági szándékuk nem volt. — A bünösök most várják méltó büntetésüket.

— *Változatosság kedvéért.* Egy csavargó asszony, akit e tulajdonsága miatt az országnak igen sok törvényszéke ismer már, észrevette, hogy női minőségben épen ismertsége miatt nem sok alamizsnára számithat. Pozsonyban Compagnont keresett tehát egy éltes magához hasonló hölgy személyében, ő pedig férfi ruhába öltözött s mint „szerencsétlen házaspár" igy járták be az utczákat. Szerencsétlenségre az „ital" gőze sok olyan titok kibeszélésére birja az embert, amiről a józanság hallgatni készti. Igy történt itt is s a szerencsétlen házaspár" a büvösre került.

— *Kossuthhoz gyalog.* Egy váczi lelkesült polgár, ki korában adóvégrehajtó volt, elhatározta magában, hogy Kossuth Lajos nagy hazánkfiához ki fog zarándokolni gyalog Baracconé al Collegnoba. Az utat a jövő hó elején kezdi meg s ha társat, nem kap, egyedül indul a nagy utra.

— *A király* — értesülvén arról, hogy Kossuth iratainak második kötete is megjelent, azon óhaját fejezte ki körében, hogy Kossuth iratait olvasni akarja és daczára tanácsadóinak azon tisztelteljes figyelmeztetésének, hogy Kossuth iratai dynasztia ellenes modorban vannak irva, a király megmaradt akaratánál és parancsot adott, hogy az iratokat legközelebb elébe terjesszék olvasás végett.

— *Gelléri Mór ur,* városunkban is előnyösen ismert fővárosi hirlapiró, az országos iparegyesület titkára e hó 8-án este jegyezte el Schön Regina kisasszonyt, Schön Jakab fővárosi gyáros leányát. Sok szerencsét kivánunk a kötendő frigyhez.

— *A trónörökös* lakodalma legujabb hir szerint bizonytalan időre elhalasztatott és pedig a belga királyné — a menyasszony anyja — kivánságára, mert az orvosok azt mondták, hogy a herczegnő egészségének könnyen megárthatna a téli időszakban történendő utazás és a sok ünnepélyesség. A trónörökös arája még csak május hóban tölti be 17-ik élet évét és fiatalsága is megkivánja a lakodalom halasztását. Mint hirlik a menyegző április hó 24. lesz, ugyanazon napon, melyen királyi ő felsége első Ferencz József ezelőtt 27 évvel Erzsébet királynéval egybekelt.

— *„Ha minden a másé"* Mult hó utolsó napjainak egyikén a beregszászi kir. törvényszék előtt egy czigány lopás miatt beidézve lévén, midőn az elnök a végtárgyaláson eléje adta, hogy már tizedikszer van lopás miatt törvény elé idézve s moralis irtését azzal végzé: „ne nyuljon kend ahoz, a mi a másé!" a vádlott czigány egész naivitással igy felelt: „de hát — kérem alásan — mihez nyuljak, mikor minden a másé?"

— *Egy temesmegyei plébanus* szivére kötötte hiveinek, hogy az olyan iratokat és könyveket, melyek a szivet és a fejet megzavarják, megsemmisités végett adják be neki. Ennek hallatára egy kedélyes atyafi több rendbeli adókönyvet szolgáltatott át a plébanus urnak.

— *„Hymen"* czimmel e hó 9-én egy uj lap indult meg a fővárosban, melynek czélja a házasságot a két nembeli ifjakkal megkedveltetni. A szerkesztőség egyszersmind házassági közvetitésekkel is foglalkozik. Haladunk!

— *Buziason* két bepálinkázott parasztlegény a mise alkalmával a templomban összeveszett s egyik a másiknak kést döfött a szivébe. A szerencsétlen szörnyet halt.

— *Amerikában* egy Riemschneider Teréz nevü német nő, ki most csak 29 éves, a napokban tizennégyedszer ment férjhez. A new-yorki törvényszék, mely a hölgy ügyeivel foglalkozik, kisütötte, hogy a nőnek mind a tizenhárom előbbi férje él s mindagyikkel megesküdött. — Ezt is csak Amerikaban teheti — — egy német.

— *Blaháné Luizáról,* a magyar pacsirtáról nyilt titokként beszélik, hogy férjhez megy Splényi báróhoz. sőt olyanok is vannak, kik már jegygyürüről is tudnak regélni. Azt is beszélik, hogy a müvésznő mindjárt az esküvő után — mely már legközelebbre esnék — visszavonul a szinpadtól s Debreczenbe költözik, hol állandóan fog lakni. — Sok szerencsét kivánunk a kedves müvésznőnek a férjhez menetelhez, de ne adja az Isten, hogy a szinpadtól visszavonljon.

A közönség köréből.

Fegyvernek, 1881. jan. 13.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Becses lapjának f. hó 2-án kelt 1. számában, a megyei hirek rovatában, egy tiszaroffi polgár, állomásom lealacsonyitását czélzó hirrel igyekezett a közvéleményt félrevezetni.

Engedje meg tekintetes szerkesztő ur, hogy szintén ezen az uton czáfolhassam ezen helytelen állitásokat és kérem soraimat becses lapjába felvenni!

Szerény felfogásom szerint, ha valaki oly gyámoltalan, hogy holmijára vigyázni sem tud, azt uton-utfélen elhagyja, — nem az állomáson történő rendetlenségek közé tartozik — ez az illető saját rendetlensége. Roppant téved a levelező, ha azt hiszi, hogy az állomás-főnöknek kötellessége lévén minden gyámoltalan utasra vigyázni, nehogy holmiját elhagyja; még ha a levelező a váróteremben hágyta volna puskáját, akkor sem terhelne felelősség érte, ugyan moraliter igen, de ezen esetben az sem terhelhet, mert saját bevallása szerint, az indóház kijáratánál falnak támasztotta, tehát az utczán.

Ez tehát nem az állomásomat terhelő rendetlenség, miért is ezen minden alapot nélkülöző kilakadást határozottan és feltétlenül visszautasitom.

Helytelennek nyilvánitom levelező azon állitását, hogy a vasuti személyzeten kivül egy lélek sem volt az állomáson, mivel az állomás előtti tér és a várótermek — mint mindig a déli vonatnál — akkor is tele volt utasokkal és bérkocsisokkal.

Különben ezen utóbbit az állomásomon fel és leszálló t. cz. közönség megitélésére bizom.

Hogy a fegyvert és nem az esernyőt vitte el a tolvaj? hát ki tehet arról, ha az oly válogatós?!!

Különben még mindig kérdés tárgya valóban itt veszett-e el a puska, mert 1—2 hó előtt levelezővel találkozván, bevallotta, hogy bizony maga sem emlékszik tisztán arra visza, hogy azt hová tette le.

Részemről sajnálom hogy a fegyver elő nem került, megtettem minden intézkedést, de sikertelenül, no de erről sem én, sem személyzetem nem tehet, mas részről pedig, nem vagyok én sem szolgabiró sem csendbiztos!

„Sajnos dolog, hogy a vasuti állomáson — hol a személyzetre egy puskánál értékesebb tárgyak is vannak bizva — ilyesmi megtörténhetik" ugymond a levelező.

Igaz, hogy százakra menő tárgyak vannak reánk bizva és azért felelünk is, de az uton-utfélen a kapufélfánál avagy a „nem is tudom hol elhagyott" tárgyakért nem, mert az reánk nem bizatott.

A tekintetes szerkesztő urnak alázatos szolgája

Grósz Bernát
a m. k. államvonalak állomás főnöke.

Felelős szerkesztő: Kun László.
Laptulajdonos: Pásztor László.

HIRDETÉSEK.

Üzlethelyiség-változtatás
és
új üzlet-megnyitás.

Özv. Polacsekné

a Horánszky-házban lévő **férfi-, női és gyermek lábbeli üzletét, f. hó 1-én az Erdensohr-féle ház középbolt helyiségébe tette át,** hol e nemu árúczikkeit oly tetemesen szaporitá, hogy — eddig is jó hirnévnek örvendő üzlete — bármely igényeket is a legdúsabb választékban képes kielégiteni.

Eddigi üzlethelyiségében
pedig
hugai ***„Singer Nővérek"*** czég alatt
férfi- és női divatáru-üzletet
nyitottak, kik ajánlják gazdagon **felszerelt** raktárukat, u. m.:

a ferfi és női toiletebe tartozó s nagy választékú czikkeiket.

A legkisebb gyermek ruháktól kezdve mindenféle kész férfi és női **fehérnemüek, menyasszonyi készletek. — báli diszitmények,** u. m.: keztyük, legyezők, virágok, szalagok, ruschek, vállfüzők, hajékek, gallérok, kézellők, sat. sat. **a lehető legdiszesebb és legnagyobb választékban**
a legjutányosabb árak mellett.

Friss gesztenye (Maroni)
Czukor
Kávé
Füszerek
Csemegék
Sajtok
Főzelékek
Pesti hengermalom liszt
Szalámi
Debreczeni szalonna és kolbász
Asztali, csemege és pezsgő borok
Gyertya és szappan
legkitünőbb minőségben és jutányos áron
kaphatók
LENGYEL A.
0—0 füszerkereskedésében Szolnokon

Kudelka József, fegyverneki postamester urnál
30 db hizott sertés
1—1 **eladó.**

Eladó ház.
Alulirottnak a szél-utczában — a nagyvárosi iskola mellett — lévő háza, mely magában foglal 5 szobán, 2 konyhán, 2 kamrán, pinczén kivül egyébb mellék-épületeket: szabad kézből eladó. A ház telek tágas, melyen szőllős és fás kert is van. Szolnok, 1881. január 4.
2—2 ***Kerekes József,***
kerékgyártó.

1881. Nomatyott Hay Fülöp könyvnyomdájában Szolnokon.

V. évfolyam 4—213. Szolnok, 1881. január 23-án.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél „ . . 2 „ 50 kr.
Negyed „ . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkétt egyszer:
vasárnap.

E lapnak úgy anyagi, mint szellemi oldalát illető küldemények, valamint a reclamatiók a szerkesztőséghez (Szolnok, Molnár-utcza 922. sz.) czimzendők.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek a szerkesztőségnél és Makray László ur üzletében Szolnokon, és minden kir. postahivatalnál.

Kéziratok nem adatnak vissza és csak akkor fognak közöltetni, ha tudjuk kiktől jönek

Hirdetési díjak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer „ — — — — — — 16 „
3-szor „ — — — — — — 12 „

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
A NYILTTÉR-nek minden hasáb garmond sornyi tere 25 kr.
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Vizügyi közigazgatásunk.

Mióta a „Lehel-Kürt“ megszünt kiválólag vizügyi közlöny lenni, mióta abban hagyta, vagy legalább lejebb hangolta azon dicsénekeket, melyeket megyénk vizügyekkel foglalkozó tisztviselőinek vi selt dolgai felett zengeni szokott volt, azóta a megyénkbeli vizügyekről, az azok iránt folyó mozgalmakról még kevesebbet tudunk mint a „Lehel-Kürt“ vizessége idejében. Pedig a vizügyek ma már nálunk oly nagy fontosságra emelkedtek, hogy azok szakszerű tanulmányozása megérdemelné a fáradságot, s azon lap, mely a vizügyi érdekek képviseletét tüzné ki czéljául, a nagy közönség hálájára méltán igényt tarthatna.

Hiszen ma már nincs olyan földbirtokos, nincs olyan gazda aki egy vagy más oldalról valamely vizügyi érdekeltségbe ne tartoznék. A megyebeli ármentesitő társulatok ártérfejlesztése oly mérveket öltött már, hogy van oly áldott földbirtok akárhány mely négy oldalról védetik az árviz ellen, tehát ennek megfelelőleg négy ármentesitő társulatnak adózik. Van akár mennyi olyan, holdanként 60 frtnál többet ma sem érő terület, mely a különböző ártér fejlesztések folytán már több mint 200 frt érték emelkedés után fizeti a szabályzási költségeket; vagy—hogy röviden fejezzük ki magunkat — a legtöbb földbirtokos ma már birtokát az ármentesitő társulatoktól birja bérben.

Ezután jön a berettyó belviz szabályzó társulat, mely — mint ahhoz értők mondják — egy czéltalan de milliókba kerülő csatornát akar épiteni, — talán csak azért, hogy épitsen valamit, és ez a társulat ha a minister kegyessége valahogy meg nem ment e keserü pohártól, megint egy nagy adóval fogja terhelni a földbirtokot, s a már elviselhetlen terheket még elviselhetetlenebbekké fogja tenni.

Ha még aztán a gazda földje valóban vizmentesitve volna! De eltekintve azon már többször megtörtént esettől, hogy a drága pénzen épitett töltéseket az árviz elsepri, s az ármentesitett terület a viz által mértföldszámra elborittatik; — itt van még a belviz, melyet a beretyó.belviz-szabályozó társulat ugyan soha le nem vezet, s mikor a Tisza, Kőrös, vagy Berettyó vetéseinket el nem önti, a hó és belviz elboritja a drága áron mentesitett területeket.

És ekkor kezdődik el még csak a harcz, az érdekeltek önvédelmi harcza, a mikor egyik birtokos a másik kárával igyekszik saját területét a belviztől meg menteni. Az egyik levezető csatornát, a másik töltést épit, — az egyik a saját vizét az alantosabb területre vezeti le, a másik pedig a maga vizét felszoritja szomszédja földjére s ebből származnak aztán a kiegyenlithetlen érdek ellentétek.

Ezen belvizi viszonyok rendezésére volna hivatva az 1874. XI. t. cz. Hogy helyes elveken nyugszik-e ezen törvény vagy nem, azt nem itt vitatjuk, de azt kimondhatjuk, hogy e törvény is a végrehajtás által válhatik jóvá vagy roszszá; és tekintve, hogy a belvizekhez oly nagy érdekek füzödnek s azok mikénti rendezése egyes községek lét feltételeivel függnek össze, ezen belviz kérdést tartjuk mi a közigazgatás legfontosabb ágának, s ezen ügyben várnánk a közigazgatástól minden egyes esetben gyors és tapintatos intézkedést s várnánk a törvénynek minden egyes esetben szigoru alkalmazását.

Elismerjük, hogy megyei alispánunk igen erélyes ember, azt is elhiszszük, hogy a vizügyi közigazgatást alaposan érti, de mindazáltal fájdalmasan kell megvallanunk hogy a vizügyi közigazgatás nálunk nem áll azon a lábon milyennek, folytonosan a vizekkel küzködő megyénk érdeke megkivánna, s különösen fájdalmasan tapasztaljuk azt, hogy az egyes vizügyi kerdésekben nem akkor tétetnek meg az intézkedések, a mikor azoknak éppen legalkalmasabb ideje és helye volna.

Szolgálunk egy pár példával.

Köztudomásù dolog, hogy Mező-Tur alsó és felső részi közbirtokossága a belvizek lefolyását megakadályozza s a Beretyó medrét a Turkevi határnál egy 6000 frtba került gáttal eltöltötte. A viz szabad lefolyásának ezen nyilván való megakadályozása ellen Turkevi és Kisujszállás városok közbirtokosságai az illetékes közeghez a megyei alispánhoz folyamodtak, kérvén a törvényes eljárás megindítását s a jogtalanul emelt töltés elhányatását. E folyamodás beadatott mult évi deczember elején, s mi történt? Mindeddig semmi. Igaz, hogy az alispán ur ezen egész belviz érdekeltséget behivta a napokban értekezletre, s ez értekezleten akként kivánta a mezőturi jogtalan gátkérdést megoldani, hogy lépcsőzetes kereszt gátalások által a belviz minden határban megmaradjon, de ezen terv kivitelélhez, nem csak az itt érdekelt városok, de a szomszéd törvényhatóság beleegyezése, és az 1874. XI. t. cz. 2. §-ának törvényhozási megváltoztatása volna szükséges. Igy tehát maga az értekezlet is czéltalan volt, s szemben azon már bekövetkezett eredménynyel, hogy a jogtalanul emelt töltés a gyülemlő belvizeket már jelentékeny magasságra felszoritotta s ez által sok ezer hold földnek a belviz által elboritását okozta, az ügy ezen elhuzását s a gyors intézkedés annak idején való meg nem tételét határozottan mulasztásnak kell tekintenünk.

Mi nem tudjuk, nem vitatjuk melyik félnek van itt igaza, csak azt tudjuk, hogy gyors intézkedésre van szükség. Ha a gát jogszerüen van emelve hát mondassék ki az most, ha pedig jogtalanul emeltetett, — hányassék el most, ne akkor, a mikor majd az elszabaditott belviz sok ezer holdra menő, nagy reményü vetést borit el, a mikor majd a nemzet-gazdaság nagy kárára nagy értéket semmisit meg, amikor majd, mint ez a herülő gát elvágatásánál történt, katonai erővel kell a közigazgatási hatóság rendeleteit végrehajtani.

Ez esetben azonban még reméljük, hogy a megtartott értekezlet eredménytelensége után megyénk erélyes alispánja nem fog késni ezen ügy elintézésével; de a másik példa, melyet felhozandók vagyunk, még ily reményre sem jogosit. Az eset következő:

A kincstári uradalom tulajdonát képező s Harkányi Károly ur által bérelt Bala pusztát, a törökszentmiklósi lakosok által birt Alatka nevü határrésztől, a Décse ér választja el, mely az ott összegyülemlő belvizek természetes recipienséül szolgál. 1879-ben az érnek alacsonyabb alatkai oldalán a viz szokatlan mennyiségben gyült össze, mi abból származott, hogy H. K, ur a Decse érben árkot huzatott, a kiemelt földdel a balai külömben is magasabb ér partot még jobban feltöltette és igy saját belvizét mind az Alatkára eresztette.

A községi előljáróság 1879. aprilis 13-án ezen törvénytelen árkolást az alispánnak bejelentette, a ki megtartott előleges szemle után a csatorna elzáratását s betemetését $^{4444}/_{879}$ szám alatt kelt rendeletében elrendelte, s foganatositásával a tisza szab. társulatot megbizta. Erre azonban H. K. ur az alispán urhoz intézett levelében, majd a közigazgatási bizottsághoz intézett beadványában a határozat végrehajtásának felfüggesztését követelte, minek következtében a csatorna betömésének végrehajtása azonnal felfüggesztetett és az 1879. máj 1. napján létezett állapot fentartanit rendeltetett.

Ezen stádiumban várja az ügy a boldog feltámadás napját mert, hogy ez ügy ha meg nem halt is de nagyon mélyen aluszik, onnan következtetjük, mert az érdekeltségnek a belügy miniszteriumnál 1880. mártius 17-én majd a közmunka és közlekedési miniszteriumnál 1880. junius 17-én beadott sürgető sőt fegyelmi vizsgálatot kérő kérvényeik daczára ma sincs semmi további intézkedés, sőt a miniszteriumoktól az ott beadott kérvények tárgyában kivánt jelentés ma sincs megtéve s ma sincs eldöntve azon kérdés, hogy H. K. ur levelei fellebbezések- e vagy nem, s az $^{5856}/_{879}$ számu alispáni határozat van-e fellebbezve vagy nincs?! végre hogy H. K. urnak mi jog alapja van egy törvényes határozatot végrehajthatlannak kimondani s a közigazgatás menetét egy levéllel felfüggeszteni.

Azt hiszszük ezen ügyekhez nem kell commentár, ezek eléggé igazolják fentebbi állitásunkat hogy t. i. vizügyi közigazgatásunk koránt sincs oly állapotban, a milyenben ár- és belviz járta megyénkben — csak türhető állapotok előidézése végett is; lennie kellene.

— ly.

Szolnok, 1881. jan. 21.

A „Tiszavidék“ és lapunk tárczájában egyik t. munkatársunk által folytatott polemiát részünkről ezennel ünnepélyesen beszüntetjük. Beszüntetjük pedig nem csupán azért, mivel e polemianak tulajdonképen tárgya sem volt, hanem azért is, mivel — mint minden tárgynélküli feleselés — személyeskedésbe csapott az át, sőt — legőszintébb sajnálatunkra — egyes általunk igen tisztelt családok szentélyébe is kezdett bele nyulni.

A mi azonban a „T—k“-nek reánk vonatkozó számtalan sértegetéseit illeti, azokra, minden részletezést kerülve, a következőkben válaszolunk.

Minden lap magaviseletével bizonyitja be életrevalóságát, vagy — hogy igy fejezzük ki magunkat — ideiglenességét. A „T—k-nek 8-ik száma fekszik előttünk, — nézzük át röviden, részrehajlatlanul mi foglaltatik azokban. Lefelé — arrogált tekintély, egy szinvonalon — pöffeszkedés, felfelé meghunyászkodás (pedig „független“-nek hirdeti magát) és általában — fölületes gyermekesség, mely vagy semmit mondó nagy frázisokban, vagy mosolyra keltő elménczségekben, vagy — ami leggyakoribb — makranczos gyermek—kapálódzásokban nyilvánul. Megjelenésekor mi voltunk az elsők, kik igért függetlenségéért őszintén üdvözöltük, hivén, hogy velünk együtt az igazi független uton fog haladni, s hirlapi méltóságának öntudatára emelkedve, ifju erejében bizva városunk, megyénk s társadalmunk kényesebb s nehezebb kérdéseiben erős támogatónk s bátor harczos társunk leend. De csalódtunk, legalább az előttünk fekvő 8 szám nem engedi, hogy tovább is azon boldogitó hitben ringassuk magunkat. Mi azt hittük, hogy a „T—k“ az lesz, ami homlokára van tüzve t. i. „*független irányu társadalmi hetilap*“ s az előttünk fekvő számokból arról győződünk meg, hogy nem *társadalmi*, de minden áron független párti politikai lap szeretne lenni, csak tudna fogni olyan Károlyi Pistaféle jelöltet, ki letenné érte a kaucziót! s őt bőven ellátná szubvenczióval! Ha nem igy van, ugy csakugyan társadalmi lapnak kell lennie.

A társadalmi független lapról azonban furcsa fogalmai vannak a „T—k“-nek. — Mi olyannak képzeljük a társadalmi független lapot, minő egy független gondolkozásu tisztességes férfiu, ki mindenféle politika párti, minden vallás felekezet, minden nemzetiségi és társadalmi kérdésben képes megőrizni és érvényesiteni egyéni függetlenségét, ki — minden rétegben tiszteli az ellennézetet, de a maga véleményét is *minden* körülmények közt ki meri mondani s nincs hatalom, nincs eszköz, nincs csáb, mely a különböző rétegekben felmerült kérdések körül, meggyőződésének szabad nyilvánitásától visszariasztaná vagy eltántorithatná. Az ilyen férfiu

aztán otthonos a társadalom minden rétegében, nincs oka senkinek öt „se hideg se melegnek" nevezni, mert ehhez nem fér a veszlegetés, s nem kecsegtethetik aranyos igéretekkel. A „T—k'-nek azonban ugylátszik nem ily férfiu a mintaképe, mert szerkesztője tennen hirdeti, miszerint neki oly mecénásai vannak, kik egy-egy lappéldányt 20 frtjával fizetnek. Megengedjük s nem irigyeljük, nem pedig azért, mivel abból a 20 frtból csak 5 az előfizetés, 15 pedig olyas valami, ami miatt lapját nem nevezheti joggal függetlennek.

Egyébként nekünk mindegy ha a „T—k' politkai lapságig viszi is eddigi játékait, nem tett reánk semmiféle kellemetlen behatást, hogy a szolnoki kerületi függetlenségi párt hivatalos közlönye lett; — de az még is nagyon különösnek tünik fel nekünk, hogy t. laptársunk minden politikai ellenzékeskedése daczára társadalmunkban a kormánypárt mozgatóit s azok működését bárány türelemmel nézi, s nem emeli fel dörgő szavát azok ellen, ha a gyékényt rángatnák is a 48-sok alól. Sőt, igen jellemző az (s ezt jól lesz a központon kivül lakó ellenzékieknek figyelemre méltatni) hogy Szolnok város polgármesterének és megyénk királyi adófelügyelőjének védszárnyai alá vonulva üzi ellenzékeskedését. Nincs ez urak ellen, annál kevésbé lehet politikai meggyőződésük ellen kifogásunk. (mi tiszteljük mindenkinek a meggyőződését) de korlátolt eszünkkel még sem vagyunk képesek felfogni, hogy egy oly egyén, minő Szolnokváros t. polgármestere, kinek a szolnoki egyetértési kör csak a mult évben vetette vissza felvételi kérvényét (valószinüleg mivel kipróbált 48-asnak ismerték) hogyan veheti különös pártfogása alá a 48-as irányu „T—k"-et? — A kir. adófelügyelőről nem is szólunk, hisz azt mindenki gondolhatja, hogy ő véres szájú 48-as!

Eltekintve a „T—k'-nek ellenünk irányitott méltatlan sértegetéseitől, egész általanosságban ezeket véltük röviden elmondandóknak a közönség, de még magának t. laptársunknak jövőbeni tájékozhatása végett. Tudjuk előre is, hogy ezekre a felelet, komoly s laphoz illő tárgyilagosság helyett, egy nyegle „billiárdfrei' vagy egy gyermekes „pupákiáda" lesz, de mi ezzel nem törödünk, hanem szerény tehetségünk szerint haladunk tovább kitüzött czélunk felé komolyan, tántorithatlanul; hagyván a fehér puskapor feltalálásának nagy titkát a „T—k' ifju szellemóriásának.

IPAR, KERESKEDELEM és KÖZGAZDÁSZAT.

— *A szolnoki* ipartársulat részére a földmivelés,- ipar- és kereskedelem-ügyi ministerium, a szolnoki kereskedő tanonczok képeztetése czéljából 400 frt állami segélyt utalványozott.

— *Pilczer Simon*, a Tiszavidéki-Hitelintézet aligazgatója, boldogult édes atyja Pilczer Antal nevére 100 frt alapitványt tett a szolnoki ipartársulatnal, melynek kamatai a legszorgalmasabb iparos tanoncz jutalmazására lesz forditandó.

— *A tiszavidéki takarekpénztár* febr. hó 13-án saját helyiségében tartja évi (8) közgyülését, melyen minden részvényesnek szabad megjelenni

— *A Külső-szolnokmegyei Takarekpénztár* pénztári forgalma 1880. év jan. 1-től, 1880. decz. 31-ig, Bevételek. Mult évi pénztári maradv. 10793 frt 51 kr, 6177 frt 74 kr. tkpénztári betételekből 648174 frt 03 kr. Visszafizetett jelzálogkölcsönből 6177 frt 74 kr. Előleg köcsönökből 7038 frt. Váltó kölcsönökből 1445221 frt 35 kr. Jelzálog kölcsön kamatokból 3344 frt 10 kr. Előleg kölcsön kamatokból 476 frt. 29 kr. Váltó kölcsön kamatokból 54110 frt. 43 kr. Különféle kamatok és dijakból 2454 frt. 10 kr. Leirt követelésekből 146 frt. 25 kr. Társ intézetektől 80.000 frt. Viszleszámitásokból 80630 frt. 77 kr. összesen 2339466 frt 57. Kiadások Visszafizetett takarékpénztári betételekre 572156 frt. 32 kr. Betéti f. kamatokra 4043 frt. 05 kr. Előleg kölcsönökre 8081 frt. Váltó kölcsönökre 1546356 fr. 65 kr. Igazgatók és tisztviselők fizetésére 5714 frt. 06 kr. Illetékek és folyó költségekre 3506 frt. 53 kr. Részvény osztalékokra 11250 frt. Társintézeteknek 104500 frt. Viszleszámitásokra 71220 frt. Igazgatók napibiztosok 1626 ft. 35 kr. Adóra 1674 frt 11 kr. Jótékonyczélokra 127 frt. 83 Házbérre 600 frt. Viszleszámitási kamatokra 429 frt 29 kr. Pénztári maradvány 1880. decz. 31-én 8179 frt. 38 kr. Összesen 2,339.466 frt, 57. A pénztár összes forgalma 4,659,960 frt. 25 kr. összehasonlitva a mult évi forgalommal. A külső-Szolnokmegyei takarékpénztár forgalma 495858 frt. 19 krral emelkedett.

— *A Mezőturi Takarékpénztár* pénztári forgalma és mérlege. Bevételek. Mult évi pénztéri maradvány 15520 frt. 40. kr. Takarékpénztári betételekből 359818 ft. 45 kr. Jelzálog kölcsön visszafizetésekből 19160 frt 43 kr. Előleg kölcsönökből 1503 ft. Váltó kölcsönökből 1236907 f. 84 kr. Jelzálog kölcsön kamatokból 2852 frt. 80 kr. Előleg kölcsön kamatokból 137 frt. 61 kr. Váltó kölcsön kamatokból 39764 frt. 22 kr. Különféle kamatok és dijakból 4425 frt, 51 kr. Házbér és megyeházi kölcsönből 722 f. 50 kr. Viszleszámitásokból 92151 frt. 73 kr. Társintézetektől 76000 frt. összesen 1848964 frt. 49 kr. Kiadások Visszafizetett takarékpénztári beetételekre 437537 frt 24 kr. Betéti folyó kamatokra 2256 frt. 41 kr. Jelzálog kölcsönökre 20420 frt. Előleg kölcsönökre 2428 frt. Váltó kölcsönökre 1222755 frt. 82 kr. Társintézeteknek 63000 frt. Viszleszámitott váltókra 77680 frt. Viszleszámitási kamatokra 890 frt. 83 kr. Igazgató és tiszti fizetésekre 4200 f. Jutalék és tisztelet dijakra 1103 frt. Jótékony czélokra 1201. Kincstári és betéti kamatadóra 2078 frt. 54 kr. Per és folyó költségekre 1383 frt. 89 kr. Részvény osztalékokra 8000 frt. Pénztári maradvány 5110 frt. 76 kr, összesen 1848964 frt 49 kr. A pénztár összes forgalma 3677297 frt 82 kr. A mérleg tételei. Vagyon kimutatás: kötvényekben 40000 frt. Jelzálog kölcsönökben 38229 frt 29 kr. Előlegkölcsönökben 1470 frt. Váltó kölcsönökben 406161 frt 9 kr Házban 7560 frt. Társintézeteknél elhelyezett tőkében 25000 frt. Elhelyezett tőkék kamataiban 204 frt 89 kr. Készpénzben 5110 frt 76 kr. Többek számláján 2877 frt 37 kr. Az összes vagyon 526613 frt 40 kr. Teher kimutatás: Alaptőke 80000 frt. Tartaléktóke és kamatai 25162 frt 43 kr. Takarékpénztári betétek és tőkésitett kamatok 384266 frt 35 kr. Visszleszámitott váltók 14600 frt Előrebevett kamatok 7394 frt 90 kr. Kincstári illetékek 862 frt 56 kr. Nyereség 14321 frt 16 kr. Összesen: 526613 frt 40 kr. A Mezőturi Takarékpénz. daczára, hogy ez évet körülbelül 40000 frt kevesebb vagyonnal zarta le, mint a mult évet, mégis 2181 frt 97 krral több nyereményt mutat ki, mint az előző évben s a mérleg is kifogástalan, szolid és ovatos igazgatásra mutat.

LEVELEZÉS.

Kun-Szent-Márton, 1881. Jan. 11.

T. Szerkesztő ur!

Tagadhatlan az, hogy egyletek, ugy mint társulatok csak akkor fejlődhetnek, erősödhetnek és állhatnak fenn, ha tagjai összetartanak s a közügy előmozditásában egyetértenek. Engedje meg azért t. Szerkesztő ur, hogy városunk kassinójának ez évi tisztujitásáról s ez alkalommal történt nemes cselekményekről becses lapjában röviden megemlékezhessem. Folyó hó 9-én a kassinó elnöke Nagy Géza ur összehivása folytán az egylet közgyülést tartott; amidőn az egy évre választott tisztikar működésével beszámolt. Ezt követte Szilárdfi Ágoston ur korelnöklete alatt a tisztujitás, mely a következőkép ütött ki. Az elnöki székkel ujra Nagy Géza volt elnök tiszteltetvén meg, ki ezt terhes teendői miatt el nem fogadhatván; egyhangulag elnökké: Bozóki József, alelnökké Tóth István Lajos, jegyzővé Kormos Károly, aljegyzővé Bozóki István, pénztárnokká Bozóki Károly, könyvtárnokká Veress János, rendezőkké pedig Szilárdfi Jakab és Bogyó Lajos urak választattak meg. El nem mulaszthatom itt megemliteni egyletünkre nézve azon kedvező körülményt, melybe azt egyesek nemes adományaikkal a közelebbi időben juttatták. Ugyan is a mult év folytán Bozóki József ur 10 kassinói részvényt bocsájtott vissza az egylet birtokába; nemes példáját követték tisztelendő Nyáradi Lajos káplán ur, ki 5 részvényt, Miliksits György aljárásbiró 2. Bozóki István 2. Gressó József 2. Mezei János ur 1 részvényt ajándékoztak vissza. Ez évi közgyülésünk alkalmával ismét többen követték a fentebb emlitettem egyének nemes cselekményeit nevezetesen: Bozóki András csendbiztos ur adományozott a kassinónak 2 részvényt, Bozóki Károly 5. Nagy Géza 2. Tóth István Lajos 2. Bogyó Lajos 2. Kóhn Adolf 2. Dóka Elek 2, és végül Purjes Zsigmond ur 1-et. Azt hiszem, hogy kassinó tagtársaim őszinte óhajainak adok kifejezést akkor, midőn e becses lap hasábjain a nemes adakozóknak, kik a társadalom oltárához ily áldozatokkal járultak, forró köszönetem nyilvánitom.

Egy kassinotag.

Tisza-Földvár, 1881. jan. 15.

T. Szerkesztő ur!

Az egyenetlenség és viszálkodás az élet megrontója. Az egyetértés és kölcsönös barátság az, a mely ugy az egyes mint a közérdekeket emeli és virágzásra juttatja.

Belátta valahára községünk intelligentiája is e két eszme alap igazságát, a folytonos hostilitas egyelőre közöttük legalább látszólag véget ért, kéz-kézben, egymásnak vállat vetve, egyesült erővel igyekszik utólérni azt, mit évek óta elmulasztott volt. — Az uj év reggele felderült reánk s a sok jó kivánatok között egy s talán községünkre nézve a legüdvösebb teljesedésbe ment, ápoló kezek működése alatt ujjá született a már évek óta csak pangott községünk első „Népköre". Adja az ég, hogy e testület, mely kebelében birja községünk első férfiait, viruljon századokon keresztül, s legyen mig létezik kis helységünk boldogságra vezérlő csillaga. Ő benne központosul községünk szelleme, ez legyen mindenben az irányadó, mert csak ha ezen elv szerint cselekendik, nem áll be ujra azon eset, a midőn fölötte hegemoniát gyakoroland a bornirozott szájhös csöcselék. Itt volt az idő hogy létesüljön, s felébredjen a már oly régóta szendergő tetszhalott; üdvözlöm azokat, kik annak ujjá teremtésében buzgalommal fáradoztak.

Az első gyülés megtörtént, mely elnökéül választotta id. Bohus Pál, alelnökéül Benedek József urakat, pénztárnok Rusz János, jegyző Kiss Balázs, könyvtárnok Sarkadi László urak. E gyülés inditványba hozta egyszersmind egy zártkörü tánczvigalom rendezését is, mely a látszat szerint január

TÁRCZA.

A nyelvekről.

Dr. Somogyi Ignácztól.

(Felolvastatott a szolnoki ipartársulatban 1881, januar 2-án.)

(Folytatás.)

Azt hiszem, fölösleges más példákat is felhoznom annak bebizonyitására, hogy nem csak az ember a nyelvek egyedüli birtokosa, hanem az állatoknak is van nyelvük. Az állátok azonban abstrahálni, elvonni nem tudnak, nekik a szép, jó és igazról fogalmuk sincs, nyers, anyagi életet élnek, s az ő nyelvük csak egyes állapotok, érzelmek, indulatok feltüntetésére szolgál, azaz tulnyomóan mondhatni kizárólag érzelem és indulatszavakból, vagy ha igymondani nem akarjuk indulat-hangokból áll, melyben óráis szerepe van a kiejtésnek, a hangsulyozásnak.

Ime tisztelt közönség, ilyen volt, ilyennek kellett lenni az ősember nyelvének is; mert az, mit a biblia mond; hogy az ember az istentől készen kapta nyelvét, nem fogadható el; — az embernek az istennel aligha volt ily közvetlen érintkezése, mondának, mesének azonban szép dolog s mutatja azt, hogy már a biblia irója fölfogta a nyelvek isteni voltat. Ahoz, hogy a nyelvek annyira eltérjenek egymástól s oly sok ágra oszoljanak, mint a mennyit korunkban már ismerünk, nagy időre volt szükség; — fölfogta e dolgot már Mózes is, pedig ő csak nyugati Ázsia népeinek nyelveit ösmerte s mégis tudta, hogy a teremtés ideje óta, a mint ő azt leirta, kevés volt az elmult pár évezred csak ahoz is, hogy nyugati Ázsia nyelvei kifejlődhessenek, — mit tett tehát? — belehozta a bibliába a bábeli nyelvzavart s a könnyen hivőknek megmagyarázta az egész dolgot.

Korunk azonban már nem hiszi az olyan dolgokat hogy az ember élete viruló korszakában teremtetett bele egy pompás kert közepébe, hogy az ő oldalbordájából lőn alkotva az ő felesége, s hogy ők minden bu és gondól menten éltek volna a paradicsomban; sőt inkább, ősembereknek igen sanyaru helyzetük volt s e sanyaru helyzetből az ember önereje, önérdeme által küzdötte föl magát s kétségkivül maga alkotta a nyelvet is magának. Eleintén bizonyára igen nyomorult, nyers anyagi életet élt, nyoma sem volt benne ama fönséges szellemnek, mely később benne kifejlődvén, őt a teremtett lények urává tevé. — Szomoru volt, mondom, helyzete, a legszükebb életkörülmények között élt, egészen rabja volt a természetnek, semmi némü dologra nem volt kifejező szava hanem csak egyes hangok, egyes indulat szók törtek ki kebeléből, melyek segélyével jól, vagy rosszul létét fejezte ki. Később aztán, midőn hasonló körülmények közt társai is hasonló, jobbára önkénytelenül feltörő hangcsoportokkal fejezték ki sohajtásukat, örömüket, vagy szomoruságukat, bánatukat, vagy iszonyodásukat, fölindulásukat, félelmüket, vagy meglepetésüket, lassan lassan a hangcsoportoknak állandó értelmük lett, szavakká váltak, s kétség kivül ezek voltak a nyelvek első szavai, melyek tulnyomóan a belső állapot feltüntetésére szolgáltak s sajátságos, hogy e szavakat, e hangcsoportokat, melyeknél a hangsulyozásnak roppant nagy szerepe van, az egész világon megértik; igy az óh, ah, vé, jaj, stb. indulatszavakról, ha helyesen ejtem ki azokat, kiki tudja, hogy azok fájdalmat, bánatot jeleznek; mig a heje, huja, tillárom, hopp, ujuju, és más efféle szavak az öröm kifejezésére szolgálnak. A legmüveletlenebb népek is ily féle szavakkal fejezik ki indulataikat; de előfordulnak azok bármely müvelt nyelvben is; sőt maguk a költők is használják gyakran, ugy a nép, mint a mű költők: — ösmeretes p. a „vereshaju" a Veréb Jankójának nótájában a „dinom, dánom. sum, sum, vagy p. Aranynál:

Ez a szoba, hol én most
Tilárom haj!
Pusztitom a papirost
Tilárom haj!
Se nem csapszék, se nem bolt,
Csizmadia mübely volt,
Tilárom haj!

Az ember azonban a nagy természet ölében él s növekszik föl, s igy nem csak belső állapotával gondol, hanem hatnak re a természet tüneményei is, s mindig fürkésző lelke lassan, lassan megészlelte s megösmerte a természet tüneményeit is, melyek előtte végbe mentek, magasztosságuk teljes nagyszerüségében; — látta a villám vakitó villanását, hallotta a menydörgés süketitő földet rázó hangjait, érezte a szellő fuvalmát, a szél süvitését, az orkán sivitását, hallotta a folyók zugását, stb. s mind eme dolgokat, mind eme tüneményeket, melyek lenyomásai lelkébe, emlékezetébe vésődtek, ugyanoly erőteljes hangokkal, vagy hangcsoportokkal, tehát hangutánzó v. festő szavakkal igyekezett visszaadni, kifejezni. Igy a menydörgést ennek magyar értelme ép oly szép erőteljesen kifejezi, mint a latin tonat, tonitrus, a német donner, az angol tin, tun, v. thunder. A villám szó mily szépen kifejezi a villámlást, a német blitzen szintén. Uj guinea papuái a villámlást vila szóval fejezik ki. Vagy vegyük a szelek neveit; ezekben rendesen bent találjuk a sziszegő, v- foghangzókat. (sz. v. f.) mint p. szél, szellő, fuvalom, fergeteg, zivatar; és orkán szó már törést, rombolást, pusztitást fejez ki. A német Wind, sturm, a latin ventus, a holland brise, az angol wind, az olasz és spanyol venlo szintén ily hangutánzó szavak. Ep igy a folyóviz nevében is, mivel folyása közben annak is bizonyos zugó, susogó hangja van, rendesen benne van az sz. v. vagy f. — mint p. magyarul folyó, németül fluss, strom, latinul fluvius, franczául fleuve, riviére, angolul river, stream, törökül szú, arabul vádi, maláj nyelven wai. Vagy p. a rombolást, törést, zuzást jelentő szavakban rendesen az r betü jön elő, mint p. a magyar ront, tör, a német brechen, stürzen, a latin rumpo, ruo, az uj zeelandi rua, a franczia romper, az angol breek, a spanyol rompar, stb.

Az állatokat is eleintén kétségtelenül hangutánzó szavakkal nevezték el; igy p. a papuák a kakast kokerakunak, v. korikónak, a tyukot köe-köe-nek nevezik, a kutyát vuvunak, stb. Ilyen hangutánzó szó a magyar kakuk, a német kukuk, a franczia coucou. Ilyen szavakat bőven találhatni a jelenkori vadnépek nyelveiben, s a gyermeknyelvben is; — igy a gyermek a galambot tubunak, a kutyát vuon v. tyutyunak, a libát papatyinak, a kacsát tastasnak, a pulykát pipinek, a lovat hihihinek mondja, melyek mind kitünően s ez állatok hangjai után vannak alkotva, még pedig önkénytelenül, természetszerűleg. A vadnépeknél is egész hasonlóan történik a dolog, s ezek is nagy mesterei az utánzásnak; ugy, hogy p, a papuák oly tökéletesen utánozzák a galamb turbékolását, hogy sürű falombok közé bujva magukhoz csalják a galambokat, s tömérdeket fognak el ily módon. Az már

22-én meg is fog tartatni, hogy minő lesz az eredmény, annak idejében tudósitandom szerkesztő urat.

Végül nem tudom megállani azt, hogy mint josló intő szózatomat ne hallassam a kör érdemes tagjaival. A beteg első bajából felgyógyult, ugyan, de még gyenge, ápolást igényel, azért ne feledkezzék meg e testület egyetlen tagja sem teendőiről, mert ha másod izben és utóléri szokott betegsége, értvén a viszálkodást, hiszem s meg vagyok felőle győződve, hogy mint eddig minden ilyen nemes czélt községünkben, ugy ezt is jövő ilyenkorra a ravatalon kiteritve szemlélhetjük. Mit ne adjon az ég!

C . . . . r.

Helyi hirek.

— *Szolnok város polgármestere* f. hó 14-én a következő felhivast bocsátotta ki: A tekintetes megyei közönség, a himlő járvány lehető megakadályozása végett, elrendelte, miszerint a védhimlő oltás, az eddig szokásos időt megelőzőleg azonnal foganatositassék. Ennek folytán intézkedtem arra nézve, hogya himlőoltás azonnal megkezdessék. A védhimlő oltást tekintetes Erdey Dávid városi főorvos ur saját lakásán teljesitendi és f. 1881. évi január 16-án már megkezdette. Felhivom polgártársaimat, hogy saját és gyermekeik érdekében 1880. évi május havától fogva született, avagy korábban született ugyan, de még be nem oltott gyermekeiket, védhimlővel beoltassák, mivel az ezt elmulasztókat a törvényszabta birsággal leszek kénytelen sujtani. Ugyan ezen alkalommal figyelmeztetem a t. cz. szülőket arra is, hogy beoltott gyermekeiket a meghüléstől óvják.

— *Az osztrák-magyar nemzeti bank* képviselője e hó 13-án városunkban időzött, hogy a czégek hitelképességéről magának informatiokat szerezhessen. — Nevezett képviselő egész napig időzött városunkban és egy helybeli előkelő kereskedő — kihez ismert vendégszeretete és szakbavágó ismeretei miatt utasitva lett — segitségével szerezte meg a kellő informatiokat.

— *Felolvasás* lesz ma délután 4½ órakor az ipartársulat termében. Felolvasó Zelenka János közs. tanitó ur. Felolvasásának czime: „Legdrágább kincs.“

— *Preisich Adolf* földbérlő a Tóth-féle házat megvette és annak a piacztérre nyiló részén gőzmalmot szándékozik épittetni. Ez iránti kérvényét már be is nyujtotta az illetékes helyre, ahol az február 12-én fog tárgyaltatni.

— *A korcsolyázó egylet* e hó 16-án tartotta a jégpályának ünnepélyes megnyitasát, melyen Sipos Orbán egyleti elnök egész családjával megjelent. A halifax hivei vigan, kipirosodott arczczal csuszkáltak ide s tova a jég sima tükrén.

— *Az izr. iskolaszék* most a f. hó 9-én tartott izr hitközségi gyülésen megejtett uj választás eredményéhez képest az elnökön és jegyzőn kivül 8 tagból áll. Az emlitett gyülésen megválasztattak: elnöknek az addig ideiglenes minőségben működő elnök Cukor Ferencz ur; iskolaszéki tagoknak: dr. Schlesinger Simon, dr. Csépay Lajos, Csillag Adolf, Roth Lipót, Tauber Mór, Nyitray Jakab, Morvay Ignácz és Breuer Ignácz urak. A jegyzői teendőket Szontágh Jakab tanitó végzi.

— *„A legkedvesebb czimbalmos.* Blaháné asszony két hó óta minden üres idejét a czimbalomnak szenteli. A művésznő annyira megkedvelte ezen nemzeti, sajátszerü hangszert, hogy ritka lelkesedéssel és buzgalommal tanul. Mint magán uton értesülünk egy a farsang alatt Szolnokon tartandó hangverseny alkalmával a kedves művésznő czimbalombeli ügyességét első nyilvános helyen ott fogja bemutatni. Ha sikerül megnyerni a művésznőt ez iránt ezt, mint halljuk, a „Lehel-Kürt“ szerkesztőjének fogja köszönni Szolnok város és vidékének közönsége. Szivünkből ohajtjuk, hogy lássák meg Szolnokon is a csinos, takaros, aranyos czimbalmost.“ — Ezeket irja a „Nagy-Kunság“ legutóbbi számában. Amennyire el kell ismernünk, hogy mint minden közönségnek, ugy a szolnokinak is rég ohajtott „titkos“ vágya a kedves művésznőt körében üdvözölhetni és amennyire le vagyunk kötelezre t. laptársunknak jó kivánságáért, annyira fájlaljuk, hogy e hir — tudtunkkal — légből kapott.

— *A népszámlálás* eredményét még eddig nem hirdették ki. A számláló ügynökök már e hó 11-én beadták tiz napi fáradságos munkáikat, a kitöltött számláló lapokat. Hogy mennyi számláló lapot töltöttek ki a ügynökök, azt, a városban további 12 nap alatt még nem tudták összeszámlálni és igy még eddig nem tudják, hogy Szolnokon hány lélek létezett 1880. évi deczember 31-én.

— *Tánczstanitás.* Hazánk legtöbb városaiban módszeres oktatása által előnyösen ismert Neuman Mór budapesti táncztanitó ur, — aki több intézetben mint rendes táncztanitó a legjobb sikerrel müködött és igen kitünő bizonyitványokkal és elismerő okmányokkal van ellátva — a legközelebbi napokban Szolnokon tánczfolyamot nyit. A városunkban általánosan elterjedt tánczkedvnél fogva ezen hir a tánczkedvelő ifjuságra bizonyosan kellemes hatást fog gyakorolni, mert a táncztanulás csak bkkor nyujt élvezetet, ha szakavatott egyénektől vezettetik és mint ilyet bátran ajánlhatjuk Neumann urat. Szolnok város ifjusága bizonyára tömegesen fog zészt venni a legközelebb megkezdendő tánczoktatásban.

— *Gyömörey Félix* urtól vettük a következő sorokat: „Tisztelt szerkesztő ur!“ A „Tisza-Vidék“ f. hó 13 káról kelt számában személyemre vonatkozólag azon megjegyzés foglaltatik, hogy a jövő választásnál esetleg az én nevem is a képviselő jelöltek közé kerülne, és azon jó tanácsesal szolgál, hogy azt el ne fogadnám. Kérem becses tudomásul venni azon kijelentésemet, mikép egyáltalában nincs szándékom képviselő jelöltségre törekedni; — sőt a mennyiben a választók közbizalma a jelöltséggel megtisztelne — mit különben határozottan tagadok, mert erre véleményem szerint indoka sincs, mindenesetre többre becsülném az érdemet, semmint, hogy e jelölést elfogadnám.

— *Ritka nagyságu hal.* A mult hóban azon hir járta be a budapesti lapokat, hogy az ó budai halászok negyedfél m. mázsa sulyu harcsát fogtak. Ilyet már ha nem láttunk is de hallottunk, — hanem 8 bécsi font sulyu, veres uszonyu keszegre a legöregebb tiszai halászok sem emlékeznek. A tisza-vezsenyi halászok pedig ilyet fogtak e mult héten s S. J. szolnoki ügyvéd urat ajándékoztak meg vele.

— *Kohn Pinkász ur* a Schossberger budapesti bankház dohány bevásárlója f. hó 18-án este Szolnokba érkezett s a magyar király szállodába szált. Szobájaba lépvén azonnal észrevette, hogy kézi tárczája, melyben papirba csavart néhány toll, 335 frt. bankjegy s nehány darab érczpénz volt — elveszett, — Sietett tehát a bérkocsis lakására s megvizsgálták a kocsit, melyen jött, de abban nem volt az elveszett tárgy, különben is a kas nélküli kocsiból könnyen kirázódhatott. Ez eszmét adva kárvallottnak, lámpával indult el a kocsi nyomon s szerencséjére csakhamar ráakadtak a tollakra, később 6 drb. 50-es bank jegyre össze hajtva s végre 2 drb. 10 frtosra; a tárcza azonban 15 frt. néhány krral ma is oda van. Felhivatik ennek megtalálója, hogy azt kárvallottnak legyen szives vissza szolgáltatni, inkább a rézpennák az övéi lehetnek.

— *Rövid hirek.* Szolnok alatt a Tisza, a hidon felüli részen, f. hó 19-én viradóra beállt. — Jász-Berényben a mult évben 1068 ember született, tehát 212-vel több mint az előző évben. — A szolnoki kir. állami postahivatal — mint a „T—k“ értesül — Pethő Ferencz ügyvéd urnak főutczai házában lesz elhelyezve. — A Fővárosi Lapok legujabb hire szerint a jászberényi kórmánypárti jelölt Becsey Gyula lesz, mint mi már ezelőtt két hóval közöltük. — A karczagi egyesült ipartársulat alapszabályait az illető miniszterium a törv. bemutatási záradékkal ellátta. — Mező-Turon utczai lámpákat szándékoznak felállitani. — Országyülési képviselő választásra jogositattak a „K—k“ szerint Karczagon 1235, — Kisujszálláson 833, — Madarason 654, Kunhegyesen 702.

Megyei hirek.

— *Gyászhir.* Karczagon f. hó 13-án hunyt el özv. Weinczirl Józsefné, szül. Rácz Alexandra asszony élte 74. évében.

— *Nászhir.* Vad Sándor jbirosági végrehajtó Karczagon, eljegyezte Bánki Mária kisasszonyt Debreczenben.

— *Az 1876. XXVIII. t. cz. 8.*§-a alapján alakitandó népnevelési bizottság tagjaiul az 1880. évi deczember hó 21-én tartott megyei közgyülésen megválasztattak: Gaál Kálmán, Bedő Lajos, Horthy István, Méhes Imre, Király Alajos, Benkó Albert, Halmay József, Bárczay Gyula. Szombathelyi Endre, Golenich Károly, Lippai Lajos, Kiszely Ferencz, Monszparth László, Major Endre, id. Scheftsik István, dr. Bécsy János, Bagossy Károly, Gajdácsi Nándor, Kövér Károly, Varga Emil, Fesztori Lajos Illyés Bálint, Sipos István, Ujházi László, Hamza Pál, Kovács Sámuel (lak. Török-Szt.-Miklóson) Csuka János. Bamnhorn Ede, Emerik Henrik, Törőcsik József, Moszink János, Bárdossy Gyula.*)

— *Mulatságok.* A jászberényi dalegyletnek f. hó 9-én tartott hangversenye 150 frt. tiszta jövedelmet eredményezett — jótékony czélokra. — A törökszt-miklósi szinmü kedvelő társulat f. hó 30-án előadást tartand az állami nőegylet alaptőkéjének gyarapitására. Ugy halljuk, hogy a „Sárga csikó“ kerül szinre. — A szolnoki izr. nőegylet f. hó 29-én tartandja az uj megyeház nagytermében rég tervezett tánczmulatságát. — JászBerényben, a Riszner féle nőneveldében ma tartatik — a bejáró szegény sorsu növendékek javára — a szokásos házi hangverseny. — A jász-berényi nőegylet zártkörü bálja f. hó 25-én fog megtartatni a kerületek házatermeiben. — Szolnokon az itt állomásozó 68-ik gyalog ezred altiszti kara f. évi febr. 5-én a megyeház nagytermében zártközü tánczvigalmat tartand. Belépti dij nem lesz, a költséget a rendezőség saját körében gyüjti össze. — Meg lesznek hiva a karczagi és jászberényi honvéd tisztjei is. — A főtisztikar teljes szám fog e mulatságban megjelenni. — — A mezőturi központi kaszinó könyvtárának javára 1881. február hó 5-én a "dobogó“ vendéglő nagytermében zártkörü tánczvigalmat rendez. Belépti dij személyenként 2 frt. családjegy 3 frt. kezdete 8 órakor. — A kunszentmártoni casinó 1881. évi február hó 1-én a vendéglő nagytermében könyvtára javára a szentesi első zenekar közreműködésével zártkörü tánczvigalmat rendez. Belépii dij személyenként 1 frt. 50 kr. családjegy 4 frt. Török-szt.-Miklósról irják a legszebb báli tudósitást az „Egyetértés“-nek: Törö-szent-miklósról irják nekünk, A helybeli jótékony czélu nőegylet által fentartott kisdedovoda javára rendezett tárgy-sorsjáték sorsolása Bárczay Gyula járási főszolgabiró felügyelete alatt tegnap ment véghez. A sorsjáték anyagi eredményét, mivel a számadás még nincs össze állitva, eddig pontosan nem tudhatni, valószinü azonban, hogy a tiszta jövedelem 1000 frtnál több lesz. A sorsolás befejezése után a nőegylet által a kaszinó termében rendezett lakomára gyült egybe a város szine java, hol régi magyar szokás szerint toasztok sem hiányoztak. Legtartalmasabb volt Polgár Mihály itteni birtokos toasztja, ki a szegény elhagyott vagyontalan árvák szomoru sorsát megindító szavakkal ecsetelé s nemes buzgalmától ösztönözve ezek keserü sorsának enyhitésére a nőegylet rendelkezésére maga részéről ezer frtot alapitványként felajánlott. E nagylelkü ajánlatot a jelen voltak lelkes éljenekkel fogadták. A lakoma után tánczra perdült nemcsak a tüzvérü ifjuság, hanem az idősebb korosztályu tartalék sereg is, s a páratlan kedélyü rögtönzött mulatságnak a késő 11 óra vetett véget. A báli közönség sorai közi voltak Czakó Gáborné, Fazekas Józsefné, Já-

*) Ezen bizottság választói — ugylátszik — tömegesen választották meg e bizottságot, mert e bizottság tagjai közt olyan is van, ki jelenleg állandóan Debreczenben tartózkodik. — Amennyire a mi megyei ismeretünk terjed, tudtunkkal Emerik Henrik volt karczagi izr. tanito jelenleg már nem működik Karczagon, hanem Debreczenben s ezt a választók tekintetbe sem vették, hanem tömegesen megválasztották a régi népnevelési bizottságot ujra. Szerkesztőség.

---

mind később történt, hogy az állatokat tulajdonságaikról nevezték el; nevezetesen akkor, midőn az emberek már elvonni, abstrahálni tudtak; — eredetileg azonban a nyelvek csak indulatszók- és hangfestő szavakból állottak; elvont dolgokra, p. a szépség, jóság, v. igazság kifejezésére még nem voltak szavak. Ezek csak később származtak, midőn a tárgyaknak tulajdonait, sajátságait fölismerték, s a hangcsoportokhoz, v. szavakhoz már értelmező jelzőket fűztek, midőn magukat az emberek meg tudták különböztetni a természet tárgyaitól, midőn szellemekben, felsőbb lényekben kezdettek hinni, szóval midőn az emberek öntudatra ébredtek, midőn megalakult a társadalom, s megkezdődött a czivilizáczió.

Az ős népek és a vadak nem tudnak irni. s igy a nyelv anyaga, vagyis szavai nincsenek megőrizve, s folytonos ingadozásnak, változásnak vannak alávetve. Hisz még azon népeknél is, a melyeknek már van irott nyevük, változik a hangcsoportok értelme; igy Luther bibliájában azt olvassuk: Thut schlechtes, und ehret Gott! Akkor tehát a schlecht annyit jelentett, hogy becsületes derék, jó, s most már épen ellenkező értelme van. Igy volt nyelvünkben is számos szó, melyek kimentek a használatból, mint ymletni (szoptatni), megápolni, (megcsókolni) stb. Különösen föltünő azonban a szóváltozás azon népeknél, melyeknek irott nyelvük nincs.

Vannak népek, melyek viharos időben isteneik nevét sem merik kimondani, hanem más nevet adnak azoknak; mások a pusztitó betegségek nevét változtatják meg mindannyiszor, valahányszor kitörnek azok; — a déli amerikai abipónok, (a Paragnáj f. jobb partján) a jaguár nevét, mivel ezen állat sok embert megölt, háromszor változtatták meg 7 esztendő alatt, a vad népek rendesen bizalmatlanok egymás irányában, s ezeknél néhol p. Amerikában, jó formán minden családban külön nyelvet beszélnek, hogy mások ne értsék azt meg; igy van ez Melanéziában is; különösen az uj Hebridákon, hol ggakran egy pár, 2—3 □ mfdnyi kis szigeten 2—3, egymástól merőben elütő szókincset tartalmazó nyelvet beszélnek ugy, hogy az egyik nyelv beszélői mit sem értenek a másik nyelvből. Pedig a szavak eredetileg közösek lehettek, de később mindenik törzs átalakitotta azokat magának, ugy, hogy most már nem értik meg egymást. A déli amerikai quarániknál a nyelv minden faluban, sőt minden házban más, ugy, hogy sokszor csak egy egy család tagjai értik meg egymást. Sőt néhol mintha a beszéd képessége is kiveszett volna, szavuk sohasem hangzatos és határozott, mindig halkan beszélnek, sohasem hangosan, akár megöljék őket. Alig mozgatják ajkukat, s arczuk vonásaiban semmi sincs, a mi figyelemre inditaná az embert. Határozottan idegenkednek a beszédtől és ha száz lépésnyire meglátják egymást, inkább utána szaladnak ismerősüknek, semhogy kiáltanának rá. A nyelv ezeknél csak egy hajszálon függ s egy lépéssel tovább egészen megszünnék.

Ezeken kivül sok más mindenféle változásoknak van kitéve a nyelvek anyaga. Vegyünk még a polynéziai és a kaffir népek nyelvéből egy egy példát. Mily furcsa lenne nemde, tisztelt közönség, ha ő Felsége azzal a követeléssel állana elő, hogy hagyjuk ki a magyar nyelvből s ne merjük használni mind azon szavakat, a melyek az ő nevéhez hasonlitanak. Aligha beleegyeznénk e furcsa követelésbe; — pedig lám, a csendes Oczeán szigetein tilos mindazon szavak használása, a melyek az uralkodó főnöknek, és azok közeli rokonainak nevét vagy egészen, vagy részben magukban foglalják. P. a Társaság szigeteken Tu király uralkodása alatt nemcsak tu (állani) szóból lett tia, hanem valamennyi hasonló hangzásu szót átalakitottak ily módon; igy lett fétu-ból (csillag) fétia, tu pa pau-ból (holttest) tia pa pan. Mivel azonban Polynéziában minden tulajdonnévnek értelme van; sőt gyakran több neve is van a főnököknek és azok közeli rokonainak: nem csuda, ha a nyelv anyaga minden főnök uralkodásának ideje alatt jelentékeny változásokon megy keresztül; — annyival is inkább, mert különösen akkor, ha a főnök hosszu ideig uralkodott, már elfeledték a régi szavakat, vagy nagy főnökök halála után az azok iránt való tiszteletből nem is ujitják fel többé azokat; mások még emlékeznek a régi szavakra s azokat ismét használni kezdik, vagy ujakat alkotnak. E szóváltozások meglehetős eltérést okoznak a nyelvben, mit mutat az is, hogy a társaság szigetiek nyelvéből, a Cook és Vanconver utazási közt elfolyt néhány évtized alatt 40—50 közéleti szó kiment szokásból, s Vanconver itt léte alkalmával már egészen másokat használtak azok helyett.

(Folyt. köv.)

nosi Mihályné, Jurenák Sándorné, Koller Antalné, Kulcsár Ferenczné, Kuncze Albertné, Kuncze Imréné, Kristof Alajosné, Polgár Józsefné, Polgár Mihályné, Pilzer Sándorné, Sánta Sámuelné, Serák Sándorné, Szabó Elekné, Szőke Antalné, Szücs Antalné, Szücs Gáborné, Szűcs Károlyné, Vanady Ferenczné, Zafir Sándorné urnők és Bagossy Klárika, Jánossy Vilma, Kis Ilonka, Pataky Irén, Polgár Lórika, Szőke Irma, és Thil Erzsi kisasszonyok. A mulatság háziasságát s fesztelenebb voltát nagyban emelte a nők egyszerü házias öltözéke. *A polg. casinó* bálbizottsága. Hajdu S. ur elnöklete alatt e hó 16-án a casinó helyiségében gyülést tartott. A gyülés elhatározta gróf Batthyány Józsenè ő méltóságát egy bizottság által felkérni hogy a bálanyai tisztségét elvállalja. A bál f. évi február hó 12-én fog megtartatni. Beléptijegyek ára: családjegy 5 frt, személyjegy 2 frt.

— *A „Lehel-Kürt"* „sárga irigység"-nek nevezi ama multkori felszólamlásunkat, melyben szemére lobbantottuk azon menthetlen baklövését, mely szerint a megyei bizottságot takarosan lehordja azért, hogy nem pártolta Hevesmegyének Lengyelhon felszabaditási iránti kérvényét. Baklövéséről tulajdonképen mélyen hallgat t. kollegánk, hanem e helyett a „hivatalos lap" s „uj megyei méltóság" lényegtelen kifejezéseinket nehezteli, még pedig igen igen gyöngéden. A mi a hivatalos czimet illeti, — ugy látszik hizelgő t. kollegánknak, csakhogy azért a czimért furcsa szolgálatot tett a megyei bizottságnak abban az általunk kárpált czikkben! ami pedig a t. kollega tiszteletbeli aljegyzőségét illeti, már ezért méltán megpukkadhatunk mérgünkben!? — Oh földiekkel játszó égi tünemény!- hát még oly irigylésre méltó boldog lényed is van, ki az ilyen tiszteletbeli valaminek is képes örülni.

— *Megrendelő iv* a „Tisza melléki csárdások" czimü, Palotásy Gyula által zongorára átirt zenedarabokra. A diszes kiállitásu füzet „három kedvelt lassu csárdást és négy frisset" fog tartalmazni. Az átirás magyar népzenész modorban van tartva. — A füzet e hó végén kerül ki a sajtó alól. Egy példány előfizetési ára 80 kr.; a bolti ár magasabb lesz T. gyüjtőknek hat példány után tisztelet példány jár. A megrendelések levélben vagy pósta utalvány utján e hó 28-ig alulirott czimére (Budapest IV. váczi utcza 13. sz. 33. ajtó) intézendők. Budapest 1881 január 12. Palotásy Gyula A füzet gróf Batthány Józsefné ő mgnak van ajánlva. Megyénk szépreményü szülöttjének, Palotásy Gyula urnak ezen első nyilvános fellépését feleslegesnek tartjuk t. közönségünk figyelmébe ajánlani, mivel a név bizonyára nem csak megyénkben, de országszerte figyelmet ébresztend s a münek kellő pártolást biztositand.

Különfélék. —

— *Vácsott* e hó 16-án Bartha Mihály ref. lelkészt midőn a fegyház javitó osztályában erkölcsi oktatás végett megjelent, egy rab megtámadta s beretvával veszélyesen összevagdalta. A segitségére sietö börtönőrt és egy másik rabot is megsebesitet. Csak nagy nehezen sikerült az őrjöngő rabot megfékezni.

— *Rajkay budapesti pénzes levélhordó* mult szombaton reggel szokás szerint a pénzes levelek kézbesitése végett eltávozván, nyomtalanul eltünt. Miután délutáni 1 órakor a hivatali helyiségben meg nem jelent, lakásán meg nem volt található, a rendőrség segitségével nyomozni kezdték, hogy megtudják gyilkossági eset, avagy megszökés fordult-e elő. Késő este végre megtalálták a nyomozottat..... részegen.

— *Verhovay Gyula* ország gy. képviselő és lapszerkesztő ismert párbaj ügyében történt tárgyalások alkalmával kapott kétheti fogság büntetést ő felsége nevezett képviselő kegyelmi kérése nélkül váratlanul elengedte.

— *Világkiállitást* terveznek Rómában 1885—86-ik évre. Az erélyes működés és a körülményekből itélve ezen világkiállitás alkalmasint létesittetni is fog.

— *Gróf Sándor stikliét* — ki fellovagolt az emeletre — a mult vasárnap utánozta a 196 számu budapesti bérkocsis. Négy urat vitt a bálra az Aldunasorra. A bálos házhoz érkezve, a négy vigkedvü ur azt mondta a bérkocsisnak, hogy ő is bemehet a bálra, de csak lóháton. A kocsis kifogta egyik lovát s fellovagolt az első emeletre, lóháton toppanva be a bámuló táncosok közé. Fél óráig időzött ott s azután ismét lelovagolt, a mi kissé nehezebben ment ugyan, de sikerült. A „N. P. F." mely e történetkét közli, még azt is megjegyzi, hogy a ló egészen „szalonszerüleg" viselte magát a bálban.

— *Berkes zenekara Kossuthnál* volt — mint azt előre jeleztük — de nem produkálhatta magát a nagy hazafi előtt. Kossuth ugyanis, meghallván szándékát, maga kérte fel a zenekart, hogy ne játszon előtte, mert fájdalmat okozna neki, oly hosszu idő után ujra hallgatni a magyar zenét. A zenekar tehát hangszer nélkül tette tiszteletét Kossuthnál, a ki a legszivélyesebben fogadta. — Megjegyzendő, hogy Kossuth már közel harminc év óta nem volt szinházban. Legutoljára amerikai utazása alkalmával volt a philadelphiai szinházban, a hol ekkor az ő tiszteletére tartottak disz előadást.

— *Párbaj az asztal felett és — alatt.* Pikans történetkét rebesgetnek pétervári kormánykörökben. Egy fiatal herczeg, kinek éles megjegyzéseit ellensulyozta az, hogy éles kardja is volt, megsértett egy öreg tábornokot. A sértés poharak között történt, de az öreg ur azért rögtön elégtételt kért s a becsületbeli ügy elintézését rögtön sürgette, félre sugván azt, hogy hisz ugy is csak tréfa lesz az egész. Azután azt ajánlá, hogy ő egy amerikai párbajt tud, mely szerint a két ellenfél töltött pisztolylyal a hosszu asztal két végére áll; akkor adott jelre eloltják a gyertyát és a sötétben lőnek: még pedig elébb a herczeg, utána a tábornok. Először lőnek: mindkét vivó sértetlenül áll. Ismét eloltják a gyertyát, a herczeg szurkol és — az asztal alá buvik. Ekkor lövés helyett sebesen nyilik az ajtó és ime — a herczeg — ott guggol. Általános kaczaj. A herczegeczkét a gunta környezi, de a tábornok mosolyogva lép hozzá e szavakkal: sohse bánja uram! mikor ön lőtt én is az asztal alatt voltam!

— *A konvágy hatalma.* R. G. pestmegyei illetőségü fiatal kereskedőt, ezelőtt mintegy 15 évvel katonának sorozták be, ez elől azonban külföldre szökött. A fiatal ember bejárta Európát, volt Amerikában is, utoljára Párisban telepedett le, hol a honvágy annyira meglepte hogy kérvényt intézett a hadügyminiszterhez, melyben azt igéri, hogy katona-kötelezettségének kész eleget tenni feltéve, hogy a büntetést elengedik neki. Miután ezt elutasitották, most másodszor az igazságügyminiszterhez folyamodott, melyben tetemes pénzösszeget igér kárpótlásul, ha a büntetést elengedik és honába visszatérhet. — A miniszter a kérvény felett még nem határozott, de jogi körökben nagy kiváncsisággal néznek a határozat elé, minthogy ily jogi kérdés alig ha előfordult még valaha.

— *Korcsmás furfang.* Egy nagyváradi korcsmáros nem ép ügyetlen fogást talált ki az elmenő vendégek vissza csalogatására. Ha ugyanis valaki elmenőben fizet s forintost valt, a visszajáró hatosok közé egy rossz, régi ezüst hat krajczárost csusztat s a vendég később rájövén hogy hol kapta, vissza megy a korcsmába. Itt a gazda váltig állitja, hogy nem ő tőle való; a félreértés mellőzése czéljából kész visszavenni, de csak bor árába. Igy aztán az illető leissza a hatost, mely pár percz mulva ismét más ur zsebébe vándorol, majd ez is vasszajő stb.

NYILTTÈR.*)

Van szerencsém a n. é. közönségnek tudomására hozni, miszerint a legközelebbi napokban Szolnokon táncz tanitási tanfolyamot nyitok. Az idő és helyiségről később fogom értesiteni a m. t. közönséget, melynek pártolását tisztelettel kéri.

Szolnokon, 1881. jan. 21.

Neumann Mór,
táncmüvész.

(* Az e rovatban közlöltekért felelőséget nem vállal a Szerk.

Felelős szerkesztő: Kun László.
Laptulajdonos: Pásztor László.

HIRDETÈSEK.

Köhögés-, rekedtség-, mell-, tüdő- és gyomorbajok elleni segély a

HOFF-féle

maláta-csokoládé által.

Csàszárok, királyok valamint koronaherczegek és koronaherczegnők, nagyherczegek és fejedelmek által

55-ször kitüntetve.

Sok cs. k. osztrák és cs. k. német katonakórház-, és más nyilvános gyógyintézetben mint gyógyitó és erősitő szer használva és a nép által 30 év óta olyannak elismerve, amit a naponként érkező köszönetnyilvánitások bizonyitanak, melyekben a felgyógyultak felgyógyulásokért a feltalálót áldják.

„Isten után nz Ön maláta kivonat egészségi sernek, a maláta csokoládénak és a konczentralt maláta kivonatnak köszönhetem életem megmentését." Ezek saját szavai a felgyógyultaknak.

Köszönőirat.

Megmentve az életfenyegető testi gyengeségtől, a

Hoff János-féle maláta kivonat egészségi sör által.

Miután maláta-kivonat egészségi sör eme kitünő találmánya anyámat, hogy ugy mondjam, a haláltól mentette meg, az okból az itteni község előtt egész bátran lépheltem fel a szenvedőknek ezen gyógyszert saját és a legtökéletesebb meggyőződésemből ajánlhatom. Egy parasztnak, ki májbaj felől, gyomorbaj s részben tüdőbajról panaszkodott s engem megkérdezett, hogy voltaképen mi tevő legyen, ezen kitünő malátakivonat-szer találmányt ajánlottam, s felkért, hogy irnék tüstént érte, mit én ott az ő szobájában meg is tettem. Ennélfogva felkérem tekintetességedet 26 palaczk malátakivonat-sört és egy zacskó maláta-czukorkát a mily gyorsan csak lehet, megküldeni. Szt.-György, (Felső-Morau.)

Fliess József, főtanitó.

Kérem 28 palaczk maláta kivonat egészségi sór s nehány zacskó maláta czukorkának 60 krra és megküldését.

Hoff János, cs. k. tanácsos, az arany koronás érdemkereszt tulajdonosa, porosz és német magas kitüntetések lovagja, Bécs, gyár: Grabenhof 2, gyári raktár: Stadt, Graben, Breuerstrasse 8.

Főraktár Szolnokon: Monszpart László füszerüzletében. — Jászberényben: Szilvásy Gyula Lászlónál. 1—4

Üzlethelyisèg-változtatás
és
új üzlet-megnyitás.

Özv. Polacsekné

a Horánszky-házban lévő férfi-, női és gyermek lábbeli üzletét, f. hó 1-én az Erdensohr-féle ház középbolt helyiségébe tette át, hol e nemü árúczikkeit oly tetemesen szaporitá, hogy — eddig is jó hirnévnek örvendő üzlete — bármely igényeket is a legdúsabb választékban képes kielégiteni.

Eddigi üzlethelyiségében pedig hugai ***„Singer Nővérek"*** czég alatt

férfi- és női divatáru-üzletet

nyitottak, kik ajánlják gazdagon felszerelt raktárukat, u. m.:

a ferfi és női toiletebe tartozó s nagy választékú czikkeiket.

A legkisebb gyermek ruháktól kezdve mindenféle kész férfi és női fehérnemüek, menyasszonyi készletek, — báli diszitmények, u. m.: kesztyük, legyezők, virágok, szalagok, ruschek, vállfüzők, hajékek, gallérok, kézellők, sat. sat. a lehető legdiszesebb és legnagyobb választékban

a legjutányosabb árak mellett.

Hirdetmény.

Szolnok város szandai rakpartján kikötött 11187 darab kincstári szálfa, 45 darab szarufa s 505 darab II. osztályu evező rud árjegyzék szerint, s a vásárolt fa pénzértékének megfelelő százalék leengedésével részletekben is elárusittatik.

Megjegyeztetik, hogy a szállitási költség és tutaj felszerelési anyag is megtéritendő, mi után árleengedés nem jár.

Az árjegyzék a szolnoki m. k. sóhivatalnál megtekinthető.

Szolnok, 1881. évi január hó 21-ik napján.

1—3 ***M. K. fakezelőség.***

A
Külső-Szolnokmegyei-Takarékpénztár

1881. február 20-ik napján, délelőtt 9 órakor Szolnokon saját helyiségében

XII. rendes közgyülését

tartandja, melynek tárgyai következők:

1) Az igazgatásóg, — felügyelő s a választmány által kiküldött, számvizsgáló és leltározó bizottságok jelentése.

2) Az alapszabályok 73. §-a értelmében a választmány megujitása.

3) Az előterjesztendő 1880. évi mérleg alapján az osztalék meghatarozása.

4) Az alapszabályok 71. és 88. §-ainak módositása.

A felügyelő bizottság által megvizsgált 1880. évi mérleg folyó évi február 1-étől a közgyülés napjáig az intézet helyiségében hivatalos órák alatt az érdekeltek által megtekinthető.

Felhivatnak mindazon t. részvényesek, kik a közgyülésen szavazataikat érvényesiteni óhajtják, miszerint részvényeiket alapszabályaink 64. §-a értelmében a közgyülés előtt legalább 3 nappal az intézet pénztáránál — téritvény mellett — annálinkább szíveskedjenek letenni, mivel ellenkező esetben a közgyülés tanácskozásai és határozat hozatalaiban részt nem vehetnek.

Szolnok, 1881. január 13.

1—1 **Kiss Ferencz,**
igazgató.

1881. Noymatott Hay Fülöp könyvnyomdájában Szolnokon.

V. évfolyam 5—214. Szolnok, 1881. január 30-án.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél „ . . 2 „ 50 kr.
Negyed „ . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenként egyszer:
vasárnap.

E lapnak ugy anyagi, mint szellemi oldalát illető küldemények, valamint a reclamatiók a szerkesztőséghez (Szolnok, Molnár-utcza 922. sz.) czimzendők.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek a szerkesztőségnél és Makray László ur üzletében Szolnokon, és minden kir. postahivatalnál.

Kéziratok nem adatnak vissza és csak akkor fognak közöltetni, ha tudjuk kiktől jönek

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer „ — — — — — — 16 „
3-szor „ — — — — — — 12 „

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
A NYILTTÉR-nek minden hasáb garmond sornyi tere 25 kr.
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

A szolnoki törvényszék kérdéséhez.

A mult év utolján Kisujszállás város közönsége egy körlevéllel lepte meg a megyei közönséget, melylyel mozgalmat czélzott meginditani a karczagi kir. törvényszéknek megszüntetése és Szolnokra leendő áthelyezése mellett.

Mi volt a körlevél valódi inditó oka, nem kutatjuk, de nem hiszszük, hogy annak keletkezésére egyedül azon körülmény szolgáltatott volna okot, miszerént a kisujszállásiak — mint ezt Karczagon hinni vélik — azon reményben vannak, hogy a karczagi kir. törvényszéknek Szolnokra való áthelyezésével egyidejűleg a karczagi kir. járásbiróság is megszüntettetnék s annak területe a kisujszállásihoz csatoltatnék, valamint ez esetben az adóhivatal is Kisujszállásra helyeztetnék át, minélfogva a város nyerne nemcsak helyi fontossága, de forgalma tekintetében is.

Lehet, hogy ez is egyik és talán nem is elérhetlen czél, de e mellett nem zárkozhatunk el annak feltevésétől sem, hogy ama körlevél által előidézendő mozgalom magasabb czélja a megyei központ erősbitése, s mindenek felett azon ideiglenes állapotnak megszüntetésére irányzott törekvés, mely 1875 óta folyton nyomasztóbban hat azoknak kedélyére, kik ezen ideiglenes állapot terhes következményeit érezik.

Mit tettek az egyes községek ama körlevéllel, csatlakoztak-e a mozgalomhoz? minderről keveset hallani, pedig a helyi közlönyök nagyszámát tekintve van tér és alkalom a nyilatkozhatásra és ha a kérdés mégis agyonhallgattatik, kell lenni oly körülménynek is, mely e hallgatagságot előidézi és mi e körlményt hajlandók vagyunk a megye első hivatalnoka által e körlevélre vonatkozólag tett s a közönség közzé kiszivárgott azon nyilatkozatnak tulajdonitani, mely a kezdeményezett mozgalmat elitélte.

De hát egy embernek kicsinyes felfogása, vagy szeszélye elegendő-e arra, hogy a kisujszállási körlevél minden viszhang és rokonszenves fogadtatás nélkül papir kosárba kerüljön, s még csak Szolnok város képviselő testülete se foglalkozzék vele s méltó-e a szolnok-vidéki községekhez azon qualificálhatlan eljárás, hogy egy a központtól távolabb eső tekintélyes kőzség felhivását szóra sem méltatják? Vagy a nálunk divatos megyei omniporentia megölte a községek elöljáróságainak szabad gondolkozását s felülről kiadott jelszó nélkül moczczanni sem mernek?

Nagyon sajnálatra méltók lennénk, ha oly kezdeményezés után, s oly nemesebb czélok mellett sem tudnánk felbuzdulni a ténykedésre, s azon reményben, hogy a kisujszállási körlevél nem lesz elhangzó szó a pusztában s a megye minden községében találkozandanak a nagyhorderejű kérdés iránt fogékony keblek s tettre kész független egyének, kik a mozgalomnak ujabb lendületet adnak, mi egyelőre csak is figyelmébe ajánljuk a közönségnek e kérdés megoldásának égető szükségét s azért elmondandjuk, miért szükséges a törvényszéknek Szolnokra helyezése.

Azon idő óta, hogy a karczagiaknak az igért márvány palotával sikerült az igazságügyi kor. mányzatot félreveztni, s a szolnoki volt törvényszék megszüntetését és a karczagival lett egyesitését kivánni, különböző szempontokból vitattatott a kérdés, hogy miért kell a törvényszéket Szolnokra vissza vinni, s miért kell Karczagon megtartani.

Elmondatott a vita folyamában, hogy Szolnoknak mennyi iparosa, kereskedője, mily kereskedelmi és posta forgalma van, s viszont Karczag is a közönség elé hozta társadalmi életének minden számban vehető elemét, s denique azon közgazdasági tekintetekből igen fontos tényező, hogy Karczagnak szá[illegible]ra menő pálinkafőző üstje van, legyőzve tartja Szolnoknak minden más téren kimutatott előnyeit.

Szándékosan, vagy a körülmények nem ismeréséből történt-e, hogy a vitatkozók sohasem érintették azon kérdést, hogy valjon a törvénykezési költségek nem lennének-e kissebbek azon esetben, ha a törvényszék Szolnokon lenne elhelyezve, s nem érintették a törvényszéki alkalmazottak helyzetét, mely pedig még is érdemel talán egy kis figyelmet.

E kérdéseket akarjuk egy kissé szellőztetni, midőn tényeket hozzunk fel azoknak helyes megbirálhatására.

Egy tekintet a térképre s felfedezhetjük minden megerőltetés nélkül, hogy miután a p.-ladányi kir. járásbiróság a debreczeni törvényszék területéhez csatoltatott, Karczag a törvényszéki terület legszélső pontja maradt. s láthatjuk azt is, hogy a tekintélyes népességű tisza-zug azon lakosai, kik a jogszolgáltatás segélyére szorultak, mielőtt Karczagra érhetnének vagy Szolnokot, vagy Török-Szt.-Miklóst kell, hogy igénybe vegyék a vasutra való felszállás helyéül.

A megye azon részének lakossága tehát felényi idő alatt és felényi költséggel teszi meg az utat Szolnokra mint Karczagra, — s hasonló all M.-Tur-és Dévaványára is, kiknek ha a vasuti közlekedést kell használniok, Szajolon keresztül lehet Karczagra jutni.

Azt mondhatni erre, hogy a fenyitő ügyekben beidézettek — ha ugyan tanukként idéztetnek — költségeik és munka mulasztásaikra kárpótoltatnak az állampénztár által; de a ki azon szerencsés helyzetben volt már, hogy ily kárpotlásban részesült, s azt hiszem magok a kárpótlás menyiségét megállapitó közegek is elismerik ezen összegnek az elvesztett időhöz mért soványságát, de azért ne tessék hinni, hogy az állam által e czimen kiadott összeg azután szintén csekély lenne, ezrekbe játszik az s kilencz tized része elvesz az államra nézve azért, mivel az elmarasztalt a legtöbb esetben vagyontalan.

Valjon nem volna-e czélszerű az ily kiadásoknál is némi megtakarítást elérni, ezt mondják meg a pénzügyi politikusok.

Azt is mondhatni, hogyha Szolnokon lenne a törvényszék, e költségek tekintetében ugyanazon körülmények fognának beállani a nagy-kun községeket illetőleg!

Ez azonban nem áll, mert ezen községek — Kisujszallást sem mindig kivéve — a mai viszonyok mellett is Karczaggal tengelyen közlekednek jó vagy rosz utban, s ezen ut megtétele után a vasut használatával könyen érnek Szolnokra s legfellebb 12 órai idővel töltenének el többet, mint a menyit most eltölteni kénytelenek, ezen idő pedig semmi esetre sem igényel oly kárpótlást, mint ha a tisza zugi egyén két-három nappal többet veszit el kelleténél.

De itt még nem állapodunk meg a megtakaritható költségek felsorolását illetőleg, van ennél az államnak sokkal hasztalanabb, — Karczagon szükséges, a szolnoki székhelylyel azonban teljesen megtakaritható kiadása is.

Ott van a törvényszéki fogházban letartóztatottak ivó vizzeli ellátása.

Azt hiheti minden, a közügygyel csak kevéssé is foglalkozó egyén, hogy egy oly tekintélyes város mint Karczag, gondoskozott a város belterületén közkutról, egésséges ivó vizről! Dehogy, minek volna az? van a tanyán talán minden gazdának ivó vize s a városban karczost keli fogyasztani. — Valoszinű, hogy ez a gondolkozás menet s tény, hogy nincs a városban iható viz, s a fogház számára szükséges ivó viz felemészt évenként 300 forinton felüli összeget.

Ott vannak a törvényszéki elnök, a birák s kir. ügyészség hivatalos utazásai, melyek bizonyára mind kevesebbe kerülnének a székhely megváltoztával, s ott van különösen azon költség, mely felmegy a kir. ügyésznek a közigazgatási bizottság havonkénti üléseire való utazására, s ott van azon költség, melyet felemészt a raboknak a jászberényi kerületi börtönbe való szállitása s melynél a karczag-szolnoki ut költségeit teljesen meg lehet gazdálkodni.

Sok kicsi sokra megy s a mint látszik a mi állami háztartásunkra rá fér mindent a mit csak lehet meggazdálkodni, — s azért jó lesz — ismételjük — a törvényszék áthelyezésének kérdésével foglalkozni, anyival inkább, mivel ezt a törvényszéki alkalmazottak érdekei is kivánják.

De erről jövő számunkban.

A gőzmalom s a városi képviselő testület.

Gondolkozó emberek előtt, kik városunknak ugy anyagi, mint szellemi felvirágozását előmozditani szeretik, vagy legalább nem egészen közömbösek az iránt, hogy vajjon városunk, a megye székhelye, a megyei és ennek határain is tulterjedő vidéki életnek ugy forgalmi, mint közmivelődési tekintetekből központja, — ezen sok oldalu hivatásának eleget tesz-e, vagy sem, lehetetlen, hogy gondolkozni valót nem hagyott volna fen városunk polgármesterének egy ujabb időben kelt felhivása, melynélfogva mindazok, kik a tiszai hidfő közvetlen közelében lévő s a buza piacz egyik oldalára dülő beltelken emelni szándékolt gőzmalom engedélyezése ellen bármi szempontból aggályt táplálhatnak, felszólalásaiknak a polgármesteri hivatalhoz záros határidő alatt leendő benyujtására hivatnak fel.

A kérdéses ügy egyelőre nem keltett fel oly vitatkozást, melyből a dolog komolyabb természetére következtethetnénk, pedig hogy elég komoly természetü, azt már a polgármesteri felhivás is jelzi; addig is azonban, mig a képviselő testület a kérdésben végleg határozna, e helyen egyet-mást annyival inkább el kell mondanunk a dologról, mert czikkünk határozott állást foglalván el, reményli, hogy az ellenkező nézeten levőknek módot és alkalmat nyujthat, érveik kellő alakban leendő érvényesitésére s az ügynek nagyobb közönség előtti tisztázására.

Előre is ki kell nyilatkoztatnunk, hogy a czélba vett gőzmalom felállitásának engedélyezését e város jövő fejlődése és emelkedése tekintetében, helytelennek s károsnak tartjuk.

Károsnak tartjuk e város fejlődése tekintetében azért, mert a czélba vett gőzmalom oly helyen szándékoltatik felállitatni, mely egyedüli s azon tere megyénk székhelyének, a hol és a melyen a legközelebb jövőben a város külső fényének emelkedésére kilátásunk lehet.

Itt emelkedik megyénk impozáns székháza, s emelkedésével kimutatva az irányt is, melyben nagyobb szabásu épitkezéseink létesitendők. De máskülönben véve is a város külső csinosodásának irányát, laikus ember előtt is feltünő, hogy a mely tapintatosság befolyásolta azon, ha nem is nagyobb szabásu, de külsőn és szolidság dolgában nem sok kivánni valót fenhagyó épitkezési rendszert, mely a régi államvaspálya udvarától kezdve felfelé a tiszai hidfőig s innen feljebb a várba a Tisza partjára támaszkodik, azt a tapintatosságot épitkezéseink iránya tekintetében mai nap feladnunk, nem keveselb mint indokolatlan visszaesés, vagy legalább is furcsa indolentia.

Városunk vezér egyénei közül nehányan egy kisebb társas körben Szolnok és Török-Szent-Miklós emelkedését vitatva, oda nyilatkoztak, hogy Szolnok azon kellékek tekintetében, melyek emelkedését előmozdithatják,

jóval mögötte marad Török-Szent-Miklósnak, mely tudomás szerint nem is rendezett tanácsú város. Az érveket, melyek e kérdés körül pro és contra felhozattak, nem czélom hosszadalmasabban szellőztetni, de azokkal szemben akkor nem is annyira nyilvánított, mint egész melegen érzett nézetem határozottan Szolnoknak nyujtott elsőbbséget . . . s ugy hiszem, igazam volt.

Egy azonban t. i az tény, hogy szolnok nem emelkedik azon gyorsasággal, melyet különösen előnyös földrajzi fekvése s annyi meglevő forgalmi eszköze kiválóan indokolna.

A Tisza mentében, Szegeden kivül, mely köztudomás szerint a nagy katasztrófa bekövetkeztéig oly rohamosan emelkedett, hogy sok ideig volt versenytársát Debreczent az utóbbi évtized alatt különösen népesség és külcsin dolgában messze tnlszárnyalta, egy értelemmel mondhatni, hogy oly előnyös földrajzi fekvése egy tiszamelletti helységnek sincsen, mint városunknak sőt tekintve, hogy városunk területe oly magaslaton fekszik, hogy a legmagasabb vizáradás sem képes lenne az épületek állagát veszélyeztetni, mondhatnók, hogy még Szegednél is előnyösb földrajzi fekvésü megyénk székhelye.

Azon tényezők számbavételét, melyek most tett állitásunkat igazolni hivatvák, terünk szük körénél fogva, az értelmes olvasó belátására kell biznunk.

Kifejtendő e helyen azon okok nehánya, melyek szorosan felvetett tárgyunkhoz tartoznak.

Helyes épitkezési rendszer nélkül városunk emelkedését nem gondolhatjuk.

A város jövőjének jólfelfogott érdeke kivánja, hogy városunkban oly helyen, mely felé a város külső fényének emelkedését épitkezés dolgában gravitálni látjuk, e czélból hozandó helyhatósági szabványok létesitésével, m i n d e n f é l e épitkezés ne engedélyeztessék. Ily központnak s nagyobb hivatással biró helynek szeretjük látni azt a buza-piaczot, melyen a kérdéses gőzmalom létesittetni szándékoltatik.

Azt értjük, ha városunk polgármestere e részben az engedélyezés megtagadására mozgalmat nem indit, lépéseket nem tesz, mert a jelen ügynél az illető épitkező versenytársává lévén, hogy a „pro domo sua" gyanujába ne kerüljön, vagy épen semmit nem fog tenni, vagy az engedély megadásához fog járulni; helyzete tehát problematikus.

Itt csak is a városi képviselő testület önnálló, szabad és férfias elhatározása hozhat sikert létre, a nélkül, hogy a városi első tisztviselő befolyásolására szüksége volna.

Azt mondja talán az épiteni szándékozó, hogy hiszen ő a város szélén különösen oly helyen óhajtja létesiteni e gőzmalmot, melynek közelében már egy másik s talán nagyobb szabásu gőzmalom müködik.

A mi az elsőt illeti, arra csak az a megjegyzésünk, hogy a budapesti „duna-sor": a világ épitkezési müremekeinek egyike — ily értelemben szintén csak a város szélén van, hanem azért oda gőzmalom épitéshez jogot engedélyezni valakinek, a fővárosi tanács bölcsesége aligha megkisérlené. A második ellenvetésre könnyen indokolható nézetünk hogy igen is, sajnáljuk, hogy ama másik gőzmalom az emlitett helyen áll és müködik, s helyén nem egy tekintélyes palota-sort látunk, de tekintve, hogy annak tulajdonosa már jó idővel ezelőtt létesitette ott gőzmalmát, e malom jogos, vagy helytelen fenállásának kérdése egészen más elbirálás alá esnék, mint a csak most létesitetni szándékolté.

Miért sajnáljuk ama másik gőzmalomnak az ismert helyen való fenállását, indokolhatjuk; sajnáljuk, mert minden oly helyiség s épület, melynek közelében ily gőzmalom létezik, többé-kevésbé veszélyes helyen áll; ezt igazolni látszik, egyik helybeli pénzintézetünk eljárása is, mely ugyan nem ment minden komikumtól, de legalább is köztudomásu: t. i. midőn egyik városi polgár a jelzett pénzintézettől, annak szabályrendeletei értelmében kölcsönt akart felvenni, a kölcsön engedélyezése megtagadtatott, mert — ily értelmü az elutasitó végzés indoka — igaz ugyan, hogy a jelzálogul lekötendő ház és beltelek háromszor annyi értéke kellő biztosságot nyujtana a kölcsön engedélyezésére, de miután a beltelek és a ház, a közelében levő gőzmalom által veszélyeztethetik, a kölcsönt engedelyezni nem lehet.

Ha tehát a már kétségbe nem vonható jogon fenálló gőzmalom is annyira csökkenti a környékbeli épületek értékességét, eszélytelen volna egy ujabb gőzmalom engedélyezését elhatározni, mely gőzmalom a városi de méginkább a megyei közönségnek oly nagy pénzáldozatokba került megyei székházat és tiszahidat volna hivatva veszélyeztetni a mellett, hogy bodros és egészségtelen füstjével a városunkban már ugyis eléggé megingatott közegészséget rontani, s a közelében levő minden szebb épitkezési müvet ronditani fogná.

Ha ezeket meglontoljuk s megfontolandják a kérdéshez hivatalosan is hozzá szólandó városi tanács tagjai, nem kételkedünk ugyan, hogy a gőzmalom felállitása engedélyezésének kérdése mint idétlen született csak hamar elhal, de hozzá kell szóllanunk e kérdéshez már előre s lapjainkban is, mert ugylehet, majd megint elhamarkodva cselekszünk, s megyénk székhelye nagyobb diesőségére az engedélyezendő kormos kürtőben oly hatalmas tornyot nyujthatunk az uj tiszai várnak, melyre az a költő szavaival: „szédeleg, ha néha felpillant".

Szolnok, 1881. január 25-én *Poliphemus.* *)

*) Az itt elmondottakkal sokban egyetértünk ugyan, de mindenben nem; — még is közöljük e czikket csonkitatlanul, alkalmat nyujtván ez által eme városunk jövőjére nézve oly nagy horderejü — kérdés alapos és kellő megvitatására. A pro és contra vélemények meghallgatása után majd mi is elmondjuk idevonatkozó nézeteinket.

Szerkesztő.

EGYHÁZI S ISKOLAI ÜGYEK.

T i s z a - S a s r a is megérkezett a gróf Zichy Jenő által szerkesztett „Népnevelési egyletek tervrajza" és már megérkezése előtt, nem kevés idővel, foganatba is vétetett, mert a fiu gyermekeket tanitó rektor, már régebbi idő óta be sem megy az iskolába, hanem, hogy a törvénynek még is elég tétessék, beküldi leczkéztetni Gálfi Mózes nevü teleltetőjét ki azután egész tekintélylyel, egy nagy bottal kezében, leczkézteti a gyermekeket, és veri az asztalt ugyannyira, hogy legközelebb is tévedésből, egy fiu kőtábláját ütötte agyon; a rektor pedig issza a karczost, nem törődvén a lelkiismeretes szülők ohajaival s a gyermekek előmenetelével sem pedig a törvénynyel. Jó lenne ha királyi tanfelügyelő ur szét nézne Sason és az iskolaszéket, (mely a törvény életbelépte óta eddig soha nem szerepelt.) életbeléptetvén, azt kötelessége szigoru teljesitésére szoritaná!! y—y.

K i m u t a t á s a szolnoki r. kath. plébánia körében történt születési, halálozási és házassági esetekről; ugy szintén a r kath. egyház kebelében történt áttérési és az egyháztól való eltérési esetekről, valamint a létező vegyes házasságokról a mult 1880. évben.

S z ü l e t e t t 911, ebből fi 474, nő 437; házasságon kivül: fi 54, nő 43; törvényes ágyból: fi 408, nő 378; halva született fi 12, nő 16, törvénytelen ágyból élve: fi 50, nő 37, — halva fi 4, nő 6. Iker szülés 12 esetben fordult elő a mult évben.

M e g h a l t 1002, ebből fi 522, nő 480; házasság köttetetett 185, ebből r. kath. 178, vegyes 7; — a rom. kath. egyház kebelébe tért 4; az egyház kebeléből kitért 7, létező vegyes házasságok száma 72.

Turkevéből irják a „K.-k"-nek A helybeli izr. hitközség áthatva a tanügy fontosságától s engedve megyei tanfelügyelőnk buzditásának nyilvános iskolát léptetett életbe s azt a törvény követelményeinek megfelelőleg a szükséges taneszközökkel felszerelte. A számra nézve gyenge, de joakarat és buzgóságban erős hitközség egyes tagjai tetemes áldozatokat hoztak a hazai tanügy oltárára, különösen pedig Nyilray Lipót és Schlesinger Dávid urak, az itteni iskolaszék derék elnökei lenditettek sokat ez ügyön. Határozattá emeltetett továbbá, hogy tavaszszal iskolát épitenek, melynek valósitására nézve a hitközségi elnök, Strassburger Armin ur müködése tejes garantiát uyujt. Kedves kötelességemnek tartom a nevezett uraknak a tanügy nevében legmelegebb köszönetemet kifejezni.

IPAR, KERESKEDELEM és KÖZGAZDÁSZAT.

A *Nagykunsági Takarékpénztárnak* 1880-ik évi zárszámadása szerint a bevétel 1545.230 frt 24 kr. Kiadás 1542,748 frt 42 kr. Pénztári forgalom 3090,460 frt 48 kr Váltó tárcza állomány 439,207 frt 60 kr. Betét állomány 360,629 frt 97 kr. Nyeremény 17717 frt 93 kr. A zárszámadás s a mérleg a felügyelő bizottság által megvizsgálva az intézet helyiségén a részvényesek által bármikor megtekinthetők. Kisujszálláson 1881. január 22. Az igazgatóság.

A Mezőturi-Takarékpénztár folyó évi február 1-től kezdve mindennemű kölcsön után tisztán 9%-it számit Az 5000 forton felüli jelzálog kölcsönöknél az eddigi 8-as kamatláb továbbra is érvényben hagyatik.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

J á s z N a g y k u n - S z o l n o k m e g y e a megyei központi választmány kiegészitése és néhany bizottsági tag választása iránti intézkedés végett, az 1881-ik évi február hó 9-ik napján d. e. 9 órakor a szokott helyiségben közgyülést tart.

— S z o l n o k v á r o s k é p v i s e l ő testülete az 1881-ik évi február hó 1-én d.e. 9 órakór a város közházának tanacstermében rendes közgyülést tartand, melynek

tanácskozás tárgyai:

1 A polgármester évi jelentése a város ügyéről és közállapotáról 1880-dik évre terjedőleg.

2. A köz- és egyébb alap pénztáraknak 1880-dik évi deczember 31-én történt megvizsgálásáról jelentés, a számvevő részéről pedig az 1880-dik évi október, november, deczember, havi mérlegek és az egész évi pénztári kimutatás előterjesztése.

3. Gyömörey Félix, Rédl János és Hegedüs Lászlónak jelentése a regále bérletén eddig mutatkozott haszonról:

4. A törvényhatósági jóváhagyással ellátott 1880-dik évi költségvetés bemutatása.

5. Az 1880 dik évi pót-költségvetés bemutatása.

6. Törvényhatósági jová hagyással ellátott községi szabályrendeletünk bemutatása.

7. Kövezet vám szedés módjának megváltoztatására vonatkozó miniszteri engedély bemutatása.

8. Géczi Pál és társai kövezet vám bérlőknek kérvénye bérlet hosszabbitásért esetleg bér leengedésért!

9. A törvényszék elhelyhezésére, örökáron megvásárolt ház vétel ügyének rendezésére kiküldött bizottságnak jelentése.

10. A népszámlálás eredményéről és e körül felmerült költségekről jelentés.

11. Molnár Alajos községi birónak 1880-dik évi jelentése és kérvénye az iránt, hogy a panasz felvételi napok állapitassanak meg.

12. Tanácsi jelentés a Zagyva-malom haszonbérbe adásáról.

13. Az egésség ügyi szakosztály véleménye arra nézve, hogy a katonai laktanya ne a várban épitessék. Netalán beérkezendő inditványok tárgyalása.

TÁRCZA.

A nyelvekről.

Dr. Somogyi Ignácztól.

(Felolvastatott a szolnoki ipartársulatban 1881. jauuár 2-án.)

(Folytatás.)

E szó változtatást „te pi"-nek nevezik. A kaffiroknál pedig az ukuhlonipa a divatos, mely abban all, hogy a nőknek nem szabad oly szavakat hasznalniok, a melyek férfi rokonaik neveihez hasonlitanak. A kaffiroknál tehát a férfiak egészen más szavakkal beszélnek, mint a nők, s ugy náluk és a polynéziai, mint általában a vad népeknél, a nyelv anyaga folytonos változásnak, ingadozásnak van kitévé.

A szavakat elemezve nem betükhöz, hanem gyökökhöz jutunk, a betük későbbi eredetüek s az ős nyelvek is kétségkivül gyök szavakból állottak, s nem volt semmi grammatikai szerkezetük; az emberek nem tudták magukat másoktól és a természettől megkülönböztetni, nem tudtak számolni, nem tudták a tárgyak minőségét egymáshoz való viszonyát, cselekvéseik vagy állapotuk helyét, idejét, módját, stb. meghatározni; azaz nem voltak a nyelvekben beszédrészek, ragok képzők, hanem a nyers alakithatlan gyökök voltak meg csak, s a nyelv anyaga csak indulatszók és nevekből, nevezetesen főnevekből állott; később, az öntudatra ébredés idejében fejlettek ki a névmások, majd a melléknevek és igei részesülők, majd a ragok és képzők, s jóval később maga az ige. Igen szépen követhetni a fejlődési processust a gyermekeknél és az ős nyelveknél.

Nézzük először a gyermeket és pedig a bölcsőben s igen érdekes dolgoknak jövünk nyomára. A gyermek csecsemő korában először indulatait, hogy létét tudja csak kifejezni, mosolygás, sirás, vagy sikoltás által; majd önkénytelenül bizonyos hangokat, gyököket (tehát nem betüket) kezd dadogni, mint: ba, ma, ra, moa, stb. Később, midőn igy gagyog, hozzájönnek; ő ezt észreveszi; s mert már tudja, hogy figyelnek rea, s ha szopni akar, most már szándékosan sir, vagy gagyog; majd az apját és anyját is megkülönbözteti, — a dajka altató hangjáról „csicsis"-nek nevezi a bölcsőt, s megtudja mondani, ha oda vágyik, majd tütüt (vizet) is tud kérni. Nem sokára kikerül a bölcsőből, megtanul járni; öntudata azonban még nincs, nem tudja, ki ő, ki más, s mi a világ; nem használ ragokat, nem igét, csak főneveket; p. ha inni akar, azt mondja: „dada, Ernő, tütü," ez annyit jelent: „dajka, adj Ernőnek vizet." Magáról egész 2½ éves koráig azon személyben beszél, a melyben szólitják; ha például kérdik tőle, hogy: „te tetted ezt"? nem mondja hogy: én, hanem azt mondja, hogy: te; vagy ha kérdik tőle, hogy: „Pista is elmegy a boltba?" azt feleli rá: „Pista is elmegy." Később használja csak az „én"-t. Majd megtanul beszélni is, 3—4 éves korában már egész m ndatokat beszél, még pedig helyesen; sőt a mi igen sajatsagos, a ragokat és képzőket eredeti tisztaságukban, azaz betü áthasonitás nélkül ragasztja a tőkhöz; p. azt mondja, hogy botval, késvel, tesz-jük: de azt sohasem mondja, hogy kér-ok; tehát nem vét soha a nyelv szelleme ellen. Az egész nyelvet megtanulja, s öntudatlanul is mindent helyesen használ. — Igy lehetett az ősembereknek is bizonyos ösztönük, hogy ugy mondjuk, öntudatlan logikájuk a nyelvek alakjának, a nyelvek szerkezetének megalkotásánál; legalább ősnyelvek, s a jelenkori vad népek nyelveinek szerkezete ezt látszik bizonyitani.

Grammatikai szerkezet tekintetében a nyelveket 4 csoportba sorozzák:

1. Vannak nyelvek minden nyelvtani szerkezet nélkül, melyek tehát tökéletesen olyanok, mint a gyermek nyelv. Ilyen p. a chinai nyelv, mely csupa egyhangú tökből áll, a melyek legnagyobb része főnév, s általában név, s tulajdonképeni beszédrész sincs benne; hanem egy és ugyanazon tőnek különböző kép hangsulyozva, más és más értelme van. Függ ezen kivül a gyökök értelme a mondatban való helyzettől is, vagyis a szórendtől, mely a chinai nyelvben a legszorosabban megvan határzva, a melytől eltérni sohasem szabad. A hangsulyozás okozza, hogy a chinai nyelvben egy egy szónak annyi értelme van, mint Európa bármely nyelvében egy egy tartalmas mondatnak. Igy p. o. sin gyök a következő értelmü lehet a hangsulyozás különfélesége szerint: becsületesség, becsületes, becsületesnek lenni, becsületesen cselekedni és bizni valakiben (azért t. i, mert becsületes.) Itt tehát mint láthatni, tulajdonképeni beszédrész nincsen, csak gyökök jönnek elő; képzők és ragok nincsenek, legfölebb egyes viszonyszócskák, melyeket azonban sohasem függesztenek a tőhöz. — Nézzünk más példákat is; ba = három, bá = arczul ütni, bà = aszszony s bâ = a fejedelem kedvese, — ha e szókat egymás után leirom egy mondatot kapok: ba bá bà bâ, melynek értelme ez: három asszony arczul etötte a fejedelem kedvesét. A chinai nem tudja közvetlenül kifejezni azt, hogy p. mi nem egyezünk, hanem azt mondja ni tun, vo si = te kelet, én nyugat; azt, hogy beszélgessünk, igy fejezi ki: ni von, vo ta = én kérdés, te felelet. Vagy p. miben áll a chinai igeragozás: előveszik a változatlan részesülői gyökőt, a névmásokat elibe rakják, s kész az igeragozás, p. toy men = én szeretek, mái men = te szeretsz, no men = ő szeret; a mult időt ugy képzi, hogy azt mondja: már szerető vagyok: toy da men, stb. a jövő időt p. o. a majd szócskával: toy ché men, stb.

Fölösleges emlitenem, hogy az ilyen nyelv megtanulása igen nehéz; e nyelvben betü nincs, hanem minden gyöknek külön jele van. Közönséges beszédben nem sok gyök szerepel; az angol p. 3—400, a müvelt angol 1500—2000 szónál nem igen használ többet, s maga Shakespeare is, bármily szógazdag és változatos, nem használ 5—6000 szónál többet. A köznyelvben a chinaiaknál sem jön elő sok szó, azonban ezeknek az értelmét is nehéz megtanulni; mert az, mint emlitém, sok féleképen módosul a mondatban való helyzet és a hangsulyozás szerint, s a ki már hallott chinait beszélni

Helyi hirek.

— *Felolvasás* volt e hó 23-án az ipartársulat termében. Zelenka Janos helybeli tanitó ur, a nevelésről értekezett- Felolvasása teljesen megfelelt czimének, amennyiben kimutatta, hogy a szakszerű nevelés által elért szellemi és testi tökélyek képezik az ember legdrágább kincsét. Ha már egyébért nem is, Zelenka ur már csak azért is kiérdemelte mindnyájunk dicséretét, mert gyenge testalkotása daczára alávetette magát azon reá nézve nem épen minden fáradság nélküli feladatnak. hogy közel ¾ óráig nagy hallgatóság előtt oly föllötte fontos tárgyról értekezzék. Zelenka ur felolvasásában kirakatta összegezte mindazon ferde eljárásokat, melyekkel a nevelő szülők gyermekeik sikeres nevelésére oly károsan hatnak. Példák által kimutatta, hogy a szülők sokszor a legártatlánabbaknak látszó fogások által nevelik gyermekeikben az irigységet és gyülölséget, melyek oly jellemzők a mostani társadalmi életre. Egy inditványnyal is lépett Zelenka ur a közönség elé, hogy t. i. tüzoltó egylet alakittassék, amit akkor tett, amidőn a tornázásnak az egészségre gyakorló hatását, a hajdani spartaiak történetéből kiindulva, kimutatta és a tornázasnak testi egészségi szempontból való szükségességét hangsulyozta.

— *Tánczstanitás.* Neumann Mór tánczművész Budapestről arról értesit, hogy f. évi február hó 1-én a Roth-féle kávéház ebédlő termében, melyhez a Molnár utczáról külön bejárás van, minden divatban levő beles külföldi társalgási tánczneмekre kiterjedő tanfolyamot nyitand. A beiratások naponként Szusz Lipót ur kereskedésében eszközölthethetnek. Tandij az egész 5 heti tanfolyamért gyermekekért 6 frt, felnőttekért 8 frt, melynek fele előre leteendő. — Tanórák gyermekek számára esti 5—7 ig, felnőttek szamára 8 órától fogva. — Különös kivánatra házi vagy családi körben is ad oktatást. Minden vasárnap és ünnepnapon tartatnak közös gyakorlatok.

— *Vasuti hirek.* Mint értesülünk, az állami vaspálya igazgatóságának legujabb határozata szerint a negyedik osztályu vasuti kocsik február elsejétől fogva többé nem fognak az utasok rendelkezésére bocsáttatni és csak munkás, vagy katona transportoknál fognak használtatni. E helyett a többi osztályu menetárak lejebb szállittatnak ugy szintén a teherszállitás után járó dijak is kisebbittetnek. Kivánatos volna, ha a vasuti igazgatóság az ily fontos határozatokról koronként értesitené a helyi lapokat.

— *Mulatságos eset* fordult elő a napokban városunk egyik utczáján. Egy nem épen józan állapotban levő ember egy borju nagyságu kutyát czipelt végig az utczakon, azt a leggyengédebben karjai között ringatván. Kérdeztetvén, hogy hová czipeli a kutyát — melylyel csak nehezen ballaghatott tovább, minthogy egyrészt a kutya nagyságánál fogva nem csekély teher lehetett, másrészt az ember mámoros állapota miatt csak tántorgó lépésekkel haladhatott — nem a legudvariasabban válaszolt, aminek természetes következménye az volt, hogy a kutyát czipelő ember mindenféle guny tárgyává lön. Nagy sereg ember követte tántorgó lépteit és mindenféle gunyos megjegyzéseket tettek reá. Egyik azt állitotta, hogy kutyavasárra másik, hogy kutyakiállitásra viszi; ezen hangosan és a legnagyobb kaczaj között kifejezett következtetések annyira felbőszitették a szegény embert, hogy „drága" terhét a földre dobva sebes léptekkel kereket oldott és igy megmenekült a gunyolódó embertömeg zaklatásaitól.

— *Conczertet* tervez a helybeli ipartársulat a jövő hóra. Ezen konczertre fővárosi művészeket szándékozik meghivni, mely concertnek tiszta jövedelme egy az ipartársulat által felállitandó népkönyvtár javára volna fordítandó. Jótékonyabb czélt alig képzelhetünk s azért csak elismerésünket kell nyilvánitanunk az ipartársulat intéző köreinek ezen valóban helyes és üdvös eszmeért és sok sikert kivánunk a kitüzött czél eléréséhez. — Bizony hasonló módon lehetne oda hatni, hogy a helybeli községi iskolák — az izr. iskola példája szerint — szintén ellattassanak ifjusági könyvtárral. Ehhez pedig époly kevéssé volna szükséges a város vagy az állam pénztárát igénybe venni, amily kevéssé igénybe vette az izr. iskolaszék a község pénztárát és mégis ott diszlik a csinos kis könyvtáracska, melynek gyakorlati haszna megbecsülhetetlen

— *Mint magán* uton értesülünk Lengyel Antal ur jóhirű füszer kereskedését Medgyesi Péter ur két fia Vilmos és Elek fogja legközelebb átvenni.

— *A népszámlálás* eredménye egyszer valahára Szolnokon is össze van már állitva; — e szerint Szolnok városban van 9026 férfi és 9251 nő, összesen: 18277. Feltünő, hogy a nők létszáma 225 tel mulja felül a férfiakét, holott ezelőtt tiz évvel a férfiak voltak tulnyomó számban. Szolnok népessége 1870-ben 15847 volt, tehát 10 évi szaporodás 2430.

Mulatságok.

— A fővárosi jogász bálról. —

Ezer és egy gáz láng, tündöklő fény! Az ezer egy éji tündér mesék képzeletdus regéi világába varázsol bennünket a képzelet! A redoni-terem nem csak sikos, de „sikamlós" talaján özönlik a főváros disze.

Tudós és államférfiu, gazdag nyárs polgár s büszke fő ur, karcsu katonatiszt s nyegle uracs, komoly mamák ünnepélyes arczczal — méltóan a magas garde des dames szerephez — azután ékes rózsabimbók, először feltünt vagy már régen uralkodó csillagok az égen — mindez egy zajló tömegként festői képet tár elénk.

A teremben eddig ünnepélyes csend, csak halk suttogást és az először a nagy világ szine elé lépő félénk leányka szivének hangos verését véljük hallani.

De egyszerre megzendül a zene, Rácz Pali, a czigány király nyirettyüje csabitó syrénként hivogat a tánczra. — Egy délczeg urfi meghajlik a bálnak anyja előtt, utána egy egész sereg dől a kéjes és kábitó tánczok őrvényébe.

A leányka szivverése elcsendesül, arczán kigyul nak a kéjes hevülés rózsái: hogyne, hiszen ha mindenki, ugy ő is megtalálta a magáét a nagy tömegben! . . . . . Igazán festői egy pár! A leányka kinek aztán még a gyermekévek üde zománcza ragyog, egyszerű hófehér selyem ruhában, nyakán fekete bársony, szőke fürtjei között fehér rózsa, csak a szárnyak hiányzanak, hogy el ne repüljön az angyalok karához.

Nekem akire nézve az a hamis fehér rózsa „ne nyulj hozzám virágot" jelent — az a büvös-bájos fehér rózsa jut eszembe, melyet képzeletdus regény irónk Gülbejáze néven alkotott meg oly bizarr szingazdagsággal.

Hanem mig ama Gülbejáze elájult a szerelmi csóktól s férfiöleléstől — addig e bájosan viruló leányka édes odaadással nyugosztja fürtös fejét, ama délczeg, magas, sötét gesztenye szin haju, bogár fekete szemü ifju keblére, kinek karja karcsu derekát átöleli lágyan, hogy repitse merészen a hevitő tánczs a boldogitó szerelem utjain által, — hogy e fényes tömegben miért keresték ki fürkésző szemeim ép ez egyetlen párt, hogy miért hivom fel a te figyelmedet is nyájas olvasóm e szép ugyan, de a zajló tömegben mégis oly kicsiny jelenségre — ennek is nagy oka van.

A fehér rózsa kedves viselője, megyénknek a jászok és kunoknak ragyogó csillaga, ékes disze.

Salgó.

— *Megyeiek.* A mezőturi jótékony nőegylet által f. hó 15-én rendezett mulatság jövedelmezett összes 403 frt. 80 kr. ebből kiadatott 182 frt. 15 kr. Előzetes elhatározás folytán a mezőturi kisdedóvó intézet alapjára adatva egy harmadrész 73 frt 88½ kr. A belépti jegyeken a megh.atározott áron felüli fizetések következők: id. Nagy Mihály fizetett 10 frt; — Hetsinger Mórné 5 frt. dr. Tóth Zsigmond 5 frt. Kutassi Mihály 4 frt. Pap Ferenczné 4 frt. Bolvári Antal 3 frt. Jakubs Gábor 3 frt. Kovács Lajos 3 frt. Sper Dezső 3 frt. Tóth Ignácz 3 frt. ifj. Nagy Mihály 3 frt. Schreiber Pál 3 frt. Majorosy Gyula 3 frt. Végre Kutassi Mari k. a. egy nyert fogadás árát 5 frt. Pájer József 2 tallért. Úgy a felülfizetők, valamint a terem diszitése, az ételek és italok felszolgálása, a czukrászat, a szivar elárusitása, a kávé és thea készitése, ugy a pénztárnoki tisztéken viselt nők és kisasszonyok szives közremüködése és önfeláldozó fáradozásaikért fogadják az illetők a legőszintébb köszönetet. Mtur 1881 jan. 27 a rendezőségnek. *Tisza-Földvárott* az oly népesnek igérkező 22-iki cassinói zártkörü tánczvigalom a kör saját helyiségében meg is tartatott; sajnos azonban, hogy a vidéki közönséget jelenleg vajmi keves mennyiségben üdvözölhettük környezetünkben. pedig bizon megvallva, számitottunk reájok most is s őszintén szólva lett volna helyök az e czélra berendezett nagy kaliberü diszes tánczteremben. No de kölcsönt — kölcsönnel! A mi a hangulatot illeti mondhatom vidám vala s ugy a férfi, mint a nővilág épen arányosan vala képviselve. tánczolhatott és tánczolt is mindenki kedvére. A rendezők kellőleg megfeleltek hivatásuknak s nem tömjénezek nekik akkor, a midőn azt állitom, hogy oly kitünően mulatlatták a báli közönséget, hogy reggeli 6 óra jó lenne talán már le is nyugodni! A tiszta báli bevétel összesen mintegy 64 frtot tesz, mely összeg az illető kávéház tulajdonosnak adatott át áldozata jutalmául. — Jász-Felső-Szt.-György község ifjusága az ottani róm. katholikus iskola alap tőkéjének gyarapitására 1881. február 5. a község közházánál tánczvigalmat rendezend, melyre habár a meghivókat szét küldöttük, nehogy egy vagy másoldalról feledékenységünk folytán megrovassunk kérjük t. szerkesztő urat miszerint tanügy barátainkat nevünkbe becses lapja hasábjain meghivni sziveskedjék. A rendezőség. — A szolnoki po'gári kaszinónak jövő hó 12-én tartandó báljára a rendezőségnek sikerült gr. Batthyány Józsefné ő méltóságát bálanyának megnyerni. Az igen kedélyesnek igérkező bál a megyeház disztermében fog megtartatni, melyet alispán ur azon feltétel alatt engedett a rendezőségnek, ha a bál tiszta jövedelmének felét a megye pártfogása alá álló nőnevelde alaptőkéjének gyarapitására forditand. — A kunhegyesi casinó 1881. év február hó 3. napján a nagyvendéglő tánczermében zártkörü tánczvigalmat rendez. Jegyek előre válthatók Szily József pénztárnoknál estve a pénztárnál. Belépti dij: Személyjegy 1 frt. — Családi jegy 2 frt. Kezdete 8 órakor. — Ökröss Dávid kisujszállási zenekara fog játszani. Czukrázdáról s kitünő konyháról gondoskodva lesz.

Megyei hirek.

— *A heves-szolnok-jász vidéki* tiszaszabályozási egylet 1881. évi február hó 10-én délelőtt 9 órakor Szolnokon, a megyeház termében rendkivüli közgyülést tart, a gyülés tárgyai: 1) az állam-kölcsönhöz szükséges adatok és egyéni kimutatások megállapitása és jóváhagyása iránti intézkedés, 2) a vállalat utján kiadott munkálatokra vonatkozó választmányi előterjesztés tárgyalása, 3) a saruditisza-nána-hidvég-besenyő-tepélyi belvizek levezetésére vonatkozó küldöttségi előterjesztés tárgyalása. 4) P-Sülyön épitendő házra nézve a választmány előterjesztésének tárgyalása. 5) Nagy-körü gazdáinak a fizetési aránykulcs leszállitása iránt benyujtott kérvénye, 6) az 1880. october 10-én tartott közgyülésben tett azon inditvány tárgyalása, hogy az egylet feletti hatósági jog Jász-Nagy-Kun-Szolnokmegyére ruháztassék át. 7) Elhalálozás folytán egy választmányi tag választása.

— *Gyászhir.* Leverő hir szállotta keresztül T.-Földvárt január 23-ára viradóra; ugyanis tek. Széll Mihály gyógyszerész ur szeretett neje Faltai Ilona urnő hosszas szenvedés után jobblétre szenderült, közrészvét mellett kisértük hült tetemeit január 24-éu d. u. a boldogultak csendes hazájába.

— *Dévaványáról irják*: Örvendek tudósithatni arról, miszerint megyénknek legelrejtettebb zugába levő s a világtól meglehetősen elzárt városunknak is van néha néha társadalmi evenement-ja. Legalább azt hiszem, hogy ilyennek lehet azt nevezni, midőn községünkben is lehetett egy igen diszes korcsolya-egyletet alakitani, mely jelvényekkel, szánkókkal, s kitünő ügybuzgalommal vette folyó hó 25-én az egyleti jégpályát hatalmába, s minden jel oda mutat, miszerint a sport e legnemesebb faja állandóan vonzani és hóditani fog.

— *Adóhivatalok beosztása.* A hivatalos lap közli: Jász-Nagykun-Szolnokmegye területén lévő Tisza-Roff községében f. évi január hó 1-től kezdve m. kir. adóhivatal állittatván fel, ugyanazon naptól fogva a nevezett megye községeire nézve következő adóhivatali beosztás lépett életbe: A jászberényi adóhivatal kerülete változatlan marad. A tiszaroffi adóhivatalhoz tartoznak: Tisza-Szt., Imre község, Kilenczes pusztával: Tisza Derzs község-Derstomaj pusztával: Tisza-Abád község: Tisza-Szalój község, Gyolcs és Tomaj pusztákkal; Nagy-Tomaj puszta: Tisza-Bura község, Taskony pusztaval; Tisza-Roff község, Akolhát és Gyenda pusztákkal; Kunhegyes község; Tisza-Süly község, Kőtelek község, Nagy-Kürü község, Tisza-Beő község, Fegyvernek község A karczagi adóhivatalhoz tartoznak: Karczag község, Hegyesbor pusztával; Kenderes község, Bánhalma és Kakat pusztákkal; Kisujszállás község, Madaras község, Gacsa pusztával, Turkeve község Turpásztó pusztával, Dévaványa község, Ecsek, Gabonás, Gorsz.-sziget pusztákkal. A szolnoki adóhivatalhoz tartoznak: Tisza-Püspöki község, Tisza-Szajol község, Török-Szt.-Miklós község, Balla, Kengyel, Szakállas, Szent-Tamás, Tenyő, Dersegát pusztával, Bessenyszög község, Fokoró, Szászberek, Szög, Szentiványi pusztákkal. Szolnok község, Alcsi-Szanda, Varsány és Palotás-szentiványi pusztákkal, Tisza-Várkony község, Tisza-Vezseny község, Alsó-Varsány pusztával, Tisza-Földvár község, Homok Martfü pusztával, Czibakháza község, Gyügér, Sárszög és Zsiger pusztákkal. Tisza-Nagyrév község, Sáp pusztával Tisza-Inoka község, Csánypa pusztával, Tisza-Kürt község, Tisza-Ung község, Tisza-Sas község, Csépa község, Szelevény község, Gyalu és Istvánháza pusztákkal, Kun-Szt.-Márton község, Mester-Szállás község, Csorba község, Mezőtur község Poó pusztával. — A hivatalos lapból. Bittera Tivadar Kun-Szt.-Mártoni jbirósági s, telekkönyvvezető e hajduböszörményi jbirósághoz helyeztetett át. — Lusztig Henrik, Lusztig Adolf szolnoki lakos fia, vezeték nevét „Vig"-re változtatta.

— *A Karczagon* megejtett népszámlálás eredménye következő: A városban, külvárosban és pusztákon van összesen 16.024 lélek. A 10 év előtti létszám 14,486, tehát a szaporulat 1538.

— *A jászberenyi* népszámlálás eredménye: a város és hozzá tartozó pusztákon van 10820 férfi és 10961 nő összesen: 21.781 lélek. A 10 év előtti népszámláláskor volt 20,155, tehát a 10 évi szaporodás 1626.

— *Nászhirek* Jász-Berényben f. hó 19-én ment végbe Heinzl József ottani kereskedő esküvője özv. Roszner Károlyné urnővel. — Dr. Nagel Sándor tábori főorvos Boszniában, jegyet váltott Karczagon Fisbein Laura kisasszonynyal. Fischbein Jakab a Karczagi Takarékpénztár aligazgatójának kedves leányával. Solész Nagy P. István karczagi jómódu polgár f. hó 19-én vezette oltárhoz Szép Erzsébetet, Szép György tisza-szőllősi földbirtokos leányát.

---

s meggyőződhetek róla, hogy a chinai beszéd mily dallamos, egész olyan, mintha valamely könnyed dalt hallana az ember énekelni. — A chinai irodalmi nyelvben azonban valami 80,000 tő van; ugy, hogy e nyelv megtanulására egy élet is kevés. Ilyen nyelvek még a birmai, sziámi, maláj és papua nyelvek is, csakhogy ezekben már több taguak a gyökök, s akadunk már bizonyos képzőkre is, s melyek hol elől, hol utól kapcsolatnak a tőkhöz. Az ilyen nyelveket, melyekben a tőragok és képzők nem függenek össze, agglutináló nyelveknek nevezzük.

Ide tartoznak az afrikai nyelvek is, a melyek már valamivel tökéletesebbek, s a melyekben már beszédrészek is vannak; de a tők és képzők v. ragok összefüggése csekély. Az afrikai nyelvekben azon képzők a tulnyomók, a melyeket elől ragasztanak a nevekhez; e nyelvek is igen sajátságosak, s megtanulásuk nagyon bajos. Mi például azt mondjuk, hogy Magyarország, magyar ember, magyar nemzet magyar nyelv; ők egész máskép fejezik azt ki. Középső déli Afrikában, nem messze a Tanganjika tavától, lakik egy nép, melyet gogónak neveznek, ebből mgogó = gogó ember, vagogo = a gogó nép, ugogó = gogo ország, kigogó = gogó nyelv. Vagy egy másik nép a ganda, szintén igy alkotja szavait, s azt, hogy ganda ország, nem ganda u-nak mondja, mint mi mondanánk, hanem ugandának. Egy másik déli afrikai nép a hererók. Hahon miszszionárius sokáig tartózkodott köztük, s azt mondja, hogy a szavaknál két nemet különböztetnek meg, továbbá személy és dologneveket. Minden nevet 13—15 féle kép változtathatni a képzők által, s valami 40 ige ragozas van. Erdemes hazánkfia, Magyar László, ki szintén sok évet töltött Afrikában, s a bihéi fejedelem leányát nőül is vette, oly bonyodalmasnak találta az afrikai nyelveket, hogy nem volt képes azokról grammatikát irni.

(Vége köv.)

— *A hol még végrehajtás nem volt.* Magyarhonnak 17 ezret meghaladó községei között bizony szép keveset találnánk olyat mint megyénkben kebelezett **Bessenyszögh** község, hol a bíróságok szervezése, tehát 9 év óta egyetlenegy végrehajtás sem foganatositlatott sem ingó sem ingatlanságra, nem csak, de a derék, szorgalmas lakosság ilyesmire még kilátást sem engegett formáltatni. Most azonban utolérte ezt a szüz községet is az executió, a szolnoki kir. jbiróságnál a napokban tüzetett az ki Bárány Pál uramnak ingatlanságaira.

— *T. Süly,- Kötelek- és Nagy-Kürü* községekből összeállitott csoport körorvosi állomására pályázat van hirdetve. A szabályszerüen felszerelt kérvények f. évi febr. 5-éig nyujtandók be az illető szolgabiróhoz.

— *Mi kir a szomszédban?* Csongrád megyébe kebelezett — Csongrád város, Kistelek, Felgyő és Csány községekből, továbbá Felső-Pusztaszer és Fehértó pusztákból „Csongrádi-járás" elnevezéssel s Csongrád székhellyel külön szolgabirói járás alakitatott, mely járás tisztsége hivatalos müködését f. hó 1-én tényleg meg is kezdette.

Felelős szerkesztő: **Kun László.**
Laptulajdonos: **Pásztor László.**

HIRDETÈSEK.

Üzlethelyiség-változtatás
és
új üzlet-megnyitás.

Özv. Polacsekné

a Horánszky-házban lévő **férfi-, női és gyermek lábbeli üzletét, f. hó 1-én az Erdensohr-féle ház középbolt helyiségébe tette át,** hol e nemü árúczikkeit oly tetemesen szaporitá, hogy — eddig is jó hirnévnek örvendő üzlete — bármely igényeket is a legdúsabb választékban képes kielégiteni.

Eddigi üzlethelyiségében
pedig
hugai ***„Singer Nővérek"*** czég alatt
férfi- és női divatáru-üzletet
nyitottak, kik ajánlják **gazdagon felzerelt raktárukat, u. m.:**

a ferfi és női toiletebe tartozó s nagy választékú czikkeiket.

A legkisebb gyermek ruháktól kezdve mindenféle kész férfi és női **fehérnemüek, menyasszony készletek, — báli diszitmények,** u. m.: keztyük, legyezők, virágok, szalagok, ruschek. vállfüzük, hajékek, gallérok, kézellők, sat. sat. a lehető legdiszesebb és legnagyobb választékban
a legjutányosabb árak mellett.

Hirdetmény.

Szolnok város szandai rakpartján kikötött 11187 darab kincstári szálfa, 45 darab szarufa s 505 darab II. osztályu evező rud árjegyzék szerint, s a vásárolt fa pénzértékének megfelelő százalék leengedésével részletekben is elárusitlatik.

Megjegyeztetik, hogy a szállitási költség és tutaj felszerelési anyag is megtéritendő, mi után árleengedés nem jár.

Az árjegyzék a szolnoki m. k. sóhivatalnál megtekinthető.

Szolnok, 1881. évi jánuár hó 21-ik napján.

2—3 ***M. K. fakezelőség.***

Friss gesztenye (Maroni)
Czukor
Kávé
Fűszerek
Csemegék
Sajtok
Főzelékek
Pesti hengermalom liszt
Szalámi
Debreczeni szalonna és kolbász
Asztali, csemege és pezsgő borok
Gyertya és szappan
legkitünőbb minőségben és jutányos áron
kaphatók
LENGYEL A.
0—0 fűszerkereskedésében Szolnokon

Kölögés-, rekedtség-, mell-, tüdő- és gyomorbajok elleni segély a

HOFF-féle
maláta-csokoládé által.

Császárok, királyok valamint koronaherczegek és koronaherczegnők, nagyherczegek és fejedelmek által
55-ször kitüntetve.

Sok cs. k. osztrák és cs. k. német katonakórház-, és más nyilvános gyógyintézetben mint gyógyitó és erősitő szer használva és a nép által 30 év óta olyannak elismerve, amit a naponként érkező köszönetnyilvánitások bizonyitanak, melyekben a felgyógyultak felgyógyulásokért a feltalálót áldják.

„Isten után nz Ön maláta kivonat egészségi sernek, a maláta csokoládénak és a koncentralt maláta kivonatnak köszönhetem életem megmentését." Ezek saját szavai a felgyógyultaknak.

Köszönőirat.

Megmentve az életfenyegető testi gyengeségtől, a Hoff János-féle maláta kivonat egészségi sör által.

Miután maláta-kivonat egészségi sör eme kitünő találmánya anyámat, hogy ugy mondjam, a haláltól mentette meg, az okból az itteni község előtt egész bátran lépheltem fel a szenvedőknek ezen gyógyszert saját és a legtökéletesebb meggyőződésemből ajánlhatom. Egy parasztnak, ki májbaj felöl, gyomorbaj s részben tüdőbajról panaszkodott s engem megkérdezett, hogy voltaképen mi tevő legyen, ezen kitünő malátakivonat-szer találmányt ajánlottam, s felkért, hogy irnék tüstént érte, mit én ott az ő szobájában meg is tettem. Ennélfogva felkérem tekintetességedet 26 palaczk malátakivonat-sört és egy zacskó maláta-czukorkát a mily gyorsan csak lehet, megküldeni. Szt.-György, (Felső-Morau.)
Fliess József, főtanitó.

Kérem 28 palaczk maláta kivonat egészségi sór s nehány zacskó maláta czukorkának 60 krra és megküldését.
Hoff János, cs. k. tanácsos, az arany koronás érdemkereszt tulajdonosa, porosz és német magas kitüntetések lovagja, Bécs. gyár: Grabenhof 2, gyári raktár: Stadt, Graben, Breuerstrasse 8.

Főraktár Szolnokon: Monszpart László fűszerüzletében. — Jászberényben: Szilvásy Gyula Lászlónál. 2—4

Hirdetmények
e lap részére
felvétetnek a szerkesztőségnél és Makray L. ur üzletében Szolnokon.

A Törökszentmiklósi Takarékpènztár 1880. èvi mérlege.

Vagyon.	frt	kr	*Teher*	frt	kr
Készpénzben	15238	99	Alaptőke	60000	—
Váltókban	209250	—	Tartaléktőke	3965	88
Birtokkölcsönökben	56209	—	Betétek	211885	36
Előlegekben	1812	—	Tiszti biztositék	3000	—
Jászkun-Szolnokmegye székház részvényekben	5000	—	Fel nem vett napi biztosi dij	96	16
Letét számlán	3000	—	Betéti kamatok után 3% illetek	144	74
Kisbirtokosok országos földhitel intézeti alapitványban	500	—	Fel nem vett részvény kamat osztalék	70	50
Párisi magyar egylet részvényben	100	—	Átmeneti kamatok	3037	11
Beruházási számlán	1267	—	Nyeremény	10604	50
Házbér előleg	200	—			
Ügyvédi perköltség előleg	227	26			
	292804	25		292804	25

Piltzer Ödön, pénztárnok. *Lelovics Gyula,* vezérigazgató. *Serák Sándor,* könyvvezető.

Ezen mérleg, a kereskedelmi törvény 195. §-hoz képest alulirt felügyelő bizottság által megvizsgáltatván, az intézeti számadásokkal és kezelési könyvekkel összeegyeztetvén, mindenben megegyezőnek és helyesnek találtuk.

Bárczay Gyula, felügyelő-bizottsági elnök. 1—1

Bilinski Szoter, felügyelő-bizottsági tag. *Bökm Mór,* felügyelő-bizottsági tag. *Szabó János,* felügyelő-bizottsági tag.

A Mezőturi Takarékpénztár 1880. évi mèrlege.

Vagyon	Összeg frt	kr	*Teher*	Összeg frt	kr
Kötvényekben a részvényekre befizetetlen 50%-ról	40000	—	Alaptőke	80000	—
Jelzálogkölcsönökben	38229	29	Tartaléktőke s kamatai	25162	43
Előlegekben	1470	—	Betétek s tőkésitett kamatai	384266	35
Váltókban	406161	09	Visszleszámitolt váltók	14600	—
Házban	7560	—	Földbirtok utáni százalék hátralék	582	75
Társintézetnél	25000	—	Betéti kamatadó	279	81
Elhelyezett tőkék kamataiban	204	89	Előre bevett jelzálog kamatok	685	62
Sorsjegyekben	927	—	Előre bevett előleg-kamatok	16	78
Megyeházi kölcsönben	1500	—	Előre bevett váltó kamatok	6698	50
Perköltség előlegben	263	72	Nyereség	14321	16
Folyószámla egyenlegben	186	65			
Készpénzben	5110	76			
	526613	40		526613	40

Fejér János, pénztárnok. *Lővinger Adolf,* vezérigazgató. *Tóth Csongor,* könyvvezető.

Ezen mérleget a mai napon megvizsgáltuk, a bent foglalt értékeket, valamint a vagyont és terhet, a veszteséget és nyereséget minden fő- és mellékkönyvekkel egybehasonlitottuk s tételenként összeadtuk, azokat mindenben helyeseknek és egyezőnek találtuk.

Mezőturon, 1881. január 6-án.

Kiss István m. k., felügyelő biz. tag. *Holländer Károly m. k.,* felügyelő biz. tag. *Csekő Lajos m. k.,* felügyelő biz. tag.

1—1

1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában Szolnokon.

V. évfolyam 6—215. Szolnok, 1881. február 6-án.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél » . . 2 „ 50 kr.
Negyed » . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkéut egyszer:
vasárnap.

E lapnak ugy anyagi, mint szellemi oldalát illető küldemények, valamint a reclamatiók a szerkesztőséghez (Szolnok, Molnár-utcza 922. sz.) czimzendők.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek a szerkesztőségnél és Makray László ur üzletében Szolnokon, és minden kir. postahivatalnál.

Kéziratok nem adatnak vissza és csak akkor fognak közöltetni, ha tudjuk kiktől jönek

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer » — — — — — — 16 »
3-szer » — — — — — — 12 »

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
A NYILTTÉR-nek minden hasáb garmond sornyi tere 25 kr.
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

A szolnoki törvényszék kérdéséhez.

II.

A ki e lapok olvasói közül lapozgatta valamikor az 1869 évi IV. törvényczikket, vagy veszi magának a fáradtságot s elolvassa azt ezen alkalomból, fel kellett hogy tünjék s fel fog tünni mindenki előtt, hogy mennyire körül van irva azon tevékenységi kör, melyen kivül a birónak mozogni nem szabad, s ugyan ott felfogja találni, hogy a birónak évenként hat heti szabadságideje van, melybe mellékesen legyen mondva szokássá vált azon nehány napot is betudni, melyet az a törvényszéki biró halaszthatlan teendőinek ellátására olykor kénytelen igénybe venni, sőt volt eset, hogy a betegségi időtartamát is a hat heti szabadsági időbe számitották.

Helyesen tette a törvényhozás kétségkivül, ha korlátok vonása által gondoskodott arról, hogy a biró hivatásának éljen, de ugy véljük, hogy nem záratott el s nincs eltiltva a biró ama törvénynek bárminő helytelen értelmezése szerént sem attól, hogy társadalmi ügyekkel ne foglalkozzék s szellemét ily kérdéseknek kisebb vagy szélesebb körben való megbeszélése, vitatása által fel ne frissitse.

De van-e erre Karczagon tér és alkalom, lehet-e Karczagon a nemesebb élvezetek, a szellemi tőke gyüjtést előmozditó, s mindamellett szórakoztató, a munkában kifáradt lélek felüditésére szolgáló társulásoknak csak árnyékát is felfedezni?

E tekintetben Karczag ép oly szegény, mint a megye legutolsó faluja, mert itt is csak a disznótor és névnapokban culminál a különböző egyének érintkezése s ezek a mulatságok netovábbjai.

Nem akarjuk ezen mulatságok értékét leszállitani, szükségesek azok is, mert a kedély felderitését segitik elő, de azoknak az egyéneknek kik hivatásuknál fogva állandóan egy helyhez vannak kötve, kiknek tehát minden szórakozást, minden nemesebb élvezetet a székhelyen kell feltalálni, kiknek erre fárasztó szellemi munkájok végeztével szükségök is van, s kik tudományos készültségök mellett a társadalmi ügyek vezetésére nem csak hivatvák. de a kiktől a közvélemény mindenkor megköveteli, hogy minden tekintetben a kor szinvonalán álljanak s a tudományos és társadalmi téren felmerülő eszméket tovább fejleszszék, — valljuk meg őszintén, — az ily szük körü érintkezés koránt sem elegendő; a megszokás, a folyton, ugyanazon körben való mozgás utoljára is egyhanguvá, fásultá teszi a kedélyeket, a szellemi rugékonyság elvesztésére vezet.

És ez Szolnokon — ha bár itt is van még e téren sok kivánni való, — másként van, s ez igen természetes. minthogy a gazdászat, ipar, kereskedés s a tudományos pálya különböző ágait müvelő. s igen nagy számu közönséggel találjuk magunkat szemben.

De szokásban van felhozni Karczag előnye és Szolnok hátrányára azt is, hogy a törvényszéki személyzet háztartási szükségleteit olcsóbban szerzi be Karczagon, mint Szolnokon; ez azonban ismét csak a viszonyok félreismeréséből származik.

Tagadhatlan ugyan. hogy a lakás Karczagon olcsóbb, de a mit ezen nyer a hivatalnok, busásan reá fizeti a szükséges tüzi fára, melynek ölét 15-16 forintjával szerzi be, reá fizeti az ivó és mosó vizre, melynek csak kisebb háztartáshoz való beszerzése is évenként 40—45 forintot huz ki zsebéből, a többi háztartási czikkek ára pedig itt és ott csaknem ugyanazonos.

Ne ringassák tehát magokat oly csalódásban azon körök, kiknek a szolnoki törvényszék visszaállitására befolyásuk van. Hogy a karczagi törvényszék fenállása akár köz-, akár magán tekintetekből kivánatos lenne, hanem igen is ragadják meg Kisujszállás város kezdeményezését s juttassák azt mielőbb kivánt sikerhez.

A gőzmalom és a városi képviselő testület (?)

E lapok mult számában ily czim alatt jelent meg egy közlemény, mely erősen tiltakozik a tervbe vett uj gőzmalom felállitása ellen, — és pedig oly hangon, mint kinek a város szellemi és anyagi fejlődése rendkivül szivén fekszik. — Lelkére kötvén egyszersmint a képviselőtestületnek, hogy tiltó szózatának hangot adjon.

Ezen iránybani nézetének támogatására felhozza, hogy a hely hova a gőzmalom felállitása terveztetik, — t. i. a tiszapart, — a városban és közel a megye székházához fekszik, s mert már maga előtt látja ama palotasort, mely a tiszapartján a megyeház közelében emelkedik, a város szépészeti fejlődését látja meggátolva az épiteni szándékolt gőzmalomban.

Felhozza még a többek közt azt is, hogy nem hiszi, miként a főváros tanácsának eszébe jutna a Dunasoron valakinek ama épitészeti remekek közé egy gőzmalom épitését engedélyezni.

Nem kételkedem részemről, hogy ama közlemény irója ép oly melegen óhajtja ha másként is mint én Szolnok város felvirágzását, — mert hisz nem csak egy ut vezet Rómába, — de ha lehet szerény vélekedésemnek kifelyezést adni, ugy én nem oszthatom az ő nézetét. Hogy miért nem, elmondom.

Legelső helyen legyen szabad csak annyit megjegyeznem, hogy az 1872. évi VIII. t. cz. 8 és 9 §-a szerint az ott körülirt eljárás mellett nem a képviselőtestület, hanem a tanács mint iparhatóság van feljogositva a szóban forgó telek felállitására az engedélyt megadni, vagy megtagadni, s igy a képviselő testületnek ahoz semmi köze.

Eltekintve azonban ezen formalitástól, vélekedésem szerint nagyon helytelenül cselekszik ki, mint ama közlemény, ugy óhajtja városunk szellemi és anyagi felvirágzását, — hogy a tiszapartján paloták emelkedjenek, — mert magam is csak örömmel szemlélném, — ha a szolnoki tiszapartot a világhirü korzóhoz hasonlóan látnám kiépülve; komoly lelkületem nem birván hajlammal az ábrándozásra, s miután ez csakugyan nem egyébb, nem meg kell elégednem, de örülnöm kell annak, hogy akad ember, ki ama puszta telekre egy fényes palota helyett egy szurtos kéményü gőzmalmot állit és pedig nem csak azért, mert annak a városra nézve tüzveszélyes voltát belátni nem vagyok képes, — hanem azért is, mert sokkal előnyösebb és hasznosabbnak tartom városunkra nézve egy gyártelepet, mely ipar és kereskedelmünket fejleszteni van hivatva, mint egy fényes palotát, — mely képes ugyan a szemet hizlalni, — de a hast üresen hagyja, — mig ama nem hizlalja ugyan a szemet, de sok kéznek munkát és ezzel kenyeret adva városunk anyagi jólétének fejlesztésére van hivatva.

Nem tehetek róla, de ki kell mondanom, hogy meglátszik miként ama közlemény irója még nem tudott ama gondolattal megbarátkozni, hogy Magyarország fő feladata ma az, hogy iparát és kereskedelmét minden áron és minden irányban fejleszsze, mert különben nem óhajtana palotákat emelni szurtos kéményü gyárak helyett oda, a hova ugyan elismerem szépen oda illik az, de hasznosabban emez

Hiába csak nehezen tudja azt a magyar ember megtanulni, hogy nem fényes és diszes épületek, — hanem a gyárak és más iparlepek képesek a népek jólétét előidézni, a mig a diszes paloták soha sem voltak képesek gyárakat teremteni, — addig a gyártelepek igen is hoztak már létre fényes palotákat, — s azért ha szépészeti szempontból emez hátrább áll is, — a jólét fejlesztésére még is csak hasznosabb eszköznek kell ezt elismernünk.

Vajha megtanulnánk már valahára illően becsülni ama munkást, ki szurtos ingben bár, — de becsülettel keresi kenyerét ama piszkos, poros épületben, melyet gyárnak nevezünk, és ne igyekeznénk attól magunkat annyira elszigetelni s ne hatna kellemetlenül reánk ama szennyes épület magas kéményü füstje s belátnók azt, hogy sokkal jobb honpolgár amaz épület tulajdonosa, mint eme diszes és fényes tisztaságtól ragyogó épület ura, és pedig nem csak azért, mert amaz jövedelmezőbb az államra nézve is, de mert becsületesen megélni tanitja a népet és neveli a jólétet, mig emez, hogy hova vezet gyakran? van példa reá elég.

Azért szerény vélekedésem szerint nem jó szolgálatot tesz ama közlemény, midőn arra akar oktatni, hogy gyártelepeink szaporitását ne engedjük meg, ellenkezőleg én azt óhajtom, vajha a tiszaparton a meddig csak szem lát, szurtos kémények ágaskodnának az ég felé s vajha népünk ezreit látnám elfoglalva azokban a helyett, hogy a piacz-soron végig látom őket a napot lopva köpködni és bagózni.

Félti a közlemény irója a megye székház épületét, pedig nincs oka reá; nem csak azért, mert az azon helytől, hol a gőzmalom emeltetni fog, távol esik, s igy ha volna is annak lármája, soha sem fogja zavarni a délutáni álmot szendergők néma csendjét ama diszes épületben, de hogy tüzrendőri szempontból sem lehet veszélyes, — ha nem eléggé igazolná is a vele szemben már közel 20 év óta fenálló gyártelep, — van már ma hála az égnek elég eszközünk arra, hogy e tekintetben ne legyen okunk bár mitől is tartani, — csak az illető hatóság teljesitse kötelességét.

De a mai viszonyok között — fájdalom, — attól sincs mit tartanunk, hogy a tiszaparton ma-holnap e város legdiszesebb épületei fognak emelkedni, mert ha nem diszlenék is már ott a tiszapart közepén ama szolnoki várnak csufolt épitmény, a mai pénzügyi viszonyok sokkal kedvezőtlenebbek, minthogy arra kilátás lehessen.

De legyen vajha mielőbb, hogy a viszonyok engem hazudtoljanak meg, mindég szivesebben látok városunk tiszapartján egy szurtos kéményü gyártelepet emelkedni, mint bár mily fényes palotát, mert mig amaz utalva van arra, hogy a folyam partján álljon, addig emez a város bár mely más pontján felépithető ugy, hogy gazdája kényelme mindenben teljes legyen.

Álljon azonban bár miként a dolog, épen városunk anyagi és szellemi fejlődése érdekében kell a szépet a hasznosnak alá rendelni s csak ott egyesiteni a kettőt — a hol lehet, — de az első kedvéért az utóbbit elnyomni akarni nem tarthatom czélhozvezetőnek soha.

Azért ha ajánlom is, hogy az illetékes hatóság a város mindennemü érdekei szem előtt tartása mellett azokat kellőképen igyekezzék biztositani is, soha sem állanék utjában egy gyártelep felállitásának a tiszapart közelében csak azért, mert lehet, hogy a tiszapartján valamikor diszes épületek fognak emelkedni és mert az emelni szándékolt gőzmalom nem jól veszi ki magát a diszes megyeszékház közelében.

—. — *s.*

A „Tiszavidék" válaszára.

„Mikor a neveletlen ember az érvekből kifogy — gorombáskodni kezd." Igy kezdi a „Tiszavidék" lapunk ez évi 4-ik számában reá vonatkozó megjegyzéseinkre adott válaszát. E — különben minden izében — igaz mondatba egy fogalom hiba csuszott be t. i. ez: „neveletlen ember" ehelyett: müveletlen ember; mert — hogy alkalmas példával éljünk — nevelve ama válasz irója is föl van ahogy — ugy, de hogy emellett müvelt ember-e? ez már más kérdés, melyre a kétségbe vonhatlan feleletet önmaga adja meg — a válasz irályában.

Mi azt hiszszük, sőt bizonyosan tudjuk, hogy nincs társadalmunknak oly alantas rétege, mely ily irályhoz szokva, — vagy méltó volna arra, hogy ilyennel traktáltassék; ép ezért nem kivánhatunk azzal tüzetesen foglalkozni, hisz a legnagyobb elővigyázat és ovatosság mellett sem képzelhető, hogy azt csak érintve is, piszkos ne legyen az ember tőle. A válasznak csupán két részletére vagyunk kénytelenek reflektálni.

A mi lapunkra s ennek szerkesztőjére vonatkozva a „T-k" válaszában mondva van, nevezetesen, hogy azok mennyiben képesek hivatásukat betölteni: hivatkozunk négy évi müködésünkre, mely idő alatti magunktartása nyilvánvaló, jobban ismeri azokat s azok hatását közönségünk mint a „T-k," tehát az — és nem ez utóbbi — lehetne csupán illetékes biránk. A válasznak ide vonatkozó egyébb kissebbitéseire nincs mondani valónk. Vannak emberek, kiknek kissebbitése: magasztalás, — gynlázása: dicséret. S midőn a „T-k" oly egyénekről

mint Horánszky, Jónás, Gelleri filymalva szól s elmeműveiknek fricskát osztogat: akkor igénytelenségünk mit várjon egyebet tőle kisebbitésnél. Az egészben csak az a szomoritó, hogy az ily „Tiszavidék" féle emberkék hiszik és hirdetik magukat a közmivelődés zászlóvivőinek. Közmivelődés és az a válasz!

Nagyon zokon eshetett a „T-k"-nek azon megjegyzésünk, melylyel őt bizonyos — s egyébként tisztelt egyénekkel hoztuk kapcsolatba, holott mi csupán az összeférhetlenséggel nem lévén tisztában, ez iránt kértünk némi felvilágositást. Felelet helyett azonban a „T-k" megkerüli a kérdést, amegett botrányt csinál, hogy ezzel félreterelje a közfigyelmet és bizonyitást erőszakol oly hangon, aminőt csupán oly emberek szoktak használni, kiknek épen semmi veszteni valójuk, nincs az életben. Ám legyen, erre nézve nem kell állitanunk pletyka-birságot hanem beszéljenek a tények!

Köztudomásu dolog s tán a „T k" maga sem tagadja, azon egyik főczélját, hogy az összes szolnoki lapokat rakásra szándékozott buktatni. Ezen nemes czél elérésére természetesen eszközökre volt szükség. Ily eszközökül szemeltett ki az eddigi lapok népszerütlenitése s az uj szülött ajánlgatása, — szóval különös partolás és pártoltatásra volt szükség. Az irodalom pártolásnak eme különös német pedig megyénk adófelügyelője, de különösen városunk polgármestere kezdte meg azáltal, hogy a „Jász-Nagykun-Szolnok" és „Lehel-Kürt" ez évi első számait vissza küldötték, pedig mindkét lapnak kezdetüktől fogva állandó előfizetői voltak; ezután lemondott lapunkról oly öt előfizető, kik a fentiszteltekneк ismert befolyása alatt állanak, miről a helyi viszonyokkal ismerős azonnal meggyőződhetik a mint könyveinkbe egy pillantást vet. Polgármester ur még tovább ment, Szolnok város tanácsa ugyanis eddig minden helyi lapból egy példányra fizetett elő a városi tisztikar részére, — a folyó év kezdetével azonban — a tanács megkérdezése nélkül — lapunkat is s a „Lehel-Kürt"-öt is visszautasitotta az igen tisztelt polgármester ur- Hat a „T-k"-et? Oh azt a világért sem! arra előfizetett s előfizetteteti boldoggal boldogtalannal, akire csak szava befolyással birt. Ugyan ki nem látja itt ama bizonyos védszárnyakat! — — a mi bebizonyitandó volt? — Egyébként hogy ki közt — miféle viszony van, sohasem kutattuk nagyon — ámbár pedig sokszor jó, ha tudjuk: honnét fu a szél! — annál kevésbé van okunk irigyelni a különös partfogás előnyeit. S ha az ily féle szárnyterjesztgetések némiképp a mi rovásunkra történnek is, hallgattunk volna azok részlelezéséről, ha erre nem provokáltatunk. Melyek után nincs egyébb hátra, minthogy a „T-K"-nek ezen kivánságával kapcsolatosan tett sértő kifejezéseit mindenféle jelzőivel együtt komolyan visszautasitsuk.

E tárgyban ez utolsó szavunk.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Szolnokváros képviselő testületének 1881. évi február hó 1-én tartott rendes közgyülésében elintézett tárgyak:

1. Elnök megnyitván a gyülést, azon alkalomból, hogy az uj évben most tart első izben a képviselő-testület gyülést, annak tagjait üdvözli és felkéri őket, hogy öt és tisztársait böles tanácsaikkal jövőre is támogatni sziveskedjenek.

Ezután bemutatja a város közügyeiről 1880. évről készitett jelentését, mely az ügyforgalmat, az egyes szak hivatalok, vezetőinek, a községi iskolaszék elnökének, a lelkészeknek jelentését, a köz és egyébb alapok kitüntetését magában foglalja, végül azon ügyekre is ki terjed, a melyek a jövő évben mulhatlanul teljesitendők;

Miután a polgármester évi jelentését minden képviselő megkapta; ennélfogva az felolvasottnak tekintetik. A képviselő testület a tisztviselőknek, munkásságukért köszönetét fejezi ki, a közügyek előmozdiása körül jövőre is támogatását igeri, végül nyilvánitja, hogy a jelentésnek ez évben teljesitendőkre vonatkozó részét a jövő közgyülésen kivánja tárgyalás alá venni.

2. Gyömörey Felix, Rédl János és Hegedüs László regalé főbérlők bejelentik, hogy az italmérési jog bérletén, az utolsó félévben felhasználandó óvadékból származó hasznot is beszámitva, eddig 1150.3 frt 82 kr nyereség van, mely összeg a város rendelkezésére áll.

Ezen örvendetes eredményt a képviselő testület tudomásul veszi, főbérlőknek a nyujtott haszonért köszönetét fejezi ki.

3. Az 1881. évi közköltségvetést a megyei hatóság jóváhagyva beküldi:

Tudomásul vételik.

A költségvetésileg megállapitott községi pótadó kivetése elrendeltetik.

Ezen költségvetés szerint a bevétel 18593 frt 45 kr, kiadás 45147 frt 72½ kr, községi pótadó utján fedezendő 26554 frt 27½ kr.

A földadóra esik 30½ kr, egyébb adónemekre 37½ kr százalék.

4. A képviselő-testület elrendelte, hogy a jelen évi költségvetés elkészitése óta tett fizetés felemelések és egyébb kiadások fedezésére pót-költségvetés készittessék, a melyet most a tanács bemutat.

Ezen költségvetésben előirányoztattak:

a) Némely tisztviselők és szolgáknak adott fizetés javitásra 770 frt 80 kr.

b) A tanitók számára adott fizetés javitás fedezésére 1571 frt 25 kr.

c) A törvényszéki épület ára kamatának törlesztésére 3000 frt, — és ezen épület árának törlesztésére 5000 frt, összesen a három tétel alatt 10342 frt 05 kr.

Miután a tanács jelentése szerint, a hátralékos községi pótadóból erélyes eljárás mellett körülbelől 15000 frt behajtható: ennélfogva kijelenti, hogy a fentemlitett kiadásokra nezve pótköltségvetést nem készit, hanem rendeli, hogy csak az emlitett hátralékból fedeztessenek.

IPAR, KERESKEDELEM és KÖZGAZDÁSZAT.

A szolnoki-Ipartársulat által fentartott ipariskola fentartási költségeire vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszterium 1000 o. é frtot utalványozott

„A magyar iparügy vezérfiai" czimü diszes mülap hagyja el a napokban a sajtót. A mülap közepén József főherczeg mint az országos iparegyesület védnökének kitünően talált mellképe foglal helyet, melyet Zichy Jenő gróf, Ráth, Sreitmann, Radványi, Szabóky, Bakay, Katona, Steinacker, Mudrony, Gelléri, Heiduk, Busbach, Kulcsár, Lengyel és Gyubek arczképei környeznek.

— *A szolnoki iparosok és kereskedők segélyző egylete* kedves meglepetésben részesitette a napokban megyénk főispánját és alispánját: kiket ugy megyénk mint városunk vetélkedve tüntetnek ki a szeretet és tisztelet minden jelével. — A szolnoki iparosok és kereskedők segélyző egylete ugyanis e napokban nyujtotta át a t. férfiaknak egy köldöttsége által a diszesen kiállitott oklevelet, — melynél fogva a jelzett egylet disztagjaivá választattak. — A küldöttség szónoka, Morvay Ignácz derék polgártársunk, meleg hangon tartott rövid de velős beszédére mindkettő megilletődve mondott köszönetet, — biztositván az igazán jótékonyan és minden zaj nélkül müködő egyletet támogatásuk és pártfogásukról.

— *A szolnoki hetivásár* rég volt oly élénk, mint folyó hó 3-án. Buza oly feles menyiségben hozatott, minőben rég tapasztaltuk, s valószinüleg ez volt oka, hogy a buza 50—60 krajczárral is olcsóbban kináltatott, mint az előző hetivásárunkban kelt. Mig arra nem emlékeznek a szolnoki kereskedők, hogy a buza behozatal vevőt nem talált volna piaczunkon, — ez alkalommal azonban ez is meg történt. Kukoricza kevés volt, de a kereslet annál nagyobb.

Helyi hirek.

— *Baleset* történt mult hó 29-én szombaton este a Molnár utcza sarkán. Egy férje kiséretében hazafelé menő asszony hirtelen összerogyott, ugy hogy nem lehetett őt egyhamar eszméletre kelteni még kevésbé a további menésre birni. A szerencsétlen asszony kinos fájdalmak közt vonaglott férje karjai között, aki közel volt a kétségbeeséshez. Végre az összegyülekezett ember tömeg közül többek tanácsára a férj még nehány jószivü ember segitségével a városi főorvoshoz vitte szenvedő feleségét — karjaiban. Már ilyenkor a fővárosban minden fogat rendelkezésére áll az illetőnek: nálunk a világ minden kincseért sem lehetett volna kocsit kapni, mert biz azok a báli vendégek rendelkezése alatt álloltak.

— *Halálhirek* Horánszky István szolnoki gyógyszerész, s érdemekben megőszült városi képviselő január hó 29-én halt meg és 31-én nagy részvét mellett kisértetett az örök nyugalom helyére. — Krokovics István budapesti illetőségü mintegy 20 éves posta expeditor folyó hó 1-én meghalt a szolnoki kórházban. A szerencsétlen fiatal ember hivatásának esett áldozatul, mert a nagy hidegekben a vasuthoz kelle kimennie az érkező posta átvétele végett, erős meghütése daczára is tovább teljesité kötelességét, mig betegsége oly erős rohamban lépett fel, hogy kénytelen volt kórházba keresni gyógyulást. Itt azután a halál vetett véget ifju életének.

— *Neumann Mór* tánczlanitó e hó 3-án nyitotta meg tánczlanfolyamát, melyet mar eddig is számosan latogatnak, hogy a pezsgő fiatal vért felhevitő sport emez ágát alaposan elsajátithassák. Neumann ur még jövő vasárnapig fogad el tanitványokat.

— *A szolnoki polgári-kaszinónak* folyó hó 12-én tartandó báljára oly lázas készülödés észlelhető nem csak város, de mondhatjuk megye szerte, aminőt mostanában alig tapasztalhattunk. Minden előjel odamutat, hogy e bál ez idei farsangnak fénypontját fogja képezni. No de a rendezőségnél is emberek vannak a gáton, kik nem kiméInek sem időt, sem fáradságot sem — a mi fő —

TÁRCZA.

Báró Eötvös József.

— — február 2-án.

Ha majdan átfutottam
Göröngyös utamat,
S hová fáradtan érek,
A sir nyugalmat ad,

Márványszobor helyébe,
Ha fennmarad nevem,
Eszméim győzedelme
Legyen emlékjelem.

Br. Eötvös József.

Ha nemzeti történetünk könyvében lapozgatunk és hazánk javának előmozditása körül fáradozott lelkes férfiak áldasdus müködését lelki szemeink elé varázsoljuk, lehetetlen, hogy e történet könyvben oly gyakran előforduló s gyászt jelentő fekete pontok miatt keletkezett fájdalom, minden ily veszteljes pont mellett tündöklő érdemdus hazafi kitörülhetlen betükkel feljegyzet nevének és tiszta hazafiságból teljesitett dicső tetteinek elolvasásánál háttérbe ne szorittassék. Hunyadi, Rákóczy stb. stb. hangzatos nevek, melyeket a magyar csak a legnagyobb tisztelettel, a legbensőbb hálaérzettel, jogosult büszkeséggel emlithet. Nevek, melyek nemcsak a történet könyvében fognak örökké tündökölni, hanem melyekkel minden igazszivü magyar örökké büszkélkedni fog, melyeket a magyar mindig ihlettel fog emliteni. Férfiak ezek, akiknek emléke örökké szent marad a magyar nemzet előtt. — Vajjon hol azon magyar, a ki szentélynek nem tartaná azon helyet, ahol igy férfiak láttak napvilágot, ahol ily férfiak küzdöttek hazájuk boldogságának kivivásáért; ahol ily férfiak drága tetemei élvezik az örök zavartalan nyugalmat; ahol ily férfiak drága és szent emléke legtényesebben ragyog? Hol azon hazafi, aki legbensőbb hálával, határtalan tisztelettel és kegyelettel ne emlékeznék meg azon időpontról, amely leginkább alkalmas arra, hogy egy-egy ily érdemdus hazafi szent emlékét lelkeinkben felelevenitse? Ünnepélyes az ily időpont az egész nemzetre s azért hazafiui kötelességet vélek teljesiteni, amidón ez alkalommal oly férfiu emlékének szentelek nehány sort, aki méltó helyet foglal el azon kitünőségek mellett, akik nemzeti — irodalmi — és neveléstani történetünkben oly kiváló szerepet játszottak, hogy szereplésük jótékony hatása még most is érezhető országszerte.

Ma tiz éve, hogy a magyar nemzet, melyet már oly sok kipótolhatlan veszteség ért és melyről a költő mindannak daczára azt mondja: „Megfogyva bár de törve nem, él nemzet a hazán!" azon nemzet egy óriás kipótolhatlan veszteség fölötti bánatában gyászba borult. Ma tiz éve, hogy villámgyorsasággal futotta be hazánkat azon lesujtó hir, amely tudomasára hozta a nemzetnek, hogy Báró Eötvös József áldásdus müködéssel töltött életét a kérlelhetlen halál beszüntette. Hosszu gyászlobogók lengedeztek összes középületeinken, jelezvén, hogy a nemzetnek nagy halottja van. A magyar tudományos akadémia szeretett elnökét, a nemzeti népnevelés megteremtőjét, a magyar miniszterium tehetséges tagját; a tudomány és müvészet jeles ápolóját és a magyar zsidóság egyenjogositásáért harczoló győztes bajnokát gyászolta Báró Eötvös Jozsefben, Soha nemzet bensőbb fájdalmat nem érezhetett, jogosultabban nemzeti gyászt nem ölthetett, mint 1871. évi február 2-án, midön Báró Eötvös József halálhire járta be az ország minden vidékét. — Hogy mije volt Eötvös a tudománynak és költészetnek, hirdetik nagybecsü irodalmi müvei, melyek méltó helyet biztositanak neki legjobb iróink és költőink sorában. A tudományban ő nagy, terebélyes fához hasonlitott melynek erős és izmos gyökérszállai szélesen elterjednek s mélyen benyulnak az ös talajba, meg-megujuló és viruló lombozata pedig a magas felé törve szabadon és könnyedén lengedez, s a mit a föld sötét rétegeiben magába szi, azt illatos virágokban, zamatos gyümlcsökben adja vissza a világosságban.

Hogy mennyi sikerrel müködött mint vallás és közoktatásügyi miniszter, fényesen bizonyitja az általa 1868. évben behozott 38-ik közoktatásügyi törvényczikk, melyen nevelészeti rendszerünk alapszik; valamint fényesen bizonyitja a zsidóság emanczipácziója, amely az ő kormányzata alatt történt és egyedül az ő és Deák Ferencz müve.

Hogy hazáját lángolón szerette, hogy hazája szerencsétlen állapota kinzó fájdalmakat éreztetett vele: kitetszik az 1849-ben valódi elégiai hangulatban irt „Bucsu" czimü költeményéből, melyben fájdalom telt hangon zengi el bácsuját szeretett hazájához, melytől vérző szivvel kell megválnia. „Ha visszatérek boldogulva, hon, hadd lássam népedet virányidon!" Mennyi fájdalommal vegyült szeretet nyilvánul e szavakban! Mily őszinte reménnyel párosult óhaj hangzik ez egyszerü szavakból! Ő visszatért és külföldön szerzett ismereteit és tapasztalatait e hon boldogitását czélzó müködésében, a hazai viszonyokhoz alkalmazkodva, oly czélszerüen és sikeresen használta fel, hogy üdvös intézményei miatt is halhatatlan nevét és örök emléket szerzett magának e hazában, melynek fővárosában 1879. május 25-én emelt a hálás magyar nemzet egy Eötvös emlékét örökké dicsőitendő érczszobrot. Ezen érczszobor az utókornak örökké fogja hirdetni Eötvös nagy érdemeit és fentartja külsőleg is dicső emlékét: de akiknek nincs mindig alkalmuk az Eötvös dicső emlékét hirdető érczszobor által arra emlékeztetni. hogy ki és mi volt Eötvös és akiknek nincsen mindig alkalmunk a történet könyvének lapozgatása által az ott feljegyzett sikeres müködésre figyelmeztetni: vessük emlékezetünkbe a megboldogult „Végrendelet"-ének következő szavait:

„S ha majd kijőtök néha
S megáltok siromon:
Zengjétek el a legszebb
Dalt néma hantomon

Magyar dalt, lelkesitőt
Melynél a sziv dobog;
Tán halva is megértem
S keblem hevülni fog

És sirjatok egy könyet
Barátotok felett . . . .
Dalt érdemelt mert költő
Könnyet, mert szeretett."

Szontágh Jakab.

A nyelvekről.

Dr. Somogyi Ignácztól.

(Felolvastatott a szolnoki ipartársulatban 1881, január 2-án.)

(Vége)

2. Különböznek ezektől a ragozó nyelvek, melyekhez közönségesen az Urál-altai nyelveket szokták számitani. (Funguz, mongol, tatár, tübeti, török, szamojéd, finu, magyar, stb.) Az e csoportba tartozó nyelvekre vonatkozólag kisütötték a nyelvtudósok, különösen az ösmeretes Gründlichkeittal dolgozó németek, hogy ezekben már a tők ugyan összefüggenek a ragokkal és képzőkkel

kiadást, csakhogy a bálnak minél fényesebb sikert biztosithassanak. A rendezőség már szétküldte a meghivókat, az expeditiora a legnagyobb gond fordittatott ugyan, de ha még is feledékenységből megtörtént volna — mivel ilyesmi a legfeszültebb figyelem mellett is megtörtenik, hogy meghivot az arra igényt tarthatók sem kaptak volna, forduljonak ezek Somogyi József bálbizottsági alelnök urhoz, jogos igényeik a legnagyobb készséggel fog teljesittetni.

— *A helybeli kasinó* küldöttsége is sietett, a mint főispánunk ide jöveteléről értesült, küldetésében eljámi és tudomására juttatni, hogy a kasinó közgyülése egyhangulag közlelkesedéssel diszelnökévé választotta. — A kasinó elnöke id: Scheftsik István ur, kit a kasinó egyik jegyzője kisért, szép beszédben adta tudtára a grófnak jövetelük czéljat, mire a megtisztelt azon kérelmének adott kifejezést;, hogy szereztessék meg neki az alkalom, eme most nyert kitüntetésért a kasinó egy e czélból összehivandó közgyülésén személyesen kifejezést adhatni köszönetének, — addig is ugymond fogadják önök uraim ezen kiváló megtiszteltetésért forró köszknetemet.

— *Köszönet nyilvánitás* Fogadják mindazok, kik felejthetlen férjem elhunyta felett kesergő szívem fájdalmát emberbaráti részvétökkel enyhiteni kegyesek valanak forró köszönetem nyilvánitását. Magamat és családomat továbbra is nagyrabecsült barátságuk és jó indulatokba ajánlva, maradtam Szolnokon. 1881, febr. 4. tisztelőjök özv. Horánszky Istvánné.

— *Megnyugtatás végett* ezennel tudomására hozzuk a n. é. közönségnek, hogy néhai Horánszky István ur özvegyének megbizottja megkereste szerkesttőségünket annak közzétételére: miszerint a gyógytár vezetése a jeles készültségü Ballegh Ferencz okleveles gyógyszerész urra bizatott.

Mulatságok.

— A szolnoki izr. nőegylet bálja. —

A farsang első bálja volt . . . Azaz . . . pardon nem bál, hanem csak „Kränzchen“ és izr. nőegylet! Ezt jól meg kell ám különböztetni, mert Szolnok város nem az ám már ami volt hajdanában, mikor még az a rozzant „Zöld fa“ vendéglője is fennállott és mikor még minden mulatságba mulatni mentek és nem különböztettek meg „Kamara bált, — udvari bált és bált az udvarnál“.

Ma már a „Zöld fa,“ mely akkor az egész várost beárnyékolá és tőle az élető nap melegét a XIX. század felvilágosodottságának fénylő sugarát, — a valódi czivilisatiót elvonó; — kidőlt s helyébe egy terebélyes pálma fa nőtt, — a légkör megváltozott és az egyszerü közönséges piros vérü nyárspolgárból a gentlemen codex szabályai szerint is számbavehető ember, valósagos kékvérü ember lett.

Zöld fa! te egyedül voltál utjában e város előrehaladásának, lombjaid eltakarták a látkört, te miattad nem hatott át hozzánk a nemzet-élet egyenlősitő hullamcsapása a czivilisatió boldogitó ereje — üdv tehát azoknak, kik téged kiirtottak.

Te előtted pedig oh pálmafa! im leborulok összekulcsolt kezekkel esdem malasztodat, engedd a nagy eszmevilág fénysugarát hozzánk behatolni, hogy e város lerázva rabbilincseit, melyeket a tudatlanság vert reá, kiszabaduljon a sötétség börtönéből, hol eddig sinlődnie kellett.

Zöldfa és palmafa! ez a helyzet különbsége és e különbség kifolyása részt venni-e vagy sem a szolnoki izr. nőegylet báljában.

Határozzunk . . , Épen jön a levélhordó, hoz egy meghivó jegyet . . olvassuk: „A szolnoki polgári kaszinó“ stb. „zártkörü tánczvigalmat“ stb. stb

Ah! be hüs és kellemes az a pálma fa illata! Oh! üdv neked.

„De hogy is lehettem ily határozatlan, hiszen ott van az a három megölő betü: „izr.“ Ez borzasztó, ha oda menni határoztam volna magamat. Minő csorbát ejtettem volna önérzetemen. Az igaz, hogy mult évben még ott jól mulattam, de azóta a pálmafa uj lombokat hajtott, — méltóságosabb lett — végleg büvkörébe vont és boldog vagyok. — Igy határozott a pálma fa egyik tündére.

És az izr. nőegylet bálja már nem is csak „Kränzchen.“ hanem oly valami mulatság, amiről már nem is chic beszélni.

Nem is fér ahhoz semmi szó, nem bál nem Kränzchen (fűzér vagy koszorucska) volt az, hanem egy teljes, diszes koszoru virágokkal, minőkkel csak a tavasz legszebb pompájában diszeleghet.

Nem volt hosszu uszály és a kaczér divat utánzása, — de annál nyájasabb az arcz, kedélyes a szív, természetes egyszerü de vig a táncz. — „Csengett a zene, pezsgett a jókedv villámgyorsasággal lejtettek a párok.“

És hogy a szép sikert még elég jó eredmény is koszoruzta, — elismerést és köszönetet érdemel a női rendező bizottság minden egyes tagja és kiválóan az annak élén állott Krausz Ignáczné urnő, ki amily fáradhatlan volt e mulatság létrehozatalában, — buzgalma és lekötelező szivélyessége által elbájolt mindenkit.

Hogy kik voltak ott, nem szükséges név szerint felsorolni, mert ott voltak mindnyájan, kiktől illett megjelenni és a kik nem jöttek . . . azokról — beszéljen a pálmafa.

Rendező.

— A turkevei kaszinó saját helyiségében 1881. február hó 12 én, az alakulandó kisdedója alaptőkéje javára a kisujszállási zenekar működése mellett zártkörü tánczvigalmat rendez, a Belépti-dij: személyenként 1 fr. 50 kr. családjegy 4 frt.

Megyei hirek.

— *Kun-Szent-Mártonból* meglepő hirről értesitenek minket. Emlékezni fognak t. olvasóink azon — szintén nem mindennapi — eredményre, miszerint Würth Erzsébet, kunsztmártoni óvó nő az ottani nö-egyletnek az ovodai vagyon elkülönitése végett kiküldött 8 tagját a mult nyáron, az ovodai helyiségbe formaszerint bezárta, honnét csak is a rendőrség közbelépése folytán bocsátattak szabadon. A nőegyletnek ezen tény által mélyen sértett küldöttsége — mely a város legtekintélyesebb férfiaiból és hölgyeiből állott — ezért Würth Erzsébet óvónőt fenyitő perbe fogta. A kunsztmártoni kir. járásbiróság 1881. szám alatt a napokban hirdette ki idevonatkozó itéletét, melyszerint Würth Erzsébet a személyes szabadság elleni vétség és erőszakosko dás hünében vétkesnek mondatik ki és mint ilyen 200 frt. pénzbirságra vagy nem fizetés esetében 20 napi fogságra itéltetett. Az itéletet mind két fél fellebbezte.

Különfélék.

— *A régi jó időkből.* Most, midőn a választások küszöbén állunk, talán nem lesz érdektelen megemliteni egy esetet, mely a csak nem rég lefolyt idők felfogását élénken illusztrálja. Egy felvidéki nemes ember egy előkelő orosz család ivadékát vette nőül és napával épen akkor utazott át egy kisebb városon, amikor ott a kortesek zászlókkal és tüzesen játszó czigánybandával vonultak a képviselőjelölt lakása elé. A mamának megtetszett ez az ukrainai élénkséggel és szinezettel biró kép és megkérdezte sógorától, hogy mi az. Midőn az utóbbi válaszolt rá, folytatólag kérdé: és mibe kerül ez a tréfa. „Ötvenezer forint“ volt a válasz. S ime, Kl. ur csakugyan fel lőn léptetve, meg is bukott szerencsésen, az ötvenezer forint is elfogyott, de a mama megérte azt az örömet, hogy amugyis „drága“ veje ebben a tréfában szerepelt.

— *A ki nejét szeretetből megette.* Kik azt hitték, hogy a nóta ama szavai: ugy szeretlek, majd megeszlek, hamisak, most meggyőződhettek ennek ellenkezőjéről Bretagnéban, Ott ugyanis egy fiatal házaspár látszólag nagyon sokáig volt a nászéj örömeiben elmerülve; mert már a déli harangszó is elhangzott, és még mindig nem mutatkoztak. Nehány kiváncsi néni és ifju leány akkor hallgatózni kezdett és ime valami sajátszerü csemcsegés ütötte meg füleiket, mint mikor valaki roppant jóizüen falatozik. Végre megunván a dolgot, zörögtek és betörték az ajtót, mire rettenetes látvány tárult szemeik elé. A vőlegény halott menyasszonyát ölelgette és fogaival a szó szoros értelmében harapott le róla husdarabokat. A szörnyeteget elfogták.

— *Ritka égi tünemény* volt január hó 12-én esteli 7 órakor Beregszászon. Ugyanis körülbelül az ég közép táján függélyes irányban egy magas, mintegy fél méter széles eleven fénynyel égő lángoszlop volt látható, melynek feltünéséhez a nép különféle babonás hiedelmeket csatolt. A tünemény több mint egy negyed óráig volt szemlélhető a borult csillagtalan égen, mig nem lassanként tág udvart képezvén maga körül, abban elenyészett.

— *Egy kis tévedés.* Budapest Ferenczvárosa egy általán nem ismeretes arról, hogy arisztokratikus lakói vannak, mindazonáltal oly csinos szobacziczusokkal van ellátva, hogy lehetetlen hébe-korba az arisztokratáknak is oda ki nem tévedni. Ilyen gyöngéd érzések vonzották többi között —y —r urat, ki tizenegy águ koronája minden ágára szeretne egy női szivet dekoralni, habár haja már szürkült is. Szóval a cziczus kegyelmet talált szine előtt és gyakran ellátogatott hozzája, különösen mikor a cziczus urasága szinházba rándult. De a napokban a társaság váratlanul visszatért is ő***-sága ott rekedt és sehogyan sem tudott kimenekülni. Utoljára mégis sikerült neki kisurrania, de mily nagy volt ijedtsége, midőn a legközelebbi sarkon utána sietö rendőr állitja meg. S miért mindez? Az előkelő ubvarló tévedésből a házi ur kabátját vette fel és azzal indult haza. Természetesen felesleges emlitenünk, hogy a rendőr jókora borravalóval vonult el, a szoba cziczust pedig valóságos böjti prédikáczió altatta el.

— *Tóth Kálmán beteg költőnk állapotáról* Ábrányi Emil megható leirást közöl a „Magyarország“ tárczájában. A beteg, ki már másfél év óta vivódik a halállal, nagy ritkán ismer legjobb barátai és rokonaira. Ábrányit is alig ismerte meg és bal kezét odanyujtván, töredezett hangon rebegé: A halál . . . semmi. Az inas

---

de az összefüggés nagyon laza még, ugy, hogy a rag nem változtatta át a gyökszó hangzóját, mint a lich képző a Vater tőhangzóját, midőn belőle väterlichet csináltak s azt mondják, hogy e nyelvekben nyoma sincs az igeragozásnak, hanem csak részesülő és névmással ragoznak; mint p. a török, midón p. dogmak (verni) igéből ennek részesülője (dogur) és a névmás által alkotja meg az igeragozást s azt mondja: dogur um = verő én, v. dogur lur = verő ők; s például hozzák föl e tekintetben a tatár, tunguz, stb. nyelveket; sőt hallatlan indolenciával elég vakmerők azt állitani, hogy a magyar nyelvnek sincs igeragozása. Hm, hm, nagy szó de még nagyobb az, a mit én mondok, hogy a magyarnak sokkal határozottabb, szövevényesebb, kifejezőbb és tökéletesebb igeragozása van, mint a németnek. Van-e a németnek tulajdonképeni szenvedő igeragozása? — Nincs. Ich werde geliebt, ez névmás és részesülői ragozás, akár a török, melyet az imént példaként fölhoztam, vagy a chinai. Egyszerű igei alakjai a cselekvő formában is alig vannak; a mult, régmult, mult jövő már szintén ily összetákolt alakok; hát még a tárgyias ige ragozás, p. szeretlek, a magyar egy szóval kifejezi azt, a mit a német hárommal: ich liebe dich; szerettelek, ich habe dich gelieb; megdicsértettelek, ich habe dich gelobt werden lassen; gyönyörü, szabatos, preci, kifejező nyelv, nem kell neki csak egy fél tuczat szó annak kifejezésére, mit a magyar egy szóval kimond. S még ezek merik mondani, hogy a magyarban nincsen igeragozás! — Hasonlitsuk össze a két nyelvet rövidség, erőteljesség, szép hangzat és költészetre való alkalmatosság tekintetében, nyelvünk mindenütt könnyen kiállja a versenyt. Van-e a németeknek egyetlen egy hős költeményük, a melynek metrikus olvasásánál ne kacagna föl az ember? Mig Vörösmarthi hős költeményei mily fönséges akkordokban, mily valódi csengő-zengő rátermettséggel vannak irva, s mily gyujtó mily megrázó azok hatása. De hát ilyen az a Gründlichkeit, a melyik uton utfélen terem, mint esős időben a gomba.

S más nemzetei is vannak Európának, melyek a német nyelv lágysága, gördülékenysége és szépsége -ej lől hasonló módon vélekednek. Nem hozok föl erre vonatkozólag más példát, csak egy eszt mondát, mely a nyelvek eredetére vonatkozik. Az esztek a keleti tenger partvidékein laknak, s a németek vérrokonai. E monda szerint a földön nagyon elszaporodott az emberiség, s az öreg (isten) elhatározta, hogy nyelveket ad nekik, minden nemzetnek egyet egyet, a mely nyelveket az üstben forró viz hangjától veszi majd. Berendelte tehát egy napra az embereket mind. Kora hajnalban, midőn még meg sem gyujtotta a tüzet az üst alatt, már megjelent egy nép, „Szorgalmas becsületes, emberek vagytok, látom — mond az öreg, — de még nem forr a viz, honnan vegyek hát nektek nyelvet? — Meg van no, hat nektek adom az én nyelvemet.“ Ezek voltak az esztek Késő délután, midőn már a népek jó része eltávozott, jelent meg egy nagy tömeg, nagy, piszkos sáros csizmában, bundákban és bőrsüvegekben, forrott a viz az üstben: „Csin, csáj, styi, duraki, buraki.“ (ostoba, buta, hülye.) Legyen hát ez a ti czimetek és nyelvetek. Földig hajolva köszönték meg a diszes titulust, s folytonos bókolások közt távoztak. Fölösleges emliteni, hogy ezek a muszkák voltak. — Már leszállt az esthomály, s az öreg szétszórta a tüzet, midőn látta, hogy a távoli láthatáron még egy csoport bandukol előre; megérkeztek nagy begyesen, hosszu copfjaikkal és hegyes állukkal. Az öreg jól lehordta őket, s mivel már nem forrott többé a viz, nagyot vágott az üstre a fakanállal: laccs, taics, paics, (szorits, német, fizess.) Ezek voltak a németek. Igy nyilatkoznak az esztek a németek vérrokonai a, németek nyelvéről.

Maguk a németek az ő nyelvüket már a harmadik, azaz a hajlító (conjugáló) nyelvek közé sorozzák, melyekhez az árja, vagy indogermán nyelveket számitják. s risum teneátis — azt mondják, hogy csakis e nyelvek beszélői képesek a civilizátióra, a többiek nem Ezeknél tehát már van valóságos igeragozás, melynél a különböző időket és igei alakokat a tő gyökhangzóinak átváltozása által alakilják, még pedig különösen a magánhangzók elváltoztatása által. (Umlaut v. oblaut der Vocaten) p. o. németben fligen, flog, geflogen, stb. E tekintetben azonban az arab nyelv a világ valamennyi nyelvét fölülmulja. Ilyenek a héber, szyr, és kald nyelvek is. Ide tartoznak a szanszkritt s ennek rokonai a görög és latin, az indogermán nyelvek általában s a román nyelvek, nyugati Európa világ nyelvei.

4. Végre a nyelvek negyedik csoportjába tartoznak a tömködő nyelvek, (polysintheton), melyekben egy szóval fejeznek ki egész nagy mondatokat is; jelzőt, alanyt, állitmányt, kiegészitőt, határozót mind. Ilyenek az amerikai benszülöttek nyelvei; az amerikai benszülöttek p, egy szóval fejezik ki e mondatot is: „ők ebben az időben befejezendik irántam és iránt tad tanusitott kedvezésöket. (P. a csiroki nyelyben: vi-ni-taf-lige-gi-na-ti- s kaf-lung-la-naf-nele-ti-se-sti.) — Ezek voltak a főbb nyelvcsoportok, melyeket a n. é. közönségnek előadni czélszerünek véltem. — Azok bővebb tárgyalásába e helyen nem bocsátkozhatom.

Mig valamely nemzet nyelve él, addig azon nemzetnek nem kell félnie lételeért; biztositó zálog, erős kapocs ez, mely szilárdabbul összefüzi a nemzetet, mint a legnagyobb erő, a vas önkény ideig-óráig tartó hatalma. A történet példái igazolják, hogy Róma azért volt oly hatalmas, s azért volt oly sokáig hatalmas, mert erejével és nyelvével, szokásaival és vallásával is hóditott. Ellenkező példaként hozhatom föl a bolgárokat, kik török tatár eredetüek, azonban midőn a balkáni félszigetre költöztek Volga melléki hazájukból, a szlávok módositó befolyása alatt elfeledték nyelvüket, kivetkőztek nemzetiségükből, s most igazi rokonaiknak, a törököknek halálos ellenségei.

Fölösleges tehát emlitenem, hogy nekünk magyaroknak is őrizni kell nyelvünket; — ez a mi legnagyobb kincsünk, melyet sem vihar, sem jégeső, sem semmi önkényes hatalom el nem pusztithat. Ez óv meg bennünket a más nemzetek által való elnyeletéstől; igen, t. közönség, most tönkre tiport, harczban elbukott országok és népek a történet tanubizonysága szerint mindig föltámadtak romjaikból, a mint fejük felett elzúgott a vihar, s megszünt a vész; de népek, melyek nyelvüket elfelejtve idegenek hatalma alá kerültek, soha sem nyerték vissza többé szabadságukat, függetlenségüket; lidérczként ült rajtuk az idegen nyelv, s kiszivta vérüket, őseik nyelvét.

A nyelv teszi a nemzetet nemzetté; becsüljük meg tehát mi is őseink e drága, e becses hagyományát, e nemzetünket összekötő, átölelő hatalmas, érecnél erősebb kapcsot, e zengő, kedves, harmonikus, festői képekben gazdag nyelvet, melyen honalapitó őseink beszéltek, s a melyen már annyi nagy költőnk irt lélekemelő költeményeket a boldogitó szerelemről, s a szép példákban oly rendkivül gazdag nemzeti mult lelkesitő, buzdító eseményerről. Szolnokon, 1880. decz. 29-én.

Dr. Somogyi Ignácz.

elbeszélése szerint a beteg költő gyakran egész éjeken át, rebegi ezeket a szavakat. Egy ujabb hirünk arról értesit hogy a sokat szenvedett költő e hó 3-án délelőtt 10 órakor éltének 50-ik évében jobblétre szenderült.

— *Zsemlyekeszitő gép.* A fővárosi pékmesterek között hir szerint nagy a forongás. Egy kicsinyke péküzlet tulajdonosa ugyanis valami furfangos masinát talált fel, mely gyorsan készíti a zsemlyéket, ugy hogy csak egy óra kell összes készletének meggyurására. Legközelebb szabadalmat vesz fel erre.

— *Romeo és Julia.* A fővárosi király-utcza a napokban megható jelenet tanuja volt. A Török-féle gyógyszertár előtt ugyanis egy csinos leányka állott meg, ki oly keservesen sirt, hogy rovid idő alatt sok ember csoportosult össze kürülötte. A körülállók vigasztaló szavaira még keservesebb zokogással válaszolt, majd egy kis üvegecskét vett elő és mielőtt valaki megakadályozhatta volna, kiüritette annak tartalmát, mire összerogyott. Az eszméletlent egy elegans fiatal ember ültette kocsiba és az szállitotta a Rókusba is, hol a haldokló töredezett hangon mondotta el tragediáját. Szobaleány volt és férjhez kellett volna mennie, de vőlegénye szülei oly rettentő harczot folytattak fiuk házassági terve ellen, hogy ez utóbbi belehalt. A szegény elhagyott leány tehát követni akarta azt, ki neki e világon mindene volt. Éltéhez nincs remény!

— *A h.-m.-vásárhelyiek Kossuth Lajosnál.* Hódmező-vásárhely város Kossuth Lajos nagy hazánkfiát diszpolgárrá választotta s erről szóló diszoklevelet küldött neki; ezen oklevelet Ábray Károly polgármester, Csosztonyi Sándor ügyvéd és Kovács Ferencz téglagyáros adták át január hó 18-án Kossuth rövid köszönettel viszonozta a nagyon meghatott küldöttség köszöntőjét.

Felelős szerkesztő: Kun László.
Laptulajdonos: Pásztor László.

HIRDETÈSEK.

Hirdetmény.

Szolnok város szandai rakpartján kikötött 11187 darab kincstári szálfa, 45 darab szarufa s 505 darab II. osztályu evező rud árjegyzék szerint, s a vásárolt fa pénzértékének megfelelő százalék leengedésével részletekben is elárusittatik.

Megjegyeztetik, hogy a szállitási költség és tutaj felszerelési anyag is megtéritendő, mi után árleengedés nem jár.

Az árjegyzék a szolnoki m. k. sóhivatalnál megtekinthető.

Szolnok, 1881. évi január hó 21-ik napján.

3—3 ***M. K. fakezelőség.***

Vonatkozással Lengyel Antal urnak alant közlött hirdetésére van szerencsénk a m. t. közönséget értesiteni, miszerint Lengyel Antal urnak, már 13 év óta fenálló s a „Kék csillaghoz“ czimzett

fűszer-, csemege-, festék s borüzletét

átvettük s ezentul

„MEDGYESY TESTVÉREK“

törv. bej. czég alatt folytatni fogjuk.

Midőn a m. t. közönséget tiszteletteljesen kérjük, hogy a volt czég iránt tanusitott bizalmát részünkre is fentartani méltóztassék; igérjük, hogy áruczikkeink jósága, jutányos ára és pontos kiszolgálása által igyekezni fogunk azt kiérdemelni.

A m. t. közönség alázatos szolgái

Medgyesy Vilmos,
Medgyesy Elek.

Van szerencsém a m. t. közönség becses tudomására hozni, hogy Szolnokon 13 év óta fennálló s a „Kék csillaghoz“ czimzett **fűszer-, csemege-, festék- és borüzletemet**

Medgyesy Vilmos és Elek

uraknak eladtam.

Kedves kötelességemnek tartom ez alkalommal azon szives pártfogásért, melyben a m. t. közönség boldogult fivéremet és engemet üzletünknél az évek hosszu során oly nagy mérvben részesiteni kegyeskedett, legforróbb köszönetemet nyilvánitani. Esedezvén ezen nagybecsü pártfogásnak utódaimra leendő átruházásáért, biztosithatom a m. t. vevőközönséget, hogy üzletutódaim erre minden tekintetben méltók is lesznek és mint jó üzletemberek a m. t. vevők igényeinek tökéletesen megfelelni fognak. Kitünő tisztelettel

1—1 Lengyel Antal.

Puszta-Felső-Varsányon

alulirottnál

30 drb anya-sertés,

mindenik 4—5 malaczczal

eladó.

A sertések szőkék s mindannyi egy fajból való, melyek a bérlet letelte miatt adatnak el.

Venni szándékozók értekezhetnek alulirottal a helyszinén.

P.-Felső-Varsány, 1881. febr. 1.

Strassburger Manó.

1—2

Köhögés-, rekedtség-, mell-, tüdő- és gyomorbajok elleni segély a

HOFF-féle

maláta-csokoládé által.

Csàszárok, királyok valamint koronaherczegek és koronaherczegnők, nagyherczegek és fejedelmek által

55-ször kitüntetve.

Sok cs. k. osztrák és cs. k. német katonakórház-, és más nyilvános gyógyintézetben mint gyógyitó és erősitő szer használva és a nép által 30 év óta olyannak elismerve, amit a naponként érkező köszönetnyilvánitások bizonyitanak, melyekben a felgyógyultak felgyógyulásokért a feltalálót áldják.

„Isten után nz Ön maláta kivonat egészségi sernek, a maláta csokoládénak és a konczentralt maláta kivonatnak köszönhetem életem megmentését.“ Ezek saját szavai a felgyógyultaknak.

Köszönőirat.

Megmentve az életfenyegető testi gyengeségtől, a Hoff János-féle maláta kivonat egészségi sör által.

Miután maláta-kivonat egészségi sör eme kitünő találmánya anyámat, hogy ugy mondjam, a haláltól mentette meg, az okból az itteni község előtt egész bátran léphettem fel a szenvedőknek ezen gyógyszert saját és a legtökéletesebb meggyőződésemből ajánlhatom. Egy parasztnak, ki májbaj felől, gyomorbaj s részben tüdőbajról panaszkodott s engem megkérdezett, hogy voltaképen mi tevő legyen, ezen kitünő malátakivonat-szer találmányt ajánlottam, s felkért, hogy irnék tüstént érte, mit én ott az ő szobájában meg is tettem. Ennélfogva felkérem tekintetességedet 26 palaczk malátakivonat-sört és egy zacskó maláta-czukorkát a mily gyorsan csak lehet, megküldeni. Szt.-György, (Felső-Morau.)

Fliess József, főtanitó.

Kérem 28 palaczk maláta kivonat egészségi sór s nehány zacskó maláta czukorkának 60 krra és megküldését.

Hoff János, cs. k. tanácsos, az arany koronás érdemkereszt tulajdonosa, porosz és német magas kitüntetések lovagja, Bécs, gyár: Grabenhof 2, gyári raktár: Stadt, Graben, Breuerstrasse 8.

Főraktár Szolnokon: Monszpart László fűszerüzletében. — Jászberényben: Szilvásy Gyula Lászlónál. 3—4

Hirdetmények

e lap részére

felvétetnek a szerkesztőségnél és Makray L. ur üzletében Szolnokon.

A Külsőszolnokmegyei Takarékpènztár 1880. èvi mérlege.

Vagyon	frt	kr	*Teher*	frt	kr
Leszámitolt váltókban	549624	74	Alaptőke	80000	—
Jelzálogkölcsönökben	34100	80	Tartaléktőke	1818	44
Jelzálogkölcsön kamat hátralékokban	5988	25	Tiszti biztositék	3600	—
			Visszleszámitolt váltók	5000	—
Előlegkölcsönökben	5499	90	Rendelkezési alap	75	56
Letétekben	3600	—	Fel nem vett osztalék	133	—
Elhelyezett tőkében s kamataiban	35099	35	Betétek és tőkesitett kamatok	534857	94
Parisi-magyar egylet kötvényében	100	—	1880. évre felvett kamatok	5554	04
Szolnoki ipartárs. kötvényeiben	80	—	Nyeremény	14421	08
Megyeház épitési kötvényekben	2000	—			
Fizetési előlegben	95	—			
Butor és felszerelésekben 20% lerovással	1092	64			
Készpénzben	8179	38			
	645460	06		645460	06

Szolnok 1880. decz. 31.

Magyar Pál, pénztárnok. *Kiss Ferencz*, igazgató. *Perényi János*, könyvvezető.

Rosenzweig Ignácz, aligazgató.

A keresk. törvények 195. §-ához képest alulirt felügyelő bizottság által megvizsgáltatván, a fő- és mellékkönyvekkel, valamint a kimutatott vagyoni állapottal teljesen egyezőnek találtatott.

Kelt Szolnokon 1881. jan. 21.

Nagy Ödön, felügyelő-bizottsági tag. *Dr. Szüsz Dávid*, felügyelő-bizottsági elnök. *Skvarcz Károly*, felügyelő-bizottsági tag.

Osztalék 1 részvényre 14 frt. 1—1

A Kunszentmártoni Takarékpénztár 1880. évi mèrlege.

Vagyon	Összeg frt	kr	*Teher*	Összeg frt	kr
Készpénzben	17038	89	Részvény tőke	36000	—
Jelzálog kötvény értékben	71065	—	Ki nem vett osztalék	53	—
Váltó és kötvény „	201008	—	Tartalék alap	13406	31
Ház értékben	5683	36	Betét tőke	161755	19
Perköltség számlán	150	—	Betét kamat	9892	44
			Viszleszámitolt váltó és kölcsön	65720	—
			Jótékony számlán	62	—
			Üzlet eredmény	8056	31
	294945	25		294945	25

Kelt Kunszentmártonban, 1880. évi deczember hó 31-én.

Gressó József s. k., pénztárnok. *Bozóky Károly s. k.*, igazgató. *Bozóky József s. k.*, könyvvezető.

Jelen kimutatás a felügyelő bizottság által megvizsgáltatván, helyesnek találtatott.

Kelt Kunszentmártonban 1881. jan. 15.

Ifj. Tóth Károly s. k., *Id. Tóth Károly s. k.*, elnök. *Némedy Gyula s. k.*,

Vágó Pál s. k., jegyző.

1—1

1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában Szolnokon.

V. évfolyam 7—216. Szolnok, 1881. február 13-án.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél „ . . 2 „ 50 kr.
Negyed „ . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkéut egyszer:
vasárnap.
E lapnak ugy anyagi, mint szellemi oldalát illető küldemények, valamint a reclamatiók a szerkesztőséghez (Szolnok, Molnár-utcza 922. sz.) czimzendők.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek a szerkesztőségnél és Makray László ur üzletében Szolnokon, és minden kir. postahivatalnál.
Kéziratok nem adatnak vissza és csak akkor fognak közöltetni, ha tudjuk kiktől jönek

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer „ — — — — — — 16 „
3-szor „ — — — — — — 12 „

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
A NYILTTÉR-nek minden hasáb garmond sornyi tere 25 kr.
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Budapest 1881. február hó 8.

A közérdekü kérdések között bizonyara előkelő helyet foglal el ez idő szerint az **ártéri** ügy. A megindult és folyamatban levő nagy mértékü mozgalom és tevékenység bizonyitják, hogy országos ügygyé vált, — és méltán.

Kiválóan fontos és nagy érdekeket felölelő pedig Jász-Nagykun-Szolnokmegyében a hol a megye összes területének $^4/_5$ része, az összes 59-re menő adó községből 46-nak birtokosai, többé kevésbbé, némelyik épen életbevágólag értékelve van.

Hiszem, hogy a t. közönség jó szivvel veendi tárgybani közleményemet.

A közelmult években bekövetkezett rendkivüli nagy vizáradások a nálunk rendszerint inkább szárazságra hajlandó idő járásnak ellenkezőre lett fordulása természetesen megváltoztatták a normális gazdasági viszonyokat is és az évről-évre megujuló csapás — a vizokozta rombolás oly mértékben kárositották az érdekelt gazda közönséget, hogy átalános lett a feljajdulás, mely ezen természeti csapás nyomása alatt országszerte felhangzott.

Az erre következett nagy fontosságu eszmecserék és beható tanácskozásokból két eszme tört magának kiválólag utat; az egyik, hogy az eddigi elégtelen védekezési müveknek kellő arányokbani kiépithetésére országos közvetités mellett gyors anyagi segélyre van szükség; a másik, hogy az ilyetén elemi csapások által sulyosan meglátogatott gazda közönség sérelmei a közterhek könyitése által orvosoltassanak.

Az előbbi t. i. az anyagi segélyre nézve, a nagy közönség már a napi lapokból teljesen tájékozva van, s ma már köztudomásu tény, hogy e kérdés a tiszai sorsjegy-kölcsön érvényesitése által megoldást és befejezést nyert. E pontra tehát tovább kiterjeszkedni szükség nincs.

A segélynek másik módja a közterhek könyitése általi orvoslat nemei és mértéke iránt azonban csak keveseknek lévén alkalmuk alaposabban értesülhetni: ezekre nézve az alább következő adatok fognak tájékozást nyujtani.

Igen természetes, hogy e szük keretben apróra részletezett kimutatást adni nem lehet; az alábbi számitás tehát Jász-Nagykun-Szolnokmegye egész területére szól.

Mielőtt azonban a számtételi adatok előadásába bocsátkoznám, nem tartom fölöslegesnek az ártéri ügyek és ezekből kifolyó intézkedéseknek rövid genesisét pár szóval ösmertetni.

A fentebb emlitett 46 adó község határaiban védmüvek által mentesitett terület kerekszámban szólva kétszáz hetvenötezer kataszt: holdat foglal el és ezen már ugy is tekintélyes összeg a folyamatban lévő és közeljövőben meginditandó árter fejlesztések folytán előre láthatólag jelentékenyen fog szaporodni.

Az 1876-ik és 1877. években bekövetkezett, országosnak nevezhető csapásoknak — hazafiui részvét és aggálylyal tekintett hatása alatt mindjárt az utóbbi év elején sietett a magy. kir. kormány a naponkint szaporodó bajok orvoslása iránt kellő intézkedéseket tenni és az ugyan ezen évben 16159. sz. alatt kiadott p. ü. ministeri körrendeletben letett alap elvek valódi atyai gondoskodást tanusitanak.

Kilett itt mondva:

I-ör hogy az ármentesités és szabályozás folytán igényelt rendkivüli gazdálkodási költségek az ártéri területek tiszta jövedelméből arányos levonás által méltányolandók.

II-or Az érdekeltek által bejelenteni netalán elmulasztott műszaki czélokra kisajátitott területeknek állandó adómentesitése elrendeltetett.

III or A már kiépitett védművekkel mindig szükebb helyre szoritott viztömegek által nagyobb mértékben kárositott mentetlen ármeder területek kataszteri tiszta jövedelme a jelenlegi tényleges használat szerint állapitandó meg;

IV-szer ott a hol a mentesités folytán termőketlen területek termőkké alakultak: ezek a törvényben gyökerező 15 évi adómentesség kedvezményének elnyerhetése czéljából hivatalból fölvétessenek és javaslatba hozassanak.

V-ör Az 1875. évi katast: kiigazitás alkalmával fölvett és esetleg magas tiszta jövedelmi osztályokba sorozott mentett területek — tekintettel nem csak a viz által okozott károkra, de az ily nemü földekkel rendszerint kapcsolatos klimatikus hátrányokra is ujból és megfelelően osztályoztassanak.

Ezen elvek alapján lőnek a helyszini vizsgálatok mindenütt végrehajtva és az

1. pont alatti kedvezmény már eddig is mind azon társulat vagy magán vállalatnál érvényesitve lett, melyek az elszámolás megejthetéséhez szükséges kellékekkel birtak. — Minthogy azonban az érdekelteknek nagy rész ez idő szerint még nincs oly helyzetben, hogy az e tárgybani elszámolás foganatositható lenne e pont alatti kedvezmények összege számtételileg még meg nem határozható.

2. A kisajátitott területeknek állandó adómentesitése 966 frt. évi tiszta jövedelmi apadást eredményezett.

3. A mederben fekvő földek tiszta jövedelme 7274 frttal apasztatott

4. 15 évi adómentesség 33552 frt. tissta jövedelemre engedélyeztetett.

5. Osztályváltoztatások folytán 90121 frttal fogyatkozott a kataszt. tisztajövedelem.

Hogy pedig ezen látszólag talán szerény összegek a gyakorlati alkalmazásban. — vagyis az egyenes földadó kivetése és befizetésénél mennyit képviselnek: a kevésbbé avatottaknak elmondom és a következő csoportositásban igyekszem minél világosabban bemutatni; előre bocsájtva azon megjegyzést, hogy a fenti összegeknek vissza és előre ható következményei számitásba veendők, a mint ez általam is történt, oly módon, hogy a multra érvényesitett adó leirások alapjául a már tényleg fogantositott intézkedések szolgáltak a jövőre kiható számitás alapjának pedig 1882. év vége vétetett, mint a mely idő pontig az uj katast. előre láthatólag elkészül és a mely időn tul tehát a földadó uj alapon fog kivettetni.

Ezen számitásból kiderül, hogy:

		tiszt jöv. után
a fentebbi 2. alatt kitett kisajátitási	966 frt.	2960 frt.
a „ 3. „ „ ármeder czimen nyert kedvezmények	7274 frt.	15912 frt.
a fentebbi 4. alatt kitett 15 évi adómentességnél	20734 frt.	41532 frt
az 5 alatti osztályváltozások . . .	90121 frt.	197127 frt
Összes	119095 frt.	257512 frt

egyenes földadó iratott le a megye területen. —

Bizonyára eléggé ékesen szóló összeg! különösen ha tekintetbe veszszük, hogy az egyenes adó forintnak még igen jelentékeny járulékai is vannak.

Bezárólag nem tartom fölöslegesnek ismételve megjegyezni, hogy a végösszegben kifejezett eredményhez hozzá járult vagy hozzá járuland még az 1-sö pont alatti kedvezmény is, melynek szám szerinti összege azonban ez idő szerint még meg nem határozható.

Szalay Pál.

A Magyar-országos-segélyző-nőegylet

(Vörös kereszt)

nevében Ivánka Imre egy rendkivüli fontos felhivást intézett az ország összes fiók egyleteihez, melyet a szolnoki fiókegylet elnökségének megkeresése folytán — de meg a humanus ügy érdekében is — egész terjedelmében ezennel közölni kötelességünknek tartunk.

„Tisztelt választmány!

Midőn a veres-kereszt-egylet ma már annyira elterjedt, hogy 9 megyei, 2 városi és 172 fiókegyletet 17,000-nél több taggal számitunk, bekövetkezett azon idő, hogy jövendőbeli teendőink iránt is tájékozzuk magunkat és a komoly szükség beálta esetére az egyleti tagok és más lelkes hazafiak és honleányok közreműködését biztositsuk.

I. Az első a mire szükség van, hogy a beteg és sebesült katonák ápolásáról gondoskodjunk, és itt sajnosan kell felemlitenünk, hogy a hadsereg létszámába beosztott orvosok száma az eddigi tapasztalatok szerint nem elegendő arra, hogy az igényelt segélyt kellő mértékben nyujthassák; miért is felkérjük a tek. választmányt, hogy az egylet területén lakó orvos urakat egyenkint felkérni sziveskedjék: valjon háboru esetén készek-e és minő feltételek alatt a beteg és sebesült harczosok ápolásában közre müködni? — nevezetesen — eltekintve azoktól, a kik még hadkötelesek lévén, ugy is mozgósittatnak — ki ajánlkozik arra, hogy a harctéren, ki arra, hogy a müködő hadsereg közelében levő nagy gyüjtő kórházakban rendszeresen müködjék, és ki arra, hogy a lakásához közelfekvő nagyobb városban netalán felállitandó nagyobb kórházban, vagy a magán házaknál elhelyezett beteg vagy sebesült harczosokat gyógyitja?

Az orvosok és sebészek külün-külön lennének kimutatandók.

II. A betegápoló-nőkre igen szép feladat vár; miért kérjük a lelkes hölgyeket arra felszólitani, hogy kik volnának azok, a kik betegápolónők részere nyitandó tanfolyamban, az év melyik szakában és minő feltételek alatt vennének részt?: — kik azok, a kik ezek közül készek volnának a háboru szinhelyéhez közelfekvő nagyobb városban, vagy helyben a kórházba jutó betegek és sebesült katonákat ápolni?

Kik azok, a kik netalán saját házukban szobát rendeznének be, és hány betegre és sebesültre? és ezek ápolását vállalnák magukra!

Tájékozásul megemlitjük, hogy nagy sulyt fektetünk arra, miszerint ezen ápolónők lehetőleg némi müveltséggel birjanak, mivel ezen elsőben kitanitottak lesznek hivatva arra, hogy a szükség beálltával mint főápolók működjenek, kikhez mások kisegitésül fognak beosztatni.

Férfiak is felkérendők lennének, a kik hasonló szolgálatta ajánlkoznak.

III. A legfontosabb teendők közé tartozik a sebesült és beteg katonák tovább szállitása. Ez férfi munka, melyre különös egyletek alakitása és a meglevő tornász-, tűzoltó- és csónakegyletek megnyerése igen kivánatos.

Ezen müködés is több részre oszlik.

Kik azok, a kik készek a háboru szinhelyén, sőt a csatatéren e szolgálat teljesitésére?

Kik azok, a kik például a mozgó kórházakból a legközelebbi vasut vagy hajóállomáshoz vagy a vasutról és hajóról a legközelebbi kórházhoz ajánlkoznak a beteg és sebesült harczosokat szállitani?

Ezeknek szervezkedni és előzetes oktatást kell nyerniök, és itt figyelembe veendő, hogy a vállalkozók azok sorában keresendők, a kik nem hadkötelesek.

A szervezkedésre nézve abban történt megállapodás, hogy a beteg szállitók szakaszokra lesznek beosztandók, melyek mindegyike egy szakaszvezetőből és három segédből álljon, négy szakasz osztályvezető parancsa alatt osztályt képez, mig végre 3 osztály szállitó-csapatot képez, melynek élén egy parancsnok áll.

Az ily csapat több fiók egylet szakaszaiból is lesz alkotható.

IV. Az ilyen szállitásokhoz jol berendezett szellőzde mégis nap és eső ellen védő járművekre (echos-szeke, rek) hordágyakra s hordszékekre van szükség, miért az iránt is szükséges tájékozást szerezni, hogy:

Kik volnának azok, a kik ily szolgálatra kocsit, lovat felajánlanak? — találkoznék-e az egyletben valaki, a ki az

ilyen minden teherre alkalmazható ruganyos szék vagy fekvő ágy előállításának költségét magára vállalná?

V. Kérünk továbbá értesitést, hogy az egyletnek székhelyén és területén vannak-e és hol oly alkalmas épületek, a melyeket az illető hatóság vagy testületek, kolostorok, vagy magánbirtokosok kórházak berendezésére átengednének?

Ha vannak, kérjük azok bővebb leirását, ha nincsenek, arra kérünk felvilágositást: valjon van-e arra lehetőség, hogy szellős barakkokat, csekély költségen rövid idő alatt elő lehessen állitani? Hol lenne erre nézve a legalkalmasabb tér? Magára vállalja-e ez iránt a hatóság, valamely testület vagy birtokos a kötelezettséget?

Vannak-e oly birtokosok, a kik saját házaikban, egy vagy több szobát e czélra felajánlanak és minő feltételek alatt?

Készek-e a hatóságok vagy illetők ezen helyiséget egyszerü nyoszolyákkal és butorzattal és mennyire ellátni?

Kivánatos azt is bizton megtudni, hogy hány beteget lehetne tehát jól elhelyezni?

VI. Igen fontos a fehérneműek tisztántartása és megmosása, mert ismeretes tény, egyrészt, hogy igen sok sebesült megmenthető lett volna, ha sebkötő és fehérruha kellő mennyiségben, tisztán és szárazon állott volna az orvosok rendelkezésére, és másrészt nem tagadható, hogy a ragályos betegségek leginkább a kevéssé fertőztelenitett fehérnemü által terjesztetnek. Oly intézkedések tehát, melyek a kórházi fehérnemü gyors és alapos mosatását és megszáritását biztositják, a legfőbb szükségletek közé tartoznak.

Vannak-e oly hölgyek, a kik ily mosó intézetek berendezésére és vezetésére vállalkoznak? Itt ismét megkülönböztetést kérünk tenni, a szerint, a mint ily mosóintézett a harcz tér közelében, vagy más távolabb fekvő városban, vagy csak rendes lakhelyükön hajlandók berendezni, illetőleg vezetni.

VII. A beteg és sebesült katonák kedély állapotára mi sem hat kedvezőbben, mint ha otthon hagyott családjukról, kedveseikről időszakonként hirt vesznek és azokat állapotjukról értesithetik.

Ki vállalkozik ily rövid, tárgyilagos és azért minden mendemondát kizáró levelezés eszközlésére és minő nyelven?

VIII. A vidéki gyógyszerészek közül ajánlkezik-e valaki arra, hogy a harcztérre megy katonai gyógyszertár kezelésére? továbbá hány százalék lenegedésével készek az illetők a szükségelt gyógyszereket a beteg és sebesült katonák részére kiszolgáltatni?"

A kik az itt felsorolt foglalkozások bármelyikére vállalkozni óhajtanak, folyó évi márczius hó 1-ső napjáig a szolnoki vereskereszt fiók egylet elnökénél, Kiss Ferenczné ő nagyságánál jelentkezzenek.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Szolnok város polgármesterének évi jelentése.

Midőn hivatásunknak megfelelőn a képviselőtestület tagjai között kiosztott polgármesteri évi jelentést méltatni kivánjuk, nem akarunk annak sajnosan comicus részleteivel foglalkozni, hanem erre nézve csak annyit jegyezünk meg, hogy több éberséget és figyelmet várt unk, — hogy fog szentelni a t. polgármester ur egy oly münek, melynek saját nevét irja, — vagy nyomatja alá. Mert csak az lett volna szükséges, hogy ama különben elég dicséretes gonddal összeállitott évi jelentés ne legyen helylyel-helylyel oly bosszantóan comicus, már saját érdekében sem. Azért nem fog ártani jövőre ha jelentését ilyesmivel kevésbé füszerezi.

No de térjünk a dologra.

Szivesen foglalkoznánk az előttünk fekvő évi jelentés minden egyes részével behatón; minthogy azonban azt e lapok szük tere nem engedi meg, meg kell elégednünk azzal, hogy a lefolyt év egyes főbb mozzanatait emeljük ki, s aztán áttérve a polgármester ur által a jövő tekintetében tett javaslataira, mi is elmondhatjuk azokra nézve nem csak szerény nézetünket, de a kivitel módozataira nézve is teszünk egy pár talán hasznavehető inditványt.

Mint előre is megjegyeztük, nem lehet feladatunk már a tér szüke miatt sem az évi jelentés minden egyes részével foglalkoznunk, hanem legyen elég annyit felemlitenünk, — hogy az felöli városi beléletünk minden mozzanatát, — hü tükrét nyujtja városi elöljáróságunk minden egyes tagja müködésének és végre midőn igy minden egyes tagja a karnak a multbani sárfárkodásáról számot ad, a polgármester azzal zárja évi jelentését, — hogy midőn a város érdekében jóakaratulag egyetértésre inti a t. képviselő testület tagjait, nehány a város szellemi és anyagi fejlődése érdekében szükséges és üdvös javaslatokat tesz.

A szorosan vett polgármesteri jelentésben mint feltünően nevezetes momentumokat az elmult évben ki kell emelnünk:

1. Német-ujvári gróf Batthyány József megyénk közszeretett és tiszteletben részesülő főispánjának 1880 május 31-én történt ünnepélyes beiktatását.

2. Gróf Szapáry Gyula m. kir. pénzügyminiszternek városunk diszpolgárává történt választását.

3. Az Alcsi és Tenke pusztáknak Szolnok-város közönsége által történt megvételét.

4. Egy forgalmi vasuti igazgatóságnak városunkban történt felállitását.

5. A törvényszék elhelyezésére szánt Hubay-féle ház örök áron történt megvételét.

6. Egy nagyobbszerü katonai lak-tanya épitését stb.

Fő fontosságu és kiemelendőnek tartottuk a többi közül az itt elősoroltakat, mert mig a két elsőre városunk polgárai mindenkor csak örömmel és büszkeséggel fognak visszaemlékezni, addig a többi pontokban elősoroltak egyenként és együttvéve csak jótékonyan hatni vannak hivatva városunk ugy szellemi mint anyagi fejlődésére. Mert hogy nem lehet közömbös egy városra nézve, hogy annak egyes lakosai között, kiknek legnagyobb része eddig kézi munkája és ipara után élt s igy kereste kenyerét, és vette azt mindennap ugyszólván a piaczon, 11.857 holdnyi terület szétosztatik, és meghonosittatik egy osztály, mely eddig itt ismeretlen volt: a kisbirtokosoké, hogy városunk egy vasuti forgalmi igazgatóság székhelyévé tétetik, s ezzel városunk társadalma 42 intelligens családdal szaporittatik, hogy az annyira sóvárgott s városunk ipara és kereskedelmének fejlesztésére oly jótékonyan ható törvényszéknek végre sok vajudás után hajlékot szereztünk, — s hogy itt egy nagyobbszerü lak-tanya épitése szándékoltatik, — mindenki kénytelen elismerni, mert ezek mind oly dolgok, melyek egy város ugy anyagi mint szellemi fejlődésére csak jótékony hatással lehetnek.

A szorosan vett polgármesteri jelentés fontosabb részének méltatása után átkellene térnünk az egyes tisztviselők évi jelentéseinek birálatára. Minthogy azonban ezt a hely szüke miatt tenni nincs módunkban s miután az egészből egyet vagy kettőt sem akarunk kivenni, ezeket átugorva, a jelentés végére térünk. S itt legyen megengedve szemügyre venni, és birálatunk tárgyává tenni a polgármester azon javaslatait, melyeket ő városunk szellemi és anyagi felvirágzása tekintetében szükségeseknek és mielőbb keresztülviendőknek tart.

(Folytatjuk.)

Megyei közgyülés.

F. hó 9-én rendkivüli megyei közgyülés tartatott nehány sürgös ügy elintézése végett. Előadóként Kerekes Géza m. jegyző működött,

A központi választmány kiegészitéséhez még 5 tag megválasztása szükségeltetett, megválasztattak Bozóky József. ifj. Scheftsik István, Szücs Mihály, Jakucs Gábor, és Böck Bertalan. 6 — választó kerülétben 1—1 megye bizottsági tag lemondott, uj választások rendeltettek el f. évi mártius 13-ára: Törökszt miklós, Apáti, T. Földvár, Jász-Alsó-Sztgyörgy, turkevei II, árokszállási III választó illetve alválasztó kerületekben, elnökökül azok lőnek kiküldve, kik a multkor vezették a választásokat.

A hivatalos pénzek kezelésére vonatkozó szabályrendelet azon módositással, hogy a hivatalos pénzek még a beérkezés napján helyezendők el a pénztárba, jóváhagyva beérkezett a belügyminisztertől, mielőbbi életbe léptetése elhatároztatott. A tagok meglehetős számmal jelentek meg ebből valamint egyébb jelekből is azon következtetésre jut hatni, hogy a megyei ügyek iránti érdeklődés kezd ismét előtérbe lépni. — A ½ óráig tartó közgyülés után közigazgatási bizottsági ülés tartatott, melyről azonban csak jövőre adhatunk tüzetesebb értesitést. Az nap délután 3 órakor a vasuti bizottság is ülésezett, melyben a végrehajtó bizottság tőn jelentést, Mint halljuk, az egyes birtokosok és érdeklett közegekhez felhivások fognak küldetni, melyekben az át vállalandó részvény mennyisége iránti kötelező nyilatkozatra hivatnak fel. — A megye, Kisztmárton és T. Földvár községe áldozat készségeikről meg van a közönség győződve, a többiekről, kiknek kezébe van letéve a vasut kiépités lehetősége, még nem szólhatunk, hiszszük azonban, hagy jól felfogott érdekeik és nagy birtokaiknál fogva nem fognak akadályt képezni, hanem tehetségök szerint elősegitik a vállalatot.

Szolnokváros képviselő testületének 1881. évi febrnár hó 1-én tartott rendes közgyülésében elintézett tárgyak:

(Vége.)

5. A tanács bemutatja a nagyméltóságu m. kir. közlekedésügyi minister ur által Szolnokváros közönsége számára kiadott azon engedélyt, hogy jövőre, a kövezet-vám-szedési jog tartama alatt, a vám ne sorompóknál, hanem a vaspályákon le- és feladott terhek után, métermázsánként 1 frtjával szedessék: Tudomásul vétetik.

6. A tanács részéről bejelentetik, hogy a vám-bérlőknek a bérlet felmondatott, és hogy az a jelén évi julius hó 1-én jár le: Tudomásul vétetik.

7. Géczi Pál és társai kövezetvámbérlők kérik, hogy bérletük hosszabittassék meg szeptember hó végeig: Kérelmük nem teljesittetik.

8. A törvényszéki épület megvételének realisálására kiküldött bizottság jelentését beadja.

Ezen jelentés szerint a küldöttség megbizta a tisztiügyészt, hogy a házról az időközben eladók által kifizetett terheket tábláztassa le és a házat irassa át a városra. A ki nem fizetett adósságok a város által fizetendő vételárból fognak kifizettetni.

Az épület 50,000 frt vételára és 2000 frtot meghaladó vételi százalék kifizetésére fordittatik: a regale bérletéből származó haszon, melyet a főbérlők e czélra teljesen átengedtek, kölcsön vétetik a temető-alap vagyona, a többi alapok értékpapirjai, ezen felül némely fekvőségek eladásából befolyandó összegek.

9. A tanács a népszámlálás eredményéről jelentést tesz.

E szerint van Szolnokon 9026 férfi, 9251 nő, összesen 18,277 lakos.

Az 1870. évi összeirás szerint volt városunknak 15,847 lakosa, tehát szaporodás 2430.

TÁRCZA.

A Hesperidák aranyalmája.

Görög rege.

Aki magyar népmeséket hallott vagy olvasott, bizonyára örömmel emlékezik vissza azon napra, melyen azokat valamelyik ügyes régélőtől hallotta vagy olvasta. — Nem csak a magyar nemzetnek vannak ily meséi, hanem más népeknek is. — Különösen gazdag ebben a görög nép. — A görög mythosok az istenek, hősök és szellemekről szólnak. — A görögöknél ezen mythosoknak saját korszakuk vala, midőn ugyanis ezen nép története ily mythosokba vala burkolva; melyeket később a költők tüzes képzelődése felszóvirágozva eredeti egyszerüségükből kivetkeztetett. — Habár nincsenek meg eredeti tisztaságukban — s bár többnyire ellenkeznek is a természet törvényeivel, azok tartalma még sem a légből van kapva, hanem azokban a történeti tények csak elvannak burkolva s nem ritkán elferditve. — A görög mythologia csoda szép világába vezetem a nyájas olvasót.

* * *

Azon időben midőn az istenek az Olympus csucsán laktak, hol istenételt (ambroziát) ettek és istenitalt (nectart) ittak, élt Atlasz Mauritania v. akkori néven Maurustia királya, ki a Hesperidák atyjának testvére volt. — Atlasz tudós ember lévén, a természettan (phisica) és csillagászat (astronomia) iránt különös hajlammal viseltetett. — Nyolcz leánya volt. — Ezek egyike Calipso nympha a földközi tenger Ogygia szigetén lakott. — A többi hét leány pedig az ugynevezett „Gönczöl szekerét" képezi az égboltozaton, közönségesen pedig Pejadesek nek hivatnak. — Atlasznak Jupiter (Zeusz) rendelete szerint mivel igen erős ember volt az égboltozatot kellett tartania.

Mig Atlasz a föld sulya alatt görnyedezett, egy másik erős férfiu járta be az akkori ismeretes országokat, mindenütt nagyszerü tetteinek nyomait hagyván maga után. — Ezen férfiu pedig nem volt más, mint Heracles. — Mely név oly embert jelent, ki az emberiségnek sok hasznot tesz s magának nagy hirt szerez. — A természet nagy testi erővel ajándékozta meg őt. — Nem csoda, ha erejéhez mért étvágya volt, mert egy földmives két ökrét annak összetört szekerén megsütvén egyszerre megette, mivel az ember nem akart neki enni valót adni. Lábai is igen jók valának, mert gyalog, az akkor ismeretes földrész mindenikét bejárta. — Hera ajánlatára Euristheus micenaei király szolgálatába állott, kinek parancsára sok nagyszerü tettet vitt véghez, melyek által halhatatlanná tette nevét s kiérdemelte, hogy az istenek között az Olympus csucsán foglalhasson helyet. — Tettei között igen nevezetes az is, mely a Hesperidák aranyalmájára vonatkozik. — Euristheus megparancsolta Heraclesnek, hogy hozza el neki az aranyalmákat.

Midőn Hera Zeus szel az Olympuson lakodalmát ülte, ajándékba adta Zeus-nek az aranyalmákat, ki azokat a földbe tette ama nymphák kertjében, kik Hesperidáknak hivattak. — Az almákból fák lettek a melyek aranyalmákat termettek. Sokan akarták már ezen becses almákat a nymphák kertjéből elhozni; ez okból kénytelenek voltak a nymphák magok a kertet őrizni, félvén, hogy mások nem fognák oly árgus szemekkel megőrizni a kedves gyümölcsöket. — Saját erejükben sem biztak, mert ezenkivül még egy nagy sárkányt tartottak benne, a melynek 100 feje volt. — Heracles nem tudta hol van a nimphák kertje, azért sokáig kellett össze-vissza bolyongnia, mig megtudta hol van az tulajdonképen.*)

Sok utazás és küzdelem után végre Atlaszhoz jött, a ki a föld szélén allott és az egész égboltozatot vállán tartotta, hogy az a földre ne essék. — Heracles nem félt a sárkánytól, mely az aranyalmás kertet őrizte, meg is ölte volna azt, de nem akarta az almákat a nymphákto erőszakkal elvenni. — Megkérte tehát Atlaszt, hogy kérjen neki hugaitól egy pár almát ajándékba. — Atlasz elment a Hesperidákhoz; mig Atlasz visszajött Heracles vállaira vevé az égboltozatot.

A hesperidák nagybátyjuknak három almát adtak, hogy adja át azokat Heraclesnek, ha ez megigéri, hogy ismét visszahozza azokat; mert mindnyájan tudták, hogy Heracles megtartja szavát. — Midőn Atlasz visszajött nem akarta vállaira venni a sulyos égboltozatot, megkérdezte Heraclest, kinek küldje az almákat. — Az erős hőst ez alkalommal, hogy élőoszlopnak ne maradjon az ég és föld között, csak éles elméje szabaditotta meg, — Atlasz kérdésére nem válaszolt, hanem arra kérte: lenne szives vállaira venni az égboltozatot mig ő valami ruhát keres, mert igen meglapitotta vállat a nagy teher. — A jószivü Atlasz minden gyanu nélkül vevé vállaira az égboltozatot és tartja ma is.

Heracles az aranyalmákat elvitte Euristheushoz előadván neki, hogy ő azokat ismét visszaviszi a nymphákna. Euristheus szivesen megtartotta volna az almákat, azonban tudta, hogy Zeus megengedi Heraclesnek, hogy őt megbüntesse, ezt kikerülendő visszaadta azokat Heraclesnek ki elvitte Pallas Athene istennőneks ez elküldötte a Hesperidáknak.

Később Perseus görög hős megakarta losztani a nymphákat az arany almáktól. Atlasz nem bocsátotta őt be birodalmába mert egy jósda (oraculum) azt jövendölte neki, hogy Zeus valamelyik gyermeke fogja elrabolni az almákat. Értesülvén, hogy Perseus Zeus fia, kiüzeté őt birodalmából, e miatt megharagudván reá Perseus, Meduza feje által kővé változtatta, mely kő a körülötte lévő kőszikkával együtt Atrikában mai napig is Atlasz hegynek neveztetik.

Bencsik Antal.

*) Mi is hogy megtudhassuk hol lehetett a Hesperidák kertje egy kissé etymologia szerint kell okoskodnunk. — Induljunk ki e latin szóból hesperus, a mi magyarul esthajnali csillagnak vagy Venus nak mondatik. — Azon helynek tehát a föld nyugati részén kellett lenni. Továbbá Hesperi vagy Hesperia magna, magyarul Olaszország; Hesperia ultima pedig Spanyolországot jelent — Tehát vagy Olaszország, vagy Spanyolország vagy pedig Homér szerint az insulae Hesperidum a mostani zöldremény fok szigete volt a Hesperidák kertje.

Ezen jelentés tudomásul vétetik, továbbá a népszámlálás alkalmából felmerült 253 frt költség kifizetése elrendeltetett.

A város 29 összeiró csoportra volt felosztva, ezekben működött, 32 ügynök. A fizetést nem élvezett ügynököknek, fáradozásaikért köszönet szavaztatott.

10. A községi bíróságnál a panaszok felvételére, hetenkint három nap tűzetett ki, a többi napok tárgyalások számára tartatnak fen. A hét ezen három napját a tanács határozza meg.

11. A tanács bejelenti, hogy a Zagyva-malmi birtokot, a jelen évre, 160 frtért, Nagy Lászlóné Hamar Apollónak haszonbérbe adta: Tudomásul vétetik.

12. Az egészségügyi bizottság javasolja, hogy irjon fel a város a megye hatóságához, miszerint az általa emelni szándékolt katona laktanyát, egészségi szempontból ne a várban épitse fel:

Nehogy a laktanya felépitése esetleg ez által is késleltessék, — az inditvány nem fogadtatott el.

13. Az e czélból kiküldött bizottság javasolja, hogy a város közönsége az eladásra szánt kincstári épületeket, tiszaparti területeket, piaczibér, czövekvám, halászat, malomtartás és italmérési jogokat vegye meg a kincstártól és ajánljon meg érettök 370 ezer frt vételárt.

Ezen javaslat elfogadtatott. A vételár egy hosszabb időre szóló kölcsön utján fog fedeztetni.

14. A jövő évi városi közmunka kötelező megváltása elrendeltetett. Az igás napszám ára 1 frt 20 kr. — a kézi napszámé 40 krban állapittatott meg.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI ÜGYEK.

Felhivás!

Jász-Nagykun-Szolnokmegye izraelita tanitóihoz.

Kartársak!

Sorsunk, állapotunk, jövőnk, szomoru képet rajzol szemünk elé. Mi lesz belőlünk, ha magunkra hagyva, senkinek pártfogására nem számithatunk. Mindnyájunk előtt tudva van, hogy a mai világon pártfogó nélkül egy ember sem boldogul. Nem marad tehát egyébb hátra, minthogy egyesüljünk illetőleg azon tisztelt tanitó urak, kik még eddig nem tagjai a magyar szellemben működő országos izr. tanitó egyletnek, oda törekedjenek, hogy minél előbb tagjai legyenek. De régi bajunk az már, hogy mi izraelita tanitók a tulzó fokig közömbösek vagyunk. Állitásom bizonyitására szolgáljon az, hogy 2000 tanitó közül, csak 240 tagja az egyletnek.

Kartársak! Egyesüljünk! egyesült erővel kivivjuk majd azt, hogy az illető közegek megfogják hallani tespedő collegáink „jaj" szavát, továbbá egyesült erővel kivivjuk azt is, hogy felekezeti tanügyünk meg fog felelni a rationális paedagogia kellékeinek, ekkor azután tátongó sebeink rövid idő mulva behegednek.

Bővebb felvilágositásul, mint az egylet választmányi tagja, készséggel szolgálok.

Jász-Árokszállás 1881. február 7-én.

Maradtam collegialis tisztelettel
Goldstein Jakab
okl. főtanitó.

— Ünnepélyes kibékülés történt e hó 7-én városunk polgármestere előtt közs. iskoláink igazgatótanitója és tantestülete között. Már ideje volt a régóta tartott viszálykodásnak, mely a népnevelésnek sehogy sem vált hasznára, véget vetni. Kivánjuk, hogy e béke tartós legyen!

— Kimutatás a szolnoki rom. kath. egyházban 1881. évi január havában történt születési, halálozási és házassági esetekről. Született összesen 35 fi, 55 nő, törvényes 30 fi, 49 nő, törvénytelen 5 fi, 6 nő, halva 5 fi, 1 nő. — Meghalt: 42 fi, 43 nő. Általánosan: született 90, meghalt 85. — Házasság köttetett: rom. kath. 23, vegyes 3, összesen 26. Kiadatott Szolnokon 1881. február 8.

Kudelka Gellert,
plebános helyettes.

— *Meghivás.* A szolnoki járás tanitóköre e hó 15-én kedden délelőtt 9 órakor a belvárosi iskola helyiségében rendes gyülést tart, melyre a tagok tisztelettel meghivatnak. Tárgy: 1) „A földrajzi oktatás a III. osztályban" értekezés Wehle Lucia urhölgytől. 2) Segélyek gyüjtése tárgyában hozandó határozatok a miniszteri szabályrendelet 2, §-ának d) pontja és a kör ügyrendjének 6. pontja értelmében. 3) Netáni inditványok tárgyalása. Kelt Szolnokon 1881. évi. február hó 10-én Gombkötő János elnök Szontágh Jakab jegyző.

IPAR, KERESKEDELEM és KÖZGAZDÁSZAT.

— *A hortobágy-berettyói verseny tárgyalás* febr. 9-én Nagyváradon Beöthy Andor kormánybiztos által megtartatott. Vállalat utján kellett volna 2.986,415 köbméterre menő csatorna épitést biztositani, mely a tervek szerint 1.653,462 forintra volt költségelve. Ezen munkákra hét vállalkozó adott be lepecsételt ajánlatot, miszerint 1) Schvarz Armin, Basch Fülöp és Basch Gyula. 2) Deutsch Lajos. 3) Deutsch József J. 4) Adler Ignácz, Lederer Dávid és társai, 5) Kohner és Brüll Henrik. 6) Klein és Kuttlánya János. 7) A magyar vasuti bank, mely vállalkozik mindenre az 5% butorzékot vagy is 82,676 forintot a budapesti állami főpénztárnál le is tett. — Eddig a dolog tehát rendesen ment. De bekövetkezett egy nem várt eset, mely menykőcsapásnak is beillett. Ugyan is a m. kir. közmunka és közlekedési ministerium — a felügyeletet gyakorló szolnoki m. kir. folyammérnöki hivatal által értesittetvén — febr. 5-éről keltezve egy rendeletet küldött a kormánybiztoshoz, melyben a minister tekintettel azon körülményre, hogy ezen másfél millióra menő vállalat a szükséges társulati epitési tőke hiányában iratott ki, megtiltotta a beérkezett ajánlatok felbontását és azt rendelte, hogy azok fel nem bonthatók mindaddig, mig a kormánybiztos, illetőleg a társulat az épitésre szükséges pénzösszeget benem szerzi. Ennek folytán a 7 ajánlat együttesen lepecsételve — a vállalkozók nem csekély meglepetésére — félretétetett és felette bizonytalan, mikor fog a sor reájok kerülni.

*A szolnoki ipartársulat kereskedelmi szakosztálya e hó 4-én tartott ülésén a kereskedő tanonczok tanárává Szontágh Jakab urat, lapunk belmunkatársát választá meg, ki az oktatást e hó 9-én délután 22 kereskedő tanonczczal meg is kezdette.

* „The Gresham" Londonban. A körülményes évi jelentése m. év junius hó 30-án elmult 32-ik üzletévről, ezen Ausztria-Magyarországban is létező biztositó-intézetnek, mely m. év npvember hó 18-án a részvényesek évi rendes közgyülése alkalmával adatot be, előttünk fekszik. Ezen jelentésből veszszük é következő jelentékenyebb pontozatokat, melyek ezen intézet virágzó állapotáról tanuskodnak. — A mult év eredménye különösen kedvező volt Ezen évben 6205 biztositási bevallás történt 58,733,650 frank értékben, melyekből 4717 44,008,150 frank biztositási összeggel fogadtattak el, melyekről szabályszerü kötvények állittatak ki A dij-jövedelem, levonva a viszbiztositásra forditott összeget 11,174.812 90 frank volt, mely összegbe az első biztositási év dijai 1,424.034·45 frankkal beleszámitvák. — A kamatszámla mérlege 2,903!172.20 frankra rugolt, és dijbevételt hozzáadva a társulat bevételét 14.077.985.10 frankra emelte. Az éven át a társulathoz benyujtoit és kifizetésre elfogadott kötvények összege 5,422,437.50 frank, mely összegből 75,000 frakk visszbiztositva volt. A követelések kiálitási és vegyes biztositási bevállásokból stb., melyek esedékessé váltak 2.666,374 frank. Kötvények visszaváltására 917,408·35 frank adatott ki. — A biztositási tartalék, melynek létezése a szerződési kötelezettségek kiegyenlitését biztositja 4,408.267 frankkal emelkedett. — A társulat a mult évben Budapesten és Bécsben házakat is vett 3,057.000 frk értékben, melyekben az intézet irodai helyiségei léteznek. A realizalt vagyon összértéke az üzletév végével 70,623.179·50 frk volt. A vételárnál kimutatott többlet az érteket illetőleg tekintetbe nem vétetett, miután ezen értékek még nem valósittattak, tehát azonnali nyeremény forrásnak nem is tekinthetők. Ezen többletnek azonban jelentősége igen nagy: összíti a kezességet, mely a társulat által nyujtatik. — A jelentéshez a társulat egy körülményes vagyon-kimutatása van mellékelve, melyből a következő tőkeelhelyezések láthatók. — Az angol kormány biztosságában 3.714.989·80 frk, más államok biztosságában 11,616.083·45 frk, vasutrészvények, elsőbbségi és törzsrészvényekben 1,135.119·70 frk, vasuti és más adóslevelekben 20.889.274·70 frk, házbirtokban 11,386.837·90, zálogban 8,601.611·65 s más különféle biztositékokban 13,279.262·30 frank.

„Az állatkert tyukászata" egyenesen Angol-, Franczia és Olaszországból vásárolt kitünő tenyész-egyedekkel lett telfrissitve. Husz különféle, a tenyésztésre legczélszerübb tyukfaj; franczia- és németországi óriás ludak. A legnagyobb testü angol, franczia, amerikai, a a csak legközelebb importált és méltó feltünést keltett pekingi réczék szereztettek be. Mind ezen baromfi félék tojásaira megrendeléseket elfogad és kivánatra bárhova, postán, bérmentve küld árjegyzéket az igazgatóság.

„A magyar iparügy vezérfiai." Szinay és társa miskolczi kiadóknál a napokban egy igen diszes kiállitásu emléklap hagyta el a sajtót, mely a magyar iparügy élén álló vezérfiak sikerült arczképét ábrázolja. A nagy emléklap közepén József főherczeg, az országos magyar ipar egyesület védnökének arczképe látható, — ezt körözik a következők arczképei: gr. Zichy Jenőé, az orsz. magy. iparegyesület elnöke s a székesfehérvári országos iparkiállitás létesitője és elnöke, — néh. Dr. Szabóky Adolfé. az országos magyar iparegyesület volt alelnöke, a kath. legényegylet elnöke s a fővárosi ipartanodák szervezője, — Mudrony Somáé, országgyülési képviselő, az orsz, magyar iparegyesület — és a központi ipartársulati bank igazgatója s a „Magyar ipar" szerkesztője, Ráth Károlyé, országgy, képviselő, a fővárosi iparosok körének elnöke, az I-sö és II-ik iparos kongressus volt elnöke, — Bakay Nándoré országgy. képviselő, kötélgyáros Szegeden, iparügyi iró, — Gelléry Móré. az orsz. magyar iparegyesület titkárja, s az „Egyetértés" iparügyi rovatának vezetője a „Magyar Ipat" fömunkatársa, — Streitmann Józsefé az I-sö iparos gyülés kezdeményezője, több iparlap volt szerkesztője, kötélgyártulajdonos Gyöngyös, — Hajduk Ambrusé, a tokaji iparos ssövetség létesitője. az ottani ipar hitelintézet titkárja, iparügyi iró s bor termelő Tokajban. — Steinacker Ödöné, a budapesti kereskedelmi és iparkamata titkárja iparügyi iró s az „Industrie Zeitung" szerkesztője. — Katona Zsigmondé az 1872. évi orsz. magyar kecskeméti iparkiállitás rendezője és elnöke, gyógyszerész Kecskeméten, — Lengyel Antalé a szolnoki áll. ipartársulat elnöke, az ottani ipariskola — nyersanyag-beszerzési-egylet s iparosok hitelegyletének létesitője, — Radvány Istváné, a miskolczi kereskedelmi és iparkamara elnöke, az ottani ált. ipartársulat és és az első magyar iparbiróság elnöke, Kulcsár Károlyé, a miskolczi keresk. és iparkamara iparosztályának elnöke, az ált. ipartársulat az iparbiróság alelnöke s az iparos ifjusági egylet elnöke. — Reiner Ferenczé a szegedi ált. ipartársulat, — az iparos kör s az iparos ifjusági egylet elnöke. — Busbak Ádámé a losonczi ált ipartársulat s ifjujági egylet elnöke, — Gyubek Lajosé, az egri ált. ipartársulat á az ottani 1877. évi iparkiállitás elnöke és Lemle Miklósé, a szegedi ált. ipartársulat alelnöke, kalapgyáros. Ezen műlap tiszta jövedelme iparos czélok elősegitésére fordittatik s rendelkezés cséljából az orsz. magyar iparegyesületnek fog beszolgáltatni.

LEVELEZÉS.

Jászberényi levelek.

I.

(—o—). No bizony, az volna szép, ha a jászberényi lapon túl nem volna szabad más lapba is levelezni. Pedig abba nemcsak nem szabad, de nem is lehet, mert Tóth Péter ur magasröptü „nézetei a községek rendezéséről" — egészen elvonja tőlünk azt a kevés talajt, hol levelezhetnénk, nem ugyan mint a füzfa, mert azzal rokonságban épen nem vagyok... S igy akarva, nem akarva, félretéve a jászgyülöletet Szolnok irányában: ide zarándoklok Szerkesztő ur ótalmába s fölcsapok levelezőnek.

Ne tessék megijedni: nem vagyok kunszentmiklósi ember, aki egyszerre tizenegy lapba levelezett, s amit itt irt, ott megczáfolta, amit itt füllentett, ott megtoldotta, és igy tovább. Én az igazság utját követve szólok egyről-másról, nem ugy, mint valami kamukérós ember, aki ha szól, sokat szól, nagyot szól, de igazat nem szól... Én kamukérós ember nem vagyok, a levelezők ilyenné fölkenetni nem szoktak, nemcsak, de e szó értelmével is legközelebb lettem tisztában — egy spanyol szótár nyomán, melyben irva áll: kamukero = színváltozás...

És valóban: akiről a jászságban azt mondják: kamukéros, az egy sem kétszinű ember, hanem ezer szinű...

A kamukéróhoz tartozik az is, midőn a hirlaptudósitók kimeritenek egy tárgyat ugy, hogy mindent elmondanak róla, csak a dolog velejét nem. Leirják például, hogy a jászberényi nőegylet mult havi fényes bálján kik voltak jelen, hány pár tánczolta a négyest, ki volt a rendezője, kik néztek ki legszebben, kik mosolyogtak magukra a tükörben, kik foglaltak helyet a nőegylet védnöknője: a főispánnénak mindakét oldalán, — mert ez a külső máz csupán, mely hovaelőbb lekopjék az emlékezet táblájáról... S mellőzik azon meleg ragaszkodást és benső vonzódást, mely a főispáni magas vendégpárt a jászok egykori fővárosába hozta.

Lehet fényes nőegyleti bált rendezni, meg is lehet arra egész tisztelettel hivni a fővédnöknöt s az el is jöhet udvariasságból, — de midőn azt látjuk, hogy a magas vendégek nem csupán az udvariasság által vezéreltetnek körünkbe, hanem meleg szeretet által, melylyel a jásznép s a jászság fővárosa iránt viseltetnek: akkor e szeretet melege előtt a többi más csak másodrendű dologgá törpül.

Meg kell tehát, habár utólag is, emlékeznünk árról, hogy az egész bál, melyet a nőegylet oly fényessé tőn, ama benső vonzódás és szeretet nélkül. mely e bált szellemileg is fényessé varázslá, csak olyan bál leend vala, mint a többi szokott lenni. Az a körülmény, hogy a fővédnöknő őméltósága férjével szeretet főispánunkkal együtt jelen volt, — ki mosonmegyei főispánsága áldásdus idejében a magyar, német, vend és tót ajku s visszavonásban élő megyei közönséget ügyancsak a most itt tapasztalt szivjóságával, részrehajlatlan igazságszeretettel, s nagyuri bár, de finom tapintattal egyetértésre s kölcsönös bizalomra birta állandóan hangolni: velünk is azt hagyja sejtetni, hogy ugyanazon lelki tulajdonok arany kapcsával fogja á társadalmunkban észlelhető nagy ürt áthidalni s a jászság népéit közegyetértésre buzditani. Ez képezi a nőegyleti bál ékkövét, mely még annak is világol, aki jelen nem volt.

A fővédnöknő, őméltósága férje oldalán, megérkeztével a nőegylet szép lelkü elnöke Sismis Józsefné önsga magas vendége lön, hol a vendégszerető uri ház gazdag kényelemmel fogadá a magas vendégeket, s ök ott valóban „otthont" is találtak. A szives és lelkes házi ur és szellemes urnő körében; honnan másnap délután — a délelőtt barátságos beszélgetésekkel telvén el — kikocsiztak a korcsolya pályához, hol a nagy közönség éljenzése fogadta az érkező magas párts ők gyönyörködve legelteték szemeiket a röpülő korcsolyások sokaságán, kik most valóban „versenyeztek" a méltóságos grófi vendég-pár elismeréséért. No de ez meg is adatott kinek-kinek.

Ennyivel tartozunk az igazságnak, s ezzel első levelünkben beváltottuk szavunkat, hogy a kamukeróhoz nem értünk s tollunkat ezentul is igazságos közlemények megirására használjuk, ha ugyan szerkesztő ur ki nem rudal bennünket, mondván: Takarodjatok innen, van nektek lapotok Jászberényben, irjatok abba. levelezzetek és virágozzatok ott!

*) A mily régen kérjük becses leveleit, — oly szivesen engedün azoknak mindenkor tért lapunkban. Szerkesztő.

Helyi hirek.

— *Szolnok város I-sö temetkezési egyletének* 1881-ik évi január hó 6-ik napján tartott közgyülési jegyzökönyvének részes kivonata. Jelenlevők: A tisztviselők, a választmányi tagok és a társulati tagok közül számosan. Rédl János elnök a gyülést megnyitván, mindenekelőtt a mult ülés jkönyve felolvastatván az hitelesittetik, ezután a folyó számadások megvizsgáltattak, az okmányokkal egybehasonlittatván, azok jóknak és helyeseknek találtattak, volt pedig az 1880-ik év utolsó negyedében bevétel 2374 frt. 83 kr. kiadás volt 357 frt. 31 kr. maradt készlet 269 frt. és pedig a takarékpénztárban elhelyezve van 1748 frt 52 kr. megolvasott készpénz 269 frt. kint a tagoknál kötvényeken kamatozás végett elhelyezve 1140 frt. az összes vagyon kimutatása teszen 3157 frt. 52 kr. Lesz pedig az 1881-ik évre a takarékpénztári két drb. betéti könyvecskén elhelyezett tökésitett tökében kamatokkal együtt 1881. évi január 1-sö napjáig 1849 frt. 83 kr. meg olvasott készpénz 269 frt. kamat hátralék a tagoknál kölcsonkép kihelyezett tökepénz után 71 frt. 50 kr. pótlék hátralék a tagoknál 57 frt. 5 kr. A tagoknál kint levö töke összeg kötvényeken 1140 frt. e szerint a társulat összes vagyoni állapotának jelenlegi állása teszen 3387 frt. 38 kr. Ezután Rédl János, társulati elnök az alapszabályok értelme folytán, mivel a három év, melyre a tiszt viselöség megválasztatott elmult, maga és tisztársai nevében lemond, s felhivja a közgyülést, hogy a tisztviselök ujbóli választását foganatositsa. A közgyülés az elnökségre Rédl János urat egyhangulag ujból megválasztja, s felkéri, hogy hivatalos állását ujból elfoglalni sziveskedjek, ki a közgyülésnek irányába tanusitott szives ragaszkodását meleg szavakban megköszöni s állását ujból elfoglalván, következett a többi tisztviselök megválasztása. Alelnöknek Balog Flórián ajánltatván, egyhangulag, pénztárnoknak Sárkány József egyhangulag, ellenőrnek Gombkötö János egyhangulag, jegyzönek Óhegyi Ferencz szinte egyhangulag megválasztattak. Ezek után bizottsági tagoknak Magyari István, Hajcser István, Mátyás László, Guba Ferencz, Szabó Mátyás, Hajos József, Szüts István, Deák Molnár Ferencz, Trajtsik Ferencz, Dobos Imre, Kreitzberger József és Kludik János társulati tagok lettek megválasztva; végre társulati szolgának, — ki egyidejüleg a pótlék dijak beszedését is teljesiteni köteles, — Király Mihály ujból meghagyatott. Más tárgy napirendre kitüzve nem lévén, elnök a megjelent tagoknak szivességét megköszönve az ülést befejezettnek kijelenti. Felolvastatván hitelesittetett. Szolnok, 1881 január 6-án. Rédl János elnök. Balog Flórián alelnök. Sárkány József pénztárnok. Gombkötő János ellenör. Óhegyi F. jkönyvvezető.

— *Hazafi Veray János* (Van-e ki e nevet nem ismeri?) a „nagy népköltő" a mult héten szerencséltette városunkat becses látogatásával. Volt élénkség az utczákon, ahol elvonult, s az iskolákban, ahol megjelent. Hogy is ne? — hiszen nem mindennap látnak gyermekeink ilyen árvalányhajas, sastollas „hazafit." ilyen kotilion jelvényekkel dekorált „költőt., „Jótékony előadást" kettőt tartott, melyeknek programmjában a soló táncz, dal és saját költeményeinek ékes elszavalása képezték a fő- és lehet mondani egyedüli részleteket. Daczára azonban, hogy előadásaira személyesen hitt meg urhölgyet és szolgálót: nem sok hallgatója volt, s ez tehát az oka, hogy 4 ik kiadást ért költeményeiből a „Tündér Versfüzér-Lomb" ból is csak 6 frt árát tudott elárusitani Ebből is 2 frtot adott a Szolnokon emelendő Verseghy szoborra. Nagyon lelkünkre kötötte, hogy piros, fehér és zöld papirra nyomatott „hazafias gyüjteményéből" szemelvényt adjunk t. olvasóinknak, mely kérését ezennel teljesitjük.

„Jász-Berény.

Hon asszonyságok, virágozzon leányoknak hazájok. — Jász-Berény gyökeres magyar város, — Ott is lakik sok hazafi barátságos, — Hős nemzeti törzs magyar urak népköltőjét fogadták, — Vendégszerető jászurak megvendégelték, pénzzel is ellátták. — Serházban Bathó-kertben, czukrázdában etették, itatták, — Utravalóval is ellátták régi magyar vitéz törzs hazafiak szivesen fogadták. — Vendégszerető urak, asszonyságok, leányok közt el is árultam a verseimet. — Hervadhatatlan koszoru örökké lebegjen felettök." — No de elég ebből ennyi.

— *Kegyelet* Boldogult dr. Szabóky Adolf kegyesrendi áldozár s hazánk egyik legnagyobb iparbarátjának felállitandó siremlékére Szolnokon adakozott: Szabó Imre 1 frt. Kreutzer Balázs 1 frt. Pilzer Simon 1 frt. Steigenberger S. 2 frt. Hay Jakab 1 frt. Pápay Antal 1 frt. Csillag Péter 1 frt. N. N. 1 frt. Pászti János 50 kr. Rédl János 1 frt. Juhász Ignácz 1 frt. Kapusy Mihály 50 kr. Medgyesi testvérek 50 kr. Kenyeres Lajos 1 frt. Szép Mihály 50 kr. Fischbein János 1 frt. Összesen 15 frt.

— *Hymen.* Vezéry Ödön megyénk fő- és alispánjának titkára, t. megyei jegyző és lapunk belmunkatársa folyó hó 10-én kelt egybe Faulhaber Jozefa kisasszonynyal. A násznagyi tisztet grf. Batthyány József főispán ur viselte. Sirigtartó boldogságot kivánunk e frigyre! Kun Jakab a törökszentmiklósi gőzmalom derék üzletvezetője, folyó hó 1-én tartá eljegyzését Szatmármegyében, Nagy-Károlyban Rooz Etelka kisasszonynyal Rooz János ottani tekintélyes kereskedő kedves leányával.

— *A szolnoki-népkör* is megtartotta tisztujitó közgyülését és pedig folyó hó 2-án d. u. 3 órakor a „Scheftsik" kertben levő helyiségében, melyre a kör tagjai szokatlan nagy számmal jelentek meg. — A közgyülés a legpéldásabb rendben folyt le. — Elnöknek: id. Scheftsik István, alelnöknek Kubicsek János és ügyésznek Kerekes Sándor urak egyhangulag és közlelkesedéssel választattak meg. A kör többi tisztviselöi: Földi János pénztárnok, Bedekovits János ellenőr, Glodeák Gyula főjegyző, Gulyás László jegyző, Valland Ottó könyvtárnok, Pápay György és Ujvári György gazdák, végre 30 választmányi tag felkiáltás utján lett megválasztva. A választások után a kör szellemi és anyagi ügyeit illető több tárgy elintéztetvén, a közgyülés a késő esteli órákban oszlott szét. Végül megemlitjük, hogy a kör f. hó 19-én szombaton saját helyiségében egy zártkörü tánczestélyt rendez, melyre belépti jegy: személyenként 1 frt. családjegy 2 frt. A rendező bizottság élén Kubicsek János ur áll, ki mindent el fog követni, hogy ezen tánczestély a czimében foglalt jellegének teljesen megfeleljen; a mi pedig — ösmerve a rendező bizottság elnökének fáradhatlanságát és ügyes tapintatát — hiszszük, sikerülni is fog.

Mulatságok.

— *Báli értesitő.* Kunszentmárton város casino egylete folyó hó elsején könyvtára részére bált rendezett, melyen ugy a vidéki, mint a helybeli közönség igen szép számmal jelent meg; mit jelez azon körülmény is, hogy a négyest 38 pár tánczolta. A jelen volt diszes hölgykoszorun kivül, kikell emelnünk Sipos Orbán alispán és Komjáthy Béla országgyülési képviselő urakat, kik megjelenésökkel szerencséltették a báli közönséget. A kedélyes tánczvigalom estéli ½9 órától a legnagyobb hévvel reggeli 6 óráig tartott. A casinó könyvtára javára esendő tiszta jövedelem 71 frt 76 kr. — A Szolnokon állomásozó cs. k. 68. tart. gy. ezr. altiszti kara által e hó 5-én a megye székháza nagy termében rendezett tánczvigalom igen fényesen sikerült. A nagy terem zsufolásig megtelt elökelő vendégekkel, kikre a fesztelen, kedélyes mulatság igen maradandó hatást gyakorolt. Teljes dicséret illeti a buzgó rendező bizottságot, mely a vendégek előzékeny fogadása és mulattatása által leginkább és első sorban idézte elő a mulatság kedélyességét és előmozditotta annak fényét. A tiszti kar teljes számban jelent meg valamint a polgárság sem mulasztotta el, tömeges megjelenése által a katonaság iránti rokon szenvének bizonyitékát adni. Az igen nagy számban megjelent nők egyszerü öltözékeik által a bál fényét és sikerét csak emelték és tüzes tekintetük által nem egy harczfi és „czivil" szivét sebesitették meg és csupán e részben vesztették el a bátor harczfiak az oly buzgón megkezdett, máskülönben oly sikerrel folytatott és nehéz veriték közt győzedelemmel kiállott „csatát." Mert csakugyan nehéz csata lehetett az — itt állomásozásuk óta először rendezett bálra — a nőegylet báljának látogatottság tekintetében „sikere" után — annyi népet összeteremteni. Láttunk ott Karczagról, Szt.-Iványról szóval a megye majdnem minden helyiségéből sőt Budapestről és A. Irsáról is csinos, igéző, szeretetreméltó nöket. Nem lehet tehát csudálkozni, hogy már az első négyest több mint 100 pár és az utolsót — mely reggeli 5 óra után volt — még 40 pár tánczolta. — . — Noha belépti dij nem volt, a jótékony czél iránti tekintetből egyesek által történt adakozások csinos kis összegecskét képeznek, melynek egy része a megye pártolása alatt álló nönevelde, egy másik része a rokkantak és egy kis része a helybeli szegények javára fordittatott és pedig: 80 frt 34 kr. tiszta jövedelemből 15 frt 34 kr Szolnok város szegényei javára, 35 frt a 68. gyalog ezred rokkantai javára, 30 frt a Szolnokon felállitandó leányneveldének alaptőkéje javára fordittatik. Jótékony czélra adakoztak: saját tart ezredük tisztikara és Szolnok város közönsége, a miért köszönetet mond.

Megyei hirek.

— *A mezőturi rablógyilkosság*, mely a mult év szeptember 13-án követtetett el, napfényre derült. Ez év elején ugyanis megyénk alispánja, a mezőturi polgármester s Szolnok város főkapitánya több névtelen levelet kapott ez ügyre vonatkozólag; a turi polgármester és a szolnoki főkapitány ezen leveleket — mint névteleneket — figyelmen kivül hagyták, nem ugy megyei alispánunk, — ki a névtelen levelek irányát nem szünt meg éber figyelemmel kisérni. Folyó hó 7-én elérkezettnek látta alispán úr az időt, a gyanus egyének ellen tényleg fellépni s Hegedüs Béla szolnoki főkapitányt és Bozóky András járási csendbiztost azon utasitással küldte Mező-Turra, hogy ott, nem a legjobb hirben álló Hegyi család férfi tagjait, nevezetesen: ör. Hegyi Istvánt s ennek fiait Imrét, Zsigmondot, Gáspárt és Józsefet fogják el s haladéktalanul hozzák Szolnokba. Másnap 8 órára a parancs teljesitve volt. Az elfogottak már be is vallották, hogy a rablógyilkosságot Hegyi Imre, előbb dévaványai, ezidő szerint pedig mezőturi néptanitó és Hegyi Zsigmond követte el Hegyi Gáspár mezőturi felelős rendőr felügyelete alatt, amennyiben ez utóbbi ugy intezte a dolgot, hogy a történeti estén ő őrködjék a személy és vagyon biztonság fölött azon városrészben, hol a rablógyilkosság végrehajtatott. A többieket csupán a bünrészesség vádja terheli.

— *Rövid hirek.* Illyés Bálint költő s kisujszállási lelkész mult hó 29-én érkezett haza olaszhoni utjából, mely alkalommal Kossuth Lajos nagy hazánkfiánál is tisztelgett. — Varró Soma, karczagi országgyülési képviselő, ki eddig pártonkivüli volt, a szabadelvü párt tagjai közé lépett, miről választóit nyilt levélben értesité. — A gyors vonatok folyó hó 1-étől kezdve a karczagi állomáson is megállnak. — A szolnoki izr. nőegylet báljának belépti jegyét megyénk főispánja 50 frtal váltotta meg. — Egy vasuti pálya őr f. hó 3-án Karczag és Kis-Uj Szállás között, női hullát talált, mely a varjuk által egészen kikezdetett. — Tisza-Földváron az izr. hitközség, daczára, hogy közte s tanitója közt létezett perpatvart az illető minisztérium végleg elintézte, — nem akarja tanitóját fizetni. — Tisza-Beö, Roff és Abád községekben távirda állomások fognak felállittatni, melyek a jövő hó közepén — mint a „K—k" értesül, — már a közhasználatnak is átadatnak.

Felelős szerkesztő: Kun László.
Laptulajdonos: Pásztor László.

Hirdetmények.

Puszta-Felső-Varsányon

alulirottnál

30 drb anya-sertés,

mindenik 4—5 malaczczal

eladó.

A sertések szőkék s mindannyi egy fajból való, melyek a bérlet letelte miatt adatnak el.

Venni szándékozók értekezhetnek alulirottal a helyszinén.

P.-Felső-Varsány, 1881. febr. 1.

Strassburger Manó.

2—2

HIRDETMÉNY.

A Jász-Nagykun-Szolnokmegyei őrök és közbiztonsági közegek 1881-ik évi ruházati szükségleteire ezennel árlejtés hirdettetik. Mire nézve a zárt ajánlatok a mintákkal együtt folyó évi február 28-ik napjáig a megye alispánjához beadandók, az árlejtési feltételek pedig a megyei igtató hivatalban megtekinthetők.

Szolnok, 1881. február 11.

alispán helyett:
Kerek József,
megyei főjegyző.

1—3

Köhögés-, rekedtség-, mell-, tüdő- és gyomorbajok elleni segély a

HOFF-féle

maláta-csokoládé által.

Csàszárok, királyok valamint koronaherczegek és koronaherczegnők, nagyherczegek és fejedelmek által

55-ször kitüntetve.

Sok cs. k. osztrák és cs. k. német katonakórház-, és más nyilvános gyógyintézetben mint gyógyitó és erősitő szer használva és a nép által 30 év óta olyannak elismerve, amit a naponként érkező köszönetnyilvánitások bizonyitanak, meyekben a felgyógyultak felgyógyulásokért a feltalálót áldják.

„Isten után nz Ön maláta kivonat egészségi sernek, a maláta csokoládénak és a konczentralt maláta kivonatnak köszönhetem életem megmentését." Ezek saját szavai a felgyógyultaknak.

Köszönőirat.

Megmentve az életfenyegető testi gyengeségtől, a Hoff János-féle maláta kivonat egészségi sör által.

Miután maláta-kivonat egészségi sör eme kitünő találmánya anyámat, hogy ugy mondjam, a haláltól mentette meg, az okból az itteni község előtt egész bátran léphettem fel a szenvedöknek ezen gyógyszert saját és a legtökéletesebb meggyőződésemből ajánlhatom. Egy parasztnak, ki májbaj felől, gyomorbaj s részben tüdőbajról panaszkodott s engem megkérdezett, hogy voltaképen mi tevő legyen, ezen kitünő malátakivonat-szer találmányt ajánlottam, s felkért, hogy irnék tüstént érte, mit én ott az ő szobájában meg is tettem. Ennélfogva felkérem tekintetességedet 26 palaczk malátakivonat-sört és egy zacskó maláta-czukorkát a mily gyorsan csak lehet, megküldeni. Szt.-György, (Felső-Morau.)

Fliess József, főtanitó.

Kérem 28 palaczk maláta kivonat egészségi sör s nehány zacskó maláta czukorkának 60 krra és megküldését.

Hoff János, cs. k. tanácsos, az arany koronás érdemkereszt tulajdonosa, porosz és német magas kitüntetések lovagja, Bécs, gyár: Grabenhof 2, gyári raktár: Stadt, Graben, Breuerstrasse 8.

Főraktár Szolnokon: Monszpart László füszerüzletében. — Jászberényben: Szilvásy Gyula Lászlónál. 4—4

1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában Szolnokon.

V. évfolyam 8–217. Szolnok, 1881. február 20-án.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél „ . . 2 „ 50 kr.
Negyed „ . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkint egyszer:
vasárnap.

E lapnak ugy anyagi, mint szellemi oldalát illető küldemények, valamint a reclamatiók a szerkesztőséghez (Szolnok, Molnár-utcza 922. sz.) czimzendők.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek a szerkesztőségnél és Makray László ur üzletében Szolnokon, és minden kir. postahivatalnál.

Kéziratok nem adatnak vissza és csak akkor fognak közöltetni, ha tudjuk kiktől jönek

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer „ — — — — — — 16 „
3-szor „ — — — — — — 12 „

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
A NYILTTÉR-nek minden hasáb garmond sornyi tere 25 kr.
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Szolnok, 1881. február hó 15.

A Lehel-Kürt 3. és 4-ik számának vezérczikke Szolnok város társadalmi életével foglalkozik, az egyik számban lefesti társadalmi életünk hanyatlását, s keresi annak okait, a másik számban pedig a beteg társadalom gyógyszeréül ajánlja az összetartást. Nagyon szép dolgok ezek de attól félünk, hogy ezen felszólalás is czikkiró óhajtása ellenére pusztában elhangzó szó leend és éppen ez okból a Lehel-Kürt czikkirójának szép és nemes intentióját mozditjuk elő akkor, ha mi is e tárgygyal foglalkozunk, s megkisértjük ez iránt az érdekeltséget felkelteni.

A társadalmi életről s társadalmi bajokról igen általánosságban szólani nem nehez dolog ugyan, de nem is sok eredményre vezet, mert a fenforgó bajokat mindenki ismeri vagy felismeri, az intő szot is meghallgatja, annak igazságát belátja de a hibát nem magában, hanem másban keresi, s igy az intő szót nem is követi. Igy vagyunk mi is itt Szolnokon. Tudjuk látjuk, hogy nincs meg társadalmunkban az az elevenség, az az életrevalóság mely még néhány év előtt is a társadalmi éjet annyi mozgalmát okozta, sok szépet és jót létre hozott, s magunknak is annyi kellemes órát s oly kedves emlékü időtöltést szerzett. Látjuk, hogy itt ott egy kis eddig ismeretlen fenhéjázás ütögeti fel a fejét, noha még kaszt szellemről is hallunk beszélni, s látjuk, hogy társadalmunk beteges. De abban nem vagyunk a Lehel-Kürt czikkirójával egy értelemben, hogy ezt városunkban az egy-két egyén között fenforgó ellenséges viszony szülné, már csak azért sem, mert azok kik között ilyen személyes de kiegyenlithetlen differentiák forognak fen, — soha de soha sem müködtek addig a társadalmi téren egy czélra, s azt hiszszük hogy ha különben meg lesz az alap a társadalmi élet javulására, ezen urak személyes ellenszenve a javulást megakadályozni nem fogja.

Hanem reánk nézve kik ezelőtt Szolnok város társadalmi mozgalmaiban részt vettünk, egészen más okok szülték a társadalmi összetartás lazulását s ez által az élénkség megszüntét. Változtak viszonyaink, közülünk némelyek más állásba, más viszonyok közzé jutottak, s a szerencse elkényeztetett gyermekei nem találják jól magukat a régi környezetben. Ez előtt jó volt azon élvezet, a mi egy kis városban elérhető, ma nagy városi élvezetek kellenek, aztán valljuk meg megöregedtünk egy kicsit s ha a kedély frisseségéből, mondhatni gyermetegségéből veszt, az izlés is válogatosabbá lesz.

Büszkén mondhatjuk, hogy ovodánkat társadalmi utón hoztuk létre, s azon mükedvelősködés, a melyet a „Nagy-Kunság“ szolnoki levelezője bunkós bottal sem birt agyon verni, volt főtényezője e hasznos intézmény valósulásának, de mert alig hiszszük, hogy valaki kisérletet merne tenni egy előadás rendezésére, pedig ehez a Lehel-Kürt czikkirója által emlegetett személyes ellenségeskedésnek semmi köze sincs.

Elismerjük, hogy társadalmi életünknek egyik baja az is, hogy városunkban a megvagyonosodott jövevény nem marad meg, s kiegészitjük ezt azzal, hogy nincs is városunkban oly elem, mely vagyonilag független volna s elég szabad idővel rendelkeznék arra, hogy a kis dolgokkal, a társadalmi élettel bibelődhessék; ellenkezőleg a kenyér kereset gondjai azok, melyek mindenkit legnagyobb mértékben igénybe vesznek.

De hát mi a teendő?! Ez bizonyára olyan kérdés, melyre a feleletet megadni nem könyü, mert azon összetartás melyet a Lehel-Kürt ajánl, csak általános jelszó, mely akkor ér valamit, ha annak valamely életrevaló társadalmi mozgalom létrehozása által alakot és tartalmat adtunk.

Mi azon nézetben vagyunk, hogy miután jelenlegi viszonyaink között leginkább érezzük társadalmi téren a kezdeményező vezér egyéniségek hiányát, akkor fog társadalmi életünk javulni, akkor fog megállani azon lejtőn, melyen most lefelé sikamlik, ha kiválik városunkban olyan vezér egyéniség a ki társadalmunk egészséges elemeit maga köré gyüjteni, azokkal egészséges alapra fektetett társadalmi mozgalmat inditani s a mozgalomnak irányt adni képes leend. Igy reméljük és várjuk mi társadalmi életünk javulását, s várjuk, hogy az a ki a társadalmi életben ily vezér szerepre van hivatva, nem fog soká váratni magára.

A mi társadalmi bajainknak városi közéletünkre való kihatását illeti, arról majd más alkalommal szólandunk.

A szolnoki kir. járásbiróság általános ügyforgalmi kimutatása 1880. évről.

A) Polgári ügyekben:

1879. évről hátralékban maradt	1.	
1880. évben érkezett	6463.	
Lett összesen	6464	drb.
Ebből elintéztetett . . .	6424.	
Hátralékban maradt	40	drb.

B) Telekkönyvi ügyekben:

1879. évről hátralékban maradt:	semmi.	
1880. évben érkezett	4320.	
Elintéztetett ugyanannyi.		

C) Bünügyekben:

1879. évről hátralékban maradt:	semmi.	
1880. évben érkezett	3109.	
Elintéztetett mind.		

D) Kisebb polgári (bagatell) ügyek:

1879. évről folyamatban maradt	111.	
1880. évben érkezett	555.	
Lett összesen	666	drb.
Elintéztetett 1880. évben .	208.	
Hátralékban maradt	85	drb.

E) Elnöki ügyek:

1880. évben érkezett	641.	
„ „ elintéztetett . . .	636.	
„ „ folyamatban maradt . .	5	drb.
Összes beadványok száma	15,200.	
Összes hátralék . . .	130.	

Kézbesitések száma:

a) helybeli	28,759.	
b) vidéki	5503.	
Összesen .	34,262	drb.

Telekkönyvi birtoktestek változása:

a) adásvételi szerződések által 582 esetben, értéke	455,197 frt 41 kr.
b) birói végrehajtás utján 19 esetben, értéke	16,532 frt — kr.
c) haláleset következtében 144 esetben, értéke	121,235 frt 77 kr.
Összes érték	592,965 frt 18 kr.

Uj terhek keletkezése:

a) adóslevelek bekeblezése által 199 esetben	216,415 frt 37— kr.
b) adóslevelek előjegyzése által 23 esetben	28,447 frt 41— kr.
c) végrehajtás utjáni betáblázás által 156 esetben . .	156,830 frt 22½ kr.
d) hagyatékból kifolyólag 8 esetben	1749 frt 80— kr.
Összesen	403,442 frt 80½ kr.

Terhek törlése 194 esetben 361,962 frt 53½ kr.

Összes értékforgalom:

a) birtokban	592,965 frt 18— kr.
b) terhek keletkezése által	403,952 frt 80½ kr.
c) törlés által	361,962 frt 53½ kr.
Összesen	1.358,870 frt 52— kr.

Összehasonlitás:

1879. évben tett az összes értékforgalom 1.141,680 frt 83½ krt.

Ebből esett:

birtokvételekre	1879.	évben	472,318 frt 65— kr.
	1880.	„	592,965 frt 18— kr.
terhek keletkezésére	1879.	„	379,800 frt 65— kr.
	1880.	„	403,942 frt 80½ kr.
terhek törlése által	1879.	„	289,561 frt 53½ kr.
	1880.	„	361,962 frt 53½ kr.

A gőzmalom kérdése.*)

— . — g aláirással e kérdésben volt alkalmunk hallani ellennézetet is, igaz, nem égészen érdektelen oldalról, hanem még is oly egyén tollából, ki mint a vállalkozó házi barátja, vagy ügyvéde — akarom-nem akarom — kénytelén vala a tárgyhoz hozzászólani.

Igaza van az alakszerüségre vonatkozólag elejtett nézetnek, meg nincs is igaza; igaza van abban, — mi őszintén megvallva, csak történetesen kerülte el figyelmemet, — hogy az első foku iparhatóság Szolnokon csakugyan a tanács, de nincs igaza, mikor az ipartörvényre hivatkozva, annak 8 és 9 §-a tartalmára utal, mert ott csak az „iparhatóság“ emlittetvén, hogy — . — g czikkjének e tétele is korrekt legyen, s hogy az első czikk irója e részben „mea culpá„-ját töredelmesen bevallhatta, be kell sugnunk, hogy e tekintetben a rendelkezés hivatkozott törvény 97 §-ának b. pontja alatt található.

Teljes szándékom lévén minden személyeskedést mellőzni, nem akarom emliteni, kitől tudja az ellennézet, ama merő formalitásra vonatkozó Kolumbus-tojás-szerü alapos ismeretét, azt sem, valjon „az ábrándozásra oly hajlammal bir e komoly lelkületem,“ minővel az ellennézet irója nem bir, de igenis „ábrándos lelkületem egész hajlamával“ vissza kell utasitanom czikkének bizonyos oly irányát s tartalmát, mely velem s előző czikkemmel szemben merő fictiónak, vagy helytelen deductiónak mondható.

Én a Rómába vezető utat nem kerestem, mint az ellenes czikk, mert az egyetlen és helyes utra sikerült rátalálnom, s tán azt sem mondhatom, hogy valami tulságosan szivemen fekszik e város üdve, hanem felszólaltam, mert bizonyos dolgokban bizonyos szégyenpir égeti a legcsekélyebb ember arczát is, ha a közös hallgatásban, eleven jogérzéke mellett, ő is hallgatásra kárhoztatja magát.

Ki az előző czikket elég figyelemmel olvasta, arra nézve, hogy én „a kereskedés és ipar minden áron és irányban való fejlesztésének,“ vagy a gyáraknak, szóval tehát a nagy jövőjü iparos életnek ellensége volnék, s a fényes palotákban, mint ilyenekben gyermekies örömem telnék — ugy hiszem legkisebb meggyőződést sem szerezhetett.

Mert eltekintve azon bombasztikus szavaktól, melyek a honi ipar és kereskedelem miként leendő emelése tárgyában a — . — g czikk megszülése előtt mint sajátságos hangzavar világgá kiáltattak, a nélkül, hogy valami tényleges eredmény felmutatásával dicsekedhetnék, részben és egészben igazat kell adnom az ellennézet tartalmának, midőn a gyárak nagyszerü hivatásáról beszél, s ellenkezőt vitatni sem kor, sem ész-szerünek nem tartanék.

Czikkemben Szolnokot, mint a megye központját, székhelyét tekintettem, mert csakugyan az, s nem tekinthettem a mi nem, t. i. gyárvárosnak; ugy tekintettem tehát, mint megyénkben minden szépnek és hasznosnak központját, melyből — miként szivből a vér-erek — a fény, csin és jóllét az egész megyére kiáradjon, s a mint ez legtöbb megyéinknél is van; nem lehetett czélom a benne már meglevő jót dicsérgetnem, mert az már magában birja öndicséretét.

Városunk egyébként lehet gyárváros is, csak jelöljünk ki alkalmas helyet minden gyártelepnek, s hogy ily

*) Tárgyhalmaz miatt késett. Szerk.

helyek mindig kijelölendők, arra nézve az ipartörvény 8 §-a minden kételyt kizár.

Épitsen a vállalkozó komor nagy fövegü gőzmalmokat minél többet s minél okszerübb berendezéssel a maga helyén, annak csak örülhetünk, de sem én, sem más nem fog örülni, ha e gőzmalmok örökös lármája, tüdő-vészt teremtő füstje és pora a szomszédot, annak egészségét s beltelkeinek értékét rongálja és aláássa. Hiában apellálunk itt a „csak az illetékes hatóság teljesitse kötelességét“ — féle könnyedén odavetett utasitásokra, ilyesmik a szomszédos polgárok békéjét és nyugalmát nem fogják biztositani. Furcsa volna különben, de a gyártulajdonos is görbén nézne a világra, ha az az illetékes hatóság éjjel-nappal ott konstáblereskednék a kürtőnél, a zakatológép kerekei közt, lesve, hogy „no uram, mikor reped már meg a gőzkazán?“ — vagy fohászkodva, hogy „hála az égnek még ma sem repedt ketté és robbant széjjel a gőzkazán.“

Ilyen hatósági kötelesség teljesitést ért az ellennézet, vagy mifélét? ha ilyet, vagy még ennél is szigorubbat ért, még akkor sem látjuk az emberi életet, a szomszédos épületek állagát, vagy ezek értékét garantirozottnak.

Ugy tudom, az illető vállalkozó ur, minapaban vett fundusán, eleinte épületeket akart emelletni, s megvagyok győződve, hogy e szándéka a legjobb is volt, mert bár igaz, hogy ez által elesett volna talán azon — egyik társadalmi osztályunk előtt fölötte kedves — koczkáztatástól, mely a gyári-ipartüzőknek igen sokszor dédelgetett „bogara“ hogy tudnillik „vagy sokat nyerni, vagy mindent veszteni,“ — de szolid épületek emelésével Szolnokon s épen ez emlitett helyen oly állandósuló jövedelmi forrást teremthetett volna, vagy teremthet még magának, mely kényelmes és jutányos lakas dolgában igen igen szegény városunkban — főleg a hivatalnoki osztálynak, s főleg akkor, ha a törvényszék s annak számos személyzete is ide kerül, — valódi isten áldássá válnék.

Ez azonban már a t. vállalkozó privát dolga s tán zseb-kérdése is, miről e helyen talán ennyi is több az elégnél!

Különben, mint az első czikkemben, ugy is Cato modorában csak annyit ismétlek, hogy a gőzmalom az emlitett helyen ne engedélyeztessék.

Szolnok, febr. 8. 1881.

Polyphemus.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI ÜGYEK.

* A szolnoki járás tanitóköre e hó 15-én kedden délelőtt 9 órakor a belvárosi iskola helyiségében rendes gyülést tartott, melyen 18 tanitó, a kir. tanfelügyelő és Szántó Sándor iskolalátogató volt jelen. Az 1880. evi decz. hó 19-én tartott ülésről szóló jegyzőkönyv hitelesitése után Wehle Luczia tanitónő tartott egy époly tárgyilágos, mint szakavatott szép stylü felolvasást. „A földrajzi oktatás a III. osztályban“ czimmel tekintettel a szolnoki viszonyokra. A jelen voltak a szép értekezést éljenzéssel fogadták és a kir. tanfelügyelő inditványára elhatározták, hogy a dolgozatot egy Perényi Jánosné, Ujházy László és Baumhorn Ede tagokból álló bizottság által megbiraltatják s azután a hivatalos szaklap (Néptanitók lapja) szerkesztőségéhez közlés végett beküldik. — A második tárgy volt: segélyek gyüjtése tárgyában hozandó határozatok a miniszteri szabályrendelet 2. §-ának d) pontja és a kör ügyrendjének 6. pontja értelmében. Minthogy a gyülés egybehivása és a gyülés megtartása közt levő idő sokkal rövidebb volt, mintsem a tagok képesek lettek volna ezalatt a segélyek miként gyüjtése felől ugy gondolkozni, hogy a szóban levő tárgyhoz érdemlegesen szólhassanak a kir. tanfelügyelő ur inditványára egy Gombkötő János, Timon Ferencz, Baumhorn Ede és Szontágh Jakab urakból álló bizottság megbizatott, hogy e tárgyban egy tervezetet készitsen. Elfogadtatott továbbá Szontágh Jakab azon inditványa, hogy a megállapitott tervezet jóval a legközelebbi üles megtartása előtt a tagok között körözttessék tanulmányozás végett, hogy igy a tagok a legközelebbi ülésen — melyen e tárgy tüzetesebb megvitatás végett napirendre kerül — érdemlegesen hozzászólhassanak. Következtek az inditványok. Szontágh Jakab inditványa a kir. tanfelügyelő által benyujtott módositványnyal következő értelemben fogadtatott el. Tekintve azt, hogy a legközlebb történt népszámláló ügynöki működésünk alkalmával a szolnoki lakosság nagy részének iskolázatlan állapotáról meggyőződést szerezhettünk magunknak: tekintve azt, hogy ezen iskolázatlan állapot még a legfiatalabb generatioban is észlelhető, minek természetes oka az, hogy az alsóbb — különösen munkás néposztályhoz tartozó szülők gyermekeiket részint minden alapos ok nélkül, részint pedig a szükséges ruha és taneszköz hiánya miatt nem iskoláztatják s igy a gyermek felnő, a nélkül, hogy az iskolának még csak belsejét is látta volna: tekintve továbbá azt, hogy egyes osztályok tultömöttek, miáltal a sikeres oktatás lehetetlenné válik és tekintve végre, hogy a járási kör hatáskörébe tartozik a népnevelésünk előmozditását megnehezitő körülmények és tényezők megszüntetésére minden erejéből hatni: a járási kör a Szolnokon működő iskolaszék utján felkéri avárosi törvényhatóságot, hogy ezen felsorolt bajokon minél előbb segitsen.

Elfogadtatott továbbá Gombkötő János azon inditványa, mely szerint — tekintve a nyugdijalapba befizetendő összegek beszedésénél uralkodó rendetlen eljárást valamint az orsz. nyugdijintézetbe való felvételnél rendesen elkövetett hátrányos intézkedéseket — a kir. tanfelügyelőség utján a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumnál ezen helyzet javitása, valamint a befizetett összegekről szóló nyugták behozatala sürgettessék.

Megallapodás folytán a legközelebbi ülés f. évi junius hó első felében egy az elnökség által közelebbről meghatározandó napon fog megtartatni. E gyülésen Polonyi Mátyás tart gyakorlati próba előadást egy tetszésszerinti tárgyból és esetleg Szontagh Jakab egy paedagogiai napikérdés felett fog értekezni.

Több tárgy hiányában a gyülés 11 órakor feloszlott.

Szontágh Jakab,
a járási kör jegyzője.

Tisza-Sas, 1881. febr. 13.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Becses lapjának f. évi január 29-én megjelent 5 — 214. számában „Egyházi és iskola ügyek“ rovatában egy, a tanügy barátait nagyon is megbotránkoztató, egyházunkat illetve egyháztanácsunkat, különösen pedig az iskolaszéket igen is közelről érdeklő közlemény olvasható y—y aláirással.

Engedje meg tek. szerkesztő ur, hogy ezen közleményhez becses lapjaban röviden hozzá szólhassak, mivel azt részint magam iránti, részint pedig hivatali kötelességem szó nélkül hagyni nem engedik.

Én, ki 1880. apr. 24-ik óta negyedik ember vagyok a sasi egyházban az egyházi ügyek élén — csak a mult hónap közepén kezdtem meg hivatalos működésemet. Hogy elődeim mint jártak el hivatalukban kötelességükből mit teljesitettek, mit nem? vádolható-e az ő vezetésök alatt álló egyház tanács vagy isk. szék hanyagsággal vagy nem? azt birálgatni nem az én dolgom ugy hiszem mindenik megfelel saját eljárásáért. Csak annyit óhajtók a m. t. olvasó közönség s minden a tanügy iránt érdeklődők felvilágositása czéljából megjegyezni, hogy én mindjárt idejövetelem után egy pár napra presbiteri gyülést hiván össze, hozzá fogtam az egyházi ügyek rendezéséhez és ugy látom lelkiösmeretes hozzálátás, az egyháztanács részéről jóakaratu támogatás mellett sikeresen lehet boldogulni.

Megalakitottam a névleg már régen meglevő, de soha semmikép nem működő isk. széket, nem csak, hanem az törvényszabta kötelességét teljesiti is, már megalakulásakor megejtvén az oly üdvös iskola látogatást s ugy hiszem, nem lesz többé szükség lap utján hivni fel kötelessége teljesitésére s bátran mérhetünk akár a megyei tanfelügyelő ur, akár egyházi felsőbbségünk szemébe s nem fogunk hanyagsággal vádoltatni ezután.

Az y—y ur közleményében foglalt botrány dolgában pedig — mely idejövetelem előtt történt meg — egyház taácsunk a hir vitelekor azonnal megtartotta a szigoru vizsgálatot, utasitván az abban érdekelt rektor urat kötelességének mindenkori pontos és lelkiösmeretes teljesitésére.

Szerkesztő urnak mindenkori tisztelöjei,

György Ferencz,
időközi ref. lelkész.

IPAR, KERESKEDELEM és KÖZGAZDÁSZAT.

⁂ Felhivás a gazdatisztekhez. A Békés, Csanád-, Csongrád-, és Jász-Nagykun-Szolnokmegye-vidéki gazdatisztek és erdészek B. Csabán f. hó 20-án d. u. 3 órakor a Caszinó termeiben, — a Szabolcsmegyei gazdatisztek és erdészek pedig Nyiregyházán f. hó 21-én értekezletet tartanak, melyen a nyugdijintézet tárgyában megkötött előleges szerződések előterjesztetnek, s a f. hó 27-iki közgyülésre a kiküldöttek megválasztatnak. — Az érdekelt gazdatisztek és erdészek ezen értekezletekre, melyen a választmány kiküldöttje Ursziny Pál ügyvéd is részt veend, ezennel meghivatnak.

Felhivás az üzletemberekhez!

„Magyar üzletkönyv“ czim alatt egy munkát rendezek sajtó alá, melynek czélja fölkelteni az üzleti szellemet hazánkban. E végből üzletkönyvem a legszükségesebb utbaigazitásokat fogja nyujtani arra nézve, hogy a magyar üzletember a legolcsóbb hitelforrásokat megismerhesse s üzletét bankhitelképessé tehesse, azt az egész országban megismertethesse, és széles e hazából megrendeléseket nyerhessen.

A „Magyar üzletkönyv“ e czélnak megfelelőleg három részre lesz osztva.

Első része a hitelviszonyokat, a praktikus üzletemberek szempontjából fogja tárgyalni, előadva a bankhitel megszerzésére szükséges teendőket, s gazdák számára a jelzálogkölcsönök körüli eljárást, hogy drága kölcsöneit mindenki olcsókra konvertálhassa.

A könyv második része „Sajto-compass“ cim alatt az összes magyarországi lapoknak, mint hirdetési közegeknek, rendszeres összeállitását fogja tartalmazni, szakok és városok szerint rendezve, feltüntetve egyszersmint az egyes piaczok commercialis jelentőségét.

A harmadik rész „Üzletcsarnok“ czim alatt a magyar exportüzletek, s általában a magyar üzletemberek rendelkezésére áll. Ebben mindenki egy 20 szóig terjedhető ingyen

TÁRCZA.

Jókai pohár köszöntője a Széchenyi lakomán.

A nemzeti kaszinó folyó hó 6-án este tartotta meg szokásos Széchenyi-lakomáját, mely alkalommal tudvalevőleg a kaszinó egy tagja Széchenyi-serlegét kiüriti az elhunyt „legnagyobb magyar“ emlékére. E tiszt az idén Jókai Mórnak jutott, ki ez alkalommal a következő áldomást mondotta:

Uraim! A régi ugynevezett jó időkben az a szokás divott, hogy a haza atyái az országgyülésről üdvös törvényeken kivül még lelkesitő országgyülési nótákat is vigyenek haza a küldőiknek.

Abban az évben, a melyben én születtem, keletkezett egy országgyülési dal, a melynek ez volt a kezdete: „Rózsabimbó borostyán.“

Ennek a dalnak két sora igy hangzott:

„Széchenyi homlokán
Virul a borostyán.“

Az egész dal Széchenyi politikájának megdicsőitése volt.

Nekem tehát ezt a politikát már a bölcső dalban tanitották. És aztán eltartott ez a dal majd két évtizedig mindig jobban elterjedve; sirtak, örültek, lelkesedtek rajta. — A kik huszonhárom évvel később születtek azoknak a bölcső dala már trombita recsegés és ágyu dörgés volt s az is egy nagy politikának a megdicsőitő országgyülési dala volt.

A hatalmasabb, erősebb dal hangja rég elmorajlott; hanem az még mindig hangzik, hogy; „Széchenyi homlokán virul a borostyán.“

Egy rövid, de merész mondás fejezi ki ez egész politikát: „Magyarország nem volt, hanem lesz.“ Már maga az első szó is oly vakmerő, hogy Magyarország nem volt. Holott a költők mind azt énekelték s utánuk az egész nemzet, hogy Magyarország csak volt, csak a multban élt, hogy most már csak részben él, többé nincs jelen, hogy puszta már a Hunnia s oda a boldogabb év! Vakmerő eszme volt ezzel az általános kesergő hittel szemben kimondani azt, hogy nincs, mert visszasiratni a multat, hogy Magyarország addig még nem is volt, nem volt az az ország, mely számot tesz az országok sorában. Még merészebb volt a kiegészitő mondat, hogy Magyarország csak ezután lesz. Lesz az az ország, a minőnek ő nem almodta, nem prófétai extázisban képzelte, de egy teremtő lélek istenségével tervezte.

Jól látta azt Széchenyi, hogy egy nemzetet pusztán hősi erényei, véráldozó honszerelme meg nem tart, meg nem örökit. A legnemesebb népfaj is, ha a kultura terén hátramarad, rabszolgája fog lenni az idegennek, hogy a népeknek azokban a nagy csatáiban, a miket nem fegyverrel vivtak, mindenkor vesztes fél marad.

S valóban szív kéllett hozzá, mely a hátramaradás láttára a kezdeményezés bátorságát s a siker reményét el ne veszitse.

Mindenek előtt nem volt az országnak egy igazi fővárosa, Pest egy nyomorult sárfészek volt, szegény is, idegen is. Arisztokraciánk a külföldön, gentrynk a falun a magyar szó a pusztában. Életpálya kevés, az is bizonytalan, nem jutalmazó. Mezőgazdászatunk kulminált a birka tenyésztésben, marhatartásban, kereskedelmünket képviselték a gabónáshajok, a deszkás tutajok, földmivelésünket gátolta az urbér rendszer, hitelünket az ősiség, tudományunk szét szórva a főiskolákban, zárdákban, diksztériális hivatalokban, kultur nyelvünk egy holt nyelv, szinművészetünk Thespis vándortalyigáján, testészetünk a czimermázolásra utalva, egyetlen hirlap, néha kettő az egész országban, s ha egy egy költő támadt a nép közül, azt megbámulták, mint a szerecsenek közt az álbinát.

És ami legkétségbeejtőbb volt: az a rettenetes megelégedés a saját nyomoruságunkkal és az a nemzeti felmagasztalása idealizált szegénységünknek, az a kultusza a semminek.

És Széchenyi vállalkozott rá, hogy ledöntse az oltárra emelt „Semmiség“ bálványát s felébreszsze a nemzetet arra a tudatra hogy a mije van, az semmi, hogy ingyen nem kap senkitől semmit, hogy mindet magának kell megszerezni és nagy fáradsággal.

Vállalkozott rá, hogy e nemzetet átgyurja egészen, nem ugy, a hogy egy korábbi nagy alkotó lángész (II. József) nagy tévedésében tervezé, hogy idegen nemzetté erőszakolja átalakulni a magyart, hanem meghagyva Kelet Népét annak, a minek teremtve van, Kelet Népének, s az ősi erényeket, a mik avultságukban már a hibák kategoriájánal birtak, alakitva át modern tényezőkké. A miket mondott Széchenyi, azok mindig ugy voltak mondva, hogy azokat egész Európa meghallhassa, hanem azért a falu is megértse.

A nagy szavakat azonban megelőzték nála a nagy tettek, vagy nyomban követték.

Mert a kulturát csupán pénzen megszerezni, igaz, hogy nem lehet; — de pénz nélkül megvenni sem lehet.

A kulturára kiadott pénz gyökeret ver a földben, s biztositja az áldozathozó nemzet növekedését.

A haladó kor az ősök hamvait nem respektálja, hanem az élők szellemét igen: — nem számitja be a a jogainkat, hanem a tehetségünket, nem kérdezősködik a dicsőségünk után, hanem a hitelünk után.

Széchenyi lángszelleme talált lekesült követökre, sikert csak igy vivhatott ki; de a mellett mennyi akadályra kellett találnia Széchenyinek az ujjáalakitás ezen nagy munkájában, melyben egyszerre kellett küzdenie a nemzeti szellem másfelé csapongó aspirációival s a tespedő anyag egy helyben maradási vágyával. Ott találta maga előtt a főnemest a ki a lánczhidat a nemesi előjogokra vert első láncnak tartotta, s megfogadta, hogy soha át nem megy rajta, a ki soha fel nem lépett istentelen gőzhajtotta hajójára; a táblabirót, a ki nevetni valónak találta kaszinóját, lófuttatását; a tulbuzgó ifju nemzedéket s annak lángszellemü vezérét; a pesti törzspolgárt, a ki kasztja előjogait féltette az ő nagyszabásu reformjaitól egész a földmivesig.

Nem irtózott vissza a tusától. Müvei egy egész irodalmat képeznek, mikben alkotásait védte egy felől egyenrangu lángelmék ellenkező nagy irányeszméi, másfelől a vastag értetlenség ellen. Müveiben kitünik az iró, a ki egyesiteni tudta magában az igaz magyart és az

hirdetésben megismertetheti, s a közönségnek ajánlhatja üzletét, ha a „Magyar Üzletkönyvet 1 frt bolti árán előre megrendeli. A fizetés előzetes beküldése nem szükséges. Elegendő a rendelés alólirotthoz (Budapest, koronaherczeg-utcze 6. szám) czimezve megküldeni.

Nagyobb, vagy feltünő alakban közzéteendő hirdetések az üzlet könyv hirdetési részében egy oldalra 16, ½ oldalra 8, ¼ oldalra 5 frtért vétetnek fel, s a könyvet minden hirdető ingyen kapja.

Budapest, 1881. január 14-én.

Mudrony Pál s. k.

LEVELEZÉS.

Jászberényi levelek.

II.

(—o—(Bálazunk mindenfelé . . . nemcsak Páris fénytermei usznak kéjárban a vigaknak varázshatalma alatt, nemcsak a világvárosok salonjaiban pezsg a vér a lüktető erekben s hullámoztatja a delnők habkebleit s hozza rezgésbe a „delfiak" idegszálait: bálaz most a külföld s belföld egyaránt; bálaz mind a világ, a hol farsang van . . . Bálaznak különösen a dohánybeváltó hivatalok, hol a bevétellel épen nem áll arányban a kiadás s mégis ráfizetnek a bálrendezők — dohányos kertész képében — a pálinkás zsidónak . . . Bálaznak az egyesek, a jótékony egyletek, — tánczolnak a szegények és árvák javára . . . Rendezve van itt amott korcsolya-bál, katona-bál, gyermek-bál, iparos-bál, börzebál s tudja Isten még mi czimü bál.

S mindez miért? Mert vége felé jár a farsang, s nagyböjtben sem nem illik, sem nem dukál bált tartani, mivel akkor a farsangnak böjtje sem volna, ha a böjtből farsangot csinálunk vala. Az idö öröktörvényét tehat, melyet az emberi társadalom szokása szentesitett s századok megbirdettek, sérteni sem nem illik, sem nem dukál.

Tehát farsang mindenfele, bálazunk mindenfelé . . . Miért volna hát városunk is, melynek „haladása" s „maradása" fölött a „Jászberény és Vidékében" tollharcz vivatik két lelkes viador által, oly kivétel, mely a farsangi idény alatt, a viadorok eszmetusáival egyelőre mit sem törődve: inkább bálazni ohajt. A marról majd lesz idö a böjtben is elmélkedni.

Igy a jászberényi korcsolya-egylet f. hó 19-én tartá csinos báljat, — jótékony nöegylet pedig, egyleti jogánál fogva, habár legközelebb tagadtatott is, hogy léteznék egylet, melynek jogai volnának, f. hó 27. tartandja tánczvigalmát.

Időzzünk kissé e pontnál s tegyük föl például, hogy én is jelen vagyok a nőegyletnek febr. 12-iki választmányi gyülésén, hol az elnök tisztelt személye azt mondja nekem bizonyos kérdés tisztába hozatala végett tett tagadásomra:

— Kérem, ehez az egyletnek joga van! — S erre én igy felelek félgorombán:

— Az egyletnek nincsenek jogai!

No már most kérem a tisztelt hallgató és olvasó publikumot, tessék nevetni, még pedig bárgyúságom fölött. Oly mondásom volna ez, melyhez hasonlót még Speke kapitány sem hallott a Nilus forrásánál . . .

Az egyikkel készen volnánk . . . de jön a másik.

Ugyanakkor arról is szó volt, hogy f. hó 27. tánczestély tartása határoztatott. Ez lett azon bál, mely a nőegyleti választmány kebeléből e czélra kiküldött bizottság által rendeztetni — per sundam bundam — egy kis kamukéró segélyével — elmulasztatott.

Tehát ha például ugyanekkor jelen vagyok én is, s a jegyzőkönyv történethüségére vonatkozó alapos és teljesen jogosult elnöki észrevételre azt mondom egész gorombán:

— Nem igaz! . . .

És e két szó untig elég arra, hogy a napfény tiszta tények desavoulásán kivül neveletlenül megsértessék általam először a szeplőtlen ügyszeretetü elnöknő, másodszor ennek személyében a mindenki által tisztelt, nagyrabecsült, müvelt hölgy, — untig elég arra, hogy megsértve legyen az egylet méltósága saját tagja által, s kitüzve lássa az ügypártoló közönség a nőegylet gyászlobogóját oly kezekből, melyek amaz egylet érdekében az egyetértés, testvériség és szeretet háromszinü zászlaját lobogtatni volna inkább hivatva.

Bővebben interveniálni nem akarunk ez ügyben, de a közmorál szempontjából jogunk van tiltakozó szót emelni minden oly mozzanat s szomoru ténykedés ellen, mely virágzásnak indult jótékony nőegyletünk szétrobbantására s a tagok egymás iránti elkeseritésére — habár látszólag is — irányitvák . . Ezt sem az egylet méltósága, sem az egyesek iránt tartozó illem és tisztelet meg nem engedi ott senkinek.

A nőegylet haladni fog a megkezdett magasztos úton, s haladásának kerekeit — mert a kormányt biztos és avatott kézben tudjuk — sem egyesek agyarkodásai, sem holmi idétlen kamukérók, sem az ördögök inczikkelkedései meg nem állithatják.

A bálról szóló tudósitást pedig egyebekkel együtt hagyjuk most jövőre.

Török-Szt.-Miklós, 1881. febr. 14.

Tekintetes Szerkesztő ur!

A „Jász-Nagykun Szolnok" folyó évi 4-ik számában megjelent megyénk víz-ügyeire vonatkozó czikkben felemlittetik a mi szerencsétlen alatkai víz-ügyünk is, de miután ugy látszik, hogy a czikkiró nincs egészen az ügy állásáról tájékozva, szabadságot veszek magamnak a felemlitett ügy teljes felderitésére, és a tényállás tisztázására egyet-mást elmondani.

Való igaz, hogy Harkányi Károly ur a balai belvizeket reánk eresztette, az is igaz, hogy a megtartott szakértői szemle után a csatorna betömését alispán ur elrendelte, az is igaz, hogy Harkányi ur levelére a végrehajtás felfüggesztetett, de mi ennél még többet is tudunk; tudjuk nevezetesen azt, hogy a Harkányi ur levele és beadványa a beérkezés után azonnal el lett intézve, sőt a kiadmány is le lett tisztázva, hanem az ügydarab a tisztázattal együtt azóta, tehát több mint másfél év óta hever, erélyességéről ismert alispánunk fiókjában, s miután H. K. ur oly nagy hatalom, kinek nem parancsol sem a vármegye, sem a miniszterium, erélyes alispánunk nem akarja, vagy nem meri a valószinüleg H. K. urnak nem kedvező határozatot aláirni és kiadmányoztatni.

Ezuttal tehát alispánunk erélye abban nyilatkozik, hogy a magunk forma szegény emberek érdekeit, egy nagy birtokos ellenében megvédelmezni nincs bátorsága.

Simkovits Károly,
alatkai birtokos.

Helyi hirek.

— *A megyei alispán rendelete folytán* Szolnok város polgármestere gyüjtő iveket bocsájtott ki a Horvát-Szlavon társországok elemi csapás által sujtott lakósok felsegitésére. Egy ily gyüjtőiv már 3—4 nap óta hever a polgári kassinó helyiségében, sokan megforgatják az ivet, de még eddig mindenki eldobta magától, anélkül, hogy valami összeget jegyezett volna a rubrikás ivre.

— *Az ipartársulat* csizmadia szakosztálya f. 15-én délután gyülést tartott. A szakosztály elnökéül a visszalépett Medgyesi J. helyébe Hajcser I., jegyzőül Czinóber J. választatott meg. Bizottság választatott továbbá a borüzlet vitelére s egy külön bizottság a csoportonként igénybe veendő hitel megállapitására. Elhatároztatott végül, hogy a szolnoki országos vásárok vasárnapjain a sátorozás s az áruk eladása jövőben d. u. 1 órakor fogja kezdetét venni. Egyéb lényegtelen tárgyak elintézése után a gyülés feloszlott.

— *Ismét hideg fürdő.* Már több izben utaltunk azon könyelmüségre, melylyel némely cseléd vizmeritésnél életét koczkáztatja, meg nem gondolva azon komoly következményeket, melyeket ily könyelmüséggel párosult vigyázatlanság maga után vonhat. — E hó 11-én pénteken ismét meglakolt egy cseléd vigyázatlanságáért, aménnyiben vizmeritès közben az ott levő cseléd ekkel tréfálgatva és a meritésre nem is ügyelve, egyensulyát veszté és nyakig a vizbe zuhant. Csak a hamar érkező segitségnek köszönheti, hogy a Tisza vize el nem sodorta magával. Igy az átázáson kivül alig lesz valami „jutalma" vigyázatlanságának és könnyelmüségének.

— *Kacsa.* Nem rég az a hir futotta be a sajtót, hogy a 73-as rézkrajczárok egy fogadás következtében vagy mert aranynyal vegyitvék magas árkeletben kerestetnek. A nép jó hiszemmel indul a kacsa után s 20—30 vesz egy egy 73-as krajczárt. Figyelmeztetnünk kell ezért városunk jóhiszemü népét, hogy e hir teljes valótlan s a 73-as krajczárok keresgélésében a haszon valószinüsége nélkül legföllebb drága idejét pazarolhatja el.

— *A tánczná*l oly gyakran előforduló érdekes és mulattató episodok már a tánczisko lában veszik kezde-

---

európai nagy embert; nem vetette meg a humort, a sarcasmust, az adomák odataláló czélzatait. Utána nemcsak ércz- és kő-emlék, hanem egy egész adomakör maradt. Erős volt a támadásban, s erős az elviselésben. Az erősnek nem fáj a vett csapás. Mikor a küzdelemben a tulizgatott fiatalság utczai tüntetést rendezett ellene, nevetve mondá: „Sebaj! Eddig sárvári Szécsenyi István voltam, ezentul Charivari Széchenyi István leszek."

Ő valóban nemcsak családi czimerében viselte az országczimer kettős keresztjét, hanem lelkében is hordozta. Mert ennek a nemesi kettős keresztnek az egyik ága a külnegtámadás, a másik ága a belsö visszavonás. Nem csoda, ha lelke megtörött alatta.

Még 1848. aug. utolsó napján oly kedélyesen beszélt az országgyülésen a ministeri lakomákról, miket az ellenzék megtamadott, elmondva, hogy egy kedélyes lakomán több jót keresztül lehet vinni, mint a legkomolyabb tanácskozáson s hogy a magyar miniszterelnök esak nem fogadhatja a külföld követeit Diogenes hordójában s harmadnapra már csak a kétségbeesés demonának szavait tudta viszhangozni,

Mikor utoljára szétnézett hazáján a lánczhid oszlop magaslatáról s látta lelki szemei előtt mindazt halomra omlani, mit eddig épitett, látta Budapestet egyik végétől a másikig lángba borulni, látta hazájára kiönteni patakjait a vérnek, záporát a könyeknek, ozönét az idegen invásionak, ez a látás elvette elméje világát, összeroskadt alatta. S a rohanó kor nemzedéke átlépett a ledölt kolosszon, sőt akadt a ki rágázoljon. Egyetlen egy alak kelt védelmére egy másik oriási szellem, egy vak ember: Wesselényi Miklós. Egy világtalan óriás állt elő védő bajnokául egy elme-világát vesztett demiourgosnak egy egész urrá lett korszellem ellenében.

És ekkor mint hajdan a Philaen testvérek, a kik hazájuk, Cartkagó jogának igazáért élve eltemették magukat, Széchenyi is eltemettetté magát Magyarország szent jogainak élő tanujaként. Sok éven keresztül volt a döblingi élő halott kriptája Magyarországra nézve az „ara Philaenorum." Itt sem szünt meg nagy szive hazájáért érezni és fájni.

Ennek a hazának a földe tele van hintve Szachenyi arany mondásaival. Mikor az 50-es években a nemzeti szinház kiadásai tetemesen meghaladták a bevételeit, több lelkes magyar füur pénzgyüjtést rendézett ez „utolsóul" megmaradt nemzeti intézet biztositására. Szechenyi Istvánt is felszóllitották a hozzájárulásra. Ő küldött is pénzt Döblingből a jelzett czélra, de hozzá még egy jó tanácsát: „barátom, minden ember tegye azt, hogy ne adjon ki többet, mint a menyit beveész." — Ez az egy mondás egy olyan aranymező, hogy ha ezt kellő bányamivelés alá vennék hazánkban, ebből az egyből ki lehetne heverni a magunk baját is az országét is.

Még egy villanását láttuk a fényes meteornak — s aztán eltünt az, a hogy meteorok szoktak.

Mikor a földi hatalmak nem hallgattak szavára feltört az egekbe, oda appellálta nemzete ügyét.

S nem ment el hiába!

Tekintsetek körül.

A hová néztek, mindenütt Széchenyi szellemével találkoztok.

Az országot vasuthálózat szövi át, országunk szivérén gözös-had rajzik: Fiuméink számot tesz a világkereskedelemben. Rakonczálan folyóink medrük közé szorulnak, millió hectárjai a termőföldnek szabadulnak föl mocsárfenékből, gép dolgozik a mezőn, malomiparunk a világ piacz számára müködik, lótenyésztésünkből gazdag kiviteli czikk alaptörzse támadt: itt mindenütt Széchenyi szelleme járt.

Tudományos intézeteink a kor szinvonalára emelkedtek, szinmüvészetünk leverte versenyzőit, képző müvészeinket a kerek világ dicséri, költőinket elismeréssel fogadják, s az „egy" magyar hirlap helyén van ma háromszázhetven! Itt Széchenyi szelleme járt.

Terjed a haladó mozgalom ipar, kereskedés, gazdászat utján s megérett a gondolat a magyarban, hogy az üzlet nem szégyen: csak a rossz üzlet a szégyen. A magyar vállalkozni tanul s ha jól tanul gyarapodik. Itt is Szgchenyi szelleme járt.

Nézzétek meg a fővárost háromszázhetvenezer lakosaival, királyi várlakával, büszke palota-soraival, kereskedelmi rakpartjaival, vizvezetékével, gázvilágitásával, hárrom lánczhidjával, emlékszobraival, viruló közintézeteivel, emberbaráti, közmivelődési társulataival. szilárd hitelintézeteivel, nemzeti kaszinójával és kereskedelmi Lloydjával, a magyar főnemesség. értelmiség és polgári rend irányadó gyülhelyeivel. Nem Széchenyi szelleme alkotta-e mind ezt?

Halljátok meg, hogy zeng a magyar szó királyi ajakról! otthonára találva nemcsak Budavárban, de a bécsi császári lakban is. És aztán halljátok meg azt is, hogy köszönti az utazót magyar üdvözléssel most már a felvidéki tót gyermekek csoportja jókedvüen s aztán mondjátok, hogy ezt a hosszu utat a bécsi trónteremtől az árvai pór kunyhóig nem Széchenyi szelleme járta-e meg?

S nézzétek meg a hetyet, a mit Európában elfoglalunk ma! Hajdan csak akkor vettek bennünket számba, mikor háborut kellett csinalni, most számba vesznek, mikor a békét kell fentartani. Nem Széchenyi szelleme ül-e ott a tanácsban?

Oh az én bölcsődalom még most is eleven:

Széchényi homlokán
Virul a borostyány . .“

Uraim, barátaim, ifju nemzedék!

Vegyétek át az örököt, a mit Széchenyi István hagyott Rátok!

A Ti kezetek alatt az alapkőből vár lesz, a csemetéből pálma lesz, a népből nemzet lesz, az országból hatalom lesz.

Még egy egész évtized van hátra az ezredévből, a mióta nemzetünk a földet honának nevezi. Mivel üljük meg az ezredév leteltét? Azzal, hogy hóditsuk meg Magyarországot még egyszer, foglaljuk el a szellem, az ipar, munka, a czivilizáczió fegyverével! Ez a hóditás tirátok vár! A jövő milleniumot ti kezditek meg. Széchenyi szelleme vezessen beneteket s általatok mi magyar hazánkat diadalról diadalra, hogy a kezdő milleneumból átkiálthassátok az elmulóba a büszke jelszót: „Magyarország, a melyről Széchenyi azt mondta, hogy „lesz" az a Magyarország „megvan!"

tüket. Már magában véve az, hogy miképen érvényesitik a tánczos-kandidátusok a tánczta nitó illem tanitásait, mulattató nézni. Hát még az apró, naiv megjegyzések! El mondunk egy ilyet, a mely a napokban a helybeli tánczis kolában történt. Epen lengyelkére tanitotta a tánczta nitó tanitványait és az együttes, ütenyszerü lejtés czéljából, meghagyja a „férfi“ — tánczosoknak, hogy a tánczosnőket jól magukhoz szoritsák. Midőn a tánczta nitó egyik párnál ezen meghagyása megszegését ta pasztalja s a tánczosra mérgesen ráförmed, a tánczos egész naivul megjegyzi — mialatt a tánczosnőre utal, — „azt mondta, ne szoritsam a derekát.“

— *Balázs Kálmán* fővárosi zenekara, mely — mint más helyen is emlitjük — a cassino bálon gyönyörködtette a közönséget zamatos zenéjében, a bál után vasárnap este a Róth féle kávéházban mutatta be müvészi játékát, mely ez alkalommal nem csupán tánczdarabok előadásából állott. Közönség nagy számmal jelent meg ez alkalommal a nevezett helyen és jóizüen meglepolta az élvezetet nyujtó müvészi játékot, melynek meghallgatására Szolnokon oly ritkán van alkalma a közönségnek. Mint értesülünk, ezen zeneestély a zenekarnak mintegy 200 frtot jövedelmezett. Ha igaz, szép fökeresetnek is, nemcsak mellékkeresetnek.

— *A természet* megkönyörült a telet kedvelő korcsolyázókon és panaszaikat — valamint ohajaikat meghallgatva az időjárást az elmult hét folyamán a korcsolyázók előnyére úgy megváltoztatta, hogy már szerdán kedvencz téli foglalkozásuknak élhettek.

Mulatságok.

— *A szolnoki polgári cassino* által e hó 12-én a megyeszékház termében tartott bál a legfényesebb sikerrel tartatott meg. A csinosan, izlésteljesen dekorált termet, valamint annak karzatát igen fényes öltözékekben megjelent diszes közönség töltötte meg. Közel ½10 órakor jelent meg a bálanya, grf. Batthyány Józsefné ő méltósága szeretett férjével s testvérjével Kornis gróffal valamint ez utóbbi nejével. A rendező bizottság Hajdu Sándor elnökkel élén sorfalat képezve éljenzésekkel, Balázs Kálmán fővárosi zenekara pedig a Rákóczy indulóval fogadták a magas párokat. A formalis bemutatások után megkezdetett a tánez, mely szakadatlan jókedvvel reggelig tartott. Éjfél után ifj. Scheftsik István fényes és jól sikerült cotiliont rendezett, mely közel 2½ óráig tartott. — Egy meglepetésben is részesült a báli közönség a „Tisza-Vidék“ szerkesztője részéről, a ki ugyanis humoristikus stylusban irt báli apróságokat és az épen folyamatban levő bálról szóló referádát tartalmazó extrablatt-ot osztogatott a vendégek között — pénzért. Mint halljuk sokan csak azon bolránkoztak meg, hogy az extrablattot maga a szerkesztő árulgatta a lá Hazafi Verai János, s „párosával pengtek a piczulák jó hazafiak ugy pártolak a poétát!“

A bál bevétele — értesülés szerint — megközeliti a 700 frtot.

Megyei hirek.

— *Gyászhirek.* Folyó hó 12-én azon megdöbbentő eset szárnyalta át Török-szent-Miklós várost, hogy Dancs József szeretett posta mesterünk rövid szenvedés után elhunyt. — A gyász eset felett nyilvánult általános részvét bizonyságát jelezte annak, hogy városunk társadalmi életéből egy közszeretelt és becsületben ál lott polgár társ költözött el. Hivatalos müködése alatt a közönség irányában tanusitott ritka szerény és nyájas bánásmódja által annyira birta a közönség általános szeretetét, hogy nem volt egyetlen végtisztelgő ki az elhunytat meg nem könnyezte és mély sajnálkozásának kifejezést nem adott volna. Nem kevésbbé nyilvánult a részvét az izr. lakosság különösen a kereskedők körében mert a bekövetkezett gyászos esemény folytán beállott mély bánat miatt az izr. hitfelekezeti nőegylet által az eseményt követő napra kitüzött tánczestélyt felfüggesztették és elhalasztották. Boldogultnak hült tetemei 14 én d. u. 2 órakor a reform. egyházban hosszasan tartott szivreható gyászbeszéd után tétetett örök nyugalomra százakra menő és ugy a helybeli közönség, mint a környékből egybegyült kisérők jelenlétében. — Az elhnnyt özvegyet és 4 kiskoru árvát hagyott hátra. — Béke lebegjen porai felett. — Jász-Berényben f. hó 1-én tették örök nyugalomra Talabér Vilma, néhai Rózsa Károly egri polgármester özvegyének hült tetemét. A boldogult pár év előtt költözött Berénybe, hol a városi kórházban végezte be gondterhes életét, melynek egén néha napján a jobblét mosolygott reá. — Ugyancsak Jász-Berényből veszszük a gyászhirt, mely szerint Bathó Ignácz urnak fia Bzthó Győző folyó hó 10-én virágzó életének 22-ik évében elhunyt. — Politzer Armin karczagi földbirtokosnak édes atyja Politzer Mór folyó hó 5-én Budapesten meghalt 60 éves korában.

— *Bálban.* „Kisasszony! van szerencsém magamat bemutatni: N. N. vagyok. Szabad kérnem a legközelebbi négyesre?“ Kölcsönös meghajtás. A 15 éves leányka szótlanul s lesütött szemmel fogadja el a nyujtott kart és feláll tánczosával a sorba Mig a rendezéssel el vannak foglalva, a fiatal ember udvarias akarván lenni, szóba ereszkedik a leánynyal. „Szabad tudnom, kihez van szerencsém?“ „„Igen“ — volt a naiv válasz és azzal a tánczosnő, azon hiszemben, hogy tánczosa kiváncsiságát kielégitette, nagybölcsen elhallgat. — „Szabad kérni a legközelebbi franczia négyesre?“ E szavakkal közelit egy fiatal ember egy kisasszonyhoz a legutóbbi bálban. — Sajnálom, már oda igérkeztem a legközelebbi négyesre — volt a nő válasza. „Ejnye, be kár! Egy fölebbvalóm megbizott egy szép tánczosnő keresésével s kisasszony épen megfelelt volna.“

— *Curiozum.* Jászberény város gyepmestere, Nyakacs, igazabban ifj. Rácz József, a városi tanácshoz következő kérvényt nyujtott be. „[illegible]. Tekintetes Tanács! Tisztelettel alolirott, midőn a mult legközelebbi tisztujitáskor hivatalos állásomra megválasztattam, azon vérmes remény táplált, hogy az ujonan kidolgozott szabályrendelet folytán rendszeresitett némely tiszti állások szaporitásával hivatalos teendőim is gyarapodván, évi csekély fizetésem is javittatni fog. Mindenki előtt tudva van, hogy czen tisztség viselése, különösen a téli időszakon át levágott számos sertés hus emésztése által, daczára annak, hogy hivatalos kötelmeimet másodmagammal teljesitem, igen sok nehézséggel jár, fizetésem pedig oly csekély, hogy hivatalos állásommal alig egyeztethető össze; annálfogva azon alázatos kéréssel járulok a Tekintetes Tanács kegyes szine elé, miszerint ezen — az öt érzék egyikére nagyon izgatóan ható hivatalos állással egybekötött csekély fizetésemet javitani. felemelni méltóztassék. — Igérvén a Tek. Tanácsnak, hogy ezen tiszti állásomat még a nyári időszakban a gyümölcsérés idejében is a legnagyobb szorgalom és odaadással teljesitendem“.

Különfélék.

— *Mauthner Ödön* budapesti magkereskedő főárjegyzéke 1881 évre megjelent és kivánatra nevezett czég által mindenkinek ingyen és bérmentve megküldetik. Ez alkalommal megemlitjük, hogy ezen czég mely e szakmában Magyarországban az első, nemcsak belföldön örvend különös jó hirnek, henem Német-, Orosz-, és Franciaországban. sőt Éjszak-Amerikában is oly kedvező sikert nyujtottak magvai, hogy csakugyan igazoltak ama számos elismerő levelek, melyek e czéghez érkeznek. Nagy előnye e magüzletnek, hogy eredetinek hirdetett magvakat csakis tiszta eredeti valódi minőségben bocsát forgalomba, sohasem pedig olyanban, mely utántermelésből nyeretett, vagy utántermelt maggal van keverve.

— *Tóth Kálmán* koszorus költőnk — kinek elhunytáról már lapunk legutóbbi számában megemlékeztünk — e hó 5-én, szombaton kisértetett fővárosi lakásától az örök nyugalom helyére. — Deák Ferencz temetése óta a főváros alig látott még ilyen impozans menetet, gyászkiséretet. — Sok ezerre menő néptömeg főurak, miniszterek, képviselők, irók stb. stb. tömegesen vettek részt a népszerü költő végtisztességében. Több mint 30 koszoruval telerakott gyászkocsi követte a drága tetemet. A nemzeti szinház előtt Paulay Ede drámaigazgató, a népszinház előtt pedig Rákossy Jenő, igazgató mondotta el bucsuszavat. A sirnál pedig Komócsy József a „Petőfi társaság“ „A hirlapirói kör“ és az „Irók és müvészek egyesülete“ nevében mondott nagy szabásu, elragadó és könyekre inditó beszédet, — Beke lengjen a korán elhunyt költő testi maradványai felett!

— *Hány jezsuita van a világon?* A Jézustársaságnak a napokban kiadott schematismusa szerint van a világon 10,481 jezsuita. Szaporodott a mult évben a rend — levonva a halálozásokat — 274 taggal, ezek közül 104 esik Spanyolországra és 23 Franciaországra, a többiek pedig különböző államokra. Missionariusként 2209-en müködnek és pedig Észak-Amerikában 741, Ázsiában 515, Afrikában 189 a többi a szigeteken, Ausztraliában és Dél-Amerikában oszlik meg. Monarchiánkban van 528, de ebbe bele van számitva 32 ausztraliai hittéritő. Számuk mindig nő és ugy látszik az üldözés nem árt nekik. (Kár! — Ujdondász.) Franciaországban — hol testületileg julius hó óta fel vannak oszlatva — mint egyes franczia polgárok mintegy 1500-an vannak.

— *Angolos biztositás.* Egy angol, még hozzá a különczök közül, — irja a „Függetlenség“ — a napokban 100 drb Havanna szivart biztositott egy biztositó társaságnál. — Biztositás után hozzálátott a 100 szivar elfogyasztásához és rövid idő alatt azokat csakugyan kiszitta. Most követelte a biztositó társaságnál a biztositást, amelyet haladéktalanul ki is fizettek neki, azonban nyomban feladták a törvényhatósághoz gyujtogatásért.

— *Farsangi história.* Egy előkelő fővárosi tisztviselő a napokban épen lakosztálya közelében levő irodájában időzött, midőn a levélhordó több levelet kézbesitett neki s ezek között egyet, a mely neje nevére volt czimezve. A nevezett levél czimét megvizsgálva nem csekély meglepetésére egyik fogalmazója irását ösmerte fel benne. Kiváncsiságától indittatva feltörte a levél pecsétjét s hangos kifakadásokban adott kifejezést kitörő mérgének, midőn a levelet átolvasva, abból azt vehette ki, hogy fogalmazója a legközelebbi bálon találkát ad nejének. Sokáig töprenkedett azon, hogy miképen bosszulja meg magát nején és fogalmazóján. Végre is arra határozta el magát, hogy a találkát minden áron meghiusitja. A kiviteli mód volt az, a min egész nap sőt az éj nagyobb részén törte a fejét. Éjfél tajban egy gondolat villant meg agyában, a mely azonnal határozattá vált és a határozatot késedelem nélkül azonnal végre is hajtotta. Lábujhegyen belopózkodott neje hálószobájába, nesztelenül kinyitotta a mosdó szekrényt, a melyből egy tárgyat elvéve azt magával vitte. Azután nyugodtan visszatért háló szobájaba és a legnagyobb nyugalommal el ie aludt. Reggel az ur sietve elhagyta lakását meghagyván nejének, hogy az nap sem ebédre sem vacsorára nem fog haza jönni. — Amint az asssony reggel felkelve a mosdószekrényt kinyitotta, rémülve tapasztalta, hogy abból — fogai eltüntek. A találka csakugyan meg lett hiusitva, mert az asszony fogai nélkül nem ment a bálba.

Felelős szerkesztő: Kun László.
Laptulajdonos: Pásztor László.

HIRDETMÉNYEK.

A **mágocsi** uradalomból szerzett **valódi**

Árva rozsnok-mag

(Bromus inermis) tisztán kezelve s jól rostálva kapható a szolnoki vasuti állomásra szállitva zsákkal együtt 60 frt métermázsája, megrendelések eszközölhetők **Jurenák Józsefnél P.-Sápon, u. p. Czibakháza.**
1—3

HIRDETMÉNY.

A Jász-Nagykun-Szolnokmegyei őrök és közbiztonsági közegek 1881-ik évi ruházati szükségleteire ezennel árlejtés hirdettetik. Mire nézve a zárt ajánlatok a mintákkal együtt folyó évi február 28-ik napjáig a megye alispánjához beadandók, az árlejtési feltételek pedig a megyei igtató hivatalban megtekinthetők.

Szolnok, 1881. február 11.

alispán helyett:
Kerek József,
megyei főjegyző.

2—3

Primadonna sörárpát

vetésre, kis mennyiségben is árusit Kudelka József postamester Fegyverneken.

150 mázsa I-a 9 frt.
60 „ II-a 8 frt.

1—3

Pályázat.

Csépa-Szelevény községben a községi szülésznői állás, 1881. év april hó 1-étől üresedésbe jövén, ezen állásra évi 100 frt fizetéssel s minden első szüléstől 2 frt, minden más szüléstől 1 frt dijjal egybekötve ezennel pályázat hirdettetik.

Felhivatnak ennélfogva a pályázni óhajtók, — miszerint okleveleikkel, esetleg más okmányaikkal is felszerelt kérvényöket a községi képviselő testülethez márczius hó 20-áig okvetlen terjesszék be.

Csépán, 1881. febr. hó 12.

Nikl Gyula, h. jegyző. **Szvoboda József,** biró.

Eladó ház.

A csillag-utczában lévő házam 366. sz. alatt szabadkézből eladó, értekezhetni lakásomon Magyar-utcza 1458. sz. alatt.

Szolnok, 1881. febr. 18-án.

1—1 ***Kolcsánszky Antal.***

1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában Szolnokon.

V. évfolyam 9—218. Szolnok, 1881. február 27-én.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél » . . 2 „ 50 kr.
Negyed » . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkint egyszer:
vasárnap.

E lapnak ugy anyagi, mint szellemi oldalát illető küldemények, valamint a reclamatiók a szerkesztőséghez (Szolnok, Molnár-utcza 922. sz.) czimzendők.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek a szerkesztőségnél és Makray László ur üzletében Szolnokon, és minden kir. postahivatalnál.

Kéziratok nem adatnak vissza és csak akkor fognak közöltetni, ha tudjuk kiktől jönek

Hirdetési díjak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer » — — — — — — 16 »
3-szor » — — — — — — 12 »

Hirdetések
— csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
A NYILTTÉR-nek minden hasáb garmond sornyi tere 25 kr.
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

A karczagi választó kerületnek miért lesz 48-as képviselője?

Nagyon csalatkozik vagy a karczagi választóközönség pártmegoszlását nem ösméri, a ki a fentebbi egyenes kérdésre önmagának azon egyenes feletet adja, hogy „azért mert a választó közönség többsége 48-as párti. Hiszen ezt, a ki ösmeri a kunpolgárok conservativ gondolkozását ugy a magán mint a közéletben, nem hiheti el; nem hiheti ugyanis, hogy ily conservativ gondolkozásu és életü választóknak többsége 48-as párti legyen. És nem is az. De hogy Karczagon mégis szélbali jelölt lesz megválasztva képviselőnk, — legyen bár ezen jelölt maga Bugaczi Laczi, az már bizonyos.

Az is bizonyos pedig, hogy a választó kerület intelligentiája csaknem kivétel nélkül s a választók számának felére tehető ugynevezett gazdaközönség, — mely elemnek pedig nálunk nem kicsinylendő befolyása van a népre — csekély kivétellel szintén szabadelvü-párti. — Már pedig hol e két hatalmas tényezőt képező elem meg van — ott csak olyan jelöltre van szükség, kinek tehetségében, munkakészségében és jellemében a választó közönség jogos kivánalma culminál, — s minden nagyobbszerü, nálunk szokásossá vált „törikszakad“ — erőfeszités nélkül meg van a helyes irányu képviselőválasztás és nem kell Pap Elek és társainak a temetőből hozni a szavazókat, vagy a haldoklóból — a jobb érzésüek méltó megbotránkozására — szoritani ki a jelölt nevét. — A karczagi kerületnek pedig van és pedig nem egy olyan jelöltnek való polgára, ki minden tekintetben alkalmas és competens is volna a diszes képviselői állásra s a kerület jól felfogott érdeke is ezek valamelyikét követelné a jelölésre, sőt a választó közönség nagy többsége, még a 48-as atyafiakat sem véve ki, személyes bizalom folytán pártkülönbség nélkül sietne sorakozni a zászló körül, — csakhogy ahhoz a culissák titkai nem tarthatnák többé magukat s épen a karczagi polgárok szeméről esnék le azon hályog, melyet a karczagi zavaros állapotok megteremtői oly szivós kezekkel tartanak fen saját érdeküket megmentése czéljából a polgárok szemei előtt.

Nem lehetvén czélja jelensoraimnak a megtörténteket meg nem történtekké tenni — annyit jegyzek még meg, hogy azon egy pár karczagi matadour, kiknek sikerült saját czéljaik elérése végett a megyei hatalmasságokat ügyes fogásukkal részükre meghóditani — egészen alaposan számitanak ha nem a kerület érdekét, hanem az ő specialis érdeküket tekintjük, — mert nekik mindegy akár Varró Sámuel, akár Csanády Sándor lesz a képviselő, mert egyik esetben sem fog lenni e kerületnek oly képviselője, ki a vidék bizalmát birná és képes is lenne annak érdekeit magasabb körökben előmozditani; — Ugyan melyik lenne ily képviselő a most nevezettek közül? Csanády bizonyosan nem, mert eltekintve elszigetelt pártállásától ugy feje, mint keble elég üres arra, hogy a kerület érdekei előmozditására nézve semmi eredményt ne várjon e választó közönség egyedüli emberi tulajdonát képező üres szájaskodásától; és még is meg lesz választva, mert választóit a szavazók azon osztálya képezi, kiknek fogalmuk sincs róla, hogy mily vitalis érdekei vannak e kerületnek egy pár karczagi matadour által kierőszakolt rosz irányba vezetve, s igy őket csakis a helytelenül értelmezett 48-as szent eszmék vezetvén — lelkesedésükben meg fognak feledkezni saját anyagi érdekükről s addig, mig a rendszertelen vizszabályozások által e vidéknek felajánlott koldus mankó az ő honuk alá is oda nem kerül, rá szavaznak Pityi Palkóra is csak 48-as elveket valljon.

Igen természetes, hogy ez elemet épen V. Soma ur felléptetésével nem lehet conrtacarirozni, annyival kevésbé józanabb nézeteknek megnyerni. Ugyan kérem, tegyük kezünket szivünkre s bátran kérdhetjük, ki lenne az a képtelen, a ki Varró urról azt merje állitani továbbra is, hogy ha megválasztatik, képes lesz a kerület érdekeit magasabb helyeken vagy plane a törvényhozásban zöldágra juttatni? Bizony senki, mert szemébe nevetnének az ily vakmerőnek minden pártállásu atyafiak; s igazságuk van ha az ily szédelgőnek szemébe nevetnek; mert az igazat megvallva, V. ur már régen teher e kerület nyakán s ő eddig is csak ugy vált volna be az igazságos critica szerint a jelöltek sorába, ha azokat mázsa számra mérik vala s eddigi szereplésének igen nagy érdeme van benne, hogy nálunk a 48-as párthivek száma annyira megszaporodott. — Azzal tehát ugy ő, mint Karczagváros ezermestere és salonmässig phisicusa tisztában lehetnek, hogy a jelölt urat senki sem tekinti e választókerületben egyébnek, mint egy megtermett derék embernek.

Bizonyára kérdésbe teszi az e sorokat olvasó tisztelt közönség, hogy miért választatott tehát V. ur meg e kerületben 5 országgyülésen keresztül? E kérdésre már tisztelt szerkesztő ur engedelmével, jövőre adom meg a választ s hiszem, hogy a könnyebb vérüek, s kiket e kerület bajai nem érdekelnek, mulatni is fognak rajta.

Az a csodálatos, hogy a karczagi kerületben mindenki tisztában van a kérdéssel, hogy t. i.: miért lesz e kerületnek 48-as képviselője? csak a megyei hatalmasságok nem, kiket pedig, mint hiszszük, a dolog nem kissé érdekel s ugy látszik nem is iparkodnak a helyzetet tisztába hozni vagy hozatni, mert még e választókerület mérsékeltebb véralkatú eleme soha sem volt értekezletre összehiva, soha nem is lett e kerületnek közmegállapodás szerinti jelöltje és még mindég Karczagváros ezermesterének és salonmessig phisicusának csalfa alapokon nyugvó votum informativuma képezte a megyebeli irányadó körök hangulatát s igy történhetett meg az is, hogy V. ur őket a mult választás után szépen cserben hagyta, a köpenyegen egyet forditott és renegáttá lett. — No ez utóbbinál ugyan menthető, mert e metamophosist nem a saját providentiájából tette, hanem a karczagi kamukerok nagy mesterének jól irányzott tanácsából, ki még továbbra is meg akarja kisérteni a saját és szükségbarátjának (ha szükségörökös van szükségbarát is lehet) érdekében V. urral az álhazafiság villi táncát járatni.

Ha igy maradnak tehát a körülmények és e rövidlátás symptomái továbbra is megmaradnak a választást intéző megyebeli hatalmasságoknál fájdalommal ugyan, de még is jó étvágyat kivánunk minden becsületes gyomru választónak (a többinek ugy is van) a közelebbi választáshoz.

n.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Jász-Dósa, 1881. febr. 22.

A mult év folyama alatt szellőztetett ezen lapok hasábjain a dósai jegyzőválasztás, hol mintegy jósoltatott, hogy ezen szép multtal biró község a szerencsétlen főjegyző választással a süllyedés örvényébe fog sodortatni. Fájdalom a sejtelem már ténynyé vált és ugy szólván rohanunk a rosz vezetés következtében fellépő rosz közigazgatás iszapjába.

Hogy mennyire emeli a község tekintélyét jó hirnevet és hitelét egy lelkes, szakképzett községi főjegyző, azt boldogult Dósa Mihály volt dósai főjegyző idejében minden dósai lakos örömmel tapasztalta. Elhunytát ambár pótolhatatlan vesztességnek hittük, mégis vigasztalt azon körülmény, hogy a boldogult fűnöksége alatt aljegyzősködő s halálával főjegyzővé választott Budai András, ha nem is oly tőkélylyel, de mindenesetre a jóakaratszülte buzgalomtól ösztönözve hivatásának egyede s a község érdekeinek támasza, ügyvivője, szószólója leend. Valóban benső a fájdalom, mely ezen derék község süllyedését tárgyazó czikkemnek hirlapi közzétételére ösztönöz, azonban községem iránti polgári kötelességem kényszerit, miként minden erőmből siessek a süllyedést ha meg nem akadályozni, legalább visszatartani. En részemről á nyilvánosság terét választom, mert feltétlenül hiszem, hogy ezen tér részrehajtatlanul a közérdekek emelésére van szentelve. Ugy adom elő a tényeket mint azok egész meztelenségökben nyilvánulnak, kezdem közvetlen a község belügyein. A szép rendben tartott, s a község nagybecsű levéltára oly szomoru állapotban van, mintha barbár ellenség által dulatott volna fel, és ha valami aktát kell előkeresni, annak föltalálása hosszu idők kérdése, sőt legtöbb esetben felfedezhető nem is lesz. Az ügyviteli mutató csak gondolatba létezik, mely körülmény maga után vonja azon szomoru tényt, miként valamely ügy felderitésénél az összes iktatókönyveken kell átszáguldani, mi az anélkül is rövidre szabott hivatalos órát nagyon is rövidre szabja. A képviselők közül csak az hivatik be a tartandó közgyülésre, kiről meg van főjegyző győződve, hogy csak is helybenhagyolag fog szavazni. A gyülés jegyzőkönyvei nem vezettetnek tárgyilagosan, mert csak a fontosabb dolgok lesznek jegyzőkönyvezve, melyek azonban a tényállást egész ellenkező oldalról világitják meg, szóval nem hiven szerkesztetnek, mint erre nem egy példát tudnék felhozni. Egyet a többi közül elmondok. Ezen év elején tartott közgyülés elhatározta, hogy a lekőszönt községi irnok helyett; K. L. községi lakost s vizsgált jegyzőt jelöli ki és alkalmazza a szabályszerü illetékekkel. Mit tett a főjegyző? A szolgabiróhoz küldött felterjesztésben előadja, miként a képviselőtestület az irnoki állást rendszeresitetett aljegyzői czimmel szándekozik felruházni, mihez képest a képviselő testület mellőzésével, a község lakosai által választandó aljegyző állás betöltésére vonatkozó előleges lépések megtételére szólitja fel a szolgabirót, mert remelvén, hogy a bor és pálinka segedelmével a félre vezetett nép, egy Tarna-Eörsön lakó barátját fogja diadalra juttatni. A község legfontosabb ügyeit jelentéktelenek tartja és korlatolt felfogásához mérten, önfejüleg és szabály ellenesen jár el. Hogy ezen állitásom nem légből kapott, igazolja áma tény, hogy az 1880-ik évi pótköltségvetést, a szabályszerű 15 napi közszemlére ki sem tette, hanem elkészülte után, az utczáról fogott nehány képviselővel aláiratván, azt a törvényhatósághoz felküldötte.

Valóban szánalomra méltó szellemi bukfenczeket követ el olykor főjegyzőnk, mert vannak községünkben nők, mint kinevezett magán gyámok alkalmazva, s a közegészségi ügyi bizottság részére fentartott ügyeket a községi elöljárósággal tárgyaltatja, más állományu egészségügyi bizottság szerinte csak a holdban van. A szegény árvák ügye is valóban szánandó állapotban van. Igy a többi közt egy árvának, közvetlen a főjegyző szomszédságában van egy üres haszonvehetetlen haztelke, mintegy 80 □ öl terjedelemben. Ezen területet egy helybeli lakos 150 irtért szándékozott megvenni, de mivel a jelzett terület a főjegyző házának tőszomszédságában van, ki olcsóbban remél ama térhez jutni, — mindent elkövet, hogy az árva javára azon hely el ne adassék, mi miatt a felterjesztéseket saját érdekeinek megfelelőleg szerkeszti, holott tudnia kellene, hogy a törvényhatóság alispánja $\frac{890}{1875}$. számu rendeletével az árvak tulajdonát képző és nem jövedelmező ingatlanságot eladni rendel. Eszembe jutt itt a „Jászberény és Vidéke“ czimü lapban szellőztetett a községek rendezésére vonatkozó sophesmák, hol a többi között az mondatik, hogy a központi gyámhatóság hatásköréből az ügyeket a községi elöljáróságra kellene bizni, kik az egyes esetekben felmerülő felterjesztéseket véleményök szerint szerkesztik. Csak az kellene még! hogy a manipulatio betetőzött legyen, látjuk a mindennapi tényekből mily garantia az elöljáróság. Igen, oly elöljárók, kik cselekményeikben öntuda-

tosak, természetesen kivételt képeznek, de rendszerint a község jegyző bukfenczeinek közvetlen alárendelt babjai a község előljárók, mely bukfenczeknek már igen számos és vagyonos előljáróság ilta meg keserü levét.

L. A.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI ÜGYEK.

A nevelés.

Minden ember két tényezőnek köszönheti tökélyét: a természetnek és a nevelésnek. A természet e részben felülmulja a nevelést, mert jótékony ajándéka ⅔ részét teszi annak, amit az ember tud és amivel szellemileg bir. A természettől nyert képességeket az ember alapképen hozza magával a világra, hogy azon az alapon az avatott kéz felépithesse ama fontos épületet, melynek művészi tökélyesbitésétől az ember egész élete és boldogsága függ. — Gyakran megtörténik, hogy a világra hozott alapra az épitéssel megbizott személyek nem mindig épitenek oly palotát, melyet bevégzett állapotában az alappal teljesen symetrikusnak lehetne nevezni. — Ha a keskeny vályogalapzatra nehéz kövekkel kezdünk épiteni, az épitkezés összeomlik, még mielőtt elkészült; ha erős kő- vagy téglaalapra silány, keskeny vályogfalakat és nádfedeleket épitünk, a bevégzett épület elveszti becsét és nem lesz képes az élet viharai ellen daczolni.

A természettől nyert alapnak irányadóul kell szolgalni az épitkezés megkezdéséhez, folytatásához és bevégzéséhez; ennél fogva első teendője nemcsak a nevelőnek, hanem a gyermek első nevelését vezető szülőknek, a gyermek képességeit, természeti hajlamait és véralkatát kiismerni és a nevelés folyama alatt folytonosan szem előtt tartani és ez sok esetben könnyü dolog, mert a gyermek képességei és hajlami már a legzsengébb korban mutatkoznak. — A gyermeket nevelni, anélkül, hogy képességeit és hajlamait ismernők vagy a gyermeket más irányban nevelni és kiképezni, mint a mily irányt képessége megkövetelne annyit tesz, mint jövőjét veszélyeztetni és jövendő boldogságat megrontani; mert csak igen ritkán történik ily körülmények között, hogy a képességhez mért hajlamainak valaki minden más irányban történt neveltetése és kiképeztetése mellett a későbbi időben érvényt szerezni képes legyen. Nem minden nap találkozunk egy Schillerrel, aki saját akarata ellen más pályára (orvosi) történt kiképeztetése daczára ellenállhatlan hajlamainak engedve érvényre juttatta kitünő költői tehetségét.

De igen gyakran találkozunk oly egyénekkel, kik a mások által számukra választott pályában nemcsak boldogságukat, de megelegedésüket sem találhatják fel, mert hajlamaik és képességeik őket másfelé vonzották s ezen hajlamaik kielégitésétől ezelőtt tán valami megrögzött előitélet, de legtöbb esetben a félreismerés következtében elvonattak, most pedig a kellő kiképeztetés hiánya miatt visszatartóztatnak. Ily fájdalom, gyakori esetben azok tehetnek maguknak szemrehányást, akik azon jó hiszemben, hogy gyermekeik illetve növendékeik jövendőbeli boldogságát megalapitják, természetellenes nevelésük által épen az ellenkezőt érték el.

Mai napság a nevelés (a szülők részéről) hasonlit a modern házassághoz. Mindkettőnél nem a tiszta vonzalmat veszik tekintetbe, hanem az anyagi oldalát keresik Gyermekük pályájának megválasztásában a szölök nem azt tekintik, hogy melyik felelne meg a gyermek képességének és hajlamainak; nem azt keresik, amelyben gyermekük megelégedést és boldogságot találna, hanem azt, amely a legjövedelmezőbb és amelynél előreláthatólag leghamarább lehetne szert tenni nagy vagyonra. A házasságnál nem a házasulandók hajlamai és vonzalmai vétetnek tekintetbe, hanem azok vagyona; nem azt választják hitvestársul, akihez a házasulandónak hajlamai és vonzalmai vannak, akivel tehát elégedett, boldog lehetne, hanem azt, akinek előreláthatólag több pénze van.

A serdülő gyermekek á szülők által beléjük ültetett nyegleség bizonyos nemével emlitgetik társaik előtt: „Én ügyvéd leszek.“ — „En orvos leszek.“ — „Én püspök leszek“ stb. stb. és soha sem fejtik el nyomban megmagyarázni, hogy akkor nekik **sok pénzük lesz**, nagy urat játszhatnak.

Ez jellemzi a mai kort, a mai szülők törekvéseit.

* * *

Hogy ma, — midőn a neveléstani tudomány oly magas polczon áll; midőn annyi hirneves paedagogus sok évi tapasztalatainak és buvárkodásának összegezett gyüjteményei neveléstani irodalmunkat oly tetemesen gazdagitják; midőn hazánk annyi szakképzett egyénben bővelkedik — még azon szülők is részesitik gyermekeiket ferde, természetellenes nevelésben és kiképeztetésben akik kivételesen nem a pénzt, hanem az emberben rejlő képességekből kifolyó hajlamok kielégitését tartják a boldogság főtényezőjének: annak okát csak abban vélem találhatónak, hogy vagy egyáltalában nincsenek tisztában azzal, **miképen, hol és mely alkalmaknál** árulja el a gyermek képességeit és hajlamait; vagy pedig nem kérik ki az illetékes személyeknek e tárgybani tanácsát és véleményét.

Megmondom tehát én felszólitás nélkül is.

A nevelés a helyre nézve háromféle u. m. házi, iskolai és társadalmi nevelés. A házi nevelés a gyermek születésével kezdődik és a hatodik életévig csakis a társadalmi által szokott itt-ott felváltatni. Az iskolai nevelés a hatodik életévvel veszi kezdetét és ugy a társadalmi, mint a házi által időközönként felváltva mindaddig szakadatlanul tart, mig az elméleti kiképeztetés be nem fejeztetik. Ezutan egyedül a társadalmi nevelés képzi az embert.

Minden emberben vannak érzékek bizonyos tárgyak iránt, csakhogy ezen érzékek nem állnak egy és ugyanazon fokon. Egy embernél pl. a szám — vagy szin iránti érzék sokkal inkább van kifejlődve, mint pl. a hang iránti érzék. Sőt gyakran oly emberekkel is találkozunk, kiknél egy vagy más érzék egészen hiányzik, mig a meglevőek jobban vannak kifejlődve. Ezen érzékek azonosoknak nevezhetők a képességekkel. Mondottam már, hogy a képességek vagy — ami ezzel egyértelmü — az érzékek legtöbb esetben már a legzsengébb gyermekkorban mutatkoznak. Nézzük már most, **miképen** nyilvánulnak a gyermek képességei a nevelés első kelyén, a háznál vagyis a családi körben:

A gyermek első évei kizárólagosan játék közben telnek el. A játéknál nyilik tehát legtöbb alkalom a gyermeket megfigyelni, annak képességeit és természeti hajlamait kiludni. A gyermek pl. a homokban játszadozva, abban ujjaival különféle vonalakat, figurákat rajzol vagy pedig a homokot halomra gyüjtve, abból különféle alakot sőt egy-egy épület bizonyos részét sokszor a legnagyobb praeczizitással symetrikusan késziti el. Vagy ha valahonnan egy kést s egy darab fát előkerithet, szüleinek határozott tilalma daczára, nem törődve a veszélyel, mely őt a kés ügyetlen vagy gyakorlatlan kezelése által vagy szülei tilalmának megszegése által fenyegeti, belső ösztönéit, természeti hajlamait követi, faragcsál és iparkodik a képzeletében megalkotott tárgyat eszközei segitségével létrehozni; ami gyakran sikerül is neki. — Ha már most a létrehozott tárgy a képességre nem is hagyna következtetni, nem eléggé árulják-e el a hajlamok a képességet? És nem hajlamait követi e az ösztön fokán álló gyermek, midőn játékaiban válogat? Nem árulja-e el maga azon körülmény is a gyermekek különbözö hajlamait, hogy gyakran a játék megválasztásában nem tudnak egyet érteni, mert mindegyik mást-mást akarna?

Az iskolában a gyermekek képességei már könnyebben felismerhetők; ezen felismeréshez azonban itt is majdnem kizárólag a hajlamok nyilvánulása szolgál eszközül. — Aki jart iskolába, tapasztalatból fogja tudni, hogy voltak tantárgyak, melyeket ki nem állhatott és voltak ismét kedvencz tantárgyai, melyeknek előadását mindig feszült figyelemmel hallgatta és melyeket mindig a legnagyobb szorgalommal sajátitotta el; mig a többiek csupán kényszerüségből tanulta meg — ha egyáltalában megtanulta. Mindnyájan tudjuk, hogy pl. Petőfi általánosságban nem tartozott a legjobb tanulók sorába, de azért a költészettant oly alaposan és oly buzgalommal sajátitotta el, hogy már gymnasista korában a költészetlan szabályainak teljesen megfelelő költeményeket irt.

Társaságban, melyben az ember egész életén át van, még szembetünőbben nyilvánulnak az ember óhajai és képességei társalgás közben. Az ember — ha a társalgás themájának megválasztása tőle függ — soha sem fog oly themáról társalogni, amely hajlamait, képességeit el ne árulhatná és nem is kell ahhoz éles látás, hogy valakinek hajlamait és képességeit társalgásából kiismerjük.

A mondottakat összefoglalva — véleményem szerint — a körülmények és a tér szükéhez képest eléggé kifejtettem, miszerint a hajlamok és képességek a házban t. i. a családi körben, az iskolában és a társadalomban a hajlamok követése által nyilvánulnak és pedig a házban játék, az iskolában az egyes tantárgyak iránt mutatott érdeklődés és a társadalomban a társalgás által.

És ezzel — azt hiszem — megfeleltem ama kérdésre: hol, miképen és mely alkalomnál árulja el a gyermek hajlamait és képességeit?

Szontágh Jakab.

Mulatságok.

— *Jász-felsô-szt.-györgy* 1881. febr. 15. Mint e lapok hasábjain is jelezve volt, az itteni itjuság az ujonnan épitendő iskola alaptőkéjének gyarapitására f. hó 5-én tanczvigalmat rendezett „Fercsó“ zenéje ütemén. A valóban kedélyes vigalom szellemi élveit röviden megemlitve, áttérek a czélt illető anyagiakra, melyekről midőn örömmel teszek jelentést, el nem mulaszthatom, hogy ő méltósága gróf. Batthyány József megyénk közkedveltségü főispánja, ugy Gosztony Géza p. kerekudvari földbirtokos ur kegyes adományaikról említést ne tegyek, kik vigalmunkban teendőik miatt részt nem vehetvén, 20—20 o. é. frtot juttattak a község előljárságához illetékes helyre leendő eljutás végett. Ezekután még hálával emlékezik meg a rendezőség azon urakról, kik felüladakozni kegyes kedtek — kiknek midőn a szent ügy nevében forró köszönetét nyilvánitja, bizton reményli azt: — hogy ha bár szerény müködése körében rendületlenül áll a népnevelés élére, — a nép nem leend kénytelen a homályban tévelygni, — minek természetes következménye az, hogy: — „a haza fényre derül“!!! *Nemo.* T.-Sz.-Imrén f. hó 27-én — ma — az otlani ifjuság zártkörü tánczvigalmat rendez, mely alkalomra a balanyai szerepet tudomásom szerint a hejbeli főjegyző ur kedves neje Prikkel Józsefné urnő volt szives elvállalni. A **kunszentmártoni** kaszinó, folyó hó 15-én saját termében könyvtára javára társas-estélyt rendezett, — melyen igen szép számmal jelent meg a helybeli közönség: a négyest 20 pár tánczolta, a nők közül jelen voltak városunk legszebb hölgyei. Tekintve a szentmártoni II-ik zenekar játékát, még is a szünni nemakaró jókedvnek reggeli 3 óra vetett véget Denique, semmi sem kivántatik a mulatsághoz, csak jókedv. **Török-Szent-Miklós** 1881. febr. 18. A helybeli izr. nőegylet legközelebb tartott tisztujitó közgyülése alkalmával az egyleti tagok közkivánata folytán Pilczer Sándorné urnőt az egylet elnöknőjévé, Deutsch Simonné urnőt pedig a pénztárnoki állásra választotta meg. Az egylet élére ujonnan választott tisztviselők nem késtek alkalmat keresni az egylet alapjának gyarapitására, mely czélból f. hó 17 ére a kaszinó diszes termében tánczvigalmat rendeztek. A mulatság a fent tisztelt uj tisztviselők fáradhatlan buzgalma, s igyekezete folytán a várakozásnak teljesen megfelelt, miután tisztán a beléptidijakból mintegy 200 frt jövedelem fordittatott az egylet javára. Nem késtek továbbá a jövedelem elősegitésével Zeisler Ignátzné és Tolcsvay Jakabné urnők sem, miután a kredenz ügyes kezelése mellett 74 frt hasznot adtak át az egylet pénztárába. Ezeken kivül nem hiányzott a mulatság többi kelléke sem, mivel az általános fesztelen-

TÁRCZA.

Reflexio.

Az utczán süvöltő hideg szél mindenkivel érezteti a kiméletet, elnézést nem ismerő jégszivü télnek zsarnoki hatalmát. Az eget sürü fellegek boritják, ami a természetet még komorabbá tünteti fel. Az utczán levő emberek zsebbe rejtik kezeiket, állukat pedig kabátjuk felgyürt gallérjába huzzák és ugy sietnek oly hely felé, ahol a kandalló tüze pótolja a nap melegitő sugarait. Mily jól esik az utczai hideg levegőt a kandalló tüze által megmelegitett szoba levegőjével felcserélhetni! Nincs élvezetesebb ilyenkor, mint a kandalló elé ülni és az égő fa recsegése mellett a vigan ugrándozó tüzszikrák enyészetén elmerengni. . . .

Az égő fa az embert, a szikrák, lángok, füst és hamu az ember időszerinti képzeletét, reményét, érzelmeit juttatják eszembe. Mily gyarló teremtés az ember! Mint gyermek képzelete és reménye vigan szállongó tüzszikrák, melyek az elérhetlen magasságba ragadják gyermeki lelkét, de alig hogy a valóság felé emelkednek, röpködés közben elenyésznek, mint a szappanbuborék. Az ifju érzelmei, mint az égő lángok, melyeknek meleg sugarai a központtól kiindulva tág körben terjesztik melegüket, nagy körre terjeszkednek, melegséget árasztanak a szivben összepontosuló és a test minden részébe eljutó lüktető erek pezsgő vérébe, vérmes reményeket és óhajokat keltenek érzelemdus szivében, mely remények azonban füstté válnak, mihelyt az ember a férfikorba lép. És hara férfikor is elmulik és helyébe az aggkor lép, csak a néhai tüz és láng hamuja marad meg. . . .

Mint ölelkeznek a lángok! Ugy egybe fonódnak, mint két rokon érzelmü ember fiatal lelke örök barát, ságra egybefonódik. — Örök barátság!!! . . . . . .

Hol keresselek? oh öröklétü igaz barátság! Hol van most azon két rokonkebel, a melyben felülötted minden ellen daczoló, erös alapon nyugvó sátorod? Létezel-e még? Avagy nem is léteztél? . . . . . Oh, te léteztél. Olympusi magasságban, diesfényben tündököltél hajdan az emberek kebelében. Léted azon korszakba esik, a melyben az emberek karjaid között találták fel boldogságukat s e végett az egész földet is bejárták volna, hogy felleljenek. — Most az önérdek foglalja el helyedet; most hamisitanak és hamisitott állapotban használnak fel az önérdek eszközéül. Most nem vagy más, mint egy elvont fogalom. Ennyire jutott az emberiség. A mivel e hajdankor népei büszkélkedtek; a mit hajdan istenitettek; minek élő példányai dicsőitettek az igazi önzetlen barátság: annak most csak hire létezik s azt is mondának kereszteli a mostani emberiség.

Ha végig tekintünk a mai emberiségen és látjuk, mennyi szédelgés, mennyi csalás történik a szent barátság leple alatt az önérdek javára; ha látjuk, hány ember jut tönkre anyagilag és erkölcsileg csupán azért, mert barátjában föltétlenül bizott és a szinlelt barátság köpenye alatt lappangó aljas önérdek felfedezéséhez nem birt elég éles látással; ha — mondom — mindezt és még sok ehhez hasonlót látunk és ha ilyenkor mégis akad valaki, a kinek romlatlan és fogékony szive az igazi, önzetlen barátság említésénél hangosabban dobog, ezen dobogás elvész a semmiségben anélkül, hogy viszhangot találna. — Ha találkozik is valaki, a ki az igazi barátság által nyujtandó szivbeli, belső élvezetek miatt vágyva vágyik utánad, oh barátság: vágyó tekintete közelben és távolban hiában keresi azt, a kivel birtokodon megosztozhatnék, mert a valódi barátság csakis a **kölcsönös, gazi, érdeknélküli** szeretet kifolyása lévén, ez — az érdeknélküli szeretet — mai napság vajmi ritka. — Mi a barátság?

„Szent . . . . . barátság! mibe mártsam tollam?
Hogy dicső képedet hiven lerajzoljam,
Oly hiven, oly szépen
Hogy megbüvöld, ki rád szemét fogja vetni,
Hogy örök tanyára tégy szert valamennyi
Ember kebelében!“

A barátság a szeretet azon neme, a mely két lény között létezvén, e **két** lényt lelkileg **egygyé** teszi; a midőn egyik sem ismer titkot a másik előtt, megegyeznek véleményeik, vágyaik, keblük legrejtettebb óhajai szóval a barátság egy lélek két testben. A barátság egyike a legnemesebb, legszentebb és legszebb érzelmeknek s magasztosság tekintetében egy szinvonalon áll a szerelemmel — mely nem más, mint felmagasztosult, megnemesült barátság, mely egyedül **két különböző nembeli lény között** fejlődhetik ki. — A barátság viszontbarátságot, bizalmat követel; hüséget és ragaszkodást, mint a magáé, mert — mint már emlitém — a barátság csak a **kölcsönös** szeretet kifolyása lehet s nem egy percz vagy rövid idő szüleménye, hanem évek gyümölcse megkotése egy egész életen át tartó szövetség magja. A barátság a szív tápláléka, az élet szükséglete; mindent pótolhat e világon, de őt misem pótolhatja kellőleg. „Nincs értéke az örömnek, ha ezt barátunkkal nem osztjuk. Elviselhetlen a fájdalom, ha ezt barátunk részvéte nem enyhiti.“ Az igazi barátság természete szent, mert kristály forrása a tiszta szív.

A régi kor fiai — mint már egy izben emlitém — gyakorlatilag sokkal jobban ismerték a barátság szent erzelmét, mint mi. Mai felvilágosodott századunk hány oly példányát tudná felmutatni az önzetlen barátságnak mint pl. az Orostes és Philadesé volt?

ség folytán a jó kedv a fő fokon állott, s a kedvelt magyar tánczok kora reggelt értek. A négyes tánczokat 30—36 pár tánczolta, hol a nők sorában következőket láttuk, Basch Béniámné, Böhm Albertné, Böhm Sámuelné, Altman Ignátzné, Jurenák Sándorné, Szücs Antalné, Koller Antalné, Kuncze Imréné Czakó Gáborné, Deutsc Simonné, Pileser Sándorné, Szöke Antalné, Tolcsvay Jakubné, Zeisler Ignátzné. Glazer Mórné (Fegyvernekről) Mozvay Jakabné, Kretsmár Pálné, Sohr Hermanné s Veisz Mórné urnőket, továbbá Szóke Irma, Pataki Irén, Vechsler Janka, Véber Ida (N. Abony) Eisler és Glück k. a. (T. Roffról,) Kohn k. a (Fegyvernekről) Kovács J. urhölgyeket.

Helyi hrek.

— *A „Fővárosi lapok"* Tóth Kálmán koszorus költönk halála után lelkes felhivást intézett Magyarország lakósaihoz, hogy a korán elhunyt költőnek felállitandó siremlékére a költő iránti rokonszenvük és tiszteletük jeléül adakozzanak. Ezen felhivás nem hangzott el a pusztában, mert már eddigelé is szaporán gyültek az adakozások e nemes czélra. Felkarolta ezen eszmét a hazai sajtó és hasonló felhivást intézett az olvasó közönséghez, mely a felhivásoknak a legnagyobb készséggel engedett és a mindenki által szeretve tisztelt költő siremlékének felállithatásához töle kitelhető adakozásokkal hozzájárult. — Mi is alkalmat kivánunk adni t. olvasoinknak, hogy Tóth Kálmán iránti tiszteletüket és szeretetüket a kegyelet eme neméhez való hozzájárulásuk álta bebizonyithassák s azért midön t. olvasóinkat a szives adakozásra felhivjuk, kinyilvánitjuk, miszerint az adakozásokat azoknak illetékes helyre leendő eljuttatása végett szivesen elvállajuk és lapunkban nyilvánosan nyugtázni fogjuk. — Szerkesztőség.

— *Egyik ismerösünkkel* történt meg e hó 21-én hetfön este, hogy a nagy ködben este haza felé ballagva a a kövezet mellett egyszerre csak egy fehér fejet látott a köd homályából kibontakozni. Udvarias ismerösünk ki anelkül is rövidlátó, azt hitte, hogy ezen fehér fej valamely hölgynek a tulajdona és azért a legudvariasabban kivánt neki jó estét. — Ismerösünk — mint később maga meggyözödött — nem csalatkozott, mert a fehér fej a test többi részeivel csakugyan valami nönek a tulajdona volt, amenyiben az egész test a fejjel együtt nem volt más, mint X. aszony — fehér lova.

— *A Külső-Szolnokmegyei takarékpénztári* választmány legutóbbi gyülésének határozata szerint az e hó 20 án tartott közgyülésnek jótékony czélra leendő kiosztás végett következö összegeket hozott javaslatba: a gymnásium alaptökéjének gyarapitására 60 frtot; az ált. nőegylet által fentartott kisdedóvó intézet segélyezésére 30 frtot; az izr. nőegyletnek 20 frtot; a megye pártfogása alatt levő leánynevelő intézet javára 20 frtot; az ipartársulat által berendezett ipar és keresk. iskola javára 20 frtot s végre az orsz. honvédmenház részére 10 frtot.

— *Katonai rend.* E hó 20-án mintegy 150 katonából álló tránsport a kenyér átvétele végett a „Magyar király" bejáratánál lakó kenyérszállitóhoz ment és ott a bejárat előtt megállt, hogy a kenyereket kiki átvehesse. Délutáni négy órára volt a kiosztás megállapitva vagy elrendelve és ámbár a transport már ¼ órával eléb ott volt, mintegy két óráig kellett várnia, mig az inspektios tisztnek tetszett a kenyér kiosztás helyén megjelenni. — Ha már most tekintetbe vesszük egyrészt azt hogy vasárnap valamint nagy vásár levén a közlekedés különösen azon helyen rendesen igen élénk, hogy tehát a 150 katona által elfoglalt helyen a közlekedés két órán át vagy egészen meg volt szakitva vagy pedig meg volt nehezitve; ha más részt tekintetbe vesszük azt, hogy a vasárnap délutánt a katonaságnak is nyugalomra engedhetnék: akkor bizony nem tudunk dicsérőleg nyilatkozni az illető inspektios tisztről, aki miatt midez történt. Egyébiránt azon hiszemben vagyunk, hogy az ezredes ur bizonyára ügyelni fog arra, hogy hasonló eset többé elő ne forduljon.

— *Nagy vásár* volt az elmult hét elején. Volt sürgés-forgás, tolongás, szaladgálás, vásárlás és az uristen tudja még milyen ás, azt azonban tudjuk, hogy a fő ás volt az ivás s ennek következtében a legjobb vásárjuk volt a korcsmárosoknak. A nagy vásár alkalmából egész csendben, előzetes hirdetés nélkül egy vidéki czigánybanda szerencséltette nélküle szerencsétlen városunkát s e czigánybanda városunk korcsmáit illetőleg a korhelyek gyülekezési és mulató helyeit felkeresve mindenütt hallatta „keservesʺ nótáit, melyek mellett sirva vigadt a magyar. Vasárnap délután nevezett czigánybanda a Magyar királyban levő palinka- és bormérő helyen produkálta magát oly bravourrkl, hogy a polg. casinó latogatói a „magas müvészettől áthatvaʺ nem maradhattak meg a csendes olvasó teremben, ahová a zene hangjai elhatoltak.

Vettük a következő sorokat: Tisztelt szerkesztő ur! A helyben megjelenő „Tiszavidékʺ czimü lap nehány héttel ez előtt napi ujdonsági rovatában a többi között egy eljegyzési hirt közölt, mely reám vonatkozik; miután a „Tiszavidékʺ szerkesztőségét ezen hir visszavonására felkértem, ezen méltányos kérésem teljesitése azonban töllem megtagadtatott, ennélfogva tisztelt szerkesztő ur ismert lovagiasságához fordulok azon kéréssel, miszerint a „Tiszavidékʺ által világra eresztett, reám vonatkozó eljegyzési hirt mint már most tárgytalant becses lapjának legközelebbi számában visszaróni szíveskednék. Szolnok, 1881. febr. 19. Szutter Róza.

Megyei hirek.

— *Tisza-Vezsenyről* irják nekünk. Örömmel vettük hirét hogy megyénk termény termelésben első rendre classificált, területét vasut fogja átszelni; melyen mind a közlekedés, mind pedig termesztményeink könnyebb szállitás módja ezáltal lehetővé tétetik. S ime mint halljuk ezen szép remények — nyilván valakinek érdeke következtében — semmivé tétettek azon határozat által, hogy ezen vonalág nem Szolnok, Várkony, Vezseny, Földvár, hanem Szajol Földvár felé fog közlekedni. Ép ezért nem lesz fölösleges — habár mint halljuk eléggé megvitattatott már ez ügy — még is ha netán kellőleg nem volna informálva e vonal létesitése végett kiküldött bizottság, kissé föleleveniteni a kérdést, vajjon az épitendő vonalnak mi leend czélja? Nem az-e, hogy az oly nagy mértékben termény alá fogott vidékekről — mint T.-Várkony, T.-Vezseny, Jászkarajenő, Bög és Kécske; a gabona s sok más terményeknek szállitása, melyek által ismét csak a székváros kereskedelme s kivitele emelkednék! s a személy közlekedés könnyittetnék! s e nagyjelentőségü conceptus ketté van rántva azon határozat által, melynek hire közöttünk kering, hogy a vonalközlekedés Szajoltól fog indulni, pedig ez által mintegy 10 ezer lélek s ennek a régi tespedt állapotban maradása hagyatik meg régi állapotában! Mély tisztelettel ajánljuk azért ügyünket a tekintetes bizottságnak azon számbavehető s indokolt oknál fogva is, hogy az érintett községek érdeklődése, e vonalnak vidékünkön áthozatala iránt oly nagy lévén, hogy a földbirtokosok ingyen térs a községek lakói ezrekre menő ingyenes napiszolgálatukat önkéntesen ajánlottak fel, csak hogy régi tespedt állapotukon segitve legyen! Végre ha ezen vonalág Szajoltól indulva néptelen, sivatag-pusztákon menvén — nem a jelenben mutatkozó — emitt most kevéssel pótolandó költséget meg nem téritheti s tekintve e vonal czélját hogy a kereskedelem előmozdittassék! ott el nem éri, sőt a társulat hátrányára s később időben is kipótolhatlan anyagi veszteségére fog szolgálni; mert e vidék naponként nagy mérvben népesedik s most is 9—10 ezer embernél több mennyivel az épülendő vonalmelléke dicsekedik! Ugyanazért tisztelettel ajánljuk ez ügy még egyszeri megvitatását a tekintetes bizottság jó akaratu figyelmébe. Többen.

— *Rászedett fuvaros.* Timer János, rovott előéletü egyén, a mult hét egyik napján beállit Cs. Német István karczagi lakoshoz, hogy azt Szerepre fuvarosnak fogadja. Az alku megkötteteit s el is indultak. Midön, Püspök-Ladányra értek, Timer — azon űrügy alatt, hogy az egyik közeli majorban lakó bátyját akarja meglátogatni — elkérte Német István bundáját s a lógós-lovat, mit a semmi rosszat nem sejtő fuvaros készséggel oda is adott. Mikor már órahosszat hiába várta Timer visszajöttét, akkor látta csak a jóhiszemő fuvaros, hogy rutúl rászedetett. (K—k.)

— *Utánzásra méltó határozat.* A „Mezötüri Takarékpénztárʺ legutóbb tartott közgyülésén hozott határozat értelmében, a takarékpénztár 500 frtot szavazott meg egy Mezőturon létesitendő árvaház részére. Ezen határozathoz azon kikötés tétetett, hogy a nevezett összeg a takarékpénztárra visszaszál, ha az árvaház 10 év alatt nem létesül.

— *Jászberényben* mint bennünket értesitenek — egy kosárkötő konyháját begyujtotta, hogy a felfüggesztett nedves ruhák száradjanak Miután nejével hazulról eltávozott és egy négy éves fiucskát és egy kisded leánykát otthon hagyott, a száradni kezdő ruhák valamiképen meggyulladtak. A láng csakhamar a közellevő fabutorokba is kapott és kevés idő mulva nem csak minden gyulékony anyagot, hanem a fiucskát is porrá égette ez elterjedt tüz, a leánykán pedig sulyos égési sebeket ejtett.

— *Turkevéről* arról értesitenek bennünket, hogy ott Győrfi Károly jómodu polgár állitólag egy családi viszály következtében e hó 13-án felakasztotta magát és bele is halt.

— *A legutóbb* tartott népszámlálás szerint van Turkevében 6155 nő és 5868 férfi, összesen tehát 12023 lakos.

— *Stern Moricz alias Csillag Márton* 18 éves órás legény mult hó végén a Mezőturhoz tartozó poói pusztán csavargott mint óracsinaló. Végre megunta a szük jövedelmet és január 24-én egy kanász gyerekkel „Borsos Sándor, rablókapitanyʺ aláirással ellátott levelet küldött Mészáros Lajos majoroshoz, kit levelében arra szólit fel, hogy azonnal 200 frtot másnapra pedig 10 embere és 6 lova részére elcséget küldjön, különben felgyujtja gazdaságát. Mészáros épen távol volt s neje a levél átvétele után azonnal sürgönyözött a mezőturi rendőrségnek. Mire a rendőrség megérkezett, a cselédség botokkal felfegyverkezre a rabló felkeresésére indult s azt csakugyan a vasut állomás közelében nyakon csipte. A stante pede megejtett vallatás és nyomozás kideritette, hogy a „kapitány urnakʺ nincsenek czimborái és hogy az egész nem más zsarolási kisérletnél. A rabló Mezőturra szállittatott, hol Ványa város köröző levele már várt reá. Ványán ugyanis a kérdéses személy 4 drb óját vett át javitás végett is azokkal megszökött.

— *Szintársulat.* idözik Tisza Szalókon Eöry József igazgatása alatt. A 12 tagu társulat ügyes kivitelü szép elő adásaival annyira megnyerte a közönséget, hogy minden elő adás csufolt ház előtt történik. Folyo hó 17-én a szalóki járda javára adatott a „Falu rosza" mely alkalommal nemcsak helyből, de a szomszéd falvakból is szép számu uri közönség látogatta a szinházat. Az előadást követett bál reggelig tartot a legnagyobb jó kedvvel. A bucsu előadás az abádi járda javára történik s hisszük hogy a nemes czélt a közönség ismét oly melegen fogja pártolni; azután elválik töllünk a kedves társulat s valamely kunsági városba helyhezkedik át. Hordozza őket a szerencse mindenütt karjain! Emlékök közöttünk fog maradni.

— *Megrendítő gyilkosság* követtetett el a tiszaszalóki ref. temető mellett lévő majornál. Egy hodájban lakott egy szegény asszony egyedül. Fia keresménye és saját szorgalma által nehány forintocskát gyüjtött össze, hogy azon egy kis házat vehessen. Megsejtvén a szegény asszony szándékát egy gazember, folyó hó 18-án viradóra fejsze csapásokkal agyonvágta, de halálra való ruháján kivül semmit sem talált, mivel a pénz a vejénél volt letéve. A gyilkos elfogatott, most várja iszonyu bünének méltó jutalmát.

Haladunk, haladunk, mert tökélyesbülni akarunk, mert a tökély után törekszünk. Vajjon miért ne használjunk a barátság mintaképéül is egy századunkban a legnagyobb tökélyre vergődött férfit! Okuljunk Petőfin, hazánk költészetének e legragyogóbb csillagján, kinek szivében minden nemes és magasztos érzelem honolt, a ki szintén valódi, önzetlen és épugy viszonzott barátságot érzett Arany János iránt. A hozzá intézett költői levélben is tanusitja ezen — a mai korban ritka barátságot a midön azt mondja:

„Te mikoron nevedet keblem mélyébe leirtad,
Mit tettél, tudod azt? Gránitsziklába aczéllal
Vágtál életen át mulásnélküli betüket."

Szontágh Jakab.

Fővárosi levelek.

I.

Tisztelt szerkesztő ur!

Számtalanszor fogtam már kezembe tollat, hogy önnek holmi egyet mást irják a fővárosi dolgokról; de mindannyiszor letettem azt ismét, mert oly sok dologról kellett volna irnom, hogy nem mertem a levélirásba belekezdeni. Hisz az a sok bál. tánczvigalom, fölolvasás, korcsolyás mulatság, és a többi, a miket az embernek át meg át kellett szenvedni, kétségbe ejtené a legragyogóbb pennáju irkafirkálót is, ha valaki mind eme sok dinomdánomnak egy levélbe való leirására kényszeritené. Irjunk tehát egyes epizodokat innen-onnan.

Bálokról minek irjak? — én haszontalan munkának tartom a báli referádákat. Vidám zene, kipirult rózsás női arczok, andalogva sürgő forgó párok, egy-két szerelmi titkos vallomás, na meg osztán, a mi elmaradhatatlan, egy pár duellum azok, melyek valamennyi báli referádában szerepelnek.

Gyerünk inkább a városligetbe korcsolyázni. Ott többet látunk, többet mulatunk. Már messziről hangzik a harsány hangu katona banda zenéje, s kettőztetett buzgalommal sietünk a kitüzött hely felé. Keresztül törletünk a havat garnirozó nagy néptömegen, felkötjük a korcsolyát és aztán egy kettő, megindulunk a könnyen sikló halifaxon. szinte zavarba jön az ember látva a sok sürgő forgó szebbnél szebb női alakot, a mint egyesével kettenként, vagy hármasával ide-oda andalogva szépen elsurrannak, elsimulnak az ember mellett, vigan csevegve, mulatozva, kaczagva. Előttük vagy utánuk csapodár ifjak futnak, kanyarodnak, bógiznak önyelegve, játszadozva, mint a lepkék a virágok körül. A vidám mulatozást, szelid enyelgést csak akkor váltja föl hangosabb kaczaj, ha valamelyik az izgő mozgó gavallérok közül egy vagy két méternyire le találja törülni a véknyan havas jeget, nagyot kalimpálva a levegőben mind a négy kezével. Fölugrik aztán gyorsan, letisztitja ruháját, s demosthenesi demonstrátióval igyekszik a szép kisasszonyoknak megmagyarázni, hogy miképen érte őt a baleset, hogy valami a korcsolyája alá szorult, s ez hozta ki a kerék- vagy micsoda a korcsolya vágásból. Sőt még azt is elhiteli velök, hogy nem esett le egészen, csak félig. De ha most valamelyik dámát éri a végzet keze, s hozza a jéggel közelebbi érintkezésbe, akkor mint sietnek oda fölemelni, fölsegitni karon fogni, megtörülni, lehavazni, no meg aztán gratulálni is; különösen a ki kölcsönként teheti ezt vagyis a kinek már egyszer gratuláltak a leesésért.

A sok notabilitás csak ugy zajlik a jégen. Itt van Edelsheim Gyulai nejével, Andrásy Cyula gr. két bájos leányával, és még számtalanon.

A jég közepén sürgölödik egy szalon ruhás, lapos kalapos uri ember, a jég hőse. kinek egyre megy előre, hátra, oldalvást, szaladni, kifelé, befelé, lefelé, fölfelé hajolni dülni, guggolni vagy ágaskodni, ugy csavarog, mint egy csörgő kigyó, ugy surran mint a fecske, s ugy szökik, mint egy bukdár; hol a fél korcsolyán, forog, hol mind a kettőn, majd az egyik hegyére áll és sereg, mint a pergetyü, vagy két méternyire ugrik, megfordulva a levegőben s megállva egyik korcsolyája hegyén. — Egész tömeg veszi körül, némelyek csudálva bámészkodnak helyükön, mások próbálják utánozni, s természetesen nagyokat esnek, mig ő csinálja tovább a maga figuráit.

De nemcsak a férfiak, hanem a nők közt is akadhatni egész seregére a művészeknek. A bógnikat nem tartják a nők semmi féle mesterségnek, s a legszebben csinálják azokat, s a legmerészebb hajlásokkal, mélyek látása valóban igen andalitó, hogy mint hajlik jobbra balra bájos termetük a könnyed derékban. Mert legnagyobb részük egész nyáriasan van öltözve. — Akár hány van a nők közt, ki ép ugy korcsolyázik hátra felé, mint a legügyesebb férfi, müvésziésen leirják a legmerészebb iveket is hátra felé haladva. Az ilyen müvésznőnek aztán van is bámulója és méltán.

S igy tart az ünnepély estig, a mikor is a villanylámpák áthatható fénye világitja meg a pályát s a sürgő forgó közönséget. Észre sem veszi az ember, hogy este van, csak ha óráját nézi mert a világosság most is oly nagy, mint a nap fénye. Lassan-lassan fogyni kezd a hó népe, csendesül a zaj, kialszanak a lámpák, kigyulnak a csillagok, melyeket az előtt észre sem veltünk, feljön a halvány arczu hold, s mélán bámészkodik az imént még oly zajos mulatság elnémult, csendes szinhelyére.

Geográfus.

Különfélék.

— *Csepreghy Ferencz* népszinmű irónak síremlékét e hó 20-án vasárnap leplezték le a fővárosban, a kerepési-uti melletti temetőben. A népszinház férfidalárdája a Kölcsey-hymnust és a Szózatot énekelte; Rákosy Jenő, a népszinház igazgatója és az elhunyt sógora pedig igen megható beszédet tartott. Záradékul még Tihanyi Miklós, népszinházi tag mondotta el a népszinház személyzete nevében bucsuját. — A két embermagasságnyi mauthausen granitemlékbe két sor irás van vésve:

Csepreghy Ferencz

1842—1880.

E sorok felett az elhunyt iró feldomborművü képmása látható, Huszár Adolf müvészi mintázatában, a Schlik-féle hazai gyár által sikerülten érczbe öntve. — A sirkő s különösen a kripta tetejére elhelyezett bronzból készült nagy virágváza s a sirkő talapzata el volt halmozva viragokkal és koszorukkal. Koszorut, ajándékoztak többek között: az elhunyt családja, Rákosy Jenö igazgató, a népszinház személyzete, Evva Lajos népszinházi titkár s Csepreghynek volt benső jó baratja és még többen.

— *Egy rosz trefa következménye* Szombathelyről irják az Egyetértésnek: E hó 14-én Pápoczon (Vasm.) országos vásár volt. Egy magyar gencsi és egy szent-péteri atyafi a laczikonyhán kelletinél többet fogyasztottak a jóból, midőn az utóbbinak felesége, egy takaros menyecske oda ment urát elhivni. A gencsinek megtetszett a menyecske és megkérte a szentpeterit, hogy adja el az asszonyt, ő megveszi. Az alku csakhamar megköttetett, a szentpetéri ember egy forintért eladta feleségét. Miután a áldomást erre meg megitták, a gencsi atyafi komolyan véve a dolgot, az általa megvásárolt menyecskét magával akarte vinni, mint tulajdonát. Az asszony, ki ezt eddig csak tréfának vette, futással akart menekülni. Lett erre hajsza, szerencséjére csendőrök érkeztek és megoltalmazták. Erre a gencsi ember, mivel a dologból semmi sem lett, egy forintja helyett kettőt követelt vissza, miben a falujabeliek is támogatták. A szentpéteri atyafi vonakodott fizetni, mire ót többen ütni, verni kezdték. Szegény szorongatott ember el akart futni, de megcsipték s annál jodban verték. Végre egy öreg fejszét pillantott meg, azt felkapta, s ellenfele fejét egy vágással ketté hasitotta. Igy végződött a tréfa.

— *Németország* összes lakóinak száma, mint a nép számlálási adatok előzetes összeállitása mutatja 45.470.000. — A legutóbbi népszámlálás óta 2.745.500 a szaporodás.

— *A megvámolt babér.* Egy bécsi lapban olvassuk, a következő történetkét, mely furcsa világot vet az osztr államhivatalnokok képzettségi fokára. Eibenschütz Ilona, a 8 éves zongoramüvésznő Stuttgartban, a hol egy hangversenyben közremüködött, gyönyörü babérkoszorut kapott tisztelöitől, nehéz atlasz szalagokkal és feliratokkal ellátve. Ily korban még meg tudja az ember becsülni a babért s nem csuda, ha a kis müvésznő a babért dobozba tétette üveg alá, rámával ellátva; azután postán elküldte az egészet bécsi tanitójának. A koszoru megérkezik a bécsi fővámhivatalba. A bölcs becslő a pápaszemet orrára téve azt kérdi a mázsálóktól: „Mi van a dobozban?“ — „Babérkoszoru.“ — „Babér-babér“ dörmögi magában a becslő; kiveszi az utasitást, lapoz benne egy ideig s végre megtalálja: Babér-füszer sültekhez mártásnak — vám, kilónként 1 frt 35 kr. „Nos, mennyit nyom a babér?“ — „De becslő ur, hisz szalagok is vannak rajta.“ — „Ehmit, szalagok, fődolog a babér; vegyék ki a koszorut.“ — „Nem lehet, a doboz be van forrasztva.“ — „Annál jobb, mérjétek meg az egészet. Mennyit nyom?“ — „Két kilogrammot.“ — Jó, 2 frt 70 kr. Mazsáló pénzzel és pótlékkal 3 frt 21 kr.“ — Igy történt 1881. febr. 17.

— *Révész Imre,* debreczeni reform. pap e hó elején munkás élete 55-ik évében meghalt. Révészben nemcsak a fáradhatlan lelkipásztort, hanem egyszersmint kitünő irót, tudóst veszitettünk. Tetőtől talpig becsületes hazafi, szeplőtlen jellemü ember és páratlan szorgalmu tudós volt Révész, ki egyszerüsége és visszavonult életmódja daczára széles e hazában ismert egyéniség, s valódi tekintély volt. Temetése e hó 15-én kelden ment véghez a legnagyobb részvét mellett. Béke hamvaira!

— *Amerikai élelmesség.* Egy amerikai gazdasági lapban különös alakú, de még különösebb szövégü hirdetés vonja magára az olvasó közönség figyelmét a new-yorki O. W. Pettibone A. comp. czég kijelente, hogy bárkinek, ki e hiredtést kivánja s hozzájuk beküldi, fáradságának jutalmául egy félhenger vagy karika alakü tizennyolcz karatos gyürüt fog küldeni 1 frt 50 krért, mig különben 7—8 frt azok ára A nevezett czég őszintén bevallja, hogy ezt csak azért teszi, hogy a gyürükhez bő és tartalmas árjegyzékét csatolhassa, mert meg van győződve arról hogy az illető körében a többi árukra is számtalan megrendelő fog akadni és igy a kár helyre lesz pótolva. A hirdetés csak egyszer tételik közzé, hogy az ékszerkereskedők általi tömeges megrendeléseknek eleje vétessék. (M. ker. l.)

Felelős szerkesztő: **Kun László.**
Laptulajdonos: **Pásztor László.**

HIRDETÉSEK.

Egy rettentő betegség,
melytől
sok néposztály zaklattatik.

E betegség a gyomornak kisebb rendellenségeivel kezdődik, de ha elhanyagoltatik, megtámadja az egész testet, igy a vesét, a májt, különösen az egész emésztési rendszert, nyomoruttá tesz, s csak a halál szabadit meg ezen bajtól. A betegséget a beteg maga gyakran nem érti, de ha magát kérdezi, képes lesz meghatározni, hol és minő baja van. Kérdés: Van-e fájdalmam, étkezés után érzek-e nyomást és a lehelésnél szorongatást? Sötét kedélyü vagyok-e, kisérve szédüléssel? Sárga szinezetüek-e a szemek? Nincs-e födve a fölkelésnél a nyelv, torok, s a fogak vastag nyákkal, kisérve a száj rosz izével? Érzek-e fájdalmat az oldalban, vagy a hátgerinczben? Nincs-e jobb oldalban oly érzés, mintha a máj nagyobbodnék? Ha egyenesen állok, nem lep-e meg bágyadtság vagy szédülés? A vizelet gyengén vagy erösen van-e szinezve, ülepedéssel összekötve, mely az edényben rövid idö mulva meglátszik? Étkezés után nincs-e összekötve az emésztés a has felfuvásával, nem okoz-e szeleket és puffogatást? Nem jelentkezik-e gyakran erös szivdobogás? Ezen különbözö jelek nem mutatkoznak egyszerre, de egyesek egy ideig kinozzák a beteget és igen sulyos betegség hirnökei. Ha e betegség hoszabbidőn át tekintetbe nem vételnék, száraz köhögést okoz, kisérve hánytatási kényszertől. Késöbben piszkos, barna szinezetü bört okoz, a lábak és kezek hideg veritékkel boritvák. A mint a máj ésa vesék lassankint mindinkább megbetegednek, rheumai fájdalmak jelentkeznek és a rendes gyógyitási mód hasztalannak mutatkozik ezen kinos betegség ellen. Igen fontos, hogy e betegség gyorsanés pontasan gyógyittassék, mindjárt keletkezésekor. mi egy kevés gyógyszer által elérhető, mely a valódi szenek tekintendő az egész betegség elhárilására, az étvágy visszaszerzésére és az emésztő-szervek egészséges helyzetbe való visszatéritésére. A betegség „májbetegség“ nek neveztetik és a valódi és legbiztosabb szer ellene a „Shäker-kivonat“, növény-készület, mely Amerikában készül az Uj-York, London és Majnai-Frankfurtban telepedett tulajdonos White A. J. számára. Ezen szer a beteg séget tövében támadja meg és az egész szervezetből kirekeszti.

Főraktárak: Magyar-, Erdély- és Horvátországban: Zágráb: Fink L. M.; Mittlbach Zsigm.; **Budapest:** Török József, gyógyszertár: Király-utcza 12.; **Duna-Földvár:** Pap József; **Eszék:** Gobecki József; **N.-Becskerek:** Mencser R.; **Gyöngyös:** Merfits Nándor; **Nagy-Szeben:** Teutsch Ágoston; **H.-M.-Vásárhely:** Kiss Gy.; **Károlyváros:** Findeis Gusztáv; **Kolozsvár:** Biró J., Széky Miklós; **Léva:** Bollmann Ed.; **Miskolcz:** dr. Hercz Mór; **Ujvidék;** Grossinger K.; **Nyitra:** Tombor Korn.; **Nyiregyháza:** Karányi Em.; **Mosony:** Reckert A.; **Pancsova:** Graff W., **Pozsony:** Heinriczi Frigyes, Pisztori Fel.; Soltz Rud.; **Selmecz:** Sztankay Fr., **Szeged:** Barczay K., Kovács A., **Temesvár:** Jahner C. M. (város, Hunyadi-utcza), Tarczay Ist, **Vinkovce** Alemann L.; **Warasdin:** Hochfinger Arn.; **Versetz:** Rienerth G.; **Zupanje:** Matter A.

Tulajdonos: White A. J.; en gros **Harna J.** okl. gyógyszeréznél, Bécs, II. Rafaelgasse 10. és G. & R. Fritz, Droguist, I. Bräunerstrasse 5; **Budapesten: Török József** gyógyszeresznél, király-utcza 12. sz. 1—6

Gazdasági eszközök

árverése.

Puszta-felsővarsányi — ugy is nevezett Malonyai varsányi — bérletem megszünvén, minek folytán ***összes gazdasági felszerelvényeimet folyó évi márczius 13-án d. e. 9 órakor*** kezdendő és az utána következő napokban folytatandó ***nyilvános árverés utján*** eladom.

Mire a t. gazdasági közönséget tisztelettel meghivom.

P.-Felső-Varsány, 1881. február 25-én.

Preisich Adolf.

1—2

Hirdetmény.

A nagykunsági takarékpénztárnál a kamatláb a váltó kölcsönökre nézve az alapszabályban megszabott üzletdijon kivül 6%-ra, a betétekre nézve pedig 5%-ra **1881-ik évi aprilis hó 1-től** fogva leszállittatott.

Kisujszálláson, 1880. febr. 24.

Az Igazgatóság.

1—1

A **mágocsi** uradalomból szerzett **valódi**

Árva rozsnok-mag

(Bromus inermis) tisztán kezelve s jól rostálva kapható a szolnoki vasuti állomásra szállitva zsákkal együtt 60 frt métermázsája, megrendelések eszközölhetők **Jurenák Józsefnél P.-Sápon, u. p. Czibakháza.**

2—3

Hirdetmény.

A Jász-Nagykun-Szolnokmegyei örök és közbiztonsági közegek 1881-ik évi ruházati szükségleteire ezennel árlejtés hirdettetik. Mire nézve a zárt ajánlatok a mintákkal együtt folyó évi február 28-ik napjáig a megye alispánjához beadandók, az árlejtési feltételek pedig a megyei igtató hivatalban megtekinthetők.

Szolnok, 1881. február 11.

alispán helyett:
Kerek József,
megyei főjegyző.

3—3

2—3

Pályázat.

Csépa-Szelevény községben a községi szülésznői állás, 1881. év april hó 1-étől üresedésbe jövén, ezen állásra évi 100 frt fizetéssel s minden első szüléstől 2 frt, minden más szüléstől 1 frt dijjal egybekötve ezennel pályázat hirdettetik.

Felhivatnak ennélfogva a pályázni óhajtók, — miszerint okleveleikkel, esetleg más okmányaikkal is felszerelt kérvényöket a községi képviselő testülethez márczius hó 20-áig okvetlen terjeszszék be.

Csépán, 1881. febr. hó 12.

Nikl Gyula, h. jegyző. **Szvoboda József,** biró.

1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában Szolnokon.

V. évfolyam 10—219. Szolnok, 1881. márczius 6-án.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél „ . . 2 „ 50 kr.
Negyed „ . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenként egyszer:
vasárnap.

E lapnak ugy anyagi, mint szellemi oldalát illető küldemények, valamint a reclamatiók a szerkesztőséghez (Szolnok. Molnár-utcza 922. sz.) czimzendők.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek a szerkesztőségnél és Makray László ur üzletében Szolnokon. és minden kir. postahivatalnál.

Kéziratok nem adatnak vissza és csak akkor fognak közöltetni, ha tudjuk kiktől jönek

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve . . . . . 20 kr.
2-szer „ . . . . . 16 „
3-szor „ . . . . . 12 „

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
A NYILTTÉR-nek minden hasáb garmond sornyi tere 25 kr.
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Szolnok, 1881. márczius 2-án.

Többször történt már a helyi lapokban felszólalás egy állandó szinházi épület létesitése tárgyában; de eddig még semmi sem történt ezen hiány pótlására. — Van ugyan szinügyi bizottságunk, mely olykor-olykor életjelt ad magáról; azonban a kérdés ezen oldalával tudtommal még nem foglalkozott. — Pedig akkor, amidőn ezen bizottság alakult, határozatilag ki lett mondva az: miszerént Szolnok város összes inteligentiája „szinügyi bizottság“ alakul! Ezen bizottság tehát oly tekintélyes, mely igen sokra képes és melynek erkölcsbeli kötelessége, hogy sokat tegyen is. Nekem erős meggyőződésem az: miszerént ezen bizottság — ha csak egyszer komolyan akarná és ha csak őszintén és minden más tekinteteket félre téve kimondaná azon egy szót „legyen“ — akkor a legközelebb ide költöző szintársulat már az uj szinházban tartaná előadásait. Mert ott, ahol egy ember keveset, — vagy csak fölötte terhes áldozattal — tehet sokat: ott egy tekintélyes inteligentia kevés összetartás és jóakarat mellett, igen sokat létesithet. Szolnok város legközelebb multja tanuskodik állitásom mellett és azt hiszem, miszerént ezen tekintetben ellenmondásra nem igen fogok találni; mert Szolnok város polgársága tudott áldozatot hozni akkor, midőn arról volt szó, hogy megye székhelyévé emeltessék, és ezen város képviselőtestülete csak a legközelebb multban is tudott bőkezű lenni, midőn a törvényszék visszaszerzése áldozatot kivánt tőle. — Azonban az eddig hozott áldozatok — szorosan véve — inkább anyagi jólétét biztositják ezen városnak; befektetések ezen áldozatok, melyekből gyümölcsözést várunk és melyek okvetlen meg is hozzák a befektetett tőkének kamatját.

Nézetem szerént most már ott állunk, hogy azon város, mely anyagi jóléte biztositására annyit tett mint Szolnok, — ugy önmagának, mint a hazának is tartozik avval, miszerént a társadalomnak, a nemzetiségnek és a szellemi előhaladásnak is hozzon némi áldozatot; ezt pedig csak az által teheti, ha állandó szinházi helyiségről gondoskodik. — Ezen tekintetben a város mint erkölcsi testület, — többet ugyan nem, de annyit mégis tehet, hogy czélszerü helyről gondoskodjék; a többi azután az inteligentia dolga; ez áldozzon! Egyikünk se „tapossa az ezreseket a földből“ — de nyuljunk mindnyájan zsebünkbe, és áldozzon ki-ki ahogy tud és amint körülményei meg engedik.

És ezen dolog nem oly nehéz, amilyennek látszik; 18300 lelket számlál Szolnok, — ennek csak f é l s z á z t ó l i j a, az-az kilenczven ember szánja el magát egy kis áldozatra, és van szinházunk! Valóban: kétségbe kellene esnünk Szolnok város jövője felett, ha nem akadna köztünk 90 hazafias és áldozatkész ember; nekem erős meggyőződésem, hogy több is van; de ha ezen kilenczvennek csak kétharmada is egyre-másra 100 frtot áldozni akarna, akkor a szinházi helyiség biztositva van. — Hat vagy nyolczezer frtból nem lehet ugyan valami fényes palotát épiteni, — de lehet ezen összeggel — egy szerény igényünknek és még is a mai kornak megfelelő szinházat létesiteni.

Azon alázatos kérelemmel fordulok tehát Szolnok város vezérfiaihoz: méltóztassanak ezen ügyet felkarolni, és buzgó hazafias tevékenységükkel diadalra juttatni; közkatonai öntudatomnál fogva, nem akarok magamnak elsőbbséget vindicálni, de mint hatvanadik a szóban levő czélra egyszáz forintot ezennel felajánlok. — Adja az ég, hogy gyenge felszollalásom mentül élénkebb viszhangra találjon!

Egy polgár.

IPAR, KERESKEDELEM és KÖZGAZDÁSZAT

Egyet-mást a méhek etetéséről.

Bekövetkezett már azon idő, midőn a méheket etetni avagy elegendő méz és méhkenyér mellett időnként vizzel kell ellátni. Többféleképen történik az etetés és a vizzeli ellátás különböző gyakorlati méhészeknél. Ugyanis: Némelyik csak vizbeáztatott szivacsot helyez a sejtek alá, hogy abból a szükséges vizmennyiséget a méhek szivhassák; mig mások kis edénykékbe töltenek vizet vagy higitott mézett s az edényke nyilását szita vagy ritka fátyollal kötik be s igy teszik a méhek elé, mig ujra mások tányért töltenek meg vizzel vagy mézzel s kis pálczákat fektetve a folyadék felületére igy nyujtják a tápot a méheknek. Mind ezen elősorolt rendszerrel rövid három évig gyakoroltam a hasznos állatkák kezelését; többé-kevésbé fáradságom siker koronázta. Hanem mióta az országos „Méhészeti lapok“ valami lisztpép készitéséről tettek említést: jóllehet annak, hogy és miből előállitását legkevésbé sem részletezve; nem tudtam nyugodni, mig egy vegyitéknek előállitását meg nem kisérlettem. A vegyülék pedig áll méz, viz és lisztből. Kezdetben az anyagok egymashozadása csak szemmérték szerint történt, néha igen vastag pépet nyertem ezt a méhek nem hordhatták fel, mig máskor igen alkalmas folyadékot állitottam elő, hogy azt a méhek könnyen felhordhatták volna; de hozzá sem nyultak. Természetesen a kisérletet mindig egy törzszsel ejtettem meg, tartva attól, hogy vegyülékem veszélyes lehet méheimre, Végül tudományos vegyitési arányhoz kellett folyamodnom s lévén ez a következő: 20 déka sulyu pépet akarván előallitani ily arányban lettek az egyes anyagok véve $^3/_5$ méz $^1/_5$ liszt és $^1/_5$ viz vagyis 12 déka méz, 4 déka viz és 4 déka liszt. Az igy nyert péppel kezdettem folyó évi január 18 án etetni két méh törzsemet; mely törzsök anyjai már két nap mulva petézni kezdettek; a fiasitások már mind kikeltek, a törzs igen felnépesedett, a méhek igen élénkek, a szaporodás folytonos s jóllehet, hogy hideg időben történt az etetés, ami még nyárban is igen ritka, kihuzgált álczát egyet sem találtam. Miután ily szép eredményt tapasztaltam többi törzseimet is egy verőfényes napon az emlitett péppel megvendégeltem s mind annak daczára, hogy mézök böven volt a nekik adott tápot rövid időn felhordták. A fiasitás azóta minden törzsnél bekövetkezett.

Az etetést minden 3—4 esetleg 5 napban egyszer kell ismételni, hogy a készlet mindég elfogyjon, mert különben a pép megsavanyodik. Egyszerre mindig csak annyi anyagot kell előállitanunk, melyet azonnal törzseinkkel felhordathatunk. (az előbbi ok miatt) Miután e pép a fiasitáshoz igen szükséges, még azon törzsöknek is helyén van adni, melyek mézben bővelkednek. Az igentisztelt méhésztárs urakat kérem sziveskedjenek e lap hasábjain méhészeti észleleteiket időnként közölni; mert nem kétlem azt, hogy t. szerkesztő ur, ki a méhészetnek nagy barátja; becses lapjában ily nemű közleményeknek mindig tért nyit.

Veress János,
kunszentmártoni tanitó

— *A kereskedelem magyarositása* érdekében Turóczy Adolf fővámigazgató körlevelet küldött szét az iparosokhoz és kereskedőkhöz, melyben felkéri ezeket, hogy a külföldről érkező áruküldeményei elvámolásával jövőre csak oly szállitókat bizzon meg. kik magyar nyelven szerkesztett árubevallásokat nyujtanak be a fővámhivatalnál.

— *A gyöngyösi kereskedők*, — mint a „Gyöngyösi Lapok“ irja — értekezletet tartották febr. hó 5-én a czukor, kávé és sör fogyasztási adó tárgyában. — Az értekezlet az általány rendszert fogadta el és elhatározták, hogy egyesületet alakitanak saját körükben s a czukor, kávé és sör fogyasztási adót az egyesület veszi ki bérbe a kormánytól A módozatokra nézve következőkben állapodtak meg. A fogyasztási adó, az áru megérkezésekor az egyesületnél fizettetik be, ez fizeti ki a kormánynak a haszonbért, a befolyt összegből. Az év végével pedig leszámolást tart s ha a haszonbér összegénél több folyt volna be az egyesülethez, e többletet az egyesület tagjai közt aránylagosan felosztja; ha hiány mutatkozik, ebben is aránylagosan tartoznak részt venni az egyesület tagjai.

— *Kereskedelmi összeköttetés Ausztria-Magyarország és Afrika közt.* Dr. Holub ismert afrika-utazó összeköttetésbe helyezte magát az osztrák-magyar kiviteli egylettel, hogy kereskedelmi összeköttetést létesitsen Afrika és Ausztria-Magyarország közt és a kedvező terrainumot még mielőtt egeszen más államok kezeibe kerülne, kihasználják, A kiviteli egylettel, utolsó közgyülésen Holub e szándékát kinyilvánitotta és keresztülvitele egyhangulag elhatároztatott. Holub legközelebb utra kel és több kiállitasi tárgyat visz magával.

— *A házi-ipar s az iparoktatás* szervezése ügyében, mint már emlitettük, a földm. ipar keresk. miniszterium kebelében tanácskozások folytak, melyek eredményképen a nevezett miniszterium elhatározta egy *iparoktatási bizottság létesitését*, melyben a vallás- és közoktatásügyi miniszterium 2—2, az országos magyar iparegyesület, a budapesti kereskedelmi s iparkamara, a házi iparegylet s az általános iparegylet 1—1 taggal volt képviselve.

— *Az országos nőipar-kiállitás* végrehajtó bizottsága gróf *Zichy* Jenő elnöklete alatt felette látogatott ülést tartott, melynek főtárgya a kiállitás elhalasztása volt. Az inditványt *Gellény* Mór, kiallitási titkár terjesztette elő. Élénk vita után a többség ez inditványt elfogadta, minek folytan a határidők a következőképen módozulnak: Bejelenteni lehet 1881. julius 1-ig. A tárgyakat be kell küldeni julius 1-től julius 15-ig. A megnyitás augusztus 14-én lesz. A kiállitás tart októher közepéig.

— *Borászati törzskönyv.* A földmivelési miniszter a borászati kormánybiztos kezdeményezésére összeiratta mindazon magyar bortermelőket, kik évenkint legalább 100 hektoliternyi bort képesek termelni átlagosan s ezekről egy törzskönyvet állitott össze, mely Posner Károly Lajosnál Budapesten 40 krajcsárért bárki által megrendelhető. A jövő évre összeállitandó törzskönyvre szükséges adatok begyüjtése végett e napokban küldte szét a kormánybiztos a felhivást, melyben felszólitja azon bortermelőket, kik saját termésü és eladásra szánt legalább 50 hektoliternyi, vagy azon felüli bepinczézett készlettel rendelkeznek, azt nála bejelenteni, mely alkalommal a név világos és olvasható kiirásán, valamint a bor mennyisége- és minőségének pontos feltüntetésén kivül szükséges, hogy kitüntetve legyen a tulajdonos pósta, valamint távirda és vasuti állomása is.

— *70 arany pályadijat* tüz ki a békésmegyei gazdasági egylet oly müre, mely a tüz- jég- és mellékesen az életbiztositás előnyeit világos, népszerü nyelven, vonzó modorban, meggyőzőleg ajánlja és egyszersmind a biztositás körüli eljárás gyakorlati oldalát is ismertetné. Az abszolut becsü munka jutalma 70 arany. Beküldési határidő f. é. jun. 30, az egyleti elnökséghez Csabára czimezve. A kiadási jog a gazdasági egyleté leend.

— *A hazai ipart pártoló és terjesztő egyesület* a mult hónapban tartott közgyülés határozata szerint felosztott és mintegy 300 és egynéhány forintot tevő vagyona az országos magyar iparegyesület kebelében alakitandó „Ipar-pártolási szakosztály“, az országos nőiparegyesület és a nőképző egylet közt osztatott meg. Itt emlitjük meg, hogy az országos magyar iparegyesület kebelében a fentebb is jelzett ipartársulati szakosztály már a közelebbi hetekben megalakul, igyekezete lesz: a hazai ipar pártolása és terjesztése, a hazai ipar emelése iránti érzetet országszerte felébreszteni, a hason czélu egyletek, társulatok és intézetekkel együtt a hazai ipartelepek és iparosok termelési képességének, a czikkek árának kitudása, mintáknak beszerzése és a fogyasztó közönséggel való megismertetése stb.

Az országos nőiparkiállitás elnökségének körlevele a vidéki bizottságokhoz.

Tisztelt vidéki bizottság!

Több vidéki bizottság felszóllitott bennünket aziránt, hogy teendőiket utasitásokba foglaljuk össze és küldjük be nekik. Van szerencsénk tehét mindenekelőtt a t. bizottság figyelmébe ajánlani. hogy a kiállitás határnapjai a végrehajtó bizottság 1881. február 14-én tartott ülésének határozata szerint a következőképen változtak:

Bejelentések elfogadtatnak 1881. julius 1-jéig.
A tárgyak beküldendők julius 1-től julius 16-ig.
Megnyitás augusztus 14-én.
Bezárás october 16-án.
Tárgyak elszállitásának záros határideje nov. 1-je.

A vidéki bizottságok föladatait általában a következőkben lehet összegezni:

1) Felszólitandó minden leányiskola és nőnevelőintézet a kiállitásban való részvételre.

2) A bizottság minden tagja agitáljon személyes ismerősei körében a kiállitásban való részvétel érdekében.

3) Minden oly iparág üzői, melyben nők foglalkoznak, felszólitandók a kiállitásban való részvételre.

4) Azon szegényebb sorsu nők, kik óhajtanának a kiállitásban részt venni, de erre sem kellő idővel, sem az anyaghoz szükséges pénzzel nem birnak, a vidéki bizottság által olyképen támogatandók, hogy nekik egy-egy drb munkára megrendelő szerzendő. Igy az X. varrónő, szabónő vagy himzőnő által Y. urnő számára készitett

munka darab mint Y. urnő tulajdona, de mint X. varrónő, szabónő vagy himzőnő készitménye lesz kiállitva.

5) A vidéki bizottságok becses figyelmét felhivjuk ujból is ezon kincsekre, melyek az egyes vidékek pórnőinek etnográfiai szempontból érdekes munkaiban (himzés stb.) s általában házi iparában rejlenek, s mivel alig hiszszük, hogy e szegényebb sorsu pórnók felismernék e kiállitás jelentőségét s az abban való részvételre bármily csekély anyagi áldozatot is hoznának: bizalommal kérjük a t. vidéki bizottságot, hogy a kiállitás általános érdekességének emelése szempontjából ezeket a kiállitásba vonni egyik főcéljának ismerni s a tárgyaik kiállitásával járó költségek fedezéséről akár társadalmi uton, akár az egyletek, esetleg a városi hatóság igénybevétele által is gondoskodni méltóztassék.

6. Figyelmeztesse a vidéki bizottság a II. csoportba tartozó kiállitókat, hogy a sorsjáték számára ajándékok szivesen fogadtatnak; ugyancsak a sorsjáték számára az I. csoportba tartozó és szegényebb nők által készitett kézimunkák vagy házi iparczikkek közül egyes darabok megvásároltatnak.

7. A bejelentéseket fogadja el a bizottság és nem egyenként, hanem tömegesen küldje fel őket a központba. Időről-időre értesitést várunk a bejelentések mennyisége és ezek alapján a bejelentett térigények iránt.

8. A bejelentett és elkészitett tárgyakat szintén a vidéki bizottság veszi át és küldi be egyszerre (julius 1—16 ig).

Tekintettel a meghosszabbitott időre minden bizottságnak 3—4-szer annyi ideje van a tevékenységre és agitáczióra, mint külön. Mély tisztelettel kérjük a t. bizottságokat, hogy az időt s kiállitás érdekében minél hasznosabban értékesiteni és működésüket most már a városuk környékére is kiterjeszteni méltóztassék.

Budapest, 1881. február 10. Kiváló tisztelettel a végrehajtó bizottság nevében:

Gelléry Mor, titkár. — *Gróf Zichy Jenő,* elnök.

LEVELEZÉS.

Jászberényi levelek.

III.

(—o—) Tchát a nőegyleti tánczestély. . . Az az hogy először föl kell a termet disziteni a városházánál, mert azt február 22-én ugyancsak megrázkódtatá a Jaszberénytől Jákóhalmán, Apátin, Kiséren Pusztasülyig illetve a Tiszáig kiépittetni tervezett II. rendü vicinális vasut vonal létesitése feletti vita. E napon volt e vasut kérdése tárgyalva.

Jászberény képviseleti közgyülése jól emlékébe vésse e napot, mert lesz idő, midőn a megbánás keserü érzetére fog ébredni s az önvád kisértő alakja üldözőleg mereszti rá szemeit s drága pénzen is megvásárolná azt az eszmét vagy tervet, melyet most oly könnyelmüen elejtett, mint a gondatlan inas gyerek a korsót, kit tán megseprünyeleznek oda haza a kártételért, de mi haszna — a korsó mégis törött marad. . .

Hiába volt a főjegyzői alapos előterjesztés, melyből az ügyszeretet melege s a beható értelem fénye sugárzott ki; hiába való beszéd volt Kléger József törvényszéki biró hasonszinvonalon álló előadása, ki statistikailag igyekezett e vasut fontosságát s életszükségét feltüntetni a képviseleti gyülés előtt; hiába adott be Mallár József törvényszéki biró s képviseleti tag módositó határozatot a vasuti részvény — hányad meghatározása iránt; hiába volt hivatkozás Belgiumra s más művelt államokra: a szomoru vége e gyülésnek leszavazás lett.

Miért bolygatnók tovább ez ügyet? — Még Izsák városa is, hol gólyafészeknél s nádnál egyebet nem találsz s oly kopár belélettel bir, mint pénz dolgában a tenyerem, még Izsák is vasutért rajong; a népesebb puszták lakosai, hol ezelőtt nyargaló mének futása szakasztá csak meg a nagyszerü csendet, még ezek is vasutat ohajtanak maguknak. Miért? mert belátják, hogy századunk a haladás korszaka, s erzik szükségét, belátják hasznát, hogy ma már csakis azon vidékek számitanak az ipar és kereskedelem kérdésében, melyek vasuttal behálózva vannak.

Csak Jászberény város képviseleti gyülése vágta arczul február 22-én századunk jelszavát — a haladást, nem is véve figyelembe azt, hogy a viszonyaink nyujtotta előnyt más vidék zsákmányolja ki orrunk előtt. . . De hiába! a magyar ember mindig a maga kárán tanul.

Nincs terünk, sem időnk, hogy e vasut realis hasznait tüzetes mérlegelés alá vegyük most. . . Elhagyjuk ezt jobb időkre. . .

Most ugorjunk egy napot, mint Mátyás a naptárban, s nyissunk be február 23-án a főjegyző ajtaján: mi történik ott?

Hát kérem, a Daláregylet „Ujjá szervező gyülése" veszi ott kezdetét, öt pártoló s tizenhat működő és szavazóképes tag jelenléttében.

A gyülés ünnepélyes csendjét a választási jegyzőkönyv hitelesitése után Sismis József ügyvéd ur elnöki beköszönő beszéde törte meg, mely szivből fakadva, ekként hangzott az elnök ajkain:

„Igen tisztelt Daláregylet! Első szerencsém alkalmából, melylyel e diszes helyet elfoglalom, fogadja az igen tisztelt egylet honfiui őszinte üdvözletemet, azon igaz kijelentésem kiséretében, hogy az igen tisztelt egyletnek iránt tanusitott bizalmát csekélységemre nézve nagy megtiszteltetésnek és felette becsesnek tekintem és tartom.

Higyék el uraim, hogy még az érdemesebb is igen megtisztelve érezheti magát, ha egy Dalegylet élére emeltetik; mert ezen egyletek azok, melyek a jót, a nemest, a kellemessel párositva gyakorolván: mindinkább népszerüvé, mindinkább kedvessé válnak a nagy közönség előtt. Tényleg közre működnek az emberbaráti intézmények gyámolitására; magának a dalnak művelése által tevékenyen hatnak a sziv nemesitésére és a lélekemelésére; serkentenek, buzditanak honfiui érzelmekre, sőt ragadnak nemzetí erkölcsök gyakorlására, majd vallási szelid érzelmeket táplálnak a keblekben, majd szabad óráikban egyikét nyujtják a legkellemesebb szórakozásoknak.

Csak nehány vonásban voltam bátor a Daláregyletek hivatásának legeminensebb ágazatait részletezni, melyeknek hogy egyletünk is kellőleg megfelelhessen, elodázhatlan szükség van arra, hogy kebelében az egyetértés, egymás kölcsönös becsülése — szóval igaz testületi szellem, szorgalom, munkásság és kitartas uralkodjék, — mely nemes tulajdonokkal az igen tisztelt egylet — tudomásom szerint — már eddigelé is ékeskedett.

Ami csekélységemet illeti, teljes erőmből rajta leszek, hogy a várakozásnak, hogy a személyemhez kötött reményeknek minden tekintetben megfeleljek; rajta leszek, hogy az igen tisztelt egylet tekintélyét s eddig szerzett jó hirnevét fentartsam, sőt öregbitsem; az alapszabályok rendeleteit pontosan betartom s minden egyleti tag részéről betartatom.

Viszont kérem az igen tisztelt egyletnek ugy tiszti karát, valamint minden egyes tagját, hogy engem hivatalos működésemben becses támogatásaikkal istápolni sziveskedjenek. Amiért is igérem, hogy mindazon javadalmazásokat, melyek engem elnöki minőségemnél fogva megilletnek, és amelyekről engem igen tisztelt elnöktársam legközelebb — nagy örömemre — felvilágositott elnökségem ideje alatt mind egy gyüjtőpénztárba helyezem, hogy azokat az apaturság változta után édes mindannyiok közt testvériesen megosszam.

És most engedje meg az igen tisztelt egylet, hogy első functiómmal a fölkelő nap példáját kövessem, amely fölkeltében a lathatárnak azon tájékára lövelli legelső sugárait, ahol az előtte való nap leáldozott.

Engedje meg az igen tisztelt egylet, hogy hivatali elődömnek t. Bathó Endre urnak és tiszti karának, akik előttünk a göröngyös pályát igazgatták, hogy mi azon már könnyebben haladhassunk, és a kik az egyletet a legközelebbi kolozsvári országos ünnepélyen országos hirüvé emelték: buzgalmukért és fáradozásaikért meleg köszönetet mondhassak, s tiszta szivből kivánjam, hogy ökes a gondviselés igen sokáig, magát a már eddigelé két izben országos kitüntetést szerzett egyletet pedig örökidőkig éltesse!"

Ha nem mondanám is, tudná a közönség, hogy e lelkes beszéd átvillanyozta a jelen voltakat, s azon meggyőződést ülteté a keblekbe, hogy az oly egylet, a melynek ügyét a polgári pályán is köztiszteletnek örvendő elnöke szivből-lélekből karolja fel, az oly egylet valóban örökéletre van hivatva. Adja Isten, hogy ugy legyen!

A jászberényi daláregylet ujjá szerveztetvén, jegyzőkönyét s alapszabályait a vidéki dalegyletek érdekében jövőre terjedelmesebben fogjuk ismertetni, mint oly egyletéit, mely hazánkban eddig is tisztelt nevet vivott ki magának.*)

De itt az ideje, hogy bezárjuk a farsangot s visszatérjünk levelem kezdetére — a nőegylet tánczestélyére.

Hát bizony Bathó Endre barátunk, aki a mellett, hogy kitünő főjegyző, kitünő terem diszitő is, ugy kiteremtettézte ezt a vasut-vitától átizzadt termet, hogy csakugy gyönyörködék benne a szem. Volt itt jász-szin, kun-szin, magyar-szin — mind összizlésbe, vagy ha jobban tetszik: egy harmoniába olvasztva, melyet közönséges nyelven — pompásnak is nevezhetünk. S a nőegylet elnöke, Sismis Józsefné ő nsga a diszes teremben hivatásszerüleg egyesiteni tudott ez estélyen uri-osztályt, földbirtokos-gazda- és iparososztályt. Mindhárom egy osztálylyá vált itt: a nemes czél előmozditó osztályává, mit legekesszóllóban igazol maga a tény, melyszerint daczára, hogy csak 80 kr belépti dij szabatott, mégis bruttó bevétel volt 190 frt. 5 kr, melyből a 84 frt. 27

*) Szivesen vesszük! Szerk.

TÁRCZA.

Hevesmegye igaz hazafisága*)

— Történeti rajz. —

„Az magiar igen kemeni niakúnemzeth, ees fizetni nem szereth", — igy jellemzi édes fajunkat egy XVI-ik századbeli, Krakkóban megjelent könyv, Való igaz, hogy öseink, a kik véröket hazáért, tronért, sőt nem egyszer idegen czélokért is merő dicsőségkeresésből pazarul ontották: a fizetésben mindig zárkózottságot tanusitottak. "Vitam et sanguinem damus, sed avenam non!„ (Életet s vért adunk, de zabot nem!) Mai napság sem szeretünk fizetni, de most már azért, mert nincs miből.

Tehát ezen vérrel pazarul bánó, ellenben a pénzzel fukarkodó országban annálinkább feltünő, — kivált a távolabbi multban, — ha midőn a jelzett általános jellemvonással ellenkező tünemény merül föl. Nagyon magasan kellett ott a hazafias áldozatkészség lángjainak lobogni, a hol a hajdani magyar nemes, a ki az ónodi gyülésen önként kivánta magát megadóztatni, a reája rótt adó terhével meg nem elégedve: árulással és hitszegéssel vádolá az adókivetőt, hogy alacsony adót rovott ki reá, — mert ő annál többet akar s többet bir áldozni!

Már pedig a hazafias önzetlenségnek ilyen ritka példáját tanusiták 1708-ban Heves és Külső-Szolnok t. e. vármegyék rendei, szeretett fejedelmök II. Rákóczi Ferencz s a szabadság kivivásáért összeszövetkezett Magyarország javára. A mi volt Rákóczinak Dunán tul a gazdag és sürün népességü lelkes Vas vármegye, mely egymaga 6000 fegyverest állitott és tartotta fejedelem zászlai alatt évek sorozatán át: ugyanazok valának számára a felső és közép Tisza tájain Zemplén, Borsod és Heves, — váltig rebellis, kurucz vármegyék. Zemplén főként azon okból, mert nagy részt maga a fejedelem uradalmaiból állván, (ugy Borsod is jó részben) Rákóczi buzdító példával elöljárandó, nemes önzetlenségében, a saját uradalmait kivánta legjobban megterheltetni ugy a katonaállitással, mint pénz- és élelmiszeradókkal, az egész országban, a szabadságháboru javára. Sőt nagylelküségében annyira ment, hogy jobbágyait tömegesen szabaditotta fel a földesuri terhek viselése alól (igy pl. Ecsed, Tarpa, Szerencs, Ónod, Medgyaszó, Lucz, Hernád-Németi, Szederkény stb. örökös városait s községeit) a háboru tartamára, oly föltétellel, hogy kasza helyett kardot ragadjanak a haza ellensége ellen, s földesurok helyett szolgálják, védjék az édes nemzetet.

Heves vármegyében Rákóczi csak a debrői uradalmat és Mező-turt birta, — tehát aránylag joval kevesebbet, mint Zemplénben, Borsodban, Beregben, Sárosban, Abaujban, Szatmárban, és Szabolcsban. Mindazáltal Hevesmegye a kurucz küzdelmekben való lelkes részvétele által, a most nevezett törvényhatóságok közül egyiknél sem áll vala hátrább; sőt a mi a pénzbeli terhek viselését illeti: buzgo áldozatkészségében és az adás szivességében tultett valamennyin. A Rákóczihoz szorosan ragaszkodó Thelekessy István derék egri püspök főispánsága alatt álló megye hazafias nemessége égett a magyarság és szabadság lelkesitő tüzétől, s nem kimélt a felkarolt ügyért semmi áldozatot. A hevesiek e példás magyarsága reáragadt még a megye területén lakó egyetlen idegen nemzetre: az egri vár tövébe ennek a töröktől való visszafoglalása után, — a németek által telepitett ráczokra is; a kik midőn a vár Rákóczi hatalmába került, nem vonultak el a német helyőrséggel: hanem felcsaptak kuruczoknak, s egy lovas-századot szervezvén magok közül, ez Sajnovics Mátyás kapitánysága alatt hiven végig hadakozta a kuruczvilágot, — mint Rákóczi Ferencznek egyetlen ráczcsapta, mert különben az összes szerbség a császár mellett ellenünk harczolt.

De térjünk szorosabban tárgyunkra.

Rákóczi már négy év óta folytatta háboruját, a nélkül, hogy az országra csak egy garas pénzbeli adót vetett volna. A vármegyék, földesurak kiállitották zsoldosaikat, a nép önként tódult a zászlók alá; a ki lovas akart lenni, lovastul állott be. Az élelmi szereket stb. a törvényhatóságok természetben szolgáltatták be; a bányák aranyés ezüst termeléséből fedeztettek a diplomatia és a külföldről bevásárolt fegyverek, katonaposztó, lőpor stb. költségei. Az egyenruhákat a legtöbbnyire külföldi posztókból, hazai iparosok dolgozták fel a katonaság számára, rézpénz fizetésért. A harczosok zsoldja is ugyanezen „Libertás"-nak nevezett rézpénzben járt vala ki. Ezt a rézpénzt a hazában évekig teljes értékben elfogadta mindenki, — de utóbb már mód felett elszaporodván, s lengyelországi zsidók által nagyban hamisittatván is, értéke tetemesen megcsökkent.

E bajon segitendő, az 1707. nyarán tartott ónodi országgyülés elhatározá a rézpénznek kétharmadát a forgalomból kivonni, s az egyharmadot bizonyos, nehezen utánozható bélyegnyomattal jelöltetni meg. Hogy pedig a katona zsoldját ezentul legalább részben ezüstpénzül kaphassa: az Ónódnál jelen velt rendek önként nagy lelkesedéssel főurakra, nemsségre, papokra, városi polgárokra és jobbágyságra egyaránt kivetendő pénzadót szavaztak meg a háboru folyatására.

Ezen „ónodi quantum"-ból két milio forint jutott a felső-magyarországi és tiszai megyékre s városokra. (A partiumbeli vármegyék Erdélylyel külön, s a dunántuliak mint saját vezénylő-tábornokságot képező kerület ismét külön adóztak.) Ugyancsak az ónodi gyülésen kineveztettek és föleskündtettek minden törvényhatóság részére az adó-összeirók, az u. n. „dicátor„-ok is, a kik odahaza municipiumaik által eléjö rendelendő társaikkal egyetemben köteleztettek illetőmegyéjök vagy városuk lakosainak adó alá eső ingó és ingatlan — hit alatt bevallandó — javait összeirni, s ezen conscriptió alapján a törvényhatóság dicáit két hó alatt

*) Az „Egyetértés" után. szerk.

kr. levonásával maradt a nőegylet javára 105 frt. 73 kr. Ismét egy kő a nőegylet oltárának emeléséhez.

Ám ha mind azt elmondjuk, ami méltányos és igazságos, hogy a szép eredmény a szent czél nevében önmaga szolgáltat nyilt köszönetet a lelkes és fáradhatlan elnöknő ügybuzgalmáért; ha a vig és fesztelen s mégis móltóságteljes tánczestélyt izeiglen irjuk is le, s kinekkinek fejére tüznők az elismerés szerény rózsa levelét: még mindig hiányzanék tudósításunk jelentősebb része. Az elnöknői tapintatnak s az elnöknő igazi magyar érzelmének még a h ó d o l a t adóját is le kell rónunk e tánczestély alkalmából. . .

No már ki hitte volna, hogy az elnöknő egy gondolata husz évre visszavezet bennünket e tánczestélyen s látnunk és éreznünk engedi, hogy mi valóban magyarok vagyunk s ismét hordjuk a m a g y a r r u h á t, a la 1861.

És hogy örülünk mi az ily v i s s z a e s é s n e k! mert hát ujra látjuk, az az hogy e tánczestélyen láttuk az uri hölgyeket is magyar diszben, ingváll és fejkötőben, a la hatvanegy. . . Ez az a gondolat, melynek az elnöknő által történt találó kivitele nemcsak a jelen voltak osztatlan tetszését vivta ki, de az estélyt elvi jelentőségre is emelte. , . Ez okozta a fesztelen vigságot s mégis méltóságteljességét e bálnak, mert magyar ember s magyar leány csak nemzeti diszöltönyében mulathat fesztelenül, barmily feszesen álljon is az a m a g y a r r u h a.

No aztán szünóra alatt meglepték ám az elnöknőt is puha-fonott kalácscsal, hogy a mulatság szinezetben ez által is m a g y a r l e g y e n, és huzta a czigány, azt a kis fát, azt a száraz hegedüt, melybe szive belenőtt!. . . De hát irva vagyon:

Halandó!
A jó hamar mulandó?

Es ma már a hosszuképü bőjt meddő napjait éljük, de hát remélünk az ujjá szervezett dalárdától nehány kedélyes estélyt a bőjtben is.

Helyi hrek.

A „szolnoki-ipartársulat“ folyó hó 25-én tartja az 1880-ik évről szóló hetedik rendes évi közgyülését.

— *A molnár-utczán*, az ipartársulat épületétől kezdve Hasitz polgártársunk telkéig végig nyuló pallózat immár annyira megviseltté vált: hogy az azt kénytelen kelletlen használó közönség verőfényes nappal is — csak gymnástikai összes ügyességének kifejtésével képes azon végeslen végig butorkálni, és nem ritkán lehet szemtanuja annak, midőn egy-egy elesett gyermek, siránkozva áll szét tört korsójának — avagy más töredékeny cserép edénynek elcsuszamlás szülte romjai felett. — De a hol a korsó törik: kivált nedves időben — könnyen eltörhetik ott a láb is, — meg történhetik, egyéb komoly baj is, — és mindez csak a mulasztás szomoru következményeként lenne registrálva. — Ugyanazért az igen tisztelt polgármesterünkhöz fordulunk egyenesen és kérjük — lenne kegyes az emelitett járdát, beható tanulmánya targyává tenni, s ha állitásunk valódiságáról meggyözödött — a pallózatot ujakkal és a forgalom igényének megfelelőbb módon — szelesebbekkel felcseréltetni.

— *A közelebb mult* napokban egy manus scriptum került kezünkbe, mely eképen hangzik: Meghagyás. — N. N. felhivatik, miszerint — év — hó — napján a város közházánál Sárkány András tanácsos ur helyiségében annyival inkább jelenjék meg, mert ellenkező esetben 5 frt birsággal fog sujtatni Szolnokon — év — hó — Molnár Alajos h. polgármester. Alaki tekintetben teszünk ez ellen kifogást. Mert ha a város valamelyik polgára közügyben meghivatik, ez nem meghagyás; de „idezés“ alakjában szokott történni ott, hol az arra hivatott tisztviselő az eljárás módjával tökéletesen tisztában van. Következőleg a „meghagyás“ helyett „idézés“ szó lett volna használandó. — Továbbá az illető polgár is, — kinek keservesen össze kapart filléreiből tartatik fenn az annyi anyagi áldozatot követelő rendezett tanács, és fizettetnek annak tagjai, — talán megérdemelné, hogy neve után az „ur“ szó hasonlóul oda tétessék, — vagy mi, nézetünk szerint helyesebb lenne, — a törvény előtti egyenlőség elvéből kifolyólag: az idézésekben az „ur“ czimzés egészen mellőztetnék. — Azután miféle törvényben gyökeredzik az 5 frt birsággal való fenyegetés? — Hát ha a megidézett a megjelenésben betegség- vagy más elfogadható indok miatt gátoltatik, — menthetetlenül elmarasztaltatik-é a birság fizetésében? — Ugy gondoljuk: hogy nem, hanem csak akkor ha netalán megjelenni vonakodnék. — Végre a „h. polgármester-féle kitételeket sem tartjuk a törvényben gyökeredzőnek. Nem pedig azért, mert tudtunkkal a polgármesteren kivül „h. polgármester“ nem választatott; hanem igenis választattak mellé tanácsosok, kik közül az ugynevezett „első tanácsos“ helyettesiti a polgármestert mindazon esetekben, midőn az kötelességének teljesitésében, elhárithatlan akadály miatt gátolva van. — Reméljük, hogy nem a nem létező „h. polgármester“ de — polgármesterünk — a tanács és képviselő testület elnöke az efféle viszszásságok megszüntetése iránt erélyes intézkedést teend.

— *Pártmozgalmak*. A helybeli 48-as kör kivalóbb tagjai mult vasárnap Grosz Adolf ismert földbirtokosnál tisztelegtek és megkinálták őt pártjuk részéről a képviselőjelöltséggel, mit Grosz Adolf ur hir szerint el is fogadott. — Most már a legközelebbi képviselőválasztásnál fellépő jelöltek közül kettőt ismerünk; kivánciak vagyunk a harmadikra, akit a kormánypárt fog felléptetni. E részben még mindig csak sejtelmeket hallottunk kifejezni, amelyeket azonban mérvadóknak nem lehet tekinteni.

— *Hózivatar*. A természet ez évben csudákat művel, vagy ha nem is csudákat, legalább — mint Börne mondja — természetellenes dolgokat. Mig a mult hó utolsó napjai valóságos tavaszi napok voltak, melyeken oly melegen sütött a nap, hogy sokan már le is vetették a téli kabátokat; e hó másodikán oly rögtön változott meg az időjárás, hogy az ember csek csudálkozott. Szerdán reggel eső esett, amely jó nagy sárat idézett elő; dél tájban az eső átváltozott nagy hópelyhekké, melyek azonban a mocsáros földön elenyésztek. Alig egy óra tájban már oly erős hózivatar dühöngött, hogy képtelenné tette az embert, az utczán végig menni. Orkánszerü szél fujta a nagy tömegben lehulló havat az ember szemébe és egészen elvakitotta. Ezen hózivatar oly erősen dühöngött egész napon át, hogy már este felé térdig érő hó bóritotta városunk utczáit.

— *Blaha Luiza* — amint ezután szinpadi neve utan neveztetni fog, — az országszerte kedvelt művésznő a mult héten keresztül utazott városunkon férjével, Splényi Ödön báróval. Sok szolnoki tisztelője erről értesülvén, az indóházhoz kirándult, hogy a kedves művésznőt legalább a vaggonban — ha már nem is a szinpadon — láthassa. Tehát „a legkedvesebb czimbalmos“ csakugyan volt Szolnokon, csakhogy nem conczerten. hanem csupán a vaspályánál és nem czimbalmával, hanem férjével, kivel csak mult szombaton kelt egybe.

— *Konstabler-stikli*-t produkáltak a héten a helybeli „bakterek“. — Egy „mindenes“ a laczikonyhán kelletinél többet fogyasztott a jóból és mámoros állapotában egy sértést azzal két kisasszonyon megtorlani, hogy lakosztályukba akart nyomulni öklének sulyát a két kisasszonynyal érzctetendő. Midőn ezen szándékában semmiféle fenyegetéssel megakadályozni nem tudták, rendőri segélyt kértek. Két bakter meg is jelent a helyszinén, hogy a mámoros állapotban levő embert a hüvösben kijózanitsák. De a részeg ember vas öklével megfogta a legközelebbi „ingatlan“ tárgyat és nem hagyta magát onnan elczipelni. A két bakter tehát — mint értesülünk — oly kegyetlenül vert a szegény ember kezére, hogy ez feldagadt. — Igy beszéli nekünk egy szemtanu.

Megyei hirek.

— *Jászberényből* értesitnek, hogy a Riszner-féle nőneveldében a szokásos havonkénti házi hangverseny helyett f. hó 6-án „T ó t h K á l m á n ü n n e p é l y t“ rendeznek az elhunyt költő siremléke javára. — Golenich Károly tanár és szerkesztő felolvasást tart Tóth Kálmánról, — a szavalatok az ő költeményeiből lesznek s az intézeti leánykar szintén az ő verseire irott Palotásy János dalait fogja énekelni. A részletes műsort a sikerrel együtt — annak idején — közölni fogjuk.

— *Jász-Árokszállásáról irják:* Városunkban nagy mozgalom indult meg egy kisdedovoda felállitása iránt. Ez okból egy közgyülés hivatott be az ügy megbeszélése végett. A közgyülés abban állapodott meg, hogy kebeléből egy 5 tagu bizottságot küld ki az alapszabályok kidolgozására. Ha ezután az alapszabályok értelmében, elegendő tagok lesznek, akkor az ovoda létesülni fog. A bizottságba beválasztattak: Csuka Ignácz városi főjegyző, Kóczián Gyula városi aljegyző. dr. Kóczián Géza orvos, Goldstein Jakab fötanitó és Hoffer Miksa kereskedő.

— *Gyászhir*. H o d o b a y József, jászberényi főgymnasiumi tanár, alig pár napi betegseg után, agylobban e hó 2-án reggel elhunyt. Az erőteljes, 29 éves fiatal ember váratlan halála általános megdöbbenést és közrészvétet keltett Jászberényben. Alig érte czélját alig nősült meg és tette le tanári vizsgáját, s ime életének reményteljes utját elzárta a halál. E gyász eset annál megdöbbentőbb, mivel a boldogult hátra hagyott fiatal neje szive alatt hord egy uj életet, ki — mint e sorok irásakor halljuk — férjének e hó 3-án történt temetése alkalmával szintén betegágyra vettetett a lelki vihar által. Az elhunytban a jászberényi hirneves dalárda is egyik kitünő tagját, a főgymnasium hivatott és lelkiismeretes tanárát veszité el. Béke ölelje porait a korán elhunytnak.

Különfélék.

— *Külföldi magyar egyletek*. Külföldön 18 magyar egylet létezik. Ezek a következők: a bécsi „Magyar társas kör“ 1862. óta könyvtárral; a bécsi „műegyetemi magyar kör“ 1867-től fogva; a bécsi „Magyar iparosok egylete“, csinos könyvtárral; a „Berlini magyar egylet“, mely 1846. közepén alakult, könyvtárral és segélypénztárral bir; a „Jénai magyar kör“ 20 év óta áll fenn s könyvtárában 400 kötet van; a „Hallei magyar kör“, mely 1868-ban alakult; a „Hamburgi magyar egylet“, 1867. szept. 7-én keletkezett. Tagjai kereskedők és iparosok; a „Hohenheimi magyar egylet“ 1869-ben aalkult a gazdasági tanintézet növendékeiből; a „Zürichi magyar egylet“-et 15 év előtt alakitották műegyetemi tanulók; igen szép könyvtára van. A „Párisi magyar egylet“ 1865. márcziusban keletkezett s jelenleg több hazai lapot járat és ezer kötetre menő könyvtára van. A „Londoni magyar egylet“ 1869-ben kölcsönös segélyezésre alakult. Bukurestben a „Hunnia“ 1857. óta és „Magyar iparos ifjak egylete“ 1863; a „Kairói magyar egylet“; a „Konstantinápolyi“, New-Yorki“, „Philadelfiai“ jelenleg 27 taggal; a „Buenosayresi“, melyet az ott lakó magyarok és osztrákok közösen alapitottak.

— *Hugó Viktor*, a legnagyobb franczia költő mult hó 26-án ünnepelte születésének 80. év fordulóját. Ez ünnepélyen nemcsak az egész franczia nemzet, hanem valamennyi civilisult nemzetnek tudósai és tudós társaságai vettek részt. A magyar hirlapirók egy feliratban fejezték ki Hugó Viktor iránti tiszteletüket.

Felelős szerkesztő: Kun László.
Laptulajdonos: Pásztor László.

megállapitani. Az eredményről előlegesen a Szövetkezett Rendek kanczellárjának b. Sennyey Istvánnak, s azután az 1707. deczember 10-ikén Kassán egybeülendő országtanácsi gyülésnek tegyenek jelentést; holott is a dicák véglegesen eligazittatnak és 1708. elejétől fogva évnegyedenként beszedendők lesznek.

(Vége köv.)

Fővárosi levelek.

II.

Tisztelt szerkesztő ur!

A vigadói bohócz estélyt szándekszom leirni jelen levelemben. — Börzeviczi bátyank a minapában egy zártlich viczet eresztett meg a „Boraszem Jankó“ hasábjain; hogy t. i. a mai exekútoros világban is, mikor oly sok az adó, szivesen látogatja a közönség a bálokat, mert hisz ez vig adózás. Igy a bohócz estélyen is zsufolva voltak a redutt termei.

Már napok előtt két, vászonra pingált bolond függött kint a redutt falain, jelezve, hogy a bolondok estéje következik. Bent a termek csinosan föl voltak diszitve, s valamennyi szalon illuminálva volt. Sok mindenféle képen gondoskodtak a közönség mulattatásáról. Volt egy panoráma, humoristikus képekkel, melyek leginkább ósmert közmondásainkat szatyrizálták. Egyik kép czime volt: „kilátás a jövőbe“, s a belenézők egy nagy rózsaszinü papirt láttak. Volt egy kanapé, mely csengetett azonnal, miheiyt valaki bele ült; volt egy nagy emberi alak, melynek keblére egy házassági ajánlat volt függesztve, melyet azonban csak közvetlen közelről lehetett elolvasni; ekkor pedig a vas szüz, mint ez alakot nevezték, összecsapta két kezét, s magához ölelte e kivánesiakat. A nagy terem közepén volt egy nagy fa alkotmány, melyre két lépcsőzet vezetett, s rá volt irva, hogy csak férfiak számára. A nagy faalkotmány zegzugos szerkezete és sok mindenféle tárgyaival a kivánciak czélpontját képezte; azonban kissé bajos volt a feljutás most mihelyt az ember kissé fölhaladt a garádicsokon, mint a lezárt zsalu levelei, ugy összecsukódtak a lépcső fokai is, s az illetők estek, potyogtak hanyatt-homlok lefelé. De ha följutottak is a faalkotmányra, még akkor is sokan csaptatókba, farkas vermekbe potyogtak, s a kivánciak, kik az ablakok függőit félrehajtva a faalkotmany belsejébe néztek, hatalmas ohrfeigokat kaptak jutalmul, vagy rakétákat sütöttek szemük közé.

A koloszszális terem tetejének közepéről egy nagy kötél lógott le, melyuek tetejen mindenféle csecsebecse tárgyak voltak felfüggesztve azok számára, kik oda fel birtak mászni. A kötélen csak ugy csengtek — nem a piczulák, hanem — a csengők, a mint valaki a nagy utra indult, melyből legtöbben leforrázva tértek vissza.

S a terem csak ugy zsongott bongott a nagy közönségből, melynek tagjai a legkülönfélébb öltözetek, álarczok, saphák, süvegekben a legtarkább képet nyujtottak. Azok a hamis álarczok, azok a hosszukák, vagy fölhajtott orrok, kidülledt szemek sötét homálya alatt mennyi szabadságot megengedhet az ember magának. Megszólithatta a persa hurit, a perselyes apáczákat, a kaczkiás termetü apródokat, a legbarátságosabb, a legbizalmasabb hangon. Csak azt nem tudjuk, mit akart a bohócz este igazgatósága a teremben ógyelgő primitiv tevével, és a minden pillanatban megfeneklő szárazföldi csolnakkal, melyek csak szánalmat, s nem derültséget keltettek a mulatozó közönségben.

Ennyit, a bohócz estéről, s most a legközelebbi viszontlátásig.

Adieu.

HIRDETÉSEK.

Gazdasági eszközök
árverése.

Puszta-felsővarsányi — ugy is nevezett Malonyai varsányi — bérletem megszünvén, minek folytán ***összes gazdasági felszerelvényeimet folyó évi márczius 13-án d. e. 9 órakor*** kezdendö és az utána következő napokban folytatandó ***nyilvános árverés utján*** eladom.

Mire a t. gazdasági közönséget tisztelettel meghivom.

P.-Felsö-Varsány, 1881. február 25-én.

Preisich Adolf.

2—2

Egy rettentő betegség,
melytől
sok néposztály zaklattatik.

E betegség a gyomornak kisebb rendetlenségeivel kezdödik, de ha elhanyagoltatik, megtámadja az egész testet, igy a vesét, a májt, különösen az egész emésztési rendszert, nyomorulttá tesz, s csak a halál szabadit meg ezen bajtól. A betegséget a beteg maga gyakran nem érti, de ha magát kérdezi, képes lesz meghatározni, hol és minö baja van. Kérdés: Van-e fájdalmam, étkezés után érzek-e nyomást és a lehelésnél szorongatást? Sötét kedélyü vagyok-e, kisérve szédüléssel? Sárga szinezetüek-e a szemek? Nincs-e födve a fölkelésnél a nyelv, torok, s a fogak vastag nyákkal, kisérve a száj rosz izével? Érzek-e fájdalmat az oldalban, vagy a hátgerinczben? Nincs-e jobb oldalban oly érzés, mintha a máj nagyobbodnék? Ha egyenesen állok, nem lep-e meg bágyadtság vagy szédülés? A vizelet gyengén vagy erösen van-e szinezve, ülepedéssel összekötve, mely az edényben rövid idö mulva meglátszik? Étkezés után nincs-e összekötve az emésztés a has felfuvásával, nem okoz-e szeleket és puffogatást? Nem jelentkezik-e gyakran erös szivdobogás? Ezen különböző jelek nem mutatkoznak egyszerre, de egyesek egy ideig kinozzák a beteget és igen súlyos betegség hirnökei. Ha e betegség hoszabb időn át tekintetbe nem vetetnék, száraz köhögést okoz, kisérve hánytatási kényszertől. Késöbben piszkos, barna szinezetü bört okoz, a lábak és kezek hideg veritékkel boritvák. A mint a máj és a vesék lassankint mindinkább megbetegednek, rheumai fájdalmak jelentkeznek és a rendes gyógyitási mód hasztalannak mutatkozik ezen kinos betegség ellen. Igen fontos, hogy e betegség gyorsan és pontasan gyógyittassék, mindjárt keletkezésekor, mi egy kevés gyógyszer által elérhető, mely a valódi szenek tekintendő az egész betegség elháritására, az étvágy visszaszerzésére és az emésztő-szervek egészséges helyzetbe való visszatérítésére. A betegség „májbetegség" nek neveztetik és a valódi és legbiztosabb szer ellene a „Shäkerkivonat", növény-készület, mely Amerikában készül az Uj-York, London és Majnai-Frankfurtban telepedett tulajdonos White A. J. számára. Ezen szer a betegséget tövében támadja meg és az egész szervezetből kirekeszti.

Főraktárak: Arad: Rozsinjai Mátyás; Csaja Nándor; **Budapest**: Török József, gyógyszertár: Király-utcza 12.; **B.-Csaba**: Varságh Béla, Badics E.; **Debreczen**: dr. Rothschnek Emil, Bécsey Victor, Göttl Nándor; **Dorozsma**: Kansag Károly; **Duna-Földvár**: Pap József; **Ercsi**: Kurucz János; **Nagyvárad**: Nyiri György; **N.-Becskerek**: Mencser R.; **H.-M.-Vásárhely**: Kiss Gy.; **Hőgyész**: Tery Imre; **Jász Kisér**: Mlatz József; **Karansebes**: Müller F. J.; **Makó**: Nagy Adolf, **M.-Kövesd**: Fridely Vilmos; **Mühlbach**: Reinhart J. E.; **Mágos**: Szép Géza; **Nem.-Czernya**: Rzika A. Károly; **Nyiregyháza**: Korány Manó; **Ujvidék**: Grossinger K.; **Oravicza**: Knobloch A. C.; **Pancsova**: Graf W.; **Retrozény**: Gerbertb Guidó; **Zimony**: Tretschtsik Károly; **Szeged**: Barczay K., Kovács A., **Szabadka**: Szigethy József, dr. Joé Károly; **Szárcsa**: Tansy Károly, **Temesvár**: Jabner C. M. (város, Hunyadi-utcza), Tarczay Ist., **Versetz**: Rienerth G.;

Tulajdonos: **White A. J.**; Főraktár nagyban **Magyar-, Erdély- és Horvátország részére Budapesten**: **Török József gyógyszerésznél**, király-utcza 12. sz.

2—6

3—3

Pályázat.

Csépa-Szelevény községben a községi szülésznői állás, 1881. év april hó 1-étől üresedésbe jövén, ezen állásra évi 100 frt fizetéssel s minden első szüléstől 2 frt, minden más szüléstől 1 frt dijjal egybekötve ezennel pályázat hirdettetik.

Felhivatnak ennélfogva a pályázni óhajtók, — miszerint okleveleikkel, esetleg más okmányaikkal is felszerelt kérvényöket a községi képviselő testülethez márczius hó 20-áig okvetlen terjeszszék be.

Csépán, 1881. febr. hó 12.

Nikl Gyula, h. jegyző. **Szvoboda József**, biró.

Hirdetmények

elfogadtatnak e lap részére

a szerkesztőségnél és Makray László ur kereskedésében Szolnokon.

A **mágocsi** uradalomból szerzett **valódi**

Árva rozsnok-mag

(Bromus inermis) tisztán kezelve s jól rostálva kapható a szolnoki vasuti állomásra szállitva zsákkal együtt 60 frt métermázsája, megrendelések eszközölhetők **Jurenák Józsefnél P.-Sápon, u. p. Czibakháza.**

3—3

Hirdetmény.

Alólirott a szolnoki kir. járásbiróság által a Marik-féle italmérési jog albérbe adására és a befolyandó bér összegek kezelésére zárgondnokul kineveztetvén, ezen italmérési jog általam folyó 1881. évi márczius 8-án, kedden, délután 3 órakor Bagossy Károly ügyvéd ur irodájában tartandó árverésen fog a bérleti idő hátralevő tartamára a szokásos feltételek mellett bérbe adatni.

A feltételek Bagossy Károly ügyvéd urnál s alólirottnál megtekinthetők.

Szolnok 1881. márczius 3.

Lengyel Antal.

1—1

PÁLYÁZAT.

A Külsőszolnokmegyei Takarékpénztárnál a segéd-könyvelői állomás üresedesbe jövén, arra ezennel pályázat nyittatik a következő javadalmazással.

Az első, vagyis próba évben 600, — a próba év sikeres kitöltése után 800 frt évi fizetés, mely összeg kétszeresének megfelelő ovadék teendő le, — továbbá az intézet évi tisztanyereménye 3%-jának fizetése arányában — reá eső jutaléka.

A kereskedelmi számvitelben jártasok előnyyel birnak.

Felhivatnak pályázni óhajtók, miszerint okmányaikkal felszerelt s a választmányhoz czimzett kérvényeiket

folyó évi márczius 15-ik napjáig

az intézet igazgatóságához nyujtsák be.

Az állomás azonnal elfoglalandó.

Szolnok, 1881. február hó 28-án.

1—1

Kiss Ferencz, igazgató.

A Külsőszolnokmegyei-Takarèkpénztár

1881. márczius 13-ik napján, délelőtt 9 órakor Szolnokon saját helyisègèben

rendkivüli közgyülést tartand,

melynek tárgyai következők:

1. Az alapszabályok 71. és 88. § ainak módositása.
2. A választmány által elfogadás végett előterjesztendő nyugdij alap létesitésének tervezete.

Figyelmeztetés.

A jelen közgyülés tárgyai a folyó hó 20-án tartott rendes közgyülés tárgysorozatába már felvoltak véve, melyen azonban a részvényesek az alapszb. 62 §-ában megkivánt számban nem jelenvén meg: az alapszb. ugyanezen § a értelmében a jelen közgyülés, a megjelenendő részvényesek számára való tekintet nélkül, jogérvényesen fog határozni.

Szolnok, 1881. febr. 26.

Kiss Ferencz, igazgató.

1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában Szolnokon.

V. évfolyam — II—220. — Szolnok, 1881. márczius 13-án.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél „ . . 2 „ 50 kr.
Negyed „ . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkint egyszer:
vasárnap.

E lapnak ugy anyagi, mint szellemi oldalát illető küldemények, valamint a reclamatiók a szerkesztőséghez (Szolnok, Molnár-utcza 922. sz.) czimzendők.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek a szerkesztőségnél és Makray László ur üzletében Szolnokon, és minden kir. postahivatalnál.
Kéziratok nem adatnak vissza és csak akkor fognak közöltetni, ha tudjuk kiktől jönek

Hirdetési díjak:
Egy centiméter magasságu hasábhoz szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer „ — — — — — — 16 „
3-szor „ — — — — — — 12 „

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
A NYILTTÉR-nek minden hasáb garmond sornyi tere 25 kr.
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Szolnok, 1881. mártius hó 8.

E lapok 8—217. számában fejtegettük, hogy mi hatással van az összetartás hiánya társadalmi életünkre, akkori igeretünkhöz képest most szólni kivánunk arról, hogy vezér égyeniségeink személyi ellenséges viszonyai mit eredményeznek községi közéletünkben.

Tagadhatlan dolog, hogy midőn a közügyekre befolyással biró kiváló egyének, a mint az eset nálunk is fenforog, egymás iránt ellenséges indulattal viseltetnek, az mindig kárára van a közügynek. Emberek vagyunk s emberi gyarlóságainkat levetkezni képtelenek, s éppen ezen gyengeségnél fogva, az egymással személyi ellenséges viszonyban álló bármily kiváló egyének is, a közügyek intézésénél ezen ellenséges indulatot végképpen elnyomni nem képesek, s ez sokszor irányitja cselekvényeiket talán nem éppen a közügy hasznára. Nálunk ezen ellenséges viszony oly természetellenes községi pártokat hozott létre, melyek akarva nem akarva eltértek a helyes iránytól, s ugy a közügyek vezetésénél valamint a községi választások kiválóan fontos tényénél nem a közérdeket, hanem tisztán személyi indokokat és érdekeket tartottak szemelőtt.

És ezen irányzat végig vonúl községi ügyvezetésünkön mind e mai napig, s alig van közéletünkben felmerülő fontos kérdés, melynek elintézése nem subjectiv indokokra volna visszavihető, s valóban igen kevés a községi közügyekre befolyást gyakorló azon egyének száma, kik e személyi indokokon felül emelkedve, nem várva és nem keresve sem kedvezést sem népszerűséget, a személyi indokok teljes félretételével érvényesitik a közügyekre befolyásukat.

De még itt nincs vége a bajoknak. Végre is egy két egyén ellenséges viszonya habár azt mint tényezőt számitáson kivül hagyni nem is lehet, egy higgadt gondolkozásu többséggel szemben, a közügyek menetét sem meg nem akaszthatja, sem állandóúl a helyes irányból el nem terelheti; hanem akkor a midőn oly érdekek merülnek fel, melyek már tul mennek a személyes ellenségeskedésen, melyek háttere oly vagyoni érdek, mely a közérdekkel jön összeütközésbe, akkor már csakugyan fenyegetve van a közügyek helyes vezetése, kivált ha egy szivós kitartó vezérnek egy teljesen engedelmes párt áll szolgálatában, s a párt magát bona vagy male fide — kiki meggyőződése szerint — felhasználtatni engedi.

Ily érdekek teremtették meg községi életünkben azon visszás helyzetet, mely közügyeinknek határozottan kárára van, ily érdekek eredményezték azt, hogy városi képviselő testületünk intelligens elemei harczban állának egymással s a még ma is tagadhatlanul létező két párt kénytelen e kevésbé értelmes tömegnek olyan engedményeket tenni, melyek városunk fejlődését akadályozzák és hatráltatják, melyek ha ez állapot soká tart, arra fognak vezetni, hogy, a mi ezen okoknál fogva eddig is nem egyszer megtörtént, a nyers tömeg lesz az uralkodó az ész és intelligentia felett.

Nem akarunk ezuttal a multban felmerült korteskedésekre és ennek eszközeire reflectálni, azok oly sajnálatos tények, melyeket szeretnénk meg nem történtekké tenni, s óhajtjuk hogy jövőben többé soha se ismetlődjenek, mert bizony sok jó dolgot kell addig cselekednünk, mig ezen rosznak hatásai és nyomai elenyésznek. Nem akarunk recriminatiókba sem bocsájtkozni, hiszen bajaink orvosságát indultunk megkeresni, s ha azt megtalálni akarjuk sok elnézésre, türelemre s kölcsönös engedékenységre van szükségünk, és mi ezen orvosszert csak ugy véljük feltalálhatónak, ha közügyeink intézésénél az egyéni ambitiokat, egyéni érdekeket, s ellenséges indulatot teljesen félre teszszük, ha nem igyekszünk sem a közérdeket saját érdeinknek alá rendelni, sem annak köpenye alatt mellék érdekeket hajhászni, de viszont a jogos egyéni érdekeket sem tapossuk lábbal a közérdek őrve alatt, s ha ezen középutat eltáljuk s ha nem kerüljük, hanem keressük a közügyekbe befolyó értelmiség egyetértését és egyesitve működését, akkor remélhetjük, hogy városunk haladni és fejlődni fog, s meg felelend azon reményeknek, melyeket jövőjéhez oly szivesen kötünk, s megfelelend azon várakozásnak azon követelményeknek, melyeket helyzete reá ró.

ly.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

A megyei közigazgatási bizottság f. hó 9-én tartotta grf. Batthány József főispán ur ő mga. elnöklete alatt rendes havi ülését.

Az alispáni jelentésből kiemeljük a következőket:

A megye felügyelete alatt álló pénztárak f. évi febr. havában megvizsgáltatván, rendben találtattak.

Február havában következő tüzesetek fordultak elő:

a. Árokszálláson a város tulajdonához tartozó a jászberényi uton levő csárda istállója megégett, biztositva volt teljes értéke 300 frt. erejéig, egyszersmind az istállóban hentégett egy utasnak 2 drb 200 frt. értékü lova. A tüz mikénti keletkezése ismeretlen.

b. Dévaványán Politzer Fülöp gazdasági épülete, s a padláson levő gabonája vigyázatlanság miatt elégett, s a kár 1000 frt. biztositva nem volt.

Véletlen halálesetek, öngyilkosság volt.

1. Brünauer Salamon alattyáni lakos f. évi február 17-én öngyilkossági szándékból szájába lőtt, de nem halt meg.

2. P. Poón Gencsy Ferencz tanyáján a török kazal mellett febr. 21-én egy női hulla találtatott, orvosi vélemény szerint megfagyott.

3. Özv. Hajnal Raymondné t. püspökii lakos ujdon szült fiúgyermeke febr. 22-én fagyva találtatott az udvaron, bejelentetett a karczagi kir. ügyészségnek.

Közbiztonsági kihágások a következők merültek fel:

1. Török Gábor tszlmiklósi vasuti őr, febr 20-án éjjel 2 ismeretlen egyén által megraboltatott, elvittek 122 frt. készpénzt és egy fegyvert. Az őrre 3 lövést tettek s könnyedén megsebezték.

2. Molnár József balai korcsmárostól ugyanaz napon ágy és ruhaneműeket loptak el.

3. Galambos Katalin t. szalóki lakost febr. 17-én viradóra ismeretlen tettesek az ajtó felfeszitése után rablási szándékból meggyilkolták.

4. Laska Pál felsősztgyörgyi éjjeli őrt febr. 25—26 közti éjjel 4 idegen ember közül valamelyik lövéssel könnyedén megsebezte.

Mindezen esetekben a kellő nyomozások folyamatban vannak.

Járványos betegségek: ujabban Jákóhalmán petécs, Monostoron a kanyaró, T.-Szt.-Miklóson pedig a roncsoló toroklob és vörheny léptek fel. Mindezen esetekben a szükséges gyógy és óvintézkedések megtétettek.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI ÜGYEK.

Létesitsünk megyénkben paedagogiai szaklapot.

Az 1868. évi 38. közoktat. t.-czikk 147. §-a értelmében országszerte megalakult megyei tanitóegyletek és az ezeknek fiókegyleteit képező járási tanitókörök czéljai: a megyében respektive járásban működő tanitókat a helyi viszonyok szerinti oktatás javitásának mikénti eszközlése végett időközönkénti értekezésekre egyesiteni. Hála ügybuzgó tanfelügyelőnknek, hogy ugy megyei mint járási tanitóegyletünk a folyó tanév kezdete óta fennáll és kezdetlegességének daczára igen üdvösen működik.

A föntidézett törvényczikk értelmében az 1872. évben a tanitóegyletek működésére vonatkozólag kiadott miniszteri szabályrendelet szerint, és főleg azért, mert az értekezések megtartásához a szorgalmi idő tartama alatt a tanitóknak kevés idő és még kevesebb alkalom áll rendelkezésére: a megyei tanitóegylet egy évben csak egyszer, a járási kör pedig alig 2—3-szor tarthat gyülést, melyben a tanitók a közoktatás javitása felől érdemlegesen értekezhetnek.

Ha már most tekintetbe vesszük egyrészt azt, hogy a közoktatás ügye megyénkben még igen sok reformra szorult, mely reformok csakis a tanitókra, mint legilletékesebbekre és legszakavatottabbakra várnak; ha tekintetbe vesszük másrészt azt, hogy a körülmények szerint oly gyéren tartott gyülések korántsem elégségesek arra, hogy ezeken mindén meglevő baj gyökeres orvoslása és minden sükséges intézmény behozatala iránt érdemleges értekezések folyjanak és kellő intézkedések megtétethessenek: okvetlenül be kell vallanunk, hogy szükséges egy „valami", mely a megyében működő tanitóknak lehetővé teszi, hogy a behozandó reformokróli nézeteiket kölcsönösen kicserélhessék, szóval szükséges egy „valami", mely a megye tanitóit gyakoribb értekezésekre összekapcsolja és mely a közoktatásügyi reformok érdekében küzdeni és győzedelmeskedni képes legyen.

Ezen „valami" nézetem szerint csakis egy szakközlöny lehetne.

Tudom lesznek olyanok, kik azt fogják mondani, hogy könnyü nekem valamely intézmény behozataláról elmélkedni és ezen intézmény szükségességét kimutatni: de nehéz annak gyakorlati keresztülvitelét kieszközölni. Lesznek olyanok is, kik azt fogják mondani, hogy a megyében anélkül is sok a lap, minek még egygyel szaporitani a számát? — Emezeknek röviden azt felelem, hogy paedagogiai szaklap megyénkben nincsen, hogy tehát egy ilyen nagy hiányt pótolna; sőt — hogy megnyugtassam őket — biztosithatok mindenkit, hogy a paedagogiai szaklap nem csökkentené a már meglevő lapok előfizetőinek számát. — Amazoknak pedig a következőket ajánlom még figyelmébe:

Tegyük fel azt, hogy megyénkben csak 300 tanitó van — ámbár mint értesültem, a Jász-Nagykun-Szolnok-megyében működő tanitók számra nézve meghaladják a 300-at. — Tegyük fel, hogy a megyei tanitók közül csak 20 volna olyan, kikben akarat és képesség van, egy ily lapot szellemileg támogatni. Ha már most, ezen 20 munkaképes tanitó dolgozatait és a közoatatásügyre vonatkozó hireket megkapjuk, azt hiszem elég anyagunk van a lapot igen szépen és tartalomdusan kiállitani. Tehát szellemi kiállitásáról gondoskodva volna. Nézzük most az anyagi oldalát. — Tegyük fel, hogy a lap egyelőre csak minden hónapban jelennék meg egy ivnyi terjedelemben. Ennek nyomdai költsége legfeljebb 300—350 frt. volna évenként. Ha már most az előfizetési dij csak 2 frt volna évenként és ha a lapot csakis a megyei tanitók prenumerálnák, (hiszem, hogy minden megyei tanitó járatná a lapot) akkor is — a netáni hirdetések után járó dijakon kivül — szépen fennálhatna.

Tehát csakis akarat kell és a lap létesül és fennáll.

Most még csak az a kérdés, **miképen** létesüljön a lap?

Ez iránt is tisztában vagyok magammal.

Tudjuk, hogy van megyei tanitóegyletünk. A megyei tanitóegylet tagjait a községi iskolánál működő tanitóknak kell képezni ugyan, de a felekezeti iskoláknál működő tanitók is beléphetnek tagjai sorába — ha akarják, mert a megyei tanitóegylet a törvény értelmében csakis a községi tanitókra bir kötelező erővel. Ezen körülménynek tulajdonitható, hogy megyénkben még felekezeti jellegü tanitóegyletek is vannak. — Minthogy azonban a megindítandó paedagogiai lapnak a **megyei** közoktatásügy szakközlönyének kellene lennie, tehát épugy a megyei közs. tanitóegylet, mint a felekezeti tanitóegyletek hivatalos szakközlönye volna: okvetlenül szükségesnek tartom, hogy a megyében levő tanitóegyletek a lap kiállitásában és esetleges jövedelmében aránylagosan osztozkodjanak. Ez pedig következőképen történnék: **Mindeu** egylet saját tagjai sorából választana egy 2—3 tagu bizottságot. — Ezen bizottságok együttesen képeznék a szerkesztői és kiadói bizottságot, mely maga kebeléből választaná meg a lapvezért vagyis felelős szerkesztőt és maga kezelné vagy egy szükebb körü bizotság által kezeltetné a lap anyagi oldalát illető ügyeit. — A szellemi kiállitás a megyében működő tanitókra bizatnék.

* * *

És igy minden körülményt tekintetbe véve, azt hiszem, mindenre nézve elmondtam egyéni véleményemet a lap létesitésére nézve. — Elvárom tehát, hogy igen tisztelt kartársaim szintén kinyilvánitják e tárgybani nézeteiket és e czélra mindig nyitva állanak előttük e lapok hasábjai,

És ha majd valamennyien egy véleményben leszünk, akkor foghatunk ezen eszme valósitásához.

Erősen hiszem és reménylem, hogy egy kis akarattal képesek leszünk ezen — szerintem — fontos eszmét minél előbb megtestesiteni. *Szontágh Jakab.*

Kivonat.

Bárdosy Gyula

Jász-Nagykun-Szolnokmegye kir. tanfelügyelőjének a megyei közig. bizottsági 1881. évi március hó 9-én tartott ülésben tett rendszerés jelentéséből.

A lefolyt február havi rendszeres jelentésem alkalmával szükségesnek tartom a tek. közigazgatási bizottságnak megyénk lefolyt tanévi állapotáról részletesebb előterjesztést tenni, annyival is inkább örömest, mivel azon szerencsés helyzetben vagyok, hogy megyénknek a mult $18^{79}/_{80}$. tanévi népnevelési statistikai hiteles adataival rendelkezvén, az összeállitási munkálatot is befejezhettem és már felsőbb helyre is felterjesztettem.

Megyénk területén volt $18^{79}/_{80}$. tanévben 182 befejezett tankörü iskola, melyek közül községi jelleggel 28, felekezetivel pedig 154 bir. Ezen iskolákban az előadási nyelv kizárólagosan magyar.

Az 1876—77. tanévben megyénk 160 népiskolával birt, s e szerint 3 év alatt azok száma 22-el szaporodott, mely minden esetre kedvező haladásnak tekinthető.

Megyénk, városai és községeinek száma 49, melyekben 182 népiskola van. Összevetvén a községek számát az iskolák számaival, ugy találjuk, hogy egy községre 3·94 iskola esik. A magyar birodalomban egy községre 1·24% iskola jut.

Azonban ha az iskolák számát a lakosok számával egybevetjük, a következő eredményhez jutunk: megyénknek 236200 lakosa van, ennélfogva 1358·5 lakosra jut egy iskola. Az egész országban 13·474,281 lakosból 858.05% esik egy iskola, mely aránynyal azonban, ha tekintetbe veszszük azon körülményt, miként csaknem kizárólagosan földmiveléssel foglalkozó népünk több helyt, ezer holdakra kiterjedő tanyákon és pusztákon szetszortan tartózkodik, az adott viszonyokhoz képest megelégedhetünk.

A tankötelések száma megyénkben 40114, — az 1876—77. tanévben 41200 volt, ennélfogva 1086 tankötelessel jelenleg kevesebbel birunk, mint 3 évvel ezelőtt, mely kisebb szám onnan ered, hogy a tankötelesek összeirását a hivatott közegek jelenleg a mult évekhez képest szigorubban végezik; másrészről pedig, hogy sok tankötelés az uralkodott járványoknak áldozatúl esett.

A jelzett tankötelesek közül 6—12 éves volt 29447, — 13—15 éves 10667.

Ha tehát megyénk tanköteleseinek számát a lakosok számával arányitjuk, akkor ugy találjuk, hogy a tankötelések a lakosságnak 16·94 százalékat képezik. — Az egész országban pedig 15·8 százalékát.

A tankötelesek közül a mindennapi iskolát látogatja a lefolyt tanévben 25.919, 1876—77. tanévben pedig 21.942. Azok száma szaporodott tehát 3977-el. — Az ismétlő iskolát a lefolyt tanévben 6000, mig $18^{80}/_{77}$. tanévben csak 3917 látogatta. Azok száma tehát szaporodott 2083-al. A magan- és felsőnép — valamint középtanodát a lefolyt tanévben 742 látogatta; miután pedig az 1876—77. tanévben ezen intézetekben csak 673 tanuló volt, jelenleg 69 szaporodást észletünk.

(Folyt. köv.)

Kötelek, február 27. 1881.

Községünkben február 25. és 26-án volt az iskolai vizsga, mely alkalommal örömmel hallgattuk végig a' kitünő eredményü vizsgát; köszönet és dicséret ugy Kádár Géza, mint Nagy Lőrincz tanitó uraknak, kik meglepő ismereteket öntöttek kisdedeinkbe, nem csak a szokott iskolai tantárgyakat tudták jól szavaltak, és a lantos költeményeket is gyönyörüen zengték el. S a kezdők, játszva oktatások által, öt-hat hó alatt irni olvasni megtanultak, sőt egy nem iskolaköteles öt éves liuecska irt, számolt és szavalt.

Nagy az érdeme ft. Berzeviczy Antal plébános urnak abban, hogy iskoláink ily örvendetes jó karban vannak, amiért kivánjuk, hogy az értelmesebb s életrevalóbb uj nemzedéket megérje közöttünk.

IPAR, KERESKEDELEM és KÖZGAZDÁSZAT.

— A „Magyar Ipar legutóbbi száma az iparos enquétere vonatkozólag egy igen érdekes, s a vidéki ipartársulatok hű képét feltüntető szolnoki levelet közöl, melyből érdekesnek tartjuk a következőkezőket közölni:

Mindenekelőtt fogadja saját magam és iparos társaim nevében köszönetünket ügyünk helyes képviseletéért és védelmeért. Olvasva az enquéte eddigi tárgyalásait, mindinkább sajnálom, hogy az enquéte-en olyan sok azok száma, a kik életökben ipartársulatot még csak nem is láttak. S vajmi igaznak bizonyul e tárgynál a német állitás: „Jede Theorie ist grau." Én az enquéte figyelemmel kisérése után még nem is „grau"-nak, hanem „grün"-nek, vagy is éretlennek nevezném el. Szentül meg vagyok győződve, hogy ha ezen urak közül csak egy is bibelődött volna gyakorlatilag — különösen pedig Pesten kivül más kis városokban — iparosokkal és ipartársulati ügyekkel, akkor nem beszélnének olyan dolgot össze, a milyeneket az enquéte-en feltálaltak. Ezek után most már az iparosok is elmondhatják az enquéte jó nagy részéről, hogy ments meg uram az én barátimtól! stb.

Keleti ur ő méltósága valami fölösleges-, de talán nevetségesnek tartja azt, hogy mi, a kongressuson megjelent ipartársulati képviselők, kényszerittetni akarjuk magunkat törvény által arra, hogy ipartársulat legyünk. Ő méltósága, ugy látszik, nem tételez fel rólunk annyi józan észt, hogy mi beláthatnók azt, hogy ez felesleges is volna; de kérem ő méltóságát, kegyeskedjék fontolóra venni, miszerint az országban közel egy negyed millió iparos van és ebből csak 70,000 tartozik társulathoz (már természetesen olyanhoz a milyenhez), a többi, azaz közel 180,000 pedig még mindig nem tudta Keleti és Csepreghy urak szép és magasztos gondolkozási módját elsajátitani, és nem tudja — vagy plane nem is akarja — felfogni, hogy közös ügyünk és érdekeink előmozditására az egyesülés szükséges és üdvös is. És legyenek is meggyőződve a mi theoretikusaink arról, hogy az iparosok nagy zömét soha, de soha nem fogják ők szép szavaik által arról meggyőzni, hogy a társulás eszméje jó és czélszerü, tehát ezekre nézve kell, hogy kérjük és követeljük, miszerint mondassék ki törvényben a kötelező társulás. Hogy Csepreghy és Thék urakra, sőt még reám nézve sem szükséges ily kényszer kimondása, ezt beismerem; de sajnos, nagyon sok azok száma, a kikre ezt kimondani kell, azaz: a kiket kényszeriteni kell arra, hogy hozzájáruljanak anyagi áldozatokkal a jövendő iparos nemzedéknek müveléséhez; kell továbbá kényszeriteni őket arra, hogy a testületileg hozandó rendszabályoknak magukat alávessék, s a helyi és általános iparfejlesztés közös munkájának emeléséhez szellemileg és anyagilag hozzájáruljanak.

Hogy a gyakorlati életben mennyire szükséges a kellő rend és az iparos osztály tekintélyének fentartása, arról nagy theoretikusainknak fogalma lenne akkor, ha egyszer csak ide hozzánk is leláradnának és a kényszertársulás által orvoslandó bajokról könnyen meggyőződhetnének. Nem Pest a mérvadó, uraim, hanem tekintetbe kell venni a kisvárosi iparos állapotokat is ilyen kérdések eldöntésénél.

Nekem volt szinte elég alkalmam oly nép között lakhatni, hol a nálunk fennen hirdetett, de helyesen igen gyéren alkalmazott szabadság eszméjével megbarátkoztam és elcinte én is a Csepreghy nótáját fujtam; de a szolnoki ipartársulat éveken át tartó ügyvitele meggyőzött arról, hogy itten, ez országban más körülmények és más emberek vannak, és sok, a mi másutt igen könnyen elérhető, itten csak igenis különös és nagy gonddal és áldozatokkal megválasztott eszközök helyes felhasználásával lehet azt csak megközeliteni is.

Keleti ur ő méltósága igen téved, ha azt hiszi, hogy mi oly dörék vagyunk és ugy vélekedünk, hogy a kényszertársulás kimondása által, az iparosok egyszerre egy Eldoradoba jutnak és egyszerre mennyei jólétnek örvendeni fognak. — Nem, ilyen badarságot mi nem képzelünk, és senkivel sem akarunk elhitetni, de igenis szentül hisszük azt, hogy a kényszertársulás alkalmazása által képesek leszünk a jövő iparos nemzedék szellemi erejét fejleszteni és mostaniak között pedig az oly annyira szükséges rendet és fegyelmet fentartani. Ezen felül számos ügy van, m.t erős és tekintélyes társulatok nagyon üdvösen végezhetnének, a mit itt fel nem sorolhatok, mert jól érzem, hogy mindezt az enquéte férfiai nálunnál sokkal jobban tudják.

Thék ur megijed, mert azt hiszi, hogy a kényszertársulatok ügyvivői kénytelenek lesznek a kohót, kaptafát, gyalupadot stb. odahagyni és csak hivataloskodni fognak, és igy elvesz azok munkaereje. — Ilyen okoskodás sem ujság már előttünk. Ezt már báró Koehneister ur is kisütötte, a ki, mint látszik, ugy gondolja magának az ipartársulatokat, hogy ottan az igen tisztelt tagtárs urak reggeltől estig mást nem is tesznek, mint pipáznak, köpködnek, kugliznak és több más ily sportokat üznek. — Én nem tudom, látott e ezen két ur az életben ipartársulatot, de mindezek után kételkednem kell a felett, hogy tiszta fogalmuk legyen arról, a mit mi akarunk. — Én most már öt éve viszem egy jelentékeny társulat ügyeit, és velem együtt több iparostársam közreműködik, és azt is merem állitani, hogy e téren némi eredményt mutathatunk fel, de ebbeli tevékenységünk miatt soha sem szenvedett sem műhelyünk, sem üzletünk hiányt. Szerény nézetem szerint, saját privát érdekeinket nem kell okvetlenül elhanyagolnunk akkor, ha időnk egy megfelelő részét a közügynek szenteljük. Szóval: csak akarni kell és a tiszteletbeli hivatalnak is megfelelhetünk a nélkül, hogy a kohóban elaludni hagyjuk a tüzet!

Dapsy ur azt mondja, hogy nem érdeklödik a magyar ember a közügyek iránt. Ez nagy részben igaz, de szomoru is. Mindazonáltal ezen szomoru igazságból korántsem következik az, a mit Dapsy ur dedukál, mert ha már tény az, hogy kevesen érdeklődnek a közügyek és igy a társulati dolgok iránt, akkor épen nem azzal kell megkezdenünk, hogy az iparos saját kénye-kedvére bizzuk megalkotni vagy nem azon társulatot, mely különben sok jót szülhet az iparos osztályra és általában közgazdászati állapotainkra nézve is, a mit Kerkápoly és Kautz oly kitünően fejtegettek is.

TÁRCZA.

Sugáruti dolgok.

Budapesten, 1881. márcz. 9.

Mennyire nagyra vagyunk mi fővárosiak a sugárutunkkal, annak isten a megmondhatója: szinte szent áhitat hatja át keblünket, midőn róla beszélünk, s azt gondoljuk, valami olyasféle ez, mely Budapest fővárosának unikuma, s mely ritkitja párját a világon. Pedig a sugárutnak nincs valami különös sajátsága, valódi nagyszerüsége.

Szó sincs róla, hogy lehetett volna nagyszerüvé tenni: minden esetre, csakhogy ekkor a városligettől a lánczhidhoz kellett volna vezetni, hogy a váczi körutra nézve valóságos sugárut legyen, s Budára is legyen kilátása; mert hisz e sugárut olyan boulevard féle valami, melynek szépsége abban is nyilvánul, hogy szép kilátása van; de már ezt hiába keressük nálunk.

Budapesten az épitéseknél a legnagyobb hibákat követik el. Mindenütt a czélszerütlenség, a haszontalan hely spórolás bizarr befolyását látjuk. Számos jeles épülete van Budapestnek, mint a vámház, a lipótutczai városház, a muzeum, lipótvárosi bazilika, az opera ház, az akademia, stb. de nincs, (különösen Pestről szólok, mert a budai dunapartnak természetes szabad kilátása van) egyetlen egy nevezetes középülete sem, mely be ne volna ékelve az idétlen háztömegek egyhangú soraiba, ami, természetesen ezek rovására történik, mert ez által a középületek elvesztik nagyszerüségüket, melyet különösen az izoláltság tüntet elő. Igy az uj városházat, az országházat stb. alig venni észre, s a legtöbb középület csak akkor látható, ha az ember közelébe jut. Avagy nem igy van-e az ember a lipóttemplommal, a muzeummal, az operaházzal? Európa többi nagy városában mi másként van a dolog; már Bécs is kedvezőbben van épitve, habár ezen is nagymértékben meglátszik a szorosság. Igy pl. a magas házak közé beékelt Szt. István templom, a Burg, az operaház és más egyéb épületek sem oly szabad kilátásuak, mint p. a Notre Dame egyház, a Louvre, a Tuilleriák palotája Párisban. Avagy említsem-e azt, hogy a párisi operaház nyolcz boulevard góczpontján áll, s hogy vele szemben egy másik, nem kevesbé diszes épület, a Madelaine zárja be egy boulevárd perspektiváját? Említsem-e Szt. Pétervár mértföldnyi hosszú proszpekjeit, melyek egy pontból indulnak ki, s az egész balparti várost átszelik s nagyszerü kilátásuk van?

De hát hiába, más városokban több boulevárd van, s mégis mindeniknek megadják az épitésnél a teljes nagyszerüséget; Budapestnek csak egy boulevárdja van, s mig egyik vége a városliget kedves panorámáját tünteti fel, addig a másik a váczi körutba vezérel bennünket, pedig macska ugrásnyira lett volna az Erzsébet, Józsefter, a lánczhid, stb. még sem vezették oda; pedig ez által nyilt helyzetet, nagyszerüséget adhattak volna először a lipóttemplomnak, másodszor a két térnek, harmadszor a lánczhidnak és negyedszer Budának, s lett volna a fővárosnak egy, valóban imponáló boulevárdja. De hiába, az épitők épitőlétükre sem tudták felfogni azt, hogy a várhegy tetején pompázó királyi palotának ugy Budapest fővárosára, mint a magyar sikságra olyan kilátása van, minővel Európa egyetlen egy fejedelmi laka sem dicsekedhetik, s igy nem tarthatták czélszerünek azt, hogy a sugárutat a lánczhidhoz vezessék s ez által a főváros e nagyszerü kilátásu pontjának hivatott szépségét még jobban emeljék. Nekik czélszerübbnek látszott a sugárut egyik végét betömni.

Hát még a sugáruti épitkezésekkel hogy vagyunk! Egymáshoz ragasztják a nagy maszszív egyforma házakat, mi egyáltalában nem tesz kedvező benyomást. Ezzel Bécs Ringjét akarják utánozni, pedig ez sem architekturai, sem esztetikai tekintetben nem szép, s a bécsi Ring utóvégre is csak oly benyomást tesz ránk, mintha nagy sárfalak közt járnánk, honnan az ember alig látja még az eget is. Münchenben ilyen zárt házsorokat sehol sem találni, ott izolálva vannak a házak, s majdnem minden palota előtt nyájas kis kertek vannak, s a bajor királyi székváros kedvessége és változatossága valóban meglepő.

A nyolczszögü terek is el vannak rontva a sugáruton, s a nevezetes középületek, mint az operaház, mint a rajztanoda, mücsarnok stb. mind be vannak dugva az egyhangu házsorokba, s az ember csak akkor veszi észre azokat, ha belejök botlik.

A sugárut városligeti vége azonban kedvezően hat reánk; izlést, csinosságot, elegánciát mutat. A szép villák, az azok körül elterülő angol kertek kellemes változatossága igen megnyerő, s némikép helyre pótolja a sugárut város felőli részének merev egyhanguságát.

Dr. Somogyi Ignácz.

Hevesmegye igaz hazafisága*)

— Történeti rajz. —

(Vége)

Heves vármegye részére Ónodon födicátorul a megye főjegyzője Berényi Gergely neveztetett ki és hitelteték meg, s magához vévén az egyöntetü eljárás czéljából valamennyi dicátornak kiadott kanczellári azonos utasitást, hazatért. Megyéje otthon még Csőke Jánost és Eger városa részéről Sághy Mihályt rendelé melléje. Ezek vitték, végbe Hevesben az adóalapul szolgálandó összeirást; de köztük Berényi volt és maradt folyvást az irányadó. Berényi pedig, vármegyéje lakosainak a haza rovására kedvezni akarásból — hibásan járt el. Ugyanis a falukon legfölebb a birákat és előljárókat esküdtette meg: ellenben magokat az adóbevalló nemeseket és lakosokat nem: és igy utasitása ellenére, nem hit alatt bevallott adó alá eső javak után állapitotta meg a dicák számát, hanem csak

*) Hevesvármegye 1708. jan. 18-iki közgyülésének saját szavai, gr. Bercsényi Miklós fejedelmi helytartóhoz intézett felterjesztésében.

Ha a társulás eszméje az ipar terén jó és kivánatos, akkor méltán lehet kivánni, hogy vonassanak be a társulat keretébe mind az érdekelt elemek. — Ujból ismétlem, hogy mi jól tudjuk azt, miszerint azokra, kik mindennek igazságát érzik és megérteni tudják, a kényszer felesleges és talán nevetséges is, de igenis szükséges és üdvös a kényszer, ha tekintjük, hogy az iparosok háromnegyed része még nem tudja ezt felfogni, hanem élni óhajt a maga lethargiájában, mint eddig, és pedig tunyán, mint eddig, és egy makszemet sem törődik azzal, ha a jövendő iparos nemzedék épen oly tunya és gyatra népségből áll, mint ő maga, a ki a nagy tömeggel együtt sem kényszert, sem társulatot, sem iparhatóságot és általában semmit sem óhajt, a rendet és fegyelmet pedig még a lekevésbé. — Ilyennek már azután kényszer kell!

Ha azonban a kényszertársulás kimondatik, igen szükséges, hogy kimondassék az is, miszerint minden egyes városban, vagy kerületben e s a k egy ipartársulat legyen, egy központi vagyonkezeléssel, de ha szükséges, külön szakosztályokkal. — Elkerülhetlenül szükséges, továbbá, hogy a kereskedőket az ipartársulatok keretéből ki ne vegyék, mert először ezen elemre a kézműiparosoknak még sok tekintetben szükségük van és másodszor, mert ma már nagyon sok esetben az iparos egyszersmind kereskedő is és viszont. — Hogy Budapesten e tekintetben mi volna czélszerü, azt nem tudom, azt már önök jobban tudhatják, de hogy kisebb városokban ez elkerülhetlenül szükséges, ezt meg már ha megengedik, ismét mi tudjuk jobban!

A mi a társulatok hatáskörét illeti, az minden esetre bővittessék és láttassék el az őket megillető autonom jogkörrel. Ha nem látszik czélszerünek azokat elsőfoku iparhatóságokká tenni, akkor engedtessék meg nekik a legtágasabb hatáskör az iparhatóságok megalakitásánál, vagy megválasztásánál. — Mert a mostani községi választási visszaélések és erkölcstelen korteskedések folytán a jelenlegi első foku, de sok tekintetben a másod foku iparhatóságok is nem valók másra, minthogy azok egy tollvonással eltöröltessenek A mi első- és másodfoku iparhatóságaink eljárásáról nehány igen elszomoritó adatot szolgáltathatnék. Erre azután az én Csepreghy barátom azt mondja, hogy válaszszanak az urak jobb hivatalnokokat! De uramfia hát mi iparosok választottuk őket magunk biráinak? Bizony nem, de igenis megvalasztotta őket az éhező és szomjazó nép és proletariatus, a melynél két akó pálinka és bor és egy kis hus és szivar többet ér, mint az államtudósok összes bölcsessége és az összes közjólét előmozditása.

A mi az iparág tanulásának kimutatását illeti, itten minden czéhszagu intézkedést kerülni szeretnék; mind a mellett nem idegenkedném kimondani azt, hogy az iparostól ipara megkezdésekor követeltessék a bizonylat felmutatása a bevegzett tanonez- és segédi időt illetőleg. Kijelentem bár, hogy ezen intézkedéstől még magam sem várok valami nagy eredményt, de mégis sok esetben meggátolva lenne oly visszás állapotok létrejötte, mint a melyeknek itteni működésem alatt, sajnos, már nagyon sokszor tanuja voltam. Ugyanis többször előfordul a mai napsagon divó magasztos szabadság mellett az, hogy az alig feleseperedett 19—20 éves fiu önállóan ipart kezd és a legtöbb esetben egy-két év mulva az örökölött nehany száz forintot elönállozta, és végre lesz belőle vagy irnok vagy adóvégrehajtó vagy kuncsorgó . . . Ilyen példányokat itten többet mutathatnék fel. Sat. Sat.

Lengyel Antal.

Felhivás a hazai szőlőbirtokosokhoz és borkereskedőkhöz!

A bor pasztorizálását illetőleg maga Pesten az 1872. julius 10-én az 1865. és 66-ik évben 40—60 Reaumur hőfokig pasztorizált borok hivatalos megkostolása alkalmával Párisban felvett hivatalos jegyzőkönyvben a következőket ajánlotta:

A jegyzőkönyvből kitünvén az, hogy a pasztorizálás nem csak a közönséges, hanem a finom borok épen eltartására is igen hathatós módnak tekinthető, mert 7 évi tapasztalás után bebizonyult az, hogy még a legfinomabb borok is, mintán gyorsan 44—52 Reaumur hőfokra pasztorizáltattak, nemcsak hogy betegségeknek többé alája nem vetvék, hanem még hozzá javulnak és oly minőséget kapnak, a mely minőség azon minőség, a melyet a nem pasztorizált ugyan azon borok, ugyanannyi időt alatt épen eltartott állapotban kapnak felülmulja.

Azt állitották, hogy a bor a pasztorizálás folytán idővel elveszti szinét. Azonban, ha a mütétet légmentesen végezzük, épen az ellenkező eset következik be, vagyis a bor szine a pasztorizálás által sokkal élénkebb lesz.

Azt is állitották, hogy a pasztorizálás idővel a finom borok zamatára káros befolyással leend. A zamat azonban épen ellenkezőleg, az évekkel látszik növekedni, és még hozzá biztosabban, ha pasztorizáljuk, mintha nem pasztorizáljuk borunkat. Ez különösen a finom burgundi Chambertin és Volnay boroknál határozottan kitünt. Továbbá azt állitották, hogy a bort alsóbb hőfoknál, és hónapszámra kell melegiteni. Ez azonban szintén nem áll, mint ezt a próbának alávetett borok, melyek gyorsan 48—52 és egy részben még hozzá a szükségtelen magas mérsékletü 60 Reaumur hőfoka is pasztorizáltattak, határozottan igazolják.

Hasznos elővigyázati rendszabály az, mit én már régen ajánlottam, hogy a bort addig pasztorizáljuk mig uj, és nem akkor, ha már ó; például a közönséges borokat az első évben, a finom borokat pedig csak akkor, midőn palaczkokba huzatnak.

Ezen közleményben csak azon borokról szóltam, melyek palaczkokban pasztorizáltattak.

Minthogy pedig tisztelettel alólirott egy oly pasztorizálógép birtokában van, mely egyszerre 32 darab palaczkot képes 55—60 Celsius hőfokra felheviteni, és folytonosan működik, és igy vele éjjel és nappal megszakitás nélkül heviteni lehet, tehát, hogy a magyar borokkai is hasonló próbákat tehessen, a hevitést, illetőleg tisztelettel alolirott palaczkokban, mint Pasteur a franczia borokkal tett, bátorkodik a magyar szőlőbirtokosokat és borkereskedőket tiszteletteljesen felhivni, hogy Magyarország 41 hivatalos borvidékeiről neki palaczkokban leendő felhevitès végett boraikból palaczkokban a hivatalos borvidék neve alatt bérmentve beküldeni sziveskedjenek, megjegyezvén, hogy boraiknak saját palaczkukban lett felhevitése után, felhevitett palaczkboraik felett bár mikor rendelkezhetnek.

Fromm Antal,
Budapest, VII. ker. Dohányutcza 6.

Debreczeni ipar-mükiállitás.

A magyarországi iparos ifjak IV-ik országos vándorgyülése alkalmából Debreczenben rendezendő ipar-mükiállitás tárgyában, a debreczeni iparos ifjuság önképző és betegsegélyző egylete — mint a mely a kiállitást rendezi — a következőket látja szükségesnek a t. közönség tudomására jutatni:

1) A kiállitás folyó 1881. év augusztus hó 20, 21, 22, 23, és 24-dik napjain fog tartatni, s az sz. k. Debreczen város hatóságának védnöksége alatt álland.

2) A kiállitás tárgyai a házi és kézműipar termékei, — továbbá az iparszakba vágó rajz- és irásbeli munkálatok lesznek.

3) A kiállitandó tárgyak három osztályba sorozatnak:

I. Osztály: Kézműipar. — II. Osztály: Házi-ipar, — III. Osztály: Kézi rajzok.

a) Az I-ső osztály áll két csoportból: 1-ször: az iparos segédek munkáiból; 2-szor: az iparos tanonczok munkáiból.

b) A II-ik osztály áll: kézi munkákból.

c) A III-ik osztályba tartoznak: a festő, rajz és iparszakba vágó munkálatok.

4) A kiállitásban résztvehet minden magyarországi iparos-segéd és iparos tanoncz.

5) E mükiállitásra önálló iparosoktól is fogadtatnak el munkák, melyek azonban csak elismerő oklevelet, — de jutalmat nem nyerhetnek.

6) A bejelentések folyó évi julius hó 1-jéig, — a kiállitandó tárgyak pedig folyó év julius 20-tól augusztus hó 10-ik napjáig mulhatlanul „az országos iparos ifjusági munka-kiállitás végrehajtó bizottságának Debreczenben“ küldendők.

7) A biráló bizottságok részben a vándorgyülésre érkezendő tagokból, részben pedig a helybeli iparosok és iparpártolók közzül fognak választatni.

8) A kiállitásra elfogadott munkák és czikkek készitői jutalmul emlékokmányt; a kiváló tárgyak készitői arany ezüst vagy bronzérmet nyerendnek.

9) A segédek és tanonczok, kik egyszersmind kiállitók, a kiállitásra szabad jegyet nyernek.

10) Az önálló iparosok, kik kiállitók, kivánatra a kiállitás egész tartamára érvényes névre szólló és más által nem használható jegyeket nyerhetnek 1 frt dijfizetése mellett.

11) Minden kiállitandó tárgyra a kiálltó- s munkaadójának neve, valamint a tárgy értéke is felirandó. —

12) Minden kiállitott tárgy, a reá irt érték szerint, a végrehajtó bizottságnál, vagy a kiállitó külön meghatalmazottjánál, megvehető.

13) A kiállitás bezárása után megmaradt tárgyak folyó évi szeptember hó 1-sö napjának este 8 órájáig visszavehetők; — az ez időn tul visszamaradt tárgyak nyilvános árverés utján az egylet javára értékesitetnek.

Debreczen, 1881. Február hó. „A debreczeni iparos ifjuság önképző és betegsegélyző egylete.“

Grünvald József, titkár. *Huber József*, elnök.

Helyi hirek.

— *Hymen.* Dr. Martinek Albert ur, a Szolnokon állomásozó 68. ezred főorvosa a napokban jegyezte el városunkban Szüsz Fánny kisasszonyt, dr. Szüsz Dávid helybeli orvos ur bájos és kedves leányát.

— *Előfizetési felhivás* Béranger: „Önéletrajzom“ cimü művére. Nincs müvelt ember, ki ne ismerné a franciák legnagyobb dalköltőjét: Bérangert. Vannak, kik Petőfivel szeretik őt összehasonlitani. Én csak annyiban találom e hasonlitást igaznak, amennyiben Béranger is, Petőfi is kiválóan nemzeti költő. Béranger a franciának, — Petőfi a magyarnak legkiválóbb személyesitője. De mint a franciának s a magyarnak egyéni jelleme nagyon különböző, ép oly nagy a különbség a két költő között is Béranger a vidám, higgadt kedély; Petőfi a tomboló szenvedély. Az már 23 éves korában kopasz s már gyermek korában komoly bölcselő; — ez csapongó, szeles ifju még fiatal férfi korában is, s halálig könnyelmü. Az 77 éves korában párnák között csendesen s zaj nélkül szenderül el: — ez a csaták zajában 26 éves korában hal el a harczi tárogató harsonája mellett. Béranger: „Önéletrajza“ mindenesetre csak érdekes lehet a magyar közönségre nézve. S én csak kötelmet vélek teljesiteni, ha e magyar nyelven még meg nem jelent müvet honfitársaimnak édes Hazánk nyelvén bemutatom! A mű ez év márczius hó 31-én fog megjelenni, s azért kérem az előfizetési pénzeket e hó (márczius) 20-ig hozzám beküldeni. A 110—120 lapból álló mű ára 50 kr. Kludik Imre, a „Lehel-Kürt“ szerkesztője.

— *Vasuti szerencsétlenség.* Mint értesülünk mult pénteken egy fiu — hogy hány éves lehet arról hallgat a krónika — épen a sineken szaladt át, midőn egy gőzmozdony őt utól érte, földre sujtotta és egyik karján keresztül tova robogott. A fiu ugyan nem veszitette el eszméletét és a gőzmozdony elrobogása után minden segitség nélkül kelt fel a földről: de karja örökre nyomo-

---

a szerint, a mint javaikat a lakosok önként, puszta állitással bemondották, — ő avval megelégedék.

Midőn aztán a kassai gyülés megnyilt s a törvényhatóságok előterjesztett dikális konskripczioi birálat alá vétettek: Heves vármegye dicáinak tulkevés száma mindjárt az első napokban feltünt, s a decz. 14-iki ülésben sok vita támadt e miatt. Berényit sarokba szoritották, s kivették belőle annak beismerését, hogy a hit alatti bevallást mellőzte. Utasitásának e nyilt megszegése nagy felháborodást szült; mindazáltal mivel a munkát teljesen ujra kezdeni idő már nem volt: megelégedtek azzal, hogy Heves és Külső-Szolnok vármegyéknek Berényi által 15,133, számra tett dicáit 3467-el megtoldották, vagyis egészben 18.601 számban állapitották meg. E mellett Berényi Gergelyt, a hasonló módon eljárt Kassa városi dicátorral együtt instrukcziójok megszegésében bünösnek mondották ki a rendek. Ámde ezen elvi hibáztatást tényleges bünhődéskiszabás nem követte, — Berényi tehát quasi re bene gesta azon kellemes tudatban mehetett Kassáról haza, hogy vármegyéjének ugyancsak jó szolgálatot tön, mert adóösszegét kétszeres módon is lényegesen megkevesbitette.

Kétszeres módon, mondjuk. Az egyik az emlitett hibás összeirás volt, mely mellett — daczára a 3467 dicaöregbitésnek — még mindig tetemes teher-könnyebbitésben részesült a megye; a másik mód, az csak később derült ki. Nevezetesen, midőn Heves vármegye 1708. január 18-kán Egerben első évnegyedi közgyülését tartaná, s ott a kassai gyülésről viszatért Berényi Gergely fődicátor jelentését meghallgatta volna, — retenetes fölháborodás támadt. A lelkes megye hazafiságtól buzgó főispánja és nemesei ugyanis szörnyü módon restelték, hogy őket az a gyalázat érte, miszerint dicáikat az ország rendeinek kellett öregbiteni; az alacsony felvétel miatt élesen megtámadtak a dicátorokat. Csőke és Sághy természetesen, a fődicátor Berényinek rájok nézve mindenesetre mérvadó eljárásával mentették magokat; azonkivül Csőke, a ki Berényivel a kassai gyülést megelőzőleg odajárt volt b. Sennyey kanczellárhoz ennek bottyáni kastélyába a Bodrog közbe, az első relácziót megtenni; ugy emlékezett, hogy az ezen első jelentésükben föltett dicák száma jóval magasabb volt, mint az, melyet utóbb Berényi Kassán bemutatott.

Erre a vármegyegyülés szoros vizsgálat alá fogta a fődicátort; és ime, az a meglepő tény derült ki, hogy Berényi Gergely „hitirül meg nem emlekezvén“, a kassai gyülést megelőzőleg a fejedelmi kanczelláriáról előbbi jelentését visszavette, s „követtársa hire nélkül a számot ezer dicák hijával adta be második relatiojában.“ — Vagyis, a hibás alapon készült összeiráson felül, még ezer dicát letagadott megyéje adóképességi arányából. A kislelkü ember, midőn ekként vármegyéjének használni akart, — hazáját csalta meg.

Mikor ez a galád eljárás a maga mezetlen valóságában kiderülve ott állott: Heves megye közgyülése a háborgó tenger képét mutatta. A jelenvolt vármegyei tagok arczain a megbotránkozás szégyen és nemes harag pirja lobogott. Roppant zajongással mondották ki a bünöst Berényi fejére; egyhangulag hozott határozattal megfosztották őt főjegyzői tisztétől, s mint a megye becsületének meggyalázóját és Onodnál letett esküjének becstelen megszegőjét, fogolynak declarálták. Azután a felett tanakodtak: miként köszörüljék ki a jó hirnevükön e hitvány önző ember által ejtett csorbát legjobban és leghamarosabban? s mint tiltakozzanak a vele és eljárásával való bárminemü közösség ellen?

Abban állapodtak meg nagy lelkesedés közt, hogy a vezérlő fejedelemhez és helytartójához tüstént különkülön feliratot intézzenek, melyben Berényi Gergely vétkes eljárását élesen kárhoztassák; s a hirök-tudtok nélkül történt dolog mibenállásának bővebb kimagyarázása czéljából, e fölterjesztéseiket küldöttség által juttassák a fejedelem, illetőleg Bercsényi gróf elé. Mely haladéktalanul utnak indulandó küldöttségnek utasitásul adatott kifejezni Rákóczi és helytartója előtt a megye rendeinek megbotránkozását volt főjegyzőjük menthetetlen eljárása felett; tiltakozni ez ellen; kérni a bünösnek megbüntetését, és kivánni a fejedelemtől, hogy emeltesse föl Heves és Külső-Szolnok vármegyek adóját: mert ők a szabadságháboru folytatásának költségeihez nagyobb arányban óhajtanak és képesek is járulni, mint az reájok kivetetett, s e tekintetben nem akarnak hátrább állani az ország egy vármegyéjénél sem.

A feliratok elkészültek, a küldöttségek nyomban megválasztattak; és pedig a Rákóczihoz menendő küldöttség tagjaiul Dévay Pál és Sághy Mihály, Bercsényihez pedig Országh Pál helyettes alispán és Literáti János delegáltattak.

Igy mutatták ki, ime, Heves és Külső-Szolnok t. e. vármegyék rendei s Eger város lelkes polgársága áldozatkész hazafiságukat és rendületlen hüségüket a nemzet ügyéhez. A küldöttségek emberül teljesiték feladatukat, s előterjesztéseiket Rákóczi és Bercsényi honfiui örömmel hallgatva meg: ugy szóval mint irásban — a megye föliratára adott válaszaikban — meleg szavakkal megköszönték s megdicsérték Heves rendeinek buzgó hazafiságát, s ezek határozott kivánságához képest intézkedének, hogy a kormánytanács (senatus) utján ezen vármegyének „önodi quantuma“ az igazságos arány mértékéig fölemeltessék. Az ekként megnagyobbitott hadi adót Heves fiai készséggel és örömmel be is szolgáltatták, szép példát adva hazafiságban versenyző önzetlen áldozatkészségükkel az ország többi törvényhatóságainak.

* * *

Ime, ezt tette Hevesvármegye Rákóczi irányában, ezt tette 170 évvel ezelőtt a kuruczvilágban. És miért küzdöttek azok a kuruczok, a kiknek ügyéhez Heves oly rendületlenül ragaszkodék?

Magyarország függetlenségéért küzdöttek!

Thaly Kálmán.

rék marad. Reméljük, hogy a vasuti igazgatóság ezen tragikus eseten okulva, erélyes intézkedéseket teend, hogy ott, hol a gőzmozdonyok oly gyakran közlekednek, mint pl. a régi indóház közelében, a közönségnek különösen pedig a gyermekeknek az ut el lesz zárva.

— *Jász-Nagykun-Szolnokmegye* függetlenségi pártja folyó 13-án — ma — Szolnokon értekezletet tart. A gyülés targyai: 1. Elnöki megnyitó beszéd. 2. A központ budapesti küldöttének beszéde. 3. A jász-nagykun-szolnokmegyei függetlenségi párt alelnökének beszede. 4. A szervezés módozatainak megállapitása. 5. Egyéb inditványok. — A meghivót aláirták a megyei függetlenségi párt nevében **Makay** Imre elnök s **Grosz** Adolf alelnök, a szolnoki függetlenségi párt elnökei **Küri** Albert s **Mátray** Ignácz, s a szolnoki „Egyetértési kör“ elnöke **Kenyeres** Lajos.

— *Vasuti munkások.* Volt már alkalmunk megemlékezni a vasuti igazgatóság azon határozatáról, melyszerint legközelebb mintegy 60 munkás fog elbocsáttatni és igy mintegy 60 család marad kenyérkereset nélkül. Alkalmasint családjuk gyámolitlan helyzete inditotta az elbocsátandó munkásokat azon lépésre, melyet — hallomásunk szerint — a mult hó végén tettek. Az elbocsátandó munkások ugyanis azon véleményben vannak, hogy elbocsáttatásukat az állomásfönök és a felügyelő eszközölte, azért az emlitett időben egy nyilt levelet ragasztottaki oly helyre, hol az állomásfönök és a felügyelő gyakran szoktak megfordulni. Ezen levélben merénylettel tenyegetik a nevezetteket, ha nem fogják most kieszközölni, miszerint szolgalatban megmaradhassanak. Nem tudjuk, mennyiben felel meg ezen hir a valóságának és mennyiben nem.

Megyei hirek.

— *Kun-Szt.-Mártonban* február 26-án vol egy a fiatalság által rendezett zártkörü bál, melyen igen szép női publicum volt jelen. Ott voltak a többek között: Szabó Rózsika, Tóth Mariska, Tóth Klári, Bozóki Laura, Balga Róza, Kiss Janka, Kiss Mariska kisasszonyok, továbbá Bórhy Gyuláné, Kormos Károlyné, Csorba Boldizsárné, Fray Józsefné, Kiss Antalné, urnök. A megjelent hölgyek egyszerüen a kartonbálnak megfelelőleg voltak öltözködve.

— *Kötelek, márczius 1-én 881..* Midőn a Tisza szabadon öntözte vidékünket; tavakban, mélyebb fenekekben ezer mázsa számra tenyészett a hal, milyenekkel minden város, község birt a Tisza mentén, az nemcsak kereskedelmi czikk volt, hanem lakosainak, télen ugy, mint nyáron bőségesen adta a kitünő taplálékot csekély árért, ugy szólván ingyen, és a virágboritott mézgazdag rét, legalkalmasabb munkahelyül szolgált a méheknek: termette a takarmányt nagy mennyiségben, betakaritása után marhák, birkák legelőjéül szolgált beszorulásig: füteni való, fedélék is került bőségesen róla; kevesebb szükséget éreztünk, mai helyzetünk ahoz képest naponta rosszabb. A szabályozás kiszáritotta a tavakat, kiveszett a hal, a rét szántóföld lett, kiveszett a méh, s vele a czukorpótló egészséges hazi eledel a méz: labasjószágaink takarmány és legelő hiányában kipusztultak, gyapjut, hust nem termelünk, nincs sajtunk, vajunk, tejünk, túrónk, ezen közönséges eledeltől megfosztottuk magunkat a mag termelés kedveért, (pénzért kellene beszerezni ha volna!) s most tapasztaljuk, hogy armentesitett tereink buzát, könnyüt, harmadrendüt, a rozsda azt is gyakorta megsemmisiti, olaj növényeket silányat és ritkán árpát, zabot lazással terem, a luczernát is kiöli már az aranka. Ellenben gazdagon termi a kapás növényeket, különösen a répa féléket: de az hasznot nem hajt, mert nem értékesithetjük, gyáraink nincsenek: a szabályozásra forditott nagy kölcség pedig nem csak arányba nincs a jövedelemmel, sőt tulságosan felezi is; ily körülmény között naponta szegényedünk, koldusodunk. Ezen segiteni kell! különben, mint élhetetlenek, államunk iránti kötelességeinket nem teljesithetjük. Gyárat nekünk! Czukorgyárat!! Szolnokon; az, és a dohány termelés ez egyedüli kisegitő mód. Anyag bőségesen lesz, csak feldolgozhassa, helyreszállitása a Tiszán csekélységbe kerül: tekintsenek körül egyesek vagy társulatok, meg fognak győződni, hogy a legkisebb község is hihetetlen mennyiséget képes termelni. Annál is inkább, mert sokan a dohánytermeléstől is meg vannak fosztva.

— *Karcsagi hirek.* Fájdalmas szivvel kell tudatnom, egy élte virágában levő fiatal embernek, ki ugy szüleinek örömére, mint szülővárosának büszkességére még számos esztendeig élhetett volna, m. hó 24-én történt elhunyták neve: Kerekes Ferencz, IV. éves joghallgató volt. Temetése mult hó 26-án történt, számos rokon és ismerős kisérte a korán elhunyt ifjut a nyugalom örökké valóságába. — Márczius 1-én volt a helybeli korcsolya egylet bálja, melyben az intelligenczia zöme részt vett. A mulatság igen kedélyesen kivilágos kiviradtig tartott. A bál tiszta jövedelme még nem jutott napfényre, de ugy hiszem, hogy nem igen lehetett a jövedelmet olvasgatni, mert . . . majd eltalálom árulni, hogy . . . nem volt semmi. — Folyó hó 3 ikán kezdetett nálunk az ujonczozás, mely igen vigan szokott lefolyni a besorozott fiatal emberek részéről; no de most sem volt fogyatkozás a kurjongatásban. A sorozás 3-ikán délig az első koroszlálybelieké volt, melyben is 24 kunsági fiu maradt meg, ki honvédnek, ki huszárnak.

— *Szelevényen* mult hó 28-án Somogyi Pál szegény fuvaros ember egy boglya szénáját szándékozván megvájni, a boglya melié támasztott széna húzó horogba oly szerencsétlenül esett bele, hogy az a test alsélén behatolva a haskérget szúrta ki. A jaj veszékelésre összeszaladt szomszédok megkisérlették a horog kihuzását, de csak a horog nyél szakadt ki, a mint egy 30 cm. hosszuságu vas szerencsétlen ember testében marad. Összehivták a környékbeli orvosokat, de a bajon lehetetlen volt segiteni, mig végre a kunszentmártoni orvosok a legvégsőre határozták el magukat, felvágták t. i. a hast, de a horgot igy sem sikerült eltávolitani, a szerencsétlen ember azonban iszonyu kinok közt meghalt, maga után hagyva 7 neveletlen gyermekét.

Különfélék.

— *Márczius 15.* A fővárosi rendőr főkapitányság f. hó 10-én este 7 órakor hirdette ki szóbelileg az ott megjelent egyetemi ifjuság küldöttsége előtt azon határozatát, mely szerint abbeli kérelmük, hogy márczius hó 15-ik napján a muzeum kertben ünnepélyt rendezhessenek, a főkapitányság részéről nem engedélyeztetik. Ezen határozat azzal indokoltatott, hogy az ünnepély azért nem engedélyezhető, mert tartani lehet attól, hogy az ünnepélyen résztveendő nagyszámu közönség a muzeum kert pázsitjait s ültetvenyeit esetleg összetiporná. Miután az egyetemi ifjuság a muzeumkert gondozásával megbizott fővárosi közmunkák tanácsától az ünnepélynek azon kertben leendő megtartása az engedélyt már kieszközölte, s igy a fővarosi kapitányság hatásköréhez nem tartozik az ültetvények és pázsitokra még féltékenyebbnek lenni, mint magának a közmunkák tanácsának, — elhatározta, hogy a rendőrség sérelmes és szerinte minden alapos indok nélküli végzését irásban fogja onnan kikérni s azt még a más nap folyamán felülbirálás és megváltoztatás czéljából a m. kir. belügyminiszteriumhoz felterjeszti.

— *Az ujtizesekre vonatkozólag* a podripi község lakosai (Csehországban) érdekes határozatot hoztak. A prágai Národni Listy (58—9/III.) szerint tulbuzgó hazafiságukban abban állapodtak meg, hogy miután az emlitett bankjegyek csupán magyar és német szöveggel lévén kiállitva, sértik a cseh nemzeti nyelv jogait, ők ezentul minden községükbe kerülő uj tizes bankót előbb mig a községben forgalomba hozatnék, kibővitenek, oly módon, hogy a szélére ezen szavak iratnak: „Plati deset zlatych“ (Értéke tiz forint).

— *Hadmentességi adó.* A pénzügyminiszter a következő körrendeletet intézte valamennyi törvényhatósági. közigazgatási bizottsághoz, kir. adófelügyelőhöz és kir, adóhivatalhoz, — a hadmentességi dij 1881. évi kivetésének alapjául szolgáló adatok bevallásának határideje iránt. Minthogy a hadmentességi dijról szóló 1880. évi XXVII. törvényczikk csak a mult évben lépett érvénybe, a kezdet nehézségeinek tekintetbevételével megengedtetik, hogy az illető dijkötelesek vallományaikat a folyó 1881. évben, kivételesen ez évi márczius hó végeig nyujthassak be.

— *Magyarosodás.* Csongrádon névmagyarositó egylet alakult, leginkább az izraelita polgárokból. Ez már az 5-ik ilyen egylet az országban s kivánatos, hogy az üdvös példát mentől több vidéki város kövesse.

— *Gyilkos község.* Élesdről irják a „Függetlenség“-nek, hogy Vircsolog oláh községben a napokban 20 embert, ezek között a pópát és a birót is elfogták. E község lakói 1878-ban községi hivatalos határozat alapján orozva agyonlövették az ottani uradalom porosz eredetü erdőmesterét s a 300 frtnyi vérdijat rendes adóként kivetették a község lakosaira. Ez ügyben a vizsgálatot Müller Ferencz élesdi járásbiró viszi.

— *Birószágok és közigazgatási hatóságok.* A miniszteriumi tanács, mint a „Büntető Jog Tára“ irja, egy felmerült eset alkalmával kimondotta, hogy az idegen rétek egeltetése által okozott kártétel megbüntetésére a kir. birószágok és nem a közigazgatási hatóságok vannak hivatva. Miután az ily kártételek a vidéken igen gyakran előfordulnak, e határozatnak nagy gyakorlati jelentősége van.

— *Országos nőipariskola.* Báró Kemény Gábor földmivelés-, ipar- és keresk. ügyi miniszter f. hó 10-én érkezett leirata szerint az orsz. nőiparegyesület részére, kötő és varrógépek beszerzésére segélykép 500 frtot engedélyezett, mely összeg az egyesület elnöke Visontai Kovách Lászlóné asszony kezéhez a fővárosi kir. adóhivatalnál már tényleg ki is utalványoztatott.

— *II. Rákóczy Ferencz szülőháza.* Emlitettük, hogy S.-A.-Ujhelyt a napokban mintegy 1000 frtot gyüjtöttek a czélból, hogy II. Rákóczy Ferenaz szülőházát a borsi várban emléktáblával jelöljék meg. E ház most a Sztáray grófok birtokában van, s a mint bizonyára mindenki méltó megbotránkozással fog róla értesülni, jelenleg disznóólnak használtatik. Az emléktábla felálltására a S.-A.-Ujhelyt alakult bizottság levélben fölkért egy Sztáray grófnőt, a ház birtokosát, hogy az emléktábla elhelyezését engedje meg, attól azonban mindez ideig választ nem kapott, Hasonlókép járt a bizottság a tulajdonos grófnő fiával, kit e czélból szintén megkeresett. A bizottság, mint halljuk ennélfogva elhatározta, hogy ha a tulajdonosok az emléktáblát a házba behelyeznie nem engedik, annak közelében, a Sztáray-birtok határán kivül oszlopot fog felállitani, hogy legyen legalább valami jel, mi a hazafit e földön arra emlékeztesse, hogy a magyar szabadság halhatatlan bajnoka ott született.

— *Az országos honvédgyülésre,* mely tudvalevőleg f. hó 15-én fog megtartatni a „Hungária“-ban, a vidéki egyleteknél igen nagy az érdeklődés. Eddigelé 89 küldött jelentette részvételét az ülésre. Az általános nagy többség határozott utasitást nyert küldő egyletéből, hogy a központi bizottság többségének nézetével egybehangzólag „tiltakozzék a menháznak állami kezelés alá adása ellen, mind addig, mig az 1848—49-ki honvéd harczosok érdemeinek erkölcsi elismerése törvénybe iktatva nem leend.“

Felelős szerkesztő: **Kun László.**
Laptulajdonos: **Pásztor László.**

Hirdetmény.

Egy rettentő betegség,
melytől
sok nèposztály zaklattatik.

E betegség a gyomornak kisebb rendellenségeivel kezdődik, de ha elhanyagoltatik, megtámadja az egész testet, igy a vesét, a májt, különösen az egész emésztési rendszert, nyomorulttá tesz, s csak a halál szabadit meg ezen bajtól. A betegséget a beteg maga gyakran nem érti, de ha magát kérdezi, képes lesz meghatározni, hol és minő baja van. Kérdés: Van-e fajdalmam, étkezés után érzek-e nyomást és a lehelésnél szorongatást? Sötét kedélyü vagyok-e, kisérve szédüléssel? Sárga szinezetüek-e a szemek? Nincs-e födve a fölkelésnél a nyelv, torok, s a fogak vastag nyákkal, kisérve a száj rosz izével? Érzek-e fájdalmat az oldalban, vagy a hátgerincben? Nincs-e jobb oldalban oly érzés, mintha a máj nagyobbodnék? Ha egyenesen állok, nem lep-e meg bágyadtság vagy szédülés? A vizelet gyengén vagy erősen van-e szinezve, ülepedéssel összekötve, mely az edényben rövid idő mulva meglátszik? Étkezés után nincs-e összekötve az emésztés a has felfuvásával, nem okoz-e szeleket és puffogatást? Nem jelentkezik-e gyakran erös szivdobogás? Ezen különbözö jelek nem mutatkoznak egyszerre, de egyesek egy ideig kinozzák a beteget és igen sulyos betegség hirnökei. Ha e betegség hoszabb időn át tekintetbe nem vétetnék, száraz köhögést okoz, kisérve hánytatási kényszertől. Később piszkos, barna szinezetü bört okoz, a lábak és kezek hideg veritékkel boritvák. A mint a máj és a vesék lassankint mindinkább megbetegednek, rheumai fájdalmak jelentkeznek és a rendes gyógyitási mód hasztalannak mutatkozik ezen kinos betegség ellen. Igen fontos, hogy e betegség gyorsan és pontasan gyógyittassék, mindjárt keletkezésekor. mi egy kevés gyógyszer által elérhető, mely a valódi szenek tekintendő az egész betegség elhárítására, az étvágy visszaszerzésére és az emésztő-szervek egészséges helyzetbe való visszatérítésére. A betegség „májbetegség“ nek neveztetik és a valódi és legbiztosabb szer ellene a „Shäker-kivonat“, növény-készület, mely Amerikában készül az Uj-York, London és Majnai-Frankfurtban telepedett tulajdonos White A. J. számára. Ezen szer a betegséget tövében támadja meg és az egész szervezetből kirekeszti.

Főraktárak: Arad: Rozsinjai Mátyás; Csaja Nándor; **Budapest**: Török József, gyógyszertár: Király-utcza 12.; **B.-Csaba**: Varságh Béla, Badics E.; **Debreczen**: dr. Rothschnek Emil, Bécsey Victor, Göttl Nándor; **Dorozsma**: Kansag Károly; **Duna-Földvár**: Pap József; **Ercsi**: Kurucz János; **Nagyvárad**: Nyiri György; **N.-Becskerek**: Mencser R.; **H.-M.-Vásárhely**: Kiss Gy.; **Hőgyèsz**: Tery Imre; **Jász Kisér**: Mlatz József; **Karansebes**: Müller F. J.; **Makó**: Nagy Adolf, **M.-Kövesd**: Fridely Vilmos; **Mühlbach**: Reinhart J. E.; **Mágos**: Szép Géza; **Nem.-Czernya**: Rzika A. Károly; **Nyiregyháza**: Korány Manó; **Ujvidék**: Grossinger K.; **Oravicza**: Knobloch A. C.; **Pancsova**: Graf W.; **Retrozény**: Gerbertb Guidó; **Zimony**: Tretschtsik Károly; **Szeged**: Barczay K., Kovács A., **Szabadka**: Szigethy József, dr. Joé Károly; **Szárcsa**: Tansy Károly, **Temesvár**: Jahner C. M. (város, Hunyadi-utcza), Tarczay Ist., **Versetz**: Rienerth G.;

Tulajdonos: **White A. J.**; Főraktár nagyban **Magyar-, Erdély- és Horvátország** részére **Budapesten**: **Török József** gyógyszerésznél, király-utcza 12. sz. 3—6

1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában Szolnokon.

V. évfolyam 12—22l. Szolnok, 1881. márczius 20-án.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél „ . . 2 „ 50 kr.
Negyed „ . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik heten k ént egyszer:
vasárnap.

E lapnak ugy anyagi, mint szellemi oldalát illető küldemények, valamint a reclamatiók a szerkesztőséghez (Szolnok, Molnár-utcza 922. sz.) czimzendők.

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek a szerkesztőségnél és Makray László ur üzletében Szolnokon, és minden kir. postahivatalnál.

Kéziratok nem adatnak vissza és csak akkor fognak közöltetni, ha tudjuk kiktől jönek

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer „ — — — — — — 16 „
3-szor „ — — — — — — 12 „

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
A NYILTTÉR-nek minden hasáb garmond sornyi tere 25 kr.
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Emlékezzünk régiekről!

Jelen sorainknak bátran adhattuk volna e czimet! „Felhivás, Mező-Tur lelkes polgáraihoz!“ — mivel ez uttal nincs is egyébb czélunk, mint olvasó közönségünk — de különösen Mező-Tur polgárainak — figyelmét felhivni egy oly ritka körülményre, minőt nem minden városnak nyujt végzete; de a „felhivás“-okkal annyira csömörlésig vagyunk már mai napság, hogy az eféle falragasz-szerü titulusok alatt közlött czikkek rendesen olvasatlanul dobatnak félre, tartalmazzák bár azok a legfigyelemre méltóbb, vagy legkegyeletesebb inditványokat.

De térjünk tárgyunkra.

Minden valódi müvelt népnek eléggé nem dicsérhető szokása az, hogy kiváló alakjainak, vagy — hogy közönségesen fejezzük ki magunkat — nagy embereinek emlékeit ösztönszerüleg-e vagy öntudatosan kegyeletben tartja, — részint azért, hogy irányukban a tisztelet adóját lerójja, részint intőjel és buzditó figyelmeztetésül a jövő nemzedék számára. Innét van, hogy a müvelt nemzetek szellemileg kimagasló fiaiknak szobrokat emelnek, emlék-táblákkal jelölik a pontokat, hol azok valaha megfordultak, vagy kegyeletes emlékünnepekkel, emlék-lakomákkal dicsőitik, ünneplik nagyjaik emlékét.

Miért?

Korántsem az ünnepély, az emléktábla vagy szobor megszemlélése jöhet itt számitásba, nem ezért sereglünk egy-egy kegyeletes ünnepélyre ősz-sze, hanem azon elv diadala vonz bennünket, melyért a dicsőitett éltében küzdött, az ily elvek diadalérzetében van azon kimagyarázhatlan ösztönző erő, melynél fogva jeleseinknek emlékét szobrokkal, táblákkal vagy ünnepélyekkel dicsőitjük.

A jóságos végzetnek mindig kiszemelt pontjaként tekintjük azon várost, mely a jelenben vagy multban, egy-egy jeles szülöttel dicsekedhetik. S ritka oly község, melynek müveltebb eleme ne ragadná meg a kinálkozó alkalmat jelesei iránt tartozó kegyelet adójának lerovására.

Egy közeli példával szolgálunk.

Szolnok város is a végzet kegyeltjei közé tartozik, amennyiben hazánk jeles költőjét s mégjelesebb nyelvtudósát Verseghy Ferenczet szülöttjének vallhatja. Azonban 1857. aprl. 3-án mult egy százada Versgehy születésének — s elmult az annélkül, hogy Szolnok a kedvező időpontot megragadta volna annak bebizonyitására, miszerint nagy költőjének emlékét — müvelt néphez illőleg — kegyelettel őrzi. Csak egy negyed századdal később fejlett e város lakosainak müveltsége annyira, hogy nagy fiának szülő házán elhelyezendő emléktábla által önmagát megtisztelje. S ma már a Polgári-Kaszinó kezdeményezése folytán erélylyel folyik a gyüjtés az emléktábla ennek leleplezési ünnepélyére szükséges költségek előállitására.

A folyó 1881. év julius 24-én megyénk egyik tekintélyesebb városának Mező Turnak szép alkalma nyilik a tudomány érvényét, a tudomány diadalát megünnepelni, amennyiben ekkor lesz 100 éve Mező-Tur jeles fia Ercsei Dániel születésének.

Hogy ki volt ő, annak némiképeni felderitésére szolgáljon a következő rövid életrajz.

Ercsei Dániel született 1781. jul. 24-én Mező-Turon, hol atyja ref. predikátor és nagykunsági esperes volt. Dániel alsóbb iskoláit Turon, a felsőbb tudmányokat Debreczenben tanulta 1793—1801-ig, hol időközben a szónoklatot és költészetet tanitotta. 1802-ben a göttingai egyetemet látogatá meg s három évi ottani tanulása után bölcsészeti tudorságra emelkedett. 1805-ben foglalá el Debreczenben a bölcsészeti tanszéket. 1810 és 11-ben helyettes képen a magyar polgári magán törvényt is tanitá. Tagja volt 1828-ban azon küldöttségnek, mely a magyar t. társaság alaprajzát és rendszabályait kidolgozta. Szakszerü és országszerte elismert irodalmi érdemeinél fogva 1831. febr. 17-én a t. társaság levelező — 1832. szept. 3 án pedig — a törvény tudományi osztályban — vidéki rendes tagjává választatott. Tudományos munkásságát következő s ma is tekintélyes művei tanusitják: „Philosophia“ (Debreczen, 1. k. 1813. 2. k. 1817.) „Statistika“ (u. o. 1814.) „A philosophia historiája“ (u. o. 1833.) Ezeken kivül latinul is sokat irt. Tudományos buvárlatainak és munkás életének 1836. febr. 23-án bekövetkezett halála vetett véget.

Ezen dijóhéjba szoritott életrajzban kivántuk vázolni Mező-Tur jeles szülöttjének Ercsei Dánielnek a tudomány mezején szerzett nagy érdemeit, melyek közül a legcsekélyebb is érdemes arra, hogy szülő városa születésének évszázados forduló pontján emlékének áldozzon.

Ily kegyeletes tények által a nép elhunyt fiaiban önmagát tiszteli meg, önmagát halhatatlanitja!

Felhivjuk tehát Mező-Tur város értelmiségének figyelmét folyó évi julius 24-ére.

Kun László.

Választási mozgalmak.

*** *Jásznagykunszolnokmegye* függetlenségi pártjának márcz. 13-ára hirdetett nagygyülése nem tartatott meg. Részint azon okból, mivel csaknem járhatatlan országutaink miatt a vidék a nagygyülésen kellőleg képviselve nem lehetett, részint pedig, mert a központból várt küldött, kinek megérkezésére a párt bizton számitott, meg nem jöhetett, Mátrai Ignácz, a szolnoki függetlenségi párt alelnöke a gyülés elnapolását inditványozta. Gyömörey Félix a nagy gyülés megtartását jövő áprilhó 10-ikére kivánta elhalasztani, mely inditvány a Jászság nehány küldötte részéről is pártolásra találván, a nagy számban megjelent helybeli választók által is elfogadtatott. Azon hir, mintha a szolnoki választó kerület függetlenségi pártjának már jelöltje volna, még korai.

*** *Karczagról* irják az „Egyetértés“-nek márczius 13-áról: Nagy örömmel töltött el bennünket a 48-as függetlenségi párt elnökétől Kiss Jánostól Budapestről vett távirat, mely tudatja, hogy 1848. márczius 15-ének mára kitüzött megünneplésére szives volt Németh Albert, Csanády Sándor, Eötvös Károly, Verhovay Gyula országgyülési képviselőket megnyerhetni, kikkel a déli vonattal megérkezett (Eötvös Károly kivételével, kit sajnálatukra közbejött akadályok visszatartottak.) Daczára a térdig érő nagy sárnak és sürü dara esőnek, pár ezer emberből álló tömeg, mely nem egyesült párthiveinkből állott, továbbá közhivatalnokok, katona tisztektől nők is vegyesen csoportosultak a templom előtti nagy téren e czélra elkészitett álvány körül. Rövid ünnepi beszéddel Kiss János nyitotta meg az ünnepélyt. Erre Németh Albert képviselő férfias komolysággal nagy figyelem közt a márcziusi nagy napok viszonyairól, a 48-iki törvényekről s azok alkotójáról, Kossuth Lajosról zajos éljenzések által gyakran félbeszakittatva, megemlékezvén, szép beszédben elemezte a parlamentáris kormányformát, a népképviselet áldásait s annak torzalakját s viszás voltát s hátrányait, ha az meghamisittatik s a képviselők adott igéreteik ellenére választókkal bent az országházbau ellentétes állást foglalnak el. Utána Csanády Sándor ismert erőteljes szónoklata kifejezéseivel a közösügyes egyezmény káros következményét, melyet Tisza Kálmán annyiszor átkosnak nevezett, fejtegette. Végre Verhoyay Gyula lelkes nagyhatásu beszéd közepette felolvasta a kerület jelenlegi képviselőjének nyomatott programmja azon szavait, miszerint ő meg fogja hozni az országgyülésről választóinak a szabadság, a béke s a munka áldásait. Erre óriási gunykaczaj közt a szabadságot most épen a behozott zsandárság és fővárosi zsandárok törvényjavaslatával, valamint a békét Bosznia elfoglalásával s annak áldozataival s a munka áldását ugyancsak Boszniában épitett vasutakkal s a karczagi feneketlen sárral s rosz utakkal hasonlitotta össze s mint a kerület képviselője hiven megszavazott vivmányait s áldásait igazolta. Este banquet volt, melyen az eleinte beiratkozott 60 résztvevő száma 180-ra szaporodott. Lelkes áldomások mondattak Kossuth Lajos nagy hazánkfiára, a jelenlevő nagyérdemü országgyülési képviselőkre, a függetlenségi 48-as pártra stb. Kis-Ujszállás, Kunhegyes, Madarasról jelen volt polgártársaink egyszerü őszinte, de azért lélekemelő pohárköszöntési különös érdekes szint adtak e népies, magyar mulatságnak. Ünnepelt kedves vendégeink az éjjeli vonattal Budapestre eltávoztak. Mi pedig biztos öntudattal elmondhatjuk, hogy e mai nap után kétségtelen, hogy Varró Soma a jövő országgyülésen már nem képviselendi a karczagi választókerületet.

*** *Kunhegyes, 1881. márcz. 14:* Tekintetes szerkesztő ur! A kunhegyesi szabadelvű párti választók — tekintettel a bekövetkezendő követválasztási mozgalmakra, — e hó 13-án délután pártértekezletet tartottak, a midőn is a tekintélyes számmal megjelent választó polgárok egyhangalag kinyilatkoztatták, miként a bekövetáezendő követválasztás alkalmával e választó kerület szülöttjét Pólya Béla megyei főügyész urat fogják képviselő jelöltül felléptetni. Valóban ideje, hogy valahára felébredjünk s belássuk azt, hogy egy képviselő jelöltben ne pusztán csak a becsületességet, hanem még e mellett a tehetséget is keressük s olyan képviselőt válaszszunk, a ki tud és akar is tenni valamit e választó kerület érdekében, mely eddigelé oly példátlan mostohán volt képviselve. *N.*

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ELÉT.

— *Szolnok, 1881. márczius 18.* Szolnok város szervezkedési szabályrendelete ujonnan elkészült. Ezt nemcsak a polgármesteri jelentéséből tudjuk, hanem onnan is, mert a jelentéssel egyidejüleg a városi képviselőknek ki is osztatott. Helyeseljük, hogy a tanács ezen szabályrendeletek kinyomatásával egy régibb közgyülési határozatnak eleget tenni sietett, éppen azért még a nyomtatványban létező sajtóhibákat, sőt azt is elnézzük, hogy a beosztásban eltért a tervezett s az 1 §-ban jelzett beosztástól, hanem nem vagyunk hajlandók elnézni azt, hogy a szabályrendeletnek igen lényeges intézkedései nem hajtatnak végre. Nevezetesen a szabályrendelet 70 §-a értelmében a városi tisztikarban egy mérnöknek is kell lennie, ki 600 frt évi fizetés mellett ugyancsak busásan el van látva teendőkkel, azon felül folyton épülő, épitkező és tervezgető városon a mérnököt egyáltalán nem is nélkülözheti. És mérnök még sincs, mert aki ez idő szerint nem a mérnöki, hanem az épitészeti teendőket ellátja, nem mérnök, s habár személye ellen semmi kifogásunk sincs, sőt eljárása ellen felmerült panaszt sem hallottunk, a szabályrendelet végrehajtásának ő sem állhat utjában, de másrészről nem is vindikálja magának azt, hogy városi mérnöknek tekintessék. A szabályrendelet 75 §-a szerint képviselő testületünknek egy tanügyi bizottságot is kellene választani, melynek rendeltetése volna a gymnasium ügye felett őrködni, a gymnasium vagyonainak kezelését ellenőrizni és a tanügyi vezetésre felügyelni. Ezen bizottság sincs máig sem megválasztva, pedig egyáltalán nem volna fölösleges. Azon hat tanügy barát, a ki e bizottságra megválasztható volna, nagyon sokat tehetne egyrészről a gymnasium tőkéjének gyarapitására, másrészről a tanügy vezetésre gyakorlandó befolyás által. Erre mindkét irányban szükségünk van, ha azt akarjuk, hogy iskolánk folyton emelkedőben s ne hanyatlóban legyen; már pedig ha a gymnasiumra évenként ezreket áldozunk, annak fejlődését, emelkedését, előhaladását akarnunk kell. Nem szándékunk e két tárgyban bővebben kiterjeszkedni, csakis az érdekeltek figyelmét akartuk felhivni arra, hogy a szabályrendelet azért szokott alkottatni, hogy végre is hajtassék.

IPAR, KERESKEDELEM és KÖZGAZDÁSZAT.

Felhivás

a magyar vidéki városok füszer-kereskedőihez.

Kartársak!

Az 1881-dik évi IV. törvényczikk, mely a czukor-, czukorkák-, csokoládé-, kávépótolmányok- és sör-fogyasztás megadóztatására vonatkozik, folyó évi április hó elsején foganatositiatik.

A nevezett törvényczikk 6-dik §-ában nyilt községek számára előirányzott adorendszer: az átalányozás, és ennek kifolyása, a többszörös megadóztatása, oly veszély, mely kereskedelmi viszonyaink teljes átalakulását, és előre meg nem határozható állapotokat idézend elő, — oly állapotokat, melyek mindenesetre szomszéd tartományaink — részben pedig országunk zárt városainak fognak előnyére szolgálni.

A nyilt városok és községekre egyoldalulag felrótt terhek egyrészről, valamint összköttetéseink, az adórendszer hiányosságából eredő, teljes felbomlása és elsatnyulása által másrészről, azon sulyos gond gerjesztetik fel bennünk: hogy üzleteink romlásnak indulnak, vagyonunk, sok évi tevékenységünk gyümölcse — és végkövetkezményül, szeplőtlen neveink veszélyeztetnek.

Kartársak! Alólirottak, az általuk képviselt helységek nevében, ezen aggodalmak és félelmeknek, egy, folyó hó 10-ikén Szapary Gyula gróf pénzügyminiszter ő nagyméltóságától nyert kihallgatás alkalmával leplezetlen kifejezést adtak, és aggasztó helyzetünk igazságos elismerése mellett, azon kegyes igéretet nyerték, hogy egy érdekeltekből álló országos értekezlet által kidolgozandó, a nevezett adó kiviteli módozataira vonatkozó javaslat, a mennyiben a törvénynyel ellentétben nem fog állni, és az államkincstárt nem kárositandja, teljes méltánylásban részesülend.

Kartársak! A válság, mely közvetlen előttünk áll, erőnk teljes megfeszitését követeli az iránt, hogy a módozat, melyet teremteni feladatunk, a fogyasztási adót csakugyan fogyasztási adóvá tegye, — ne felejtsük, hogy ez adó lehető legteljesebb kiaknázásában fekszik jövőnk Conditio sine qua non-ja, — terjeszszétek ezen irányt minden rendelkezésünkre álló eszközzel, és gyülekezzetek személyesen, minél tömegesebben, a költségek tekintetbe vétele nélkül, melyek, koczkán álló létünk ellenében kérdésbe sem vehetők, a **folyó hó 24-dikén tartandó országos értekezletre** a fővárosba, hol a működő bizottság „Grand Hotel Hungaria" szállodában, már e hó 21-től kezdve állandóan gyülésezni fog.

Gyüjtsétek és rendezzétek addig kivánatait okat, — világositsátok fel azután a mérvadó köröket érdekeitekről, — és tudjátok meg, hogy csakis az egész ország kivánatának egyhangu kifejezése lesz döntő jövőtök felett, — törekedjetek szellemi tehetségeitekkel oda, hogy a **„Magyar gyarmatáru kereskedők első országos értekezlete"** elérje, mire hivatva van: „egy oly adó teremtését, mely a kereskedelem érdekei kimélése mellett, állam és polgárra nézve egyaránt üdvös leend."

Iparkodjunk egyesült erővel ezen czél felé, — itt az alkalom!!

Kelt Székesfehérvárott, 1881-iki márczius hó 13-án.

A magyar gyarmatáru kereskedők első országos értekezletének működő-bizottsága: **Mautner** Adolf, elnök. **Pinkas** Vilmos, jegyző. Reichard Mór, Pongrácz Gyula, Karl József, Kovács Károly, bizottmányi tagok.

A nagy-kanizsai fűszerkereskedők nevében: Tauber Alajos. Strém Vilmos. — A keszthelyi fűszerkedők nevében: Wünsch Ferencz, Schleifer Sándor. — A szombathelyi fűszerkereskedők nevében: Hoffman Ign., Kelemen Nep. János. — A tatai fűszerkereskedők nevében: Mihály János, Rosenberg Adolf, Zink Antal.

Káros-e a méh a szőlőben?

Kriesch Jánostól.

Ezen kérdésre ugyan már régen határozott „nem"-mel válaszoltak úgy a tudomány, mint a gyakorlat vezérfiai, mégis ujból és ismét fölmerül az, különösen szőlőgazdáink körében, kik közül sokan számüzik a méheket a szőlőből; sőt egyes községek — minden figyelmen kivül hagyva a Nagym. földmivelés ipar- és kereskedelemügyi m. k. Ministeriumnak az 1869.ik évben 12726. sz. alatt kelt, szakvéleményen alapuló meghagyását, mely szerint méheket szabad a szőlőben tartani, — saját hatáskörükben indokolatlanul ki mondják a méhek ártalmasságát és kitiltják őket a szőlőből.

Egyes polgártársainknak ilyetén — semmi által sem inodkolható — megkárositása ellen okvetlen föl kell szólalnunk és pedig annál erélyesebben, mert a mai napig még nincsen kimutatva, hogy a méh a szőlőben kárt tenne; sőt ellenkezőleg, főképen a szőlő virágzásakor rendkivüli haszonnal van, — mit különben az ellenfelek is beismernek. Azonban bármit is állitsanak némelyek, azon körülményt, hogy a méh a szőlőszemeket rágóival fölrágta volna, még eddig senki sem igazolta be; — adatokat tessék szolgáltatni! Abból pedig, hogy a méh **fölrághatná** a szőlőszemet, t. i. hogy rágóinak alkotása képesiti arra, mindjárt azt következtetni akarni, hogy csakugyan föl is rágja, legalább is nagy merészség volna. Hiszen az ember is megölheti társát, de abból csak nem következik még, hogy szükségkép meg is öli!?

A kik a méhek ártalmasságát kiszik, ne induljanak mende-monda után, hanem tegyenek kisérleteket, figyeljék meg a dolgot alaposan, szolgáltassanak bizonyitékokat, de ráfogásokkal ne éljenek.

Figyeljék meg vajjon a szőlő érésekor ott találják-e a méheket tömegesen a szőlőben? Bizonyára nem! Pedig a tapasztalat beigazolta tény, hogy a hol teritett asztalra találnak, ott tömegesen jelennek meg

Hogy a méh az édes nedveket — bár hol találja is azokat — felszedi és értékesiti, az szorgalmának csak dicséretére válik, hogyha tehát itt-ott a szőlőben oly fürtre bukkan, melynek szemeit a gonosz darázs, a fülbemászó vagy a pajkos veréb fölcsipkedte és most a kifolyó édes nedven ő is lakmározik, józan észszel vajjon ki róvná föl ezt neki hibául? sőt ellenkezőleg, örülnünk kell, hogy ha a különben kárba menő nedv ily módon legalább részben megmentetik a mi számunkra.

És végső esetben — ha a méh csakugyan kárt okozna a szőlőben — el lesz-e a kár az által háritva, ha a méheket a szőlőből kitiltjuk? A kertből, az udvarból csak nem tilthatjuk ki őket: S nem juthatnak-e innen ép oly könnyen a szőlőbe, hiszen tudjuk, hogy a méhek egy órányi távolságról is meghozzák táplálékukat, biztositva van-e tehát a szőlő a méhek esetleges támadásától? Azért uraim, ne keseritsük egymást és ne cselekedjünk meggondolás nélkül; ám észleljük, figyeljük meg a dolgot behatóan vizsgálódjunk és tegyünk kisérleteket és csak akkor itéljük el a bünöst, ha meggyőző bizonyitékkal rendelkezünk.

— *A rákos-újszászi vasutvonal* kiépitése a közlekedési miniszter részéről mint legelőnyösebb ajánlkozónak Agular épitkezési vállalkozónak lett átengedve. A Szeged és Csongrád közötti Tisza-átmetszés kibővitési munkálatait ugyancsak a közlekedési miniszter **Ság Edének** adta át.

— *A hernyószedések és irtások ideje közeledvén,* miután már eddig is tapasztaltatott, hogy a gyümölcsösök is rendkivüli számban lesznek e kártékony rovar által ellepve, a földmivelési miniszter hivatkozással a már eddig ez iránt több rendbelileg kiadott rendeletekre, ujolag utasitotta a hatóságokat, hogy a gyümölcsösök tulajdonosait a hernyóirtás pontos keresztülvitelére a legszigorubban utasitsák, azt ellenőrizzék és a mulasztást elkövetőket a rendelet értelmében megbüntessék.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI ÜGYEK.

Kivonat.

Bárdosy Gyula

Jász-Nagykun-Szolnokmegye kir. tanfelügyelőjének a megyei közig. bizottsági 1881. évi márczius hó 9-én tartott ülésben tett rendszerés jelentéséből.

(Folytatás.)

Iskolába jár ezek szerint jelenben összesen 32,631 tanköteles, az 1876—77. tanévben csak 26,532 járt, — tehát jelenben 6099-el több, — vagyis az 1876—77. tanévben a tankötelesek 64·4 százaléka részesült oktatásban, minek folytán jelenben a jelzett tanévhez képest 17·3 százalékkal részesül több tanköteles oktatásban, mely számot ha összehasonlitjuk a megye és ezen tankerület négy év előtti szervezésekor talált 56·6 százalékkal, ugy találjuk, hogy ahoz képest, mióta ezen megye népnevelés ügyét vezetni szerencsés vagyok, az iskolalátogatásban egy 24·74 javulás mutatkozik, vagyis jelenben 15,433 tankötelessel több részesül oktatásban, mint a mennyi iskolába járó volt az 1876—77. tanév kezdetével. — Ezen szép eredménynyel, tekintvén a csaknem folyton tartó kedvezőtlen időjárást, rosz terméseket, árvizet és járványos betegségeket stb. bátran állithatjuk, hogy ezen rövid idő alatt hazánk egy törvényhatósága sem tett e tekintetben ily nagy haladást: — mely anynyival meglepőbb, hogy a volt Jászkun kerület és Hevesmegyéhez tartozó községek törzskönyvéből kivont adatok szerint, megyénkben az 1869—70. tanévben a 48,530 tankötelesből csak 42% azaz 20,399 járt iskolába; 28,131 azaz 58% pedig akkorában semmi oktatásban sem részesült.

Az iskolába járók: vallásra nézve 17,358 röm. kath. 13,626 helvét, 1349 mózes, 296 ágost, és 2 gör. keleti.

Nyelvre nézve 32,531 magyar.

Télen-nyáron járt iskolába 29,048 csak télen 3583.

Tankönyve volt 30,654, nem volt 1977-nek.

Iskolai félnapi mulasztás volt 213,439; ezek közül részint pénz birsággal, részint dorgálással megbüntettetett 14841; — felmentetett 198598. — A felmentés általános és főbb okai részint az uralkodó járványos betegség, részint

TÁRCZA.

A Marseillaise Magyarja.

Verseghy Ferencz régi magyar költő és nyelvtudósnak ujabban ismét felélénkiték pihenő emlékezetét, — irja a „Cs. K. L." legutóbbi száma.

Dr. Ompolyi Mátray Ernő egy általa Székesfehérvárt feltalált, ismeretlen dalkönyvére hiván fel a figyelmet, Verseghy szülőhelyén, Szolnokon mozgalom indult meg: emléktáblával jelölni meg a házat, melyben az érdemes költő, a mult század derekán, 1757-ben született.

Fraknói Vilmos, akademiai főtitkár pedig a Martinovicsféle összeesküvésről irt munkájában „magyar jakobinus" társai közt felemliti Verseghy vértanúságát is, ki 1784 — 1804-ig, tiz évi sulyos várfogságot szenvedett az általa titkolt szabad eszmék vallásáért.

A vádirat főbünéül hozza fel, hogy lefordità magyarra a Marseillaise-t, mely nemzeti dalnak az 1799-diki franczia forradalom adott létet s melynek hangjai mellett diadalmasan verte idegen támadóit az ifjú köztársaság.

Az absolut kormány, mely a derék magyar költőt e fordításért oly sulyosan büntette, gondoskodott affelől is, hogy a magyar jakobinusok egyéb irataival a gyülölt Marseillaise lendületteljes magyar fordítása is elrejtessék a nyilvánosság világa s az atyai gyámkodás alatt tartott népek elől.

Mindmáig hiányzik Verseghy összes munkáiból is és csak egyes versszakait őrzé meg a közel százados emlékezet.

Im mi az erőteljes nyelvezetű költeményt teljes szövegében adjuk közönségünknek, Dr. Ompolyi szivességéből, ki kegyelettel őrzi Verseghy egykori paptársának, Potyondi egyházi irónak megfakult és ósdi kéziratában!

Ébredj hazánk bajnok népe
Ragadd ki híres kardodat,
Nevednek esküdt ellensége
Dühödve hozza láncsodat.
A vérszopó tyrannusfajzat
Melledre szegzi fegyverét
S véredbe mártja rút kesét,
Ha szolgálatra nem hurczolhat.
Fegyvere bajnokok,
Levente magzatok!
Rontsunk, rontsunk
E vérszomjúkra,
Szabdaljuk halmokra!

A zsoldos martalékok nyája
Orditva habzik ellenünk,
Halált visítgat trombitája,
Reneg szavára életünk.
Szerelmes asszonytársainkat
Örök bilincsre kergeti,
Honunkat földig égeti
S pallosra hányja magzatinkat.
Fegyvere bajnokok,
Levente magzatok!
Rontsunk, rontsunk
E vérszomjúkra,
Szabdaljuk halmokra!

E szivtelen rabok dagálya
Győzhessen egy nagy nemzetet?
Az emberjusnak kent nadálya
Igázzon férfiszíveket?
Csordája béres árulóknak,
Mely kész eladni a hazát,
Hogy hordozhasson pántlikát,
Just szabjon egy szabad országnak'
Fegyvere bajnokok,
Levente magzatok!
Rontsunk, rontsunk
E vérszomjukra,
Szabdaljuk halmokra!

Resztkess lator tyrannus pára,
Jutalmad napja érkezik,
Fejedre száll a vérnek ára,
Mely érted ingyen öntetik.
Tanácsnokidnak dőre pártja
Önkényt koholja vesztedet,
E nemzet lesz, ki fényedet.
Örök homálylyal elboritja.
Fegyverre bajnokok,
Levente magzatok!
Rontsunk, rontsunk
E vérszomjúkra
Vagdaljuk halmokra!

Öld bajnok a gaz despotákat,
Kik embervérben fördenek,
S kik megtapodván jussainkat,
Lopott biborban fénylenek.
De szándd meg embertársainkat,
Kiket magokhoz csaltanak,
Vagy máskép arra birtanak,
Hogy ostromolják honainkat.
Fegyverre bajnokok,
Levente magzatok!
Rontsunk, rontsunk
E vérszomjúkra
Vagdaljuk halmokra!

Édes hazánk szent szerelme,
Segitsd vitézid karjait,
Kedvelt szabadság istensége,
Törd össze népünk láncsait.
Küldjétek ütköző csatánkhoz
A győzedelmek angyalát,
Hadd üzze a vak despotát
Pokolnak kormos ajtajához.
Fegyverre bajnokok,
Levente magzatok!
Rontsunk, rontsunk
E vérszomjúkra
Vagdaljuk halmokra!

Böngészet a szakál, és bajuszról.

A szakál nem lényeges alkatrésze az emberi testnek, mit igazolni látszik az, hogy több emberfajnál egészen hiányzik, másoknál igen dús mértékben van meg, szabály szerint a férfinemet ékesiti, még pedig az érett-

a rendkivüli hideg és a szegényebb földmivelő nép gyermekeinek ruha hiányában nyilvánultak.

Az iskolából kilépett összesen 4378, ezek közül olvasni irni mind tudott.

A megyében összesen van 291 néptanitó, ezek közül képesitett 258 nem képesitett 33; — rendes 259 segéd 32. — Az 1876-77. tanévben csak 249. tanitó volt, e szerint azok száma 3 év alatt 42-el növekedett. A népokt. törv. életbe lépése óta azok száma 108-al szaporodott Átlagos számitással jut egy néptanitóra 112. 14 tanuló.

A kérdéses 291 néptanitó közül 1 — 5 évig szolgált 85, 5 — 10-ig 59, 10 — 15-ig 41; — 15 — 20-ig 28; — 20 — 25-ig 24; — 25 — 30-ig 18; — 30 — 35-ig 14; — 35 — 40-ig 12; 40 éven felül 10.

Az iskolai épületekre, taneszközeire és felszerelésére nézve van szerencsém jelenteni, hogy épület volt a község tulajdona 167, bérelt 15, — ezekben van 292 tanterem, 169 tanitóilak, az iskolai épület mellett van 71 testgyakorló tér.

Faiskola van megyénkben 80, iskolaikert 96; a „Népkertésze„ hivatalos szaklap mindenüt járattatott.

Az iskolai taneszközökre vonatkozólag van szerencsém a tek. bizottságnak felemliteni, hogy miután a nagyméltóságú miniszteriumból a megyében csupán a czibakházai, a Kunszentmárton határához tartozó mesterszállási r. k. inokai ref. nagyrévi, földvári szöllőbeli ref. valamint a p. balai és szapárfalvi róm. kath. iskolák nyertek ingyen taneszközöket, a többi községben azok részint a községi segélyből, részint pedig az iskolai mulasztásokból begyült büntetési pénzekből és jótékonyczélu előadások jövedelmeiből lettek beszerezve.

Fekete irótábla van a megyénkben levő népiskolákban 462, az 1876—77. tanévhez 44-el több; fali olvasótábla 193, a jelzett évhez képest 53-al több, falitérkép 561 e szerint az ezelőtti 3 évi állapothoz képest 183-al több, földgömb 147 vagyis 40-el több mint az 1876—77. tanévben, természetrajzi eszköz 140 az az 35-el több, természettani eszköz 66 vagyis 29-el több.

Ezen számok világosan mutatják, hogy iskoláink felszerelésben aránylagosan az ország többi megyéihez képest igen szép gyarapodást mutathatnak fel, mert mig a minister ur ő nagy méltóságának az orsz. gyüléshez tavaly tett jelentése szerint van az országban olyan megye is, mely azon tanévben csak 10 frtot költött tanszerekre, nálunk az illető iskolai fentartók — dicséretükre legyen mondva — 2405 frtot adtak tanszerek beszerzésére.

A nép, illetőleg iskolai könyvtárak gyarapodásával is meglehetünk elégedve, mert mig az 1876—77. tanévben megyénkben csak 41 iskolai könyvtár volt, jelenleg 54 van e szerint 3 év alatt 13-al szaporodott azok száma.

Testgyakorlati készlet 16 iskolánál van, a megelőző évben 14-nél volt, ennél fogva azok száma 2-vel növekedett

Népiskoláink összes jövedelme volt 1879—80. tanévben 159425 frt ebből készpénzben 134088 frt, az 1876—77. tanévben csak 97314 frt. készpénzbeli jövedelem volt, e szerint jelenben 36774 frtal több készpénzbeli jövedelem, terményekbeni jövedelem van 25337. — Az iskolák összes évi jövedelme tehát 3 év alatt szaporodott 26928 frtal.

Ezen 159425 frtnyi iskolai évi jövedelem származik a) ingatlan vagyonból, melynek értéke 232700 frtot képvisel és melynek jövedelme 16494 frtot teszen. b) tőkepénzből, melynek összege 45433 frtot, kamatja pedig 3503 frtot teszen. c) tandijból, mely 19770 frtra rúg. d) községi segélyből 51077 frt. e) egyházi segélyből 58482 frt. f) egyéb forrásu segélyekből 7452 frt. végre g) államsegélyből 2647; népiskoláink ezen évi jövedelméből 126351 frt a rendes tanitók fizetésére fordittatott, a segédtanitók fizetésére pedig 4380 frt; fütésre, tisztogatásra és javitásokra 13857 frt; tanszerekre 2405 frt, szegény gyermekek könyveire 811 frt és végre egyébekre 11621 frt.

A rendes és segédtanitói fizetésekre mint fentebb jelzém 130731 frtnyi évi összeg fordittatik s igy átlagosan véve egy tanitóra középszámitással 484 frt jut, mi által nem csak a törvényes minimumot tulhaladtuk, hanem ha összehasonlitjuk e tekintetben állapotainkat a minister urnak az országgyüléshez a mult évben tett jelentése szerint az ország más megyéivel, a hol egy tanitóra sokhelyen 100 frt sőt 80 frt esik, igen számos vidékkel szemben nagy előnyben is vagyunk.

A lefolyt tanévben épült egészen uj iskola 6 tanteremmel r. kath jelleggel Jász-Fénszaru községébe: létesitett uj iskola br. Vodianer Mór nagybirtokos által községi jelleggel p. Szandán; ugyan ezen idő alatt szaporodott a tantermek száma egy-egyel Jákóhalmán, Mihálytelken, Mezőturon a róm. kath. iskoláknál és egyel Kisujszálláson a ref iskolánál. Uj tanitói állomás szerveztetett Jákóhalmán, Mihálytelken, Mezőturon és a szandai pusztán.

A tanév 159 iskolában tartott legalább 8 hóig és 23 iskolában 8 hónapnál rövidebb ideig. Ezen idő alatt 31583 gyermek tanult egy folyamban legalább 8 hónapon át, 1048 pedig 8 hónál rövidebb ideig.

A fentebb emlitett iskolai mulasztások után a tankerületben összesen befolyt 267 frt 49 kr. Ebből fordittatott iskolai népkönyvtárra 18 frt 26 kr; tanulók segélyezésére 48 frt, taneszközökre 118 frt 98 kr. tőkésitésre 82 frt 25 kr.

A lefolyt tanévben létezett 182 iskola közül községi jelleggel birt 20; r. k. 72, ref. 62, evang. 2, mózes vallásu 18 és magán 8.

A fent emlitett taneszközök között találtatott a vall. közokt. minister által kiadott szemléltetési képgyüjtemény 45 példányban, számvetési gép 136 példa. számvetési falitábla gyüjtemény 21 példa. szépirási 35 példa. és rajzolási 20 példa. A Gönczy-Eerghaus-féle Magyarország falitérképe 138 példa. Osztrák-Magyar-Monarchia 38 példa. Europa 85 példa. a föld öt része 56 példa.

A fent elősorolt 54 iskolailag kezelt könyvtár közül tisztán tankönyv-gyüjteményből állott 22, kizárólag ifjusági olvasmányból 14, oly gyüjteményből, melyet felnőttek is használhattak 9; és kizárólag tanitói (paedagogiai) szakkönyv-gyüjteményből 9.

1879. év óta a jelen tanév kezdetéig 31 egészen uj iskola szerveztetett 108 tanteremmel; a tanitói állomások száma ez idő allatt ugyanannyival szaporodott.

A tankerületben létező 292 összes tanterem közül 241 bir legalább 3.5 □ met. belső magasságnál többel, 51 kevesebbel; 161-ben egy-egy tanulóra legalább 1 □ meter térfogatnál több esik, 131-ben kevesebb; 241 tanterem helyes padokkal bir és minden butorzattal el van látva. 45 tanterem kevésbbé czélszerű padokkal és butorzattal bir, 6-ban pedig az iskolai padokat másnemü butorok helyettesitik.

A törvény által elrendelt tantárgyak közül neveléstanilag teljesen tanittatott a hit- és erkölcstan, irás, olvasás, fejszámvetés, jegyszámvetés és magyarnyelvtan 182 iskolában, beszéd és értelem gyakorlat 162-ben; hazai-föld rajz és hazai-történelem 158-ban; általános földrajz és történet valamint természettan 142-ben; természetrajz 150-ben; gazdasági és kertészeti gyakorlat 151-ben; polgári jogok és kötelességek 126-ban; ének 182-ben; testgyakorlás 96-ban; rajz 20-ban; női kézimunka 10-ben és végre házi ipar 6-ban.

Anyakönyvi naplót a lefolyt tanévben 182 iskola vezetett, fölvételi és mulasztási naplót 171. A másütt is. kolázók D naplóját mind a 49 község elöljárói vezették.

Végre az iskolai takarékpénztárakról meg kell jegyeznem, hogy azt eddig rendszeresen behozni csakis a tiszavezsenyi ref. iskolában sikerült, hol is Lendvay Sándor tanitó vezetése alatt 22 betevő tanuló 34 frtot gyüjtött.

Helyi hirek.

— *A szolnoki ipartársulat* kebelében az ottani csizmadiák számára szervezett nyersanyag beszerzési egylet a fejlődésnek szép jeleit tanusitja. Az egyletnek egy küldöttsége Lengyel Antal elnök vezetése mellett a fővárosban időzött, hogy a nyersanyag beszerzési egylet számára, a józsefnapi vásár alkalmával tetemesb vásárlásokat eszközöljön. A küldöttség több fővárosi czéggel állandó előnyös összeköttetésbe lépett s a nyersanyag beszerzési forrásokról gondoskodott.

— *Márczius 15-ét* a szolnoki polgárság is kegyelettel ünnepelte meg. Délután 6-orakor vonult a helybeli dalárda, a hevesmegyei honvédegylet itteni tagjai s az Egyetértési-Kör testületileg a honvéd szoborhoz mindenik saját zászloja alatt, hol már mintegy 4 — 500 polgár várt az ünnepély megkezdésére. A dalárda a szózatból énekelt egy verset, mire Gruber Jozsef a szobor talapzatára lépvén, rövid alkalmi beszédet intézett a gyülekezethez, melynek végeztével ismét a dalárda zárá be az ünnepélyt a szózat harmadik versének eléneklésével. Este az Egyetértési Körben társas vacsora rendeztetett, melyen mintegy 80-an vettek részt. —

— *Tüz.* Folyó hó 17. és 18-án közötti éjen vészharang kongása ijeszté fel a lakosságot éjféli álmából. A szerencsétlenség szinhelye a régi-patika-utcza volt, hol özv. Reich F.-né házacskája egészen leégett. Mondják, hogy a tüz gyujtás következtében ütött ki, mely hirt azonban csak a folyamatban lévő vizsgálat fogja igazolni vagy megczáfolni.

— *Nincs többé némaság és vakság.* A mult hetekben

---

ség bekövetkeztével, szálai megszűnnek nőni, mihelyt vállig, vagy derékig nyúltak. Vannak azonban példák arra is, hogy nők is megszakálosodnak, sőt arra is vannak példák, hogy a szakál hossza, a test hosszát meghaladja. Hogy a szakál férfias erő jele volna, balvélemény, mert gyenge testalkotásuaknak is látható szakáluk, midőn a testi erőről nevezetes afrikai népeknél egészen hiányzik.

*

A szakál történetét illetőleg, kelet, és nyugot szembeszökő ellentéte a szakálban is mutatkozik, a menynyiben az keleten dívik, nyugoton pedig nem. A nyugoti népeknél azonban észlelhetők időszakok, melyekben szerepel a szakál viselés, majd ismét eltünik.

Kelet ősnépei között a zsidók legismertebbek, kiknek Mózes törvénye egyenesen tiltja hajuk, és szakáluk nyirását. „Az ő fejükön kopaszságot ne csináljanak, szakálukat is ne borotválják el, és testükön semmi bélyeget se szerezzenek", III. Mózes 21. 5. Hihető azért adatott nekiek e törvény, hogy, mint Jehova kiválasztott népe megkülönböztessék magokat, részint arab testvéreiktől, kik hálántékjokat kopaszon viselték, részint az Egyiptomiaktól, kik egyedül állukon hagytak hegyes szakált. E szakálnyirási tilalom magyarázható talán ugy is, hogy szentségtörésnek tartották megfosztani testöket azon disztől, melylyel a teremtőnek fel ruházni tetszett. A szakál oly fődisze volt nálok a férfinak, hogy ahoz másnak egyedül csókolás alkalmával volt szabad nyúlni. II. Sámuel 20: 9 vers „Isáb megfogá jobbkezével Amasa szakálát, mintha megakarná csókolni." Szakált lenyirni, vagy másképen megsérteni a legnagyobb gyalázatnak tartotta annyira, hogy ennek megsértése háborút idézett elő az Ammoniták — kik a zsidó követek szakálát, lenyirák — és Dávid király között. II. Sámuel 10: 4—10. versei szerint nyírott szakálú nép szerintük annyi, mint rabnép.

A zsidók szomszédai az Assirok, Babiloniak és több más népek is szintén szakálasok voltak, Ázsia régi királyai a fenmaradt pénzdarabokon mind hosszú, és fonott szakállal ábrázolvák.

A Hebereknél a szakált tépni vagy borotválni a legnagyobb gyászban vagy bánatban volt megengedve, ily esetben ősi szokás szerint minden disztől megfosztták magokat, s igy a szakáltól is.

Keleten még most is az arabok, törökök, persák, sat. a legnagyobb tisztelet, és ápolásban részesitik szakálukat

Más sorsa volt a szakálnak Európában. A kelta népek meghagyták az eredeti valóságában. A görögöknél Arisztoteles, makedoni Fülöp már simaképüek, Atheneus iró tanusága szerint a szakáltalanság Nagy Sándor idejében lett átalánossá.

A romaiak, kikhez az első borbélyok Siciliából kerültek. 300 évvel Kr. e. eleinte nyiratták szakalukat, majd a fiatalabb Scipio példája után átalános szokássá lett a borotválkozás. És ez a divat, mely öszhangzatban látszik lenni az összes európai miveltséggel, több századon keresztül fenállott, s a római birodalom terjedésével terjedett.

A keresztyénség sok keleti elemmel gazdagitá a pogány nyúgotot, melyek közt kitünő helyet foglal el a szakál viselet. Az ezen korban élt egyházatyák, mint Tertullián, Kelemen, Cyprián isten ellen vétkezőknek, fényüzés rabjainak jelenték azokat, kik szakálukat le vennék, sőt még a szent Zsinatok is, például a kárthagói 398-ban kánonokat alkottak a borotválkozás ellen. A pápák is ez időben szákálasok voltak.

A római birodalom kétfelé szakadván, a szakál a keleti vagy görög császárok jellemzete lett; az egyházi szakadás következtében pedig a szakál becsben maradván a keleti keresztyéneknél, nyugoton a pápák által számüzetett. Igy tehát kelet, és nyugot ismét hajdani szokásaik szerint rendezkedtek el, amaz megtartván, emez pedig félrevetvén a szakál divatát.

E szakáltalanság, mely 3-ik Leo pápával kezdődik, VII-ik Gergely által erőszakosan is létesittetett eleinte csak a papság körében divott, de később a 11. század felé kezdett e szokás a világiaknál is terjedni.

Angliában és Franciaországban ez időben templomi ünnepélyeket rendeztek az udvari személyek szakáltalanitására. Igy történt, hogy a 11-dik század végével Európa uyugoti népei szakáltalanok voltak.

Magyar ősapáink ápolták, tiszteltek szakálukat. Ha kölcsönt vettek fel, ha kereskedni akartak valamiért szakálukból egy két szálat kihuzván. azt zálogul adták. Innen eredtek kétségkivül a még mai nap is élő közmondások „adnak a szakálára", vagy „van szakála" e helyett van hitele. Hasonlóan „megbecsülni szakálát" annyi, mint magát becsületesen viselni. Ellenben „megborotválták" a „meggyalázták" értelmében él a közmondásban.

Hazánkban, mind a német császári, mind a pápai befolyás ellen őrködő nemzeti szelleménél, és azon szorosabb politikai kapcsolatnál fogva, melyben a 10-dik század vége felé hazánk és a görög birodalom állottak, a szakál fentartá uralmát. valószinű, hogy a borotválkozás csak később, midőn Europa ismét üldözőbe vette a szakált, kezdett divatozni.

A szakál ellen bár többször volt is üldözés, de a bajuszt megkimélte, melyet a magyar ember még most is, mint sajátságos megkülönböztető jelt becsült, melynek viselése talán Magyarhazánkból terjedett ki Európa többi országaira.

A bajusz, és szakál viselés divott reformált papságnnknál, e század elejéről kezdett terjedni, a mint látszik a bajusz és szakál leborotválás, mely divatot a külföldi iskolákban tanult leendő lelkészeink hoztak be, és a mely divat a legközelebbi mindenki előtt ismeretes korszakig tartott, lelkészeink most már azokra bajuszt és szakált növesztenek és népünk rokonszenveléssel van iránta, mert annak viselhetését szabadsági eszmékkel, sőt való tényekkel köti össze.

A középkor homályából kiemelkedni vágyó emberi szellem uj forrongó időszakot idézett fel, az ugy nevezett újjászületés korszakát, mely, a művészet tudomány és vallás körében jelentkezett, de a társadalmi életre is vonatkozva ujolag divatossá tevé a szakált. Az ujitók azonban főleg, Spanyol-, Franczia- és Olaszországokban nem hagyták meg a szakált természetes eredetiségökben, csupán a bajusz és hegyes spanyol szakál volt illetékszerű. E divat nem is tartott sokáig. Franciaországban I Ferencz idejétől 13-ik Lajosig, Richelieu és Pazmán Péter bibornokok az idő alatt éltek, bajuszt és szakált viseltek.

Jelen korunkban mind a szakáltalanság, mind a szakálviselés valamennyi árnyalata békésen fog egymás mellett divatozni a nélkül, hogy egyik a másik felett kizárólagos uralkodásra juthatna. *K. Hajdu Lajos.*

két ifju izraelita könyöradományok gyüjthetése végett engedélyért folyamodott a szolnoki kapitánysághoz, mit részokre, az alkapitány ki is szolgáltatott. A nyert engedély biztos örve alatt nyakukba vévén a várost, még a Magyar király-szálloda vendégeit is megkönyöradományoztatták, amennyiben minden megszállott vendégszobába bekopogtattak. (Siketnéma léttökre meghallották a bebocsátó szót!) Ily foglalkozás közepett találkoztak a fökapitánynyal, ki mit sem tudva az adott engedélyről, a városházához hitta a szerencsétleneket magával, hol aztán gyanuja támadván, egy pár kellő időben és jól alkalmazott pofonnal, mindkét némát megszolalásra birta. A szemtelen csalók a leghitelesebb bizonyitványokkal vannak ellátva s négy évi némaságuk óta nem kevesebb mint 62 községet zsaroltak meg könyüreletesség czimén. — A mult héten pedig szemes fökapitányunk egy világtalan kéregetőnek adta vissza látását ugyancsak az emlitett gyógyszerrel. No már ki hitte volna, hogy ez a drasztikus kura ily biztos gyógyszer legyen ugy a némaság, mint a vakság ellen? Hát fában fában van az orvosság a többnyire igaz magyar közmondás szerint.

— *A molnár-utczában* Terebély András ur régi telkén négy lakosztályu bérházat épittet. A gabna piaczon pedig Scheftsik István ur szándékozik egy emeletes házat épittetni. Amannak Kapusy Mihály, emennek Szvitek Károly ismert jeles épitészeink készitték tervrajzát s igy biztosak lehetünk abban, hogy városunk e két épület által mindkét ponton szépülni fog.

Megyei hirek.

— *Lázadas Kun-Szt.-Mártonban.* A Feketeőrvény- és Péterszögi-gát kérdése sokszor heves vitákra adott már alkalmat Kun-Szt.-Mártonban, amennyiben e gát nem az egész határt, hanem csak egyesek birtokait védi az ár ellen, s a lakosság régi idők óta az érdekeltek gondjaira szerette volna bizni e gát jókarban tartását. Igy történt, hogy a jelenlegi áradás alkalmával többen felmondták az engedelmességet az elüljáróságnak e gát töltését illetőleg, — ugyannyira, hogy az elüljáróságnak karhatalmat kellett igénybe vennie. Azonban a felbőszült nép az elüljáróság rendelkezésére álló városi hajdukkal tetlegességekre ment s egy hajdút — az eddig vett értesülés szerint — agyon is ütött s többeket megsebesitett. Nagy Géza polgármester erre Szolnokból katonai karhatalmat kért, s folyó hó 18-án egy század katona utnak is indittatott Tisza-Földvár felé, a felbőszült s fékevesztett nép erre az elöljáróságot szétzavarta a városházától, s a katonaságot a kompon nem bocsátotta át. Mindezekről értesülvén Sipos Orbán megyei alispán, folyó hó 18. és 19-ike közti éjjelen egy másik század katonát vett magához és külön vonaton Szarvasra ment, hol átkelvén a Körösön onnét fog Kunszentmártonba nyomulni. Ennyit tudunk lapunk zártáig. Hogy mi fog most már történni, csak jövő számunkban irhatjuk meg.

— *Nősshirek.* Breuer Ignácz szolnoki termény kereskedő folyó hó 10-én váltott jegyet Budapesten Herczka Irma kisasszonynyal. — A szolnoki körökben is ismert Péczeli Irén kisasszonyt eljegyezte br. Zornberg Vilmos min. titkár. — Eberhardt Béla állam vasuti mérnök Szolnokon. jegyet váltott Reinheimer Laura kisasszonynyal, Reinheimer Károly szolnoki birtokos szép és kedves leányával

— *A hivatalos lapból.* Tóth József Sándort az éjszakkeleti vaspálya központi főpénztárnokát, Szolnok város szülöttjét, király ő felsége az arany koronás érdemkereszttel diszitette fel a szenvedő emberiség nyomorának enyhitése körül szerzett érdemeiért.

— *Közhirré tétetik,* miszerint hazánk területén közvetlen a tenyésztőktől, rövid idő mulva, a külföld számára nagyobb mérvü lóvásárlás fog eszközöltetni, mi azért hozatik a gazda közönség tudomására, hogy a tenyésztők megóvassanak, az alkuszok mesterséges árlenyomásától; másrészt pedig hogy az esetleges vásárlást tulcsigázott árköveteléseikkel meg ne hiusitsák, nehogy később lovaikat sokkal csekélyebb árért legyenek kénytelenek elvesztegetni.

— *A jászberényi* országos vásár folyó hó 20. és 21. helyett, ez évi april hó 3-án és 4-dikén fog megtartatni.

— *Gyásshirek.* Kun-Szt.-Mártonból veszszük a megdöbbentő hirt, miszerint benedeki Bozóki Sándor hites ügyvéd és közbirtokos folyó hó 13-án élte 66-ik évében elhunyt. A boldogult a régi Jász-Kunság legkiválóbb alakjai közé tartozott, amennyiben a hármas-kerületeknek legvitálisabb ügyeiben is teljes tájékozottsággal birt. A jászkun statutumokat — melyeknek nemes ember léttére — nagy tisztelője volt — talán senki sem tudta, értelmezte, s alkalmazta jobban nálánál. Fiatal korában nagy hajlamot mutatott a hivataloskodásra, melyet mint kunszentmártoni főjegyző kezdett meg, később — a Bach korszakban — ugyanott főbiró volt, ez egyetlen körülményt hozhatták fel bünéül ellenségei. A 60-as évek elején visszavonult a közügyektől s gazdálkodással foglalkozva kizárólag kedves családjának élt. A hármas-kerületeknek J.Berényben tartott legutolsó tiszt ujitó közgyülésén még egyszer megjelent „megnézni — ugymond — az ifju nemzedéket", mely alkalommal az alkapitányi — alispán — állásra candidáltatott. Általában mint felvilágosodott fő s universalis ismeretü egyén kitünő s pontos hivatalnok, szigoru de igazságos biró, okszerü és takarékos gazda volt. Méltán megszomorodott családjának kiadott gyászjelentése igy szól: Özvegy Bozóky Sándorné született Szulimán Katalin maga, ugy gyermekei: József, ennek neje: Palásty Franciska, és gyermekei: Mátyás, Dalma, — Béla, ennek neje Kobza Anna és gyermekeik Nóra, Béla, — Kornelia, ennek férje Márky Imre és gyermekeik Irén, Jenő, Bella, — Jolán, ennek férje Bozóky István; — Gizella ennek férje Kállay Sándor; — Ilka; — valamint több számos rokonok nevében is, szomorodott szivvel tudatja szeretett férje, illetve atya, após, nagyatya, bátya és rokonuk Bozóky Sándor, közbirtokos és hites ügyvédnek folyó hó 13-án élte 66, boldog házassága 42-ik évében bekövetkezett gyászos kimultát. A boldogult földi maradványai folyó hó 15-én délután 4 órakor fognak az örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent mise áldozat folyó hó 15-én reggeli 7 órakor fog az ég Urának bemutattatni. Kelt Kun-Szt.-Mártonban, 1881. évi márczius hó 14. — *Karczagon* f. hó 10-én hunyt el özv. Hó Mihályné asszony 80 éves korában. A boldogult Hó István karczagi postamester urnak volt édes anyja. — Jász-Berényben Harsányi Mihály folyó hó. 5-én meghalt élte 22-ik évében.

— *Tönökszt.miklósi hirek.* Kopasz Sándor ref. tanitó kedden váltott jegyet Jánossy Mihály birtokos kedves leányával Vilmával. — Szűcs István városi tanácsos ur pedig eljegyezte Csontos Mariska kisasszonyt, — sok boldogságot kivánunk! — A mult hó 28-án megtartott tüzoltói bál igen fényesen sikerült, a tüzoltók valódi tüzzel járták a csárdásokat, ilyen fényes báli közönség még nem volt a tüzoltó bálban. Igen jól nézett ki a tánczteremben felállitott, s diszesen kiállitott vizipuska, lajtorja, csáklyák, csákók s vedrek, valamint a nehéz selyemmel áttört zászló. — Ezenkivül még 40—50 frt között volt a tiszta jövedelem. — A tüzoltó egylet tisztujitó közgyülésén elnöknek Szűcs Károly, főparancsnoknak Váday Ferencz alparancsnoknak pedig Szűcs Antal urak választattak meg. — Pataki Irén, — a nőegylet által fenntartott kisdedovodában alkalmazott gyermekkertész — alig 4 napi sulyos betegség után — elhalt 21 éves korában. A társadalom egy müvelt tagját, a nőegylet pedig fáradhatlan hivatalnokát veszté el benne, kit müveltsége s kedves megnyerő modora folytán mindenki tisztelt, s becsült. — Temetésén igen nagy számú közönség vett részt. Mint halljuk a nőegylet emlékét márvány oszloppal fogja megörökiteni, s e czélból ennek költségei fedezésére aláirasi ivet bocsát ki. Nyugodjék békével.

Különfélék.

— *Budapesten* a földrajzi társaság folyó hó 24-én tartandó ülésében dr. Somogyi Ignácz lapunk t. munkatársa felolvasást fog tartani.

— *Az idei fegyvergyakorlatokra* berendeltetnek: az 1876., 1874. és 1872-ik évi tartalékos tisztek és a többi évfolyamok azon tartalékos tisztjei, kiknek tényleges szolgálatuk elhalasztása által 7 évnél kevesebb idejük van hátra a tartalékban szolgálni és igy még több fegyvergyakorlatra kötelesek; továbbá az 1876., 1874. és 1872-ik évi tartalékosok és a legénység tartalék állományába átlett egy éves önkéntesek és azon tartalékosok, kik a mult évi fegyvergyakorlatokat elmulasztották. Az idei fegyver gyakorlatok alól felmentetnek a legénységi állomány 1876-iki sorozó évéből azok, kik Boszniában és Hercsegovinában volt tartózkodásuk alatt, a törvényszabta határidőn tul, tényleges szolgálatban állottak. Az idei fegyvergyakorlatok a tartalékos tisztek számára 4 hétig, a legénység számára 13 napig tartanak.

— *Az uj adok.* A pénzügyigazgatóság közhirré teszi, hogy f. é. april hó 1-től kezdve a következő élvezeti czikkek esnek fogyasztási adó alá: a) nyers és finomitott, gyarmat és répaczukor, valamint czukorka és csokoládé gyártmányok és candirozott gyümölcs; b) nyers, pörkölt és örlött kávé és pótkávék; c) sör. Az adóztatás tárgya Budapest főváros zárt adóterületén a) a behozott, fent jelzett czikkek, b) az adóvonalon belül termelt és itt fogyasztott adóköteles czikkek mennyisége, illetőleg sulya. — A fogyasztási adó fizetésére kötelesek: a) mindazok, kik a felsorolt czikkeket az adóvonalon behozzák, b) az adóvonalon belül létező czukorgyárak és sörfőzdék vállalkozói a termelt és itt fogyasztott czukor és sörre nézve. Fizetendő az a) pontiak után métermázsánkint 3 forint, a b) pontiak után 8, illetve 4 frt, sör után hlit. 1 frt. Ha a fent csoportositott czikkekből, és pedig az a) alattiakból együttvéve 50 kgrammot, a b) alattiakból együttvéve 25 kgrammot, a sörnél pedig 1 hlitert meghaladó mennyiség marad folyó évi márczius utolsó napjától az adóköteles birtokában mint készlet, 1881-dik april 3 dik napjáig egészben, minden levonás nélkül bejelentendők (irásban) s april 20-ig végrehajtás terhe mellett a fogy. adóhivatalnál megadóztatandók. Ezen adókötelezettség teljesitésére a p. ü. igazgatóság azzal hivja fel az érdekelt közönséget, hogy a kötelezettség ugy a kereskedőket és iparvállalatokat, ide értve a czukrászokat, kávésokat, vendéglősöket, italmérőket, fogyaszt. egyleteket és társasköröket. mint a magánszemélyeket is, különbség nélkül egyiránt érinti s hogy a bejelentés és adófizetés bármelyik fogyasztási adóvonali vagy főhivatalnál teljesithető. A bejelentés két példányban nyujtandó be. Az egyik az igazolással ellátva s félnek azonnal visszaadatatik. Erre a czélra blanquetteket 1 krjával adnak. A bejelentés elmulasztása vagy az eltitkolás 2—25 frt birságot, illetve az eltitkolt mennyiség fogy. adójának 10-szeres összegének behajtását vonja maga után. Esetleg három és hat havi halasztás is nyerhető a tartozások befizetésére és a bejelentett készletekre ugy az adómentes, mint a resztitucziót igénylő kivitel fentartható, valamint igénybevehetők a törvény 8-ik §-ában megadott kedvezmények a gyárosok számára.

— *A m. kir. csendőrség* az ország II-ik kerületében müködését 1882. január 2 kezdi meg. E végből kiképezett egyénekre van szükség. A belügyminiszter tehát akként szándékozik intézkedni, hogy a hány csendőrségi őrs a megye területén fölállittatik, a csendőrségi szolgálatban leendő kiképeztetés végett kétszer annyi pandur küldessék 6 hóra az erdélyi I. kerületi csendőrparancsnoksághoz. Ugyanazért fölhivta Temesmegye alispánját, hogy a kormányzatára bizott megye területéről, melyen 29 őrs állomás fog fölállittatni, a csendőrségi szolgálatra képes és lehetőleg nőtlen 58 oly pandurt jelöljön ki, kik a csendőrségbe lépni hajlandók, irni, olvasni tudnak és kifogástalan magaviseletüek, s ezek névjegyzékét a további intézkedések végett hozzá márczius hó 31-ig terjeszsze föl.

Felelős szerkesztő: **Kun László.**
Laptulajdonos: **Pásztor László.**

Hirdetmény.

Egy rettentő betegség,

melytől

sok néposztály zaklattatik.

E betegség a gyomornak kisebb rendetlenségeivel kezdődik, de ha elhanyagoltatik, megtámadja az egész testet, igy a vesét, a májt, különösen az egész emésztési rendszert, nyomorulttá tesz, s csak a halál szabadit meg ezen bajtól. A betegséget a beteg maga gyakran nem érti, de ha magát kérdezi, képes lesz meghatározni, hol és minő baja van. Kérdés: Van-e fájdalmam, étkezés után érzek-e nyomást és a lehelésnél szorongatást? Sötét kedélyü vagyok-e, kisérve szédüléssel? Sárga a szinezetüek-e a szemek? Nincs-e födve a fölkelésnél a nyelv, torok, s a fogak vastag nyákkal, kisérve a száj rosz izével? Érzek-e fájdalmat az oldalban, vagy a hátgerinczben? Nincs-e jobb oldalban oly érzés, mintha a máj nagyobbodnék? Ha egyenesen állok, nem lep-e meg bágyadtság vagy szédülés? A vizelet gyengén vagy erösen van-e szinezve, ülepedéssel összekötve, mely az edényben rövid idö mulva meglátszik? Étkezés után nincs-e összekötve az emésztés a has felfuvásával, nem okoz-e szeleket és puffogatást? Nem jelentkezik-e gyakran erös szivdobogás? Ezen különböző jelek nem mutatkoznak egyszerre, de egyesek egy ideig kinozzák a beteget és igen sulyos betegség hirnökei. Ha e betegség hoszabb időn át tekintetbe nem vétetnék, száraz köhögést okoz, kisérve hánytatási kényszertől. Később piszkos, barna szinezetü bört okoz, a lábak és kezek hideg veritékkel boritvák. A mint a máj és a vesék lassankint mindinkább megbetegednek, rheumai fájdalmak jelentkeznek és a rendes gyógyitási mód hasztalannak mutatkozik ezen kinos betegség ellen. Igen fontos, hogy e betegség gyorsan és pontasan gyógyittassék, mindjárt keletkezésekor. mi egy kevés gyógyszer által elérhető, mely a valódi szenek tekitendő az egész betegség elháritására, az étvágy visszaszerzésére és az emésztő-szervek egészséges helyzetbe való visszatéritésére. A betegség „májbetegség" nek neveztetik és a valódi és legbiztosabb szer ellene a „Shäkerkivonat", növény-készület, mely Amerikában készül az Uj-York, London és Majnai-Frankfurtban telepedett tulajdonos White A. J. számára. Ezen szer a betegséget tövében támadja meg és az egész szervezetből kirekeszti.

Főraktárak: Arad: Rozsinjai Mátyás; Csaja Nándor; **Budapest**: Török József, gyógyszertár: Király-utcza 12.; **B.-Csaba**: Varságh Béla, Badics E.; **Debreczen**: dr. Rothschnek Emil, Bécsey Victor, Göttl Nándor; **Dorozsma**: Kansag Károly; **Duna-Földvár**: Pap József; **Ercsi**: Kurucz János; **Nagyvárad**: Nyiri György; **N.-Becskerek**: Mencser R.; **H.-M.-Vásárhely**: Kiss Gy.; **Hőgyész**: Tery Imre; **Jász Kisér**: Mlatz József; **Karansebes**: Müller F. J.; **Makó**: Nagy Adolf, **M.-Kövesd**: Fridely Vilmos; **Mühlbach**: Reinhart J. E.; **Mágos**: Szép Géza; **Nem.-Czernya**: Rzika A. Károly; **Nyiregyháza**: Korány Manó; **Ujvidék**: Grossinger K.; **Oravicza**: Knobloch A. C.; **Pancsova**: Graf W.; **Retrozény**: Gerbertb Guidó; **Zimony**: Tretschtsik Károly; **Szeged**: Barczay K., Kovács A., **Szabadka**: Szigethy József, dr. Joé Károly; **Szárcsa**: Tansy Károly, **Temesvár**: Jahner C. M. (város, Hunyadi-utcza), Tarczay Ist., **Versetz**: Rienerth G.;

Tulajdonos: **White A. J.**; Főraktár nagyban **Magyar-, Erdély- és Horvátország részére Budapesten**: **Török József** gyógyszerésznél, király-utcza 12. sz. 4—6

1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában Szolnokon.

V. évfolyam 13—222. Szolnok, 1881. márczius 27-én.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél „ . . 2 „ 50 kr.
Negyed „ . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik heten-kétt egyszer:
vasárnap.

E lapnak ugy anyagi, mint szellemi oldalát illető küldemények, valamint a reclamatiók a szerkesztőséghez (Szolnok, Molnár-utcza 922. sz.) czimzendők.

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek a szerkesztőségnél és Makray László ur üzletében Szolnokon, és minden kir. postahivatalnál.

Kéziratok nem adatnak vissza és csak akkor fognak közöltetni, ha tudjuk kiktől jönek

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve . . . . . 20 kr.
2-szer „ . . . . . 16 „
3-szor „ . . . . . 12 „

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
A NYILTTÉR-nek minden hasáb garmond sornyi tere 25 kr.
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Kunszentmárton város márt. hó 17, 18. és 19-ik napján!

Kunszentmárton, 1881. évi márt. 20-án.

A viszály fellege lebeg városunk felett egy idő óta és árasztja el időközönként vészthozó árjával társadalmi életünk különben is sivár s terméketlen talaját.

Elemi csapások avagy megrögzött gonoszság okozta emberi cselekvények beláthatlan kár és vagyoni elszegényedésnek szülő okai lehetnek, de az emberi szánalom érzete és fokozottabb tevékenységre buzdulás, — mely azokat mindég követi, — a rombolás nyomait, az anyagi vesztesség nagy részét rövid idő alatt elenyészteti.

Nem igy a társadalmi élet terén! Ha itt dacz, viszály csirát fog, az a kedélyekben elkeseredést szül, a társadalmat pártokra szakitja, a társadalmi rétegekben egymásiránti gyülöletet, boszuvágyat növeszt — mely elébb-utóbb kitörésre jut határt nem ismerő dimenisókban, — a társadalmi életet alapjában megrenditi és az öntehetetlenség békójába veri. És ha a túlerőnek sikerül is a bosszuállást annyiban megfékezni, hogy az tettekben ne nyilvánulhasson, a gyülölet lángja lobog a keblekben s várva várja az alkalmat, hogy felszabadulhasson és vadságának s telhetetlenségének minél több áldozatot hozhasson.

A hol a társadalmi élet az imént körvonalozott képet nyujtja, — a hol a társadalom tagjainak kebelében a fennálló társadalmi viszonyok iránti gyülölet és elkeseredés honol, ott az előmenetel, a társadalmi fejlődés és mivelődés s azzal összekötött vagyonbani gyarapodás lehetősége ki van zárva, ott általános pangás, merevség, stagnatis áll be, mely megsemmisitő hatásával évtizedekre kihat.

Az ilyen társadalmi állapot sujtóbb és kártékonyabb egy város társadalmi életére nézve minden elemi kár és csapásnál. Sujtóbb és kártékonyabb különösen e városra, mert itt a nyavalya már is oly mély gyökeret vert a társadalom minden rétegeiben, hogy kiirtása már majdnem a jámbor óhajtások világába sorozandó.

Városunk krónikája f. hó 17, 18 és 19-ét mint a pórlázadás napjait tekintheti.

Az események vázlatban a következők:

A városi képviselő testületi gyülés a város alatti gátat közmunka utján határozta feltöltetni, minek folytán a szükséglendő föld mennyiség feltöltése tekintetéből bizonyos kulcs szerint minden egyes lakosra méterekben ki tett föld mennyiség felhordása kiszabatott. Hogy a gát távolsága a várostól, mely a népben azon tudatot ébresztette, hogy elszakitása esetén is a város veszélyben nem foroghat, s igy avval tulajdonképen csak egyes birtokok védelme czéloztatik, — a mihez ők segédkezet nyujtani nem kötelesek, — avagy az igazságtalan és aránytalan kivetés s igy a teljesitendő munkától vonakodás, a vagy végre a szegény nép osztály fizetésképtelensége tette-e szükségessé a zálogolások eszközöltetését és annak folytán a zálogtárgyak elárvereztetését, azt itt feszegetni nem szándékom.

Midőn f. hó 17-én a végrehajtó a zálogtárgyak elhordása végett a helyszinére ment s azokat a kocsira rakatta, mintegy varázsütésre egy csoport ellenszegülő a tett helyén termett agyonütéssel fenyegetvén a hivatalos közeget, ha a tárgyakat elvitetni meri nemcsak, hanem azokat a kocsiról le is emelvén a tulajdonos lakában régi helyükre elhelyezte. Ezen ellentállást megtorlandó a csendbiztos küldetett ki; de már akkor — a mint mondatik — oly nagyra nőtt az ellenszegülők tömege, hogy a csendbiztos komoly szavai is hatásnélkül maradván, az is rebus infectis visszavonult. A különben is bősz tömegnek ez elég eredményes vivmány volt arra nézve, hogy egy lépéssel előbbre haladjon erőszakoskodásaiban. Felkerekedett tehát, s a városházat ostrom alá vevén hangosan követelte a város polgármesterétől, — hogy, mert ők az alsó gátat feltölteni még akkor sem fogják, — ha meg kell halniok, — szüntesse be ellenök a végrehajtásokat, őket pedig a rájok kimért földmunka teljesitése alól mentse fel. — A polgármester a körülményekből kifolyó kényszerhelyzetnek engedvén, a végrehajtásokat a lázongókhoz intézett szavaiban megszüntetteknek mondotta ki, felszólitván a tömeget, hogy miután ezekután további lázongásra ok és alap nincsen, tehát oszoljanak fel.

Olyan meglepőleg kedvező eredményre a nép sohasem számitott, ez meghaladta legvérmesebb reményeit is és oka lett annak, hogy a nép többé kevésbé szét is oszlott, de lett egyszersmind táp és gyujtó anyaga azon evulsioknak, melyek gyászos részleteikkel márt. hó 18-án napvilágot láttak.

Mondott nap reggeli óráiban már csoportonként lepte el a piacztért a nép, indulási jelre várakozván. E jel a polgármesternek a hivatalbai felmenetele volt. Alig hogy ez lakását elhagyta már is csoportosan özönlött a nép a városháza felé annak bejáratát formálisan elzárván belsejét pedig zsufolásig megtöltvén. A polgármester csendre intette a lázongókat és hazavonulásra hivta fel őket. de a fékvesztett nép sokkal többet vivott már ki erőszakos fellépésével, semhogy az uton, melyre lépett megállhatott volna. Neki már több kellett. A bőszültség és fékvesztett düh anyagot, tárgyat keresett; természetes, hogy arra a városi közegeket használta fel első sorban. Áldozat kellett hát a felbőszült tömegnek s rövidre egy városi hadnagyra esett a választása. Ez a neki kiosztott parancs folytán a városháza emeletére tolakodók közül egy nehánynak az utját elzárta s tettleg visszavonulásra kényszeritette. Ez egy gyujtó szikra volt a kegyetlenkedések megkezdésére. A szegény embert elővonszolták és ütni verni kezdték, mig társai szobájába menekülnie sikerült. De a felbőszitett nép azzal nem elégedett meg, a menekült szobáját valóságos ostromlás alá vették, orditva követelvén, hogy társai az embert adják ki, különben az ajtót törik be. És midőn az áldozatot ki nem adták, a fenyegetést tett követte; az ajtót betörték a szegény hadnagyot a szobából kivonszolták, s mint vadállatok rárohanván, félholtra ütötték verték; s bizonyosan holtra verik már akkor is, ha Bozóky József tekintélyes városi uri emberben megmentőjére nem talál, kinek sikerült a dühödt nép figyelmét áldozatától elvonni s igy körmei közül legalább egy időre kiszabaditani.

Borzadály fogja el e sorok irója mint szemtanuját azon vakmerőségeknek, melyet az imént emlitett uri ember a legválságosabb időbeni fellépése által tanusitott.

Midon a düh tetőpontját érte el és már vérengzésbe ment át, midőn a tömeg minden emberi érzelemből kivetkezve áldozatát már marczangolta, az önfeláldozás és élete koczkáztatásával vétette magát nevezett uri ember a dühöngő tömeg közé annak védelmére, — kin a nép vad dőhét töltötte, — az égre kérvén a népet, hogy azt nebántsák. Vérfagyasztó jelenet volt az! A nép ki ellenszólást különben sem türt, áldozata megmentőjében is ellenséget látott s már is emelkedtek fenyegető karok tégladarabokkal felfegyverkezve e bátor férfiu ellen és hallatszottak kihivó és a népet ő ellene is lázitó hangok. De a veszély nagyságával lélekjelenléte is nőtt! Egyre csendre intette a dühöngőket, kérvén, hogy hallgassák meg. Végre beállt egy csendes percz, ezt felhasználta és szólni kezdett. Mentve volt! Az által pedig, hogy a lázongók figyelmét lekötötte egy időre, a hadnagy is időt nyert a félre vonulásra; de azért a végveszélytől nem menekült meg, mert rövid időre ujból neki törtek s midőn futásnak eredt, ütve s verve addig üldözték, mig aléltan földre nem rogyott. Eddig talán már kiszenvedett!

Ezen sikerült tett csak buzditásul szolgálhatott a dühödt tömegnek arra, hogy boszuját folytatva is érvényesitse. Elővette tehát a városi adószedőt azt lemondásra kényszeritvén s attól valamint a nép dühének engedő s hivataláról szintén lemondásra kényszeritett végrehajtótól is azon igéretet vevén ki, hogy helyeiket többé sohasem foglalják el és azokat ugy a többi tisztviselőket is rögtöni elmenetelre kényszeritették. A hivatalos közegek után a bosszuállásnak és dühnek tárgy keltetvén, elővették a városi képviselőket mint abban hibás személyeket, hogy a földmunkálatot reájok megszavazni merték. És mert két képviselő a városházán volt, azok távozását esti 7—8 óráig várták, de megtudván, hogy a kiszemelt áldozatok szerencsésen megmenekültek további vérontás nélkül szétoszolniok kellett. Este 8 órakor szétterjedt hire annak, hogy a katonaság megérkezett, valamint a kormánybiztos is, s igy a reggelt jobb auspiciumok alatt lehetett várni. Nem is csalatkoztunk!

Harmadik nap, vagyis márczius 19-én reggel ismét összcsődült a nép a városháza előtt a rendes helyét elfoglalta, de a katonaság jelenléte tetemesen lelohasztotta a vérengzések utáni tettvágyat. Midőn pedig a kormánybiztos ur a néphez intézett rövid de egyrészt a nép önérzetét és kedélye jobb fele felköltő és serkentő, másrészt pedig a kezébe letett hatalma egész sulyát éreztető beszédével minden további erőszakoskodások lehetőségét elzárta, a nép belátva további erőlködésének sikertelenségét de sulyos következményeit is, nagyobb részben haza távozott.

A megmaradt részre pedig az alispán ur erélyes fellépése mérte az utolsó csapást. Fellépése imponáló, azért döntő is volt. Alig hogy az előrobogott kocsi, melyben az alispán ur a kiséretével ült a városháza előtt megállott, kimagasló alakja és egy pár ad hominem s rendreutasitó hangon kimondott szava szétugrasztotta az egész tömeget; kiki futott a merre látott ugy, hogy egy percz alatt tiszta lett a városház tere s rövidre aztán az egész piacztér.

A későbbi időre estek a befogatások és kihallgatások.

Az előadottakból látszik, mily elszomoritó képet mutatnak társadalmunk alsó rétegei s hogy milyen zilált állapot uralkodik társadalmunk irányadó köreiben, ezen lap olvasói előtt az időközönként Kunszentmártonból e lap hasábjain időnként megjelenő közleményeiből eléggé ismeretes.

Hova vezet ezen általános ziláltság és egyenetlenség, az könnyen elképzelhető; méltán rebeghetjük: mennyei atyánk jöjjön el a te országod!

Kunay Imre.

Választási mozgalmak.

A madarasi szabadelvü pártnak, az intelligentia és jobb módu birtokosság f. mártius hó 20-ik napján tartott számos tag által látogatott értekezlete a karczagi választó-kerület kormánypárti képviselő jelöltjeül egyhangulag P ó l y a B é l a megyei főügyész urat kiáltotta ki, s ügyének pártolása végett a szomszéd kunhegyesi, kisujszállási és karczagi szabadelvü választó közönség is megkerestetni határoztatott.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ELÉT.

— *Jász-Nagykun-Szolnokmegye kir. adófelügyelője* közhirré teszi, miszerint az e megye területén folyó évi III. és IV-ik oszt. kereseti tőke kamat és járadék — valamint a nyilvános számadásra kötelezett egyletek és vállalatok adójának megállapitására az 1876. évi XV. t. cz. 19. §. értelmében alakitott adókivető bizottságok működésüket megkezdik ugyanis:

1) Jászberényi adókivető bizottság működését kezdi 1881. mártius 26-án és tárgyalni fogja a következő községeket és sorrendbe u. m.: 1881, márcz. 26-án Alattyán, Jász-Kisér és p. Kürth, mártius 28. Jászapáti 29., 30. és 31-én Jászberény, april 1-én Dósa, Fényszáru és Jákóhalma, april 2. és esetleg 3-án Jászárokszállás és p. Sz.-András, april 4-én Jánoshida és Jászladány, april 5-én Jászmihálytelek, Monostor és Jász-Alsó-Szt.-György, april 6-án Jászfelsőszent-György, p. Kerekudvar és esetleg a le nem tárgyalt ügyeket.

2) A karczagi adókivető bizottság megkezdi működését szintén 1881. mártius 26-án és tárgyalni fogja márt. 26, és esetleg 27-én Kisujszállást, mártius 28-án Madaras és Kenderest, márczius 29-én Dévaványot, márczius 30. Turkevét, márczius 31., aprilis 1. és 2-án pedig Karczagot és esetleg az elmaradt ügyeket.

3) Tisza-roffi adókivető bizottság működését kezdi 1881. aprilis 5-én és tárgyalni fogja, aprilis 5-én Fegyverneket, aprilis 6. Bura és T.-Roffot, aprilis 7-én T.-Beö, Derzs és Süly, april 8. Abádszalók és Kötelek, april 9, Kunhegyest, april 11-én N.-Körü és Szt.-Imrét.

4) A szolnoki adókivető bizottság működését kezdi 1881. april 4. és tárgyalni fogja: 1881. april 4., 5, 6. és 7-én Szolnok város april 8. és 9. Mezőtur, april 11., T.-Szt.-Miklós, april 12. Tisza-Földvár, april 13. Csépa, Szelevény, Czibakháza, T.-Kürth, april 19. és 20. Kun-Szent-Márton, Csorba és Mesterszállás, april 21-én Bessenszögh, Inoka, Nagyrév, april 22. Püspöki-Sas, Szajol, april 23. Ugh, Várkony és Vezseny.

Miről az érdekeltek ezennel értesitetnek.

— *Szolnok város képviselö testülete* 1881 évi aprilis hó 2, d. e. 9 órakor a város közházának tanácsteremében rendes közgyülést tartand, melynek tanácskozás tárgyai:

1-ör Tanácsi vélemények a polgármesteri évi jelentésben, 22 pontban foglalt és közügyeink terén, a jelen évben foganatositandó ügyekre nézve adott javaslatai felett,

2-or Tanácsi javaslat a Bagossy Károly és neje várbeli házának a korház alap javára való megvétele felett.

3-or Ugyanaz a veres ökör korcsma mellett levő Szánthó-féle háznak a város részére való megvétele felett.

4-er Ugyanaz az Illés Apolló féle ház eladására nézve.

5-ör Ugyanaz terményárú raktár felállitása és a sóhivatal kezelésének elvállalására nézve.

6-or Czakó József és társainak kérvénye a képviselő testület virilis tagjai névsorának kiigazitása végett.

7-er Bejelentése annak, hogy községi oskolánk 1881-évre 1174 frt. állam segélyt nyert.

8-or Bejelentése annak, hogy a Külső Szolnok megyei takarékpénztár, a gymnásium alap javára 40-frtot adományozott.

9-er Bejelentése annak, hogy Mogyorossy János úr, gyulai lakos és a békés megyei muzeum igazgatója, gymnásiumunknak felette becses könyveket, régisegeket, régi pénzeket és természet rajzi tárgyakat adományozott.

10-er A zálogház tartására nézve szabályrendelet alkotása illetve az erre vonatkozó szabályrendeletijavaslat bemutatása.

11-er A szállás mester és közmunka ügyi biztos ügyében alispáni határozat.

12-er Oláh Ferencznek — ki a sópajta elbontására vállalkozott — munkabér javitásért bemutatott kérvénye.

13-or G. Molnár Lajos kérvénye az általa haszonbérelt tófeneki külsőség 1880 évi föld adójának és községi pótlékának elengedéséért.

14-er A jövedelmi adókivető bizottsághoz bizalmi férfiak választása.

15-ör Jelentés a cselédség ruházatának elkészittetéséről.

16-or Netalán beérkezendő inditványok tárgyalása.

IPAR, KERESKEDELEM és KÖZGAZDÁSZAT.

A „Szolnoki Ipartársulat"

választmányának jelentése a hetedik rendes közgyülésen 1881. márczius 25-én.

Tisztelt közgyülés!

Városunk és környékének ipara és belkereskedelme állapotáról általánosságban — sajnos — a lefolyt évet illetőleg sem jelenthetünk sokkal kedvezőbbet, mint az előbbi évben.

A termés vidékünkön jobb volt bár, mint 1879-ben, de még sem volt elegendő arra, hogy iparunkat és kereskedelmünket élénkitse. Az általános pénzszüke és vállalkozási kedv hiánya miatt pangásban szenvedtek kiváltképen mindazon iparágak, melyek az épitkezési szakmába vágnak. Azon iparágak pedig, melyek a vásározással vannak összeüggésben, igen nagy károkat szenvedtek, a felette nedves ősz, és az ebből eredő járhatlan utak miatt. Általánosságban pedig hanyatlik kézmü iparunk minden ága, a gyári, de különösen a külföldi hatalmas verseny nyomása alatt. Mindezen kedvezőtlen körülmények káros hatását fokozza még iparos ügyeink rendezetlen állapota is.

Tekintve városunk nagyfontosságú fekvését és szép reményekkel kecsegtető jövőjét, úgy hisszük, hogy nálunk kedvezőtlen anyagi viszonyaink daczára is nagy mérvben lehetne ébreszteni az épitkezési kedvet, hatóságunk által foganatositandó és messze jövőre kiható tervszerü intézkedések által, melyeknél mint főczél utczáink rendezése, tiszta és járható állapotba hozat la volna szem előtt tartandó. Nem megvetendő eredményeket várnánk e téren, továbbá egy szilárd alapra fektetett épitkezési társulattól, melynek eszméje lapjainkban már többször megpendite tett bár, de sajnos, e jó ügy még mindég kezdeményezők hiányában szenved, pedig ennek felkarolása iparunk és belforgalmunk emelésénél szinte nagy tényező lehetne.

Városunk forgalmának, de különösen gabna kereskedésünk élénkitésére nem kis befolyással volna egy czélszerü közraktár felállitása, és pedig azon helyen, hol jelenleg a sóraktárak állanak. Ez eszme keresztül vitele tekintve a kincstári sóforgalom jelenlegi csekély terjedelmét, nem is ütközhetne nagy nehézségekbe és éppen nem tartozhat a lehetetlenségek közé, csak városunk vezér férfiai komolyan fontolóra vegyék ez ügyet, és lépjenek fel mint kezdeményezők.

Városunk belforgalmánál nagyon is bénitólag hatott különösen a téli hónapokban a magyar állami vasutak azon reánk nézve igen sérelmes intézkedése, mely szerint a szolnoki vasuti gyárteleptől a munkák legnagyobb része elvonatott, s Budapesten a központi gyárban eszközöltetik, mi által ezrekre menő összegektől fosztatott meg városunk belforgalma. Mi nem vagyunk bár hivatva ezen eljárás helyes vagy helytelen volta felett birálatot mondani, de napról napra nyomasztóbbá váló anyagi helyzetünk kényszerit arra, hogy ez iránt panaszra fakadjunk, és ebbeli sérelmünket ügybuzgó városi elöljáróink komoly figyelmébe ajánljuk.

Társulatunk belügyeit illetőleg van szerencsénk jelenteni, miszerint tagtársaink száma ha nem is rohamosan, de folytonosan nagyobbodik.

A lefolyt évben társulatunkba lépett 48 új tag, és igy 1880. deczember 31. tényleg volt 327 tag; a tagok sorából elköltözés vagy üzlet felhagyás folytán törültetett 17 tag; alapszabályunk 8 §-a értelmében törültetett 12. Elhunyt 5, névszerint özv. Marksajd Mihályné, Hasznos István, Ozsgyány István, Horváth Albert, Nagy Elek. Kegyelettel őrizzük minden elhunyt tagtársunk emlékét, de különösen ki kell e helyen emelnünk boldogult tagtársunk és ügybarátunk Horváth Albert szijgyártó mester, és társulatunk egyik számvevőtagja nevét, kiben társulatunk egyik legbuzgóbb tagját és megalapitóinak egyikét, városunk pedig a legkitünőbb, legszorgalmasabb és legtekintélyesebb iparosainak szinte egyikét veszitette el.

Iskolánkat illetőleg örömmel jelenthetjük, hogy a tanulók száma és szorgalma valamint ez ügy iránt tagtársaink érdeklődése és méltánylása mindinkább nagyobb mérvben mutatkozik. A jelenlegi tanitói kar áll a következő urakból: Ludányi Béla, Timon Ferencz, Polonyi Mátyás, Szontagh Jakab és Swierkievicz Bogyiszlo, kiknek ügybuzgósága és szakavatottsága reménünk engedi, hogy jelen iskola év eredménye várakozásunknak tökéletesen meg fog felelni.

Iskoláinkról szólva kötelességünknek tartjuk ismét hálásan megemlékezni Trefort Ágoston minister úr ő Nagyméltóságáról. Gönczy Pál ur ő méltóságáról továbbá nagyságos Buzogány Áron és Bárdossy Gyula urakról, kiknek az államsegély birhatását köszönhetjük. Nem kevésbé hálára kötelez bennünket a tekintetes városi elöljáróság iskolaügyünk segélyezése által.

Örömmel tapasztaljuk, hogy a nagy közönség körében mindinkább növekszik azon nemeslelkü ügybarátok száma, kik adakozásaik által iskoláink czéljait előmozditani segitik. A többek között különösen ki kell itt emelnünk tekintetes Pilzer Simon ur takarékpénztári aligazgató nevét, ki szorgalmas iparos ifjúk ösztöndijazására társulatunknál 100 frt alapitványt tett le.

A kereskedelmi tanulók számára berendezett iskolánk ügye ő Nagyméltósága báró Kemény Gábor minister ur hathatós pártfogása, valamint nagyságos Herich Károly és Grumm Ferencz osztálytanácsos urak és tagtársunk Monszpart László ur érdeklődése és Perényi János ur áldozatkész és ügybuzgó vezetése mellett szépen halad.

Esti iskolánkat látogatja . . .	195	tanuló.
Rajz „ „ . . .	54	
Kereskedelmi iskolánkat látogatja	25	
Összesen:	274	

A nagyközönségnek ügyünk iránt tanusitott érdeklődését és áldozatkészségét hálásan viszonozandó, igyekeztünk terveinkben a népszerü és ingyenes felolvasásokat meghonositani s miután úgy tapasztaltuk, hogy ez eszme élénk visszhangra talált, úgy hisszük, hogy annak további fejlesztése jövőre is társulatunk érdekében leend. Az eddig tartott érdekes felolvasásokért köszönettel tartozunk: Dr. Somogyi Ignácz, Kludik Imre, Jónás János, Gelléri Mór, Kecskés O Mihály és Zelenka János uraknak. Kötelességünknek tartjuk még elismerőleg megemliteni, hogy a felolvasások létrejöttét választmányi tagtársunk Surányi Gedeon ügybuzgósága leginkább mozditotta elő.

Társulatunk csizmadia szakosztálya által vezetett nyers anyag kezelésnél a forgalom: 2342 frt, a tiszta nyereség pedig 74 frt 88 kr. volt. Ezen üzletágnál a társulat tiszta vagyona 1880. deczember 31-én 563 frt 38 kr. volt. Azon ügybuzgóság és komoly érdeklődés, melyet a nyers anyag beszerzési ügy iránt a csizmadia szakosztály tagjai az utóbbi időkben tanusitottak, remélni engedi, hogy ezen üzletnél a jövő évben társulatunk nagyobb eredményeket leend képes felmutatni.

A vásárokat látogató iparosaink érdekében hivtuk össze a vásári ügyek feletti tanácskozásra megyénk és a legközelebbi környékben lakó iparos társainkat, kik mult év május 28-án igen szép számban jelentek meg városunkban, első megyei iparos gyülésünkre, melynek müködéséről annak idején tisztelt tagtársainkat részletesen értesitettük. Most még csak annyit kell megemliteni ez ügyre vonatkozólag, hogy Jasz-Nagykun-Szolnok megyénél az iparos gyülés kérvényével az erre hivatott közegek komolyan és behatóan foglalkoznak.

A lefolyt évben tartottunk 12 rendes választmányi, 1 köz és 7 rendkivüli választmányi gyülést, a szakosztályok közül pedig csak a csizmadia szakosztály tartotta meg rendes gyüléseit.

Társulatunk vagyoni helyzetét illetőleg vonatkozunk az ide csatolt pénztári és vagyoni részletes kimutatásunkra, melyből kitünik, hogy társulatunknál a lefolyt évben a pénztári bevétel és kiadási forgalom volt 6012 frt. 38 kr., pénztári maradvány 1880. deczember 31-én 421 frt. 58 kr., a társulat tiszta vagyona 8640 frt. 03 kr. Vagyon gyarapodás 1880-ban 286 frt. 66 kr.

Társulatunknál életbeléptetett „S z o l n o k i k ö l c s ö n ö s s e g é l y z ő s z ö v e t k e z e t" ügye nem tartozik bár e jelentés keretében s ez egyletről ennek kitünő ügyvivői épen e napokban tették meg szép eredményekről tanuskodó érdekes jelentésüket, mindamellett e jó ügy érdekében kötelességünknek érezzük ezen szövetkezet eddigi üdvös müködésére tisztelt tagtársaink figyelmét különösen felhivni és ezen szövetkezethez való csatlakozást minden egyes tagtársunknak melegen ajánlani, annál is inkább, mert a „S z o l n o k i k ö l c s ö n ö s s e g é l y z ő s z ö v e t k e z e t" épen a kézmü iparos osztály jelen helyzeténél volna hivatva sikerdüs befolyást gyakorolni.

Tisztelt közgyülés! Ime vázlatát adtuk törekvéseink czéljainak és szerény müködésünk eredményeinek. Vajha sikerülne ezáltal is társulatunk iránt ébreszteni mindazon iparos társaink érdeklődését, kik magukat társulatunktól távol tartják, vagy az iránt közönynyel viseltetnek. Különösen örömünkre szolgálna pedig az, ha minden iparostársunkat arról tudnók meggyőzni, hogy épen iparos ügyeink kedvezőtlen helyzetét tekintve elkerülhetetlenül szükséges az, hogy jólétünket az őszinte egyetértésben, közremüködésben, és összetartásban keressük.

A „Szolnoki Ipartársulat" választmánya nevében:
Kiss Antal, jegyző. *Lengyel Antal*, elnök.

A „Szolnoki Kölcsönös Segélyző Szövetkezet"

1880. évi első üzleti eredményéről szóló elnöki jelentése.

Tisztelt közgyülés!

A „Szolnoki kölcsönös segélyző szövetkezet" müködési idejéből egy üzlet-évet befejezvén, e közgyülést, mint a szövetkezet első rendes közgyülését van szerencsém üdvözölni. Legyen szabad azért ez alkalommal a rendes évi üzlet-eredmény előtüntetésének száraz alakiságától eltérve, azon időkig tekinteni vissza évi jelentésemben. midőn a szövetkezet létesitése iránti mozgalom megindult.

Megindult e mozgalom 1879. év őszén, midőn annak létesitése iránt Adler Ignácz ur, kit jelenleg társulati igazgatóul van szerencsénk üdvözölni, erre való felhivását a „Jász-Nagykun-Szolnok" czimü helyi lapban először közzétette. Mutatta, hogy a szükség érzete már meg volt társadalmunkban ily intézmény iránt, azon körülmény, hogy a felhivás nem maradt elhangzó szó a pusztában, de csakhamar oly férfiak egyesültek az eszme kivitelére, kiknek közremüködése legyőzte a felmerülő sokszerü nehézséget, s az intézet már a mult év kezdetével megkezdte müködését.

Különösen hirlapilag is a társulat alakulása elleni észrevételül hozatott fel azon észrevétel, hogy társulatunk szükség nélkül kiván versenyt csinálni a már fenálló két takarékpénztárnak, — mig az ügy barátai hangsulyozták, hogy ez aggodalom teljesen alaptalan és indokolatlan, miután ez intézet a legkisebb tőkének takarékosság utján való összegyüjtésére, s tagjainak oly olcsó kölcsönnel segélyezésére törekszik, hogy hasonló feladatra a takarékpénztárak nem vállalkoznak, s jelen szervezetük szerint talán nem is vállalkozhatnak, hogy tehát a mi intézetünknek különleges feladata szerint a társadalomban eddig figyelmen kivül hagyott ürt kell betöltenie.

Most egy évi működés tapasztalati tények felmutatásával győzte meg a kifejezett aggályokat, s örömmel jegyezhetem fel, hogy ha az intézet ez ideig nem hódított is közönségünkben anyagi figyelmet és részvétet, mennyit méltán megérdemelne, de megszüntek azon aggodalmak is, melyek a tervelés idején ellene felmerültek.

Felismerte czéljaink közérdekü és üdvös voltát a szolnoki ipartársulat, melynek buzgó és gyakorlati felfogásu elnöke és választmánya készséggel működött közre a kezdet nehézségeinek legyőzésére, átengedvén termeit is előleges tanácskozásokra, majd ingyen szobát bocsájtván az első évre rendelkezés alá az egyleti diszes helyiségben.

Többszöri felterjesztés után sikerült alapszabályainkra is kinyernünk a karczagi kir. törvényszéktől a szabályszerü bemutatási záradékot, mely bíróság 67./p. 1881. sz. végzésével a szövetkezetet e társas czégek jegyzékébe is bevezettette.

Az alakulás végett jelentkező résztvevők által eredetileg aláiratott mintegy 600 heti törzsbetét, mely szám az üzletév végével 976-ra emelkedett. A tagok indokolatlan távolmaradása folytán 18 könyvön 34 törzsbetét az egylet javára elenyészett, s elhagyta az egyletet a mai napig összesen 29 tag 62 felmondott betéttel, ellenben ujabban csatlakoztak tagok már e naptári év folyamán 81 betéttel.

A pénztári helyiségnek butorokkal, diszes tüzmentes szekrénynyel, könyvekkel és nyomtatványokkal való felszerelése, s általában az előleges költségekre kiadatott 501 frt 27 kr., mely összeg 5 év terhéül ugyanannyi egyenlő részletbe felosztatván, az első év eredményének terhéül 100 frt 02 kr. már a nyereményből levonatott.

Az évi pénztári forgalom kitett 28,720 frt 90 krt.

Az üzleti év végén 66 félnek kölcsönként 7971 frt 50 kr. volt kiadva.

Alapszabályszerü tartalék-tőkénket ez idő szerint 8 frt 57 kr. képezi, mely ily csekély összegül csak is a kezdet első évében jelentkezik s évek során mindig fokozott mértékben fog emelkedni.

Nem hallgathatom el ezuttal az egyleti pénztárnok Kreutzer Balázs ur iránti elismerésemet, ki ismert pontosságával jelentékenyen közreműködött az intézet jó hirnevének megállapitásában s ez irányban Adler Vilmos könyvelő ur működéséről is csak dicsérőleg emlékezhetem meg.

Bezárom ezzel jelentésemet, bizhatván egyebekben működésünk eredményének ismertetését az összeállitott számadatokra.

Elismerem, hogy insézetünk kitüzött czéljától még igen távol áll. A megtett út is igen csekély volt. De él meggyőződésem, hogy társulatunknak hivatása van, különösen van és lehet itt Szolnokon, hol a társadalom ezernyi apróbb munkása tekintheti szerencséjének, ha van intézet, mely vezérli, támogatja utján a helyes takarékosságnak s méltányos viszonszolgálatért nyujt módot és alkalmat netán felmerülő zavarokból menekülni, vagy megszerezni az eszközöket a kiskörü munka és vállalat szorgalmának szélesebb és szélesebb alapokon való kiterjesztésére.

Ez eredmény volna a mi jutalmunk kecsegtető nyeremények helyett, mi hogy isten segélyével, s az igazgatóság és t. tagtársak közreműködésével mindig nagyobb és nagyobb mérvekben valósulni is fog, biztosan remélem

Szolnokon, 1881. évi márczius 17-én.

Pólya Béla,
szövetkezeti elnök.

— *A phylloxera rovar elleni védekezés* sikeresebbé tétele tárgyában a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter rendeletet intézett az összes törvényhatóságokhoz. A rendelet kimondja, hogy minden törvényhatóság, ha phylloxera mutatkozik, vagy attól félni lehet, egy phylloxera bizottságot köteles alakitani. A phylloxera-bizottság a szőlővel mivelt területek terjedelméhez és fekvéséhez képest a törvényhatóság területén egy vagy több oly kiterjedésü járást alakit, mely felett egy egyén kellő felügyeletet gyakorolhat. Minden ily járásra a törvényhatóság egy-egy phylloxera-biztost hozzon javaslatba, ki is megbizatását innen nyerendi. E biztosoknak a phylloxera vizsgálatban jártasoknak kell lenniök, mi végből esetleg phylloxera-lepett területen beoktatandók lesznek. Föladata lesz e biztosoknak: 1. A szőlők felülvizsgálata; 2. Ha a phylloxera jelenlétét föllfedezik, rögtöni jelentés-tétel: a) az alispánhoz, b) járási szolgabiróhoz. c) miniszteriumhoz: 3. Az elrendelt intézkedések elzárolás, szénkénegezés stb. végrehajtása. 4. Phylloxera-bizottságok alakitása mind ama községekben, melyek több. mint 300 kat. hold szőlővel birnak, vagy ha kevesebbel is, de hol ez iránt hajlandóság mutatkozik, és értelmesebb egyének találkoznak.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI ÜGYEK.

— *A III-iki egyetemes tanitó-gyülés* végrehajtó bizottsága e hó 21-én d. e. 9 órakor Lakits Vendel elnöklete alatt ülést tartott. A napirend legfontosabb tárgyát Békey tanfelügyelőnek átirata képezte, melyben arról értesit, hogy a miniszter f. augusztus hó közepén a fővárosban országos tanitói gyülést fog egybehivni. A miniszter ezen országos ülést a következő elvek alapján óhajtja megtartatni: 1) az országos tanitótestület képviseleti közgyülése minden két évben egyszer hivatik össze Budapestre rendszerint augusztus hóban, s minden ilyen országos gyülés legfeljebb 8 napig tart, — 2) ezen gyülésre minden megyei vagy vidéki egylet egy képviselőt küld. A miniszter ezek előrebocsátásával felhivja a III-ik egyet. tanitógyülés végrehajtó bizottságát. vitassa meg, mi módon lehetne az ország különféle vidékein alakult egyletek alapszabályait legalább a főbb és alapelvekben egyenlősiteni? vitassa meg, hogy a megyei, illetőleg vidéki tanitóegyletek, mi módon és évenként hányszor tartanák közgyüléseiket? mik lennének főként a közgyülések s mik a részletes körök teendői? miként válasszák és utasitsák az országos képviseleti tanitói gyülésre képviselőket? stb. Péterffy Sándor terjedelmes beszéd kiséretében azt ajánlja, hogy a mai tanácskozásnak csak értekezleti jellege legyen; magára a leiratra vonatkozólag pedig azt ajánlja, hogy adassék ki egy szükebb körü bizottságnak, mely javaslatot tegyen arra nézve, mit tegyen azzal szemközt a végrehajtó bizottság? György Aladár részletesen belebocsátkozván a rendelet taglalásába, kimutatja, hogy a miniszter által egybe hivandó országos ülés semmi tekintetben sem képes a tanitók országos szövetségét pótolni, mert mint a leiratban lefektetett elvekből kivehetni, az országos ülés és ennek szervezete nem foglalkozhatik azon testületi érdekü tárgyakkal, melyek a tanitók érdekében szükségesnek mutatkoznának — de nagy hiánya van a miniszteri tervnek még annyiból is, hogy nincs abban nyoma végrehajtó bizottságnak, mely nélkül pedig szervezett országos gyülés nem is képzelhető. Magára a leiratra vonatkozólag azt inditványozza, hogy az országos szövetség eszméjét ne adják fel s a leiratra adandó válaszban hangsulyozzák a miniszteri terv hiányos voltát, — Somlyay, Weisz A., F. Schön, Tanoss, Glatz s még többen szóltak az ügyhöz. Glatz élesen kikel a miniszteri leirat ellen s bebizonyitani igyekszik, hogy a minisztert nem vezeti jóakarat a tanitók egyetemes ülésének mikénti megfejtése körül, s hogy most is egyátalán csak azért hozta e kérdést napirendre, mert az országgyülési képviselők általános választásának küszöbén szükségét látja a 21000 tanitóval szemben engedékenynek mutatkozni, nehogy a kormánynak minden tanitó pártbeli ellensége legyen, Glacz felhivta a tanitók figyelmét a miniszter szeszélyes eljárására s az ügy érdekében azt ajánlja, hogy a tanitók a képviselőválasztásoknál igyekezzenek a megválasztandó képviselőkre hatni, hogy azok a tanitók érdekeit a kormánynyal szemben jobban megóvják' mint eddig történt. Miután még György Aladár, Péterffi Sándor és Somlyay ujból is felszólalt, az értekezlet határozatilag kimondotta, hogy György Aladár inditványához képest a tanitók országos szövetségének eszméjét továbbra is fentartja, de ugyanekkor ildomosnak találva a miniszter által felvetett kérdésre behatóan válaszolni, egy albizottságot küld ki, mely válaszfelirati tervezetet készitvén, azt a pünkösdi ünnepek alatt tartandó közp. választmányi ülés elhatározása alá fogja terjeszteni. A bizottságba megválasztatott György Aladár, Péterffi Sándor, Somlyay József, Rill József és Trajtler Károly.

Szabályok a családnevek magyarositásához.

(Kivonat: Arany Sándor dolgozatából)

1. Nevét csak az magyarosithatja, ki Magyarország kerületén honossággal bir. Azon külföldi, ki 1880. január 8-ig az országban 5 éven át bárhol adófizető volt, a magyarországi honosságot megszerezte; a kiskoru gyermekek szülőik honosságát követik. Mások a honosságot rendszerint kérni tartoznak. A honosság egyéb kérdéseit a honossági tötvény tárgyalja.

1. Névmagyarositás iránt megyékben a szolgabiróhoz, rendezett tanáccsal vagy törvényhatósággal biró városban a tanácshoz kell folyamodni, még pedig azon szolgabiróhoz illetve tanácshoz, melynek területén a nevét magyarositó **községi illetőséggel** bir.

3. Mindenki rendszerint ott bir községi illetőséggel, a hol, ha a kötelékbe előbb fel nem vétetett, 4 év óta lakik és községi adót fizet, kivéve, ha az előbbi községben is folyton viseli a községi terheket. A kiskoruak atyjuk illetőségét követik. Kétség esetében azon hely határoz, hol az illető az utolsó öt év óta leghosszabb ideig tartózkodott, a hol született, adót fizetett stb. mint ezt az 1876 évi községi törvény meghatározza,

4. Ahhoz, hogy a kiskoru neve magyarra változtattassék, szükséges, hogy annak nevében atyja adja be a folyamodványt; ha atyja (törvényes, vagy törvényesitett) nincs, akkor a gyámnak (bizonyos esetekben gondnoknak) kell, a bélyegtörvény 16. tételének x pontja szerint bélyegmentes kérvénynyel az árvaszéktől előleges engedélyt kérni, azon árvaszéktől t. i. melynek területén az érdekelt kiskoru községi illetőséggel (l. a. 3. pontot) bir. Ezen kérvényhez a keresztlevél is csatolandó, de visszakérendő.

5. A névmagyarositás iránt a szolgabiróhoz vagy tanácshoz intézendő kérvényhez rendszerint azoknak keresztlevele (születési bizonyitványa) csatolandó, a kiknek neve magyarositatik. Egy folyamodványban csak egy családra vonatkozó névmagyarositás kérhető, s ha köztük oly kiskoru is van, kinek atyja nincs, oda csatolandó még az árvaszék előleges engedélye (l. a. 4-ik pontot), esetleg a mennyiben a gyermek törvényesitett, a vonatkozó okmányokat. A kérvényt egyébb irománynyal is felszerelni rendszerint nem szükséges s a nagykoru folyamodók, a kiskoruak helyett az atya vagy gyám irja alá.

6. A kérvényt igen rövidre kell fogni. Csak azt kell benne kijelenteni, hogy az illetők eddigi nevüket magyarositani elhatározták s mely magyar nevet választották, megemlitik valamennyi folyamodó illetékes községét és kérik az ügyet pártolva felterjeszteni. Ha a folyamodók nem ugyanazon községben birnak illetőséggel, az első izben megkeresett szolgabiró, illetve megye hivatalból teszi át a folyamodványt oda, a hová még szükséges. Katonák, hivatalnokok, papok tanitók stb. kérhetik azt is, hogy felettes hatóságaik, s általában azon politikai hatóságok, melyeknek a változásról tudniok kell, a névváltoztatásról értesittessenek; telekkönyvbe vagy a kereskedelmi czégekbe azonban az érdekelteknek magoknak kell folyamodni a változás bejegyzéséért. A régi czéget a kereskedelmi törvény szerint a névváltoztatás után is meglehet tartani.

7. Nem ajánlható eléggé az, hogy az uj név tapintatosan választassek meg, valamint legfőbb kelléke a névmagyarositásnak, hogy az uj név tiszta magyar legyen. Különösen az utánzást és ujszónak képzését kell kerülni. Legczélszerübb, ha tanácsot kérünk azoktól, kiknek képzettsége arra, kogy nem vétünk a nyelv és izlés ellen, nagyobb biztositékot nyujt.

LEVELEZÉS.

Kun-Madaras, 1881. mart. 15.

Tisztelt Szerkesztő ur!

Beces lapját értesiteni kivánom arról, hogy Kun-Madarason a szabadelvü párt tagjainak f. hó 20-án tartott népes pártértekezletén Pólya Béla ur jelöltett ki egyhangulag a karczagi választó kerület megválasztandó képviselőjének; miről jegyzőkönyv vétetvén fel, az a szomszédos érdekelt községeknek is megküldetett.

Karczag Varró Soma, Kunhegyes és Madaras Pólya Béla ur mellett már nyilatkoztak; Kisujszállás, melynek szabadelvü jelölteink egyike szülöttje, még nem nyilatkozott ugyan, de mint tudjuk, az ottani szabadelvü párt f. hó 20-át tüzte ki a pártértekezlet napjául.

Ezekből látható, hogy a képviselő választási mozgalom e választó kerületben ujra a megszokott élénkséggel folyik, de látható egyszersmind az is, hogy mennyire telel meg a tiszta igazságnak a Karczagon megjelenő lapok azon hire, mintha a Karczagon t. hó 10-én tartott kizárólag Varró párti értekezlet kijelölése volna az irányadó a választás eredményére; de látszik több is, t. i. az, hogy mily alaposan tájékoztathatják azon karczagi lapok közönségüket, midőn azt hirdetik, hogy Pólya Béla ur jelöltségét csupán egy párttöredék s az is csaknem kizárólag és pusztán Kisujszálláson akarná kierőszakolni.

Egyébiránt e kérdéssel szemben valami nagy alapossággal a karczagi lapok semmi irányban sem dicsekedhetnek. Még azt sem veszik észre, hogy midőn ez ügyből erővel kisujszállási kérdést akarnak csinálni, azzal épen ellenkező eredményt érnek el, mint a mire maguk is czéloznak. Nem alaptalanul állithatom, hogy a Kisujszállásnak tulajdonitott **különtörekvés** csak a karczagi egy pár szóvivő által felizgatott agyvelőkben él, a gyakorlatban pedig az a két város pár vezérfiai közt egyszer-másszor felmerült egyenetlenségre vezethető viszsza. Korteseszközül jó lehet, s ugy látszik hatékony is azón ijesztgetés **Karczagon**, de csakis korteseszközül. Mivel pedig nélkülözi a valóságon nyugvó realis alapot, végeredményében a különérdek emlegetése által a közönség körében oly meghasonlást idézhet föl, mely épen Karczagnak lehet legnagyobb ártalmára, melynek ez idő szerint legtöbb veszteni valója van.

Jó volna ezt meggondolni azon t. lapoknak s igazgatóiknak, a helyett, hogy bármily ügyesen kigondolt kortes jelszóknak másokat felülltessenek, s talán — az nem sikerülvén — maguk felüljenek.

Nagy-Kun.

Jászberényi levelek.

IV.

(—o—) Akartam már irni az országos honvédgyülést előzőleg is azokról „az elmult dicsőség szobrairól" — az 184⁸/₉-iki honvédekről, kik közül a jászkerületi honvédegylet több tagja s maga az egylet is él még; a branyicskói félistenekről, kiknek forró honfivérétől a hó is megolvadt, s kiknek forró honszerelme ha napfénynyé változott volna, tán még a branyicskói hegyorom is rózsaerdővel lett volna megkoszoruzva, ha a honvédvér meg rózsává változik vala . . . de mindez csak képzelem. . . . Dicsőt, fenségest, eszményileg magasztost, a mit megalkothat a képzelem; előtted áll a 48-iki honvéd, ki szaladni büszke volt, elvérezni kész; ki honvédő akart lenni, mert magyar volt, ki erkölcsileg, anyagilag, lélekkel, pénzzel, karral, vérrel védelmezte hazáját, s a vége mégis a nemzet siralma lőn — és a honvédek erkölcsi elismerését, szabadság-védelmük jogosultságát **hála** fejében a nemzet el **nem ismeri**. — Nem szomoru irónia ez? — — — Ezért nem irtam tehát erről, föntartván magamnak ebbeli kötelességem lerovását azon időre, midőn az országos honvédgyülés határozata fölött **határoznak** a bölcsek. . . Akkor tárgyamra, itt vagy máshol, én is visszatérek.

Most van ugyis elég szomoru képről irni, ne szaporitsuk akarva azok számát.

Itt van a róna, melyen a délibáb szokta üzni tündérjátékait: most az iszapos árviz nyaldossa a termő talajt, a gazda meg, a szegény gazda, ökéllel törüli alahulló könnyeit, kinek kenyere uszik beláthatlan területü vizsivatag alatt, — szorgalma és verejtéke gyümölcseit még gyökerében kivágja az áradat. Istenem, mivé lett e nemzet!... Egyfelől az állam terheit viselni, másfelől mindenétől megfosztva látni Árpád sarjait: bizony elszomoritó gyászos kép.

És mégis ugy vagyunk vele, mint Szász Károly, midőn egy magyar iró fölött gyászbeszédét tartá, s körültekintve a siránkozó árvákon, azt kérdé: hát ezekkel mi lesz? S ő nyomban adott feleletet is: én nem félek, — él az Isten, s vannak jó emberek!"

S a költőnek igaza volt: másnap annyi jótéteménynyel halmozták el az árvákat, hogy az öröm csak ugy feszité a részvevő kebleket.

A Jászság, a viz által árvának mondható Jászság is hasonló sorsban van. E hó 21-én, midőn már olvastuk a reánk nézve megdöbbentő hirt az „Egyetértés"-ben, hogy lelkes főispánunk, kit alig voltunk szerencsések magunkénak vallani, diszes állásáról politikai okokból leköszönt, váratlanul itt termett a grófnő ő mlgával együtt, itteni lelkes „házi gazdájok" Sismis József ügyvéd urnál, személyesen győződni meg az árviz nagyságáról, hogy illetékes helyre juttassa e terület jajkiáltását, s magas befolyását érvényesitse a károsult terület embereinek részére.... S ő maga is követve szive nemes sugallatát, ha legszerencsétlenebbek pillanatnyi segélyzésére 200 forintot adományozott oly utasitással, hogy az ⅓ részben jászberényi károsultak közt, ⅓ részben pedig a járás károsultjai közt osztassék föl, különösen is utasittatván a szolgabiró, hogy az árviz áldozatává lett jánoshidai Orosz Pál özvegye s 4 árvája gyors segélyt kapjon. Fölöttünk is él tehát az Isten, s közöttünk is vannak jó emberek, — — s a főispáni nagylelkü adománynak kétszeres becses értéke van, mert a ki szükségben ad, kétszer ad.

Főispánunk ezuttal kórházunkat is megtekinté Halmay szolgabiró kiséretében, mivel a város polgármestere most elvolt foglalva, s nem örvendhetett a szerencsének, hogy ő kalauzolhatta volna a megye fejét érdekkel teljesitett látogatásában, melyhez joggal füzünk reményt, hogy kórházunk hovaelőbb nyilvános jellegü leend, mivel őmltga legnagyobb megelégedését fejezte ki kórházunk ügyállása fölött. Hasonlókép látogatást tőn a plebánia-hivatalban is, — de már a nőegylet pártfogása s felügyelete alatt álló kisdedóvót a grófné ő mltságával együtt szerencsélteté főispán ur, hol a kicsinyek fölötti példás rend és tisztaság jó hatással voltak a magas vendégekre; no azután persze, hogy nagy volt az öröm a kicsinyek Jeruzsálemében, midőn megozsonnáztatásukra grófnői ajándékot kaptak.

Ő méltságáék csodálkoztak, hogy e kicsinyek nagy terjü városunk legmesszibb részéről is oly pontosan járnak el az intézetbe — bizony szegénykéknek elég baj ez, — de hisszük, hogy a terv, mely szerint a város három külrészén is létesittessék hovaelőbb kisdedóvoda, melyben az elemiekhez szükséges alapot gyüjtik a kicsinyek, a város tapasztalt jóakaratából hovaelőbb létesül, s akkor a kicsinykéknek is kényelmesbé tétetik a dedózás.

A dalegylet nemsokára szini előadást rendez, melyre ő mltságáék ismét szerencsélteknek bennünket, s mi örülünk mindannyiszor a megtiszteltetésnek, mert e látogatások nemcsak jól esnek, hogy altaluk egyhanguságunk felvillanyoztatik, de erkölcsi életünk pangását is uj életre serkentik s társadalmunkat mindinkább a tömörülésre s a cselekvés áldásos terére vonják.

Nem mulaszthatom el fölemliteni végül a szomoru hirt sem, mely városunkon a napokban átfutott. Hirül hozták, hogy Scopián Sándort, egy izben e város tevékeny polgárát, ki hasznos vállalataival beléletünk egyik kiváló alakja volt, az áradatnál a munkások agyonverték. Ismerve az elhunyt jellemét, ezt nem hittük ugyan el, s nem is volt kósza hirnél egyéb, mert mint a szomorodott család gyászjelentéséből is kitünik, Fegyverneken mart. 20-án szivbénulásban mult ki hirtelen. Sokat küzdött, sokat fáradt, megérdemli, hogy békében pihenje nagy álmait.

Helyi hirek.

— *Felolvasás.* A szolnoki ipartársulat által a tél folyamán rendezett felolvasások hosszu szünet után e hó 27-én (ma) délután Török János ügyvédjelölt ur „A házasság és a nők" czimü felolvasásával ujra napirendre kerülnek. Elvárjuk, hogy Szolnok város közönsége tömeges megjelenés által bironyitja be a felolvasások iránti meleg érdeklődését. — A felolvasás a rendes időben az ipartársulat nagytermében fog megtartatni.

— *A Tisza* áradását jelzik mindenünnén. A Tisza városunk közelében e hó 24-én 11 centiméterrel áradt, amit a felső vidékeken történt gyakori esőzés idézett elő.

— *Csávolszky Lajos, Eötvös Károly és Hermann Ottó* országgyülési képviselők e hó 19-én este utaztak keresztül városunkon. A 48-as párt egy küldöttsége üdvözölte a képviselőket az indóháznál. Nevezett képviselők megigérték, hogy a f. évi aprilis hó 10-én Szolnokon tartandó partértekezleten meg fognak jelenni.

— A „*Külső-Szolnokmegyei Takarékpénztár*" f. hó 20-án tartott választmányi ülése a tömegesen érkezett folyamodványok közül kettőt vévén tárgyalás alá, a II-od könyvelői állásra 12 szavazattal 6 ellenében Kiss Antal urat választá meg.

— *A népszámláláshál* városunkban működött 31 számláló ügynök és 6 felülvizsgáló ügynök a lefolyt héten kapták meg a városi képviselő-testületnek f. évi február hó 1. tartott gyülésének jegyzőkönyvi kivonatában a müködésükért számukra megszavazott jegyzőkönyvi köszönetet.

— *A helybeli tanitók közt* — mint értesülünk — nagy mozgalom indult meg Szontágh Jakab úr, lapunk belmunkatársa által lapunk 11-220. számában tett azon indítványa tárgyában, mely szerint megyénkben egy paedagogiai szakközlöny volna létesitendő. A helybeli közs. tanitók az e hó 31-én tartandó értekezleten tüzetesen fognak ezen eszmével foglalkozni s azután egy nyilatkozatot fognak közzétenni. Sajnáljuk, hogy a vidéki tanitó urak még ily tárgynál is oly hüségesen tudják megőrizni semlegességüket.

— *A Kunszentmártoni zavargásokra* vonatkozolag mai vezérczikkünkön kivül — mely leginkább az események leirásával foglalkozik — még egy közleményt vettünk, de mivel az későn érkezett hozzánk, kénytelenek vagyunk közlését jövő számunkra halasztani. Érdekes e közlemény leginkább azért, mivel ez a zavargások inditó okait tárgyaljas nem minden alap nélkül a megyei ügyek lassu elintézésében találja a zavargások fő indokait.

Különfélék.

— *Rudolf trónörökös* lakodalmáról a napokban több lap azt a hirt közölte, hogy május hóban lesz. Most félhivatalosan kijelentik, hogy e hir alaptalan, s a nászünnepély október hóban fog megtartatni.

— *Kossuth szabad-lovas-csapatának zászlója.* Érdekes ereklyével gazdagitotta Pulszky Ferencz a nemzeti muzeum régiségtárát. Ez ereklye Kossuth szabad lovas-csapatának zászlója, mely alatt e csapat a szabadságharcz alatt küzdött, s mely zászló a világosi fegyverletétel után eltünt. E zászlónak Kossuth Lajosné volt zászlóanyja. Pulszky e nagybecsü ereklyét egy Olaszországban élő emigranstól vette meg ottléte alkalmával, eddig magánál őrizte, mig végre most a nemzeti muzeumnak ajándékozta. A zászló teljes épségpen van megtartva, fehér nehéz selyemből készült, ezüst rojttal és nemzeti szinü csipke alaku selyem szegélylyel van beszegve. Az egyik oldalán, kék mezőben a koronás magyar, mig a másik oldalán a székely czimer látható, mely utóbb mellett a nap és a hold is fel van tüntetve. A zászló tokja fekete viaszos vászonbol van készitve és „Kossuth szabad lovascsapat" felirattal van ellátva.

— *Mozgalom a szoknya — ellen.* Egy berlini lap a következő érdekes tényt irja le: „A mult hétfőn este egy kut-utczai helyiségben mintegy 25 asszony és leány gyült össze azon szándékkal, hogy a szoknya eltörlése végett „ruha-ligát" alakitanak. — A gyülés elnöke, egy termetes asszonyság, megnyitó beszédében hangsulyozta, hogy arról van szó, hogy minden egészségtelen és terhes ruhadarabot, melyet a gyöngéd nem eddig viselt, elvessenek, s azok helyébe „ugy a lábak, mint a karok számára a ruházatnak dualisztikus alakját" léptessék. Más szavakkal: az uj mozgalom pár hivei hasonlitani akarnak a férfiakhoz s mit sem akarnak többé tudni a hosszú uszály s egyéb divatos rongyokró; nadrág kell nekik, mert csak ezt ismerik el a ruházat emberhez méltó alakjának. Csak egyetlen szónok, bizonyos P-né asszony mert felszólalni az elkárhoztatott női ruha mellett, kijelentvén, hogy az uszályos ruha nagyobb bájt ad a nőnek, mint a pantalló. Szava azonban elhangzott az ellenzés viharában, s a szóknyaellenes inditvány nagy többséggel elfogadtatott.

— *Gyászhir.* Tarczy Lajos, a dunántuli helv. hitv. egyház kerület pápai főiskolájának tanára, ki csak nehány hó előtt ünnepelte félszázados ranári jubileumát, e hó 20-án, vasárnap este 10 órakor életének 74. évében Bécsben meghalt. A megboldogult legjelesebb férfiainkat számitotta tanitványai sorába; többek közt, Petőfit, Jókait, Orlai Somát, Kerkápolyi Károlyt, Molnár Aladárt stb. Rendes tagja volt a magyar tudományos akademiának és épen félszázados tanári jubileuma alkalmával nyerte ő felségétől a kir. tanácsosi czimet. Béke lengjen testi maradványai felett!

— *A polgári házasságról* vagyis a keresztény és izraelita között valamint az országon kivül kötött polgári házasságról szóló törvényjavaslat, mely mindössze 76. §§-ból áll e hó 22-én nyujtatott be az országgyüléshez dr. Tauler Tivadar igazságügyi miniszter által. A törvényjavaslat azonnal áttétetett az igazságügyi bizottságba tárgyalás végett és innen még a jelen országgyülés tartama alatt fog az országgyülés elé tárgyalás végett kerülni.

— *Szt.-Pétervári hirek.* II. Sándor orosz czár — kit tudvalevőleg e hó 13-án a nihilisták egy bomba által, melyet hazakocsizása alkalmával először kocsija alá dobtak és miután ez a czárt meg nem sebesité egy másikat lábai elé dobtak, meggyilkoltak — e hó 27-én fog a hozzá illő pompával örök nyugalomra tétetni. A czár már mintegy 10 nap óta fekszik bebalzsamozva ravatalán. A föld minden állama és minden fejedelme küldött a meggyilkolt czár fiának, III. Sándor jelenlegi czárnak — ki mindjárt atyja halála után elfoglalta a trónt — részvétnyilatkozatot. Mindenki kifejezte utálatát az elmérgesedett nihilismus által elkövetett merénylet fölött. A temetésen minden fejedelem képviselve lesz. Dicsőn uralkodó királyunk I. Ferencz József Károly Lajos főherczeg által képviselteti magát a temetésen. A temetéshez a koronázási jelvények Moszkvából, a koronázási városból már elszállittattak Szt.-Pétervárra, ahol temetés végbe menend.

Felelős szerkesztő: Kun László.
Laptulajdonos: Pásztor László.

Hirdetmények.

Eladó csemeték.

Alulirottnak puszta-ujkuti birtokán — u. p. Török-Szt.-Miklós — vidékünkön tenyèsző mindenféle

erdei fák és **disz-bokrok**

2—7 évesek a legjutányosabb áron kaphatók.

P.-Ujkut, 1881. mart. 24.

Jurenák Sándor.

1—3

Egy rettentő betegség,
melytől
sok néposztály szaklattatik.

E betegség a gyomornak kisebb rendetlenségeivel kezdődik, de ha elhanyagoltatik, megtámadja az egész testet, igy a vesét, a májt, különösen az egész emésztési rendszert, nyomorulttá tesz, s csak a halál szabadit meg ezen bajtól. A betegséget a beteg maga gyakran nem érti, de ha magát kérdezi, képes lesz meghatározni, hol és minő baja van. Kérdés: Van-e fájdalmam, étkezés után érzek-e nyomást és a lehelésnél szorongatást? Sötét kedélyü vagyok-e, kisérve szédüléssel? Sárga szinezetüek-e a szemek? Nincs-e födve a fölkelésnél a nyelv, torok, s a fogak vastag nyákkal, kisérve a száj rosz izével? Érzek-e fájdalmat az oldalban, vagy a hátgerinczben? Nincs-e jobb oldalban oly érzés, mintha a máj nagyobbodnék? Ha egyenesen állok, nem lep-e meg bágyadtság vagy szédülés? A vizelet gyengén vagy erösen van-e szinezve, ülepedéssel összekötve, mely az edényben rövid idö mulva meglátszik? Étkezés után nincs-e összekötve az emésztés a has felfuvásával, nem okoz-e szeleket és puffogatást? Nem jelentkezik-e gyakran erös szivdobogás? Ezen külöbözö jelek nem mutatkoznak egyszerre, de egyesek egy ideig kinozzák a beteget és igen sulyos betegség hirnökei. Ha e betegség hoszabb időn át tekintetbe nem vétetnék, száraz köhögést okoz, kisérve hánytatási kényszertől. Később piszkos, barna szinezetü bört okoz, a lábak és kezek hideg veritékkel boritvák. A mint a máj és a vesék lassankint mindinkább megbetegednek, rheumai fájdalmak jelentkeznek és a rendes gyógyitási mód hasztalannak mutatkozik ezen kinos betegség ellen. Igen fontos, hogy e betegség gyorsan és pontasan gyógyittassék, mindjárt keletkezésekor. mi egy kevés gyógyszer által elérhető, mely a valódi szenek tekintendő az egész betegség elháritására, az étvágy visszaszerzésére és az emésztő-szervek egészséges helyzetbe való visszatérítésére. A betegség „májbetegség" nek neveztetik és a valódi és legbiztosabb szer ellene a „Shäkerkivonat", növény-készület, mely Amerikában készül az Uj-York, London és Majnai-Frankfurtban telepedett tulajdonos White A. J. számára. Ezen szer a betegséget tövében támadja meg és az egész szervezetből kirekeszti.

Főraktárak: Arad: Rozsinjai Mátyás; Csaja Nándor; **Budapest**: Török József, gyógyszertár: Király-utcza 12.; **B.-Csaba**: Varságh Béla, Badics E.; **Debreczen**: dr. Rothschnek Emil, Bécsey Victor, Göttl Nándor; **Dorozsma**: Kansag Károly; **Duna-Földvár**: Pap József; **Ercsi**: Kurucz János; **Nagyvárad**: Nyiri György; **N.-Becskèrek**: Mencser R.; **H.-M.-Vásárhely**: Kiss Gy.; **Hőgyèsz**: Tery Imre; **Jász Kisér**: Mlatz József; **Karansebes**: Müller F. J.; **Makó**: Nagy Adolf, **M.-Kövesd**: Fridely Vilmos; **Mühlbach**: Reinhart J. E.; **Mágos**: Szép Géza; **Nem.-Czernya**: Rzika A. Károly; **Nyiregyháza**: Korány Manó; **Ujvidék**: Grossinger K.; **Oravicza**: Knobloch A. C.; **Pancsova**: Graf W.; **Retrozény**: Gerbertb Guidó; **Zimony**: Tretschtsik Károly; **Szeged**: Barczay K., Kovács A., **Szabadka**: Szigethy József, dr. Joé Károly; **Szárcsa**: Tansy Károly, **Temesvár**: Jahner C. M. (város, Hunyadi-utcza), Tarczay Ist., **Versetz**: Rienerth G.;

Tulajdonos: **White A. J.**; Főraktár nagyban **Magyar-, Erdély- és Horvátország részére Budapesten**: **Török József gyógyszerésznél, király-utcza** 12. sz. 5—6

1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában Szolnokon.

V. évfolyam 14—223. Szolnok, 1881. aprilis 3-án.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél „ . . 2 „ 50 kr.
Negyed „ . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik heten kétszer:
vasárnap.

E lapnak ugy anyagi, mint szellemi oldalát illető küldemények, valamint a reclamatiók a szerkesztőséghez (Szolnok, Molnár-utcza 922. sz.) czimzendők.

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek a szerkesztőségnél és Makray László ur üzletében Szolnokon, és minden kir. postahivatalnál.

Kéziratok nem adatnak vissza és csak akkor fognak közöltetni, ha tudjuk kiktől jönek

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer „ — — — — — — 16 „
3-szor „ — — — — — — 12 „

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
A NYILTTÉR-nek minden hasáb garmond sornyi tere 25 kr.
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Az iparosok és kereskedők a legközelebbi orsz. gyülési választások küszöbén.

A napokban jutott kezeinkhez a budapesti Polgári-Kereskedelemi-Testület körlevele. E körlevél a többek között a következő figyelemre méltó sorokat foglalja magába:

„A jelenlegi országgyülés utolsó ülésszaka befejezéséhez közeledvén, a magyar nemzetnek rövid idő mulva ismét alkalma lesz kijelölni azon férfiakat, a kik a legközelebbi években hivatva lesznek a nemzet sorsának intézésében tevékeny részt venni. Az ország választó polgáraira háramló feladat nagy jelentőségét és anyagi helyzetünk komolyságát tartván szem előtt, az alulirt társulat hazafias kötelességet vél teljesiteni, midőn az ország kereskedelmi és ipari érdekeinek ápolásában munkálkodó társegyleteket és testületeket felhivja, hogy ezen legbecsesebb alkotmányos jogunk gyakorlásában egyértelmű és vállvetett eljárásban állapodjanak meg.

A legközelebbi országgyülésnek erős meggyőződésünk szerint egyik főfeladata lesz, az ország anyagi érdekeinek erényes felkarolása és a productiv munka érvényesithetésére szükséges feltételek megteremtése által oda hatni, hogy a nemzet egyrészt megállhassa helyét a szellemi előhaladásért és az anyagi függetlenségért Europa mivelt népeivel folytatott békés küzdelemben, és hogy másrészt megfelelhessen azon sulyos követelményeknek is, melyeket a modern állam polgárai iránt támaszt.

Ezen hazafias czél pedig csak úgy lesz biztosan elérhető, ha a képviselőház kebelében, más országok példájára, az eddiginél nagyobb számban foglalnak helyet oly férfiak, a kik szintúgy fogékonysággal birnak az ország közgazdasági érdekei iránt, a mint a kereskedelem és ipar terén való hivatásszerű munkálkodásuk folytán amaz érdekek ápolására kiválóan képesitve is vannak.

Azt hiszszük ennél fogva, hogy nem csak speciális szakérdekeinket szolgáljuk, hanem az ország közérdekében is cselekszünk, ha a küszöbön álló képviselő-választások alkalmával oda törekszünk, hogy a kereskedői és iparos osztálynak a törvényhozó testületben az őt megillető befolyás biztositassék.

Tisztelt pályatársak! Az ország minden vidékén folyamatban vannak az előkészületek a választási küzdelemre. Itt tehát az ideje, hogy mi is haladék nélkül meginditsuk a mozgalmat, hogy a választó polgárság összes kereskedői és iparos elemei öntudatos és egyértelmű eljárásra tömörüljenek.

Hazafias tisztelettel felkérjük ennél fogva a t. czimet, hogy saját körében minden alkalmas törvényes módon oda hatni sziveskedjék, miszerint pályatársaink a képviselő-választásokban mennél tömegesebben részt vegyenek és egyértelműleg oly férfiak körül sorakozzanak, a kik a kereskedelmi és ipari élet terén kifejtett eddigi tevékenységök folytán teljes biztositékot nyujtanak az iránt, hogy a zászlónkra felirt jelszót: szeretett hazánk anyagi felvirágoztatását, diadalra segitsék.“

Bizony mind szép dolog ez, de sanjos e szép szavak elhangzanak e hazában, épen ugy mint a pusztán kiáltó szava. Magyarország — fájdalom — még nem jutott oda, hogy Angolország mintájára gyakorlati emberek sorából válaszsza törvényhozóit. Elég nekünk a nagy elveket hangoztató, gyakorlati értékű dolgokat alig mivelő teoretikusok s sokat igérő de mit sem tartó nagy hazafiak bőbeszédei. A szavazó nép tömeg pedig a lelkiismeretlen kortesek befolyásai folytán odáig jutott már, hogy egy kis pálinka, egy kis bor, egy pár szivar és pár forint elegendő arra, hogy szomszéd uram szürke lovát is megválassza képviselőnek, csak egy tábla legyen a nyakába akasztva, melyen nagy szabásu elvek és igéretek legyenek olvashatók s a mi fő, egy kissé ágaskodni és rugdalódzni tudjon!

Szolnokról már nem is szólunk, hiszen itten e tekintetben helyes és gyakorlati eszmék befogadására a talaj olyan sivár s olyan puszta, mint ha csak a tatárjárás garázdalkodott volna még a mult évben is városunkban. Azonban nem is kell szomoru állapotaink illustrálásaul mást felhozni. mint azt, hogy egyik iparosunk épen a napokban hirdette nagy garral, miszerint neki minden választás egy „kisföldet“ hoz. lévén ő természetesen olyan, mint a hű állat, a ki annak a szekerét huzza a kinek a szénáját eszi! Oh szemérem! hol van a te országod?!

De ugyan mennyivel jobb a helyzet másutt? Ugy szolván — semmivel, mert az, hogy az egész országházban két kereskedő egy pár iparos van, ez bizony valóságos csoda és talán csupa véletlen szerencsének köszönhető s igen könnyen megtörténhetik majd, hogy ezek kocsirudja is nem sokára kifelé fog állni.

Különösen Pápáról hallunk már is igen furcsa hireket. Ott ugyan is a milyen nagy lelkesedéssel üdvözölték három év előtt az iparos elem győzelmét, most épen olyan lármát ütnek az iparos képviselő felléptetése ellen: És miért? Talán egy még alkalmasabb iparost vagy kereskedőt akarnak helyébe állitani tartozzék azután az bármily párthoz? De hogy! Egy nagy ur akar képviselő lenni ki reá uszitja vad korteseit a népre, s minden furfangal ellene törnek az iparos képviselőnek, kinek netáni gyengéje mellett is igen nagy érdemei vannak az ország iparos ügyeinek előmozditása körül, — igérnek nagy eszem-iszomot és a nép kezd örjöngni és a gyakorlati élet emberét feledni.

A pápai iparosok és kereskedők pedig tétlenül nézik, hogy mily gonosz játékot üznek érdekeikkel!

Szegény Magyarország! . . . Meddig fogják még a nagy czimeresek és szájhősök anyagi jobbléted felvirágzását gátolni!?

A kunszentmártoni lázongás

okait a következőkben adja elő ottani levelezönk.

Az 1879. évi rendkivüli nagy árviz oly magas pontokat is elboritással fenyegetett, hol azelőtt hire sem volt a viznek. Igy történt ez Kun-Szt.-Márton határában lévő Feketeőrvény-zug partján is, mely partoknak védelmezésére már 1879. év márczius havában is katonai karhatalmat kelle alkalmaznia. E rendkivüli s még eddig nem ismert árviz után belátta a városi képviselő testület, hogy hasonló árvizek alkalmával nem elegendők az eddigi gátak, melyek inkább csak közlekedhetés czéljából emeltettek, azért elhatározta a határban lévő összes vizvédelmi vonalak szabályszerű kiépitését, minek folytán a városi mérnök által elkészitett védekezési tervek a képviselő testület által elfogadtattak s jóváhagyás végett már 1879. november havában a törvényhatósághoz terjesztettek fel. Egyuttal megállapitatott az érdekeltség hozzájárulasi aránya is következőkép:

Alsó gátak

1. A Jaksor-éren lévő két anyagát — minthogy ezek már a tagositás alkalmával is léteztek — az összes belhatárbeli birtokosok által, —

2. a Feketeőrvény-szegnél ujonnan emelendő parti gát az első sorban érdekelt jaksorközi birtokosok által, mivel ezen ártéri birtokosok gátfentartási költségek czimén adóleengedésben is részesülnek, —

3. a péterszögi utvonal feltöltéséhez — minthogy ez közlekedési utat is képez — közmunka arányában kelle járulnia.

Felső gátak.

1. A várost védő gát házadó arányában, ugy azonban, hogy a házatlanok is — miután ingóságaik védelmeztetnek — ezentúl bizonyos csekélyebb munkával kötelesek a védekezéshez járulni.

2. A várost védő gátak folytatásaként létező Papgát egy része, minthogy az birtokot is védelmez: az érdekelt érbeli birtokosok által tartandó fen, amennyiben ezek is részesülnek gátfentartási czimen adóleengedésben.

A hozzájárulási arányt több jaksorközi és érbeli birtokos megfellebbezvén, a fellebbezés természetesen ugyan csak a törvényhatósághoz lett felterjesztve.

A törvényhatóság ezen gátterveket, a hossz- és keresztmetszet, továbbá a Körös vizállásának kitüntetése végett 1879. decz. hoban visszaküldte a városnak, melyek, a városi mérnök véleményes jelentésével, még ugyan csak decz. 27-én vissza lettek terjesztve. Azonban a törvényhatóság 1880. május havában tartott közgyülésében, a szolnoki folyammérnöki hivatal véleményezése alapján, ismét nem hagyta jóvá, pótlások végett leküldte a városnak mult év junius havában. Ez a küldözgetés addig tartott, hogy a gátak tervezete csak 1880. novb. hóban tartott törvh. közgyülésen lettek jóváhagyva a beadott fellebbezés folytán azon módositással, miszerint a Feketeőrvényszegnél ujonnan épitendő gát, ne az érdekeltekül kitüntetett jaksorközi birtokosok, hanem az összes lakosság közmunka arányában épittessék ki.

Midőn a törvh. ezen határozata 1880. decz. elején kihirdettetett, az valóban elégedetlenséggel fogadtatott és rögtön egy elleninditvány tétetett oly értelemben. hogy az összes gátak épitese adóforint után vettessék ki a város összes lakosaira.

Az első izben fellebbezők azért nem voltak megelégedve a törvh. határozatával, mert csupán a Feketeörvényszeg gátját rendelte közmunka arányában kiépittetni, mig a Pap-gát készitendő részét az érdekeltek terhére hagyta meg, — emiatt tehát a belügyministeriumhoz fellebbezték a törvh. határozatát. A birtoktalanok pedig azért fellebbezték a törvh. határozatát, mert a feketeőrvényszegi gátat közmunka arányában rendelte kiépiteni; de fellebbezték az ujonnan hozott képv. gyülés határozatát is, mely adóforint után vélte az összes gátak kiépitését.

Ily körülmények közt értük meg a folyó évet, midőn a szegedi folyammérnök felhivta a várost, hogy a feketeörvényszegi és péterszegi gátakat martius 15-ére ha ki nem épitteti, — közigazgatási végrehajtás utján fognak azok a város költségére kiépittetni. Igy állván a dolog, a képv. gyülés pénzhiányában azon határozatot hozta, hogy az alsó gátakra eső, mintegy 30,000 köbméter beépitése — a fellebbezések eldöntéseig — vettessék ki részben a feketeörvény-szegi gátra teljes közmunka erőre, részben a két jaksori gátra birtok utáni közmunkára azon kijelentéssel, miszerint a fellebbezés eldőlte után a nevezett gátaknál netán illetéktelenül töltött munka a többi gátak készitésénél betudandó lesz, illetve a kötelezettek által vissza térittetik.

A kérdéses alsó védgátak elkészitését a végrehajtással megbizott folyammérnöki hivatal folyton sürgette, a lakosok a munka teljesitését többször és különféle felhivások daczára vagy épen nem, vagy csak néhányan teljesiték. Az elüljáróság tehát, a képv. közgyülés határozata értelmében, zálogolással szoritotta az illetőket kötelességük teljesitésére, midőn ez is eredménytelennek bizonyult előleges figyelmeztetés után a másod foku végrehajtás is kitüzetett, ez azonban mindaddig nem foganatosittatott, mig Horváth Gyula kormánybiztos mart. 16-án éjfélkor érkezett táviratában a közerő kirendelését meg nem hagyta az elüljáróságnak. E rendelet a másnap tartott képviseleti gyülésben felolvastatván, mire a gyülés a vészbizottságot megalkotá, s a védekezést általános közmunka erővel rendelte terjeszteni.

Ugy anez nap délután érkezett Szolnokból az alispánnak rendelete, mely szintén a közmunka erő kirendelését s a polgármesternek azt hagyja meg, hogy amennyiben a védekezésre kellő összeg nem állna rendelkezésére. visszatérités kötelezettsége mellett, a közmunka tartozásokat végrehajtásutján is hajtsa be, erősségnek rendelvén ki Bozóki András csendbiztost legényeivel.

Midőn tehát az elüljáróság másnap — mart 17-én — ezen sokféle rendelet végrehajtásához fogott volna: tört ki az az ellenszegülés, melyet e lapok olvasói már részletesen ismernek.

Ez a tiszta tényállás, melyhez meg kell jegyeznünk, hogy a mindenáron megcsinálandó gátak nem a város

vagy a jaksori érdekeltek érdekében történik, hanem Szentes, Vásárhely, Makó s a t. érdekében, mert ha a jaksornál elmegy a viz, elönti a nevezett városok határait. Mindezeket azonban ellehetett volna kerülni, ha ezen famósus gátügy a törvényhatóság által rövidebb idő alatt, azaz annak idején intéztetett volna el, s különösen ha a fellebbezések, melyek a várostól f. évi január 12-én terjesztettek fel, haladéktalanul terjesztettek volna a miniseriumhoz; de biz azok még martius elején is otthevertek.

Az ezekből származott s lefolyt rendetlenségeken kivül még más bibéje is van a dolognak. A kormánybiztos ugyanis 230 embert rendelt Szentesről a kérdéses gátak készitésére, kik épen kétannyiért kubikolnak, mint amennyiért Kunszentmárton város megcsinálthatta volna azokat. Ki téritè meg a városnak az emlitett huza-vona által okozott kárát!?

IPAR, KERESKEDELEM és KÖZGAZDÁSZAT.

— *Magyar papirjáradék.* Miután a f. évi költségvetési hiány hátralevő részének és a különböző állami kölcsönök tőketörlesztési hányadainak fedezése czéljából papir járadék kibocsátására vonatkozó törvényczikkel szentesitve és az országgyülés mindkét házában kihirdetve lettek, az e kibocsátás felét képező mintegy 13,000,000 frt névértékü kötvényeket a magyar általános hitelbank és consortiális társai a vételár lefizetése mellett f. évi márcz 8-ikán tényleg átvették.

— *Az ipar és kereskedelmi kamara* kültagjai a jelen évben ujon választatnak. A választás 1881. évi april hó 10-én délután 2—6-ig a helybeli ipartársulat helyiség nagytermében fog megejtetni. A szolnoki kerület két kereskedö és négy iparos tagot választ.

— *Az 1881. évi ipar kamarai illeték* kivetése, 1881. évi márczius hó 28-tól számitott négy hétre, a városi adóhivatalban, közszemlére kitétetett. A kivetés ellen, ezen idö alatt, a város tanácsához, kellő adatokkal felszerelt felszólamlását minden iparos és kereskedő benyujthatja, a behajtást azonban a közbetett felszólamlás fel nem függeszti.

— *A debreczeni ipar-mü-kiállitás* iránt — mint értesülünk — országszerte már is nagy érdeklődés mutatkozik; e kiállitás, mely főleg az ifju iparosok munkaképességéről, szorgalmáról van hivatva tanubizonyságot tenni, meg is érdemli, hogy az iparos-osztály által melegen karoltassék fel. — Az önnálló iparosok köréből is már számosan közremunkálkodnak a kiállitás sikerülése tekintetében, minélfogva csak örömünknek adhatunk kifejezést, hogy a munkás osztálynak ujabban alkalma nyilik bebizonyithatni, miszerint képesség és szorgalom nálla nem hianyzanak. A magunk részéről ujabban felhivjuk városunk és környékének minden rendü iparosát, hogy igyekezzenek e kiállitásban minél számosabban résztvenni. A debreczeni ipar-mű-kiálitás határnapjai következők: bejelentések elfogadtatnak 1881. julius 1-éig. A tárgyak beküldendők julius 20-tól augusztusz 10-éig. Megnyitás augusztus 20-án. Miután a megnyitásig minden ügybarátnak elegendő ideje lévén a kiállitásnak propagandát csinálni: ajánljuk e nagy fontosságu ügyet a legszélesebb körök valamint egyesek jó indulatába és pártfogásába.

— *Országos mintapincze.* A földmivelés ipar- és kereskedelmi miniszter Miklós országos borászati kormánybiztos felügyelete alatt egy országos mintapinczét létesitett a Nákó-féle házban. Czélja ez intézménynek az országban levő különböző borkészletekből bizonyos, mustraul s mintegy kiállitási tárgyul szolgaló mennyiségnek elhelyezésére alkalmat szolgáltatni, s ez által a borvevőket és termelőket közvetlen érintkezésbe hozni. Az ily mustra beküldésére szolgáló s teljesen felszerelt mustra doboz (üveggel együtt) darabonkint 17 kron megrendelhető a boraszati biztosnál. A mustra bérmentve küldendő be, ezen költségen kivül azonban más kiadása a beküldőnek nem lesz, mert az esetleges kövezeti és fogyasztási vámot a szakminiszter fedezi. A részletes szabályzat rövid idő alatt kész s az országos borászti kormánybiztos azon reményének ad e felhivásban kifejezést, miszerint a termelők saját, jól felfogott érdekökben sietni fognak minél tömegesebb mustraküldeménynyel gazdagitani az állandó borkiállitást, melyen mindeo komolyan venni akaró az eladóról bő felvilágositást nyer, minden dij nélkül.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI ÜGYEK.

Nyilt levél

Szontágh Jakab urhoz.

Igen tisztelt Szontágh ur!

A helybeli közs. tanitótestület mult hó 31-én tartott havi értekezletén részletesen és komolyan tanácskozott az ön által a „Jász-Nagykun-Szolnok" czimü lap f. évi 11. számában egy paedagogiai szaklapnak megyénkben való létrehozatalát tárgyaló czikkében megpenditett eszme felett. Eltekintve attól, hogy már szakközlönyeink bőségesen vannak az országban és amellett vagy talán épen azért meglehetősen olcsók is és a tanitók anyagi helyzetüknél fogva azokat mégis vajmi ritkán járathatják, ha csak az iskolaszékek meg nem rendelik azokat számukra (mint épen nálunk is): testületünk az ön által tervezett szaklapnak életbe léptetését mindazonáltal melegen üdvözli s csakis az eszme kivihetősége felett fejezi ki aggodalmait, jól ismerve a pályatársak általános anyagi helyzetét. Azonban „viribus unitis!" Egyesült erővel a legnagyobb akadályok is leküzdhetők; ennél fogva a helyb. közs. tanitótestület kéri önt, miszerint tapasztalt buzgalmával a vidéki kartársakat azon magasztos eszmének megtestesitése czéljából az „egyesüljünk" zászlója alá gyüjteni sziveskedjék. Ezen eszme megtestesitése végett egyesült kartársak száma fog a megindítandó szaklap sorsa felett határozni. — Mi semmi esetre sem fogunk hátramaradni; erőnkből kitelhető támogatásunkra minden időben bizton számithat.

Az 1881. évi márczius hó 31-én tartott közs. tanitótestületi ülés nevében és megbizásából:

Muhi Sándor, s. k.,
ez ülés jegyzője.

— *A tanitónők férjhez menetele.* Budapest fővárosnál, mint értesülünk, a közoktatási bizottság egy albizottsága tanácskozott a tanitónők férjhezmenetele kérdésében. A tanitónői helyettesitések költségei szolgáltattak az alkalmat arra, hogy ez igen figyelemre méltó kérdés fölszinre kerüljön. A bizottság, az elnök Zichy Antal kivételével egyhangulag azon véleményt terjeszti a teljes bizottsag elő elfogadásra, hogy a tanitónőknek a férjhez menetelt a főváros tiltsa el. A bizottság szerint ugyanez nem financziális kérdés, mert a tanitónők helyettesitésének költségei alig rugnak 1600—1800 frtra évenkint ami hatmilliós költségvetésnél alig jöhet tekintetbe. De tarthatatlan a férjes tanitónők intézménye paedagogiai szempontból, mert a tnpasztalás mutatja, hogy az ily tanitónők vagy az iskolát hanyagolják el, vagy gyermekeiket, háztartásukat, férjüket. A két feladatnak egyszerre megfelelni lehetetlen. Férjes tanitónőknél megesik, hogy őket egy tanévben ötször hatszor is kell helyettesiteni, családi ügyek miatt. Ez pénzügyileg nem nagy teher: de kérdi a bizottság, hogy ily tanitónők alatt áiló osztályban eredmény elérhetö-e? Szomoru tepasztalat bizonyitja, hogy a tanitási eredmény felette csekély. Azt inditványozza tehát, hogy ezentul vagyis visszaható erő nélkül — a tanitónők a fővárosnál oly kikötés mellett alkalmaztassanak, hogy ha férjhez mennek, lemondottaknak tekintetnek s szolgálati éveikhez képest vagy végkielégitésben, vagy nyugdijban részesülnek, a szabályok szerint. A bizottságban állittatott, hogy a főv. tanitónők egy része határozottan a férjhez mentel ellen nyilatkozott. A bizottsági nyilatkozat ellenében Zichy Antal különvéleményt jelentett be, s morális tekintetekre támaszkodik. Az egészben tisztán pénzkérdést lát s azt a javaslatot teszi, hogy általában a tanitónők fizetése lejebb szállittassék. Széles körökben méltán várják érdeklődéssel az ügy további fejlődését.

Árviz.

Dévaványáról irják az "E-s„nek. A Sebes-körös Szeghalom és K.-Ladány közt a nádor-éri gát végénél a partot tullépte, mintegy 400 öl szélességben s másfél láb magasságban hömpölygeti piszkos árját a nevezet két község határán keresztül Délványa felé. Mi minden erönket összeszedve iparkodtunk az árnak ellenállani, a mi sikerül is, ha nem b. Wenckheim József ur a szomszédunk. — Ugyanis az árviz 16-án a k.-ladányi határban levő vermeti gátat meghaladva, b. Wenckheim József urnak, ki egyszersmind az ivánfenéki vizszabályozógáttársulatnak elnöke, birtokára tört. Másnap, azaz 17-ikén délben a helyszinén megjelent a báró nagyszámu cselédjei és föllegyverzett gazda-tisztjeitől környezve, s négy helyen mintegy 3—4 ölnyi szélességben átvágatta a már legalább 30 év óta fennálló folyási gátat; ugy gondolkozván, hogy az lesz a legrövidebb és legolcsóbb módja az árviztől való megszabadulásnak, ha ezt a szomszéd Ványára ereszti. Az árviz most a négy átvágáson keresztül ömlik egyenesen a Dévaványa déli határára, elboritással fenyegetve mintegy 15—16 ezer kat. hold mentesitett nagyobbára buzával és repcével bevetett földeket, melyeknek tulajdonosai az iván-fenéki gáttársulatnak, évenként fizetik a reájok kivetett dijakat. b. Wenckheimnak, mint a nevezett társulat elnökének. nem elboritatni, de erkölcsi kötelessége lett volna minden erőmegfeszitéssel védeni ezen területeket. Megjegyzem még, hogy ugyanezen társulat igazgató alelnöke előtte való éjjel tudomására jövén ez átvágási szándéknak, a gát elvágása ellen, Dévaványával egyetértve, kormánybiztost kért a felsőbb hatóságtól. Nem tudjuk. lesz-e sikere, de kivánatos volna, mert az átvágásoknak idejében való betömése által, az alantabb fekvő uradalmakat és városunkat meg lehetne menteni. Egy dévaványai lakos.

— *Mesterszállásán* — kunsztmártoni puszta — az árviz mult hó 19-én gátat szakitott s tetemes földterületet boritott el.

— *Jász-Berény* város tanácsa legközelebb elhatározta, hogy az ugy nevezett Herkules-gátat a jövö tavaszszal ujból kiépitteti, E gát kiépitése annyiben fontos a városra, hogy jégzajlás idején nem lesz többé az árviznek oly annyira kitéve, mint eddig volt. Az idén ugy, mint 879-ben ezen gát elhanyagolásának tulajdonitják, hogy az árviz a városban oly nagy károkat okozott.

TÁRCZA.

April 8-ikára.

Jelige: „Hass, alkoss, gyarapits s a haza fényre derül."
Kölcsey.

Ha szabad háládatos pillantást vetnünk az üdvökben gazdag multba, akkor háladó szivvel nem lehet nem emlékeznünk azon időszakra is, melyben gróf Széchenyi István a józan eszméletü hazafiuságnak legnyomósabb bizonyitékát nyujtá. A hazáért annyit munkált s szenvedett nagy magyar sirján sarjadozott gyöngéd nefelejtsvirágokból füzött koszorut nyujtunk emlékül, ünnepélyesen, a boldogult munkás élete erőszakos befelyeztének huszonegyedik év fordulóján.

Vajmi becses, vajmi édes a visszaemlékezés oly férfiura, kinek munkássága nemzetünk magasabb élete fejlésére czélzott; ki minden alacsony önzéstől menten, tiszta honfiui érzelemtől ihletve, nemzetünk tökélesitésére fáradhatlanul törekedett!

A honfiui kebelnek nincs nagyobb élvezete, mint kedves honáról elmélkedni, azt gondolatban is boldogitani; miért is ha egy igazán hü s nemes keblü honfi hallja e szót: „haza", elragadtatásig van, kedélye vig, érzelmei nagyok, elméjében nagyszerü terveket füz e magasztos név: „honfi" méltóképeni kiérdemelésére; szóval lelke örül, ha e szót „hon" kimondhatja. De ha már e szócska is lelkesiti a jó honfit, s nagy tervek végrehajtására buzditja, mennyivel inkább hat buzditólag Kölcsey-nek e szép hangzatu aranymondata: „Hass, alkoss, gyarapits s a haza fényre derül"! Mily érzelemdus, mily nagyszerü és szép mondat! de még szebb azt felfogni s honunk kebléből fakadó törvény gyanánt tiszteletben tartani. Vegyünk példát honfiui kötelmeinkre nézve ama nemes keblü honfiaktól, kik nagyszerü áldozatokat tettek s a haza javára törekedtek, hogy a hon mind anyagilag, mind szellemileg boldog legyen; kiknek neve a hon keblén nagyszerü tetteikkel párositva örökittettek meg s a hon egén mint csillagok diszlenek, ragyognak, bennünket pedig csak a tetteikre való emlékezés is a haza iránti szeretet s hüségre buzdit. Egyike hazánk egén tündöklő csillagoknak, a halhatatlan emlékü Gróf Széchenyi István a nagy hazafi, kinél nagyobbat a történet lapjai nem tűntetnek elénk; fia Széchenyi Ferenczuek, kinek a napjainkig fenálló világhirü nemzeti muzeum köszöni létét. Gróf Széchenyi István, kit atyja a leggondosabb nevelésben részesite, élte kora tavaszán a katonai pályára adva magát, a felkelő magyar sereghez lépett s mint ilyen a francia háboruk majd minden ütközetében részt vett. Sokszerü utazásain azon élő tudományát gyüjté a világnak, népeknek és intézményeknek, mely későbbi működéseinek alapul fogott szolgálni; már ekkor érzett ő hivatást majdan a hazáért tenni, már ekkor tisztán állt lelke előtt a nemzeti átalakulás utja. Hatása a politikai közpályán legelőször is egy kerületi ülésen nyilvánult, melyen vitatkozás tárgya volt a magyar tudós akademia szervezete; azonban mindenkit csüggeszte az ezen jótékonycél elérhetésére igényelt pénzhiányából támadt aggodalom; mire a jelen volt Széchenyi István, hogy a magyar nyelv jogköri nyelvvé alkottassék, nagylelküleg hatvanezer pengő forintból álló évdijat ajánlotta oda; mely tette ama szép jellemvonását rajzolá le, miszerint ő kedves nemzetének kész feláldozni mindenét, és balsors idején kész benne helyezni bizalmát is.

Példája többeket lelkesedéssel özönölt el, mert alig nehány hét alatt huszonötezer pengő forintra ment a segélyzés. Az ő koráig édes hazánk, tekintve a nyugoteurópai állapotot, a messze távolban maradt el mind anyagilag, mind szellemileg. Nem volt, kinek szivén feküdt volna a haza jólétének előmozditására irányzott honfiui buzgalom; haladni és ezzel mind az anyagi, mind a szellemi tehetségek birhatása, senkinek sem jött eszébe. A szándékos reformok is csak silányabb javitgatások készültek lenni.

Széchenyi lángszava, melyen a nemzethez szólott, felriasztá ezt tespedéséből; ő a hazafiakból álló egyesület élén lobogtatva a lelkesülés zászlaját, melyről hő kivánatának eme szavai sugárzottak: „Virágozzék sok élet eltünte után a jobb s életőbb aera következtében a „haza", mint egy örömre készülő kert, melyben az erény és ész a disz (Hitel); ezen egyület élén alkotta a reformok és eszmecserék gyülhelyeit „Casino" név alatt, melyek mint társalgási körök Budapestről, az ország szivéből sugárzottak. — Az ő rendületlen müködése alapján nyert életet Budapesten a vivó intézet, a lófuttatási egyesület, állat tenyésztő társaság, nőegyletek, kisdedovó intézetek.

A kereskedés virágzására szinte e társaság élén, a nagy férfiu közreműködése folytán épült a Dunát és a Tiszát összekötő Ferencz csatorna és a Fiuméhez a magos helyeken át vezető nagyszerü Ludovica nevü ut. A gőzhajózás a dunán sikerrel megkezdetett. A két főváros világ hirü disze a lánczhid ugy szintén a tiszaszabályozás és más gyakorlati vállalatok mind neki köszönik létöket. V. Ferdinand gróf Széchenyi István inditványára a budapesti lánczhid épitésére törvényt alkotott, mely szerint azon mindenki tartozzék vámot fizetni. A nagy férfiu szellemi müködése hozta létre az ország minden részeit összekötő vasuthálózat tervezetét is: az ő vezérlete alatt meg nyilt országgyülésen a jobbágyság felszabaditása és a nemesség megadóztatása mellett nyilvánult az óhaj, minek folytán a jobbágyok sorsának javitására törvények hozattak, a jobbágytelken lakó nemesség pedig adófizetésre kötelezteteti.

Mily nagy befolyása volt e nagy férfiunak a haza sorsára, boldogulására.!! Őt a hazaszeretet, rang és tehetség azon helyzetbe tették, hogy példája által is végbetetlen hasznot hozhasson nemzetére. Előbb utóbb el kell aljasodni azon országnak, melynek nagyjai idegenekké váltak honukban, s a helyett, hogy a nemzeti bélyeget megtartanák lelkükön, azt elenyészni engedik; tehát a nagyok leghatalmasabb részét teszik mint minden, ugy kedves nemzetünknél, mert azok legtöbb kezességet nyujthatnak hüséges részvételükről.

Hazánk nagy fia gróf Széchenyi István buzditott, oktatott a társas téren ugy, mint együleteiben, a megyei és országos gyülésekben; de a nemzet szelleme megváltoztatására leghathatósabb volt az irodalom. Mig a közönzéget kiválóan a szónokias előadás gyönyörködteté, Széchenyi, kinek termékein látnoki szellem leng át, a nemzetet kivánta felriasztani gondatlanságából. Irodalom

— *Kötelekről* arról értesitik lapunkat, hogy S. I. ottani birtokos 14 volt jobbágynak szomszédja, valamint az ő, ugy emezek nehány száz holdra menő birtoka: belviz gyülemlési helyen terül el, melynek leeresztése czéljából a szabályozási egylet közös használatra zsilippel látott el. A régi s feledhetlen birtokos ur szomszédjainak lehagyta folyatni belvizeit (a maga belvizeivel együtt) a zsiliphez, az uj birtokos azonban erős gátat vonatott, illetve a szegény szomszédok földeire rekesztette a tömérdek belvizet, mi által csak mintegy 80 léleknek vette ki szájából a mindennapi kenyeret.

Helyi hirek.

— *Beküldetett:* Török János ur mult hó 27-én szép számú közönség előtt tartotta felolvasását a „Házasság és a nőkről.“ A felolvasás nyelvezete dicséretet érdemel; de tárgyát felolvasó nagyon egyoldaluan dolgozta ki. — Elfeledé a házasságot a társadalom legszentebb intézménye és az emberi lét legnemesebb czéljaiként tüntetni fel, hanem elégségesnek találta egész felolvasásán keresztül a házasságot nem szünő, éles gúnynyal illetni és a nőket ugy tekinteni, mint a kik házasságra csak hiuság által vezéreltetve, nem fogják fel hivatásukat és a férjnek mindegyre csak terhére válnak. — Nem tartózkodott felolvasó kimondani azt, hogy a házasság a nőkre nézve jelenlegi, ferde nevelés szülte hiányos érzelmüknél fogva felolvasó saját kitétele szerint csak „tápintézet felserdült leányok részére“ volna, — és a nők nem egyebek hiu bábuknál, kiknek szivében nem lakozik semmi nemesebb érzelem, kik nem vonzódnak a családi tüzhelyhez, hanem mindig csak hiu vágyaik kielégitésére törekszenek. — Hogy müveltségük csak felületes, zongora játékkal ámitják a férfiakat, irtóznak a háztartástól, kétszinüek, álnokok, cselszövők és sok más bünnel terhelvék. — Mükedvelősködnek, gyermekeikre semmi gondot sem forditanak, dajkaságba adják, és ha férjeik rosz anyagi viszonyok közé jutnak — elhagyják, megvetik stb. — Egy egész bünlajstromot állitott össze felolvasó és minden egyes bünt éles gúnynyal, rejtett sértő czélzásokkal kisért és bizony nem csoda, hogy sok ismétlésbe bocsájtkozott és néha a bün-lajstrom élénkitésére oly kitételekkel élt, melyeknek a jó izlés esett áldozatul. — Nem kevés gúnynyal halmozta el a leány tan- és nevelő intézeteket és elvül tüzte ki, hogy a nő szerezzen magának képesitést egy kenyérkereseti foglalkozásra, hogy szükség esetében férjét és családját eltarthassa, legyen müvelt, tudományos, tudjon sütni, főzni, varrni, szobát tisztogatni, növelje férjének kereset-forrásait, dajkálja önmaga saját gyermekeit stb. A leány ne akkor tekintessék házasság-képesnek, midőn már a 16—18 éves kort elérte, hanem miután már az elősorolt, a házassághoz nélkülözhetlen qualifikatiokat megszerezte. — A szépség ugy is mulandó, a vonzalom és szerelem ugyis kihül; fődolog tehát a qualifikatio. — Türelemmel és figyelemmel hallgatta a közönség felolvasónak mindezen utasitásait, de uj élénkség mutatkozott, midőn felolvasó a férfiak, mint a házasság másik egyedének kötelmei felsorolására tért át. — De ismét csak a nők csalódtak, mert felolvasó halmozván a férfiakra is némi, aránytalanul nagyon csekély hibákat, még ezekért is a nőket tette felelőssé. Hogy nem jól nevelik a gyermekeket, férjeiket engedik kávéházba, kaszinóba és más egyletbe járni, hogy ott kártyázzanak, politizáljanak. E tárgynál különben nem sokáig időzött felolvasó, mivel nem is tartozott felolvasásának keretébe és befejezte felolvasását egy igen engesztelékeny, nyájas mondattal, melyben bocsánatot kért tulszigoru birálatáért. — Legyen tehát bocsánat!

— *Hymen.* Benkó Gyula, kataszteri becslő biztos a napokban jegyezte el Plathy Mariska kisasszonyt.

— *Uj gőzmalom* fog legközelebb egy részvénytársulat által városunkban felépittetni. A részvényeknek egy ötödrészét helybeli kereskedők fogják megvásárolni, a többit pedig fővárosiak. A helybeli részvényesek mult hó 30-án szerdán délután az ipartársulat helyiségében tartottak értekezést, melyen egy 3-as bizottság küldetett ki avégből, hogy érintkezzék a fővárosi érdekeltekkel.

— *Hangverseny.* Bossányi Gabriella leány tan- és nevelő intézetében tegnap, szombaton egy hangverseny tartatott meg, melyen az intézet növendékei zongoráztak, énekeltek és szavaltak. A hangverseny sikeréről lapunk legközelebbi számában fogunk referálni.

— *A szolnoki ipartársulat* mult hó 25-én tartá Lengyel úr elnöklete alatt rendes évi közgyülését. Az elnöki jelentést már volt alkalmunk lapunk legutobbi számában egész terjedelmében közölni és mint a t. olvasó közönség ama jelentésből kivehette, ipartásúlatunk minden egyes szakosztálya igen áldásdus müködést fejtett ki az elmult évben, ami első sorban Lengyel Antal úr, társulati elnök avatott vezetésének köszönhető. Az ujonan megejtett választásnál megvállasztattak elnöknek: Lengyel Antal egyhangulag; alelnöknek: Kreutzer Balázs, pénztárnoknak id. Kenyeres Lajos és gazdának: Ilgen Pál.

— *Buday Endre* zongora hangoló Szabadkáról városunkba érkezett. Ajánlja magát a hangoláson kivül avult zongorák javitására is. Lakása: Czinóber Gerencz czipésznél 1566. sz. a.

Megyei hirek.

— *Jász-Alsó-Szent-Györgyön* 1881. évi april hó 10. és 11-én országos pótvásár fog tartatni.

— *Pájer Antal* apát ur s jászapáthi plebános — mint a „Jász-Berény és vidéke“ irja — súlyos beteg volt, tüdő bajban szenvedett. Dr. Markgraf Vilmos orvosa azonban, egy eddig szokatlan gyógymóddal reményt nyujtott arra. hogy az országszerte tisztelt egyházi költő drága egészsége rövid idő alatt helyre lesz állitva s a kitünő egyházi szónok vissza lesz adva szererő hiveinek. Adja Isten, hogy ugy legyeu!

— *Rövidhirek.* Gr. Batthyány József megyénk főispánja a mult hó 21 én Jász-Berényben járván 200 frtot adott át Halmay József szolgabirónak azon czélból, hogy azzal a járásában levő vizkárosultakat, de különösen Grosz Pál vizbefult családját segélyezze. — A jász-berényi kath. iparos egylet mult hó 20-án szini előadást rendezett, mely 101 frt 88 kr. tiszta jövedelmet eredményezett. — Turkevében márczius 15-én társas vacsorát rendezett a központi olvasó kör, mely alkalommal a jelen voltak Czihat Károly ügyvéd urat bizták meg, hogy nagy hazánkfiához Kossuth Lajoshoz üdvözlő táviratot meneszszen. — A karczagi közvetitő s tudakozó intézet, mely csak a mult hó 7-én nyilt meg — mint a „N. K.“ irja — már is sikeresen müködik.

— *Gyászhirek.* Szontágh Jakab urat, lapunk belmunkatársát sulyos csapás érte. Atyja e hó 1-én reggel több heti sulyos betegség után éltének 65. évében Tatán elhunyt. — Özv. Csőke Józsefné szül. Komáromy Karolin a maga, gyermekei, unokái, testvére és számos rokonai nevében szomorodott és megtört szivvel jelenti felejthetlen hű férje Csőke József f. hó 22-én élte 68-ik, boldog házasságának 33-ik évében végelgyengülésben, és szeretett fia Csőke Pálnak f. hó 29-én, élte 31-ik évében tüdővészben. Jász-Jákóhalmán történt gyászos elhunytukat. Áldás és béke lengjen poraik fölött!

Különfélék.

— *Öreg ikertestvérek halála.* A napokban halt meg Ó-Szt.-Miklóson egy hatvan éves férfi és ugyanily koru nő. A két öreg ikertestvér volt s ugy haltak meg, abban a rendben, a mint születtek születésük hatvanadik évfordulójának napján, előbb az, a ki először jött világra azután, egészen a születési időköznek megfelelően, a másik. A két iker halála a babonára hajlandó nép körében nagy feltünést keltett; temetésükön nagy néptömeg jelent meg.

— *Hivatásának lett áldozata.* Mint bennünket Békésről táviratilag értesitenek Szeghegő Atilla főmérnök, a szegedi folyammérnöki hivatal főnöke ott meghalt. A boldogult lelkiismeretes, buzgó hivatalnok volt; halála a miatt következett be, hogy az árvizi munkálatok alkalmával meghült s halálos betegséget kapott. Szegheő köztiszteletben áll Szegeden, hol halála bizonyára mély részvétet fog kelteni. Béke poraira!

— *Lakoma az oláh király tiszteletére.* I. Károly volt fejedelemnek királylyá proklamálása alkalmából lakomát rendeztek tegnap este a Köbányán időző romániai sertéskereskedők. Ez estélyre sikerült az I. Károly román fejedelem czimü 6. sz. gyalogezred zenekarát megnyerniök. Az első toasztot Fortenesku sertéskereskedő mondta az uj királyra, mely alkalomból számos aláirással ellátott távirat menesztetett Bukarestbe I. Károlyhoz, szerencsét kivánván neki és családjának. Igen sikerült volt Cloje János bojiczai (erdélyi) sertéskereskedő beszéde, ki a románmagyar barátságra és összetartásra emelte poharát. A zenekar, a román néphimnusz után a Rákóczy indulót s nemsokára s „Gotterhaltét“ játszotta.

— *A hirlapirok nyugdijintézete* javára az első hazai takarékpénztár igazgatósága, mint a Pesti Napló jelenti, két ezer forintot szavazott meg, Hajós József elnök a maga részéről pedig 200 frtot ajánlott fel. Ezen 2200 frtos összeg elhelyeztetett kamatozásra a takarékpénztárban.

Fenyitékek az angol hadseregben. Az angol hadseregben a testifenyitést eltörölték. Ennek helyébe a részegeskedés és függelemsértés büntetésere másnemű fenyitékek lépnek. Ezek szerint a bünöst megvasalják, menetközben kocsihoz vagy lóhoz kötik, ugy hogy folyton sietni lesz kénytelen. A megszökés megakadályozása végett kezét összekötik, de ugy, hogy azért az egészségére ne legyen ártalmas. A hadsereg fegyelméről szóló 1881-diki bill elrendeli, hogy katonákra hozott halálos itéletet nem lehet addig végrehajtani, a mig a legfőbb parancsnok azt meg nem erősiti.

Felelős szerkesztő: **Kun László.**
Laptulajdonos: **Pásztor László.**

terén uralkodó eszméje a politika; ő volt ennek teremtője.

Nagyszerü termékei, melyek rendkivüli hatást idéztek elő:

„Hitel“, mely uj korszakot nyitott hazánk történelmében; megtámadta a magyarországi hübéri birtokrendszert, robotrendszert; továbbá a közlekedési eszközöknek jobbágy munkán nyugvó rendszerét, az országos vonalaknak megyei kézben tartását; szóval hadat üzent az egész multnak s kitüzte a jelszót, hogy „a magyar lesz“! Egy év mulva követte azt a „Világ“ az ó rendszer pártolói, gróf Desewffy József „Taglalatja“ ellen. Következett a „Stadium“, mely a reform javaslatokat foglalja magában; a reformok behozatalában pedig mérséket tartani int. „Kelet népe“ cimü müve, melyben a még századokon keresztül is — a vérbe fuladt haza képe miatt — borzalmas emlékü forradalomtól tesz óvást. 1848 év volt az, mely fénypolcra emelte; de egyuttal az általa megjósolt veszély közelgése miatti kétségbeesés párkányához vezette, mely hazája feletti fájdalma érzékeny lelkét megtörte s ily állapotban a világtól egészen elzárkózva, de folyton kedves hazája jólétén gondolkodva 11 sulyos évet élt, mignem hazánk csillaga, kit vetélytársai a legnagyobb magyarnak neveztek, berekesztette földi pályafutását azon napon, melyen az új-szövetség szerzőjének dicső feltámadás ünnepe volt.

Az ő sirjához vándorlónak is azt mondja már a fölötte örködő nemtő: „A kit keressz, nincs itt többé;“ a mi benne mulandó volt, azt magába veszi a tápláló föld.

Sírdombjánál egy egész nemzet feljajdul és leteszi mélyen érzett hálája, tisztelete és ragaszkodása hervadatlan babérjait. Erőszakos halála az egész országot gyászba boritotta; gyászolta őt, mint hajdan szent Lászlót, Kis-Czenk felé boronganak a magyarnak komor keservei. Minden rangu és állásu, származásu és vallásu honpolgár elzarándokol a drága kis-czenki sirhoz.

A tudomány és a müvészet, a mezei gazdaság és az ipar képviselői mind érzik a csapás, a veszteség kimondhatatlan nagyságát, mely gróf Széchenyi István halála által a magyar hazát érte.

Meghalt testben, de él nagy szelleme örökké fenmaradó hős tetteiben. Azon fáradozásoknak, melyek között a hü hazafi rendületlenül élt, — mint a jótevő felebarát csendes munkálkodásainak, melyek által az ügyefogyott s szivtörött nyomorultnak enyhitést, a kétségbeesettnek lélekerőt ad, — bizonyosan van tanuja, és azok a legtiszta-bb fényben ragyognak, fognak élni s fenmaradni még akkor is, midőn édes hazánknak, de még csillagunknak sem lesz többi semmi nyoma. Széchenyi — mint Kemény mondja — „azon ritka férfiak közé tartozik, kik személyöket összeforrasztották a kérdéssel, melyet képviselnek, kik eszméjökért mindent feláldoznak, szenvedélyeiket is, — de eszméjöket semmiért.“

A hazaszeretet buzogjon minden igaz honfiban; hazája dolgaiban jártas, politikai helyzetét józanon felfogó, honát melegen szerető hasznos polgárrá képezze magát. Buzditsunk, hassunk a jólét virágzására hazánk örök emlékü bajnoka nyomán, kinek diesteljes homlokára füzzünk jutalmul koszorút s hamva nyugodjék érdememlék alatt!!!

Lassu Pius.

Kényes Bertók.

(kis történet mese nélkül.)

Úri ember ő egy közeli jász városban, ki nyárssal gyomrában hajlithatlan derékkal jár az utczán, nem látva meg senkit, semmit, hanem halad kitüzött czélja felé, mély gondolatokkal agyában, de melyek ha ajkain keresztül napvilágot látnak az okosságnak délibábjává lesznek. Ugy-e kiváncsi vagy nyájas olvasó, hogy hová vezet Kényes Bertók utja? kis türelem s mindjárt tudni fogod, de előbb tudnod kell azt is, hogy ez ember elhitette magával, hogy legjobban tudja s ismeri Magyarország törvényeit tehát legokosabb ember a városban s mint ilyen befolyik a város ügyeibe s képzelt okosságával ront, hol lehet. Továbbá megvárja mindenkitől a tiszteletet, mit ha némelyek meg is adnak neki, nem ugyan tudományáért, de állásáért (értve az üdvözlést) ő elég udvariatlan azt nem fogadni. Ezek előre bocsájtása után tudd meg nyájas olvasó, hogy utja ma a városi közgyülésbe vezet, holnap a bank gyülésbe, azután a tanbizottmányi ülésbe, birtokossági gyülésbe, törvényszéki ülésbe stb. stb. egyszóval mindég csak gyülésbe ülésbe, hol képzelt okosságát bemutatandó, beszél folytonosan, hogy mit? azt maga sem tudja, mert csak akkor veszi észre magát, hogy a kitüzött tárgy helyett a farkas és bárány meséjét mondta el fejtegetve bölcsen, hogy a farkas a bárányt bekebelezheti-e jogosan, vagy sem? midőn a gyülésező képviselők adremet kiabálnak.

A nagy férfiu azonban kivetett mellel, izzadt hóna alá dugott hüvelyk ujjal — mert mellesleg legyen megjegyezve, e tudós férfiuról előadás közben ugy csorog a tudomány leve, mint az egek csatornáiból a záporeső, min azonban nincs mit csudálkozni, mert őt hallva beszélni, rögtön eszébe jut az embernek a babiloniai torony épitése, hol ő is egyike lehetett a szerény munkásoknak, — kicsinylő tekintettel végig nézve a képviselők során, folytatja az elkezdett mesét, hozva marasztaló végzést a farkasra miért a szelidséget magába kebelezte. Látván a képviselők, hogy e bábeli munkást elhalgattatniok lehetetlen, lassanként eltávoznak a gyülésteremből, egyedül hagyván a nagy férfiut. Na nyájas olvasó! ugy-e a képviselő testület ez eljárás után azt hiszed, hogy a bábeli szónok szégyenkezve távozik? Csalatkozol. Ő ily esetben az egyszeri ember módjára cselekszik, ki tükör elé állva önmagának szónokolt; azzal a különbséggel, hogy ő az elnöki széket capacitálja mindaddig, még hatalmas oldalbordáin belül fekvő 9 tüdeje ki nem szárad, s ha ez megtörténik, még egyet nagyot fuj s várja a replikát. Minthogy azonban a jóságos elnöki szék mindenben beleegyezik, s igy kielégitve látja szószaporitási szenvedélyét eltávozik, s ön elégülten magasra tartott — most már üres — fővel halad haza felé. Nem egyszer sóhajtott fel ekként: Oh felséges királyom! mért adál szólás szabadságot nemzetemnek, lásd az ily telhetetlen szónok mint én is vagyok, visszaél jóságoddal,

Quesko.

HIRDETÉSEK.

A gráczi 1880. évi orsz. kiállításon elismerési oklevelet nyert.

Az első évi elszállítás meghaladta a 80,000 palaczk mennyiségét.

ÈRTESITÈS.

Hazánk egyik legszénsavdúsabb savanyú vizéről

a mohai ÁGNES-forràsról.

Vegyelmezése a fehérmegyei mohai ÁGNES-forrás vizének:

	1000 gramm vizben		1000 gramm vizben
Szénsavas natrium . . .	0,04415 gramm.	Bórsavas natrium	0,00676gr.
Szénsavas kalium . . .	0,01278 „	Kénsavas calcium	0,02297 „
Szénsavas lithium . . .	0,00740 „	Phosphorsavas calcium . . .	0,00015 „
Szénsavas calcium . . .	1,22051 „	Aluminiumoxyd	nyomai „
Szénsavas magnesium . .	0,34241 „	Kovasav	0,06646 „
Szénsavas vasoxydul . .	0,00603 „	Titánsav	0,00114 „
Szénsavas mangan . . .	0,00074 „	Szerves anyag vajsavsók(?)nyomaival	0,02398 „
Chlornatrium	0,00298 „	Szilárd alkatrészek összege	1,65108 „
Chlorammonium . . .	0,00262 „	Szabad és félig kötött szénsav	2,80064 „

azaz 1400 köbcentiméter. A viz fajsulya 1,00161; a viz hőmérséke 11,2° Celsius (levegőé volt —2° C.) a vizből kitóduló gáz vegyalkata térfogati százalékokban kifejezve:

Szénsav	99,001%
Idegen gáz	0, 99%, mely csekély
	100,00

1—6

voltánál fogva nem volt felismerhető.

E fennebbi elemzés mutatja, hogy ezen viz a savanyu vizek között az elsők közé sorolandó. Tekintve, hogy ugyszólván csupán szénsavsókat tartalmaz, igen nagy mennyiségü szabad szénsav mellett ezen ásványviz a tiszta földes savanyuvizek közé tartozik.

Budapest, 1880. junius. Dr. LENGYEL BÉLA, m. k. egyetemi tanár.

Orvosi nyilatkozat:

A mohai ÁGNES-forrás tiszta földes savanyuviz az igazgatásom alatt lévő Rókus-kórház különböző osztályain nagy kiterjedésben alkalmaztatván, ugy az osztályos főorvosok jelentései mint saját mellbeteg osztályomon és magángyakorlatomban nyert meggyőződés alapján állithatom, miszerint kitünő hatásunak bizonyult a légző-, emésztési és hugyszervek hurutos bántalmainál, és azért mind azon esetekben, a hol szabadszénsav tartalmának nagy mennyisége alkalmaztatását megengedi, kiválóan ajánlható. — Budapesten, 1881 február hó 5-én.

Dr. GEBHARDT LAJOS, egyetemi tanár és a Rókus kórház igazgatója.

A mohai ásványviz Dr. Lengyel Béla tanár elemzése után indulva, a szénsavas földes ásványvizek kösé tartozik, s annak ivásra használata alkatrészei szerint javalható a görvélykór, tűdővész, csontlágyulás, nemkülönben angolkór eseteiben. — Budapest, 1880. junius 19-én.

BALOGH KÁLMÁN, orvostudor és egyetemi tanár.

Kivonat a megyei tiszti főorvos jelentéséből. A Moha község határában fekvő s Nagyságos Kempelen Imre ur tulajdonát képező ártézi kut, a földszin fölött mintegy fél méternyi magasságban emelkedő savanyuviz-forrás. Vizének mennyisége 24 óránként 86.4 hektoliterre, hőfoka 11.20 C. fajsulya 1.00461. A mohai savanyuviz Dr. Lengyel Béla, egyetemi tanár ur vegyelmezése szerint, egyike hazánk legszénsavdusabb vizeinek, s csupán szénsavas sókat tartalmazván: föltaláltatása bizonyára a már meglevő hasonló források mellett is, ugy gyógytani tekintetben, mint a közhasználat czéljából is nyereség. Vegyalkatára nézve a mohai „ÁGNES"-forrás a Giesshübli savanyuvizhez hasonlitván leginkább, föltaláltatása nemzetgazdászati tekintetben is kiváló fontossággal bir: rendeltetése lévén mintegy a Giesshübli savanyuvizet piaczainkról joggal leszoritani. A viz tiszta, átlátszó; hosszabb időn át üvegbe zárt állapotban sem képez üledéket; nagy mennyiségü szabad szénsav tartalmának feszereje, nem engedi meg sójainak vegybomlását; ize kellemesen savanyu, tisztán használva is igen üditő; borral vegyitve élénken pezsgő, kellemes italul szolgál. A mi a viznek gyógytani hasznait illeti; kitünő haszna tapasztaltatott a légzési, az emésztési és a vizeleti szervek hurutos bántalmainál; bő szénsav mennyisége a gyomor idegvégeit kellemesen érintvén s enyhitőleg hatván azokra, a viz az emésztési zavaroknál s a gyomornak az idegrendszer bántalmain alapuló bajaibani s jó szolgálatokat tesz; vegyalkatát képző könnyen bomló sóinál fogva, kiváló előnyöket igér a gyermekgyógyászatnál; a mennyiben a gyermekek gyomorsav-tulképződését, s ebből kifolyólag a görvélyesség és az angolkór kifejlődését megakadályozza. Általában a mohai „ÁGNES"-forrás mindazon kóroknál kiváló figyelmet érdemel, melyeknél a szervi élet támogatása és az idegrendszer működésének kártalan fölfokozása kivánatos. — Székesfehérvár, 1880. május hó 13-án.

Dr. VARGA ZSIGMOND, fehérmegye tiszti főorvosa.

Borral használva már is kiterjedt kedveltségnek örvend.

Országos főraktár:

ÈDESKUTY L. magyar királyi udvari ásványviz-szállitónál

BUDAPESTEN.

Kapható minden gyógyszertárban, füszerkereskedésben s vendéglőben.

Ezen hazai vállalatot a n. é. közönség kegyes pártfogásába tisztelettel ajánlja

Mohán, 1881. év tavaszán.

A mohai Ágnes-forráskut kezelősége.

A gráczi 1880. évi orsz. kiállításon elismerési oklevelet nyert.

Az első évi elszállítás meghaladta a 80,000 palaczk mennyiségét.

Egy rettentő betegség,

melytől

sok néposztály zaklattatik.

E betegség a gyomornak kisebb rendetlenségeivel kezdődik, de ha elhanyagoltatik, megtámadja az egész testet, igy a vesét, a májt, különösen az egész emésztési rendszert, nyomorulttá tesz, s csak a halál szabadit meg ezen bajtól. A betegséget a beteg maga gyakran nem érti, de ha magát kérdezi, képes lesz meghatározni, hol és minő baja van. Kérdés: Van-e fájdalmam, étkezés után érzek-e nyomást és a lehelésnél szorongatást? Sötét kedélyü vagyok-e, kisérve szédüléssel? Sárga szinezetüek-e a szemek? Nincs-e födve a fölkelésnél a nyelv, torok, s a fogak vastag nyákkal, kisérve a száj rosz izével? Érzek-e fájdalmat az oldalban, vagy a hátgerinczben? Nincs-e jobb oldalban oly érzés, mintha a máj nagyobbodnék? Ha egyenesen állok, nem lep-e meg bágyadtság vagy szédülés? A vizelet gyengén vagy erösen van-e szinezve, ülepedéssel összekötve, mely az edényben rövid idö mulva meglátszik? Étkezés után nincs-e összekötve az emésztés a has felfuvásával, nem okoz-e szeleket és puffogatást? Nem jelentkezik-e gyakran erös szivdobogás? Ezen különböző jelek nem mutatkoznak egyszerre, de egyesek egy ideig kinozzák a beteget és igen súlyos betegség hirnökei. Ha e betegség hoszabb időn át tekintetbe nem vétetnék, száraz köhögést okoz, kisérve hánytatási kényszertől. Később piszkos, barna szinezetü bört okoz, a lábak és kezek hideg verilékkel boritvák. A mint a máj és a vesék lassankint mindinkább megbetegednek, rheumai fájdalmak jelentkeznek és a rendes gyógyitási mód hasztalannak mutatkozik ezen kinos betegség ellen. Igen fontos, hogy e betegség gyorsan és pontasan gyógyittassék, mindjárt keletkezésekor. mi egy kevés gyógyszer által elérhető, mely a valódi szenek tekintendő az egész betegség elhárilására, az étvágy visszaszerzésére és az emésztő-szervek egészséges helyzetbe való visszatérítésére. A betegség „májbetegség" nek neveztetik és a valódi és legbiztosabb szer ellene a „Shäkerkivonat", növény-készület, mely Amerikában készül az Uj-York, London és Majnai-Frankfurtban telepedett tulajdonos White A. J. számára. Ezen szer a betegséget tövében támadja meg és az egész szervezetből kirekeszti.

Főraktárak: Arad: Rozsinjai Mátyás; Csaja Nándor; **Budapest**: Török József, gyógyszertár: Király-utcza 12.; **B.-Csaba**: Varságh Béla, Badics E.; **Debreczen**: dr. Rothschnek Emil, Bécsey Victor, Göttl Nándor; **Dorozsma**: Kansag Károly; **Duna-Földvár**: Pap József; **Ercsi**: Kurucz János; **Nagyvárad**: Nyiri György; **N.-Becskerek**: Mencser R.; **H.-M.-Vásárhely**: Kiss Gy.; **Hőgyèsz**: Tery Imre; **Jász Kisér**: Mlatz József; **Karansebes**: Müller F. J.; **Makó**: Nagy Adolf, **M.-Kövesd**: Fridely Vilmos; **Mühlbach**: Reinhart J. E.; **Mágos**: Szép Géza; **Nem.-Czernya**: Rzika A. Károly; **Nyiregyháza**: Korány Manó; **Ujvidék**: Grossinger K.; **Oravicza**: Knobloch A. C.; **Pancsova**: Graf W.; **Retrozény**: Gerbertb Guidó; **Zimony**: Tretschtsik Károly; **Szeged**: Barczay K., Kovács A., **Szabadka**: Szigethy József, dr. Joé Károly; **Szárcsa**: Tansy Károly, **Temesvár**: Jahner C. M. (város, Hunyadi-utcza), Tarczay Ist., **Versetz**: Rienerth G.;

Tulajdonos: White A. J.; Főraktár nagyban **Magyar-, Erdély- és Horvátország részére Budapesten: Török József** gyógyszerésznél, király-utcza 12. sz. 6—6

Eladó csemeték.

Alulirottnak puszta-ujkuti birtokán — u. p. Török-Szt.-Miklós — vidékünkön tenyèsző mindenféle

erdei fák és **disz-bokrok**

2—7 évesek a legjutányosabb áron kaphatók.

P.-Ujkut, 1881. mart. 24.

Jurenák Sándor.

2—3

Kerestetik

600 vagy 800 holdas birtok haszonbérbe, jobbadán szántóföld valamelyik vasuti állomás közelében kellő gazdasági épületekkel ellátva, — ajànlatokat elfogad **Mezey Fülöp, Dévaványán.**

1—2

A ZIMMERMANN-féle vetőgépek

szabadalmazott három barázdás ekék, kombolyitisztitó gépek, dobainek, gépszijjak, mozgonycsövek, gépolaj, szabalm. galvanizádt tüskésodrony mindenféle kertesek számára, Amerikai kukoricamorzsolók és darálók kézihajtással és lóerőre, Cséplőgépek, szelelő rostak.

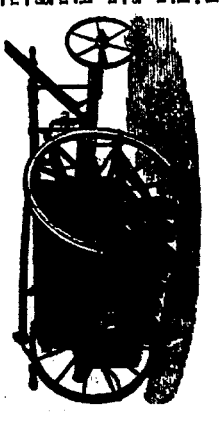

Moskovits M. és S.

Budapesten váczi-körut 47. és bárány utcza 2.

Kivánatra képes árjegyzéket bérmentve ingyen küldünk.

1—8

1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában Szolnokon.

V. évfolyam 15—224. Szolnok, 1881. április 10-én.

Előfizetési ár:
helyben házhoz bordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél » . . 2 » 50 kr.
Negyed » . . 1 » 30 »
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik heten kétszer:
vasárnap.

E lapnak ugy anyagi, mint szellemi oldalát illető küldemények, valamint a reclamatiók a szerkesztőséghez (Szolnok, Molnár-utcza 922. sz.) czimzendők.

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek a szerkesztőségnél és Makray László ur üzletében Szolnokon, és minden kir. postahivatalnál.

Kéziratok nem adatnak vissza és csak akkor fognak közöltetni, ha tudjuk kiktől jönek

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer » — — — — — — 16 »
3-szor » — — — — — — 12 »

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
A NYILTTÉR-nek minden hasáb garmond sornyi tere 25 kr.
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

A névmagyarositás kérdése.

A névmagyarositás iránti komolyabb érdeklődés ma már országszerte dicsérendő haladásnak indult; sőt itt ott alakult oly társaság is, mely egyedül a névmagyarositás buzgó terjesztését tűzte ki főczéljául. — Szolnokon szinte létezik számos egyesület, de azok közt hiába keresünk olyasmit, pedig városunk különösen dúsgazdag idegen hangzású nevekben. — A polgári kaszinó mult évi, egyik közgyülésén felhullámzott ugyan egy erős, hazafias hang, a melyből méltán lehet következtetni: hogy nemes szelleme előbb-utóbb kihat a czimzett kérdésre is. Hanem a hullám módja szerint szép csendesen elsimult, a kaszinói falakon át nem törhetett.

A magyarosodás szempontjából valóban örvendetes jelenség, ha a magyarföldön letelepedett külhoni polgárok lassankint magyarul kezdenek gondolkodni, érezni, mig ragaszkodásuk szebb jeléül elhagyják saját nemzeties nevöket s mintegy megifjodva, magyar névvel cserélik fel azt. Ugy is van az jól minden tekintetben, hogy a mely nemzetnek kebelén melegszünk, táplálkozunk; a hol meghonosulni igaz szándékunk, a hol polgári alkotmányos jogokat élvezünk: tehát szeressük is annak népét, nyelvezetét, szokásait mind a házi tüzhelyen mind az iparos és kereskedelmi téren.

Jólehet, a magyarosodás előmozditását illetőleg igen sokat eszközölhet a kormány tágas hatáskörével, azonban mégis legtöbbet tehetnek véleményem szerint maguk a hazai polgárok, kiknek mellőzhetlen hivatásuk legyen mindenha, a társalgás, valamint ügyes-bajos érintkezés közben megkedveltetni mindazt — a mi magyar. Igy izmosodhatunk egykor, majd hatalmas nemzetté, egy oly nagy családdá, melynek tagjai édes testvérként védik, oltalmazzák egymást a politikai viharok idején. De nehogy elejtsem a vezérfonalat, a czélt, a kitüzött kérdés szükséges megoldásához kell fognom.

Régóta gondos figyelemmel kisérem a névmagyarosodás eddigi eredményét, de azon aggodalmas meggyőződést szereztem magamnak, hogy legtöbben nincsenek teljesen tisztában a magyaros név szabályszerű megválasztásával. Azért vesznek fel azután olyanokat, a minökön felháborodnék még Barczafalvi Szabó Dávid boldogult urambátyám is, ki a magyar szók, mondhatni legbuzgóbb faragó mestere, kegyetlen gyürója volt a maga idejében.

Vizsgáljuk hát közelebbről. Ugy hiszem, eléggé ismeretes nevek a következők: Áldási, Bárdosi, Csemegi, Magasy, Erényi, Homályosi, Kiáltosi, Korányi. Reményi, Rózsaági, Szivesi, Szelleméri, Virányi; továbbá Kárfi, Szerényfi, Tündefi, Szemlér, Áldor, Esztáry, Bajnok, Dalnok, Ábrai stb. — Noha ezek egytől egyig magyaros hangzásuak — még sem azok. Sietek bebizonyitani. Sokan akkép gondolják, mihelyt valamely családnév i-re végződik, már akkor jól magyaros. Nagyon csalatkoznak.

Az „i“ képző valódi szerepe, nyelvtanilag pontóson meghatározva, a hová-, vagy honnanvalóság értelmét adja a szónak, kivált a családnévnek. Ha tekintjük: piaczi kenyér, vizi növény, mezei virág erdei állat. hegyi patak, alföldi ember, mind ezeknél az i-vel, a hová- vagy honnan-valóságot, tartozandóságot jelöljük meg; tehát egyenesen helymutató (a-hol, e-hol, i-hol.) A piaczi kenyér a piaczról, erdei állat az erdőből való. — E szerint Barsi, Berényi, Komáromi, Medgyesi, Somogyi, Uáczi vezetéknevek mellett az „i“ minden bizonynyal az illetők innen-onnan történt eredendőségét, származását jelenti. Tös gyökeres magyar családnevek. — Most vegyük: Áldási- Erényi, Homályosi, Kiáltosi, Rózsaági; ugyan melyik világrészben vagy csillagképletben foglalnak helyet: az áldás, erény, homályos, remény, kiáltás (Rózsaági alkalmasint rózsaágról szakadt)!? Vajjon mikép származhat, eredhet valaki az áldásból, erénytől, homályból, kiáltásból, korányból és igy a többi. — Az ily névfaragók teljes avatatlanságot árulnak el. A magyarban hibás kifejezések: örömi, bánati, szemérmesi, vastagi, soványi, nagyi, zöldi; kétszeresen melléknév jelentésüek, valóságos korcsfajzatok volnának. Ide vonatkozólag megjegyzem, hogy az elvont- és tulajdonságot minőséget jelző szókhoz az „i“ képző sohasem járulhat. Annálinkább olykép formált tulajdonnevekhez. Igen helyesen van: Hasznos Péter, Vastag János, de már Hasznosi, Vastagi elvetendők. — Továbbá Áldor (áld-ból), ennek mintájára tehát; Imádor (imád-ból), Foldor (fold-ból szintén lehetséges? — Szemlér (szemel-ből) után: Fejlér (fejelből), Füllér (füle-ből), Nyaklár (nyakal-ból). A „Tiszavidék“ műhelyében remekelték: Szelleméri, igy pompás lesz: Helleméri, Jelleméri, Dallamári, Csillomári. Igazán ékes euphoniával zengedező nevek. Hát még Eszláry. No már ilyen családnevet kifundálni, azután egy elbeszélésben közölni, hogy valaki belebotoljék, még költői phantasiával is szörnyedelmes. A tőszó talán: esz (eszik-ből), lár, az ujdonsült képzővel Eszlár, végre a magyar nemeslevelet osztogató y=i — Eszláry készen van. Nagyszerű konpingálás.

A fi végzetüek: Szerényfi a szerény-, Télfi a tél-. Kárfi a kár fia. Isten éltesse öket. Illasfi, Gyöngyfi elkéstek. — A nok, nök képzősek hasonlókép elmaradhatnának. — A mai nyelvtudomány nem ismer többé ár, or, ány, nok képzőket. Ne rongáljuk tehát a szép magyarnyelvet, annak rendszeres sajátságait, ne szaporitsuk, ne terheljük rossz, hibás képzésü szókkal.

Mindezek után hasznos szolgálatot vélek cselekedni, ha oly utasitást teszek közzé a névmagyarositást igénybe vevők számára, melyből az illetők könnyen eligazodhatnak és a hazafias törekvés czéljának jól megfelelő. Lelkem sugalja, hogy nálunk is, Szolnokon, megmozdul valahára az idegenszerüség bálványa más városok fényes példájára és akkor becses figyelmökre méltatják alább elsorolandó igazi magyarneveket vagyis az arra irányadó módot.

1) Mindjárt első sorban igen ajánlatos és magyaros valamely régibb helyhez kötni a nevet, a mely egyik, másik község- vagy megye határába esik, a hová letelepedett, de még nincs lefoglalva. Például a puszták, tanyák, hegyek, folyók, tavak, rétek, erdőségek mind bizonyos tulajdonnévvel birnak. Igy: Vezsenyi, Szajoli, Czibakházi, Kevi, Paládicsi, Taskonyi, Tenyői, Tenkei, Derzsigáti, Dévaványi, Homoki, Gyendai, Tomaji, Bánhalmi, Kürei, Besenyszögi, Kengyeli stb. Akármelyik jó választás lehet.

2) Különösen ősmagyar eredetüek az ó ő (a e) hajdankori szép magyarnevek a „Magyar Nyelvőr“ ajánlata szerint: Bodó, Bedő, Benkő, Balló, Borza, Csető, Turzó, Kalló, Anda, Avató, Bánó, Bodva, Bacsó, Bodaj, Gegő, Kende, Konta, Garzó, Kanya, Csekő. — És általában az igenevekből származottak: Forgó, Csengő, Szemző, Csattogó, Áldó (Áldor helyett), Bujdosó, Csapó, Szántó, Kerülő.

3) Valamint jól alkalmazhatók az „s“ képzősek: Bárdos, Lajtos, Villás, Szenes, Füstös, Lángos, Lábas, Tölgyes, Táblás, Hátas, Vesszös, Varjas, Nyilás, Ijas, Sipos, Csörgős, Gallyas, Ágas, Bogas. De csakis „i“ nélkül. Különben a jót is elrontja a fentett emlitettem szabálytalanság.

4) Az ilyen főnevek is: Virág, Csuka, Süllő, Bokor, Sas, Ezüst, Vas, Balta, Fejsze, mind helyesek. De már a mesterségek és foglalkozások szerint felvett családnevek: Szabó, Lakatos, Molnár, Szücs, Gombkötő annyira lefoglalvák, hogy azokat mindenáron ki kell hagyni.

5) A fi—végzősek csakis az apai keresztnévvel együtt vehető, mint: Pálfi, Simonfi, Dezsőfi, Antalfi stb.

Végre mellőzhetlen az ó, ő végzésü helynevek felvételénél a régiek azon rendszeres eljárását tudni, mely szerint: Makó, Brassó, Szoboszló, Besenyő után ne nevezzük magunkat Makói, Brassói Besenyői, hanem: Makai, Brassai, Besenyei. Igy tehát: Pásztó Pásztai, Somlyó Somlyai, Kömlő Kömlői, Csalló Csallai, Técső Técsei, Liptó Liptai, Küküllő Küküllei.

Ezek azon főszabályok, a melyek tudásával a fentebb feltüntetett sarkalatos hibákba a nevét megmagyarositó honpolgár nem eshet.

Antibarbár.

Választási mozgalmak.

Tisztelt szerkesztő ur!

A „Nagykunság“ mult heti számában egy ujdonsági rovat igen sajátságos értesülés indokával azt állitja, mintha Pólya Béla ur a karczagi választó-kerületben elvállalt képviselő-jelöltségről lemondott volna. E hirrel szemben nagyobb körülmény ismeretlel, mint a „Nagy-Kunság“ értesitője, kijelenthetem, hogy nevezett képviselőjelölt ur vissza nem lépett, s tekintve azon megérdemelt bizalmat, melylyel nevezett választó kerület választó polgárainak szép többsége Pólya ur iránt viseltetik, visszalépése teljesen indokolatlan is volna. Minélfogva ismételten hivatkoznom kell a karczagi lapok vezetőinek e részben való kitünő tájékozottságára, mely a legarányibb kószahirnek is készségesen felül, csak azért, hogy malmára hajtsa a vizet azon párttöredéknek, melynek minden ugy van jól, a hogy van.

Szolnok. 1881. april 7-én.

Nagy-kun.

— *A szolnoki* választó-kerületben. az ezerféle kombinácziók közt, legujabban az a hir kapott szárnyra, hogy a kormánypárt id. Scheftsik Istvánt Szolnok város polgármesterét lépteti föl jelöltül, ki azt hajlandó is elfogadni. Ha ez a hir valónak bizonyul, ugy Scheftsik megválasztatása csaknem bizonyosra vehető, mert nem csak az asszonynak, hanem a képviselő-választásoknak is ezer utja, módja vagyon, azon utakat s módokat pedig senki sem ismeri jobban, mint épen maga a leendő jelölt.

— *Kisujszállás város szabadelvü választó polgárai* f. é. mártius hó 26-án a „nagyvendéglő“ emeleti helyiségeibe a bekövetkezendő követválasztás feletti értekezletre hivatván össze, miután párttá alakulásukat kimondották és a pártszervezkedést, a karczagi választó kerület kormánypárti képviselőjélöltjeül pártolva a kunhegyesi és madarasi szabadelvő pártnak jegyzőkönyvileg közlött e tekintetbeni határozott fellépését — Pólya Béla Jász-Nagykun-Szolnokmegye főügyészét, városunk szülöttjét, ki szeplőtlen jelleme, jeles képzettsége, ernyedetlen szorgalma, törekvésének és működésének eddig tanusitott irányánál fogva e magasztos állásra mintegy hivatva látszik lenni: egy szivvel lélekkel kikiáltotta.

Valóban jól esett szemeinknek a tágas teremben zsufolásig össze gyült választó polgárok között oly egyéneket is látni és hallani tőlük a meggyőződés szülte csat-

lakozást s lobogtatni készülni jelöltünk zászlóját, kik a közel múltban a függetlenségi párt harczosai voltak.

Miből - úgy hisszük - átlátandja a választó terület, hogy a „Nagy-Kunság“ legutóbbi számában előre tolt czikk merő valotlanságon alapszik, s hogy a Varró úr harczosai nagyon is előre isznak a medve bőrére.

— *Fegyvernekről* irják a „Nagy-Kunságnak: „Az itteni szabadelvü párt képviselő jelöltje gróf Szapáry Gyula pénzügyminister. Ellenjelöltről szó sincs!“ — Tisza-Beöről hasonlóképen: „Egy pár ember kivételével gr. Szapáry Gyula neve mellett csoportosúlnak s eszök ágában sincs ellenjelöltet felléptetni.“ — Turkevéből „A szabadelvű párt egy szükebb körü értekezleten kijelentette, hogy a kerület képviselésére. Horthy Istvánt, kenderesi nagybirtokost fogja fölkérni.“ No de jó lesz megjegyezni, hogy mindezeket a mindig jól értesült(?) „Nagy-Kunságnak irják!

Kisujszállás, 1881. april 7.

Tisztelt szerkesztő ur!

Azt hinné az e vidék lapjait olvasó tisztelt közönség, hogy Kisujszállás város választó polgársága közömbös a küszöbön levő képviselő-választási mozgalmak iránt; pedig ez nem áll s a ki Kisujszállás város közönségéről épen most teszi fel a közömbösséget midőn a karczagi választó kerületnek minden tiszta felfogással biró egyes tagja képes már belátni azon nagy katasztrofa előjeleit, — mely egy roszúl sikerült képviselő-választás esetében okvetlen bekövetkezik — nagyon csalatkozik. — Epen ugy megértette Kisujszállás mint a többi szomszéd városok választó közönsége, miszerint a bekövetkezendő katastrofa elharitása végett gondoskodnunk kell oly képviselőről, ki a kerület jól felfogott érdekét a központban és a törvényhozásban — nem mint eddig történt bárgyu hallgatással — hanem a dologhoz értve, és ösmerve a kerületet polypként agyonra szipolni törekvő mumust-képes is annak érdekeit hiven és szakképzett kezekkel kedvező eredményre juttatni.

Legelsőben Kunhegyes nyilatkozott, magasan lobogtatva azon zászlót, melyre kerütetünk özön bajai s az e bajokat orvosolni képes és mindnyájunk előtt köztiszteletnek örvendő azon férfiunak neve vannak felirva, kit jelleme, tudományos képzettsége, férfias szilárd akarata, s árgumentumokkal mindig teljes ékes szóllása e választó-kerület legkitünőbb fiának ösmertetnek el mindnyájunkkal. E tiszteletre méltó nevet megyénk főügyésze Pólya Béla ur viseli, s nem késett Madaras s a mult hó 26-án pedig Kisujszállás is Kunhegyes példáját egész odaadással követni.

Kunhegyesen és Madarason nem voltam szerencsés ott lehetni, de mint a megküldött pártértekezleti jegyzőkönyvekből kitünik — ugy az értelmiség mint a gazdaközönség és iparos osztály kivétel nélkül nagy lelkesedéssel sietnek a becsület és a jól felfogott érdek zászlója körül csoportosulni.

Igen természetes, hogy ily előzmények után Kisujszálláson a mult hó 26-án megtartott szokatlan nagy számu pártértekezleten is egyhangulag s általános lelkesedés közt ki lett mondva Pólya Béla ur felléptetése, még pedig mint a jelenlevők egy tekintélyes részének érdeklődéséből bizton következtethető ez uttal a 48-as polgártársaink is vállvetve segitik elömunkálkodásainkat a kerület érdekeinek előmozditásában.

Karczagról pedig bármennyire igyekezzék is az ottani basák uszályhordozójául szegődött „Nagykunság“ meghamisitani a közvéleményt, s bármennyire igyekezzék is általunkat csepegtetni hazugságai s légből kapott hirei által a könnyen hivők kebelébe — a legnagyobb biztonsággal állitjuk, hogy ott a Pólya Béla ur pártja régen megsokszorozta számokban kifejezve a 45 tagból álló Varró pártot, s napról napra izmosodik persze, hogy nem dobszóval, hanem a magának bölcseséget vindicaló „Nagykunság“ czikkirójának megkerülésével. — Biztosithatjuk tehát a „Nagykunság“ tiszteletre méltó czikkiróját, hogy bármilyen jól kezelje is ő bunkósbotját, de nem csak a vizügyek hanem a választások terén is nem várt nagy eredményeket hordanak a karczagi idők eseményei méhökben.

E sorokból tehát átláthatja a tisztelt közönség, hogy a „Nagykunság“ czimü lap bandabandái és oktalan rugdalódzásai mennyivel érnek többet a forgalombol régen kikerült két garas értékénél. p.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ELÉT.

Szolnok város képviselő-testületének 1881. évi april 2-án tartott közgyülésében elintézett tárgyak.

1. A város közönsége elhatározza, hogy a nagy és ujvárosi oskola épületeket egy-egy tanteremmel és egy-egy segédtanitói lakással megbövíti.

A közoktatásügyi ministerium azon leirata, hogy egy tanterem költségéhez némileg hozzájárulni kész tudomásul vétetik.

2. A teher-pálya mentén elvonuló utnak szabálytalan alaku kővel való beburkoltatása elrendeltetik.

Költsége a kövezet-vám jövedelméből fog fedeztetni.

3. Elrendeli a képviselő testület, hogy a sóház,- kis hid és német utczákat első sorban, a mária utczát második sorban szabálytalan alaku kövel kiburkoltatja költségét a kövezet-vám fedezi.

4. A tanács azon intézkedése, hogy a törvényszéki épületen szükségelt javitásokat foganatositja, tudomásul vétetik.

5. A képviselő testület elrendeli, hogy a büdösköz árka kővel fedett csatornával helyettesittessék és a köznek talaja feltöltetvén, elegyenesités által a közlekedésre alkalmassá tétessék. A költség fedezésére, a jelen évi költségvetésben 1200 frt. van előirányozva.

6. A főpiacznak szabálytalan alaku kővel való kikövezetése elhatároztatott.

7. Elrendeltetett, hogy a főbb utczák árkai befognak boltoztatni, a költséget az illető háztulajdonosok viselik. Szabályrendelet készittetik arra nézve, miszerint azon háztulajdonosoktól, kik árkaikat be nem boltoztatják, és igy azt a város lesz kénytelen eszközölni, az épitési költség tőlük közadók módjára behajtható legyen.

8. két rendbeli javaslat tétetett a koldulás megszüntetése és a szegények ellátására nézve. Az egyik azt kivánja, miszerint a szegények maguk szerezzenek maguknak lakást, és az ellátásukra szükségelt összegek hetenkint osztassanak ki közöttük. A másik, hogy a czédulaház alakittassék át szegényházzá, ebbe helyeztessenek el és közösen élelmeztessenek. A szegények eltartására szükségelt összeg, mindkét esetben községi pótadó arányában vettetnék ki. A czédulaháznak szegényházzá való átalakitása és berendezése 3115 frtban van kiszámitva.

Miután egyik javaslat sincs annyira megérve, hogy annak elfogadása vagy elutasitása felett határozni lehessen: ennélfogva a szegény ügy mikénti rendezésének végleges javaslatba hozatalával egy küldöttség bizatik meg.

9. A tanács azon eljárása, miszerint a közterek és utak mentének befásitását, a befásitott helyeken támadt hiányok pótlását foganatba vette, helyeslőleg tudomásul vétetik.

10. A városháza épületének emeletre való felemelése elvben elhatároztatott. Az épitési költség 77000 frtban van kiszámitva, mely egy hosszabb időre terjedő kölcsön utján állittatik elő, a törlesztés pedig, az épület alsó részéből nyerendő boltok jövedelméből terveztetik.

Az épités és kölcsön szerzés körül való teendőkkel egy épitőbizottság ruháztatott fel.

11. Az utczákujabbi elnevezésének keresztülvitelével egy küldöttség bizatott meg,

12. Miután lakások szükében vagyunk, ennélfogva egy házépitő társaság alakitásának szüksége kimondatott.

13. A képviselő testület a mult évben elrendelte, hogy a kis liget mellett lévő kis földeken a r. k. temetőnek alkalmas térség vásároltassék meg.

Miután a temetési menetek és a személy indóházhoz közlekedők egymásnak akadályul szolgálnak: ennélfogva egy bizottság küldetik arra nézve, hogy temetőnek való helyet, a város más részén keressen ki.

14. Az utak és járdák tisztántartásara négy utczaseprő alkalmaztatik személyenként és havonként husz o. é. frt fizetés mellett. Fizetésüket részint a háztulajdonosok, részint a városi közmunka alap viselik.

15. A tanács bejelenti, hogy a piaczi áruló helyeket rendezni fogja.

16. A tanács bejelenti, hogy a várbeli templomon szükségelt javitásokat a jelen évben foganatositja. A templom kegyura a város közönsége. A javitási költségekre, az ez évi költségvetésben 800 frt van előirányozva.

17. Elhatároztatott, hogy a dohánybeváltó hivataltól az uj városi iskoláig terjedő ut, három öl szélességben, szabálytalan alaku kővel kövezlessék ki.

18. Az utczai rend fentartására három gyalog rendőr fogadtatik fel. Ör állomási helyekül, a Nerfeld ház, a Rozenzweig féle szesz gyár, továbbá a gólya-korcsma jelöltetett ki. Kötelességük általában a rendre felügyelni, a gyanus egyéneket letartóztatni, a koldusokat, az utczán ácsorgó dologkerülőket eltávolitani, és rendőri segélyt nyujtani azoknak, kiknek erre szükségük van.

19. A csiszlikó térség eladása elhatároztatott.

20. Az utczai lámpák megszaporitása kimondatott.

21. A fehérlő vendéglő udvara kövezetének kijavitása elrendeltetett.

22. A tanács javasolja, hogy a város közönsége, Bagossy Károly házát, a kórház alapból ezen alap számára 6750 frtért vegye meg és adja át a katonaság használatára, katonai kórháznak.

E felett a képviselő testület a f. évi május hó 11-én megtartandó közgyülésben fog végérvényesen határozni.

23. Javasolja a tanács a képviselő testületnek, hogy a vörös-ökör korcsmamegett lévő Szánthó-féle házat 800 frtért vegye meg. A vételár a Gyömörey Félix, Rédl János és Hegedüs László által bérelt italmérési jog jövedelméből fedeztetik.

E felett is a fent emlitett gyülés fog határozni.

24. Az Illés Apolló-féle ház eladása javasoltatik.

E tárgyban szintén a fent mondott gyülés határoz.

25. Javaslatba hozatott, hogy áru raktárak állittassanak fel.

A raktárak helyéül a hatvan-szolnoki vaspálya tiszaparti rakodó helyisége jelöltetett ki. A szükségelt pénz összeg kölcsön, vagy valamely intézettel való társulás utján szereztetnék be. A tanács megbizatott az ügy tovább fejlesztésével.

26. A képviselő testület virilis tagjai névsorának kiigazitása elrendeltetett.

27. A tanács jelenti, miszerint községi oskolánk ez évi költségeinek részbeni fedezésére 1174 frt állami segélyt nyert. Örömmel tudomásul vétetik.

28. A tanács jelenti, hogy a K. Szolnok megyei takarékpénztár, gymnasiumunk javára 40 frtot adományozott. Ezen adományért az intézetnek köszönet mondatik.

29. Mogyorossy János gyulai lakos ur és a békésmegyei muzeum igazgatója, a gymnasiumnak becses könyveket, régiségeket, régi pénzeket és természetrajzi tárgyakat adományozott. — Az adományozónak a képviselőtestület köszönetét fejezi ki.

30. Oláh Ferenczneк, ki a mult évben a III. sz. sópajtát elbontotta, ezen vállalatán való veszteségei némi pótlására 74 frt munkabér javitás adatik.

31. G. Mollnár Lajos, a tóleneki föld bérlője, az árviz

TÁRCZA.

Atyám temetése után.

(Elégia)

A sirkert lakosi mély csendben nyugszanak ott lent,
Nem háborgatja senki az álmaikat.
Már oly sok kedvesnek csontjai porlanak ott el;
Ottan porladozik drága atyám teteme.
Ott nyugszik! Az öröklét börtöne képezi házát
És nem hallja meg ő, gyermeke hogyha sokog.
Édesb létezik-e gyermekre a kedves atyánál?
És most elhala ő, gyermeke árva maradt.
Mint sivatar lombos fát, tépi a bánat a keblem
És e mély bánat könybe boritja szemem .....
Lágy sasogást hallok..... de nem a szerető atya hangjait;
Hallom suttogni a temető szeleit.
Jönnek ők attól, ki ez éltet adá nekem és ki
E rövid életben annyira gyámolita.

Állni fog képed mindég szemeimnek előtte,
Kedves atyám, a míg élve maradni fogok.
És kit mindég az örök isteni gondviselésnek
Ismeretére saját élted tapasztalata
Bölcsségénél fogva tanithata életed sorsa:
Annak hő ohaját képezi mindég az, hogy
Béke legyen poraid kis háza fölött temetőben
S lelked örüljön fenn angyali kar közepett.

Szontágh Jakab.

Menyország és pokol.

Irta: *Szontágh Jakab.*

Szegény Romeo!

Elvonulva a világ zajától és a vig czimborák társaságától a zöldelni kezdő erdőnek legsürübb zugába vonulsz, hogy a szabad természet anya-ölébe vessed magad azon mázsányi teherrel, mely szivedet nyomja. Mint a lány, mely szerető anyjának keblére borulva, kitárja előtte szive legkedvesebb és legdrágább titkát, remélvén és várván, hogy az anya, megértvé gyermeke panaszait és fájdalmait, vigaszt, reményt nyujt neki, mi által a szivében oly régóta hordott teher csökkenni fog: ugy borulsz te is a közös anya tárt karjaiba, hogy ezen leghübb barát hallgatagságára bizzad azon drága titkot, melynek birtoka oly óriás teher szivednek és mely azon nagy fájdalom mellett mégis annyi néma gyönyört okoz kinzott szivednek.

Elbeszélni akarod kinodat s nem tudod, hogy azt arczod fájdalomteljes kifejezései elárulják. Elmondani akarod szenvedéseidet, mert nem tudod, hogy azokat külsőd is elárulja. Elárulni akarod titkodat, de ajkaid — mintha a lég madaraitól, a nap tavaszi sugaraitól is féltenék azt, — csak néma vonaglásuk által árulják el a bensőben tomboló ellentétes érzelmeket; s a néma gondolatok csak szövődnek, szövődnek; a képzelet csak száll, száll messze tájakra anélkül, hogy agyad müködését, szived érzelmeit ajkaid mással árulnák el, mint egy-egy hangos sohajjal.

A visszaérkezett pacsirták által a fejed fölött levő fák ágai közt elzengett tavaszi dal; a fájdalmad és szenvedésed nyomait lecsókolgatni iparkodó tavaszi szellőcske susogása; a közeledben tovasietö folyóviz messze hallható morajа és még egyéb, a természetben nyilvánuló harmonikus hangok — melyek máskor a harmonia iránt fogékony és érzékeny szived hevülését szokták előidézni — most hatásnélkül ütik meg fülkagylódat. — A természet elragadó tavaszi pompája iránt — mely oly kimondhatatlan gyönyörérzetet keltett benned ezelőtt — most érzéketlen vagy, mint a mily érzéketlen az elvesztett párja után kesergő madár czifrábbnál-czifrább, szebbnél-szebb fészke iránt. Barátaid, kiknek társaságában felnevelkedtél, vigadtál és kesereglél, közömbösök most előtted.

Érzéketlen vagy a külvilág iránt, mert a te belső világodat, mely menyország és pokol egyaránt; a te siratott és előtted mégis oly fölötte kedves világodat „ő képezi, kinek képét drága kincsként oly hiven őrzöd kebled belsejében és kit mégsem birhatsz valóságban. Mit ér a vándornak a szép palotát ábrázoló rajz, ha a palota más lakóra vár, mig ő a fagy által megdermesztett tagjaival czéltalanul egyik helyről a másikig kénytelen vánszorogni? Mit ér a gyermeknek a szebbnél-szebb, izletesebbnél-izletesebb és hivogató gyümölcsökkel megrakott fák látása, ha a fák tulajdonosa a gyümölcsöt annak szánta, ki tán igazságtalan, erkölcstelen módon szerzett sok pénzével képes azt megvásárolni;

Oh, a te kebledet egy oly kint és gyönyört egyaránt okozó tündér lakja, ki csak egyszer jelent meg neked valóságban s ki ezen egyszeri megjelenése által kebled legérzékenyebb lakóját, szivedet rablá el, otthagyván cserében angyali termetének és bájos arczának hű lenyomatát..... De ime ajkaid megmozdulnak és alig hallható hangon rebesgetik a költőnek már oly gyakran elmondott szavait:

„Látlak még én s látni foglak,
És szüntelen gondolok rád.
El nem válok soha tőled;
Mégis, mégis ..... isten hozzád!

Még most is látod imádott Juliádnak tulvilági fényben ragyogó arczát feléd hajlani; látod azon szamócza-piros ajkaknak kábitó, varázsló mosolyát; a sötét szemeknek szivet sebző villogását; a gazdag barna hajazat széltöli szilaj csapkodtatását. Még most is érzed lágy ke-

által okozott kára fejében, 47 frt föld állam adó megfizetése alól felmentetik.

32. A jelen évi jövedelmi adó-kivető bizottság mellé bizalmi férfiak választatnak.

33. A tanács azon jelentése, hogy a cselédek ruházatának elkészitését vállalkozónak átadta tudomásul vétetik.

34. Az árvapénztár kezelésére vonatkozó szabályrendelet módosittatik.

35. A tanács jelenti, miszerint a vásári és piaczi helypénz szedési jogot a jelen évi april hó 1-től az év végeig 1650 frtért bérbe vette és a beszedésről gondoskodott. Helyeslőleg tudomásul vétetik.

36. A kincstár részéről értesittetik a város közönsége, hogy a kincstári uradalom kisebb királyi haszonvételi jogait, épületeit és tereit a város közönsége által megajánlott áron el nem adhatja.'

A képviselő testület indokolt felterjesztést tesz arra nézve, hogy szóban forgó jogokért a megajánlott, nevezetesen: az italmérési jogért három száz ezer frt, a többi jogok, épületek és terekért hetven ezer frt vételárnál magasabbat nem igérhet.

37. Kiss Ferencz képviselő inditványt tesz az iskolai takarékpénztárak felállitása iránt.

Ezen inditvány örömmel üdvözöltetik, s végrehajtás végett a községi iskolaszéknek kiadatik.

IPAR, KERESKEDELEM és KÖZGAZDÁSZAT.

— *A magyar len- és vászonipar érdekében.* Az orsz. magy. iparegyesület igazgatósága a következő felhivást intézi: Késmárkon f. évi julius hó 15-, 16. és 17. napjain a hazai vászongyártás előmozditása czéljából kiállitást rendeznek. A vászonipar, melynek oly kiváló fontossága van, hazánkban ujabb időben némi örvendetes haladásnak indult s első sorban a vászon előállitásával foglalkozó kézmü- és házi-iparosok érdekében áll czégjüket és készitményeiket e kiállitáson megismertetni. Felhivjuk tehát a hazánkban lévő összes vászonkészitőket, takácsokat, hogy ez iparág hasznára és saját jól felfogott érdekükben e kiállitáson bárminemö készitményeikkel (hazai len feldolgozatlan állapotban, hazai lenszövetek fehéritett és nyers állapotban) résztvenni sztveskedjenek. Felhivjuk továbbá fővárosi és vidéki nagyobb vászonkereskedöinket, hogy mindama kelendő mintákat, damaszkszöveteket, vagy e szakba vágó honi müregiségeket, melyeknek kiállitása által vászon-iparosaink utánzásra ösztönöztetnek, ha a minták külföldiek is, a kiállitáson bemutatni sziveskedjenek. Végül ama gépgyárosokat, eszköz- és szerszám-készitőket, kik a leu feldolgozásához szükséges gépek, a szöveshez való mintaszerü eszközök, szövőszékek, szerszámok készitésével foglalkoznak, vagy ezeket javitott állapotban, illetőleg ujitásokkal bemutatni képesek, felkérjük a kiállitásban való részvételre. Szabályzatok, bejelentési ivek, mindennemü tájékoztató felvilágositások az országos magyar iparegyesületben a hivatalos órák alatt naponta kaphatók. Az iparegyesület, mely felhivatott a kiállitás biráló bizotságának részben való megalakitására is, e kiállitást, hazai len- és vászoniparunk érdekében felette fontosnak s jelentékeny lépésnek tekinti arra, hogy ez az iparág, mely hazánkban eddig nem részesült a kellő figyelemben, elvégre felkaroltassék. Ezért is melegen ajánljuk a kiállitás támogatását, az érdekeltek és felhivottak hazafias jóindulatába.

— *A szolnoki ipartársulatról* igy ir az „Egyetértés" folyó hó 3-án megjelent számában: A szolnoki ipartársulat, melyet vezetői buzgalma és tapintata határozottan a legelső vidéki ipartársulattá emelt, s melynek mintaszerüsége országszerte el van ismerve, beküldte hozzánk hetedik évi jelentését. E jelentés is élénken szól e mintaipartársulat kitünő szervezete mellett s gyakorlati eredményei arról tesznek tanuságot, hogy az iparosok s a tanonczok érdekeinek előmozditásárn czéltudatos, praktikus tevékenységet fejt ki a társulat.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI ÜGYEK.

Kimutatás.

A szolnoki rom. kath. egyházban 1881. évi márczius havában történt születési, halálozási és házassági esetekről.

1881. Március	Születtetett										Meghalt								Házasság kötetett			
	Összesen		Törvényes		Törvényen		Halva		Kelties		Hármas		Általanosan						Rom. kath.		Vegyes	Összesen
	fi	nő	fi	nő	fi	nő	fi	nő					Szülelett		Meghalt		fi	nő				
Január	35	55	30	49	5	6	5	1	—	2	—		90		85		42	43	23		3	26
Február	29	34	23	31	6	3	—	—	1		—		63		46		18	28	34		2	36
Március	45	39	39	36	6	3	1	1	1		—		84		41		21	20	2		—	2
Összesen:	109	128	92	116	17	12	6	2	2		—		237		172		81	91	59		5	64

Született: . . . . . fi 109, nő 128, összesen 237.
Meghalt: . . . . . fi 81, nő 91, összesen 172.
28, 37, 65.

Szolnokon, 1881. április 2.

Kudelka Gellért, plebános helyettes.

Az iskolai takarékpénztárak érdekében.

Szolnok város képviselő testületének folyó hó 2-án tartott ülésében Kiss Ferencz városi képviselő a következő inditványt terjesztette be: „Tisztelt képviselőtestület! A czél, melyre törekszünk, az, hogy hazánk és nemzetünk, — s mint ennek egy kis része, városunk is — ugy anyagilag, mint szellemileg felvirágozzék. — Ki volna köztünk, ki nem ohajtaná nemzetünket s városunkat gazdagnak s müveltnek látni?

Hazánk egyik legnagyobb fia, Széchenyi István gróf, oda törekedett, hogy a nemzeti vagyonosodás létre jöjjön, hogy a földmivelés, ipar és kereskedelem felvirágozzék, azon meggyőződésben lévén, hogy egy vagyonos nép képes megszerezni magának a müveltséget és a netalán hiányzó szabadságot is, e czélból kezdeményezte a Tisza-szabályozást, — a folyamok hajózhatóvá tételét, — a földmivelés emelését, s számos, a közvagyonosodást emelő intézkedéseket; — a magyar akademia alapitását pedig mint a nemzet szellemi felvirágzásának egyik lényeges faktorát.

A hatalmas Anglia nem-e vagyonossagának köszöni hatalmát? minélfogva nekünk is főczélunknak kell lenni, hogy a közvagyonosodás előmozdittassék, — ezen czél pedig elérhető: munka és takarékosság által, — ha tehát azt akarjuk, hogy az atyáink által szerzett föld lábaink alatt ne ingadozzék, — ha nem akarjuk, hogy saját hazánkbau magunkat idegeneknek érezzük, igyekeznünk kell e földet takarékosság által unokáink számára megtartani. Ezenfelül a folyton fokozódó közterhek sulya alatt is csak akkor nem görnyedünk le, ha szorgalmas munka által szerzett keresményünket takarékosan félre tesszük.

Nemzetünk egyik gyengéje a gavalléros, könnyelmü költekezés, — hány virágzó ősi család esik naponta ennek áldozatul! — hány öngyilkosság származik a zilált anyagi viszonyokból! s lesz nyomornak kitéve a szeretett család, melyet észszerü a jövedelemhez mért költekezéssel s takarékossággal jólétben fentartani lehetett volna?

Oda kell tehát törekednünk, hogy a takarékossági szellem terjesztessék, a ez által társadalmunk egyik legnagyobb betegsége, a könnyelmü költekezés kiirtassék.

Ezen czélt azonban csak ugy érjük el, ha a gyermekbe, már kicsiny korában a takarékosság szellemét belecsepegtetjük, minélfogva inditványozom:

Mondja ki a képviselőtestület határozatilag, miszerint Szolnokon az iskolai takarékpénztárak felállittassanak.

Azon meggyőződésben vagyok, miszerint inditványom elfogadása esetében, nem fog hajótörést szenvednl, a szolnoki tanitótestület áldozatkész buzgalmán, sőt ezen tanitótestület meg fogja érteni a kor intő szavát, s gyekezni fog hazafias kötelességét teljesiteni, hogy a magyar tanitói karról is el lehessen mondani, amit Bismarck mondott a német tanitói karról, hogy Franaziaországot nem ők, hanem a Schulmeisterek győzték le.

Mi pedig elmondhassuk, hogy a társadalmat egyik legnagyobb betegségéből, s nemzetünket egyik hibájából, a könnyelmü költekezésből, a magyar tanitói kar gyógyitotta ki, — s ezáltal igyekezzünk némileg elénri s megtestesülve látni Széchenyi István szavait: hogy Magyarország nem volt, hanem lesz.

Ajánlom inditványom elfogadását.

Jász-Arokszállás, 881. apr. 8.

Tek. Szerkesztő Ur!

Becses lapjának egyik multkori számában egy felhivás jelent meg „Létesitsünk megyénkben paedagogiai szaklapot" czim alatt Engedje meg, hogy szerény észrevételemet megtegyem ez igen fontos felhivásra. A tárgy elég érdekes, minden tanitónak kötelessége, hogy véleményét adja és töle kitelhetőleg pártolja ezen inditványt ugy, hogy minélelőbb testté váljék. Tudtommal, eddig csak a szolnoki közs. tantestület adta véleményét, mig a többi Jász-Nagykun-Szolnokmegyei tanitók; számranézve 291 szépen agyon hallgatta az egész dolgot. Régi bajunk az már nekünk, hogy a tulzó fokig közömbösek vagyunk és csak akkor kapkodunk fühöz-fához, mikor már a ház ég fejünk fölött.

Áttérve a felhivásra, a következő észrevételt vagyok bátor reá megtenni.

Alakitsunk elősször megyei tanitó-testületet, de nem ugy, mint a jelenlegi, hogy az egész megyei tanitó-egyletet csupán a szolnoki tanitó testület képezi. Hanem alakitsuk meg a járási tanitóköröket névszerint: Az alsó jászsági és felső jászsági, az alsó, felső és közép tiszai járási tanitókört.

Ha ezek megalakultak és egy testté olvadnak, lesz meg a valódi Jász-Nagykun-Szolnokmegyei tanitó-egylet. Ez az első és legfontosabb tényező, véleményem szerint csakis ezen eljárás által lehet alapitani egy megyei szaklapot. Igy történt ez Ungmegyében, midőn az ungmegyei tanügy létrejött

Ezen alapon jött létre a délm. tanitóegyl. értesitője, a győrvidéki tanitóegyl. értesitője, a felvidéki tanügy stb. számra nézve 25–30.

Ez hát az első lépés és ennek alapján magam is mint a szolnoki közs. tanitó testület, azon nézetben vagyok hogy először egyesüljünk az egyesület zászlaja alá. „Viribus unitis"! egyesült erővel minden kivihető. Ennek megtörténte után, lesz lehetséges a tárgyhoz tüzetesebben szólani és a készleteket a maga módja szerint megállapitani.

Goldstein Jakab,
főtanitó.

---

zének gyöngéd szoritását; hallod szived hurjait erősen pengető hangjának tiszta csengését. Látod, mint akar kitárt karjaid közé rohanni, hogy szerető kebledre boruljon ..... oh és érzed, érzed hogy e perczben elsötétül előtted az előbbi perczben még a tiszta fényt árasztó menyországnak hitt világ. Mintegy varázscsapásra a kéjtől mámoros helyzet a pokol minden kinjait jóval felülmuló kétségbeejtő helyzetté változik..... Látod a poklot hozó sátánt, mely kölcsönös boldogságotok megrontását czélzó közbejövetele által elvágja az utat a kölcsönös közeledéshez, a boldogitó, kéjtárasztó öleléshez és elragadja tőled élted és boldogságod angyalát. Látod angyalodnak a boldogságért és szerelemért vivó tusában a női alakban megjelent sátán általi legyőzetését; látod, mint fon a boldogságrontó pokoli követ angyalod hajazatából sürü fátyolt, hogy vágyó tekinteted elől elvonja a menyországot; hallod, mint iparkodik ellensulyozni kétségbeesésteket és a rimánkodásokat győzelmének és hatalmának öntudata szülte ördöngős vigyorgásával és érzed, mint nehezedik reád mázsányi teherrel az elveszitett, ocsmányul elrablott boldogság kinos tudata.

Boldogság?!!

„Nap a boldogság, mely örök távolban ragyog feletünk, s mi e földet világgal tölti s melegével kevés virágait kifejti, csak a remény, a messze fény áldott sugárzata."

Oh, te érzed, hogy számodra veszve van minden boldógság; a te boldogságod egy távoli nap, mely minden sugarait a daemon által kijelölt helyre kénytelen lövelni, holott téged a leggyengébb sugara is felébresztene.

Hiába is biztatnálak a már oly gyakran elmondott koltői szavakkal:

„Hogyha egednek azurját fellegek elkomoritják,
Fellegen áthatoló nap legyen ott a remény."

Fájdalmas mosoly lebegne el sápadt arczodon e szavak hallatára és elkeseredett hangon mondanád most is, mint buskomorságod óta már oly gyakran:

„Mi a remény? Förtelmes kéjleány,
Ki minden embert egyaránt ölel.
Ha rá pazarlod legszebb kincsedet,
Az ifjuságot: akkor elhagy, el!"

Szegény Romeo! Mennyi reménynyel, jogosult feltevéssel léptél a társadalomba! Mily rózsás szinbe festetted egykor sokat igérő jövődet! És ime. Oly rövid idő letelte után egy Karthausi módjára lemondasz a világról, eltaszitod magadtól az üdvözitő reményt és azt kivánod, hogy „égjen el hát árva lelkem."

És miért miedez? Mert látod, hogy fölèje helyezik az igazságtalan uton szerzett pénzbeli vagyont a tiszta érzelemnek? Mert látod, hogy az aranyban pompázó, pénzével kérkedhető nagyobb becsben áll a társadalom előtt, mint a sok évi fáradozás után megszerzett szellemi képzettséggel biró ember?

Mert látod, hogy sok évre szóló időtartamot engednek a fiatalságnak az akármely uton leendő vagyonszerzésre és az éveken át folytatandó erkölcstelen kalandozásra; mig a romlatlan szivü, erkölcsü és mulandó vagyonokban szükölködő fiatalság szerelmét puszta gyermeki ábrándnak, haszontalan töprenkedésnek tekintik?

Miért e lemondás, miért e reménytelenség? Nem várható-e, hogy valamint a láthatárunkból eltünő nap kevés óra mulva régi pompájában, gazdag sugárzatával ujra megjelenik láthatárunkon, arra világosságot és melegséget árasztva; ugy a társadalmi életben most uralkodó sötétség után a józan belátást, az igazi szellemi és erkölcsi erdem megjutalmazását szülő jótékony nap fogja ujra árasztani rég eltünt világosságát és melegségét?

Te kétkedve rázod fejedet?

Oh szegény Romeó! ! !

Helyi hirek.

— *Betörések.* E hó 4 én éjjel ismeretlen tettesek özv. Stancsek Ágostonnénak az izr. iskola mellet levő házába betörtek és az éléskamrát oly ügyesen fosztották meg mindenféletől, hogy a háznép közül senki fel nem ébredt s csak reggel vétetett észre, hogy az elmult éjjel nem szivesen látott vendégek garázdálkodtak a házban. A feljelentés már reggeli hat óra tájban történt meg, de a kárvallott azon elégtételben részesittetett, hogy a hivatalos órák beálltáig t. i. reggeli 8 óráig váratták a szükséges feljelentés hivatalos elfogadása végett. A délelőtt folyamán a főkapitány megbizásából két „bakter" jelent meg a helyszinén, hogy szemlét tartson. A szemle pedig abból állt, hogy a lábnyomokat vizsgálták, azon biztos (!) reményben, hogy a lábminősége a tettesek felismerésére fog vezetni. — No, majd meglátjuk! — A lábnyomokról itélve, a gaz tettesek a ház előtt levö kis virágos kertecske alacsony keritésén átmászva, az utczára nyiló szoba ablakán keresztül lesték,

hogy mikor veszi át Morpheus csendes birodalmát, A kis virágos kertecskéből ismét az utcára mehettek és onnan a nagy kapun át a ház udvarába mászhattak. A lábnyomok az éléskamara ablakáig vezetnek; a tettesek tehát alkalmasint meggyőződést akartak maguknak szerezni arról, vajjon nem lehetne e az ablakon keresztül az éléskamarába jutni; minthogy ennek lehetetlenségét beláthatták, a folyósóról az éléskamarába nyiló ajtón keresztül hatoltak be a vágyaik tárgyait tartalmazó éléskamarába, melynek ajtaját a legnagyobb ügyességgel nyitották ki. Két zárt a legnagyobb csendben nyitottak ki és minden zegetzugot kikutatva végre mintegy 100 icze liba- és disznózsirral valamint 5 pár férfi-fehérnemüvel és még egyéb aprólékos tárgygyal odább álltak. Kifelé már a kis utcaajtón keresztül mentek, ennek zárját ugyancsak szép csendben fére tolva. Tekintve azt, hogy 100 icze zsirt egy ember nem vihetett volna el, kinek még azonkivül az útjában álló akadályok elháritását is kellett volna végeznie; feltehető, hogy többen vihették véghez a tettet. A lábnyomok igen kis lábról tanuskodnak, amely körülmény arra enged következtetni, hogy a tettesek között bizonyosan volt nő is. A tett végrehajtása végre arról is tanuskodik, hogy a tettesek a helyet meglehetősen ismerhették. — A nyomozást meggátolja első sorban azon körülmény, hogy az nem rögtön a feljelentés után kezdethetett meg, mivel a kárvallottnak a hivatalos órát kellett bevárnia, mig a történteket illetékes helyen előadhatta. — Nagyon kivánatos volna, hogy a város külön rendőrközegekkel rendelkeznék, amely a feljelentést minden időben elfogadhatná és a nyomozásokat rögtön a feljelentés után megkezdhetné. — Ugyancsak az elmult héten t. i. e hó 5-éjjel ugyancsak ismeretlen tettesek — értesülésünk szerint — Steiner Mór helybeli kereskedő ur lakásába törtek és onnen mintegy 40 liter libazsirt és két élő libát vittek el. — No lám! Mennyire napirendre került nálunk a zsirlopás „nemes" mestersége

— *Tüz.* E hó 3-án éjjel dobszó zavarta a lakósok álmá it, jelezvén, hogy valahol tüz ütött ki. Mint minden tüzvész alkalmával, különösen, ha az éjjel történik, ugy ez alkalommal is izgatottságba hozta a dobszó a lakósokat — Hogy az izgatott lakósok közül ment — e valaki oltani a tüzet. — arra nehéz volna felelni. — Csak másnap tudták meg, hogy két boglya szalmába kapott a tüz, mely a szalmát egészen felemésztette.

— *Halvacsora.* A helybeli polg. cassinó Bagosy Károly ur és többek inditványára a mult ho 27-én tartott választmányi ülés határozata értelmében e hó 9-ikén halvacsorát rendezett a „Magyar király" éttermében. Egy teriték ára egy üveg borral együtt 1 frt. 20 kr. volt. Minthogy a halvacsora épen lapunk zártakor tartatik meg, annak lefolyásáról csak lapunk legközelebbi számában fogunk megemlékezhetni. Mint hirlik, az egyesült ellenzéki párthivek által felléptetendő képviselő jelölt, Horánszky Nándor úr, szintén részt veend a halvacsorában. — No, hiszszük, hogy a legközelebbi választások bizonyára szóba kerülnek.

— *Baleset.* E hó 7-én délután 1 óra tájban egy a piacztérről mindenféle bevásárlott holmival megrakott ember hazafelé menve a Reiner Lipót ur háza előtt levő sikamlós járdán elcsuszván oly szerencsétlenül esett el, hogy mindkét lába eltört. A szerencsétlen ember jajveszékelve maradt a földön heverve mig könyörületes emberek biztos helyre nem szállitották.

— *Pártmozgalom.* A f. hó 10-ére meghatározott megyei 48-asok pártértekezlete a folytonos esőzés okozta járatlan utak miatt jövő vasárnapra halasztatott. A pártértekezletre az országgyülési függetlenségi párt Eötvös Károly képviselőt küldi, hogy ez a pártot képviselje.

— *Megjelent* Kludik Imre a Lehel-Kürt szerkesztőjének magyar forditásában Béranger: Önéletrajzom czimü müvének I. füzete csinos kiállitásban Hay Fülöp nyomdájából. A második füzet f. hó 15-én fog szétküldetni. A két füzet ára 70 kr. Figyelmébe ajánljuk olvasóinknak e müvet. Irodalmunkra mindenesetre nyereségnek tekinthetjük Béranger, a hires franczia dalköltő önéletrajzának magyar forditását birhatni.

— *Hymen.* Breuer Ignácz helybeli kereskedő ur e hó 12-én fogja Hertzka Irma kisasszonyt a budapesti izr. templomban oltárhoz vezetni. Tartós boldogságot kivánunk!

Megyei hirek.

— *Ujszász* községének a m; k r; földmivelés ipar is kereskegelem ügyi miniszterium szerdai napra heti vásárt engedélyezett.

— *Törökszentmiklós, 1881 április 6.* Petroleum olaj áldozata lett f. hó 4-én éjjel az itteni leány neveldében cseléd ként alkalmazva volt Lipcsei Erzsébet nevü 16 éves hajadon, ugyanis: A szerencsétlen nő a mondott éjjel reá bizott teendői teljesitése végett a folyosóra ment ki a kezében égve tartott petróleum lámpával, midőn a leányt oly nagy mérvü szédülési roham lepte meg, hogy annak következtében a földre bukott, a kezében tartott lámpa természetesen összetört, a benne volt olaj rögtön lángra lobbant s a földön fekvő nőnek ruhái égni kezdtek ahol is a tüz oly nagy mérvet öltött, hogy a szerencsétlennek nem csak ruhái, de maga is annyira összeégett, hogy másnap reggel meghalt — Amint az esetről értesültem, a szerencsétlen nő nagy kinjai között az épület csengetyüjéhez vánszorgott és azt rángatta, azonban mivel az eset az éjnek késő óráiban történt, a neveldében alkalmzzott „Paulai-Szt.-Vincze" testvérek jóllehet a csengetést hallották, de ez esetet fel nem téve, éjnek idejében kimenni rettegtek, igy történt tehát, hogy a szerencsétlen segélyben nem részesülhetett. — A történteknek a neveldebeliek csak reggel jöttek tudomására. Az eset az apácza néniket nagyon meghatotta és a tegnapi napon tartott temetés alkalmával valamennyien jelen voltak.

— *Jász-Kis-Ér*en a tavaszi országos vásár 1881. évi april. hó 24—25-ik napjain fog megtartatni.

— *Nagylelkü adomány.* Mint minket Mezőturról értesitenek, Nagy Sándor Mezőtur város egyik legtekintélyesebb polgára ezer forint alapitványt teti, melynek évi kamatai a mezőturi elemi iskola református árva és szegény gyermekei ruházatának beszerzésére lesznek forditandók.

— „*Egy mezőturi lakos* nagyon nehezteli egyik karczagi lapban, hogy Ercsi Dániel születésének századik évfordulójára mi hivtuk fel a turiak figyelmét. Ezzel a nehezteléssel szemben kijelentjük, miszerint mi nem vindikálunk magunknak sem dicsőséget sem irodalom — történeti ismeretet sem semmit, ezért a felhivásért, átengedjük a járandóságot mind annak az „egy mezőturi lakos"-nak, ki teljes tudatával volt ugyan a jelentékeny napnak sőt tudott is valamit „a már kivitelben lévő eszmé"-ről, még sem szólt volna egy árva kukkot sem, nehogy megtudják a szomszédokban — miben sántikál egy mezőturi lakos. — Hisz régi dolog az, hogy a mécsnek véka alatt a helye!

— *Megyénk főispánjának lemondási hire* járta be a mult hó utóljan az összes hazai lapokat. Hallottunk e lemondásról valamit még hónapok előtt mi is, de valamint akkor nem adhattunk annak hitelt, ugy legalább is elkésett hirnek tekintettük most is, midőn az felszinre került, — azért ovakodtunk annak közlésétől; — most azonban — öszinte örömünkre — azt halljuk, hogy az egész lemondási hir mende-monda volt.

— *Gyásshirek.* Jász-Berény legidősb emberét Sós Józsefné asszonyt mult hó 27-én temették. A boldogult 1775. aug. 15-én született. — A karczagi törvényszék elnökének Popovics Zsigmond urnak mult hó 27-én egy kedves kis fia toroklobban halt meg. — Jezerniczki Ödön szigorló orvos, dr. Jezerniczki jászkiséri orvosnak szépreményü fia f. hó 4-én éltének 25-ik évében tüdővészben meghalt.

— *Jász-Berény város* és a vasuti állomás közt elterülő gödrök sokasága ellen emel panaszt az ottani lap, — és méltán. Hát nem lehetne e gödrös helyeken keresztül jó utat késziteni a Bathó-kert alsó részéig ott, hol annyi a homok, mint a „jász eső"?! Hisz ez az út rövidebb s kellemesebb volna, mint az ugynevezett kő-út, s ezen kivül a gyalogjáróknak is elismerésre méltó előny nyujtatnék ez által. Mi hiszszük, hogy ha Náczi bácsi volna az intéző erő ez napság Berényben, ez az ohajtott út még e tavaszon készen lenne gyönyörü fasorral szegélyezve mint a hogy „dukál."

— *Karczagról* irják nekünk: Mult hó 28-án ritka s a köznép előtt nagy fontosságu ünnepélynek volt városunk szinhelye, e napon tétetett fel ugyan is a ref. egyház tornyába az uj, 18 mm. sulyu nagy harang. A felhuzás természetesen csigasorral történt, melynek lassu menetét az egész templom-tért elözönlő tengernyi nép feszült figyelemmel kiséré s csak akkor vettek nagy lélekzetet, midőn a harang rendeltetése helyére jutott. Mint biztos forrásból értesülők sokaknak keblét öröm dagasztja emiatt, mivel elvégre van hát már valaki — vagy jobban mondva valami — ki a Hortobágy Berettyó vidéki belvizszabályzó társulatnak tervbevett félmilliós kölcsönét ki fogná fizetni t. i. a nagy harang!

— *Néha a fatuskó is elsül.* A „K.-k." irja, hogy Cs N. J. karczagi szücsmester a napokban egy fatuskót akart löporral szétvetetni; az aránytalanul sok s ügyetlenül használt löpor azonban a meggyujtás következtében kilobbant s a vigyázatlan tűzmestert ugy szemen köpte, hogy ennek következtében egyik szemét teljesen elveszté s a másikra is csak kissé sejt.

Felelős szerkesztő: Kun László.
Laptulajdonos: Pásztor László.

HIRDETÉSEK.

A ZIMMERMANN-féle vetőgépek

szabadalmazott három harázdás ekék, konkolytisztitó gépek, dobsinek, gépszijjak, mozgonycsövek, gépolaj, szabalm. galvanizált tüskésodrony mindenféle kertesek számára, Amerikai kukoricamorzsolók és darálók kézihajtással és lóerőre, Cséplőgépek, szelelő rostók.

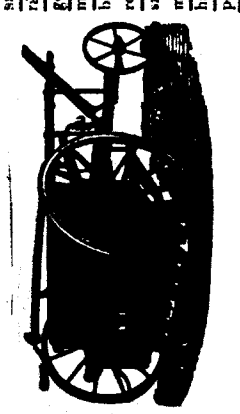

Moskovits M. és S.
Budapesten váczi-körut 47. és bárány utcza 2.
Kivánatra képes árjegyzéket bérmentve ingyen küldünk.
2—8

80. / 1881. szám. **Arverési hirdetés.**

Alulirt kiküldött végrehajtó a polg. tk. rdtt. 403. §-a értelmében ezennel közhirré teszi. hogy a kunszentmártoni kir. járásbiróság 3092/1879. sz. végzése által **ifj. Szinovicz Lajosné és társai** ellen id. Szinovicz Lajos részére 2491 frt követelés végett elrendelt kielégitési végrehajtás folytán biróilag lefoglalt, s 3000 frtra becsült gőzmozdony, cséplőgép és malomszerkezetből álló ingóságok nyilvános árverés utján eladandók, minek a helyszinén, vagyis Czibakházán leendő eszközlésére határidőül 1881-ik évi aprilis hó 16 dik napjának délelőtti 10 órája kitüzetetett, melyhez a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel meghivatnak: hogy az érdeklett ingóságok emez árverésen, a polg. tk. rdtt. 406. §-a szerint szükség esetében becsáron alul is eladatni fognak.

Kelt Kun-Szt.-Márton, 1881-ik évi mártius hó 31-ik napján.

1—1 ***Ádám József,***
kik. bir. végrehajtó.

Kerestetik

600 vagy 800 holdas birtok haszonbérbe, jobbadán szántóföld valamelyik vasuti állomás közelében kellő gazdasági épületekkel ellátva, — ajánlatokat elfogad **Mezey Fülöp, Dévaványán.**

2—2

Eladó csemeték.

Alulirottnak puszta-ujkuti birtokán — u. p. Török-Szt.-Miklós — vidékünkön tenyèsző mindenféle

erdei fák és **disz-bokrok**

2—7 évesek a legjutányosabb áron kaphatók.

P.-Ujkut, 1881. mart. 24.

Jurenák Sándor.

3—3

1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában Szolnokon.

V. évfolyam 16—225. Szolnok, 1881. aprilis 17-én.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél » . . 2 » 50 kr.
Negyed » . . 1 » 30 »
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik heten kétszer:
vasárnap.
E lapnak úgy anyagi, mint szellemi oldalát illető küldemények, valamint a reclamatiók a szerkesztőséghez (Szolnok, Molnár-utcza 922. sz.) czimzendők.

Előfizetések és hirdetések
fe vétetnek a szerkesztőségnél és Makray László ur üzletében Szolnokon, és minden kir. postahivatalnál.
Kéziratok nem adatnak vissza és csak akkor fognak közöltetni, ha tudjuk kiktől jönek

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer » — — — — — — 16 »
3-szor » — — — — — — 12 »

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
A NYILTTÉR-nek minden hasáb garmond sornyi tere 25 kr.
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Lapunknál május 1-én szerkesztő-változás állván be, tisztelettel kérjük mindazon előfizetőinket, bármi irányban tartozásban vannak, miszerint tartozásaikat e hó végeig sziveskedjenek beküldeni, hogy az uj szerkesztővel minden ez irányban felmerülhető nehézségek nélkül elszámolhassunk. Reméljük, hogy t. közönségünk figyelembe veszi e fontos körülményt s fölment bennünket a többszöri ily irányu kérelem ismétlésétől.

Feltámadás napján.

Milliók ünneplik ma az emberiség megváltójának dicső feltámadását, a világszabaditás isteni munkáját, az eszme legszebb, s legfényesebb diadalát, melyet a golgotai vértanu végszava szentelt meg, midőn nagy lelkét e szóval sohajtá ki: b e t e l j e s e d e t t!

Nagy lelki meghatottságot idéz elő a vallásos ember lelkében e magasztos ünnep mindannyiszor, valahányszor ez évenként fel-fel virrad, mert magábaszállásra készti a jobb lelkeket annnak tudata, hogy az istenember keresztre feszitették, megöleték, — de az eszme melyért küzdött s szenvedett: feltámadott dicsőségesen s él örökre. Mi volt az Isten képére teremtett ember a megváltás előtt? — Egy irány nélküli tömeg minden magasabb erkölcsü czél nélkül, torzképe az emberinek. Az óta ismeri az ember erkölcsi czélját, tudja az irányt, a tévelygések tömkelegében az isteni ész fénye világit utjára, az állati szolgaságból feloldott lélek magas rendeltetésének tiszta tudatára ébredt, szóval: ember lett az ember.

A kereszténység világujitó nagy munkáját senki sem vitathrtja el. A megváltónak ezen szavai „Tanitsatok minden népet“ — nemzeteket alapitott melyeknél az ész világa s a szeretet angyala intézi az emberek sorsát. A világosság győzött a sötétség fölött!

Ünnepeljük tehát szent áhitattal a feltámadást mint lelki ujjászületésünk nagy napját, kegyeletes emlékezettel csügve a népboldogitó eszmék nagy vértanuján, a megváltón!

Eddig érve, mintegy önkénytelenül kél bennünk a kérdés, valljon társadalmi életünk egén mikor kel fel a boldogitó s örvendetes feltámadás napja?

Örömmel jelenthetjük, miszerint városunk közérdekében némi örvendetes derűt jelezhetünk. A legutóbb tartott városi közgyülés lefolyása legalább feljogosit erre bennünket. Képviselő testületünk ugyanis, mely eddig pártokra szakadva, önmagát emésztve gyakran a közönség kárával járó harczot vitt: a legpéldásabb egyetértéssel hozá meg ama fontos határozatait, melyek közül mindenik hivatva van városunknak szebb jövőt teremteni. Adja az ég, hogy ez a kis derü, mely községi életünk egén dereng, ne legyen csalóka fény. Vajha ütne a feltámadás órája, s a polgárok belátva a sok fenyegető vészt, vállvetett erővel, kölcsönös szeretettel és a bölcsebbek kitartó támogatása által siettetnék a boldogabb jövő alapjának lerakását!

A feltámadás napján lehetetlen hallgatnunk azon vészről, mely megyénknek tiszamenti községeit jelenleg fenyegeti. Értjük az árviz-veszélyt. A Tisza, a Körös, a Zagyva, megyénket szelő eme folyók, melyek máskor bőséget s áldást hoztak a partjain lakó magyarnak, most átkot és veszedelmet hoznak.

„A magyar alföld mindenütt a sors sujtó lába alatt görnyed. Folyamok, föld árja és gyülemlő belvizek boritják a legtermékenyebb sikokat. A fölázott föld inog és süppedez az épületek terhe alatt s szerény hajlékok falai repedeznek és összedőléssel fenyegetnek. Ez a szerencsétlen nép férfiai nem fordithatják erejöket hasznos munkára, nem maradhatnak családjuk kebelén, nem vigasztalhatják a remegő nőt, a siró gyermeket. mert éjjel-nappal, szélben, viharban ott kell állni a töltésen, a folyamok gátjain s létenül és álmatlanul, fáradságot és pihenést nem ismerve kell őrködni, hogy a zajgó áradat el ne szakgassa fékeit s iszap alá ne temesse egy nemzedéknek jóllétét, örömét, reményeit.“

Meddig tart még e rettentő küzdelem, e szorongatott szegény népnek mikor üt a megváltás boldog órája, mi lesz a harczok vége — csak az Isten tudja.

Adja a Mindenható, hogy e feltámadás napja a szorongatott népet veszélyen kivül találja, és hogy erkölcsi s társadalmi ujjászületésünk felett mennél előbb örvendhessünk!

IPAR, KERESKEDELEM és KÖZGAZDÁSZAT.

Debreczeni ipar-műkiállitás.

(Saját tudósitónktól)

Debreczen, april hóban.

Az utóbbi időkben az ipar fejlesztésére országszerte megindult üdvös mozgalom Debreczen városban is arra birta az iparos köröket, hogy itt, a magyar alföld fővárosában egy országos ipar-műkiállitás rendeztessék, kapcsolatban az itt ugyancsak e folyó év aug. havában megtartandó iparos vándorgyűléssel.

Az ügyet az iparos ifjuság egylete vette kezébe, melynek ügybuzgó tisztviselői fáradságot nem ismerő buzgalommal, az ügy iránti nemes hévvel, serényen munkálkodnak a kiállitás sikerének előmozditásán.

Az előkészületek szakadatlanul folynak s a végrehajtó bizottság tevékenysége folytán létrejött mozgalom a legszebb reményekre jogosit. A kiállitás erkölcsi s anyagi támogatását megigérték: Debreczen városa, a keresk. s iparkamara, a helybeli pénzintézetek, ipartársulatok, sőt a kereskedelmi s iparügyi miniszterium és a legnagyobb érdeklődéssel viseltetik e kiállitás iránt. A miniszter személyesen jelen lesz a kiállitás megnyitásán.

Daczára, hogy a bejelentési idő határnapja még távol van. már is igen sok bejelentés érkezett, Budapestről, Váczról, Marosvásárhelyről, Kassáról.

A helybeli iparosok is egész lelkesedéssel vallják magukénak a kiállitás ügyét, melyen az ipar csaknem minden ága képviselve lesz, Többek közt egy itteni műlakatos az általa feltalált uj szerkezetű telefonnal fogja behálózni a kiállitás helyiségét.

Az itt folyó nagy mozgalom hullámai kell, hogy a vidékre is eljussanak, hogy a vidék iparosai közül is mentül többen siessenek emelni az i p a r ü n n e p é n e k magasztosságát. Ilt az alkalom, hogy iparosaink bemutassák a szakmájukban a székesfehérvári kiállitás óta tett haladást, — megismertessék termékeikkel a fogyasztó közönséget.

Tájékoztatóul felemlitjük, hogy a bejelentések julius 1-ig, a kiállitandó tárgyak pedig julius 20-tól aug. 10-éig a kiállitás végrehajtó bizottságának Debreczenbe küldendők. A tárgyakért e bizottság felelősséget vállal, s azokért térdij nem fizettetik; a Debreczenbe s visszaszállitás azonban kiállitó költségén történik.

Nemcsak önálló iparosok, hanem segédek és tanonczok is állithatnak ki tárgyakat. A kiállitásra elfogadott munkák és czikkek készitői jutalmul emlékokmányt, a kiváló tárgyak készitői arany-, ezüst- vagy bronzérmet nyerendnek, s kiállitók a kiállitásra szabad jegyet fognak kapni.

A kiállitás a ref. főiskola palotájában lesz, melynek nagyszerü termei, óriási udvara épen alkalmasok e czélra. *S. B.*

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI ÜGYEK.

Jász-Árokszállás, 1880. april 10.

Tek. Szerkesztő ur!

A „Jász-Nagykun-Szolnok“ czimü lap egyike az ország azon lapjainak, melyben minden alkalommal találunk valamit a tanügyről.

Miután azt gondolom, hogy ezen lapot megyénk összes tanitói ha nem is járatják, de legalább olvassák, elhatároztam magamat, egy 14-ik századbeli rendeletet közzé tenni, mely érdekes világitásba helyezi az akkori spanyol tanügyet.

Egy spanyol tanügyi lap nem régiben Heinrich, Castilia királyának egy a 14. századból származott rendeletét közli, mely a spanyol iskolamesternek (tanitónak) különféle szabadalmakat adott, s mely rendeletet a spanyol királyok egész a jelen század elejéig ismételten megujitottak.

Az érdekes rendelet igy hangzik:

„Elrendeljük és tudtokra adjuk biráinknak, hogy azon urakat, kik a tudományok elemeit tanitják, nem szabad bármily okból fogságba vetni, (nem régiben a solti biró bizony koterbe tette a tanitót minden ok nélkül), vagy törvényileg zaklatni, és hogy őket ne tegyétek nyilvános őrizet alá, mielőtt a mi tanácsunknál kérdést nem tettetek; gyilkosság esetében azonban elfoghatjátok és fogságba helyezhetitek s a j á t h á z u k b a n, de azután átadjátok őket a mi törvényszékünknek, magatok semmi esetre sem mondván felettök itéletet — ezer kettős arany forint büntetés alatt —

Item: elrendeljük és tudtul adjuk biráinknak, hogy ha a néptanitónak van, az ő ügyöket kell mindenekelőtt elővenni, s hogy a birók és iródiákok a tanitók üdvözlésére felkeljenek s három lépéssel előjök menjenek, kötelességök őket meghallgatni s nekik igazságot szolgáltatni — ezer kettős arany forint büntetés alatt — (D e s o k k e t t ő s a r a n y b ü n t e t é s t k e l l e n e m o s t s o k a k n a k f i z e t n i.)

Item: elrendeljük és parancsoljuk, hogy az első tudásnak nevezett mesterei, fegyvert hordozhassanak védelemre és támadásra, szabad nékik kardos szolgát vagy rabot tartani, ugy szintén csatalovakat (n i n c s m o s t a r r a v a l ó p é n z!) azon személyek és birák, kik mondottnak ellene cselekszenek, — ezer kettős arany forint büntetést fizetnek.

Item: Ha a tanitók már nem képesek oktatni, akaratunk, hogy mindazon kedvezményeket és előjogokat élvezzék, melyek házunk herczegeinek, báróinak és grófjainak osztályrészül jutnak, s hogy minden megadassék nekik fentartásukra, amire évenkint szükségök van, és hogy a megkivántató összegeket kincstárnokunktol követelhessék és kifizettethessék, mely kedvezményezés életök végeig tartson.

Goldstein Jakab.

Jászberényi levelek.

V.

(—o—) Legény-egylet, nőegylet, dalegylet . . . E három egylet virágzik most leginkább városunkban. A kaszinó egylet, mely a követválasztás kövét még eddig titkon fogja csak, most nem ad életjelet magáról. Csendes, mint a sir . . .

Annál nagyobb érdekkel nézhetjük a nőegylet sikeres működését, melynek minden lépése, minden mozzanata áldásos sikert biztosit magának s fönállásának, mint

épen a legényegylet is, mely már önjavára szépen sikerült műkedvelőelőadást tartott annak idején.

Legutóbb pedig a nőegylet (e hó 9.) tartott egy minden tekintetben szépen sikerült műkedvelő előadást saját alapja javára, melyen a bruttó bevétel 183 frt 80 kr. volt. Anyagi oldalát ez jellemzi legjobban, szellemi oldalát pedig az összes szereplők kerekded és szabatos játéka s azon jótékony hatás, melyet az egész előadás a közönség kedélyére gyakorolt.

A „Czigány" szerencsés választás volt valóban s elég nagyszabásu darab arra, hogy vidéki műkedvelők érvényesitsék kedvüket és tehetségüket a darab sikeres megoldása körül. S ez valóban be is teljesült. A szereplők vetélkedtek egymás fölülmulásában, mely nemes vetély azt eredményezte, hogy a darab előadása mint szépen kidomboritott egész állt a közönség előtt. A jelnezek, mint a játék, találók valának.

A dalárda is kedvet kapott a nőegylet sikeres és fényesnek mondható előadásból, s elhatározta legközelebb szintén alapja javára műkedvelő eladást rendezni s tartani, s mi méltán legjobb sikert jósolhatunk ez egyletnek is, mert erőkben és tehetségekben nem szükölködik.

A nagyhit napjai ily előadásra nem levén alkalmasok, más téren tesz kedves szolgálatot a dalárda.

„Jeruzsalem városában
Szivszakasztó némaság van;
Ember, állat, alszik, hallgat,
Hallgass te is — zárd be ajkad, —
Nézd, Judás a p é n z t olvassa . . .

Nagypénteken a dalárda énekli a templomban a „Miserere"-t, a két ünnepen pedig válogatott darabokat együtt ad elö a főgymn. ifjuság énekkarával, és a Risznernövelde tanitványaival. Már hetekkel ezelött folytak a gyakorlatok, s mint alkalmunk volt meggőződhetni, a mondott napok nem csupán az áhitat, de a müélv napjai is lesznek.

És majd csak azután, midőn már Júdás elárulta volt az igaz vért s midőn a f ö l t á m a d á s isteni actusának jelképes nagy ünnepe elmulik; rendez a dalegylet szokott kedélyes dalestélyeket s illetve először csak e g y e t, azután a többit. Mi előre is üdvözöljük a dalegyletet s sikert kivánunk minden előadásához, melyről a tudósitásokat majd más irja meg, mivel e levelemmel bezárom szerepemet, sokkal inkább fontos szerepet vállalván el e lapoknál, melynek hasábjain azonban — bár más szerepkörben — reményem van Jászberény lelkes közönségével továbbra is s ha élünk, tán sok ideig találkozhatni.

Most még csak annyit, hogy K o z m a kir. főügyész a zsidó ünnepek alkalmából leirt az ügyészséghez, hogy a kir. ügyészek tegyék közzé a hitközségnél, miszerint a szerencsétlen zsidó foglyok ünnepjeiket vallási elveik szerint ünnepelhessék s e czélból adakozzanak. Itt is fölkarolták ez emberies kedvezményt az izraeliták, s volt, ki igen bőkezüleg adakozott e czélra, de volt — főleg a gazdagabbak között, ki 20 krral áldozott. Majd ha valami uton b e k e r ü l n e az ilyen nagy lélek, ugyan hogy esnék neki, ha vigasztalan napjaiban másik társa ő róla is ily nagylelküleg gondoskodnék? Akinek olyan hirre kapott czége van a nagypiaczon, attól méltán nemesebb adakozást vártunk volna szerencsétlen sorsosai érdekében. De ne beszéljünk többet — boldog ünnepet!

Házasság és a nők.

Irta: TÖRÖK JÁNOS.

Ha csak irta volna; — de még fel is olvasta a n. é. közönségnek. Midőn felolvasása először kezembe akadt, teljesen megbotránkoztam azon; s szó nélkül hagytam volna ha csak egy jó barátom eszembe nem juttatja a biblia szavait, hogy: „a paréjt, a gyomot irtani kell."

A felolvasás a család jogi definitiójával kezdődik, a mint ez a jogtudományi munkákban megvan irva. Mi haszna volt ezt a n. érd. közönségnek elmondani, avagy ha már ilyetén definitiókkal áll elő, megmagyarázhatta volna a kereszteség és bérmálás elméletét is; a katekizmusokban ez is benn van.

Szidja ezután a n. é. k ö z ö n s é g e t, m e l y l e g i n k á b b h a j l a n d ó a z é l e t t á r s a k ö s s z e b o r o n á l á s á r a. (?) s elmondja, hogy a férfiak mikor kezdenek házasulási gondokkal foglalkozni, a mit különben is mindenki tud.

Tovább haladva azután kijelenti, hogy neki nem tetszenek a mostani állapotok, hogy ő azt szeretné, hogy a n ő t a r t s a e l f é r j é t. Hiszen édes öcsém azért férfi a férfi, hogy az életfentartás gondjai ő reája nehezedjenek, s az esetben, ha a férj neje szárnyai alá hajtva fejét a dolce far nientében csak makarónit ennék, és ambróziát innék, n e m a n ő, h a n e m a f é r j j u t n a a h á z a s s á g á l t a l t á p i n t é z e t b e, s ön, ugy látom ezt szeretné.

De még különben is, bármennyire igyekezzék is ön a legkedvezőtlenebb eseteket fölhozni, bármennyire igyekezzék is a pessimizmusa által nyakon csipett, s általánosnak feltüntetett különleges és ritka eseteket vázolni, midőn birsalma fanyarsággal beszél a férj később bekövetkezett vaksága és munkaképtelenségéről, az már mégis csak elvitázhatatlan, hogy a legtöbb normalis esetben nem a gyönge nő, hanem a férfi a család fönntartója. A nő csak támasza, segitsége neki; de sem ereje, sem hivatása, sem társadalmi helyzete nem képesiti, nem jogositja fel őt arra, sőt meg sem engedi neki, hogy ő legyen a család fönntartója, s mellette a férj, mint mamlasz here, tunyaságban töltse el életét. Erre nincs példa sehol a világon, ha csak ön nem mutatja majd meg valamikor, hogy igy is lehet.

Tovább haladva gyönyörüen festi a gyermekek ifju korát, s pulyka méreggel nekiront a „felsőbb helyen engedélyezett leány tan- és nevelő intézet"-eknek, melyekben szerinte még az irást, olvasást és a négy számmüveletet is elfelejtik a lányok. Ajánlom önnek, próba kedveért iratkozzék be ön is, talán nem lesz kárára.

A mi ezután jön az a családok képe; elénk állitása annak, hogy a nevelőintézetekből hazavitt leányt azonnal hosszú szoknyába öltöztetik, ablakhoz ültetik, mely az utcára nyilik, s ezzel kész a „müvelt lelkü, nemes keblü leány", ki Ponsont, Kock Pált és Zolát olvassa, mert mindig csak ezekre oktatták.

Nagy érdemü közönség, hallottad e felolvasást s nem fordultál el utálattal attól, ki leányaidról ilyeneket beszélt.

Neki ront aztán béka dühével a leánynevelő-intézetnek; pedig, kedves öcsém, mit csinálnánk, ha ezek nem volnának; hova járatnánk leányainkat? Beszél a kedves holmi virágnyelvről, s a „Pesti müvelt társalgó"-ról, melyeket tudtommal az ily tanitó intézetekben nem tanitanak; de a melyek közül ön az utolsónak, (mert hisz az első nem önnek való) kitünő hasznát vehetné. Avagy talán azért szidja ön a leány nevelő intézeteket, hogy ott nem tanitják a leányokat anyai érzelmekre? Dolgozatából ezt kell kivennem; de megenged, kedves öcsém, ez nem ide való, s igy nem a leány nevelő intézetekben kell keresni az anyai érzelmek hiányának és a társadalmi müveletlenségnek okát, hanem a családban, az apák és anyák (tisztelet a kivételeknek) büneiben, rosz példáiban, s ön jobban tett volna, ha a nevelő intézetre megeresztett sületlen viczczei helyett ezekre mutatott volna rá.

Hogy az ilyen „nagy müveltségü, szellemes és emelkedett kebliü" leány — irja továbbá — az iparost, kereskedöt lenézi, az bizonyos; bizonyos ám, de ennek sem a nevelő intézet az oka, hol köztudomás szerint nem szokás arról beszélni, hogy a maga férje asztalos lesz, a magáé pék, vagy nem tudom mi; hanem a család, a rosz nevelés; — avagy talán ön azt sem tudja, hogy a tanitás és nevelés az két különböző dolog?

S minő páratlan logikája van önnek, kedves öcsém, midőn kideriti, hogy félévre a menyekző után Borcsa szakácsné miatt a nagyságos asszony összeveszve férjével, bezárkozik szobájába, s nem engedi magát látni egy két napon át senki által, még férje és gyermekei által sem. Ugyan ugy-e? Ejnye, ejnye ön talán olyan férj lesz, a kinek fél év mulva már gyermekei lesznek. Lám, lám és ha felesége egy két napra bezárkozik, talán csak küld neki gyermekei által valami enni valót, hogy meg ne haljon éhen.

S ugyan honnan vette ön azt a gyönyörü példát, hogy ha a férj munkaképtelen lesz, a nő faképnél hagyja? — Bizonyára a Ponson és Kock regényeiből, melyeket ugy látszik kitünően ösmer. Nem csodálom, hogy ön ilyeneket beszélt; csak azon csodálkozom, hogy a „hold kedvese" — s a „fehér ház"-ból még különb példákat föl nem sorolt.

S most jön a házas élet ideális és kedélyi oldalának leirása. A mi itt jön, az tiszta szin bölcseség, (akár a csurgott viz), saját vélemény (szerény?) szerint. Itt magasztos lelke a költőiség világába téved, s saját vélemény szerint elő van adva, hogy a szegénység nem egyéb a szivre, mint egy nagy májusi fagy (mért nem deczemberi), melynek dere elhervasztja a szív tavaszi hajtásait. Jézusom, ilyen három sort még Shakespeare sem tudott egymáshoz pászolitatni, sem Bucsánszki Alajos. — Az ön szivének, nem tudom, minő hajtásai vannak; de eszének, látom tavaszi, mert zöld.

Kusza és ócska pemzlijével próbálja azután a házastársak közt később bekövetkezett kiábrándulást festeni; előadja, hogy a házastársak később megunják egymástt, s nagyot üt fejére (tollszárral csupán) és fölveti a kérdést, hogy miért van ez ugy? utánna téve zárjelek közé: „mert hogy igy van, azt tagadni nem lehet." — De igen is ehet, nagy reményü ifju uri ember; csak kivételes és ritka esetekben van igy. Ne menjünk messze, itt van városunk; — ha ön nekem be tudja bizonyitani, hogy 100 eset közül 2—3-nál több esetben előjön az, hogy a férj és nő egymásba unnak, akár urak, akár parasztok a házastársak, én elhiszem önnek, hogy ön a legszelidebb, legőszintébb és legjámborabb ember s értekezésének minden pontját vaktában aláirom; — de igy el kell fordulni öntől, mint a ki már oly sokszor és most is megmutatta, hogy szereti a különczködést, az alattomos feltünni vágyást s mint mindenben, úgy itt is a kivételek terén mozog; csupán csak ellentmondási viszketegből, mert mások másként gondolkodnak, mint ön.

Végül holmi bünlajstromokról beszél, melylyel előállhatna a nőknek, s azután bocsánatot kér tőlük ellenük elkövetett vétkeiért. Szegény fiatal ember, aristotelesi érzület van önben, pofon üt akárkit, s aztán bocsánatot kér. Látja, milyen bolondokat cselekszik.

Hiszem azonban, hogy a nők kiméletesebbek lesznek ön iránt, mint a minő ön volt irányukban, s oly nyájas, ártatlan, kedves, okos kis fiucskának, mint ön, megbocsátanak. Tudja be ezt is hibáik közé. Én azonban

TÁRCZA.

A milliomos irnok.

— Beszély. —

Irta: Tóth Albert.

Felső Magyarország regényes vidékén sürü erdővel benött hegy tövében fekszik egy szétszort házakból álló falu: Hargitta.

Nagyrészt faházakból áll, csak a templóm körül emelkednek egyes maradandóbb épületek, melyek nem zsással, de zsindellyel fedvék.

Kiérve a faluból egy valóban kies kastély tünik szemünkbe, mely kivül ugy mint belül a gazdagságot, a pompát hirdeti.

Az egész falu a kastély birtoka. Ugyancsak a kastély tulajdona azon vasgyár, mely kissé távolabb oly büszkén nyujtja fel a magasba örökösen füstölgő kormos kéményét.

Lent az alföld rónáin szintén tekintélyes földbirtok tartozik e kastélyhoz; melynek gazdag jövedelméről minden évben beszámolnak a nagyságos asszonynak gazdatisztjei; hozván magukkal eladott gabna árától duzzadó tárczákat.

Mind e birtokok tulajdonosa egy özvegy nő; ki minden gyönyörét egyetlen kis gyermekében találja fel. Ugy élnézi, a mint a fűben órákhosszat elszaladgál, virágokat szedve, pillangót üzve; melyekben ha kifáradott édes örömmel pihen meg szeretett anyja ölében.

Évre nézve a gyermek mintegy öt éves lehet. Piros-pozsgás arcza és gyönyörü bodor barna fürteivel igen kellemesen hat a szemlélőre. Okos élmeiből a szivjóság és gyermeki ártatlanság sugárzik.

Most is egy tarka pillangó megfogásán iparkodik. Hálóval kezében futkos utána, s ha olykor a füre száll, csendesen közeledik felé, kinyujtja hálóját, hogy lebritsa, de a pillangó elrepül! A gyermek nyomban utána. Most a pillangó egyenest a kastély alatt csörtető patak felé repül; a gyermek is arra, de — irigy sors — a pillangó a patakon átrepül s a gyermek biztosnak hitt zsákmánya elvesztésén sirásra fakadva néz a tovarepült pillangó felé! . . .

E perczben egy férfi közeledik a kastélyhoz, kit midőn a gyermek megpillantott, egyszerre megszünt sirni és e szavakkal: „Ákos bácsi!" „jön Ákos bácsi!" az érkező elé rohan és nagy kiváncsisággal kezdi sorra kutatni zsebeit, valljon nincs-é benne valami mézeskalács féle? De midőn mitsem talált benne, elszomorodva szóllt:

— Már nem szeret engem Ákos bácsi. Nem hozott semmit sem.

— De hogy nem Jenőkém, hoztam én gyémántom de milyen szépet ám!

— Én nem látom — szólt a kis gyermek reménytelenül.

— Itt van ni! válaszolt az ismeretlen és belső zsebéből mindenféle gyermekjátékokat vett ki; melyeket a kis gyermek látva ugyancsak össze csókolgatta az ezen tárgyak bőkezü ajándékozóját és nem szünt meg ezt kérdezősködésekkel ostromolni: „Mi ez?" „Hát ez mi?" „Mi a neve ennek a lónak?" „Hát ennek a kecskének?" stb. stb. De ismeretlenünk csakhamar elvált tőle és egyenest a kastélynak tartott.

Előzzük meg emberünket és nyissunk be a nagyságos Hargittay Béláné szobájába.

A benyiló ajtóval szemben egy pompás kereveten ül maga a nagyságos asszony.

Férjét három évvel ezelőtt elvesztő és most özvegy életet él.

Fiatal korában szép nő lehetett, de a negyvenöt év, az ő arczát is megfosztá kellemeitől. Inkább alacsony; mint magas; kissé görbült orra, melyet közönségesen „sas ormak" nevezünk, nem mindennapias jelleget kölcsönöz arczának.

Mellette társalgónője foglal helyet.

Hegyessy Krisztina kisasszony önnön vallomása szerint még csak 20 éves.

Krisztina kisasszony szőke, kékszemü, hosszas arczczal; kár, hogy egy kissé pisze orra van. Most hosszu fürtöket hord, melyek vállaira érnek le.

A férfiak iránt, — különösen pedig Hargittay Ákos irányában — rendkivüli nyájas szokott lenni.

Saját állitása szerint már hat kérője volt, de ő — mint maga szereti mondani — „bimbó" kiván maradni s nem ment férjhez. Mi elhisszük Krisztina kisasszonynak, hogy igazat mond, s csak azt nem vagyunk képesek érteni, miért akkor az a rendkivüli nyájasság a férfiak irányában?! No de ez az ő titka, erről ne beszéljünk.

Krisztina kisasszony árva lány, s már öt év óta a nagyságos Hargittayné társalgónéja. E minőségét igyekszik is kellőleg betölteni. Gyakran szokott asszonyának felolvasni, mit a nagyságos asszony mindig érdekkel hallgat.

Épen most is ezzel van elfoglalva, midőn a komornyik jelenti: „Hargitta Ákos ur óhajtja tiszteletét tenni!"

— Szivesen látom! szólt Hargittayné.

— Kéretem, várjon egy pillanatig! viszonz Krisztina kisasszony.

— A mint parancsolni méltóztatik! szólt a komornyik s távozott.

— Miért kivánja ön, kisasszony, Hargittay urat várakoztatni?

— Bocsánat asszonyom; elébb csinositok öltözetemen.

— Miért? Avagy van-é kegyeden valami csinositani való?

— Rózsa sincs hajékemben.

— De miért? Nem csodálnám, ha Hargittay ur megérdemelné?

— Oh Hargittay ur igen derék ember! válaszolt Krisztina ruháit illegetve.

— Ugy találja?! Én nem mondhatnám róla ugyanezt. Előttem ugy tünik fel, mint egy ravasz, hizelgő ember, ki szemben velünk, nyájas és jószivünek látszik, hátunk megett pedig ellenünk tör.

— Asszonyom! de hisz Hargittay ur önnek rokona?!

— Annál inkább fáj nekem, hogy igy kell előle nyilatkoznom, habár mindig eszemben van, hogy ő boldogult férjemnek legifjabb testvére.

adok önnek, kedves öcsém, még egy jó tanácsot, kettő lesz belőle; először: fogjon kiki abba, a mihez ért, vagy legalább érteni remél, s másodszor: a fiatal ember, bárminő lángésznek képzelje is magát, ne okoskodjék, ne vágyjék feltünni különczködése és henczegő, sértegető modora által; — s abból a fennen hirdetett nagy lelki müveltségből önre is ráfér mégy egy csipetnyi; mert „nem tudja az ember, hogy hol terem a gaz."

Helyi hirek.

— **Szerkesztő-változás.** Folyó évi május 1-sőtől kezdve lapunknál változás áll be, menynyiben az eddigi szerkesztő visszalép a lap szerkesztésétől s annak további szerkesztését Pásztor Ferencz, ez időszerint jászberényi gyakorló ügyvéd s a többiek közt lapunknak eddig is rendes munkatársa — veszi át. Mi azt hiszszük, hogy Pásztor Ferencz ur személyében jól választottunk, nemcsak azért, mivel mint teljesen független állásu egyén képes leend mindazon várakozásoknak eleget tenni, miket a közönség, a mai zürzavaros társadalmi viszonyaink közepett, a szerkesztőtől joggal megkivánhat, — de hiszszük e választás szerencsés voltát még azért is, mert a leendő szerkesztő azon személy, ki a főnállott „Jász-Kunság" — most „Lehel-Kürt" — czimü vidéki lapot, évekkel ezelőtt tapintatos és élénk szerkesztésével azon szinvonalra emelte, melyen az időben kevés vidéki lap állott. Bizonyságot tesz erről a nevezett lap mindazon száma, mely Pásztor Ferencz szerkesztése alatt jelent meg. Egyébiránt programmját a lap átvételével az uj szerkesztő — ki ugy lakását mint ügyvédi irodáját néhány nap mulva már Szolnokba helyezi át — annak idején e lapokba elmondandja.

— *Felolvasás* lesz e hó 18-án, husvét második napján délután 5 órakor az ipartársulat nagytermében. Dr. Somogyi Ignácz ur, lapunknak is t. munkatársa fog ez izben harmadszor felolvasást tartani. A felolvasás czime: „A viz szerepe a földön."

— *A helybeli polg. cassino* által e hó 9-én rendezett halvacsora igen jól sikerült; amennyiben nemcsak az ételek és a bor jó ize, hanem a résztvevők jó kedve is kedélyessé tette a mulatságot. Felköszöntések természetesen nem hiányoztak. A felköszöntések közül különösen kiemelendők a cassinó elnökének id. Scheffsik István urnak felköszöntései és Horánszky Nándor uré. — A résztvevők jó kedélyben és hangulatban csak későn éjjel oszoltak szét.

— *Egy szinész társaság* időzött városunkban e hó 13-án. Alkalmasint azon czélból jött ide, hogy itt Thalia oltárát felépitsék. Nem tudjuk, minek következtében hagyták el még az nap városunkat.

— *A Tisza* tulsó partját már egészen ellepte a viz; sőt már azzal fenyegetett, hogy a közlekedést meggátolja, amennyiben a Szandára vezető utat is kezdte ellepni A városi hatóság erélyes közbelépésének köszönhető, hogy a viz az országut feltöltése által a közlekedést meg nem szakitotta. E hó 13-án sok százra menő gyalogos és fuvaros munkálkodott az országut védgátain.

— *Névmagyarositás.* Róth Lipót polgártársunk, városunkban előnyösen ismert kávéház-tulajdonos családnevét „Réti"-re magyarositotta.

— *Választás.* Folyó hó 10-én ejtetett meg a budapesti kereskedelmi és iparkamarának, a szolnokial választó kerületből járó 2 kereskedő és 4 iparos kültagjának választása. A választás a „szolnoki ipartársulat" nagytermében tartatott, s a legnagyobb rendben folyt le. Választási elnökül Monszpart László és Kreutzer Balázs, jegyzőkül Szabó Imre és Kludik Gyula városi jegyzők működtek. A kereskedők részéről megválasztattak: Monszpart László és Adler Ignác szolnoki kereskedők, az iparosok részéről pedig Lengyel Antal, Kreutzer Balázs, Kenyeres Lajos szolnoki és Lábossy János T.-szt.-miklósi lakosok.

— *Hirdetmény.* Közhirré tétetik, miszerint a „Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete" kölcsöneinek közvetitésével egyetlen egy magán egyént sem bizott meg. Minthogy pedig sajnosan tapasztaltatott, hogy mindenféle kétes egyének beutaznak egy-egy vidéket, s közvetitőül tolván fel magukat, egyes egyének nyomott helyzetét kizsákmányolják, hallatlan közvetitési dijat kötvén ki maguknak, értesittetik tehát a közönség, miszerint leghelyesebben teendi, ha a nevezett intézettől felveendő kölcsönt, az intézettel szövetséges vidéki pénzintézet, kir. közjegyzők avagy községi előljárósági tag által közvetitik.

— *Tyukvadászat* folyt le e hó 14-én délben a Molnár utca sarkán. Valamely házból egy tyuk szabadult ki utczára, mire oly általános lótás-futás támadt az egész utczában, hogy az ember azt hitte, miszerint valami szerencsétlenség történt vagy hogy valamely megszökött tolvaj elfogásán törekednek a mezitláb szaladgáló nőcselédek. A futáson, kergetésen kivül még oly éktelen lármát produkáltak az illetők, hogy a nép csak ugy összecsődült, a történtekről kérdezősködve. Kár, hogy épen akkor nem volt szabad harangozni, különben tán még a harangokat is félrevererték volna az „illetők."

— *Névmagyarositó egylet* van alakuló félben. Mint értesülünk e hó 18-án nehány helybeli polgár a „Külső-Szolnokmegyei takarékpénztár" helyiségében azon czélból fog értekezletre megjelenni, hogy városunkban is — mint országunk több városaiban — névmagyarositó egyletet alakitsanak, melynek feladata volna az idegenhangzásu neveknek magyaros nevekre való változtathatása érdekében az illetőknek mindenben segitségére lenni. Ohajtjuk, hogy ezen egylet minél előbb megalakuljon s üdvös működése által szép sikert mutathasson fel.

— *A tervezetben volt* uj gőzmalom épitéséből — mint értesülünk — nem lesz semmi, mert a tővárosi kereskedők nem akarnak részvényeket vásárolni és a helybeli kereskedők nincsenek oly számban és helyzetben, hogy mind a részvényeket megvásárolhassák.

Megyei hirek.

— *Madarason* önkénytes tűzoltó egylet alakult, működő tagjainak száma eddigelé 58, főparancsnokká egyhangulag közfelkiáltással Farkas Sándor községi főjegyző választatott meg. — Őri József vidéki szinigazgató mintegy 4 hét óta többször meglehetősen sikerült szini-előadásaival villanyozza fel a madarasi egyhangu társas-életet, legközelebb a tűzoltó egylet pénztára javára adtak elő egy darabot, mely az egylet pénztárát 22 frt 70 krral gyarapitotta. A társulat mintegy 12—13 személyből áll s egy pár közülök magasabb igényeknek is képes volna megfelelni.

— *Ajánlkozás.* Egy elszegényedett, de jó családból származott nő, mint kulcsár, kiadó vagy felügyelő alkalmazást keres valamely uri családnál. Hajlandó urnők melletti belső szolgálatot is elvállalni. Bővebb felvilágositást ad e lapok szerkesztősége.

— *A jászberényi iparos-segédek társulatában* nem régiben azon eszme vettetett fel, hogy Jászberényben f. évi szept. hó 29-én műiparkiállitás rendeztessék. Ezen eszme általános viszhangra talált a jászberényi összes iparosoknál sőt az általános ipartársulatnál is. Ezen eszme megtestesitése czéljából már e hó 9-én értekezlet is tartatott Jászberényben, mely értekezleten majdnem valamennyi Jászberényben lakó iparos és azonkivül még számos jászberényi polgár vett részt.

— *Mint a „J. és V." irja* Marczius hó 19-én egy székesfehérvári illetőségü Orsonits István nevü fegyenez a jászberényi börtönben megőrült. Őrjöngése közepette megkötözve kocsin szállitották másnap a jászberényi kórházba, hol atropin-oldat fecskendeztek be naponként bőre alá s már márczius hó 31-én gyógyulva hocsáttathatott ki a kórházból — a börtönbe.

— *A kisujszállási dalegylet* e hó 17-én a kisujszállási nagyvendéglő diszes termében több mükedvelő szives közremüködése mellett hangversenyt rendez, melyet házias tánczmulatság fog követni.

Különfélék.

— *Mulattató Zsebkönyvtár* czim alatt Buzárovits Gusztáv könyvkiadó Esztergomban egy igen figyelemreméltó vállalatot inditott meg humorisztikus irodalmunk gyarapitására. Előkelő humoristáink java-része csoportosuló az életrevaló vállalat közé s elég lesz jellemzésül csak az eddig megjelent füzetek tartalmát is megérinteni. Az első füzet, Balázs Sándor, „A mama tyúkszeme" czimü novelláját közli; a második Lauka Gusztáv, „Az eltévedt csók" czimü vig beszélyét hozza; a harmadik Eckstein Ernő egyik legkitünőbb humorisztikus elbeszélését tartalmazza „Vörös Julcsa" czimmel Dr. Spinoza (Dr. Ompolyi M. Ernő) valóban talpraesett átdolgozásában; a negyedik füzet Győrffy Iván hirneves humorisztikus toasztozó „Hat humoros toasztját" mutatja be s az ötödik megint Lauka Gusztávtól két humoros novelettet ad ki „Egy agglegény viszontagságai s „Herczeg Ugrikovics Mirkó" czimmel. A következő füzetek hozzák Balázs Sándor, Lauka Gusztáv, s több kiváló iró humorisztikus novelláit, sőt Gvadányi József hirneves „Rontó Páljának kiadását, Eckstein néhány nagybecsü novellájának átdolgozását s humorisztikus költemények gyüjteményét. A „Mulattató Zsebkönyvtár" irányát tehát mindezek után jellemeztük. A füzetek ára csak tiz krajczár. A jutányos és jóravaló vállalatot őszintén ajánlhatjuk olvasóink szives figyelmébe.

— Én hiszek jószivüségében. A szomszéd faluból gyalog is gyakran meglátogat bennünket s ilyenkor sohasem feledkezik meg a kis Jenőkéről. Tudom most is megörvendezteti valamivel.

— Higyje nekem kisasszony, mindezt csak hizelgésből cselekszi.

Most, miután már körülrakta rózsákkal hajékét Krisztina k. a. és azon boldog meggyőződésben él, hogy igy ellenállhatatlan: a csengetyüzsinórhoz lebben, azt meghúzza, s a belépő komornyiknak tudtul adja, hogy: szivesen várjuk Hargittay urat!

Krisztina kisasszony mosolyra szedve arczának hájait, szivdobogva várja a vendéget.

Nem kell sokáig várakoznia, mert im nyilik az ajtó s belép rajta Hargittay Ákos úr.

Mivel most egészen közelről van szerencsénk láthatni Hargittay urat, jobban megfigyelhetjük őt.

Termete vékony, sőt sovány. Vörhenyes haja, nagy, kiállo szemöldökei visszataszitó külsőt mutatnak. Hosszú szempillái alól szüntelen villogó, apró szemek kandikálnak ki.

Hargittay ur harminczhat éves, s még nőtlen ember. Még fiatalabb korában egy csintalan kis lány azt találta neki mondani, hogy kék frakkban és sárga nadrágban ellenállhatatlan, s azóta folyton kék frakkot és sárga nadrágot visel.

A jelen alkalommal ugy látszik próbára akarja tenni, vajjon valóban ellenállhatatlan-e ő a női szivek előtt, mert a leirt öltözetekhez még kesztyüt is, nyakkendőt is sárgát használ.

Azonkivül haja ékesen ki van fésülve; divat szerint elől-hátul kétfelé választván. Nyakáról hosszu aranyláncz folyik le, a melynek kedvéért frakkját a világért be nem gombolná Hargittay ur, mivel azon esetben nem látszanék. A rágalmazók azt állitják ugyan, hogy azon aranyláncos óra korántsem a Hargittay ur tulajdona, hanem csak egyenest ezen alkalomra bérelte volna ki; fizetvén érte minden használati perczre egy váltókrajczárt.

Hargittay Ákos ur örökösen mosolyog. Most, a midőn a terembe lépett, ugylátszik, még inkább kivánja ezt cselekedni.

Illedelmesen meghajtá magát:

— Csókolom a kezeiket drága nagysáim, kivántam tiszteletemet tenni!

— Igen örvendünk a szerencsén! Méltóztassék hetyet foglalni! — sietett válaszolni Krisztina kisasszony.

— Egy igen érdekes ujsággal szolgálhatok nagysádtoknak, mely amennyire érdekes, annyira hihetetlennek látszik — kezdé a szót Ákor ur, miután udvariasan megköszönte volna Krisztina kisasszonynak a kinált széket.

— Egész kivánesivá tesz Hargittay úr — szólt érdeklődéssel Hargittayné.

— Csak képzeljék kérem Szamos Géza megnősült! Ő, kiről boldog-boldogtalan tudta, hogy mily nőgyülölő volt, a ki csalárd, vipera fajnak tartott mindent, mit „leány" névvel neveznek az emberek. És most mit látunk?! Összetalálkozik egy leánykával, belészeret a bolondulásig, negyednapra az oltár elé mennek és elhangzik a holtomiglan-holtodiglan. Tessék, házasság gőzerővel!

— Én becsülöm érte — válaszolt Hargittayné. Valóban kárhoztatandó a rosz szokás a férfiak egyrészében, midőn a házasságtóli merev tartózkodásuk által a társadalom ellen bünt követnek el.

— Én tökéletesen osztozom nagysád e véleményében s érzem e bün terhelt engem is; mondom terhelt, mert im tudják meg kérem, a szerelem, ez óriási hatalom hölgyeink szivében lebilincselte az én szivemet is, s én e bilincset nemhogy széjel tépni, hanem egy édes házasság által még erősbiteni óhajtand!....

— Istenem! — szepegett magában Krisztina kisasszony — ezzel rám czélzott.

— Miért is nem házasodott meg már eddig is Hargittay ur; hiszen kapna ön sok szép feleséget — válaszolt Hargittay Béláné enyelegve.

(Folyt. köv.)

Vizállások

1881. évi april hó 9-től 15-ig.

Nap	Szolnok	Szíget	Szathmár	S.-Patak	Tokaj	Szeged	Arad	Gyoma
	0 felett	meter						
9.	6.94	1.76	3.40	5.63	7.80	8.22	2.62	6.29
10.	7.03	7.58	3.80	5.66	7.79	8.23	2.57	6.25
11.	7.15	1.44	4.05	5.60	7.80	8.27	2.44	6.28
12.	7.22	1.31	3.40	5.58	7.75	8.30	2.62	6.28
13.	7.30	1.26	2.80	5.56	7.68	8.33	2.79	6.30
14.	7.38	1.21	2.35	5.50	7.66	8.40	2.80	6.32
15.	7.45	1.19	2.10	5.38	7.55	—	—	—

Kir. folyamszabályozási hivatal.

Felelős szerkesztő: Kun László.
Laptulajdonos: Pásztor László.

HIRDETÉSEK.

A gráczi 1880. évi orsz. kiállításon elismerési oklevelet nyert.

ÈRTESITÈS.

Hazánk egyik legszénsavdúsabb savanyú vizéről

a mohai ÁGNES-forràsról.

Vegyelmezése a fehérmegyei mohai ÁGNES-forrás vizének:

	1000 gramm vizben		1000 gramm vizben
Szénsavas natrium . . .	0,04415 gramm.	Bórsavas natrium	0,00676gr.
Szénsavas kalium . . .	0,01278 „	Kénsavas calcium	0,02297 „
Szénsavas lithium . . .	0,00740 „	Phosphorsavas calcium . . .	0,00015 „
Szénsavas calcium . . .	1,22051 „	Aluminiumoxyd	nyomai „
Szénsavas magnesium . .	0,34241 „	Kovasav	0,06646 „
Szénsavas vasoxydul . .	0,00603 „	Titánsav	0,00114 „
Szénsavas mangan . . .	0,00074 „	Szerves anyag vajsavsók(?)nyomaival	0,02398 „
Chlornatrium	0,00298 „	Szilárd alkatrészek összege	1,65108 „
Chlorammonium . . .	0,00262 „	Szabad és félig kötött szénsav	2,80064 „

azaz 1400 köbcentiméter. A viz fajsulya 1,00461; a viz hőmérséke 11,2° Celsius (levegőé volt —2° C.) a vizből kitóduló gáz vegyalkata térfogati százalékokban kifejezve:

Szénsav	99,001%
Idegen gáz	0, 99%, mely csekély
	100,00

voltánál fogva nem volt felismerhető.

E fennebbi elemzés mutatja, hogy ezen viz a savanyu vizek között az elsők közé sorolandó. Tekintve, hogy ugyszólván csupán szénsavsókat tartalmaz, igen nagy mennyiségü szabad szénsav mellett ezen ásványviz a tiszta földes savanyuvizek közé tartozik.

Budapest, 1880. junius. **Dr. LENGYEL BÉLA**, m. k. egyetemi tanár.

Orvosi nyilatkozat:

A mohai **ÁGNES-forrás** tiszta földes savanyuviz az igazgatásom alatt lévő Rókus-kórház különböző osztályain nagy kiterjedésben alkalmaztatván, ugy az osztályos főorvosok jelentései mint saját mellbeteg osztályomon és magángyakorlatomban nyert meggyőződés alapján állithatom, miszerint kitünő hatásunak bizonyult a **légző-, emészt**ési és **hugyszervek hurutos bántalmainál**, és azért mind azon esetekben, a hol szabadszénsav tartalmának nagy mennyisége alkalmaztatását megengedi, kiválóan ajánlható. — Budapesten, 1881 február hó 5-én.

Dr. GEBHARDT LAJOS, egyetemi tanár és a Rókus kórház igazgatója.

A mohai ásványviz Dr. Lengyel Béla tanár elemzése után indulva, a szénsavas földes ásványvizek közé tartozik. s annak ivásra használata alkatrészei szerint javalható a **görvélykór, tűdővész, csontlágyulás**, nemkülönben **angolkór** eseteiben. — Budapest, 1880. junius 19-én.

BALOGH KALMÁN, orvostudor és egyetemi tanár.

Kivonat a megyei tiszti főorvos jelentéséből. A Moha község határában fekvő s Nagyságos Kempelen Imre ur tulajdonát képező ártézi kut, a földszin fölött mintegy fél méternyi magasságban emelkedő savanyuviz-forrás. Vizének mennyisége 24 óránként 86.4 hektoliterre, hőfoka 11.20 C. fajsulya 1.00461. A mohai savanyuviz Dr. Lengyel **Béla, egyetemi tanár** ur vegyelmezése szerint, egyike hazánk legszénsavdusabb vizeinek, s csupán szénsavas sókat tartalmazván: föltalálttatása bizonyára a már meglevő hasonló források mellett is, ugy gyógytani tekintetben, mint a közhasználat czéljából is nyereség. **Vegyalkatára nézve a mohai „ÁGNES"-forrás a Giesshübli savanyuvizhez hasonlitván leginkább, föltalálttatása nemzetgazdászati tekintetben is kiváló fontossággal bir**: rendeltetése lévén mintegy a Giesshübli savanyuvizet piaczainkról joggal leszoritani. A viz tiszta, átlátszó; hosszabb időn át üveghe zárt állapotban sem képez ülledéket; nagy mennyiségű szabad szénsav tartalmának feszereje, nem engedi meg sójainak vegybomlását; ize kellemesen savanyu, tisztán használva is igen üditő; borral vegyitve élénken pezsgő, kellemes italul szolgál. A mi a viznek gyógytani hasznait illeti; kitünő haszna tapasztaltatott a **légzési, az emésztési és a vizeleti szervek hurutos bántalmainál**; bő szénsav mennyisége a **gyomor idegvégeit** kellemesen érintvén s enyhitőleg hatván azokra, a viz az **emésztési zavaroknál** s a **gyomornak az idegrendszer bántalmain alapuló bajaibani** s jó szolgálatokat tesz; vegyalkatát képző könnyen bomló sóinál fogva, kiváló előnyöket igér a **gyermekgyógyászatnál**; a mennyiben a **gyermekek gyomorsav-tulképződését**, s ebből kifolyólag a **görvélyesség** és az **angolkór** kifejlődését megakadályozza. Általában a mohai **„ÁGNES"-forrás** mindazon kóroknál kiváló figyelmet érdemel, melyeknél a szervi élet **támogatása** és az **idegrendszer** működésének kártalan fölfokozása kivánatos. — Székesfehérvár, 1880. május hó 13-án.

Dr. VARGA ZSIGMOND, fehérmegye tiszti főorvosa.

Borral használva már is kiterjedt kedveltségnek örvend.

Országos föraktár:

ÈDESKUTY L.

magyar királyi udvari ásványviz-szállitónál

BUDAPESTEN.

Kapható minden gyógyszertárban, füszerkereskedésben s vendéglőben.

Ezen hazai vállalatot a n. é. közönség kegyes pártfogásába tisztelettel ajánlja

Mohán, 1881. év tavaszán.

A mohai Ágnes-forráskut kezelősége.

A gráczi 1880. évi orsz. kiállításon elismerési oklevelet nyert.

Az első évi elszállitás meghaladta a 80,000 palaczk mennyiségét.

Az „Első magyar általános biztositótársaság"

ingyen biztosit az első évre lakházakat, és gazdasági épületeket

ugy, hogy a dijfizetés az ingyen év előzetes élvezete után,

csak a második évben veszi kezdetét,

ha az ily épületek nála ***6 évi*** tartamra biztosittatnak.

Egyuttal bátorkodom felhivni a t. cz. biztositó közönség figyelmét a jégelleni biztositásra, s ajánlom magamat jég biztositások felvételére a legelőnyösebb feltételek mellett.

Az „Első magyar általános biztositó társaság ügynöksége

Szolnok 1881. april hava

1—1 ***Makray László.***

A ZIMMERMANN-féle vetőgépek

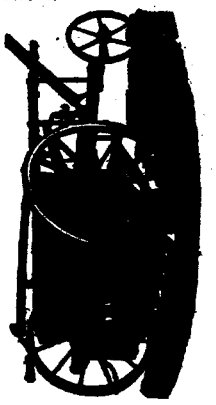

szabadalmazott három harázdás ekék, konkolytisztitó gépek, dobsinek, gépszijjak, mozgonyczövek, gépolaj, szabalm. galvanizált tüskéssodrony mindenféle kerteseknek számára, Amerikai kukoricza morzsolók és dardlók kézihajtással és lóerőre, Cséplőgépek, szeleltő rostáik.

Moskovits M. és S.

Budapesten váczi-körut 47. és bárány utcza 2.

Kivánatra képes árjegyzéket bérmentve ingyen küldünk.

3—8

Költözködés végett jutányos áron eladatik

egy kitünő jó hangu

ZONGORA

legujabb rendszer szerinti bécsi gyártmány, megtekinthető a tulajdonosnál Dietl Lipót urnál Puszta-Katymárd u. posta T.-Szalók-Abád.

1—3

Pályázat.

A „Tiszavidéki hitelintézet és takarékpénztár" részvénytársaságnál üresedésbe jött pénztárnoki állomásra 800 forint évi fizetéssel ezennel pályázat nyittatik. Pályázni kivánók felhivatnak, hogy kellően felszerelt kérvényeiket folyó év május hó 10-ikéig az intézet igazgatóságához adják be.

Megjegyeztetik, hogy a megválasztandó 1600 forint ovadékot (cautio) tartozik letenni — s állomását f. év augustus hó 1-én elfoglalni. — Kelt Szolnokon, 1881. aprilis hó 9.

Az igazgatóság.

1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában Szolnokon.

V. évfolyam 17—226. Szolnok, 1881. aprilis 24-én.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél » . . 2 » 50 kr.
Negyed » . . 1 » 30 »
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik heten kent egyszer:
vasárnap.

E lapnak ugy anyagi, mint szellemi oldalát illető küldemények, valamint a reclamatiók a szerkesztőséghez (Szolnok, Molnár-utcza 922. sz.) czimzendők.

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek a szerkesztőségnél és Makray László ur üzletében Szolnokon, és minden kir. postahivatalnál.

Kéziratok nem adatnak vissza és csak akkor fognak közöltetni, ha tudjuk kiktől jönek

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer » — — — — — — 16 »
3-szor » — — — — — — 12 »

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
A NYILTTÉR-nek minden hasáb garmond sornyi tere 25 kr.
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Lapunknál május 1-én szerkesztő-változás állván be, tisztelettel kérjük mindazon előfizetőinket, bármi irányban tartozásban vannak, miszerint tartozásaikat e hó végeig sziveskedjenek beküldeni, hogy az uj szerkesztővel minden ez irányban felmerülhető nehézségek nélkül elszámolhassunk. Reméljük, hogy t. közönségünk figyelembe veszi e fontos körülményt s fölment bennünket a többszöri ily irányu kérelem ismétlésétől.

A Tisza völgye és az árviz.*)

A Tisza völgye az utóbbi években — ugy látszik — hogy már állandó katasztrófák szinhelye kezd lenni. — Az áradat fékevesztett hullámai elsöpréssel fenyegetik az ország leggazdagabb vidékét, tönkre teszik a földjéből élő gazda jogos reményeit. Valódi élet-halál harcz ez, a tudomány hatalmával vértezett ember és a természet egyik rakonczátlan eleme: a viz között. S hogy e harczban a különben igába hajtható viz legyen a győztes, az legelső sorban saját magunk élhetetlenségének és mulasztásainak a természetes következménye.

Nem egyszer emeltük már fel szavunkat a Tisza és mellékfolyóink s általában vizeink rendszeres és egyöntetü szabályozása érdekében. Szavunk azonban, mint annyi sok másé, a kik e kérdéshez hozzászóltak, a kik e tárgyban eszméket adtak avagy pozitiv javaslatokat tettek, mint azt már mi is tevők, elhangzott a pusztában viszhang nélkül. A mig a vész a nyakunkon ült, addig és közvetlen azután tervezgettünk ezt is, azt is, külföldi szakértők járták be a Tiszát és mellékfolyóit — a mire ugyan semmi szükség nem volt, s a minek semmi praktikus eredményét nem tapasztaljuk, — de mihelyt a veszély elmult, mihelyt a méltán felzaklatott kédélyek annyira mennyire lecsillapodtak, ismét visszatért minden a régi kerékvágásba, vagyis beleveszett a semmittevés, vagy a legjobb esetben az évekig huzódó tervezgetés és foltozgatás örvényébe. Ezalatt aztán ismét a nyakunkba zudul az ár és okoz legalább is annyi kárt, a mennyinek az árán bátran elejét lehetett volna venni a veszélynek.

Az ármentesitő társulatok a bajon természetesen nem segithettek, mert itt nem egyes külső sebekkel, de egy organikus betegséggel van dolgunk, melynek rendszeres és alapos kúrára van szüksége.

Az egész Tisza-szabályozás — hogy a többiről ne is szóljunk — nem egyéb a sötétben való tapogatódzásnál. — Alig van egy-két pozitiv adat, melyre támaszkodni lehet. — Nem ismerjük a Tisza és mellékfolyóinak vizgyüjtő területét, nem ismerjük még megközelitőleg sem az azon lehulló csapadék mennyiségét s annak befolyását a vizjárásra, nem ismerjük a folyóinkban lefolyó viz mennyiségét a különböző vizállásoknál, egyszóval nincsen absolute semmi adatunk, a melyekre támaszkodhatnánk, a melyek alapján, legalább a mennyire a tudomány elvei és a tapasztalás tanuságai szerint egyáltalában lehetséges, valami positiv javaslatot épithetnénk.

Mielőtt a Tisza szabályozását megkezdették, Vásárhelyi Pál részletes és alapos méréseket vitt véghez ugy a meder alakjára, mint a lefolyó viz mennyiségére nézve; s ez a munkálat a maga nemében szinte páratlannak mondható; csakhogy ma már ennek inkább csak históriai becse és nem technikai értéke van; erre a mai tetemesen változott viszonyok közt már nem lehet épiteni absolute semmit. Ha ma akarunk valamit csinálni, ha ma akarjuk a Tiszát rendezni, ahhoz egészen uj és alapos felvételek szükségesek. Elég szomoru, hogy ezek még most sem történtek meg. — Itt nem lehet szó arról, hogy ez a munka százezrekbe kerül-e vagy milliókba; ezt végre kell hajtani, akármibe kerül, mert ez az ország egy igen nagy vidékének közvetlen létérdeke, ez oly országos érdek, mely mindennél elébb való. A késedelem e téren igen nagy és keserves kamatot szed, a mely nem térül meg soha. Gyors, erélyes és a helyzet magaslatára emelkedő intézkedésekre van itt szükség, mert a baj nagyon el van harapódzva s a kuruzslásnak eléggé megadta már az ország az árát.

A Tisza völgye az árviz veszélyétől mindaddig nem lesz biztositva, a mig nem gondoskodunk arról, hogy a meder és vizfolyás egyöntetü és a mellékfolyókkal szerves egészet képező szabályozásnak vettessék alá, mely szabályozás mulhatlanul megkivánja mindazon előmunkálatok alapos és részletes végrehajtását, a melyek minden rendszeres szabályozásnak elengedhetetlen alapfölételei. Ide tartoznak: A folyók vizgyüjtő területének kipuhatolása, azok felszini és talajviszonyainak legalább közelitő megállapitása; a csapadék mennyiség meghatározása évenként és évszakonként; a csapadék befolyása a patakok és folyók vizjárására; a patakok és folyók medrének alkata; a különböző vizállásnál lefolyó viz mennyisége; a viz iszaptartalma, a meder mentén levő területek magassági viszonyai stb. Mindez bizonyára még a laikus előtt is oly természetesnek fog látszani, hogy szinte fölöslegesnek tartja tán e tárgyban a szószaporitást. Pedig hát épen ezek azok, a melyeket az intéző körök elég megfoghatlanul, nem látszanak kellő figyelembe venni vagy nem tartanak oly fontosnak, hogy velük behatóbban bibelődjenek. Már pedig ezek a helyes szabályozásnak épen oly elengedhetetlen föltételei, mint az épületnek a fundamentum.

Különben mindent elmondtunk már sokkal részletesebben nem egyszer, elmondták mások, elmondták a tiszai ármentesitő és vizszabályozó társulatok mérnökei is azon az értekezleten, melyet a Tiszavölgyi Társulat központi bizottsága 1879 junius havában rendezett; — mindennek daczára ott vagyunk ma is, a hol évekkel ezelőtt, csak ugy kell rettegniök a Tiszavölgy lakóinak vagyonuk- és életükért most is, mint ennek előtte.

Egy elsörendü fontosságu kérdéssel állunk itt szemben, egy olyan kérdéssel, a melynek megoldása immár nem tür halasztást. A tiszavölgyi érdekeltségen a sor, hogy a legerélyesebben sürgesse, követelje a Tiszaszabályozás rendezését. Nem párt-, nem személyi, de oly országos kérdés ez, a melynél ez idők szerint egy sincs elébb való. Ha akar a kormány e téren valamit tenni, ha van szándéka a bajt gyökeresen orvosolni, — a mint hogy azt nincs is okunk kétségbevonni, — ám lássuk e szándéknak legalább a nyomát, lássuk az irányt, melyen haladni akar, s majd hozzá fogunk szólani, hogy megfelel-é ez és menynyiben felel meg annak a czélnak, hogy a Tisza völgyét, a mennyire emberi számitás és előrelátás terjedhet, — megóvja a katasztrófáktól, s az országnak, az ország földmivelő népének visszaadja azt a földet, melyet most évről-évre elhódit tőle a vizár.

Elég volt már a késedelemből ennyi. — Itt az ideje, hogy e téren a tettek mezejére lépjünk. Szervezze a közlekedési miniszterium a vizmérnöki osztályt ugy és oly terjedelemben, lássa el azt akkora szakértő személyzettel, hogy a reá váró sokoldalú s nagy gondot és alapos munkát igénylő feladatnak képes legyen teljes mértékben megfelelni. Az ügy sürgőssége immár nem tür halasztást; a mit ma elmulasztunk, azt keservesen kell megfizetnünk. Olyan ez mint a Sybilla könyve; most már csak egy kötet van belőle, igyekezzünk ezt, bár tizszeres áron megszerezni, hogy végkép el ne veszitsük.

*) Ajánljuk e figyelmes méltó és alapos felszólalást, — melyet a Tiszavölgyi Társulat hivatalos közlönye, a „Gazdasági Mérnök“ legutóbbi számából vettünk át — az érdekelt körök megérdemlett figyelmébe.

A „Tiszavidék“ szerkesztője olyan mint a rosz diák, folytonosan ismétel, még sem tud semmit.

Lapunk folyó évi 15-ik számában egyik t. munkatársunk a névmagyarositás kérdésében szólalván föl, helyteleniti — igen helyesen — azon kitekertnyakú vezeték neveket, minőket a „T—k“ is használ. Ennyi elég volt a mi érdemes kollegánknak arra, hogy valami arczátlan kofától szerzett szótárát felüsse, s annak minden gyalázó szavát reánk kiabálja:

A dolog érdemére mindössze csak annyit mond, hogy ha Szigligetinek szabad volt alakjait Liliomfinak s Szellemfinek nevezni, hát neki is szabad. Igen természetesen, a piktoraknak, poétáknak és a mi érdemes kollegánknak szabad, másnak nem.

És ezzel be volna fejezve a harcz, ha a mi kedves kollegánk beérné ennyivel. Nem ugy van az! — a „T—k“ szerkesztőjének bölcsesége szerint ezen kérdéshez hozzá tartozik az is: hogyan szerkesztődik a mi lapunk, — ki ennek a szerkesztője, — mi volt ez ezelőtt, — mi jelenleg, — mit tud, — miért van lapjának több előfizetője mint az övének? — sat. S elbeszéli mindezeket az ő megszokott ékesszólásával, a gestust természetesen nyelv öltögetéssel fejezvén ki. Nagyon sok szó férne e kérdésekhez, ha hogy az egész „T—k“ érdemes volna azon térre, melyet soraink elfoglalnak, igy azonban csak néhány megjegyzésünk van tisztelt kollegánk szavaira, kitől előre is bocsánatot kell kérnünk azon gyengeségünkért, melyszerint mosdatlan szavait s szemérmetlen kifejezéseit mi képtelenek vagyunk utánozni, e tekintetben vele csak a sátoros czigányok vagy piaczi legyek kompetálhatnak.

Lapunk szerkesztéséről szolván a „T—k“ szerkesztője, olyan formát állit, mint ha mi majd befontuk volna őt segédszerkesztőnek, mely hállóból csak előre látó szemessége folytán menekülhetett. Nem egészen igy volt ez kollega, ön meg volt kinálva a segéd-szerkesztőséggel s azt hajlandónak is nyilatkozott elfogadni havi 15 frtért, mely reménybeli állástól azonban nyelvének kitágult csuklói mentették önt fel. Azután — meg vallva az igazat — összes tudományát nem becsültük havi 15 frtra, mert tárcza iráson kivül semmire sem alkalmas.

Lapunk szerkesztőjének se előbbeni, se mostani pályáján — ugy hiszszük — nincs mit szégyenleni, (pálya alatt nem a lapszerkesztést értjük, mert egy provinczialis hetilap szerkesztése a józanabb gondolkozásu emberek előtt nem képezheti senkinek kizárólagos pályáját) épen ezért mit tartozik ez a kérdéshez? — Ugyan mit szólna ön t. kollega, ha mi is azt kérdeznők: kicsoda ön? s elmondanók széltében, hogy tanárjelöltnek vallja magát, de midőn a vizsgálatokra került a sor, felcsapott financzérnek mint napdijas, azután elment Gyöngyösre

tudósnak, midőn itt beteltek tudományával, eljött hozzánk semminek, hol rövid pár hó alatt — szintén mint napdijas — kivégezte az illeték szabást és vasuti tudományokat, mig végre elkeseredve lelkében a fölött, hogy Szolnoknak nincs ponyva-irodalma, meghivta magát szerkesztőnek s megalkotá a „T—k"-et. Ugy-e bár azt mondaná, hogy mindaz nem tartozik a névmagyarositás kérdéséhez. De menjünk tovább. Gáncsolja ön lapunkat, abból olyan styláris hibákat szemel ki, a minők sietségben, — mert nincs mindenkinek annyi ideje a szerkesztésre mint önnek — minden lapba becsuszhatnak, — saját lapjában pedig a tudatlanság szülte hibákat sem látja meg. Avagy hol van az megirva, hogy a ki románnak vallja magát, az panslavismus érzelmeket táplál, — a románok talán a latinismushoz tartoznának, leendő tanár ur? — hogy többet ne mondjunk, csak azt emlitjük még fel, hogy egyik közelebbi számában azt mondja Gyomáról: „m e g y é n k ezen népes községe". E sorok irójának legkorlátoltabb tehetségü tanitványa is tudta 8 éves korában azt, a mit a „T—k" szerkesztője még ma sem tud, t, i. hogy Gyoma Békésvármegyében fekszik.

Ezek ugyan a „T—k" szerkesztőjének csak éretlenségét igazolják, de az, hogy lapunk szerkesztőjét minden ok nélkül, eddig szeplőtlen becsülettel betöltött pályáján támadja meg s őt a legkényesebb tárgyban — a pénzkérdésben — gyanusitja, ez már vastag roszakarat, embertelen ártani-vágyás, mely csak oly embertől telhetik ki, ki a becsületes munkás-élet boldogitó érzetéről fogalmat sem képes magának alkotni, különben nem akarhatna attól senkit is megfosztani. Egyébként ily vakmerőség ellen szavak nem léteznek, ily esetben a z e m b e r e k i s m e r e t e m e l l e t t csak a köztudomás ad biztos menedéket. Azt azonban mégis kijelentjük a „T—k" szerkesztőjének, hogy a takarékpénztár nem a l t i s z t i - b ā l (!), ott nem volt, nincs és nem leend sohasem nyoma oly lelketlen zsarolásnak, mint emitt elkövetett, egy helybeli szerkesztő által.

Ért minket ugy-e?

IPAR, KERESKEDELEM és KÖZGAZDASZAT

— *A földmivelés-, ipar- és kereskedelmügyi m. kir. ministerium,* az állandó gazdasági tudositóitól f. hó 5-től 13-ig beérkezett jelentések alapján megyénk gazdasági állapotáról a következő adatokat teszi közzé:

Jász-Nagykun-Szolnokmegye. J á s z s á g i f e l s ő - és a l s ó j á r á s: A dombosabb helyeken az őszi vetések jók, de a laposabb földeket viz boritja. T i s z a i k ö z é p j á r á s. A buza jó, de félős, hogy az erős idő gazossá teendi; repcze jó. A tavasziak vetése nem haladhat előre s teljesen bevégezhető alig lesz. A takarmány általában fogytán van s a rosz utak miatt nehezen szerezhető be.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI ÜGYEK.

Török-Szt.-Miklós, 1881. april 20.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Megengedi ugyebár, hogy becses lapjában a törökszent-miklósi „Leány-Növelde" f. hó 12. és 13-án tartott iskolai vizsgálatai eredményei köztudomásra hozhassam; ugyanis:

A III., IV. és V. osztály vizsgálata f. hó 12-én délelőtti órákban ment végbe — igen szép számu közönség jelenlétében; különösen a többek között jelen voltak: Tekintetes Lelovics Gyula iskolaszéki alelnök ur, Kuncze Imre városi főjegyző és Fehér Sebestyén városi főbiró urak. mint iskolaszéki tagok.

A vizsgálatot ft. Balássy Ferencz esperes, plebános és iskola-igazgató megnyitván, igen meglepő eredménynyel folyt le. A népiskolai törvények értelmében előirt tantárgyak — a szó szoros értelmében a legszebb eredménynyel tanittattak ugyannyira, hogy nem találkozott leányka, ki a maga osztályzati teendőit — a legszebb felelettel ne nyilvánitotta volna; különösen meglepő volt a magyar nyelvtan elemzése, földrajz, számtan szabatos és öntudatos előadása, melyet a leánykák oly könnyedén, bátran, minden megütközés nélkül teljesitettek. Hát még a sok szép kézi munkák, szintén dicséretet érdemelnek.

Délután az I. A) és II-ik — 13-án pedig a párhuzamos I. B) osztálynak volt vizsgálata, melyen épen oly szakavazottság s ügyszeretetről tettek tanubizonyságot a leánykák feleleteikkel, mint a fent emlitett III. osztályban, s csak az mondók vagyunk, hogy az isteni gondviselés igen sokáig éltesse a „kedves testvéreket" (kiket ugy szoktak hivni növendékeik), kik oly kedvező sikert tudtak felmutatni alig 6 havi időtartalom alatt.

Meglepő volt ama fegyelem, mely iskoláikatlengi át, s a tanitványok szerénysége, engedelmessége, melyet a szeretet varázs-vesszeje idéz elő.

A paedagogiai szaklap kérdése.

Roppant szerelmes vagyok. . . . . De szerelmem tárgya eszményi tárgy lévén, annak megtestesitését talán hiába várom és reménylem. És igy arra vagyok kárhoztatva, hogy szerelmem tárgyát megtestesitve egyhamar (tán soha) ne lássam. Kinos állapot, ugy-e? — De mint a honfi éjjel-nappal csak azon tünődik, hogy mely eszközökkel kellene egy-egy oly országos bajon segiteni — a mely az ország anyagi vagy kulturalis jólétét hátrányolja — és nem nyugszik addig, mig ezen baj elháritására czélszerű törvényeket nem alkottak és ezen törvények gyakorlati kivitelét biztositották: ugy tünődöm én is azon, hogy mely eszközökkel lehetne eszményileg megalkotott szerelmem tárgyát megtestesiteni: mikép lehetne, ha nem is az egész országban, legalább a működésem körében levő hiányos nevelést tökéletesiteni. Én sem fogok nyugodni mindaddig, mig ezen baj elháritására erkölcsi törvények nem alkottattak és ezen törvények gyakorlati keresztülvitele biztositattott. És ha Posner Károly összes toll- és papirkészletét kellene elfogyasztanom czélom eléréséhez, mindig irni fogok eszményi tárgyam megtestesitése érdekében. Egyedülálló ember vagyok és egyedülálló ember nemcsak a nagy társadalom ellenében, hanem 290 tanitó ellenében is *) vajmi keveset képes kivivni, de azért nem csüggedek; harczolni fogok tollammal mindaddig, mig szerelmem tárgyát hazám és önmagam boldogittatására és gyönyörködtetésére ki nem vivtam. — Egyedülálló ember vagyok, a ki az elharapódzott nevelészeti betegségeket, az elszéledti ferdeségeket e g y e d ü l ki nem irthatom, de elveim helyességének meggyőződésében harczolni fogok mindaddig, mig nem csoportosulnak zászlóm alá annyian, a hány elégséges, hogy a nemzeti jólétünket hátrányoltató nevelészeti ferdeségek ellen megkezdessék az irtó harcz; a hány elégséges, hogy hatalmas vetóját hallathassa ott, a hol ezt szakértelmi képzettségénél fogva a körülmények megkivánják, és szót emelhessen a szükségszülte intézmények behozatala mellett. Harczolni fogok mindaddig, mig nem csoportosulnak zászlóm alá annyian, a hány elégséges arra, hogy országunk, de első sorban megyénk gyermekeinek nevelése czélszerüen, a h e l y i v i s z o n y o k n a k és a korszellemnek megfelelőleg eszközölhessék.

De melyek azon bajok és melyek volnának a czélszerű eszközök, melyekkel ezen bajok orvosoltathatnának?

A bajok többfélék, a hiányok mindenütt mások és igy mindenütt más-más eszközök szükségeltetnek. A nevelészeti bajokat és hiányokat pedig csak az ismerheti, a ki kénytelen velük megküzdeni, t. i. a t a n i t ó. Ha a nevelészeti bajokat és hiányokat akarjuk összegezni, okvetlenül szükséges, hogy a tanitók észleleteit összegezzük. A kellő orvoslási és pótló eszközök megvitatására és az azok fölötti tanácskozásokra mint első forum csakis a tanitóság szerepelhet; szerepelhet pedig nemcsak az 1868. évi 38. t. cz. 147. §-a értelmében, hanem ezen tárgybani illetékességénél fogva is.

Volt alkalmam rámutatni arra, hogy a jelen körülmények között a fennálló tanitóegyletek nem oldhatják meg kellőleg feladatukat, mely abban áll, hogy egy-egy hiány mikénti pótlása, egy-egy elmérgesedett és elharapózott nev. betegség mikénti gyökeres orvoslása fölött érdemlegesen tanácskozzanak. Kimutattam, hogy mulhatlanul szükséges egy „valami", a mely alkalmat szolgáltasson a megye tanitóinak, hogy személyes összejövetel nélkül is tanácskozhassanak a megyei tanügy mikénti előmozditása fölött. Kifejeztem ama nézetemet, hogy ezen „valami" csakis egy paedagogiai szakközlöny lehetne; valamint bebizonyitottam azt is, hogy megyénkben egy paedagogiai szakközlöny fennállhatna — ha a tanitók azt fentartani iparkodnának. Kértem megyénk t. tanitóit, hogy kinyilvánitsák nézeteiket a szakközlöny tárgyában és — mondhatom — nagy reménynyel vártam, hogy megyénk t. tanitói ez izben eltérnek általános szokásaiktól és szót emelnek ezen eszme mellett vagy ellen. Hittem, hogy a t. kartársak megragadják az alkalmat és komolyan fognak foglalkozni az általam javaslatba hozott paedagogiai szakközlöny kérdésével — de csalatkoztam. En terveztem, isten pedig végzett, a mennyiben kimondta a sententiát, hogy a tanitóknak m é g n e m s z a b a d f e l é b r e d n i, a tanitóknak m é g n e m s z a b a d é l e t j e l t a d n i magukról; a tanitóknak h i v e n k e l l m e g ő r i z n i ezután is az eddig tanusitott közönyösséget, semlegességet m i n d e n iránt; még az iránt is, a mi első sorban őket illeti, a minek létesitéséhez első sorban ők az illetékesek.

Bizony sajnos az, ha 290 tanitó közül alig találkozik 20, a kiknek megyénk tanügye szivén fekszik és a kik behatóan foglalkoznak oly kérdéssel, melyről — szerintem — tanügyünk sorsa függ. De sajnos ténynek konstatálható az is, hogy a megyénkben megjelenő 8 közlöny is agyonhallgatta a dolgot és e tárgy rövid felemlitését sem tartotta érdemesnek.

Tehát 290 tanitó közül mintegy 20 foglalkozott a paedagogiai szaklap eszméjével. Tudtommal mintegy huszan gondolkoztak arról, hogy ezen eszme helyes-e, czélszerü lesz-e megtestesitése és hogy egyáltalában megtestesithető-e. Mindannyian elismerték azt, hogy a szakközlöny létesitése nagyon üdvös volna. De mégis merültek fel aggályok. — A s z o l n o k i k ö z s. t a n t e s t ü l e t azért fejezi aggodalmát az eszme keresztül vihetőségére nézve, mert számba veszi a tanitók általános silány anyagi helyzetét, mely nem engedi reményleni, hogy a tanitók a közlönyt anyagilag támogatni fogják. — V é k o n y István k u n - s z e n t - m á r t o n i t a n i t ó ur szintén a lap anyagi oldalát illetőleg fejezi

*) A megyében tudvalevőleg 291 tanitó működik, kivülem tehát 290 nyilvános tanitó van. Szontágh.

.TÁRCZA.

A milliomos irnok.

— Beszély. —

Irta: Tóth Albert.

(Folytatás.)

— Kapnék?! — ismétlé a Hargittayné szavait Ákos ur, mohó örömmel ragadva meg a nagyságos asszony kezeit s mintegy kérdőleg tekintett rá.

— Miért ne, van itt körünkben sok csinos leány.

— Igen-igen, itt a körünkben! — rebegé Krisztina kisasszony, maga személye körül egy kört irva le kezével.

— Tudja meg tehát nagyság — szolt itt Hargittayhoz — én házasodni óhajtok! . . .

— Házasodni?! Oh uram ne mondja tovább, nem birom a nagy örömöt elviselni! rebegé Krisztina lelkendezve.

— Nyugodt lehet kisasszony, nem lesz semmi baja — biztositá őt Hargittay ur.

— És választott-e már? kérdé Hargittayné.

— Igen, már választottam is, és az — e teremben van! . . .

— Ah, boldog vagyok! sóhajtott fel Krisztina, szivéhez kapva kezével.

Azt hitte, hogy Hargittaynak e választottja — ha e szobában van — nem lehet más, mint csak ő.

Hargittay észre sem látszott venni a Krisztina kisasszony zavarát, s nagy pathoszszal folytatá:

— És szivem e választottja Hargittayné asszony!

Krisztina meghökkenve kiáltott fel:

— Oh! Talán téved Hargittay ur?!

— Oh nem: én sohasem szoktam tévedni. Engem csak a nagyságos asszony kezei boldogithatnak, s azért életem üdvére kérem önt, boldogitson angyali kezeivel s nekem egyedüli örömöm a nagyságod boldogitása leend!

Krisztina reménytelenül dőlt egy kerevetre.

— Hallgasson meg Hargittay ur! válaszolt Hargittayné. — Bármennyire óhajtanék is kivánságának eleget tenni, nem tehetem! Ne értsen félre! Boldogult férjemmel igen nyugott életet éltem; szerettük egymást, mint csak szeretni lehet. Végső perczeiben megfogadtam neki, hogy kivüle senkisem birandja kezemet. És hogy e fogadásomat meg is kivánom s meg is kell tartani, azt egy oly lovagias ember előtt, mint ön, szükségtelen bizonyitgatnom!

Igy szólt Hargittayné, s Hargittay, ki meg elébb a mennyekben képzelte magát, most a földre esett le!

— Ugy bocsánat asszonyom! Meg vagyok győződve, hogy kezeinek birását boldogult férjének, az én kedves testvéremnek tett fogadása tiltja. És azt szent kötelesség megtartani. Azért most isten önökkel hölgyeim! Kivánok jó mulatást!

— Ah! ez a Hargittay nekem „e g y i d ő ó t a" nem tetszik! — sóhajtá Krisztina kisasszony, a mint Hargittay eltávozott.

I.

Hargittay Ákosnál vagyunk.

Épen most érkezett haza a szomszéd faluból, nagyságos Hargittay asszonytól; a mely látogatás eredményével már megismerkedtünk.

A kocsis és a lovak ott vesztegelnek ugyan az ólban, de azt kár lenne befogni, mert azon erős meggyőződésben van Hargittay ur, hogy a kocsikázás által a kópatkó és a kerékrá' koptattatik. Igy tehát csak gyalogszerrel — per paedes apostolorum — szokott utazgatni ő kelme.

Ákos ur igen levertnek, sőt boszusnak látszik most. Hogy miért, könnyü megfejteni.

Szobájába lépve, harsány hangon kiáltja annak, a kit illet:

— Vacsorát! . . .

A kinek ez szólt, nagyon is jól tudhatta, hogy Ákos ur most nem jó kedvéből beszél, mert néhány percz elmultával már az asztalon volt a vacsora.

Még mindig zsörtölödve fogott az étkezéshez.

A mai nap eseményei feletti boszuságában nem egyhamar vette észre, hogy ő kenyeret eszik kenyérrel! A kenyérhez készitett hideg sült pedig érintetlen vala. Midőn a különös cserét észrevette, nagy haraggal csapta le a süttnek vélt kenyeret, és magában duzzogva étkezett tovább, gonosz dolgokat forralva agyában.

— De azért mégis én leszek a Hargittayné-féle birtok örököse: — kiáltott fel egyszer, nagyot ütve az asztalra öklével, minek az ön áldásos következménye, hogy az asztalon lévő étel lefordult mindenestől a földre.

Kedves egészségére a vacsorát!

De Hargittay ur most nem igen látszott ezzel törődni, oda sem nézett neki, hanem nagyot ivott rá egy üveg — vizből!

És ezzel azt hitte, hogy jóllakott.

Majd tovább szőtte a cselt.

— Én vagyok egyedüli rokona — folytatá elmélkedését — s ha a gyermek véletlenül meghalna . . . . . akkor? . . . . .

Ha a gyermek meghalna!

Ezen pár szó szeget ütött Hargittay Ákos fejébe!

— — — — — — — — — — — —

II.

Kint, a falu északi részén elterülő erdőségben egy kis tisztás téren diszlik egy magányosan álló fa. Tetejé-

ki aggodalmait és az anyagi támogatás biztosítása érdekében ajánl módozatokat. És végre Goldstein Jakab jász-árokszállási főtanitó ur helyesnek és czélszerünek tartja a paed. szakközlöny létesitését, melyet azonban időszerütlennek vél mindaddig, mig a megyei tanitó-egylet és ennek fiókegyletei, a járási körök nem létesülnek (?)

Elismerem, sőt — hogy leplezetlenül szólják — tapasztalatból tudom, hogy a tanitók anyagi helyzete nemcsak nem irigylendő, hanem vajmi silány. De azt már mégsem ismerem el, hogy létezik azaz létezhetik oly tanitó is megyénkben, aki egy kis jóakarattal ily czérla évenként két forintot anyagi helyzeténél fogva áldozni képes nem volna. Itt tehát ne az anyagi helyzetben keressük a hibát, hanem az akaratban, mely megyénk t. tanitóinál csak akkor nyilvánúl, midőn semlegességük hű megörzését kell bebizonyitani (Tisztelet a kevés kivételnek.) — Mielőtt tehát a javaslatba hozott lap számára az erkölcsi támogatás megszerezve nincsen, nem lehet szó az anyagi támogatás mikénti biztositásáról. Mikor a megye tanitói azt fogják mondani „akarunk szakközlönyt", az anyagi és szellemi támogatás mikénti megszerzése jöhet szóba; de mielőtt ezen akarat nem nyilvánul nem beszélhetünk semmiféle módozatokról.

A szolnoki közs. tantestület és Vékony István ur nézeteitől egészen eltérő Goldstein Jakab ur nézete. Ha Goldstein t. barátom azt mondja, hogy a megye tanitóegyletei létesitsék a szakközlönyt, akkor csak hangsulyozza azt, amit én már azon czikkemben hangsulyoztam, melyben először javasoltam a szakközlöny létesitését és melyben kifejtem nézeteimet a szakközlöny mikénti létesithetése fölött. — De hogy eléb létesitsük a megyei tanitóegyletet, arra szükség nincsen, mert a megyei tanitóegylet 1880. évi szeptember hó 20-ika óta már létezik. Hogy ezen megyei tanitóegyletet nem csak „a szolnoki tanitótestületképezi," azt szükségtelen felemliteni. Meglehet, hogy Goldstein ur ezt onnan következteti, mert a többi járási körök eddig kevés életjelt adtak magukról, mig a szolnoki járás tanitóköre gyüléseinek fontosabb határozatait én, mint e tanitókör jegyzője, mindig közlöm a nagy közönséggel e lapok utján. Hogy Jász-Árokszálláson — ahol Goldstein ur működik — nincsen külön járási kör, ennek oka az, hogy a jászárokszállási tanitók nem tagjai a létező megyei tanitó-egyletnek. A fennálló törvények pedig öket, mint felekezeti tanitókat, nem kötelezik arra, hogy a megyei tanitó-egylet tagjai legyenek. De beléphetnek az egylet tagjainak sorába — ha akarják. Mert az 1868. évi 38. t. cz. 147. §-a értelmében a községi, felső nép- és polgári iskolai tanitók kötelesek tanitói testületekké alakulni." Mig ugyanazon §§. értelmében az 1872. évben kiadott miniszteri szabályrendelet 5. §-a értelmében „Rendes tagjai lehetnek e testületnek még a tankerületbeli felekezeti népoktatási intézetek önként ajánlkozó minden tanitói, tanárai és tanitónői." Ezen miniszteri szabályrendelet 11. §-a értelmében a tankerületet az évi közgyülés annyi körre osztja fel, ahány járása van a politikai megyének vagy kerületnek. — Minthogy azonban az 1880. évi szeptembdr hó 20-án tartott alakuló közgyülés megtartása alkalmával a Goldstein ur által felsorolt járásokban működő tanitók a megyei tanitó-egyletbe történendő belépésüket nem jelentették, sőt ezt még eddig sem tették (tudtommal), ennélfogva lehetetlen volt járási tanitókört alakittatni oly helyeken, ahol nem tagok működnek mint tanitók. — Lépjenek be az urak a megyei tanitó-egyletbe és a legközelebbi közgyűlés ad önöknek külön járási tanitókört. — De mig létezik egy felekezeti jellegü tanitó-egylet is megyénkben, addig a létesitendő paedagogiai szakközlöny csak az általam kifejtett módozatokban jöhet létre. Mig a megye t. tanitói megőrzik közönyösségüket még a népnevelést érintő javaslatok iránt is, addig az én szerelmem tárgya csak eszményi tárgy marad.

Mert — ismétlem — én szerelmes vagyok. Szerelmem tárgya pedig eddig csak egy eszméletileg meglevő, hiány nélküli és a korszellemnek tökéletesen megfelelő nevelészeti rendszer, melynek megalkotására első sorban a tanitóság volna hivatva. Szerelmem eszményi tárgya erős gyökeret vert szivemben, de ha segitik, hogy gyenge törzsecskéje napvilágot lásson, ha t. i. eszményi tárgyam megtestesithetését elősegitik, az egész megyének termelné meg gazdag gyümölcseit.

Isten, küldj meleg napsugarakat és termékenyitsd meg a talajt!

Szontágh Jakab.

Helyi hirek.

— *Dr. Somogyi Ignácz ur* e hó 18-án délután 5 órakor az ipartársulat helyiségében nagy számu közönség előtt igen szép, tudományos előadást tartott. Az előadás czime: „A viz szerepe a földön." Az époly tudományos mint népszerü nyelvezetben tartott igen sikerült előadást a jelen volt közönség jóizü tapssal jutalmazta.

— *A helybeli polgári kaszino* helyiségében egy aláirási iv van kitéve, melyre egy fővárosi polgár felszólitása folytán azok jegyezhetik neveiket, kik Kossuth Lajos nagy hazánkfia tisztelői. Kossuth Lajos ugyanis nemsokára születésének 80. és irodalmi valamint politikai működésének 50. évfordulóját fogja ünnepelhetni. Ez időre óhajtja azon fővárosi polgár Kossuth tisztelőinek teljes névsorát egy csinos „Emlék-album"-ban összegyüjtve egy küldöttség által számüzetésben élő nagy hazánkfiának átadatni. Az „Emlék-Album" diszes kiállithatása végett minden aláiró 30 krt tartozik lefizetni, mely összegekből mindenféle költség fedeztetni fog. Az összegyüjtött eredeti aláirások valamint az elkészült „Emlék-Album" a fővárosi muzeumban nehány héten át nyilvános szemlére lesznek kitéve. — Már eddig elé is az ország minden vidékéből gyülnek az aláirások és elvárjuk Szolnok város t. polgáraitól is, hogy aláirásaikkal gazdagitani fogják Kossuth Lajos tisztelőinek névsorát.

— *A Scheftsik-kert* e hó 17-én és 18 án lett ünnepélyesen megnyitva és a közönség mulatóhelyéül átadva. Az emlitett napokon nagy számban gyült egybe a mulatni vágyó közönség és a zamatos czigány zene mellett havak után először engedhette át magat a pompás tavaszi nap, friss üde lég szülte jókedvének — Isten szabad ege alatt.

— *Két gyanus egyént fogtak el* husvétkor, kik az épen akkor megnyitott Scheftsik-kertben feltünő vidámsággal mulattak és kiknek szokatlanul drága öltözete valamint az általuk elkövetett tékozlás feltünést okozott. Nevezettek azzal voltak gyanusitva, hogy az özv. Stancseknénál legközelebb történt betörés végrehajtói lettek volna. Megerősitette ezen gyanut azon körülmeny, hogy ezüst-sarkantyus lakk-csizmában jártak, melyek — a combinalók szerint — néhai Stancsek Ágoston birtokát képezték volna. Ezen combinatio azonban hamisnak bizonyult. Csupán a kalapjukban levő fekete-női kalapról való-tollak lehettek az elidegenitett tárgyak között. Értesülésünk szerint főkapitányunk ismert erélyességével fáradozik a tettesek kézrekerülésén aminek sikerében nem kételkedünk, ismerve főkapitanyunk erélyes voltát és kötelességszerü működését.

— *A Szolnokon épitendő uj gőzmalomra* vonatkozólag mult számunkban azt irtuk, hogy abból nem lesz semmi, mivel a fővárosi kereskedőknél nem nagy alájegyzési kedv mutatkozik e malom részvényeit illetőleg. E hirünk azonban téves értesülésen alapulván, sietünk azt helyreigazitani. A legjobb kutforrásból vett hir szerint ugyanis bizton állithatjuk, hogy ez ügy még korántsincs eldöntve, a mozgató erők, a közbejött árvizveszély miatt készakarva halasztották ez ügyet alkalmasabb időre, mely állitás valóságát mi sem bizonyitja jobban mint azon körülmény, miszerint az e tárgyban tartott értekezlet első kiküldöttei még ez ideig nem is voltak Budapesten, s igy igen természetesen nem is tudhatják, hogy á fővárosi körökben minő hangulattal fog ez eszme találkozni.

— *Kinevezés.* Dunay János ur legközelebb a szolnoki járás kataszteri becslő biztosa mellé segéd-biztosnak neveztetett ki.

Megyei hirek.

— *Kun-Szt.-Mártonban* különös eset történt a napokban. Sz. I. tanitónő ugyanis — amint valami utról hazafelé ballagott — utközben egy nem épen józan állapotban levő közkatonával találkozott, ki elég udvariatlan volt a keskeny járdáról le nem térni, hanem a vele szemközt jövő tanitónőnek neki menni. Sz. kisasszony efölötti megbotránkozásának akarván kifejezést adni, bizonyára nem a legkiméletesebben és hizelgően nyilatkozott a mellette elhaladó közkatona felöl. Erre a katona oly dühbe jött, hogy sértegető kifejezésekkel illette a tanitónőt, mely eljárása maga után vonta a tanitónő által illetékes helyen tett feljelentést, aminek következtében a bünös közkatonát kijózanodás végett a hüvösre tették. Amint a katona részegségéből egy kissé felocsudott és szabad lábra helyeztetett, a bezáratását okozó tanitónő ellen vérés boszút esküdött, melynek azonnali végrehajthatása végett lőfegyverét megtöltötte és a tanitónő lakásához rohant. Ide érve fegyverét lövésre készen tartva kiáltozó hangon kérdezé, hogy hol a tanitónő. A szegény tanitónő szorongatott és kétségbecsésében egy ablakon keresztül menekült a házból. Azalatt katonai őrség jött, hogy a dühöngöt fékezze. Amint egyik az őrséghez tartozó katona a dühöngő katona kezéből a fegyvert kicsavarni akarta, ez elsült és a golyó az ő tenyezén keresztül lyukasztotta. Végre sikerült az őrjöngő katonát megfékezni és ártalmatlanná tenni. — Egy másik tudósitás szerint a katona mindjárt a tanitónővel folytatott szóvita alkalmával szaladt volna a taeitónő után lövésre készen tartott fegyverével. Ezen tudósitás azonban nem valóssinü, mert nem képzelhető, hogy egy korcsmából hazatérő, részeg állapotban levő katonáoál töltött fegyver legyen.

— *Honvéd ló szállitás.* A Jászberényben állomásozó 1-sö honvédhuszár ezred 4-ik százdával 10 darab honvéd ló fog folyó évi május hó 5-ik napján tartásra kiosztatni. — Minthogy vett értesülésünk szerint a kiosztandó kincstári lovak, a legjobb conditioban vannak, ezen ló kiosztásra felhivjuk a gazdaközönség figyelmét.

— *A m. kir. 1-sö számu honvédhuszárezred* parancsnoksága ló szükségletét a tenyésztő közönségtől óhajtván megszerezni, 1881. évi április hó 30-án Mező-Turon az országos vásár alkalmával óhajtja a lóvásárlást eszközölni.

---

ben egy fészekből kicsiny madárfiókok dugdossák ki apró fejecskéiket, várva az élelemmel.

Alacsony, de terebélyes ágaival egészen az alatta levő gödör felé hajlik, ugy, hogy ha esetleg a fa kivágatnék, egyenest a gödörbe dőlne le.

Hargittay Ákos egyenest e fának irányozza lépteit. Óvatosan körül-körül tekintget, vajjon nem tanuja-e valaki idejövetelének?

Az ismert fához érve kabátja alól egy kis fürészt vesz ki; ezzel felhatol a fára és azon galyat, mely a fészket tartja annyira befürészeli, hogy az csekély teherret rajta okvetlen lerőrik.

Miután ezzel készen volt; ismét kabátja alá rejtve fürészét, a merre jött, gyorsan távozott.

Vajjon mit akar? . . .

(Folyt. köv.)

A Tisza-Vidék
Jász-Nagykun-Szolnokmegyében.

(Humoros geografia.)

Hol van a Tisza-vidék, ezt bizony én még pontosan meg nem határoztam; — annyi azonban bizonyos, hogy 18 mértföldnél nincs messzebb a lipótmezei tébolydától, s esetleg talán közelebb is lehet hozzá.

Határai igen keskenyek, kiterjedése igen csekély, még a megye határain belül is szük körre van szoritva.

Fölszine, sikság. Főtényezője, a Tisza, tömérdek iszap, sár és por összehordása által igyekszik emelni talaját, melyeket egyes messzebb vidékeken emelkedő magaslatok lábairól nyal le. Egyes kisebb, mocsáros, vizenyős vidékekről jövő posványos erek is folydogálnak e vidéken, melyek szintén tömérdek piszkot és iszapot visznek be magukkal a vidék talajának emelésére; ilyenek: a békás ér, lusta-ér, melyek azonban inkább a Sárviz névre érdemesek. Ezek egyesülten adják a Zagyva folyót, mely a Tiszába szakad. A vizenyős talajon tömérdek mocsár és kisebb tó van, melyek telve vannak varangyokkal.

Csatorna nincs e vidéken; szabályozásról szó sincs, gyakoriak a kiöntések, vizenyős áradozások.

Éghajlata is különös; nyaron izzasztó, télen dermestő. Igen nagyok a szélsőségek. Napjai borusak, éjei ködösek. Derült nap még nem viradt reá. Ege mondhatni sohasem tiszta, fölötte mindig vészterhes felhők vonulnak el.

E vidéket nem mondhatni termékenynek. Terem benne sok zöldség, éretlen tök, gubacs, áfonya, aszalt vaczkor, takarmányfüvek, no meg aztán mérges növények, maszlagos nadragulya, bolondgombák stb. Nagy kár, hogy spárga nem terem. A mocsárokban tömérdek vizi növény van, különösen hinár, s jaj annak, ki e pocsolyák tájékára téved.

Az állatország is meglehetősen van képviselve. Vannak itt szarvasmarhák, sertések, szelidített szamarak, melyek azonban mind a mellett rugnak még; továbbá rókák, vakondokok, körisbogarak, kullancsok, pióczák, legyek, bögölyök, gimplik, férgek stb. Vadakban is bövelkedik a vidék, csak az a kár, hogy nem igen vadásznak azokra. Időnként sok kárt tesznek a kolumbácsi legyek.

Az ásványország ellenben igen szükölködik produktumokban. A nemesebb termékek mind hiányoznak; nincsenek itt csak tőzeg és keserüsó.

Ipar dolgában nagy a hátramaradás. — Mindössze a velinpapir-gyártás, bor és pálinka készités, hajógyártás és a bőripar virágoznak. A szappangyártás nem igen divatos, pedig szükség volna reá.

A kereskedés is virágzik; de leginkább csak zöldséggel kereskednek nagyban.

A közlekedő utak rosszak, sárosak, vagy porosak, a hogy az idő hozza magával. Hisz borús napokon, hogy lehetne jó uton járni.

A táviró gyors, a posta is; a hirek szájról szájra járnak.

A Tisza vidéken durva és egyenetlen mértékkel mérnek; pénzügyi viszonyai direkt nem tudhatók, indirekt azonban következtethetni azokra; mert a Tisza vidék roppant adót fizet. Egyenes adója ugyan nem sok; de annál több a fogyasztási adó; mindjárt a zöldségfogyasztásért tetemes adót kell fizetnie, bor és bőrfogyasztási adója is tetemes; azonban különösen az ész az, mely legnagyobb summával szaporitja a fogyasztási adók rovatát. Innen van, hogy a Tisza vidék az adókat már alig birja ki, finánczjai nagyon rosz lábon állanak.

Hadügye elég jól szervezett, harczra mindig készen áll, bárminő fegyverekkel és bárminő uton. Leggyakoribbak azonban a hadseregben a szájhősök. A legénység nagyon vegyes elemekből áll.

A népesség ugy eredet és vallás, mint foglalkozás tekintetében igen különböző. Vannak félbölcsészek, ügyvédbójtárok, kereskedők. Mindnyájok drága élete biztositva van.

Tudomány, irodalom és művészet terén a Tiszavidék nagyon hátra van maradva. Sajnos, ezt be kell ösmerni. Némelyek már iskoláik közepén megakadtak, s azért mégis azt hiszik, hogy a müveltség ügyének előre vivésében övék a legnagyobb érdem. — Az irodalom ennek folytán csak ponyvákat liferál.

Közigazgatási tekintetben a vidék sok reformra szorulna, a mi, hiszszük is, hogy hasonló házsártos irányu haladás mellett nem soká fog késni.

S most búcsút veszünk e kedves vidéktől, soká, — örökre! Oh nem! fel fogunk még téged kedves vidék keresni rövid idő alatt, ha t. i. addig meg nem fojt az a mocsáros váltó-láz, melyben oly szánandóan vergődöl s ennek következtében önmagad által alkotott posványaidba nemtemetkezel.

Geográfus.

Bevásárlási módozatok következők: 1-ör a ló 4 éven tul, de még 8 évet meg nem haladott lehet. 2-szor magassága 158—166 cmtr. (15—16 marok) között. 3 szor átlagos bevásárlási ár 245 frt darabonként. Ezen átlagos beszerzési árösszeg keretében változhatik az egyes lóért adható ár.

— *A földmivelés-, ipar és kereskedelemügyi m. kir. ministerium* megengedte, hogy Jász-Kara-Jenő községben évenként április 3-án és október 2-án országos vásár tartassék.

— *Gyászhirek.* Tóth István és neje Tóth Jusztina, ugyszinte gyermekei Tóth Róza és férje Oláh Antal — s gyermekök Antal, Albert, Géza; és Béla testvérök, mélyen szomorodott szivvel jelentik felejthetetlen kedves fiok — illetve testvérjök — és sógora Tóth Kálmán 3-ad éves jogásznak f. 1881. évi április hó 18-án életének 24-ik évében hosszas szenvedés után történt gyászos kimultát. Hült tetemei f. évi április hó 19-én délután 4 órakor fognak a ref. vallás szertartása szerint a török-szt.-miklósi sirkertbe örök nyugalomra tétetni. Török-Szt.-Miklós, 1881. április hó 18-án. Béke lengjen a korán elhunyt hamvai felett!

Különfélék.

— *Ő császári és királyi fensége* Rudolf főherczeg trónörökösnek Stefania belga kir. herczegnő és szász herczegnő ő fenségével való egybekelése f. évi május hó 10-én délelőtt 11 órakor a bécsi augusztinusok udvari templomában fog megtartatni. Bécs ez alkalommal nagy ünnepélyességek szinhelye lesz. A belga uralkodó család már május hó 5-én délután 5 órakor érkezik osztrák földre, Salczburgba, ahonnan másnap folytatni fogja utját külön udvari vonaton Bécs felé. Május 6-án délután 4 órakor a belga uralkodó család Béesbe érkezik, hol a nyugoti vaspálya indóházánál ő felsége I. Ferencz József király és ő fensége Rudolf trónörökös fogadják. A vaspályától a magas vendégek Schönbrunnba kocsiznak, ahol Erzsébet királyné által fogadtatnak. Május 7-én, szombaton lesznek a kihallgatások és tisztelgések a belga Felségeknél és este nagy udvari bál a várpalota szertartási termeiben. Május 8-án fogadtatnak az üdvözlő küldöttségek a schönbrunni nagy galleriában. Délután kocsizás a praterbe a népünnepélyhez. Május 9-én a fenséges arának ünnepélyes bevonulása a Theresianumból a várpalotába déli 1 órakor, este 6 órakor diszebéd a várpalota szertartási termeiben és azután a város ünnepélyes kivilágitása. Május 10-én délelőtt 11 órakor fog az eskűvő megtartatni, mely után délután 1 órakor Cercle lesz a szertartási teremben. 5 órakor kis családi ebéd, melynek végeztével az uj házasok átköltöznek Laxenburgba, ahol 8 napig élvezik házasságuk édes mézét. Május 18-án délután 4 órakor Budapestre érkezik a fenséges házaspár és a fővárosban időző miniszterek, képviselők, főrendiházi tagok, városi képviselet és a nép által ünnepélyesen fogadtatik. Este a főváros ünnepélyesen kivilágittatik és a láncz hidon tüzjáték rendeztetik. Május 19-én tisztelegnek a testületek ő cs. és kir. fenségeiknél a kir. várlakban s ugyanekkor fognak a nászajándékok átnyujtatni; este 8 órakor udvari estély lesz, melyre a főbb celebritások hivatalosak lesznek. — Május 20-án pénteken a nemzeti szinházban esti ½8 órakor diszelőadás lesz. Május 21-én este 9 órakor a vigadó termeiben polgári bál, május 22-én a népszinházban lesz diszelőadás és május 23-án, hétfőn reggel 8 órakor a fenséges házaspár elutazik Budapestről, mely alkalommal a pályaudvarnál ujabb tisztelgés lesz. A magyar vasutakon a budapesti ünnepélyességekhez féláru menetjegyen lehet utazni.

— *Csigányzenészek értekezlete.* A fővárosi csigányzenekarok szine-java, számszerint mintegy 100 zenész szerdán d. u. 3 órakor a Komló-kert nagytermében értekezletet tartottak egy országos segélyegylet megalakitása tárgyában. A jelesebb zenészek közt ott volt id. Rácz Pál, Berkes Lajos, Bunkó Ferenez, Balázs Kálmán, Patikáros Mihály, Horváth Marczi, Kálózdy János, Pintér Pali, stb. Rácz Pál az értekezletet megnyitva, annak előrebocsátásával, mily égető szükséges, hogy a czigányzenészek csoportosuljanak s a kor fejlett igényeihez képest egymást segitsék és támogassák, a megjelentek véleményét kérte ki arra nézve, hogy kivánatosnak tartják-e egy országos segélyegylet létesitését? Mihályi Endre hosszabb beszéddel hang sulyozta az egyesülés szükségességét s felolvasott egy emlékirat felét, a melyben a megalakitandó egylet czéljai határozottabb alakban körvonaloztatnak. Szerinte az alakitandó egyletnek hármas czélt kellene követni és pedig: 1. olvasókör alakitásával a müvelődést terjeszteni, 2. segélyalap alkotásával a munkaképtelen egyleti tagokat rendszeres segélydijakban részesiteni, 3. temetkezési alap szervezésével halálozások esetén az elhunyt tagok eltakaritásáról gondoskodni s a hátramaradt családtagokat bizonyos összeg kiutalványozásával segélyezni. — Beható vita után, melyben több értekezleti tag vett részt, az értekezlet határozatilag kimondja, hogy a hármas czélu egyesület megalakitását elvben szükségesnek tartja s azonnal egy tizenöt tagból álló szervező bizottságot küldött ki az alapszabálytervezet kidolgozására s annak az egybehivando közgyülés elé leendő beterjesztésére. A bizottságba beválasztattak: id. Rácz Pál, (elnök,) Berkes Lajos, Bunkó Ferencz, Balázs Kálmán, Kecskeméty Gyula, Bunkó Gyula, Horváth Marczi, Patikárus Miska, Pintér Pál, Kálózdy Antal, Namó Sándor, Bittó Lajos, Rigó Márton, Arany Ferkó és Berki József. Ezzel az értekezlet 4 óra után véget ért.

— *A „Magyar Pénzügy"* közgazdasági, pénz, ipar, kereskedelmi, biztositás és közlekedés-ügyi szaklap 4-ik száma fekszik előttünk. Örömmel konstatáljuk, hogy akadt végre a magyar fővárosban is magyar szaklap, mely teljesen meg tud felelni kitüzött feladatának és kielégiteni képes a szakérdekek iránt táplált legfokozottabb igényeket is. A fővárosban van ugyan szaklap elég, mely mind német nyelven jelenik meg és szakszerüségük csak a pénzintézetek és egyéb vállalatok kizsákmányolásában rejlik, de tisztességes irodalmi niveaun álló és kizárólag a hazai gazdasági érdekek képviselésére a „Magyar Pénzügy" megjelenése előtt nem volt hasonló szaklapunk. „A Magyar Pénzügy" eddig megjelent számai, szakszerü és tárgyilagos közleményei és eredeti hirei folytán már is méltó figyelmet keltettek az érdekelt körökben. Csak kötelességünket teljesitjük tehát, midőn olvasóink, különösen a pénzintézetek és kaszinók figyelmét felhivjuk és ajánljuk e valóban hézagot pótló lap támogatására. A vidéki pénzintézetek és takarékpénztáraktól már tekintélyes számuknál, de különösen konszolidált helyzetüknél fogva, méltán el lehetne várni, hogy egy ilyen, különösen az ő speciális érdekeiket felkaroló szakközlönyt, erkölcsileg ugy mint anyagilag kellően támogatni fognak, ép ugy mint az osztrák takarékpénztárak az „Oesterreichische Sparkassenzeitungot" tisztán a maguk emberségéből tartják fenn. A technikai kiállitásra nézve is ajánlatos külsővel megjelenő „Magyar Pénzügy" előfizetési ára, az „Általános Sorsolási Értesitő"-vel együtt: fél évre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. Az előfizetési pénz Budapest gróf Károlyi-utcza 5. sz. alá küldendő. Előfizethetni bármely naptól kezdve.

— *(A világirodalom története)* 3—5 füzetét vettük ma Tettey Nándor és társa kiadói czégtől. E vállalat azok közé tartozik, melyek hosszu ideig epochalis jelentőségüek fognak maradni irodalmunkban. Az összes mivelt népek szellemi tevékenységének eredményeit egy műben együttesen bemutatni ép oly nehéz mint hálás feladat. Toldy munkái a hazai irodalomra nézve. Nisard munkája a franciát illetőleg s több kisebb nagyobb mű a német irodalomról mind, mit eddig fölmutathatunk, s azért kétszeres becsü oly mű, mely felkarolja az összes irodalmakat. Bemutatva egyuttal a legjobbat, mit ez irodalmak létrehoztak, mesteri forditásban, minőket e három füzet mutat be. Szász Károly, Szilárdy Áron, Erődi Béla, Jónás János, Repiczky János, Szabó István, Péchy Imre, Arany János, Révai Miklós, Verseghy Ferencz, Csiky Gergely, Szabó Károly és Székács József, tolláből. Az 5 füzettel a keleti népek irodalma és az ó görög irodalom teljesen be van fejezve, a latin pedig megkezdve. Ajánljuk e munkat melegen, mert megérdemli, hogy minden családban, hol serdülő ifjuság van, a háznál ne hiányozzék és pedig annál kevésbbé, mert beszerzése meg van könnyitve a füzetes megjelenés által. — Egy egy füzet ára 30 kr.

— *(Az 1881. törvények)* fölötte practikus kiadásban jelennek meg uj év óta. Tettey Nándor és társa — egy uj eszme szerint adják ki azokat: nyolczadrétben, az oldalok szélességének csak felét nyomtatva be, még a másik felét üresen hagyják, hogy ott kiki jegyzeteket tehessen magának. E jegyzetszélű kiadásból az I. füzet jelent meg az 1—11. törvényczikket tartalmazva. Ára 20 kr.

Felelős szerkesztő: Kun László.
Laptulajdonos: Pásztor László.

Vizállások

1881. évi április hó 16-tól 22-ig.

Nap	Szolnok	Szige t	Szathmár	S.-Patak	Tokaj	Szeged	Arad	Gyoma
	0 felett meter							
16.	7.45	1.16	1.85	5.30	7.44	8.44	1.22	6.31
17.	7.46	1.11	1.75	5.20	7.25	8.37	1.00	6.30
18.	7.46	1.06	1.60	5.01	7.04	8.32	0.81	6.28
19.	7.41	1.13	1.60	4.92	6.86	8.27	0.68	6.26
20.	7.37	1.21	1.30	4.76	6.65	8.19	0.66	6.21
21.	7.30	1.34	1.65	4.70	6.50	8.15	0.49	6.17
22.	7.23	1.52	1.80	4.60	6.36	8.11	—	—

Kir. folyammérnökség.

HIRDETÉSEK.

110.
1881.

Árverési hirdetmény.

Alólirt szolnoki királyi közjegyző részéről ezennel közhirré tétetik, miszerint vagyon bukott Roth és Társa szolnoki kereskedő czég csőd választmányának megkeresésére ezen vagyonbukott czég tömegéhez tartozo rőfös és rövid áruk, továbbá szoba bútorok, állványok és egyébb tárgyak, a bukottak üzlet helyiségében, Szolnokon, fő-utcza, Dr. Kreutzer-féle ház, — folyó 1881. évi május hó 16-ik napján reggeli 9 órakor és következő napjain, közbejövetelemmel, nyilvános árverésen, részletekben, készpénz fizetés mellett elfognak adatni, — mire a venni szándékozók meghivatnak.

Kelt Szolnokon 1881. évi april hó 14-ik napján.

Okolicsányi István,
királyi közjegyző.

1—3

Kiadó szoba!

Iskola utcza 301. sz. házban egy szép szoba — külün bejárattal — kiadandó.

Költözködés végett jutányos áron eladatik
egy kitünő jó hangu
ZONGORA
legujabb rendszer szerinti bécsi gyártmány, megtekinthető a tulajdonosnál Dietl Lipót urnál Puszta-Katymárd u. posta T.-Szalók-Abád.
2—3

A ZIMMERMANN-féle
vetőgépek
szabadalmazott három barázdás ekék, konkolytisztitó szekek, dobinek, gépszijjak, mozgonyszövek, gépolaj, szabalm. galvanizált tüskéskodrony mindenféle kerítések számára, Amerikai kukoricza morzsolók és dardálók kézi hajtással és lóerőre, Cséplőgépek, szelelő rostak.

Moskovits M. és S.
Budapesten váczi-körut 47. és bárány utcza 2.
Kivánatra képes árjegyzéket bérmentve ingyen küldünk.
4—8

1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában Szolnokon.

V. évfolyam — 18—227. — Szolnok, 1881. május 1-én.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél » . . 2 „ 50 kr.
Negyed » . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenként egyszer:
vasárnap.

E lapnak ugy anyagi, mint szellemi oldalát illető küldemények, valamint a reclamatiók a szerkesztőséghez (Szolnok, Molnár-utcza 922. sz.) czimzendők.

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek a szerkesztőségnél és Makray László ur üzletében Szolnokon, és minden kir. postahivatalnál.

Kéziratok nem adatnak vissza és csak akkor fognak közöltetni, ha tudjuk kiktől jönek

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer » — — — — — — 16 »
3-szor » — — — — — — 12 »

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
A NYILTTÉR-nek minden hasáb garmond sornyi tere 25 kr.
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Szerkesztői búcsu-szó.

A mai napon e lapok további szerkesztésétől megválván: őszinte köszönetet mondok a t. közönségnek és munkatársaimnak azon nemes pártfogásért és támogatásért, melylyel e lapok iránt ugy akkor, midőn annak csak társszerkesztője voltam, valamint azon idő alatt is, mig azt magam szerkesztettem, anyagilag mint szellemileg viseltetett.

Midőn tehát e jó indulatot még egyszer köszönöm, egyszersmind utódomat ugyanazon önzetlen jó akaratba ajánlom s kérem a t. közönséget: tőle se vonja meg az általam tapasztalt meleg pártfogást.

Kun László.

E lapok közönségéhez.

A föladat folytán, melynek megoldását e lapok szerkesztésének átvételével magamra vállaltam, a sziv legmelegebb hangján szólalok meg önök előtt s üdvözlöm ugy e lapok tisztelt olvasóit, mint Szolnok városa s általán véve az egész megye értelmes és lelkes közönségét, kinek főtörekvésem leend oly közlönyt szolgáltatni, mely kizárva kebeléből minden politikát s a pártoskodás és vak szenvedély agyarkodó ördögeit, csupán a közjó előmozditásának tényeivel foglalkozand.

A haladás eszméjét Szolnok városa s a megye közönsége egyaránt, áldásos voltának egész teljében, már régebben, de különösen az ujabb időben elannyira átfogta lelkével, miszerint azt többé magától el nem távolithatja; sőt mondhatni: minden irányban e nagy eszme megvalósitása képezi életfeladatát. Ép e miatt kell tehát, miszerint e lapban továbbra is birjunk egy oly organummal, mely a helyi és megyei köz- és társadalmi életnek legyen hű képviselője, s mint ilyen: a mezőgazdászat, ipar és kereskedelem s főleg a társadalom égető bajaival foglalkozzék a helyett, hogy a pártoskodás-szülte demoralizációt belopja a család-élet szentélyébe, hol azt, mint kétélü kardot, a szivek közé téve, legyilkolja a családok közbékéjét s megmérgezvén a kedélyeket: apát fiu ellen, fiut apa és jó barát ellen ingereljen, hogy igy szétrobbanjon a társadalom békéje, gát emelkedjék a haladás magasztos eszméinek megvalósitása elé s gyilkos fegyvere legyen mindazon nemes és üdvös terveknek, melyeket megvalósitani épen a társadalom van hivatva.

És itt tartózkodás nélkül kimondom, miszerint jó részben még ma is ilyen a mi beléletünk. Szomoruan tanitja ezt a napi tapasztalás; mely állapot gyászos következménye az, hogy a társadalmi élet és rend feldúlva, az egyének kedélye elkeseritve van; ez állapot pusztit közöttünk, mint a tűz s e tüzet eloltani lesz közös feladatunk e lapok terén, hogy igy társadalmunk s közéletünk fejlődését és haladását biztositva láthassuk. — Mert sohasem a politika az, mely a népek szabadságát, jólétét és fölvirágzását biztositja; — ha a társadalom rendbomlott, ha föl-jajdulva kiáltja a segélyt: halászhatunk a politikai áramlatok zavarosában kedvünkre, de társadalmi s közéleti fejlődésünket egy lépéssel sem visszük előbbre s a közjólét ügyének soha nem ünnepeljük diadalát, ha azon drága időt, melyet emelésére szentelhetnénk, egymás elkeseritésére vesztegetjük.

És manapság, a haladás századában, midőn minden téren és irányban a társulást, a korszerü és üdvös eszmék körüli tömörülést napirenden látjuk, kétszeresen vétkezünk: önmagunk s az emberiség magasabb érdekei ellen, ha erőnket szétforgácsoljuk kicsinyes érdekek fölötti eredménytelen harczban; ha a helyett, hogy a mit a társadalmi élet békéjében, mint korszerüen üdvöset, egy szivvel-lélekkel létesithetnék, egymásra meghidegült szivvel nézünk, egymást gáncsoljuk s ezek végeredményeiben egymásnak nyilt ellenségeivé leszünk.

Kérdem: nem üdvösebb-e mind ennél azon téren közrehatva működni, melyet a társadalom s közélet mindenkinek nyujt? Hiszen oly számos teendőnk van a köznevelési, helyhatósági, közbirtokossági ügyek tág mezején! S vajjon oly fejlődött iparral, kereskedelemmel s földmiveléssel birunk-e már, mely semmi kivánni valót sem hagy fön? Közlekedési érdekeinknek elég van-e már téve mindenhol és minden tekintetben?!

Ily s ezekhez hasonló életszükségü kérdéseink megvitatása, uj eszmék életbeléptetése, fejlesztése és tisztázása cselekvésre serkenthet bennünket, mi által a közjólét ügyének áldozunk, ugy e város, mint a megye területén, ha csak e kérdések körüli nézeteinket e lapok terén olykorolykor napfényre hozzuk is.

E megye minden nagyobb városa fejlődésnek indult iparral, kereskedelem- s földmiveléssel birván: a t. közönségnek vélünk szolgálatot tenni, ha e városok érdekeit is lapunkban képviselni feladataink közé soroljuk; annál inkább, mert egy vidéki lap fönállását kell, hogy ne az ugynevezett becsületbeli kötelesség, hanem a közszükséglet kifolyása tényezze. S kérdem: nem követeli-e a közszükséglet, hogy e városnak, mely hazánk legmagyarabb megyéjének székhelye, legyen egy lapja, mely a magán- és pártérdekek szennyes fegyverét megvetvén: a közérdek mellett hangoztassa szózatát s kárhoztatást kiáltson arra, ki ez ellen vét, ki anyagi és szellemi közhaladásunk utjának elmetszésére emeli föl vakmerő kezét? mert hiszen békés viszonyt és nyugalmas állapotot, melyek együttvéve szellemi és anyagi fejlődésünk egyik alapkövét képezik, nem várhat a társadalom addig, mig erőnket s a munkára szánt időt pártszenvedélyeink s törpe magánérdekeink emésztő tüzének dobjuk oda martalékul.

Erős és nagy az a hatalom, melyet a szabad sajtóban birnak a nemzetek; azért szem előtt tartva a sajtó magasztos feladatát: a sajtószabadságot a szabadossággal össze nem tévesztjük s azt mi csak nemes czélokra használjuk, s azon irányt, melyet a közérdeknek bármily parányi előmozditására is egy vidéki lapnál követni lehet, tisztán, de bátran fogjuk követni; s valamint az igazságért s a közjó előmozditásáért sikra szállani, a valót kimondani semmitől vissza nem ret-

TÁRCZA.

Egy szép nőre.

Vídul szivem, hogy ha látom, —
Pedig nem is az én párom.
Szeme, ajka mosolygása:
Májusi fény ragyogása.
Nem az enyém, de úgy nézem,
Mint napot a fényes égen;
Lelki szemem függ csak rajta,
Nincs hát irigyem miatta.
Vágyam szent volt: szépre vágyom,
Igy van már az e világon . . .
Csal a látszat, áld a béke,
A való szép nem visz jégre.
Kivül-belül mert gáncstalan,
Benne a szép forrása van.
Szép alakja, szebb a lelke,
S ez a mi a legfőbb benne.
Tudom: boldog s áldott lehet,
Kinek ily nő adott kezet.
Hejh ha fény száll le a hóra,
Mosolyát még az is szórja;
Csoda-e, ha szivem éled,
Ha látok egy igaz szépet!?

Kovács János.

A milliomos írnok.

— Beszély. —

Irta: Tóth Albert.

(Folytatás.)

Másnap egy levelet irt Hargittaynénak, melyben, minthogy igen kellemes az idő, egy sétára hivja fel a kedves családot Krisztina kisasszonynyal együtt a közeli erdőbe s el nem mulasztá benne jól megjegyezni, hogy a kis Jenőkét is magukkal hozzák. Egy kis csekélységgel kivánja meglepni.

A válasz megjött azonnal.

Irja benne Krisztina kisasszony, hogy a nagyságos asszony gyengélkedése miatt nem jöhet; de ő és a kis Jenőke örömmel ragadják meg az alkalmat stb.

— Annál jobb, — kiálta fel Hargittay Ákos uzsorás és eltette a levelet.

Közvetlen ebéd után megérkeztek a kirándulók.

Ákos ur még elég jókor érkezett, hogy Krisztina kisasszonyt kiemelhesse a hintóból; a miért is oly nagy bókot kapott jutalmul, hogy ha ugyanez egy szép 18 éves leánytól jönne, egy fiatal ember a mennyekben képzelné magát!

— Hát meg vannak-é még a huszárok Jenőkém? — kérdé Ákos ur, amint a szobában voltak.

— Egynek letört a feje s most már olyan csunya hogy, — válaszult az okos kis gyermek.

— Nem tesz semmit, vesz még szebbet helyette Ákos bácsi, ha jó leszel.

— Egy csikónak pedig mind kihullott a farka, — magyarázá tovább a kis Jenő.

— Majd kinő az! válaszolt nevetve Krisztina.

— Adok én helyette másikat kedves Jenőkém! szólt hizelegve Ákos ur, és egy szekrény fiókot huzott ki, melyben tarka gyermekjátékok valának.

Bezzeg megörült neki a kis Jenő. Mindjárt is szedte ki őket egyenként; de Hargittay azon szavaira, hogy hagyja most aludni őket, majd ha visszajönnek a hintón haza viszik, azonnal visszarakta őket.

— Tehát, ha ugy tetszik, kedves kisasszony, indulhatunk. És ha megengedi, én a karját kérem, a kis Jenőkét pedig a dajka vezeti.

— Mondhatom igen kellemesen van elrendezve! — bókolt Krisztina kisasszony.

A séta az erdőig Hargittay és Krisztina kisasszony részéről enyelgéssel telt el.

Krisztina váltig azt igyekezett Hargittay urnak bizonyitani, hogy mily forrón, lángolón tudna ő egy férjet szeretni és boldogitani. Mire Ákos ur viszont azzal bókolt a kisasszonynak, hogy meg akarta őt győzni annak igazsága felől, hogy a mai világban a nő pénz nélkül semmi sem!

Majd azon helyre értek, hol a már ismert alacsony fa áll.

Hargittay azonnal a fára mutatott.

— Nézd csak Jenőkém, mi van abban a fészekben!

— Talán madártojás?!

— Nem az; hanem kis madár. Nézd csak, hogy kinyujtják fejecskéiket.

— Oh, be gyönyörüek! — kiáltott fel a kis Jenő végtelen örömmel. Ha megengedi, Ákos bácsi, én leveszem őket?

— De vigyázz ám, le ne essél!

tenünk s azt bárki ellenében is kimondjuk: ugy az igazság és közérdek elleni merényleteknek, a társadalom ferde kinövéseinek, a tétlenségnek és mulasztásoknak, mikkel jó részben elárasztva vagyunk, kérlelhetlen, nyilt ellenségei leszünk, mihez függetlenségünk érzetéből mindig lesz erönk bátorságot meriteni.

Igy véljük megtenni mindazt, miáltal a közjónak hasznára lehet lapunk, melyet időközönkint oly munkaerők látnak el közleményekkel, kiket munkatársaink sorában üdvözölni csak mi vallhatjuk magunkat szerencséseknek.

E mellett, tekintettel főleg a közelgő országos képviselő-választási mozgalmakra, melyekkel szemben lapunk, mint nem politikai irányu, csakis semleges lehet, a közönséget érdeklő tárgyilagos tudósításoknak p á r t s z i n e z e t n é l k ü l mindig helyt adunk, valamint a vallási és nemzetiségi kérdések tekintetében is a semleges téren maradunk, annál inkább, mert ma napság már a vallási türelem áldásos napja dereng fölöttünk, s másrészt megyénket ugy tekintjük, mint a magyarság lüktető erét.

Ime programmunk. Nem igértünk lehetetlent, sőt föl sem soroltuk, amit tenni akarunk, a mit teendünk. Mi a kitüzött zászlóhoz hivek maradunk s azt sem bepiszkolni nem engedjük, sem függetlenségünket e lap szerkesztése körül föl nem áldozzuk.

A mi még mondani valónk van a t. közönséghez, az abból áll, miszerint lapunk szives támogatását és becses körükbeni terjesztését kérelmezzük. Különösen pedig az egyleteket, társulatokat s főleg az ügyvédi kart kérjük, kik legelső sorban hivatva vannak a közérdekek fejlesztésére, mint különben is a közélet terén működő, független állásu egyének, miszerint lapunkat szellemileg is méltóztassanak támogatni becses közleményeikkel.

Végül helybeli és megyebeli laptársainkat a kölcsönös bizalomra s arra hivjuk fel, miszerint ott, a hol a közügyek érdekében a küzdtérre kell lépnünk, egyesült erővel tegyük azt s mellőzve a személyeskedést: tartsuk meg az irodalmi tisztesség szempontjából is az egymás iránt tartozó, elengedhetlen tiszteletet.

Pásztor Ferencz,
felelős szerkesztő.

Felhivás.

Dalegyletünknek legközelebb tartott tisztujitó közgyülése — ügyeinek vezetésével alólirottakat bizván meg, — ebből kifolyólag kötelességünknek tartjuk minden lehetőt elkövetni arra nézve: hogy egyleti életünket felelevenitsük, — egyletünket felvirágoztassuk.

A feladat, mit magunkra vállaltunk, sulyos kötelességeket ró reánk, — mert a leküzdendő nehézségek még számosak, — s bármily magasztos legyen is a czél, melynek elérésén fáradozunk, — siker reményével csak ugy biztathatjuk magunkat, ha törekvésünk nemcsak az egylet eddigi tagjainál, — hanem általában városunknak minden szép- és jó iránt nemesen érző közönségénél is viszhangra talál, — s a közönség részéről erélylyel és kitartással folytonosan támogattatni fogunk.

A dal és ennek müvelése nem egy társadalmi osztályé, hanem az összeségé, a dallás — melynek a régi kor mythologiájában isteni eredetet tulajdonitottak — nem szégyen, de dicsőség.

Azért, a kik az egylet működő tagjaiul óhajtják magukat felvétetni, sziveskedjenek e végből a megyeszékház egyik kistermében, a gyakorlati órák alatt, délután 6 órától fél 8-ig a karigazgatónál jelentkezni, hol a hangképesség megbirálása után felvételök iránt az alapszabályokban előirt megfelelő intézkedés tétetik.

A kik pedig mint pártoló vagy mint alapitó tagok óhajtják az egyletet anyagi támogatásban részesiteni, az alapszabályoknak vonatkozó határozataival ellátandó és szétküldendő aláirási iven kegyeskedjenek ebbeli jóakaratuknak kifejezést adni.

Az egylet működő tagjainak kitartó szorgalma és tevékenysége, a t. közönségnek pedig tömeges pártfogása reménylenünk engedi: hogy társadalmi életünknek egy nemesen szórakoztató és gyönyörködtető kapcsa — „Dalegyletünk", mely annyiszor volt már hivatva és lesz is a jótékonyság gyakorlására, — felvirágozand.

Adja Isten: hogy keblünknek ezen legöszintébb óhaját minél hamarabb teljesülve lássuk.

Szolnokon, 1881. april 25.

Perényi János, egyl. alelnök. — *Szévald Mihály,* egyl. titkár.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI ÜGYEK.

Kun-Szt.-Márton, 1881. apr. 25.

Érintkezésem folytán azon tapasztalatra jutottam, hogy megyénkbeli t. kartárs urak közt vannak olyanok, kik azon téves véleményben vannak, hogy a S z o n t á g h Jakab ur által az e lapokban megpenditett eszme, azaz a megyei tanügyi közlöny létesitése, még a jelenben elérhetlen. Én azonban hiszem, hogy e nézet sokaknál meg fog változni, ha a dolog mibenlétét teljesen megértik, — üdvös és előnyös voltáról pedig nem kételkedhetik senki.

A legtöbben anyagi oldaláról véve a dolgot, nem igérnek jövőt a közlönynek. De ha meggondoljuk, hogy ez az ö s s z e s m e g y e i t a n i t ó k t u l a j d o n a l e e n d, ugy többé nem kételkedhetünk jövőjéről. Megyénk 291 tanitója közül aligha van egy is olyan, ki anyagilag hozzá ne birna járulni. Ez tehát nem lehet oly érv, mely miatt a nemes czél elérhetetlen; hanem ha e mögött az általános közönyösség rejlik — ugy ez már érv. Ha valóban igy volna, akkor lelkesült erővel sorakozzunk e magasztos eszme megvalósitásához.

Tudjuk, hogy hazánkban van 30 vagy talán több tanügyi lap is, s köztük valóban kitünőek is, melyeknek előnyös voltát az önmüvelődés tekintetéből is reánk nézve sem vonhatom kétségbe: azonban mennyivel előnyösebb lehet a tanügytéreni haladásunkra egy m e g y e i s z a k l a p, mely a helyi körülmények és szokásokból iudul ki. „A hány ház, annyi szokás." Találóan alkalmazhatom e mondást tanügyi viszonyainkra is, mivel ez hazánk majdnem minden megyéjében más-más fokon áll. Fontolóra véve ezeket, nem lehet legkisebb akadály sem ez eszme létesitésénél.

Valóban nemesebb zászlót nem lehetett volna kitüzni a megyei tanitók egyesülésére. Ez által megszüntethetjük a még folyton uralgó átkos dualismust, mely a tanügynek mindenkor csak hátrányára lehet. Legyen az illető tanitó községi avagy felekezeti iskolánál alkalmazva, egyaránt kötelessége az emberiség hasznára munkálkodni. A kérdéses lap pedig legkevésbé sem fog a vallás dolgaiba avatkozni és közös tulajdona leend a megyei tanitó karnak, minden különbség nélkül.

Nyujtsunk tehát egymásnak kartársi kezet és vállvetve törekedjünk arra, hogy e magasztos eszme mielőbb megszülethessék, mert ez által használni fogunk önmagunknak ugy, mint az emberiségnek.

Vékony István,
okl. tanitó.

LEVELEZÉS.

Jászberény, 1881. april 22.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Az ünnepi csend, az istentiszteletre hivogató harangszó, a rég várt tavaszi verőfénytől kisérve, arra ösztönzik a gondolatot, hogy — élvén természetadta, irigylendő kiváltságával: a gyors szárnyalással — végigtekintsen egy kissé szegény bolygónk nagyratörő apró lakóin, kiket köznyelven „embernek" hinak. S legyen bár a modor, melyet e körültekintésnél használ, inductiv vagy deductiv, (hisz a módszerek századát éljük!) mindig hajós lesz, a ki a földet körülfutja, és czélja egy lesz a kiindulási ponttal: hazulról indul világlátni, vagy országot-világot befutva, visszatér ismét haza; utjának eredménye nem lehet más, mint: összehasonlitás! . . .

Összehasonlitja az otthont a világgal! . . . . Akárhol kezdjük el ezt, találunk előnyt és hátramaradást másutt, utánozni és kerülni való példát — itthon pedig örvendetes és szomoritó jelenségeket. Boldog, kinél előbbi tulsulyban van! . . . Gondolatim körutjukról elegikus hangulatban térnek meg. . . .

Annyit dicsértek meg mást a mi rovásunkra, annyira belemélyedtek a legapróbb részleteibe hiányainknak, hogy önkénytelenül mozdul meg e dolgok hallatára ujjaim közt a toll, mint a hogy hajdan a nemes ember sértő szó hallatára ösztönszerüleg oldalán függő kardjához kapott. . . Az nem határoz: való-e a vád, mely bennünket ér, vagy valótlan. Fáj mindkettő. De azért Socratessel tartok: jobb büntetlenül szenvedni. . .

S ha igaz, hogy városunk polgáriasodás és külcsin vagy comfort dolgában alig mérkőzhetik azzal, a mi a föld legfurcsább népe — „China" már Kr. e. 2000 évvel volt,— igaz az is, hogy vannak tények, melyek haladásunkat tényesen bizonyitják. Hogy ezekről más nem emlékszik meg, ki mint idegen lép városunkba s első látásra a külszinről itélik azt meg, azt helyeselni ugyan nem, de csodálni sem lehet. . . .

De ha más csak hiányainkról tud megemlékezni, kötelessége a helybelinek, ki mélyebben ismeri a viszonyokat s a lakosok lelkületét, fölvilágositani szomszédait.

Vagy nem jut eszébe senkinek, mily vendégszerető, hódolatteljes fogadtatásban részesül itt minden kitünő egyéniség, ki minket meglátogat; hol fogadták melegebben a főispáni párt, hol fogadják nagyobb lelkesedéssel a gymnasiumi főigazgatót s egyéb kitünő tanférfiakat, Hubay-Agg-házyt s egyéb hazai müvészeket, kik itt megfordultak. Én húsz éve ismerem Jászberény közönségét, de sehol sem láttam oly telt házakat működvelői előadások alkalmával, mint itt. Emlékszem, mily tárt karokkal fogadták, s mily vendégszeretőleg látták el egyszer a szolnoki dalegyletet.

A dalegyletről jut eszembe: vajjon melyik megyebeli városunkban van külömb dal- és nőegylet? Előbbi már 12 évvel ezelőtt dicsérő okmányt szerzett Debreczenben, s a mult nyáron annyi jeles közt pályadijt Kolozsvárott. És ez a dalegylet nem mint más, városi vagy megyei segélylyel utazott, hanem tisztán a közönség jóvoltából nyerte utiköltségét, mely dalestélyeit s előadásait melegen, tömegesen pártolja. Most a szenthéten emelte gyönyörü énekével a komoly isteni tiszteletet, a husvéti ünnepeken pedig imposans vegyes karral a csöndes misét; ha valamely tagja meghal, a temetési néma gyászt meghatóvá teszi még a legközönyösebb sziv számára is remek gyászdalaival.

Nőegyletünkben oly példás az egyetértés, annyi türelmünk van, oly szép hajlammal birunk az engesztelődésre, midőn ellenkező vélemény forgott fönn, hogy mondhatnám: páratlan a maga nemében — vidéken! E buzgó egylet fél év alatt 600 frtnál többet szerzett saját pénztárának estélyek és előadások rendezése által, karácsonkor hat árvát ruházott fel, mult őszszel ötven forintot küldött a zágrábi károsultaknak, szép kisdedovót szerelt fel s ebben két okleveles óvónőt tart. Mult nyáron majálisuk alkalmával mindannyit megvendégelte az egylet; s midőn legközelebb vèdnök ő miltsága csemegére ajándékozott nekik bizonyos összeget, az elnök ezen pénzen husvéti szép tojáskákat s báránykákat vásárolva, azt egész ünnepélyességgel, a választmányi tagok jelenlétében osztotta szét, hogy „egy" nagy ünnep se muljék el kis kedvenczeink fölött némi emlékezetes esemény nélkül.

Vannak jó elemi- és felsőbb iskoláink, van iparos- és korcsolya-, valamint tüzoltó-egyletünk. És törekvésünk soha meg nem áll. Kérdem: ily csekélyszámu értelmiség mellett, mutat-e föl más megyebeli városunk ennél több szellemi mozgalmat. Utaink roszak, épületünk több lehetne és szebb, külsőleg nem mérkőzhetünk meg a gazdagabbb vidéki városokkal; de fekvése is olyan e szegény Jászberénynek, hogy az épitkezéshez, utjavitáshoz szükséges anyagok beszerzése nagy anyagi áldozat nélkül nem is képzelhető. . . Pedig mi egészen felső oltalom nélkül, magunkra vagyunk hagyva; minden darab kultura, mely nálunk láthatóvá lesz, magunktól kell hogy teljék, mert hogy protectiónk nincs, ország-világ tudja és láthatja. És igy ne csodálja senki, ha haladásunk lassu; annyival inkább az, hogy belülről a lelkiekben kezdtük meg azt, s igy sokára lesz az az utcza kövezetén látszatos. De csak türelem! Majd kijutunk még oda is. S az ily biztos, öntudatos haladásnál, visszaesésről aztán nem lehet többé szó!!

Egy nőegyleti tag.

Tisza-Süly, 1881. april 21.

T. szerkesztő ur!

Az idei árviz a 79-ikit 6 cm. meghaladta; és a kik közel lakunk a gátvonalhoz, nagyon éreztük annak hatását; már 79-ben is nagy veszélyben voltunk, annálinkább most, amidőn még magasabb vizünk volt; hozzájárulván még a majdnem folyton tartó vihar és esőzések; a szél mindig a mi oldalunkat érte, és keményen korbácsolta gátjainkat; ugyannyira, hogy innen felfelé T.-Akolyháton nagyobb szivárgás, lefelé Nagy-Kürünél pedig egy csuszamlás következett be.

A dajka tett ugyan ellenvetést; de miután Krisztina is ugy vélekedett, miszerint oly alacson a fa, hogy — ugy szólván — le sem lehet róla esni: senki sem ellenezte a gyermek kivánságát.

Hargittay fölemelte a gyermeket a fára s ez gyermeki elevenséggel hatolt felfelé.

Most a kis gyermek azon ágra igyekezett, melyen a fészek vala; de az abban a pillanatban, melyben lábát rátette, megtört, egy recsegés és a gyermek — a gödörbe zuhant alá!! . . .

Hargittay Átkos arczán a káröröm mosolya vonult el! . . .

III.

A Hargittai kastélyban szokatlan csend uralg.

Mindenki csak suttogva beszél. A házőrző ebeket elzárták, nehogy zajt csapjanak. A legkisebb zörejt kerülni kell, mert — a kis Jenő nagy beteg!

Az esés következtében agyrázkodtatást szenvedett és a homlokon a balszemöldök felett erős sebet kapott. Egyéb baja nem történt; a mi még szerencsének mondható.

Jelenleg az orvos vizsgálja a beteget.

— E sebhely a homlokon örökké meg fog ugyan látszani — szólt Bezerédy orvos — de a rövid idei felgyógyulásról biztosithatom nagyságodat. Ily erőteljos organismust még nem láttam.

— És mennyi idő alatt reméli orvos ur gyermekemet felgyógyitani?

— Egy pár hét alatt talpon lesz.

És valóban oly lényeges javulás állott be a gyermek egészségében a következő napokon, hogy két hét mulva már ezeket irhatá rokonának. Hargittay Ákosnak:

„Kedves rokon!"

„Azon mély érdeklődés, melylyel gyermekem hogyléte felől viseltetik, kétségkivüli bizonyitéka jó rokoni érzületének. Fogadja érte hálámat!"

„Meg vagyok győződve arról is, hogy nehezen várja egyetlen gyermekem felgyógyulását.

— De mennyire!

„Ime tehát, tudja meg az örömhirt, az ön és a mindnyájunk imája beteljesült.

— Itt düljek el, ha a „Miatyánkot" eltudom mondani — kaczagott fel az uzsorás.

„Mert gyermekem már egészen jobban van!"

— Ejh, de mit olvasom tovább ez ostoba firkát! Elég annyit tudni, hogy él s neki élnie nem szabad! — De nem! Ennyire nem megyek; könnyebb utat kell választanom, hogy a gyermektől örökre megszabaduljak!

Ekkor Hargittay Ákos fel s alá járkált a teremben s gondolkozott.

Sokáig törte már fejét, midőn egyszer diadalmasan csapott tenyerébe: miből azt lehetett következtetni, hogy gonosz terve megszülemlett! . . .

Majd magára öltè köpenyét, elfujta a gyertyát és kisietett — a Hargittára vezető országutra.

Itt óvatosan körül nézett, hogy nem látja-e valaki távozását és gyors léptekkel utnak eredt.

Midőn Hargittára ért, épen akkor verte el a tornyóra a tizenegyet.

Sürü, sötét éjszaka volt.

Az égbolt nehéz, lomha gyászos felleggel van boritva.

A kik hozzá értenek, égi háborutól tartanak ilyenkor.

(Folyt. köv.)

Ma ugyan már a veszélyen tul vagyunk, a védekezés az egész vonalon befejezve, és a mi fő, a Tisza vize is apadásnak indult.

Nem mulaszthatom el azonban határozottan kinyilatkoztatni, hogy az idei rendkivüli árviz, nagyon is veszélyeztette környékünket, és hogy valami szerencsétlenség nem történt, azt egyedül a „Heves-Szolnok-Jászvidéki tiszaszabályozási egyletnek“ köszönhetjük; oly szépen, csendesen még soha sem folyt le a védekezés, mint ez évben. A fentemlitett t. egyletnek minden egyes tagja, ugy nemkülönben a kiküldött vészbizottsági tag urak oly fáradhatatlan erélylyel és buzgalommal müködtek, hogy valóban dicséretre méltók. — Különösen az egyl. elnök: Stráda Béla ur, és az egyl. igazgató Barócs János mérnök ur tapintatos és gyors intézkedésükkel kitüntették magukat; elég jele ennek az, hogy 8—9 nap alatt az egész 80 kilometer hosszu vonalon, vihar, eső és folytonos áradás daczára, a védekezés befejezve lett; és minden bekövetkezhető szerencsétlenség már előre megakadályoztatott.

Nem akarom a védekezési rendszert részletesen fejtegetni; annyit azonban mégis kiemelek, hogy ezen egylet müködése mintaképül szolgalhatna bármely szabályozási egyletnek.

Horovicz Lipót.

— *Köszönet nyilvánitás.* Nagyméltóságu Hunyady Kálmán gróf és Sennyei Pál báró urak, mint nagykörüi földbirtokosok kegyesek voltak, a nagykörüi templomban felállitandó uj főoltár és kép készitési költségeihez, egyenként ötven-ötven forinttal járulni, mely nagylelkü adományért midön a nyilvánosság terén hálaköszönetünket kifejezni kötelességünknek ismerjük, szivünk leghőbb érzelmével kivánjuk: hogy a kegyes adakozókat a gondviselés áldásaival bőségesen boldogitsa! — Nagykörü, 1881. april 21. Virágh János, nagykörüi plebános. Majzik József, községi biró, Marsó Gábor, segédjegyző.

Helyi hirek.

— *Névmagyarositó egylet* fog ma (május 1-én) délután 3 órakor a „Tiszavidéki Takarékpénztár“ helyiségében megalakulni. Kiss Ferencz és Pilczer Simon urak a napokban hivták fel városunk előkelőbb polgárait, hogy a névmagyarositó-egylet megalakulásánál minél tömegesebben résztvegyenek. Üdvözöljük az ügybuzgó polgártársakat, kik ezen szép eszme megtestesitésén fáradoznak és ohajtjuk, hogy siker koszoruzza fáradságukat. — Nem mulaszthatjuk el e helyen felemliteni, hogy a névmagyarositás után járó bélyeg illetéknek 50 krra való leszállitásáról szóló törvényjavaslat már legfelsőbb helyen szentesittetett.

— *A szolnoki dalegylet* f. hó 19-én tartá tisztujitó közgyülését, melyen Sipos Orbán megyénk alispánja tiszteletbeli elnökké, Hajdu Sándor elnökké, Perényi János alelnökké, Szévald Mihály titkárrá, Smid Pál pénztárnokká, Ludányi Béla karigazgatóvá, Medgyesy Géza aligazgatóva s Szép Balázs gazdává, Batizy Gusztáv, Fridvalszky Kálmán, Hajovszky László és Medgyesy József urak választmányi tagokká lettek megválasztva. E gyülésben határozatba hozatott, hogy felhivás teendő közzé, melyben a dalkedvelők csatlakozásra hivassanak fel, A felhivást lapunk mai számában szintén közöljük.

— *Ordódi Pál* közlekedésügyi miniszter a lefolyt héten egy esti vonattal Budapestről városunkba érkezett, itt egy gőzhajón meghált és reggel a gőzhajóval Szentesre ment.

— *A Bosznidban* állomásozott gyalogezredek legfelsőbb helyről kiadott parancsnak megfelelőleg, a lefolyt héten két izben érkeztek városunkba, hogy innen Miskolczra menjenek állomásozni. A mult hó 24-én délelőtt érkezett 68. gyalogezred — mely többnyire városunk és megyénk fiaiból áll — a Szolnokon állomásozó tisztikar, valamint Scheftsik István polgármester által fogadtatott a vasuti indóháznál, ahonnan a hazaérkeztek katonai zene- és dobszó mellett vonultak be városunkba, mindenütt egy csomó kiváncsi gyermek által kisértetve. — Városunkban fisinkcsupán ebédeltek és azután ugyancsak zeneszó mellett és nagy kiváncsi tömeg által kisértetve, kivonultak az indóházhoz. A másik ezred mult hó 27-én érkezett városunkba és itt csak nehány óráig időzött. — Annyit mondhatunk, hogy Szolnok város közönsége — hazatért fiait nem részesitette azon szivélyes, előzékeny fogadtatásban, melyet mindenki bizton elvárhatott tőle s ezt annak tulajdonitjuk, hogy a katonaság nem egy, a nép által is helybenhagyott és szivesen látott háborúból tért haza.

— *Majális.* Az ipartársulat bálrendező bizottsága elhatározta, hogy az ez idei majálist még e hó elején fogja megtartani. A készületek erősen folynak és mindenképen oda törekednek a bálrendező bizottsági tagok, hogy ezen majálist — mint ez idén városunk első majálisát — minél fényesebb sikerrel megtarthassák. Ismerve a bálrendező bizottság tapintatát és ügybuzgóságát, fényes sikert jósolhatunk a majálisnak.

— *Az izr. nőegylet* is fog jövő hó végén, vagy junius hó elején egy mulatságot rendezni. — A rendező bizottság a nőegylet minden szépért lelkesülni tudó legbuzgóbb tagjaiból áll, kiknek fáradozásait bizonyára szép siker fogja jutalmazni.

— *Mosó- és tisztitó intézetet* nyitott Wechsler Lipót ur a várban, Szollár-féle 16. számu házban. E mosó intézetben felvállaltatnak mindenféle férfi- és női fehérneműek és egyéb czikkek is amerikai módszer szerint tisztittatnak. Megrendelések: Lichtenstein Vilmos ur füszerüzletében is elfogadtatnak és kivánatra ott adatnak ki a tisztitott fehérneműek. A közönség kényelmének megfelelőleg, kivánatra a fehérneműeknek a háztól való elszállitása is eszközöltetik.

— *Beküldetett.* A rendörség, sok szerencsétlenségnek venné elejét és igy nagy szolgálatot tenne a közérdeknek, ha a közel mult nagypéntek reggelén a Klein Dávid korcsmája elé dobott, onnan pedig másnap a megyeházhoz vezető padló mellé került nagy eczetes üveg darabjait, — melyek ugy állanak ki a sárból, mint meg annyi éles kések, — felszedetné és elhordatná. Egyszersmind kötelessége betöltésének adná jelét az által, ha az illetőt, ki a nagy forgalmu helyen embert és állatot egyaránt veszélynek tett ki, a b. t. könyv 118. §-a alapján érzékenyen meg fenyitené.

— *Tüzet jelentek* e hó 27. esti 8 óra után a harangok, mely alkalommal a gymnasium épület melletti egyik kincstári sópajta lett a lángok martaléka. A tüz alig nehány percznyi időtartam alatt körülnyalta a különben is száraz, faanyagból épitett pajtát s majdnem az egész várost bevilágitá az egek felé nyaldosó láng. Közvetlen a Tisza parton levén az égő épület, a folyó is — a rajta levő hajókkal s a távolabb látható élő fűzfákkal — mintegy arany fényben uszott az égés rohama alatt, a légben röpködő vadkacsák tollazata pedig csak ugy tündökölt a fénytől, mely látványosságokban a vész helyére sietö sokaság közül többen gyönyörködtek. A költői oldala ez ama tüzesetnek, szomoru oldala pedig az, hogy a kir. kincstár ez által is megrövidült. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy ez alkalommal is éreztük egy jól szervezett tüzoltó-egylet és az ujabb szerkezetű fecskendők hiányát s minden szerencsétlenség mellett is az a szerencse, hogy a tüz közvetlen a folyó partján és szélcsendben ütött ki, mert ha nem igy van, a fecskendők miatt akár a félváros is leéghetett volna. A tüz oka eddig ismeretlen. Van, ki állitja, miszerint a tüz kiütése előtt alig nehány perczczel haladt el a pajta mellett, a mikor is még semmi veszélyt, semmi neszt nem vett észre, s e körülmény alapul szolgál többek azon következtetésére, hogy a tüz gyujtás eredménye volt, ami alig hihető.

— *Apagyilkolási szándékot* táplált városunk egyik polgárának fia, ki az otthont megunván, azáltal akart önállóságra szert tenni, hogy atyjától 600 frtot kierőszakoljon, melylyel saját tüzhelyét akarta megalapitani. S. M. ugyanis atyja üzletében volt alkalmazva, de sem atyjával, sem mostoha anyjával egyetérteni nem tudván, többször adott alkalmat családi viszálykodásra. Egy izben saját követelésére már el is bocsáttatott atyja házától, jó csomó utiköltséggel ellátva. — De a világban nem tudván boldogulni, igérete és fogadása ellenére javulási igéretekkel visszatért az atyai házhoz, ahol minden kényelemben részesült. A napokban ujra megszállta az önállás utáni vágy és azt — szükség esetén — atyja meggyilkolásával is kész volt kielégiteni. Valahonnan megszerzett egy töltött hatcsövü revolvert s azzal atyja elé állván, követelte, hogy atyja neki rögtön 600 frtot teremtsen elő, különben lelövi. A megrémült atya hiába iparkodott bizonyitgatni, hogy ő jelenleg annyi pénzzel nem rendelkezik és annak előteremtése esetén üzlete hanyatlását idézné elő; hiába volt egy rokon közbejárása; hiába minden igéret: az őrjöngő fiú nem tágitott. Végre a kapitányság segitsége lett kikérve, de az sem segitett, mert a dühöngő most minden embert a revolverrel fenyegetett. Egy furfang végre segitett. Többek tanácsára a szorongatott atya egy kötelezvényt állitott ki, mely szerint kötelezi magát, hogy fiának 24 óra alatt a kivánt összeget előteremti. E kötelezvény átvétele után a fiatal ember a biztatásnak engedett és a revolvert átszolgáltatta. Ezen kiegyezés megtörténte után az elrejtőzött kapitányi kiséret előállt és a fiatal embert elfogta. Most van ideje az önállóságról ábrándozni. — Mint többektől hallottuk, a fiatal ember elmebeteg és ezen önállóság utáni vágy is beszámithatatlan állapotban szállta meg.

— *Kötéltánczos és erőmüvészi társulat* telepedett le rövid időre városunkban és mult hó 27-ike óta esténként bemutatja gimnasztikai ügyességét városunk közönségének. A társulat — melynek igazgatója Kiss Adolf ur — művészi játéka által méltán megérdemli közönségünk pártolását, amennyiben minden tekintetben megfelel a követelményeknek. A társulat nehány nő- és több férfi tagból áll, kik ügyes és merész gyakorlataik által méltó helyet vivtak ki maguknak a legjobb gimnasztikusok mellett. A mutatványok többnyire szabad- és szereken való ügyes gyakorlatokból, kötéltáncból, müvészi magyar tánczból stb.-ből áll s ez elég alkalmas arra, hogy egyhangú életünkben némi változást idézzen elő, kedélyeinket nehány órára némiképen felvillanyozza és a közönséget szórakoztassa.

— *(Beküldetett.)* Hirlapi közlemények, melyek az igazságon nyugosznak, mindig méltánylandók, bárki személye ellen legyenek is azok intézve; de oly esetben, midőn ama közlemények nem felelnek meg a valóságnak és a tiszta igazságot szándékosan vagy tudatlanul félremagyarázzák s helytelen felfogással indokolják: magukban rejtik a helyreigazitáshozi jogot. — Ily közleményt hoz a „Lehel-Kürt“ heti lap f. é. 17. száma s a „Tiszavidék“ czimü Szolnokon megjelenő ujság april 12. keletü számában, mely utóbbiban hirlapi irály mellőzésével a város érdemes járásbirája Varga Flórián ur köztiszteletben álló személye van megtámadva azért, mert állitólag az Ughra induló expeditió részére a járásbiróság csolnakát a főispáni hivatalos megkeresésre sem adta ki,“ és hogy „a főispán ujabbi hivatalos megkeresésére azt felelte a járásbiró, hogy neki hivatalos órán túl nem csak a főispán, de maga a minister sem parancsol.“ Ezek után rászór egy adag gorombaságot, mit a müvelt olvasó kétségtelenül figyelemre sem méltat. De ami a csolnak kérdését illeti, ki kell jelentenünk, hogy szorosan véve azzal a járásbiró sem parancsol, mert az nem a járásbiróságé, hanem a kir. főügyészségé, mely hivatal azt a karczagi kir. ügyészség közvetitésével füzfagalyak szedetésére használja e vidéken; ha tehát helye volt a hivatalos megkeresésnek, azzal nem a járásbirához, hanem a nevezett kir. főügyészséghez kellett volna fordulni a főispánnak, mint közvetlen tulajdonoshoz. ki a csolnakkal feltétlenül rendelkezik, mig az itteni járásbiróságnak ahoz csak felügyeleti joga van s nem rendelkezési joga is. Továbbá minthogy a hivatolt közlemények sem vonják kétségbe, miszerint a járásbirónak hivatalos óráin túl maga a miniszter sem parancsol, helyreigazitásra ez állitás alig szorul, sőt hozzáadjuk, hogy a vonatkozó állitással az ügyviteli szabályok 78. §-a értelmében a hivatolt közlemény igazat mondott, mely §. igy szól: „A hivatalos helyiségen kivül, valamint a hiv. óra előtt s záróran túl semmi nemü beadványt sem szabad elfogadni.“ Tehát önmagukkal jönnek a czikkecskék következtelenségbe, midőn valakit, mint jelen esetben a járásbirót, arra késztetnek, hogy a törvényes rendelet keretén kivül mozogjon s e miatt méltóságától megfoszsza hivatalát. — A mi pedig magát a főispáni megkeresést illeti, arra vonatkozva maguk a közlemények is azt állitják, hogy az az esti órákban történt; minthogy pedig a járásbiró nem hord zsebében igtatót és igtató könyvet, hanem az délután 5 órakor mindennap hivatalosan bezáratik, ama hivatalos főispáni megkeresést el sem fogadhatta, ha magánál nem akarja tartani beigtatlanul, mely esetben fegyelmi vétséget követne el, s egyszerü följelentésre, ami könnyen megeshetik, fegyelmi vizsgálat alá vonatnék. Hol van tehát a járásbiró eljárásában „a szivtelen pedanteria“, a „henczegés“ és „megbicsaklás“? Végre ha a főispán elnöke a vészbizottságnak, mit nem vonhatunk kétségbe, joga volt ahhoz is, hogy a kérdéses csolnakot a mondott czélra, épen azért, mert árvizveszélyről volt szó, utólagos bejelentés mellett is elvitethesse; és miután a jbiróság eleve nem volt sem felsőbb helyről utasitva, sem a vészbizottság elnökségétől az iránt hivatalosan megkeresve, hogy a vész idején, a szükséghez képest, hivatalos órákon túl leendő megkereséseket is azonnal foganatositson: a jbirót sem kötelesség mulasztással, sem ellenszegüléssel vádolni s főleg a nyilvánosság téren, nem lehet s a köztisztesség szempontjából nem szabad. Ennyit az igazság érdekében! — Többen.

— *Rövid hirek.* Vasvári K. Ferencz, a fővárosi népszinház fiatal tagja, april 25-én kerepesi-uti lakásán agyonlőtte magát. A szerencsétlen egy hajdan dusgazdag apának volt fia, ki elszegényedve él ma is a szegények házában. — Ormay István, a fővárosi Rókus-kórház gondnoka megszökött. Állitólag 80,000 frt kórházi követelése a fővárosnak nem hajtatott be általa — oly követelés, mely ha három évig nem érvényesittetik, elévül. A nyomozás és vizsgálat megindittatott. — A névmagyarositási bélyegtörvényt, mely már szentesitve van, Tisza min. elnök kihirdetés végett bemutatta a képviselőháznak. E szerint a bélyegdij 5 frtról 50 krra leszállittatott. Rajta tehát a névmagyarositáson, nehogy ismét fölemeljék az illetéket. — Föltedezték — nem ugyan a fehér puskaport, hanem azt, hogy az uj 10 frtos bankjegyek, ha föláztatják, két papirlapból állanak s egy tizes bankóból kettő lesz. Hogyne volna hát jó világ! — A királyi család és az egész udvari személyzet a napokban magát ujra beoltatta állati oltó anyaggal. — Helfy Ignácz neje, ki fiánál időz Olaszhonban, hazánk nagy fiát, Kossuthot is meglátogatta, kit megszomorodva bár, de jó egészségben talált. — A budapesti kereskedelmi és váltótörvényszék egy hozzá beadott, német nyelven szerkesztett kérvényt visszautasitott azzal, hogy az illető bécsi ügyvéd azt magyar nyelven nyujtsa be. Szolgáljon ez buzditásul sok vidéki törvényszéknek. — Ábrányi Emil jeles készültségü fiatal költő, a napokban váltott jegyet Wein Margit kisasszonynyal, a szini képezde növendékével. — Margittai Dezső, fővárosi ügyvéd és iró, az aradi népszinmüi pályázatnál elnyerte az 500 frankos pályadijat az „Ezresbankó“ czimü népszinmüvével. — Jászberényben, a közelgő képviselő választás alkalmából, a kormánypárt részéről — hir szerint — Hegedüs Zsigmond, az ottani kir. törvényszék elnöke, fog föllépteltetni. — Félegyházi jelöltül pedig Csanády Sándor országgy. képviselőt emlegetik, — de ezt már nem a kormánypárt részéről. — Komjáth Béla, a kunszentmártoni vál. kerület országgy. képviselője, a napokban Kunszentmártonba utazott választói körébe. Megválasztatását ujabban is bizonyosnak mondják. — A fülöpszállási vál. kerületben Balogh Imre, jelenlegi képviselő visszalép, s helyébe Dr. Szivák Imre, ezelőtt Félegyházi képviselő, most fővárosi ügyvéd fog felléptetteini s hir szerint megválasztatni. — A Kecskemét és Izsák közötti postarablás egyik tettesét Szentpétery Imre kunszentmiklósi csendbiztos elfogta. A tettest Kasza Jánosnak hivják. — Esküdtszéki tárgyalás tartatott legközelebb Kassán, mely alkalommal a közös hadügyminiszter által az „Abauj-Kassai-Közlöny“-ben Hedry Bódog sirokai kath. lelkész által irt „Orgyilkosok“ czimü czikk miatt inditott sajtópör tárgyaltatott. A czikk Bartha Miklós kolozsvári lap szerkesztő bántalmaztatása fölött keletkezett s noha erős kitételek fordulnak elő benne, az esküdtszék vádlottat a vád alól egyhangulag fölmentette, mire a nagyközönség zajos éljenekben tört ki.

Szerkesztői üzenetek.

— Dr. Rodiczky Jenő. Egyidejűleg levelet is irtunk. Most csak röviden, de majd kipótoljuk. Mit szólsz hozzá?
— K. S.-A-Újhely. Csak előre az a n y a g i részszel is. Váry hol lakik? Dr. D—t üdvözlöm. Csapjon fel ő is.
— B. L. Kecskemét. Sem levél, sem semmi?
— H. J. Félegyháza. Irj és t é g y! Az előfizetőket a kiadóhivatalhoz czimezd.
— B. E. urnak Jásberény. Megindittottuk s folyton küldjük.
— „Egy tál mákos-tészta." Hát hiszen aki szereti, az b e s z é l y nélkül is megeszi azt. Különben átmészük s ha a k e l l ő szinvonalon áll, majd közöljük, ellenkezőleg félreteszszük
— Szegedi Hiradónak. Mai számmal cserét küldünk Küldöd-e te viszont?
— Több kéziratra jövő számunkban nyilatkozunk.

Felelős szerkesztő: Pásztor Ferencz.
Laptulajdonos: Pásztor László.

HIRDETÉSEK.

110.
1881.

Arverési hirdetmény.

Alólirt szolnoki királyi közjegyző részéről ezennel közhirré tétetik, miszerint vagyon bukott Roth és Társa szolnoki kereskedő czég csőd választmányának megkeresésére ezen vagyonbukott czég tömegéhez tartozo rőfös és rövid áruk, továbbá szoba bútorok, állványok és egyébb tárgyak, a bukottak üzlet helyiségében, Szolnokon, fő-utcza, Dr. Kreutzer-féle ház, — folyó 1881. évi május hó 16-ik napján reggeli 9 órakor és következő napjain, közbejövetelemmel, nyilvános árverésen, részletekben, készpénz fizetés mellett elfognak adatni, — mire a venni szándékozók meghivatnak.

Kelt Szolnokon 1881. évi april hó 14-ik napján.

Okolcsányi István,
királyi közjegyző.

2—3

Szolnokon, Molnár-utczában, *„a Koronához"* czimzett vendéglő helyiség ***három bolt helyiség*** és ***lakásnak átalakitva,*** folyó 1881. évi junius 1-től ***három évre bérbeadandó,*** a bérleni szándékozók bővebbb értesitést nyerhetnek alólirott tálajdonosnőnél (Budapesten, Vasut-utcza 41. szám) és ***Szabó Sándor*** urnál Szolnokon.

1—1 ***SZABÓ AMÁLIA.***

Árverési hirdetmény.

Vagyonbukott Schwarz ès Trebitsch mezőturi volt kereskedő cég csődtömegéhez összeirt — és senki által nem igényelt több rendbeli ingòsàgok: eczetgyárhoz tartozò felszerelvények, szerek, üvegek, üres hordòk, bor, pálinka, házi butorok, àgy- ès ruhanemüek, zsinagogabeli székek ès szentirás stb. a csődválasztmány határozata folytán **1881. évi május hó 6-ik és következő napjain a vagyonbukottak lakásán megtartandò nyilvános árverésen** azonnali kèszpénz fizetès mellett eladatni fognak, — melyhez a venni szándékozók ezennel meghivatnak.

Mezőtur, 1881. april hó 24.

SZILASSY PÁL,
köz- és váltóügyvéd,
mint csődtömeg gondnok.

3—1

A ZIMMERMANN-féle
vetőgépek

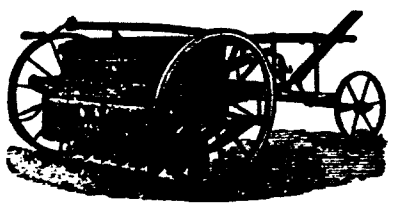

szabadalmazott három barázdás ekék, konkolytisztitó lépek, dobsinek, gépszijjak, mozgonycsövek, gépolaj, szabalm. galvanizált tüskéssodrony mindenféle kertesek számára, Amerikai kukoricza morzsolók és darálók kézihajtással és lóerőre, Cséplőgépek, szelelő rosták.

Moskovits M. és S.

Budapesten váczi-körut 47. és bárány utcza 2.

Kivánatra képes árjegyzéket bérmentve ingyen küldünk.

5—8

Költözködés végett jutányos áron eladatik

egy kitünő jó hangu

ZONGORA

legujabb rendszer szerinti bécsi gyártmány, megtekinthető a tulajdonosnál Dietl Lipót urnál Puszta-Katymárd u. posta T.-Szalók-Abád.

3—3

A gráczi 1880. évi orsz. kiállitáson elismerési oklevelet nyert.

ERTESITÈS.

Hazánk egyik legszénsavdúsabb savanyú vizéről
a mohai ÁGNES-forràsról.

Vegyelmezése a fehérmegyei mohai ÁGNES-forrás vizének:

	1000 gramm vizben		1000 gramm vizben
Szénsavas natrium	0,04415 gramm.	Bórsavas natrium	0,00676gr.
Szénsavas kalium	0,01278 „	Kénsavas calcium	0,02297 „
Szénsavas lithium	0,00740 „	Phosphorsavas calcium	0,00015 „
Szénsavas calcium	1,22051 „	Aluminiumoxyd	nyomai „
Szénsavas magnesium	0,34241 „	Kovasav	0,06646 „
Szénsavas vasoxydul	0,00603 „	Titánsav	0,00114 „
Szénsavas mangan	0,00074 „	Szerves anyag vajsavsók(?)nyomaival	0,02398 „
Chlornatrium	0,00298 „	Szilárd alkatrészek összege	1,65108 „
Chlorammonium	0,00262 „	Szabad és félig kötött szénsav	2,80064 „

azaz 1400 köbcentiméter. A viz fajsulya 1,00461; a viz hőmérséke 11,2° Celsius (levegőé volt —2° C.) a vizből kitóduló gáz vegyalkata térfogati százalékokban kifejezve:

Szénsav	99,001%
Idegen gáz	0, 99%. mely csekély
	100,00

3—6

voltánál fogva nem volt felismerhető.

E fennebbi elemzés mutatja, hogy ezen viz a savanyu vizek között az elsők közé sorolandó. Tekintve, hogy ugyszólván csupán szénsavsókat tartalmaz, igen nagy mennyiségü szabad szénsav mellett ezen ásványviz a tiszta földes savanyuvizek közé tartozik.

Budapest, 1880. junius. Dr. LENGYEL BÉLA, m. k. egyetemi tanár.

Orvosi nyilatkozat:

A mohai ÁGNES-forrás tiszta földes savanyuviz az igazgatásom alatt lévő Rókus-kórház különböző osztályain nagy kiterjedésben alkalmaztatván, ugy az osztályos főorvosok jelentései mint saját mellbeteg osztályomon és magángyakorlatomban nyert meggyőződés alapján állithatom, miszerint kitünő hatásunak bizonyult a **légző-, emésztési és hugyszervek hurutos bántalmainál,** és azért mind azon esetekben, a hol szabadszénsav tartalmának nagy mennyisége alkalmaztatását megengedi, kiválóan ajánlható. — Budapesten, 1881 február hó 5-én.

Dr. GEBHARDT LAJOS, egyetemi tanár és a Rókus kórház igazgatója.

A mohai ásványviz Dr. L e n g y e l B é l a tanár elemzése után indulva, a szénsavas földes ásványvizek közé tartozik. s annak ivásra használata alkatrészei szerint javalható a **görvélykór, tűdővész, csontlágyulás,** nemkülönben **angolkór** eseteiben. — Budapest, 1880. junius 19-én.

BALOGH KALMÁN, orvostudor és egyetemi tanár.

Kivonat a megyei tiszti főorvos jelentéséből. A Moha község határában fekvő s Nagyságos Kempelen Imre ur tulajdonát képező ártézi kut, a földszin fölött mintegy fél méternyi magasságban emelkedő savanyuviz-forrás. Vizének mennyisége 24 óránként 86.4 hektoliterre, hőfoka 11.20 C. fajsulya 1.00461. A mohai savanyuviz Dr. Lengyel Béla, egyetemi tanár ur vegyelmezése szerint, egyike hazánk legszénsavdusabb vizeinek, s csupán szénsavas sókat tartalmazván: föltalálltatása bizonyára a már meglevő hasonló források mellett is, ugy gyógytani tekintetben, mint a közhasználat czéljából is nyereség. **Vegyalkatára nézve a mohai „ÁGNES"-forrás a Giesshübli savanyuvizhez hasonlitván leginkább, föltalàltatása nemzetgazdászati tekintetben is kiváló fontossággal bir:** rendeltetése lévén mintegy a Giesshübli savanyuvizet piaczainkról joggal leszoritani. A viz tiszta, átlátszó; hosszabb időn át üvegbe zárt állapotban sem képez ülledéket; nagy mennyiségü szabad szénsav tartalmának feszereje, nem engedi meg sójainak vegybomlását; ize kellemesen savanyu, tisztán használva is igen üditő; borral vegyitve élénken pezsgő, kellemes italul szolgál. A mi a viznek gyógytani hasznait illeti; kitünő haszna tapasztaltatott a **légzési, az emésztési és a vizeleti szervek hurutos bántalmainál**; bő szénsav mennyisége a **gyomor idegvégeit** kellemesen érintvén s enyhitőleg hatván azokra, a viz az **emésztési zavarokná** s a **gyomornak az idegrendszer bántalmain alapuló bajaibani** s jó szolgálatokat tesz; vegyalkatát képző könnyen bomló sóinál fogva, kiváló előnyöket igér a **gyermekgyógyászatnál**; a mennyiben a **gyermekek gyomorsav-tuképződését**, s ebből kifolyólag a **görvélyesség** és az **angolkór** kifejlődését megakadályozza. Általában a mohai **„ÁGNES"-forrás** mindazon kóroknál kiváló figyelmet érdemel, melyeknél a **szervi élet támogatása** és az **idegrendszer működésének kártalan fölfokozása** kivánatos. — Székesfehérvár, 1880. május hó 13-án.

Dr. VARGA ZSIGMOND, fehérmegye tiszti főorvosa.

Borral használva már is kiterjedt kedveltségnek örvend.

Országos föraktár:

ÈDESKUTY L.

magyar királyi udvari ásványviz-szállitónál

BUDAPESTEN.

Kapható minden gyógyszertárban, füszerkereskedésben s vendéglőben.

Ezen hazai vállalatot a n. é. közönség kegyes pártfogásába tisztelettel ajánlja

M o h á n, 1881. év tavaszán.

A mohai Ágnes-forráskut kezelősége.

Az első évi elszállitás meghaladta a 80,000 palaczk mennyiségét.

A gráczi 1880. évi orsz. kiállitáson elismerési oklevelet nyert.

1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában Szolnokon.

V. évfolyam 19—228. Szolnok, 1881. május 8-án.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél „ . . 2 „ 50 kr.
Negyed „ . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenként egyszer:
vasárnap.

E lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez (Szolnok, Buzapiacz, 866. sz.) valamint ide küldendők az előfizetési pénzek és postai felszólamlások is.

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek a szerkesztőségnél, buzapiacz, 866. sz. a., — Makray László úr üzletében Szolnokon, és minden kir. postahivatalnál.

Kéziratok nem adatnak vissza és csak akkor fognak közöltetni, ha tudjuk kiktől jönek

Hirdetési díjak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer „ — — — — — — 16 „
3-szor „ — — — — — — 12 „

Hirdetések
csak előleges díjazás mellett közöltetnek.
A NYILTTÉR-nek minden hasáb garmond sornyi tere 25 kr.
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Akiket az istenek gyülölnek.

(—r.) Régen meg van irva: a kit az Istenek gyülölnek, tanitóvá teszik. (Quem dii odere, paedagogum fecere.) Midőn eme latin mondat, a maga elvi jelentőségével, a rómainak agyában megfogamzott, a nők még aligha működtek volt a tanitói pályán, mert ha igen, kétségtelen, miszerint ők is beesnek vala ama mondat keretébe. E mondat tehát csak a férfiakra vonatkozik.

Hanem a mult idők ezen mulasztását, hiányát bőven látszik pótolni a jelen. Utóbbi két év tized alatt főleg, miután tér nyiltatott a nőknek is, hogy tehetségeiket a magasztos bár, de óriási küzdelmü tanitói pályán érvényesithetik: ugy körül fogták e pályát hazánk ifjú s legtöbbnyire közép rangú hölgyei, miszerint alig van város és falu széles e hazában, honnan a tanitónő-képző intézeteket egy vagy több leány ne látogatná évenkint.

Egyiket azon gondolat vezérli e pályára, hogy önállóvá tegye magát s szüleinek családi gondjait könnyitse; másikat hivatása, hajlama, a legtöbbet pedig a mindennapi kenyér biztositása; de az kétségtelen tapasztalaton nyugszik, miszerint minden tanitónő — alig egy két számba nem vehető kivétellel — betölti hivatását.

És ez jól van igy. Az ellen, hogy ifju hölgyeink tömegesen vetik magukat e pályára, észszerü kifogást alig tehetni, mert a tapasztalás bebizonyitotta eddig is, miszerint leány-gyermekek oktatására sokkal inkább alkalmasak a nők, mint a férfiak. A tisztelt olvasó önmaga is fölfedezi ennek okát, ha a részletezések felsorolását elhallgatjuk is.

Hanem hát hogy az istenek tanitónőinket is gyülölik, sőt üldözik, megérkezni látszik ideje ennek is. Az értelmesnek nevezett 19-ik század hadat üzent a gyenge nőknek.

A fővárosban indult meg a mozgalom, melyszerint azon ifju hölgyeknek, kik a tanitói pályára szánták el magukat s kik tényleg működnek is, ne engedtessék meg a férjhez menetel, mivel a férjes tanitónők, bizonyos szempontokból, a tanügy hátrányára folytathatják csak müködésüket, és aki talán mégis elég vakmerő volna férjhez menni, mint működő tanitónő, állásától megfosztassék.

Eme mozgalom, mely tényleges nyilatkozatokban is kifejezést nyert s keresztül vitele minden áron erőszakoltatott, igen természetesen: sok ellenmondásra szolgáltatott alkalmat, nem csupán a főváros tanférfiainak s szakköreinek kebelében, hanem a vidéken is igen sok helyütt.

Legutóbb a pozsonymegyei tantestület mondotta ki határozottan, miszerint a tanitónők férjhez menetelében egyáltalán nem lát okot arra, hogy azok állásaikat ez által elveszitsék. Indokolván e határozatot azzal, hogy az anyai és tanitói hivatás nem hogy ellentétes volna, sőt inkább egymást nagyon is kiegészíti. Ezen erkölcsi okon kivül számos más észszerü és méltányos ok is felsorolható a mellett, hogy a tanitónők férjhezmeneteleikben meg nem gátolhatók.

Mellőzve ez okokat, melyeknek felsorolása hosszura nyujtaná czikkünket, arra a kérdésre kivánunk csupán e helyütt reflektálni, hogy vajjon jogos volna-e tanitónőinket a férjhez meneteltől végkép eltiltani?

Mi határozottan nemmel felelünk. Mert ez eltiltással vaskörmökkel tépnők szét a természet adta érzelmeket a gyöngéd női kebelben, ehez pedig nincs jogunk; sem több, sem kevesebb nem volna ez eltiltás, mint a női magasztos hivatás lábbal tapodása, s annak zsarnoki követelése, hogy a nő tagadja meg önmagát, hit elveken nyugvó fogadalom nélkül; hazudtolja meg Istentől nyert magas rendeltetését, mely végczéljaiban az anyai hivatás felé tör.

Valahol Kossuth irta meg, vagy mondotta, hogy tiszteljétek a nők érzelmeinek szentségét, mert ők azok, kik Isten után egyedül teremtenek — életet s ez által polgárt adván a világnak. S a nagy honfinak szent igaza van. S ezzel ellentétben nem csak nem üdvös, de káros és jogtalan oly eszméket táplálni minden magyar embernek, hogy hazánk hölgyeinek egy jó része, kik a tanitói pályán működnek s müködendnek, a férjhez meneteltől s ebből folyólag az anyai hivatás betöltésétől végkép elejtessenek; hiszen mi magyarok oly kevesen vagyunk, mint Széchényi mondá, hogy még az apa-gyilkosnak is meg kellene bocsájtani, hogy el ne fogyjon nemzetünk. Tehát nemhogy ama ficzamodott észjárás szülte eszmét pártolnánk, de annak megvalósitását határozottan elleneznünk kell: a női gyengéd érzelmek, nemzetünk számbeli gyarapodása s a jogosság szempontjából.

Jaj azon nemzetnek, ki ügyének előmozditását azzal akarja kivívni, hogy betör az emberi érzelmek világába, vásárt csap a szivek fölött, s oly békókat ver a természet törvényeire, melyeknek csörgését csak az önérzetes nemzet zokogása mulja fölül.

Ily átkos intézményt a nemzetnek elfogadnia nem szabad, az ellen tiltakoznia kell, még azon sarkalatos elvi szempontból is, mert a természetben ugrás nincs, a természetet ily irányban megcsalni, elfojtani csak a közerkölcsiség megkárositásával, tönkretételével lehet. Már pedig hogy mit eredményezne a közerkölcsiségre az, ha a tanitónők a férjhez meneteltől eltiltatnának, mindenki elképzelheti, mert két ut állana előttük: vagy férjhez menni s állásuktól végkép megválni, vagy azon megmaradni, de férjhez nem mehetni.

Bármelyik utra lépjenek is azonban, a tanügy szenved hátrányt; első esetben azért, mert uj és uj elemek, gyakori váltakozással, a tanügy fo-

TÁRCZA.

A milliomos irnok.

— Beszély. —

Irta: Tóth Albert.

(Folytatás.)

A faluban minden ember aludt már, minden ember pihenni tért, hogy a felviradó reggel ujult erővel folytassák mezei munkaikat.

Csupán egy alacsony háznak ablakában derengett még egy kicsiny mécses halvány fénye.

E házba fordult Hargittay Ákos uzsorás.

Az ajtó zárva lévén, zörgetni kezdett.

— Ki az?! — hallatszék belőlről egy gordonka hang.

— Én vagyok Gáspár! Nyisd fel az ajtót!

A zár egyet nyikorgott s felnyilt az ajtó.

— Jó estét Hargittay ur! Mivel szolgálhatok?

Az uzsorás sietve kérdé:

— Volna-e kedved egy kis jó pénzmagra szert tenni?

— Ösmerhet már a nagyságos ur!

Ugy-e szép summa pénz 100 darab arany, mi?

— Bizony szép az — válaszolt egykedvüen az ember — kivált ha az én zsebemben van!

— Nohát ez még ebben a perczben a markodban lesz, ha tervemet végrehajtod?

— Rendelkezésére állok!

— Ösmered a gazdag Hargittayné fiát?

— Ki ne ösmerné azt.

— Ez a gyermek nekem utamban van. El kellene a láb alól tenni!

— Ilyen formán? szólt a gazember önmaga torkát szorongatva.

— Nem épen — viszonz az uzsorás. — Ma éjjel, midőn az egész kastély népe alszik, egy hágcsón észrevétlenül föl lehet menni a kastély északi szobájába. Ott alszik a gyermek a dajkával egyedül. Lehozod a gyermeket, lent készen áll a kocsi és aztán. . . .

— Aztan már tudom uram, de . . .

— Itt van egyelőre 100 arany. Később, ha jól üt ki a dolog, többet is kapsz.

A gazember a fénylő aranyak láttára mohó örömmel kiálta fel:

— Megteszem uram! Tudja Gáspár, hogyan kell az ilyen dologban eljárni; hisz ez a mesterségem!

— Még egyet. A munka könnyebbségeért jónak látnám, ha fiadat is magaddal vinnéd.

— Parancsolatja szerint nagys. ur!

Még néhány perczig suttogott valamit Gáspárral az uzsorás s aztán gyorsan távozott, nehogy hosszas éjjeli elmaradása gyanut keltsen.

Hagyjuk őt magára. Kisérjük figyelemmel az uzsorás bérenczét, Gáspárt.

Fiával együtt — ki apja nemes jellemét egészében örökölte — a szükséges eszközök beszerzésével foglalkozik.

Összerakták legértékesebb holmijeiket s azt egy ládába pakolták el.

Minden arra mutatott, hogy e házat, vagy talán e vidéket is örökre itt akarják hagyni.

Végül egy töltött revolvert vőnek magukhoz, azon eshetőségre, ha netán a dajka felébredne!

Miután igy elkészültek s a már előállott kocsiba helyezték holmijeiket, elhajtottak.

Tiz percz mulva a kastélynál voltak.

Az egész kastélyban siri csend; mélyen alusznak az emberek.

Kivül a megérkezett zápor áztatja a szomjas földet. Közbe-közbe az egész táj megvilágosodik, nagyokat villámolván.

A gazemberek hágcsót emelnek le a kocsiról, azt csendben, zajtalanul az északi ablak falához támasztják és rajta óvatosan felhalad — Gáspár.

Ekkor egy enyvvel vastagon bekent papirlapot vesz elő s azt egy ablak-üvegre ragasztja. Most a beragasztott üvegtáblát lassan megnyomja kezével és — a külső ablak-üveg betört!

Azonban mindezt oly gyakorlott ügyességgel végzé, hogy a betört üveg csak halk perczegést hallatott; mivel az üvegdarabok legnagyobb része a beenyvezett papirlapra tapadva, csak néhány apró darab hullott a földre, mely a megázott talajon zajt nem üthetett.

Igy tön a belső ablaktáblával is, melylyel midőn kész vala, kinyitogatá az ablakokat és hallgatózott.

Semmi nesz!

Most átlépett az ablakon s a szobában volt!

Néhány pillanatig tétovázva állott meg az ártatlan kis gyermek ágya előtt.

Talán fölébredt benne a lelkiösmeret, s nincs elég lelki-ereje égbekiáltó tettét végrehajtani?

Oh ne hidjétek! Az ily elvetemedett emberekben még a lelkiösmeret nemes lángja is ki van már oltva!

A rabló közvetlen a gyermekhez lépett!

Ekkor a dajka megmozdult ágyában!

A rabló idegesen kapott revolveréhez s kezét rajta tartva hosszasan figyelt azon helyre, honnét a mozgást hallotta.

De miután meggyőződött arról, hogy csak a másik oldalára fordult s ütem-szerü lélegzetvétele bizonyitotta, hogy alszik: zsebéből egy kendőt vőn elő, a gyermekre hajolt s ennek a száját gyorsan betömve, zaj nélkül lesietett.

A földre érve, ideges gyorsasággal veté magát a kocsiba a gyermekkel együtt; a rabló fia pedig közzé vágott a lovaknak s villámsebességgel elhajtottak.

A gyermek elraboltatott! . . .

(Folyt. köv.)

kozatos egymásutánját, biztos fejlődését hátráltatják, holott az ellenkezőre kellene törekednünk; második esetben pedig a tanitónők közerkölcsisége vettetnék országszerte koczkára.

Megyei tanitónőink s tanügyünk érdekében, de mely egyszersmind az államé is, emelünk szót e helyütt; s ezek nevében tiltakozunk azon eszme keresztül vitele ellen, mely igenleges esetben, megyénkkel együtt, az egész országot, bizonyos tekintetekben, gyászos következményekkel sujtaná.

Vasutaink és gőzhajózásunk államositása érdekében.

„Magyar Pénzügy" czim alatt, Kormos Alfréd szerkesztésével megjelenő szakközlöny, mely közleményeivel különös sulyt fektet a vidéki takarékpénztárak, pénzintézetek és iparvállalatok érdekeire, hézagpótló lapnak mutatja be magát hirlapirodalmunkban. Czikkei mind figyelemre méltók s az ipar, kereskedelem s pénzügyekkel foglalkozók sok érdekes s tanulságos közleményeket olvashatnak e közlönyből, melynek évi előfizetési ára 6 frt. A tartalmasan szerkesztett lap után közöljük a következő czikket, melyet april 24. számában a főnebbi czim alatt hozott, s melyet egyuttal ez érdekes czikk átvételével be is mutatunk olvasóinknak.

Ha az elméleti tudomány még nem intézte is el végleg azon kérdést — mondja a czikk — vajjon az elsőrendü közlekedési eszközök, és első sorban a vasutak, államilag kezelendők-e vagy sem, a tapasztalat azonban, és ezzel, legyünk bármily véleményen, számolnunk kell, e kérdést eldöntöttnek tekinti. S tegyük mindjárt hozzá, eldöntöttnek a vasutak államositása mellett. Az európai államok vasuti politikája ujabban egyenesen ezen elvet juttatta érvényre, s hogy az osztrák-magyar monarchia, és különösen hazánk is a vasutak államositását tette forgalmi programmjává, bármely hazai vasut engedélyokmányának olvasásából kitünik.

Sokkal fontosabb, és actuálisabb jelentőségü azon kérdés, hogy mikép fog alakulni, mily képet fog ölteni a nemzetközi forgalom, ha majdan a vasutak tulnyomó része nálunk is, máshol is állami kezelés alatt lesz összpontositva; vajjon az európaszerte életbe léptetendő állami kezelés a forgalom előnyére vagy hátrányára fog e lenni?

Nem akarunk most e nyilt kérdés fejtegetésébe bocsájtkozni, csak azt az egy tényt kivánjuk konstatálni, melynek szem elől tévesztése sulyos, sőt mondhatni végzetes következményeket vonhat maga után, s ez az, hogy ha már egyszer a vasutak államositását elfogadtuk, ugy minden eszközt fel kell használni arra nézve, hogy az államvasutak szervezete minden külbefolyástol megovassék. Midőn a vasut az állam egyik hatalmi eszközévé válik, lehetetlen megtürni azt, hogy erre a szomszéd állam bármi befolyást gyakorolhasson; mert akár vasuttal birjon egy külállam az ország területén belül, akár káros kereskedelmi szerződéssel uralja a termelést — egyre megy.

Sajnos, hogy ezen igazságok, különösen nekünk, magyaroknak szólanak. Mert hazánkat egész széltében, nyugotról-keletre, legszebb, leggazdagabb, politikailag, gazdaságilag, hadászatilag legfontosabb vidékeit az osztrák államvasutak vonala futja végig. Kétségtelen, hogy e hatalmas forgalmi vállalat idővel államunk birtokába fog jutni, de miután ez legjobb esetben is csak egy emberélte lefolyta után remélhető, kormányunknak első kötelessége lenne e vasut monopolszerü jellegét mihamarabb megtörni, egyrészt a forgalom könyitése, másrészt tekintettel azon körülményekre, melyek e vasutra nézve jelenleg fennállanak. Ezen czél elérésére rendelkezésünkre áll a Duna, a melyen nem nagy szabásu befektetésekkel oly közlekedési utakat létesithetni, melyek segélyével az osztrák államvaspálya kikerülésével gabonánkat olcsón szállithatnók oly irányokba, a melyeken terményeink uj és jövedelmező piaczokat nyerhetnének. Az osztrák államvasut és a Dunagőzhajozási társaság tarif-politikája ellenkezik a mi specziális érdekeinkkel és e tarif-politika csak azáltal volna a mi érdekeink felé terelve, ha láncz-hajózás létesittetnék és pedig nem a Dunagőzhajózási társulat kezében, hanem az állam birtokában. Okszerü volna a láncz-hajózást egyelőre Temesvártól Bezdánig, innét Győrig és Győrből a mosonyi Dunaágon Dévényig üzembe venni. Az egész vonal, lánczal és a kellő számu hajókkal együtt, mintegy 9 millió forintba kerülne. Ennek kamatja mintegy 630,000 frtra rugna, mely összeget szállitási adó alakjában a kormány könnyen beszerezhetné.

Hazánkban a folyamhajózás, eltekintve kisebb helyi érdekü vállalatoktól, egy hatalmas társaság kezében van s folyóinkat illetőleg, ép oly joggal beszélhetünk monopolszerü kizsákmányolásról, mint a vasutakra vonatkozólag, annál is inkább, mert a szab. Dunagőzhajózási társaság és az osztr. államvasut-társaság, melyek hivatva volnának a szállitó közönség érdekében egymás ellen hatásos versenyt kifejteni, ép ellenkezőleg: szerződésileg biztositják egymásnak dijtételeik magasságát. Ha tehát az államot a vasutaknál a közönség érdeke vezérli, ugy kell, hogy vezesse folyamhajózásunknál is.

Az osztr. szab. Dunagőzhajózási társaság, valamint az osztr. államvasutak tudvalevőleg parexcellence osztrák vállalatok, melyektől még rosz néven se vehetjü, ha áruforgalmi intézkedéseik és dijtételeik inkább Bécsnek, mint Budapestnek, inkább Ausztriának, mint hazánknak kedveznek. Hisz ép a közelmult napokban panaszkodtak arról, hogy a Dunagőzhajózási-társaság az Oláhországból jövő gabonát olcsóbb dijtétel mellett szállitja Bécsbe mint Budapestre.

Ha tekintetbe vesszük, hogy a Dunának a continens eme legnagyobbszerü folyójának több, mint egy harmada a magyar területet szegi, ha tekintjük hogy hazánkat épen közepén hasitja keresztül, ugy szembe ötlő, hogy nagyobbszerü dunaforgalom létesitésére első sorban Magyarország van hivatva.

S itt egy közgazdaságunk történetére nézve szomoru emlékre kell utalnunk, t. i. a tönkrement magyar Dunagőzhajózási társaságra. Nem tartozik e czikk keretébe eme társaság megbuktának okát kutatni, de anyi bizonyos, hogy e vállalat bukása nem czáfolja meg, de sőt igazolja azt, hogy szükséges, miszerint a Dunagőzhajózás ügyét az állam vegye kezébe. Magyarországra nézve életkérdés, hogy ne türje továbbra is a Dunának érdeke elleni kihasználását. Tiltják azt forgalmi és kereskedelmi érdekeink ép ugy, mint politikai körülményeink. Ha majd meg lesz adva a verseny lehetősége, s megtörve a forgalomnak e téren való monopolszerüsége, az állam interventiója önmagát fogja feleslegessé tenni. De most, midőn még magyar gőzhajózás nincs, magyar emberek pedig talán elrettentve a magyar gőzhajózási társaság sorsa által, ily nagy vállalat alapitására képtelenek, az államnak kötelessége, nem csak serkentéssel, hanem egyenes tevékenységgel, és kezdeményezéssel közbelépni. Vajjon az állam és ügyeit intéző férfiai tudatában vannak-e ebbeli kötelességünknek, és mennyiben képes az állam jelen politikai és pénzügyi viszonyai között kötelességének eleget tenni, ezt jövő alkalommal fogjuk fejtegetni.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

— *Szolnok város képviselő testülete* az 1881. évi május hó 11-én d. e. 9 órakor, a városház tanács termében rendes képviselő testületi közgyülést tart, melynek tárgysorozata: 1-ör. Bagossy Károly és neje Fülöp Etelka házának megvétele feletti határozat meghozatala. 2-or. A Szántó örökösök háza megvételének elhatározása. 3-or. Az Illés-Apolló-féle ház eladásának elhatározása. 4 er. A kövezetvám szedés 1878. 1879. és 1880. évi számadásának megvizsgálása. 5-ör. A catasteri három szögelési felmérés megkezdése és költségének fedezése tárgyában jelentés. 6-or. Az árviz ellen létesitendő védmüvek és költségeik fedezésére vonatkozó tanácsi javaslat. 7-er. A képviselő testület legtöbb adót fizető tagjai névsorának kiigazitására kiküldött bizottság jelentése. 8-or. Az épitkezési szabályrendelet módositása. 9-er. A törvényszéki épület fele vételárának kifizetése tárgyában tanácsi jelentés. 10-er A Szántó-féle ház bérbeadása tárgyában tanácsi jelentés. 11-er Breuer Sámuelnek az 1863. évi italmérési jog albérleteből származó és kifizetett adóssága tárgyában jelentés. 12. Földi János és társainak a fehérló vendéglő bérleteből származó tarrozásukra nézve jelentés. 13-or. A várban lévő katonai ruharaktár megbővitése tárgyában javaslat. Netán beadandó inditvanyok.

IPAR, KERESKEDELEM és KÖZGAZDÁSZAT

— *Közgazdaság.* Az Assicurazioni Generáli 49-ik évi mérlege lapunk mai hirdetési rovatában található. Eszerint 1880. évben a dijbevétel 10.595,506 frt 76 krra rugott készpénzben, a tüzkár-osztály dijkötvény tárczája 1.606,933 frt 61 krcral emelkedett s most 13.676,187 frt 60 kr. Az 1880-ik évben e biztósitó társulat 8.004,562 frt 73 krt fizetett ki a károkért, ebből Magyarországra 1.785,209 frt 36 kr. esik. A társulat által kezelt tőkék jövedelme a mult évhez képest 128,451 frt 98 krral emelkedett 994.042 forint 92 krra, az értékpapirok árfolyamának hullámzása miatt alkotott tartalék emelkedett 211.187 frt 71 krral 500.046 forint 3 krra. A mult évben kibocátott 1000 drb uj kötvény által a társulat alaptőkéje 1.050,000 frattal emelkedett, az ezen részvényekre befizetett agio 1.009,340 frt egészen a tartalékalap javára iratott. Az élet-biztositó osztály tárczája 62.109.045 frt 67 kr. tőke és 166.724 frt 45 kr. rente, ez osztály tartalékalapja 15.449,019 frt 78 kr. A társulat a 315 frttal befizetett részvényekre ez évben 180 frank osztalékot ad aranyban. Az igazgatóságba ez évben beválasztották Hegedüs Sándort is.

— *Értesités.* A jászkerületi általános ipartársulat központi elnöksége részéről tisztelettel bátorkodunk értesiteni uraságtokat, miszerint folyó évi szeptember 29-én, Jászberényben egy kézmü-, ipar- s terménynyel egybekötött iparkiállitás lesz, melynek részvételére uraságtok tömeges közreműködését a legszivélyesebben kérjük, annál is inkább, mivel ezen kiállitás uraságtok tömeges közreműködésétől függ; ennélfogva kérjük önöket, minket mentül előbb értesiteni, hogy ezen kiállitásban hány iparos é mily készitményekkel kiván résztvenni. Kelt Jászberény, 1881. április 20. Baráth József, központi elnök. Décsy Nándor, közp. jegyző.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI ÜGYEK.

— *Felhivás.* Alulirott tisztelettel felhivom a tiszaugi (Czibaki) tanitói kör tagjait, hogy a tanügy köréből felvett értekezleteinek tételeit velem mielőbb tudatni szivesked jenek, hogy igy a legközelebb tartandó körülésünk tárgysorozatába azokat felvehessem és a szétküldendő meghivókban a t. tagtárs urakkal tájékozás végett ideje korán közölhessem. Kunszentmárton, 1881. május 2-án. Veress Janos, körelnök.

— *A t. cz. szülők és gyámokhoz* a budapesti állami közép ipartanoda igazgatóságától. Hogy azon iparos tanonczok és segédek is — a kik régebben valamelyik közép iskolának csak két-három osztályát végezték s azóta a gyakorlatban vannak, — beléphessenek az állami közép ipartanodába: felkéretnek a t. cz. szülék és gyámok, hogy a felvételi vizsgát illető felvilágositásért mielőbb sziveskedjenek az igazgatósághoz fordulni, hogy az érdekeltek a jövő tanév elején tartandó felvételi vizsgára kellően elkészülhessenek, mert csak sikeres vizsga alapján vehetők fel.

Helyi hirek.

— **Lapunk szerkesztője,** ki egyszersmind gyakorló ügyvéd is, mult hó 24. Jászberényből áttette lakását Szolnokra, és miután átköltözködéséről az egri ügyvédi kamara 279/1881. számu végzésével a debreczeni ügyvédi kamarát már hivatalosan értesitette: Szolnokon, a buzapiaczon 866. szám alatti házban, ügyvédi irodáját megnyitotta. Ugyanitt lesz ezentúl a szerkesztői iroda is; minél fogva felkérjük lapunk t. közönségét, miszerint a szerkesztőséget és általán véve a lapot illető küldeményeket ezentúl — mint az lapunk homlokán is jelezve van — buzapiacz 866. szám alá intézzék.

— *Névmagyarositó egylet.* Mint lapunk legutóbbi számában emlitettük, e hó elsején városunkban névmagyarositó egylet alakult, mely feladatául tüzte ki odahatni, hogy az idegen hangzásu neveknek hangzatos magyar névvel való felcserélésére városunk illetve megyénk lakosait rábirja és a névmagyarositás iránti kérvények gyors elintézését közvetitse. — Kiss Ferencz és Pilczer Simon urak felhivása következtében vasárnap délután mintegy 40—45 értelmesebb polgár gyült össze a „Tiszavidéki Takarékpénztár" helyiségében, kik Kiss Ferencz ur felszólitására névmagyarositó-egyletté alakultak és kimondották, miszerint hatáskörükben minden befolyásukat érvényesiteni fogják azon czélból, hogy tömeges névmagyarositás eszközöltessék. — Az egylet müködésére nézve azon megállapodás történt, hogy minden egyleti tagnak erkölcsi kötelessége a lakosok között a névmagyarositás mellett propagandát csinálni és a neveiket megmagyarositani ohajtókat teendőik felől felvilágositani. Egy 16 tagból álló végrehajtó bizottság választatott, melynek feladata: a névmagyarositás iránti kérvények kellő elkészitéséről és a szükséges felszerelésről, valamint ennek gyors elintézéséről gondoskodni; e végből a végrehajtó bizottság időközönként gyülést tart, melyen a munkabeosztásról gondoskodik, valamint a kérvényeket esetleg maga iratja meg valamely tagja által. — Kimondatott továbbá, hogy a névmagyarositó egylet hatáskörét az egész megyére kiterjeszti s e czélból a megyénkben megjelenő közlönyök utján a polgárokhoz egy felhivást intéz a tömeges névmagyarositás érdekében. A végrehajtó bizottság következőképen alakult meg: elnök: Kiss Ferencz, ügyvéd; alelnök: Pilczer Simon, takarékpénztári aligazgató; jegyzők: Bagossy Károly, ügyvéd és Grünfeld Sándor, mérnök. Bizottsági tagok: Perényi János, takarékpénztári főkönyvelő, Kerekes Géza, megyei jegyző; Surányi Gedeon, takarékpénztári főkönyvelő; Okolicsányi István, kir. közjegyző; Szabó Imre, városi főjegyző; Rosenzweig Ignácz, takarékpénztári aligazgató; Erdensohn M. A. kereskedő; Ludányi Béla, tanitó; Schwarcz Károly, kereskedő, Szendi Antal, ügyvéd; Medgyesi József, a „Tiszavidék" szerkesztője és Szontágh Jakab, lapunk belmunkatársa. — A jelenvoltak közül eddigelé családnevük megmagyarositását bejelentették: Pilczer Simon: Polgár-ra; Rosenzweig Ignácz és családja: Rózsa-ra és Klein Ignácz Hevesi-re. — Csak azt ohajtjuk, hogy a végrehajtó bizottságnak minél több dolga akadjon és hogy a névmagyarositó egyletnek sikerüljön sok idegen hangzásu névvel biró polgárt kapaczitálni.

— *Erdensohn M. A.* ur a névmagyarositás ügyének előmozditha tása érdekében a névmagyarositó egylet alakuló gyülésén szép jelét adta ismert áldozatkészségének. Ugyanis önként felajánlott bélyegilletéket 25 szegény sorsu egyénnek, kik neveik megmagyarositásában anyagi helyzetüknél fogva gátolva vannak. — E valóban nemes ajánlat, mely által a névmagyarositás ügye nagyban előmozditható, tüstént követőkre talált, amennyiben Pilczer Simon ur ugyancsak 25 szegényebb sorsu egyénnek az anyakönyvi kivonatra szükséges bélyeg árát saját zsebéből fedezni ajánlkozott. Mindkét ajánlót megéljenezték és számukra az egylet jegyzőkönyvileg fejezte ki köszönetét. — Ezen ajánlatok szolgáltattak alkalmat az egylet azon határozatára, mely szerint a nevezett 25 egyénen kivül netán találkozó szegény sorsu egyének családneveinek megmagyarositásához szükséges bélyeg illetéket az egylet fogja fedezni. — Nyitva tehát minden ut a névmagyarositáshozás.

— *Atyai szeretet.* Lapunk legutóbbi számában hoztuk ama hirt, hogy S. M., városunk egyik polgárának fia, gyilkolási szándékot táplált saját atyja ellen és hogy a szándék megvalósitásának meggátlása végett a rendőrségnek sikerült az embertelen fiut elzárni. Amint most authentikus forrásból értesülünk, az atya maga fejtette ki a legnagyobb erélyt fiának szabad lábra való tétele iránt. — És azt ki is vivta, hogy fia nehány napi fogság után szabad lábra helyeztetett. — Azután megadta neki a kért 600 frtot, melylyel önnállóságra akart szert tenni, és rendőrségileg megtiltotta neki, hogy valaha az atya házának küszöbét átlépje, valamint tanuk jelenléttében irást adatott magának, melyben fia mindenféle követelésről és örökségről lemond. — Bizonyára szép jele az atyai szeretetnek.

— *Május elseje* a legszebb időjárással köszöntött be hozzánk. A folytonos esőzést és a márcziusi hidegséget szép langyosidő váltotta fel és a nap meleg sugarai keresztul natolva a sürü fellegeken, lehetővé tették, hogy a szobába zárkozott hölgyvilág tavaszi öltözékekben keresse fel a sétahelyeket. Ugyanekkor volt a vasuti indóház közelében levő „Kis-liget" nyári mulatóhely ünnepélyes megnyitása, mely alkalommal városunk szine-java kivándorolt a „Kis-liget"-be.

— *Majálisok.* A szolnoki ipartársulat által az ipariskolák javára tartandó majális e hó 15-én, jövő vasárnap a „Kis-liget" helyiségében lesz. A rendező

bizottság, melynek elnöke: Juhász István ur, már szétküldözgeté a meghivókat. Belépti dij személyenként 1 frt, családonként 2 frt. — Az izr. iskola f. hó 24-én és kellemetlen idő esetében 31-én tartja idei majálisát a „Kisliget" helyiségében. A majális tiszta jövedelme az iskolai ifjuság könyvtár javára fog fordittatni s ezen jótékony czél tekintetéből adományok szivesen fogadtatnak.

— *A Kiss Adolf* igazgatása alatti erőmüvész és kötéltánczos társulat változatos müsorral tartja előadásait a baromfi-téren levő szinkörben. Az időjárás a lefolyt héten kedvezett és a közönség sem mulasztá el pártolását.

— *Kiss Adolf* erőmüvészeti társasága a napokban jótékonyczélu előadást tart a helyb. gymn. alap javára. Felhivjuk a pártolásra közönségünket.

— *A vasuti menetrend* május 15. megváltozik. Jövő lapszámunkban tehát felveszszük egész tájékozólag az ujmenetrendet, melyet azontul minden számban közlünk.

— *A trónörökös* egybekelési ünnepélye alkalmából megyénk közönsége nevében a fenséges párhoz intézett feliratot annak idején közöltük lapunkban, de akkor még nem volt meghatározva egyuttal, hogy kikből áll a hódoló feliratot átnyujtó küldöttség. Tehát e hiányt pótolva, tudatjuk a feliratot átnyujtó küldöttség névsorát: Elnök gróf Batthyány József főispán; küldöttségi tagok: Sipos Orbán, alispán; Blaskovich Miklós, Bárczay Gyula, Böck Bertalan, Csanády Béla, Ehrlich Mózes, Ficzek Károly, Gosztonyi Géza, Gyömörey Felix, Horthy István, Harkányi Károly, Illyés Bálint, Király Alajos, Kövér Károly, Kuncze Imre, Lukács Dániel, Lovassy István, Major Endre, Makay Imre, Müller József, Nagy Ferencz, Okolicsányi István, Papp Elek, Pólya Béla, Plossek Ferencz, id. Schefsik István, Ragányi János, Sárközy János, Törőcsik József, Varró Soma és b. Wodianer Albert urak, kik diszmagyar ruhába öltözve, ő fenségeiknek Budán leendő megjelenésük alkalmával nyujtják át a feliratot.

— *Tiszaföldváron*, mint lapunk többször emlité, két évvel ezelőtt az izraelita tanitó, ki tanképesitő okmánynyal sem birt, állásától elmozdittatott, s iskolája, mint zugintézet, bezárattatott. Az ottani izr. hitközség értelmesebb része, a korszellemét felfogva, egy szakképzett tanitót fogadott fel, az iskolát a szükséghez képest taneszközökkel ellátta s a szülők és hitközség örömére a lefolyt tanév végén Kövér Károly országgyülési képviselő és miniszteri iskolalátogató, valamint Bárdossy Gyula kir. tanfelügyelő jelenléttében a záruzsga fényes sikerrel tartatott meg. Azonban az ellenpárt nem nyugodott: irt szolgabiróhoz, alispánhoz, tanfelügyelőlöz, miniszterhez, mig végre a megyei közigazgatási bizottság felterjesztése folytán az iskolatartás utáni adókivetést a miniszter is jóváhagyta s ez által az iskola fenállását biztositotta. Mint bennünket értesitenek, f. é. február hó 17-én a megye alispánja a helyszinén megjelenvén, a végrehajtást szóbelileg felfüggesztette, s ezóta sem az iskolai helyiség bérdija, sem a tanitó járuléka nem fizettetik, mi által az iskola fennállása is veszélyeztetve van. Igy adják ezt nekünk tudtul. Mi azonban, ismerve alispánunk eszélyességét s erélyét, egyáltalán nem hiszszük, hogy ő szóbeli felüggesztését eszközölte volna ama végrehajtásnak s az ügy ily állásában az elrendelt végrehajtást bátran foganatosithatják az illetők. Egyébként utána nézünk ez ügynek, s az eredményhez képest hozunk róla ujabbi tudositást.

— *Megyénk tanfelügyelője* a városi és községi elöljáróságokkal miniszt. rendelet folytán körrendeletileg tudatta, miszerint a községi faiskolák közlönyeül továbbra is „A népkertésze" czimü szaklap alkalmazható.

— *A Szolnokon állomásozó* 68. gyalogezred, mely a vizveszély elháritása végett majd Gyomán, majd pedig Hódmezö-Vásárhelyen dolgozott a védgátaknál, több heti távollét után e hó 4-én szerdán este városunkba érkezett. — Nagy hasznot hajtott e gyalogezred a védgátaknáli munkálkodása által az ország némely vidékére, s azért méltán megérdemli, hogy kipihenésére elegendő időt engedjenek neki.

— *Szolnok utczáin* rendkivüli nagyságu falragaszok hirdetik a függetlenségi párt mai értekezletét. A csinos plakatok szélessége 2 láb, magassága 3 láb. A kiállitás diszére válik Hay Fülöp ur jóhirü nyomdájának.

— *A szolnoki választó kerület* 48-as párthivei ma (8-án) délelőtti 11 órakor a buzapiaczon vagy kellemetlen idő esetében a „Korona" vendéglő helyiségében nagy pártértekezletet tart, melyen az országgyülési 48-as párt részéről Eötvös Károly képviselő is részt veend. Az értekezlet a küszöbön levó országgyülési képviselők választása alkalmával Szolnokon felléptetendő jelölt iránt fog tanácskozni. Mint halljuk, mindjárt az érdekezleten fog a jelölt megneveztetni és a párthiveknek bemutattatni.

— *Horánszky Nándor* ur, az egyesült ellenzéki párt szolnoki jelöltje, e hó 15-én városunkba érkezik, hogy itt hivei előtt a „Magyar király" előtti téren 10½ órakor elmondja programmbeszédét. Vele jön gr. Apponyi Albert is.

— *A kir. illeték kiszabási hivatal* a Molnár-utczából a volt ispáni lakba (Tiszapartján) helyeztetik át. Az átköltözködés f. hó 20—25-ike közötti napokban történik.

— *Uj törvény*. F. é. május 1. napján lépett életbe az 1881. évi 26. t. czikk, a bélyeg és illetékekre vonatkozó törvények és szabályok némely határozatainak módositásáról. E törvényczikk összesen 30. §-ból áll.

— *A letgett sópaita*, melyről mult számunkban emlékeztünk, több napig szemle tárgyául szolgált a közönségnek. Most azonban már kincstári intézkedés folytán a megmaradt só elhelyezést nyert. A pajtában volt összesen 3085 métermázsa és 84 kiló só, égés után pedig maradt 2814 méter mázsa és 15 kiló. Tehát a suly apadás 271 métermázsa és 79 kiló. A beégett só a kincstár által gyár-ipari czélokra fog felhasználtatni. Elismeréssel kell megemlékeznünk Batizy Gusztáv kir. illeték kiszabási titkár urról, ki a legnagyobb esőzés idején, kora reggeltől késő estig, szivós kitartással, személyesen intézte ama roppant munkát, melyet a só behordatása okozott s daczára az eső szakadásnak, az ép kösókat már egy napi alatt biztonságba helyezte.

— *Felhivjuk t. olvasóink* figyelmét a hirdetési rovatunkban levő Klein Ausgusztafele hirdetésre.

— **Rövid hirek.** A főrendiházban a polg. törvk. rendtartás némely határozmányainak módositása tárgyában beadott javaslat Majláth György országbiró éles kritikát rejtő beszédére — nem fogadtatott el. Tizennyolcz szavazat volt a javaslat ellen, tizenhét mellette. E szerint egy szótöbbséggel bukott meg a javaslat. — Kossuth Lajos, mióta a hü Ihász ezredes elhalt, felette sujtott kedélyü s a baracconei házat is szándékozik elhagyni s Turinba költözik. — Collegno Sándor gróf, kiről a Kossuth lakhelye is vette nevezetét, april végén meghalt Collegnóban 62 éves korában. Fia volt a 48-iki szásdhadügyérnek. — A trónörökös lakodalma alkalmából a király 191 elitéltnek kegyelmezett meg, kik között két bankócsináló is van, de államfogoly nincs. A megkegyelmezést tartalmazó legfelsőbb elhatározást a király e hó 1-én irta alá. — Krichbaum János bécsi (Sechshaus kerületi) járásbirót legközelebb elfogták, ki több mint 100,000 frtot sikkasztott el. Krichbaum már 48 év óta szolgálja az államot. Erre se jól ütött ki a negyvenyolcz. — Királyi koronázás lesz Bukarestben, mely május 22. kezdődik s 3 napig tart. Minden hatóság, testület és csapat részt vesz benne. — A sugáruti lóvasut ügyében Kammermayer vezetése alatt a miniszt. elnöknél küldöttség járt s Tisza miniszterelnök pártolólag nyilatkozott a lóvasut kiépitése mellett. — A Tiszaszabályozás ügyében br. Bánhidy Béla a képviselőház május 4-iki ülésében indokolta javaslatát, melyszerint a közl. ügyi minisztérium utasitandó a Tisza és mellékfolyóinak szabályozására nézve részletes terveket kidolgoztatni s az eszközlendő munkálatokról és azok költség-szükségletéről a háznak jelentést tenni.

Megyei hirek.

— *A megyei állandó választmány* e hó 3. megkezdette ülésezését, mely alkalommal az 1880. évi megyei zárszámadás s egyéb megyei számadások vizsgáltattak meg. A zárszámadás május 5-től 20-ig a megyei igtató hivatalban közszemlére kitétetvén: a hivatalos órák alatt bárki által megtekinthetők.

— *A megyei központi választmány* e hó 12. d. u. 4 órakor a megyeszékház kistermében rendes ülést fog tartani.

— *A szervezendő m. kir. csendőrség* legénységi állománya kiegészitése tárgyában megyénk alispánja még márczius havában kibocsájtotta a pályázati hirdetményt, melyben a pályázati kérvények benyujtásának határideje april hó 30-ra jelezteteit, mely határnapig benyujtatott összesen 20 kérvény; ezekből kettő, mint a feltételeknek meg nem felelő, visszautasittatván; a többi a parancsnoksághoz Kolozsvárra elküldetett.

— *Kunszentmárton* alatt, a rév közelében, egy kecskeméti hajó, krumplival terhelve, folyó hó elsején a Körösbe süllyedt; a hajófenekét egy hidoszlop vége lukasztotta át. A gyors süllyedés daczára mégis sikerült a hajót parthoz huzni s kikötni. Jól lehet, hogy a teher legnagyobbrésze megleit mentve, azonban a süllyedés mégis tetemes kárt okozott.

— *Komjáthy Béla*, a kunszentmártoni választó ker. országgy. képviselője, több napig Kunszentmártonban tartózkodott. Ott időzését leginkább az árviz és a feketeörvényszeg-jaksori gát ügyének bonyolódott kérdése képezte.

Jászberényben, az ottani fiatalság, a legközelebbi napokban majálist fog rendezni, mely vagy a Bathó-kertben, vagy a Horváth-féle, most Ferenczi-erdőben fog megtartatni. Ugyanitt a tanuló-ifjuság is tart majálist, de csak juniusban.

Irodalom.

* **Mehner Vilmos kiadásában** ujabban megjelentek: 1) A föld és népei czimü nagybecsü munka 39—42 füzetei, melyek Ázsia több nevezetes tartományát tárgyalják, s melyeket különösen a mai politikai események az általános figyelem és érdeklődés tárgyaivá tették, igy Afganistant, hol az angolok vivtak több véres csatát, továbbá Persiát és a Kaukasus ama vidékeit, s turkománok földjét, melyekről az oroszok hóditó tervei és müveletei folytán Európa-szerte beszélnek. — 2) Az orvosi tanácsadó 14. és 15. füzete, (az iváni kai keserüviztől kezdve a konyhaedények tisztántartásáig), melyek számos gyakori betegséget ismertetnek s azok gyógyitási módját adják elő. E közegészségi vállalat, mely tüzetesen és a legnagyobb szakértelemmel és a mellett népszerüen ismertet meg minden hasznos és ártalmas növénynyel, háziszerrel és betegséggel, ép oly nélkülözhetlen minden családra nézve, mint az előbbi munka, melynek ismerete nélkül valódi müvelt ember nem képzelhető. Mindkét vállalat füzeteinek ára 30—30 kr. 3) A Magyar Szemle májusi füzete, mely rendkivül érdekes ismertetést közöl Arany irodalmi működéséről, figyelemre méltó czikket hoz a demokracziáról tMagyarországon, Beksics tollából; egy rendkivül vonzó és érdekfeszitő elbeszélést Lilly czim alat, mely méltó társa a közelebb közölt s általános feltünést keltett Bella czimü elbeszélésnek. Továbbá a lyra legujabb termékeinek beható birálatát találjuk benne a szerkesztő: Bodnár Zsigmond tollából; a birálat főleg Vajda János közelebb megjelent költeményeit tárgyalja elfogulatlanul, gondos tanulmány alapján. Végül az ipartörvény revisiójáról mond el sok figyelemre méltót Joób Lajos. Ezekből láthatni, hogy az uj füzet érdekesség és tartalmasság kintetében nemcsak egy szinvonalon áll az eddigi füzetekkel, hanem még felül ismulja azokat. A füzet ára 60 kr. Ajánjuk mind a három müvet a t. olvasó közönség meleg figyelmébe.

Szolnoki piaczi árak.

	frt	kr
Rozs jó közép silány — —	9	70
Buza legjobb 100 kiló —	12	40
„ közép — — —	9	
	11	80
Silány — — — —	8	60
	11	
Kétszeres legjobb — —	7	50
	10	20
„ közép — —	7	20
	9	90
Silány — — — —	7	
	9	50
Árpa legjobb — —	5	50
	6	80
„ közép — — —	5	20
	6	50
Silány — — — —	5	
	5	80
Zab legjobb — — —	4	20
	6	
„ közép — — —		
Silány — — — —		
Köles — — — —	4	
Kukoricza — — —	4	80
	5	50
Burgonya kilója — —		48
Szinliszt 100 kiló — —	22	
Zsemle liszt 100 kiló — —	19	80
Kenyér 100 kiló — —	16	
Dercze 100 kiló — —	5	
Széna — — — —	4	50
Borsó 100 kiló 14 frt 50 kr és 16 frt		
Lencse 100 kiló 12 frt és 14 frt		
Bab — — — —	10	20
	11	
Köles kása — — —	10	
	10	50
Hajdina — — — nincsen		
Buzadara 100 kiló — —	22	
Árpa kása „ „ — —	12	80
Bor uj 1 hectoliter — —	16	
„ ó 1 „ — —	20	
Ser 1 „ — —	22	
Pálinka 1 liter — —		20—36
Bükkfa öle — — —	14	
Cserfa — — — —	10	
Tölgy — — — —	9	
Fenyö köbméter — —	6	60
Gyertya öntött, kilója — —		64
Közönséges — — —		62
Szappan — — —		36
Marhahus — — — —		48—52
Juhús — — — —		32
Serféshus — — —		64
Szalonna — — —		70
Disznó-zsir — — —		70
Marha-zsir — — —		40
Repcze-olaj — — —		42
Len-olaj — — —		46
Napszám — — —		
Férfi-ellátással — — —		40
„ nélkül — — —		60
Nő ellátással — — —		40
„ nélkül — — —		60
Gyermek ellátással — —		30
„ nélkül — —		40

Felelős szerkesztő: **Pásztor Ferencz.**

Hirdetés.

Gyógy- és bor-ásvanyvizek:

Budai keserü
Bilini savanyu
Bikszádi savanyu
Borszéki savanyu
Carlsbadi
Csiri iblany
Eger-franzenshadi
Emsi
Giesshübli
Halli iblany
Korytniczai
Luhi Margit
Marienbadi
Mohai Agnes-forrás
Preblaui savanyu
Rojcsi
Seltersi

A legjutányosabb árak mellett kaphatók.

Medgyesy testvérek,

(ezelőtt *Lengyel A.*) füszer-üzletében

Szolnokon.

Vidéki megrendelések után vétel mellett pontosan teljesitetnek. (Ládát nem számitunk.)

HIRDETMÉNYEK.

Hirdetések.

E lapok részére felvétetnek Szolnokon, ***Pásztor Ferencz*** köz- és váltó-ügyvéd irodájában, buzapiacz 866. sz. a.

Arverési hirdetmény.

Vagyonbukott Schwarz ès Trebitsch mezőturi volt kereskedő cég csődtömegéhez öszszeirt — és senki által nem igényelt több rendbeli ingòsàgok: eczetgyárhoz tartozò felszerelvények, szerek, üvegek, üres hordòk, bor, pálinka, házi butorok, àgy- ès ruhanemüek, zsinagogabeli székek ès szentirás stb. a csődválasztmány határozata folytán **1881. évi május hó 6-ik és következő napjain** a **vagyonbukottak lakásán megtartandò nyilvános árverésen** azonnali kèszpénz fizetès mellett eladatni fognak, — melyhez a venni szándékozók ezennel meghivatnak.

Mezőtur, 1881. april hó 24.

SZILASSY PÁL,
közs- és váltóügyvéd,
mint csödtömeg gondnok.

3—2

A ZIMMERMANN-féle
vetögépek

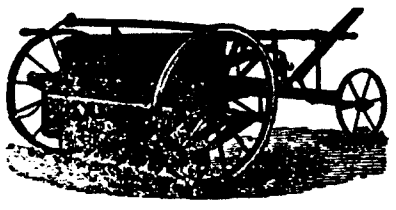

szabadalmazott három barázdás ekék, konkolytisztitó zépek, dobsinek, gépszijjak, mozgonycsövek, gépolaj, szabalm. galvanizált tüskéssodrony mindenféle kertesek számára, Amerikai kukoricza morzsolók és darálók kézihajtással és lóerőre, Cséplőgépek, szelelő rosták.

Moskovits M. és S.

Budapesten váczi-körut 47. és bárány utcza 2.

Kivánatra képes árjegyzéket bérmentve ingyen küldünk.

5—8

Czipőraktár

Férfi kalap

Az Erdensohn-féle házban öt év óta fennálló **kalap** és **divatáru** üzletemet a jelen tavasz beálltával még **ferfi-, női** és **gyermekcipő** raktárral és mindenféle finom **illatszerekkel** kibővitvén, vagyok bátor mindezen üzleti czikkeket. különösen pedig a nálam nagy választékban levő **férfi, női és gyermek-kalapokat, fehér** és **szines férfi-ingeket** a legjutányosabb árakért a mélyen tisztelt közönségnek ajánlani.

Számos megrendelésért esedezvén — még a vidékre is — a legpontosabb kiszolgáltatásra kötelezem magam.

2—1 **Özv. Klein Auguszta.**

Illatszerek

Női kalap

Mindenféle

ásványvizek

kaphatók

FEUER EDE

fűszerkereskedésében Szolnokon.

110.
1881.

Arverési hirdetmény.

Alólirt szolnoki királyi közjegyző részéről ezennel közhirré tétetik, miszerint vagyon bukott Roth és Társa szolnoki kereskedő czég csőd választmányának megkeresésére ezen vagyonbukott czég tömegéhez tartozo rőfös és rövid áruk, továbbá szoba bútorok, állványok és egyébb tárgyak, a bukottak üzlet helyiségében, Szolnokon, fő-utcza, Dr. Kreutzer-féle ház, — folyó 1881. évi május hó 16-ik napján reggeli 9 órakor és következő napjain, közbejövetelemmel, nyilvános árverésen, részletekben, készpénz fizetés mellett elfognak adatni, — mire a venni szándékozók meghivatnak.

Kelt Szolnokon 1881. évi april hó 14-ik napján.

Okolicsányi István,
királyi közjegyző.

3—3

Cs. kir. szabadalm. általános biztositó-társaság (Assicurazioni Generali) Triestben.

Nagyvonkilenczedik számadása az 1880-ik évre.

I. Tűzbiztositási ágazat.

Díjtartalék-átvitel az 1879. dec. hó 31-én folyó biztositások után 1880-ban kötött biztositások után befolyt díjak a visszáróles levonásával Elmaradása a korábbi években kötött biztositásokért Levonva: a visszakártérítések és kataszterü díjakat

	forint	kr	forint	kr
	2840550	79	1540034	29
			2000792	43
			2871140	73
Az év bruttó bevétele			2373581	60
Visszbiztositási díjak			534155	45
			1490723	07
			3504356	72
			1573921	01
Levonva: az 1880. dec. 31-én folyó biztositások díjtartalékát			2470470	01
Kártérítések az év folytán a visszbiztositók részének levonásával			2057086	87
Az 1880. dec. 31-én függő károk tartaléka, a visszbiztt. részének lev.			422901	27
			2479987	14
			358478	72
Leszámítva: az 1879. dec. 31-én még folyóvá tett kártartalékot			2121518	42
			1042951	26
Marad			3158747	70
Provizió, adó és költség			317722	31
Nyereség			3476470	01

II. Tengeri- és szállitmány-biztositási ágazat.

	forint	kr	forint	kr
Díjtartalék-átvitel az 1879. dec 31-én folyt biztositások után			68124	53
1880-ban kötött biztositások után befolyt díjak a visszbiztositási levon				
Visszbiztositási díjak			852841	36
			67147	63
Levonva: az 1880. dec. 31-én folyó biztositások díjtartaléka			920805	89
Az év bruttó díjbevétele			852803	
Levonva: az év folytán kifizetett kártérítéseket a visszbiz. részének lev.			219612	22
Az 1880. dec. 31-én függő károk tartaléka, a visszbiz. részének lev.			107890	71
			319919	93
Leszámítva: az 1879. dec. 31-én még folyóvá tett kártartalékot			149749	05
			170152	91
Marad			71291	71
Provizió, adó és költség				
Nyereség			811445	63
			51520	24

III. Jégkár-biztositási-ágazat.

	forint	kr	forint	kr
1880-ban kötött bi tosit-ok után befolyt díjak a visszáróles levonásával.	3007061	85		
Levonva: a visszbiztositási díjakat	291817	71		
			2715243	14
Leszámítva az 1879-ről kártartalékot			1393314	11
Marad			1321929	03
Az év folytán kifizetett kárösszegek, a visszbiz. részének levonásával			1732200	90
Tartaléka az 1880. dec. 31-én összkönyvelésben levő kárainak			1760210	46
			1751	77
Leszámítva: az 1879. dec. 31-én még folyóvá tett kártartalékot			1759456	23
			19618	50
Provizió, adó és költség			1999075	33
Veszteség			415461	24

I. Életbiztositások hatási esetére.

	forint	kr	forint	kr
1879-ről átvitt díjtartalék	8607366	81		
Díjak 6 számlakon kamatja	345190	67		
Díjak és illetékek	2077121	36	11299678	81
	1167361	40		
349 haláleset kifizetése	1105582	74		
Az 1880. dec. 31-én még függő károk tartaléka	1272479	23		
	1615276	47		
	1109698	76		
	28600	—		
Leszámítva: a visszbiztositók részét	1061130	70		
	3497781	53		
	58277	76		
Visszbiztositási díjak 1.706.350 frt 18 kr. visszbiztositott összegre				
1881-re átvitendő díjtartalék 90.088.063.44 biztositott tőke ex 67.152.97				
Járadék alá jutott 1.498.313 frt 91 kr				
Járadék alá jutott 20.468 birodm. 9.494.313 frt 91 kr				
Leszámítva: a visszbiztositók részét 701.914 frt 10 kr.			9284305	81
A biztositottak nyereségrésze az 1879-ki mérleg szerint			66030	56
Főösség			10841357	44
			458021	40

II. Biztositások a megérés esetére az elhalasztott életjáradékok összegének kiszámításával.

	forint	kr	forint	kr
A tartalékalap átvitele 1879-ből			4745383	54
A tartalékalapnak 5 százalékos kamatja	4,566,70.20		228 328.51	
" " " 4 " " "	141.912.31		5.796.49	
Díjak és illetékek			2357785	—
Kifizetett esedékes tőkék			499856	96
			456877	60
Tőkeértelmi visszavásárlások és visszaadott díjak 808.415 frt 62 kr.			114618	02
tőke és 805 frt 20 kr. évi járadék után				
1881-re átvendő díjtartalék 12,290.962 frt 25 kr. b tositott tőke és			4883977	70
13,042 frt 11 kr. évi járadék után biztositva 7413 határra.				
Főösség			3478664	50

B. Életbiztositások.

	forint	kr	forint	kr
Átvitelek az 1879. tartalékunk, biz. 137.905.23 kr. évi életjárad. 857 határon			1371129	12
Bedi. tőke és illetékek 24 életjárad. szerzödés után. Életjárad. kifiz.			55097	16
Visszavásárlások			71790	94
1881-re átvendő tartalék biz. 146.705.34 kr. életjáradék után 622 határra			1519178	50
Főösség			1241373	81
			7	

A B. mérleg nyereség- és veszteség-számlája.

	forint	kr	forint	kr
Életbiztositásokra haláleset			456021	40
Biztositások megérés esetére és elhalasztott életjáradékok			22435	12
Felesleges életjáradékok			76867	51
Főösség			388619	03
Provizió és költség			15817	42
Orvosi tiszteletdijak				
Nyereség				
Ebből levonva az alapsz. értelm. 10 százalékot a nyereség-tartalék jav.				
Tiszta nyereség				

TARTOZÁS.

	forint	kr	forint	kr
1. Alaptőke	3675000	—		
2. Az A. leszámolás nyereség-tartaléka			930228	70
Ugyanaz a B. " "			988203	87
3. Tartalékalap az értékpapirok értékingadozására			500041	03
Rendelkezésre álló rendkivüli nyereség-tartalék				
4. Tartalékalap az A. leszámolás még 1880. december 31-ig folyó biztositásra:				
a) haláleset				
b) megérési esetre és elhalasztott életjáradékokra				
c) feltételes életjáradékra				
5. Díjtartalék az A. leszámolás még 1880. december 31-én folyó biztositásra:				
a) tűzbiztositásra			1573921	01
b) tengeri és szállitási biztositásra			51427	00
6. Díjtartalék a B. leszámolás még 1880. december 31-én folyó biztositásra:				
a) haláleset			2984368	81
b) megérési esetre és elhalasztott életjáradékokra			4883977	70
c) feltételes életjáradékra			1241373	81
7. Tartalék, bejelentett, de még december 31-ig le nem számolt kárösszegekre:			15448019	78
a) tűzbiztositási ágazat			422901	27
b) tengeri és szállitási biztositási ágazat			107900	74
c) jégkár elleni biztositási ágazat			890	10
d) életbiztositási ágazat			110583	74
8. Osztalék-alap az életbiztositásra nyereményrészettel				
9. A Tontin-osztályok vagyona kamatbiztositási-ai			195884	94
10. A hirtalmonok nyugdijpénztárának vagyona			177855	96
11. A hirtalmonok ellátási pénztárának vagyona			58171	14
12. Maradvány a visszbiztositók számlából			306495	90
az intézet főhjának számlából			1847	18
13. Különféle hiselmek			2196675	99
14. Kölcsönök a részvényesek számára			147000	—
Felosztandó			813900	—
15. Rendes osztalék a részvényesek számára			960000	—
Felosztandó			30099	88
16. A két igazgatóság részletére			3372	88
17. Nyereség-főösség az 1881-ki évtelehes			2906196	96

VAGYON.

	forint	kr	forint	kr
1. A részvényesek biztositott adóssievei			3675000	—
2. Ingatlan vagyon:				
a) Városi telkek	4390918	69		
b) Mezőgazdasági birtokok } tehermentes	3066186	43	7496385	10
3. Mezőgazdasági az 1880. december 31-én még nem adott termékek			95681	07
4. Az intézet birtokában			1707648	30
Követelések életbiztositási könyvekre				
Követelések életjáradékok és járadékok letétemélyeire			68702	64
Kölcsönök jelzálogilag biztositott tőkék az osztrák-magyar államban,				
Hamlesoki, jelzálogilag biztositott tőkeöcsönök fekvőségekre Olaszországban,				
Kamatok, járadékgyarlyék kitárásával			485782	60
Bizományosoktól kölcsönök intézményeszett állam- és más egyéb értékpapirokra			149607	24
Értékpapirok, kereskedelmi- és ipar-részvények, jegyzék szerint			6445799	26
(A mellékletben)			679404	02
Váltók a tárczában			186706	48
Folyó számlák és utalványok folyó számlában letétemélyek				
Különféle bankok és hitelintézetekné folyó számlában letétemélyek			1991846	16
Pénztárnál a tárczában tartott és valamint ígazgatósági pénztárban			148712	56
			181184	64
Ugyanaz a fiókok pénztáraiban			427944	70
Maradvány visszbiztositók számlából			778982	11
Maradvány az intézet főhjának számlából			684153	51
Jövedelmezőség idejü életbiztositási díjtételek			45789	01
Jégkár-biztositási díjak alatt				
Adósok különféle címek alatt			79806	18
Bankjegyek és tartozásának az intézet összes irodáiban, cégtábláik,				
pajtái és nyomdaviteleyek a rakhelyekben			26061896	96

Bővebb zár- valamint kár-kimutatásokat kivánatra az alólirt szolnoki főügynökség szolgál. Ugyanitt adnak legnagyobb készséggel felvilágositásokat a biztositások tüz- és jég károk, valamint életbiztositások ellen, melyek a legkedvezőbb feltételek mellett el is fogadtatnak.

Erdensohn M. A.

Iroda Budapesten: az intézet házában, Dorottya-utcza 10. A cs. kir. Assicurazioni Generali magyarországi főügynöksége.

1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában Szolnokon.

V. évfolyam 20—229. Szolnok, 1881. május 15-én.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél » . . 2 „ 50 kr.
Negyed » . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenként egyszer:
vasárnap.
E lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez (Szolnok, Buzapiacz, 1396. sz.) valamint ide küldendők az előfizetési pénzek és postai felszólamlások is.

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek a szerkesztőségnél, buzapiacz, 866. sz. a., — Makray László ur üzletében Szolnokon, és minden kir. postahivatalnál.
Kéziratok nem adatnak vissza és csak akkor fognak közöltetni, ha tudjuk kiktől jönek

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer » — — — — — — 16 „
3-szor » — — — — — — 12 „

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
A NYILTTÉR-nek minden hasáb garmond sornyi tere 25 kr.
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

„Tisztelt közgyülés!“

E czim illeti meg azon diszes testületet, melynek tagjai e hó 11-én a városház termében a rendes havi gyülést megtartották.

„Tisztelt közgyülés!“

E czimet használja az igen tisztelt polgármester ur, ugy ha saját maga, valamint mikor a tekintetes tanács nevében a város atyáihoz szól.

De lássuk, vajjon az igen tisztelt polgármester ur és a tekintetes tanács eljárásai igazolják-e azt, hogy ők a ‚tisztelt közgyülést‘ valóban tiszteletben is tartják.!

A fent emlitett rendes havi közgyülésre szóló és a polgármester ur aláirásával ellátott meghivó tárgysorozatának egyik pontja volt:

„Földi J. és társainak a „Fehér ló“ vendéglő bérletéből származó 600 frt tartozásukra vonatkozó jelentés.‘

E tárgyat a város ügyésze adta elő, és tekintve azon körülményt, hogy ez a rendes tárgysorozatban foglaltatott; tekintve továbbá azt, hogy az ügyész a tanács tagja, nagyon természetes, hogy minden városi képviselő jogosan tételezhette fel azt, miszerint e jelentésről és annak tartalmáról a polgármester urnak és a tanácsnak bővebb tudomása van. Az ügyész ur elővesz egy nagy iratcsomagot és kiböngész ebből egy jelentést, melynek értelme az, hogy:

Földi és társai a hatvanas években bérben birták a várostól a „Fehér ló‘ vendéglőt, az ahoz tartozó regale-joggal együtt. Az akkori városi elöljáróság, tekintve a 63-iki rosz esztendőt és tekintve talán sok más meggyőző körülményt is, elengedett minden bérlőnek s igy Földi és társainak is egy negyedévi haszonbért. Az elöljáróság ezen eljárását azonban a megyei hatóság nem hagyván helyben, az illető bérlőket a közelmult időkben a város ügyeit vezető elöljáróság az illető bérleti összeg hátralékáért és ennek kamataiért beperelte és a város ezen utólagos követelései kamatokkal együtt meg lettek itélve és az illetők le is fizették ebbeli tartozásaikat, kivéve Földi és társait, kik a városnak e czimen most már kamatokkal együtt közel 1300 frttal tartoznak. Az ügyész kijelenté, hogy ő megvizsgálta ez ügyet és arról győződött meg, miszerint Földi és társainak a városon mintegy 4000 frtra rugó és nem alaptalan visszkeresetök van és pedig azon körülménynél fogva, hogy az akkori városi hatóság a „Fehér ló“ vendéglő épületét a bérleti idő tartama alatt egészen átalakittatta, azaz: a házat a bérlők fejei fölött lebontatta és ismét felépittette és igy a bérlők üzletvitelökben megzavartattak, miből reájuk tetemes kár hárult. Ennélfogva véleményezi a város ügyésze jelentésében azt, hogy a városi képviselőtestület engedje el Földi és társainak a kérdéses egy negyed évi bért, azon kikötéssel, hogy viszont Földi és társai kártéritési követeléseiktől elálljanak.

Az ügyész ezen jelentésének befejezése után néma csend uralkodott. Sem tanács, sem polgármester nem szóltak a tárgyhoz, a mi a tisztelt közgyülést még inkább megerősitette abbeli nézetében, hogy az ügyész jelentése behizonyitott tényekre volt fektetve, de sőt a látszat azon feltevést tette valószinüvé, hogy az ügyész e jelentése és ily értelmű velemény-adása a tanács vagy a polgármester beleegyezésével történt. Végre megtörte a néma csendet egy lelkes honatya, kinek keblét — kétség kivül — egyedül a közjó iránti önzetlen lelkesedés duzzasztja és kijelenté, miszerint a bérlet ideje alatt ő volt a bérlők itczése és bizonyitja, miszerint az akkori városi hatóság minden hiradás és czeremonia nélkül megkezdette lebontani a házat és neki is alig maradt ideje butorait a támadás-szerü bontakozásból megmenteni. A polgármester és a tanács még mindig hallgattak, a ‚tisztelt közgyülés‘ pedig elérzékenyült a dolgok imént hallott s valóban elszomoritó állása felett. Ekkor két képviselő ur — akarjuk hinni egész jóhiszeműleg — az igazság és méltányosságra hivatkozva, inditványozzák az ügyészi jelentés folytán a kérdéses egynegyed évi haszonbér elengedését. Felszólal erre még pártolólag egy harmadik s végre egy negyedik képviselő ur is, de ez utolsó — egész helyesen — azon pótinditványt teszi, hogy mondassék ki, miszerint az illető városi elöljáróság tagjai, kik közül egy nehányan még élnek is, ebbeli eljárásuk miatt szigoruan felelősségre vonassanak. A polgármester már megkezdi a tett indityányok értelmében a közgyülési határozatot kimondani; ekkor egy, már régibb időből való képviselő, egész szerényen és csak ugy oda vetőleg megjegyzi a mellette ülőknek, hogy „az akkori városi hatóság eljárásáról csak kell talán jegyzőkönyvnek lenni“, sőt mint mondja az is hirlik, „hogy a város és a bérlők között létezett is annak idejében az épitkezést illetőleg kölcsönös egyesség és megállapodás.“ Ezen mellékes megjegyzéseket hallva, a pótinditványt tevő képviselő rögtön szavába vág a polgármesternek, a ki éppen a határozat kimondását volt bevégzendő, és kéri, hogy e tárgyban a határozat-hozatal függesztessék fel; mert ha az imént hallottak igazak, akkor egész más az ügy állása és akkor bővebb vizsgálatot kér. —

Az ezután kelet kezett szóváltás alatt kitünt, hogy az ügyész ur nem kutatott bizony semmi jegyzőkönyv után, de sőt kisült még az is, hogy a város és a bérlők között létezett eredeti szerződésnek hire, hamva, de még másolata sincsen meg. — Kitünt továbbá, hogy ez ügy a tanács előtt is alig, de akkor is némileg eltérő alakban, a szakosztály előtt pedig éppen nem volt, és a polgármester ur még is kimondotta már kilencztizedrészben a „tisztelt közgyülés“ határozatát, melyszerint a város mintegy 1300 frttól eleshetett volna. A „tisztelt közgyülés“ pedig a roszul értesülés folytán a lakosság előtt alaposan blamirozta volna magát! Különben a további vizsgálat kideritendi, hogy hol van tulajdonképen a hiba, annyi

TÁRCZA.

A milliomos irnok.

— Beszély. —

Irta: Tóth Albert.

(Folytatás.)

IV.

Reggel négy óra volt, hogy a kastélyban fölébredtek.

A szerencsétlen anya volt az első, ki — még viradat előtt fölkelt. Nem birt aludni.

Boszalmas álmai voltak!

Azt álmodta, hogy az ördögök el akarták orozni egyetlen gyermekét. A kis gyermek védangyalai ezért versenyre keltek az ördögökkel; de mivel a gyermek védangyalai még mind igen kicsinyek és gyengék valának; az ördögök ellenben mind nagy óriások és egész tábort alkottak: az ördögök győzedelmeskedtek és gyermekét egy börzsákba téve, vele elnyargaltak! . . .

A szegény anyának — ki már régebb idő óta gyengélkedő, beteges vala — ez iszonyu álom következtében még inkább megtört ereje.

Ruháit magára véve, első gondja volt gyermekét fölkeresni.

Álma rendkivüli nyugtalanná, lázassa tette.

Borzalmas előérzettel nyitott kedves gyermeke hálószobájába s képzelhetni mily nagy volt rémülete, midőn látnia kellett, hogy fekhely üres és az ablakok tárva vannak!

Azonnal zajt ütött.

A zajra rémülve rohantak be Krisztina és az egész cselédség, ugy amint fölkeltek, éjjeli toalettjeikben azon terembe, honnan a kiáltást hallották.

Kétségbeesve kiáltá az éltes anya az üres fekhelyre mutatva:

— Hol van gyermekem?!

Mindenki hallgatott, egy lélek sem tudott róla.

Azonnal világos lőn minden!

A szivebálványától megfosztott anya látva a szivszaggató hallgatást, iszonyú fájdalommal kiáltá:

— Oh, jaj nekem; elrabolták gyermekemet! — és öntudatlanul hanyatt esett.

Krisztina gyorsan orvosért küldött.

A körülállók siettek ágyrahelyezni és eszméletre hozni a beteget.

Midőn magához tért, megfogá a Krisztina kezeit s gyenge hangon szólt:

— Krisztina; Érzem, én meghalok! . . . És meg kell halnom azon fájó tudattal, hogy nincs gyermekem többé!

Itt egy könny hullott ki szemeiből.

— Fogadd meg nekem Krisztina — folytatá a haldokló — hogy fölkeresed gyermekemet és helyettem anyja lássz neki. Fogadd meg ezt!

— Fogadom! szólt Krisztina ünnepélyes hangon, kezeit szivére téve.

— Ugy; már most nyugodtabban halok meg. Ha föltalálod, ő nem lessz háládatlan fáradságodért; addig reád bizom birtokom vezetését. Ezután neki engedelmeskedtek — szólt itt a meghatottan körül álló cselédséghez — ő lessz uratok!

E pillanatban érkeztek meg az orvosok.

A mint a holdokló a belépő orvosokat megpillantotta, igy szólt hozzájok mindig gyengülő hangon.

— Ne fáradjának orvos urak!

Ugyis meghalok én. Érzem, hogy mellemen ül már a halál rideg képe. Rajtam nem segithet már az emberi tudomány. De ha jószivvel vannak hozzám, teljesitsenek egy kérésemet, mint utolsót ez életben.

— Szólljon asszonyom, mi legyen az s mi teljesitjük azt, esküszünk!

— Legyenek tanuim végrendeletemben.

— Ezt kötelességünk tenni.

Ezzel Bezerédy orvos papirost vett elő s irá a haldokló következő szavait:

— „Én Hargittay Béláné utolsó rendeletemül meghagyom, hogy ha Hegyessy Krisztina gyermekemet Hargittay Jenőt fel nem találná; ez esetben összes vagyonom rokonomé Hargittay Akosé leend! ki is tartozik Hegyessy Krisztinának, fáradságának némi jutalmául 20,000 frtot lefizetni. Ha ellenben föltaláltatik kedves gyermekem, azon esetben Hargittay Ákos rokonom a k . . . i birtokomat kapja mint örökséget, vagyonom többi része pedig gyermekemé marad.“

Ennyiből áll a végrendelet, mely pontosan leiratván, Bezerédy és Tudory orvosok mint tanuk aláirták neveiket s ezután a haldoklónak tattották oda, neve aláirása végett.

Nehéz munka volt az; de erőt adott hozzá a tudat, hogy ettől egyetlen gyermeke boldogsága függ.

Az aláirás megtörtenvén, bepecsételték a végrendeletet s a két orvos magához vévén azt, bucsut vettek a haldoklótul azonnal vitték azt oda, a hová kell — a megyei levéltárba.

A halállal küzdő még e szavakat suttogá iszonyú erőfeszitéssel:

— Bocsásson meg . . . Krisztina . . . ha életemben . . . megsértettem . . . s keresse . . . gyermekemet. . . . Férjem . . . édes férjem . . . vársz? . . . . Megyek . . . megyek már! . . . Oh — beszép! . . .

Többet nem birt szóllani.

Oda siettek. Nem mozdult többé!

(Folyt. köv.)

azonban már most is mondható, hogy a „tisztelt közgyülés"-t megillető tisztelet más eljárást követel.

Közgyülési referens.

Juhtenyésztésünk multja és jelene.

I.

„Lovon született" és „lóra termett" epithetonnal illetjük a magyart. De e nemzetnek mégis nem a ló, hanem a juh legkedvenczebb házi állatja, mint ezt Keleti K. a statisztika meggyőző számaival bebizonyitotta. Azon vidéket, hol a magyarság zöme lakik, u. i. mai nap a fahiány, a tulnyomó gabonatermelés, és a kiterjedt juhtartás egyaránt jellegzik, s igy volt ez jórészt hajdanta is. A történelem tanubizonysága a mellett szól, hogy a juhtartás mindenha kedvelt foglalkozása volt a magyarnak.

A Kelet terjedelmes legelőtérségein, holott egy Ábrahám elmondhatta Lótnak: „kérlek ne legyen versengés közöttem és közötted, pásztoraim és pásztoraid között, ha balra mégy, én jobbnak tartok, ha te a jobbot választod, én balra megyek", az állattartás a létföntartás legegyszerübb, legkönnyebb módja . . .

Vámbéry bizonysága szerint Közép-Ázsiában a csomru (nem állattenyésztő) törzsök, mint Gömüstepe lakói, a ritkaságok közé tartoznak.

Meleg és száraz éghajlat alatt a juhtartás, u. i. egyfelől csekélyebb koczkázattal jár egyéb marhanem tartásánál, másfelől a juh — böre, husa, gyapja, fagyja, teje, sőt beleivel is — tetemes részben hozzájárul a nomád csekély szükségleteinek kielégitéséhez.

Megértjük ebből, hogy a juh (melynek szanszkrit neve „avis", leszármaztatható awtól a. m. barátságos, simulékony), az ázsiai nomád népeknek a legrégibb idők óta kedvencze; az „állattartás gyöngye", minek következtében közmondássá lőn, hogy „a juhnak arany lába van, és a hova lép, azt a földet megaranyozza!"

A juhtartás kedveltsége még a vallásgyakorlatba is átszármazott.

A kosszarvak — Közép Ázsiában maig is a felsőbbség jelei — sirdiszül alkalmaztatnak; a mongolok pedig Bálinth szerint a juh lapocskacsontjából jövendölgetnek.

Attila táltosai is juhokkal áldoztak a katalaunumi csata előtt, bár az áldozati állatokból ezuttal csak annyit tudtak jövendölni, hogy e csatában az ellenségnek egyik fejedelme elveszni fog.

Midőn elődeink 884 körül Volga menti telepeikről fölkerekedtek, kiséretükben a hasznos juh sem hiányzott, s ennek száma az Etelközi ideiglenes megszállásban csak gyarapodhatott.

A mit Columella a Getákról mond, hogy t. i. juh tejből élnek, körülbelöl azt állitja bölcs Leo bizanczi császár is az ő szövetségeseiről — a magyarokról.

De a juh tején kivül e házi állat husát is kedvelték a régi magyarok, minek egyik jele, hogy a juh a tartozmányok között régtől fogva szerepel.

A hazai juhtartásnak a középkorban jelentős voltára következtetnünk enged a juhokkal s juhtermékekkel való kereskedésnek az államhatalom részéről gyakori gyámolitása is; a juh keresettségére: a juhok elhajtásából támadt számos pörös esetek: a juhállomány jelentékeny voltára: a juhokban lerótt tartozások, melyek a kötelezetteket látszólag nem éppen érzékenyen sujtották.

A papok báránytizedet vettek, mint ez kitünik II. Bélának a dömösi prépostság részére kiadott adomány leveléből, mely szerint az adományozott 59 helység 761 adózója a prépostságnak évenkint 1522 juhot, szüz Margit napján 30 kövér juhot szolgáltatni tartozott.

A bárány-szaporulattól való tizedszedés egykoru a tizedszedés történetével. I. Mátyásnak a papi tizedbeszedése körül elharapódzott visszaélések megszoritása s a beszedés szabályozása czéljából 1461-ben kiadott rendeletének 1. articulusában a bárányokat szintén fölsorolva leljük.

Az Árpádházbeli királyok alatt a várjobbágyok tartozmányai közt egy-egy juh is szerepel.

A juhbörök, melyekből egészen a mai napig bunda vagy ködmen készül; a fekete bárnyabőrök, melyekből bagolysüveg vagy menteprém válik, s a feketetarka bárnyabör, melyből bándagallért csinálnak: már az Árpádok korában jelentékeny kereskedelmi czikkek voltak; mint ez IV. Bélának 1255-ben kiadott Buda vámjogát szabályozó vámtariffájából kitetszik.

A gyapjunak gubául vagy posztóul való földolgozása hazánkban aránylag később vált jelentősebb iparrá.

Tudjuk ugyan, hogy az erdélyi szászoknak az Anjouk idejében daróczot s durva posztót készitő czéhe volt, de azért az Anjouk alatt is a posztót jórészt a külföldről szerezte a magyar. — Legtöbbet a cseh és morva posztókereskedők jártak-keltek hazánkban, iglaui, reichenbergi, strigaui és görliczi posztót árulva, a melynek vége Nagy Lajos idejében 8 márkába (192 frtba) került. Az iglaui posztóiparosok 1360-ban nyertek külön szabályzatot (Tuchmacher Statut). A reichenbergiek 1410-ben.

Mátyás király, ki Erdély anyagi érdekeit oly hathatósan gyámolitotta, egyfelől megtiltotta a magyarországiaknak, hogy Moldvában böröket vásároljanak, másfelől mind a helyi, mind a magyarországi fogyasztók érdekében a hizott juhoknak a Havas alföldre való kivitelét is tilmazta: meghagyván egy, Bécs-Ujvárosból 1487. oktober 2-án kelt levelében Tarczai Mártonnak, az erdélyi sókamarák ispánjának és az oltani vámszedőnek, nevezett kivitelt megakadályozni, s az e parancs ellen vétőknek javait a király részére lefoglalni, megjegyeztetvén az is, hogy ha az illető tisztviselők hanyagul járnának el, a bárczasági lakosokat hatalmazza fel a kivitel megakadályozására.

Hazai történetünk legrégibb szakából fönnmaradt okmányokban említés tétetik juhlopásokról.

Igy egy Árpádkori okmány szerint Ambrus, a váczi püspök udvarbirája, bevádolja Csanádot, hogy ő kigyelme 12 ökröt és 40 juhot lopott . . . Csanád ezért büntetésül egy márkát tartozott fizetni, Ambrusra maradván a pristaldus diját leróni.

Farkas és Ludgár meg Siptuli Simonnak 8 jármos ökrét, 1 lovát és 80 juhát hajtották el; mi több! egyuttal Simon két szolgálóját Máriát és Derágát is elrabolták. . .

Tumpaica, a királyi gulyások udvarbirája, a rablott jószágot ezuttal is csak egy jó márkára becsülte (beleértve a szolgálókat is, vagy nem? bajos ma már eldönteni!). Az alperesek a Váradon végbe ment kiegyezkedés szerint Simonnak egy márkát és egy fertót fizettek.

A mi pedig a juhokban lerovandó tartozásokat illeti, ezek a török világban lényegesen megszaporodtak, mert hát az igaz lövők mindenfelé csak a juhhust keresték. — Az alföldön nem is volt hiány benne, hisz Balla Gergely amaz időkből jegyezte fel a „Nagykörösi Krónikában", hogy e város lakosai marhának, juhoknak s lovaknak tenyésztésében foglalatosak voltak. Nemkülönben Kecskemét városában is, melynek egyik jegyzőkönyvében következő olvasható:

„Anno Domini 1596. Eger vételekor, midőn a második Mahumet török császár Magyarországba jött volna, a kecskeméti polgárok eleibe menvén, ajándékot vittek neki 600 juhot, 100 ökröt, 14 szekér kenyeret, hogy egy csauszt küldene hozzájok, ki az általmenő vitézektől megoltalmazná őket", s valóban ez ajándékért kaptak is talizmánképp egy — kaftánt.

A 17. század folyamában a hódolt városok rendes évi adói közé juh és bárány tartozott. A jó körösiek péld. évenkint 100-nál több juhot küldtek be a „nazur" udvarába a „gönülik" számára.

Azonfelül sajttal is tartoztak, mely szerintem olyan „turi" féle juhsajt lehetett.

Körös a nazurnak 12 sajtot, a nazur fia, khasznadárja és tikájának fejenkint egy sajtot küldött, a bég inasa 6 sajtot, tiátója kettőt kapott, de kapták azonfelül ajándékképen sajtokat a szubások s az ispáják is. — Vállság fizetésképpen a töröknek gyapjupénz — a japagi — is járt.

Dr. Rodiczky Jenő.

IPAR, KERESKEDELEM és KÖZGAZDÁSZAT.

A „kunhegyesi Ipartársulat"-tól Juhász Pal ur társulati titkáraláirásával egy hosszabb közleményt kaptunk, azon körlevéllel foglalkozót, melyet Budapestről a „Kereskedelmi Csarnok" és az „Ipar egyesület" az országgyülési képviselő választásokra nézve az ország iparosai- és kereskedőihez küldtek, s melyet lapunk a mi saját észrevételekkel együtt annak idejében közölt is. A körlevél veleje ugyanis az, hogy az iparosok- és kereskedőknek a központról azt tanácsolják, miszerint oda hassonak, hogy kerületeik oly képviselőket nyerjenek, a kik vagy maguk is ezen osztályhoz tartoznak, vagy pedig olyanok legyenek, a kik igéretet tesznek a végből, hogy a jövő országgyülésen megválasztatásuk esetére az ipartörvényeknek a II-ik iparos kongressus határozatai értelmében leendő módositását sürgetni fogjak.

Erre a „Kunhegyesi Ipartársulat" kijelenti, hogy ottan a társulati tagok, de sőt az összes iparosok és kereskedők száma is a többi választók számához arányositva oly csekély, hogy ez irányban minden törekvés haszontalan volna, továbbá — azon téves felfogásból kiindulva, mintha a már emlitett budapesti körlevelek czélja egy iparos kortes-hadjárat megindítása volna — azt tanácsolja nevezett társulat, hogy az iparos maradjon a műhelyében munkája mellett és ne korteskedjék és végre kijelenti a „Kunhegyesi Ipartársulat", hogy nevezett körleveleket „tisztelettel félre tette."

Nekünk erre csak az a megjegyzésünk van, hogy nevezett körlevelek létesitőinek korántsem lehetett szándékuk az, hogy az iparosokat politikus kortesekké tegyék, vagy hogy mindenütt egy külön iparos képviselőjelölt léptettessék fel, hanem igen és az hogy: figyelmeztessék őket arra, miszerint a küszöbön levő választásoknál polgári jogaikat ugy igyekezzenek gyakorolni, hogy minél több olyan képviselőt nyerjen a jövő országgyülés, a ki a szönyegen levő iparos kérdések megoldásánál az ország iparosai és kereskedőinek jogos és méltányos kivánalmait szem előtt tartani tudja és akarja is. Ennyit pedig megtehetnek az iparosok és kereskedők bárhol, bármily kis számarányban legyenek is. E czélra nem szükséges, — de nem is szabad a szó rosz értelmébeni kortesnek felcsapni és a műhelyt elhanyagolni!

Jól cselekszenek tehát az igen tisztelt kunhegyesi iparos és kereskedő urak is, ha az illető körleveleket „tisztelettel félre nem teszik", hanem igen is tisztelettel szivükön hordják azok tartalmát és már eleve igyekeznek a képviselőjelölttől, legyen az bármely párt embere, ünnepélyes igéretet kinyerni arra, hogy megválasztatás esetén az országházban az ipartörv. revisióját az iparos kongressus határozatainak lényegileg megfelelőleg sürgetni és keresztül vinni kötelességének ismerendi. Az igy nyerendő szent igéretre azután lehet annak idejében, ha szükséges, a képviselő urat nyomatékosan figyelmeztetni is.

— *Dr. Rodiczky Jenő ur,* a magyaróvári gazd. akademia hirneves tanára, s lapunknak ezentúl állandó munkatársa, ki müveivel nemcsak hazánkban, de a külföldön is mindannyiszor felkölti a szakkörök figyelmét, legközelebb ily czimü müvet bocsájtá világgá: „A gyapju ismeret", — mely mű nemcsak azért érdemel az olvasó részéről különös figyelmet, miszerint ez a legelső ilynemü könyv hazai nyelvünkön; de azért is, mert az abban foglaltakkal a tudós tanár valódi szellemi kincset nyujt a magyar közönségnek s főleg a juhtenyésztéssel foglalkozóknak. Minden dicséretnél — mert a mű beható kritikája csak dicséret lehet — többet mond maga azon egypár kis közlemény, melyet a jelzett műből lapunkban mutatványul adunk, s mely közlemény egyik részét már ma élvezhetik t. olvasóink, kiknek ajánljuk e kitünő müvet figyelmükbe, s főleg megyebeli juhtenyésztőinknek. E mű el van látva adatokkal is, mely utóbbi mű külön füzetben is megjelent. A gyapju-ismeret ára 1 frt 20 kr, az adatoké 50 kr. s megrendelhetők e művek Magyaróvárott a szerzőnél közvetlenül, vagy közvetve szerkesztőségünknél. Megyénk, s általán véve a Tiszavidék több birtokosa sokkal inkább foglalkozik a juhtenyésztéssel, semhogy e kitünő művek ne érdekelhetnék.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

A megyei közp. választmány f. hó 12-én tartott ülésében az 1882-ik évre érvénynyel birandó országgyülési képviselő választásra jogosultak összeirása illetve az állandó névjegyzék kiigazitása czéljából az összeiró küldöttségeket az egyes választó kerületekben tapasztalt szükséghez képest következőkép alakitotta meg:

I. A Jákóhalmai vál. kerületben a választók összeirására 3 küldöttség alakittatik:

a) Felső-Szent-György, Monostor s Fénszáru részére: Elnök Kiszely Ferencz lak. Felső-Szt.-György, h. eln., Szücs Mihály lak. Fénszáru; r. tagok: Giefing János, Monostor, Tóth Péter, Fénszáru, póttag Marsó János. b) Dósa, Mihálytelek, Jákóhalma, Alattyán és Jánoshida részére: Elnök: Darázs Kálmán, lak. Jákóhalmán, h. eln., Simonyi István l. Alattyán, r. tagok: Gumbert János l. Mihálytelek, Kiss Lehel, l. Dósán, póttag: Teréki Ferencz l. Jakóhalma. c) Árokszállás és Apáthi részére: Elnök: Major Endre l. Árokszállás, h. eln. Kardos Ignácz, l. Apátin; r. tagok Hunyady László l. Apátin, Csuka Ignácz Árokszállás; póttag: Fehér György, Apátin.

II. A szolnoki választó kerület összeirására szintén 3 bizottság alakittatik: a) Jászkisér, Alsó-Szent-György és Jászladany községek részére: Elnök: Küry Lajos l. Jászkisér, h. eln. Mezey József l. ugyanott: r. tagok: Márton András l. Jászkisér, Réz Gyula l. Jászladány; póttag Muhoray András l. Alsó-Szt.-György b) Süly, Kőtelek, Besenyszög és Nagy-Körü községek részére: Elnök: Lajkó Mihály l. Bessenyszög, h. eln.: Krensz Károly l. ugyanott; r. tagok: Búza Vincze l. u. o., Szemerédi Miksa l. Kőtelek; póttag: Nagy János l. T.-Süly. C) Szolnok, Veseny és Várkony községek részére: Elnök: Bagossy Károly l. Szolnok, h. eln. Somogyi József l. u. o. r., tagok: Szabó Imre, lak. Szolnok, Bogdanovits Ignácz, l. Veseny, póttagok: Szabó Gyula, l. Várkony, Rédl János, l. Szolnok.

(Vége köv.)

Aláirási felhivás

4%-al aranyban kamatozó magyar királyi

járadék-kölcsönre,

kibocsátva az 1881. évi XXXII. törvényczikk alapjan, kizárólag a 6%-al aranyban kamatozó magyar királyi járadékkölcsön kötvényeinek beváltása és törlesztése céljából. — Aláirás névértékü 160.000,000 arany forintra,

vagy 400.000,000 frankra,

vagy 16.000,000 sterling fontra,

vagy 324.000,000 német bir. ért. márkra.

Az aláirásra bocsátott összeg részét képezi az évi 4%-al aranyban kamatozó magyar királyi járadékkölcsönnek, melynek felvételére a magyar királyi pénzügyminiszter ur az 1881. évi XXXII. törvényczikk alapján kizárólag 6%-al aranyban kamatozó magyar királyi járadékkölcsön kötvényeinek beváltása és törlesztése végett felhatalmazást nyert.

A kötvények előmutatóra szólnak és a következő értékarányok szerint u. m.: 10 arany forint (az 1869. évi XII. törvényczikk értelmében) = 25 frank = 1 sterling font = $20^{25}/_{100}$ németbir. mark, következő összegekről vannak kiállitva, u. m.:

100	frt	aranyb.	250	frank	L	10	202,50 n. bir. márk
500	»	»	1.250	»	»	50	1,012,50 »
1,000	»	»	2.500	»	»	100	2,025.— »
10,000	»	»	25,000	»	»	1,000	20,250.— »

A kötvény tartalma szerint a kölcsön után évi 4% kamat fizettetik, minden év január 1-én és julius 1-én lejáró félévi részletekben, és ugy a kötvények, mint az azokon levő kamatszelvények minden fennálló bélyeg-, illeték- és adótól mentesek, és a bélyeg-, illeték- és adómentesség azok részére jövőre is biztositva van.

A kamatszelvények beváltása következő helyeken fog történni:

Budapesten a m. kir. központi állampénztáron kivül a Magyar Általános Hitelbanknál, arany irtban az 1869, évi XII. t. cz. értelmében.

Bécsben a „K. k. priv. österr. Creditanstalt, für Handel und Gewerbe" czimü intézetnél, — S. M. v. Rothschild — és Moritz Wodianer bankházaknál, arany forintban az 1869 évi XII. t. cz. értelmében.

Párisban de Rothschild Fréres bankháznál, frankban, 10 arany forintért 25 frankot számitva.

Londonban N. M. Rothschild and Sohn bankháznál, sterling fontban, 10 arany forintért 1 sterling fontot számitva.

M. in. Frankfurtban M. At von Rothschild & Söhne bankháznál, német birodalmi markban, 10 arany forintért $20^{25}/_{100}$ markot számitva.

Berlinben a „Direction der Disconto-Gesellschaft" czimü intézetnél és S. Bleichröder bankháznál, német birodalmi markban, 10 arany forintért $20^{25}/_{100}$ markot számitva.

A magyar kir. pénzügyministerium kijelentette, hogy a szelvényeknek frankokban és markokban fizetése ezután is, miként eddig a 6%-os járadékkölcsönnél történt, esetleg a fentebbi értékarányokon túl a koronkinti londoni váltóárfolyam szerint fog eszközöltetni.

Az aláirás csütörtökön f. é. május hó 19-én fog megtörténni és pedig:

Párisban de Rothschild Fréres bankháznál, Londonban N. M. Rothschild and Sont bankháznál, az ezen bankházak által közzéteendő föltételek mellett.

Brüsselben, Antwerpenben és Amsterdambana párisi de Rothschild Fréres bankház által kijelölendő helyeken. Továbbá:

Budapesten a Magyar Általános Hitelbanknál.

Bécsben S. M. von Rothschild bankháznál, a „K. k. priv. öst. Creditanstalt für Handel und Gewerbe“ czimü intézetnél és ennek Brünnben, Lembergben, Prágában, Triestben és Troppauban levő fiókjainal.

Berlinben a „Direction der Disconto-Gesellschaft“ czimü intézetnél és S. Bleichröder bankháznál.

M. m. Frankfurtban M. A. von Rothschild und Söhne bankháznál és a „Bank für Handel und Industrie“ czimü intézet fiókjánál.

Kölnben Sal. Oppenheim jun. und Comp. bankháznál.

az alább felsorolt feltételek mellett, és pedig:

1. Az aláirások f. évi május 19-én délután 5 óráig fogadtatnak el az ezen felhiváshoz tartozo s az aláirási helyeken ingyen rendelkezésre álló bejelentési minták alapján. — 2. Az aláirás alkalmával az aláirt névérték öt százaléka biztositékkép leteendő. Ezen biztositék vagy készpénzben vagy olyan a napi árfolyam szerént számitandó értékpapirokban teendő le, melyeket az illető aláirási hely elfogadhatóknak talál.

3. Az 1881. julius 1-től járó kamatszelvényekkel ellátott 4%-os járaddékkötvények aláirási ára **névértékü 100 forintért aranyban 77% arany forintban** van megállapitva.

4. Az aláirás és befizetés 6%-os m. aranyjáradék kötvényekben vagy készpénzben történhetik. Az aláiró az aláirás alkalmaval megjelölni köteles, hogy a felosztás alkalmával neki átengedendő összeget 6%-os magyar aranyjáradék kötvényekben vagy készpénzben akarja-e befizetni. Ezen kijelentés útólag meg nem másitható.

5. Az előbbi esetben az aláiró az aláirására jutott 4%-os járadékkötvényeket f. évi május 28-tól julius 1-ig köteles átvenni. A 6% járadékkötvények az 1881 julius 1-től járo kamatokat képviselő (1882. január 1-jén lejáró és a következő) szelvényekkel ellátva bármely kibocsátásu tetszés szerinti darabokban 100—100 arany forint tőke névértékért.

102,50 arany forinttal fognak fizetésül elfogadtatni, anélkül, hogy a hiányzó folyó szelvény akar a 6%-os akár a 4%-os járadékkötvényeknél számitásba vétetnék.

6%-os járadékkötvények beszámitása esetén az aláiró a befizetési összegnél mutatkozó esetleges törtrészt készpénzfizetéssel egyenliti ki. A készpénzfizetés azonban ily esetben 400 arany forintot meg nem haladhat.

6. Készpénzfizetés mellett történt aláirásoknál az aláirók a nékiek átengedett 4%-os járadékkötvényeket **f. évi május 27-ik napjától legkésőbb f. é. julius 1-sö napjáig** kötelesek átvenni. F. évi julius 1-je előtt történő átvétel esetében — mely névértékü 5000 forintnál nem kisebb részletekben is meg van engedve — az aláirónak a részére jutott tőkenévérték után az átvétel napjától f. é. julius 1-jéig járó 4%-os kamatok megtérittetnek.

7. Az átvételnek ugyanazon aláirási helyen kell történnie, mely az aláirást elfogadta. Az átvétel a m. kir. Pénzügyminiszterium által kiállitandó ideiglenes elismervényekben történik, melyek végleges 4-%os járadékkötvényekkel az annak idején közzéteendő hirdetmény értelmében ki fognak cseréltetni.

8. Budapesten, Bécsben és a magyar-osztrák monarchia egyéb aláirási helyein minden készpénzben történő befizetés, illetőleg pótfizetés vagy német birod. markban, egy arany forintot 2 márkkal számitva, vagy pedig az illető aláirási hely által meghatározandó árfolyam szerint osztrák értékü papirpénzben teljesithető.

Berlinben, M. m. Frankfurtban és Németország egyéb helyein minden készpénzben történő befizetés, illetőleg pótfizetés német birodalmi markban teljesitendő, 1 osztrák forintot 2 markkal számitva

9. Az aláirókat az aláiras befejezte után, lehető rövid idő alatt az illető aláirási hely értesiti az aláirásukra történt átengedés eredményéről.

Minden egyes aláirási helynek fenn van tartva, az átengedést belátása szerint meghatározni.

Bizonyos előre meghatározott névértékre szóló 4%-os járadékkötvényekre történő bejelentések csak annyiban vehetők tekintetbe, a mennyiben ez az aláirási hely vélekedése szerint a többi aláirók érdekeivel megegyeztethető.

Az átengedett kötvény-összegnek megfelelő biztositék visszatartatik, a biztositék felesleges részére nézve az aláirók szabadon rendelkezhetnek.

10. Minden aláiró az általa tett aláirásról és letett biztositékról igazolványt kap, melyen a jelen aláirási hirdetmény szószerint lenyomtatva van. Ezen igazolvány a kötvények átvételekor visszaadandó.

Budapest, Bécs, Berlin, M. m. Frankfurt, Köln, 1881. május havában.

Helyi hirek.

— *Lapunk t. munkatársait* kérjük, miszerint lapunkba szánt közleményeiket helyből csütörtökön délig, vidékről pedig pénteken délig méltóztassanak beküldeni, mert ellenkezőleg e zárhatáridőkön kivül érkező mindenféle közleményt kénytelenek leszünk a lap következő számára hagyni.

— *Választási mozgalom.* A szolnoki választókerület 48-as pártja mult vasárnapon, e hó 8-án, délelőtt 11 órakor a buzapiaczon mintegy 2000 polgár részvétele mellett pártértekezletet tartott, melyen a központ küldöttje, Helfi Ignácz országgyülési képviselő fejezte ki a függetlenségi párt programmját. Helfi beszéde, mely mintegy ¾ óráig tartott, nagy tetszéssel fogadtatott a jelenlevők által, kik azt gyakran éljenzésekkel szakitották meg. A beszéd végén Helfi kinyilvánitotta, hogy a helybeli függetlenségi párt kérelmére a központ Polonyi Géza lővárosi ügyvédet ajánlja képviselőjelöltnek. Ezután Polonyi Géza küldöttségileg kön az értekezletre meghiva. Polonyi tüstént meg is jelent és álláspontját rövid, de szép beszédben indokolván, megigérte, hogy tulajdonképeni programmbeszédét más alkalommal fogja választói előtt elmondani. Polonyi szép szónoki tehetséggel bir, melyet rövid kis beszédében teljes érvényre is juttatott. Az értekezlet mintegy két óráig tartott és a jelenlevőket meglehetősen kiéheztette. Csak egy órakor délután végződött, a mikor azután mindenki sietett az ebédhez. — Nem tapasztaltuk azon általános lelkesedést, mely hasonló alkalomkor nyilvánulni szokott. Minden esetre az intéző körök hathattak volna oda, hogy a központ megbizottja, valamint a jelölt is, többek által is fogadtassék a vaspályánál és kisértessék a városba. Igy a fogadtatás egész csendben történt.

— *Horánszky Nándor*, Apponyi Albert gróf kiséretében, e hó 15-én érkezik városunkba, hogy itt programmbeszédét megtartsa. Fogadtatására nagy elökészületek történnek a helybeli egyesült ellenzék részéről. Vasárnap délelőtt banderiummal, zenével és zászlókkal fognak a párthivek a vaspályához kirándulni, Horánszky Nándor fogadtatására. A vaspályától egyenesen a „Magy. király“ előtti térre mennek, hol az értekezlet nyomban megkezdetik és a hol Horánszki programmbeszédét elmondandja.

— *A királyfi egybekelése* alkalmából e hó 10-én Szolnok városa is ünnepelt. Összes középületeink fellobogóztattak; valamennyi iskolában az előadás beszüntetett; a rom. kath. templomban délelőtt 9 órakor diszistentisztelet és nagy mise volt, melyet Kudelka Gellért nagy segédlettel végzett. A nagymise alkalmából ugy a nagygymnasium, mint a helyb. közs. iskolák növendékei és tanitói, a városi hivatalnokok, id. Scheftsik István polgármestertől vezettetve, a megyei hivatalnokok Kerek József főjegyzővel élükön, és a helyben állomásozó gyalogezred tisztikara plenc-paradban, valamint számos vendég tömegesen jelentek meg a rom. kath. templomban, melyben Medgyesi Péter kántor szép énekével és kitünő orgonajátékával remekelt. Az izr. templomban ez alkalommal nem tartatott diszistentisztelet, a mi annál inkább csodálatra méltó; mert királyunk születésnapját itt rendesen nagy ünnepélyiyel szokták megtartani.

— *Szolnok város képviselő-testülete*, 1881. évi május 11-én 66/1881. sz. a. kelt határozatával kimondotta, hogy a város közönsége Bagossy Károly és neje Fülöp Etelka szolnoki lakosoknak, Szolnokon, a várban fekvő, a szolnoki 394. sz. tjkveben A † 1. r. 11. hr. 10. népsor, továbbá a szolnoki 516. sz. tjkvben A † 1. r. 12. hr. 11. népsor. sz. a. felvett házukat, a Szolnok városi kórház alap számára, 6750. azaz hatezer hétszázötven o. é. frt vételáron örökáron megveszi, továbbá, hogy a vételár fedezése végett, a kórház alap tulajdonát képező, névre szólló, 8200 frt névértékü 32774. számu egységes államadóssági kötvényt eladja, a vételárt ebből fizeti ki. Ez azzal tétetik közhiréé, hogy a képviselőtestület ezen határozata ellen, az 1871. 18. t. cz. 106. §;ának rendelkezéséhez képest. 1881. évi május hó 15-től bezárólag számitott 30 nap alatt, községi kötelékünkbe tartozó bármely polgártárs, a törvényhatósághoz felfolyamodhatik.

— *Szolnok város képviselő testülete* az 1881. évi május hó 11-én 67/1881. sz. a. kelt határozatával kimondotta, hogy a város közönsége, Szántó Antal, Mária, László és Apolló szolnoki lakosoknak, a szolnoki 1642. sz. tjkvben A + 1. r. 1631. hr. és 643. népsorszám alatt foglalt házukat, saját számára 800 azaz nyolczszáz o. é. frt vételáron, örökáron megveszi, a vételárt a regále jövedelemből fedezi. Ezen határozatot azzal tétetik, közhirré, hogy ellene, az 1871. 18. t. cz. 106. §-ának rendelkezéséhez képest, 1881. évi május hó 15-től számitott 30 nap alatt minden helybeli illetőségü polgár a törvényhatósághoz felfolyamodhatik.

— *Városi közgyülésünkről* szóló részletes tudositást térszüke miatt lapunk legközelebbi számában közlendjük.

— *A Szolnokon állomásozó* 68. gy. ezred alig néhány napi pihenés után, felsőbb rendelet folytán, e hó 12-én este Tokaj tájékára ment, hogy azon környéket a fenyegető vizveszély ellen megvédjék.

— *Gyászhir.* Neubauer Dávid helybeli gyufagyáros több havi betegség után e hó 10-én meghalt Budapesten, ahová gyógykezelő orvosok tanácsának kikérése végett e hó 5-én utazott. Temetése e hó 11-én szerdán volt Budapesten. — Több gyermeke és özvegye keseregnek halálán. — Béke hamvaira!

— *Kiss Adolf* erőmüvészi társasága a helyb. nagygymnasium javára jótékonyczélu előadást hirdetett keddre, e hó 10-ére, a mikor azonban a kellemetlen időjárás beállta miatt az előadás meg nem tartathatott.

Rendőri hirek.

— *Mákvirág.* Csillik Antal, szolnoki illetőségü, 25 éves, veszélyes csavargó, nem régiben került haza a kaczagi törvényszék börtönéből, s már a legelső napon volt gazdájánál 5 lóra való szerszámot s minden kézügybe eső ruhaneműt ellopott. A lopott tárgyak elárusitása alkalmával azonban Pestmegyében elfogták s bezárták, de ugyanazon éjjel az őt fogva tartó csendbiztostól megszökött és ugyanonnét több rendbeli ruhát magával vitt. A szolnoki rendőrség azonban a napokban ismét elfogván, most jövőjéről ennek felügyelete alatt elmélkedik.

— *A lovász.* Hellinger József helybeli lókereskedő. ki a mult vasárnap tartott kecskeméti országos vásárról egy megbizott kocsis által négy darab értékes csikót küldött haza, ugyancsak megjárta, mert kocsisa a lovakat másfelé vitte, mivel még ma sincs idehaza. A káros, a helyett, hogy a mint roszat sejtett, a rendőrséghez fordult volna, az eltünt lovak s kocsis keresésére küldé hazulról másik kocsisát, ki szintén három napja már, hogy oda van, s hogy megjön-e, azt ő tudja legjobban. Tanulság e példa nemcsak az illető károsnak, de másoknak is, hogy hasonló esetekben forduljanak azonnal tapintatos és ügyes rendőrségünkhöz.

— *Tolvajlás.* F. hó 11-én éjjel Gyenes Kálmán helybeli lakos kárára a kamrájából egy zsák lisztet, nehany darab szappant és egy bödön zsirt ismeretlen tettesek eltolvajoltak. A tolvajok egy asztalkendőt hagytak a kamrában K. S. betükkel jelölve, melyet hihetőleg szintén ugy loptak valahonnan. Majd megtudjuk legközelebb, mert rendőrségünk félig-meddig már nyomukban van a jó madaraknak.

Megyei hirek.

— *A megyeiő álland választmány* Sipos Orbán alispán, akadályoztatása esetén Kerek József főjegyző elnöklete alatt naponkint tart ülést, ezeken a közgyülés elé terjesztendő tárgyak vitattatnak meg és készittetnek elő. Több megyebizottsági tag élénk részt vesz az üléseken, kik közül kiemelendők Kis Ferencz, Okolicsányi István, Gyömörey Félix, Somogyi József urak.

— *Ugyancsak a megyei igazoló választmány*, miként a megyei hiv. hirdetményből értesülünk, Kerekes Géza megyei igazoló választm. jegyző ur hivatalos helyiségében f. hó 14 én tartotta rendes nyilvános ülését.

— *Hymen.* Vékony József kunszentmártoni tanitó ur, f. hó 8. váltott jegyet Czibakházán Nagy Emma kisasszonynyal, Nagy László ügyvéd ur bájos leányával. A násznagyi tisztet Bozóky József és N. Kovács László birtokosok teljesiték. Áldást kivánunk előre is a szép frigyre.

— *Megyei közgyülés.* Jász-Nagykun-Szolnokmegyei tavaszi rendes közgyülése május 23. s következő napjain fog Szolnokon, a megyeszékház nagytermében megtartatni, melynek tárgyai lesznek: a megyei s községszámadások, kormányrendeletek, megyei átiratok s egyéb megyei s községi ügyek.

— *Rövid hirek.* Kossuth Lajos hazánk nagy fia, julius 1-re költözik be Baracconeból Turinba. Uj szállása egy csöndes utczában, a Via San Lazzaro-ban lesz, 22. szám alatt. Egyszerü emeleti lakás, mely egy csinos, szobrok által diszitett nyilvános kertre néz. Itt vele együtt fog lakni fia, ifj. Kossuth Lajos is. — A vallás- és közoktatásügyi miniszter Gyömörey Félix szolnoki lakost, megyei bizottsági tagot és földbirtokost, Szolnok város részére, ideiglenes iskola-látogatóvá nevezte ki.

Szolnoki piaczi árak.

	frt	kr
Buza legjobb 100 kiló	12	—
„ közép — — — —	11	80
Silány — — — —	11	—
Kétszeres legjobb — —	10	20
„ közép — —	9	90
Silány — — — —	9	50
Rozs legjobb — — —	8	50
„ közép — — —		—
„ silány — — —	8	
Árpa legjobb — —	6	80
„ közép — — —	6	50
Silány — — — —	5	80
Zab legjobb — — —	6	
„ közép — — —		
Silány — — —		
Köles — — — —	4	80
Kukoricza — — —	5	60
Burgonya kilója — —		40
Szinliszt 100 kiló — —	20	
Zsemle liszt 100 kiló — —	18	
Kenyér 100 kiló — —	16	50
Derce 100 kiló — —	4	50
Széna — — — —	4	
Borsó 100 kiló	14	
Lencse 100 kiló	14	
Bab — — — —	10	
Köles kása — — —	12	
Hajdina — — —	nincsen	
Buzadara 100 kiló — —	24	
Árpa kása „ „ — —	14	
Bor új 1 hectoliter — —		16
„ ó 1 „ — —		20
Sör 1 „ — —		22
Pálinka 1 liter — —		20—36
Bükkfa öle — — —	14	
Cserfa — — — —	10	
Tölgy — — — —	9	
Fenyő köbméter — —	6	60
Gyertya öntött, kilója —		70
Közönséges — — —		68
Szappan — — —		36—40
Marhahus — — —		48
Juhús — — — —		32
Sertéshus — — —		52
Szalonna — — —		72
Disznó-zsir — — —		80
Marha-zsir — — —		67
Repcze olaj — — —		40
Len-olaj — — —		46
Napszám — — —		
Férfi-ellátással — —		40
„ „ nélkül — —		60
Nő ellátással — —		40
„ „ nélkül — —		60
Gyermek ellátással — —		
„ nélkül — —		

Felelős szerkesztő: Pásztor Ferencz.

Czipőraktár

Az Erdensohn-féle házban öt év óta fennálló **kalap** és **divatáru** üzletemet a jelen tavasz beálltával még **ferfi-, női** és **gyermek-czipő** raktárral és mindenféle finom **illatszerekkel** kibővitvén, vagyok bátor mindezen üzleti czikkeket, különösen pedig a nálam nagy választékban levő **férfi, női és gyermek-kalapokat, fehér** és **szines férfi-ingeket** a legjutányosabb árakért a mélyen tisztelt közönségnek ajánlani.

Számos megrendelésért esedezvén — még a vidékre is — a legpontosabb kiszolgáltatásra kötelezem magam.

2—2 **Özv. Klein Auguszta.**

Férfi kalap — *Női kalap* — *Illatszerek*

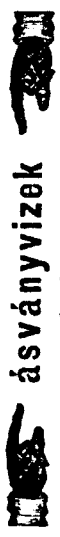

Mindenféle **ásványvizek** kaphatók

FEUER EDE

fűszerkereskedésében Szolnokon.

3—2

A ZIMMERMANN-féle
vetőgépek

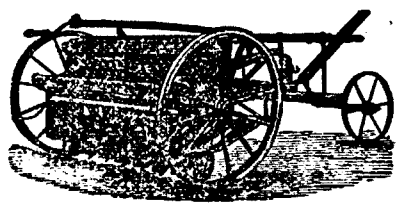

szabadalmazott három barázdás ekék, konkolytisztító gépek, dobsinek, gépszijjak, mozgonycsövek, gépolaj, szabalm. galvanizált tüskéssodrony mindenféle kertesek számára, Amerikai kukoricza morzsolók és darálók kézihajtással és lóerőre, Cséplőgépek, szelelő rosták.

Moskovits M. és S.

Budapesten váczi-körut 47. és bárány utcza 2.

Kivánatra képes árjegyzéket bérmentve ingyen küldünk.

6—8

Hirdetés.

Gyógy- és bor-àsványvizek:

Budai keserű
Bilini savanyu
Bikszádi savanyu
Borszéki savanyu
Carlsbadi
Csiri iblany
Eger-franzenshadi
Emsi
Giesshübli
Halli iblany
Korytniczai
Luhi Margit
Marienbadi
Mohai Agnes-forrás
Preblaui savanyu
Rojcsi
Seltersi
Parádi
Olenai

A legjutányosabb árak mellett kaphatók.

Medgyesy testvérek,

(ezelőtt *Lengyel A.*) füszer-üzletében

3—2 **Szolnokon.**

Vidéki megrendelések után vétel mellett pontosan teljesitetnek. (Ládát nem számitunk.)

Árverési hirdetmény.

Vagyonbukott Schwarz ès Trebitsch mezőturi volt kereskedő cég csődtömegéhez összeirt — és senki által nem igényelt több rendbeli ingòsàgok: eczetgyárhoz tartozò felszerelvények, szerek, üvegek, üres hordòk, bor, pálinka, házi butorok, àgy- és ruhanemüek, zsinagogabeli székek ès szentirás stb. a csődvàlasztmány határozata folytán **1881. évi május hó 27-ik és következő napjain a vagyonbukottak lakásán megtartandò nyilvános árverésen** azonnali kèszpénz fizetès mellett eladatni fognak, — melyhez a venni szándékozók ezennel meghivatnak.

Mezőtur, 1881. május hó 8.

SZILASSY PÁL,

közs- és váltóügyvéd,
mint csődtömeg gondnok.

1—2

A gráczi 1880. évi orsz. kiállitáson elismerési oklevelet nyert.

ERTESITÈS.

Hazánk egyik legszénsavdúsabb savanyú vizéről

a mohai ÁGNES-forràsról.

Vegyelmezése a fehérmegyei mohai ÁGNES-forrás vizének:

	1000 gramm vizben
Szénsavas natrium	0.04415 gramm.
Szénsavas kalium	0,01278 „
Szénsavas lithium	0,00740 „
Szénsavas calcium	1,22051 „
Szénsavas magnesium	0.34241 „
Szénsavas vasoxydul	0,00603 „
Szénsavas mangan	0,00074 „
Chlornatrium	0,00298 „
Chlorammonium	0,00262 „

	1000 gramm vizben
Bórsavas natrium	0,00676gr.
Kénsavas calcium	0,02297 „
Phosphorsavas calcium	0,00015 „
Aluminiumoxyd	nyomai „
Kovasav	0,06646 „
Titánsav	0,00114 „
Szerves anyag vajsavsók(?)nyomaival	0.02398 „
Szilárd alkatrészek összege	1,65108 „
Szabad és félig kötött szénsav	2,80064 „

azaz 1400 köbcentiméter. A viz fajsulya 1,00461; a viz hőmérséke 11,2° Celsius (levegőé volt —2° C.) a vizből kitöduló gáz vegyalkata térfogati százalékokban kifejezve:

Szénsav	99,001%
Idegen gáz	0, 99%, mely csekély
	100,00

4—6

voltánál fogva nem volt felismerhető.

E fennebbi elemzés mutatja, hogy ezen viz a savanyu vizek között az elsők közé sorolandó. Tekintve, hogy ugyszólván csupán szénsavsókat tartalmaz, igen nagy mennyiségü szabad szénsav mellett ezen ásványviz a tiszta földes savanyuvizek közé tartozik.

Budapest, 1880. junius. **Dr. LENGYEL BÉLA,** m. k. egyetemi tanár.

Orvosi nyilatkozat:

A mohai ÁGNES-forrás tiszta földes savanyuviz az igazgatásom alatt lévő Rókus-kórház különböző osztályain nagy kiterjedésben alkalmaztatván, ugy az osztályos főorvosok jelentései mint saját mellbeteg osztályomon és magángyakorlatomban nyert meggyőződés alapján állithatom, miszerint kitünő hatásunak bizonyult a **légző-, emésztési és hugyszervek hurutos bántalmainál,** és azért mind azon esetekben, a hol szabadszénsav tartalmának nagy mennyisége alkalmaztatását megengedi, kiválóan ajánlható. — Budapesten, 1881 február hó 5-én.

Dr. GEBHARDT LAJOS, egyetemi tanár és a Rókus kórház igazgatója.

A mohai ásványviz Dr. Lengyel Béla tanár elemzése után indulva, a szénsavas földes ásványvizek közé tartozik. s annak ivásra használata alkatrészei szerint javalható a **görvélykór, tűdővész, csontlágyulás,** nemkülönben **angolkór** eseteiben. — Budapest, 1880. június 19-én.

BALOGH KALMÁN, orvostudor és egyetemi tanár.

Kivonat a megyei tiszti főorvos jelentéséből. A Moha község határában fekvő s Nagyságos Kempelen Imre ur tulajdonát képező ártézi kut, a földszin fölött mintegy fél méternyi magasságban emelkedő savanyuviz-forrás. Vizének mennyisége 24 óránként 80.4 hektoliterre, hőfoka 11.20 C. fajsulya 1.00461. A mohai savanyuviz Dr. Lengyel Béla, egyetemi tanár ur vegyelmezése szerint, egyike hazánk legszénsavdusabb vizeinek, s csupán szénsavas sókat tartalmazván; földtáltatása bizonyára a már meglevő hasonló források mellett is, ugy gyógytani tekintetben, mint a köz használat czéljából is nyereség. **Vegyalkatára nézve a mohai „ÁGNES"-forrás a Giesshübli savanyuvizhez hasonlitván leginkább, földtáltatása nemzetgazdászati tekintetben is kiváló fontossággal bir;** rendeltetése lévén mintegy a Giesshübli savanyuvizet piaczainkról joggal leszoritani. A viz tiszta, átlátszó; hosszabb időn át üvegbe zárt állapotban sem képez üledéket; nagy mennyiségü szabad szénsav tartalmának feszereje, nem engedi meg sójainak vegybomlását; ize kellemesen savanyu, tisztán használva is igen üditő; borral vegyitve élénken pezsgő, kellemes italul szolgál. A mi a viznek gyógytani hasznait illeti; kitünő haszna tapasztaltatott a **légzési, az emésztési és a vizeleti szervek hurutos bántalmainál;** bő szénsav mennyisége a **gyomor idegvégeit kellemesen** érintvén s enyhitőleg hatván azokra, a viz az **emésztési zavarokná** s a gyomornak az **idegrendszer bántalmain alapulò bajaibani** s jó szolgálatokat tesz; vegyalkatát képző könnyen bomló sóinál fogva, kiváló előnyöket igér a **gyermekgyógyászatnál;** a mennyiben a **gyermekek gyomorsav-tuképződését,** s ebből kifolyólag a **görvélyesség** és az **angolkór** kifejlődését megakadályozza. Általában a mohai **„ÁGNES"-forrás** mindazon kóroknál kiváló figyelmet érdemel, melyeknél a **szervi élet támogatása** és az **idegrendszer** működésének kártalan fölfokozása kivánatos. — Székesfehérvár, 1880. május hó 13-án.

Dr. VARGA ZSIGMOND, fehérmegye tiszti főorvosa.

Borral használva már is kiterjedt kedveltségnek örvend.

Országos főraktàr:

ÈDESKUTY L. magyar királyi udvari ásványviz-szállitónál

BUDAPESTEN.

Kapható minden gyógyszertárban, füszerkereskedésben s vendéglőben.

Ezen hazai vállalatot a n. é. közönség kegyes pártfogásába tisztelettel ajánlja

Mohán, 1881. év tavaszán.

A mohai Ágnes-forráskut kezelősége.

Az első évi elszállitás meghaladta a 80,000 palaczk mennyiségét.

Az első évi elszállitás meghaladta a 80,000 palaczk mennyiségét.

A gráczi 1880. évi orsz. kiállitáson elismerési oklevelet nyert.

1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában Szolnokon.

V. évfolyam 21—230. Szolnok, 1881. május 22-én.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél „ . . 2 „ 50 kr.
Negyed „ . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkint egyszer:
vasárnap.
E lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez (Szolnok, Buzapiacz, 1396. sz.) valamint ide küldendők az előfizetési pénzek és postai felszólamlások is.

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek a szerkesztőségnél, buzapiacz, 139.6. sz. a., — Makray László ur üzletében Szolnokon, és minden kir. postahivatalnál.
Kéziratok nem adatnak vissza és csak akkor fognak közöltetni, ha tudjuk kiktől jönek

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer „ — — — — — — 16 „
3-szor „ — — — — — — 12 „

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
A NYILTTÉR-nek minden hasáb garmond sornyi tere 25 kr.
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Szóllás-szabadság.

(—r.) Nemzetek, kik a zsarnokság vasvesszeje alatt jajgatnak; kiknek szabadságát az önkény lánczokba veri; kik meggyőződésük hangján, szivök érzelme szerint soha nem szóllhatnak: csak mesében hallanak talán a szóllás-szabadságról, mint a gyermek a tündérekről.

A szóllás-szabadság nálunk nemzeti intézmény, s alapszik az 1848. 18. t.-czikk 1. §-án, mely rendeli, miszerint „gondolatait sajtó utján mindenki szabadon közölheti, és szabadon terjesztheti.“ Alig, nehány szó és lerakva van mégis e nehány szóban a nemzet szellemi fegyvertárának alapköve, sőt több: szellemi fegyvertárunkat képezi az, s amely nemzetnek szóllás-szabadsága törvénynyel biztositatott, az a nemzet egy nagy hatalom jogositott birtokosa.

De a szólkás-szabadságot nem csak a sajtóban gyakorolhatja a nemzet, hanem élőszóval is. Mindkettőre feljogositva van.

A magyar nemzetet, mióta Pusztaszeren az első törvényhozás tartatott s legelső törvényei megalkottattak a honfoglaló ősök által, le egész korunkig, mindig szépen jellemezte az, miszerint törvényeit tiszteletben tartotta, s ha ellenkezőleg tett volna, manapság aligha dicsekedhetik ezer éves élettel. A törvény tisztelete az a törvénynek, ami a fém-pénznek a csengése: értékét határozza meg.

S hol van, aki a szabad szót és szabad gondolatot biztositó törvényt ne tisztelné?

És mégis van!.. Itt vannak a követválasztási mozgalmak, melyek a kedélyeket izgalomban tartják bár, de senkit, ki a polgárjogok legszentebbikét — a választási jogot kivánja gyakorolni, föl nem jogositanak arra, hogy a szóllás-szabadságot ne tisztelje.

A követválasztási mozgalmak hullámzásba hozzák a kedélyeket, az elvi eltéréseknél fogva, s jól tudjuk, hogy a hullám a kedélyekből iszapot is ver fölszinre; ez az emberi természet gyengeségében fekszik, s mondhatni: a politikai mozgalom szerves egészének betegsége ez. De a betegséget gyógyitani szokás: csillapitószert adni a lázas izgalomnak — e betegség legbiztosabb gyógymódja.

E csillapitó szert nem a patikában árulják, hanem a különféle pártok bölcs mérsékletében találhatni fel.

A pártok vezetőinek szentkötelessége a fegyelmet föntartani s a választó polgárokat arra inteni, miszerint tartsák tiszteletben mások véleményét is, ha azt kivánják, hogy az övék is tiszteletben tartassék mások által.

A szolnoki választó kerületnek eddig két jelöltje van: a függetlenségi párté Polonyi, az egyesült ellenzéké Horánszky.

Mint hallgatták ki Polonyit, mily példás türelemmel, s mint hurrogták le Horánszkyt: egyaránt tudjuk. Első esetben a szóllás-szabadságot tisztelte a néptömeg, másodikban meggyalázták e tiszteletet — szeretjük hinni, hogy csak a hallgatók s nem a választók; mert aki választópolgár léttére a mások meggyőződését nem tiszteli, az méltatlanul hordozza ama szép nevet, melynél szebb s magasztosabb névvel az állam polgárát megtisztelni alig lehet.

A türelmetlenség és tiszteletlenség minden téren homályt vet ugy az egyéni, mint polgári becsületre, s visszaható ereje mindkettőnek oly nagy, hogy az mindig az illető fejére esik, mint a földobott kő, mig másrészt a szóllás-szabadság szent jogát sérti meg.

Lapunkat sem egyik, sem másik, sem talán a harmadik párt közlönyeül föl nem avatjuk; de mert meggyőződésünknek gondolataink közlésével szabad folyást engedhetünk: a szóllás-szabadság elvi szempontjából indultunk ki, midőn a választó polgárokat bölcs mérsékletre kérjük, mi által nemcsak az egymás iránt tartozó polgári tisztelete kötelességét teljesitik, de önmagukat és lelkük meggyőződését s magát a törvényt is megtisztelik.

A követválasztás ideje még nincs meghatározva, s több, mint valószinű, hogy addig lesznek oly jelenetek, melyek a polgárok kedélyét ismét fokozottabb izgalomba vonják s türelmüket próbára teszik; de épen azért, mert ezt kilátásba lehet helyezni, szükségesnek tartottuk eleve kérőleg figyelmeztetni a választó polgárokat, a hasonló jelenetek ismétlésétől, melyeket a választó polgároknak szégyenelni, a szóllás-szabadságnak pedig elszenvedni kellene.

Rabigában görnyedő nemzetek, kik csak akkor szóllhatnak szabadon, ha jajgatnak a zsarnokság nyomása alatt, s kik a hóhér hideg bárdja alatt hullnak el, ha szivök a szabadság melegitő gondolatára földobban: ott adnának hálát az Istennek, ahol senki sem látja őket, ha szabadok lehetnének, ha a szabadság tényezésére s az ezt biztositó törvények hozatalára választási joguk volna, olyan, mint nekünk van; és mi, kik számtalan bajaink közepette is szabadok s polgárjogot gyakorlók vagyunk, meg nem becsüljük és nem irtózunk beszeplősiteni a szabadságot, melynek tisztának kell lenni, mint az egekből láthatlanul aláhulló harmatnak!

TÁRCZA.

A mit egy gólya beszélt el.

Tavasz van megint, kizöldül a természet növény világa, melegebben kezd sütni a nap; a déli láthatáron föl-föl csillan a déli bábnak játszi, csalóka fénye, megszóllal a kis pacsirta, eljöttek a kis fecskék, s a gólyák, a tavasz hirdetői.

Oly szépen szállanak a vándor gólyák, kiterjesztett szárnyaikkal, mintha csak usznának a levegő nagy óceánjában. Nagy útról jönnek, elfáradtak. De hisz itt vannak már, vágyaik czélpontján, a nagy róna fölött. Az ismeretes mezők, mocsárok, tanyák es falvak ismét eleikbe tünnek; egy párszor körülkóvályognak még a levegőben, szemlét tartani a régi tanya fölött, aztán leszállnak egy közeli mocsárba lakomázni; hisz oly régen szállanak már, kifáradtak. éhesek. A lakoma után pihenőt tartanak, majd ismét felszállanak a levegő égbe s elbeszélik egymásnak, hogy mit láttak ama boldog hazában, melyet csak a minap hagyának oda.

Kerep, kerep kerep, igy szóll az egyik, Indiában voltam, a brahminok nagy birodalmában. Oly jó dolga van ott a vándormadárnak; melegebben süt a nap, több és jobb fajta ételekben válogathat, s nem bántja őtet senki soha. — A Ganga partján ütöttem föl tanyám, Radsaputána közelében, egy kis házikón.

Egyszer nagy ünnepély volt Radsaputánában, annak főnökét, a rajához temették. Száz felesége volt a fejedelemnek, kiket ilyenkor élve szoktak vele eltemetni. Fehér szinbe öltözött mindenki; nagy volt a gyász. A száz feleség megadta magát sorsának; hisz az nagyon természetes, hogy nekik a más világon is a rajához kell lenniök. Csak egy volt közöttük, ki nem szeretett volna még az élettől megválni, a legfiatalabb és legszebb, a 19 éves Ananda. Mig a többi 99 feleség betelt a rajáh szerelmével, addig ő egy fiatal európaiba lett szerelmes, ki szép jövőt, boldog családi életet festett neki, s megigérte, hogy ha kiszabadithatja, elviszi Európába és nejévé teszi.

S most közbejött a rajáh halála, s Anandára az élve eltemettetés kinjai vártak. Félelme majdnem kétségbeesésé fajult. — A temetést megelező este kiment a palota kertjébe, melynek oldalát a Ganga habjai mosták. Búsan járkált ide s tova a platán és fügefák árnyában, hol oly sok estét töltött már el bújával, szerelmével. S a mint igy ödöngött fel s alá, egyszerre a kőfal tetején egy alak tünik elébe, kedvese alakja. Nem sokára egy kötélfölhágó nyúlt le a magas fal tetejéről, melyen Ananda a fal tetejére, s ott kedvese karjaiba jutott, innen pedig csolnokba ült, s kedvese segitségével megszökött a rajáh palotájából.

A szökést azonban észrevették, s már keresték Anandát, midön a csolnak megindult a Ganga hullámain. Katonákat küldtek keresésökre, s egy közeli kis Szigeten, hová hamarosan elmenekülhettek, nyomukra jöttek. Szeretője hősiesen védte magát; de a túl nyomó erő végre is lefegyverezte őt. Elfogták őket s mindkettőt a rajáh palotájába vitték.

Kerep, kerep, kerep. Másnap korán kezdődött az ünnepély; — harsogtak a trombiták s bummogtak a dobok. Megindult a menet. Elől voltak a katonák, azután a rajáh holttestét vivő kocsi, azután a száz feleség, köztük Ananda, a legutolsó, s mindjárt utána a megkötözött fogoly. Sirba tették a főnököt, azután élő nejeit, köztük Anandát is, kedvese szeme láttára; — azután megölték kedvesét, s őt is a sirba dobták, hogy a rajáhnak szolgája legyen a más világon.

Kerep, kerep. kerep, igy végződött a történet, s igy halt meg a szegény szerencsétlen Ananda, az ő kedvesével együtt.

Kerep, kerep, kerep, mond a többi gólya is, milyen balgák az emberek ott lenn a földön, s mégis magukat tartják a teremtés koronáinak.

Dr. Somogyi Ignácz.

A milliomos írnok.

— Beszély. —

Irta: Tóth Albert.

(Folytatás.)

Másnap levelet irt Krisztina Hargittay Ákosnak, melyben tudatja véle a borzasztó eseményeket, s kéri, jöjjön el a temetésre.

Ákos ur sietett rá válaszolni.

Irja, hogy az lehetséges, hogy a nagyságos asszony meghalt, mert hisz régóta beteges már; de azt merőben lehetetlennek tartja, hogy a kedves Jenőke elraboltatott volna. A kisasszony bizonyosan csak tréfál, stb.

Ebédután megparancsolta a kocsisnak, hogy fogjon be, mennek Hargittára.

Ő maga pedig az öltözéshez látott.

Ma nem akart ellenállhatlan lenni, mert a megénekelt sárganadrág és kék frakk helyett egészen feketébe öltözött.

Ezt saját szemeivel látva szakácsnéja Kanál Zsuzsi asszonyság, ugyancsak törte rajta a fejét s nem győzött eléggé csudálkozni affelett, hogy vajjon mi a manó érhette most a zsugorit, hogy nem a szivhódító ruháit vette fel? . . .

Most valami rendkivüli dolognak kellett történni — gondolá.

Azonban ne zavarják a jelös Kanál asszonyságot fejtörő elmélkedésében, hanem nézzük, mit csinál a zsugori?

Miután felöltözött s a tükörben még egyszer megszemlélte lopótök alaku kecses ábrázatját; a már befogott kocsiba veté magát.

Juhtenyésztésünk multja és jelene.

II.

A török hadsereg körül mindig találtattak juhfalkák.

Midőn Maximilián hadvezérei 1598-ban Győrt ostromolták, nem csekély boszantásukra a törökök a bástyák kövér füvén csupa tüntetésből hizó juhokat legeltettek.

Ha pedig a török juhhus dolgában megszorult, tudta módját a szükségletet előteremteni, mint ez az

1627. és 1642-iki békealkudozásoknál a magyarok részéről előterjesztett gravaminákból — a számadatok meggyőző ékesszólásával — kitetszik. Az 1627-iki gravaminában péld. 2150 erőszakosan elhajtott juh soroltatik fel.

Megette azonban a juhhust ez időben a magyar is készségesen. Fizetésképpen is nem ritkán járt a keresztény katonai parancsnokoknak.

1610-ben a szatmári kapitánynak 100 bárány, a tokaji, szendrői és ónodi kapitányoknak pedig 50 bárány járt személyenkint, évi fizetésük, conventiójuk egyéb tételei mellett.

S ha elkelt a juh, volt keresettsége a juhlegelőnek is, melyet egyes vállalkozók messze földön fölkerestek. Midőn Körös városa 1682-ben Mikebudát (puszta) 1000 juh és 700 szarvasmarha számára haszonbérbe kiadta, akadt biz ott vállalkozó bérlő elég.

A 17-ik század végéig nem ismerték hazánkban, csak a Közép-Európában elterjedt parlagi juhot és a raczkajuh magyar változványát.

Ekkor kezdte Szelepcsényi György az érsek, ki Gombán posztógyárt is alapitott, 1666 körül elsőben idegen juhok meghonositásával a gyapju finomitását czélzó kisérletét.

Eme kisérlet azonban gyakorlati eredmény nélkül maradt. Nemkülönben Jenő herczeg második kisérlete, ki a királyi adományképpen nyert Csepel szigeten külföldről hozott finomabb gyapjas juhokat kezdett tenyészteni.

A rendelkezésünkre álló hiányos adatok után határozottan nem állithatjuk ugyan, hogy a hazánkba legelőbb került „selyemjuhok" mi féle fajtához tartoztak, de közel fekvő a feltevés, hogy olaszországi, névszerint paduai juhok voltak.

S igy ha nem is a rövid gyapjas, nemes merinojuhok behozatalát illetőleg, de általában a gyapju finomitására czélzó tenyésztési irány inaugarálasa tekintetében a prioritás méltán hazánknak vindikálható.

Svédországba u. i. már Christina királynő alatt néhány angol és spanyol juh importáltatott, de Ahlström Jónásnak emlitésre méltó juhbehozatalai csakis a 18-ik század elején történtek, mikor is 1715-ben angol kosokat, 1723-ban spanyol juhokat hozatott be juhainak nemesitése czéljából.

Némely irók szerint Mária Terézia idejében már 1763-ban hoztak volt az osztrák tartományokba spanyol juhokat; ez állitás azonban tévedésen alapszik, mert ez időben nálunk a gyapju finomitására irányuló mozgalom még csak — hogy ugy mondjam — csirázni kezdett.

A porosz commercialis berendezésnek az osztrák államban való meghonositása czéljából 1763-ban tartott tanácskozások alatt a belföldi gyapjunak a posztógyártásra nem kellőleg alkalmas volta szóba hozatván, ennek első eredménye csak az lett, hogy a juhtenyésztés emelése czéljából már 1756. április 7-én kiadott kormányrendelet megujittatott. Hivatolt rendeletben u. i, a hatóságok kötelességévé tétetett, a durvaszőrü vagy máskülönben hibás kosok kimustrálására hatni.

Még 1768-ban is Pucher Fülöp, a tiroli gazdasági egyesület tagja, azon ajánlatot tehette: az osztrák juhtenyésztést Csehországból szerzendő kosokkal javitani, mely ajánlat az államhatalom teljes helyeslésével találkozott. De csakhamar elhatároztatott egy 1769. junius 15-én kelt udvari rendelettel az is: Páduából és Spanyolországból az állam közvetitésével s a kincstár költségén juhokat szerezni, melyeket egyes földbirtokosoknak oly feltétellel szétosztani határoztatott, hogy az illetők 2—3 év mulva nemesitett juhaik szaporulatából egyéb birtokos társaiknak annyi darabot ingyen átengedni tartozzanak, a hány eredeti juhot kaptak.

A szászválasztófejedelem részéről, Einsiedel gróf kedvezményezése következtében 1765-ben eszközölt spanyol juhbehozatal azonban arra a gondolatra hozta az illető osztrák köröket, monarchiánkban is egy törzsjuhászatot alakitani, ahonnan a szükségelt eredeti tenyészanyag szétosztatnék a dominiumok számára.

A törzsjuhászat helyéül a Fiumétól 3 óra távolságra fekvő Merkopail nevü kamaralis majorság választatott.

E helyet u. i. az első spanyolországi juhszállitmánynyal megérkezett spanyol juhász Garcia Morena András, egy 1782. aug. 17-én kiadott udvari rendelet állitása szerint, oly kedvező fekvésünek vélelmezte, minőt csak Spanyolországban találhatni.

A merkopaili törzsnyáj Raabs udvari tanácsos főfelügyelete és 1779-ig Sostarich helybeli lelkész őrködése alatt állott.

A modern „arany gyapju" megszerzésével megbizott Harrach gróf 1773-ban érkezett haza, magával hozván 325 darab részben paduai, de nagyobbrészt eredeti spanyol juhokat.

E juhok tulnyomó része Merkopailba került ugyan, de Mária Terézia kedvenczeit is megajándékozta e juhszállitmányból. Elsőbben gróf Harrach, az arany gyapjuért járt modern argonauticon vezetője, részesült ily kegyben, ki ennek következtében Hinzersdorfon törzsjuhászatot alapitott; de kaptak kosokat a tömördi birtokos Chernel Dávid s (a későbbi gróf) Festetich Pál is, ki oly sikerrel üzte a nemes merino juhtenyésztést, hogy 1785.ben merino jnhainak gyapja mázsánként már 225 conv. forinton kelt.

Egy másik spanyol juhszállitmány 1775-ben érkezett monarchiánkba; talán erről irta André Rudolf, hogy a legrégibb osztrák tenyésztők, kik még Mária Terézia alatt behozott juhokról vett gyapjuminták birtokában vannak: egyhangulag azt állitják, hogy ép oly finomak voltak, mint a Szászországb behozottak.

Merkopailban, hol hosszu fénygyapjas juhokat és rövid gyapjas merinokat egymás mellett tenyésztettek, a juhkiosztást 1775/6 kezdették meg ez évi márczius 6-án közzétett föltételek mellett. Ezek értelmében a tenyésztők, kik Merkopailból juhokat kivántak, szándékukat legfüllebb május 1-ig bejelenteni és minden juhtól mindjárt a bejelentésnél egy fél souvereigne-t lefizetni tartoztak. A föltételek e követelést azzal indokolják, hogy Merkopailban tartós pénzalap létesüljön, s hogy továbbá az állam jobban biztositva legyen az iránt, hogy a juh átvevője a legmagasabb jótéteményt kellőleg felhasználandja.

Az örökös tartományok számára rendelt juhok aerarialis költségen Laibachon és Gráczon át Bécsbe hajtattak, honnan a továbbszállitás már a rendelők költségén történt.

De a Merkopaili törzsnyáj s a vele kapcsolatos juhászképző iskola nem sokáig örvendett virágzásnak.

Vizügy.

Felkéretünk illetékes helyről a következő sorok közlésére:

„Midőn egy alkalommal vizügyi igazgatásunk érdekében szót emeltünk, felemlitettük a több alatkai birtokos és Harkanyi Károly között fenforgó belvizügyet is, s felszólaltunk az ellen, hogy ezen ügy 1879. évi tavasz óta, daczára minden sürgetésnek s feljelentésnek, elintézetlenül hever, s igy türetik oly állapot s türetik, hogy más önkénye folytán, melynek jogszerüsége megállapitva nincs, az alatkai birtokosok ismételten előntetnek a Bálaról betóduló belviz által, a nélkül, hogy vélt sérelmük orvoslása legalább megkisértetnék. Nohát valahára az ügy is elintéztetett. Hogy micsoda incidensből, azt nem tudjuk, de végre a határozat meg van s azt ime ide mellékelve teljes szövegében közöljük a mint következik:

Őz István és társai török-szentmiklósi lakosok sürgető kérvényük Harkányi Károly ottani birtokos elleni belvizügy elintézése iránt. — Minthogy a bekövetkezett árvizveszély kizárja azon lehetőséget, hogy ez idő szerint belvizügy megvizsgálását foganatosithassam, minthogy az utak járhatlansága is a kivitel ellenébe akadályt gördit, folyamodók kérelmének **hely nem adható**, hanem utasitatnak, mihelyt a fent elősorolt nehézségek eloszlását bekövetkezetteknek látják, azonnal forduljanak hozzám határidő kitüzése iránt és kérelmök teljesittetni fog. Szolnok, 1881. april 23. Jász-Nagykun-Szolnokmegye alispánja helyett: Kerek József m. k. megyei főjegyző."

Azt hiszszük ehez nem kell commentár, ebből mindenki megérti, hogy két év óta erélyes alispánunk nem tarthatott szemlét, mert annak lehetőségét az árviz veszély és az utak roszasága kizárja; tehát két év óta folytonosan az árviz veszély tartja erélyes alispánunkat elfoglalva, s két év óta az utak mindig járhatlanok voltak.

Megjegyezzük, hogy ha nem tévedünk, ez ügyben már a szemle megtartatott, s annak alapján a Harkányi ur által ásatott csatorna betömése elrendeltetett, de annak végrehajtása Harkányi ur levele folytán beállittatott.

Bizonyára sok erély s talán egy kis cynismus is kellett ahoz, hogy ezen határozat két év alatt elkészüljön és két év mulva kiadassék."

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Szolnok város képviselő testületének 1881. évi május hó 11-én tartott gyülésében elintézett tárgyak.

1. A tárgysorozat megkezdése előtt, elnöklő polgármester emlékezteti a képviselő testületet, miszerint Rudolf főherczeg és trónörökös Ő Fensége, Stefánia belga királyi főherczegnővel Bécsben tegnap lépett a házasság szent frigyébe, amely örvendetes eseményt Szolnok város közönsége is megünnepelt.

Ezen emlékeztetés után inditványozza, hogy noha városunk közönsége csak egyik porszemét képezi azon milliókra menő alattvalóknak, kik üdvkivántaikkal csoportosulnak a trón körébe, mégis a város közönsége és képviselő testülete, jóbbágyi hüségének, alattvalói hódolatának és kegyeletes megemlékezésének adjon kifejezést azon kijelentéssel, hogy a szeretett felséges uralkodópárnak és a hazának ezen egybekelés szülte örömében osztozik, hogy a trónörökös házaspárt a mindenható árassza el áldásával, legyen jövőjük boldog és dicső, népük szeretete vegye őket körül, és hogy ezen szerencse kivánatát és kegyeletes megemlékezését, a képviselő-testület gyüléséről vezetett jegyzőkönyvbe igtassa be és örökitse meg; — amely inditványt a képviselő testület közörömmel fogad és teljesit.

2. Bejelentetik, miszerint a város polgármestere, nagyméltóságú gróf Szapáry Gyula m. kir. pénzügyminister ur, ő Excellenciája városunk diszpolgára előtt, azon alkalomból, hogy Felséges Királyunk őt az aranygyapjas rend vitézévé legkegyelmesebben kinevezni méltoztatott, — a város közönsége nevében, szerencse kivánatát tolmácsalta, bejelentetik továbbá, hogy ő Excellenciája ezen megemlékezésért távirat utján köszönetét fejezte ki.

Ezen bejelentés örömmel tudomásul vétetik.

A tárgysorozatra térve:

3. A képviselő-testület elhatározta, hogy Bagossy Károly és neje szolnoki lakosoknak a várban lévő, jelenben is katonai kórháznak használt házát, a kórház alap számára, 6750 frtért örökáron megveszi, a vételár kifizetése végett, a kórház-alaptulajdonát képező, névre szóló, 8200 frt, névértékü egységes államadóssági kötvényt eladja, ennek eladásáig a vételárt, ideiglenesen, a temetőalapból fedezi, végül hogy a házat továbbra is katonai betegápoló háznak adja át.

4. A képviselő-testület elhatározta, hogy a szántó örökösök házát 800 frton megveszi.

5. A közgyülés elhatározta, hogy az Illés Apollóféle házat 95 frt 50 kron Farkas András és neje Simon Borbála szolnoki lakosoknak eladja.

6. A fökapitánynak Pethő Péter képviselő által a mult közgyülésen egészség rendőr ügyben tett interpellációra adott válasza tudomásul vétetik.

7. A következtvám 1878., 1879. és 1880. évi számadásai megvizsgáltattak, helyeseknek találtattak és felülvizsgálás végett a törvényhatósági közgyülés elé beterjesztetni rendeltetnek.

A következtvám alapja a város közönségének 11911 frt 82 krral adóssa, mely összeg után 6%-os kamatot fizet.

8. A tanács bejelenti, hogy a kataszteri háromszögelleti részletes felmérés városunk külső és belső határában a jelen évben foganatosittatik, a felmérés költsége még biztosan nem tudható ugyan, hanem előre láthatólag tiz ezer forintot fog igényelni, s miután ebből csak három ezer frt. van a jelen évi költségvetésben előirányozva: ennélfogva a még hiányzó hét ezer frt, egyelőre kölcsön utján fedeztetik.

A belső és külső határ felmérési költségei külön számittatnak el, és a belsőség költsége a haz-adó arányában, a külső határé pedig a holdak arányában fog kivettetni.

9. A tanács, hogy a város közönsége jövőre, árviz esetén, a folytonos aggodalomtól, a kapkodással és felesleges költséggel járó védekezéstől megmentessék, javasolja, miszerint rendszeres védmüvek készittessenek, azok vétessenek hatósági felügyelet és gondozás alá, fentartásukról a költségvetésben tétessék gondoskodás, és árviz esetén, ne közmunka erővel, hanem fizetett napszámosokkal védelmeztessék.

A javasolt védmüvek ezek:

A mostani, veszély idején, minden rendszer nélkül épült „Szabados" töltés helyett, Nagy László tanyájától, a tóféneki földig, vonassék egyenes irányban töltés, a tóféneki földön keresztül vonuló csatornának, továbbá a vasuti Zagyvahid mellett lévő ároknak végén zsilip állittassék fel, a Tabán városrész partja, a csendőrlaktanya és a szerzetház melletti part töltessék fel, a Büge folyónak a Tiszába vezető vége helyeztessék elzárható állapotba, a Háy-féle töltésen tiltassék meg a favontatás. Ezen felül kéressék fel

---

Husz percz mulva czélnál voltak.

A kastély udvara tömve volt gyönyörü fogatokkal. A vidékről érkezett vendégeké valának ezek; kik eljöttek, hogy jelen lehessenek szeretett jó barátnéjoknak temetésén.

Krisztina, a mint Hargittayt megérkezni látta, azonnal engedelmet kért vendégeitől és kisietett az uzsorás elé.

— Hát méltóztatik még most is hamisnak lenni? — bókolt igyen az uzsorás a szokásos üdvözlések után.

— Hargittay ur jó kedvűnek látszik. Talán a történteken örvend ennyire?

— Tehát valóban lehetséges volna?

— Fájdalom; de ugy van!

— Lehetetlen! — szörnyüködék az uzsorás.

— Ha nem hisz szavaimnak, jöjjön be s győződjék meg.

— Oh, hogy ujabb szerencsétlenség történjék? Bármennyire óhajtom is látni kedves rokonom tetemeit, nem tehetem, nem, mert — a mily ideges vagyok — boldogult rokonom halvalátását egy perczig sem élném tul; megrepedne a szivem bánatában! — nyögdécselt igyen az uzsorás, s hogy annál jobban tüntessen szavainak igazsága mellett, még egy sovány könnyet is sikerült kisajtolnia szemeiből.

Oh, te istentől elvetemedett gazember! Még mered állitani, hogy rokonod halvalátásán megrepedne a szived bánatában, azért nem mégy be hozzá. Igen, nem mégy be, nem, mert retteged látni azon gyenge nőt, kit ördögi módon meggyilkoltál! . . .

„Megrepedne a szivem bána ában."

Hát mondjátok meg, van-é egy gyilkosnak szive? . . .

Délután négy órakor ment végbe a fényes temetés.

Ott volt az egész falu népe mindenki rebegett a halottért egy szivből — jövő imát s kiki iparkodott hinteni egy marék földet az elhunyt sirja fölé, mert — megérdemelte!

Midőn pedig már eltakarták a hantok a koporsót, egyhangulag suttogá a nép:

„Béke lengjen porai felett!"

Csupán egy ember volt, ki nem könnyezett; csupán egy volt, ki örvendett, mikor mindenki sirt s ez — Hargittay Ákos vala! . . .

*

A következő napokon megindult az általános mozgalom a gyermek föltalálása ügyében.

Történetünk az 1833-ik évvel kezdődik, a midőn tehát nem született még meg a távirda és a gőzmozdony genialis eszméje; gondolható tehát, hogy azon időben még sokkal nagyobb feladat volt valamely gonosztevő elfogatása, mint ma, midőn a müvelt világ minden részét távirda huzalok szeldelik át.

Krisztina egyébb iránt mindent megtett, a mi a gyermek és elrablóinak feltalálására vezethetett vala.

A Hargittai és a környékbeli rendörség mind ez ügyben fáradozott.

Hat száz arany jutalom volt biztositva a gyermek és a rabló felfedezőjének.

Általános volt ugyan a gyanu a ravasz Gáspár és hason jellemü fiára; de kik nyom nélkül eltüntek a vidékről.

Azonban daczára az erélyes kutatási mozgalomnak, még csak legkisebb nyomravezethető ténynyel sem rendelkezhettek!

Ez arra késztette Krisztinát, hogy a gyermek feltalálása ügyében ő maga is útrakeljen s beutazza a nagy világot, keresve lankadatlanul a kedves gyermeket Hargittay Jenöt.

(Folyt. köv.)

a megye közönsége, miszerint a „Bolond Miská"-hoz vezető utat, a tószegi és rékasi utakat töltesse fel, a Strázsa halom"-nál lévő csurgót helyezze jó karba és itt emeljen töltést.

A képviselő-testület egy szakértő küldöttséget biz meg azzal, hogy a javaslatba hozott védművek tervét és költségvetését készitse el. A költségek mikénti fedezése, a küldöttség jelentésének beérkeztekor fog elhatároztatni.

Végül a törvényhatósághoz felirat intéztetik a fentebb elősorolt munkálatok teljesittetése végett.

10. A képviselő-testület választás alá nem eső, tagjainak névsora, 1881. évre kiigazittatik.

11. Az épitkezési szabályrendeleten felsőbb hatóságilag elrendelt módositás teljesitésével az épitkezési szakosztály bizatik meg.

12. Bejelentetik, miszerint a törvényszéki épület tulajdonjoga a város közönségére átiratott, ezt a képviselő-testület örömmel tudomásul veszi.

Ezután a képviselő-testület elrendeli, hogy a ház vételáranak fele, huszonöt ezer frt. Hubay Ferenczné asszonynak fizettessék ki.

Szóban forgó vételár fedezésére szolgál:

a) A Gyömörey Félix, Rédl János és Hegedűs László urak és nejeik által a város közönsége javára bérelt kincstári italmérési jog bérletén eddig mutatkozott haszon 603 frt 12 kr.

b) Ezen bérletnek bérlők által átengedett biztositéka 15169 frt.

c) E két összegnek eddigi kamata 1744 frt 25 kr, összesen 22943 frt 37 kr.

A még hiányzó összeg vagy a fentemlitett bérlet jövő hasznából, vagy kölcsön utján fog fedeztetni.

13. A szántó örökösöktől megvett ház, öt évre évi 120 frtért, Illgen Pál szolnoki lakosnak bérbeadatik. A haszonbéren belül bérlő fizeti még az épület adóját, köteles ezen felül az épületet tisztittatni.

14. Bejelenti a tanács, miszerint Breuer Sámuel régi italmérési jog haszonbérleséből származó tartozását 450 frtot lefizette, a vég összeszámitás azonban még nem történt meg.

15. Az ugyész Földi János és társainek a fehérló vendéglő bérletéből származó tartozásuk ügyében jelentést át.

Javaslat tétel végett a pénz és jogügyi szakosztálynak kiadatik.

16. A tanács javasolja, hogy a várban lévő, most a katonaság által használt raktár elébe félszer készittessék.

Indok erre az, hogy a katonaság megigérte, miszerint a félszer felépitése esetén, az eddigi 285 frt helyett, 448 frt évi bért hajlandó fizetni.

Az épités költsége 420 frt.

A képviselő-testület az épitkezést engedélyezte.

17. A tanács a nagyvárosi oskola épületénél emelendő egy tanterem és tanitói lakás költségvetését és tervét beterjeszti.

Az épitkezés költsége 4445 frt. Miután a város saját erejéből ezen oskolát felépiteni nem képes: ennélfogva a nagyméltóságu m kir. vallásügyi ministeriumtól államsegélyt kér.

18. A tanitói testület folyamodik, hogy megjavitott fizetésük szolgáltassék ki.

Miután a fizetés javitás alkalmával egy bizottság küldetett ki, hogy tegyen javaslatot arra, valljon a felemelt fizetések, mely alapból fedeztessenek; miután azonban ezen bizottság jelentését még be nem adta; ennélfogva annak azonnali beterjesztésére utasittatik, a kérvény felett pedig csak ezen jelentés beérkeztekor fog érdemleges határozat hozatni.

19. Hasitz Endre irnok állásáról lemondván, — a tanács az üresedésbe jött állás betöltésére utasittatott.

20. A megye hatósága felhivja a város közönségét, hogy a Budapesten felállitandó technologiai muzeumra tegyen adományt.

A város közönsége jelen pénzügyi helyzetében, a felhivásnak eleget nem tehet.

21. A polgármester bejelenti, hogy f. hó 10-én a közpénztárt és alapokat megvizsgálta és azokat rendben kezelteknek találta.

A megyei központi választmány f. hó 12. tartott ülésében az 1882-ik évre érvénynyel birandó országgyülési képviselő választásra jogosultak összeirása illetve az állandó névjegyzék kiigazitása czeljából az összeiró küldöttségeket az egyes választó kerületekben tapasztalt szükséghez képest következőkép alakitotta meg:

III. Kunszentmártoni választó kerületben 2 bizottság alakittatik: a) Kunszentmárton, Csépa, Szelevény községek részére: Elnök: Nagy Géza, l. Kunszent-Márton, h. eln Bozóky József l. u. o. r. tagok: Tóth István Lajos l. u. o. Kormos Károly l. u. o. póttag Nukl Gyula l. Csépa. b) Czibákháza, Földvár, Inoka, Kürt, Nagy-Rév, Sas és T.-Ugh községek részére: Elnök: Br. Fechtig Imre l. T.-Ugh, h. eln. id. Bohus Pál. l. Földvár. r. tagok: Szabó Sándor N.-Rév, Szabó Károly, Czibakháza, p. tag: Lapu Gábor Földvár.

IV. Mezőturi vál. kerületben egy bizottság alakittatik és pedig: Elnök: Bolváry Antal, Mezőtur, h. eln. Dörgő Dániel u. o. r. tagok: Czibulka Gáspár D.-Ványa, Kis Lajos Turkeve; póttag: Jakucs Gábor l. Mezőtur.

V. Karczagi vál. ker. 2 bizottság alakittatik: a) Karczag és Kisujszállás városok részére: Elnök: Medgyesy Zsigmond l. Karczag, h. eln. Bolemm Lajos Kisujszállás, r. tagok: Balog Sándor l. Kisujszállás, Veres Sándor l. Karczagon, b) Madaras és Kunhegyes részére: Elnök: Méhes Imre, l. Madaras, h. eln. Csávás Sándor l. Kunhegyes, r. tagok: Farkas Sándor l. Madaras, Kuliffay Károly l. Kunhegyes, póttag: Dóka László, Kunhegyes.

VI. Törökszentmiklósi vál. ker. 2 bizottság alakittatik: a) T.-Szt.-Miklós, Szajol, Püspöki, Fegyvernek T.-Beő, T.-Roff és T.-Bura községek részére: Elnök: Kuncze Imre, T.-Szt.-Miklós h. eln. Kovács András, T.-Bura: r. tagok: Kolbán László l Kenderes, Tóth Endre T.-Roff, póttagok: Bley Gusztáv, T.-Beő, Jancsó Dániel Fegyvernek, b) Abádszalók, Derzs, Szt.-Imre és Kenderes községek részére: Elnök: Komlóshegyi Endre, Kenderes, h. eln. Szentgyörgyi Károly T.-Szalók, r. tagok: Fazekas Gedeon. Szent-Imre, Simon Gyula T.-Derzs, póttag Bubla József Szalók.

Követválasztási mozgalmak megyénkben.

A szolnoki vál. kerület függetlenségi pártja, a központ ajánlatára, Polonyi Géza fővárosi ügyvédet léptette föl jelöltül, ki Helfy Ignácz kiséretében e hó 8-án Szolnokba jövén: miután előbb Helfy tartott egy hatásos beszédet. Polonyi lépett a nagyszámu közönség elé s csinos beszéddel mutatta be magát pártja előtt, mely őt lelkesen megéljenezte. Ugyanaz nap délután banquettet is rendeztek a vendégek tiszteletére, hol többen gyültek össze a független párti választók közül.

*

Ugyancsak a szolnoki vál. kerület mérsékelt ellenzéki pártja Horánszky Nándort léptette fel jelöltjeül, ki már két izben képviselte volt e vál. kerületet, s ki e hó 15-én jött körünkbe, mely alkalommal a „Magyar Király" szálló udvarán mondotta el programmbeszédét. A jelölt a délelőtti órákban érkezvén meg, s diszes fogadtatásban részesülvén, pártja elé lépett programmját elmondandó, de ebben megakadályoztatott ugyanakkor, amennyiben a tömeg közé nehány rakonczátlankodó egyén is keveredvén, a szóllás-szabadság szentségét annyira sem tisztelték ezek, hogy türelemmel hallgatták volna ki a jelöltet, hanem zsivajt ütöttek, „nem igaz", „nem halljuk" belekiabálással; mit többen annak tulajdonitanak, hogy az illetők a rakonczátlankodásnak neki bőszitve voltak. Lett légyen akár mi indoka e föllépésnek s eltekintve még attól is, miszerint az egyesült ellenzékiek Polonyit és Helfyt példás türelemmel, hazafihoz illő tisztelettel végig hallgatták, t. i. azok, akik jelen voltak: el kell itélnünk a szóllás-szabadság szempontjából az illetőket, kik mig egyrészt követelik, hogy az ő véleményük tiszteletben tartassék, addig másrészről ők a mások politikai véleményét és meggyőződését tiszteletben nem tartják. Aki a választó polgár névre méltónak tartja magát, s kivánja, hogy mások által is méltónak tartassék, az először tanulja meg, hogy egymás véleményét meghallgatni és tiszteletben tartani a polgár erények egyik legszebbike. — A délelőtt közbe jött kellemetlenségek miatt Horánszky délután mondotta el nevének s politikai hirének megfelelő programmbeszédét, 3—4000 ember éljenzése között.

*

— *A szolnoki vál.* kerületben a kormánypártnak nyilt jelöltje eddig még nincs. Többen emelgetik id. Scheftsik Istvánt, Szolnok városa ez idő szerinti polgármesterét a jelöltségre, mások pedig azt kérdik erre: de hát elfogadja-e?

*

— *Jászberenyben* f. hó 14. délután tartatott a függetlenségi párt részéről értekezlet, mely egyhangúlag if. Tarnay Károly jberényi ügyvédet (ezelőtt az egyesült ellenzéki párt elnökét) kiáltotta ki jelöltjeül, kinek megválasztatását bizonyosnak irják az ottani kir. törvényszéki elnök Hegedüs Zsigmond kormánypárti jelölttel szemben.

*

— *A jákóhalmai kerület* függetlenségi pártja pedig Márkus József árokszállási ügyvédet kiáltotta ki jelöltül, kinek eddig ellenlábasa nem mutatkozik, csakis Pethes József, a boldogabb időkbeli jákóhalmi ker. képviselő, s most jászberényi magánzó lépett fel 48 as programmal, mint mindig; fellépésével kapcsolatban szózatot intézett a „Néphez", melyben az „urféléket", a „kamukérót", a „habarék-pártot", „kormányt" és a fogyasztási adó-bérlő zsidót ugyancsak pufogtatja.

*

— *A kunszentmártoni* vál. kerületben Komjáthi Béla függetlenségi párti jelenlegi képviselő állása ingatlanul áll.

*

— *Mező-Túron* Csávolyszky Lajos áll, mint Sion hegye — rendületlenül, párthivei bizalmától övezve.

Helyi hirek.

— *Rudolf trónörökös* e hó 18. érkezett hazánk fővárosába fenséges nejével együtt. A főváros minden lapja meleg sorokat szentel a fenséges pár ünnepélyes fogadtatásának s ha csak részben közölnénk is az ünnepélyt, lapunk egész terét igénybe venné az. Hazafiui kötelesség azonban pár sorban is megemlékezni e helyütt a fönséges párról, kik mig Bécsben, a birodalom másik felének fővárosában, fénynyel s feltünni vágyással fogadtattak, addig fővárosunkban nem kisebb fénynyel, bensőséggel és meleg szeretettel találkoztak. A budai királyi palotában várták az ország zászlós urai s a képviselőház diszküldöttsége, hol a herczegprimás remegő hangon üdvözölte az ország nevében őket, mely beszéd nem csupán a fényes környezetnek, de az uralkodó család tagjainak is könnyet csalt szemükbe s a merre elvonult a fiatal főherczegi pár, leirhatlan lelkesedéssel üdvözöltél mindenütt s a trónörökös beszédét zajos éljenekkel szakitá meg a roppant néptömeg. Elmondá, hogy igyekezni fog megnyerni e nemzet szeretét, — de hiszen azt már birja ugy is, mert az ünnepély fénye és bensősége a mellett tanuskodik. Édes otthont talál itt a fenséges pár, melyet a nemzet szeretete paradicsommá varázsol számára. Isten hozta, Isten éltesse őket!

— *A helybeli dalárda* e hó 15. este, ügybuzgó alelnökét, Perényi János urat, névnapja alkalmából serenáddal tisztelte meg, zengzetesen énekelvén tiszteletére több dalt, s a fölvillanyozott jókedvből és dalból kifogyhatlan dalárda alelnökétől csak az éjféli órákban távozott. A jelen volt vendégek méltán gyönyörködhettek a müvészileg előadott dalokban.

— *Névmagyarositás.* Pilzer Simon ur, helybeli tekintélyes polgár s a tiszavidéki hitelintézet és takarékpénztár érdemes aligazgatója, eddigi nevét, m. kir. belügyminiszteri engedélylyel — Polgár-ra változtatta. Kivánjuk, hogy e szép név hordozása mellett közéletünk sokáig tisztelhesse őt.

— *A szolnoki ipartársulat* által e hó 15-én a „Kisliget" helyiségében rendezett majális nem örvendett a legjobb sikernek, amennyiben a vendégek száma igen kicsiny volt; a női közönség épenséggel kis számban volt képviselve, aminek eredménye az volt, hogy már este 10 órakor, s 4 órakor megkezdendő volt mulatság már véget ért. — Holnapután, kedden tartja az izr. iskola majálisát, melynek nagyobb sikert kivánunk. — Ezt ismét jövő hóban több mulatság fogja követni, és eddigelé a nőegylet határozta el pünkösd másod napján mulatságát megtartani, ezt fogja követni a dalegyleti mulatság a jövő hó 11-én és az izr. nőegylet tánczmulatsága 16 án.

— *A szolnoki kath. nagygymn. ifjusága* f. évi május hó 30 án, kedvezőtlen idő beállával junius 2-án, a vasuti indóház melletti „Kis-Liget"-hez czimzett vendéglő helyiségében zártkörü tavaszi mulatságot rendez. Kezdete d. u. 3 órakor. Beléptidi.: személyenkint 50 kr., családjegy 1 frt. (A beérkezendő összeg felerészben az ifj. kör könyvtára javára, felerészben pedig a szegény tanulók könyvtára gyarapitására fog fordittatni.)

— *A fenséges trónörökspár* egybekelése után első izben történt budapesti látogatása alkalmával a magyar fővárosban rendezett ünnepélyességek, valamint az ez alkalomra országszerte engedélyezett menetdijakbani kedvezmények városunkban is gyakoroltak hatást, amennyiben városunkból is igen tömegesen felrándultak a fővárosba, hogy az ünnepélyességeknek szemtanui lehessenek.

— *Szinészet.* Mint a falragaszok utján értesülünk Jakab Lajos kecskeméti szinigazgató 18 férfi és 16 női működő tagból álló társulatával legközelebb városunkba érkezik és itt a nyári szinkörben előadásait megkezdendi. Sok sikert és tartós pártolást kivánunk a társulatnak.

— *Mint értesülünk*, Szolnokon azon fáradoznak, hogy egy mükedvelői társaságot alakitsanak, mely jótékony czélu előadásokat tarthasson. Mindenesetre dicséretre méltó buzgalom, melyet azonban nem kellene annyira eltitkolni. Azon fáradoznak ugyanis mindenek előtt, hogy a mükedvelőket megszerezzék. Ezen fáradozást pedig könnyebben koszoruzhatná siker, ha nyilvánosan és nem titokban történnék.

— *Postánk* junius hó elsejétől államivá lesz és mostani helyéről Pethő Ferencz urnak fő-utczai házába fog áttétetni. A postamester Stankovics János ur lesz.

— *Vasuti hir.* Az e hó 19-én este Budapestről jövő aradi vonat — értesülésünk szerint — Czegléd-és N.-Abony között kisiklott. Csak a Szolnokról érkező segitséggel voltak képesek az utasokat tovaszállitani.

— *A Kiss Adolf* erőmüvész társulata által e hó 17-én rendezett jótékonyczélu előadás igen sikerültnek mondható, csakhogy a közönség pártolása épen ez alkalommal nem volt kielégitő. Ezen előadás 2 frt 50 kr jövedelmezett a nagygymnásium javára. — A társaság még csak nehány napig fog városunkban időzni és azután helyt enged a szinészetnek.

— *Hátralékos előfizetőinket* tisztelettel kérjük tartozásaiknak haladéktalan beküldésére, mert a kiadóhivatalnak és szerkesztőnek az előfizetési pénzekkel elszámolni kell.

Rendőri hirek.

— *Betörés.* E hó 17-én éjjel ismeretlen tettesek Falcsik János ujvárosi lakos korcsmájába betörtek és onnan mintegy 50 frtnyi készpénzt, ruhanemüt és sok palinkát elidegenitettek.

— *A szolnoki rendőr főkapitány,* mint halljuk, legközelebb szigoru éjjeli portyázást indit meg, s mindazon gyanus nőszemélyt, ki este 10 óra után csavarog s a kaszárnyákat lesi, a rendőrséghez bekisérteti, miután a feslettség a nőcselédség között mélyen el van harapózva. Fájdalom, hogy igy van, de másrészt üdvözöljük a főkapitány erélyes intézkedését — a közmorál nevében, s ohajtjuk, hogy az ez iránybani erély a kivánt czélhoz vezessen.

— *Az is szükséges volna,* hogy a kóbor ebek megkevesbitése iránt szigoru rendőri intézkedés tétetnék, hogy a sok csavargó kutya a járókelőket ne rettegtetné. De szükséges volna annak betiltása is, hogy holmi virtust fitogtató béres legények, kik szekereik mellett ballagnak, oly éktelenül durrogatnak ostoraikkal, miszerint azt hinné ugy hamarjában az ember: legalább is kartácsot sütögetnek füle mellett. És e durrogás nemcsak kellemetlen, de veszélyes is, mert könnyen megeshetik, miszerint a járók-kelők közül valakit a hosszu ostor megcsap. Más városban ez pénzbirság büntetés mellett tiltva van, de van okunk hinni, miszerint e bajon nálunk is hovaelőbb segitve lesz.

Megyei hirek.

— *Uj zenemü.* Beleznay Antal ur, a jászberényi dalegylet ügybuzgó karnagya s nagy tehetséggel megáldott fiatal zeneköltő, kinek a magyar dalok nagy költője, a jobb sorsra érdemes b. emlékü Palotási, annak idején fényes jövőt jósolt, legujabban egy remek müvel örvendezteté meg a zeneirodalmat. A mü czime: „Légyott", francia négyes s szerző által ajánlva van a jászberényi nőegylet sok érdemü elnöke: Sismis Józsefné ónagyságának. Beleznay Antal eddig alig lépett még

a nyilvánosság előtt fel, s ő nem tartozik azon szerencsések közé, kik még a rosz műveket is tudják árulni s ez által nevüknek a zene irodalom terén, habár csak látszólagos sikert biztositani, mely azonban a müitész részrehajlatlan birálata alatt buborékként oszlik szét: hanem igen is azok közé tartozik, kik nem tudják ugyan árulni műveiket, nevüket sem birják gyorsan érvényesiteni a zeneirodalom terén; de ugy a compositio, mint a kivitel szempontjából egyaránt méltók arra, hogy műveikkel a hivatott müitész behatóan foglalkozzék, hogy a további küzdelems kitartásra jóakaratulag ösztönöztessenek, hogy ez által a méltánylat éleszsze a fiatal szívnek a zeneköltészet egére csapkodó lángjait. Beleznay ez utóbbi sorsra érdemes, s ha valakinek: ugy neki, ha törekvése nem lankad, a jövő megadja koszorúit. — A meglepő izléssel kiállitott diszmű ára 80 kr. s megrendelhető szerzőnél Jászberényben, minélfogva ajánljuk azt a zenekedvelők figyelmébe.

— *Központi iparegylet.* Kuncze Imre ur, a törökszentmiklósi ipartársulat buzgó elnöke, közlés végett szerkesztőségünkhöz egy szabályzatot küldött be, mely a „Jász-Nagykun-Szolnok megyei központi iparegylet" létesitését czélozza. Mi az alapszabály tervezetet sokkal fontosabbnak s czéljaiban sokkal inkább üdvös kihatásunak tartjuk, semhogy ahöz bővebben hozzászólnunk ne kellene, mire azonban ez alkalommal sem időnk, sem terünk. Tájékozásul azonban addig is itt adjuk e szabályzat 3. §-át, mely igy szól: „Az egylet czélja: a megyében levő iparos társulatokkal szoros összeköttetésbe lépni, hogy egyrészről ezeket közhasznu törekvéseikben támogassa. nekik, kivánságukra, az ipar viszonyokból kifolyó társulati működésre vonatkozólag, tanácsadással, javaslattal szolgáljon; másrészről, hogy a vidéki iparos társulatok pártolásától működése oly sulyt nyerjen, mely altal részint az iparos társulatok, részint az iparosok érdekében teendő lépéseinek kellő siker biztositassék." E szakasz is eléggé tájékozhatja az érdekelt köröket Kuncze ur nemes törekvéséről.

— *Jászberényben,* mint bennünket értesitenek, a koronaörökös esküvője alkalmából a főtemplomban fényes istenitisztelet tartatott, melyen a kir. törvényszék, jbiróság, városi hatóság s egyéb testületek, valamint a katonai tisztikar részt vettek. Este a honvéd laktanya kivilágittatott. — Ugyanitt e hó 8. tartatott meg az iparosok nagygyülése, a szept. hóra tervezett iparkiállitás ügyében. Az ügy meleg érdeklődést keltett az iparos körökben s a gyülés egyhangulag elhatározta, miszerint e városban iparkiállitás rendeztessék, mely czélból a nagy gyülés kebeléből egy tervező bizottságot küldött ki. — Szintén Jászberényben a legközelebbi napokban két fiatal ember közt párbaj volt; az az hogy csak lett volna, de végre az ügyes segédek oda vitték a dolgot, hogy az ellenfelek szépen kibékültek, mi által a vérontásnak eleje vétetett.

— *Köszönetnyilvánitás.* A mezőtúri reform. gymnasium tanárai a folyó évi május hó 15-én, fele részben a gymnasium természettani szertárának, fele részben a tiszántuli ref. közép-iskolai tanárok nyugdij- és gyámintézetének javára népszerű előadást tartván, az a városi közönség szépszámu részvéte mellett folyt le. Bevétel volt (40 kros belépti-dijból) összesen 55 frt 90 kr. ebből felülfizetés 24 frt 70 kr. Az előadáson megjelent tisztelt közönségnek ügy buzgó részvéteért, mint áldozatkész adakozásáért hálás köszönetet mondani, kedves kötelességének tartja: a gymnasiumi igazgatóság.

— *Csépáról* irják nekünk: K. Varga János szelevényi lakos, földbirtokos neje f. hó 10-én hármas gyermeket szült, — kik közül 2 fi, és 1 leány, — valamennyien jó egészségnek örvendenek. — Érdekes, hogy nevezett asszonynak még nincs egy éve, szintén hármas szülötte volt, kik közül azonban csak egy van életben.

— Kissé sok az Isten áldásából.

— *A megyei közgyülésen,* mely e hó 23. s következő napjain tartatik meg, a szét küldött jegyzék szerint a tárgysorozat száma összesen 156. A közgyülési tudositást jövő számunk hozza.

— *Sajtóhiba igazitás.* Lapunk mult számában jelezték, misserint Vékony József kunszentmártoni tanitó ur jegyet váltott Nagy Emma kisasszonynyal. Oda javitjuk e hirt, hogy a boldog vőlegény neve Vékony István. Vékony József piarista szerzetes, s igy ő bizony csak nagy ügygyel bajjal lehetne oly boldog vőlegény, mint öcscse.

— *Kunszentmártonban,* az ottani mükedvelők ifj. Mezei János helybeli kántor igazgatása alatt folyó hó 15. Laibach, „IX-dik Porancsolat" czimü darabját adták. A jótékony czélu előadás után befolyt tisztajövedelem 95 frt 90 kr a Kunszentmártonhoz tartozó p. mesterszállási árviz sujtotta szegényebb sorsu polgárok segélyezésére forditatik.

— *Ismét egy brutalis tény.* Kunai Imre, kunszentmártoni járásbirósági joggyakornok e hó 16-án reggel 5 órakor egyik vendéglőből özv. F. M. földbirtokosnő házához, hol szállásolt, haza térvén, annak Kálmán nevü 19 éves fiára revolverrel két lövést tett. Az ifju a lövések következtében sérülést nem kapott, hanem az egyik válla és füle K. I. által mért ütések folytán jelentékenyen meg lett sebezve. E szomoru eseményt az idézte elő, hogy az ifju ellenezte a joggyakornoknak nálok szállásolását, mely miatt már többször össze is koczczantak: ez alkalommal is szóváltás volt kettőjök között.

Felelős szerkesztő: **Pásztor Ferencz.**

HIRDETMÉNYEK.

Árverési hirdetmény.

Vagyonbukott Schwarz ès Trebitsch mezőturi volt kereskedő cég csődtömegéhez összeirt — és senki által nem igényelt több rendbeli ingòsàgok: eczetgyárhoz tartozò felszerelvények, szerek, üvegek, üres hordòk, bor, pálinka, házi butorok, àgy- ès ruhanemüek, zsinagogabeli székek ès szentirás stb. a csődválasztmány határozata folytán **1881. évi május hó 27-ik és következő napjain a vagyonbukottak lakásán megtartandò nyilvános árverésen** azonnali kèszpénz fizetès mellett eladatni fognak, — melyhez a venni szándékozók ezennel meghivatnak.

Mezőtur, 1881. május hó 8.

SZILASSY PÁL,
köz- és váltóügyvéd.
mint csődtömeg gondnok.

2—2

Hirdetés.

Gyógy- ès bor-àsványvizek:

Budai keserü
Bilini savanyu
Bikszádi savanyu
Borszéki savanyu
Carlsbadi
Csiri iblany
Eger-franzenshadi
Emsi
Giesshübli
Halli iblany
Korytniczai
Luhi Margit
Marienbadi
Mohai Agnes-forrás
Preblaui savanyu
Rojcsi
Seltersi
Parádi
Olenai

A legjutányosabb árak mellett kaphatók.

Medgyesy testvérek,
(ezelőtt *Lengyel A.*) füszer-üzletében
Szolnokon.

3—3

Vidéki megrendelések után vétel mellet pontosan teljesittetnek. (Ládát nem számitunk.)

A ZIMMERMANN-féle vetőgépek

szabadalmazott három barázdás ekék, konkolytisztító ásók, dobsinek, gépszijak, mozgonycsövek, gépolaj, szabalm. galvanizált tüskéssodrony mindenféle kerítések számára, Amerikai kukoricza morzsolók és darálók kézi hajtással és lóerőre, Cséplőgépek, szelelő rosták.

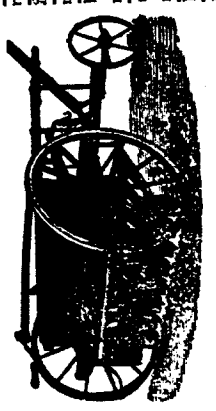

Moskovits M. és S.
Budapesten váczi-körut 47. és bárány utcza 2.
Kivánatra képes árjegyzéket bérmentve ingyen küldünk.

8—7

A sárospataki uradalomhoz tartozó és Bodrog-folyó mellett fekvő erdőkben ***3000 méter öl csertüzifa,*** legtöbb hasábfa mérsékelt áron eladandó. A fát az alsó tiszavidékre nagy előnyel talpakon le lehet szállitani.

Arra pályázók — forduljanak az uradalmi erdészeti hivatalhoz Sárospatakon. 2—1

80.
1881.

Árverési hirdetés.

id. Szinovicz Lajosnak, ifj. Szinovicz Lajosné és társai elleni ügyében lefoglalt és 3000 frtra becsült gőzmozdony, cséplőgép és malomszerkezet elárverezésére, és pedig a malomszerkezetre nézve Czibakházára ***1881. május 30. napjának*** d. e. 10 órája, a gőzmondony és cséplőgépre nézve p. Sárszögre ugyanez nap d. u. 3 órája ezennel határnapul kitüzetik, mikor is a kérdéses ingóságok szükség esetén becsáron alul is, de készpénzfizetés mellett fognak eladatni.

Kunszentmárton, 1881. május 13-án.

Ádám József,
kir. végrehajtó.

1—1

Eladó ház,

Szolnokon, a Templom-utczában 1518. sz. ház szabad kézből eladó. Venni szándékozók értekezhetnek

Korponay István
tulajdonossal.

1—1

Üzlethelyiség változtatás.

Van szerencsém a t. közönségnek becses tudomására juttatni, miszerint puskás üzletemet eddigi helyéről a fő-utczára, **Horváth Imre-féle házba — *a Nagykávéházzal átellenbe*** — tettem át. Egyuttal ajánlom üzletemet a m. t. közönségnek eddig is tapasztalt párfogásába.

Kapható nálam, mindenféle lőfegyver; — ugy szintén javitás végett elfogadok bármilyen disz-, vadász-, czél-fegyvereket és forgò pisztolyokat a legjutányosabb árak mellett.

Szolnok, 1881. május 20.

Kiss Ferencz,
puska-müves.

1—1

Haszonbéri hirdetés.

Mező-Turhoz tartozó pói pusztán, a Bátky örökösök tulajdonát képező, a vasuti állomáshoz ***egy óra*** távolságra fekvő 388 holdat meghaladó, ***egy tagban*** fekvő birtok, a rajta levő épületekkel **6 évre, vagy több évekre,** folyó 1881-ik évi Szent Mihály naptól haszonbérbe kiadó. — A bérlet felett egyezkedhetni ***M.-Túron,*** a „Dobogó" vendéglőben, a szállásoló tulajdonossal, vagy ottani megbizottjával.

A jövő 1882-ik évre a szükséges földmivelési munkálatok, folyó év Szent Mihály nap előtt is ***megkezdhetők.*** 3—1

1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában Szolnokon.

V. évfolyam 22—23l. Szolnok, 1881. május 29-én.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél » . . 2 „ 50 kr.
Negyed » . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenként egyszer:
vasárnap.
E lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez (Szolnok, Buzapiacz, 1396. sz.) valamint ide küldendők az előfizetési pénzek és postai felszólamlások is.

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek a szerkesztőségnél, buzapiacz, 1396. sz. a., — Makray László ur üzletében Szolnokon, és minden kir. postahivatalnál.
Kéziratok nem adatnak vissza és csak akkor fognak közöltetni, ha tudjuk kiktől jönek

Hirdetési díjak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer » — — — — — — 16 »
3-szor » — — — — — — 12 »

Hirdetések
csak előleges díjazás mellett közöltetnek.
A NYILTTÉR-nek minden hasáb garmond sornyi tere 25 kr.
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

A fényüzésről.

(Ajánlva megyénk hölgyeinek.)

Társadalmi bajaink között nem utolsó helyet foglal el a fényüzés. Bárhová tekintsünk, bármerre menjünk a társadalmi életben: a fényüzést mindenütt ott találjuk, hogy az élet pezsgő elevenségét megölje, a régi kedélyességet kiszoritsa. — Öltözetünket, asztalunkat, mulatságainkat megdrágitja ez a ragályos kór, melynek még az a rosz oldala is van, hogy vetélkedést szül, s ez által mintegy maga-magát növeli és fokozza, hogy minél nagyobb erővel ásson be a társadalom keblébe, annak sziverét emésztendő.

Pedig nekünk legkisebb szükségünk sincs a fényüzésre, s különösen a szertelen fényüzésre, mert az a társadalmi osztályok összesimulását, a társadalmi czélok elérését felette megneheziti s legtöbb esetben lehetetlenné teszi.

A társadalmi élet tényezőiként szerepelnek a nyilvános és magán összejövetelek, társas mulatságok; s nem mutatja-e a mindennapi tapasztalás, hogy a mulatságokban kifejtett fényüzés magát a mulatást kedélytelenné és sok esetben lehetetlenné teszi, s kellemetlen benyomást hagy hátra, mert mindenki erején felül kitünni igyekezvén: az egyén oly költekezéseket tesz, melyek képességével, vagyoni viszonyaival arányban nincsenek.

És ez igy van kivétel nélkül mindig. Hiába nevezik el a tánczestélyt „Karton bál"-nak, nyári estélynek, sat. az mit sem használ, a kartonban ép ugy kitudják fejteni s ki is fejtik hölgyeink a fényüzést, mint bármi másban, s egy általán nem látszanak arra gondolni, hogy nem a drágaság, nem a czifraság az, a mi egy hölgynek alegancziát kölcsönöz, hanem az egyszerüség és izlés, mint Eötvös irja: nem tudják sokan, hogy ami egyszerü, az mindig valóban nagyszerü is.

Ha kárhoztatandó a fényüzés társadalmi szempontból: nemzet-gazdászati tekintetban nálunk, magyaroknál, valóságos bün az hazánk ellen. Elhisszük, hogy Angol- vagy Francziaországban, hol az ipar oly magas fokra van már fejlődve, a gazdagok fényüzése bizonyos tekintetben éltető eleme az iparnak: de ez államokban vannak valódi gazdagok, s ott a gazdagok elköltött pénze bent marad az országban, mig nálunk, hazánkban, az ipar csak tengődik, fényüzési czikkeinket külföldről vásároljuk' s igy fényüzésünk nem a hazai, hanem a külföldi iparnak válik javára, s az elköltött pénzzel nem csak mi lettünk szegényebbekké, hanem maga az ország is.

De hiszen ezek mind oly igazságok, melyeket tud mindenki, de figyelembe venni senki sem hajlandó. Ismerjük a bajt, de nem kivánjuk orvosolni, csak azért, mert akkor legalább egyelőre szakitanunk kellene a divattal.

Ha hazánk hölgyeiben meg volna az akarat és kitartás a fényüzés és divat elhagyására; ha a takarékosságot megszoknák és alkalmaznák a ruházatban, ugy, mint a háztartásban; ha hazafiságot keresnének abban, hogy lehetőleg hazai készitményeket használnak, s a külföldit nem helyeznék eléje a hazainak; ha a társas-élet körében is igyekeznének az egyszerüt meghonositani s a szükséghez képest ezt egyletileg is foganatositani: hisszük és reméljük, hogy nem csak társas életünket tennék bensőbbé, kedélyesebbé, és saját vagyoni viszonyaikat kedvezőbbekké, hanem az egész ország hálájára is érdemesitenék magukat tiszteletre méltó hölgyeink.

A szenvedélyek statisztikájából.

(Három közlemény.)

I.

Az emberi lélek egészségének, azaz tehetségei összhangos müködésének legnagyobb veszedelme, legsulyosabb átka az immorális szenvedély. Veszedelme, mert a kedélyt rabságba ejti, az észt megvesztegeti; átka, mert az akaratot önállóságából, személyes szabadságából kivetkőzteti. S annyival is általánosabb e veszedelem, sulyosabb ez átok, mert kórsága szinte orvosolhatatlan, s daczára annak, hogy egyetemes jelleme a vakság, mégis élesen látó, eszeskedő és kielégithetetlen is egyszersmind.

Éles látásu a tárgyak, mód és eszközök felkutatásában. Eszeskedőleg kerülő utakra hajlik, melyeken az egyetemileg érvényes észokok rovására, bámulatos ügyességgel, szinleges érveket kutat föl, aljas tetteinek igazolására és szépitgetésére. Kielégithetlensége következtén pedig minden meghóditott lelki erőt arra fordit, hogy minél többet és mentül tovább élvezzen.

E lélektani jellemzés alá sorakozik a társadalmi szenvedélyek azon legundokabbika is, melyet megjelenési módja után köznyelven részegeskedésnek, torbézolásnak, korhelységnek nevezünk.

Elmondották azt már a nálam hivatottabb moralisták és nemzetgazdászok, hogy az emberi szenvedélyek ezen legundokabb fajzatából mennyi mindenféle veszedelem ragályozódik át a társadalomra. Elmondották, hogy az vagyoni tönkrejutást okoz; elmondották, hogy azon csalások hozzájárulásával, miket lelkiismeretlen gyártók és árusok nyereséghajhászásból a szeszes italokkal elkövetni szoktak — eltekintve azon nyavalyáktól, miket az orvos urak tudnának felszámlálhatni — a magyar faj pusztulását és satnyulását is legnagyobb részben e romboló szenvedély mind nagyobb mérvü térhóditásának tulajdonithatjuk.

És voltak is derék, önzetlen s a nép jóllétének előmozditásán, boldogságának megállapitásán lelkük legszentebb igyekezetével buzgólkodó férfiak, kik, mint egykoron a magyar nemzet geniusza, a halhatatlan emlékezetü Széchenyi, társadalmi uton iparkodtak a bajnak eléje kerülni; mértékletességi egyletek felállitása által törekedtek elejét venni az iszákosság szertelen áramlatának, butitó, elsatnyitó és elállatiasitó hatásainak . . . Felkarolta ez ügyet az országos egészségügyi tanács is, és sietősen figyelmeztette a magyar törvényhozást: legalább szigoru rendszabályok foganatositására. Országgyülésünk azonban — talán a fogyasztási adójövedelem iránti kegyeletből — pihenni engedi a nemzeti létkérdés e legfontosabb ügyét, a poros akták lusta vaczokjában.

Pedig ott — mint nálunk is — hol a legveszedelmesebb szenvedély polypkarjai már a nemzettest szivéig hatoltak bénitó szoritásaikkal; ott, hol a legbünösebb szenvedélyszülte lethargikus álom nyomása már a nem-

TÁRCZA.

A milliomos írnok.

— Beszély. —

Irta: Tóth Albert.

(Folytatás.)

V.

Két héttel ezelőtt Hargittay Ákos is azon ürügy alatt, hogy üzleti dolgok hivják el házi tüzhelyétől, melyeknek elintézése hosszabb időt veend igénybe, elutazott a vidékről.

Pár napi gyors utazás után a regényes Sveitznak Aviost nevű falujába érkezett.

Az egész falu alig néhány házból áll, melyek nem vesztenek értekükből, ha viskóknak nevezzük őket. Magas hegyek között egy félrecső völgyben fekszik, távol a világ zajától.

Daczára, hogy a falu ily csekély jelentőségü, mégis bir egy vendéglővel.

Egy igénytelen ház ez Aviost közepén. Kivül felpingálva rá öles betükkel ezen egyetlen szó: „Hó!" egyébb semmi; a mi figyelmeztetni akarja az erre tévedt utast, hogy itt megálljon, ez itt vendéglő.

Ide látjuk Hargittayt behajtatni.

A fogadós hallva a kocsi zörejt, azon erős reményben, hogy most nagyuri vendég érkezett s tehát lészen jövedelem, kisiet a megérkezett uraság elé s miután magas vendégét nyájas üdvözlések közepette bekisérte legszebb szobájába; kezeit erősen dörzsölve várja, hogy miféle drága nyalánkságokat méltóztatik most a nagyságos urnak parancsolni? Aggódott, hogy talán nem is lehet olyanokat kapni e faluban?

Nem sokáig ábrándozhatott igyen a fogadós, mert im a nagyságos ur egy székbe vetve magát, harsány, nagy uri hangon kiáltja:

— Egy porczio lencsét!

A vendéglősnek — mintha vadalmába harapott volna, ugy megnyult a szája s leeresztett fülekkel távozott.

Dehogy némileg megbosszulja magát a fösvény vendégen, jól megvárakoztatva a lencsézö uraságot. Szépen elhagyván mulni egy fél órát, mig a kivánt étel az asztalra került.

Az uzsorás nem is győzött effelett eléggé bosszankodni s a belépő pinczért nem épen nyájas szavakkal üdvözölte; jól megmagyarázván neki, hogy miféle fogalmai vannak a Krisztusról, meg a Pontius Pilátusról!

Ebéd közben egy uj vendég is érkezett a vendéglőbe. Egy magyarországi pórnő.

Az uzsorás legott szóba állt vele s tovább egy fél óránál beszélgettek valamit.

Ebédután kalapját véve elsiett a vendéglőből.

Tiz percz mulhatott el, midőn egy háznak kapuján krétával irt keresztet pillantott meg.

— Ez az! kiáltá és azon házba tért.

A háznak lakói: két férfi és egy gyermek.

A két ember a Gáspár és fia, a gyermek pedig a kedves Hargittay Jenő!

A mint a kis Jenő az uzsorást megpillantá, határtalan örömsikolyban tört ki és e szavakkal:

— Itt van Ákos bácsi! s a nyakába borult.

Ha tudnád, ki neked ezen Ákos bácsi, nem örülnél ennyire látásan s nem borulnál ily hévvel a nyakába: de kerülnéd őt, mint kerüli a hajós a vészes zátonyokat, a gyönge galamb a ragadozó ölyv fészkét és megátkoznád minden lépteit, a merre csak menend; imádkoznál, hogy minden hajszála mérges kigyóvá változzék; hogy kiapadjon előtte — ha szomjazik — a forrás, kővé valjon előtte az eledel, száradjon el kincs sóvár két keze, mely boldogságodat összetiporta és szivjon mérget a levegőből, mit istentől meg nem érdemel! . . .

Bizonyára ezt mondanád neki.

Első kérdése is az volt hozzá:

— Hát a mama hol van?!

Az uzsorás láthatólag megrettent a kis gyermek e szavaira. Egy igazságos, büntető birónak gondolta most őt, ki kérdőre vonja őt édes anyja életéért. Egy pillanatra föltámadt benne a lelkiismeret s iszonyu kinokat érzett szivében. Leakart borulni a kis gyermek előtt, hogy bevallja nagy bünét s irgalmat kérjen tőle önnön magának. De csak egy pillanatig fénylett vad szivében a lelkiösmeret nemes lángja, a másik perczben már megkövült, érzéketlenné vált ördögi szive s közönyös hangon válaszolt a gyermek szavaira:

— A mama már elköltözött!

— Hova? Mért nem költözött ide?

— Azért mert meghalt!

„Meghalt" — gondolkozék magában a kis gyermek. Az ő ifju lelke nem tudta még, mi az „meghalni", nem tudta, hogy ez egyetlen szóban mennyi bú, mennyi fájdalom és szenvedés van kifejezve!

Az uzsorás megértette vele.

— A mama nem él már. Eltemettük a föld alá. A mamát nem látod többé!

De már azon szavakra, hogy nem látja többé, keserves sirásra fakadt a kis gyermek. Sirt, hogy könnyei nagy cseppekben omlottak a földre.

Ha az emberi érzésnek csak egy kicsiny szikrája lett volna az uzsorás szivében: szánalomra kellett volna gerjednie a kis gyermek e kétségbe ejtő fájdalmán.

De Hargittay Ákosnak csak a neve volt emberi, a szive olyan volt, mint egy ragadozó állaté. A helyett, hogy legalább vigasztalni törekedett volna a gyermeket, még eltaszitotta magától a szivtelen és kisietett a szobából.

(Folyt. köv.)

zeti életerő csaknem végkimerültségével egyértelmű: törvényhozásnak veszteg maradnia, az állam ius eminensének tétlenül hevernie, legalább is bünös könnyelmüség, kimagyarázhatlan magatartás és kimenthetlen közöny.

Mert lehet-e mentegetődzéssel megállani a tények valósága-, a számok rideg csalhatatlansága- és vádoló logikájával szemben?

Tiz év statisztikája fekszik előttünk! és ez a statisztika borzasztó vádat emel Magyarország ellen! Vádolja Magyarországot, az intézőt, és vádolja Magyarországot, a társadalmat! És mivel vádolja? Nem kevesebbel, mint hogy a kérdéses szenvedély 80 millió forintot és 25000 emberéletet rabolt el a magyar szociális élettől! És a vád e rettentő leleplezését még azzal toldja meg s egészíti ki, hogy a mondott időközben 4000 embert vitt a kórházba, börtönbe taszitott 13000-et és öngyilkossá tett 760-at!...

Ime a vád! ime a számok infallibilitása! Tessék felettök gondolkozni az intéző és intézett Magyarországnak egyaránt!

A számok ridegen beszélnek, röviden, de velősen. Beszédjök czélja nem az, hogy egyszerü és kényelmes tudomásvételt keltsenek. Beismerés, töredelem és megigazulás felköltése az ő beszédjök voltaképeni czélja; mert csak e hármas hatás szabadithatja ki az immoralis szenvedély nehéz vasláncából a belső embert, kedélyt, észt és akaratot, cserélheti ki a lélek megfeneklett káros állapotát, annak tartós egészségével.

De hogy a belső ember ama hármas-egységét regenerálhassuk s ilyképpen emberi boldogulásunk szilárd alapjának megépitéséhez foghassunk, szükség, hogy jóféle biztatóul a szenvédelyek statisztikájának azt a másik számarányát is figyelembe és fontolóra vegyük, melyszerint belátandjuk, hogy a mai zilált anyagi helyzeteink közepett a részegitő italoknak még csak mérsékelt használatával is ugyancsak csinján bánjunk. Mert ha a krajczárok zavarait rögtön nem is érezzük, annál zaklatottabb lesz helyzetünk, ha majd a forintok födözhetlen deficzitjeivel kell leszámolnunk. Takarékoskodjunk krajczárainkban, hogy uralkodhassunk az azokból felgyült forintjainkból. Életünk ifjuságától válik majd el öregségünk!

Mert lássuk a példákat.

Ha mindennap csak egy félliterecske borocskával beérjük a liter (helyesebben szólva a literek) helyett, már akkor is, a közepes árt véve, naponkint meggazdálkodunk 10 krt; egy év alatt 36 frt 50 krt, harmincz év alatt 1095 frtot!

Ha tehát a husz éves fiatal ember mindennap 10 krt a helyett, hogy meginná, félre rakja, ötven éves korában 1095 frtnyi tökével rendelkezhetnék, — sőt nagyobb takarékosság és okos gyümölcsöztetés mellett szinte kétszer annyival.

Ha pedig a 17 éves fiatal ember a bor mellett dözsölő nagy barátság rovására naponkint félre tenne 30 krt, 65 éves korára a felszaporodott kamatok-kamatjával oly tőkét nevelne, melyből 250 frt évi nyugdijat huzna s halála esetére 3600 frtnyi tőkét hagyna rendelkezésére pl. családjának, vagy ha ez nem volna, egy kedves rokonának! És ugyan melyik okos ember tekintheti 7 ezer liter bor elfogyasztását ily szép eredménynyel egyenértékünek?

Ilyet és ilyesmiket beszél el nekünk az a szenvedélyek statisztikája.

Csakhogy, fájdalom, azt mondja erre a legtöbb vitéze Orbán süvege rendjének: „video meliora, proboque — deteriora sequor."

Pedig tudja-e a kedves olvasó, az erő micsoda? „Akarat, — mely előbb, vagy utóbb, de borostyánt arat." Csakhogy szenvedélyesen kell akarni; mert, mint a nagy psycholog, br. Eötvös, mondja: „szenvedély ellen csak szenvedélyesen lehet küzdeni óhajtott sikerrel."

Hogy pedig ezt e szenvedélyes küzdelmet én hogyan gondolom társadalmi és törvényhozási uton: azt e lapokban ezután fogom elmondani.

Dongó Gy. Géza.

Juhtenyésztésünk multja és jelene.

III.

A Tiszavidék ujabban a fésüs gyapju termelése terén igen szép haladásról tanuskodik.

Az itteni nyájak közül az országos gazdasági egyesületnek bejelentetett 1875-ben Orczy Gyula bábai nyája, melynek létszáma akkor 500 darabból állt.

„Eredete és származása: egy régebben a birtokkal a tulajdonos kezébe átörökölt posztogyapjut termelő nyáj, mely több év óta a tulajdonos által az ujvárosi Semseyféle, majd az Almássy gyendai, és végre Havas Dezső pestmegyei (Zsámbok) juhászatából vett kosokkal kereszteztetvén, jelenleg fésüs gyapjuttermel. A tenyésztésnél követett irány: a gyapju bőség emelése, és a testnagyság kifejtése s igy egyszersmind a hustermelés is. — A nyájnak jelenlegi termelése, mosott állapotban — párját egyre-másra véve: 5—6 font között váltakozik; a gyapju 56 klgrmmja átlag 100 frton és egy aranyon kel; a nyáj halandósága 4—5 százalékban vehető fel; évenként a nyájból mintegy 40 drb anya s ugyanannyi ürü és kos adatik el. Megjegyzendő, hogy az anyák bárányválasztás után 6 hétig — aug. hónapon át szept. közepéig — fejetnek, mely körülmény minden bizonynyal a gyapjutermelés rovására irható."

Lossonczy Mihály ur porzsákosi fésüs merino nyájára vonatkozólag a tulajdonos szives közlése után következőket véljük fölemlitendőnek:

E nyáj alakult 1864. év tavaszán a már régebb időtől fogva jó hirben álló monostori juhászatból (előbb Fejér Lajos, később gr. Pejacsevich tulajdona) szerzett anyák s még ugyanazon évben Simsdorfból Mitschkétől és Nischeből (Alt-Boyen m. Posen tartomány) Lehman Roberttől szerzett kosokból; mert bár az anyák kielégitő testsulyt s jó minőségü fésüs gyapjut birtak, a nevezett kosokkal való párositás szükségesnek mutatkozott, hogy mind a nyirősuly, mind tömöttség és nemesség tekintetében növekedjenek. Mióta a törzs alakult, vérfrissítésül ujabb kosok többször hozatnak Simsdorfról, de a párositás leginkább csak helyben tenyésztett kosokkal történt. 1868. óta az importált kosok csak javitókul (Corrections-Bock) használtatnak.

Czélja e nyájnak lehető magas nyirési sulylyal nemességet s a gyapju hátránya nélkül elérhető testsulyt elérni, szóval a lehető legtöbb jövedelmet nyerni. Erre pedig az alakitott nyájnál két főkellék részben hiányzott, egyik a nemesség, másik a tömöttség s mind két czél többi évi faradság után meglehetősen eléretett.

1876-ban a törzsnyáj állott: öreg anya 160, 2-éves anya 79, 1-éves 63, öreg kos 4. 2-éves kos 40, 1-éves 37; ezeken kivül az ürü toklyók. Évenkint ieladásra kerülnek a 2-éves kosok, s a számfeletti anyák.

A lekehalmi fésüs merino nyáj keletkezéséről és jelen állapotáról annak tulajdonosa Fazekas Gedeon ur szives volt következő értesitést adni:

„1830-ik évben Fehérmegyéből vidékünkre jött Grünspenger nevü birkás, hozott onnan 200 drb juhot, buda-örsi kosok ivedékát; huzamos bérlet után számuk tölszaporodott 2000-re. E juhok S. T. minőségü fésüs gyapjut birtak, sokat nyirtak róluk, ama nyáj jó hirnek örvendett." Fazekas Károly, a mai tulajdonos atyja, az 1840-ik évben 100 drb anyát és 2 kost vásárolt e nyájból, melyek jól s gonddal tartatván, javultak es a nyirési sulyuk is emelkedett, azonban hiányzott náluk a kellő zártság és a nemesebb gyapju jellege. Az 1863. évben kiválogattatván a juhászat legjava, abból törzsnyáj alakittatott, mely azóta rendszeresen kezeltetik törzskönyv mellett, rokon párosulást szorgosan kerülve.

„Vérfrissités és a nyáj emelése tekintetéből — irja továbbá Farkas ur — alkalmaztunk negretti kosokat Lehmann (Nitsche) nyájából, azonban kevés eredménynyel, sőt ha idején abba nem hagyjuk a negretti kosok használatát, gyapjunk fésüs jellege végképp elromlik."

„1870-ik évben vettem a saateli telivér merino fésüs nyájból Holtz urtól 30 drb hasas anyát és 2 drb kost. Ezen idő óta folytonosan a saateli vérrel párositván, igen szép eredményt értünk el, középnagy test, jó alak, s tápértékesités, teljes benőttség, primasecunda fésüs gyapju. Az anyákról az átlagos nyirési suly 4. ℔. — Ma már a törzsnyájnak egyharmada a saateli törzsnek ivadéka, és ezen fajtának szaporitása főczélom, miután eredeti hazájában Pommeraniában az 1813-ban, a Kliphausen-i nyájból, alakitott saateli nyáj fölöslatott."

Farkas ur nyájából évenkint 50—60 darab kétéves kos van eladásra fölállitva, melyek 50, 80, 100, 150 frt árban kelnek.

Alföldünk fésüs merino nyájai közül a csákói (Geist Gáspár özvegye) mélto hirnek örvend. E nyáj tömeges testü, jól benőtt állatai, kiválóan hosszu s a mellétt általában eléggé hü, a tésüre kiválóan alkalmas gyapjut szolgáltatnak, mely Francziaországban adatik el.

1872-ben a 853. sz. kos 18 font 8 lat, a 847. sz. 21 b. font gyapjut szolgáltatott mosatlan állapotban. E kosok gyapja a lapoczka táján 7 cm. magas volt.

Szép testü, jól benőtt fésüs merinok találhatók b. Wodianer Albert gyomai nyájában is, mely állatok saateli kosokkal való keresztezésnek termékei.

Dr. Rodiczky Jenő.

IPAR, KERESKEDELEM és KÖZGAZDÁSZAT.

— *Árú-csarnok.* Lengyel Antal ur, városunk szülötte, ki mint világlátott müvelt férfiu az országos ipartársulatok előtt is közhasznu tevékenységeért méltó elismerésben s köztiszteletben áll, s kinek fáradhatlan tevékenységét büszkén hirdeti ugy az ipartársulat, mint e társulat csinos épülete, legutóbb azon eszmével foglalkozik, miszerint Szolnokon, mint különben is a megye központján, egy árucsarnokot létesitsen. Az eszme sokak előtt talán kivihetlennek látszik s annak költséges voltától egyelőre talán visszadöbbennek; de ha Lengyel ur áll a dolog élére, s a korszerü módozatokat eszmecserére bocsájtja, mi ugy vagyunk meggyőződve, hogy az eszme nemcsak kivihetlen, de az ő törhetlen erélye folytán testet is ölt. Egyelőre csak jelezni kivántuk ez ügyet, melyre annak idején bővebben visszatérünk.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI ÜGYEK.

— *A mezőturi* római kath. fiu- és leányiskola, a megyei kir. tanfelügyelő ajánlatára, a vallás- és közoktatási minisztertől értékes taneszközöket nyert, melyek már át is adattak a nevezett iskoláknak.

*

— *Jánoshidáról* értesitenek bennünket, hogy az ottani alsóbb elemi osztályok szaporitásának költségeit, Simon Vincze prem. prépost ur által 1863-ban közművelődési czélokra ajándékozott 100 mérő buza és 100 mérő árpa takarékmagtár jövedelméből lehetne fedezni mi által a nép jelenlegi szorult helyzetén némileg könnyittetnék, mert a tantermek szaporitása — a megyei tanfelügyelő észlelése szerint is — közegészségi szempontból is szükséges.

*

— *Megyénk tanfelügyelője* a városok és községek elöljáróit értesitette, miszerint a magyar állam és magyar nemzet ellen izgató s gyülöletet keltő eszmék és elvek ápolása és terjesztése miatt Grőner Ádám ág. hitvallásu, Matuska Károly ág. hitv., Denk Miksa r. kath., Simkovics Péter ág. hitv. és Szokbányi Pál ág. hitv. a losonczi állami tanitóképezde növendékei, az összes hazai tanitóképezdékből kizárattak.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Megyei közgyülés.

A megyei rendes tavaszi közgyülés e hó 23-án nagy érdeklődés mellett tartatott meg, — megyénk főispánja távollétét, ki betegen fekszik, sajnosan kelle nélkülözni az üléseken, helyette az elnökséget Sipos Orbán m. alispán vitte. A bő — 179 tárgyat magában foglaló — tárgysorozat első számát a megyei alispáni rendszeres jelentés foglalta el, ez ki lévén nyomatva és osztva, felolvasottnak tekintetett, főleg a legközelebb megejtett népszámlálás eredményével foglalkozik, kiemeljük belőle a következőket:

Az egész megye területéről 54,469 gyüjtő lajstrom gyült be. — A lélekszám 277,678-at tesz ki, tehát az előző 1869—70-ik népszámlálás óta a szaporulat 21,203, a mi 8·3%-nak felel meg; ez, hasonlitva az egész ország szaporulati viszonyához, mi másfél %-nyit tesz ki, felette kedvezőnek mondható. Legnagyobb a szaporulat Szolnokon (15·3%), legkevesebb Kunhegyesen (1%). A jászsági felsőjárásban 388 főnyi apadás tapasztaltatott.

Követválasztásra jogosultak száma a megyében 14874, ehez adandó még Jászberényben levő és külön vál. kerületbe osztott 1615 szavazó.

A közigazgatási igtatóba érkezett összesen 1880-ik év folyamán 18,800 ügydarab. — Közigazgatási bizottságiba: 2274.

A közszemlére kitett megyei házi pénztári 1880-ik évi számadásra észrevétel senki által sem adatván be, a számadók részére adandó felmentvény kiadása és felülvizsgálás végett az összes iratok m. kir. belügyministerhez terjesztetnek fel.

Hosszabb vitát keltett Gyömörey Félix biz. tag azon, az állandó választmány által csak részben támogatott inditványa, hogy a Tisza és mellékfolyóinak, szabályozási költsége, valamint az igazgatás is államiva tétessék. A vitában: inditványozo, Pap Mór, Horthy István, Pólya Béla és Lippich Gusztáv vettek részt, majdnem mindannyian önálló módositásokkal állván elő, elnöknek nem kevés tért nyujtóltak az összekuszált ügy kibonyolitása és a kérdések feltétele körül ügyessége kimutatására. Az inditvány utóbbi része elfogadtatván, közm. és közlekedésügyi ministerhez ily értelembeni felirat küldése határoztatott.

Utánna tárgyaltatott közkivánatra, sorrenden kivül, Pap Elek és társai biz. tagok inditványa aziránt, hogy Gyárfás István „Jászkunok története" czimü munkája III-ik s többi kötetei nyomtatási költségei fedezése iránt történjék intézkedés. Ez oly kérdés, mely egyedül csak a volt Jászkun kerületek részéről előzetesen tett kötelező igéret által támogattatik s azon részeket érdekli kiválólag, mindannak daczára az együttérzés és solidaritás világos tanu jeleként közös kötelességnek ismertetett el; ugyanis a volt Jászkun kerületek 1872-ben a tudós irónak igéretet tettek, hogy nagybecsü müvéből 1000 példánynak nyomtatási költségeit fedezik. — Az igéret beváltása, miután a mü 3-ik kötete sajtó alá rendezve van, szükséges lévén, tétetett a fent jegyzett inditvány. Az állandó választmány (Gyakran emlittetik a megyei hirek és tudósitásoknál az állandó választmány, melyre szükségesnek tartjuk tudatni, hogy ennek hivatása az önkormányzati fontosabb ügyeknek a közgyülés tárgyalásárai előkészitése, s ebben a tárgyak részletesen előadatnak, megvitattatnak, és véleménnyel ellátva mutattatnak be a közgyülésre. — Ülései nyilvánosak) pártolásra ajánlta az inditványt, s a költség honnét leendő előállitása és mennyisége iránti javaslat tételre m. alispánt vélte utasitandónak, ezzel szemben az alispán már most kéri kimondatni, hogy a költségek a volt Jászkun kerületekhez tartozott községek által redemptio arányában viselendők. Már-már ez határozattá emeltetik, midőn fel áll a közgyülés egyik legtiszteltebb és legtehetségesebb vezérférfia Horthy István s utalva ezen megye községei közt ledöntött válasz falra, melynek hatása alatt a különbség elenyészett s előállott az érdek közösség, inditványozza, hogy az összes költség a megye minden községei közt vettessék ki népességi arány szerint.

Ezen inditvány a megérdemlett ovátiók közepette jkönyvbe igtattatott s most már a nagybecsü mü megjelenése utjából az utolsó akadály is el van háritva.

A magyar tudományosság gazdagabb lett egy kitünő történelmi munkával, mi pedig egy kedves tapasztalattal, illetve tudattal, hogy a megyei részek a róluk táplált nemeslelküség hitében csak megerősithették a volt Jászkun részeket, s hogy a különbségek, különérdekek affectálása ez idő szerint csak képzeleti lehet, avagy nevetséges.

A távirda felállitása Fegyvernek, T.-Roff, T.-Beő, T.-Abádszalók és T.-Derzsen tudomásul vétetett. Ezen uj vonal 54 kilometer hosszu. Már az idei árvizveszélykor is felette üdvös és kiszámithatlan fontos szolgálatokat tett.

Igen érdekes volt hallani az alispáni jelentést a közelebb lefolyt árvizről.

(Vége köv.)

Követválasztási mozgalmak megyénkben.

— *A megyei kormánypárt*, „Jász-Nagykun-Szolnok-megyei szabadelvü párt" czég alatt e hó 23. a közgyülés alkalmával Szolnokon párt értekezletet tartott, Horthy István megye bizottsági tag elnöklete alatt, — melyről jegyzőkönyv vételtén fel, ez az országos központi végrehajtó bizottságnak, a párt elnökének s a végrehajtó bizottság megválasztott tagjainak megküldetni rendeltetett. A párt elnökeül Horthy István, jegyzőeül Hegedüs Ferencz választatott, mig a végrehajtó bizottság elnökeül — Szolnok központtal — Lippich Gusztáv választatott meg. A központi végrehajtó bizottság megalakittatván, ez negyvennyolcz tagból áll. Különös összetalálkozása a véletlennek, hogy ekként a kormánypárt is 48-as lett. A jelöltre nézve később történik a megállapodás.

— *Hogy Pólya Béla* a karczagi kerületet ott hagyná, mint jelölt, és a szolnokiba jönne át, nem való. Ott győzelme remélhető, itt bukása bizonyos.

*

Polonyi Géza, a szolnoki választó kerület függetlenségi (48-as) pártjának képviselőjelöltje, e hó 25-én délelőtt érkezett városunkba, hogy távolabbra eső, de a választó kerülethez tartozó községekben körutját megtegye. — Fogadtatására a pártelnökön kivül még 2—3 hü embere jelent meg a pályaudvaron.

*

Már hogy a szolnoki választó kerület L e n k Sándor urat léptetné föl, a kormánypárt részéről, abból ugyan szó sincs, habár lapokban is próbálták ezt hiresztelni. Mert hát hogy a kormánypárt tért foglal itt is, az — bizonyos, de hogy épen Lenk Sándor urba botolnék bele, olyan már nincs! Nem azért, mintha Lenk Sándor ur nem volna tizenhárom próbás ember, hanem hát itt a szellő más boldog halandóhoz ver, akivel nem akarnak ugyan még kirukkolni, hanem mégis sejtjük, hogy id. S c h e f t s i k István lesz a h i v a t o t t; de hát többen lévén a hivatottak, kérdés: ki lesz majd a v á l a s z t o t t?

*

Csanády Sándorról azt irják, hogy a karczagi kerületben nagyon ingadozik. Olvasván ezt Csanády, azt mondá, hogy majd a próba választja meg.

Helyi hirek.

— *A „Horánszky-párt"* végleges szervezése czéljából f. évi május hó 29-én, d. e. 10 órakor, a „Magyar király"-hoz czimzett vendéglőben értekezletet fog tartani, melyre a párt hivei tisztelettel meghivatnak az elnökség által.

— *Horánszky Nándor*, vál. kerületünknek az egyesült ellenzék részéről jelölt képviselője, tegnap körünkbe érkezett, s mint halljuk, részt vesz az értekezleten is.

— *Majális*. A helybeli izr. iskola e hó 24-én, kedden tartá majálisát a vasuti indóház közelében levő „Kis liget" nyári mulató helyiségben. Reggeli 8 órakor az emlitett iskola mindkét nembeli növendékei és tanitói zászlókkal és zeneszó mellett vonultak végig a városon, az izr. iskolaszék volt és jelenlegi elnökét, az alispán és polgármestert hangosan éljenezve. Valóban egy imposans menet volt, melynek a példás rend, az ártatlan gyermekek elégedett, sőt örömtől sugárzó arczkifejezései költőies szinezetet kölcsönöztek. Mintegy ½9 lehetett, midőn a sok kiváncsi embertől kisért hosszu gyermeksor a „Kis-liget" helyiségéhez ért, ahol az anélkül is már pezsgésbe hozott ifju vér azonnai kecses mozgásba hozta az apró lábacskákat. A növendékek fáradságot és kimerülést nem ismerve, aprózták a nemzeti tánczot és kérlelhetlenek voltak a szegény czigányok iránt. Igy folyt a táncz, játék és ének, egészen a déli időtájig, csupán a „tiz órai" alkalmával rövid időre megszakitva. Délben „Tafelmusik" mellett költette el kiki saját ebédjét, hüségesen megosztván azt szegényebb sorsu tanulótársaival. — Ebéd végeztével folytattatott a félbenhagyott táncz, ének és játék és esti 7 óráig szakadatlan jókedv mellett zavartalan öröm közt folyt. Ezen idő alatt érkeztek a vendégek. Nemcsak a gyermekek szülői és testvérei, hanem valamennyi izr. lakos, több más hitfelekezethez tartozó család, a közs. iskola tanitói, több megyei és városi hivatalnok, ezek közt Sipos Orbán, alispán és id. Scheftsik István polgármester is gyönyörködtek a gyermekek kedélyes mulatságán. — Este 7 óra tájban, mikor a mulatság és jókedv tetőpontját érte és a gyermekek már majdnem a felnőtteket is magukkal ragadták — sürü fellegek tornyosultak az égen és alig nehány percz mulva a zápor nagy cseppekben hullott ala, kényszeritvén a mulatókat, hogy biztos oltalmat keressenek. — Az illusió a mulatásra nézve egyszerre alább szállt, mert az esőzés mintegy 9 óráig folyton tartott. Ezalatt, ki mint tudott, iparkodott haza menekülni. A gyermekek arczain a kétségbeesés nyoma volt látható, midőn a folytatandó mulatás iránti reményük be nem teljesedhetéséről meggyőződést szereztek magoknak. — A társaság majdnem egészen eloszlott, csak egy töredéke folytatta a tánczot zárt falak között, mig egy másik töredék a tornácz alatti asztalok mellett mulatott. — De azért csak a reggeli 2 óra hozta meg a vendéglős számára a nyugalmat, mert akkor távozott el a társaság utolsó töredéke. — Egészben véve azonban a majális igen sikerültnek mondható és a záporeső közbejövetele nélkül bizonnyára még 7 órán túl is kedélyes lett volna. — A jótékony czél iránti tekintetből számos adakozás történt, melyek — leszámitva a majálisi költségeket — mintegy 20—25 frt tiszta jövedelmet hoztak az izr. iskola ifjusági könyvtárának.

— *Eredeti szász zenészek* tartózkodtak e hó 21-én városunkban és a Scheftsik-féle kertben hallatták müvészi zenészetüket. Nevezett zenészek ugy Bécsben, mint Budapesten nagy feltünést keltettek a királyfi lakodalma alkalmával. Városunk közönsége nagy tömegben időzött szombaton délután a nevezett kertben, hogy e zenésztársaság által játszott szép zenedarabokat meghallgathassa.

— *A szolnoki községi elemi* iskolák tanulói tavaszi mulatsága junius 2-án fog megtartatni a „Kis Liget", vasuti indóház melletti nyári mulatóhelyen, melyre az érdeklettek és gyermekbarátok figyelmét előre is felhivjuk.

— *A helybeli nagygymnasium tfjusága* e hó 30-án, hétfőn tartja ez idei majalisát, melyre a meghivók már szétküldettek; ezen majális után nyomban, azaz jövő hó 2-án, csütörtökön a helybeli közs. iskolák tartják majálisukat, mint fönt is jeleztük. Mindkét majális a vasuti indóház közelében levő „Kis liget" helyiségében fog megtartatni.

— *Jakab Lajos* kecskeméti szintársulata az előzetes szini-jelentésben ugyan azt igérte, hogy mihelyt az időjárás megengedi, megkezdi előadásait városunkban, de azért még eddig semmit sem hallatott magáról, nemhogy városunkba érkezett volna.

— *A Kiss Adolf* igazgatása alatt álló első magyar kötéltánczos és erőmüvész társaság e hó 22-én, vasárnap tartá bucsu-előadását és már másnap elhagyta városunkat, melynek közönségét több héten át mulattatta mutatványai által. A társaság az utolsó időben sokat szenvedett az időjárástól, miért is a közönség pártolása nem volt olyan, a milyent a társaság megérdemlett volna.

— *A szolnoki tavassi országos vásár* e hó 22. tartatott. Nem volt oly népes és pénzes, mint sokan előre gondolták, s amit nem hittek, az megtörtént: a vásár tartama alatt eső nem volt.

— *(Beküldetett.)* Tekintetes szerkesztő ur! A Pető Péter-féle interpellatiora f. hó 11-én a város képviseleti ülésén adott válaszra vonatkozólag felkérem — erkölcsileg késztetve — következő soroknak becses lapjában helyt engedni. Az 1874-ik évben (ha jól emlékszem) az akkori megyei főorvos ur 5 egyént helyezett el, tudtomon kivül, közkórházunkban. Hivatalos jelentést téve azoknak egészséges állapotáról, kértem egyszersmind részrehajlatlan orvosok általi megvizsgáltatásukat. Mintegy két hétre, parancsot vettem, bocsájtanám el azokat; mit nem tehettem, mert nem általam vétettek föl. Végre engedve a helyzetnek, elbocsátottam őket. Megjegyzem, miszerint az általam figyelembe nem vett kórházi vendégek saját kenyéradójuk által élelmeztettek. Szolnokon, 1881. május 15-én, tisztelettel a kórházi orvos: dr. Erdei.

Rendőri hirek.

— *Lopás*. Körmendi Antalné, szolnoki lakos, ki ruhanemüek elárusitásával keresi kenyerét, a rendőrkapitánynál panaszt emelt, miszerint a szolnoki országos vásárban kocsijáról több ruhanemü lopatott el, 120 frt értékben. Gyanuja P ó t á r i Jánosra esett, ki szintén ruhanemüeket szokott árulni és kinek ugyanazon kocsin volt eladó portékája, melyen panaszosé, s daczára e körülménynek, az ő czikkeiből egy batka értékü sem hiányzik. Hanem ez a szerencsétlen káros asszony, kit e hó 22-én loptak meg, panaszát csak e hó 27-én tette meg, nemhogy a kár észrevételével azonnal a rendőrséghez folyamodott volna.

— *Istóczy hivei*. Varsány uj községbe egy zsidó költözködött be „görögnek", vagy jobban mondva: b o l t o s n a k, de a varsányi magyarok olyan kemény legények, miszerint határozottan kinyilatkoztatták, hogy nekik zsidó nem kell s onnan kitakarodjék, ha angyalból van is, mert különben ők árulnak majd zsidóbőr taplót. A dolog sokkal komolyabb fordulatot vevén, mint azt előre gondolni lehetett volna, szüksége mutatkozott, miszerint a csend és rend helyreállitása s a kellő felvilágositás megtétele végett Szolnok város rendőrfőkapitánya személyesen a helyszinére menjen, hova a tegnapi napon ki is rándult. Tudni kell ugyanis, hogy e község Szolnok hatósága alá tartozik. Ilyen község kellene Istóczynak vagy kétezer!

— *Hamis kártyások*. A kis pipában a főkapitány e hó 26. éjjel két hamis kártyás egyént fogott el, kik egy borsodi szegényebb sorsu embertől minden pénzét s még szürét is elnyerték — természetesen h a m i s a n. A gaz kópék egyikét egy helybeli czigány, másikét egy szintén ide való alsóbb osztályu csavargó egyén képviseli, kik letartóztatva vannak. A borsodi ember pedig, ki mindaddig ökölléi törülte a szemét, mig a főkapitánynyal nem beszélt panasza tárgyában, pénzét s szürét visszakapván, ugy elment Szolnokról, hogy kalácscsal sem lehetne többé visszacsalogatni.

— *A szolnoki országos vásárban* egy rékasi ember tulajdonát képező 3 éves üsző borju eltévedt, a vásár utáni napokban azonban rendőrségünk előkeritette s a káros gazdának már át is adatott e tulajdona.

— *Hellinger József* kökereskedőnek azon négy darab csikaja, melyről lapunk e hó 15. számában e rovat alatt emlékeztünk, megkerült. A csikókat kezelő kocsis Jászkarajenőre lovagolt azokkal, hol is szépen megnyomták s majd a vizsgálat fogja kideriteni, hogy mi czélja volt az illetőnek, ki egy izben már hasonló kupeczkodásért fogva volt.

— *A szabadbani fürdés* iránt főkapitányunk akként intézkedett, miszerint szabadban fürdeni csakis egyedül az a l c s i - s z e g i h a j l á s n á l lehet. Akik ezen megszoritó, de a közmorál szempontjából teljes elismeréssel fogadható kapitányi intézkedést megszegik, s máshol, mint a mondott helyen, szabadban fürdeni merészelnek, fogság és pénzbirsággal büntettetnek. Igen helyesen!

Megyei hirek.

— *A jászberényi* kath. főgymnasiumi ifjuság f. é. junius hó 2. a Horváth féle (most Ferenczi) erdőben tánczmulatsággal egybekötött juniálist rendez. Belépti dij személyenkint 20 kr, mely az ifjuság segélyegylete javára fordittatik. Táncz kezdete d. u. 3 órakor.

— *Karczagon* e hó 14. Pap Elék polgármester értekezletet hivott egybe, mely feladatául tüzte ki az e helyütt oly égető hiánynak mutatkozó i v ó v i z - k é r d é s é t megoldani; s hogy a karczagiak ihatnak, — természetesen ivóvizet — mutatja azon körülmény, hogy a legczélszerübb helyütt furandó sziyattyus kút czéljából eddig is tetemes összeg iratott alá az ügybuzgó polgárok részéről. Dukál is Karczagnak a 19-ik században egy jó ivó-kut.

— *Jászberényben* e hó 14. a jászberényi dalegylet javára működvelő előadás tartatott, mely kitünően sikerült. Az ottani lap különösen kiemeli a nőegylet buzgó elnökét: S i s m i s Józsefné urnőt, Riszner Anna és Tóth Béláné urhölgyeket, valamint a férfi szereplőkről is méltánylólag emlékezik meg. Előadták Tóth Ede „Kintornás család"-ját, de a jövedelmet nem irja nevezett lap, hogy mennyi volt.

— *A jászberényi* főgymnasium VIII. osztályában e hó 11., 12., 13. tartattak meg az irásbeli érettségi vizsgálatok. A szóbeli ilynemü vizsga junius 14. és 15. tartatik.

Csodáljuk, hogy mig a gym. ifjuság juniálisának megtartási határidejét tudatták velünk, addig a fönebb jelzettekről tudositást küldeni hozzánk feleslegesnek tartották.

— *(Beküldetett.)* Kunszentmárton, 1881. május 24. Tekintetes szerkesztő úr! Becses lapjának 230. számában „Ismét egy brutalis tény" — feliratu, rám vonatkozó közleménye folytán következő soraim becses lapjában közlése iránt kérem: A z e m l i t e t t k ö z l e m é n y l é g b ő l k a p o t t és v a l ó t l a n s á g o t t a r t a l m a z. — Valóban elszomoritó jelenség az, — hogy a levelező urak a lapszerkesztőknek bennök helyezett bizalmát — nem törődve egyesek reputatiójával, — a tények elferditésére használják fel. Egyébiránt rövid idő mulva alkalma lesz levelező urnak meggyőződni arról, hogy ez egyszer dupirozva lett. Jelen sorok közlését ismételten kérve, vagyok kiváló tisztelettel: K u n a y I m r e, joggyakornok. *)

— *Rövid hirek*. G r ó f A r n i m, Poroszországnak egykor a pápai udvarnál, majd párisi német nagykövete, ki a vaskanczellárral, Bismarckkal annak idején erősen ki mert kötni, s kit ép a Bismarck akaratából jószágaitól megfosztottak s számüztek, e minden tekintetben nagy államférfi, legközelebb meghalt. — A z o r o s z n i h i l i s t á k III. Sándor czárhoz „A nép nevében", a czárnak ismeretes manifesztumára feleletül egy proklamácziót bocsájtottak ki, a végrehajtó bizottság nevében, melyben kérve figyelmeztetik a többek között, hogy a felség hallgassa meg a nép szavát s teljesitse kérését s adjon igazságot az intézményekben. — A j á s z b e r é n y i f p a r k i á l l i t á s tervező bizottsága tervezetét elkészitvén, ennek megvitatása végett e hó 22. délelőtt gyülést tartott a városházánál, mely egy 60 tagból, az egész megyére kiterjedő rendező bizottságot és a kiállitás elnökét megválasztott. — A f ő v á r o s b a n a j á r v á n y o s hagymáz betegség, a szegényebb néposztály között kiütött s eddig mintegy 400 egyén fekszik e rémitő betegségben. A főváros megtevé a szükséges intézkedéseket. — A b é k é s m e g y e i á r v i z k á r o s u l t a k j a v á r a Békés-Csabán ez évi junius 5., 6., 7. napjain „Részvét ünnepély" rendeztetik, melyen részt vesznek a bpesti nemzeti szinháztól Prielle Kornélia, Nádayné, Odry és Náday. Ezenkivül érdekes müsorral diszhangverseny is tartatik s Almássy Tihamér „Két év multán" czimü eredeti 1 felv. vigjátékát is eljátszák.

*) Ha tudositónk hamis közleményt küldött hozzánk, felette sajnáljuk. Azért kérjük levelezőinket, hogy csakis v a l ó d i tényállásról irjanak, mert az oly hirek, melyek mások erkölcsi rovására iratnak, nem kedvesek előttünk. Szerk.

NYILTTÉR.*)

I.

Nyilatkozat.

Melyszerint egyrészről alólirott Kaló Imre ügyvéd kijelentem, — hogy mindazon sértő állitásokat, — melyek a „Jász-Nagykun-Szolnok" czimü lap 1880. évi decz. 19-ki számaban megjelent nyilttéri közleményben Kiss Antal kartársam ellen társadalmi és ügyvédi életéből, felhozattak, — miután azon közleményt az ugyanazon lap 1880. évi nov. 14-én X. jegy alatt megjelent és tévesen neki tulajdonitott levél személyemet sértő hatása által támadt indignatiómban utólag téveseknek bizonyult informatiók alapján tettem magaménvá — mint ilyeneket, a nyilvánosság szine előtt ezennel visszanonom: — másrészről alólirott Kiss Antal ügyvéd is szintén kijelentem, hogy mindazt — a mit az ellenem irányzott fentebbi közleményre válaszolólag 1880. évi decz. 27-én kelt röpiratomban Kaló Imre kartársamra nézve felhoztam, — nem sértő szándék, — hanem csupán önvédekezésből hoztam fel, és mert érvelésem folyamán, habár általánosságban házasulási viszonyát is érintém, — e fölött őszinte sajnálatomat fejezem ki, annál inkább — mivel értesülésem forrását épen nevezett kartársam tévesnek igazolta előttem.

Egyébiránt midőn az egymás elleni sértő kifejezéseket kölcsönösen visszavonjuk amennyiben magunk és a hozzánktartozók jelzett közlemények által személy- és becsületben sértettek, — e fölött mindkét részről is mély sajnálatunknak adunk kifejezést és a nyilvánosság szine előtt kijelentjük, — hogy ezen sérelmi ügy közöttünk illő módon elintéztetett.

KunSzentmárton, 1881. évi május 19-én.

Kaló Imre,
ügyvéd.
Kiss Antal,
ügyvéd.

II.

Nyilatkozat.

Melyszerint alulirottak ezennel kijelentjük, miszerint a „Jász-Nagykun-Szolnok" czimü lap 1880. évi deczember 19-én és 1881. évi január 2-án kiadott számaiban megjelent nyilttéri közleményekben egymás ellen intézett — részben téves föltevés, részben pedig elkeseredettség szülte sértegetéseket a köztünk fenforgott viszonyoknak magán uton történt kiegyenlitése folytán — a nyilvánosság előtt is visszavonjuk.

Kun-Szentmártonban, 1881. május 19-én.

Kaló Imre,
ügyvéd,
Szilák János,
ügyvédjelölt

*) Az e rovat alatt közlöttekért csak a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget a Szerk.

Nyilatkozat.

A „Pesti Hirlap“ szerkesztői és dolgozótársai és a kiadó czég „Légrády testvérek“ közt ismételve fölmerült elvi differencziák következtében az alulirott egész szerkesztőség a mai napon a nevezett lap szerkesztésétől viszszaléptünk. A „Pesti Hirlap“-ot e szerint mától fogva egy teljesen uj szerkesztőség kezéből veszi az olvasó közönség s az alulirott régi szerkesztőség ezen, szellemi vezetésében uj lap tartalmáért minden felelősséget magától elhárit s kérjük a t. olvasó közönséget, hogy ezt szivesen tudomásul venné.

A jövő hó közepén kezdve „Budapesti Hirlap“ czim alatt hasonló alakban és kiállitásban s ugyanazon előfizetési áron, ugyanazon szellemben s nemzeti politikai iránynyal, pártállás foglalása nélkül s közönségünk szolgálatára politikai napilapot inditunk, melyre a régi „Pesti Hirlap“ előfizetőinek s a t. hazai közönségnek nagybecsü figyelmét és pártfogását kikérni bátorkodunk. A régi „Pesti Hirlap“ szerkesztősége összes munkatársai a „Budapesti Hirlap“ szerkesztőségének tagjai lesznek.

Kelt Budapest, 1881. máj. 26-án.

Csukássi József, felelős szerkesztő. B. Kass Ivor, főmunkatárs. Balog Pál Berényi László. Kacziány Géza. Kürthy Emil. Rákosi Viktor. Ssokolay Kornél. Dr. Wolf Vilmos.

Vizállások

1881. évi májushó 21-től májushó 28-ig.

Nap	Szolnok	Sziget	Szathmár	S.-Patak	Tokaj	Szeged	Arad	Gyoma
	0 felett meter							
21.	5.96	1.08	1.82	3.22	5.22	7.70	2.09	6.08
22.	6.02	1.03	1.70	3.02	4.83	7.72	1.75	6.05
23.	6.08	1.00	1.55	2.68	4.46	7.67	1.56	6.00
24.	6.10	1.16	1.45	2.28	4.04	7.61	1.29	5.97
25.	6.10	1.21	1.35	1.94	3.70	7.53	1.31	5.96
26.	6.03	1.13	1.45	1.44	3.42	7.48	1 39	5.92
27.	5.98	1.26	1.50	1.32	3.30	7.48	—	—
28.	5.87	1.31	1.50	1.28	3.43			

Kir. folyammérnökség.

Vasuti menetrend.

Indulás Szolnokból

Budapestre (Czegléd felé):
4 óra 54 p. éjjel gyorsvonat.
4 óra 23 p. d. u. személyvonat.
3 óra 27 p. hajn. vegyesvonat.
7 óra 09 p. este tehervonat.

Hatvan felé:
5 óra 8 perc: éjjel, 5 óra 7 percz d. u.

Arad-Temesvár felé:
10 óra 57 p. d. e., 10 óra 49 p. éjjel.

Püspökladány-Debreczen felé:
11 óra 10 p. d. e., 10 óra 21 p. éjjel, — 12 óra 18 p éjjel (gyv.)

Érkezés Szolnokba:

Budapest-Czegléd felől:
10 óra 05 percz d. e, 10 óra 15 p. éjjel, 12 óra 13 p. éjjel (gyorsv.)
Hatvan felől: 10 óra 38 p. d. e., 11 óra 48 p. éjjel.
Arad-Temesvár felől: 4 ó. 45 d. u., 3 ó. 47 p. hajn.
Püspökladány-Debreczen felől: 4 ó. 23 p. d. u. 4 óra 54 p. hajn.

Felelős szerkesztő: Pásztor Ferencz.

HIRDETMÉNYEK.

A ZIMMERMANN-féle vetőgépek

szabadalmazott három hatrázás ekék, konkolytisztitó kapák, dolgozók, gépszijjak, mogonyczövek, gépolaj, szabalm. galvanizált tüskéssodrony mindenféle keritések számára, Amerikai kukoricza morzsolók és darálók kézihajtással és lóerőre, Cséplőgépek, szelelő rostak.

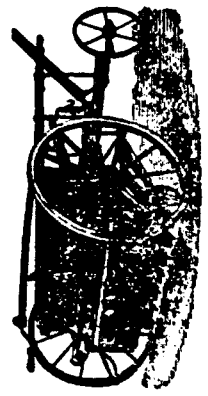

Moskovits M. és S.
Budapesten váczi-körut 47. és bárány utcza 2.
Kivánatra képes árjegyzéket bérmentve ingyen küldünk.
8—8

A sárospataki uradalomhoz tartozó és Bodrog-folyó mellett fekvő erdőkben ***3000 méter öl csertüzifa,*** legtöbb hasábfa mérsékelt áron eladandó. A fát az alsó tiszavidékre nagy előnynyel talpakon le lehet szállitani.

Arra pályázók — forduljanak az uradalmi erdészeti hivatalhoz Sárospatakon. 2—2

Mindenféle
ásványvizek
kaphatók
FEUER EDE
3—3 füszerkereskedésében Szolnokon.

Haszonbéri hirdetés.

Mező-Turhoz tartozó pói pusztán, a Bátky örökösök tulajdonát képező, a vasuti állomáshoz ***egy óra*** távolságra fekvő 388 holdat meghaladó, ***egy tagban*** fekvő birtok, a rajta levő épületekkel **6 évre, vagy több évekre,** folyó 1881-ik évi Szent Mihály naptól haszonbérbe kiadó. — A bérlet felett egyezkedhetni ***M.-Túron,*** a „Dobogó“ vendéglőben, a szállásoló tulajdonossal, vagy ottani megbizottjával.

A jövő 1882-ik évre a szükséges földmivelési munkálatok, folyó év Szent Mihály nap előtt is ***megkezdhetők.*** 3—2

Az első évi elszállitás meghaladta a 80,000 palaczk mennyiségét.

A gráczi 1880. évi orsz. kiállitáson elismerési oklevelet nyert.

ERTESITÈS.

Hazánk egyik legszénsavdúsabb savanyú vizéről a mohai ÁGNES-forràsról.

Vegyelmezése a fehérmegyei mohai ÁGNES-forrás vizének:

	1000 gramm vizben		1000 gramm vizben
Szénsavas natrium	0,04415 gramm.	Bórsavas natrium	0,00676gr.
Szénsavas kalium	0,01278 „	Kénsavas calcium	0,02297 „
Szénsavas lithium	0,00740 „	Phosphorsavas calcium	0,00015 „
Szénsavas calcium	1,22051 „	Aluminiumoxyd	nyomai „
Szénsavas magnesium	0,34241 „	Kovasav	0,06646 „
Szénsavas vasoxydul	0,00603 „	Titánsav	0,00114 „
Szénsavas mangan	0,00074 „	Szerves anyag vajsavsók(?)nyomaival	0,02398 „
Chlornatrium	0,00298 „	Szilárd alkatrészek összege	1,65108 „
Chlorammonium	0,00262 „	Szabad és félig kötött szénsav	2,80064 „

azaz 1400 köbcentiméter. A viz fajsulya 1,00461; a viz hőmérséke 11,2° Celsius (levegőé volt —2° C.) a vizből kitöduló gáz vegyalkata térfogati százalékokban kifejezve:

Szénsav	99,001%
Idegen gáz	0, 99%. mely csekély
	100,00

voltánál fogva nem volt felismerhető. 6—5

E fennebbi elemzés mutatja, hogy ezen viz a savanyu vizek között az elsök közé sorolandó. Tekintve, hogy ugyszólván csupán szénsavsókat tartalmaz, igen nagy mennyiségü szabad szénsav mellett ezen ásványviz a tiszta földes savanyuvizek közé tartozik.

Budapest, 1880. junius. Dr. LENGYEL BÉLA, m. k. egyetemi tanár.

Orvosi nyilatkozat:

A mohai ÁGNES-forrás tiszta földes savanyuviz az igazgatásom alatt lévő Rókus-kórház különböző osztályain nagy kiterjedésben alkalmaztatván, ugy az osztályos főorvosok jelentései mint saját mellbeteg osztályomon és magángyakorlatomban nyert meggyőződés alapján állithatom, miszerint kitünő hatásunak bizonyult a **légző-, emésztési és hugyszervek hurutos bántalmainál,** és azért mind azon esetekben, a hol szabadszénsav tartalmának nagy mennyisége alkalmaztatását megengedi, kiválóan ajánlható. — Budapesten, 1881 február hó 5-én.

Dr. GEBHARDT LAJOS, egyetemi tanár és a Rókus kórház igazgatója.

A **mohai ásványviz** Dr. Lengyel Béla tanár elemzése után indulva, a szénsavas földes ásványvizek közé tartozik, s annak ivásra használata alkatrészei szerint javalható a **görvélykór, tüdővész, csontlágyulás,** nemkülönben **angolkór** eseteiben. — Budapest, 1880. junius 19-én.

BALOGH KÁLMÁN, orvostudor és egyetemi tanár.

Kivonat a megyei tiszti főorvos jelentéséből. A Moha község határában fekvő s Nagyságos Kempelen Imre ur tulajdonát képező ártézi kut, a foldszin fölött mintegy fél méternyi magasságban emelkedő savanyuviz-forrás. Vizének mennyisége 24 óránként 86.4 hektoliterre, hőfoka 11.20 C. fajsulya 1.00461. A mohai savanyuviz **Dr. Lengyel Béla, egyetemi tanár ur** vegyelmezése szerint, egyike hazánk legszénsavdusabb vizeinek, s csupán szénsavas sókat tartalmazván: föltaláltatása bizonyára a már meglevő hasonló források mellett is, ugy gyógytani tekintetben, mint a közhasználat czéljából is nyereség. **Vegyalkatára nézve a mohai „ÁGNES“-forrás a Giesshübli savanyuvizhez hasonlitván leginkább, föltaláltatása nemzetgazdászati tekintetben is kiváló fontossággal bir:** rendeltetése lévén mintegy a Giesshübli savanyuvizet piaczainkról joggal leszoritani. A viz tiszta, átlátszó; hosszabb időn át üveghe zárt állapotban sem képez üledéket; nagy mennyiségü szabad szénsav tartalmának feszereje, nem engedi meg sójainak vegybomlását; ize kellemesen savanyu, tisztán használva is igen üditő; borral vegyitve élénken pezsgő, kellemes italul szolgál. A mi a viznek gyógytani hasznait illeti; kitünő haszna tapasztaltatott a **légzési, az emésztési és a vizeleti szervek hurutos bántalmainál;** bő szénsav mennyisége a **gyomor idegvégeit kellemesen** érintvén s enyhitőleg hatván azokra, a viz az **emésztési zavarokná** s a **gyomornak** az **idegrendszer bántalmain alapuló bajaibani** s jó szolgálatokat tesz; vegyalkatát képző könnyen bomló sóinál fogva, kiváló előnyöket igér a **gyermekgyógyászatnál;** a mennyiben a **gyermekek gyomorsav-tuképződését,** s ebből kifolyólag a **görvélyesség** és az **angolkór** kifejlődését megakadályozza. Átalában a **mohai „ÁGNES“-forrás** mindazon kóroknál kiváló figyelmet érdemel, melyeknél a **szervi élet támogatása** és az **idegrendszer** működésének kártalan fölfokozása kivánatos. — Székesfehérvár, 1880. május hó 13-án.

Dr. VARGA ZSIGMOND, fehérmegye tiszti főorvosa.

Borral használva már is kiterjedt kedveltségnek örvend.

Országos főraktár:

ÈDESKUTY L. magyar királyi udvari ásványviz-szállitnál

BUDAPESTEN.

Kapható minden gyógyszertárban, füszerkereskedésben s vendéglőben.

Ezen hazai vállalatot a n. é. közönség kegyes pártfogásába tisztelettel ajánlja

Mohán, 1881. év tavaszán.

A mohai Ágnes-forráskut kezelősége.

A gráczi 1880. évi orsz. kiállitáson elismerési oklevelet nyert.

Az első évi elszállitás meghaladta a 80,000 palaczk mennyiségét.

1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában Szolnokon.

V. évfolyam — 23—232. — Szolnok, 1881. junius 5-én.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél » . . 2 » 50 kr.
Negyed » . . 1 » 30 »
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenként egyszer:
vasárnap.
E lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez (Szolnok, Buzapiacz, 1396. sz.) valamint ide küldendők az előfizetési pénzek és postai felszólamlások is.

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek a szerkesztőségnél, buzapiacz, 1396. sz. a., — Makray László ur üzletében Szolnokon, és minden kir. postahivatalnál.
Kéziratok nem adatnak vissza és csak akkor fognak közöltetni, ha tudjuk kiktől jönek

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer » — — — — — — 16 »
3-szor » — — — — — — 12 »

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
A NYILTTÉR-nek minden hasáb garmond sornyi tere 25 kr.
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Lendvay-Ünnepély

Nagy-Bányán, 1881. május 29-én.

Az igaz, önzetlen hazafiui érzület, a minden szépért és nemesért buzdulni és fáradozni kész akarat erő s az akadályok sokszor óriási nagyságától vissza nem rettenő, sőt azokkal köszirtként daczoló kebel — a tisztelet és hála örökké hervadhatlan dicskoszoruját szerzi meg hőse számára.

Ha nemzetünk multjára s ebben a tudomány s művészet fejlődésére visszatekintünk; meggyőződünk ama nehézségekről, melyek az uttörök akarat erejét, lankadatlan buzgalmát próbakőre tették. Ha visszatekintünk csak nehány évtizeddel is ama küzdelmekre, melyekkel zengzetes nyelvünk apostolainak a klaszikus, az általánosan meggyökerezett latinnyelv kiszoritásában s amannak érvényre emelése- és megkedveltetésében kelle vivniok: ugy kétség kivül — a magyar nemzet örökös hálájának kell kisérnie azok emlékét, kik nem rettentek vissza a nehézségektől, hanem magasztos eszmejök kivitelében egész odaadással fáradoztak.

Ezek közé kell soroznunk Nagy-Bánya város s egész nemzetünk ünnepeltjét, id. Lendvay Márton t. (Sz. 1807. † 1858.) Egyike volt ő azoknak, kik a legnagyobb hivatással, nagy tehetséggel lépnek a nemzet napszámosai közé, a szinpadra, s kiket gyakran a részvétlenség, a több tövissel mint rózsával hintett pálya szurásai megingathatnak ugyan, de kik a hivatástól áthatvák s igy arról le nem téríthetnek, kiknek tehetségeik magasztos czélok megvalósitására, nemzeti nyelvünk egész fönségében ragyogtatására, a sziv és erkölcsök nemesitésére irányozvák.

Nem czélom Lendvaynak kimagasló egyéniségét, működését ecsetelni, ez alkalommal czélom csupán az, hogy az ünnepélyt, s az emléktábla leleplezését, melyet a hazafiúi kegyelet emelt a dicsőnek, leirjam. Ez május 29-én tartatott meg. Képviselve voltak a budapesti nemzeti szinház részéről: Feleki Miklós és Mihályffy Károly; a népszinháztól Karikás, a kolozsvári nemzeti szinháztól Krasznay Miska, a közszeretet tárgya; az irók és művészek köre: Komócsy József személyében. A fővarosból május 28-án d. u. 5 órakor érkezett vendégeket Schönherr főkapitány, a várostól ½ órányira fekvő Borpatakban üdvözölvén, a kocsik hosszú sorban roboglak be a városba. Este a gyönyörü „Széchenyi-ligetbe“ rándultak, hol Nagy-Bánya és vidéke szép közönsége öröm érzelmei közt nehány kellemes órát eltöltvén, a várva várt napra felviradandók, széjjeloszlottak.

Elérkezett május 29-ike; a nap ünnepies pompában jelent meg Nagy-Bánya festőileg szép vidéke mögött. Az utczakon kora reggel élénk mozgalom keletkezett, s bár később rövid ideig tartó esőzés állott be — mintegy az ég is megkönyezni akarván a nagy müvész elhunytát, — ½11 órára mégis nagy számmal összesereglett közönség előtt kezdhette meg Törökfalvi Pap Zsigmond járásbiró a város „Disztermében“ az ünnepelt életrajzának felolvasását, végig vezetve a művészt bölcsőjétől azon pontig, hol nagy lelke, melylyel annyiszor gyujtott és hatott, porhüvelyét elhagyá. Utána az emléktábla leleplezése vette kezdetét. A „Diszteremből“ a piaczon álló, most diszes „Szülőház“-hoz vonult az ünneplő néptömeg, hol a dalárda által „a Hymnus“ és „Szózat“ elzengése után, Feleki Miklós, a nemzeti szinház jeles tagja, elszavalta Jókai Mór ez alkalomra irt költeményét. Következett a koszoruk átnyujtása. Feleki Miklós a nemzeti szinház, Karikás a népszinház, Unger ügyvéd a szathmári működvelők és Komócsy József az irói és müvészi kör koszoruit nyujtották át a város polgármagyának. Délután 2 órakor volt a diszebéd, hol egymást érték a szebbnél szebb toasztok, melyek közül különösen kiemeljük Komócsy Józsefnek, a szabadság egyik megőszült bajnokára, gr. Teleki Sándorra mondottat, melyben Komócsy költői stilusával zajos éljenzés közt üdvözölte a derék hazafit. Másnap a kedves vendégek a föld mélyébe mentek, a bányákat megtekinteni s délután Koltóra rándultunk gr. Teleki Sándor gyönyörü fekvésü birtokára, hol a gróf ismert vendégszeretetével halmozott el, bemutatván kedves vendégeinek ereklyéit s a szobát, hol hazánk nagyköltője Petőfi Sándor nejével a mézes heteket töltötte.

Nagy-Bánya kedves vendégei mindenkor örömmel fognak visszaemlékezni a parczekre, melyeket a természet remekeivel megáldott vidéken töltöttek, kegyelettel adózván a nagy művész emlékének.

Csák Alajos.

A szenvedélyek statisztikájából.

(Három közlemény.)

II.

A legutólsó cholera járvány 180 ezeret kivánt áldozatul az emberi életből hazánkban. Az iszákosság (1871—73) csaknem azzal egyidejüleg 89 ezeret. A cholera megszüntekor tehát azt vettük észre, hogy a haza népessége, tisztán erőszakos halálozás folytán, megcsappant 269 ezer lélekkel; tehát harmincnyolczszor többel, mint amennyibe került Bosznia okkupácziója.

De az egyéni életszám csökkenése még a vagyoni és családi mizériák emelkedését is magával hozta.

A nevezett átlagos időközben az iszákosság szülte gyújtás és egyébb természeti erőszak 5 millió forintnyi veszteséget okozott a vagyoni létben. A családi élet szomoru megrendülését pedig a következő statisztikai tükör mutatja: megözvegyült 19,200 nő, árva kenyérre szorult 170 ezer gyermek.

Ily megdöbbentő adatokat szolgáltat a statisztika Magyarország multjából Magyarország jövőjének — okulásul, a zilált és legbünösebb szenvedély rabságában nyögő társadalomnak elrettentő például.

TÁRCZA.

A milliomos irnok.

— Beszély. —

Irta: Tóth Albert.

(Folytatás.)

Kivül várakozott rá azon nő, kivel a vendeglőben már találkoztunk volt.

Nyájasan köszönté az uzsorást.

— Jó napot nagyságos ur! Itt vagyok, igéretemet teljesiteni kiványa.

— Tehát kész az alkura?

— Miért ne jó pénzért!

— Adok évenként 100 aranyat; ajándék sem marad el.

— Tegyen még hozzá 100-at!

— Még száz aranyat?! Tönkre akar tenni?! — szörnyüködék az uzsorás.

— Annyit megérdemlek uram.

— De mit gondol, 200 aranyat! Tudja-é, hogy annak csak a kamatja —

— Alább nem alkuszunk! — szólt a nő és ugy tön, mintha távozni akarna.

— Legyen tehát! Megadom évenként a 200 aranyat. Viselje gondját a gyermeknek. Minden évben elküldöm ide a megalkudott évdijat. Értette?

— A mint parancsolja nagyságos ur!

A következő nap már nem vala látható Hargittay Avioston. Sietett vissza Magyarhonba.

A gyermekrablók szintén Avioston maradtak, ők is húzva évdijat az uzsorás zsebeiből.

VI.

Nyolcz év telt el a leirt események után.

Nyolcz évvel lőn öregebb a föld.

És Hegyessy Krisztina még mindig kisasszony!

Valahányszor a tükörbe pillant, mindannyiszor egy mély sóhaj tör fel kebléből.

Egy éve már, hogy visszatért eredménytelen utazásából s az óta egészen elzárkozott életet él.

Látogatókat ritkán fogad el. Csupán Hargittayt látja szivesen.

Jelenleg is egyedül van és elmereng letünt ifjuságának emlékein. Visszagondol azon napokra, midőn mint kicsiny gyermek, ruhákat szabott játszótársnéival ajándékban kapott bábuinak, és visszagondol azon boldog órákra, midőn a szomszéd kis fiukkal lakodalmasdit játszottak. Ő volt a menyasszony, tarka virágokkal körül keritve homloka; völegénye pedig a csinos Bodor Vilmos a szomszédból, ki őt „kis annyukom“-nak szóllitotta.

Ah, azok voltak a boldog idők!

És most?! . . .

Most rideg és egyhangu az ő élete. Egykori játszótársnéi, a kedves Vilmos, s utánnok édes jó szülői rég elhaltak már; csak ő maradt életben; csak ő, kinek legelébb sirba kellett volna szállnia!

Mialatt igy gondolkozék, belépett a komornyik egy levéllel kezében; de látva, hogy urnője mennyire el van merülve gondolataiba, nem zavarta őt, hanem letéve azt egy asztalkára, csendesen távozott.

Sok időbe került, mig észrevette Krisztina a levelet. Mialatt olvasó arcza fokozatosan felderült s a végén örömmel kiálta fel:

— Hála istennek; igy még boldog is lehetek!

Azonnal megparancsolá a kocsisnak, hogy készüljön, egy levelet fog vinni Hargittay Ákos urnak.

Maga pedig illatos papirost véve elö, megirá a levelet, mely egy fél óra mulva már Hargittay kezében volt.

Ákos ur a levelet elolvasva, a kocsiba veté magát s a következő perczekben már közel jártak Hargittayhoz.

Midőn megérkezett, Krisztina várt már reá s nagy sebbel-lobbal hurczolta fel az uzsorást első emeleti kedvencz szobájába.

Hasztalan kiabálta Ákos ur, hogy legyen kiméletes a kisasszony tyukszeme iránt, Krisztina most nem hajtott rá, hanem ragadta magával karon fogva. A terembe érve lenyomta egy székbe a sebes menetetésben elfulladt uzsorást s az orra elé tartva a kapott levelet, szóllt:

— Olvassa kérem, igen érdekes!

— Azonnal édes kisasszony; de engedje meg, hogy előbb kipihenjem magamat! válaszolt a lihegő uzsorás, kinek ugy látszik, nem volt gyermekjáték negyvenöt lépcsön rohanva jönni fel.

(Megjegyzendő, hogy legutóbbit alálkozásunk óta derekasan megbizott és egy tekintélyes hasat eresztett Hargittay Ákos ur.)

— Kipihente már magát Hargittay ur? kérdé Krisztina néhány percz után.

— Készen vagyok! felelt röviden az uzsorás. Kiváncsi volt megtudni, ugyan mi lehet abban az ördöngös levélben? . . .

Ezeket olvasá belőle:

„Igen tisztelt nagyság!“

„Ezennel vagyok bátor egy igen fontos ügyben értesiteni, mely nagyságát, éppen ugy mint Hargittay Ákos urat a legnagyobb mérvben érdekli.

„Én, mint a bold. nagys. Hargittayné asszonyság egykori gyárfelügyelője, a napokban fogadott pinczérem-ben az elrablott kedves Hargittay Jenöre ösmertem! . . .

— Jaj!! kiáltott fel itt az uzsorás, kiejtve a leve-

A fentebbi számadatok nem tulzottak, hanem roppant dimensióikkal épen arra vallók, hogy valami rothad Dániában . . . hogy a magyar nemzet erőben és számban ijesztően megfogyatkozott, socziális és familiaris hatalma nagyon megrendült. S a baj annyival veszélyesebb, mert már idült s mélyen gyökerező; oly mélyen, hogy már a nemesebb részek megtámadása is nagyon félelmetessé vált.

Ily universális jellemü és terjedelmü baj puszta létezésének konstatálása már elég nagy ok volna arra, hogy ellene az egyesült magán erő sikra szálljon. Ott azonban, mint a mi szegény hazánkban is, hol a kóros szenvedély szülte baj és nyomor szinte feneketlen rákfenévé mérgesedett már el a nemzettesten, a legsürgösebben tenni kell. Tenni óvólag és mentőleg. Tenni a magán- és közerő egyesült hatalmával; tenni érdektelenül a nemzet legfőbb érdekeért — az anyagi és erkölcsi létérdekért — tenni szenvedélyesen a szenvedély ellen.

De hogyan? ki legyen a kezdeményező?

Társadalmi úton maga a társadalom.

Kulturális életünk története bizonyitja, a „legnagyobb magyar" élettörténete fényesen hirdeti, hogy a nemzetboldogitó eszmék társadalmi uton realizálódtak, és egyleti endosmozis folytán szivódtak fel a nemzet életereibe. Az erők és eszmék egyesitését, izmositását a tettek mezején asszocziácziók és közvállalatok foganatositották. Munkás és hivatásos egyletek müvelték meg a sivár talajt s készitették elő, tették alkalmassá az állam vetőgépének és boronájának kényelmesebb megmunkálására.

Én tehát a napról-napra mindig nagyobb körben és mélyebben térthódító immorális szenvedély, az iszákosság legfoganatosb reakcziójául a társas egyesülést, jelesül a mértékletességi egyletek szervezését tekintem és vallom.

Még pedig addig is, amig ez irányban az állami törvényes intézkedés bekövetkeznék, a társadalmi kitünőség alapján kiket tekintek én ez, egyelőre tisztán, társadalmi törekvés hivatásos letéteményeseiül, illetve zászlóvivőiül?

Megmondom azt is.

Nemzetünknek van egy osztálya, mely önálló nemzeti és állami életünkben, a szellemi és anyagi téren egyaránt, nyolcz századon át nagyszerepet játszott s melylyel éppen ezért a nemzet belélete annyira egybeolvadt, hogy nélküle magyar népet képzelni nem is lehet. Ezen osztály a magyar Klérus. Ez birja még legnagyobb mértékben a nép bizalmát, ennek még leghüségesebb alattvalója hazánkban a nép; és mert a Klérus müveltség és vagyoni tekintetben is fölötte áll a népnek, kötelessége az ö hüséges és bizalmas alattvalójának, a testi és lelki elnyomorodás alatt nyögő népnek segélyére lenni, azt felvilágositani, képezni és biztos vesztének utját állani.

E viszonyból kifolyólag a Klérus mulasztásai óriási felelősséggel járnának s talán nem tulzok, ha azt mondom, hogy nemzetünknek számban való megfogyatkozása s anyagi tönkrejutásáért a magyar társadalom itélőszéke őt fogja majd első sorban felelősségre vonni.

Nem mondtam én ezzel ujat, legfeljebb csak Magyarországon szokatlant. Minden gondolkozó főnek nolens-volens meg kell ez állitás igazával barátkoznia. Aki a lelkiekben nevelő, tanitó, itélő-biró, miért ne lehetne az ez irányban az anyagiakban is. Csak akarat és emberszeretet kell hozzá. Hiszen Irlandban is, hol a szóban lévő mértékletességi ügy más országokhoz viszonyitva, még a legjobb ellátásban részesült, egy papban, a nagyhirü ferenczrendü szerzetesben, Mathew páterben, üdvözli a kezdeményező, buzgó apostolt. És nem egy példa mutatja, hazánkban is, hogy azon községben és egyház községben, ahol a pap magasztos hivatásának öntudatos és teljes magaslatára emelkedett, az egy ember buzgalma és ügyszeretete ugy szólván a semmiből, a becsületes munka és takarékosság által, gazdaggá tette az egész közületet.

A jó pap tudja legjobban: mily módok és eszközök állanak rendelkezésére és hogy milyeneket teremthet még meg fentebb érintett czélja kiviteléhez. Ha tud és tudott hivői között alakitani vallásos szinezetü társulatokat, ima egyleteket, olvasózók társulatát, alamizsnát osztó és egyébb pietisztikus egyleteket, miért ne tudná és miért ne birná összehozni őket izmos karokkal, erős akarattal a takarékosság erényének kultiválására; — miért ne birhatná nyomós érvekkel meggyőzni őket, okos szavakkal felvilágositni édes mindnyájokat a takarékossági, általász mértékletességi egyletek korszerü horderejüsége felől? Nyerjen meg a jó ügynek csak tiz egyént; ebből a tiz egyénből neveljen buzgó apostolokat, kikkel együtt azután kövesse Krisztus példáját! Krisztus megváltotta, tanainak magasztos eszméi által boldoggá tette az emberi nemet. — ök váltsák meg buzgalmuk által és tegyék boldoggá „per eminentiam" a községet! Ha azután az ily törekvések egyelőre csak tisztán palliativ eszközök lesznek is, többet érnek a semminél.

Az ily törekvés palliative eredményezni fogja először is a szeszesitalok mértéktelen használatának korlátozását; s mivel a szeszes italok fogyasztásának emelkedésével párhuzamban szaporodik az ongyilkosság száma: leszállitja azt az óriási számot, melyet első czikkem elején — fajdalom — 25 ezerrel kellett jegyeznem; azután meg okszerü életrendhez szoktat, mely az ember anyagi és erkölcsi boldogulásának a „conditio sine qua non"-ja.

Igen, tüzzék ki a zászlót a jó papok mindenfelé, melyre irják föl nagy elődjük Mathew jelszavait: „mértékletesség, házi jólét!" mi majd azután azt a boldogitó állapotot fogná nálunk is teremteni, kivált az állam hathatós gyámolitásai mellett, aminek a szent neve: „nemzeti függetlenség!"

Hogy végre mi lenne e szenvedélylyel szemben az állam föltétlen tisztje — arról majd jövő czikkemben.

Dongó Gy. Géza.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Megyei közgyülés.

(Vége.)

A megyei alispánnak az árvizveszélyről előterjesztett jelentéséből megértettük, hogy az idei áradások nagysága minden eddigi magasságot meghaladott. Minden ponton, minden egyes gáton a hosszantartó árvizveszély alatt a legmegfeszitettebb erő és lankadatlan kitartással kellett védekezni, a hol a viz kiszakadt, az emberi és állati élet mentése, valamint az ingó vagyon biztonságba helyezése iránt volt intézkedés, téve. Mély hálával emlékezik meg a közm. és közl. miniszter Ordódi Pál ő nmga érdemeiről, ki a védekezést vezető vészbizottság és egyes önállólag intézkedő tisztviselők kérelmét a legnagyobb készséggel rögtön teljesitette, gözhajót küldött, a távirda huzalt T.-Roffig felállitotta. A megye közönsége ezekért háláját feliratban fejezi ki.

Ezután előadja a részletes védekezést. A központban ideje korán megalakitotta, a megyei tisztikarból, az állandó vészbizottságot, tette ezt nem azért, mintha az intézkedésekért a felelősségét oszlatni vagy gyengiteni akarta volna, de mert a székhelyeni maradása ép a védekezések miatt bizonytalan lévén, gondoskodnia kellett, hogy távozása esetére az ügyekkel minél többen behatóan megismerkedjenek, s netalani helyettesitése, az intézkedések összhangját és gyorsaságát pillanatig se zavarhassa meg.

Gondoskodása hamar bizonyult be czélszerünek, mert neki a veszélyeztetett taskonyi és mirhó töltésekhez kelle sietnie, ekkor az elnökséget a vész hirére megyéjébe sietö ügybuzgó és tevékeny főispánunknak adta át. Teljesen méltányolja érdemeit, midön elmondja azon ismert tényeket: mily feláldozó buzgalom és odaadással vitte ő mga e terhes állás teendőit, a szó teljes értelmében, éjjel és nappal szakadatlanul, de egyszersmind lankadatlan erélylyel is. — A vész hirére mint sietett a veszélyeztetett helyekre intézkedni, buzditani a csüggedőket; valóban igazán megérdemelte a lelkes éljeneket, melyek a jelentés ide vonatkozó része olvasásakor felhangzottak. — Kiemeli még Mojsisovics kir. főmérnök és Hajdu Sándor m. jegyzőt, ki Mezőtúr védelmével volt megbizva s terhes feladatát a legjobb sikerrel oldotta meg.

Elsősorolván a védekezésnél segédkezet nyujtó és eljáró hivatalok és közegeket, a közgyülés kitüntetés végetti felterjesztésre ajánlja gr. Batthyány József főispán ur ő mgát, többek indítványára a magának ujabban is nagy érdemeket szerzett m. alispánt, Sipos Orbánt, ki nem csak egyes helyek, de egész vidékek megmentője gyanánt ünnepeltessék, ezért, a közgyülésben méltó ovátiokkal illettetett, továbbá Hajdu Sándort és Mojsisovics Vilmost.

Jkönyvi köszönet szavaztatott meg:

A magyar kir. államvasutak szolnoki felügyelőségének.

Szolnok és Tápió-Györgye, boldogházi állomások főnökeinek;

a megyénkben lévő összes távirda hivatalok igazgatóságának s községeknek;

a 69-ik gyalogezred itt működött két századának, különösen a vezénylő Zechmeister János kapitány, Lissek Arthur, Vischtián Antal hadnagy uraknak;

a II-ik mérnökkar ezrede százada, különösen a vezénylő Steindl Rudolf százados urnak, s jelenvolt két hadnagynak az illető ezred parancsnokságok utján.

Alattyán, Jánoshida, Alsó-Szt.-György község elöljáróságainak.

Halmay József szolgabiró s Baczó Frigyes kir. főmérnök urnak.

Losonczy Mihály társulati elnök urnak.

Bárczay Gyula főszolgabiró s Bojonszky János társulati mérnöknek.

A török-szt.-miklósi társulat közegeinek.

Szilágyi Gusztáv társulati mérnöknek a Fegyvernekszakállasi társulatnak.

Benkó Albert, Szombathelyi Endre szolgabiráknak.

A kunszentmártoni vészbizottság elnökének Nagy Géza polgármesternek s Szilárdfi Jakab városi mérnöknek.

Bolváry Antal mezőtúri polgármesternek s a városi hatóság vészbizottság tagjainak.

A központban működött vészbizottsági tagoknak: Kerek József főjegyző, Nagy Ferencz t. főjegyző és Kerekes Géza megyei jegyzőnek, — végre

Dévaványa község elöljáróságának.

A kaszárnyaépités ügyében tett előterjesztés tudomásul vétele mellett utasittatott a küldöttség, hogy Szolnokon alkalmas terek megvétele iránt bocsájtkozzék alkuba s a szerződést jóváhagyás végett mutassa be. A katonai beszállásolási törvény ez iránybani sürgös intézkedést előirja, kell tehát, hogy a küldöttség erélyes munkára nyerjen utasitást.

Közmunka ügyeink állapotáról szólló jelentés bármi szépen hangzott is, nem elégitett ki, sok a tenni, csinálni való, kevés hozzá a pénz, anyag meg, hacsak sarat nem értünk alatta, — nincs, — avagy csak nagy költséggel szerezhető. — Alkalmi volt Kerekes jegyző felszólalása, melyben utalt azon rendezetlen viszonyra, mely a közigazgatás és m. kir. államépitészeti hivatal közt van. — A szabályozás iránt beható intézkedés tétetett.

A simai fok kérdése majdnem állandó száma minden közgyülési tárgysorozatnak, sok küzdelem folytattatott már e foknak kinyitása végett, erélyes hangu feliratok küldettek a közlekedési miniszterhez, mig végre megérkezett a leirat, mely szükség esetén megengedi a fok kinyitását a Hortobágy és Berettyó vizek lebocsájtása czéljából, ámde oly szigoru és költséges feltételekhez köti, melyek teljesitése jó eleve meggondolandó, vajjon a nyerendő haszon arányban lép-e az áldozattal? Pap Elek inditványa folytán, tekintettel a Mezőtur alatt összetorlódott roppant viz mennyiség leeresztése végett a turfőnél eszközlött csekély átvágásra, elhatároztatott, hogy m. alispán megbizatik, tegyen lépéseket az átvágás kibővitése iránt.

Gyakori a megyei közgyüléseken valamely puszta önállósitása érdekében kérvényezés s ebből kifolyó tárgyalás. Az 1871: XVIII. t. cz. megengedi az önálló pusztai minőséget, a kérvényekhez tartozó puszták birtokosai e törvényre hivatkozva, jogukkal kivánnak élni, tekintet nélkül arra, vajjon a magában maradt község képes lesz-e az igazgatás nagy költségeit elviselni s fennállni. Igen helyesen jar el tehát a törvényhatóság, ha az ily kérdéseket a legbehatóbban tárgyalja és itéletét csak a legmegdönthetlenebb indokokra alapitja. Beniczky Géza p.-homoki birtokos ily nemü kérelmével elutasittatott. P. Tomaj önállósitását azonban m. kir. belügyminister ur is jóváhagyta.

Hasonlókép jóváhagyatott a volt jászkun-kerületek közös vagyona felosztására vonatkozó egyezség. — E tárgyalásból kifolyólag a Jászberényben levő székház tulajdonjogának a kir. tvszék tulkapásaival szemben erélyes intézkedések tétettek.

Élénk és hosszas vitára nyujtott alkalmat Hódmező-vásárhely megkeresése az iránt, hogy az egy évi önkéntes, katonai szolgálat kedvezménye az iparos és kereskedő ifjakra is terjesztessék ki. Megindította a vitát Lengyel Antal biz. tag. s a szolnoki ipartársulat sok érdemü elnöke, ki az átiratot az állandó választmány véleményével szemben pártolta. — Szépen gondolt és elmondott, igaz érvekben gazdag beszédje sem volt képes azonban a közgyülést más nézetre terelni s igy az áll. vál. véleménye fogadtatott el.

Lengyelnél e közgyülésen sokkal szerencsésebb volt Széll Farkas régészünk, karczagi kir. tszéki biró s biz. tag, ki a Gyárfás István „Jászkunok története" cz. művét, hatalmasan apellálván arra, hogy nemcsak nevében, de történelmében is él a nemzet: köz költségen leendő kinyomatásra lelkesen ajánlata, s ajánlotta nagylelkesedés közt el is fogadtatott.

Röviden ezekben szoritjuk össze közgyülési tudositásunkat, noha, ha lapunk tere engedné, arra bővebben is kiterjeszkedünk vala.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI ÜGYEK.

— *Megyénk kir. tanfelügyelője*, a megyei hivatalos közlönyben értesitette a községi elöljárókat, miszerint a vallás- és közoktatási miniszter rendelete szerint a f. évi nyári szünidő alatt csak Budapesten fog népiskolai tanitók számára tornászati póttanfolyam tartatni, a Duna balpartján, a nemzeti tornaegylet csarnokában és a Duna jobbpartján, az I. kerület Krisztina városi tornaegylet csarnokában, külön-külön. Mindkét helyen felvételtik 60 tanitó összesen, kik 80 frtnyi fejenkénti segélyt kapnak, melyből az utazási költség is fedezendő. (Hát akik messze utról mennek el, ugyanannyit kapnak, mint a promontóri tanitó, hová a főváros csak egy bakugrás? Szerk.) A tanfolyam 6 hét tartamú, s felvételnek oly tanitók, akik a tornászatban még kevés jártassággal birnak, de idös tanitók nem vételnek fel. (Nem is igen van azoknak erre kedvük! Szerk.) Felszerelt kérvények e tárgyban a kir. tanfelügyelőség utján Békey Imre fővárosi kir. tanfelügyelőhez nyujtandók be, ki esetleg, a szükséghez képest, további felvilágositást is fog adni.

*

— *A nyári iskolai szünidő alatt*, a vallás- és közoktatási minister rendelete szerint 6 heti póttanfolyam tartatik a magyar nyelvet nem biró tanitók számára: Szombathelyen, Győrött, Léván, Sárospatakon, Sopronban, Marmaros-Szigeten, Baján, Aradon, Kolozsvárott, Zilahon, Déván és Székelykereszturon. E tanfolyamban résztvevő tanitók 70 kr. napi dijat húznak. Ezen rendeletre két megjegyzésünk van: első a 70 kr. napi dijra vonatkozik. Ugyanis mig Magyarországon, épen az időben,

---

lat kezéből és testének egész tömegével székébe rogyott vissza; de oly szerencsétlenül, hogy a szék azon pillanatban feldőlt s a szoba padlózatára hanyatt vágódott, még pedig ugy, hogy kezei-lábai az égnek meredtek, mintha segedelmet akarna tőle kérni.

— Mi lelte önt az istenért?!

Az uzsorás föltalálta magát.

— Semmi, már egészen semmi kisasszony — szólt feltápászkodva iszonyu erőfeszitésekkel. Már jól érzem magamat. Gyakran szoktak mellszurásaim lenni, hasonlók a késszuráshoz; ez gyötört e pillanatban is.

— De ha már jobban van, sziveskedjék végig olvasni!

Ákos ur fölvette az elrepült levelet s még e pár szót olvasá ki belőle:

„Kérem azért: siessen a feltalált gyermekért!"

alázatos szolgálja:
Karint Géza,
aviosti vendéglős.

— Igaz volna ez kisasszony? kérdé tettetett örömmel az uzsorás.

— Én bizom benne. Mért állana neki érdekében irányomban álhireket közölni?

— Legyen meggyőződve kisasszony, leglőbb óhajom a kis Jenőt ismét körünkben láthatni!

— Jöjjön velem Aviostba! válaszolt kitérőleg Krisztina.

— Mint a kegyed utitársa?

— Igen, igen, mint utitársam. Mert lássa Hargittay ur, én mint gyenge teremtése az istennek, nem merek egyedül vállalkozni ily nagy utra; szükségem van egy bátor férfiura, ki oltalmazzon engemet.

Ákos ur pedig a mint önnön becses személyét bátor férfiunak hallá czimezni, kivető mellét és ezt mondá:

— Én leszek a kisasszony oltalmazója!

(Folyt. köv.)

a napszám 1 frt 50 kr. 2 frt., addig az a szegény tanitó, ki tán lelkéből kivánja elsajátitani a magyar nyelvet, csak részben is, 70 krt kap, melyből röviden szólva: jól sem lakik egy napon; hát a szállás, hát a 10 hónapon elcsigázott lélek kellemes szórakoztatására mi jut? s mi jut az otthon éhező családnak, mig az apa a haza javára magyarul tanul? Tehát hazánkban a napszámosnak is jobb dolga, több fizetése van, mint a nemzet sarjait nevelő tanitóknak. Másodszor: ha már ily póttanfolyamok tartatnak, hol magyarul kell tanulni, amit igen helyeslünk, hát ne német, tót és oláh ajkuaktól túlnyomóan lakott városokban tartassanak, hol az előadás után ismét ugyanazon nyelvüekkel beszélhetnek, hanem mint N.-Körös, Kecskemét, Félegyháza, Szolnok, Jászberény s hasonló, tisztán magyar ajku városokban, hol a tanórák után is kényszerülve lennének az illetők törni a magyar nyelvet, mivel más ajkút, keresve sem találnának. De hát ezzel, ami általános szempontból nem látszik lényegesnek, azonban a gyakorlati oldalát véve a dolognak, nagyon is lényeges: mit törődünk mi? Elég, ha a vonatkozó miniszteri határozatok meddő szabályszerüséggel foganatositatnak s ezzel punktum.

*

— *Déva-Ványáról* tudósitanak bennünket, miszerint az ottani ref. hitközségi iskolaszék meg van ugyan választva — elvben, hanem annak megalakulásáról és müködéséről mit sem tudnak, pedig hogy mily fontos egy iskolaszéknek feladata, láthatni abból, miszerint D. Ványa községben nagyon sok azon tankötelezettek száma, kik semmi oktatásban nem részesülnek, és akik egy lelkiismeretes, ügybuzgó iskolaszék közremüködésével a törvény kivánalma szerint — nem nőnének fel, mint a szalma. — Felhivjuk ennélfogva az erélyes tanfelügyelő ur figyelmét, miszerint az illetékes egyházi főhatóság utján az elvben létező iskolaszéket kötelességének pontos és lelkiismeretes teljesitésére szoritsa.

*

— *Jászberényben* Riszner József es neje nyilvánjogu VIII osztályu felsőbb leánynevelő- és tápintézetében a vizsgálatok következő rendben tartatnak meg: Junius 1-én délelőtt: hittan-biblia, egyháztörténet és szertartásban — minden osztályban. 18-án délelőtt az 1. és 2-ik osztályban minden egyéb tantárgy, a többiekben földirat és egyetemes irodalom. 21-én természettudományok, német és franczia nyelv, minden osztályban. 23-án anyanyelvtan és irodalom, számtan, történelem és alkotmánytan, széptan. Végre délután négy órakor zárünnepély: zene, müének és szavalat bemutatásával. Rajz és munkakiállitás egész napon át. Ezen vizsgálatokra a m. t. szülőket és rokonokat, valamint a nőnevelés minden barátját tisztelettel meghivják az int. tulajdonosok.

— *A selyemtenyésztés ügyét* a kormány az újabb időben terjeszteni ohajtván, e megye kir. tanfelügyelője a városi és községi előljáróságokat fölhivta, miszerint a tanuló-ifjusággal ezen, a nép anyagi erejét emelni czélzó gazdasági ágat gyakorlatilag is kezeltessék. Jászapáti ról vettük azon örvendetes tudositást, hogy Vaszary György ügybuzgó ottani tanitó az ebbeli oktatást magára vállalta és hogy a tanitónak egy oly helyre leendő kiküldetése terveztetik, ahol a selyemtenyésztés nagyobb mérvben honositva van. Valóban örvendeni lehet, ha községeink az ily hasznos eszméket lelkiismeretesen felkarolják és reméljük, hogy nem sokára azon értesitést veszszük, mikép vagy a tanitó, vagy más illetékes egyén a czél valósitása végett a reá nézve megtisztelő kiküldetést rövid időn foganasitja, — reméljük ezt annál inkább, mivel Király Alajos szolgabiró ur személyében a népnevelés hathatós támaszt bir.

*

— *Tisza-Sasról* irja r. levelezőnk: Mult hó 29-ik napján tartatott meg községünkben a lelkész választás, nagytiszteletü Varga József t.-kürti lelkész és Szilassy Pál m.-túri ügyvéd urak elnöklete alatt, mely alkalommal tiszt. Sarkadi Nagy Imre m.-túri s.-lelkész, — ki községünkben is, kevés ideig s. lelkész volt, 121 szavazattal, Györgg Ferencz itt működött időközi lelkész 17. szavazata ellenében, nagy lelkesedéssel megválasztatott. Biztos hisszük tiszt. Sarkadi Nagy Imre urról, hogy azon várakozásnak, melyet a nép bizalma bele, helyezett, tökéletesen megfelelend. — De elvárjuk azt is, hogy a debreczeni iskola részére, régebben fennálló 400 frt egyházi tartozást, melynek törleszthetése miatt, a lelkész választás, elhalasztása a nt. Egyházmegye által, fél fizetés mellett, az egyház község kérelmére, engedélyeztetett, és biztos tudomásunk szerint 500 frt folyt be fele részben, a lelkészi fizetés javadalmaiból, az Egyház pénztárába, Körösi Lajos gondnok által. — ki elég könnyelmü volt annak kifizetését eddig is elhanyagolni, daczára annak, hogy módjában lett volna — kifizetteti, illetőleg a kifizetést eszközli. Adja Isten, hogy benne helyezett reményünkben ne csalatkozzunk! Több választó.

*

— *Meghivó.* A tiszazugi (czibaki) tanitói kör folyó év junius 11-én Kunszentmártonban fogja rendes ülését megtartani, melyre a tisza-zugi tanitó urakat, a kör tagjait és tanügybarátjait tisztelettel meghivja az elnökség. Tárgyak: 1. Beszéd értelem gyakorlatok a galambról, előadja Balga Lajos ur, az első leány osztályban. 2. Netáni észrevételek a gyakorlati előadásra. 3. Alulirott értekezik az alkotmánytan tanitásának módszeréről. 4. Vékony István ur értekezik a népiskolai fegyelemről főbb vonalokban. 5. Elnöki előterjesztések 6. Az alapszabályok értelmében az alelnöki szék betöltése. 7. A kunszentmártoni népiskola tanszereinek megtekintése. 8. Inditványok. Kelt Kunszentmártonban, 1881. május 31-én. Veress János, körelnök.

Statisztika.

— Május hóban Jásznagykun-Szolnok-megye közigazgatási igtató hivatalába érkezett összesen 1530 ügydarab; a közigazgatási bizottsági igtató hivatalba pedig ugyanazon hóban érkezett összesen 177 ügydarab.

— *A szolnoki kir. járásbiróság* ügyforgalma f. évi május hóban. Polgári igtató hivatalba érkezett 590 beadvány: fenyitő igtatóba: 341; telekkönyvi igtatóba: 373: kisebb polgári ügyek igtatójába: 35.

— *Birtokváltozás.* A szolnoki kir. járásbiróság területén létező községek birtok változási viszonyai 1881. junius 1—2-ik napjain:

Junius 1. Szolnokon: Goldstein Lipótnak két kisföldje Pápai Antal és Hruska Józsefre 300 frt értékben. — Törökszentmiklóson: K. Szilágyi Sándor és neje háza Fehér Ignácz nevére 200 frt értékben; Kiss Péter Lajos háza Bodnár József és nejére 200 frt; Veres Márton háza Lukács Mihály és nejére 400 frt; Markot Vendel és neje háza Libor Imrére 500 frt; özv. Libor Józsefné szőlleje Libor Imre és Libor Józsefre 20 frt értékben.

Junius 2. Szolnokon: özv. Varga Szegedi Mátyásné felerész háza Dávid Józsefnére és Varga Szegedi Apollóinára, ajándékozás utján. — Vörös Mihály és neje háza Fancsali Jánosné és nejeire 175 frtért; Farkas Anna férj Bocsa Antalné kisföldje Juhász Évára 150 frtért; Mihályi János háza és ⅛-ad telekföldje ifju Mihályi János és nejére atruházás utján; Fekete Andrásnénak ¼ telke Szabó János és nejére 600 frtért.

Követválasztási mozgalmak megyénkben.

A szolnoki választó kerület függetlenségi pártjának jelöltje Polonyi Géza, mult vasárnap tette meg a jászsági községekben körutját s tartá mindenütt programmbeszédét. Kis-Éren Kürg Albert megye bizottsági tag s birtokos élén nagyszámu választó közönség fogadta a jelöltet, kit nagy tüntetéssel fogadtak ugy itt, mint Ladanyon és Alsó-Szentgyörgyön. Az elmondott programmbeszédet mindenütt nagytetszéssel fogadták.

*

Jászberényben, mint közvetlen forrásból értesülünk, Hegedüs Zsigmond, az ottani kir. törvszék elnöke, a kormánypárt részéről nem fog föllépni s igy eddig if. Tarnay Károly, a függetlenség renegát jelöltje eddig egymagában áll.

Két papirszeletet találtunk, az egyiken ez áll:

Horánszky lesz a követünk,
Ennél jobbat nem tehetünk.
Ő az igaz, ő a dicső,
Megmutatta ezt az idő.

A zászlók is ezt lobogják,
Öreg, ifju ezt dalolják:
Horánszky lesz a követünk
Kormánypárti nem kell nekünk!

Se kormánypárt, se független,
Az adóztat, ez hitetlen;
Csak az lehet ami javunk,
Ha Horánszkyra szavazunk.

*

A másik nóta meg ez:

Szabadság és függetlenség,
A választók ezt kövessék.
Aki igaz, aki magyar,
Az függetlenségit akar!

Ez a kettő, ami éltet,
Ez védi a magyar népet;
Habarékpárt nem kell nekünk:
Polonyi lesz a követünk —
Éljen a haza!

Tessék belőlük választani.

Helyi hirek.

— *Pünkösd ünnepe* a keresztyén világ egyik legszebb napja, melyen visszaszáll lelkünk, a hit világán keresztül, az apostolok idejére, kiknek a megváltó az erősség és világosság szentlelkét elküldeni megigérte volt s az e napon reájuk is szállott. A vallás és boldogitó hit dolga ez, — a gyakorlati élet emberének is van azonban e napon oka a szentlélek jövetelére gondolni, mely — ha az akarat erő mindinkább hatványozódik lelkében — a szentlélek őt is megszállja igy. Buzditó példaként közöljük mai számunk élén Lendvay ünnepélyét, ép azért, mert ő is azok közé tartozik, kiket a lelki akaraterő emelt oly magasra, hol reá, nevére és emlékére, a dicsőség napja ragyog. Pünkösd napján gondoljunk arra, miszerint életfeladatunkat csak ugy tölthetjük be hiven és pontosan, ha tetteink utján a becsületesség, akarat és erély szentlelke vezérel bennünket, miként vezérelte az apostolokat, hirdetvén az eget földet áthidaló, világhódító isteneszméket.

— *Postahivatalunk* f. hó 1-től kezdve állami kezelés alá vétetett s annak vezetésével, mint főnök, felsőbb hatóságilag Sztankovics János m. kir. postatiszt ur bizatott meg. Közönségünk egyrésze, ki az itteni régi rendszerhez volt szokva, miként tanui voltunk, türelmetlennek látszik azért, hogy a postahivatal délutáni órákban csak ½3 órakor nyittatik ki, ám ugyanekkor más oldalról feledi azt, hogy a délelőtti órákban 8-tól 12½ óráig van nyitva a hivatal, tehát amit a vámon elveszitünk, megnyerjük a réven. Tájékozásul közöljük a hivatalra vonatkozva, a kir. postaigazgatóság $\frac{666}{1881}$. számu rendeletét, mely közönségünket teljesen tájékozza. „A szolnoki kir. póstahivatal f. év junius hó 1-én kincstári kezelés alá vétetik. Ezen naptól kezdve a mellett, hogy a szolnoki kir. póstahivatal a pósta kezelés minden ágával foglalkozik, a kincstári póstahivatalokkal való forgalomban 1000 frtig terjedő közönséges, és 500 frtig terjedő távirati utalványok felvételére és kifizetésére, valamint 500 frtig terjedő utánvételek közvetitésére hatalmaztatik fel; ezen kivül Budapestre (főposta) és Bécs városba 5000 frtig terjedő közönséges utalványokat vehet fel. A kézbesitési szolgálatot ezen kincstári póstahivatalnál f. év junius 1-től kezdve kir. póstahivatali szolgák látják el; és pedig a levélpóstai küldemények kézbesitése — kivéve a hirlapokat — teljesen dijmentesen történik. A hirlapokat a czimzettek megbizottjaik által továbbra is dijmentesen elvitethetik a póstahivataltól, az esetben pedig, ha ezeket kézbesittetni kivánják havonkint 15 kr hirlap kézbesitési illetéket tartoznak előleges negyedévi részletekben fizetni. — A kocsipóstai küldemények kézbesitése a szabályszerü kézbesitési dijak lefizetése mellett teljesittetik, megjegyezvén, hogy a pénzes levelek a czimzettek lakásán fognak kézbesittetni, mig a szállitmányok beérkezéséről a czimzett a szállitó-levél kézbesitése mellett értesittetik; kisebb terjedelmü és sulyu-szállitmányok azonban a czimzett lakásán fognak kézbesittetni — Pénzes levelek és szállitmányok kébesitéséért 3 kr, ellenben a szállitmányok szállitó levelének kézbesitéséért 2 kr, kézbesitési, illetőleg értesitési dij fizetendő. — Azok ellenben, kik küldeményeiket nem levélhordók által kézbesittetni, hanem a megbizott küldönczük által a póstahivataltól óhajtják elvitetni, havonkint 1 frt fiókilletéket tartoznak fizetni. Budapesten, 1881. május hó 25."

— *A Horánszky-párt* mult hó 29-én délelőtt a „Magyar Király" ebédlő termében Horánszky Nándor képviselőjelölt részvevése mellett értekezletet tartott, melyen mindenek előtt egy 200 tagból álló bizottság választatott. Ennek megtörténte után egy szükebb körü végrehajtó bizottság alakittatott, melynek elnöke dr. Schreiber Lőrincz, jegyzője: Elek Dávid, alelnökei: Lengyel Antal és Rédl János. E bizottságok megválasztása után Horánszky Nándor ur csinos kis beszédet mondott, melyben rövidesen ismételte azt, amit már az e hó 15-én tartott programmbeszéd alkalmával tőle hallottunk és melyben még arra is kiterjeszkedett részletesebben, amiről programmbeszédjében csak említést tön. — Az értekezleten, mintegy 60—70 választó polgár jelent meg, kik Horánszky urat időközönként igen lelkesen éljenezték.

— *Nagy Gyula*, helybeli ügyvéd ur, kiről a „Lehel-Kürt" mult száma azon hirt hozta, mintha a megyei kormánypárt részéről mult hó 23-án Szolnokon tartott pártértekezlet alkalmával ő is a végrehajtó bizottság tagjai közé fölvétetett volna a párt részéről, kijelenti lapunk utján, miszerint ő a bizottsági tagságról irásosan leköszönt, a pártot ott hagyta, mivel politikai elvei más irányt követnek, nemcsak, de a mondott gyülésen ő meg sem jelent.

— *Bencsik Antal* ur, a nagygymn. tanára, nehány nap óta minden este kivilágitott léggömböt bocsát fel a légbe, mely a magasba emelkedve, egész városunkban és környékén látható, s közönségünk, de főleg a gyermek sereg, örömét leli a látványban.

— *Nő-emancziptácio.* Szokatlan látvány tárult szemeink elé mult hó 31-én este, mintegy 7 óra tájban. — A Molnár-utczán ez idő tájban egy kocsi robogott el, melynek hátulsó ülését 3 egyformán öltözött, felpántlikázott nő foglalta el. E három nő közül a középső egy Polonyi-zászlót lobogtatott, mindhárman pedig a zászló feliratát ismételgették (éljen Polonyi Géza, a szolnoki választó kerület 48-as képviselőjelöltje) meglehetős lármás hangon. — Amerre csak elvágtattak, mindenütt sok bámulóra találtak. Lám, mennyire szeretnénk hölgyeink a választási mozgalmakba befolyást gyakorolni!

— *Hymen hirek.* Benkó Gyula járási szolgabiránk fia, f. hó 1-én vezette oltárhoz Plati Mari kisasszonyt, a szolnoki járási becslőbiztos ur kedves leányát. Ugyanakkor esküdtek egymásnak örök hűséget Kárász Emil itteni vasuti mérnök és Fehér Ilonka kisasszony. Áldás frigyükre!

— *Junialis.* A nagygymn. tanuló-ifjnságnak mult hó 30-áról elhalasztott tavaszi mulatsága e hó 2-án, csütörtökön tartatott meg. A mulatság oly látogatott volt, hogy a „Kisliget" helyisége már este 8 órakor szüknek mutatkozott. De mindennek daczára mulathatott mindenki és mulatott is feszelenül, amiről azon körülmény is tanuskodik, hogy a szakadatlan vig táncznak csak a felkelő nap első sugarai vetettek végett. A tanuló ifjuság csakugyan kimulathatta magát, mert reggeli 8 órától, amikor az ünnepélyes kivonulás megtörtént, másnap hajnalig táncolt. — A rendezőket ugymint a tanári kart, elismerés illeti azért, hogy a mulatságot oly tapintatosan rendezték és a sok vendég daczára a rendet mindvégig fentarthatták. Csupán egy izben történt, hogy egy a táncznak nekihevült ur kivánt a zenészek fölött rendelkezni és minthogy a rendezőkben általa előre nem sejtett erély akadályra talált, nem átallotta heves és jogtalan indulatának szabad kifolyast engedni. — A mulatság anyagi oldalát illetőleg, felemlithetjük, hogy a tiszta jövedelem mintegy 220 frtot tesz ki — Tézsüke miatt a felülfizetők névsorát lapunk legközelebbi számában közlendjük.

— *A helybeli dalárda* e hó 11-én, szombaton, tartja hangversenynyel egybekapcsolt tavaszi táncznulatságát a vasuti indóház közelében levő „Kis-Liget" helyiségében. Belépti dij: személyenként 1 frt, családonként 2 frt.

— *A helybeli közs. iskolák junialisa* csak e hó 8-án fog megtartatni, minth ogy a nagygymn. tanuló-ifjuság nem május hó 30-án, hanem — esőtől félvén, e hó 2-án tartá majálisát.

— *E lapok szerkesztője* felkéri mindazon t. tudositókat és rendes levelezőket, kik lapunkat közleményeikkel szerencséltetik, miszerint leveleiket, tévedések kikerülése végett — közvetlenül vagy a szerkesztőség, vagy a szerkesztő nevére sziveskedjenek czimezni.

— *A „Lehel-kürt“* Szolnokon megjelenő hetilap legutóbbi szerkesztője Kludik Imre ur a lap további szerkesztésétől visszalépett és a lap szerkesztését Vezéri Ödön főispáni és alispáni titkár ur vette át.- Üdvözöljük uj kollégánkat és sikerdus müködést kivánunk neki.

— Ritka szép méz látható a Medgyessy testvérek üzlet-kirakatában. Szine a sejtnek is fehér, a benne gyöngyként ragyogó méz pedig oly fehér, mint az akáczfa-virág, mivel a munkásság és szorgalom bámulatra méltó kis bajnokai épen akáczafa virágaiból szürték azt. Ily méz, valamint sárgább szinü is, akár a kirakatban látható minta szerinti keretben, mint lépes méz, akár üvegbe szürve, mint csorgott méz, kisebb és nagyobb mennyiségben adatik el és kapható ugyancsak a Medgyesi testvérek üzletében.

Rendőri hirek.

— *Simon Gyula* martfüi földbirtokos urat a mult vasárnap délelőtt a piaczon, nehány fölpálinkázott napszámos, a szó szoros értelmében megtámadta s vele szemben nyiltan erőszakoskodván, már-már tettleg is bántalmaztatik általuk, ha nehány tötymögi rendőr nagy nehezen a tömeg kezei közül ki nem szabaditja. A megtámadók ilyképi föllépésének indoka abból áll, miszerint napszám és arató-részbeli követelésük van — mint nekünk előadják — az illető úron s daczára, hogy e követelés iránti keresetüket a törvény rendes utján érvényesiteni már réggebben, 2—3 év előtt, megkisérlették, azok erejeig maig sem elégittettek volna ki. Rendőri szempontból határozottan meg kell rónunk a tömeg brutális eljárását, mert vajmi szomoru következtetésekre nyujt alkalmat rendőrségi szervezetünk laza volta, melynek fedezete alatt még személy biztonsága sincs az embernek. Jól szervezett rendőrség mellett ilyesminek megtörténni nem szabad; de másrészt szomoruan világitja meg ez eset igazság szolgáltatásunk nyomorult és gyámoltalan voltát is, mert ha nevezett úron jogos követelésük van az illetőknek, mely iránt már az igazság szolgáltatas utján is felléptek volt s pláne 3 év előtt, elég gyalázat, ha e követelések még maig sem hajthatók végre, hogy azok a szegény emberek kielégittetnének. A részeg kihagókat főkapitányunk példás szigorral fenyitendi meg köz botrányt okozó fellépésükért, s ugyan ő sietteti most már az ügyeknak a lehető leggyorsabb lebonyolitását is, hogy a differentiak a felek között kiegyenlittessenek.

— *Fürdés iránt* lapunk mult száma hozta a főkapitányi intézkedést, melyszerint befogatás és pénzbirság terhe mellett, szabadban nem engedtetik máshól a fürdés, csak az alcsiszegi hajlásnál. Épen mikor a Gorove temetésére vonultak át a fogatok a hidon, ugrált a Tiszába a hid tulsó részén levő lápokról 5—6 mezetlen suhancz. Fölhivják rá az intéző hatóság figyelmét s arra is, hogy az illeték-kiszabási hivatal melletti fürdést is tiltsa el.

Megyei hirek.

— *Rendkivüli közgyülés.* Jász-Nagykun-Szolnok megye részéről, a jövő országgyülésre szólló legkegyelmesebb királyi meghivó levél kihirdetése végett, Szolnokon, a megyeszékháznál rendkivüli közgyülés fog tartatni, melyre az érdekeltek figyelmét lapunk utján is felhivjuk.

— *Megyénk főispánja*, ki betegsége miatt a mult hó 23. tartott közgyülésen sem elnökölhetett s kinek betegsége huzamos és fájdalmas volt, örömmel tudatjuk, hogy betegségéből már teljesen felgyógyult s azt e hó 11. tartandó rendkivüli közgyülésen elnöki méltó helyét már ujból elfoglalandja.

— *Gorove István.* Folyó hó 2-án éjjel a 12 órai gyorsvonattal érkezett meg Gorove holtteste, négy temetkezési személy kiséretében. Szolnokon az indóháznál a városi főkapitány várta, honnét azonnal 2 városi fegyveres hadnagy- és két megyei lovas huszárral utnak indittatott Puszta-Varsányra. Megkapó látvány volt, a mint a négy lovas a sötét éjben égő fáklyákkal azon kocsi mellet haladtak, melyen Gorove István holttestét dupla koporsóban szállitották. — Másnap reggel 7 órakor 2 kocsi küldetett ki Varsányra, 4 megyei és négy városi hajduval, kik a délutáni temetkezési szertartásnál a ravatal mellett kivont karddal állottak. — Ugyan az nap a délelőtti vonattal jöttek a fővárosból a rokonok és a boldogult jóbarátainak egy része, (többet gondoltunk és vártunk Tisza Kálman kollegájától). A vasutnál 18 magán fogat és 15 szolnoki bérkocsi volt rendelkezésére az érkezőknek. A bérkocsisoknak a rendőrség által meg volt szabva a vitel dij. Az első kocsi a boldogultné volt, melyben Gorove Jánosné és Gorove Constantia társalkodónéje ült. Gorove Constantia gyöngélkedése miatt nem jöhetett. A második kocsin Bedekovics Péter és Sipos Orbán alispán ültek. Mindkét kocsin egy-egy megye huszárja, a többi kocsikra kettesével helyezkedve el azok, kik Varsányra voltak kimenendők. Szolnokot a polgármester és főkapitány képviselte. Ott láttuk Harkányi Frigyest és Károlyt, Kiss Miklóst és több kitünőséget Budapestről. A kápolna lépcsőjéről Láng Lajos országgyülési képviselő mondott megható beszédet, kiemelve az elhunyt érdemeit.

— *Gyászkir.* Bartsik Károly ur, megyei árvaszéki ülnök, f. hó 3-ikán Jászberényből Szolnokba jött a délelőtti vonattal, hogy miután már rég időtől tartó betegségéből fellábadt, hivatalos teendői iránt intézkedjék. Miként intézkedett, azt nem tudjuk, csakhogy már ugyanaznap délután bérkocsin a vasuthoz ment, hogy a délután 5 órakor Jászberénybe induló vonattal haza térjen, mi végből jegyet is váltott az első osztályra, mit eddig soha nem tett. De nem ment Jászberénybe, mert ugyanakkor az éjjel Jászberényből érkező vonat által véletlenül-e vagy gyászos elhatározás folytán elüttetett, mi által rögtöni halála következett be azon férfiunak, ki a becsületesség, munka és szorgalom s a hazafiság egyik legtiszteletreméltóbb alakjai közé tartozott Jászberényben s mindenki előtt, aki őt ismerte. Lapunk zárva levén, bővebb tudósitást jövő számunk hoz.

— *Mint a „Közérdek“* f. évi 22. száma irja Karczagon mult hó 21-én Szell Farkas kir. törvényszéki biró ur inditványára névmagyarositó egylet alakult, melynek tisztikara következőképen alakittatott; elnök: Csanády Béla, jegyző: Práger József; választmányi tagok: Bárány Károly, Berényi Gyula, Darvas Gábor, Fogarassy Gábor, Hegedüs Sándor, Medgyesi Zsigmond, Pap Elek; Pap Sándor, Sárkány Mór, Szell Farkas és Veress Sándor.

— *Jászberényben* Sismis József ügyvéd ur és neje Ágoston Erzsébet urnő, ehó 28-án ülték ezüst meyegzőjüket. Az egyházi áldást, Terstyánszky Dezső ur, pleb. helyettes teljesité, s a bensőségteljes ünnepet szükebb körü családi ünnep követé. A boldog párnak mi is kivánjuk, hogy aranymenyegzőjüket is oly egészségben s boldogságban üljék meg, mint az ezüst menyegzőt.

— *Kunszentmártonból* tudositanak bennünket, hogy ott pár nappal ezelőtt Bozóky József ur, a város egyik tekintélyesebb polgára, e solnakázás alkalmával véletlenül a Körösbe bukott, de kitünő uszó levén, mig társai rémülve kipkedtek-kapkodtak, addig ő gőzerővel uszott a folyó közepéről a partnak, hová szerencsésen ki is ért. Denique tisztelt barátunk itt is tanu jelét adta lélekjelenlétének, mint a kunszentmártoni néplázadás alkalmával.

— *Rövid hirek.* Gorove István, Magyarország egykori közgazdászati minisztere, s megyénk egyik nagybirtokosa, f. hó 1-én meghalt. Tiszteletre méltó férfiu s becsületes politikus volt. Nem volt fényes tehetsége, de vas szorgalmával pótolta ezt, s mig miniszter volt — mindig a hecsület utján haladt. Megérdemli, hogy emlékét megáldjuk. — Bartha Miklós szerkesztő összevagdalóinak Rüstov és Dienstl közös hadseregbeli tiszteket, kiknek eljárásából kifolyólag annyi sajtó pört inditottak a hirlapirók ellen, ő felsége távirati uton egyetemben fölmentvén, büntetésük végkép elengedtetett. — Tegethof Károly altábornagy, grácz hadosztály parancsnok, ki a hires bosnyák okkupácsióban is tevékeny részt vett, Tirolban agyonlötte magát. Csak 46 éves volt, melyből 36 éves jöltött az osztrák hadseregnél. — A hagymáz-járvány a fővárosban még mindig szedi áldozatait. Péchy Jenő országgyülési képviselő is e járványban betegen fekszik.

Különfélék.

— *Kiss Miklóstól*, megyénk boldog emlékü főispánjától, akik az ő lelkületét közelebbről ismerték, nem egy talpra esett, találó élczet hallhattak. Igy Eötvös Károly is irt egyet róla az „Egyetértés“-ben, hogy még Deák Ferenczet is hahotára fakasztotta egy ötletével a hatvanas években, mikor olyan hosszu névsort ragasztott össze, hogy az több ölet tett ki. Itt is adunk egyet: Körös és Kecskemét folyton versengtek az elsőbbségért régebben s részben ma is. A körösi ember váltig azt lelkendezi, hogy náluk nemcsak a vagyonosság, hanem még a müveltség is nagyobb fokon áll, mint Kecskeméten. Az öreg N. ur jó barátja levén Kiss Miklósnak, egyszer — ugy 1872. év utóján — ismét tréfálóztak s Kiss Miklós nem engedett, hogy csak még is Kecskemét az előhaladottabb város, mint Kőrös. — N. ur contradikált. Hanem felvirradt az 1873. év, mikor Kecskeméten három lap jelent meg, Kőrösön meg egy sem. Ekkor egy jó ötlete támadt Kis Miklósnak: január 1-én mindaháromlapból egy-egy példányt becouvertezett s csak annyit irt egy czédulkára, N. barátjának czimezve a levelet: „Kecskemét és Nagy-Kőrös.“ Persze, hogy N. ur le lett főzve. — Hanem N. ur is vissza akarta adni a kölcsönt még ugyanazon év nyarán, mikor Kecskeméten országos ipartárlat volt. A körösiek semmit sem küldöttek kiállitani, s mikor N. ur a tárlaton találkozik Kiss Miklóssal s ez azt kérdi tőle.“ Hát ti semmit sem küldtetek kiállitásra?“ Ez lett rá a felelet: „Mit küldtünk volna, hacsak bankót nem!“ De hát Kiss Miklós erre ismét készen volt s azt válaszolta: „Természetesen hamis bankót értesz ugy-e?“ Tudni kell ugyanis, hogy ezelőtt Körösön hamis bankót többször fedeztek fel, sőt csináltak is.

— *Petőfi Istvan egy leveléből.* A nagy költő, Petőfi Sándor születés helye fölötti vita alkalmával, melyet régebben e lapok szerkesztője és Zilahy Károly sok ideig folytattak, mig végre a kérdést, az adatok alapján, a magyar tudós társaság oldotta meg, — a nem rég elhalt Petőfi Istvánhoz is kérdés intéztetvén bátyja születési helye iránt, az lapunk szerkesztőjéhez intézett levelében egyebek között irja: „Ha Félegyházán tanuk emlékeznek arra, hogy boldogult szüleinnek ott gyermekük született, az Sándor volt és nem én; mert én 1827. aug. 18-án Szabadszálláson születtem, hová anyám — engem szive alatt viselvén — növére látogatására ment, pár nappal születésem előtt. E szerint tehát visitben jöttem a világra! Itt küldöm keresztlevelem másolatát is.“ sat. Az egész levél érdekes világot vet a bensőségre, mely a nagyhirü család tagjait egybefüzé. Most e levél Reményi Ede birtokában van, ki azt a Petőfi-ereklyék között őrzi. Jól tenné azonban, ha átadná a Muzeumnak, mint oly okmányt, mely a nagyköltő születéshelye felől annak testvérétől, tehát egyik legközvetlenebb forrásból eredett.

Irodalom.

— *A „Képes Családi lapok“* 35-ik számának tartalma: „A feledés utja.“ Elbeszélés, irta Prém József. (Vége) — „Corinnának.“ Perényi Kálmán költeménye. — „Mazarini mosolya.“ Történeti elbeszélés. — „Dóra.“ Elbeszélés, irta Cserjés László (Vége) — „A világ legkisebb törpéje.“ — „A nihilista hajsza“ Regény, irta Vernier Pál, forditotta Keresztes E. — (Folytatás.) — „A budapesti nászünnepélyek.“ — Mozaik: Irodalom és müvészet. — Történeti apróságok. — Az állatvilágból. — Egyveleg. — Szerkesztői üzenetek. — A hét története. — Képek: Paulina herczegnő, a világ legparányibb törpéje.“ — A lombok árnyán. — Flissák-élet a Visztula mellett. — Melléklet: A „Rejtélyes házasság“ czimü regény 305—320. oldala. — A boritékon: Heti naptár. — Pályázati talányok. — Talányfejtések és a fejtők nevei. — Kérdések, feleletek, ajánlatok stb. — Hirdetések. — Előfizetési ára egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. Az előfizetés postautalványnyal Mehner Vilmos kiadóhivatalába (Budapest, kalap-utcza 6. sz.) küldendő.

Szolnoki piaczi árak.

Buza legjobb 100 kilő 11.20, közép 11.80, silány 11.—. Kétszeres legjobb —.—, közép —.—, silány —.—. — Rozs legjobb 10.80, közép —.—, silány —.—. — Árpa legjobb 7.—, közép —.—, silány —.—. — Zab legjobb —.—, közép 6.50, silány —.—. — Köles 5.20. Kukoricza 5.60. — Burgonya kilója 5.—. — Szinliszt 100 kiló 22.—. — Zsemle liszt 21.—. — Kenyér 100 kiló 10.—. — Dereze 100 kiló 4.80. — Széna 4.50. — Borsó 100 kiló 16.—. — Lencse 100 kiló 14.—. — Bab 12.—. — Köles kása 10.—. Hajdina —.—. — Buzadara 100 kiló 24.—. — Arpa kása 100 kiló 14.—. — Bor új 1 hectoliter 24 kr., ó bor 30. — Ser 1 hectoliter 22. — Pálinka 1 liter 36. — Bükkfa öle 14—. — Cserfa 12.— — Tölgy 10.—. — Fenyő köbméter 6.—. — Gyertya öntött, kilója 70 kr. — Közönséges gyertya 60 kr. — Szappan 38 kr. — Marhahus 52 kr. — Juhús 48 kr. — Sertéshus 52 kr. — Szalonna 70 kr. — Disznó-zsir 80 kr. — Marha-zsir 40 kr. — Repcze-olaj 40 kr. — Len-olaj 46 kr. Napszám: férfi ellátással 50 kr., ellátás nélkül 70 kr. — Nő ellátással 30 kr., ellátás nélkül 40 kr. — Gyermek ellátással 20 kr., ellátás nélkül 30 kr.

Vasuti menetrend.

Indulás Szolnokból

Budapestre (Czegléd felé):
4 óra 54 p. éjjel gyorsvonat.
4 óra 23 p. d. u. személyvonat.
3 óra 27 p. hajn. vegyesvonat.
7 óra 09 p. este tehervonat.

Hatvan felé:
5 óra 8 perez éjjel, 5 óra 7 percz d. u.

Arad-Temesvár felé:
10 óra 57 p. d. e., 10 óra 49 p. éjjel.

Püspökladány-Debreczen felé:
11 óra 10 p. d. e., 10 óra 21 p. éjjel, — 12 óra 18 p éjjel (gyv.)

Érkezés Szolnokba:

Budapest-Czegléd felől:
10 óra 05 percz d. e., 10 óra 15 p. éjjel, 12 óra 13 p. éjjel (gyorsv.
Hatvan felől: 10 óra 38 p. d. e., 11 óra 48 p. éjjel.
Arad-Temesvár felől: 4 ó. 45 d. u., 3 ó. 47 p. hajn.
Püspökladány-Debreczen felől: 4 ó. 23 p. d. u. 4 óra 54 p. hajn.

Felelős szerkesztő: **Pásztor Ferencz.**

Haszonbéri hirdetés.

Mező-Turhoz tartozó póli pusztán, a Bátky örökösök tulajdonát képező, a vasuti állomáshoz ***egy óra*** távolságra fekvő 388 holdat meghaladó, ***egy tagban*** fekvő birtok, a rajta levő épületekkel **6 évre, vagy több évekre,** folyó 1881-ik évi Szent Mihály naptól haszonbérbe kiadó. — A bérlet felett egyezkedhetni ***M.-Túron,*** a „Dobogó“ vendéglőben, a szállásoló tulajdonossal, vagy ottani megbizottjával.

A jövő 1882-ik évre a szükséges földmivelési munkálatok, folyó év Szent Mihály nap előtt is ***megkezdhetők.*** 3—3

1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában Szolnokon.

V. évfolyam 24—233. Szolnok, 1881. junius 12-én.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél „ . . 2 „ 50 kr.
Negyed „ . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik heten kint egyszer:
vasárnap.

E lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez (Szolnok, Buzapiacz, 1396. sz.) valamint ide küldendők az előfizetési pénzek és postai felszólamlások is.

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek a szerkesztőségnél, buzapiacz, 1396. sz. a., — Makray László ur üzletében Szolnokon, és minden kir. postahivatalnál.
Kéziratok nem adatnak vissza és csak akkor fognak közöltetni, ha tudjuk kiktől jönek

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer „ — — — — — — 16 „
3-szor „ — — — — — — 12 „

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
A NYILTTÉR-nek minden hasáb garmond sornyi tere 25 kr.
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Szolnok, 1881. jun. 7.

Mindenki, ki szerény lapunkat figyelmes olvasásra méltatja, kell, hogy elismerje és tudja, miszerint a politikai kérdésekkel, a sajtótörvények tilalmánál fogva, legkevésbbé sem foglalkozunk, politikai vezérférfiak és egyes szereplőkről tüzetesen nem emlékezünk. Van azonban egy időpont, melyet „a megyei, községi és társadalmi" élet körében mozgó közlöny sem ignorálhat, melyben a tényezőkkel hosszasabban foglalkoznia kötelessége. Ez az, midőn a kerület országgyülési képviselője mandatumot nyer, avagy a birtokában levő lejárt.

A képviselői állás egyike a bizalom leg megtisztelőbb jelének, melylyel a polgár polgártársai részéről — elismerőleg érdemeiért — találkozik. Választáskor a jelöltre vonatkozólag első és legfontosabb a politikai hitvallás, melynek találkoznia kell a választó kerület többségének akaratával. — Másodsorban — tagadhatlan — figyelembe vétetnek a megtisztelt egyén társadalmi állása, összeköttetései, döntő köröknéli befolyása.

Az első kérdés taglalásával, mert a politika tiltott terére vezetne, nem foglalkozunk, — az utóbbi társadalmi és helyi érdekü lévén, bátran tárgyalható lapunk hasábjain is.

Felfogásunk szerint a képviselő politikai tekintetekbeni megbizatásán kivül még egyéb kötelezettségek teljesitésére is vállalkozik, ezek: választó-kerülete érdekeinek előmozditása, ügyeinek a felsőbb hatóságoknáli lebonyolitása, előterjesztése, szóval anyagi érdekek gyámolitása.

Hajdan, a jelenlegi parliamenti rendszer életbeléptetése előtt, a megyei követek, — kik a „dietákon" a főszerepet vitték, a megyei gyüléseken irányadó szerepet játszottak és a közügyekre döntő befolyást gyakoraltak. A népképviseletre alapitott rendszer által megváltoztatott viszonyoknál fogva a megyei élet mindinkább veszti politikai fontosságát, s ezért a képviselők az utóbb emlitett követelmény teljesitése alól magokat már felmentve érzik.

Hogy e körülirt felfogásunkat a képviselő jelöltek önmaguk is beismerik, hogy tudják, miszerint az országos gondok mellett helyieket is kell nyakukba venni, röviden: kötelességük a helyi érdekeket is képviselni, kitetszik bármelyik képviselő jelölt programm-beszédéből, mert ebben ez vagy amaz okvetlen megigértetik a tisztelt választó polgártársaknak. — Hja! hiába, önző a világ, miért lenne különb egy választókerület!

Ez idő szerint még e kerület komoly jelöltjével foglalkozni alkalmunk nincs,*) de ezt tenni nem is tartottuk mindeddig szükségesnek, mig a volt képviselő 3 évi működéséről be nem számolt, s további magatartásáról nem nyilatkozott.

Megtette ezt Kövér Károly, a szolnoki választó-kerület volt képviselője, még pedig „Jelentés" alakjában, jun. 2-iki dátummal. Élőszóvali előadásában, mint halljuk, betegsége gátolta.

Itt van tehát az alkalom, mikor — mint fentebb is jeleztük, nem csak szabad, de kötelessége is a helyi közlönynek a politikai férfiu — képviselővel — foglalkoznia.

Előttünk fekszik Kövér ur jelentése, feltárul előttünk olvasásakor 6 évi működése. — Csendes és zajtalan volt ez, mint a legutóbbi országgyülési cyclus, — ilyennek rajzolja Kövér ur a lefolyt 3 évi országgyülést. Ilyennek ismerjük s mondjuk mi őt magát. Nem tartozik a nagyhangu hazafiak közé, kik sokat igérnek, sokat beszélnek, s meglehet annál kevesebbet tesznek. Ő megállott szilárdul 6 éven át, azon zászló mellett, melyre a jelszó első megválasztása alkalmával volt felirva, s mely alá 6 évvel ezelőtt esküdött. — Elvi szilárdsága kétségbevonhatlan. Szolnok városa, mint megye székhely is az ő képviselősége alatt nyerte el vetélytársai közt az elsőséget. E győzelemért, bármily része is volt benne, nevét itt tisztelet tárgyává tette szolnok polgárai előtt.

Maradt egy kiegyenlitetlen tartozása, a törvényszék visszahozatalának még mindig függőben levő kérdése. Meg vagyunk azonban győződve, hogy teljes erejéből közremüködött a visszahozatal mellett, fáradozása — fájdalom — a viszonyok merevségén hajótörést szenvedett.

A beszámoló jelentésben megköszönve az eddigi nagyrabecsült bizalmat, a képviselői mandatumot a visszavonulás őszinte határozottságaival a választó polgárok kezébe teszi le. Ebből láthatjuk, hogy e kerülettől többé nem vár mandatumot. Itt nem szándékozik fellépni. Megszüntetni kivánja a 6 éven át tartott összekötő kapcsot, melynek megszilárditására — tegye Kövér ur kezét szivére — nem sokat tett. Sajnáljuk, hogy a saját felfogását követte s nem hallgatott őszinte hivei tanácsára, kerületét egészen elhanyagolta. — A fent elősorolt 2 feltétel közül, mely a képviselői álláshoz van kötve, csak az elsőt teljesitette. Egy kerület mindenkor megvárhatja, hogy képviselője időnként szétnézzen benne, a történt fontosabb ügyekről értesitést adjon. Kövér ur ezt nem tette. Meglehet betegeskedése, meglehet azon tudat volt az oka, hogy itt többé nem kiván fellépni.

Mindennek daczára Kövér ur iránt e kerületben, főleg Szolnokon a tisztelet legkevésbé sem apadt, iránta a nagy és jó érzelmü közönség hálára érzi magát kötelezettnek. Működésénél a nemes czél, jóakarat és hazafiság vezették, s az ezeket szemelőtt tartó férfi mindenkor tiszteletet érdemel.

Midőn „jelentése" tudomásul vétele után a helyi sajtó azon képviselője, a „Jász-Nagykun-Szolnok", mely 3 évvel ezelőtt megválasztásakor üdvözölte — tőle bucsut vesz, fogadja részéről Kövér ur a méltán kiérdemlett és őszintén nyujtott hála elismerést.

Kötelességszerüleg megfogunk emlékezni főleg az itteni képviselő választási mozgalmakról. El-

*) Hát Polonyi és Horánszky? Szerk.

TÁRCZA.

A milliomos irnok.

— Beszély. —

Irta: Tóth Albert.

(Folytatás.)

VII.

A regényes Avioston vagyunk.

A nyári nap leáldozott. Eljött az est; sötétedik a táj.

A falu kicsiny vendéglőjébe egy uri fedezett hintó robog be nagy ostarpattogtatások között.

Az udvarias vendéglős siet maga felnyitni a hintó ajtaját és kiszállnak belőle: Krisztina és Hargittay Ákos.

— Isten hozta kedves kisasszony! Jó napot Hargittay ur! Tessék beszélni!

Krisztina már látni óhajtotta „őt" s izgatottan kérdé:

— Karinth ur kérem, hol van „ő"?

— Bent a szobában!

Hargittay elbalványodott! . . .

Jenő és fogadott anyja valóban bent vannak s épen asztalt teritenek.

Ugy látszik, még mit sem tudnak a történtekről.

Majd felnyillik az ajtó és belépnek a vendégek.

Krisztina a mint Jenőt megpillantá, határtalan örömmel kiáltott fel, kezeit ölelésre tárva ki:

— Jenő!

— Nincs szerencsém nagyságát ösmerni!

— Oh, de hisz az lehetetlen! — fuldokló Krisztina. Én vagyok az, ki ápoltam önt édes Jenő, midőn régen, még kis gyermek korában, egy fáról leesve e sebet kapta itt, s ha álmából fölébredett, mindig teleraktam kezeit jó czukrokkal, édes meglepetésül önnek Jenő. Emlékezzék csak vissza!

Jenő elgondolkozott.

— Igen, emlékszem már. Ön volt az, a jó Krisztina néni!

— Oh csak hogy felösmert Jenő; oly jól esik ez nekem!

— Sok édes gyermekkori emlék köt engem önhöz Krisztina. De mondja csak, ki itt ezen uri ember, nekem ugy tetszik, mintha ösmertem volna egykor? — kérdé Jenő Hargittayra mutatva; ki csak állt, mint egy sóbálvány, nem tudva, mitévő légyen e szorult helyzetben.

— Igen, ösmerte őt Jenő! Ő rokona önnek, az egykori „Ákos bácsi", aki kis korában annyi szép ajándékkal megörvendeztette önt.

— Isten hozta Ákos bátyám! Mily édes viszontlátás ez! s ezzel mindkét kezével megölelé a még most is meredten álló uzsorást.

— Tudtam, hogy fel fogsz ösmerni Jenőkém! szólalt meg végre, megrázva a Jenő kezeit.

— De mondja csak Krisztina, mért hagytak önök is el engem? Mért nem jöttek ide lakni?

— Oh Jenő, mi elveszettnek hittük önt. Azt sem tudtuk, hol, merre, melyik világrészen él, s azt hittük, hogy már talán — talán meg is — halt! rebegé a jó Krisztina és zokogva ölelé magához Jenőt és ugy sirt vállaira borulva.

Ez érzékeny jelenet alatt az uzsorás, mintha dróton rántották volna, a fogadott nő mellett termett és e szavakat suttogá neki:

— Én Hargittay Ákos vagyok! Elvagyunk árulva! Gyorsan kocsit elő; meneküljenek!

Az asszony nem szólt, csak egyet bólintott és eltávozott a teremből.

Jenő szakitá meg a megható csendet.

— Már most nem válunk el sohasem édes Krisztina. Együtt élünk, együtt osztozunk fájdalmainkon és együtt örvendünk örömeinken.

— Ugy ugy Jenő és visszamegyünk, visszaviszünk Magyarhonba. Az a mi hazánk!

— Istenem, mily boldog leszek én önök között ott! sohajtott fel Jenő.

Hargittay ekkor engedelmet kért, hogy nehány pillanatra távozik.

A teremből egyenest az utczára sietett.

Itt várakozott már a kocsi a menekvésre!

Pár perczig a kocsissal beszélgetett; majd a fogadott asszonynak magyarázatott valamit, hogy mit, nem vehettük ki, suttogva beszélgettek.

Nehány percz mulva visszasietett a fogadott nő és alig nehány rövid pillanat után már hozta magával — Jenőt!

Hargittay visszatért a terembe.

A kocsis pedig neki eresztette a gyeplőt és a menekülők kirobogtak Aviosból!

Bent Krisztina és a vendéglős mit sem gyanitottak még.

Csak később kezdett Krisztina nyugtalankodni Jenő hosszas távolléte miatt.

Hogy nyugalmát megszerezze, kérte Hargittayt, menne ki és hivná be már Jenőt ide az ő karjaiba, melyből ki nem eresztendi többé,

Hargittay kisietett; de csakhamar lelkendezve fütött be a hirrel:

mondandjuk észrevételeink- és eszméinket a jelöltek egyénisége és esetleges müködésüktől várható eredményekre nézve. Ezt azonban nem politikai tekintetekből, hanem tisztán Szolnok város és kerülete érdekei szempontjából teszszük, vagy is társadalmi szemüvegen nézzük a szereplőket. — Az eddig ismert 2 ellenzéki jelölt nem tölti be a 3 párt reményét és azokét, kik a nagy politikai szereplésbe beleunva avagy még bele se kapva, jelen sivár viszonyok közt inkább a helyi kérdések helyes megoldói tisztét magára vállaló egyén iránt vonzódnának. Hátra van még egyik fő tényező — a szabadelvü párti jelölt. Mihelyt ennek neve is ismerve lesz, megkezdjük közléseinket a fentebb jelzett irányban.

—a.

Isten a természetben.

Isten, kit a bölcs lángesze föl nem ér,
— — — — — — — — — — —
Léted világit, mint az égő nap,
De szemunk bele nem tekinthet.
Berzsenyi.

Az istenség fogalma, s lényegének meghatározása egyike a legérdekesebb és legnehezebb kérdéseknek, melyek az emberiség legkitünőbb gondolkodó tehetségeit minden időben foglalkoztatták. Mint azonban sok más kérdésnél, ugy itt is aláhanyatlik a gondolkodó értelem szárnya, a véges ész nem képes a végtelen dolgok mélyére pillantani, ha még oly kifejlett is, s örökké igaz marad a költő azon mondása, hogy „az istent a bölcs lángesze nem éri fel.“

A hol az értelem, szemlélet, vagy kombinácziő által nem alkothat magának igazságokat, ott a hitnek nyilik óriás tér az alkotásra. Igy van ez az istenség fogalmával is, melyet, mint tudjuk, oly sokféleképen képzelnek a föld különböző vallásfelekezetei és népei. E nézetek előadása és megvitatása, s az istenség fogalmának a tudomány szempontjából alkotott magyarázata lesz tárgya e dolgozatomnak.

Röviden emlitem föl a föld legvadabb népeit, melyek nyomorultságuk s tudatlanságuk érzetében minden, rajtuk kivül eső tárgyat istennek gondolnak, s szentül hiszik, hogy ennek, vagy annak az embernek a betegségét, vagy halálát az a ködarab, vagy állat idézte elő, mely véletlenül közelében volt, s most a betegség és halál s az illető testek között okszági viszonyt gondolnak, s a fadarabot, vagy állatot a betegségek és halál okozóinak, szóval maguknál hatalmasabb lényeknek gondolják, s erősen hiszik, hogy ők azoktól függenek, s istenitik e dolgokat. Ilyen az istenben való hit a legvadabb népeknél; ma ez, holnap amaz az istenük, a mint a véletlen hozza magával. Ez a sok isten imádás, legnyersebb alakjában.

Később, a mint némikép megösmerkedik a természet tüneményeivel, s kiösmeri a természet erőinek hatását, a nyers pantheizmustól lelke önkénytelenül a természet tüneményeihez fordul. Utóvégre is be kell látnia, hogy a kő és fadarabok nem elég hatalmasak arra nézve, hogy az ő sorsát intézhessék; sőt ezek egészen tehetetlen valamik, s a köziklát szétzúzza a villám, a fát pedig megemészti a tüz; ezek tehát amazoknál hatalmasabbak, erősebbek. Most már az ember a követ és fát egészen negligálja, s a természet legközvetlenebbül nyilvánuló erői iránt kezd tisztelet- és félelemmel viseltetni. Tiszteli a villámot, mely rombol és gyujt, a menydörgést, melynek hangjára zúg a föld, a vihart, szelet, levegőt, melyeknek hatását szinlén érezi, a vizet, mely életének sok esetben egyedüli föltétele, a tüzet, mely világit és melegit, s nemcsak tiszteli ezeket, hanem mindenikbe istent helyez, istent gondol és lát mindenütt, a hol félnie kell a természettől, vagy a hol ez jótékonyan banik vele. Az isteni tisztelet e neme a természeti erők istenitése, melynek lépcsőjén fölfelé haladva, eljutunk a sabeizmushoz, vagyis a csillagimádáshoz.

Nincs nép a világon, mely a napot, holdat, csillagokat, tüzet, vizet, levegőt, termőföldet, a villámot és menydörgést ne tisztelte s isteneket ne helyezett volna azokba.

Később ledezte föl csak az összhangot, a rendet, mely a természet nagy világában honol, s csak ekkor látta be, hogy mindezen természeti tüneményeknek közös forrásuk van, s igy emelkedett föl az egy istenség eszméjéhez, istent állitott a világ élére, melyet vagy personifikálva képzelt, vagy más módokon, különbnél különb alakokban, fölruházva öt a mindenhatóság, mindent-tudás és mindenütt jelenlét fogalmaival.

A régi görög mythos szerint Jupiter kezelte a villámot, Apolló vezette a napot, s Neptun ura volt az óczeánnak. — A buddhisták tana szerint az isten a szentek sirján holtakat támasztott föl, a némáknak beszélő, a siketeknek halló képességet adott, a fuldoklókat föntartá a viz szinén, a kiválasztottakat a harmadik égbe emelte s a martyrokat a máglyán megoltalmazta a lángok ellen. — Tübetben még ma is azt hiszik, hogy Maitreya a viharzó tengert lecsendesiti, a hadseregeket megáldja, vagy megszalasztja, esőt ad, ha a processiók arra kérik, s mint ügyes kertész, itt öntöz, amott árnyékot, itt napfényt, amott esőt ad. — Legtöbben azok közül, a kik istenben hisznek, — öt, mint személyiséget képzelik, mely talán az embereknek a fején ül, s onnan vezeti a földi jelenségeket, s a lehető legélesebb látása és hallása van. — A hagyomány szerint Buddhának van egy fia, ki mint az isten és emberek közti közvetitő, az ő jobbján ül, s még egy másik isteni személy is van mellette, s ők hárman az örök Nirvána magaslatán élnek, trónokon ülve, s körülvéve szellemek, apostolok, martyrok, főpapok, mágusok, jósolók által, kik érdemök szerint vannak köréje csoportosulva. (Folyt. kőv.)

Dr. Somogyi Ignácz.

A szenvedélyek statisztikájából.

(Három közlemény.)

III.

Az előbbeni czikkemben emlitett mértékletességi ügy a józansági egyletek utján azonban csak f é l eredményt tudott eddigelé felmutatni, még azokban az államokban is, amelyekben ez az intézmény már szépen meghonosúlt. Ami pedig nyilván arra mutat, hogy még az ilyen intézmény által sem sikerült a bajt oly nagy terjedelemben elfojtani, mint amilyenben már az tért hódított; — mert e g y e s e k megjavultak ugyan, de az ö s s z e s bűne azért továbbra is megmaradt.

Gyengének mutatkozott ugyan ez a tisztán társadalmi uton intézett támadás, de nem erőtlennek. Rontani sehol sem rontott, hanem több-kevesebb eredménynyel javitott.

Oly államokban azonban, mint pl. Svédországban, Newyorkban, hol ezen egyletek szerencsések lehettek hatalmas szövetségest nyerni a törvényhozás szigorában: határozott diadalt konstatál a tapasztalat. Ott az első részegségi esetet még csak erkölcsileg büntetik (pl. nevét az egyház ajtajára irják, vagy személyét bizonyos társas körből rövid záros határidőre távoltartják stb.); a második eset már pénzbeli birsággal jár s a harmadszori áthágás az egyéni szabadság megszoritását vagy pedig elvételét vonja maga után; s ha még ez sem felelne meg czéljának, következik a legsulyosabb büntetés: a polgári jogok gyakorlatának felfüggesztése, esetleg még kórházi szigoru fegyelem alkalmazása.

Hogy tehát a szóban forgó szenvedély- szülte kóros állapotoknak gyökeres kiirtására lehessünk, kezdjük meg a reagálást társadalmi uton s provokáljuk a törvényhozás figyelmét és erejét. Mert azon sovány, repressiv intézkedés, mit az 1879- évi XL. t. cz. 84. és 85. §§-ai diktálnak, nem sokkal ér többet az irott malasztnál. Távol nem tart a rosztól, hanem csak büntet miatta. Praeventive nem intézkedik; az uzsora örvényétől nem ment meg; a bünre szolgáló és kinálkozó alkalmaknak nem állja utját.

Nem igy az osztrák törvény!

Az ausztriai törvényhozás Galicziára vonatkozólag jó példával ment elül. Törvényt alkotott, még pedig praktikusat.

Ez a törvény, melyet honatyáink pártatlan figyelmébe ajánlva reprodukálok, a következő:

Az első pont a mi fent idézett törvényünk szakaszai.

2. §. Követelések nyilvános italáruló helyeken adott szeszes italokért be nem pörölhetők, ha az adós az ital átvételekor még fentlévő előbb csinált adósságát ki nem fizette.

3. §. Oly zálog és kezesség-szerződések, melyek oly követelések biztositását czélozzák, miktől az előbbi szakasz a bepörölhetési jogot megvonja, érvénytelenek.

4. §. Aki a 2. és 3. szakaszokban foglalt szabályok kijátszására álszerződést vagy váltót állittat ki; egy héttől két hóig terjedhető fogsággal, vagy 200 frtig terjedhető pénzbirsággal büntettetik.

5. §. A ki egy év folyama alatt háromszor büntettetik meg részegségért, attól a politikai hatóság megvonhatja bizonyos időre a vendéglőkbe vagy italmérő helyekre járhatást lakhelyén, vagy környékén. E tilalom áthágása egy hóig terjedhető fogsággal, vagy 50 frtig menő pénzbirsággal büntettetik

6. §. Oly nyilvános vendéglő vagy italmérő helyek tulajdonosaitól, kiknél az 1. és 5. szakaszokban körülirt kihágások miatti ismételt büntetések eredmény nélkülieknek bizonyultak, a jogositvány ily helyiséget tartani a politikai hatóság által egy időre vagy mindenkorra megvonandó.

7. §. E törvény szövege szokott módon s az ország községeiben divó nyelven kihirdetendő s a vendéglőkben és italmérő helyiségekben szembetünő helyen és olvasható szövegben kifüggesztendő. Oly vendéglősök és italmérő helyek tulajdonosai, kik e szabály ellen vétenek, 50 frtig terjedhető birsággal büntettetnek.

E korszerü és világos törvényhez nem kell kommentár; hivatva lenne az a néperkölcsöt fenyegető óriási veszélyt elháritani; az állami büntető hatalomnak oly mérvü közbelépése eredményezné azután majd azt is, hogy azok az egészen jelentéktelen ital-kontók, adósságlevelek, váltók kiállitása és prolongácziók folytán összeroskasztó terhekké nem válhatnának.

Már pedig hogy ez igy legyen azt népünk anyagi jólétének és családi boldogságának, biztonsága a legsürgetőbben követeli.

Serény munkára tehát, hazám jobb fiai, társadalmi és törvényhozási uton.

Bis dat, qui cito dat!

Dongó Gy. Géza.

Követválasztási mozgalmak megyénkben.

T. szerkesztő ur! Tehát Szolnokon is van jelöltje a kormánypártnak id. Scheftsik István ur személyében, ki nagy nógatásra fogadta ugyan el a jelöltséget, de — elfogadta. Brutus is sirva szurta le apját, de — l e s z u r t a, mert a czél szentesité az eszközt. Már most tehát ő is zengheti:

Polonyi Horánszkyt szidván:
Előugrik Scheftsik István,
S mig a kettő egymást méri,
Scheftsik mosolyogva nézi:
„Ha nektek van vótum kettő,
Majd lesz nekem kétszer-kettő;
Kormány, megye — engem pártol.
Nem félek én a független —
És nem a habarék-párttol!“

S mégis azt beszélik róla a jó kortesek, hogy nem lesz megválasztva. Hát hiszen az igaz, hogy Lamartint, a költőt s szónokot régen hét kerület választotta meg; és az is igaz, hogy Scheftsik nem Lamartin; de hát miért ne választhatná meg Scheftsiket is egy kerület, habár hetedizü atyafiságot sem bir Lamartinhoz kimutatni, mivel ez franczia költő volt, ő pedig — Magyarország kellő közepén lette polgármester.

*

Polonyi bevonulása a választó községekbe, pünkösdnapjain, valódi diadal ut vala mint egy pár lapban olvassuk. Majd elválik, hány zsákkal telik; mert Scheftsik felléptével Horánszky lelép s a küzdporondon k e t t e n maradnak s igy majd meglátjuk, melyiküket veti ki a rezet.

*

Komjáthy Béla ellenjelöltjeül a kunszentmártoni vál. kerületben — senkit sem emlegetnek s igy valónak mutatkozik multkori közleményünk, hogy ő egyhangulag fog megválasztatni.

*

Márkus István, a jákóhalmi kerület jelöltje is igy áll, mert hát Pethes József jelöltsége olyan már e kerületben, mint a piaczon a régi két garasos.

*

A karczagi kerületben Csanádi már programmbeszédét megtartotta. Pólya Béla ezután tartja, Varró Somát pedig minden áron megakarnák választani a karczagiak.

*

Ez idáig jól van. Hanem a jászberényiek már p a k l i z n a k. A különféle pártok fusionáltak — a kormánypárt részére, mert máskép elveszik tőlük a törvényszéket, emigy pedig kitágitják — államfőhaznak s a törvényszékből „lesz neki semmi se több,“ és viszik azt nem Szolnokba, mert ide a karczagit Scheftsik hozza el, hanem Jász-jákóhalmára; ekkor pedig a jákóhalmai törvényszéktől ugyis muszáj az elnöknek Budapestre menni követnek.

*

A választási határnapok iránt eddig a következőket tudathatjuk fővárosi közlönyeink után: Junius 24. választ a főváros, Háromszékmegye, Veszprémmegye, Nagyvárad, Aradmegye, Szarvas. Junius 25. választ Pápa, Vasmegye, Debreczen, Junius 26. Pestmegye, Biharmegye. Junius 27. Szebenmegye, Temesmegye, Pozsonyvárosa, Kézdi-Vásárhely. Junius 28. Baranyamegye, Bácsmegye és Arad városa.

Statisztika.

— *Birtokváltozás.* A szolnoki kir. járásbiróság területén létező községek birtok változási viszonyai 1881. junius 3—8. napjain. S z o l n o k o n: Varga Szegedi Mátyásné és társai háza, Dávid Józsefné és Varga Szegedi Apolloniára ajándékozás utján. — Vörös Mihály és nejének haza Fancsali Lajos és nejére 175 frt vételárért. — Özv. Bocsa Antalné kisföldje Juhász Évára 150 frt vételárért, — Kollát András háza örökösödés utján az örökösökre. — Szollar János, Mária és Julianna háza 541 frt 66% krért Sűrű János és nejére, Hegedüs Ferencz és neje háza 5300 frtért Gojzer Nándorra. — Kulcsár János és Rozália háza 415 frtért Varga Menyhértnére. — J á s z k a r a j e n ő n: Vig Apollónak jászkarajenői tag birtoka és pusztajenői nemesi birtoka örökösödés utján Vig Antalra. — T i s z a - F ö l d v á r o n: L. Varga István zsellértelke és virághegyi szőlleje örökösödés utján Varga Zsófia Mária és Sára nevére.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI ÜGYEK.

— *Meghivás.* A szolnoki járás tanitóköre 1881. évi junius hó 15-én szerdán délelőtt 9 órakor a negyvárosi iskola helyiségében rendes ülést tart, melyre a kör t. tagjai valamint a tanügybarátok tisztelettel meghivatnak. Tárgysorozat: 1. Polonyi Mátyás közs. segédtanitó gyakorlati előadása és az e fölötti eszmecsere. 2. A kiküldött 3-as biráló bizottság jelentése Wehle Luczia tanitónő mun-

— Kisasszony! Ne tessék elájulni; Jenő nincs sehol az egész vendeglőben! Eltünt!

— Ah! Hisz az rémitő volna! kérem keressék meg öt! esdeklett kétségbeesetten Krisztina.

Erre az egész vendéglői cselédség a Jenő keresésére rendeltetett. Tüvé tettek minden zugot, de sem Jenőt, sem a fogadott nőt — ki fiának állitá öt — nem lehetett feltalálni. Mindenki azon meggyőződésben élt, hogy az asszony szöktette meg.

— Én — én vagyok a vétkes! rebegé Krisztina. Miért bocsátottam öt ki karjaimból!

— Vigasztalódjék kisasszony — szólt a vendéglős. Rögtön futárokat küldök utánnuk, a világ mind a négy taja felé!

A következő perczben már tiz lovas vágtatott ki Aviosból a szökevények után, tiz különböző irányban.

Krisztina egész éjjel nem tudott aludni a nagy izgatottságtól.

Ha kivül valami zörejt hallott, rögtön az ablaknál termett, azt hive hogy Jenő érkezett vissza.

Pedig mindannyiszor csalódott!

Megjött a reggel; megjött a dél, az est is és Jenőről semmi hir, még sem tudott róla senki semmit.

— Elvesztettem öt! sikoltá Krisztina, midőn másnap estve visszatért mind a tiz lovas — eredménytelenül.

A következő hajnal már nem találta a magyarhoni vendéglőket Avioston; elutaztak.

A magyarhon felé robogó kocsiban egymás mellett ülnek Krisztina és Hargitay Ákos.

Egyiknek szivében bú, a másikéban titkos káröröm!

(Folyt. kőv.)

kája tárgyában. 3. A kiküldött 4 tagu bizottság által a segélyek miként gyüjtése tárgyában javaslatba hozott módozatok tárgyalása és 4. Inditványok tárgyalása. Kelt Szolnokon, 1881. jun. hó 8. Gombkötő János, kör-elnök, Szontágh Jakab, kör-jegyző.

Helyi hirek.

— *Kormánypárti követjelölt.* Mint megbizható forrásból értesitenek bennünket lapunk zártakor, a szolnoki vál.-kerület kormánypárti képviselőjelöltje id. Scheftsik István polgármester lett, mely hir, mikorra lapunk napvilágot lát, valószinű, hogy már köztudomás tárgyát fogja képezni.

— *Megyei rendkivüli közgyülésünk* tegnap, e hó 10. tartatván meg, a kiralyi meghivó levél és jegyzőkönyv hitelesitése után, alispán ur, ki a még mindig betegeskedő főispán ur helyett elnökölt, a gyülést befejezettnek nyilvánitotta s ezzel a gyülés véget ért.

— *Ő Felsége apostoli királyunk* 1867. évben történt megkoronáztatásának 14. évfordulója alkalmából a helybeli nagygymnasium, e hó 8-án délelőtt ½8 órakor hála istenitiszteletet tartott, melyet az ifjusági önképzőkör zárülése követett; ennek végeztével az intézet növendékei, a nap emlékére, egy napi szünidőt nyertek.

— *Szolnok város képv. testülete* még az 1880. évi november hó 3-án tartott ülésén elhatározta, hogy a községi iskoláknál müködő tanitók fizetését felemeli. Azt is elhatározta, hogy egy-egy tanitónak mennyivel emeli fel csekely fizetését és erről az érdekelt tanitókat jegyzőkönyvi kivonaton is értesitette. Egy hat tagból álló bizottság neveztetett ki, melynek feladatává tétetett javaslatba hozni: mely források volnának igénybeveendők, hogy a tanitók részére megszavazott fizetés felemelés folyóvn té tessék. Ezen bizottság tagjai, kik egyébként minden alkalommal a tanügy barátainak bizonyiták magukat, a nevezett gyülés óta lefolyt 8 hó alatt nem jártak még el megbizatásukban: nem terjesztettek még be javaslatot, s igy a tanitók még most is azon fizetést huzzák, amelyet még a képv. testület eme határozata előtt huztak. — Szeretnők már most tudni, hngy miképen járjanak el az iskolának és tanitónak esküdt ellenségei, ha a tanügybarátok is igy sietnek enyhiteni a tanitók sorsán.

— *Lengyel Antal urtól* következő sorokat vettük: Szolnok, 1881. junius hó 7-én. Tek. szerkesztő ur! Becses lapjának 232-ik számában a „Horánszky párt" alakuló gyülésére vonatkozólag egy közleményt olvastam, melyben en, mint a megalakult párt egyik alelnöke, vagyok emlitve. Ez téves, amennyiben én a pártnál semmi nemü tisztséget nem viselek és az illető gyülés után is maradtam, a mi mindeddig voltam az az: a „Horánszky párt"-nak feltétlenül hü közembere, és azok egyike, a kik szilárdul meg vannak győződve arról, hogy az egész választó-kerület, de különösen Szolnok, Horánszky Nándor ur megválasztatása által a legtöbbet nyeri. Kitünő tisztelettel: Lengyel Antal.

— *A szolnoki nőegylet* által fentartott kisdedovó intézetben az évi ünnepély folyó év junius 8. d. u. 3 órakor vette kezdetét, mely alkalommal a kicsinyek igen kedélyesen mulattak, a jelen volt diszes közönség pedig a kicsinyek jó kedvén s ártatlan örömén lelte mulatságát.

— *A békés-csabai* rsszvét ünnepélyről már e hó 8. vettünk hosszabb tudositást, de melyet lapunk tul halmazottsága miatt kénytelenek vagyunk jövő számunkra hagyni.

— *Gyászhir.* Csefalvay Rezső kir. aljárásbiró urat és családját sulyos csapás érte, elvesztvén szeretett nejét s a kis gyermekek édes anyjukat szül. Fülöp Máriát, kit mint hü nőt és gondos anyát mindenki tiszteletben tartott s kinek halála ép e miatt mély részvétet keltett városszerte. A hozzank beküldött gyászjelentés igy szól: Csefalvay Rezső, kir. aljárásbiró, maga és gyermekei: Mária, Rezső és Ilona, ugy Fülop András és neje, Valter Jusztina és ezek gyermekei, valamint az összes többi rokonság részéről is fájdalmas szivvel tudatja hün szeretett nejének illetve anya és nővérnek Fülöp Máriának, élte 38-ik, boldog házasságuk 16-ik évében Szolnokon, hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után, f. hó 6-ikán, reggeli 4 órakor történt gyászos elhunytát. — A boldogultnak hült tetemei f. hó 7-én d. u. 5 órakor fognak beszenteltetni és a rom. kath. szertartás szerint a szolnoki temetőben örök nyugalomra helyeztetni, az engesztelő szent miseáldozat pedig f. hó 8-án reggel 6½ órakor fog a Mindenhatónak bemutattatni. — Szolnok, 1881. junius 6-án. — Áldás a hü nő és jó anya nyugvó poraira!" A boldogultnak temetése a jelzett napon igen nagy számu, diszes közönség jelenlétte s igaz részvétele mellett ment végbe. Képviselve volt a temetésen: a kir. jbiróság, a megyei és városi tisztikar, élükön Sipos Orbán alispánnal, Scheftsik István polgármesterrel és Hegedüs Béla rendőrfőkapitánynyal, az ügyvédi és tanári kar, a helybeli pénzintézetek s a helyi sajtó, valamint az egész város diszes közönsége is, majd nem kivétel nélkül, jelen volt, mely megindulást tanusitván az édes anya nélkül maradt három nèveletlen gyermek siránkozására, kik a legjobb anyát, a kesergő férj pedig a legboldogitóbb nőt veszitek el. A tetem beszentelése s a temetési szertartás végeztével a diszes fogatok hosszu sora kiséré a boldogultat az örök hazába, honnan nincs visszatérés. A temetés diszes bár, de megható volt, az édes anyát és hü nőt vesztett gyermekek és férj keserves zokogása pedig szivrenditő, kik vigaszt csakis mindnyájunk osztatlan és igaz részvétében lelhetnek. Áldás lebegjen az elhunyt nyugvó porain!

— *A közönség köréből.* Mindazok, kik feledhetlen emlékü kedves nőni és árván maradt kis gyermekeim édes anyja Fülöp Mária temetését becses jelenlétükkel emelni s ilykép őszinte részvétükkel a szörnyü csapást reám s gyermekeimre nézve elviselhetővé tenni kegyesek voltak; egyesek, mint hatóságok, fogadják keseredett szivünk mélyéről feltörő őszinte köszönetünket, ugy azon tisztelt egyének is, kik a temetés körül fáradozni szivesek voltak. Szolnok, 1881. junius 9. Kis gyermekeim nevében is: Csefalvay Rezső, kir. aljárásbiró.

— *A „Jászkürt"* vendéglő nyári kert-helyiségét e hó 4-én nyitotta meg Bubla Sámuel vendéglős. A megnyitás alkalmával a czeglédi első zenekar mulattatta a kis számban megjelent vendégeket.

— *Köszönet nyilvánitás.* A szolnoki kath. nagygym. ifjuság által f. hó 2-án megtartott jótékony czélu „Junialis" alkalmával a megállapitott beléptidijakból beérkezett: 134 frt, malyhez a felülfizetett 88 frt 50 krt is számitva, a befolyt összeg: 222 frt 50 kr. Felülfizetni szivesek voltak: ngs Sipos Orbán alispán ur 9 frt, id. Scheftsik István polgármester 20 frt, Gajdácsy Nándor 4 frt 50 kr, Kerekes Géza 50 kr, Bossányi Gabriella 1 frt 50 kr, Baumhorn Ede 50 kr, Szontágh 50 kr, Erdős Mátyás 1 frt 50 kr, Schindler 50 kr, N. N. 50 kr, Czvierkievics 50 kr, Berky József 50 kr, dr. Erdey Dávid 1 frt 50 kr, Makray László 50 kr, Surányi Gedeon 1 frt 50 kr, Tichy Antal 1 frt, Major István 50 kr, Kovács Albert 1 frt, Dávid Ferencz 50 kr, Obermüller Hugó 50 kr, dr. Kreutzer Ferencz 1 frt 50 kr, Pagáni Henrich 50 kr, özv. Osgyányiné 50 kr, Rédl János 50 kr, Kindlovics Ferencz 1 frt, 50 kr, Schmiedhauer 50 kr, Medgyesy József 50 kr, Schmied Pál 50 kr, ftdő. Loykó Mihály 50 kr, Mojsisovics Vilmos 2 frt, Nagy József 50 kr, Czakó Péter 2 frt, N. N. 50 kr, N. N. 50 kr, N. N. 1 frt 50 kr, Nagy Ferencz 1 frt, Hegedüs Béla 50 kr, Somogyi J. 4 frt 50 kr, Döpfner G. 50 kr, özv. Nagy Józsefné 1 frt, Frics 50 kr, Mondada József 50 kr, Krausz Ignácz 2 frt, Bagosy Károly 1 frt, Perényi János 2 frt, Rosenzweig Samuel 50 kr, Lusztig Sándor 50 kr, N. N. 50 kr, Konrád 50 kr, Vavrinetz Nándor 50 kr, Dely József 1 frt, Grósz 50 kr, dr. Csépay 50 kr, Tasy 50 kr, Szendy Antal 50 kr, Okolicsányi István 50 kr, Majervek Rezső 50 kr, Engel Aladár 50 kr, Kintzler Soma 50 kr, Grüll Mór 50 kr, dr. Váczy József 50 kr, Zapletán 50 kr, Elias 1 frt, Juhász Ignátz 1 frt, özv. Horánszky Istvánné 50 kr, Medgyesy Elek 50 kr, Orcsó András 1 frt, Wieder Győző 50 kr, Urbán Mihály 50 kr, Elias József 50 kr. — A költségek fedezésénél segédkezet voltak szivesek nyujtani: ftdő Remess Kázmer 2 frttal, Monszpart László 5 frttal és Stephanovics Alajos 3 frttal. — Midőn mindezek a nagyérdemü közönség tudomására hozatnak, a reményteljes ifjuság iránt tanusitott szeretet-, nemes érdeklődés- s áldozatkészségért ugy a ftdő s tek. tanári kar, mint a nagygymn. ifjuság nevében Istentől áldást kiván s forró köszönetet mond, a rendezőség.

— *Elhalasztás.* Nőegyletünk a dalárdával együttesen tartandó junialisát a kedvezőtlen esős idő miatt f. hó 15-re halasztotta, mely halasztásról a mulatságra meghivott mgs. gróf Batthányi Józsefnét az egylet tiszteletbeli elnöknőjét, táviratilag értesitette Nagy Gyuláné urhölgy, az egylet elnöknője.

— *Junális.* A szolnoki összes községi iskolák e hó 6-án, hetfőn, pünkösd második napján tarták ez évi tavaszi mulatságukat a vasuti indóház melletti „Kis ligethez" czimzett kerthelyiségben. Nevezett helyiség a délutáni óráktól kezdve másnap reggelig hemzsegett a minden rendü és rangu, mindkét nembeli közönségtől. A mulatság maga minden tekintetben a legjobban sikerült; az időjárás nagyon kedvezett neki s a közönség, tőle telhetőleg, pártolta, aminek bizonyitéka az, hogy a tiszta jövedelem, mely az iskola könyvtára javára fog fordittatni, meghaladja a 100 frtot. Minden esetre dicséret illeti a tantestületet, mely a multság szép sikerének egyedüli tényezője.

— *Bartsik Károly*, megyei árvaszéki ülnök szerencsétlen haláláról emlékeztünk meg mult számunkban. Most már tudathatjuk, miszerint minden körülmény, mely halálával felmerült, elháritja, az öngyilkosság gyanúját. Ő ugyanis agylobban szenvedett sokáig, melynek utókövetkezménye agy-lágyulását idézvén elő, mióta felüdült, mindig elmélázott. Ily mélázás közben üthette el a vonat, mit a mellkas és a fej hátsó részének zúzódása következtében enged a szakértő orvosoknak is. Nyugodjék békében!

— *Tüz.* E hó 4-én, szombaton este 9 órakor a katonai laktanyául használt régi megyeház közelében egy kis ház, ismeretlen okból, kigyuladt s rövid idő alatt lángban állt. A nagy tömegben az égő házhoz tóduló közönség erélyes munkálkodásának köszönhető, hogy a tüz alig egy fél óra alatt elnyomatott, noha a sok üres és rosz „vizipuska" már akkor érkezett volt meg, mikor a ház jó formán leégett.

— *Helybeli gymnasiumunk* vizsga-rendje hosszabb tért foglalván el, miután a vizsgák már ugy is folynak, s hozzánk későn küldötték be az értesitést, róla jövő számunkban szólunk.

Megyei hirek.

— *Vizügy.* Az örvény-abádi tisznármentesitő társulat május 31-ikén T.-Derzsen Losonczy Mihály elnöklete alatt népes közgyülést tartott, melyen a társulat az elnök és Mojsisovics Vilmos magyar kir. főmérnök indokolt javaslatát elfogadván, egyhangulag elhatározta, hogy védtöltéseinek legveszélyesebb vonalait — 2000 f. méter hoszban — a hullámcsapások ellenében, a kir. főmérnök terve szerint, cementes téglafalakkal fogja biztositani; valamint elhatározta azt is, hogy az eddig eredményre nem vezetett nehézkes házi kezelés melletti épitkezést mellőzvén, és ezt csak is a vizleeresztő vascsövek behelyezési munkálatainál alkalmazván, magát a töltések szabályszerü méretekben való gyors és elodázhatlan felépitését vállalati uton fogja végrehajtatni és ez érdemben nyilvános zártajánlati versenyt hirdet, mely czélokra egyuttal az országos tiszai kölcsönből felveendő 260,000 frt költséget szavazott meg. Végre a kártékony belvizek levezetésére szükséges belcsatornázási tervezet és költségelés elkészitése czéljából elhatározta a culturmérnökséget igénybe venni, avagy esetleg nyilt pályázatot hirdetni, melyre a közgyülés Losonczy elnököt felhatalmazta.

— *Nyilvános érdem-elismeres.* Az örvény-abádi tiszaármentesitő társulat május 31-iki közgyülésén Mojsisovics Vilmos m. kir. főmérnöknek — a folyó évi tavaszi nagy árvizek elleni sikeres védekezésért és a társulatot fenyegető veszély erélyes és buzgó elháritásáért — Losonczy elnök inditványára — egyhangulag jegyzőkönyvi köszönetet és elismerést szavazott. — Hasonlóképpen a szalók-tiszaböi ármentesitő társulat elnöksége — nevezett kir. főmérnöknek — a társulat töltéseinek védelme és megmentése körül tanusitott erélyes és sikeres müködéseért és önfeláldozó buzgalmáért elismerését és köszönetét fejezte ki.

— *Gyászhir.* Pajer Antal jászapáthi plebános f. évi junius hó 4-én Budapesten meghalt. Béke poraira!

— *Kunszentmártonban* 65 városi képviselő állásáról végkép lemondott, ezek közül 26 virilis és 39 választott. Kérvényükben indokul van felhozva, hogy mig rendezett tanácsu városuk lesz, addig a közügyektől visszavonulnak és ohajtják városuknak nagy községgé leendő átalakitását, ami Kunszentmártonra szégyen volna; de hisszük, hogy a közügyek élén álló tekintélyes és befolyásos egyének nem fogják ezt bekövetkezni hagyni.

— *(Beküldetett.)* Jászberény, 1881. junius 6-án. T. szerkesztő ur! Engedje meg becses lapja hasábjain e sorokban kifejezhetni mély megindulással forró köszönetünket amaz emberbaráti és rokoni meleg részvétért, a melyet ugy a nemes Szolnok városa — mint Jászberény minden rendü és rangu jószivü közönsége irántunk tanusitani kegyes volt, felejthetlen emlékü kedves jó apánk végtisztelete alkalmával. A nagy csapás és veszteség okozta fájdalom közepette a lélek-nyugtató és gyöngéd részvét az igazán lesujtott család behegedhetlen sebére gyógyir vala, s ama kinos érzés, hogy apát vesztettünk, és pedig oly fatalis módon — némileg megoszlott a jó szivek közt, kik a boldogult drága életében örömeinket is megosztották vala. Midőn azonban vérző szivünk hálás köszönetét egyetemleg fejeznők ki, egyuttal nem mulaszthatjuk el felemliteni Sipos Orbán alispánt és szeretve tisztelt rokonunkat, ki a csapást velünk együtt érezve, fáradozása és meleg részvéte által sirig tartó hálára kötelezett bennünket, ki a szigoru véletlen által megzavart árvákat, nemes emberbaráti szeretetének egész erejével emelte föl a leroskodottságból, és a közigázgatás ezen érdemes veterán bajnokat, példás életéhez méltó fénynyel, igyekezett örök nyughelyére kisérni; — nem különben a Jász-Nagykun-Szolnok megyei tiszti kart, mely az igazi kollegiális érzés fájdalmától meghatottan, testületileg kiséré el a szolnoki indóházig fájdalmas „Isten hozzád"-ot mondva az örökre távozó társnak. Midőn végül forró keszönetünket még egyszer kifejezzük, maradunk a tek, szerkesztő urnak kitünő tiszteletünk nyilvánitása mellett: Néhai Barcsik Károly árvái.

Irodalom.

— *„Magyar Alföld"* czim alatt hetilap indult meg Debreczenben e hó 5-én, a kereskedelem és ipar köréből, Grünwald József szerkesztésével. A lap kizárólag az iparszakba vágó eszmék fejtegetésével foglalkozik s csinos kiállitása és kifogás alá nem vehető tartalma, a szakiffak pártolására méltóvá teszik. Előfizetési ára egy évre 6 frt.

— *„Kéziratok"* czim alatt Károlyi György kiadásában és Kreith Béla szerkesztésében Budapesten, egy könyomatu lap jelenik meg, a vidéki lapok számára, hetenkint egyszer, szerdán. E kitünő erőktől támogatott hézagpótló közlöny, mint kéziratok többszörösitése, a vidéki lapok számára van kizárólag szentelve, melyek a közleményeket eredetiek gyanánt közölhetik belőle. Előfizetési ára 3 hóra 10 frt.

— *Bodnár Zsigmond* szerkesztésében a szép hirnévre s az irodalmi körökben méltó elismerésre jutott „Magyar Szemle" f. évi junius 1. megjelent füzetének érdekes és változatos tartalma következő: 1. Democratia Magyarországon. 2. Hunfalvy Pál Runum tanulmányai. 3. Lilly. 4. A zsidók Palestinában. A birodalom 10 évi háztartása. 5. Közoktatásunk a mult században. 6. Szarvas Gábor nyelvphilozophiája. 7. Kell-e görög és latin nyelv. 8. Irodalmi szemle. Ajánljuk az érdekeltek figyelmébe e kitünő vállalat támogatását.

Vasuti menetrend.

Indulás Szolnokból

Budapestre. (Czegléd felé):
4 óra 54 p éjjel gyorsvonat.
4 óra 23 p. d. u. személyvonat.
3 óra 27 p. hajn. vegyesvonat.
7 óra 09 p. este tehervonat.

Hatvan felé:
5 óra 8 perc: éjjel, 5 óra 7 percz d. u.

Arad-Temesvár felé:
10 óra 57 p. d. e., 10 óra 49 p. éjjel.

Püspökladány-Debreczen felé:
11 óra 10 p. d. e., 10 óra 21 p. éjjel, — 12 óra 18 p. éjjel (gyv.)

Érkezés Szolnokba:

Budapest-Czegléd felől:
10 óra 06 percz d. e., 10 óra 15 p. éjjel, 12 óra 13 p éjjel (gyorsv.)

Hatvan felől: 10 óra 35 p. d. e., 11 óra 48 p. éjjel.

Arad-Temesvár felől: 4 ó. 45 d. u., 8 ó. 47 p. hajn.

Püspökladány-Debreczen felől: 4 ó. 23 p. d. u. 4 óra 54 p. hajn.

Felelős szerkesztő: Pásztor Ferencz.

HIRDETMÈNY.

Az 1867 évben alapitott, legfelsőbb helyen engedélyezett

„Duna“

biztosító társaság 7.978,500 forintnyi kezességi tőkével

elfogad biztositásokat jutányos dijak mellett,

a) ***tüzkárok ellen***, ingó és igatlan vagyonra. — Biztosit tehát: templomokat, palotákat és gazdasági épületeket, gyárakat, áruraktárakat, házi butornemüeket és gazdasági készleteket, aratási terményeket és marhát, tüz és villámokozta károk ellen,

b) ***jégkárok ellen,*** mindennemü mezei terményekre és végre

c) ***élet-, jövedéki- és kiházasitási biztositásokat,*** az ezen biztositási osztályok mindegyikére nézve nyomtatásban kiadott biztositási feltételek szerint.

A károk azonnal megbecsültetnek és rögtön készpénzben kifizettetnek. Azon csekély dij, mely a biztositásért fizetendő, alkalmat szolgáltathatna arra, hogy minden vagyon, szerencsétlenségek ellen, biztosittassék.

Alólirott főügynök a legfelsőbb helyen engedélyezett „DUNA“ biztositó társaságot a legmelegebben ajánlja és teljes készséggel ád a biztositásra vonatkozólag felvilágositásokat. Szolnok, 1881. junius hó.

SURÁNYI GEDEON,
főügynök Szolnokon.

3—1

Magyar-Franczia biztositó részvény-társaság.

Részvénytőke **8** millio forint aranyban.

Kimutatás 1880. deczember 31-ről.

Befizetett részvénytőke		4,000.000 frt aranyban = frt	4,680,000.—
Tartalék-tőke			„ 400,000.—
Dijtartalék az elemi ágazatban			„ 357,722.20
„ élet- „			„ 110,479.52
Dijváltó-tárcza			„ 1,157,609.64
Értékpapirokban elhelyezve:			
a) 288,800 kassa-oderbergi elsőbbségi kötvény	á frt 92	frt 265,696.—	
b) 155,600 m. nyugoti vasut „ „	I. á „ 90½	„ 140,429.—	
c) 197,600 „ „ „ „ „	II. á „ 87	„ 171,912.—	
d) 112,800 alföld-fiumei „ „	I. á „ 90½	„ 101.802.—	
e) 180,000 m.-gácsországi „ „	I. á „ 86⅜	„ 156 150.—	
f) 17,400 „ „ „ „ „	II. á „ 83⅜	„ 14 572.50	
g) 30,000 osztrák-magyar bank záloglevél	á „ 102	„ 30,600.—	
h) 25,000 5% földhitelintézeti „	á „ 99⅝	„ 24,937.50	
i) 9,000 5½% „ „	á „ 101¼	„ 9.112.50	
k) 250,000 6% földh. részv.-társ. „	á „ 104	„ 260 000.—	
Esen értékpapirok után f. év végéig esedékes kamatok		„ 10,825.84	frt 1,186 047.34
Hazai bankintézeteknél			„ 2,221 871.61
Külföldi bankintézeteknél és liztositó intézeteknél			„ 797,863.23
A társaság házai Budapesten			„ 1,048,871.34
1880. évben a tüz-ágazatban 288,161,647 frt, — a jég-ágazatban 31,960,402 forint, — és a szállitmányi ágazatban 78,586,350 frt biztositott tőke után a készpénz-dijbevétel tett			„ 2.369.291.44
Az elemi biztositások után kifizetett károk összege			„ 1,500.016.91
Függőben levő károkért tartalékba helyeztetett			„ 105 437.95
A társaság házainak jövedelme, az értékpapirok és betétek utáni kamat			„ 421.212.87
Az életbiztositás állaga 1880. deczember 31-én			„ 6,852 700.—
„ „ ezen állag utáni évi dija			„ 236 079.75
A teljes nyereség 1880. évről			„ 486.390.81

Ebből adatott 6% osztalék aranyban.

Jotékony czélokra 3000 forint szavaztatott meg, és pedig: a Vörőskereszt-egyletnek 1000 forint, oktatási czélokra 1000 frt.

Végre a magyar hirlapirók nyugdijintézetének 1000 forint.

Az 1881. május 25-én tartott közgyülésen megválasztattak az igazgatóságba:

Nagyméltóságu **Bittó István,** Ő Felsége val. bels. titk. tanácsosa, a Lipótrend nagykeresztese és országgyülési képviselő, mint elnök, Budapesten;

Bánhidi báró **Bánhidy Béla** ur, földbirtokos és országgy. képviselő, Budapesten;

Bontoux Jenő ur, a „Société d l'Union Generale“ elnöke, Párisban:

Robert Hevin marquis de Banneville ur, az osztr déli vasut igazgatósági tagja sat., Párisban;

Pierre François Fréderic d'Aymar marquis de Chateaurenard ur, az osztr. államvasuttársaság igazgatósági tagja, Párisban;

Dr. **Hiller Albert** ur, udvari kőz- és váltóügyvéd, Bécsben;

Kistenmacher Károly ur, a Hoffmann József-féle czég főnöke, Budapesten;

Honkovics Lajos ur, vasárigazgató;

de Meynard E. ur, Párisban;

Newwelt Armin ur, nagykereskedő és kir. kereskedelmi tanácsos, Budapesten;

Zápori lovag **Regenhart Ferencz** ur, az Albrecht-vasut alelnöke, Bécsben;

Sváb Károly ur, földbirt. és országgy. képviselő Budapesten;

Schweiger Márton ur, kir. keresk. tanácsos, Budapesten;

Báró **Tinti Károly** ur, cs. kir. kamarás, az osztr. déli vasut alelnöke s az osztrák urakházának tagja sat., Bécsben;

a felügyelő-bizottságba:

Beck Ferdinánd ur, a Magyar Jelzáloghitelbank igazgatója, Budapesten;

Láncz Leo ur, a Magyar ált. földhitel-részvénytársulat igazgatója, Budapesten;

Lewin Jakab ur, a kereskod. akadémia igazgat., Budapesten;

Laurant E. ur, az osztrák tartományi bank igazg., Bécsben;

Serrebourre Maria Emil ur, a „Société de l'Union Generale“ főfelügyelője, Párisban;

Szokoly Gyula ur, a kisbirtokosok földhitelintézetének igazgatója, Budapesten.

1—1

Földhaszonbéri hirdetmény.

A kunhegyesi közbirtokosság tulajdonát képező s a **Fegyverneki vasuti állomáshoz $1\frac{1}{4}$ mértföld távolságban** levő $922|_{1200}$ □ öles holdat tevő **szántó, kaszáló** és **legelő földekből** álló **bánhalmi puszta rész,** a f. év Szent-Mihály napjától számitott **6 évre** akár egészben, akár részletenként haszonbérbe kiadó. — A bérleni szándékozók a város polgármesterénél jelentkezzenek.

Kunhegyes 1881. jun. 8.

CSÁVÁS SÁNDOR,
polgármester.

1—1

---

178. / vh. 1881. szám.

Árverési hirdetés.

Alulirt kiküldött végrehajtó a polg. tk. rddt. 403. §-a értelmében ezennel közhirré teszi: hogy a karczagi kir. e. f. törvényszék $^{2450}/_{1881}$. p. számu végzése által ifj. Schillinger Mór ellen Reisz Dávid javára 1000 frt követelés végett elrendelt biztositási végrehajtás folytán biróilag lefoglalt, s 4639 frt 40 krra becsült boltbeli pipere és rövidárukból álló ingóságok nyilvános árverés utján eladandók, minek a helyszinén, vagyis Szolnokon leendő eszközlésére határidőül 1881-ik évi junius hó 17-dik napjának délelőtti 9 órája kitüzetett, melyhez a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel meghivatnak: hogy az érdeklett ingóságok emez árverésen, a polg. tk. rdtt. 406. §-a szerint szükség esetében becsáron alul is eladatni fognak.

Kelt Szolnokon 1881-ik évi junius hó 7-ik napján.

Tóth Mihály,
kik. birósági végrehajtó.

1—1

Árverési hirdetés.

A felső varsányi kincstári pusztán Preisich Adolf által haszonbérelt **tanyán** több nemü **elhordható épületek,** u. m.: **cselédlak, istálló,** zsindelylyel fedett **uj góré** és **fészer,** néhány **putri** és **dohányszin e hó 19-én** a délelőtti órákban, készpénzfizetés mellett, a helyszinén elárvereztetni fognak, mire a venni szándékozók meghivatnak.

Szolnok, 1881. junius 10.

SOMOSSY MIKLÓS.

1—1

1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában Szolnokon.

V. évfolyam 25—234. Szolnok, 1881. junius 19-én.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél „ . . 2 „ 50 kr.
Negyed „ . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenként egyszer:
vasárnap.
E lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez (Szolnok, Buzapiacz, 1396. sz.) valamint ide küldendők az előfizetési pénzek és postai felszólamlások is.

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek a szerkesztőségnél, buzapiacz, 1396. sz. a., — Malmay László ur üzletében Szolnokon, és minden kir. postahivatalnál.
Kéziratok nem adatnak vissza és csak akkor fognak közöltetni, ha tudjuk kiktől jönek

Hirdetési díjak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer „ — — — — — — 16 „
3-szor „ — — — — — — 12 „

Hirdetések
csak előleges díjazás mellett közöltetnek.
A NYILTTÉR-nek minden hasáb garmond sornyi tere 25 kr.
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Választások előtt.

(—r.) A nagy naptól, melyen a magyar ember, mint hazafi, polgári jogainak legfenségesebbikét — a választói jogot — tényleg gyakorolja, kevés idő választ el bennünket.

A választói jog, összerejében, az ország egyik legnagyobb hatalmát képezi a polgárok kezében; de csak ugy, ha keblükben a hazaszeretet vesztalángja ég s nem az önérdek pislogó mécsvilágát élesztgetik vele.

A választói jog olybá tekinthető az igaz hazafi kezében, mint a hazáját védő katona kezében a fegyver; s valamint utóbbi, hősies elszántsággal, hazája szent szerelmének érzetében, csodákat müvel, ugy a választó polgárok hősi elszántsága, megvesztegethetlen hazafiui érzelme is képes csodákat müvelni a választásoknál.

De ehez, a választói jognál egy — még nagyobb hatalom kell, hogy erős kötelékét képezze a választó polgároknak a választás nagy ünnepén.

E nagy hatalom: az egyetértés! Ha ez, mint összekötő kapocs, nem fűzi egygyé a választókat, ott minden igyekezet csak eredménytelen erőlködés; e nélkül a választó polgárok szent akarata, mely elveiknek diadalra juttatásában nyilvánul, feloszlik és megsemmisül.

Az egyetértés, mint a Mátra-tető, izmos és erős, s hatalmasan ellentáll a réstöréseknek; sőt hatalmasabb, erősebb ez minden sziklafalnál, mert minden emberi erőnél magasabban áll, melyet kéz át nem verhet, szó meg nem környékezhet, földi erő meg nem változtathat.

Nem politikai irányt fejtegetünk itt; ahoz nekünk jogunk nincs, s oly joggal, mely bennünket meg nem illet, élni nem szoktunk, mint ezt hasonirányu más lapok, ily válságos napokban, tenni szokták.

De igenis szóllunk társadalmi szempontból megyénk összes választóihoz, kik számra nézve 14874-en vannak, — mert a vesztegetések és lélekvásárlások boldogtalan órája közeleg, s a dolog azon része, mely a választó polgárok közéletére is kihat, a társadalmi kérdések közé tartozik, mivel az oly állampolgár, ki lelke meggyőződését áruba bocsájtja, vagy kinek elvi meggyőződése fölött lelketlen kufárok aljas vásárt csapnak, a társadalmi életben, mint lelki fekélyes tekintetik.

Társadalmi életünk pedig ugy sem tiszta: befertőztetve van mérges parányok ezreivel; miért növelni a bajt ott, hol az ugy is mindinkább harapózik; miért e parányokat emésztő férgekké szaporitani ott, hol azokat utolsóig kiirtani kellene!

Lapunk egyik párt érdekeit sem szolgálja; mert mi a választási mozgalmak által fölkorbácsolt kedélyhullámok lélekvesztő sajkája lenni nem akarunk; de szolgáljuk a társadalmat, ennek belbékéje mellett harczolunk, bátran és elszántan, s következve: tartozó kötelességünket teljesitjük csak, ha sietünk inteni a polgárokat, hogy a választások mozgalmas napjaiban őrizzék meg lelkük tisztaságát, s ne engedjék sem egyik, sem másik párt tág tüdejű korteseinek lehelletétől behomályositani lelkűket, e tükröt, mely az embernek és polgárnak önmagát szeplőtlenül vagy beszeplősitve mutatja vissza, a szerint, amint meg tudta magát őrizni a mozgalmak napjain.

Igen szépen példázza a nagy költő, s megczáfolhatlan igazságot mond, midőn zengi: „Ha férfi vagy légy férfi! Legyen elved, hited! És ezt kimond, ha mindjárt véreddel fizeted! Százszorta inkább éltedet tagadd meg, mint magad: Hadd veszszen el az élet, ha a becsület marad!“

Vezéreljék a választó polgárokat e szent szavak, midőn az urnához lépnek; legyen mindenki, bármely párthoz tartozzék is, elveihez hű és következetes, s ne bocsátkozzék áruba önmaga fölött a lélekvásárlókkal, kik hydra fejüket itt is, ott is felütik, mert igy önmagához is hű marad s lelkén nem visz át a társadalomba — a választások lezajlása után — szégyenfoltot, mely miatt a közélet mezején mások s önmaga előtt is pirulnia kellene!

Isten a természetben.

(Folytatás.)

Az istenfogalom története az embereknél azt mutatja, hogy az a nemzetek, és azok törvényhozóinak szellemi müveltsége szerint az emberi szellem fokozatos müvelődésével és fölvilágosodottságával párthuzamban fejlődött és alakult át. Az idők folyamát követve, megtaláljuk az istenfogalmat mindenütt; — majd világosabban, majd homályosabban szövődik ez át az emberiség történetén, s ma már egészen más, mint a minő régebben volt.

„A régi, absolut isten — mondja Flammarion — mi előttünk már ösmeretlen, ma már nem olyan az isten, mint az áriák Varanája, az aegyptomiak Elimje, a khinaiak Tienje, vagy a persák Ahura mazdája, se nem olyan, mint az indiai Bráhma és Buddha, vagy a zsidók Jehovája, vagy a görögök Zeusa s a rómaiak Jupitere, se nem olyan, mint az az isten, melyet a középkor festői égi trónján ülve ábrázoltak.

Nem a mi föladatunk az, hogy foglalkozzunk ama különböző lakóhelyekkel, melyekbe az emberi képzelődés az isten személyét belehelyezte; ma már — mondja tovább flammarion — nem beszélhetünk a görögök költői egéről, melybe ezek fantáziája emberileg érző és cselekvő isten alakokat helyezett, sem a zsidók haragos Jehovájáról, mely harmad és negyediziglen büntet, sem a keletiek gyönyörökben gazdag paradicsomáról, az indiánok tulvilági vadászó helyeiről, s a germának és skandinávok Walhallájáról. — Ha valaki utána adná magát, hogy mind ama nézeteket összeállitsa, melyeket az istenről, azon absolut valamiről alkottak, a mit a bölcsek világszellemnek neveznek, csudálkoznia kellene a különböző rendszerek sokaságán, melyek a történet kezdetétől a mi napjainkig, noha a tudomány azóta nagyot haladt, mégis oly kevés okos dolgot tartalmaznak.“

Némelyek az istent a világon kivül állónak tekintik, s azt mondják, hogy ő semmiből hozta létre a világot. Mások szerint „isten a világ eszméje, s a világ az isten realizácziója“. Igy Pythagoras, Renan, Taine, Scherer és mások, kik szerint „az isten egy bölcs, a nélkül, hogy ezt tudná, s személyesen nem is létezik, csak egy tulajdonsága, az isteni.“

TÁRCZA.

A milliomos irnok.

— Beszély. —

Irta: Tóth Albert.

(Folytatás.)

VIII.

Tiz év telt el az időből.

A Hargittay kastély környéke ezalatt lényeges változásokon ment át.

A régi gyárat lebontották és kissé közelebb a kastélyhoz ujat épitettek helyette.

Közvetlen a kastély környéke diszes angol kertté lőn átalakitva; maga a kastély pedig kivetköztetett eredeti ódon alakjából és ujabbkori styl szerint alakittatott át.

Szóval az egész kastély és környéke annyira kivetköztetett előbbi kinézéséből, hogy rá sem ösmerhetni már.

Jelenleg a kastély, a vasgyár és minden hozzá tartozó ingó és ingatlan vagyonokkal egyetemben a nagyságos Hargittay Ákos birtoka! . . .

Hogyan? Lehetséges volna ez?!

Igen; — Hargittay Ákos törvényes és egyedüli birtokosa a „volt“ Hargittay Béláné-féle vagyonoknak.

A története igen egyszerű.

Mintegy négy évvel ezelőtt már végképpen lemondott volt Hegyessy Krisztina kisasszony azon reményről, hogy a már közel 14 év óta keresett Hargittay Jenőt valaha feltalálja.

Midőn egyszer — végső keresési kisérlet gyanánt — elhatározta, hogy az Európai nagyobb lapokban kihirdetteti, hogy az, ki az elrablott Hargittay Jenőt föltalálja, öt ezer arany jutalmat kap. A hirdetésekhez mellékelvén az elveszett ifju személyleirását is, melyben, mint „különös ismertető jelt“ jól megmagyarázta, hogy a homlokán a balszemöldök felett egy régi sebhely nyomai láthatók.

Pár hónappal ezen hirdetések után jött egy sürgöny Velenczéből, hogy ott egy épen olyan kinézésü ifjut fogtak ki a tengerből, mint a milyennek az elveszett H. Jenő hirdetve volt. Ott van a homlokon a balszemöldöke felett a régi sebhely forradása is!

E lesujtó hir később számtalan távirat által megerősittetett, annyira, hogy e naptól kezdve nem volt ember Hargittán, ki halottnak ne hitte volna az elveszett H. Jenőt.

S igy történt, hogy a végrendelet szerint már négy év óta Hargittay Ákos az ur a Hargittay Béláné-féle uradalomban.

És Ákos ur gazdagsága érzetében most már nem egy, de három fogatot tart a maga kényelmére, és most már nem egy, hanem három fogat vesztegel örökké ott az ólban; mert Ákos ur most is csak ugy gyalogszerrel szokott utazgatni, mivel ugy vélekedik ő nagysága, hogy habár gazdag is ő, mégis csak koptattatik ám a kerékráf és a lópatkó a kocsikázás által.

Csakis vendégei által vétetik olykor-olykor igénybe.

És Hargittay Ákos ur most már valóban nagylelkü ember! Amint a roppant vagyon átiratott nevére, Hegyessy Krisztina kisasszonynak kegyeskedett nagylelkűen megengedni, hogy vele egy fedél alatt, az ő kastélyában lakhasson; kényelmesen berendeztetvén két egész szobát, melyet ő kegyelme egész függetlenül a Krisztina kisasszony kormányzósága alá parancsolt rendelni.

Hogy pedig egészen lekötelezze nagylelkűségével a jó Krisztinát: a végrendeletben a neki biztositott 20,000 frt helyett ő többet 20,000 és 65 forintot szeveskedett Krisztinának leolvasni.

Tehát azon 65 frtot ő kelme adta hozzá csupa merő nemes szivből!

A mit azonban Krisztina igen szépen megköszönt, de nem fogadott el.

Krisztina tehát most is a kastélyban lakik, még pedig — egyedül! Pedig, mint férfiakkal szemben gyakran szokta mondani, igen-igen szeretne ő ugy „párosan“ élni!

És Krisztina kisasszony már nem is hisz a biliának azon soraiban, mely azt mondja: „rendele pedig az ur minden férfiaknak számára feleséget és minden hajadonoknak férjeket“.

Egy hajadonról megfeledkezett az ur! . . .

IX.

A Hargittára vezető országuton halad egy maganos vándor, lassu, kimért lépésekkel.

Vállára könnyü kézitáska van akasztva és széles szalmakalapot visel, mely óvja arczát a nyári nap szuró sugaraitól.

Korra nézve nem több 24 évesnél. Arczát barna körszakál boritja, melyhez igen jól áll a merész csavarodásban végződő bajusz.

Homlokán a balszemöldök felett egy régi sebsely nyomai láthatók, de mely nem hogy csökkentené, hanem mindinkább emeli férfias tekintetét.

Ez ifju ismerős már előttünk.

Rendkivül megváltozott ugyan, de mi mégis felösmerjük benne — Hargittay Jenőt! . . .

Tehát él?!

Igen; Hargittay Jenő nem halt meg, él, és itt jön Hargittára!

Tehát felösmerte volna szülőföldjét, s tudná talán, hogy e hely, melynek porait most tapossa, az ő igaz birtoka?

Azonnal megtudunk mindent.

(Folyt. köv.)

Egy másik iskola, mely magát positivnak nevezi, s a mely először tűzte ki magának azt, hogy atheistikus vallást alapitson, az emberiséget állitotta fel istennek. — Ismét egy másik nézet szerint „isten föut, a legmagasabb, a meg közlithetetlen aetherben honol, s onnan hallatta teremtő szavát, mely a mindenséget létrehozta. — Még egy más nézet szerint: „kezdetben volt egy atom, mely maga magától lett, s ebből származott a világ.“ Ez tehát öntudatlan természeti erőkben keresi az istent.

A föltétlen atheismus végre azt mondja, hogy: „a metaphysikai elemzés a régi dogmát megsemmisitette, a mennyiben bebizonyult, hogy isten, mint a világon kivül álló lény, elvetendő, s megmutatta, hogy az ő jelzői üres frázisok, mert nem létezőre vonatkoznak. Mi jogon mondhatja az isten, hogy ő szent: mert saját maga mondja. — Hazugság szelleme! szóllok te hozzád, balgatag lény, uralmadnak vége, keress magadnak az állatoknál más áldozatot! Neved, mely oly sokáig volt a tudós utolsó szava, melyre oly sokáig hivatkozott a biró, mely oly sokáig adott hatalmat a fönököknek, e hatalmas név mostantól fogva utálat tárgya lett. Ha sátán van, isten, ugy te vagy az. — Egykor triumfusoztál, most meg vagy fosztva trónodtól. — Az isten ma már annyi, mint butaság, hülyeség, hazugság, nyomoruság és zsarnokság, az isten a rosz. A mig oltár előtt térdel az emberiség, addig lesz szerencsétlen és elhagyatott. Félre tehát isten, most már nem félek tőled, s végtére észre térve, esküszöm neked, hogy elhomályositója, s öntudatom rémitő képe te voltál.*)“

Szánalomraméltó bizonyitéka annak, hogy mennyire vetemedhetik az emberi ész. — Ezek a mindenséget vezető erőt, a helyett, hogy istennek neveznék, nem nevezik meg, a helyett, hogy az erő értelmességét eszes lénynek tulajdonitanák, azt a holt anyagra viszik át. Tagadják az istent, de az erőt nem tagadhatják. hm, ugy cselekszenek, hogy ezt az uralgót a tehetetlen anyag rabszolgájának mondják. Mind ama tulajdonságokat, melyeket az anyagra ruháznak, hogy annak tevékenységét kisüthessék, nevezetesen annak fejlődésre való törekvését, a kiválasztó képességet (natural selection) mind az ösmeretlentől, melyet mi istennek nevezünk, vonják el, s egy másik ösmeretlenre vonatkoztatják, melyet anyagnak neveznek; — a rend, igazság, szépség, tökéletesség, testi és lelki összhang fogalmát megvonják a világtól; sőt lelküket és életüket is megfosztják attól. — Mi azonban nem tudjuk, hogy mit nyernek az által, hogy holttestet tesznek az élő helyére; — mi a holt dologban, mely elektrizálva életet mutat, csak holtat látunk. Midőn az anyagról oly tulajdonságokat mondanak, a melyek csak a vezető erőt illetik meg, az ő mindenségük hasonlit egy mesterségesen mozgatott csontvázhoz.

(Folyt. köv.)

*) Proudhon „Systéme des contradictions economiques, ou Philosophie de la misére.“

Vivát vakáczió!

Ez az a legkedvesebb, meg az a legnépszerübb eszme és jelszó most, melynek, a választások kivételével, legtöbb hive akad.

A tantermek kis és nagy ajtain, a kis és nagy zárakat mindenütt bezárták már a pedellusok. Minerva rajzó kaptáraiból a népesség mindenütt kiürült. Az iskolák padjain vastagon lerakodik a por s az eltünt munkás életnek s a természet örök és szakadatlan munkásságának lesz ott szemmel látható, kézzel fogható képviselője.

A letünt iskolai évről szóló értesitők szétküldettek; a kivivott sikerért, a felmutatott érdemért kezeskedő bizonyitványok széthordattak. A könyvek és a kifáradt muzsahad pihennek; de a bizonyitvány, az értesitő közkézen forog. Es az itéletnek, melyet képviselnek, miattok otthon folytatása van. Az iskolában a tanár, a tanitó volt az itélő biró, otthon a szülők, az apai és anyai sziv. Öröm és szomoruság, mit tiz hónapon át a legnemesb szivü emberbarát, a szakember érzett az iskolában, most ujra felmerülnek otthon a szülői házban. Az örömből köny, a könyből harmat, a harmatból virág lesz: a hála virága; a szomoruság fakasztotta könyből pedig dér, fagyos harmat, mely lehűtva az emberi kebel hálás temperamentjét, tövis koszorut illeszt az embertelen (!) nevelő s tanitó fejére, ki igaztalanságával vesztére tör a „familiae splendor“-nak, a család ártatlan és vérmes reményének . . .

Ilyen az élet, — ellentétek lánczolata, öröm és üröm benne egymásba fogódzó lánczszemek! De azért ne legyen a kép látása nektek fájdalmas — tanitók, nevelők, ti legnemesebb szivü emberbatátok. Hiszen a ti osztályrésztek az erkölcsi jutalmazásból ugy is legtöbbnyire a sáppadtképü hálátlanság. Hiszen a példabeszéd: „quem di odere, paedagogum fecere“ oly vén igazság, mint maga az ember, s igazság s gazság között csak egy betünyi a különbség s nem csoda, ha az alkalmazásban oly gyakran összetévesztik azt a rövidlátó léha emberek.

De a nemes sziv, a nemes lélek, mely valótokat áthatja s élteti, azért ne csüggedjen el bennetek soha. A rokonérzés, mely szükkeblü tekinteteket nem ösmer; a segélyvágy, mely fáradalmaktól nem irtózik; a bátorság, mely a környezet barátságtalanságán felülemelkedik s veszélytől nem retteg; az önzetlenség, mely anyagi haszonra nem sandalit; a bölcseség, mely a hivatás kötelességeit okosan rója le és a kitartás, mely félsikerü munkával be nem elégszik: el ne hagyjon benneteket soha!

És igy, ily nemes erények-, mint kellékekkel neki készülve és fölvértezve, haladjatok buzgón s nemes öntudattal a pályán, mert szurós töviseket annyit, de illatos rózsákat oly keveset terem. Haladjatok és dolgozzatok. Tisztitgassátok meg a lelkeket az előitéletektől, a sziveket a szenvedélyektől s öntsetek tudományt feneketlen korsójából a léha és erőtelen emberiségbe szilárd és mindig becsületes akaratot!

Legyetek a szellemvilág nagyszabásu térfoglalásainak szerencsés Columbusai! De legyetek egyuttal valódi Columbusok is, a columbusi jellemnek valódi nagyságával. Legyetek erősek az akaratban, melyet sem hizelgés, sem fenyegetés, sem visszautasitás, sem semmi morális vagy fizikai kényszer meg ne ingasson. Emelkedjetek ama nyugodt fönségre is, melylyel — midőn az elismerés jóleső tanujeleivel találkoztok — eltürjétek még azok legérzékenyebb sértéseit, hálátlanságát sőt gúnyjait is, kiket — igéitek, elveitek, tanaitok Judásait — szellem-javaitokban bőven részeltettetek!

És ti tanuló ifjak, hazám szép reményei! Ti, kikben az ujuló emberiség és társadalom óhajtva-óhajt ujjá születni — tanuljatok! Tanuljatok önmagatokért, tanitóitok- és szülőitekért. Szülőitekért?! . . . Tanitóitokért?! . . . Örökre meghatók maradnak a Leuctra melletti győzőnek ama szavai, miszerint ő legédesebb jutalmát azon öröm közös érzésében fogja lelni majd, melyet szülei és tanitói a hiradás pillanatában élvezendenek. Tanuljátok szeretni a hazát, s a szabad hazában az istent, az embereket és magatokat . . . És ha majd mindent tudtok, ha majd tenni erős karral, tenni józan ésszel a nagyon beteg magyar társadalomban annak felgyógyulásáért helyet fogtatok, ne feledjétek, hogy: romlott sziv és romlott elme, kit hazája szent szerelme szép tettekre nem hevit!

Dongó Gy. Géza.

Egy megyebeli zsidó tanitó sorsa.

Nem először történik, hogy az igazság érdekében oly botrány szellőztetik, melyet egy-egy zsidó község a nála alkalmazásban levő tanitó ellen, a fennálló törvények és kibocsátott számtalan miniszteri rendelet ellenére is elkövet. — Nem egyszer történt már, hogy a hazai sajtó szót emelt a jogában megcsorbitott, állomásától jogtalanul, minden alapos ok nélkül elmozditott, kenyerétől is zsarnokul megfosztott tanitó érdekében; nem egyszer történt, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszterium a zsidó községek minden furfangja, fondorkodása és koholt rágalmai daczára, a tanitót jogába visszahelyezte és állomásan megerősitette. Mar beláthattak volna zsidó polgártársaink, hogy létezik hatalom, amely a törvény egész szigorát alkalmazza mindenkor, hogy a zsidó tanitó sérelmeit kellőleg orvosolja. Beláthatták volna ezt, s már meggyőzödhettek volna róla és mégis ismétlődnek a visszaélések, a botrányok, az embertelen, az igazsággal ellentétben álló határozatok és ezen határozatok erőszakos végrehajtásai. Ismétlődnek — mondom — és — a mi fő: megyénkben is.

A zsidó községek bünlajstromában nem épen alárendelt helyet foglalt el azon botrány, melyet a megyénkben létező t.-földvári zsidó status-quo község legközelebb az igazságszerető ember s általában az emberiség méltó megbotránkozására tanitója ellen elkövetett. — De beszéljenek a tények.

A t.-földvári izr. status-quo község, mely mintegy 40 zsidó lakost számit hivei sorába — még a mult évben választott egy bizottságot, melynek feladatává tétetett, hogy a minden egyes községi tag által fizetendő s a hitközség kiadásainak fedezésére forditandó ugynevezett kultus-adót megállapitsa. — E bizottság ugy oldotta meg feladatát, hogy szerencsétlenségére nem minden hitközségi tag volt az adókivetéssel megelégedve. Kezdődtek a surlódások, mig végre meghasonlás történt. — E meghasonlás alatt pedig senki sem szenvedett, csak az iskola és ennek tanitója. Azon tagok, kiknek nem voltak gyermekei az iskolában, nem akartak az iskola fentartásához legcsekélyebbel sem hozzájárulni és igy történt, hogy a tanitó — ki számos tagból álló családnak fentartója — nem részesült a fizetésben. Daczára buzgó tanfelügyelőnknek a tanitó érdekében történt erélyes munkálkodásának, a szegény tanitó és egész családja az éhhalálnak volt kitéve, mig végre a dolgot a miniszterium elé terjesztették, mely a törvényes végrehajtast elrendelte.

Folytak a panaszok az elégedetlen párt részéről; egymást érték a folyamodványok, melyek végre is azt eredményezték, hogy az alispán a további intézkedésekig a végrehajtást szóbelileg felfüggesztette. Ezalatt a pártok surlódtak, a tanitó pedig tovább is koplalt. A tanitó panaszainak nem voltak eredményei, mert a közigazgatási bizottság a dolgot szépen agyonhallgatta; a pártok közötti surlódásnak pedig az volt az eredménye, hogy az elégedetlen párt nyerte el a község kormányzatát.

A kormányra vergődött párt a tanitó véglegesitéséről mit sem akar hallani; előde ebbeli határozatát azért nyilvánitja semmisnek, mert az nem kérdezte meg a község minden egyes tagját, vajjon a tanitó véglegesitését megengedni méltóztatik-e (!) Igy történt, hogy a tanitónak e hó 4-én a hitközség érdemes előljárósága szóbelileg felmondott, noha ez véglegesitésére hivatkozott; hivatkozott működésére, mely ellen eddigelé senkinek semmiféle kifogása nem volt. Minthogy azonban a tanitó a felmondást el nem fogadta s ez plane szóbelileg történt, az egész ügy a szolgabiróhoz tétetett át.

Igy állnak jelenleg a viszonyok. A tanitó már hónapok óta nem kapja fizetését s kénytelen adósságba vergődni, hogy életét tengethesse s az intéző körök, melyeknek hatáskörébe ezen ügy elintézése tartozik és melyeknek ezen ügy elintézés végett át is adatott, ad acta teszik az ezen ügyre vonatkozó irományokat s engedik ezeket a por által szépen ellepni,*) mig a szegény tanitó nehéz hivatásának iparkodik eleget tenni s azalatt a családja fentartásához szükséges pénz előteremtésén kénytelen fejét törni.

Nevelést a népnek. *S.*

*) Nem hiszszük, hogy igy volna; de ha igen: ugy tétessék meg e hanyagság ellen a kellő lépés ott, ahol az igazságos kérelmet kell, hogy meghallgassák, s a sértett félnek elégtételt szolgáltassanak. Szerk.

IPAR, KERESKEDELEM és KÖZGAZDÁSZAT.

— *A debreczeni ipar-mü-kiállitás* — iránti készülődések mint minket értesitenek — ország-szerte mind nagyobb és nagyobb mérveket kezdenek ölteni. — A végrehajtó bizottság a kiállitási helyszinén a tér nagyobbitásáról ennélfogva már eleve gondoskodott; annál inkább, mivel a hazai gyárosok is nagy számmal kezdenek jelentkezni. Önálló iparosok, segédek és tanonczok közeli és távoli vidékekről már is küldik a bejelentéseket Debreczenbe, a kiállitásban való részvétel tárgyában. Miután mindazáltal még most is vannak, kik a végrehajtó bizottsághoz az iránt intéznek kérdést, hogy más városban lakó iparos vehet-e részt a debreczeni kiállitásban, tudatja a végrehajtó bizottság, hogy minden magyarországi iparos, iparos-segéd és tanoncztól fogadtatnak el kiállitási tárgyak. Hogy pedig a legszegényebb iparos is résztvehessen a kiállitásban, elhatározta a végrehajtó bizottság, hogy a kiallitandó tárgyakért térdij nem fizettetik, sőt a tárgyaknak Debreczenbe és vissza szállitására nézve a hazai vasuttársulatoktól tetemes dijleszállitást eszközölt. A mennyiben a debreczeni kiállitáson a házi ipar is képviselve lesz, értesittetik a hölgyközönség, hogy a női-ipar szakba vágó mindennemü készitmény szivesen fogadtatik. Szükséges bejelentési iveket és egyéb nyomtatványokat a végrehajtó bizottság kivánatra azonnal küld bárkinek. A kiállitás hivatalos közlönye a Debreczenben megjelenő „Magyar Alföld“ czimü iparügyi hetilap lesz, mely a kiállitás tartama alatt naponkint fog megjelenni, s közölni fogja a kiállitási tárgyak részletes leirását és a kiállitás körül felmerülendő eseményeket. Midőn tehát a t. közönség, különösen pedig az iparos figyelmét ujból felhivjuk a debreczeni kiállitásra, egyuttal nem lesz felesleges felemlitenünk a kiállitás határnapjait: Bejelentések elfogadtatnak 1881. julius 1-ig. A tárgyak beküldendők julius 20-tól augusztus 10-éig. Megnyitás augusztus 20-án.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI ÜGYEK.

— „*Az iskola veszélyben*“ czim alatt Tiszafoldvárról, akkor, midőn már mai számunkban más helyütt olvasható közleményünk kiszedve volt, egy másik közleményt is kaptunk, melynek tartalma lenyegileg ugyanaz, miért is azt ez uttal feleslegesnek tartjuk közölni; de igenis a legkomolyabban felhivjuk ugy a tanfelügyelő ur, mint az érdekelt felsőbbi hatóság figyelmét e — maga nemében — hallatlan esetre s kérjük: gyorsan intézkedjenek a bajt orvosolni, még pedig gyökeresen orvosolni, nehogy kénytelenek legyünk ez egész ügyet szálán ereszteni, mely esetben nem épen épületes dolgokat kell napfényre hoznunk.

— „*A helybeli izr. iskolában* az ez évi zárvizsgák f. évi junius hó 26-án és 27-én következő sorrendben fognak az iskola helyiségében megtartatni: Vasárnap, junius hó 26-án d. e 9—12-ig az I., II. fiu- és az I., II., III. leányosztályokban. Hetfőn, junius hó 27-én d. e. 8—12-ig a III., IV. fiu- és a IV. V. VI. leányosztályokban. Ezen vizsgákra az érdekelt szülök és gyámok valamint a tanügybarátok tisztelettel meghivatnak. Kelt Szolnokon, az izr. iskolaszék 1881. junius hó 5-én tartott üléséből. Szontágh Jakab, iskolaszéki jegyző.

— *Tanügy.* A tek. szülök és nevelésügy-barátok tisztelettel értesittetnek, hogy a szolnoki közs. elemi népiskolákban a folyó $18^{80}/_{81}$ tanévi zárvizsgálat a következő sorrendben fog megtartatni. I. A hittaniakból: Junius 20-án délelőtt a belvárosi fiiskola 2, 3 és 5-ik osztályaiban. Junius 20-án délután a belv. fiisk. I. a) b) és 4-ik osztályaiban. Junius 21-én délelőtt a nagyvárosi vegyesnemü és belvárosi leánytanoda osztályaiban. Junius 21-én délután a katonavárosi leánytanodában. Junius 22-én délelőtt a ferenczvárosi fi- és leánytanodákban. Junius 22-én délután az ujvárosi vegyesnemü tanodában. E vizsgálatok kezdete délelőtt 8, délután pedig 2 óra. II. A reáliákból: Junius 23-án délelőtt a belvárosi fiiskola valamennyi osztályában. Junius 24-én a bel- és katonavárosi leányiskolákban. Junius 25-én a ferencz-, nagy- és ujvárosi iskolákban. E vizsgálatok délelőtt félkilencz órakor veszik kezdetöket. Junius 26-án délelőtt 10 órakor a belvárosi és ferenczvárosi ismétlő leányiskolákban. Junius 27-én reggeli 7 órakor a nagyvárosi iskolánál a méhészetből elméletileg és gyakorlatilag, s ennek végeztével a belvárosi fiiskolához vezettetvén a tanulók, nyomban a tornászatból tartatik meg a vizsgálat. Junius 28-án délelőtt 9 órakor a magán vizsgálatok. Junius 30-án mint a tanév utolsó napján, reggel hálaadó szent mise hallgatás után az iskolai értesitvények és bizonyitványok az iskoláknál kiosztatván, a tanulók az iskoláktól elbocsájtatnak. A zárvizsgálatokra a t. szülök és a népnevelés-ügy összes barátai tisztelettel meghivatnak. A közs. néptanitói testület által.

— *Tisza-Sassról*, mult számunk közleményére vonatkozó választ vettünk „több preszbyter“ aláirásával, melyben irják, miszerint: „fellépnek a nyilvános téren a „több választó“ megnyugtatása végett és az igazság érdekében kijelentik, hogy a Körösi Lajos gondnok ur ellen emelt vád, a 400 frt tartozás letörlesztésére vonatkozva,— teljesen alaptalan s annak lefizetése nem könnyelmü elhanyagolásból, hanem több rendbeli gátló körülményekből ered.“ Az egész közlemény sokkal hosszabb, semhogy tárgyhalmaz miatt azt egészen közölhetnők, miért is elnézést kérünk.

— *Zárünnepély.* Jászberényben 1881. junius 23-án a Riszner-féle leánynevelő-intézet nagytermében: Müsor: „Népdal-csokor“ két zongorára Risznertől; előadják: Faragó Ilonka, Kormúth Elvira, Markgraf Erzsi és Paray Ilka. — 2. „Szavalat“ Lippe Valér. 3. „Corbeille de roses“ Burgmüllertől, zongorán: Lipovniszky Irén 4. „Morceau brillant“ Burgmüllertől, zongorán: Lővy Zsófia. 5. „Szavalat“ Almásy Lujza. 6. „Spanyol éji-zene“ Jungmanntól; zongorán: Takácsy Anna. 7. „A müvésznő“ változatok Poórtól zongorán: Bathó Erzsi. 8. „Szenderdal“ Cherubintől; az

intézeti leánykar. — 1. „Lange 28-ik szalon-műve“ zongorán: Horváth Luiza. 2. „Szavalat“ Séra Aranka. 3. „Mazurka“ Lichnertől; zongorán: Méhes Róza. 4. „III-ik Nagy Rondó“ Czernitől, zongorán: Riszner Mariska. 5. „Szavalat“ Beleznay Erzsi. 6. „Jó Magyar“ Palotásytól; zongorán: Kovács Teréz. 7. „Magyar Induló“ két zongorára; Risznertől: játszák: Ágoston Erzsi, Borbas Ilka, Sipos Róza és Riszner M. 8. „Népdalok“ Palotásy János és Gyulától; az int. leánykar. Kezdete délután pontban 4 órakor.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

A megyei közigazgatási bizottság e hó 15-én tartotta ülését. Az elnökséget főispán ur ő mga vitte, tagok kevés számmal jelentek meg.

Alispáni jelentésből kiemeljük a következőket:

A megyei pénztárak megvizsgáltatván, rendben találtattak.

Tüzesetek következők fordultak elő:

1. Hajdú Lukácsné mtúri lakos 100 frt értékü lakháza, mely ugyanily értékben biztositva volt, leégett.

2. Valkai István tszt.-imrei lakos gazdasági épületei leégtek.

3. Pintér Mihály és Oláh István gazdasági épületei Jászberényben.

4. Madarason egy szalma fedelü szin.

5. Mezőturon Juhász Imre lakháza és istállója, a kár 272 frt.

Öngyilkosságok és véletlen halálesetek következők:

1-ör özv. Berki Ferenczné jászberényi lakosnő május 12-én magát felakasztotta.

2. Paló Mihályné Törökszentmiklóson 21-én szintén ekkép vetett véget életének.

3. Kecskés András monostori lakost 9-én vasuti mozdony gázolta el.

4. Matúz János jákóhalmi lakos május 15-én mérsékletlen pálinka ivás miatt hirtelen elhalt.

5. Szántó Mihály 6 éves gyermek T.-Ughon május 21. fürdés közben a Tisza kiöntésbe fulladt.

6. Breschó Apolló 11 éves, Jász-Dósán, fürdés közben a vályogvető gödrökbe esett és belefulladt.

7. Ugyanily halállal mult ki Juhász Teréz 3 éves is Jász-Árokszálláson.

8. Timár József 3 éves, Szolnokon.

9. Valki Rebeka 21 éves tisza-nagyrévi lakos május 19-én eskör betegsége reá jövén, vizzel telt gödörbe esett és belefult.

11. Ugyanott ekkép halt el Jancsó Mihály.

Mindezen haláleseteknél az orvos rendőri vizsgálatok teljesitettek.

Közbiztonsági állapot a lefolyt május hóban kielégitő volt.

A közig. igtatóba beérkezett 1528 drb a közig. bizottságiba 178.

Megyei főorvos jelentéséből.

Az egészségügyi viszonyok május hóban kielégitők voltak.

Nem csak semmi járvány sem mutatkozott, hanem a betegek létszáma is tetemesen csökkent. Uralkodó kór alak nem volt.

April hóban született fi: 349, nő 340 = 689.
Meghalt fi: 287, nő 315 = 602.
szaporodás 87.

Ebből iker volt 11, halva született 27. törvénytelen 27.

Védhimlő oltás mindenütt erélyesen folyik.

Csépán f. hó 18-án nyittatott meg az uj gyógyszertár s minden igen csinos rendben és tökéletes minőségben találtatott. Tulajdonosa Czibulka Gyula.

Kir. Adófelügyelő jelentéséből:

I. Egyenes adók: 1880. év végével hátralék és pótelőirás 205,737 frt 31½ kr., 1881. év végével I., II. előirás és szaporodás 807,140 frt 92 kr. Összes tartozás 1.012,878 frt 23½ kr., ebből ez év folyamán leiratott 6025 frt 17 kr. Erre befizettetett május végeig 561,545 frt 74½ kr., hátralék 445,127 frt 32 kr. — II. Hadmentességi dijak czimén megállapittatott 86.460 frt 66 kr., letöröltetett 27,824 frt 21½ kr., hátralék 58824 frt 21½ kr. Összehasonlitva a mult év hason idő szakában befolyt egyenes adókat, ez évben töblet mutatkozik 20121 frt 48 krral.

Hogy a befizetéseknél nagyobb eredmény nem éretett el, annak oka az utak járhatlansága és az általános pénztelenség miatt a kereskedelem pang, addig másrészt több nagyközség az aratás befejeztéig fizetési halasztásban részesittetett.

Az árviz károk feltétele és felülvizsgálata iránt az eljárás folyamatban van.

Pojnár Dénes kir. ügyész ur jelentéséből.

A mult április hó végén Karczagon fogva maradt vizsgálati férfi 15, nő —; elitélt férfi 30, nő 12, ezekhez járult a f. évi május havában vizsgálati férfi 10, nő 1; elitélt férfi 16, nő 2, s igy május hóban a forgalom 86 főt tett ki, kik összesen 1731 napot töltöttek a fogházban ugy, hogy az átlagos napi létszám 56 fő volt.

Az egészségi állapot kielégitő volt, halálozási eset nem fordult elő. Az élelmezés ellen panasz nem tétetett.

Bejelenti továbbá, hogy ő cs. és ap. kir. Felsége a trónörökös főherczeg nősülésének örvendetes alkalmából a karczagi kir. tvszék területén letartóztatott rabok s foglyok közül hatnak f. évi május 10-től még hátralevő büntetési idejét legkegyelmesebben elengedni méltóztatott.

A kisujszállási kir. járásbirósághál berendezett gyékény fonó műhelyben a munka serényen folyik, az ott készitett czikkek meglehetős keresetnek örvendenek.

Jászberényben az összes letartoztatottak száma 112 férfi, 10 nő.

Követválasztási mozgalmak megyénkben.

Ma igy állunk: Scheftsik ur nem lép fel, marad továbbra is városunk kormányán. Ez a tények egyike, a másika meg az, hogy Kövér Károly ur ujból fel lett hiva a jelöltségre, de azt mondá: minek legyen ő követjelölt, mikor már követ is volt, és hogy nem óhajt megbukni, mivel itt csak Scheftsik ur győzhetne ma. Tehát eddig Polonyi maga áll, mivel Horánszky már lemondott.

*

Jászberényben dr. Almássy Péter függetlenségi jelölt Tarnay Károly meg kormánypárti jelölt vele szemben.

*

Jákóhalmai kerületben függetlenségi jelölt Márkus ügyvéd, kormánypárti Harkányi Károly.

*

Jász-Nagykun-Szolnok megyében junius 29-én lesznek a választások.

Statisztika.

— *Birtokváltozás.* A szolnoki kir. járásbiróság területéhez tartozó községek birtok változási viszonyai 1881. junius 9—16. napjain. Szolnokon: Kulcsár János és Kulcsár Rozália háza 315 frt, vételárért Varga Menyhártnéra. — Néhai Horváth Albertnek földje és szandai szőllői örökösödés utján gyermekei Horváth Albert és Ilonára. — Csombák Erzsébet ¼ rész háza 125 frtért Ábel Mihály és nejére. — Buzás Ferenczének fél háza Bencsik István és nejére 100 frt értékben. — Szabó Jánosné Deme Katalin ⅛ telke és szérüskertje örökösödés utján Fekete Andrásné és Sági Józsefnére. — Ecseki Rozália háza Albrecht Károly és nejére 276 frtért. — Özv. Cs. Kovács Pálné háza Deák Istvánnéra 280 frtért. — Vörös Anna ⅛ telkének fele része Bedekovits Péterre 475 frtért. — Somogyi Mihály fél háza Király Mária házastársra öröklés utján. — T.-Vezsenyen: Mémeth Sándor ⅛ telke if. Német Sándorra ajándékozás czimén. — Tiszaföldváron: Sipos Jánosné háza és surjáni szőllője Sipos Zsuzsanna, Mihály, József, Bálint és Károlyra, öröklés utján. — Schveiger Lajosnak puszta szenttamási birtokjutaléka Schveiger Adolfra 50,000 frt vételárért. — Várkonyon: Berlag János ⅛-ad telke örökösödés utján Sai Sándor, István és Imrére, Sai Imre birtokjutaléka Rózenfeld Nettire 900 frt értékben. — Jászkarajenőn: Kanyó József háza Szabó Máriára 300 frtért.

Helyi hirek.

— *Előfizetőinket* tisztelettel kérjük, miszerint ha netán valaki illetéktelen felszóllitást kapott volna az előfizetési dijak tekintetében, sziveskedjék elnézéssel lenni. Ez onnan ered, mert a kiadóval félévi számoskodásunk most van folyamatban s igy a tévedés, minden elővigyázat mellett is — megeshetik, aminek a szerkesztőség egyáltalán nem oka, sőt intézkedtünk, hogy ilyesmi többé elő ne forduljon.

— *Az ipartársulat* rendes évi zárvizsgája julius 17-én lesz.

— *Paczolay Kálmán*, szolnoki kir. járásbirósági segédtelekkönyvvezető, valamint Kustár Sándor czeglédi kir. járásbirósági segédtelekkönyvvezető, az igazságügyminiszter által hivatalból kölcsönösen áthelyeztettek, s e szerint utóbb nevezett lenne a szolnoki kir. jbiróságnál s.-telekkönyvvezető. Azonban ugy értesülünk, miszerint Kustár ur, ki 36 éves visel már hivatalt, nem mozdul meg Czeglédről, s végkielégittetését kéri a minisztertől az áthelyezéssel szemben.

— *A szolnoki gymnásiumban* az 1880—1881-iki tanév végén szabályszerüleg megtartandó vizsgálatok sorrendje. Junius 20-án d. e. IV. oszt. a latin nyelv- és egyetemes történelemből, d. u. V. oszt. a természetrajz- és mathematikából. 21-én szt. Alajos ünnepe alkalmából ünnepélyes isteni szolgálat d. e. 8 órakor; azontul, 22-én d. e. VI. oszt. természetrajz- és mathematikából, d. u. jutalom-itélő tanár gyülés, 23-án d. e. IV. oszt. a földrajz-, természetrajz-, mathematika- és rajzoló geometriából, d. u. II. oszt. a földrajz-, természetrajz-, számtan- és rajzoló geometriából, 24-én d. e. III. oszt. a földrajz-, mathematika és rajzoló geometriából, d. u. I. oszt. a földrajz-, természetrajz-, számtan- és rajzoló geometriából, 25-én d. e. a franczia nyelv és gyorsirászatból, d. u. VI., V. IV. oszt. a tornászatból, 26-án tanári zártanácskozás. 27-én d. u. III. II. I. oszt. a tornászatból. 29-án d. u. 4 órakor szavalatokkal és műénekléssel egykekötött zárünnepély. 30-án d. e. 8 órakor hálaadó isteni tisztelet után bizonyitvány kiosztás és a tanév befejezése. A vizsgálatok d. e. 8 órakor, d. u. 3 órakor, — a tornászatok pedig d. u. 5 órakor kezdetnek. Ezen vizsgálatokra a városi pártfogóságot, a t. cz. szülőket, gyámokat és a tanügy minden barátait tisztelettel meghivja. Varga Emil, nagygymn. igazgató.

— *Tavassi mulatság* tartatott f. hó 15-én, melynek f. hó 11-én kellett volna megtartatnia; de az esős időjárás miatt elmaradt. Az ujabbi határnapon, f. hó 15. reggel sem mutatta teljesen a tavasz rozsás arczát, de talán sokak óhajának engedett, midőn az esti szellő meghozta azon légáramlatot, mely a mulatság megtartásának valóban kedvezett. Már esti 6 órakor nem volt kétség, hogy a mulatság nem fog kellemetlen időnek áldozatul esni és 6 óra után már a szinhelyen üdvözölte a delegylet rendező bizottsága a nőegyleti rendezőség elnökét Nagy Gyuláné urhölgyet, ki kedves megjelenéséért egy diszes virágcsokorral lőn meglepve. Csakhamar megérkeztek a meghivott társaság egyes tagjai és alig 8 órakor már megadathatott a jel a zenének a megkezdésre, s Rudi bandája huzta, vigan, ugy, amint a jó kedv megkiványa. — Közben-közben felváltotta őt a dalegylet egyes dalok eléneklésével, melyek nagy tetszéssel fogadtattak. Elmult már reggeli 2 óra, midőn a társaság feloszlott. — A mulatság alkalmával a bevétel 154 frt volt, melyből a kiadásokat leszámitva, tiszta jövedelem is marad. — Sajnálattal vettük észre, hogy az általános jókedv, itt-ott a fesztelenség is, hianyzott s csakis ez képezte a különben csinosan rendezett s meglehetősen látogatott mulatság hiányát.

— *Ajánlkozás.* Egy képzett fiatal ember, ki egyetemi polgár, a szünidők alatt ügyvédi vagy egyéb irodában, avagy valamely helybeli vagy közel vidéki jó családnál házi correpetitorul ajánlkozik. A kitünő készültségü fiatal emberről szerkesztőségünk bővebb felvilágositással szolgál személyes vagy levélbeli megkeresésre.

Rendőri hirek.

— *Verekedés.* E hó 13-ikára virradóra két helybeli mesterlegény egy másik társukat megvert, a hajnali órákban, s noha megszaladtak, sikerült őket kézrekeriteni rendőrségünknek, de nem tudják, hogy ki az, a kit bántalmaztak, és miután nem a tett szinhelyén csipettek el, rendőrségünk sem tudja a sérelmezett kiléttét. Vádlottak beismerték tettüket, csak azt tagadják, miszerint tudnák: kit vertek meg. Ki légyen tehát a megvertett? Jelentkezzék rendőrkapitányságunknál, hol a két legény letartóztatva van.

— *Nőt hulla.* Szandán e hó 12 én egy női hullát fogtak ki a Tiszából, kit édes anyja pár nappal előbb tudakolt rendőrségünknél, de aki mit sem tudott a siránkozó anya leányának hollétéről, mindaddig, mig a holttetem neki be nem szolgáltatott. Egy nyomorék nő volt az öngyilkos, ki nem régiben szülte meg törvénytelen gyermeket, s igen valószinü, hogy szégyenérzetének lőn áldozata, miután tettének más okát föl nem födözhetni.

— *Rabló.* Ugyan e hó 12-én, a reggeli órákban, beállit a tenyei révészhez egy felvidéki öreg, majdnem eltehetetlenedett palócz, s ott a révésznek, ki derék, javabeli, szálas ember, követelőleg kijelenti, hogy neki délre pénz legyen, mikorra visszajön, mert különben jaj a révésznek. A megrémült révész megigérte, hogy lesz pénz, csak életének kegyelmezzen, miben megnyugodván a vén palócz, eltávozott. A közbe eső időt a révész arra használta fel, hogy a kapitányságnak hirt adjon a rablóról, — ki is tüstént a helyszinére küldött egy rendőrt, s midőn délben a palócz csakugyan megjelent a pénzért, általa elfogatott s a kapitányághoz kisértetett. Midőn a főkapitány látta a révészt és rablót egymás mellett, rárivall a révészre, hogy „ilyen derék ember is megijedhet ilyen vén embertől, ki magával is jótehetetlen, nem szégyenli kend magát,“ — mire a révész naivul felelte: „hiszen uram, hogy ne ijedtem volna meg, mikor azt mondotta, hogy rabló.“ Főkapitányunk erre a bátorszivü, megszégyenitett révészt haza küldötte, a rablót pedig, ki mindent tagadott, egy kis utravalóval ellátva, haza tolonczoztatta.

— *Markbreit Sándor* ur kárára Tisza-Várkonyban, 8—10 nappal ezelőtt, hat oldal szalonnát tolvajoltak el. Vigasztalódjék a károsult, majd kisül az valahol.

— *Azt beszélik*, hogy a mult vasárnap este Polonyi tiszteletére rendezett fáklyásmenet alkalmával oly hangok is voltak a tömeg közül hallhatók, hogy „ki kell irtani a zsidókat.“ Mi nem hallottuk, de aki hallotta, kötelessége lett volna a rendőrségnél nyomban jelentést tenni s ennek meg kötelessége lett volna a valódi tényállást kinyomozni s a kifejlendőkhöz képest példás szigorral eljárni az illető nagyhangú hazafi irányában, ki a haza üdvét a zsidók kiirtásától teszi függővé s nem a munkálkodástól.

Különfélék.

— *Idősb gr. Károlyi István* f. hó 12 én Fóthon 84 éves korában meghalt. A boldogult főur egyike volt a legkitünőbb hazafiaknak, kinek nevéhez és emlékéhez hazafias és emberbaráti jótéteményeiért a nemzet áldása fűződik. Holttetemét f. hó 15-én helyezték öröknyugalomra fóthi kastélyában. Jellemzi őt az is, miszerint életében egyik végkivánata az volt, hogy ravatalára ne tegyenek koszorukat, azt a pénzt inkább oszszák ki a szegények között. Özvegyének a király magyarnyelven sürgönyzé meg részvéte kifejezését, még Orczy Béla és Festetich Mária az udvar részéről német nyelven szerkesztett sürgönyt küldének neki.

— *Báró Beck* altábornagy, ő felsége eddigi főhadsegéde s katonai irodájának főnöke, a közös hadsereg vezérkari főnökévé neveztetett ki legközelebb.

— *Árpád apánk* bizonyosan megfordulna sirjában' ha leszivároghatna hozzá Pázmándy Dénes statisztikai kimutatása arról, hogy mibe került országának a hét évi Tisza-kormány, melyet nevezett ur ugy mutat ki, hogy Magyarország kiadásai e hét év alatt 85 és ½ millió forinttal szaporodtak fel, és hogy az ország épen ⅓-ad részét fizeti összes jövedelmeinek és adósságainak — csak kamataira s ezért évenkint 30 millió deficzitje van.

— *Szegedi konzulátus.* Az olasz kormány konzulátust fog legközelebb felállitani Szegeden, melynek főczélja az lesz, hogy az itteni nagy épitkezések ideje alatt dolgozó olasz munkások érdekeit védje.

— *A tanitók* férjhez menetelének kényes kérdését a főváros tanügyi teljes bizottsága kedvezőleg oldotta meg, amennyiben e bizottság a férjhez menetel eltiltására vonatkozó javaslatnak a napi rendről való levételét határozta a tanácsnak ajánlani.

Vasuti me- netrend.

Indulás Szolnokból

Budapestre (Czegléd felé):
4 óra 54 p. éjjel gyorsvonat.
4 óra 23 p. d. u. személyvonat.
3 óra 27 p. hajn. vegyesvonat.
7 óra 09 p. este tehervonat.
Hatvan felé:
5 óra 8 perez éjjel, 5 óra 7 percz d. u.
Arad-Temesvár felé:
10 óra 57 p. d. e., 10 óra 49 p. éjjel.
Püspökladány-Debreczen felé:
11 óra 10 p. d. e., 10 óra 21 p. éjjel, — 12 óra 18 p. éjjel (gyv.)

Érkezés Szolnokba:

Budapest-Czegléd felől:
10 óra 05 percz d. e., 10 óra 15 p. éjjel, 12 óra 13 p. éjjel (gyorsv.)
Hatvan felől: 10 óra 38 p. d. e., 11 óra 48 p. éjjel.
Arad-Temesvár felől: 4 ó. 45 d. u., 3 ó. 47 p. hajn.
Püspökladány-Debreczen felől: 4 ó. 23 p. d. u. 4 óra 54 p. hajn.

Felelős szerkesztő: Pásztor Ferencz.

Hirdetmények.

Az 1867. évben alapitott, legfelsőbb helyen engedélyezett

„Duna“

biztositó társaság 7.978,500 forintnyi kezességi tőkével

elfogad biztositásokat jutányos dijak mellett,

a) ***tüzkárok ellen,*** ingó és igatlan vagyonra. — Biztosit tehát templomokat, palotákat és gazdasági épületeket, gyárakat, áruraktárakat, házi butornemüeket és gazdasági készleteket, aratási terményeket és marhát, tűz és villámokozta károk ellen,

b) ***jégkárok ellen,*** mindennemü mezei terményekre és végre

c) ***élet-, jövedéki- és kiházasitási biztositásokat,*** az ezen biztositási osztályok mindegyikére nézve nyomtatásban kiadott biztositási feltételek szerint.

A károk azonnal megbecsültetnek és rögtön **készpénzben** kifizettetnek. Azon csekély dij, mely a biztositásért fizetendő, alkalmat szolgáltathatna arra, hogy minden vagyon, szerencsétlenségek ellen, biztositassék.

Alólirott főügynök a legfelsőbb helyen engedélyezett „DUNA“ biztositó társaságot a legmelegebben ajánlja és teljes készséggel ád a biztositásra vonatkozólag felvilágositásokat. Szolnok, 1881. junius hó.

SURÁNYI GEDEON,
főügynök Szolnokon.

3—2

Hirdetmények

e lap részére közvetlenül intézhetők Szolnokra, akár posta utján, akár kézből, **Pásztor Ferencz** köz- és váltóügyvéd irodájába is, akár **birtok eladásra,** vagy **vételre,** akár **haszonbérbeadásra** avagy egyéb **üzleti** s **ügyleti** dolgokra vonatkozzanak is azok.

Ügyvédi iroda:
Buzapiacz, 1396. szám alatt.

Eladó birtok.

Egy ***kitünő minőségü,*** kellő gazdasági épületekkel, lakhelylyel, ***szép kerttel*** ellátott, mintegy 140 holdat (***egy száz negyven hold***) tevő birtok, mely a ***törökszentmiklósi vasúti állomás*** közelében fekszik, szabad kézből eladó.

Bővebb értesitést ád ***Bagossy Károly*** ügyvéd, Szolnokon.

3—1

A törökszentmiklósi

„Fekete sas“

vendéglő

3 évre

haszonbérbe adandó. — Bővebben értekezhetni, **Böhm Mór** és **Albert** urakkal Törökszentmiklóson.

3—1

A gráczi 1880. évi orsz. kiállitáson elismerési oklevelet nyert.

ERTESITÈS.

Hazánk egyik legszénsavdúsabb savanyú vizéről

a mohai ÁGNES-forràsról.

Vegyelmezése a fehérmegyei mohai ÁGNES-forrás vizének:

	1000 gramm vizben		1000 gramm vizben
Szénsavas natrium	0,04415 gramm.	Bórsavas natrium	0,00676gr.
Szénsavas kalium	0,01278 „	Kénsavas calcium	0,02297 „
Szénsavas lithium	0,00740 „	Phosphorsavas calcium	0.00015 „
Szénsavas calcium	1,22051 „	Aluminiumoxyd	nyomai „
Szénsavas magnesium	0,34241 „	Kovasav	0,06646 „
Szénsavas vasoxydul	0,00603 „	Titánsav	0,00114 „
Szénsavas mangan	0,00074 „	Szerves anyag vajsavsók(?)nyomaival	0,02398 „
Chlornatrium	0,00298 „	Szilárd alkatrészek összege	1,65108 „
Chlorammonium	0,00262 „	Szabad és félig kötött szénsav	2,80064 „

azaz 1400 köbcentiméter. A viz fajsulya 1,00461; a viz hőmérséke 11,2° Celsius (levegőé volt —2° C.) a vizből kitóduló gáz vegyalkata térfogati százalékokban kifejezve:

Szénsav	99,001%
Idegen gáz	0, 99%, mely csekély
	100,00

6—6

voltánál fogva nem volt felismerhető.

E fennebbi elemzés mutatja, hogy ezen viz a savanyu vizek között az elsők közé sorolandó. Tekintve, hogy ugyszólván csupán szénsavsókat tartalmaz, igen nagy mennyiségü szabad szénsav mellett ezen ásványviz a tiszta földes savanyuvizek közé tartozik.

Budapest, 1880. junius. **Dr. LENGYEL BÉLA,** m. k. egyetemi tanár.

Orvosi nyilatkozat:

A mohai ÁGNES-forrás tiszta földes savanyuviz az igazgatásom alatt lévő Rókus-kórház különböző osztályain nagy kiterjedésben alkalmaztatván, ugy az osztályos főorvosok jelentései mint saját mellbeteg osztályomon és magángyakorlatomban nyert meggyőződés alapján állithatom, miszerint kitünő hatásunak bizonyult a **légző-, emésztési és hugyszervek hurutos bántalmainál,** és azért mind azon esetekben, a hol szabadszénsav tartalmának nagy mennyisége alkalmaztatását megengedi, kiválóan ajánlható. — Budapesten, 1881 február hó 5-én.

Dr. GEBHARDT LAJOS, egyetemi tanár és a Rókus kórház igazgatója.

A **mohai ásványviz** Dr. Lengyel Béla tanár elemzése után indulva, a szénsavas földes ásványvizek közé tartozik. s annak ivásra használata alkatrészei szerint javalható a **görvélykór, tüdővész, csontlágyulás,** nemkülönben **angolkór** eseteiben. — Budapest, 1880. junius 19-én.

BALOGH KÁLMÁN, orvostudor és egyetemi tanár.

Kivonat a megyei tiszti főorvos jelentéséből. A Moha község határában fekvő s Nagyságos Kempelen Imre ur tulajdonát képező ártézi kut, a földszin fölött mintegy fél méternyi magasságban emelkedő savanyuviz-forrás. Vizének mennyisége 24 óránként 86.4 hektoliterre, hőfoka 11.20 C. fajsulya 1.00461. A mohai savanyuviz **Dr. Lengyel Béla, egyetemi tanár ur** vegyelmezése szerint, egyike **hazánk** legszénsavdusabb vizeinek, s csupán szénsavas sókat tartalmazván: föltalálttatása bizonyára a már meglevő hasonló források mellett is, ugy gyógytani tekintetben, mint a közhasználat czéljából is nyereség. **Vegyalkatára nézve a mohai „ÁGNES“-forrás a Giesshübli savanyuvizhez hasonlitván leginkább, föltalálttatása nemzetgazdászati tekintetben is kiváló fontossággal bir:** rendeltetése lévén mintegy a Giesshübli savanyuvizet piaczainkról joggal leszoritani. A viz tiszta, átlátszó; hosszabb időn át üvegbe zárt állapotban sem képez üledéket; **nagy mennyiségü szabad szénsav** tartalmának feszereje, nem engedi meg sójainak vegybomlását; ize kellemesen savanyu, tisztán használva is igen üditő; borral vegyitve élénken pezsgő, kellemes italul szol gál. A mi a viznek gyógytani hasznait illeti; kitünő haszna tapasztaltatott a **légzési, az emésztési és a vizeleti szervek hurutos bántalmainál**; bő szénsav mennyisége a **gyomor idegvégeit kellemesen** érintvén s enyhitőleg hatván azokra, a viz az **emésztési zavarokná** s a **gyomornak** az **idegrendszer bántalmain alapuló bajaiban** s jó szolgálatokat tesz; **vegyalkatát** képző könnyen bomló sóinál fogva, kiváló előnyöket igér a **gyermekgyógyászatnál**; a mennyiben a **gyermekek gyomornsav-tuképződését,** s ebből kifolyólag a **görvélyesség** és az **angolkór** kifejlődését megakadályozza. Általában a **mohai „ÁGNES“-forrás** mindazon köroknál kiváló figyelmet érdemel, melyeknél a **szervi élet támogatása és az idegrendszer** működésének kártalan fölfokozása kivánatos. — Székesfehérvár, 1880. majus hó 13-án.

Dr. VARGA ZSIGMOND, fehérmegye tiszti főorvosa.

Borral használva már is kiterjedt kedveltségnek örvend.

Országos főraktàr:

ÈDESKUTY L.

magyar királyi udvari ásványviz-szállitnál

BUDAPESTEN.

Kapható minden gyógyszertárban, füszerkereskedésben s vendéglőben.

Ezen hazai vállalatot a n. é. közönség kegyes pártfogásába tisztelettel ajánlja

Mohán, 1881. év tavaszán.

A mohai Ágnes-forráskut kezelősége.

Az első évi elszállitás meghaladta a 80,000 palaczk mennyiségét.

Az első évi elszállitás meghaladta a 80,000 palaczk mennyiségét.

A gráczi 1880. évi orsz. kiállitáson elismerési oklevelet nyert.

1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában Szolnokon.

V. évfolyam 26—235. Szolnok, 1881. junius 26-án.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél » . . 2 » 50 kr.
Negyed » . . 1 » 30 »
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenként egyszer:
vasárnap.
E lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez (Szolnok, Buzapiacz, 1396. sz.) valamint ide küldendők az előfizetési pénzek és postai felszólamlások is.

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek a szerkesztőségnél, buzapiacz, 1396. sz. a., — Makray László ur üzletében Szolnokon, és minden kir. postahivatalnál.
Kéziratok nem adatnak vissza és csak akkor fognak közöltetni, ha tudjuk kiktől jönek

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer » — — — — — — 16 »
3-szor » — — — — — — 12 »

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
A NYILTTÉR-nek minden hasáb garmond sornyi tere 25 kr.
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Lapunk ez idei félévi folyama a jelen számmal véget érvén, kérjük az előfizetéseket megujitani s lapunkat becses körükben terjeszteni. Előfizetési dijak legczélszerűbben postautalványnyal küldhetük be:

Egy évre . . . . 5 frt.
Félévre . . . . . 2 frt 50 kr.
Évnegyedre . . . 1 frt 30 kr.

SZERKESZTŐSÉG.

Szolnok, 1881. jun. 21.

(—s—) Megyénk közlekedési viszonyairól beszélni oly unott dolog már, hogy azoknak ujbóli szóbahozása merénylet az olvasó közönség türelme ellen. Pedig erről még sem lehet eleget irni, beszélni, mert ezen dolgot mindaddig sürgetni, vitatni szükséges, mig csak megyénk irányadó körei, a közlekedési ügyek előmozditásának faktorai, e dolgot komolyan figyelmükre nem méltatják s kezeikbe nem veszik.

Nem szándékunk ezuttal bővebben az egész közlekedési ügyre kiterjeszkedni, csak is a szandai töltés ügyében kivánunk felszólalni, elmondani egyetmást, a mit már isten tudja hányszor elmondtunk.

Ha valaki a szandai töltés történetének megirására vállalkoznék, egy igen tanulságos történetet fogna irhatni, mert abból megtanulhatnók, hogy mily fontos utvonal ez megyénk egy igen jelentékeny részének közlekedésére nézve, megtudhatnók, hogy hányszor akadt fenn a közlekedés e töltésnek egy vagy más okból való járhatlansága miatt; megtudhatnók, mennyi pénzt és munkaerőt forditottunk e töltésre haszontalanul; megtudhatnók, hogy annak javitása évenkint átlag nem kevesebb, mint 10000 frtba kerül, s még is, ugy jó mint rosz időben, életveszély nélkül e töltés nem is járható; de végre megtanulhatnók, s megtanulhatnák az illető körök is, hogy itt az eddig szokásos eljárás, a foldozás nem segit, itt gyökeres reformra van szükség.

Tudomásunk szerint a szandai töltés már megyei közgyülésünknek is nem egyszer képezte tanácskozási tárgyát; ugy emlékszünk, hogy annak kikövezésére, és pedig ugy a járhatóság, mint a védképesség biztositása tekintetéből, tervek készittettek; de a helyett, hogy e tervek kivitelére lépések tétettek volna, megmaradtunk a régi slendrián mellett, neki álltunk megint a földtöltésezésnek, az 1879-iki árviz által okozott rombolások helyreállitásának, reá költöttünk a töltésre vagy 14000 frtot, s mikor a töltés két év alatt elkészült, reá jött ismét az idei árviz, s ugy elsöpörte az egész javitást, hogy csak emberfeletti erőfeszitéssel lehetett a töltést legalább olyan karban megtartani, hogy a közlekedés absolute fenn ne akadjon.

Az idén valószinüleg megint neki megyünk a reparatiónak, s ha a munka az eddig tapasztalt gyorsasággal halad, az 1883. évi árviz előtti napokban épen elérünk odáig, hogy a viznek lesz mit elvinni, ha pedig — a mi nem lehetetlen — 1882-ben is kapunk egy kis árvizet, akkor talán az uj hordás hiján, a viz majd elviszi a régi töltéstestet, hogy nyoma sem marad.

Ily esélyeknek közlekedési ügyünket kitenni nem szabad, mert még ha el is készülne az a nagy reményü Szolnok-Kunszentmárton-Szentesi vasut, a kocsiút, a kocsi közlekedés e mellett sem nélkülözhető, a szandai töltésre akkor is ép oly nagy szükség lesz, mint most.

Beszélik, hogy az államépitészeti hivatal főnöke egy igen életrevaló s plane kivihető tervet dolgozott ki, melyszerint a töltés felszine kikavicsoltatnék, tehát járhatóvá tétetnék, maga a töltés pedig felemeltetnék s az árviz ellen ugynevezett padkatöltésekkel védetnék. Nem ismerjük e terv részleteit, tehát bővebben vele nem foglalkozhatunk, de mert tenni kell valamit, hogy a mostani tarthatlan állapotnak vége legyen, felhivjuk reá az érdékeltek figyelmét.

Első sorban az ügy a megye közönségét illeti, melynek közvetlen kötelessége ez utvonal fenntartása, de érdekli ez ügy Szolnok város közönségét is, s a midőn a megye közönsége figyelmébe ez ügyet a legmelegebben ajánljuk, Szolnok város közönségétől elvárjuk, hogy ez irányban szintén minden lehetőt elkövetni, kérni, sürgetni sőt ha kell áldozni is fog, mert befogja látni, hogy ahoz a döczögős hátú, a sokszor járhatlan szandai töltéshez, a város érdekei sokszorosan hozzáfüződnek, s annak jókarban tartása magának Szolnok város lakosságának is legfőbb érdeke.

A választás előtt.

Alig pár nap választ el az országgyülési képviselő választás nagy napjától. — Rövid tiz napi időközben Magyarország választó polgárainak sok százezre gyakorolja alkotmányos jogait. — A szavazati joggal nem birók milliói távol állanak az urnától, melyből az országház esetleg uj politikai iránya veheti kezdetét. — Egyik ugy, mint másik, kérdezni fogja, mi haszna volt a nagy küzdelemnek, erőfeszitésnek? Czél nélkül nem történik semmi a nap alatt, eredményének lenni kell minden cselekménynek. — Ha országos ügyeinknél tör ki keblünkből e fohász, mennyivel inkább indokolt lehet helyi érdekeink szempontjából. Ha megengedett valahol, legkevésbbé sem kifogásolható Szolnoknál, mely városnak oly sok nagyfontosságu kérdése vár megoldásra, mely város felvirágoztatására oly sok minden szükséges.

Az annyiszor emlegetett 22 pontból álló polgármesteri előterjesztés a hiányzó szükségleteknek csak egy részét teszi, de ha ezeket tekintjük, már akkor is kétségtelen azon igazság, hogy a legnagyobb erőfeszitéssel és csak az esetben leszünk képesek biztosan és gyorsan alkotni, ezeket érvényesiteni, ha vállvetett törekvéseink felülről — főleg a kormánykörök által — támogttatni fognak s a befolyásos férfiak részéről ujabbi időben tapasztalt Szolnok városa iránti rokonszenv nem változik, ha a közügyek élén álló és intéző, jelenlegi minden rendű erők, az érezhető visszahatás folytán nem csüggednek, s esetleg vissza nem vonulnak.

A most jelzett két — fent és itt lévő — pont között az összekötő kapocs — véleményünk szerint —

TÁRCZA.

Feleségem virágai.*)

— 1877. —

I.

Eljött végre a szép idő:
Enyémnek mond a sziv dala,
Életem fényes angyala,
Hajnal-álmom fénysugara.

Kicsiny kezed megcsókolom,
Derekadat átölelem,
Hóválladra hajtom fejem —
Most igy foly az én életem.

S ha vész szárnyán felhő közelg,
Az életgond gyászfelhője,
Te vagy életem védője:
Ráborulsz a könyezőre.

S könyem eláll, — egem derül:
Rám tündököl nyájas arczod;
S lelkem meggyőzi a harczot,
Ha nézem e tündérarczot.

Elbeszélünk a jövőről,
Mely lelkünknek még csak álom, —
Merengünk a valóságon:
Piros hajnal-hasadáson.

Mintha pajkos gyermek volnánk,
Tréfálózunk, nevetgélünk,
Tündérekről elregélünk —
S a vig kedély lesz napfényünk.

Igy foly éltünk percről-percre,
Egymás keblén s szerelmében . . .
Kis lakunk egy megnyilt éden —
Virágait elregélem.

II.

Szemeidnek ragyogása,
A szerelem mosolygása;
Benne látom, ami örőm,
A bánathoz semmi közöm, —
Igazán —
Te vagy az én violám!

Violám és gyöngyvirágom,
Rózsabimbóm lombos ágon;
Fülmilém, ha fölcseng ajkad,
S engem édes ábránd altat, —
Álmodom —
A szerelem álma nyom . . .

Álom, álom, fényes álom,
Az ébredést nem is várom;
Szebb élet van ez álomban,
Mert szerelmed mindig ott van,
Én velem —
Fényes álom: szerelem!

S ha ébredek, azt se bánom,
Nekem az élet is álom;
A szerelem itt is riagat,
S megszenteli vágyainkat
Az érzet —
Hogy a szivünk egygyé lett!

Pásztor Ferencz.

*) Mutatványul szerzőnek sajtó alá gyüjtött ujabb költeményeiből.

A milliomos irnok.

— Beszély. —

Irta: Tóth Albert.

(Folytatás.)

Közel Hargittához két pórral találkozott. Megszólitá őket.

— Miféle város ez atyafiak?
— Nem város ez uram, csak falu.
— Hogy hivják?
— Hargitta!
— Köszönöm!

A két ember folytatta utját.

Jenő pedig igy gondolkozék.

— Ha e faluba érek, azonnal munka után kell látnom; mivel nincs elegendő pénzem a további utazáshoz. Azon gyárban valószinüleg kapok valami alkalmazást. Tehát egyenest oda! szólt és megkettőztette lépteit.

Öt percz mulva a gyárnál volt.

Egy kis aranylánczos, szőke emberke állt előtte. Ezt szólitotta meg.

— Hol találom kérem a felügyelő urat?
— Az én vagyok. Mi tetszik?
— E gyárban óhajtanék alkalmazást keresni. Mindenekelőtt szabad kérnem utlevelét?

Odaadta neki. E nevet olvasá ki belőle: „Parthy Jenő.“

— Az én nevem pedig: Réthy Kázmér! szólt a kis felügyelő, a mint visszaadta az utlevelet, s most miután már kölcsönösen be vagyunk mutatva egymásnak, szólhatunk az ön kivánságáról. Tehát alkalmazást keres? Egy irnoki állás épen üresedésben van. Ha óhajtja, azonnal betöltheti. Évi fizetés 300 frt és családomnál teljes ellátás.

— Köszönöm uram. Örömmel foglalom el.

a kerület illetve város országgyülési képviselője, kinek, ha bizalomból nyert állását kellően akarja felfogni, — országos gondok mellett nem szabad elhanyagolni a választó polgárok érdekeit, ellenkezőleg: azok törekvéseiket elő kell mozditnia, ügyeiket önmagáénak tekintenie s befolyását — ha van — mellettök mindenkoron érvényesitenie.

Szinte természetesnek tetszik, hogy — valamint a villanytelepek annál jobban müködnek, minél jobb vezetőjük van, ugy felülről is annal jobban támogattatik valamely város, minél kedveltebb és befolyásosabb képviselője van. Nem lévén alkalmas a vezető, ne csudálkozzák bárki is, — ha a gép roszul müködik, — ha az erőt, mely messze távolból is jótékonyul hat közre, érezni nem lehet és ennek hiányából bénulás, tespedés áll be. — Ilyenekért feleljenek azok, kik rombolólag lépnek közbe s megzavarnak hosszu fáradtságos munka által létrehozott szép reményekre jogositott állapotokat. Lesznek örömujjongások, diadalmas győzelmek. — Csakhogy félős, myrthusi győzelmek végeredményükben! Egy fecske nem csinál nyarat. Országos állapotainkon semmi változás sem lesz, és saját közügyeink szenvednek. — Adja az ég, hogy csalódnánk. A kilátások az ellenkezőt sejtetik. Már is az előre látható győzelmek következményéről oly veszteség előjele ijesztget, melynek csak felcsillámlása is leverőleg hat. — Mit kell még megérnünk, az a jövő titka. Jobbat semmi esetre sem, mint eddig. — Kik az ily fajta állapotokban gyönyörködnek, tessék lesz alkalmuk.

Annak, ki szavazati joggal nem bir, — van egy vigasztalása: nem rontott, nem javitott. — Ezek közé tartozunk mi is. Várjuk az eseményeket nyugodt lelkiismerettel.

Egy nem szavazó.

Isten a természetben.

(Folytatás.)

„Az emberek — mondja Göthe, — ugy bánnak az istennel, mintha ez a legmagosabb, fölfoghatatlan és végtelen, hozzájuk hasonló lény volna.“ Szóval saját képmásukra alkotják az istent; mert hisz az van mondva, hogy az „isten az embert saját képére és hasonlatosságára teremtette.“ Az istennek ilyképeni personificatiója ellen már a régi világ kiváló bölcs férfiai is teljes erővel küzdöttek. Igy nevezetesen

Xenophanes görög bölcs, 2400 évvel ezelőtt igen éles eszüleg küzdött, ugy az atheismus, mint a personificált theismus ellen. „Ugy látszik — mondá ő — hogy az isteneket az emberek teremtették, s nekik érzést, hangot és alakot adtak. — Ha a lovaknak, vagy ökröknek kezeik volnának, s tudnának festeni és dolgozni: akkor a lovak az ő isteneiket lovaknak, az ökrök ökröknek ábrázolnák, a saját maguk alakját ruházva reájuk . . . Csak egy a tökéletes, örökké való isten, istenek és emberek fölött, halandóhoz semmiben sem hasonló, sem testben, sem lélekben.“ — Aristoteles irataiból tudjuk, hogy Xenophanes az istent a világgal sem nem azonositotta, sem attól egészen el nem választotta. Teljes képtelenségnek tünt volna föl neki egy végtelen lénynek eszméje a világon kivül, mit irtózott az istenre átvinni. Hitte, hogy az összellem változatlan; s erre látszanak utalni azon szavai, hogy „az isten megmarad maga magánál, s nem vándorol egyik helyről a másikra; mert maga magával azonos.“ Xenophanes a világban értelmiséget, összhangot és egységet ösmert fel, s ezen értelmes, összhangzó egységet nevezte istennek, a mint ő ezt a világhoz való legbensőbb vonatkozásában látta és érezte; a nélkül, hogy tagadta, vagy állitotta volna a kettőnek lényegi különbségét. Ugyan ő annyira át volt hatva az isten lényegét illető kérdések nagysága és nehézsége által, hogy egész bátran ki merte mondani azt, hogy „az istenek és minden ilyenféle dolgokat illetőleg senki sem birt és senki sem fog valami bizonyosat megtudni; — a ki e dolgokhoz legjobban hozzászóll is, az sem tud semmi bizonyost, csak véleményei lehetnek ezek felől.“ És Xenophanesnek csakugyan igaza volt.

Ő tehát a fogadás, a kétkedés tanának volt képviselője, s arra törekedett, hogy az istenben való hitet a tudományon kivül helyezze. Ugyanott vagyunk mi is ma a tudományon kivül helyezze. Ugyanott vagyunk mi is ma a tudományon kivül helyezze. Ugyanott vagyunk mi is ma

Megyénk választó kerületeiben a választások napja junius 29 ikére tüzetett ki. Jászberény maga választ, de határnapját ugyancsak 29. tűzte ki.

*

A jákóhalmi kerületben legujabban Éles Henriket léptette fel a kormánypárt Márkussal szemben. A törökszentmiklósi kerületben pedig a függetlenségiek Helfy Ignáczot ellenjelölték ki gr. Szapáryval szemben.

*

Az eddigi megállapodások szerint képviselőt választanak:

jun. 24-én: Budapest főváros, Komárom, Nagyvárad, Szarvas, Pécs, Sepsi-Szt-György, Baja, Csongrád, Kolozsvár, Nyiregyháza, Szamosujvár városok, Háromszék, Veszprém, Hont, Zala, Vas, Baranya, Somogy, Tolna, Nyitra, Gömör, Nógrád, Abauj, Szepes, Hajdu, Árva, Kolozs, Bács, Csongrád, Fehér, Borsod, Szolnok-Doboka, Zemplén, Komárom megyék; ezek már választottak is;

jun. 25-én: Arad, Gyöngyös, Kassa, Besztercze-bánya, Szatmár, Oláhfalu, Fiume, Miskolcz, Nagy-Szeben városok, Arad, Bihar, Brassó, Kisküküllő, Szatmár, Csik, Udvarhely, Ung, Zolyom megyék;

jun. 26-án: Esztergom, Szentes, Eger, Brassó, Székelyudvarhely, Makó, Székesfehérvár városok, Esztergom, Udvarhelymegye, Pest megyék;

jun. 27-én: Pozsony, Győr, Szeged, Ujvidék, Kézdi-Vásárhely, Halas, Temesvár, Békés, Körmöczbánya városok, Temes, Torontál, Krassó-Szörény, Pozsony, Turócz, Szeben, Trencsén, Sopron, Máramaros, Torda-Aranyos, Liptó, Békés megyék;

jun. 28-án: Győr, N. Küküllő, Szabolcs, Heves és Sárosmegyék, Hódmezővásárhely, Szabadka, Selmecz, Sopron városok;

jun. 29-én: Abrudbánya, Kecskemét, B.-Gyula, Zombor, Nagykikinda Jászberény városok, Hunyad, Alsó-Fehér, Jász-Nagykun-Szolnok, Maros-Torda megyék;

jun. 30-án: Debreczen, Gyulafehérvár, Nagy-Becskerek, Félegyháza, Békés-Csaba városok, Szatmár, Bars és Bereg megyék;

jul. 2-án: Pápa és Zenta városok;

jul. 3-án: Nagykörös, Czegléd városok, Szilágymegye.

Statisztika.

— *Birtok változás* a szolnoki kir. jbiróság területén, 1881. junius 16—25 napjain. Szolnokon: Takács András és neje szandai szőlleje Hruska József és nejére 400 frtért. — Bujáki József és Ferencz háza Sipos János és nejére Kerekes Teréziára átruházás czimén. — Mihályi Imre szérűs kertje és 1/8 telke Mihályi Máté, Imre, Erzsébet, József és Zsigmond örököseire. — Heinrich Jánosnéháza Török János és nejére 1500 frtért. —Özvegy Varicska Nagy Pálné és Nagy Anna háza Nyitrai János és nejére 70 frtért. — Törökszentmiklóson: Hajnal Sámuelnek háza id. Bódi Ferenczre 500 frtért. — Özv. Korom Mihályné fél háza Dorka István és Korom Máriára ajándékozás czimén. — Griff József és Griff Julianna háza Zilahi Imrére és nejére 600 frtért. — Tisza-Földvaron: özv. Bodor Péterné szérűs kertje Kovács M. István és nejére 100 frtért. — Kalóz Jánosné örökhagyó háza Lakatos Ferencz és nejére 480 frtért.

Helyi hirek.

— *Mulatság.* A „Kis liget" helyiségeit f. hó 19-én a „szolnoki izr. nőegylet" által rendezett nyári mulatság élénkité meg. — Megjelenésben nagyobb pontosságot tanusitottak a hölgyek, mint a férfiak, — elanynyira, hogy a fél 9 óra tájban megkezdett első négyeshez még nem volt elég tánczos; — de később jöttek elegen, kiknek élénk résztvevése mellett a mulatság szokásos jókedvüséggel folyt le. — A rendező-bizottság női tagjai, kik közül Krausz Ignáczné, Morvay Ignáczné, Dr. Szüsz Dávidné, Latzkó Jánosné és mások a pénztárt kezelték, a legnyájasabban és szivélyesen, — mindent megtettek a mulatság jó sikerének érdekében, — de a jó kedv fokozásában főérdeme a bizottság elnöke Dr. Schreiber Lőrinczné urnőnek van, ki szokott kedves és müvelt modorával, kezdettől fogva, a legkötelezőbb szivélyességgel és barátsággal fogadta az érkezőket, örök vidor kedélyével oly vigságot fejtett ki, hogy bizony a legtöbben jó kedélyüket is csak tőle nyerték kölcsön, melyet ha vissza is tudnának fizetni a legnagyobb köszönettel, még mindig adósai maradnának. — Egyáltalán véve kitüntek pedig a hölgyek azon vendégszerebteten, melylyel a mulatság minden egyes tagját lucullusi bőséggel felteritett asztalaiknál megvendégelték. Kár, hogy éjfél tájban egy kis eső kezdett permetezni, és hogy nagyobb esőtől való félelemben, igénybevéve az állomási főnök ur felajánlott szivességét, átrándultak a vasuti indóház étteréből szolgáló helyiségekbe, hol aztán reggeli 3 óráig lankadatlan vig kedélylyel folyt a mulatság. — Ha eső közbe nem jő, a mulatság még kitartóbb lett volna, — mely általánvéve igen sikerültnek mondható, habár feltünt, hogy egyes, különben igen tánczkedvelő hölgyek, nem óhajtottak a tánczban resztvenni, — de ott láttuk vidékről Ehrlich Sámuelné urnőt hugával, Ehrlich kisasszonnyal (N.-Körüből), Czeizler Ida (k. a.) Budapestről. — Városunkból Nagy Gyuláné, Oberländer Antalné, Surányi Gedeonné, Ehrlich Illésné, Oberländer Mórné, Breuer Ignáczné urnőket és a rendező-bizottság emlitett tagjait, — továbbá Szüsz és Riedl nővéreket, Nagy Piroska, Klein Jeanette, Eliász és Lustig nővéreket, Schwarcz Josefina, Husz és Skutz kisasszonyokat és több kiváló szépeket. A mulatság anyagi jövedelme mintegy 60—70 frtot tesz ki.

— *Uj uszoda* van hir szerint keletkezőben, mivel a meglevőnek dijszabályzatát is felette magasnak találják, magát az uszodát pedig kicsinynek s igy sok esetben elégtelennek. Mint értesittetünk, egy consortium venné kezébe a vállalatot s lenne a kezdeményező, részvények kibocsájtásn mellett. A versenyt minden téren üdvözölni lehet, ugy ezt is, melyről alkalmilag bővebben szólunk.

— *A szolnoki daloegylet* e hó 18-án este fél 9 órakor sétahangversenyt rendezett a Scheffsik-kertben. A hangverseny válogatott programmot képező szép dalok énekléséből állott, melyeket nagyszámu közönség hallgatott végig.

— *Uri kuglizó-egylet* alakult városunkban, melynek tagjai külön, elrekesztett helyen szokták a sport eme nemét a Scheffsik-kertben üzni. A tagsági-dij 1 frt. Csakis tagoknak áll jogában az ujonan készitett tekepályát használni. — Már eddigelé is meglehetős pártolásnak örvend az egylet, mert délutánonkint igen nagy élénkség uralkodik a helyiségben.

— *(Beküldetett.)* Szolnok város egyik legfőbb nevezetessége, a régi megyeház előtt levő „honvéd szobor." Ezelőtt körül volt az ültetve bokrokkal, de azokat valamely buzgó honvéd, hogy a szobrot el ne takarják, kivágatta. Most aztán körül van nőve, bőségesen, szamár tövissel. Vajjon derék nyegyvennyolczasaink közül, kiknek a hazafiság és kegyelet ugy is kizárólagos tulajdonuk, nem akadna-e valaki, a ki a honvéd szobrot körülövező diszes szamár tövis koszorut eltisztittatná?! Hát arra a vaskeritésre, mely a szobor körül felállitandó volna, nem lehetne-e most, a választási lelkesedés felbuzdulása alkalmával, egy kis figyelmet forditani?!

— *A helybeli izr. iskolában* az ez évi zárvizsgák f. évi junius hó 26. és 27-én következő sorrendben fognak megtartatni: 26-án d. e. 9—12-ig az I., II. fiu és az I., II., III. leányosztályban; 27-én d. e. 8—12 ig a III., IV. fiu és a IV., V., VI. leányosztályban.

— *Tűz.* E hó 19-én délután a zsidó templom közelében levő kis nádfedelü házacskának teteje ismeretlen okból meggyulladt. A megijedt szomszédok azonnal a házfedél lebontásához fogtak, a mi által a tűz elterjedését meggátolták. E mütét oly sikerült volt, hogy még a harangok félreverése és a fecskendők megérkezése előtt a tűz el volt nyomva.

— *Kitüntetés.* A Király Homályossy Károly szolnoki sótárnoknak, nyugdijazása alkalmából, 40 éves valódi hű, buzgó és sikeres szolgálatai elismeréséül a koronás arany érdemkeresztet adományozta.

— *A zsidó templom és környéke* felé vezető utak most hozatnak olykarba, hogy azon kocsik is közlekedhessenek, ami bizony már régóta nem történhetett meg; esös időben plane a lehetetlenségek közé tartozott.

— *Magyar-Óvárott*, a „magyaróvári torna- és vivó-egylet" által a főherczegi ligetben zártkörü verseny fog tartatni, f. hó 28-án, melyre szerkesztőségünk is kapott a bizottmánytól meghivót, de bármint sajnáljuk is, arra ezuttal el nem mehetünk. Egyébként köszönjük a figyelmet. A verseny d. u. fél 5 órakor veszi kezdetét. Van reményünk hozzá, hogy az érdekes versenyről bővebb tudósitással szolgálhatunk közönségünknek.

— *A Schillinger-féle* férfi- és női-divatáru üzletben a mult hét utolsó és e hét első napjain volt törvényes árverés. Volt árverező közönség kelletinél is több. Nehezen jutottak volna árverezés alá nevezett czég czikkei, ha mindig oly tömeges látogatásnak örvendhetett volna az üzlet, mint ezuttal.

— *Állat-művészek.* A Scheffsik-kertben e hó 21 ike óta a föld minden tanulékony és dressirozható állata mutatja be művészetét. Kutyák, majmok, lovak stb. Alkalmat szolgáltatnak a közönségnek kimüvelt „eszük" fölötti bámulatra. — Az előadások a nyári szinház helyiségében tartatnak meg. — Az első előadást szép számu közönség nézte végig. Hogy a Jakab Lajos szintársulata örvend-e ily nagy publikumnak, majd referáljuk.

— *Az uj vágóhid* famunkalata a városháza udvarán erélyesen folyamatban van, s az őszre készen lesz e helyiség is megnagyobbitva és kellő kényelemmel ellátva.

Rendőri hirek.

— *Azon lopás,* melyről lapunk f. é. május 29. számában emlékeztünk, s mely abból állott, hogy a szolnoki vásárban Körmendi Antalné ruhaáruló asszonyt megkárositották, kezd napfényre kerülni. A főkapitányi hivatal egy kis széttekintés után nyomra jött. A körülmények oda mutatnak, hogy a fületlen Ondok Ferencz, de kinek több czinkosa is bünrészes. Ondok letartóztatva van s a vizsgálat megindítása kifogja az ügyet deriteni. A lopott ruhanemüek, (leginkább női ruhák) megvarrva, csinosan elkészitve, szintén a főkapitányi hivatalban vannak, csakhogy nem parádézik bennük Ondokné asszonyom. Ez a körülmény is mutatja, hogy „keresd az asszonyt, és megtalálod a bünöst."

— *Kétszer kisült szalonna.* Hát Ondok Ferencz nem is valami utolsó gyerek a maga mesterségében, mert a Markbreit Sándor ur 6 oldal szalonnája is nála sült ki. Mondottuk mi a károsnak lapunkban, hogy majd kisül szalonnája. Ki is sült, még pedig kisült a tolvajlás tekintetében, és kisült mint zsir, s most már ily minőségben a főkapitányi hivatalban őriztetik, honnan a vizsgálot befejeztével a még meglevő 2 oldal szalonnát természetben, a többit mint zsirt a káros átveheti. Ugy látszik, egész bünbandát fedez fel a rendőrség e lopásokkal.

— *Verekedés* volt Szandán e hó 23-án, mely alkalommal a legények összevesztek a lányokon, s véresre verték egymást. Hirt véve róla a rendőrség, főkapitányunk maga sietett a verekedés szinhelyére s megmutatta — amugy magyarosan — minden legénynek a párját.

— *A szandai gát hidak* oly rosz karban vannak, miszerint rendőri szempontból azok ily állapota tovább nem türhető. Felhivjuk rájuk e helyen az illető hatóság figyelmét.

— *Egy idegen* öreg ember, ki mint napszámos Szolnokon dolgozott, tegnapelőtt sulyosan megbetegedett, s a Csapó András kertjében kinlódott, honnan a rendőrség által gyógykezelés végett a korházba szállittatott.

— *A városon keresztül vezető árkok* tisztitása is foganatba vétetett s miután Szolnok városa nem vitte még annyira, hogy rendszeres mérnöki hivatala volna, az alkalmazott szakértő felülvizsgálata mellett folyik a munka. Csak azután esös időben lefolyna bennök a viz!

— *A „Jászberény és Vidéke"* czimü lap felhivja a jászberényi rendőrség figyelmét a nyilvános helyen fürdő egyénekre, mit már mi is tettünk több izben a mi rendőrségünknek, a ki intézkedett is, hogy az alcsiszegi hajlásnál szabad csak nyilvánosan fürdeni. Nevezett laptársunk azonban — igen helyesen — fejére olvassa a törvényt is rendőrségüknek, mely szerint a kihágásokról szóló t.-czikk 83. §-át kivánja alkalmaztatni, mely igy szól: „A ki a közönség szemléletének kitett helyen, szemérmet sértő módon, öltözet nélkül fürdik: nyolcz napig terjedhető elzárással büntetendő."

Megyei hirek.

— *Gróf Batthyány József*, főispán ur ömlga a jászberényi nőegylet által a kisdedóvó-intézet javára mult napokban megtartott juniális alkalmából a „Jászberény és Vidéke" szerkesztőjéhez kézhezjuttatás végett 75 frtot méltóztatott nagylelküen küldeni, mely szép tett valóban elismerésre méltó, tudva azt, hogy a nemes gróf kifogyhatlan jótékonyságaiban.

— *Gróf Batthány József*, megyénk közszeretetben álló főispánjáról azt beszélik, hogy lemondását beadta volna. Egy izben már valótlannak bizonyult be egy ily hir, és mi szeretjük hinni, hogy most is ugy lesz, habár e reánk nézve minden tekintetben elszomoritó visszalépés indokául oly dolgokat emlegetnek is, melyek a valószinüség bélyegét hordják magukon. Mindazáltal fentartva közöljük e kedvezőtlen hirt.

— *Jakab Lajos* szintársulata Jászberényben már megkezdette előadásait, s mint irják, szép sikerrel működik. Legelőször Csiky Gergely „Mukányi"-ját hozták szinre szép közönség előtt, s ügyes játékukkal a tagok mindenike kitüntette magát. Jászberényből hozzánk jő e társulat.

— *A központi választmány*, a küszöbön lévő képviselő választások miatt gyakorta ülésez. Okot erre főleg a választások vezetésével megbizottak lemondásai adnak.

— *A jász-jákóhalmai* kerületben Kardos Ignácz vál. elnök visszalépett, helyére Horváth Bertalan választatott meg.

— *Hasonlólag visszalépett* Méhes Imre karczagi, Dörgő Dániel mezőtúri vál. elnökök és Mészáros Sándor h. elnök, megválasztattak helyeikre: Megyessy Zsigmond, Hajdu Sándor és Ádám Imre. Minthogy azonban Megyessy és Ádám hely. elnökök voltak, ezek helyébe Kuliffay Márk és Bordács Antal választattak meg. — A szolnoki ker. 2-ik szavazatszedő bizottság elnöke Sztráda Béla szinte lemondott, helye Rónay Ferencz által töltetett be.

Irodalom.

— *Jogirodalom. A „Magyar büntető-eljárás"* kézikönyve, irta Székács Ferencz köz- és váltóügyvéd, budapesti kir. tszéki biró. Ára 1 frt 60 kr. Évek óta nem jelent meg rendszeresebb s tisztább magyarsággal irt munka az irodalomban, mint szerző jelen müve. Teljes áttekintést nyujt arról, hogy nálunk a büntető-eljárásban minő elveket szentesitett a gyakorlat; emellett a helytelen szokást egész tárgyilagossággal birálja, oly érvekkel, melyek meglepően győzők. Szerző munkáján a kötelességérzettől áthatott biró tiszta meggyőződése vonul keresztül. Látszik, hogy nem csupán könyvet akart csinálni, hanem a szakközönség igényeinek, mely az egész büntető-eljárást átölelő hasznos kézikönyv hiányát évek óta érzi, eleget teendő, mint hivatott férfiu vállalkozott a nehéz feladatra, melyet a legszerencsésebben oldott meg.

Felelős szerkesztő: Pásztor Ferencz.

2.

Lány. De megihedtem attu a tehentű.

Asszony. Sihess, mer amárul másik csorda gyün, jód hogy fétaszitson valamék.

L. Lejső az a kajla.

3.

Legény. Huvá mén ke János bácsi?

Öreg. Csak haza ballagok.

L. No hát gyű ke be esz szóra.

Ö. Huvá?

L. Nálunk.

Ö. Minek?

L. Van bor, adott az isten; há csak szeretnék keddel egy pohár bort meginynya.

Ö. Este van. Maj mászszor. Vár mán tudod az anynyok.

L. Hájsze hagy várjon! — Gyű má az istenit kennek, ha mondom!

Ö. No nem mek most.

L. No hát ott egye ki a f... kedet ahun van.

4.

Lány. Tsék a Jézus. — Tisztetelyi a tekintetes urat ildes anyám, hogy teczczik e ma valahová mennyi, mer a lovak ráérnének.

Ur. Mommeg fiam, hogy most nem, — de hetfün kimek Dósára. Akkorra legyen elé a kocsi. — De meszszépüté Rózsi! Mikor hísz a lakzidba?

L. Igen is értem. Osztán meg kéretyi ildes, hogyha szíves vóna egy pár forintot most előre annyi, nagyon kík, maj leszógájjuk.

U. Hát ehen van két forint. — Csókú meg!...

L. Ugyan tejsur!

U. No ha te nem, hát én téged. De ki ne beszédd!

L. Dehogy beszílem. Isten ádja. Kezét csókolom.

(Vége köv.)

HIRDETMÉNYEK.

„Le Phénix“

franczia életbiztositó-társaság

alapittatott 1844.

a társaság székhelye: Paris, 33 rue Lafayette.

Ausztriai vezérképviseleti-ség:	Magyarországi vezérképviselőség:
BÉCSBEN,	**BUDAPESTEN,**
IV. Wasagasse Nr. 8.	**Dorottya-utcza 5. sz.**

A társaság vagyona	206	millió
Biztositási kezelés	338	„
Évi dij bevétel	21	„
1880. évben kiszolgált biztosit. kötvények	67	„
Fennállása óta fizetett károk	28	„

Nyeremény-részlettel való biztositásoknál az intézet már az első évtől kezdve mérlegszerű nyereményének 50%-át évenként kiosztja, a biztositás kezdete óta befizetett összes dijak arányához képest, és a nyeremény-részlet nem igénylőknek egyszer s mindenkorra az évi dijból 10%-nyi kedvezményt nyujt.

Értesitéssel szivesen szolgál a társulat.

Képviseletre vonatkozó ajánlatok következő czim alatt intézendők:

Vezér-képviselőség.
Budapest, Dorottya-utcza 5. sz.

3—1

A törökszentmiklósi

„Fekete sas“

vendéglő

3 évre

haszonbérbe adandó. — Bővebben értekezhetni, **Böhm Mór** és **Albert** urakkal Törökszentmiklóson.

3—2

Az 1867. évben alapitott, legfelsőbb helyen engedélyezett

„Duna“

biztositó társaság 7.978,500 forintnyi kezességi tőkével

elfogad biztositásokat jutányos dijak mellett,

a) ***tüzkárok ellen,*** ingó és igatlan vagyonra. — Biztosit tehát templomokat, palotákat és gazdasági épületeket, gyárakat, áruraktárakat, házi butornemüeket és gazdasági készleteket, aratási terményeket és marhát, tüz és villámokozta károk ellen,

b) ***jégkárok ellen,*** mindennemü mezei terményekre és végre

c) ***élet-, jövedéki- és kiházasitási biztositásokat,*** az ezen biztositási osztályok mindegyikére nézve nyomtatásban kiadott biztositási feltételek szerint.

A károk azonnal megbecsültetnek és rögtön készpénzben kifizettetnek. Azon csekély dij, mely a biztositásért fizetendő, alkalmat szolgáltathatna arra, hogy minden vagyon, szerencsétlenségek ellen, biztositassék.

Alólirott főügynök a legfelsőbb helyen engedélyezett „DUNA“ biztositó társaságot a legmelegebben ajánlja és teljes készséggel ád a biztositásra vonatkozólag felvilágositásokat. Szolnok, 1881. junius hó.

SURÁNYI GEDEON,
főügynök Szolnokon.

3—3

Eladó birtok.

Egy ***kitünő minőségü,*** kellő gazdasági épületekkel, lakhelylyel, ***szép kerttel*** ellátott, mintegy 140 holdat (***egy száz negyven hold***) tevő birtok, mely a ***törökszentmiklósi vasúti állomás*** közelében fekszik, szabad kézből eladó.

Bővebb értesitést ád ***Bagossy Károly*** ügyvéd, Szolnokon.

3—2

Eladó cséplő-gép.

Egy **6 lóerejü** ujonan és gyökeresen kijavitott **cséplő-gép** nálam a legjutányosabb áron megvehető. Szolnok, 1881. jun. 24.

3—1 **Morvay Ignácz.**

Cséplés kerestetik

egy ujonan kijavitott 8 erejü **sortir czilinderrel** ellátva, **ROBEY & COMP**-féle cséplőgép részére. Az első cséplés már **julius hó 15-én** eszközölhető. Bővebb tudósitást ad SÁRMAY MÁRTON földbirtokos ur Puszta-Paládicson, u. p. Szolnok.

4—1

A tiszaföldvári közbirtokosság tulajdonát képező **Tisza-Földvár-Tiszavezsenyi révátjárás,** a hozzá tartozó komp és egyébb az átjáráshoz szükséges eszközök, szóval **teljes felszereléssel együtt szabad kézből örök áron** áruba bocsátani szándékozván, a venni szándékozókat felhivja, hogy ajánlataikat **folyó évi augustus hó 1-ő napjáig** alulirottnál nyujtsák be.

P.-Martfün, 1881. junius 23.

KÖVÉR KÁROLY,
a t.-földvári közbirtokosság igazgatója.

Lakik: P.-Martfün, u. p.: Tisza-Földvár. 3—1

KOTZÓ PÁL

Budapest, Üllői-ut 18. sz.

Ajánlja a május hó 2-án Adám tartott ekeverseny

az első dijjal: arany éremmel a második dijjal: ezüst éremmel

kitüntetett szabadalmazott

kettős és hármas ekéit

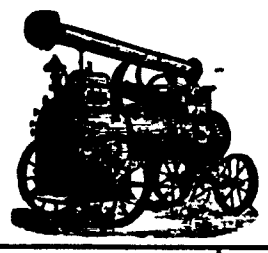

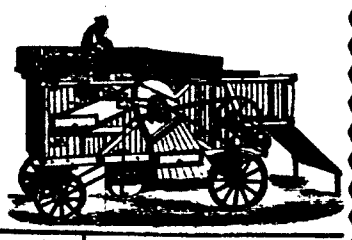

továbbá:

gőzcséplőgépeit

fa-, szén- és szalmafütéshez

gőzmozgonyait

szalagtisztitó készülékkel,

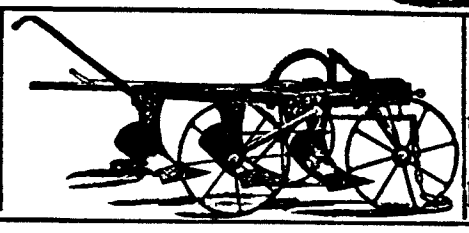

továbbá:

járgánycséplőgépeit

tisztitó szerkezettel vagy anélkül

rostákat, triőröket stb.

a gabonát piaczképesen adják zsákokba.

Árjegyzékek bérmentve.

10—1

Árverési hirdetés.

A pusztapói közbirtokosság tulajdonát képező ugynevezett **becsali csárda,** a hozzátartozó melléképületekkel italmérési joggal s 40 hold — 1200 □ ölével számitott — szántóföldel együtt folyó évi Szent-Mihály napjától **három évre,** folyó évi **augusztus 14-én** nevezett csárda helyiségében tartandó nyilvános árverésen **haszonbérbe ki fog adatni.** Az árverési feltételek a csárda helyiségében megtekinthetők.

Maradok tisztelettel

6—1. ***HABINAY SÁNDOR.***

1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában Szolnokon.

V. évfolyam 27—236. Szolnok, 1881. juliu 3-án

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél „ . . 2 „ 50 kr.
Negyed „ . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkint egyszer
vasárnap
s a vidéki példányok is ugyanakkor postára adatnak.
Szerkesztőség: Szolnok, buzapiacz, 1396. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közleményeken kivül az előfizetési pénzek s minden egyéb dijak is küldendők. Ide küldendők a postai felszólamlások is (reclamatio.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek Szolnokon: a szerkesztőségnél, buzapiacz, 1396. sz. alatt s ugyanitt Pásztor Ferencz köz- és váltó-ügyvéd irodájában; Makray László ur üzletében; minden fővárosi hirdetési irodában és bármely kir. postahivatalnál.
Kéziratok
csak ismert kezektől fogadtatnak el s azok vissza nem adatnak.

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer „ — — — — — — 16 „
3-szor „ — — — — — — 12 „

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
Nyilttéri közlemények nek minden centimeternyi magasságu, három hasábos szeletnyi tere 25 krjával számittatik s ugy a hirdetmények, mint a nyilttéri közlemények beküldőit a kifizetésért feltétlen kötelezettség terheli
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Szolnok, 1881. jun. 30.

(K.) Az izgalmas nap elmult. A képviselő választások megye-szerte ismervék. Lecsendesültek a kedélyek, a kortes — ha van — a szavazó polgár rendes napi foglalkozásához lát. — Azok, kik 24 órával még ezelőtt egymással szemben, mint ellenfelek más táborhoz tartozók állottak, békés egyetértésben éldegélnek ismét. Tudják jól, hogy kötelességüket megtették, választottak „követet", a többi most már ennek a dolga. Annyit azonban bizton látnak, hogy a haza sorsa nem fog nagyot változni, a világ folyása marad az eddigi. — Ki ekkép cselekszik és tesz, az fogja fel legjobban az alkotmányos életet: küzdelem a választási urnánál, béke és egyetértés azon kivül!

Választott e megye 7 képviselőt. — Ezek majdnem mindegyike ismert politikai férfiu. Van köztük a kormány egyik legtiszteltebb és külföld által is igen nagy mérvben becsült tagja, gr. Szapáry Gyula pénzügyminiszter ur.

Ott van a megválasztottak közt a mérsékelt ellenzék egyik vezérférfia gr. Apponyi Albert. Ott a legelterjedettebb magyar lap: az „Egyetértés" szerkesztője, a függetlenségi párt előkelő tagja Csávolszky Lajos. Ott látjuk az 1848-iki eszmék egyik leghübb és legrégibb harczosát Csanádi Sándort. A jeles jogtudort és védőügyvédet Komjáthy Bélát, — a szabadelvü párt buzgó tagját Éles Henrikets a sok szép és nagy igéretet tett parliamenti ujoncz Polónyi Gézát, a budapesti ügyvédi kamara tagját. Képviselve vannak a pártok országos nagy nevek által. — E képviselők megyénknek — politikai tekintetekből — méltó diszére válnak. — Hazaszeretetük, ügybuzgóságokról, multban gyökerező müködésüknél fogva, bárki meggyőződhetett. Sajnos azonban, hogy a megyei és községi élet e választások által nem sokat nyert. Gr. Szapáry kivételével ugy sem ezen megye lakója, nem köti őket egyébb hozzánk, mint a 3 évre szólló mandatum. Alig csalódunk, ha előre szabad folyást engedünk azon nézetünk- és sejtelmünknek, hogy sem helyi, sem megyei érdekünk nem nyert a megválasztottakban pártfogót. Kimért idejök, országos gondok s azon vidék ügyei által, hol összeköttetéseik s más körülményeknél fogva érdekelvék, felette igénybe vannak véve, s ezen sok bajú és buzgó orvosra váró megye tespedt viszonyán nem fognak segiteni. — Pedig mily szépen megfér a hazafiság mellett a helyi érdekek iránti érdeklődés és a megyei közéletbeni részvétel! A kik ezt fejleszteni, emelni leginkább hivatva volnának, — az országgyülési képviselők — azok nálunk idegenek; — csak is program és beszámoló beszédeik tartása alkalmával lá tjuk. Mit érdekli őket, ha az ország egyik legmagyarabb megyéje, mely a hajdani kánaán földjének nevezett vidéken fekszik, — napról napra rohamosabban halad az elszegényedés felé, mert az évenként megujuló, hónapokig tartó árviz, szabályozási költségek, megtorlódó belvizek tönkre juttatják a birtokos osztályt, — mit, ha az administratio nyomoruságain, a közegek elégtelenségén, több kérdésben a kormány tulkapásai felett orákig tartó lamentatiók folynak a megyei közgyüléseken. A gravamenek megszüntetése végett mit használ, ha ivszámra terjedő feliratok küldetnek fel, nincs senki, ki ott fennt ezeknek érvényt szerezne. — Nem hat fel füleinkbe egyes községeknek évek hosszu során át hangoztatott panaszaik, hogy ott fennt a képviselő sértetlenség vértjébe burkolózva, választóinak bizalmára hivatkozva, orvoslást kérjen, sürgessen s ha nem használ, követeljen a hatalmasaktól! — Ez is kötelessége volna a képviselőnek, s ki e megválasztottak közt ezt beakarná tölteni, próbáljon csak megérintkezni választóival gyakrabban, tegye kezét, mint a figyelmes orvos a beteg üterére, fog hallani eleget, tere leend a müködésre. — Szinte felesleges kijelenteni, mi a megyében tudva van, hogy gr. Szapáry Gyula ő excja, országos elfoglaltsága mellett is talál időt ezen szegény megye apró bajaival bibelődni, közgyüléseire eljár s képviselői állását olybá veszi, mint a minőnek fennt rajzoltuk. Ohajtandó, hogy példát vennének róla mások s a nagyhangu phrasisok helyett, egyszer már tényeket is láthatna a mélyen tisztelt választó közönség. — Ránk férne! A csalódást örömest eltürnők. *)

Isten a természetben

(Folytatás.)

Mi egész szivünkkel hiszszük isten létét, de az u. n. titokteljes lényt nem ösmerjük, s hiszszük, hogy nem adatott meg az embernek az, hogy ezt fölfoghassa.

A mily mértékben a természet ösmerete előrehaladt, ép oly mértékben alakult át az istenről alkotott fogalom is; mert e kettő egymással párhúzamosan haladó fogalom; — valamint a teremtésről alkotott képzletünk nem tökéletes, ugy az istenről alkotott sem. — A tudomány azonban mind jobban megmagyarázza, megnemesiti azt, s tárgyához mind jobban méltóvá teszi. Ma már nem emberi jelzőkkel fölruházott méltóság az, melyet a müvelt ember a világ élén keres; a fenség-, szentség-, jóság- és igazságosságról alkotott fogalmak lassan-lassan elenyésznek az ösmeretlen isten lábai előtt.

A tudomány kiszélesitette a mi szemlélődésünk körét, s a mindenséget világitásban helyezte elénk, s az istenségről alkotott fogalmat is a természeti erők ösmeretének megfelelő átalakuláson vitte keresztül. Az isten ma úgy tünik föl nekünk, mint örök, minden

*) Tisztelt munkatársunk eme jeles czikkét alapul és kiindulási pontul veendjük közelebb elmondandó nézeteinkhez és kivánalmainkoz. Szerk.

TÁRCZA.

A milliomos írnok.

— Beszély. —

Irta: Tóth Albert.

(Folytatás.)

Két nő vala a teremben. Réthyné asszony és leánya.

Réthyné szép nővésü; szemei nagyok, kékek, hosszú szempilláktól beárnyalva. Fiatal korában csinos nő lehetett; még most is felis merhetni rajta egykori szép s nemes vonásait, jóllehet már negyven éves.

Leánya valóságos kis angyal.

Nem több 18 évesnél. Arcza finom s elökelő; szemei okosak sötétkékek s ragyogók, mintha mindenik egy-egy csillagból állna. Nem hiszem, hogy képzelni lehessen valami szebbet, eszményibbet az ő egész alakjánál. Arcza szép hosszudad és kissé halovány, körül lebegve hosszú szőke fürteivel. Termete sugár, karcsu, mint egy özikéé és könnyü, mintegy röpdező pillangóé. Bársony arczán mindig ott virit egy szende mosoly, mely két oldalt csókolni való kis gödröcskét képez.

Jenő meglepetve vette észre, hogy az ő kedves ételleneset nem más, mint a felügyelő leánya!

A kis felügyelő nejéhez fordulva szólt:

— Van szerencsém uj irnokunkat Parthy Jenő urat bemutatni!

— Igen örvendek, szólla Réthyné, kezet nyujtva Jenő barátunknak.

— Ez itt leányom, Melánia!

— Részemről a szerencse, suttogá Jenő a bübájos leány szemeibe tekintve s midőn a lánykának kezét megérinté; ez elpirult, Jenő vére pedig hevesen kezdett lüktetni!...

Jenő az első percztől fogva otthonosan érzé magát Réthy ur kedves családja körében. A társalgás egész bizalmasan folyt.

Később arra kérte Réthyné Jenőt, beszélje el életrajzát.

Jenő szivesen engedett a kérésnek és mondá azt ugy, a mint ő tudta azt fogadott anyjától — persze elferditve — kit ő, mint azonnal megtudjuk, rokonának tartott.

— „Magyarhonban, Komáromban születtem — kezdé Jenő elbeszélését — Még kicsiny gyermek voltam, midőn szüleimet elvesztettem s azontúl egy „nő rokonom" viselte gondomat; kivel néhány hétre anyám kimulta után — miután előbb vagyonomat pénzzé tettük volt, Sveitznak Aviost nevü falvába költöztünk ki.

— „Gyámrokonomnak volt egy káros szenvedélye, a sorsjáték. Mint ő nekem több izben fájdalommal elbeszélte, minden vagyonomat ezen vesztettem el s annyira elszegényedtünk, hogy néhány év mulva meg kellett tanulnom a kosárfonást s abból éldegéltünk.

Jenő e szavaira egy sóhaj szállt fel Melánia kebléből.

— „Később pedig, midőn már 14 éves valék, kénytelen voltam egy helybeli vendéglőben pinczéri alkalmazást keresni. Alig léptem ez uj foglalkozási körbe, midőn két magyarhoni rokonom (Ő Krisztinát is rokonának hitte) keresett fel s végtelen örömömre szolgált tölük hallanom, hogy haza visznek magukkal Magyarhonban s ott együtt fognak lakni. De ezen örömöm — fájdalom — nem sokára elenyészett! Még megérkezésük éjjelén tudtomra adá gyám-anyám, hogy a közeli Olaszországban egy rokonunk halálos beteg s hogy nyomban oda kell utaznunk. Magyarhonból jött rokonaim tudta és — nem tudom miért — minden értesitésük nélkül gyorsan útrakeltünk.

— „Másnap délre megérkeztünk Olaszhonba, előttem ösmeretlen rokonunkhoz. Valóban beteg volt; de koránsem oly aggasztón, mint nekem az én gyámom mondta volt. Miután két napot itt időztünk, kértem gyámomat, siessünk vissza Aviostra, mert attól tartottam, hogy ezalatt talán elutaznak rokonaim Aviostról. S ezen aggodalmam, az én nagy bánatomra, be is teljesült; mert amint Aviostról eljövetelünk után harmadnapra, az oltani vendéglőből Olaszhoni helységünkbe érkezett emberektől megtudtam, Magyarhoni rokonaim nem voltak már ott, haza utaztak! Igy történt, hogy mivel beteg rokonunk nagyon kért, hogy ne menjünk vissza Aviostra, hanem lakjunk ezután nála, Olaszhonban maradtunk.

(Folyt. köv.)

Jászbirínyi beszigetisek.

(Vége.)

5.

A s s z o n y. Ne ára te! Bomojjon meg a dógod! Hát asse tudod, hogy a Háj zsidó mére lakik? Te nagy mihaszna!

S z o l g á l ó. Hát mére menjek? Csak nem méhetek ebb a nas sárba, a! Ára van nyomás, a!

A. No hát vigyen a f . . ., oszt ne soká járj, azt mem-mondom.

Sz. Ked is mindég durúzsó.

A. Nem fogod be a szádat! No csak gyere haza, kiszedem a két szemed. Soha ilyet! Mámmeg az ilyen loncsos semmi szógálónak se szabasz szónyi, még neki á fejjebb.

F é r j. Hát ki áná meg szó nékü azt a tereturát, á mit csapsz egész nap! Bácscsak mán eczczer a szád pallásáho fanna a nyeeved.

A. EEhaagasson ked! Me úgy vágom a fejihe ezt a nyútófát, hogy árrú kódú. Még ked is annak a komisznak fogja pártyát!

F. EEmek má no. Me veszedelem lesz. Haza se gyük reggelig.

A. Et tapottat se megy ke! Nem fér mán a zsebibe az az en nehán garas? Hát a porcziót osztán mibü fizetyi meg ke?

dologban bent lévő szellem; tehát többé már nem kormányzó, mely az olympusról intézi a világ dolgait, nem lakik az angyalokkal és az ő kiválasztottaival benépesitett paradicsomban; hanem jetenléte a mindenséget kormányzó erő működéseiben nyilvánul mindenütt és mindenkor. Neki nincs mult és jövő, számára nincs határa a térnek.

Az egész természetben uralgó rend, az értelmesség, melyet minden lény alkata föltár, a bölcsesség, mely mint a hajnal fénye elárad a mindenség fölött, mindenek előtt pedig a világ tervezetének egységes volta, mely fölött a szünet nélküli tökélyesedés hármónikus törvénye uralkodik, az isteni mindenható erőt, mint a természet hordozóját ösmertetik meg velünk, mint az öt szervező törvényt, mint az ős erőt, melyből mindenféle természeti erők származtak, s a melynek ezek csak különböző nyilvánulásai.

Az istent tehát ugy tekinthetjük, mint a dolgok lényegében bent lévő gondolatot, mely a legkisebb teremtményeket, ép ugy, mint a nap és világrendszereket kormányozza és vezeti. Gondolat ez, mely bent van a tavaszszal fakadó természetben, a madárka dalában, s az anya szeretetében, mint ezt Hugó Viktor mondja. E nélkül a természeti törvények semmik sem volnának, s csak annyiban azok, a mik, a mennyiben e gondolatnak örök kifejezései. — Mi e gondolatot nem képzelhetjük a világon kivül, tehát, hogy már a teremtés előbb meg lett volna, de nem is azonositjuk az anyag átalakulásaival, hanem minden dolog időszerű fejlődésére felügyelő szellemnek tekintjük, mely magukban a dolgokban bent lakik, de korántsem azonos azokkal.

„Sokan ezért atheistáknak neveznek bennünket, — mondja Flammarion — mert elrontjuk az evangélium tanát; mert ezek nem tudják fölfogni azt, hogy másként is lehessen képzelni az istent, mint a hogy ők képzelik. Mi azonban miért ne törekedjünk a jó, és igaz után, ha reméljük, hogy azt megtalálhatjuk? miért követelik tőlünk, hogy a tévedésekben hidjünk, semmi más alapon, csak hogy azok régik? — Nekünk azonban ez nem kell, annál kevésbé hagyjuk megkötni szabadságunkat, a kutatásban ép úgy, mint az igazság szolgálatában. Mi lenne a fecskéből, mely megmérhetetlen messzeségből törekszik hazája felé, ha megkötöznék szárnyait?“ Igy Flammarion.

Ha a világmindenségben a rendet tekintjük, önkénytelenül is ama következtetésre jutunk, hogy a balgatagság legmagasabb foka az, ha valaki tagadja a mindenséget vezető szellem létezését. Pater Felix notre damei lelkész kérdezi az ilyenektől, hogy: „vajjon a vak erő hozta-e létre a mindenség általános hármóniáját, s ez adott-e eszünknek is értelmességéből? Mert az olyan erő, melyet nem értelem vezet, hogy adhatott volna nekünk azt, a mije neki sem volt, t. i. értelmességet? Vajjon eme vak és értelem nélküli erők, melyek a megfoghatatlan kerékmüben egymásba kapaszkodnak, egymást taszitják, munkáik czéljánál nyilvánithatták volna-e ama gondolatot, mely a növény szárából annak tenyésző képességgel ellátott virágát létrehozza? — Ti filozófok! hogy foglalkozhat eszetek komolyan eme metaphysikailag nevetséges föltevéssel? — Hogy uralkodhatik a mindenségben rend gondolat nélkül, mely azt fölfogja, s pillantás nélkül, mely azt megtekintse? — Hát ez a vak, öntudatlan, értelmetlen, szabadság és szeretet nélküli természet, ez működött volna ily összhangzatosan, a nélkül, hogy tudta és akarta volna.“

(Folyt. köv.)

Követválasztási mozgalmak megyénkben.

Lezajlottak a mozgalmak napjai s ma már bevégzett tényekkel állunk szemben. A választásoknak csak eredményét adjuk a következőkben.

*

Szolnokon Polonyi volt a függetlenségi jelölt, ellen nélkül, tehát egyhangulag választatott meg, nagy lelkesedéssel. A vidékről oly roppant tömegben jöttek a függetlenségi választók, hogy a bosniai mozgósitás kutya volt hozzá. Asszonya, embere egy forma lelkesülten éneklé.

Tisza eladta a magyart,
Mind átkozott, ki vele tart,
Éljen Polonyi!

Mikor a választási h. elnök Kerekes Géza ur kihirdette az egyhangu eredményt, dörgedelmes éljen verdeste a levegőt, mely csak fokozva lön a már kikiáltott képviselőnek meglátásakor, kit a magyar királyban levén szálva, kikiáltatásakor ablakait kinyitá. A mandatum átvétele után hatalmas beszéddel lépett választói elé s midőn a megye főispánjának gr. Batthány Józsefnek fényes nevét, haza szeretét s e megyében kivivott köztiszteletét hozta emlitésbe, ismét szünni nem akaró éljenekkel üdvözlé az ezer és ezernyi tömeg a nemes jellemü grófot. Meglehetett ismerni, hogy szivből eljenezték.

*

Jászberényben dr. Almássy Péter függetlenségi jelölt ellen gr. Apponyi Albert m. e. lön megválasztva.

*

A jákóhalmi kerületben Márkust elbuktatta Éles Henrik, pedig mint egy Éles-párti uri embertől kiröppent a szó: „még pénz is maradt több, mint hittük volna.“

*

Karczagon Varró ellen Csanády lett megválasztva; ő azonban Félegyházán is győzött Szivák Imre ellen s hihető, hogy Karczagról mond le.

*

Komjáthy Béla legyőzte druszáját Pólya Bélát, mint előre is könnyü volt megjósolni.

*

Törökszentmiklóson Helfy bukott, Szapáry győzött, nagy többséggel.

E szerint Komjáthy, Csanády, Csávolyszky, Polonyi személyében küld megyénk négy függetlenségit, Szapáry és Éles személyében két kormánypártit és Apponyi személyében egyetlenegy mérsékelt ellenzékit.

*

Ugy irja azt egyik fővárosi lap, hogy két képviselő, egy kormánypárti és egy függetlenségi, beszélgettek s azt mondja előbbi, hogy bizony ti jó szerencsével dolgoztatok: megnyertétek Kolozsvárt is. „Nemcsak ezért, mondja a függetlenségi, hanem azért is nagy a mi szerencsénk, mert Csongrádot meg elvesztettük.“ Itt pedig Csatár volt a képviselő.

*

Hentaller Lajosról kérdeztünk meg tegnap egy lajosmizsei polgárt, hogy hát az a kigyelmetek követe tud-e okosan beszélni? „Tud-e uram? Olyan egyenesen gyün abból az okos szó, hogy akár csak a falba is bele menne, mint a vasszög!“ Mondja aztán valaki, hogy nincs keleti fantáziánk.

Statisztika.

Jász-Nagykun Szolnokmegye közigazgatási igtató hivatalába junius hóban 1402. ügyszám érkezett, a közigazgatási bizottsági igtatóba pedig beérkezett 187. ügyszám. — A szolnoki kir. jbiróság polgári igtató hivatalába érkezett ugyanazon hóban 516 ügydarab, fenyitőbe 304, kisebb polgári ügyekébe 39 telekkönyvibe: 387

Birtokváltozás a szolnoki kir. jbiróság területén 1881. junius 25—30. napjain. Szolnokon: özvegy Ernszt Ignáczné háza Czakó Péter ügyvéd és neje Tóth Juliannára árverés folytán 3501 frtért. — Osgyáni István fél háza Osgyáni Istvánnéra árverés folytán 1002 frtért. — Oláh Francziska és neje háza Plosek Ferencz és neje Böck Emmára 2000 frtért, adásvétel ulján. — Néhai Stancsek Ágoston háza Fischbein János és nejére 12000 frtért. — Törökszentmiklóson: Dögei Illés háza Vojticzki Salamon és nejére 750 frtért. — Prónay József és Prónay Istvánné nemesi birtoka, ház és királyi kisebb haszonvételekből álló illetősége Törökszentmiklós város közönségére 11,111 frtért. — Tisza-Földváron: Dobrosy Mihály és neje zsellértelke Marton Gábor és nejére 400 frtért. — Köles F. István és neje háza Gy. Szőke Lászlóra 150 frtért. — Jászkarajenőn: Törőcsik (Gy. D.) János birtokai örököseire.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI ÜGYEK.

— *Jászberényben* Riszner József és neje VIII. osztályu felsőbb leánynevelő-intézetében a nyilvános vizsgálatok junius 1., 18., 21. és 23-án tartattak meg. Ugyancsak 23-án volt a rajzkiállitás, melyben 150, maguk a tanulók által készitett térképek is voltak láthatók, továbbá a kézimunka kiállitás 300 darabbal, melyek észrevevésünk szerint nem túlhajtott pipere tárgyak, hanem lényeges háziszükségletet tevők voltak, s ezeken voltak alkalmuzva a himzés, hálózás és horgolás művei, a finomult izlés igényei szerint, végül ugyanaz nap délutánján volt a zárünnepély, zene, müének és szavalat bemutatásaival, melyekből kitünt azon alap, melyen haladva, a tenulók amaz emlitett három nemes zzórakozási módban magukat önállólag is tovább fejleszteni képések lesznek. Azon eszközök közül melyek által ez intézetben a vizsgák sikere eleve biztositva van, megemlitjük a tanterem falait ellepő, s a szemléleti inductiv, tan-módszernek megfelelő természetrajzi képgyüjteményt, a rovar- és ásvány-gyüjteményeket, falitérképeket, telluriumokat, s a könyvtárt, melyben minden jelesebb, ifjuságnak szánt szellemi termékek fellelhetők, a zongorákat stb. De ezen nőnevelő intézet helyes berendezései között — vidékiek e nézve különösen — legnagyobb figyelemre méltók: a gymnastikára fektetett nagy suly, s bennlakók részére az igazán anyai ellátás, ugy, hogy a testi és szellemi képzés összhangzata itt teljesen érvényesitve van. Általaban a vizsgák, s az intézet szervezetének pontosabb megfigyelése után hazafiui kötelességünknek tartjuk ezen intézetet ajánlani minden családfőnek, s különösen mindazon vidékieknek, kik — leányaik leendő boldogulását testi és szellemi tökélesedés alapján biztositani akarva — ilyen utbaigazitást a szerte felburjánozó és sokszor hiányos nőnevelők miatt épen alkalomszerűnek is találhatnak. Adandó alkalommal több tudósitásomat is igérve,*) maradtam a tekintetes szerkesztő urnak. *Kolosy Mór,* okleveles tanár, és szigorló mérnök.

*) Melyeket mindig szivesen veszünk. Szerk.

Helyi hirek.

Lapunk ez idei félévi folyama a mult számmal véget érvén, kérjük az előfizetéseket megujitani s lapunkat becses körükben terjeszteni. Előfizetési dijak legczélszerűbben postautalványnyal küldhetük be:

Egy évre . . . . 5 frt.
Félévre . . . . . 2 frt 50 kr.
Évnegyedre . . . 1 frt 30 kr.

SZERKESZTŐSÉG.

F. Hát abbú, hogy eladom a pendeled, az apád arkángyalát, ha sokat darász! Lódú dógodra! Oszt esz szó se legyen több!

6.

Legeny. Tán ámos vat te?
Másik. Mé?
L. Ugy pislogsz. Mi csinyátú jaz éczaka?
M. Ittunk.
L. Kivee?
M. A kisz szuszterree gyüttem össze, oszt behitt a felvégi kocsmába, oszt ott vesztünk éjféjen tú.
L. Szip! Korhékennyi nem kik annak, aki házasonynyi készü a gyüvő héten.
M. Má mé ne?
L. Szüksig lesz az erőre meg a krajczárra.
M. Ne fits te engem!

7.

Legény. Mi csinyász Veránk?
Lány. Seprem ehen az udvart.
Legény. Van jó dógod, hisz egy keresztül szalma sincs itt.
Lány. Ne is legyen, mer akkor vóna mit haagatnyi Ila nénitü. — Oan tisztának ké ennek lennyi, akar a pohár.

8.

Férfi. Dicsirtessék a Jézuss! Hun járt ke nénémaszszon?
Öregasszony. Mindörökké, fiam. Itt vótam a, — a menyemet látogatnyi.
F. Hát hogy van az uj menyecske?
Ő. Csak köszönöm, jó.
F Szeretyi-é mán az urát?
Ö. Bion! De hosz szeretyi!

F. No lássa ke, nem memmontam! Úsz szokott a lennyi. Mikor tudja ke, az a lánféle, ha mebbomlik, azt szerctyi akit mellát; ha osztény másho adják is, akko megest az urát méj jobban szeretyi, ha jó tun neki ehen a kedvire tennyi.
Ö. Hájsze éppeg ugy van, hál istennek. Hát te huvá mégy?
F. Majd cemek a kovácsho.
Ö. Hát isten ádjon meg. Adjon isten jó jéczczakát!

9.

Inasgyerek. Hun jártá?
Másik. Birinbe.
I. Azt tudom, de kiné?
M. Kics csizmát vittem Bótáékho. Tudod-e má hogy a gazdám ur lett?
I. Mi? Tán bakternek tették?
M. Féjjebb!
I. Féjjebb? A torom van letféjjebb.
M. Beválasztották kípviselőnek a városházho. A mi uczczánkbu ő lett, meg az az üdvigy aki ott a sarkon lakik.

10.

Mesterlegény. Alászolgája! De szípen fé van öltözve Juliska!
Szolgáló. Vizitbe mék.
M. Huvá? Majd elkisirtem.
Sz. Gyüjjön no, Ali Veráékho.
M. Oda nem kivánok mennyi, mer ott taná lennyi az a nacscs . . . ű Ó hogy kiszalajtottam a számon!
Sz. (Kaczag.) Hát osztán, ha ott lenne is! Hászen nem ahho megy, ha (azaz: hanem) engem kisirt Veréékho.
M. De hátha azt hinné. Aki még egy barátval is össze adja magát.
Sz. Ugyan! Nem igaz a.

M. De engem ucscse együtt érték Matyiék. Magamat ajánlom.
Sz. Alászolgája!

11.

Asszony. Mé sihetsz ugy Panka?
Másik. Sihetek, me maga van otthun az uram, oszt rosz (azaz: beteg.)
A. Az ám. Láttam ma hogy a templombú gyütt. Mi leete, hógy oan fáradt?
M. Tudj a jó isten; nem fájlalja a semmiit, csak oan genye, — móta a minap a küvetválaszták or, hogy bomlott vóna meg aki letelősző kitanáta, — azt az átkozott sok potya bort megitatta jaz a pokóbú ide szalajtott vin báró. — Oszt tudod nem vettük eszre, hogy elaludt a Csincsa széjin, me hát csak azt gondútam hogy oda maradt a többivel. Se hótt se eleven nem vótam, mikor oda hozták a lándzsások má hajnal felé. Ugy tanáták meg, nem tudott a magáru semmit. Oszt az ábrázatja, keze, mind össze vót törve.
A. Cz. Jaj, jaj! Pedig mán az mien tökéletes ember! ki gondóná?
M. Biz ugy vót a. De menek is, me majd eczczer . . . Ne ne! Azt akarom még mondanyi, hogy ha haverű (azaz kotlós) tyúkod van, annék alá toást felibe.
A. Hivatol, de nem ű. Maj mepporóbájjuk. Estére majd elviszem.
M. Jó.

Letujjabb.

X. Hát a képviselőnk mikor tartja mán a beszámoló beszídjét?
Y. Mevvan mà. Négyszáz pengőt küdött most, valami jótikony czélra, a mire akarjuk.
X. Pizzel lett, pizzel válik.

— *A szolnoki kath. nagygymnasiumban* az 18⁸⁶/₈₇-ik tanév junius hó 20-án délután 4 órakor a nagytemplom mellett levő régi kaszinó nagytermében tartott zárünnepélylyel fejeztetett be, melyen igen diszes s számos kiválólag nőkből álló közönség jelent meg. A közönség között szétosztott s 21 pontból szépen összeállitott programm — melyben megnyitó beszéd, párbeszéd, magyar, német, latin, görög és franczia szavalás s kiválólag szép énekek valamint az igazgató nevelészeti értekezése és évi jelentése foglaltattak — kimeritése teljes két órát vett igénybe. Már maga azon körülmény is, hogy a közönség a teremben uralkodó tropikus melegség daczára az ünnepély befejeztéig szét nem oszlott, bizonyitja, hogy az ünnepély igen vonzó volt. A közönség igen hálásnak mutatkozott, mert minden müködőt élénk tapsviharral és számos virágcsokorral jutalmazott, amely jutalmat meg is érdemlettek. — Az ünnepély a jutalmak kiosztásával és a jelenvolt országgyülési képviselő, Polonyi Géza élénk és hosszantartó éljenzésével végződött.

— *A helyb. izr. iskolában* az ez évi zárvizsgák igen jó sikerrel tartattak meg, oly annyira, hogy a kir. tanfelügyelő zárbeszédében kiemelte azt, hogy itt bizonyul, miszerint a tanitó lelke az iskolának, mert ha az iskola jelen állapotát összehasonlitja a mult éviekkel, óriási haladást észlel, mely haladás csakis a tantestületnek köszönhető. Ő — mint mondá — büszke arra, hogy ily tantestületet számithat tankerületébe. A tantestület megéljenzésével zária csinos kis beszédét, melyet a jelenvolt diszes közönség éljenzése és szerencsekivánásai követtek. Mindenki sietett az elérzékenyült tanitókkal kezet szoritani és buzgó sikeres müködésükért köszönetet mondani. Látszott a tanitókon, hogy az elismerés ezen nyilvánitását szép jutalomnak tekintik fáradságukért.

— *Tüntetés.* Horánszky Nándor, volt szolnoki képviselőjelölt mult hó 26-án vasárnap Esztergom város képviselőjévé választatott. A helybeli Horánszky-párt a választas napjára a maga kebeléből egyik tagját küldötte Esztergomba, hogy az a választás lefolyásáról a nap folyamán több izben értesitse a pártot. Érkezett is több sürgöny, melyekben Horánszky megválasztatása biztosnak állittatott; ½6 órakor érkezett az utolsó sütgöny, mely a választás eredményét tudatta. Volt nagy lelkesedés Horánszky hivei között, kik a legnagyobb sietséggel tették meg a kellő intézkedést a tüntetésre. Már 7 órakor olvasható volt, a nagy felragaszokon, hogy „Éljen Horánszky Nándor Esztergom város megválasztott országos képviselője!“ Este 8 órakor ünnepélyes kivilágitás volt, mely legszebb volt a „Magyar Király“ első és második emeletének az utczára nyiló ablakaiban mindaddig, mig mint mondják — a 48-as párt emberei azokat be nem zuzták, mit mi nem hiszünk, hogy ők tettek volna. — Minden esetre szép jele volt e tüntetés a Horánszky iránti rokonszenvnek.

— *Ünnepélyes körmenetet* tartott mult vasárnap a helybeli 48 as párt, mely délutáni 5 órakor a „Magyar Király“ előtt gyülekezett, ott meghallgatta Polonyi Géza képviselő rövid beszédét, mely felelet volt a Kindlovits Ferencz által hozzá intézett beszédre s azután a párt lovas banderiummal élén számos zászló és czigányzene mellett roppant lelkesedés között megkerülte az egész várost, mindenütt Polonyi Gézát éljenezve.

— *Jakab Lajos* szintársulata f. hó 1. városunkba költözött s előadásait tegnap kezdette meg „Kapitány kisasszony“ czimű operette-vel. Ma szinre hozza a társulat „Carnevilli harangok“-at. A társulat működéséről annak idején a szükséghez képest meg fogunk emlékezni.

— *Helyreigazitás.* Lapunk legutóbbi számának „Egyházi és iskolai ügyek“ rovatában a szolnoki járás tanitókörének junius 15-én tartott gyülésének jegyzőkönyvében tévedésből állt, hogy Letanóczky Julia kisasszony a f. évi szeptember 12-én tartandó hangversenyen énekelni fog. A kisasszony szavalásra vállalkozott, amit ezennel helyreigazitunk.

— *Daltársulat.* Mezey János fővárosi daltársulata, mely az „első magyar daltársulat“ czimét viseli, mult hó 28-ika óta városunkban időzik s 20 kr. beléptidij mellett a „Jászkürt“ helyiségében esténként csupán magyar dalokból álló hangversenyt ad. Ajánljuk e derék magyar társulatot a t. közönség pártfogásába.

— *Tüz.* Mult hó 27-én hetfőn éjjel 11 óra tájban a Zagyva partján egy nádfedelü ház kigyulladván, kevés idő alatt lángban állt. Daczára a tömegesen érkezett segitségnek, a ház teljesen leégett s csak nagy ügygyel — bajjal lehetett a szomszédházakat a tüz elől megvédelmezni.

— *Gyászkir.* Husz Lázár szolnoki lakos junius hó 30-án egy operationak áldozatul esett Budapesten, honnan holttestét tegnap Szolnokra hozta családja. Béke hamvaira!

— *A jó kirben* álló Horánszky István-féle gyógytárt Kecskéssy Tivadar ur vette át, kit a közönség pártfogásába ajánlunk lapunk utján. Mai számunkban közzé tett hirdetmény is erre vonatkozik.

— *(Beküldetett.)* Interpellatió a szolnoki kir. járásbiróság vezetőjéhez. A szolnoki kir. járásbiróság irodájában az van ki irva, hogy ünnep- és vasárnapokon értesités nem adatik. Miután tudomásunk szerint a biróságok a közönség szolgalatára vannak és nem megforditva, kérdjük, hogy ki rendelte el azt, miszerint ünnepen, vasárnapokon értesités ne adassék, — s tekintve, hogy a közönség épen e napokat használtatja fel leginkább a peresügyeibeni értesülés megszerzésére, mi módon véli e rendelkezést a közönség érdekeivel összeegyeztethetőnek?! Szolnok, 1881. junius 28-án. A szolnoki ügyvédek.

— *Nyilvános nyugta.* A szolnoki nőegylet és a szolnoki dalegylet által rendezett nyári mulatság tisztajövedelme 46 frt 95 krt tesz. A dalegylet ezen tisztajövedelemnek őt illető fele részét, valamint az általa rendezett hangverseny tiszta jövedelmét 16 frt 90 krt a nőegyletnek adományozta. — A nőegylet választmánya ezen nemes adományokért hálás köszönetét jegyzőkönyvileg fejezte ki. — A nyári mulatság alkalmából a jótékony czél érdekében felülfizettek: Hajdu Sándor, Scheftsik Istvánné, Szendy Antal 3 frtot, — Gajzágó Kristóf, Hegedüs Ferencz, dr. Kreutzer Ferencz, Nagy Ferencz, 2 frtot, — Lippich Gusztáv, Sipos Orbán 1 frt 50 krt, — Dr. Csépai Lajos, Engel Aladár, Horánszky István, Juhász Ignácz, Kiss Ferenczné, Könyecz Ferencz, Krausz N., Kumsai Ferencz, id. Marik József, Monlâda Józsefné, Nagy Gyuláné 1 frtot. — A nőegylet választmánya a felülfizetőknek, ugy a rendező bizottság tagjainak meleg köszönetét nyilvánitja.

— *A szolnoki nagy tőzsdét Goizer Nándor* ur junius hó 30-án a fővarosban tartott árverésen 1·24% tőzsdijért vette bérbe. Az előző években 3·2%-tőzsdijért birták a szolnoki nagytőzsdét s igy Goizer ur vajmi kjs nyereségre számithat. A nagytőzsde helyisége alkalmasint Goizer ur házában lesz. — Az átvétel csak három hó mulva történik.

Rendőri hirek.

— Négy darab sertéssel egyetemben, jun. 30. virradóra, a hidfőnél egy fiatal suhanczot csipett el rendőrségünk, ki nem tudván a jószágok igaz voltát beigazolni, utjában meggátoltatott s letartóztatott. Másnap két abonyi ember jelentkezett a rendőrségnél, hogy károsultak és hat darab sertést nyomoznak, kik felismervén a kezelés alatti négy darabban is sajátjukat s azokhozi tulajdonjogukat beigazolván, nekik kiadattak, a még hiányzó 2 drb sertés iránt pedig rendőrségünk nyomozódik tovább, a tolvajt, a szandai juhász fia drága személyében elővizsgálat alá vévén.

— Járda-e vagy állda? Bajos volna eldönteni, mert gyalog járdáinkat a „koplalósak“, vagyis a dologtalanul ácsorgó napszámos emberek, foguk közül hegyesen köpködve a dolga után járó-kelő közönségre, ugy elállják, miszerint a tisztességes embernek nem marad más hátra, mint vagy kitérni előlük s őket kényelmes uton ácsorogni hagyni továbbra is, vagy feleselésbe elegyedni velük, ami a tisztesség fogalmával nem jár. Komolyan felhivjuk a rendőrség figyelmét, hogy erélyesen intézkedjék az irányban, miszerint járdáink ne legyenek állda'k, (ez kérem uj műszó) hanem a közlekedésnek nyilt és akadálytalan utai.

— Tüzrendőrségi szempontból is szükségesnek tartunk annyit fölemliteni, miszerint tekintve a gyakori tüzeseteket s oltó szereink roszaságát, ne engedje ez a nemes, gondos előljárósággal biró város, hogy könyöradományokból szereztessenek be oltó szereink, hanem jó hirnevének megfelelőleg terjeszszen elő ez irányban javaslatot, mert bizony-bizony kárát vallhatjuk e részbeni mulasztásunknak s jöhet idő, ne adja az Isten, hogy kár után leszünk majd okosak.

— Azután pedig itt-ott, az átjáró dobogók vagy teljesen hiányosak, vagy oly kikoptatott rosz állapotban vannak, miszerint aki azokon végig menni elszánja magát, előbb testamentomot tehet otthon, mert kétes: vissza tér-e ép-kézláb, vagy az egyik lábával számol be rendőrségünknek.

— Thaisz Elek a főváros állami rendőrfőkapitányává neveztetett ki ő felsége által. Sokan gratulálnak most neki.

Megyei hir.

— *Halmay József* ur, a jász-felső-járás szalgabirája, mint bennünket értesitének, állásáról lemondott és helyettesévé Koller Andor jászberényi ügyvéd lett kinevezve. Az eljárás a követválasztásokban leli forrását, mi ugyan nem tudjuk, hanem csak ùgy mondják.

Különféle.

— *Az országos bank* alapitásához, irja a mély szakavatottsággal szerkesztett „Magyar Jogász“, mely Bécsben közelebb történt, szintén hozzászólhatunk, hogy figyelmeztessük a közönséget a hálóra, melyet verejtékkel szerzett vagyonára kivetettek. Fölös franczia tőkepénzek ugyanis a Duna mentén kerestek és találtak tért a kiaknázásra; a kiállitott csapda „országbank“ nevet visel. Hogy az alapitó urak mily famozus üzletet csináltak már az országos bank fennállásának első napjaiban, kitünik a következőkből: A 250 frankkal befizetett részvények azonnal 190 frank agióval bocsáttattak ki, tehát 440 frankba kerültek és igy az, ki az alapitóktól a részvényt alpari, 250 frankért vette vagy maga minden alapitó, ki azt ily árfolyamban kapta, már minden befizetett 100 frankja után 76 frankot nyert! Tehát a befizetett 50 millió frank alaptőkével már a részvények kibocsátása napján 33. 5 millió frankot nyertek. Ily üzlet hallatlan még az alapitások történetében is. Valjon a bank ily drága pénzzel, egészen eltekintve minden igazgatási költségektől és a drága dekorativáktól, a volt miniszterekből, grófok és hasonlókból álló személyzettel képes lesz-e hasznos és gyümölcsöző üzletet csinálni? Azonban nem is erről van szó, hanem pusztán arról, hogy a tőkepénzesek zsebei megteljenek. És a polgár, az iparos és földmives verejtékkel szerzett vagyonával bánnak igy s az osztrák kormány nemcsak tűri, hanem támogatja is ezt a famosus vállalatot. Az országos bank különben befészkelte magát hazánkba is. Vigyázzunk erre e csapdára, melynek tevékenységét és müveleteit figyelemmel kisérendjük, hogy mindig hü tudósitást adhassunk azokról olvasóinknak.

— *Bónyhádon* és Zágrábban m. hó 23. erős földrengést éreztek, ugy este 10 óra 20 percz tájban, mely 5 másodperczig tartott. A rengések azóta is ismétlődtek.

— *Váczott* ugyan a m. hó 23. erős vihar közben hatalmas zápor volt, mely fákat mosott le s a szőllőket majd nem mind tönkre tette.

— *A gyorsirási vizsga és versenyirás* a szegedi főgymnáziumban ma 2 hete délelőtt tartatott meg, a tanintézet igazgatójának elnöklete alatt, több helybeli szakértő jelenlétében. A vizsgálat versenyirással kezdődött. Az első dijnál kivántatott egy sebes menetü diktátumnak szó szerinti utánirása. A kör vezér-elnöke: Bódogh János 3½ perczig, perczenkint 230 szótagnyi sebességgel mondatott. E versenyre két dij volt kitüzve, az egyik 10, a másik 5 frt, melyet Horovitz Sándor és Hegedüs Ferencz VIII. osztályt végzett ifjak nyertek el. A második pályázatnál egy mérsékelt sebességü (perczenkint 180 szótag) diktátum leirás kivántatott, melyre 10 jutalom (két-két forintos gyorsirási müvek) tüzetett ki. A jutalmakat elnyerték Weiner Márton, Pelikán Ede, Klein József, Mondschein Vilmos, Kelemen Dezső, Lelkovics Áron, Flesch Adolf főgymnásiumi és Bánhidi Andor főreáliskolai tanulók. Ezen kivül csinos irásukért és tanusitott szorgalmukért még számosan kaptak jutalmat, ugy hogy jutalmazásra összesen 78 frt 40 kr. fordittatott. Ez évben a gyorsirást tanuló ifjak száma 121 volt. Közöljük eszt gyorsirászatunk haladása érdekében.

Irodalom.

— *„Érmellék“* czim alatt Szekélyhidon társadalmi, közmüvelődési és közgazdászati hetilap indult meg P. Szabó Endre szerkesztése mellett, melynek előfizetési ára egy évre 4 frt. A lap ügyesen van össze állitva s az első szám junius hó 25. jelent meg.

— *A föld és népei* czimű nagy feltünést keltett munkából előttünk fekszik a legutobbi megjelent négy füzet 44—46-ig, ezzel egyszersmind be van fejezve a második kötet, mely 84 iven Afrikát, Ázsiát és Ausztráliát ismerteti. Az ismeretkedvelőkre, általán minden müvelt emberre szerfölött érdekes Saharának, a Nilus országainak s Afrika déli és keleti, eddig csak kevesek által ismert része. Sajtó alatt van s már a legközelebbi napokban megjelen a harmadik kötet első füzete is. E kötet kizárólag Európával fog foglalkozni, a legutolsó hivatalos statisztikai adatok alapján. Ez adatok Enropa minden államában most állittattak össze s a munka megjelenését ép e körülmény késlelteté. Képek dolgában e mű kiválóan gazdag; a két első kötet képei négy-öt százra mennek. Az áldozatkész kiadót, Mehner Vilmos urat valóban elismerés illeti meg, hogy e becses müvet mindenki által s jutányosan megszerezhetővé tette. Az eddig megjelent két kötet ára az I. köt. diszkötésben 7 frt 50 kr., a II. kötet 6 frt 50 kr. A harmadik kötet (u. m. az I. és II. kötet is) megrendelhető füzetenkint 30 krjával.

— *A Népszerü Orvosi Tanácsadó* 16-ik füzete Mehner Vilmos izléses kiadásában megjelent s ezzel az első kötet be van fejezve. A közegészségügynek megbecsülhetetlen szolgalatot tett a kiadó e mű közrebocsátása altal. Ha meggondoljuk, hogy a mindennapi életben mi mindenféle teszi bajoknak vagyunk kitéve s mennyire legfőbb érdeke minden embernek saját egészsége fölött őrködni, ugy bátran kimondhatjuk, hogy e könyvnek egyetlen háznál sem szabad hiányozni. Betürendben 632 czim alatt számos bajt, gyógyszert, gyógyhelyet, gyógymódot ismertet, a táplálék alkatrészeit elemzi, megmondja, mely eledelek táplálok, melyek egészségtelenek. A legujabb tudományos felfedezések alapján van e mű összeállitva népszerü, világos, bárki által könnyen megérthető modorban. Az első kötet ára 5 frt. A haladéktalanul megjelenő második kötet füzeteit 30 krjával kaphatni.

— *A magyar-franczia szakácskönyvből* megjelent a 9. és 10-ik füzet. A mű, mely összesen 24 füzetre fog terjedni, a gazdasszonyok által rég érzett hézagot tölti be. Különösen egy tekintetben nélkölözhetlen e könyv még azok előtt, a kik különben kitünő gazdasszonyok és szakácsnők: abban t. i. hogy a mi a szakácsművészetben talán a legfőbb dolog; az izléses és divatos tálalást részletesen leirja, világos és könnyen érthető modorban. A legutóbb megjelent füzetek a szarvasok, őzek s egyéb vadak és szárnyasok elkészitési módját tartalmazzák. A könnyvet Mehner adja ki s a diszes kiadás az előnyösen ismert czég hü nevének becsületére válik. Egy-egy füzet ára 30 kr.

Szolnoki piaczi árak.

Buza legjobb 100 kiló 12.—, közép 11.50, silány 11.—. Kétszeres legjobb 10.50, közép —.—, silány —.—. — Rozs legjobb 9.50, közép 9.—, silány —.—. — Árpa legjobb 7.—, közép 6.50, silány 6.—. — Zab legjobb 6.50, közép 6.20, silány —.—. — Köles 5.20. Kukoricza 5.60. — Burgonya kilója 5.—. — Szinliszt 100 kiló 22.—. — Zsemle liszt 21.—. — Kenyér 100 kiló 10.—. — Dercze 100 kiló 4.80. — Széna 4.50. — Borsó 100 kiló 16.—. — Lencse 100 kiló 14.—. — Bab 12.—. — Köles kása 10.—. Hajdina —.—. — Buzadara 100 kiló 24.—. — Árpa kása 100 kiló 14.—. — Bor új 1 hectoliter 24 kr., ó bor 30. — Ser 1 hectoliter 22. — Pálinka 1 liter 36. — Bükkfa öle 14.—. — Cserfa 12.— — Tölgy 10.—. — Fenyő köbméter 6.—. — Gyertya öntött, kilója 70 kr. — Közönséges gyertya 60 kr. — Szappan 38 kr. — Marhahus 52 kr. — Juhús 48 kr. — Sertéshus 52 kr. — Szalonna 70 kr. — Disznó-zsir 80 kr. — Marha-zsir 40 kr. — Repcze-olaj 40 kr. — Len-olaj 46 kr. Napszám: férfi, ellátással 50 kr., ellátás nélkül 70 kr. — Nő, ellátással 30 kr., ellátás nélkül 40 kr. — Gyermek, ellátással 20 kr., ellátás nélkül 30 kr.

Felelős szerkesztő: Pásztor Ferencz.

HIRDETMÈNYEK.

„Le Phénix“

franczia életbiztositó-társaság

alapittatott 1844.

a társaság székhelye: Paris, 33 rue Lafayette.

Ausztriai vezérképviselőség:	Magyarországi vezérképviselőség:
BÉCSBEN,	BUDAPESTEN,
IV. Wasagasse Nr. 8.	Dorottya-utcza 5. sz.

A társaság vagyona	206	millió
Biztositási kezelés	338	„
Évi dij bevétel	21	„
1880. évben kiszolgált biztosit. kötvények	67	„
Fennállása óta fizetett károk	28	„

Nyeremény-részlettel való biztositásoknál az intézet már az első évtől kezdve mérlegszerü nyereményének 50%-át évenként kiosztja, a biztositás kezdete óta befizetett összes dijak arányához képest, és a nyeremény-részlet nem igénylőknek egyszer s mindenkorra az évi dijból 10%-nyi kedvezményt nyujt.

Értesitéssel szivesen szolgál a társulat.

Képviseletre vonatkozó ajánlatok következő czim alatt intézendők:

Vezér-képviselőség.

3—2 Budapest, Dorottya-utcza 5. sz.

A törökszentmiklósi

„Fekete sas“

vendéglő

3 évre

haszonbérbe adandó. — Bővebben értekezhetni, **Böhm Mór** és **Albert** urakkal Törökszentmiklóson.

3—3

Gyógyszertári hirdetmény.

Mélyen tisztelt közönség! Van szerencsém a mélyen tisztelt közönség becses tudomására hozni, hogy a legjobb hirnek örvendő Horánszky István-féle

gyógyszertárt

kibéreltem, s azt tényleg által is vettem. Számos éven általi tapasztalataimnál fogva, főtörekvésem leend, hogy ugy szigoru pontosságom, előzékeny bánásmódom, mint lelkiismeretes müködésem által a mélyen tisztelt közönség becses bizalmát kiérdemelni szerencsés lehessek.

A midőn is pártfogásukat kérve, vagyok teljes tiszteletem nyilvánitása mellett

Szolnokon 1881. jun. 29.

kész szolgájok

Kecskéssy Tivadar,

gyógyszerész.

2—1

A Rózsa-utczában lévő házam szabad kézből

e l a d ó.

Szolnok, 1881. jun. 20.

Id. Fridvalszky János.

3—1

Eladó birtok.

Egy ***kitünő minőségü,*** kellő gazdasági épületekkel, lakhelylyel, ***szép kerttel*** ellátott, mintegy 140 holdat (***egy száz negyven hold***) tevő birtok, mely a ***törökszentmiklósi vasúti állomás*** közelében fekszik, szabad kézből eladó.

Bővebb értesitést ád ***Bagossy Károly*** ügyvéd, Szolnokon.

3—3

Eladó cséplő-gép.

Egy **6 lóerejü** ujonan és gyökeresen kijavitott **csèplő-gép** nálam a legjutányosabb áron megvehető. Szolnok, 1881. jun. 24.

3—2 **Morvay Ignácz.**

Cséplés kerestetik

egy ujonan kijavitott 8 erejü **sortir czilinderrel** ellátva, **ROBEY & COMP**-féle cséplőgép részére. Az első cséplés már **julius hó 15-én** eszközölhető. Bővebb tudósitást ad SÁRMAY MÁRTON földbirtokos ur Puszta-Paládicson, u. p. Szolnok.

4—2

3—2

A tiszaföldvári közbirtokosság tulajdonát képező **Tisza-Földvár-Tisza-vezsenyi révátjárás,** a hozzá tartozó komp és egyébb az átjáráshoz szükséges eszközök, szóval **teljes felszerelèssel együtt szabad kèzből örök áron** áruba bocsátani szándékozván, a venni szándékozókat felhivja, hogy ajánlataikat **folyó évi augustus hó 1-sö napjàig** alulirottnál nyujtsák be. P.-Martfün, 1881. junius 23.

KÖVÉR KÁROLY,

Lakik: P.-Martfün, u. p.: Tisa-Födvár. a t.-földvári közbirtokosság igazgatója.

KOTZÓ PÁL

Budapest, Üllői-ut 18. sz.

Ajánlja a május hó 2-án Adám tartott ekeverseny

az első dijjal: arany éremmel a második dijjal: ezüst éremmel

kitüntetett szabadalmazott

kettős és hármas ekéit

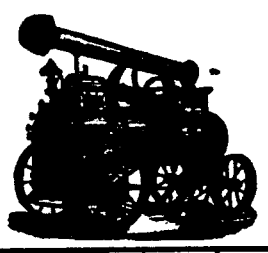

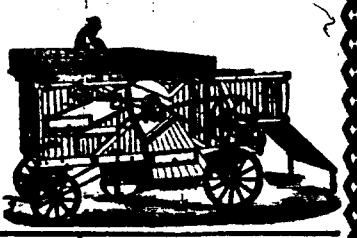

továbbá:

gőzcséplőgépeit

fa-, szén- és szalmafütéshez

gőzmozgonyait

légtisztitó készülékkel,

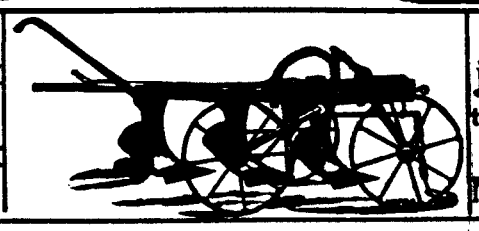

továbbá:

járgánycséplőgépeit

tisztitó szerkezettel vagy anélkül

rostákat, triőröket stb.

a gabonát piaczképesen adják zsákokba.

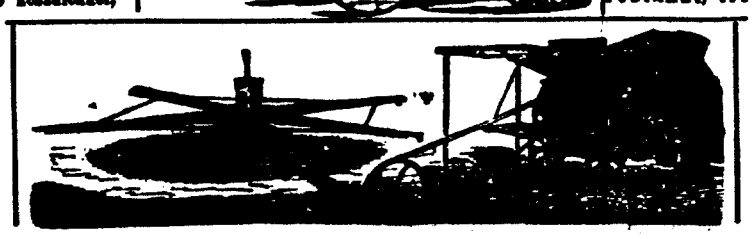

Árjegyzékek bérmentve.

2—10

Árverési hirdetés.

A pusztapói közbirtokosság tulajdonát képező ugynevezett **becsali csárda,** a hozzátartozó melléképületekkel italmérési joggal s 40 hold — 1200 □ ölével számitott — szántóföldde1 együtt folyó évi Szent-Mihály napjától **három évre,** folyó évi **augusztus 14-én** nevezett csárda helyiségében tartandó nyilvános árverésen **haszonbérbe ki fog adatni.** Az árverési feltételek a csárda helyiségében megtekinthetők.

Maradok tisztelettel

6—2. ***HABINAY SÁNDOR.***

1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában Szolnokon.

V. évfolyam 28—237. Szolnok, 1881. julius 10-én.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél » . . 2 » 50 kr.
Negyed » . . 1 » 30 »
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkint egyszer
vasárnap
s a vidéki példányok is ugyanakkor postára adatnak.
Szerkesztőség: Szolnok, buzapiacz. 1396. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közleményeken kivül az előfizetési pénzek s minden egyéb dijak is küldendők. Ide küldendők a postai felszólamlások is (reclamatio.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek Szolnokon: a szerkesztőségnél, buzapiacz, 1396. sz. alatt s ugyanitt **Pásztor Ferencz** köz- és váltó-ügyvéd irodájában; **Makray László** ur üzletében; minden fővárosi hirdetési irodában és bármely kir. postahivatalnál.
Kéziratok
csak ismert kezektől fogadtatnak el s azok vissza nem adatnak.

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer » — — — — — — 16 »
3-szor » — — — — — — 12 »

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
Nyilttéri közleményeknek minden centimeternyi magasságu, három hasábos szeletnyi tere 75 krjával számittatik s ugy a hirdetmények, mint a nyilttéri közlemények beküldőit a kifizetésért feltétlen kötelezettség terheli
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Szolnok, julius 6.

Szolnok városának, mint minden fejlődésnek indult községnek, szükségletei felette nagyok s ha haladni akar, e szükségletek kielégitését elodáznia nem lehet. E szükségletek, illetve a teendők sokasága van felsorolva a sokat emlegetett polgármesteri 22 pontban. Sok foglaltatik e 22 pontban; vannak benne olyanok, melyek Szolnok város erejét legalább ez idő szerint meghaladják, melyek csak a helyes egymásután megtartásával, a rendelkezés alatti eszközök kellő beosztásával és felhasználásával valósithatók és érhetők el; de viszont vannak olyanok is, melyek alig türnek halasztást, melyek tehát praeferenter volnának keresztül viendők.

E sürgös teendők közzé sorozzuk egy új temető hely megszerzését. A temetőnek fenhagyott, illetőleg a temető melletti csiszlikó áttelepitésére szánt területet eladta a város közönsége, és pedig eladta azért, mert temető helynek sem az eladott terület, sem a csiszlikó nem alkalmas, és eladta elég magas áron, ugy hogy ezen eladást gazdasági szempontból csak helyeselhetjük. De az eladás helyességéből nem következik az, hogy a pénzt más czélokra költsük el, hanem következik az, a mi a törvényhatósági jóváhagyásban feltételül ki is köttetett, hogy szerezzen a város közönsége más alkalmas temető helyet.

A temető ügyben még a most emlitett eladás előtt már egy bizottság volt kiküldve, melynek hivatása lett volna a temető megszerzésére javaslatot tenni. E bizottság azonban életjelt maig sem adott magáról, sőt ma már tagjai sem tudják, hogy ők ily küldetést kaptak, ily megbizást nyertek, s ugy látszik, e bizottság ezentúl sem szándékozik felébredni siri nyugalmából, ettől tehát nincs is mit várnunk.

Az ügyet a legközelebb mult évi polgármesteri jelentés inditotta meg ujra. A polgármesteri 22 pont tárgyalása alkalmából felirat határoztatott a ministeriumhoz a végből, hogy a temető megszerezhetése czéljából a kisajátitási jog a város közönségének megadassék. Ugyan ez alkalommal elhatároztatott az is, hogy a vágóhid illetve a vásárbér és az uj vasuti állomás közötti területből sajátittassék ki a temetőnek való hely.

Nem tudjuk: nem tévedünk-e, de magán értesülésből ezen tények jutottak tudomásunkra, megjegyzéseinket tehát csakis ezen tényekhez kell füznünk.

Mint fentebb mondók: a temető hely beszerzését halaszthatlanul szükségesnek tartjuk, de mielőtt a város közönsége annak akár magán vétel, akár kisajátitás utjáni beszerzését foganatba venné, két dolgot vélnénk eldöntendőnek.

Első az, hogy az uj temető felekezeti vagy községi leend-e?! Mi tiszteljük a felekezetek jogait, sőt előitételeit is, de a felvilágosodás előhaladásával nem tartjuk összeegyeztethetőnek azt, hogy még ma is, uj beszerzéseknél a felekezeti jelleget megtartsuk. Régen volt azon idő, mikor a zsidónak, protestánsnak meghálni sem volt szabad Szolnok városában; ma már Szolnok város lakosságának jelentékeny százaléka akatholikusokból áll, s ha az adó főkönyvekbe betekintünk, azt látjuk, hogy a községi terheknek is jelentékeny részét nem katholikus lakosság viseli. A merev felekezetességet megtörte Szolnok város közönsége már akkor, a midőn iskoláit felekezeti jellegükből kivetköztette, s azokat községiekké tette, itt az alkalom a másik lépés megtételére, mely azt hiszszük, ép oly kevéssé találna ellenzésre mint az iskolák felekezet nélkülisége, s ép oly kevéssé akadályozná bármelyik lakos társunk lelki üdvét, mint nincs hátrányára a tanulásnak iskoláink községi volta.

Különben is Szolnok városa nagy város akar lenni, minden igyekezete oda irányul, hogy mint megyei, s reménybeli törvényszéki székhely e hivatásának megfelelhessen, kövesse tehát e tekintetben is a felvilágosodott nagyobb városokat, melyek temetőiben a különböző vallás felekezetek halottjai békésen nyugosznak egymás mellett.*)

A másik kérdés, a mi igen komoly megfontolást érdemel, az, hogy hol legyen az uj temető? Nem tudjuk, kinek gondolata volt az, hogy a temető a város és a vasuti indóház közzé ékeltessék, de azt egyáltalán nem tarthatjuk szerencsés gondolatnak. Maga a talaj minősége is ellene van e czélzatnak, de határozottan káros volna egészségügyi szempontból, mert kétségtelen az, hogy a temetők nem javitják, hanem rontják a levegőt, továbbá ellenkeznék a jóizléssel, sőt a kegyelettel is: a város legélénkebb közlekedési vonala mellé, örökös memento mori gyanánt oda plántálni a temetőt, s végre ellenkezik magának a városnak érdekeivel is. A ki csak valamennyire is ismeri viszonyainkat, természetesnek fogja találni, hogy mint minden növekvő város, Szolnok városa is a forgalmi vonalok mellett terjeszkedik, s éppen az emlegetett terület az, melyen lassankint kertek, majd lakások fognak keletkezni, és ezen természetes fejlődés megakasztatnék a temető oda helyezése által.

Reméljük, hogy városunk értelmes és jó indulatu hatóságai meg fogják városunkat e csapástól menteni s fognak találni alkalmasabb helyet a temető elhelyezésére, a minthogy alkalmas hely található, csak keresni kell. Például, hogy többet ne emlitsünk, ott van a jegyző föld, az minden nagyobb akadály nélkül alkalmazható e czélra.

A jegyzői hivatal számára lehet szerezni másik földet, az oda vezető utat pedig meg kell csinálni. Ha ez nem tetszik, lehet a régi temetőn kivül területet kisajátitani, s végre ha ez sem volna alkalmas, ha Bolond Miskán tul, a Zagyva parton szerezhető oly terület, mely minden kivá-

*) A vegyes temetkezésről rendelkezik az 1868. 53. t. czikk, melynek 22. §-a igy szól: „Temetőkben a különböző valláe felekezetek tagjai vegyesen és akadálytalanul temetkezhetnek.“ Ugy hisszük, e törvény előtt Szolnok város közönsége is meghajól. Szerk.

TÁRCZA.

A milliomos irnok.

— Beszély. —

Irta: Tóth Albert.

(Folytatás.)

— Itt töltöttem 9 évet; hol is sikerült egy olasz családnál német nyelvtanitói állást foglalnom el két kis gyermek részére. De magyarországi rokonaimat sohasem láthattam többé!

— De tudja talán Parthy ur, rokonainak nevét? — kérdé a felügyelő, megszakitva Jenő elbeszélését.

— Fájdalom, nem! Gyámom sohasem beszélt nekem magyarhoni rokonaimról; Aviostonni találkozásunk pedig oly rövid vala, hogy erről kérdezősködnöm időm sem lehetett. Csupán a véletlen vezethet engem rokonaim feltalálására! Százszor is elbeszéltem már élettörténetemet, remélve, hogy annak közlése által talán fedezhetek föl valamit, a mi jó rokonaim föltalálására vezethetne; de — sajnos — erre nézve még csak egy nyomra vezető fénysugárral sem rendelkezhetem.

— És mi történt Parthy urral aztán? kérdé érdekkel Melánia.

Jenő folytatá:

— Azonban mindig erősebben és erősebben égett szivemben a vágy őket felkeresni. Mig végre egy évvel ezelőtt elhatároztam, hogy bárhol legyenek is széles Magyarországon, fölkeresem őket. Midőn e szándékomat gyámomnak előadtam, élesen ellene szegült e tervemnek és mindenáron le akart róla beszélni. De vágyam csak nem aludt ki szivemben: és én egy szép reggel, gyámom értesitése nélkül — mert tudtam, hogy nem engedne el — elindultam alig 100 lirával zsebemben Magyarhon felé kedves rokonaim fölkeresésére.

— Egy éve tehát már, hogy rokonaim keresésében fáradok s csak az isten tudja, mikor érem még czélomat! Talán sohasem?! . . . Ilyen talány az én életem. És most áldom istenemet, hogy ide vezetett szeretett körükbe!

— Eszerint tehát tölünk is eltávozik Parthy ur? — kérdé Melánia.

— Ugy van kisasszony; haladok tovább bizonytalan utamon. Érzem ugyan, hogy fájni fog önöktől az elválás, de meg kell lennie. Mig czélom nincs elérve, addig nyugtom nem lehet!

— De remélem, egy pár hónapot csak tölt nálunk? szóllalt fel Réthyné.

— Rövid időre maradhatok itt asszonyom; de igérem, ha alkalmatlan nem lesz csekély személyem, gyakran fölkeresendem e barátságos házat.

Vacsora végeztével arra kérte Melánia Jenőt, hogy dalljon egyet.

Jenő igen jó és szenvedélyes dallos volt s azonnal rá is kezdte azon a szép bariton hangján e még azon időben egészen uj dalt:

„Szeretlek én egyetlenegy virágom!“

Melánia előtt még egészen uj volt e dal; azonnal megtetszett neki s kérte Jenőt, hogy tanitaná meg rá.

Jenő készséggel teljesité a kis angyal kérelmét és a csabitó — szép lányra szegezve szemeit, dalolá ujra, hogy:

„Szeretlek én egyetlenegy virágom!“

A mint Jenő igy szemébe nézve Melániának s mintegy rajta feledve szemeit dalolt, ez elpirult és szemérmesen süté le gyönyörü sötét kék szemeit a déli ifju előtt; majd együtt daloltak mindaketten.

Melánia igen fogékony volt a zenére, annyira, hogy a harmadszori ismétlésnél már egész hiven elsajátitotta a dalt.

— Köszönöm Parthy ur!

E nyájas szó és egy igéző tekintet volt a bér érte; de e tekintetért képes lett volna Jenő egy hétig is koplalni, avvagy egy fenevaddal megküzdeni!

Sötét estve volt, midőn Jenő szobájába távozott.

Örömtől dagadó kebellel veté magát ágyába s elgondolkozott — a mai nap eseményeiről.

Ugy tekintette a mai napot, mint életének forduló pontját s áldotta istenét, hogy e barátságos család körébe vezérelte.

Majd a besütő holdvilágnál tekintetét megfigyelve, bárki ellesheté gondolatait. Arczára gyakran mosoly vonult s karjaival ugy tön, mintha valakit ölelni akarna!

X.

A következő napokon nagyon el volt foglalva Jenő irodájában.

Midőn egyszer eszébe jutott Hargittay Ákos nagyságos urnak, hogy megtekinti gyárát, vajjon nincs-e ott valami baj?

Csak egyedül jött a felügyelővel.

Ez utóbbi magyarázgatott szüntelen valamit a nagyságos urnak, mire ez csak egyszerü igennel, vagy fejbólintással felelt; s legfeljebb olyan észrevételeket koczkáztatott, hogy az olajjal takarékosan kell bánni s hogy a munkásokat serkenteni kell, mert a napszám méreg drága, a jövedelem pedig kevés stb.

Miután a gyárat megtekintették, az irodába indultak a könyvvitel megvizsgálására. Megakarta tudni a nagyságos ur, hogy mennyi a kiadás s mennyi a bevétel?

nalmaknak megfelel. Ez közvetlen a város közelében fekszik, sem árviz, sem belviz által nincs fenyegetve, s ha kivált a tervezett kövezet a Bolond Miskáig kiépül, akkor a közlekedés is nem csak biztos, de könnyü is leend.

Egyébiránt mi ezeket csak felemliteni kivántuk, azért, hogy a város közönségének figyelmét a nagyérdekü ügyre felhivjuk, nehogy majd akkor sopánkodjunk e dolog felett, mikor már késő leend.

Isten a természetben.

(Vége)

A mindenség magában rejti az észt. A tudósok fölismerték a természeti tünemények szabályszerüségét, törvényszerü voltát. Mi közönséges emberek, hiszszük és tudjuk, hogy a nap holnap föl kel, ha ma alászállott, hiszszük, hogy a tél után tavasz, s ez után nyár és ősz következik minden évben, hiszszük és várjuk a hold és naplogyatkozásokat, tömeges meteor hullásokat azon időre, melyre azt a csillagászok mondják, s hitünkben nem is csalatkozunk, mert mind eme természeti tünemények mennyiségtani törvényszerüségeken alapúlnak, azaz eszes akaratnak vannak alávetve. Mert a nyers anyag ily törvények alkotására aligha képes.

A magukat szabad szellemeknek képzelő atheisták azt hiszik, hogy vak lármájukkal kiostromolják az eget, pedig ez vajmi nehéz dolog, s csak azok tetszeleghetnek maguknak eme csalóka hittel, a kik a müveletlen tömeget félre vezetik, mely nem ösmerve tévedésüket, kapva-kap az új dolgon, s őket a tudomány apostolainak tekinti. Pedig joggal kérdhetni, hogy ártott-e valaha az istenben való eszes hit az emberi észnek? — soha. A materialisták ellenben megfosztják az emberiséget legnagyobb javától; elvonják a mindenségtől az életet, a természettől a szellemet, az emberiségtől annak atyját, a világtól annak alapját és czélját. S az ős fény kialudtával kialszik annak visszfénye is, az ész és erény, és az erkölcsi világ, úgy, mint a phyzikai, egy nagy khaoszba sülyed, Epikurus ősi éjszakájába.

Bármily különbözők is azonban a rendszerek, az istenség lényegét még sem tudják megdönteni; mindig marad hátra valami, a minek a kimagyarázásához kevés az emberi ész, s ez: az isten lényege a természetben, mely szilárdan áll a természet ölében, bent van minden átomban, mint eső, bent az organismusok és a világokban, — alapja, czélja és kimerithetetlen teremtő forrása mindennek, ez a láthatatlan világot átsugárzó fény, mely felé a lélek vágyva vágyik, mint a mágnes tü a magnetikus sark felé.

„Messze a világ zajától, a magányosság és csendben a lélek átszellemül s a láthatatlan magasztosságát szemléli az ő müveiben. Gyakran szemléltem, óh természet! szépségeidet, s benned föltaláltam a költészet erejét, melynek kimondhatatlan varázsai rajtad átszövődnek; mágikus erő által megszállva zengett az én lelkem ilyenkor soha nem hallott akkordokban, melyek a te harmóniádból származtak. Esteli árnyak, melyek a dombokon fölemelkednek, illatok, melyek az erdőből áradoznak, bezárúlt virágkelyhek, csillagos éjszakák ünnepélyes csendjei, nekem behatóbban beszéltetek az istenről, mint a tudósok valamennyi könyvei, — mondja Flamınarion. — Anyai gyöngédséggel, tiszta ártatlansággal beszéltetek ti az én lelkemhez, mely ha a természet ölén elszunnyadt, boldog békességre ébredett föl. A szemlélet emez óráiban a lélek bezárkozik, mint a liliom kelyhe, s fény után sóvárog, mely az égből áradozik szét. Ilyenkor a levegő ég másnak tünt föl nekem, mint gázok keverékének, a növények másoknak, mint szénsav és köneny parányainak, az illat másnak, mint légben áradozó molekuláknak, s az egész természet másnak, mint vegytani műhelynek. Az ember érzi a vezető törvény összhangját, rendjét és szépségét, mely minden dolog időszerű fejlődésére felügyel, s gondosan őrködik a legcsekélyebb lények fölött is. — A természet szelid szavakkal szól hozzánk, s szeretteljes pillantással tekint le reánk; mert több mint szervezett anyag, mert élő lény az, — élő, lelkes lény, egy barátné, mely formáival, színeivel, hangjaival és mozgásaival beszél hozzánk.“ Igy Flammarion, e fenkölt szellemü bölcs.

Május havának egyik szép reggelén irtam ez értekezésemet. Udvarunkon teljes diszbe öltözve állott a terebélyes akáczfa, megrakva kedves illatu szép fehér virággal, — tövénél egy kis piros virágu akáczfa kezdé meg harmadik tavaszát, s a kis kert ágyaiban a szép bársonyos árvácskák tekintgettek egymásra. Szép verőfényes reggel volt; az átellenes ház gerinczénél volt egy veréb fészek, telve házsártos, falánk, lármás verébfiúkkal, melyeknek anyjuk szünetlenül hordta a sok kukaczot, bogarat, mig a veréb-apa büszke, vigyázó tekintettel őrködött a fészek bejárásánál. Vigan csapongva fivicseltek a fészkükkel elkészült fecskék, s a leander galyai közt egy pók készitett hálót magának. Mindenik a maga dolgát végezte s én is betüt betü után pingálva eregettem ki a pennám hegyén megfeketitett gondolataimat. — Az ég e közben egészen beborult, keletről nagy égi háboru közeledett, villám követte a villámot, s dörgés dörgést követve, hömpölygött mind közelebb a fellegek óczeánjában. Megindult a zápor, s fényben úszott és zúgott a lég a villám és menydörgéstől. — Letettem tollamat, s bámultam a villámok czikázását. Rövid fél óra mulva megszünt ez is, a dörgés is mind jobban elhalt, s ismét kitisztult, mosolygó lett az ég, melyen csak az imént folyt még a villámok roppant csatája.

Ki mondja meg az aluvó természetnek, hogy ébredj, mert itt van a tavasz? Ki ad a növényeknek zöld tavaszi diszt? ki varázsol elő a picziny rügyecskéből árnyas lombokat, s szép szinü, illatárasztó virágokat? Mi alahitja át a picziny madártojást az anya melegitő teste alatt, hogy a tétlen anyagból takaros, kedves, fürge, éneklő madár legyen? ki mondja meg ezeknek, hogy igy kell szőni fészkedet, ezt adj enni fiadnak, s azt, hogy itt az ősz, indúljunk az uj hazába, s itt a tavasz, gyerünk vissza a régibe? ki mutatja meg néki a régi fészket, s az ahoz vezető végtelen nagy utat? ki vezérli a kis méhecskét a virágok kelyheibe? s ki tanitotta meg a méz készitésre? ki érleli meg a fák gyümölcseit, a föld gabonáit? — ki vezeti a mindennap fölkelő napot, s a végtelen távolban keringő csillagokat? ki kölcsönöz fényt, fölvilágosodottságot az emberi értelemnek? ha nem a te mindenható nagyságod, óh természet isteni ereje. Ez munkálkodik a természetben folyton, szünet nélkül, ez mozgat mindent a nagy világtárban, ez élteti a növényeket és állatokat, ez világositja föl a mi elménket, ez ad hitet, reményt, szeretetet sziveinknek, ebben találunk megnyugvást, ebből fakad az öröm, a jóllét a boldogság.

Önkénytelen eszembe jutnak Flammarion szavai, a ki a természet szépségei fölött elmerengve, e szavakban tör ki:

„Oh titoktelje, vég nélküli lény! kik vagyunk mi és ki vagy te? fönséges alkotója minden harmóniának! ki vagy te, kinek már müvei is oly megközelithetetlenek? mi nyomorult tetemtmények, mi parányok a végtelenben, mi akarunk téged kifürkészni, óh isten! Mily kicsinyek, mily semmik vagyunk mi a te szined előtt!

Mily nagy vagy te! ki volt az a vakmerő, a ki téged először ajkára vett, s a ki téged ki akart fürkészni? tégedet, óh mindenható erő és szeretet, kifürkészhetetlen végtelenség!

Mily névvel nevezzük azokat, kik nem hisznek lételedben, a kik élnek, a nélkül, hogy rád gondolnának, a kik sohasem érzik jelenlétedet? óh atyja a világnak!

Minden dolgok fönntartója, én szeretlek téged! — Szeretlek ugy, hogy emberi szóval ki nem mondhatom, stb. stb.“

Eszembe jutnak mondom e szavak, valahányszor nyugalmas óráimban, óh természet, a te isteni nagyságod föltárúl lelkem előtt; — én is hiszek benned óh isten, s én is örök szeretettel szeretlek téged, óh atyja, gondozója, föntartója e roppant világnak.

Dr. Somogyi Ignácz.

Nehány őszinte szó egy helybeli lap ez évi 26-ik számában megjelent „Zárünnepély“ czimü czikkre.

Hogy a paedagogusok ugy a sajtó, mint magán uton számos megtámadtatásnak voltak és vannak kitéve, — ismeretes dolog. Ez is egyik alapját képezi azon latin közmondás keletkezésének: „Quem dii odere, paedagogum fecere“. — Azonban azt már kevesebben tudjuk, hogy e megtámadások olykor jogtalanok, sokszor csak az elfogultság, rosz akarat kifolyásai. Igaz ugyan, hogy mint minden testületnek ugy a paedagogiainak is van oly gyengéje, melyen lovagolni lehet s a hibák, ferdeségek ostorozása épen hasznosságánál fogva jogosult, de ha a megtámadás oly egyoldalu, szükkeblü nézletből indul ki, mint egy helybeli lap legutóbbi számában első gyanánt szereplő czikk irójánál — az elfogulatlan szemlélő által szó nélkül nem hagyható! — Lássuk a jogtalanul támadó czikket és, audiatur etiam altera pars!

Az első pont mindjárt azon kissé drasztikus itéletet állitja fel axioma gyanánt, hogy az egész zárünnepély, mely a helybeli kath. gymnasiumban mult hó 29-kén folyt le, nem egyébb, mint „szemfényvesztés“, még pedig a „legtökéletesebb“ kiadásban. — Mert hát azon ifju, ki a „n. é. vendégkoszoruhoz“ beszédet intéz, ebben a „tanári kart agyba-főbe dicséri.“ A tisztelt czikkiró ezen állitása vagy igaz vagy nem igaz! Ha a beszéd nem azon ifju müve, ki elmondta, nem a szive sugallata után nemes érzése szerint, hanem a tanári kar vagy épen az ünnepélyt rendező előljáró egyenes utasitása folytán — tehát mintegy mondva, erőszakosan készült — a tiszt. czikkiróval egyetértek s magam is azt mondom, hogy „szegény fiatal emberünk fel van léptetve és be van tanitva beszédére“. — Ez azonban csak feltevés, legalább nem hiszem, hogy névtelen czikkiró biztos forrás utján tudná s ez esetben meg fogja nekem is engedni azt a másik feltevést, hogy hát ha az a beszéd nem utasitás, hanem a nemes érzelem sugallata nyomán készült, s hogy azon tanuló ilyképen gondolta legillőbb módon meghálálni, viszonozni a tanárok fáradozásait, ha a közönség előtt nyilvánosan köszönetet szavaz nekik társai nevében.

A másik pontban már arra reflektál a névtelen czikkiró, hogy „egy-két tanuló magyar, német, franczia, latin vagy görög nyelven párbeszédet tart“ és hogy ezek „a tanuló ifjuság müveltségi szinvonalát jelzik, azt kénytelenek vagyunk tagadásba venni! Avagy hány tanuló beszél a gymnasiumban németül? Csak kevés. Hány beszél franczíául, latinul vagy görögül? Egyetlen egysem!“ A czikkiró ezen epés kifakadása sejtet némi kis igazságot, de a mire ő tulajdonképen nem utal. Tudni kell mindenekelőtt, hogy mi a zárünnepély czélja s mi illik a keretébe. S csakugyan a legtöbb gymnasium programmjában nem igen lelünk vegyes nyelvü pontokat, azonban azt sem szabad állitani, hogy e tekintetben egyedül állana a helybeli gymnasium. Legjobban tanuskodnak erről az iskolai értesitők. Különben is ezeket jobban szeretjük az illető nyelvek vizsgáinál hallani, mint a zárünnepélyeken. De az viszont nem argumentum, a mit a czikkiró emlit, hogy mivel a növendékek nem tudnak tökéletesen németül, franczíául, vagy a classicai nyelveket sem birják — ezért nem kell velök előállani, mert akkor ez, nem egyéb, mint a zsenge tehetségek éretlen kincseinek kiállitása.“ — Mert hát van-e mai szinvonalon álló fejlett tudomány, melynek végtelen birodalmát az emberi véges elme minden akadály nélkül könnyedén bejárni képes volna? Van-e gyarló halandó, ki józan ésszel azt állitaná, hogy egy tudományt „tökéletesen“ tud! — Hiszen magát anyanyelvünket sem tudjuk ugy, hogy mindig uj, eddigelé ismeretlen ne merülne fel előttünk. Már pedig czikkiró sze-

---

Az irodában találkoztak az uj irnokkal — Jenővel.

A nagyságos ur, valamint Jenő egész közönyösen vették a kölcsönös bemutatásokat.

Nem ösmerték fel egymást!

Majd megvizsgálták az irományokat. Minden a legnagyobb rendben volt. Ezzel annyira megnyeretett a nagyságos ur kegye, hogy még holmi ajándékfélét is emlegetett az uj irnok előtt!

Ezekután eltávoztak az irodából. Jenő pedig dolgozott serényen tovább; annyira el volt foglalva minden ideje, hogy csak ebéd és vacsora alkalmával jöhetett össze a felügyelő családjával.

Ilyenkor szellemdus ötletekkel mulattatta a társaságot; de e mellett elég figyelmes volt Melánia kisasszonyra, kivel — ugy volt elrendezve — épen szemben ült az asztalnál.

Visszautasithatlan bizalommal kinálgatta; poharára felügyelt, hogy üres ne legyen; s ha sült féle került az asztalra, el nem mulasztá kedves kis átellenesét egy pohárka aszuval megkinálni; ügyes rábeszélő tehetséggel bizonyitva, hogy ha nem iszik rá, beteg lesz, azáltal pedig csak nekik okozna bánatot. . . .

*

Egy délután korán jött haza Jenő az irodából.

Szokása ellenére igen derült vala.

Ha figyelemmel kisérte valaki „egy idő óta“ kedély állapotát, észre kellett vennie a nagyváltozást, mely jellemén keresztül ment!

Az Aviosti vendéglőbeni szivélyes találkozás és rokonának Hargittaynak és a hozzá oly jó Krisztinának elvesztése óta bus komorságba esett, mit még növelt azon lesujtó sejtelem, hogy talán sohasem találandja fel őket. Ettől kezdve kerülte a társaságot, bizalmatlan lett minden iránt, mi emberi s csak csöndes magányba vonulva érezte magát jól.

A szerény s barátságos Hargittai „nép“ azonban egészen megváltoztatta kedély állapotát!

A bú s a közönyösség, eltünt s mintha alakot cserélt volna vidor, kedélyes és szeretetre méltó lőn. Ha valaki kérdezte volna tőle, mi ennek az oka, talán maga sem tudta volna megmondani?

S mi volt mégis?

Nem egyéb, mint az, hogy arra az öntudatra ébredt, hogy van egy lény, ki örömét, szive minden észeményeit teljesiteni képes. S hol kereste volna ezt másban, mint Melániában, ki oly okos s mégis oly naiv, oly vig kedélyü s mégis oly komoly gondolkozású tudott lenni.

Az ifju első szerelmének ébredése volt ez, mely elfeledtette fájdalmait és boldog, virágillatos mezőkre vezette!

Mint mondók, most is igen derült kedély állapotban tér szobájába.

Szokása volt gyakran kinyitogatni az ablakokat. Szerette az üde levegőt.

Ugy tőn most is. Kinyitá az udvarra nyiló ablakokat s jó kedvében dalra kelt.

Kedvencz darabját dalolta:

„Szeretlek éa egyetlenegy virágom!“

A szép hangokra egy nőalak jelent meg az átellenes ablaknál. Ő is kinyitá az ablakokat s hallgatá az ifju dalát.

Melánia volt!

Alig fejezte be Jenő, midőn mintegy feleletül hangzott rá az átellenes ablakból azon mélabus dal:

„Cserebogár, sárga cserebogár.“

De mily hangok valának ezek!

Csengők, mint a csalogány dala, s szivhez szóló, mint volt Árion éneke, melylyel a dühös fenevadakat megszelidité s nyájas állatokká változtatta át!

S mily „érzéssel“ ejté ki e szavakat:

„Csak azt mond meg rózsámé leszek-e?“

Jenő elhallgatta volna éjfélig e philomélai hangokat, ha a szobalány nem jön jelenteni, hogy készen a vacsora, tessék bejönni.

Megigazitotta tehát nyakkendőjét s távozott.

Már vártak reá!

— Most bizonyosan jól megvárakoztattam nagyságtokat: szólt Jenő, a mint belépett.

— Oh kérem, épen most foglaltunk helyet — bizonyitá erősen Réthyné s kérte Jenőt: ő is foglaljon helyet.

Melánia az egész estebéd alatt nem mert Jenőre tekinteni; attól tartott, hogy ha rá néz, elárulja érzelmeit.

Vacsora közben a nyitva feledett ablakon egy cserebogár repült a szobába.

A felügyelőné intett a szobalánynak, hogy fogja meg.

A cserebogár dongva hol az egyik hol a másik falhoz csapódott s onnan nagyot koppanva hullott a földre. E pillanatban a szobaleány odalutott, hogy leboritsa, de hasztalan, az ismét felrepült és ujra dongott tovább.

Zzzimm-zzümm!

Végre a cserebogár egy nyilsebes oldal-kanyarulattal a Melánia vállára szállt.

Melánia szerette ugyan a cserebogárat, de csak — t á v o l r ó l, s azért midőn vállára szállt, megrettent tőle s esdekelve szólt:

— Kérem Parthy ur, vegye le; én félek tőle!

— Pedig szükségtelen félnie tőle kisasszony, mert a cserebogar nem bántja a virágot!

A kis felügyelő s neje egészen felderültek Jenő ez ötletén; Melánia pedig Jenőre pillantott s ezt látszottak neki okos szemei mondani: „Te pedig annak a virágnak az éltető napsugára vagy!“ . . .

(Folyt. köv.)

rint ez volna az érett kincs, ezt lehetne kiállítani. — Akkor ugyan sohse volna ilyen kiállitás!

Folytatólag azt az egyoldalu bizonyitékot hozza fel czikkiró a zárünnepélyek helyes volta ellen, hogy a közönség elismerése, tapsa az ifjuságot elrontja, fenhéjázóvá, kérkedővé teszi. Nem akarom vitatni, hogy a czikkiró ezen állitása nélkülözi a helyes alapot, azonban a tapasztalás azt bizonyitja, hogy a tehetség tapintatos elismerése a közönségnek buzditó s jóakaratu tetszés-nyilvánitása sokkal inkább hasznára, mintsen kárára válik az ifjuságnak. Felébred benne a nemes ambitio, tudatára jut, hogy jó irányban haladva tehetségét a haza, az emberiség javára legjobban érvényesitheti. Nagyon természetes, hogy itt sincs szabály kivétel nélkül, hogy tulságba lehet esni, ha a majmoló, vakon haladó szeretet vagy a tulbecsüles játsza a vezérszerepet. Ekkor előállhat a czikkiró által lamentált eset. — Azonban azt hiszem, hogy ily tévedésbe egyesek eshetnek ugyan, de a megoszló véleményü közönséget alig lehet érte megróvni. Igy van ez nem csak hazánkban és nem csak a gymnasiumokban, hanem a felsőbb oskolákban, az egyetemeken is, hol a jutalmak kiosztása, szintén nyilvánosan történik, a nélkül, hogy akadt volna valaki a megjutalmazott ifjak közt, kit e „nagy szerencse" elkábitott volna. E jutalmak nem teszik fenhéjázóvá és kérkedővé az ifjakat, sőt nagyban buzditják a tanulásra, s a világ egyik legértelmesebb és legmüveltebb nemzeténél, a francziáknál, ugy, mint bárhol másutt Európában, kivéve az északi németeket, mindenütt nyilvánosan osztják ki a jutalmakat, és méltán.

Volna még több megjegyezni való is az emlitett czikkre, most azonban még csak azon záradékra akarok reflektálni, melyben azt állitja a czikkiró, hogy „van nagy Magyarországon a miénken kivül még sok gymnasium, de biz az általunk ismertek közül egy sem tart zárünnepélyt." — Nem akarom megszólni a czikkiró ismeret körét, ha nem azt bátran merem állitani, hogy ily véleménye után gymnasiumaink ez irányu szellemi működése közül nem sok jártassága lehet, mert alig van, meg talán nincs is hazánkban gymnasium, a mely rendes körülmények között — ha kebelében önképző kör van — az év végén zárünnepélyt ne tartana. Tessék utána nézni s állitásomat igazoltnak fogja talalni; s hogy az ilyen helyeken is tart, rendesen az önképző kör titkára, vagy más tisztviselője egy — mondhatni — „beszámoló" beszédet, a melyben a tanári kar iránti hála lerovására is marad egy kis hely, pedig ezek a beszédek nem „mondva" készülnek! S e hálanyilvánitás talán egyedüli — s az is sovány — jutalma a tanári kar fáradozásainak, s igy azt ezektől megvonni vastag kis lelküségre mutat; sokkal jobb lett volna, ha a czikkiró a haszontalan hánya-vetiség és kicsinyes áskálódás helyett méltatta volna az ifjak tehetségét, s ne azt mondotta volna — ha már kicsinyli azok előhaladottságát a tudományokban, — hogy előre betanult beszédekkel állottak elő. Mert ezen állitás nagy szegénységi bizonyitvány; avagy van-e olyan ember a föld kerekségén, a ki olyat is elő tud adni, a mit nem tanult? — Bizonyára nincsen, és nem is lehet. Kiki azzal lép föl, a mit tanult; — az ifjak szavallatokkal, — a kérdéses ujság czikkirója gorombasága- és neveletlenségével, s falnak neki menő mindent tudásával. — Hja, ő ezt már nem iskolában, hanem az életben tanulta. — Ugy veszi hasznát.

Különben, meg vagyunk róla győződve, hogy a m. t. tanári kar semmibe sem veszi a korszakot alkotó nagy lélek eme fölháborodását, s jövőre is, azután is csak ugy megtartja zárünnepélyeit. Csak egyet ajánlok becses figyelmébe: meghivókat kell majd szétküldeni.

Egy ügybarát.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI ÜGYEK.

— *A szolnoki kath. nagygymnasium* ez évi értesitője beküldetett szerkesztőségünkhöz. Az értesitő Varga Emil igazgató ur szerkesztésében jelent meg s bevezetésül tartalmaz egy értekezést a levegő hatásáról az életre, Bencsik J. Antaltól. Azután X. ponton keresztül foglalkozik a gymnasiummal s a tanévben történtekkel. A szakavatottan összeállitott értesitőnek nem szabadna hiányozni egy szülő asztaláról sem. A tanulók száma volt az első osztálybani 53, másodikban 40, harmadikban 30, negyedikben 20, ötödikben 14, hatodikban 22. A jövő tanév 1881. szept. 1. veszi kezdetét.

— *A jászberényi főgymn.* ez évi értesitője szerint, melyet Lippai Lajos igazgató szerkesztett, az első osztályba járt 46 tanuló, másodikba 41, harmadikba 34, negyedikbe 29, ötödikbe 28, hatodikba 14, hetedikbe 21, nyolczadikba 18, összesen a 8 osztályba járt az év végén: 231 tanuló. Érettségi vizsgát tett összesen 18. Ebből kitüntetve 3, egyszerüen érett 15. Egyetemre jelentkezett és pedig: theologiára 1, juridikaira 10, medikaira 2, philosophiaira 2, müegyetemre 1, más pályára 2. — A jövő tanév 1881. szept. 1. nyittatik meg.

— *A törökszentmiklósi* rom. kath. leányiskolának öröm napja volt m. hó 28-án, mely napon ft. Pánthy Endre egri kanonok és apát ur szerencsélteté becses látogatásával az által alapitott leányiskolát, hogy a lefolyt év eredményéről személyesen meggyőződhessék. A számadás napja junius 28-án volt, amikor is ő nagysága reggeli 8 órakor először a felsőbb 3, 4, 5 osztály leánykait látogatá meg, hol már igen szép számu vendég várakozott, hogy a lefolyt tanév eredményéről meggyőződést szerezhessen. A tanonczok ügyesen és jól feleltek minden tantárgyból. A daloknál eszembe ötlött azon nemes keblü egyén neve, ki az ének tanitás könnyebb és sikeresb tanitása czéljából a leányiskolát egy „fiszharmonium"-mal ajándékozá meg. Városunk érdemes főbirája Fehér Sebestény ur ez, kinek ezuttal a népnevelés érdekében tett áldozatáért — a szent ügy nevében, köszönetemet nyilvánitom. A kézimunka-kiállitási terembe menénk, hol a leánykák kézimunkái voltak közszemlére kitéve. Minden osztályban kitünt a jó rend, fegyelem, szorgalom, melyet a leánykák bátor feleleteí igen szépen bebizonyitottak. Sorainkat azon benső óhajtással zárjuk be, hogy az Isten áldja meg a nagylelkü jól tevőt ngs Pánthy Endre apát kanonok urat s igen sokszor és sokáig örvendhessen az intézet leánykainak feleleteiben. A kedves Testvéreknek pedig isteni kegyelmet s fris jó egészséget nagy munkájok további folytatására! A fiosztályról is bizvást elmondhatjuk, hogy kellő sikert és haladást tüntettek elő a növendékek. A törökszentmiklósi rom. kath. fi és leányiskolák — tanköteles növendékei: fi 6—12 éves 346, leány 329, fiu: 13—15 éves 92, leány 85. Iskolába jár fiu: 6—12 éves, 299, leány: 353 — ismétlő 13—15 éves fiu: 75, leány 77, összes tanköteles 6—15 éves 852. Iskolába jár 6—15 éves 804, iskolába nem jár 48. *Czakó Ferencz.*

— *A t. cz. szülék és gyámokhoz.* A budapesti állami közép ipartanoda igazgatóságától. Azon szülék és gyámok — a kik gyermekeiket a jövő tanévre az állami közép ipartanodába felvétetni kivánják — felkéretnek, hogy őket saját érdekökben a két havi nyári szünidő alatt gyakorlati ügyesség szerezhetése végett mühelyekben helyezzék el; mert ezután a szabályzatok értelmében a felvételnél a gyakorlati előképzés is mind szigorubban kivántatik.

— *A tiszaföldvári* 4 osztályu izr. elemi népiskola évi zárvizsgája f. hó 1-én folyt le, a helybeli minden felekezetü lelkész, tanitó urnak, tökb iskolai előljáró és tanügybarát, valamint a magy. kir. tanfelügyelő ur megbizottja: Lapu Gábor ur elnöklete jelenlétében. Az eredmény, a legfényesebb sikerü volt minden tekintetben, ami Braun József üldözött tanitó urnak az érdeme. — Sajnos, hogy a hitközség kebelében jelenleg belviszály uralkodik, minek keserü következményeit leginkább e derék néptanitó ur érzi, amennyiben négy havi fizetésével a hitközség máig is hátralékban van. — Amidőn én, a megelégedett szülök nevében ezennel a nyilvánosság előtt köszönetet szavazok e nemes szivü tanitó urnak, kérem tekintetes szerkesztő urat e sorok közlésére. T.-Földvár, 1881. julius 3-án, őszinte tisztelője *Baumer Gyula*, joghallgató.

Helyi hirek.

— *Jeleztük már lapunkban*, hogy a kik közleményeket kivánnak lapunk utján közzé tenni, azokat mindig a hét csütörtök napján delig eszközölni szíveskedjenek, mivel ellenkezőleg az e határidőn túl érkező közleményeket, bárkitől jöjjönek is azok, a következő számra leszünk kénytelenek hagyni.

— *Beküldetett.* Tekintetes szerkesztő ur! Gróf Batthyány Józsefné szül. Kornis Antonia ő mtsga a szolnoki nőegylet javára legközelebb 50 ftot adományozott. Kérem ezen nemes jószivüségeért a nőegylet nevében hálás köszönetünket becses lapja utján nyilvánitani. Szolnok. 1881. jul. 2. Tisztelettel *Nagy Gyuláné*, elnök.

— *Az uszoda tulajdonos* urat felkérjük, miszerint legyen gondja arra, hogy a fürdés tartama alatt a körülfutó deszka padozat legyékényezve legyen, az elcsuszamlás megakadályozása végett; a karfák ne inogjonak és végre tisztességes uri embernek a kabinjába az elurasodott fürdőszolga tegyen be gyékényfonatot. Ugyis elég magas dijat fizetünk, ennyit joggal megkövetelhetünk. Több fürdő.

— *A közönség köréből.* A szolnoki ipartársulat legilletékesebb egyéne annak kijelentésére kérte föl szerkesztőségünket, miszerint azon hir, mely a „Lehel-Kürt" czimü lap f. é. 28. számában közöltetett, hogy t. i. Kenyeres Lajos ur ellen az ipar társulat a választási mozgalmakból kifolyólag tüntet — merő koholmány; sőt midőn e hó 3-án pénztárnoki állásáról lemondott volna, az a társulat által el nem fogadtatott, s Kenyeres urnak példás becsületességéért a társulat köszönetet mondott.

— *Dalegyletünk buzgó elnöke* azon fárad, misszerint e nyáron egy pár mulatságot rendezzen a szabadban, melyen a dalegylet javára tánczolnának.

— *Elhullt malacz-tetem* ékeskedék a közelebbi napokban a „Rőttökör" mellett. Kivánczsiak vagyunk az utcza biztos ur gusztusára: meddig fertőzteti e tetem a levegőt?

— *Akik a gabna piaczot söprik*, tehát ezeket a „művészeket" ajánljuk a kapitány ur figyelmébe avégből, hogy azokat a bizonyos dolgokat is söpörjék fel a megyeház — s lapunk szerkesztőségének ablaka alatt, amelyeket itt le nem irhatunk, s melyek végett legközelebb — ha szükség lesz reá — komolyabb hadjáratot inditunk.

Megyei hir.

— *Jászsnagykun-Szolnokmegye* közigazgatási bizottsága e hó 11-én a megye székház nagytermében ülést tart, melyen a főispán ur — mint sajnosan értesülünk — elnököl ugyan, de mely elnöklete e megyében alig ha nem utolsó lesz, mivel lemondása már el is fogadtatott ő felsége által. E megyére lesujtóbb hir nem csaphatott volna, mint ez.

— *Jászberényben* — mint irják — ha gr. Apponyi, ki két helyen van megválasztva, visszalép Jászberénytől, Pintér Mihály volt polgármestert s a város leggazdagabb emberét fogják fölléptetni, ki a Nádor-kert melletti téren fog traktálni.

— *Karczagon* hihetőleg uj választás lesz, mivel Csanády Félegyháza képviseletét fogadja el.

— *Horthy István ur*, megyénk előkelőbb nagybirtokosa s a megye vezérférfia, a főispáni állásra ujból kombinatioba hozatott a lelépett gr. Batthány József helyébe.

— *A kisujszállási ifjuság* folyó hó 13-ik napján a város erdejében jótékony czélu zártkörü nyári tánczvigalmat s ezzel kapcsolatban, a mulatság kedélyesbbé tétele czéljából, galamblövészetet s több más kedélyderitő mulatságot rendez. Belépti dij: személyenként 1 frt, családjegy 3 frt. Kezdete délutáni 1 órakor. A meghivók szétküldettek. — *A Tisza-Földvári tanuló ifjuság* f. hó 17-én, a Casino udvarán jótékonyczélu nyári tánczmulatságot rendez. Belépti dij: személyjegy 80 kr., családjegy 1 frt 60 kr.

Különféle.

— *Az amerikai köztársaság* elnökét Garfieldet, ki e legmagasabb hivatali állásra egyszerü fuvarosból küzdötte föl magát, e hó 2-án fegyverrel lelőtték az utczán — hihetőleg bosszuból, s nem politikai okokból. Fölgyógyulása kétséges.

Szolnoki piaczi árak.

Buza legjobb 100 kiló 12.—, közép 11.50, silány 11.—. Kétszeres legjobb 10.50, közép —.—, silány —.—. — Rozs legjobb 9.50, közép 9.—, silány —.—. — Árpa legjobb 7.—, közép 6.50, silány 6.—. — Zab legjobb 6.50, közép 6.20, silány —.—. — Köles 5.20. Kukoricza 5.60. — Burgonya kilója 5.—. — Szinliszt 100 kiló 22.—. — Zsemle liszt 21.—. — Kenyér 100 kiló 10.—. — Dercze 100 kiló 4.80. — Széna 4.50. — Borsó 100 kiló 16.—. — Lencse 100 kiló 14.—. — Bab 12.—. — Köles kása 10.—. Hajdina —.—. — Buzadara 100 kiló 24.—. — Árpa kása 100 kiló 14.—. — Bor uj 1 hectoliter 24 kr., ó bor 30. — Ser 1 hectoliter 22. — Pálinka 1 liter 36. — Bükkfa öle 14.—. — Cserfa 12.— — Tölgy 10.—. — Fenyő köbméter 6.—. — Gyertya öntött, kilója 70 kr. — Közönséges gyertya 60 kr. — Szappan 38 kr. — Marhahus 52 kr. — Juhús 48 kr. — Sertéshus 52 kr. — Szalonna 70 kr. — Disznó-zsir 80 kr. — Marha-zsir 40 kr. — Repcze-olaj 40 kr. — Len-olaj 46 kr. Napszám: férfi, ellátással 50 kr., ellátás nélkül 70 kr. — Nő, ellátással 30 kr., ellátás nélkül 40 kr. — Gyermek, ellátással 20 kr., ellátás nélkül 30 kr.

Vasuti menetrend.

Indulás Szolnokból

Budapestre (Czegléd felé):
4 óra 54 p. éjjel gyorsvonat.
4 óra 23 p. d. u. személyvonat.
3 óra 27 p. hajn. vegyesvonat.
7 óra 09 p. este tehervonat.

Hatvan felé:
5 óra 8 perc: éjjel, 5 óra 7 percz d. u.

Arad-Temesvár felé:
10 óra 57 p. d. e., 10 óra 49 p. éjjel.

Püspökladány-Debreczen felé:
11 óra 10 p. d. e., 10 óra 21 p. éjjel, — 12 óra 18 p. éjjel (gyv.)

Érkezés Szolnokba:

Budapest-Czegléd felől:
10 óra 05 percz d. e., 10 óra 15 p. éjjel, 12 óra 13 p. éjjel (gyorsv.
Hatvan felől: 10 óra 38 p. d. e. 11 óra 48 p. éjjel.
Arad-Temesvár felől: 4 ó. 45 d. u. 3 ó. 47 p. hajn.
Püspökladány-Debreczen felől: 4 ó. 23. p. d. u. 4 óra 54 p. hajn.

Felelős szerkesztő: Pásztor Ferencz.

67
k. gy. 1881.

Hirdetmény.

Kunhegyes város közbirtokossága által közhirré tétetik, miszerint a kunhegyesi közbirtokosság tulajdonát képező sa fegyverneki vasuti állomáshoz 1¼ mértföld távolságban levő összesen 940.$_{1200}$ □öles holdat tévő szántó, kaszálló és legelő földekből álló bánhalmai puszta részek a f. évi Szt.-Mihály naptól számitott ***6 évre két részletben*** és pedig: ***510 hold gazdasági épülettel, 340 hold*** egy tanya épülettel a folyó év ***julius hó 24-ik*** napján ***délelőtt 10 órakor*** Kunhegyes város közházánál tartandó nyilvános árverésen ***haszonbérbe fognak adatni.*** — Az árverési feltételek a polgármesteri hivatalnál megtekinthetők.

Kelt Kunhegyes város közbirtokosságának 1881. julius 3-án tartott üléséből.

Kiadta:

Rácz Miklós,

jegyző.

1—1

HIRDETMÈNYEK.

„Le Phénix“

franczia életbiztositó-társaság

alapittatott 1844.

a társaság székhelye: Paris, 33 rue Lafayette.

Ausztriai vezérképviselőség:	Magyarországi vezérképviselőség:
BÉCSBEN,	BUDAPESTEN,
IV. Wasagasse Nr. 8.	Dorottya-utcza 5. sz.

A társaság vagyona	206	millió
Biztositási kezelés	338	„
Évi dij bevétel	21	„
1880. évben kiszolgált biztosit. kötvények	67	„
Fennállása óta fizetett károk	28	„

Nyeremény-részlettel való biztositásoknál az intézet már az első évtől kezdve mérlegszerű nyereményének 50%-át évenként kiosztja, a biztositás kezdete óta befizetett összes dijak arányához képest, és a nyeremény-részlet nem igénylőknek egyszer s mindenkorra az évi dijból 10%-nyi kedvezményt nyujt.

Értesitéssel szivesen szolgál a társulat.

Képviseletre vonatkozó ajánlatok következő czim alatt intézendők:

Vezér-képviselőség.

3—3 Budapest, Dorottya-utcza 5. sz.

Hasonbérleti hirdetés.

Kenderes adóközséghez tartozó, **Korisánszky Gábor és Gyula** kiskoruak tulajdonát képező **P.-Kakat kettősi 175 holdból álló birtokrész *három* vagy *hat* évre f. évi september 29-én** haszonbérbe kivehető. A föltételek iránt **ngos Magyary Kössa Lajos urnál**, szóval, Tisza-Roff, és alólirtnál levél utján is értekezhetni.

Koritsánszky Lajos,
mint a kiskoruak törv. gyámja
B.-Csabán.

3—1

Gyógyszertàri hirdetmèny.

Mélyen tisztelt közönség! Van szerencsém a mélyen tisztelt közönség becses tudomására hozni, hogy a **legjobb hirnek örvendő Horánszky István-féle**

gyógyszertárt

kibéreltem, s azt tényleg által is vettem. Számos éven általi tapasztalataimnál fogva, főtörekvésem leend, hogy ugy szigoru pontosságom, előzékeny bánásmódom, mint lelkiismeretes müködésem által a mélyen tisztelt közönség becses bizalmát kiérdemelni szerencsés lehessek.

A midőn is pártfogásukat kérve, vagyok teljes tiszteletem nyilvánitása mellett

Szolnokon 1881. jun. 29.

készszolgájok
Kecskéssy Tivadar,
gyógyszerész.

2—2

A Rózsa-utczában lévő házam szabad kézből eladó.

Szolnok, 1881. jun. 20.

Id. Fridralszky János.

3—2

Hirdetmény.

Ezennel közhirré tétetik, hogy az ***Aklos-Töviskei*** uradalom nagy majorjában, mely a Szeghalmi határban és a gyomai vasuti állomástól Dévaványán át 3 órányi távolságra fekszik, **1881. julius 20 án** az összes lábas jószág ugymint: 100 drb szarvasmarha, jármas ökör és ló — 2000 drb kitünő faju birka, 400 drb sertés és malacz szabad kézből árverés utján a legtöbbet igérőnek ***el fog adatni.*** 2—1

Árverési hirdetmény.

A czibakházi közbirtokosság részéről közhirré teszem, hogy a közbirtokosságot Czibakháza város területén, Kispusztán a „Facsárda“ korcsmában és Gyüger-pusztán illető italmérési jog gyakorlata f. 1881. évi julius 17-én d. e. 9 órakor Czibakházán a „Nagyvendéglő“-ben tartandó nyilvános árverésen 1881. október 1-től, 1884. október 1-ig terjedő ***3 évre*** a legtöbbet igérőnek bérbe adatik.

Zárt ajánlatok is figyelembevételnek.

Az árverési feltételek alulirottnál Szolnokon megtekinthetők.

Szolnok, 1881. julius 7-én.

Lippich Gusztáv,
ügyvéd.

1—1

Eladó cséplő-gép.

Egy **6 lòerejü** ujonan és gyökeresen kijavitott **csèplő-gép** nálam a legjutányosabb áron megvehető. Szolnok, 1881. jun. 24.

3—3 **Morvay Ignácz.**

Cséplés kerestetik

egy ujonan kijavitott 8 erejü **sortir czilinderrel** ellátva, **ROBEY & COMP**-féle cséplőgép részére. Az első cséplés már **julius hó 15-én** eszközölhető. Bővebb tudósitást ad SÁRMAY MÁRTON földbirtokos ur Puszta-Paládicson, u. p. Szolnok.

4—3

3—3

A tiszaföldvári közbirtokosság tulajdonát képező **Tisza-Földvár-Tisza-vezsenyi révátjárás**, a hozzá tartozó komp és egyébb az átjáráshoz szükséges eszközök, szóval **teljes felszerelèssel együtt szabad kèzből örök áron** áruba bocsátani szándékozván, a venni szándékozókat felhivja, hogy ajánlataikat **folyó évi augusztus hó l-sö napjàig** alulirottnál nyujtsák be. P.-Martfün, 1881. junius 23.

KÖVÉR KÁROLY,
a t.-földvári közbirtokosság igazgatója.

Lakik: P.-Martfün, u. p.: Tisza-Födvár.

KOTZÓ PÁL

Budapest, Üllői-ut 18. sz.

Ajánlja a május hó 2-án Adám tartott ekeverseny

az első dijjal: arany éremmel a második dijjal: ezüst éremmel

kitüntetett szabadalmazott

kettős és hármas ekéit

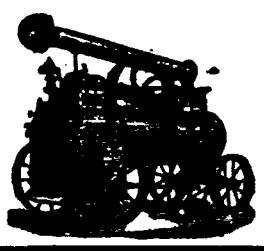

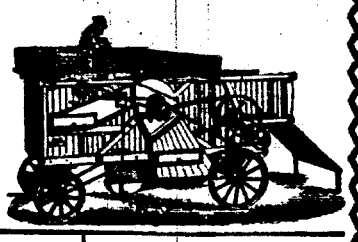

továbbá:

gőzcséplőgépeit

fa-, szén- és szalmafütéshez

gőzmozgonyait

szalmatisztitó készülékkel,

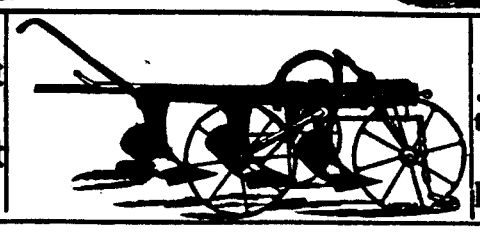

továbbá:

járgánycséplőgépeit

tisztitó szerkezettel vagy anélkül

rostákat, trióröket stb.

a gabonát piaczképesen adják zsákokba.

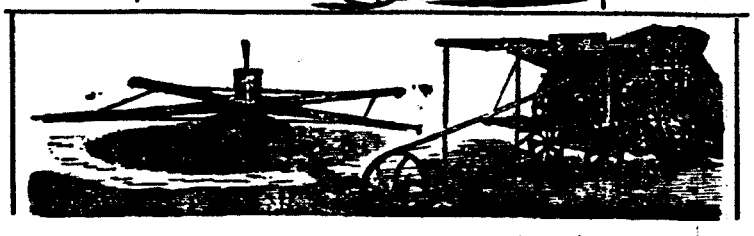

Árjegyzékek bérmentve.

10—3

Árverési hirdetés.

A pusztapói közbirtokosság tulajdonát képező ugynevezett **becsali csárda**, a hozzátartozó melléképületekkel italmérési joggal s 40 hold — 1200 □ ölével számitott — szántóföldde l együtt folyó évi Szent-Mihály napjától **három évre**, folyó évi **augusztus 14-én** nevezett csárda helyiségében tartandó nyilvános árverésen **haszonbérbe ki fog adatni.** Az árverési feltételek a csárda helyiségében megtekinthetők.

Maradok tisztelettel

6—3. ***HABINAY SÁNDOR.***

Szolnokon, 1881 Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában.

V. évfolyam 29—238. Szolnok, 1881. julius 17-én.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél „ . . 2 „ 50 kr.
Negyed „ . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkint egyszer
vasárnap
s a vidéki példányok is ugyanakkor postára adatnak.
Szerkesztőség: Szolnok, buzapiacz, 1396. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közleményeken kivül az előfizetési pénzek s minden egyéb dijak is küldendők. Ide küldendők a postai felszólamlások is (reclamatio.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek Szolnokon: a szerkesztőségnél, buzapiacz, 1396. sz. alatt s ugyanitt Pásztor Ferencz köz- és váltó-ügyvéd irodájában; Makray László ur üzletében; minden fővárosi hirdetési irodában és bármely kir. postahivatalnál.
Kéziratok
csak ismert kezektől fogadtatnak el s azok vissza nem adatnak.

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer „ — — — — — — 16 „
3-szor „ — — — — — — 12 „

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
Nyilttéri közleményeknek minden centimeternyi magasságu, három hasábos szeletnyi tere 75 krjával számittatik s ugy a hirdetmények, mint a nyilttéri közlemények beküldőit a kifizetésért feltétlen kötelezettség terheli.
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Gróf Batthyány József.

(—r.) Fényesebb nevű főispán soha nem fog ülni Jász-Nagykun-Szolnok megye főispáni székében; de a fényes név mellett, tekintve az egyént, szintén elmondhatjuk, hogy e fényes nevű főispán megyeszerte fájdalmas érzést keltő távoztával ültethetnek e székbe oly egyént, kit odafönt becsülnek, de oly egyént, mint a magas müveltségü, jóságteljes, nemesszivü gróf volt, kit a megosztatlan becsülés, benső tisztelet, tántorithatlan őszinte szeretet napfénye sugárzott körül megyéje részéről: olyan egyén e megye főispáni székében soha nem ülend.

S épen ebben található föl indoka azon — mondjuk ki — fájdalomnak, mely gr. Batthyány távoztával mindnyájunk keblén átvonul, mert áttól elválni s pláne örökre, akit szeretünk, akit jóságáért, nemes lelküségeért őszintén tisztelünk, mint a gyermek a jó atyát, mindig fájdalmasan esik.

Hogy a nemes grófot mi inditotta kormányzatának ily rövid ideje után a távozásra, e helyütt nem feszegetjük; de eljön az ideje, midőn azt kénytelenek leszünk leplezetlenül kimondani, — most elég annyit jelezni, hogy az önkéntes távozás okai nem azon nemesen dobogó szivben lelik forrásukat, mely hazafiui feladatául tüzé ki e megye jólétét és fölvirágzását előmozditani.

A fény és öröm kápráztató s szivemelő volt egy év előtt, midőn a távozó főur disz-bevonulása megyei ünneppé vált! most a távozás hire, mint valami gyász ruhába öltözött alak, száguldja át e megyét, hogy megdöbbentse annak minden igaz fiát.

Egy kurta év vajmi kevés idő arra, hogy működésünk eredményét produkálhassuk; a mag még csak elültetve van, és sokan már érett gyümölcsöt várnak, holott untig elég, ha a mag kikél. Gróf Batthyány a megyei társadalmi- és közélet talajába az egyetértés magvát szintén elülteté s az csirájában van. Ha ő ápolja és terebélyesiti ezt éveken keresztül, mint reméltük, ki tudja, mily enyhet adóvá növeli azt?

De ime ő itt hagyja e müvét is, itt hagyja megyéjét is. Pedig bizony ő is szeretett minket. Szeretete, bokros érdemei és példás jó akarata, mint égnek szökkenő hármas pyramis, hirdetik szerte, hogy méltó örököse ő történelmünk egyik legtündöklőbb nevének.

A kifogyhatlan jótékonyság, pazar bőkezüséggel; egyletek és társulatok támogatása, fáradhatlan önfeláldozás, mind hirdetik e megyében az ő nevét. De gróf Batthyánynak nemcsak jótékonyságaiban nyilatkoznak való érdemei; főérdeme neki az önállóság, a bátor, elszánt sziv! Olyan ő, mint a tölgy, melyről irva van, hogy a förgeteg helyéből képes kidönteni, de méltóságos derekát meg nem görbithieti!

Az országos tanitógyülés.

Alig zajlottak le az országszerte megejtett országgyülési képviselők választásai s már is ujabb képviselők választásainak küszöbén állunk, mely képviselő választásokra ugyan nem minden szavazatképes polgár tud befolyást gyakorolni, de mely élénken érdekli hazánk tanügybarátait, különösen pedig a hazai tanitóságot és mindazokat, kiknek a jövendőbeli nemzedék sorsa s igy hazánk nevelés- és tanügye szivén fekszik.

E gyülés után Magyarország tanitósága, mely — elég sajnosan — a tanügy emelésének és szükség szerinti javitásának majdnem egyedüli harczosa, már évek óta vágyodik; amit a hazai tanitóság csupán a sajtó buzgó közreműködésével már évek hosszu során át illetékes helyen szorgalmazott; aminek létesitéséért — bár más alakban — már évek óta folynak a tárgyalások a tanitóság s az illető miniszterium között: azt Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter, a kir. tanfelügyelőkhöz intézet 12196. számu rendeletével most létesitette.

Ha az iparosoknak, kereskedőknek, tudósoknak stb. szükségük volt arra, hogy országos testületté tömörülve, az általuk képviselt ügyet nagyobb lendületbe, virágzásra hozzák és fejlődésnek inditsák: ugy bizonyára a tanitóságnak is szüksége van arra, hogy országos tanitó testületet képezve, a sokak által még ma is mostohagyermeknek tekintett tanügyet — ennek fontosságához mérten — fejlődésnek inditsák és ennek virágzását egyesült országos erővel előmozditsák. — Ezt belátta minden tanitó, minden tanügybarát: belátta az összes hazai sajtó és — mi fő — belátta a vallás- és közoktatásügyi miniszter is, amiről azon tény tanuskodik, hogy a fenntnevezett miniszteri rendelettel 1881. évi augusztus hó 12. napjára az összes magyarországi tanitóegyleteket egy — ezután minden két évben Budapesten tartandó országos tanitógyülésre összehivta.

Az emlitett miniszteri rendelet 2. pontja szerint minden, az országban levő tanitó-egylet a legközelebb tartandó országos tanitó-gyülésen egy tag által képviseltesi magát, mely körülmény a tanitó-egyleteket a képvislőke mihamarábbi megválasztására szólitja fel. — Városunk tehát, mint a megyei tanitóegylet székhelye, e hó 20-án délelőtt egy ily képviselő-választás szinhelye lesz. — A Jász-Nagykun-Szolnokmegyei tanitó-egylet tisztikara által e hó 8-án tartott tanácskozás eredményéhez képest az ezen egylethez tartozó helyi és vidéki tanitók a f. hó 20-án tartandó képviselő-választás megejtése végett Szolnokra meghivattak.

Oly választókkal lévén dolgunk, kik az állásuknál fogva megkivánt müveltséggel birva, az országos tanitógyülés fontosságát kellőleg felfogni képesek és az országos tanitógyülés által hozandó üdvös határozatokból kifolyólag az ország tanügyére háramló hasznot előre is megbecsülni tudják: nem akarunk az egylet képviselőjének megválasztására nézve utasitásokkal vagy tanácsokkal szolgálni, hanem elvárjuk a tanitók józan gondolkozásától és szilárd jellemétől, hogy minden személyes ellen- vagy rokonszenvet kerülve, csupán az ügy fontosságát tartván szem előtt, oly emberre adja kiki szavazatát, ki meggyőződése szerint leginkább érdemes arra, hogy a megyei tanitóegyletet az országos tanitógyülésen képviselje és ki buzgósága mellett elég szakavatottsággal is bir, hogy az országos tanitógyülésen ne-mint szavazó fabáb, hanem mint önálló fő, mint az orvoslandó ügyek szószólója és a tanácskozásokbani tevékeny résztvevő is szerepelhessen.

Szontágh Jakab.

A hernyópusztitás.

Egyéb csapások ez évben szőllőskerteinket és gyümölcsöseinket egy nem szokatlan ugyan, de ez uttal szo-

TÁRCZA.

A válás perczében.

(Méltóságos gróf Batthyány József főispán urhoz.)

Mint meteor jöttél, nagy fénynyel, látköreinkbe,
S keblünket lekötő nagy neved fény-paizsa;
Most, a midőn elhagyaz: látjuk, hogy fényed örök, — mert
Álló-csillag az — a haza gyászos egén! . . .

B. G.

A milliomos irnok.

— Beszély. —

Irta: Tóth Albert.

(Folytatás.)

— Vajjon sejti-e Melánia kisasszony, mit jelent ez? kérdé Jenő, miután a cserebogarat levette Melánia válláról.

— Én nem tudok jósolni. Magyarázza meg kérem! — válaszolt a bübájos lány asztalkendőjével játszva.

— Tudja meg kisasszony, ez a cserebogár izenetet hozott kegyednek. És pedig kedves izenetet, mely azt mondja, hogy leghőbb óhaja és vágya teljesedni fog!

Melániának pedig ez volt leghőbb óhaja és vágya: „Ha ez ifju szeretne engem forrón, lángolón, hej, de boldog lennék én akkor!“

Jenő vette észre, hogy a kedves teremtés vonzódik hozzá s igy nagyon jól tudta, hogy vágyaik azonosak.

Melánia elérté a czélzást, tudta, mit akar ezzel neki Jenő mondani s — boldognak érzé magát!

— És miről gondolja Parthy ur, hogy az jó hirt és épen azt jelenti? kérdé élénken Réthyné.

— Mert a cserebogár a bal vállára repült Melánia kisasszonynak!

— Kitől tanulta ön e jóslatot?

— Még gyermekkoromban, egy czigányasszonytól; ki csekély adományokért sok hasonlóra megtanitott engem. És csudállatos — itt Melániára tekintett — eddig jóslataim mind beteljesültek!

Ez a Jenő most füllentett!

— Noha olyan jeles próféta Parthy ur — szóllt a kis felügyelő — jövendölje meg barátom, mi jön még az asztalra?

— Semmi!

— Eltalálta, hehehe! nevetett kedélyesen a kisfelügyelő.

S valóban nem is hoztak már semmi olyasmit, a mi általános bevett szokás szerint ételnek neveztetik; azért tehát kiki felállt az asztaltól és kedves egészségükre kivánták egymásnak a vacsorát.

Vacsora után — nem tudni mi okból — Réthy ur és neje eltávoztak a teremből.

Jenő s Melánia egyedül maradtak! . . .

Jenő, a mint egyedül látta magét kedvesével, megragadta ennek kezeit s a forró szerelem hangján suttogá:

— Kisasszony! — Engedjen meg, de nem vagyok képes tovább is titkolni a kegyed iránti hőérzelmeimet; ki kell tárnom azokat, hogy megtudjam, keblem érzelmeinyei tápot lelnek-é a kegyed angyali szivében, melytől — érzem — életem sorsa függ! Én szeretem önt Melánia! Szeretlek szivem teljességével, szeretlek, mint a nyiló virág az éltető napfényt! De mondaza kedvesem, szeretsz-é te is engem?! Oh, mondjad, hogy „igaz!“ s én leszek a legboldogabb ember e világon! . . .

Melánia nem szóllt, csak egy büvös — bájos pillantást vetett kedvesére, mely megmondta neki, hogy: „szeretlek, imadlak!“ megmondott mindent; többet mint emberi nyelv által kifejezhető! . . .

Jenő tudott olvasni e pillantásokból és boldogságának nagy hevével ölelé magához a kis angyalt, hogy egy tüzes csókat adjon azon teremtés ajakára kinek boldogsága az ő öröme; kinek élete az ő élete is s kinek nemes szive, szivével együtt s egymásért dobog! . . .

Nehány pillanatig szótlanul pihentek egymás kebelén.

Boldogok voltak!

— Ugy-é kedves Melániám, igazat mondott a cserebogár?!

— Oh, hisz te voltál az a cserebogár, te hamis! szóllt Melánia s csintalanul érinté meg kedvese arczát kendőjével.

Kevéssel ezek után léptek a terembe a felügyelő s Réthyné.

Mit sem vettek észre!

A társalgás szokott otthoniassággal folyt tovább, mintha mi sem történt volna.

Jenő most kifogyhatlan volt a jó ötletekben. Dalolt, nevetett, élczelt; melyek annyira felvillanyozták a kis társaságot s különösen a felügyelőt, hogy több izben kénytelen volt hátát a falhoz támasztani, mert különben még eldől a jóizü nevetéstől.

Csak a késő éjszaka szakitá félbe a kedélyes társalgást; a mikor is Jenő „jó éjt“ kivánva a derék családnak, szobájába vonult.

Örömtől sugárzó arczczal rebegé szobájába érve:

— Most értem el boldogságom aranykorát.

XI.

Hat hete volt már, hogy Jenő megérkezett Hargittára, midőn egy nap elhatározá, miszerint ünnepélyesen megkéri Melániája kezét.

hatlan mérvü csapás érte. A májusi hernyó szilvafáinkat teljesen lekoppasztá, minek következtében az igen szépent mutatkozott szilvaterm ésnek is vége lett. E hernyók nagy sokasága nem csak a szilvafákat lepte meg, megszámlálhatlan mennyiségben, hanem még az azok közelében volt alma, kajszin baraczk, sőt pőszméte fákat is megrongálta, ugy, hogy szerencse lesz, ha a hernyó-lepte fák még ujra kihajtanak s el nem vesznek.

És e csapásnak ez idő szerint nincs óvszere. Hiába tisztogatja fáit a szorgalmas gazda, a szomszédoktól uj rajok településnek át az elpusztitott hernyók helyébe. Igaz, hogy a megyei közgyülés egy bizottságot küldött ki, mely a hernyók és ártalmas rovarok mikénti elpusztitása tekintetében szabályrendeletet dolgozzon ki; de hogy e bizottság ily munkálatot készitett volna, s hogy a szabályrendelet, ha van, végrehajtatott volna, annak semmi nyomát sem tapasztaltuk. Pedig gyümölcstenyésztésünk tekintetében egy ily szabályrendelet létezését s annak szigoru végrehajtását feletle fontosnak tartjuk. Ha valahol, épen városunkban lehet nagy mennyiségü gyümölcsöt értékesiteni; hiszen a környek gyümölcs termelésének talán legjelentékenyebb részét a szolnoki piacz fogyasztja el, vajjon nem jelentékeny kár-e tehát reánk nézve, ha nem csak hogy gyümölcs termésünk a hernyók sokasága miatt évről-évre megsemmisül, hanem még gyümölcsfáink jelentékeny része is megsemmisül?!

Azért tehát felhivjuk az illetők figyelmét, hogy készittessék el az emlegetett szabályrendeletet és ügyeljenek fel annak pontos és szigoru végrehajtására, hogy máskor az ártalmas férgek ne semmisitsék meg szép reményü gyümölcstermésünket.

Egy szőllős gazda.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI ÜGYEK.

— *A budapesti VI. ker. állami főreáliskolának* kilenczedik évi értesitője beküldetett szerkesztőségünkhöz, melyet ez intézet igazgatója, a sok érdemü tanférfiu Hoffer Károly ur szerkesztett, s melyből kiemeljük, miszerint ez intézet növendékeinek száma év végén 470 volt. A jövő tanévre a fölvétel aug. 30. kezdődik s szept. 3-ig tart.

— *Beküldettek továbbá* szerkesztőségünkhöz fölemlités végett a következő iskolai értesitők: „A minorita rendiek vezetése alatt álló nagybányai rom. kath. főgymnasium értesitője „Zsuffa Fausztin igazgató szerkesztésével és XII. rendü tartalommal. Az év végén vizsgálatot tett tanulók száma 218. A csinos füzet sok élénkséggel és változatossággal van összeállitva. — A budapesti kir. kath. főgymnasium értesitője dr. Corzan Avendano Gábor igazgató szerkesztésével. Érdekesen vannak ez értesitőben ismertetve az olympiai ásatások. — Az év végén összesen 438 tanulója maradt ez intézetnek. — A sátoraljaujhelyi (kegyes rendiek vezetése alatt álló) kath. nagy gymnasium értesitője szerint, melyben „Küzdés a népért" czim alatt Kovács János igazgató szépen értekezik, ez intézetbe összesen 215 tanuló járt a lefolyt évben.

— *A szolnoki* összes községi elemi nepiskolák ez évi értesitvényét megkaptuk, következő osztályzattal. I. Belvárosi fitanoda V., IV., III., II., I. B) I. A) I. osztályra osztva. II. Belvárosi leánytanoda V., IV., III., II., I. osztályra osztva. III. Katonavárosi leánytanoda VI., V., IV., III., II., I. osztályra osztva. IV. Ferenczvárosi fitanoda IV., III., II. I. osztályra osztva. V. Ferenczvárosi leánytanoda II., I. osztályra osztva. VI. Nagyvárosi vegyesnemü tanoda III., II., I. osztályra osztva, VII. Ujvárosi vegyesnemü tanoda III., II., I. osztályra osztva, összesen 1213 tanulóval. Iskola felügyeleti és kormányzati tiszta tikarral s az iskolaszék tagjainak neveivel. A jövő tanévre a beiratás szept. 1-én veszi kezdetét.

— *(Beküldetett.) A t.-földvári izr. tanitó község* között fennforgó ügy — melyet annak idejéu lapunk egyik számában részletesen megismertettünk t. olvasóinkkal — végre elintézést nyert. A f. hó 11-én tartott közigazgatási bizottsági ülésen Bárdossy Gyula megyénk tanfelügyelője ez ügyet szőnyegre hozván, javasolta, hogy Braun József, a t.-földvári izr. status-quo hitközség tanitója, kit az illető község már hónapok óta nem részesit fizetésben és kinek minden alapos ok nélkül és a törvényileg meghatározott s az elmozditást megelőző büntetés fokok mellőzésével a szolgabiró utján fel is mondott, daczára annak, hogy az illető tanitó már két év óta a legnagyobb megelégedésre müködik, állomásán véglegesitettnek kimondassék és az illető hitközség utasittassék a járási szolgabiró utján, hogy a hátralékos fizetést az illető tanitónak legrövidebb idő alatt kiszolgáltassa. A közigazgatási bizottság e javaslatot egyhangulag elfogadta és ezzel kimondatott a szentenczia. Vajjon mit mond ehhez a megyei alügyész ur, ki most bizonyára egy zsiros klienset veszit azon párt elnökében, mely a szegény tanitó elmozditásán a megyei alügyész közreműködésével annyit fáradozott? Jellemző ez esetben az, hogy a tanitóval minden ok nélkül elégedetlen párt a tanitó elmozdithatása végett valószinüleg többet áldozott, mint a mennyit a tanitó évi fizetése kitesz. Különösen sajnos, hogy megyénkben akad még olyan izr. hitközség, mely ügyvéd közbejárása nélkül ügyeit maga nem rendezheti, alapszabályait maga nem készitheti és az idegen beavatkozást a keblében duló pártszenvedély miatt eltürni kénytelen. — Nem hagyhatjuk emlitetlenül a czibakházi járás tanitókörének e hó 6-án Kun-Szt.-Mártonban tartott gyülése azon dicséretre méltó határozatát, mely szerint felkérte megyénk tanfelügyelőjét arra, hogy az elnyomott és minden ok nélkül állomásától megfosztott t. földvári izr. tanitó — ki az egyletnek tagja — érdekében ismert erélyességével és tapintatával annál is inkább járjon el, mert a szegény tanitó és családja éhhalálnak vannak kitéve. (Hála Istennek, hogy e már-már elmérgesitett ügy végbefejeztetett. Szerk.)

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Városi közgyülés.

Szolnok város képviselő testületének 1881. évi julius hó 11. gyülésében elintézett tárgyak.

1. A polgármester bejelentése folytán, a képviselő testület, néhai Gorove István ő nagyméltósága elhunyta felett fájdalmát tejezi ki, és ezt jegyzőkönyvileg megörökiti.

2. A polgármester bejelenti, hogy kerületünk országgyülési képviselőjévé Polonyi Géza ur választatott meg. Tudomásul és jegyzőkönyvbe vételtik.

3. A képviselő testület, Magyary István képviselő ur inditványára elvileg kimondja és elhatározza, hogy jövőre, midőn a képviselő testület virilis tagjainak névjegyzékét évenkint kiigazitja, ezen alkalommal, a választott tagok névsorában beállandó hiányokat szintén pótolni fogja.

4. A tanács bejelenti, hogy a törvényszéki épület vételárából Hubay Ferenczné asszonyt illető huszonöt ezer frtból, tizenhét ezer frtot kifizetett.

A képviselő testület ezen jelenté tudomásul veszi, egyszersmind, miután a fentemlitett összeg, a Gyömörey Felix, Rédl János és Hegedüs László urak által, a város közönsége javára haszonbérelt regale óvadékából és eddig mutatkozott hasznából fizettetett ki; ennélfogva fentemlitett uraknak köszönet nyilvánittatik.

5. A tanács bejelenti, hogy a Bagossy háznak 6750 frt vételárát a temető alapból kölcsön vette és eladóknak kifizette, jelenti továbbá, hogy ezen háznak megvétele a törvényhatóság által jóváhagyatott.

Tudomásul vétetik, a tanács megbizatik, hogy szóban forgó házat irassa át a kórház alapra, továbbá a kórház alap értékpapirjait adja el, és ennek árából elégitse ki a temető alapot.

6. A tanács jelenti, hogy miután az ujváros részben fekvő iskola szük: ennélfogva a „Szarvas"-féle korcsmát 3855 frtért megvette, azt oskolának átalakittatja, oly módon, hogy ott két tanterem és két tanitó lakás fog lenni.

Helyeseltetik, a régi iskola eladása elrendeltetik. Az uj oskola ára és átalakitási költsége, addig, mig arról vagy költségvetés vagy állandó kölcsön utján lesz gondoskodva, a regale jövedelemből fedeztetik ideiglenesen, oly módon azonban, hogy a temető alap köteles lesz a regale alapnak ezen kölcsönt megadni, mihelyt a kórház alapnál lévő követelését megkapja.

7. A tanács bejelenti, hogy a nagyvárosi oskola mellé meg egy tantermet, ezen felül egy önálló és egy segéd tanitói lakást épittet.

Helyeseltetik, a költség az előző pontban megnondott módon fedeztetik.

8. Az uj és nagyvárosi oskoláknál emelt két tanteremhez két segéd tanitónő fogadtatik fel.

Fizetésük egy-egy szabából álló természetbeni lakás és 30 frt o. é.

9. A tanács bejelenti, hogy az idén még a következő épitkezéseket teljesiti: a) a közvágóhidat ujon épitteti, b) a várbeli katonai raktárnál félszert emel, c) a kórháznál szükségelt helyiségeket felemeli, d) a büdösköz árkát beboltoztatja.

Helyeseltetik.

10. A községi iskolaszék tagjai ujan választattak. Iskolaszéki tagok lettek: Monszpart László, Bagossy Károly, Lengyel Antal, Boár György, Adler Ignácz, Balog Flórián, Elek Dávid, Erdey Dávid, G. Molnár János, Juhász Ignácz, Kreutzer Balázs, Kudelka Gellért, Kubicsek János, Megyessy Péter, Óhegyi Ferencz, Pápai Antal, Pásztor László, Sipos Ignácz, Somogyi József, Kerekes Géza, Schreiber Lőrincz, Schvarz Lázár, Sipos Orbán, Ehrlich Illés, Váczi József, Gyenizse Antal, Ujházy László, Szabó Imre, Csefalvay Rezső, Rédl János, Hegedüs László, Czakó Péter.

11. A tanács bejelenti, hogy a községi oskola 188¹/₁₁. évi költségvetését elkészitette, és a fedezetlen hiánynak államsegélyképen való megadásáért folyamodott. A bevétel 4563 frt 58 kr. Ebből a város közönsége iskolai adó czimen 3676 frt 58 krt fedez. Kiadás 10855 frt. Fedezetlen kiadás 6201 frt 42 kr.

Ezen jelentés helyeslőleg tudomásul vétetik.

12. A tanács jelenti, hogy a nagyméltóságu m. kir. vallásügyi miniszterium községi iskolánk 18⁸⁰/₈₁. évi költségeinek részbeni fedezésére ujabban 293 frt államsegélyt adott.

Örömmel tudomásul vétetik.

13. A tanács Földi János és társai elleni, továbbá a Csiba Pál és neje elleni perekben véleményt ad.

A Földi János és társai elleni kereset bővebb megvizsgálás végett küldöttségnek adatik ki, továbbá az ügyész, a Csiba Pál és neje elleni perek folytatására utasittatott.

14. A tanács jelenti, hogy a kövezetvám a folyo hó 1-től fogva a vaspályánál szedetik.

Tudomásul vétetik.

15. A megye közönsége a kövezetvám 1878., 1879 és 1880. évi számadását megvizsgálván — helyben hagyja.

Ezen számadások szerint, a kövezetvám, 1880. év végén, a közpénztárnak 13424 frtlal adóssa.

Tudomásul vétetik.

16. Pinthér Ferencz aljegyző betegsége idejére helyettesittetik.

17. A város közönsége utasittatott, hogy a szőllőhegyen iskolát épittessen.

Miután a város saját erejéből épen most két iskolát épittet; ennélfogva a szőllőhegyen is épiteni képes nem lévén, emez államsegélyt kér.

18. Szévald Mihály 1877. és 1878. évi közpénztári számadása a megye által jóváhagyatott és a további felelősség alól felmentetett.

19. Gyömörey Felix regale bérlő saját és társai nevében bejelenti, hogy miután ötnegyed évről bemutatott számadásaik, több rendbeli sürgetéseikre sem vizsgaltattak meg; ennélfogva mig ezekre nézve felmentvényt nem kapnak, se a számadást se a hasznot nem fogják átadatni.

A jelentés indokolt, a számadások sürgös megvizsgálása elrendeltetett.

20. A tanács már korábban kérvényt intézett a nagyméltóságu közlekedésügyi miniszteriumhoz a végből, hogy a vasuti gyár, hagyassék meg eddigi terjedelmében. Most a főjegyző inditványára, egy deputáczió küldetett ki ezen kérvény kedvező elintézésének sürgetése végett.

Tudni ohajtotta, boldog lesz-e, avagy örökre boldogtalan?!

Ily szilárd elhatározással lép e perczben a felügyelő szobájába.

Jelen van az egész család. Melánia az ablaknal ül s valami kézi munkán dolgozik szorgalmatosan.

Jenő, miután a szokásos módon üdvözölte őket, igy szólt a felügyelőhöz s nejéhez fordulva:

— Igen tisztelt Réthy ur és Réthyné asszonyság!

Már e szokatlan megszólitásra mind a hárman megbökkentek.

Nem nevezte őket igy eddig Jenő sohasem!

— Csak rövid ideje még, hogy leányukat Melánia kisasszonyt, szerencsém van ösmerhetni.

E szavakra Melánia csaknem kiejté kézimunkáját kezeiből és szive heves, hallható kopogással kezde dobogni. Ő tudta már, mit akar Jenő! Magában kérte is az istent, hogy engedje megvalósulni kedvese kérelmét.

— De ezen idő is elég volt arra, hogy Melánia kisasszonyban felismerhessem az erkölcsös jellemmel párosult gyöngéd modort, és szeretni megtanuljam azt.

— Én szeretem Melánia kisasszonyt, s reménylem a Melánia kisasszony szive sem hideg irányomban; azért is vagyok bátor az igen tisztelt Réthy urtól és Réthyné asszonyságtól a kedves Melánia kisasszony kezeiért esedezni s azt ezennel ünnepélyesen megkérni! . . .

Igy szólt Jenő s néma csend állott be, csak a szerető szivek heves dobogása vala hallható.

A felügyelő nyiltan válaszolt:

— Barátom! ösmerem önt egész valójában s elmondhatom, önt eddig csak becsülni tanultam. De —

— De?! kiáltának fel Jenő és Melánia kétségbeesve, vajjon mi következik most? . . .

— De nem fogja sértésnek venni kedves barátom, ha őszintén megvallom, hogy a mai „geschäft"-elő világban nem elég csupán az egymás iránti szeretet és a bez csületesség, egy kevés vagyonnal is kell most birnia embernek, máskép nem boldogul! És ezt hiába keresnénk önnél kedves Parthy ur, irnoki fizetése nem elég arra, hogy egy családot eltarthasson. Szerezzen valamit, és én örömmel adom önnek egyetlen leányomat!

— Dolgozni fogunk! rebegék a szerelmesek.

— Nem elég az. Aztán meg — kimondom — leányomnak már jegyese is van!

Csak kevés tartotta, hogy e szóra össze nem rogyott Jenő.

Neki már jegyese is van! . . .

Oh, mily borzasztó szó az egy ifjura, ki biztosnak hitte imádottja kezeit elnyerhetni, s akkor, midőn reméte, hogy csak néhány rövid percz még s kedvese az övé leend, akkor kénytelen megtudni, hogy szive bálványának már jegyese is van!

És pedig bizonnyal gazdag jegyese!

Jenő öntudatlanul tántorgott ki az ajtón.

Le volt sujtva irgalmatlanul!

A gondolat, hogy kedvese, az ő egyetlen Melániája, kit ő oly hévvel s oly igazán tudna szeretni, kiért odaadná élete üdvét, másnak karjai közt fog elhervadni, mint a virág, melyet sivatagra ültettek; az a gondolat csaknem őrültté tette őt!

Bármit tett, bár hová ment, örökösen csak e szó hangzott fülében:

„Neki már jegyese van!"

Elmerengett a felett, hogy mit ér már az ő élete, miért is van itt Hargittán? Miért nem inkább lent egy nyugalmasabb hazában, a sir fenekén; hiszen ott olyan jó lenni, ott nem bántják az emberek, ott már nem fáj semmi sem!

— Nem! Tovább nem maradhatok itt, szóla magához, — hisz nem terem már itt számomra üdv; de örökös bubánat. Igen-igen, elmegyek, el, hogy még csak hiremet se hallja senki!

Összepakolta tehát, a mi az övé volt, s belépett a felügyelő szobájába azon erős elhatározással, hogy bucsút vegyen tőle, s bucsút vegyen kedves, felejthetlen Melániájától s aztán — aztán megy a merre sorsa vezérli!

A felügyelő s neje nem voltak bent, csupán Melánia volt — egyedül;

Egy pamlagra ült és — zokogott! . . .

A kopogtatásra megtörölve kendőjével megtört fényü szemeit és az ajtóhoz lépett.

A mint kedvesét megpillantá, kitörő fájdalommal kiálta föl, keblére borulva:

— Jenő!

— Melánia!

Egy hosszú, édes csókban forrott össze a két szenvedő szerelmes ajka.

— Neked ki van sirva a szemed, Melániám!

— Szivemből facsarta azt ki bánatom! rebegé a szegény leány.

— Vigasztalódjál kedvesem, s felejts el, ha lehet!

— Soha, soha! zokogott a gyötört leány és a Jenő vállára borulva, keservesen könyezett.

(Folyt. köv.)

Közigazgatási bizottsági ülés.

Megyénk közigazgatási bizottsága e hó 11-én Sipos Orbán m. alispán kir. tanácsos elnöklete alatt tartotta rendes ülését. A beadott általános jelentésekből kiemeljük a következőket:

1. Megyei alispániból:

A megyei pénztárak julius havában megvizsgáltatván, rendben találtattak.

Tüzesetek következőkelő fordultak junius havában: Jász-Dosán, hol Sedon Albert sertésólja vigyázatlanság következtében megégett, a kár 20 frt.

Mezőturon junius 10-én Kiss Lukács háza állitólag gyujtás következtében elégett, a kár értéke 250 frt 37 krra tétetik, biztositva volt 400 frtig. Vizsgálat elrendeltetett.

Szolnokon junius 4-én özv. Hasznos Gyuláné kárára egy lakház ismeretlen okból elégett, 400 frt a kár, biztositva volt 500 frtig.

Déva-Ványán M. Szabó Lőrinez istálója és szinje állitólagos gyujtás következtében leégett, a kár 60 frtra tétetik, biztositva nem volt. A vizsgálat elrendeltetett.

Szolnokon junius 27-én Szabados Pálné lakháza ismeretlen okból elégett, a kár 700 frt, biztositva volt 500 frtig.

Következő tolvajlások jelentettek be junius havában: Molnár György tiszaughis zélmolnártól, Legát nevü inasa junius 6-án megszökött, egy forgony pisztolyt s több ruhanemüket ellopott, a körözletése elrendeltetett.

Bagi Pal és Cseh András tisza-várkonyi lakosoktól Bakos István cselédjük ruhanemüket lopott és megszökött.

Szűcs Lukács mezőturi lakostól junius 25-én viradóra puszta Kengyelen, a Léderer-féle majorból 2 db lova ellopatott.

Öngyilkosságok, véletlen halál esetek junius havában: Nagy Rozália mezőturi lakos junius 23-án gyufa oldattal megmérgezte magát és meghalt.

Török Lajos mezőturi lakos, 16 éves, junius 1. napján lóusztatas közben vizbe fuladt.

Szabó B. Péter jászmihálytelki lakos junius 5-én halászás alkalmával, a Tarna folyóba fult.

Gecse Gábor jászapáti lakos, 18 éves, junius 4-én ló usztatás alkalmával a vásártéren levő tóba fult.

Tassy Bozsó Anna, szolnoki lakos, 23 éves, junius 6. eltünt, és hullája puszta Szandán, a Tiszából f. évi junius 10-én kifogatott.

Sándor keresztnéven ismert nagykörösi illetőségü napszámos junius 22 én Ábel József szolnoki lakos istálójában halva találtatott, állitólag szesz kórban halt el.

Miselbach Kálmánné szül. Singer Éva Tiszaföldváron, lakásán lévő kutban, halva találtatott az orvos rendőri vizsgálat teljesittetett.

2. Megyei főorvos jelentéséből.

Az egészségi viszonyok a lefolyt junius hóban teljesen kielégitők voltak. Járvány nem uralgott, ragályos betegségek nem észleltettek. Született május hóban: fi: 408, nő: 332, összesen 730. Meghalt: fi: 278, nő: 284, = 562, szaporodás: 168. Iker szülés volt 2, halva született 9, törvénytelen 7.

3. Megyei árvaszéki elnök jelentéséből.

Az árvapénztár a mult hóban is megvizsgáltatván, hiány nem vétetett észre, s a pénztárban lenni kellett készpénz felolvastatván, 2394 frt 54 ½ krban megtalálta tott.

Ugyancsak a mult hóban Madaras, Török-Szent-Miklós, Apáthi, Kis-Ér és Jász-Ladányon m. árvaszéki elnök kellő segédlettel a pénztárt megvizsgálta, hiányt sehol sem talált, — f. év I. félév végével gyámság alatt maradt 6874, gondnokság alatt 16. A gyámság alul felszabadult 249, vagyontalan volt 10.

4. M. kir. adófelügyelő jelentéséből.

A folyó évi egyenes adók kivetése és előirása befejeztetett. Az adófelszólamlási bizottság működését még nem kezdette meg, mert a nmélt. m. kir. pénzügyminiszterium részéről meghivandó bizottsági tagok még kinevezve nincsenek.

F. évi junius hóban befolyt az egyenes adókból 56,777 frt 27 kr., egyenes adó hátralék összesen 389,478 frt 32 ½ kr., hadmentességi dij 53,411 frt 59 ½ kr.

A kedvezőtlen befizetési eredménynek oka egyrészt a pénztelenség. (Nem kell ennél nagyobb ok. Szerk.) másrészt azon körülmény, hogy több község az aratás befejeztéig fizetési halasztást nyert.

5. Fojnar Dénes kir. ügyész jelentéséből:

Karczagon

A mult május 31-én fogva maradt vizsgálati férfi 15, nő 1, elitélt férfi 32, nő 11, ezekhez járult f. év junius havában vizsgálati férfi 5, nő 3, elitélt férfi 22, nő 3, s igy junius hóban a forgalom 92 főt tesz ki, kik összesen 1968 napot töltöttek a fogházban ugy, hogy az átlagos napi létszám 65 ½ fő volt.

Az egészségi állapot kielégitő volt.

A szolnok-szajoli vasuti utvonal baloldalán létesitett tűztelep igen szép eredményt igér.

Jászberényben az összes letartóztattak száma junius hóban kitett 116 férfi és 20 nőt. Elszökött 2 férfi rab.

Vidéki levelezés.

Kunszentmárton, 1881. julius 12.

Tisztelt szerkesztő ur!

A czibakházi tanitói járáskör rendes ülését folyó hó 6-án tartotta Kunszentmártonban. A kör elnöke Veress János — a körnek bemutatta azon derék tanügy barátokat, kik az egylet tagjai lettek: idősb Tóth Károly, Bozóky József, Bozóky Károly, Ns. Nyárádi Lajos, Nagy Sándor, Huszár Antal és Gressó József urakat. — Több szakértő vendég jelenléttében a gyülés tárgyai megejtettek, s Vékony István és Veress János kunszentmártoni tanitók értekezleteiket felolvasván, délután a kör tisztelgett a helybeli apát plébános ngos Tóth Sándor kanonok urnál, T. Bozóky József és Bozóky Károly uraknál, s utóbbinál a csinosan készült dzierzon féle méh lakot s a benne levő törzseket tekintette meg. — Ez alkalommal az alelnöki székre egyhangulag Russ János tiszaföldvári kántortanitó ur választatott meg. — Az országos tanitó gyülésre járási körünk képviselőjéül — Veress János küldetett ki.*)

Ugyanez alkalommal a fentnevezett helyiségben a szakszerü méhészet terjesztése érdekében szintén értekezlet tartatott s a tiszazugi tanitók és a kunszentmártoni méhészettel foglalkozó egyének azon megállapodásra jöttek, hogy az országos méhészeti egyletnek fiók egyletévé lesznek.

*) Ugy látszik, megfelejtkezett a t. járási tanitókör arról, hogy ő nem képez önálló egyletet, hanem fiók egyletét a megyei tanitóegyletnek. Mint fiókegyletnek pedig az országos tanitógyülésre vonatkozó miniszteri rendelet értelmében nincsen joga képviselőt választani, mert nem a járási tanitókör, hanem a megyei tanitóegylet küldhet csak képviselőt az országos tanitógyülésre. Szerk.

Statisztika.

— *Birtok változás* a szolnoki kir. járásbiróság területéhez tartozó községekben, 1881. julius 1. napján. Szolnokon: Ménkü Gulyás János és neje háza Gyetvai János és nejére 180 frtért. — If. Gulyás Ferencz szérüskertje és tanyaföldje örököseire. — Fischbein Lőrincz háza és kisföldje Fischbein Jánosra öröklés utján. — Kun József és Kun Anna házrésze Szaszko István és nejére vétel utján. — Kovács Ignácz háza és földje Hajdú Sándorra 6500 frtért. — Özv. Frank Ignáczné Mária-utczai háza Bárdossy Gyulára 2000 frtért. — Törökszt.-milkóson: Néhai Barna Ferencz t.-szentmiklósi háza, nagykörüi és puszta-szenttamási földje örököseire. — Néhai Ladányi Jánosnak nagy és kiskertbeli szőllő része örököseire. — Ifju Ladányi Istvánné félháza örököseire. — Gr. Szapáry Gyuláné gr. Festetich Saroltának t.-szt.-miklósi belsőségekbeli birtokok és regálebeli jutaléka Törökszentmiklós város közönségére 13,888 frtért. — Döge Andrásnénak 6 hold földje Görög Márton és neje Döge Rozáliára 1000 frtért. Serák Lajos és neje háza Rubinstein Miksa és nejére 400 frtért. — Tiszaföldváron: néhai Lévai Mihály háza ¼ telke és szőlleje örököseire.

Helyi hirek.

— *(Beküldetett.)* Válaszul „A szolnoki ügyvédek"-nek. E lapnak f. hó 3-áról kelt számában közlött interpelláczióra válaszolva: tudniok kellene az ügyvéd uraknak, hogy az értesitések adására nézve irányadóul azon felirat szolgál, mely a hivatalos helyiségben az iktató ajtaja felett rég idő óta olvasható, s igy ha valamely meggondolatlan, alattas hivatalnok ettől eltérő s a biróság vezetője aláirásával el nem látott czédulát asztalára vagy állványára ragaszt ki, — mint ez a jelen esetben is történt — az senkire kötelező erővel nem bir. — Azt pedig, hogy a biróság vezetője ily dugaszban tartott, meg nem engedett czédulát is meglásson, kivánni senki sem fogja, a ki a biró hivatásával tisztában van. — Kár tehát ily csekélységeket az ügyvédi karnak azon fórum elé vinni, mely rajtuk segiteni hivatva nincsen; azt az illető ügyvéd urak egyikének egyszerü figyelmeztetése bizonyára régebben orvosolhatta volna. — Egyébiránt kétségbe vonatik, hogy amaz interpelláczió a szolnoki összes ügyvédek közmegegyezésével jött volna létre. A szolnoki kir. jbiróság vezetője.

— *A helybeli iskolaszéki tagok* a f. hó 11. tartott városi képviseleti gyülésen ujon választattak s némely változással megmaradtak a régi tagok. Mi tiszteljük e tagokat egytől egyig, s hozzáférni csakis azon szempontból kivánunk, hogy vannak e városban szakértelemmel s régi tapasztalattal biró egyének, kiknek neve még ékesebbé teendi vala ama névsort, melyet vonatkozva, közgyülési rovatunkban közlünk. Ily egyéneknek tartjuk mi e téren: Kerek József, Nagy Ferencz, id. Scheftsik István, Hajdu Sándor sat. urakat, kiknek mellőzése nagy figyelmetlenségre mutat.

— *A „Lehel-Kürt"* tegnapi számában annyira kivágla az igazságot, hogy neki egy csepp se maradt, s ugy járt, mint a palócz, ki azt mondá társának: „Váltig neézem azt a kulacsot, hogy sajt, pedig kenyér." Czimzett lap f. 9-iki számában ugyanis maga azt mondja, hogy „Kenyeres Lajos ur ellen az egyetértési kör és az ipartársulat demonstrál." Mi az ipartársulat elnökétől vettünk egy irásos nyilatkozatot, hogy e hir koholmány; s hogy az: Kenyeres urnak egy másik lapban közzé tett jegyzőkönyvi kivonata napfény tisztán bizonyitja. Hanem a „Lehel-Kürt" tovább handabandáz s a tegnapi számában már önmagának ellent mondva beismeri ugyan, hogy az ipartársulat testületileg „nem tüntetett", hanem – veti hozzá naivul — „hogy az ipartársulatban tüntetés történt K. ur ellen, ezt az állitást megerősitjük." No már kérem ki látott ily logikát? És igy, aki a bizonyitás jogi fogalmával tisztában van, az látja a „L.-Kürt" igazságát; de mivel ő nem látja, hát vegye tudomásul, hogy az ipartársulat mint jogi személy tekintendő mindenki által; minthogy pedig a nevezett lap maga azt állitja, hogy „az ipar társulat testületileg nem tüntetett" s azt, hogy másként e társulat hogyan tüntetett volna nevezett úr ellen, be nem bizonyitja, sőt még bizonyitani meg sem kisérté — az elnökség utján közlött, vonatkozó hirünk alapos, t. i. hogy a „L.-Kürt." koholt hirt közölt. Hirünket csakis ugy javithatjuk ki, hogy a „koholmány" szót „nem igaz"-ra változtatjuk. Passirt!

— *A kövezetvám* 1878—79—80. évi számadássi a megye közönsége által megvizsgáltatván, kitünt, hogy a kövezetvám 1880. év végéri a közpénztárnak 13424 frtial adósa.

— *Szerb tamburások* mulattatták tegnap előtt, a Scheftsik-kertben közönségünket. A fiatal szabadkai banda mely ily nemben ritkitja párját, tömérdek tapsot s elegendő pénzt vivott ki, a kedélyre rendkivüli mérvben ható kitünő tambura játékkal.

— *A szinészetről.* Lapunk több barátja annak oka után kérdezősködött szerkesztőségünknél, hogy a jelenleg Szolnokon tartózkodó szintársulat müködéséről miért nem közlünk birálatot lapunkban. Megmagyarázzuk. Vidéki hetilap nem lévén azon anyagi helyzetben, hogy az előadásokhoz a belépti jegyet pénzen megvásárolja: a szerkesztői személyzet valamely tagjának referálás végetti szinházba küldetése csak akkor lehetséges, ha a működő szintársulat — saját érdekében — annyi illemet ismer, a közvéleményt tolmácsoló hirlap rendelkezésére egy szabadjegyet bocsátani. — Elvárhattuk volna Jakab Lajos szintársulatától, hogy az általánosan divó szokást és az illemet ismerve, a szolnoki működéséről való referálhatás végett lapunknak egy szabadjegyet bocsásson rendelkezésére. — Minthogy pedig ezt nem tette és igy a sajtónak a közönségre nézve mindenkor mérvadó birálatát — mint látszik — szándékosan kerülni akarja, fel kell tennünk, hogy a szintársulat a tárgyilagos és mérvadó birálattól — talán épen saját érdekében — irtózik.

— *Hirtelen halál.* Tegnapelőtt egy kofa a legjobb izüen ebédelt délben a piaczon. Evés közben azonban eldobja a tálat, hanyatt vágja magát s rögtön meghalt.

— *Nyilvános czigány tánczczal* gyönyörködtette mult vasárnap este egy félig mezitelen öreg oláhczigány a sétáló közönséget és különösen a Morvay-féle korcsma előtt hemzsegő naplopó-sokaságot. — Az igaz, hogy a dijtalan, csupán pajzán jókedvből történt proouktio csak rövid ideig tartott, de azért mégis összebonyolódott csomót képezett a tánczoló körül csoportosult ingyenélőnépség, mely hangos kaczagásban fejezte ki élénk tetszésnyilvánitását. — Sajnos, hogy a rendőrség ily utczai skandalumok provokálóinak biztonságáról nem gondoskodik; valamint sajnos az is, hogy a rendőrség egész nyugodtan várja az ily utczai skandalumok lefolyását, a helyett, hogy maga vetne véget neki.

Rendőri hirek.

— *A csizma, mint tanú.* Tószegen a Tiszából a hét elején egy emberi hullát fogtak ki. A hullát a halak jóformán fölemésztették elannyira, miszerint az egyén kiléttét fölismerni egyáltalán nem lehetett. Bizonyos alsó-szentgyörgyi ember régebben elveszett s nem tudták hollétét, csak sejték, hogy a Tiszába fuladhatott. Most, hogy Tószegen kifogták e hullát, annak az eltünt alsó-szentgyörgyi embernek a fia, aki mesterségére nézve suszter, fölismerte a hulla lábain levő csizmáról az atyját, mivel e párcsizmát ő varrta. Minthogy a hagyaték letárgyalása vált szükségessé az elveszett alsó-szentgyörgyi ember hagyatéka felett, szükséges a személy azonnosság kideritése is, melyre vonatkozva ma egyedüli bizonyitékul a csizma szerepel; be kell tehát igazolni a csizma személy azonosságát is a fiúnak, hogy azt valóban ő varrta és az atyja hordozta, és hogy a hulla lábain levő csizmak ugyanazok sat. De tetési még a bajt az is, hogy az illetőség tekintetében már eddig is összeütközés támadt a hatóságok között.

— *Megkerült* illetve megkeritletett azon két darab disznó is, mely ama 6 darabtól maradt el, amely két ahonyi ember kárára eltolvajoltatott. Lapunk egyik közelebbi számában szóltunk e tolvajlásról. Tulajdonosok már át is vették a főkapitányi hivatal utján e két sertést.

— *A kholera terjesztői.* F. hó 13-án a vasuti indóháznál levő vendéglőben az egészségre ártalmas megromlott megbüzhödött hust tálaltak fel egy vendéghek. Az éppen kint levő főkapitány Hegedüs Béle urnak az ilyes mikhez jó arra levén, észrevette e vakmerőséget, azonnal lefoglalta az ételeket s hisszük, hogy Heinrich-Majer vendéglősre, a kihágási törvények alapján, oly mérvü büntetést fog szabni, hogy elmegy kedve a romlott húsok földtalálásától s az utazók egészségének ily alá való módoni megmérgezésétől.

— *Veszelyes zsebmetsző* lehet az is, aki a legközelebbi napokban Csaba és Mező-Berény között a vaspályán utazgatott s egy utat zsebét kivágva, abból 800 frtot szépen eltolvajolt. Most nyomozzák az illetőt, ki ily könnyü szerrel tett szert 800 frt uti költségve, melyen jó darab földet beutazhat.

— *A szolnoki indóháznál* egy utazó nő zsebéből zsebmetszők (talán azok, a kik Csaba-Mező-Berény között operáltak) 73 frtot elloptak. Valóban szomoru, hogy vasuton sincs az ember biztonságban.

— *Czukker-Mandel* nevezetü gyöngyösi illetőségü pék inas, ki Szolnokon Deutsch pékmesternél van alkalmazásban, két vidéki paraszt embert ugy akart rászedni, hogy hatosokra pénzt váltott nekik, a pénzt saját tenyerébe olvasván; a szegény ember látva azt, hogy a megolvasott pénz annyi, mennyinek lenni kell, megnyugodott át s vette a fiutól, ki azonban az átadáskor elég ügyesen, ujjai között több szabost s minden váltott forintból visszatartott. Az ember később jött rá, hogy pénze hiányzik s eszébe jövén a pék inas váltása, jelentést tett főkapitányságunknál, hol az inas kérdőre vonatván, mindent bevallott, s most csalás miatt vizsgálat alatt áll.

— *Tolvajok.* F. hó 14-én, korán reggel, 13 darab lopott sertés foglaltatott le rendőrségünk által, melyek Püspökladányból lopattak el. A tolvajok egyike elfogatott, a többi is kérre került talán azóta, mivel a nyomozást az elfogott bemondása szerinti irányban folytatja rendőrség.

Irodalom.

— „*Cosmop. Satyrikai* töredekek“ czim alatt a mult évtized társadalmi mozzanatairól, franczia forditásban egy füzet küldetett be szerkesztőségünkhöz, F. V. Z. 184%. honvéd szerkesztésével és kiadásával, s következő élénknek igérgező tartalommal: „Czivilizatio gőzmozdonynyal“, — „Divat és rangkór“, — „Lófuttatás — telekkönyv“, — „Nő emancipatio és emancipált nők“, — „Öngyilkosság“ — „Párbaj“, — „Semiták“, — „Scepticismus, Atheismus“, — „Spree mellöli Antisemitismus“, — „Szózat“ (Vörösmarty után francziára forditva).

— „*Petőfi Sándor utólsó napja*“ czim alatt egy verses drámai mü jelen meg közelebb Rómában Ghini Antal ismert nevü olasz költőtől, ki igy ir egy olasz lapban nagyköltönkről: „Petőfi Magyarország legmodernebb és legnagyobb lantos költője és egyike az utolsó magyar forradalom legfényesebb ragyogásu alakjainak és vértanúinak. Mint hős halt meg 1849-ben Segesvár mellett vivott csatában, 26 évének virágjában, érzékeny kárára a fiatal magyar irodalomnak és a nemes magyar ügynek.“ Dicséretére válnék a költő ilyképi jellemzése bármely magyar irónak is. Az olasz irót elismerés illeti tőlünk e rokonszenvért és kegyeletért, melyet irántunk s elvesztett nagyköltönk iránt tényleg tanúsit.

Szolnoki piaczi árak.

Buza legjobb 100 kiló 12.—, közép 12.50, silány 12.—. Kétszeres legjobb 10.—, közép 9.80, silány 9.50. — Rozs legjobb 10.—, közép 9.50, silány 9.—. — Árpa legjobb 7.—, közép 6.50, silány 6.—. — Zab legjobb 6.50, közép 6.20, silány 6.—. — Köles 7.—. Kukoricza 6.50. — Burgonya kilója 4.—. — Szinliszt 100 kiló 22.—. — Zsemle liszt 21.—. — Kenyér 100 kiló 10.—. — Dercze 100 kiló 4.80. — Széna 4.50. — Borsó 100 kiló 16.—. — Lencse 100 kiló 14.—. — Bab 12.—. — Köles kása 10.—. Hajdina —.—. — Buzadara 100 kiló 24.—. — Árpa kása 100 kiló 14.—. — Bor új 1 hectoliter 24 kr., ó bor 30. — Ser 1 hectoliter 22. — Pálinka 1 liter 36. — Bükkfa öle 14.—. — Cserfa 12.— — Tölgy 10.—. — Fenyő köbméter 6.—. — Gyertya öntött, kilója 70 kr. — Közönséges gyertya 60 kr. — Szappan 38 kr. — Marhahus 52 kr. — Juhús 48 kr. — Sertés hus 52 kr. — Szalonna 70 kr. — Disznó-zsir 80 kr. — Marha-zsir 40 kr. — Repcze-olaj 40 kr. — Len-olaj 46 kr. Napszám: férfi, ellátással 50 kr., ellátás nélkül 70 kr. — Nő, ellátással 30 kr., ellátás nélkül 40 kr. — Gyermek, ellátással 20 kr., ellátás nélkül 30 kr.

Vasuti menetrend.

Indulás Szolnokból

Budapestre (Czegléd felé):
4 óra 54 p. éjjel gyorsvonat.
4 óra 23 p. d. u. személyvonat.
3 óra 27 p. hajn. vegyesvonat.
7 óra 09 p. este tehervonat.

Hatvan felé:
5 óra 8 perez éjjel, 5 óra 7 percz d. u.

Arad-Temesvár felé:
10 óra 57 p. d. e., 10 óra 49 p. éjjel.

Püspökladány-Debreczen felé:
11 óra 10 p. d. e., 10 óra 21 p. éjjel, — 12 óra 18 p éjjel (gyv.)

Érkezés Szolnokba:

Budapest-Czegléd felől:
10 óra 05 percz d. e., 10 óra 15 p. éjjel, 12 óra 13 p. éjjel (gyorsv.

Hatvan felől: 10 óra 38 p. d. e. 11 óra 48 p. éjjel.

Arad-Temesvár felől: 4 ó. 46 d. u. 3 ó. 47 p. hajn.

Püspökladány-Debreczen felől: 4 ó. 23. p. d. u. 4 óra 54 p. hajn.

Felelős szerkesztő: Pásztor Ferencz.

Hirdetmény.

Mező-Tur város közbirtokossága részéről ezennel közzététetik, hogy **f. évi september 29-től kezdve** az **italmérési jog három egymásután következő évre egy vendéglő és II külön korcsma helyiségekkel** haszonbérbe fog adatni.

Felhivatnak mindazon vállalkozók, kik árverelni óhajtanak, hogy **f. évi augustus hó 7-én d. e. 9 órakor** a város háza tanács termében, a hol a haszonbéri árverés tartatni fog — személyesen vagy törvényes megbizottjaik által megjelenni szíveskedjenek.

Az árverési feltételek addig is a főjegyzői hivatalba a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Ugyanez alkalommal a birtokosság tulajdonához tartozó és a piacz-téren levő **5 bolt helyiség is három évre haszonbérbe adatik.**

BOLVÁRY ANTAL,
polgármester birtokossági elnök.

3—1

A Rózsa-utczában lévő házam szabad kézből

e l a d ó.

Szolnok, 1881. jun. 20.

Id. Fridvalszky János.

3—3

Hirdetmény.

Ezennel közhirré tétetik, hogy az ***Aklos-Töviskei*** uradalom nagy majorjában, mely a Szeghalmi határban és a gyomai vasuti állomástól Dévaványán át 3 órányi távolságra fekszik, **1881. julius 20-án** az összes lábas jószág ugymint: 100 drb szarvasmarha, jármas ökör és ló — 2000 drb kitünő faju birka, 400 drb sertés és malacz szabad kézből árverés utján a legtöbbet igérőnek ***el fog adatni.*** 2—2

Haszonbérleti hirdetés.

Kenderes adóközséghez tartozó, **Korisánszky Gábor és Gyula** kiskoruak tulajdonát képező **P.-Kakat kettősi 175 holdból álló birtokrész *három*** vagy ***hat*** évre f. évi **september 29-én** haszonbérbe kivehető. A föltételek iránt ngos **Magyary Kössa Lajos** urnál, szóval, Tisza-Roff, és alólirtnál levél utján is értekezhetni.

Koritsánszky Lajos,
mint a kiskoruak törv. gyámja
B.-Csabán.

3—2

Cséplés kerestetik

egy ujonan kijavitott 8 erejü **sortir czilinderrel** ellátva, **ROBEY & COMP**-féle cséplőgép részére. Az első cséplés már **julius hó 15-én** eszközölhető. Bővebb tudósitást ad SÁRMAY MÁRTON földbirtokos ur Puszta-Paládicson, u. p. Szolnok.

4—4

KOTZÓ PÁL

Budapest, Üllői-ut 18. sz.

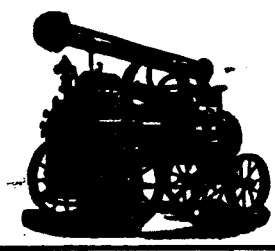

Ajánlja a május hó 2-án Adám tartott ekeverseny

az első díjjal: arany éremmel a második díjjal: ezüst éremmel

kitüntetett szabadalmazott

kettős és hármas ekéit

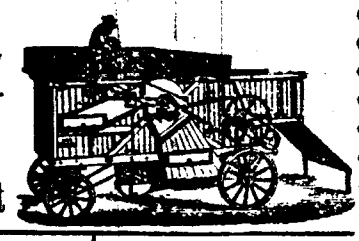

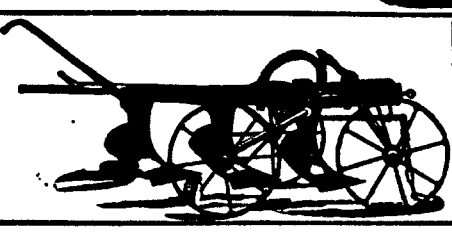

továbbá:
gőzcséplőgépeit
fa-, szén- és szalmafütéshez
gőzmozgonyait
locsolótisztitó készülékkel,

továbbá:
járgánycséplőgépeit
tisztitó szerkezettel vagy anélkül
rostákat, triőröket stb.

a gabonát pl. képesen adják zsákokba.

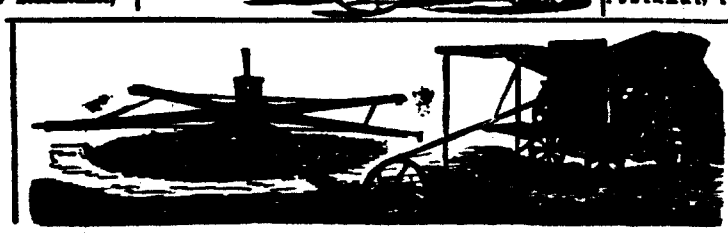

Árjegyzékek bérmentve.

Árverési hirdetés.

A pusztapói közbirtokosság tulajdonát képező ugynevezett **becsali csárda**, a hozzátartozó melléképületekkel italmérési joggal s 40 hold — 1200 □ ölével számitott — szántóföldel együtt folyó évi Szent-Mihály napjától **három évre** folyó évi **augusztus 14-én** nevezett csárda helyiségében tartandó nyilvános árverésen **haszonbérbe ki fog adatni.** Az árverési feltételek a csárda helyiségében megtekinthetők.

Maradok tisztelettel
HABINAY SÁNDOR.

6—4.

Szolnokon, 1881 Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában.

V. évfolyam 30—239. Szolnok, 1881. julius 24-én.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél » . . 2 » 50 kr.
Negyed » . . 1 » 30 »
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.
KÖZLÖNY
A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkint egyszer
vasárnap
s a vidéki példányok is ugyanakkor postára adatnak.
Szerkesztőség: Szolnok, buzapiacz, 1396. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közleményeken kivül az előfizetési pénzek s minden egyéb dijak is küldendők.
Ide küldendők a postai felszólamlások is (reclamatio.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek Szolnokon: a szerkesztőségnél, buzapiacz, 1396. sz. alatt s ugyanitt Pásztor Ferencz köz- és váltó-ügyvéd irodában; Makray László ur üzletében; minden fővárosi hirdetési irodában és bármely kir. postahivatalnál.
Kéziratok
csak ismert kezektől fogadtatnak el s azok vissza nem adatnak.

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer » — — — — — — 16 »
3-szor » — — — — — — 12 »

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
Nyilttéri közleményeknek minden centimeternyi magasságu, három hasábos szeletnyi tere 75 krjával számittatik s ugy a hirdetmények, mint a nyilttéri közlemények beküldőit a kifizetésért feltétlen kötelezettség terheli.
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

„A nihilizmus csirái megyénkben."

(Viszhang.)

Nihilizmus megyénkben! Vajjon melyik részében volna inkább keresendő, ha nem Kun-Madarason? vagyis azon helyen, hová a központi atyai gondoskodás nem tud kihatni; vagy ha kihat is, hát akkor hat ki, mikor az egyik tiszaszabályozó társulat védgátainak védelmében már kimerült lakosság, egy másik nyomoru állapotu gát-vonal védelmére katonai erőhatalommal szoritttatik, mint történt ez 1879-ben is, midőn a madarasiak közül sokan a védelemben kiállott fáradalmak áldozataiúl estek.

Csak elgondolni is kétségbeeséssel határos, hogy ama „kölestermő" földön még naturalista rézöntő is létezzék, s mi több: létezzék nem egy, ki orsini-bombákat is tudna vagy merne gyártani. S miféle emberek ama rézöntők: annak megfejtése még kétségbeejtőbb. Egyszerü földmives emberek. Ennyit róluk.

De czikkemnek nem az ezekkel való foglalkozás á czélja; czélja röviden s az igazságnak megfelelőleg szólani azon körülményekről, melyek rugókúl szolgáltak ahoz, hogy emlitett községben, az előljáróság megfélemlitése czéljából, fekete ruhába öltözött álarczos férfiak merényletre voltak képesek vállalkozni, mint ezt egy helyi lap f. hó 16-iki számában közli.

A mult évi junius 27-iki madarasi nagy tüzvész alkalma erélyes fellépésre birta megyénk központi illetékes hatóságát, s ez erély ama parancsszóban nyilvánult, hogy kiki szigoru birság terhe alatt eltiltatott takarmányának, tüzrevalójának saját beltelkén leendő felhalmozásától, s felteszem, hogy a megyei központ jelzett parancsa ha nem gondoskodott is azonnal oly határozott helynek megjelöléséről, hová a lakosság a takarmánynemüeket felhalmozhatja, legalább annyit mindenesetre figyelmébe ajánlott az előljáróságnak, hogy saját hatáskörében e czélra alkalmas helyet juttasson az egyeseknek. Tovább megyek s azt már tudom is, hogy a közbirtokossági gyülés, mint a mely ily dolgokban, privilégizált állásánál fogva, a társadalom nagy kárára, még mindig magáénak tartja a kizárólagos s épen ezért egyoldalu intézkedés jogát, — e kérdést megvitatta s jelölt is ki alkalmas helyet saját területén „lóger"-nek, de az már teljesen bizonyos adatként áll előttem, hogy ama gyülés csakis a közbirtokosság érdekeinek ápolásával s azzal is csak elkésetten foglalkozott s egészen figyelmen kivül hagyta a közbirtokossághoz nem tartozó azon községi nagy számu elemek érdekeit, kiknek, hogy legalább napi ebédjüket megfőzhessék, az egyedül rendelkezésre álló tüzelő szalmára szintén csak szükségük van; s igy beállt — azon eset, hogy azok, de meg a birtokosság nagyrésze is, a természeti szükségtől indittatva, öt-hat köteg szalmát s szénát mégis csak bevittek, legtöbb esetben, terjedelmes beltelkükre, hogy ne kelljen minden adott alkalommal a „Hincz-hidán-Boncz-hidán" túl eső lógerbe futkosniok egy-egy köteg tüzelőért, vagy jószáguknak egy-egy köteg szénáért.

A mi különben az ugynevezett „lóger"-t — kirakodó helyet — illeti, meg kell vallanom, hogy ilyennel már az előmultban is birt a madarasi közbirtokosság, de minthogy a közbirtokosság legnagyobb része takarmányait inkább tanyáira hordá ki, hol cselédségének s örves ebeinek szeme csak oly jól védelmezte a rakományokat, mint a községi belsőségen a gazda szeme, — de meg a lógerben soha nem volt a czélnak megfelelő alkalmas kút, s a felügyelet is a lehető legroszabb volt, — bizony megtörtént, hogy az egyes ily gazdának juttatott közbirtokossági területet a birtokos inkább kender, dinnye termesztésre használta s használja ma is, mint azon czélra, melyre egyedüli rendeltetésénél fogva a lóger hivatva volna.

Elismerjük, hogy a berakodás, vagy jobb nevén „kirakodás" kérdésének, közmegelégedésre való megoldása felette nehéz, sőt majdnem lehetetlen, de mert épen ilyen, a legnagyobb tapintattal s annak idejében kellett volna ezen kérdés utját egyengetni s nem alkalmazkodni oly mereven a „sic volo, sic jubeo" eredménytkoczkáztató elvéhez; elvégre is az, hogy egyátalában semmiféle rakomány ne türessék a lakosság beltelkein, nem volt és nem is lehet a központi intézkedő parancs czélja; azt elbirálni pedig, hogy kinek-kinek udvarán mennyi rakomány és mily helyen legyen engedélyezhető, az előljáróság a helyi viszonyokhoz s egyes esetekhez képest, ugy hiszem, kellő tapintattal s ismerettel birni fog; minthogy azonban e kérdés általánosságban való megoldása nem könnyü, s a szigoru intézkedés az egyeseket a rendelkezés igazi és életrevaló czéljának megértésétől csak elidegeniti, lehető kimélettel volna az intézkedés keresztül viendő.

A berakodás kérdésének tárgyában, mintegy 6—700 madarasi lakos aláirásával, legközelebb kérvényt nyujtott be az alispáni hivatalhoz két küldött, melyben a berakodási tilalomnak még ez évi felfüggesztése kéretik, az e kérdés körül fenforgó hiányok és készületlenségek folytán. Mi sorsa lesz e kérvénynek, könnyü ama biztatások után eltalálni, hogy „ha kell: 300, ha ennyi nem elég: ugyanannyi ezer főnyi fegyveres erővel szerzünk foganatot az e tárgyban kiadott rendeletnek," — a mi ugyan ha csak puszta fenyege-

TÁRCZA.

A pehely és a drága kő.

(Mese.)

Rég fönnáll a világ, azonban azóta
Versengésről mindig énekelt a nóta; —
Én a drága kőről s a pehelyről szóllok,
Midőn e mesében megemlékszem rólok.

Imigy szólt a pehely, ülvén egy fa gallyán,
Drága követ látva lent a fának alján:
„Milyen nagy úr vagyok, nincs e földön párom,
A nagy világot én tánczolva bejárom.

Ráülök a szélnek emelő karjára,
S vigan szállok által virágról virágra,
Tarka pillangókkal fent a légben élek,
Senkivel a földön módot nem cserélek.

Mig az a drága kő, amott lenn a porban,
— Csak alig látok le oly mélyre, a hol van —
Ott fetreng a földnek köznapi sarában,
Ottan búslakodik szomorú sorsában."

S mit szólt a drága kő e silány beszédre? —
Semmit se, csak nézett föl a magas égre;
Mit szólljon? — tudta már, hogy a mint megszóllal,
Az a másik, ott fent, letorkolja szóval.

De belesólt az ég, dördült hatalmasat,
Olyat, hogy a föld is majdnem ketté hasadt,
S a levegő-égben villámok czikáztak,
Lent pedig, a földön majd hogy el nem ástak. —

Rövid volt a vihar, s lett az ég is derült,
A jó öreg nap is megint előkerült;
Tarka, szép szivárvány tündöklött az égen,
S a nap sugárai az esők cseppjében;

Rásütöttek azok ott, a fa aljában
A drága kőre, s ez fénylett pompájában, —
Meglátta valaki, s fel is vette szépen,
S most egy szép lány hordja arany nyakékében.

Hát a pehely hol van? — annak bizony vége,
Oda lett vig élte, oda reménysége;
Leverte az eső, lent fetreng a porban,
S nem kerül már elő soha többé onnan.

* * *

Igy van ez, fájdalom! a kerek világon,
Üres fők pompáznak, mint pehely az ágon, —
S a világ ezeket nem győzi csodálni,
Hogy milyen magasra tudnak ezek szállni;

De ha jön a zápor, jön a próba napja,
Lakolását akkor az ilyen megkapja;
Lepotyog a földre, mint a férges alma,
S sohse támaszthja fel szája hős hatalma.

S kinek igaz kincsek vannak a lelkében,
Megvonul szerényen, csendes békességben,
S lelkének sugára épen akkor ragyog,
Mikor eljönnek a nehéz, próba napok.

S a világ, mely eddig meg se látta őket,
— Pelyhek bóditván el a hiszékeny főket —
Csak most veszi észre, a midőn elámult,
Hogy balgatag fővel silány népet bámult.

Dr. Somogyi Ignácz.

A milliomos írnok.

— Beszély. —

Irta: Tóth Albert.

(Folytatás.)

Jenő törte meg a csendet.

— De mondsza, kedvesem, miért nem montad meg nekem, hogy neked már jegyesed van?!

Oh, bocsáss meg, Jenő; de ha megtudod, hogy jegyesem van, hidegen viseltettél volna irányomban s ez fájt volna szivemnek, mert én az első pillanattól fogva szerettelek édes Jenő! . . .

— De lásd kedvesem, mégis jobb lett volna ugy; most nem jutottunk volna ide! Csak örökös szenvedés lesz már itt eztán az én életem s azért nem is maradok itt tovább. Én elmegyek!

— Nem, nem, én nem engedlek!

— Meg kell lennie kedvesem, s azért ne is vesztegesd rám szavaidat, mert én elmegyek, el kell mennem! Ha távol leszünk egymástól, az idő majd csak behegeszti talán a sziveinken ütött mély sebet!

— Oh Jenő, csak tudnád, milyen árva, elhagyatott leszek én akkor!

E pillanatban egy nyúlánk, magas, szemüveges férfi közeledett az ajtóhoz.

E férfi pedig nem volt más, mint a Melánia jegyese! . . .

Ugy látszik, be akart menni, de hallván, hogy bennt valaki nagyon is „intim" beszélget az ő Melániájával; megállt az ajtóban s hallgatózott!

Ha most belekukkanunk zsebeibe, látandunk ott az egyikben egy marék buzát, a másikban ugyanannyi repczét, a mi erősen gyanittatja velünk, hogy valami gazdag gabnakereskedőnek lészen ő gyermeke.

Sovány arczára pediglen az vagyon felirva, vagyis helyesebben rányomva, hogy ő nem egyébb, mint csak egy magasra tartott orral lépkedő „uracs".

— A te bánatod kétszeresen fáj nekem Melániám — hallá belülről a szót — de hidd el, ha naponta látnálak, annelkül, hogy szeretnünk egymást szabad lenne, még növekednének fájdalmaink. De igérem, hogy bármerre vessen is sorsom, eljövök azért még hozzád kedvesem, hogy — habár csak pár perczre is — elfeledhessem, mily boldogtalan vagyok én. S mig távol leszek tőled, erőt fog adni szenvedéseim közt a tudat, hogy van egy angyal, ki reám gondol és érettem imádkozik! Istea

tés marad: helyén való s elég sikerü is lesz, de azontúl félő, hogy a kun-szt.-mártoni nem kivánt episodnak második kiadását fogja majd eredményezhetni a „kun" földön; s lesz nemcsak tréfás ujdonsági czim, de valódi szomoru eredmény.

Van még valami, mire végül az intéző körök figyelme felhivható. Vannak Madarason földes-gazdák, kiknek beltelkén 3—4 vagy több, óriási nagyságu, évek óta berakott szalmakazlak halmozvák fel; ezekre, a mint hallom, a kirakodásra vonatkozó központi rendelet nem terjeszkedik ki; pedig az ily kazlak nagy része, koros voltuknál fogva: romlott, könnyen tüzetfogó, s a mellett a belőlük kifejlődő rosz gázok folytán még közegészségügyi szempontból sem volnának türendők, nemcsak tüzrendőri tekintetekből. Azon körülmény, hogy ily kazlak évről-évre ott meredeznek, anélkül, hogy a tulajdonos által felhasználtatnának, elég meggyőző ok magában is arra, hogy a községi belsőségeken tovább ne türessenek, hanem kirakassanak a kirakodó helyre, hol a misera plebs contribuensnek ily czélra talpalatnyi földet sem engedhetett a madarasi közbirtokosság alig dicsérhető nagylelkűsége.*)

Polyphemus.

*) Általános szempontból megjegyezzük, miszerint a városban takarmány-nemü rakományok, hol a tüzrendőri szempont és a városi csin is vezérli az előljáróságot, egyáltalán nem türetnek, hanem a város szélén egy e czélra kijelölt terület szolgál rakomány helyül, honnan kiki szükségletét beszállíthatja. Ez volna a rend. De hát mi rendről ne beszéljünk. Szerk.

A magyar nép tréfás elnevezései.

(Két közlemény.)

I.

(—r.) Keleti, fantaszta nép vagyunk, megáldva dúsgazdagon költői hajlammal, kiapadhatlan ötletekkel; s a föld bármely népével e téren is bátran kiállunk a versenyt, mint sok egyébben, sőt fölül is muljuk.

Őseinktől öröklött tulajdonságunk ez. S aki látja, nem is hiszi, hogy az az egyszerü juhász, aki nyája után mértföldekről mértföldekre furulyázva sétál, vagy hanyatthosszat fekve a százados tölgy árnya alatt, elméláz: milyen furcsa nevet tud adni pajtásának, s ha neki ugy tetszik, gazdájának is. Pedig legtöbbnyire irni olvasni sem tud az e fajta nép s oly furcsa nevet ők sehol nem hallottak, nem olvastak.

Fantáziájára élénk behatást gyakorol a dologtalan magány, s tán a kies vidék, anélkül, hogy ő észlelné vagy tudná ezt . . .

Vagy a malom alatt, (külső tanács), kovács műhelyek előtt, mi minden nem történik. Itt döntik el az ország sorsát s választják a követet és tanácsot; mert hát az ugy volt már apáink idejében s kik apáink nyomdokain haladunk, ugy van nálunk is. Falu helyen s kisebb városokban, hol ma már legtöbbnyire „Népkör"-ök, „Olvasó Egylet"-ek, „Kasinó"-k éltető szelleme fűszerezi a kedélyt s világitja meg az elmét, régente a malom állja s a kovács műhely szolgáltak ilyekül, hol nagy dolog történt, ha „kaplár sógor", aki a környezetben egyedül volt „tudós" ember, Csontos Szigfrid történetét olvasá föl vasárnap délután. És mikor ennek vége lett, jöttek az észrevételek a járó-kelőkre, nem „megszólásképe", csak ugy futtában; s ha találó volt, „rajta vesztette a Krisztus". Malom alatt „fundálták" ki, a nép között elterjedve levő, egyes hazai mondákat, a történelem hűségének némileg megfelelőleg bár, de nem a történelmi tényeket véve alapul, hanem a — fantaziát. Igy halottam beszélni azt is, hogy „Ferdinandsz király idejében Palkó bácsi ángyának az ura testvére azt álmodta, hogy a nap az égről leesett, s egy másik jött fel nap nyugatról; s lássa kendtek, csakugyan igy lett 48-ban, mert hát Kossuth olyan volt a földön, mint az égen a nap. Hej! de be is dolgozott volna a németnek, ha Görgey el nem adja a magyart! Fura világ volt az . . . " s a tömeg elgondolkodik. Igy terem a nép között a politika s mert hát „káplár sógor" 48-ban is ott volt Szolnoknál, ahol a németek „kinyomták a vizet a Zagyvából" — ráüti a pecsétet, hogy „Görgey Görgey, de hát a többi vezérek; azok meg lássa kendtek nem értettek egyet! Ez is öreg hiba volt pedig."

És a józan, becsületes ész, igy fűzi tovább a politikát, minden ujság nélkül. Ebben is páratlan a magyar nép.

De hát még tréfás elnevezéseiben! melyek hogy kitől erednek, senki sem tudja, csak mikor szájról szájra forognak, mint a népdal, akkor halljuk, mosolygunk és álmélkodunk az egyszerü ész találó megjegyzésein.

A kovács műhelyek leginkább a tréfás elnevezések szinhelyei, hol a „kocsi vasaltatás", „lópatkolás" alkalmával, vagy akkor amikor, különféle elnevezésekkel, „ragadvány" vagy „csufnevekkel" cserélik fel s örökitik meg a „maiszter" becsületes nevét, melyeknél jellemzőbbet maga Lavater sem találhatott volna ki az illetőre, kit igazi nevén alig öt-hat falubeli, mig „csufnevén" egész falu, egész környék ismer.

Igy származtak: Tökmag Kovács, (alacsony), Tánczos Kovács, Kétszer Kovács (nevéről és mesterségéről), Szoritó Kovács, Okos Kovács (mindig bölcselkedik), Heverdel Kovács, Csendes Kovács, Nekopogi Kovács, (nem igen szeret dolgozni), Barát Kovács, Nyerges Kovács, Herélő Kovács, Paraszt Kovács, (az apja paraszt volt), Lábszár Kovács, Saraglyás Kovács, Csivenivó Kovács, Ime Kovács, (minden második szava „ime"), Nincsen Kovács, (hogy semmije nincs, örökös panaszt hallatott), Alsó Kovács, Felső Kovács, (alvégi, felvégi), Szabó Kovács. Jellemzőbb, találóbb elnevezést nem volna képes kigondolni az illetőkre a világ legelső nyelvtudósa sem.

Másféle mesterek szintén nem mentek az ily elnevezések alul, melyek őket közismertté tevék.

Igy: Nyujtó Köteles, Majd-Ács (az értelmes faragót hivják igy), Éri Asztalos, (hosszu keze volt), Messze-Szabó, Templom-Szabó, (templom mellett lakik.)

A zsidót elnevezi: „Hepp-hepp"-nek, „Hetes"-nek, „Majsli"-nak, legtöbbnyire Iczik nek. De máskép is: Körte Zsidó, (az „arany körtéhez") Peczek zsidó, Veréb zsidó.

Mig a czigányok egymást elnevezik: Ártánynak, Fülesnek, Krajczárnak, Vetélinek, Vedlettnek (akit kártyán megkoppasztanak) Piróknak, Királynak, Bikabőrnek: addig a magyar nép a különféle mulatságok alkalmával elnevezi a czigányokat, Fero Jánost: Krumpli Jancsinak, Csiliga Ferenczet: Fecsónak, a zentai nagybőgőst például elnevezték Möcsösnek, a klarinétost Juhfejnek, (mikor fujta, hasonlitott a képe a juh fejéhez), egyet hivnak Tangesnek, másikat Bárónak (mindig elegánsan öltözik.) Van azután elnevezve testi hiba után is: Sánta czigány, a másik sajátsága után: Szőke czigány. (Ez a czigány szőke is, és katona volt husz évig s hat hóig, és sem bort, sem pálinkát nem iszik, sem nem dohányzik. Valóságos fehér holló.)

A német eredetü nevekből csinál magyar nevet; igy lett: Eilsan István — Elszánt István, Andreisz — Endrész, Harizán — Harsányi, Kohn zsidóból — Kun zsidó, Bauerből — Bajor zsidó, Orensteinből Uristen zsidó.

Akik valami szójárásban szenvednek, elnevezi őket akként: igy: „Nono" sógor, „Értem" sógor, „Hallom" sógor. Van kit „Mocsok Sógor"-nak hivnak, mivel igen rút arczczal bir. „Öreg Szakter". (Egy jó öreg német születésü urat neveztek igy el, ki kisegitőül magyar beszéd közben mindig „sagte er" használta).

Nemcsak az egész falu „sógor"-nak titulálja egymást, hanem „komá"-nak is, igy lett: Kis Koma, Nagy Koma, Jó Koma, Rosz Koma, Siket Koma, Bolond Koma, Okos Koma, Gazdag Koma, Szegény Koma, Hazug Koma.

Megkülönböztetésül, mivel egy városban öt'ven is van, elnevezi: Kis Nagy Imre, Nagy Kis Imre, Kis Magyar János, Nagy Magyar János. Ifjú, ifjabb — legifjabb Erdős, Öreg, öregebb — legöregebb Tóth András. (A magyaron kivül Német, Török, Horváth, Tóth nevü igen sok van; de már Dalmát, Spanyol, Angol — alig, mig Tatár (Péter) uram a jó szerencsével egy gyékényen árul nálunk. Ebből az látszik, hogy e nemzetekkel legtöbb baja volt népünknek.)

Apai foglalkozás után elnevezi a gyermekeket: Pék Miska, Rézmüves Jóska, Harangozó Tóni, Festő Imre, Biró Jancsi, Kis Kocsmáros, Nagy Kocsmáros (testvérgyermekek), Asztalos Jóska, Kőmüves Pali sat. — No azután hazánk két történelmi nagy alakját István és József főherczeg ő fenségeiket, a dicsőült nádor-apa után: Palatinus Pista, Palatinus Jóska.

(Vége köv.)

Nehány szó a nőkről.

„Hosszu haj- és rövid ész", azt tartják rólunk, nem is czáfolom meg ezen állitást, mert közmondássá vált, és a „Közmondás, igazmondás" De miért rövid a nők esze? talán azért, mert a természet velünk e tekintetben mostohán bánt? Korántsem; a mi szegény eszünk azért rövid, mert benünket oly keveset tanitanak, mert nem adnak elegendő alkalmat eszünk fejlődéséhez. Mit is tanitanak velünk? keveset, majdnem semmit. A férfi csak szánakozóan tekint ránk saját kifejlett és kimüvelt esze érzetében, de azért segédkezet vajmi ritkán nyujt eszünk kimivelésére. Mi csak irigykedve nézhetünk fel hozzá, ki gyermekségétől fogva, ifju korának majdnem befejeztéig, tanul és mindig tanul, hogy azután férfi korától fogva késő aggkoráig fáradságának dús gyümölcseit élvezhesse. Hány millió család él meg abból, még pedig jól, boldogan, megelégedetten, amit a férj és apa eszével megkeres. Egy tanult fő roppant tőke, többet ér mint Rothschild milliói Rothschild ész és önmegtartóztatás nélkül. És mi nők, meddig tanulunk mi? legfőlebb tizenhat éves korunkig, meddig tanulunk mi? legfőlebb tizenhat éves korunkig, midőn aztán az ugy nevezett világba lépés nagy mozzanatja áll be, azon időben, midőn az értelem még csak fejlődni kezd, midőn az ifju lányka az eléje adott könyvek tartalmát, érteni kezdi, midőn a tanulás nem többé csak engedelmesség kifolyása, hanem hajlammá válnék. — Hanem persze midőn a világba lép, értelmének hasznát alig veheti; mert az ifju urak és idősebb társnők a müveltségről, lelki nemes tulajdonságokról s több e féléről, de hogy beszélnek vele, hiszen ez modorosság, kész nevetséges volna, mikor van elég, sokkal érdekesebb tárgy, miről társaloghatunk p. a pipere, sat. udvarlóink, kiktől bókokat mondatunk magunknak, rendesen elég üresek, de mi mégis önelégülten hallgatjuk áradozásaikat. Szellemi vagy szivbeli jó tulajdonságainkat illették-e azok? korántsem, talán külsőnket, mi nem a mi érdemünk, vagy csipős megjegyzést tesznek valamely kevésbbé szép társnőnk rovására, a mi meg épen nem mutat jó izlésre. Külsőség, üresség közt folyik egy fiatal lányka élete, senki sem figyelmezteti, hogy jó volna még ezt, vagy amazt tanulnia, senki sem ád kezébe oly könyvet, mely szivét és elméjét egyaránt gyönyörködtetné és müvelné. Nem olvas, kivéve néhány izetlen regényt, az ész csak szünyad, s alig tudja, hogy létezik. Pedig az ész kincs, a tudás hatalom.

Azonban a nő, ne legyen tudós, hanem munkás és értelmes. Igen, legyünk munkásak és értelemmel munkások. Nem azt állitom, hogy a nő hagyja abba addigi munka körét és versenyezzen a férfiakkal. Hanem azt kérem: tanitsanak velünk többet, és alaposabbat, mint eddig elé, mert képesek vagyunk azt elsajátitani, a mi fogékkany lelkünkkel, a mi mélyen érző szivünkkel, türelmünkkel és szivós természetünkkel. Hány nő van azonban, kit környezete és a világ müveltnek tart és ki ez epithetont bizonyos tekintetben meg is érdemli. Lelkesül minden szép és nemesért, tud érezni, hatni, soha müveletlen szót nem hallat, erényben, erkölcsben egyaránt kitünő, de ha véletlenül levelet kell irnia, ugy abban nincs se helyesirás, se nyelvezet, se irály. Őt kell-e ezért okolni? Egy általán nem. — A hitrege szerint, Minerva teljes fegyverzetben ugrott ki Jupiter agyából. Minerva istenasszony volt és a bölcseség lánya, megtehette. De velünk, szegény halandó lányokkal, saját kárunkra, szintén ugy bánnak, mintha valamennyien Minervák volnánk, mintha mindannyian felfegyverezve jöttünk volna a világra.

B—gh I—a.

(Vége köv.)

Aratás.

I.

Az aratás tartama alatt, fővárosi közlönyeink nyomán, állandó rovatot nyitunk e czim alatt, hogy közönségünk némileg tájékozva legyen az ország aratási viszonyairól. Közleményeink rövidek ugyan egyes megyékre vonatkozva, de főbb vonalaiban igy is tájékozzák azokat, kiknek nincs alkalmuk és idejük az aratási viszonyokat más lapokból betekinteni.

Jásznagykun-Szolnokmegyében. Felső-tiszai járásban: A rozsda sok kárt okozott buzában és rozsban; tavasziak gyengék, csak helylyel-közzel türhetők, kukoricza szép, de nélkülözi az esőt, mely fölüditené. Jászsági alsó-járásban: a buza jónak mutatkozik; repcze nem fizet oly jól, mint korábban hittük; árpa kevéssé, a zab meglehetősen sikerült; szőllő jó. Tiszai közép járás: A buza jó-közép; repcze jó; árpa és zab közép; gyümölcs elegendő mutatkozik. Alsó-tiszai járás: A buzák itt-ott szorultak; rozs jó; árpa meglehetős; repcze középszerüen fizet; kukoricza és szőllő türhető. — Pest-Pilis-Solt-Kiskunmegyében: A buza jó, rozs kitünő, árpa és zab, tengeri jó; kapás növény szintén jó, gyümölcs közép; de már a kiskun-felső-járásban a rozs és árpa silány, széna van, de rosz, a szőllőt a szelek megrongálták. — Hevesmegyében: Az üszög és rozsda miatt alig fél termés, repcze és árpa is silány, zab, kapás növény, széna jó. Szőllő és gyümölcs szépen van. Felső-tarnai járásban: buza közép, itt-ott igen jó, ugy a szőllő és gyümölcs is. Árpa, zab, jó. Alsó-tarnai járásban: a buza és rozs, árpa, zab jó termést igérnek, a kapás növények is szépek. — Biharmegyében: a buzák üszögösek itt-ott, de általán véve szépek; a tavasziakat az eső rongálta, széna gazdag, a tengeri is jó; repcze jó szemü, szőllő és gyümölcs bőven mutatkozik. Buzából és rozsból jó-közép termés várható. — Szatmármegyében a buzák gazosak, zab közép, széna jó. — Zalamegyében az idei aratási kilátások nem mutatkoznak oly jóknak, mint reméltek. A Buza üszögös és razsdás; a rozs jó-közép, árpa középen alóli, a zab pedig silány, valamint a lóhere és luczerna is; ellenben a szőllő gazdag termést igér. Kukoricza csupán a csáktornyai járásban biztat jó terméssel. — Fehérmegyében: a buza és rozs közép termést, az árpa ezen alólit igér. A korai zab jó, a kései silány. Kapás növények fejlődésben visszamaradtak. Szőllő: gyenge-közép. A váli járásban jó széna termés van. — Baranyamegyében: A gabnanemüek jó termést adnak, az árpa kivételével, mit itt-ott a üszög bántott. Helyenkint a rozsda is sok kárt okozott. Kapás növények, rétek és mesterséges

veled! — szóllt Jenő, majd egy forró csók csattanásn hallatszik ki és elrohant a szobából.

A mint kivül az ajtóban a Melánia jegyese Jenő „Isten veled!" szavát és ennek az ajtó felé közeledő lépteit hallotta: gyorsan elugrott onnét egy oszlop mögé, hogy észre ne vétessék. S midőn Jenőt szobájába látta elrohanni; benyitott a kedvese után kiáltozó Melaniához.

Melánia láthatólag megrettent!

— Kisasszony! — kezdé a szót, alig birva dühével — Ön engem rá akar, szedni! Ön titokban szeretőt tart!

— Uram! Én tisztességes viszonyban vagyok vele! — kiáltá sértődve a szegény leány.

— Kivülem senkivel sem lehet a kisasszony tisztességes viszonyban. Én jegyese vagyok önnek! De reteggjen a gaz csábító! szóllt és tajtékzó dühvel távozott egyenest a Jenő szobájába.

Jenő meglepetve tekinte rá és nem tudta felfogni, mi jogon tör ez — előtte ismeretlen — az ő szobáiba?!

Azonnal megmagyaraztatott neki!

— Én — kiáltá remegve dühtől — Ludvégi Ádám s a Melánia kisasszony jegyese vagyok!

— Van szerencsém! Az én nevem Pár —

— Az ön neve egy sehonnai, egy aljas tolakodó, egy —

— De uram! Megőrült ön, hogy ilyeneket beszél?!

— Nem őrültem meg, és most is azt mondom, hogy ön egy hitvány, ravasz nő-csabító!

— Esküszöm, az nem vagyok! kiáltá Jenő, vérig sértődve szivében.

— Avagy hát ki merte megcsókolni Melániámat?! Ön tette azt, ön egy szemtelen, nyomorult gazember!

— Ne tovább! kiáltá Jenő, kezeit öntudatlanul ökölre szoritva. Vagy ön, vagy én, de egyikünknek hallnia kell!

— A választást önre bizom!

— Pisztoly húsz lépésről. Holnap hét órakor a „Szomoru-fás"-ban találkozunk!

— Örvendeni fogok! gunyolódik Ludvégi s távozott.

Később Jenő is elment hazulról. Segédeket keresett.

(Vége köv.)

kaszálók gazdag termést adnak. Kukoricza és burgonya jó, szőllő gyenge termést igér. — Somogymegyében A buza üszögös, de szemre azért jó, árpa kielégitő, néhol silány, a zab igen szép s a kapás növenyek jó termést igérnek, a szőllő is gazdagon mutatkozik, — széna termés kedvező. — Tolnamegyében: Buza közép, rozs és őszi repcze jó; tavaszi árpa gyenge közép, de a zab jó. A rozs itt-ott nem teljes kalászú, a takarmány sok és kitünő.

(Folyt. köv.)

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI ÜGYEK.

— *Beküldetett.* A megye anyagi pártfogása alatt álló Bossányi Gabrielle-féle, nyilvánossági joggal felruházott nöneveldében a zárvizsgálatok Bardossy Gyula kir. tanfelügyelő elnöklete alatt e hó 8. és 9-ikén, a szülők és több érdeklődek jelenléttében kiváló ünnepélyességgel megtartattak. A népoktatási törvényben előszabott tantárgyak mindegyikéből bátor feleleteket adtak a növendékek. A tulajdonosné s tanári kar dicséretére legyen mondva, ezen tanintézet fényesen bebizonyitotta, hogy a közönség várakozásának a legszebben megfelelt, ugy annyira, hogy az egyes tantárgyakban különbséget alig lehet tenni, mert valamennyiből a legszebb siker produkáltatott. A rendes tantárgyakbóli vizsgák után, a délutáni órákban zongora, ének, szavallatból tartott zárünnepély is fényesen sikerült. Nagy tetszésnek örvendettek a vizsga tartama alatt kiállitott rajzok és kézi munkák, mely utóbbiaknál kiválképen ismételten azon kedves meggyőződést szereztük magunknak, hogy a tulajdonosné egy leány tanintézethez illőleg, azok gyakorlati oktatására kitünő gondot fordit. Ajánljuk is azért ez intézetet a közönség figyelmébe. (Amint értesülve vagyunk, a növendékek felvétele a jövő tanévre f. évi szeptember 1-én, az oktatás pedig 5 én kezdődik. Szerk.)

— *A karczagi* 4. oszt. ref. gymnasium értesitője beküldetett szerkesztőségünkhöz, Kovács Imre igazgató tanár szerkesztésével. Az értesitő szerint ez intézetnek 63 tanulója volt.

— *A tudomány- es müegyetemi olvasókör* évkönyve (9-ik évfolyam) beküldetett szerkesztüségünkhöz, melyben az elnöki jelentés, Holló Lajos elnök fényes tehetségre utaló tollából, méltán közfigyelem tárgya lehet s mint ilyen, méltó arra, hogy az olvasókör tagjai az abban foglaltakat szivökre vegyék. Pénz felesleg: 612 frt 14 krja van a körnek, melynek tiszteletbeli tagjai Kossuth Lajos, Jókai Mór és Arany János, az alapitó tagokon kivül összesen 629 rendes tagja van.

— *A t. cz. szülék es gyámokhoz* a budapesti állami középipartanoda igazgatóságától. Azon szülék és gyámok — a kik gyermekeiket a jövő tanévre az állami középipartanodába felvetetni kivánják — felkéretnek, hogy őket saját érdekökben a két havi nyári szünidő alatt gyakorlati ügyesség szerezhetése végett műhelyekben helyezzék el; mert ezután a szabályozatok értelmében a felvételnél a gyakorlati előképzés is mind szigorubban kivántatik.

Helyi hirek.

— *A „Jász-Nagykun-Szolnokmegyei* közs. tanitótestület" 1881. évi julius hó 20-án, délelőtt a „Szolnoki Ipartársulat" helyiségében rendkivüli közgyülést tartott azon czélból, hogy a f. évi augusztus hó 12-én a fővárosban tartandó országos tanitó-gyülésre küldendő képviselőt megválaszsza. Jelen volt Bárdossy Gyula kir. tanfelügyelő s egyleti elnök elnöklete alatt Szolnokról: 13, Kun-Szt.-Mártonból: 3, Czibakházáról: 2, T.-Földvárról: 4 és N.-Körüből 1, összesen 24 tanitó. — A megejtett titkos szavazás utján az országos tanitógyülésre küldendő képviselőnek szótöbbséggel első izben Ujházy László, szolnoki közs. igazgató tanitó választatott, ki azonban e megbizást családi körülmények miatt el nem fogadta s igy a másodizben megejtett titkos szavazás utján Veress János kunszentmártoni közs. igazgató tanitó választatott meg. — A megválasztott képviselő és a kir. tanfelügyelő élénk éltetésével a gyülés délelőtt 11 óra után feloszlott. Délután pedig rögtönzött összejövetel volt a „Kis liget" kert helyiségében, a hol a vidéki és helybeli tanitók a városunkban időzött szabadkai tamburza zenekar villanyozó zenéje és éneke mellett esti 9 óráig a legkedélyesebben mulatott. Lelkes felköszöntőkben természetesen nem volt hiány.

— *A körünkben működő* szintársulat pártolása érdekében, Sipos Orban alispán, mint a szinpártoló egyesület elnöke s Kerekes Géza, mint ez egylet jegyzője, „Szolnok város müvelt közönségéhez" felhivást bocsájtottak ki, melyből szerkesztőségünkhöz is jutott harmadik kézből egy példány, s ezzel — punktum.

— *A szolnoki kir. járásbiróságnál,* Paczolay segéd telekkönyvvezető áthelyeztetésével s Kulcsár Sándor athelyezett s. tkvezető lemondásával megürült segédtelekkönyvvezetői állomásra az igazságügyminister pályázatot hirdetett, mely a hivatalos lapban már közzé is tétetett s a pályázati kérvények ugyancsak egymás után nyujtatnak be, — azonban a pályázatra bocsájtott segélydijjas joggyakornoki állomásért senki sem pályázott. Ez is ritkaság.

— *Ugyancsak e kir. biróságnál* Csefalvay Rezső és Stratimirovits Tódor albiró urak szabadságidejüket élvezik, előbbi Koritnyiczán, utóbbi pedig a Margitszigeten.

— *Gyásshir.* Magyar Pál ur, a hevcs-külső-szolnok megyei takarékpénztárnak tizennégy éven át pénztárnoka, ki ez évi márcziusban lépett nyugalomba, évekkel ezelőtt pedig a megyének egyik buzgó szolgabirájaként működött egyén, ki köztiszteletnek örvendett, e hó 17-én elhunyt. Temetése nagy részvét mellett e hó 18-án ment végbe. Áldás emlékén!

— *Verseny uszás.* Szolnokon is rendeznek uszó hölgyeink az idén egy verseny-uszást, melynek távja az uszodától lefelé odáig van kijelölve, ahol a Tisza az ujvárosnál megkanyarodik.

— *Villany-világitás Szolnokon.* Mostanság minden valamire való város villanyvilágitásra törekszik, miért maradna hátra Szolnok is. A jó Isten városunknak is pártját fogta s tegnapelőtt este rövid ideig tartó villanyvilágitást rendezett fellegeiben városunk korom sötét utczái számára. Valóban nevetséges, hogy mikor hold világ van, akkor folgyujtják azt a nehány szentjános bogarat, melyeket utczai lámpáknak csufolnak, ellenben akkor, midőn azt a szükség, a vaksötét követeli, egyetlen lámpafényt sem láthatni, mint valami tanyafészekben. Bizony több gondot fordithatnának erre is gondos város atyáink. Lám Jászberény ugy világit, mint a pinty, igaz, hogy ez is csak hold világos estéken.

— *Rendkivüli forróság* alatt éltünk nehány napig, elannyira, hogy szinte bele betegedtek sokan. Julius 22-én este azonban szép borulatok mutatkoztak s csakugyan este esni kezdett határunkban s ugy látszott, másfelé is, és egész éjjel szép, lángy eső áztatta földeinket. A szőlőre kukoricza-dohányra s kapás növényekre soha jobbkor az áldás nem jöhetett volna.

— *A Scheftsik kert mögötti* ugynevezett „Büdös Köz" árkán nagyban folynak a munkálatok. Köburkolattal fedik be e ronda árkot, s tetején fabódékat épittet a város a husvágók, pecsenyesütők és ételes kofák részére, melyek nekik évi bérfizetés mellett engedtetnek át. Tekintve azt, hogy a beburkolt árokban a viznek gyors lefolyásáról gondoskodva van, eddigi piaczunk diszesebb is, tágasabb is lesz, e nyert térrel s a mi fődolog: a város némi jövedelmi forrást nyer az által és az egészségre oly káros kigőzölgésü köz is megszünik ilyen lenni. Pár hét alatt készen lesznek a burkolaton a fabódék is.

Rendőri hirek.

— *A szikvizgyárost,* ki gescheftje virágzásától elragadtatva, annyira megfeledkezett első és legszentebb kötelességéről t. i. arról, hogy a közönség jó szikvizet élvezhessen, miszerint ugy elhanyagolta a gyár szerkezetét, hogy abban réz rozsda (grünspan) képződött, mi által a közegészség tényleg veszélyeztetve volt, főkapitányságunk — igen helyesen — 50 frt pénzbirságra itélte.

— *Malacz-kupeczek.* Folyó hó 20-án két ember mint egy 40—50 darab malaczot hajtott be a heti vásárra eladni. Vevők csakhamar jelentkeztek, s az eladók a szép süldők párját 6 frtjával megeresztették. Nosza sietett mindenki, a kinek csak szüksége volt reá, az olcsó malaczokból vásárolni, azonban egy gazdának feltünt a süldők szerfeletti olcsósága s a városházánál jelentést tett. A városi rendőr azonnal a helyszinére sietett, de mily nagy volt meglepetése, midőn észrevette, hogy az ő és a vele levő városi cselédek szeme láttára a két malaczot áruló atyafi futásnak eredt. Nosza rajta, üzőbe vették őket, de a sok lárma, hajsza és lövöldözés eredménye meg csak az lett, hogy a két meglutamodott disznókupecz egyike a réten egy lóra felkapott s T.-Püspöki-felé elmenekült, a másiknak pedig a szőllőkben nyomát vesztették. Hanem aztán a piaczon cserben hagyott malaczokat a városházához behajtották, hol azokat gazdájuk megtalálhatja. Ugy mondják, hogy a megugrott tolvajok egyikében a rendőr egy T.-Püspöki gyanus egyéniséget ismert volna fel. Majd elválik, ha kézre kerül. Igy irják ezt nekünk T.-Szentmiklósról.

— *Kiss Ferencz* puskamives segéde, Berczi nevü ujfalubeli korcsmárostól ágynemüeket és evőeszközöket tolvajolt el a napokban. A kapitányság átadta a fenyitő bíróságnak.

— *A karczagi főkapitány* tegnap előtt sürgönyileg kereste meg főkapitányi hivatalunkat, hogy olt valami Stern nevü utazó-ügynök a vendégfogadóban adósságot csinált és megszökött s utját Szolnok felé vette. Mielőtt azonban ide ért volna, Kisujszálláson a vasuti indóháznál egy hitsorsosától pénzárczát lopott, melyben 130 frt készpénz és 3 drb. forgatható váltó volt. Kisujszállásról Szolnokba jött a műutazó, s a „Magyar király"-ba szállt, honnan — mielőtt a karczagi sürgöny megérkezett — 8 frt adósság hátrahagyásával megszökött s most bottal üthetni a nyomát.

— *Egy szücs inas* a lefolyt hét első napján munkát vitt haza valahová, hol 6 kr. borravalót kapott; de nem bort vett rajta, hanem pálinkát, melytől megrészegedett s mivel igen meleg napok jártak, nem csoda, ha neki még melegebbje lett a pálinkától. Lement tehát a lápokra, hogy majd megfürdik, de feje belerántotta a Tiszába, honnan sikerült mégis kimenteni.

— *Tokorón* az elmult szerdán éjjel, Deutsch birtokán, egy hodály lángba borult. A tüz ugy bevilágitott, miszerint azt hitték sokan, hogy a város szélén van a tüz. A katonák is e hiedelemben voltak s azért doboltak ekkor. A tüz ismeretlen okból származott.

— *A piacz biró* érdemes személyét érdemes titulájával megköveljük szépen, hogy argus szemeit vesse néha a zöldséges piaczra is, hol minden szerdán, midőn estefelé a vidéki zöldséges kocsik kieresztenek, a legnagyobb rendetlenség és visszaélés uralg. Azt hisszük, főkapitányságunk e közlemény után tudni fogja további teendőjét a piaczbiróval szemben, s délután 3 órára — a jelzett napon — oda rendeli biró uramat.

— *Negyvenöt rendőrre* van szüksége a fővárosban Thaisz Elek főkapitánynak, ki e végből felhivja a folyamodni kivánókat, miszerint előjegyeztetés és a felvételi kellékek megbirálása végett f. hó 26., 27., 28., 29. és 30-án d. e. 9 órától 1-ig a főkapitányi hivatal felügyelő tiszti szobájában jelentkezzenek. Felvételi kellékek: Magyar állam polgárság; 20—40 év közötti életkor; jó egészség, erős testalkat, megfelelő külső és ügyes magatartás. Feddhetlen mult. Tökéletes birása a magyar nyelvnek szóban, irásban, hogy irásbeli jelentéseket fogalmazni képes legyen az illető. Mint halljuk, Szolnokról is öten jelentkeznek.

Megyei hirek.

— *Bizonyos megyebeli lapok* ujdonságokat lopnak át lapunkból, s igy ékeskednek velök, ugy is közlik, mintha az nekik eredeti hirük volna, nemhogy a forrást megneveznék, mint más lap ujdonságának átvételével teszik. Halják kérem, ez nem tartozik a hirlapirói becsület keretébe, s ha még egyszer tapasztaljuk ez eljárást, a közönségnek bemutatjuk e lapokat, melyek nem eredeti közleményekkel „traktálják" öt drága pénzeért.

— *Veress Károly* barátunkat, mint karczagi kir. alügyészt, ő felsége a karczagi kir. törvényszékhez biróvá nevezte ki. Őszinte szivvel gratulálunk a megérdemlett, legmagasabb kinevezéshez!

— *Halálozás.* Szilágyi Antal jászkiséri ref. lelkész, f. hó 2. jobblétre szenderült. Nyugodjék békében!

— *A karczagi könyvnyomdász* Spitzer S. ur, belügyminiszteri engedélylyel ugy saját, mint családja vezeték nevét Spitzerről „Sződ i"-re változtatta át.

— *A rákos-ujszászi vasutvonal,* melyet a jászberényiek maguktól eldobtak, közigazgatási bejárására vonatkozólag a fővárosi tanács a miniszterium kivánalmaihoz hozzájárult, azonban a közgyülésnek e hó 27-re javasolja, hogy a vonal kitüzését illetőleg tartsa fen azon jogokat, melyekkel a hatóságot az 1870. és 1872. XXXVI. t. cz. felruházzák.

— *Jászberényben* az idei Anna-bál a Bathó-kertben igen fényesnek igérkezik. Mint értesitenek bennünket, jelen lesz e bálon a város uj képviselője gr. Apponyi is.

— *Jászberényi r. levelezőnk* irja nekünk: Noha közvetlenül nem minket érdekel, mégis közbeszéd tárgyát képezi nálunk a jászapáthi plebános választás, már csak azért is, mert az itteni adminisztrátor, a jeles tehetségü és szép lelkü Terstyánszky Dezső ur, és az itteni főgym. igazgatója Lippay Lajos ur is combinatióba hozattak Jászapáthin, hol a candidatio ügyében julius 24. tartatik gyülés, és mert igen fájdalmasan esnék a jászberényieknek, ha főleg a mindenki által tisztelt és szeretett Terstyánszky Dezső urat elveszitenék. Tekintve azonban, hogy Terstyánszky urnak sem lehet más czélja egyelőre, mint az, hogy önálló plebános legyen, mi nagy nyereségnek tartanók az apátiakra nézve, ha szerencsés választásuk e derek papra esnék, ki szivre-lélekre s tudományos készültségére nézve is oly igen kimagaslik, és aki valódi lelki atyja az ő hiveinek. (Ismerve Terstyánszky Dezső ur lelkületét, tündöklő becsületességét s pályáján tanusitott fáradhatlan szorgalmát és magas (müveltségét, a lelkes apáthiak az ő személyében igen jól választanának. Szerk.)

Irodalom.

— *„Nana leánya"* az ujabb franczia regény irodalom terméke, megjelent magyar forditásban is. — A kiadók, Mach H. és társa Budapesten IV. sebestyén 6. sz. Egy füzet ára 30 kr bérmentes postai küldéssel pedig 35 kr. Az egész mű 15 füzetre fog terjedni. Ajánljuk ezen müvet mindazok figyelmébe, a kik a csiklandós olvasmányoknak barátai.

Különféle.

— *Gőztéglagyár* fog felállittatni gr. Lónyai Menyhért szentlőrinczi birtokán, mely czélból Lónyai már meg is hitta Bécsből az ismert vállalkozót és speczialis technikust Wojaczek J. H-t. kinek neve hazánkban nem ismeretlen, és kinek Félegyházán, N.-Kőrösön, Czegléden körkemenczéi szintén épülő félben vannak s nagy részben már be is fejezvék.

— *Garay ünnep.* Szegzárdon a „Garay"-szobor bizottság", a szegzárdi dalárda" és a „szegzárdi önkénytes tornász- és tüzoltó-egylet" szeptember 4-én a Garay szülőházába illesztendő emléktábla leleplezési illetve zászlószentelési együttes ünnepet rendez.

— *A fővárosi árverési hyénák* ellen, kik egy átkos bünbandát képezve, évek óta azon szerencsétlenek vagyonából élődnek és gazdagodnak, kiknek ingóságai árverezetnek, egy pár lelkes ügyvéd támogatása mellett irtó háborut inditottak s igy remélhető, hogy társadalmunk ezen valódi rákfenéje elevenig kivágatik.

— *Franczia országban,* mint a franczia akademiában legközelebb Renon beszélte, soha nem volt még oly meleg, mint az idén, mit hiteles följegyzésekkel igazolt. 1704. aug. 7-én 40 fok hőség volt ugyan, de az idén volt 45—50 fok is.

— *Állami zálogházakat* állit föl a kormány a vidéken is. Egyelőre zálogházak felállitására Szeged, Kolozsvár vannak kiszemelve. Elég baj ez a magyar embernek.

— *Kossuth Lajos,* hazánk nagy fiának nevenapjára Szily Ilonka kisasszony, Szily József fővárosi háztulajdonos leánya, pompás asztalteritőt készitett.

— *Ujbankjegyek.* Legközelebb 100 frtos bankjegyek fognak kibocsájtatni s ugyanekkor uj öt frtosak is hozatnak forgalomba. Az ujbankjegyek német és magyar szöveggel láttatnak el.

Tekintetes Szerkesztő ur!*)

Ez év május havában buza és repcze vetésemet a trieszti általános biztositó társaság (Assicurazioni Generali) itteni képviselőjénél, Gróf Lajos postamester urnál biztositottam. A midőn a jég által veteséimben érzékeny károkat szenvedtem, a nevezett társulat Szolnokon, Erdensohn M. A urnál levő ügynöksége káraim megtéritésére nézve — mondhatom, minden reményemen felül, a legtisztességesebben elégitett ki, miért is, midőn egyrészt a trieszti általános biztositó társaságnak (Assicurazioni Generali) s annak itteni ügybuzgó képviselőjének legmelegebb hálaelismerésemet nyilvánitanam, másrészt nem mulaszthatom el a biztositani szándékozó gazdaközönség figyelmét ezen valóban kitünő, szolid társaságra felhivni.

Kun-Szt.-Márton, 1881. julius 15-én.

Várady Ferencz,
földbirtokos.

*) E közleményért nem felelős a Szerk.

Szolnoki piaczi árak.

Buza legjobb 100 kiló 12.—, közép 12.50, silány 12.—. Kétszeres legjobb 10.—, közép 9.80, silány 9.50. — Rozs legjobb 10.—, közép 9.50, silány 9.—. — Árpa legjobb 7.—, közép 6.50, silány 6.—. — Zab legjobb 6.50, közép 6.20, silány 6.—. — Köles 7.—. Kukoricza 6.50. — Burgonya kilója 4.—. — Szinliszt 100 kiló 22.—. — Zsemle liszt 21.—. — Kenyér 100 kiló 10.—. — Dercze 100 kiló 4.80. — Széna 4.50. — Borsó 100 kiló 16.—. — Lencse 100 kiló 14.—. — Bab 12.—. — Köles kása 10.—. Hajdina —.—. — Buzadara 100 kiló 24.—. — Árpa kása 100 kiló 14.—. — Bor új 1 hectoliter 24 kr., ó bor 30. — Ser 1 hectoliter 22. — Pálinka 1 liter 36. — Bükkfa öle 14.—. — Cserfa 12.— — Tölgy 10.— — Fenyő köbméter 6.—. — Gyertya öntött, kilója 70 kr. — Közönséges gyertya 60 kr. — Szappan 38 kr. — Marhahus 52 kr. — Juhús 48 kr. — Sertés hus 52 kr. — Szalonna 70 kr. — Disznó-zsir 80 kr. — Marha-zsir 40 kr. — Repcze-olaj 40 kr. — Len-olaj 46 kr. Napszám: férfi, ellátással 50 kr., ellátás nélkül 70 kr. — Nő, ellátással 30 kr., ellátás nélkül 40 kr. — Gyermek, ellátással 20 kr., ellátás nélkül 30 kr.

Vasuti menetrend.

Indulás Szolnokból

Budapestre (Czegléd felé):
4 óra 54 p. éjjel gyorsvonat.
4 óra 23 p. d. u. személyvonat.
3 óra 27 p. hajn. vegyesvonat.
7 óra 09 p. este tehervonat.

Hatvan felé:
5 óra 8 perc: éjjel, 5 óra 7 percz d. u.

Arad-Temesvár felé:
10 óra 57 p. d. e., 10 óra 49 p. éjjel.

Püspökladány-Debreczen felé:
1 óra 10 p. d. e., 10 óra 21 p. éjjel, — 12 óra 18 p. éjjel (gyv.)

Érkezés Szolnokba:

Budapest-Czegléd felől:
10 óra 05 percz d. e., 10 óra 15 p. éjjel, 12 óra 13 p. éjjel (gyorsv.
Hatvan felől: 10 óra 38 p. d. e. 11 óra 48 p. éjjel.
Arad-Temesvár felől: 4 ó. 45 d. u. 3 ó. 47 p. hajn.
Püspökladány-Debreczen felől: 4 ó. 23. p. d. u. 4 óra 54 p. hajn.

Felelős szerkesztő: **Pásztor Ferencz.**

Hirdetmények.

Mező-Tur város közbirtokossága részéről ezennel közzététetik, hogy **f. évi september 29-től kezdve** az **italmèrési jog három egymàsután következő évre egy vendèglő ès két külön korcsma helyiségekkel** haszonbérbe fog adatni.

Felhivatnak mindazon vállalkozòk, kik árverelni òhajtanak, hogy **f. évi augustus hó 7-èn d. e. 9 òrakor** a város háza tanács termében, a hol a haszonbèri árverés tartatni fog — személyesen vagy törvényes megbizottjaik által megjelenni sziveskedjenek.

Az árverési feltételek addig is a főjegyzői hivatalba a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Ugyanez alkalommal a birtokosság tulajdonához tartozò és a piacz-téren levő **5 bolt helyiség is három évre haszonbérbe adatik.**

BOLVÁRY ANTAL
polgármester birtokossági elnök.

3—2

KOTZÓ PÁL

Budapest, Üllői-ut 18. sz.

Ajánlja a május hó 2-án Adám tartott ekeverseny **az első díjjal: arany éremmel a második díjjal: ezüst éremmel** kitüntetett szabadalmazott **kettős és hármas ekéit**

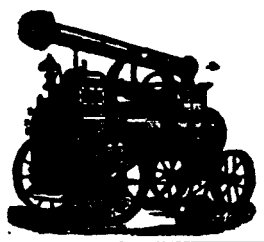

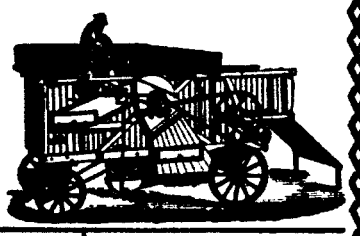

továbbá: **gőzcséplőgépeit** fa-, szén- és szalmafütéshez **gőzmozgonyait** szalmatisztitó készülékkel,

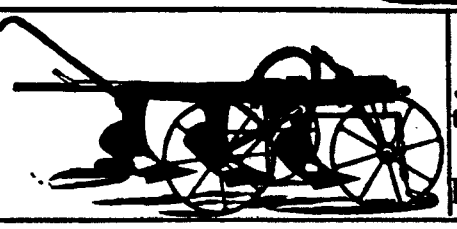

továbbá: **járgánycséplőgépeit** tisztitó szerkezettel vagy anélkül **rostákat, trióröket stb.**

a gabonát piaczképesen adják zsákokba.

Árjegyzékek bérmentve.

10-5

Árverési hirdetés.

A pusztapói közbirtokosság tulajdonát képező ugynevezett **becsali csárda,** a hozzátartozó melléképületekkel italmérési joggal s 40 hold — 1200 □ ölével számitott — szántóföldel együtt folyó évi Szent-Mihály napjától **három évre** folyó évi **augusztus 14-én** nevezett csárda helyiségében tartandó nyilvános árverésen **haszonbérbe ki fog adatni.** Az árverési feltételek a csárda helyiségében megtekinthetők.

Maradok tisztelettel
6—5. ***HABINAY SÁNDOR.***

Haszonbérleti hirdetés.

Kenderes adóközséghez tartozó, **Korisánszky Gábor és Gyula** kiskoruak tulajdonát képező **P.-Kakat** kettősi 175 holdból álló birtokrész ***három*** vagy ***hat*** évre f. évi september 29-én haszonbérbe kivehető. A föltételek iránt ngos **Magyary Kössa Lajos** urnál, szóval, Tisza-Roff, és alólirtnál levél utján is értekezhetni.

Koritsánszky Lajos,
mint a kiskoruak törv. gyámja
B.-Csabán.

3—3

2754.
k. i. 1881. sz.

Hirdetmény.

Mezőtúr város javadalmát képező ***Berettyó-hid-vám*** — országos és heti vásárokbani ***helypénzszedési jog*** f. évi szeptember 1-től 1884. évi szeptember 1-ig terjedő ***három évre,*** Mezőtúr város tanácstermében ***f. évi augustus hó 12. napján, délelőtti 9 órakor*** tartandó árverésen bérbe fognak adatni; a bérleti feltételek addig is ugyan ott megtekinthetők.

Mezőtúr 1881. julius 19.

Bolváry Antal,
polgármester.

2—1

Szolnokon, 1881 Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában.

V. évfolyam 31—240. Szolnok, 1881. julius 31-én.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél „ . . 2 „ 50 kr.
Negyed „ . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkint egyszer
vasárnap
s a vidéki példányok is ugyanakkor postára adatnak.
Szerkesztőség: Szolnok, buza tér 1396. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közlemények kivül az előfizetési pénzek s minden egyéb díjak is küldendők.
Ide küldendők a postai felszólamlások is (reclamatio.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek Szolnokon: a szerkesztőségnél, buzapiacz, 1396. sz. alatt s ugyanitt Pásztor Ferencz köz- és váltó-ügyvéd irodájában; Makray László ur üzletében; minden fővárosi hirdetési irodában és bármely kir. postahivatalnál.
Kéziratok
csak ismert kezektől fogadtatnak el s azok vissza nem adatnak.

Hirdetési díjak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer „ — — — — — — 16 „
3-szor „ — — — — — — 12 „

Hirdetések
csak előleges díjazás mellett közöltetnek.
Nyilttéri közleményeknek minden centimeternyi magasságu, három hasábos szeletnyi tere 75 krjával számittatik s ugy a hirdetmények, mint a nyilttéri közlemények beküldőit a kifizetésért feltétlen kötelezettség terheli
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Beteljesedett.

(—r.) Amit hetek óta lesett-várt a megye közönsége s a mitől hetek óta félt: beteljesedett.

Gróf Batthyány József, megyénk főispáni állásától megválik s visszavonul dús uradalmaira.

Csupán ennyi az egész s mégis elegendő arra, hogy e lépés megyénk életének forduló pontját képezze.

Lapunk f. hó 17. számában az ő nemes tulajdonairól megemlékezve, közlött czikkünk most már előhangjaként tekintendő azon fenkölt lelkü nyilatkozatnak, melyet a gróf-főispán julius hó 17-én tőn a fáklyásmenet alkalmával.

Szolnok város lelkes közönsége, a hir előzte veszteség érzetében, miszerint a megye főispánja állásától önakaratából visszalép, megrezzent s elhatározta egy értekezleten fáklyásmenetet rendezni a főispán ur tiszteletére, mely tántorithatlan ragaszkodásunk jelképe is legyen. Megindult az impozáns menet julius 17-én, esti 9 órakor, a megye székháza felé, élére állitva a város polgármesterét, aki lelkes szónoklattal kérte e város és megye nevében is, hogy ne hagyjon el benünket, ne hagyja el e megyét, melynek élet-fája oly szépen kezdett virulni az ő kormánya alatt.

Főispán ur látta az elfogultságot, megérté az egetverdeső éljenzésekből a ragaszkodást, de határozott akaratát ez sem változtatta meg.

Nagy lelkek sajátsága, hogy szándékukat semmi erő meg nem változtathatja. Gróf Batthyány is lelkes szavakban adott e szándékának kifejezést, s a polgármester ur meleg beszédére fenkölt lélekkel, lelkes szavakkal válaszolta, miszerint azon szándékkal és erős akarattal jött ide e megyébe, Magyarország e legszebb gyöngyébe, hogy itt mint első hivatalnok: első munkás is legyen; de azt tapasztaltam — ugymond — miszerint méltóságos főispán vagyok és lehetek, de e megyének első munkása nem lehetek!"

Ime a szavak, melyek bizonyságot tesznek a gróf lelki önállóságáról és erős elhatározásáról s habár ujból kérte a polgármester ur szándékának megváltoztatására, azzal felelt a főispán ur, miszerint mig Batthyány élni fog, kérni fogja a magyarok istenét, hogy e megyét és Szolnok városát áldja meg, — de szándékát meg nem változtathatja.

Gróf Batthyány József fönebbi nyilatkozata szomorúan érinté s megrendité a roppant tömeget szivében, mert érzi mindenki, hogy távozta nagy ürt hagy megyei életünkben; de másrészről az intéző köröknek is tanulságos leczkét adott szavaival arra, hogy tudják, miszerint van valami a világon, mit lánczokba verni nem lehet: az erős és bátor meggyőződéstől áthatott férfi kebel.

Gróf Batthyány maga mondá ki ama nyilatkozatával azt, amit sokan találgattak, de el nem találtak s hinni nem mertek, azt tudniillik, hogy ő senki istenfia kezében báb vagy viaszanyag nem lesz, kit hol igy, hol ugy lehessen alakitani.

Ő jött, látott és győzött, mint Caesar; grófi koronájáról nem a fenhéjázás és gőg visszataszitó gőzköre terült el megyéje láthatára alatt, hanem a cselekvések terére lépett, lelkének egész melegével átfogta szép feladát s e lelki hevély sugárzott szerte megyéjében, mint a jóltevő nap, mely áldást hint fűre, fára, gazdagra és szegényre egyaránt.

Ezt az éltető meleget nem szerették, a szellem világát és férfiui önállóságot kandi szemmel nézték, — de ő nem birt, nem tudott és nem akart más utat választani, hogy tovább maradjon, mert nem találta azt olyannak, mely működésének üdvös terére elvezethesse — s távozott.

Távozása fájdalmasan érinti a kebleket e megyében, hol rövid kormányzata alatt is áldással és tisztelettel emlitik nevét, és mig e megyeiben sziv lesz, mely a hazafiúi erényekért s a cselekvés emberei nevének kimondásánál feldobogni tud, gróf Batthyány József neve és emléke feledve nem lesz!

A magyar nép tréfás elnevezései.

(Két közlemény.)

II.

A történelem is tanuskodik a magyar nép tréfás elnevezései mellett. Igy például a régibb királyok közül csak is a nép tréfás elnevezései után jegyeztetnek a történelembe e nevek: „Könyves Kálmán", „Kun László". („László szekere" elnevezés a két kerekü taligáról — szintén Kun László idejéből való.)

Ismeretes az az elnevezés is, hogy „kiskun fényes, nagykun kényes, jász becsületes"; noha legutóbbi: a két kun-kerület pajkosabb szavu fiai, mint például Pap Elek barátom, többfélekép variálják . . .

Az „urakat" sem veszi ki a magyar nép, s elnevezi, akit elnevezhet, ezek közül is. Igy például Katona Józsefet, a Bánk-Bán iróját, a ki mint ügyvéd, az igazat — szóval és irásban — bárki ellenében bátran kimondá, a kecskeméti nép közönségesen „Perczegős pennájú Katona" néven ismerte.

Egy ügyvédet, a kiről a nép azt tartotta, hogy a világon sincs nála jobb prókátor, mert ez talán még a napot is megtudná állitani, közönségesen „Napállitó"-nak hivtak. Az érdemet igy jutalmazza a magyar nép tréfáiban is, mig egy másik, hamiskás lelkü és hibás lábú prókátort már „Sánta Luczifer"-nek bélyegzett.

Egy urat, a ki igen kis termetü volt, „Kis ur"-nak nevezett mindenki, a másikat pedig, a ki minden beszédét lelki hevély nélkül, szenvtelenül adta elő, „Sótalan ur"-nak hivtak.

Volt, a kit „Fakan"-nak neveztek el, pedig semmije sem volt fából.

A ki pedig sem ur, sem paraszt, hanem a falu házához jár fel urizálni s ültében a falakat dörgöli a hátával: „Faldörgölő ur"-nak hivják.

TÁRCZA.

A milliomos irnok.

— Beszély. —

Irta: Tóth Albert.

(Vége.)

Másnap reggel nyolcz órakor villám sebességgel terjedt el a hir, hogy Parthy Jenő egy pisztoly-párbajban halálosan megsebesült!

A golyó mellébe fúródott s az orvos aggodalmát fejezte ki életben maradása felett.

A párbaj után azonnal lakására szállitották s jelenleg az orvos és Melánia őrködnek felette; mely utóbbi egy perczre sem távozik a beteg mellől; ott dédelgeti és csókokkal halmozza el, mintha ez által akarná a haláltól megmenteni.

Melánián kivül egy lelket sem engednek hozzá hosszabb időre, mert sebe egészen kimerité és nyugalomra van szüksége.

A párbaj esetéről Krisztina is értesittetett s azonnal küldé inasát a felügyelőhöz, hogy kéreti Réthy urat, legyen szerencséje egy pár perczre.

Az inas csakhamar visszajött a hirrel, hogy Réthy ur azonnal teendi tiszteletét.

Krisztina hallott ugyan már annyit az uj irnokról, hogy derék, jellemes fiatal ember; de ő most nem elégedett meg ezzel, részletesb adatokat óhajtott birni a párbaj által „érdekessé" lett ifjuról.

E végből hivatá magához a felügyelőt.

— Csókolom a kezeit kisasszony; kérése folytán siettem megjelenni! szólt a felügyelő a mint belépett.

— Egy olyan ügyben óhajtanék Réthy urtól némi fölvilágositást kérni, mely engem a mai naptól fogva kiválóan kezd érdekelni.

— Szolgálatjára állok, kisasszony!

Krisztina székkel kinálá meg a felügyelőt s folytatá:

— Irnokunknak, Parthy Jenő urnak kilétéről kivánnék részletesb adatokat birni. Réthy ur, ugy hiszem, adhatna erről bővebb felvilágositást?

— Oh igen szivesen. szólt a felügyelő. Kezdem a a régi irók stylja szerint. Ő Magyarhonban, gazdag, előkelő szüléktől származott. Szüleit még kis gyermek korában elveszté és ekkor — mint ő nekem elbeszélte — egy nőrokonával, ki neki gyámjául rendeltetett, Sveitznak Aviost, falujába költöztek ki. Itt töltő élete legnagyobb részét keserü anyagi viszonyok közt. E miatt kénytelen volt megtanulni a kosárkészitést; majd később, 14 éves korában pinczérnek állott a helybeli vendéglőbe.

— Tovább — tovább! sietteté Krisztina, ki egyre fokozatosabb érdeklődéssel hallgatta a felügyelő elbeszélését.

— Pár héttel erre két magyarországi rokona kereste fel őt ugyanazon vendéglőben; a kik kinyilatkoztatták, hogy magukkal hozzák Magyarországba. De a sors nem igy akarta. Még azon éjjel, midőn rokonai megérkezték volt — nem tudja miért titokban — elutaztak Aviostból, gyámjának egy olaszhoni rokonához. De magyarhoni rokonait az ő végtelen fájdalmára nem láthatta többé! Szivében élt azonban édes emlékük s egy évvel ezelőtt elhatározá, hogy felkeresi őket. Azóta lankadatlanul ebben fáradoz és most itt Hargittán betegen fekszik! végzé a szót Réthy ur.

— Nincs valami régi sebhely a homlokán?! kérdé kigyult arczczal Krisztina.

— Van — szólt röviden a felügyelő.

— Nemde a balszemöldöke felett?!

— Igen!

Krisztina erre idegesen szökött föl helyéből és nagy páthosszal kiáltá:

— Ő az!! . . .

— Ki?! kérdé ámulva a felügyelő.

— Az elrablott Hargittay Jenő!

— Lehetetlen, hisz az már rég halott!

— Költött hir, vagy tévedés volt az Réthy ur! Én nem csalódom, ő az a kedves Hargittay Jenő! szólt és megragadva a mindezt nem értő felügyelő karját és siettek Jenőhöz.

A lépcsőn Melániával találkoztak.

Olyan halvány volt! . . .

— Hogy van a beteg? kérdé a felügyelő.

— Roszul! suttogá a lány.

— Tudd meg tehát leányom, ő nem egy szegény Parthy Jenő irnok többé, hanem az elveszett és halottnak vélt gazdag Hargittay Jenő és — a te vőlegényed! . . .

A lány arcza felvillant e hirre, s a nagy örömtől szólni sem tudott, hanem megragadta atyja karjait s csókokkal halmozá azt el.

Most már hárman rohantak fel a beteg szobájába dobogó szivvel.

— Hol van Hargittay Jenő!! kiáltá örőm repesve Krisztina az ott egyedül lévő Pethő orvostól, a mint a szobában voltak.

Az orvos egy ágyra mutatott.

— Ott fekszik; meghalt!

Egy szivrázkodtató sikoly s Krisztina és Melánia eszméletlenül rogytak az élettelen tetemre! . . .

Az orvosnak csakhamar sikerült Krisztinát öntudatra hozni; de Melániát minden jóakarat mellett sem volt képes eszméletre téríteni.

E pillanatban, a már kétségbeesett felügyelő, anélkül, hogy a jelenlevő Pethő orvos tudta volna, másik orvosért is küldött.

Már közel hat percze fekhetett Melánia eszméletlen nűl, midőn egy szerencsés gondolat villant meg az orvos fejében.

Gyorsan szivarra gyujtott; füstöt szitt szájába s ezt egy csövön át a Melánia szájába fujta.

Miután e művelet ismételtetett, a tetszhalott egyhalk tüsszentést hallatott!

— Ő él! kiálta fel a felügyelő.

A felvidéki tót ajkú atyafiakat, az üveges és drótos tótokat, közönségesen „Janó"-nak hivja népünk az alföldön, s valóban ért is e néven mindenik.

Van azután: Veres zsidó, Veres.káplár, Veres bakter, Veres korcsmáros, (még a „Vén bakancsos"-ban is), és ismeretes a közmondás: „Veres kutya, veres ló, veres ember egy se jó."

Megkülönböztetésül az egyforma nevüeket, mint például Tóth András, kik közül egyik szőke, másik barna: „Barna Bandi"- és „Szőke Bandi"-nak nevezik el. Igy van Fekete Gergusz, Szőke Gergusz is, pedig utóbbiak igaz neve Szabó Gergely. Azt a zsandárt pedig, aki 1852. évben, a móriczi pusztán Cseho Pista hires futó betyárt elfogta, — kiről a nóta: „Cseho Pista bársony lovát nyergeli" — ma is él a nép ajkain, közönségesen „Fekete Zsandár"-nak hivták, korom fekete hajáról. Igaz nevét ma sem tudom. .

Aki ha kell, ha nem, agyarog-vigyorog, arról azt mondják: mindig nevet, mint a fakutya; az olyant, aki beszédben, tetteiben helytelenkedik, esetlenkedik, „esetlen"-nek, „félnadrág"-nak, „hejdebujdá"-nak „félkegyelmű"-nek, a jászoknál pedig „táványos"-nak hivják; ugyanitt a beteges embert „bitringes"-nek.

Az olyan embert, ki a háznál olyan, mint a kőrösi szentelt viz: se árt, se használ, épen mert történetesen Péter volt a keresztneve, elnevezték „Péter lány asszony"-nak. Az olyan szeles bolondot, szeleverdit: Darida Vera. (Mert tán valamikor ilyen nevü egyén hasonló természettel birt.)

Jellemzi az illetőt, akinek igaz nevét mellőzik s közönségesen csak keresztnevét használják, azt egy jelzővel látva el, s például Jóskából lesz: Rosz Jóska.

Azt pedig, aki mindig épitkezésben van, de soha rendben: „Égett"-nek nevezi el a magyar nép. Innen e nevek, melyek az illetőket közismertté s valódi nevüket mellőzhetővé teszik: Égett Gyura, Égett Misa, Égett szomszéd, Égett sógor, Égett koma, sat.

Az olyant meg, aki összetett kezekkel várja a sült galambot, mivel történetesen vezeték neve Szabó volt, „Naplesi Szabó"-nak hivták s halála után is e néven emlegetik. Akinek meg rokona, sógora volt, az közönségesen „Naplesi sógor"-nak hivta.

Van azután — miért, miért nem — Kuknya. Barát István nevü is, de csak Kuknya néven ismeri mindenki.

Hanem érdekes felütni itt-ott a bünügyi lajstromokat: minő nevek vannak azokban! A csúf név mindig mint ismertető jel ragadt az illetőre, egyikre testi hibából, másikra roszasága miatt s ők tudják még: mi okból.

Igy a Rádai bünügyi lajstromban van: Kátai Vak Balog Luteránus András; aki tulajdonképen csak Kátai András volna, hanem mert félszemére vak, balog-suta kezű s vallására lutheránus volt, igy nevezték el czimborái. Szögi Birgés Gábor, Szelepcsényi Kis Kórász Imre, mind e lajstromban lelhetők. Füstös Fülű Gondi Jancsi, csak a legutóbbi, igaz névvel született gonosz tevő, kit Halas alatt a zsandárok öltek meg. (Nyaka, füle mindig napbarnitotta volt). Nakaszálj Jóljárt István; (jól járt, mert a perzekutorok kezéből kiszabadult). Oda Dani Imre; (gyakran oda volt egyik másik börtönben.)

Mikor a halasi komisszárius lopott ökröket nyomozott, s a „Fakilincs" csárdában három mulató betyárra bukkant, s kikérdezi őket egyenkint: kit hogy hivnak, a legutolsó igy mondta be nevét: Isztronga-Lik-Labu-Monori-Csülkös Kis István. Mikor e rengeteg nevet kimondotta, ugy megvágta képen a biztos, hogy akkora szikrát vetett a szeme, mint egy taliga kerék, s azt mondá neki: „Te réveden vesztek el az ökrök, gazember, mert legtöbb neved van, leghunczvutabb vagy." S csakugyan ugy is volt. (Hanem mily találók e nevek: ez embernek, ki csak Kis István volt, lába ugy állt, mint a juhászok isztrongájának a lyuka, születésére monori volt, lábai irgalmatlan nagyok voltak; talpas, csülkös, sarkas, igy szokták elnevezni azokat, akik ott voltak, hol a lábakat osztogatták.)

Azzal, hogy valaki testi hibában szenved, a magyar nép nem törődik, elnevezi őket ugy: Vont szemü Ficsór, Kilencz bokaju Retkes, Vak Holló, Vak Kata, Pisze Benke, Sánta Kremzer, Nyakó Veninger, Siket Csitári, Háromorrú Paska. Van, akit valami sajátságáról nevez el: Nagyhajú Szabó László, Nagyfejü Molnár László.

Topa kalapos, Sülthalszemü Szabó, Térdes Varga, Kontyos Suszter, Hogyéli Lakatos, Siket Takács, Sánta Bognár, Konya Pintér — mind mester emberek voltak, kiket igaz néven alig ismert valaki. Igy voltak: „Vakgörög", „Pisla zsidó", „Talján" (olasz) kereskedők is, kiket igaz nevükről még holtuk után is alig ismernek.

Ilyen a magyar nép! Az ezer és ezer közül csak nehány példát idéztünk, de elegendőt arra, hogy népünk szikrázó észjárását és kedélyét bemutassuk olvasóinknak e téren is. És ezt sem iskola, sem a czivilizácziő legmagasabb foka ki nem irtja soha a költői kedélyü s hajlamu magyar népből. Tréfás elnevezései vele együtt élnek s enyésznek el.

Nehány szó a nőkről.

(Vége.)

Hány jó, tüzről pattant gazdasszony van, ki például tyukjait fölnevelve, annak rendje szerint megöleti őket s megfőzi, de azért soha eszébe sem jut, hogy a szegény csibe, világ életében, az állat világ, melyik osztályába tartozott. Minden nap millió meg millió nő, ha bozza le hus levesét és nem tudja, hogy az a fehér hab a husból a főzés által kiváló fehérnye. Derék házi aszszony, jó nő, gyöngéd, hü feleség volt az is, ki nekem egyszer azt mondá, hogy a legumirosát hüvelyes veteményekből készitik.

Azonban tessék csak megnézni egy nőt, mennyivel több kifejezéssel bir külsejében, mint a férfiak, a szem ragyogóbb, az ajak beszédesebb, az alak, a mozdulatok összehangzóbbak, azt beismerik, ha nem mindnyájan — sokan. Azt is, hogy több izlése van, mint a férfinak, ami a nő eszének nincsen értéke. Legyen szó fogadó, engedelmes, főzzön, varrjon, kössön; többet nem követelnek tőle. Nem azt állitom, hogy ne tegyük meg mindezt, hogy hagyjuk abba a kézi munkát, mert hisz „ész és kéz" nem hiába rim. De hát ha még eszünkkel is dolgozhatnánk, ha azt mondhatnók mindannyian „én ha kell, a saját magam fenntartója vagyok, nem kell senki gyámola, elég erős, elég okos vagyok hozzá!" Arany azt mondja Toldy szerelmében „a lány sorsa csupa kényszerüség." Hej, de igaz a van benne! nem vagyunk-é mindig kényszeritve mások akaratja, vágya szerint cselekedni? S ha nem ugy gondolkodunk mint azt a férfiak kivánják, kész a felelet: Nincs egy nőnél sem értelem. De uram Istenem hol van a nő, kit ugy oktattak volna, hogy tudja: mi is az a logika.

Legyen szászor igaz, hogy a középrendü nő sorsa a munka; de ne hagyjanak minket a mellett tudatlanságban sinylődni! Más országokban, például Németországban, a nők e tekintetben már haladtak, egészen más ott az önálló, magára utalt nő állása, mint eddig még nálunk volt. Hogy ne volna az lehetséges itt is, halott a magyar nők — a szerénységet az igaz ügy kedvéért mellőzve — annyira felülmulják nyugati társnőiket, erélyben, értelemben, fölfogásban.

Törekedjünk mi is előre, a teljes emancipalás utján! Ha a világ már meg nem segit, legalább ne akadályozzan minket. Megyek én is, e sorok szerény irója, ki ugy érzem magam, mint a csepp a tengerben, ama bátrak kicsiny serege közé, kik utat törni kivánunk a magyar nő művelödésének, és ha elértem czélomat, habár mint közvitéz is e pályán, akkor ismét fel fogok szólani, meg fogom mondani valósult-é reményem, hogy a tudás szabaddá tesz vagy csak álomképet üztem, midőn azt vallám, hogy a tudás jobb, mint a — tudatlanság.

B—gh I—a.

IPAR, KERESKEDELEM és KÖZGAZDÁSZAT.

— *A szolnoki ipartársulatban* az ipar- és keresk. iskolába járó tanuló ifjak vizsgája mult vasárnap tartatott meg, mely alkalommal dr. Herich Károly miniszteri osztálytanácsos küldetett ki biztosul, ki a megyei tanfelügyelő elnöklete alatt s nagyszámu értelmes közönség részvéte mellett megtartott vizsgákkal igen meg volt elégedve, ugy a közönség is. Dr. Herich ur szép beszéddel buzditá az ifjakat a vizsgazártával az előre törekvésre, végre pedig a jutalmak osztattak ki következőkép: Polgár (ezelőtt Pilczer) Simon ur által alapitott Pilczer Antal-féle 100 frtnak évi 6% kamatát kapták: III. oszt. Tar Sándor, kereskedelmi osztályból Molnár Antal. A társulat választmánya által megszavazott 1 ezüst forintot fejenkint következők kaptak: I. osztályból Mondok Imre, Simon Gábor, Trabalka János és Blasichik Pal, II. osztályból Hasznos József, Bódi György, Kassa Antal, Varga Márton. III. oszt. Kardos Kálmán, Kovács Sándor és Mondok Dezső; kereskedelmi iskolából: Breuer Béla, Engel Jakab, Salamon Simon. Rajziskolából: Hegedüs Olivér es Balog Florián.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI ÜGYEK.

— *Alattyánon*, az oltani kath. plebános Justus József ur kezdeményezéséből s buzgó munkálkodásából olyan faiskola létesült, mely a mellett, hogy a plebános ur kizárólagos érdeme, az egész országban ritkitja párját. Történt legközelebb, hogy a községi előljáróság a tanitót nem fizetvén, ez a tanfelügyelőhöz folyamodott, ki az ügyet a megye alispánjához tette át elintézés végett, honnan is a szolgabiró utján a község utasitva lőn a tanitó fizetésének haladéktalan kiegyenlitésére. Ekkor kapja magát a község előljárósága, felkéri a plebános urat, hogy a faiskola jövedelméből, mely évenkint felül emelkedik 400 frton, fizesse ki a tanitót. Ez igen furcsa kivánsága ama községnek, mert ők a lakosságon a tanitó fizetését adóképében ugy is behajtják, és mert a faiskola jövedelme kizárólag faiskolai czélokra kell hogy fordittassék, mivel ellenesetben soha nem virágoztathatnek fel faiskoláink illetve gyümölcstermelésünk haladási utja metszetnék el, ha pedig felesleg marad, az fordittassék nevelési czélokra. Ohajtandó volna tehát ez esetből kiindulva, ha a megye — saját jogkörében — hozna ez értelemben egy határozatot, mely ugy Alattyán község előljáróit, mint minden községet szigoruan eltiltana a faiskolák jövedelmeinek önczéljukra leendő használhatásától.

— *Finóvelde.* Ajánljuk a szülők figyelmébe Vargyas Endre győrmegyei kir. tanfelügyelőnek nevelőintézetét Győrött, 6—10 éves elemi és 10—18 éves gymnasiumi tanuló ifjak számára. Az intézetet, mint a hozzánk beküldött értesitőből látjuk, tiz különböző megyéből szép számmal keresték fel a lefolyt tanévben a növendékek, még Erdélyből is. A nevelőintézet tágas, czélszerü helyiségekkel bir s kellően felszerelve, a volt Zichyféle palota termeiben van elhelyezve. A növendékek a kir. tanfelügyelő szakszerü vezetése mellett az intézetben

---

S valóban, mindig erősebben és erősebben lélekzett, mig néhány pillanat mulva felnyitá szemeit s lassan körül tekintve fölkelt.

Fehér volt, mint a fal s ugy nézett ki, mint egy sirból kelt alak.

Első tekintete is kedvesére esett.

— Áh! Jenőm, kedves vőlegényem, hát te is meghaltál?! Várj csak, én is utánnád megyek nem sokára. Ott fennt tartjuk a mennyekzőt. Két kis angyal lesz majd a nyoszolyó lány, a kik mennyei virágszálakból kötnek fejemre koszorut. Ah, nem, nem itt e rideg földön lakozik a boldogság, hisz itt csak fájdalmakat osztanak; hanem fennt az égben, a szelid angyalok közt, ott, ott boldog a szerető kebel! Bárcsak én is ott lennék már! — rebegé a szenvedő leány s megcsókolá kedvese homlokát.

Az orvos szánalommal nézte a fiatal leányt; örülési rohamtól féltette.

Ekkor érkezett meg a másik orvos dr. Bezerédy ur.

A mint belépett, Pethő orvos láthatólag összerezzent! . . .

— Jöjjön-jöjjön orvos ur! Mentse meg vőlegényemet! szólt a belépő orvoshoz Melánia és ezzel az orvost kéznél fogva kedveséhez vezette.

Bezerédy orvos vizsgálni kezdte a tetemet.

Feszült csend állott be; mindenki leste a vizsgáló orvos nyilatkozatát; csupán Pető orvos lázas, nyugtalan lélekzetvétele hallatszott.

Bezerédy, miután hosszabban vizsgálta a jobb mellen lévő sebet, fejét rázva mormogá:

— Ez különös!

S mikor ezt mondta, Pető orvosra pillantott. Ez kékült-zöldült.

Nehány pillanat mulva Petőhöz fordulva, szólt:

— Ön nem gyógykezelte lelkiösmeretesen ez ifjut.

Pető valamit szólni akart, de nem volt ereje hozzá!

— Igen, e seb nem volt halálos! Mit tett ön az istenért?!

Végre erőt véve magán Pető orvos, ezeket nyögé:

— Megvallok mindent uraim! Megvallom, nagy bünömet. Én ez ifjunak álomport adtam be!

Ah!! . . .

— De nem én vagyok a főbünös; én csak eszköze valék ennek, végrehajtásában. Ludvégy Ádám vesztegette meglelkiösmerelem, ő vett rá, hogy e nagy bünt végrehajtsam, mert — ugymond — ő vérig gyülöli Parthy Jenőt s azt hitte, most jó alkalom nyilt őt elteni láb alól, miután a világ a párbajban kapott sebnek fogja tulajdonitani halálát!

— Tudtam, hogy ilyes minek kellett történni! szólt Bezerédy orvos. De most segitsen kérem az ellenszert beadni. Szerencsére épen van nálam. Régen beadta már?

— Lehet huszonöt percze.

— Ugy még remélhetünk uraim!

Ezzel egy pohár vizbe valamit tett, felnyitották a tetszhalott száját s az ellenszert lassankint szájába töltötték.

Izgatottan várták a hatást.

Az orvosok minden pillanatban a mellére tették füleiket; mig egyszer Bezerédy diadalmasan kiáltott föl:

— Már lélegzik!! . . .

E szóra mindnyájan odarohantak!

Valóban lélegzett. Eleinte gyöngén, alig észrevehetőleg, majd fokozatosan erősebben s erössebben, mig nem a lélegzés a rendes stádiumba lépett.

Ekkor megmozdult a beteg, majd fölnyitá szemeit és ekként szólt:

— Ejh, be jól aludtam: miért költöttek még fel!

Krisztina és Melánia öröm repesve kiáltottak fel:

— Jenő! Te élsz?! s ezzel a betegre borultak mindaketten.

— Már hogy ne élnék; hiszen csak aludtam!

— Igen ám, kedvesem — válaszolt Melánia — de majdnem örökre elaludtál. Álomport adtak be s csakis Bezerédy urnak köszönhetjük, hogy életben vagy. Oh, Jenő, pedig a te halálod engem is sirba vitte. De most már boldog leszek, boldogok leszünk édes Jenő, mert — tudd meg — te az én vőlegényem vagy!

— Mit hallok?! És jegyesed?!

Átkozott gazember! kiáltá haraggal a felügyelő.

— Oh, hát való volna ez??

— Áldásom reátok gyermekeim!

Ah, e szavakra már eltünt Jenöben a kétely; elfeledte fájdalmait s csak egy gondolata volt, csak egy, hogy Melánia, e kedves, ártatlan teremtés az övé, az ő boldogságára teremtette az isten!

— Boldog isten! Mily mennyországot társ fel előttem, most, midőn azt hittem, vége mindennek!

— És tudd meg édesem — folytatá a vidám Melánia — te nem vagy többé egy szegény irnok; a te neved Hargittay Jenő, gyárnak s a hozzá tartozó összes vagyonok egyedüli birtokosa. És e hölgy itt — szólt Krisztinára mutatva — Hegyessy Krisztina kisasszony, bold. kedves anyádnak volt társalgónéja Egyik e azoknak, kik tégedet Avioston meglátogattak, s a kit te oly fáradhatlanul keressz édes Jenő!

— Szent isten! Ön az Krisztina? Mily édes, véletlen viszontlátás ez!

— Most vagyok igazán boldog életemben! — rebege Krisztina. — Mindig arra kértem a jó istent, hogy csak egyszer láthassam még legalább önt ez életben kedves Jenő és im, az én kimondhatlan örömömre imám meghallgattatott!

Hogy mily boldog jelenet állt most be a kölcsönös felismerések után, azt leirni nem, csak érezni lehet.

Azonban nem sokáig élvezheték a viszontlátás örömét, mert az orvos kijelenté, hogy a betegnek teljes nyugalomra lévén szüksége, óhajtaná, ha magára hagynák őt.

Mindenki örömmel szivében távozott, csak Pető orvos volt boldogtalan; tudta, hogy e tettéért diplomáját fogja veszteni.

Másnap Hargittay Ákos is meglátogatta a beteget.

teljes ellátást, szigoru felügyeletet, intézeti benlakó korrepetitorok által tanulmányaikban utmutatást s rendszeres nevelést nyernek; tanulmányaikat pedig a győri főgymnasiumban nyilvánosan végzik. Az idegen nyelvek elsajátitása czéljából: német-franczia nevelő is van alkalmazva. Bővebb felvilágositással, vagy programmal irásbeli tudakozódásokra bárkinek szivesenszolgál az intézettulajdonos. Lakása: Győr, király-utcza 4. sz. a.

Helyi hirek.

— *Gróf Batthyány József ur*, Jász-Nagykun-Szolnokmegye főispánja, ez állásától megválván, tisztelet és ragaszkodás jeleül Szolnok városa f. hó 28-án, az esti órákban fáklyásmenettel tisztelte meg a derék főurat, kit a város polgármestere id. Schefsik István ur üdvözölt, kérve őt egész lelkével, miszerint tekintse a forró ragaszkodást és őszinte tiszteletet, melylyel hozzá ugy e város, mint megyéje osztatlanul ragaszkodik, s maradjon meg továbbra is ez állásán. De őméltósága lelkes, rövid szavakban adta tudtul, hogy szándékát meg nem változtatja; szivébe vésve viszi el megyéje szeretetét, mely világol neki, mint a fáklya fény. A roppant tömeg lelkesen éljenezte a grófipárt, de az éljenek bizonyságot tettek arról is, hogy fájdalmas szivből törtek föl, mely fájdalom a szeretett főispán távozásának hirül vételével támadott a szivekben. — A gróf ur neje őmlságával jul. 29-én Szolnokról eltávozott, mindnyájunk áldását vive magukkal.

— *Szolnok város térképezése*. A magyar kir. pénzügyminiszterium rendelet által Szolnok város és környékén, a földadó sorozati felmérést és térképeztetést eszközölteti. Szakértő mérnökök igen csinos vázrajzát veszik városunknak és környékének, részletenként. ha azonban a rajzok elkészülnek, egybe állitva is megszemlélhetők lesznek. A nyáron csak e munkálatok foganatosittatnak, az őszi és téli idény alatt azonban egyéb a városnak szükséges rajzait és térképeit fogják elkészíteni a kiküldött s megbizott mérnökök.

— *Sajtóhibaigazitás*. Lapunk mult számában közlött Várady Ferencz-féle nyilatkozatban, egy lényeges sajtóhiba csuszott be, mennyiben az Assicurazioni Generali trieszti biztositó társaságnak Erdensohn M. A. urnál Szolnokon főügynöksége létezik, és nem ügynöksége, miként ez közölve volt, mit ezennel helyreigazitunk.

— *Szerkesztőségünk* lapunk f. évi 29-ik julius 17. megjelent számából nehány példányt visszavált.

— *Ebner Lajos*, Párisban lakó festőművész hazánkfia, jelenleg hazánkban időzik, s nehány napot itt töltött Szolnokon barátai és ismerősei társaságában. Ő is panaszkodott a párisi idei nagy melegekről.

— *Halotti bizonyitvány*, mely Szolnok városának halotlkémlő orvosa Vezér ur által állittatott ki 1881. julius hó 22. napján. „A meghalt vezeték- és keresztneve: Rácz Anna stb., állása vagy foglalkozása: földmives gyermeke, lakása: fehérló-utcza, születés helye: Szolnok, kora: 10 hó, vallása: rom. katholikus, a halál oka: római kath., a kór neme: megfulás. A gyógykezelő orvos neve: Torokgyík". stb. Hogy mily hanyagul jár el az orvos ur igen fontos és lélekben járó tisztében, mutatja e bizonyitvány két pontja, melynél fogva az orvos ur szerint a halál oka lehet a római katholikus vallás is, de másodrendben a gyógykezelő orvosok általa torokgyíkoknak vannak feltüntetve, tehát következik, hogy a ki orvost hivat, az eo ipso meghal, mert tudott dolog, miszerint a torokgyík feltétlenül — öl. — Hanem van e dolognak egy komolyabb oldala is, s ez abból áll, miszerint Vezér ur orvosi tisztében, nem akarjuk mondani, hogy lelkiismeretlenül, hanem könnyelmüen jár el, ám e könnyelmüség vétkes is, mert hivatásával tisztában levő orvosnak, mint halottkémnek, ama bizonyitványt kiadnia nem lehet. E bizonyitvány megállapitja, hogy az orvos ur hasból irja kémlő bizonyitványait, s tőle bizony akár hány tetszhalottat eltemethettek már Szolnok városában. Okuljon e közleményen a városi hatóság és okuljon maga Vezér ur is. Ha ez kevés, még többel is szolgálunk.

— *Tüzet jeleztek* f. hó 26-án délután 2 órakor a harangok, mely alkalommal a város kertje melletti háznál egy kazal szalma gyuladt ki ismeretlen okból. Meglehetős nagy szél fujt s igy a rögtöni segélynek köszönhető a tűz gyors lokalizálása. Hanem meg kell jegyeznünk, miszerint nagy hanyagságra mutat az, hogy a vizipuskák abban az irtóztató hőségekben, milyenek az eső előtt voltak, soha használatba nem vétettek, például utcza locsolásra — a mi szintén elkelne — s igy a tűznél mondották föl a kivántató szolgálatot. Egyiknek a esővе srófja tágult meg s mikor legjobban kellett volna fecskendeznie a vizet, esett le a földre a fecskendő részája, másik meg csurgott, harmadik nem fecskendett — és igy tovább. Gondos városban a város atyái ugy ügyelnek a fecskendők jókarban létére, mint a város kincsére, — de hát nálunk ez felesleges, nekünk mindegy, ha porrá égünk is.

— *Kapcsolatban e hirünkkel*, szükségesnek tartjuk fölemliteni azon félszegséget is, mely Szolnok város hatóságának egyoldalusága mellett bizonyit. Ugyanis ő megelégli, ha tűz eset alkalmával félrevereti a harangokat. Azt meg a szerény lakosságra bizza, hogy órákig kutassa ki a harangszóból, miszerint mely tájon van a tűz. A harang félreverése (kongatása) oly városokban járja meg, melyek szép és egyenes utczakkal s kisebb házakkal birnak, de Szolnok nem ilyen, itt fel kellene a várost 4 kerületre osztani tűzrendőri szempontból s mikor az első kerületben észlelné a toronyőr a a tüzet, konditana egyet, mikor a másodikban: kettőt, és igy tovább. Igy azonnal tájékozva lenne az oltó közönség, hogy merre siessen szerencsétlenségbe esett embertársán segiteni.

Rendőri hirek.

— *Ismeretlen kulla*. Folyó hó 25-én reggel a Tiszából egy ismeretlen férfi hullát fogtak ki. Kiléte iránt a nyomozás kapitányi hivatalunk részéről megtétetett.

— *A török-szentmiklósi* sertés-tolvajok, kikről mult számunkban emlékeztünk, üzőben vannak. Mindkettő szolnoki illetőségü, egyik Ecsegi Pista, a másik Kozma nevü.

Megyei hirek.

— *Jegyzői szigorlat* fog tartatni a megyeszékházában, holnap, azaz augusztus hó 1. napján. Összesen hat vizsgálandó jelölt lép bizottság elé, hogy képességét bemutatva, arról a szokásos bizonylatot megszerezze. Mind a hat jelölt megyebeli.

— *Gyásshir*. Id. Polgáry Ferencz, jászberényi könyvkötő s az ott fönállott „Polgáry Ferencz és fia" könyvkereskedő czég társtulajdonosa, ki 1870–71. években a Jászberényben megjelent „Jászkunság" czimű lap buzgó kiadója is volt, munkás, de szerencsétlen életét bevégezte. Utóbbi évek alatt ugvanis jó lelkülsége folytán oly vállatokba sodortatott ön hibáján kivül, melyek miatt véres veritékkel szerzett vagyonkája megrendült, e mellett az ő munkás keze, melylyel a bajt még helyre pótolta volna, megbénult. Temetése f. hó 26-án ment végbe. A köztisztelet kisérte sirjába a derék iparost, ki jobb sorsra lett volna érdemes agg napjaiban. Áldás emlékére!

— *A vihar*, mely hazánk több határát földúlta f. hó 22-én, megyénkben is több helyütt pusztitott, de nem oly nagy mérvben, mint például Mező-Hegyesen, Váczott, Nagykőrösön s mindazon többi helyeken, honnan a hirlapok tudósitásai egész seregét hozták a megrendítő tudósitásoknak.

— *Jászberényi hirek*. Az iparkiállitás ügyében ma, jul. 31. délelőtt 10 órakor, a jászberényi városháza termében, Sipos Orbán elnöklete alatt, a végrehajtó bizottság ülést tart. — A jászberényi nőegylet választmánya pedig jul. 9-én tartotta gyülését Sismis Józsefné urnő elnöklete alatt, mely alkalommal egyéb teendők elintézése mellett a kisdedóvoda részére egy állandó felügyelő bizottság választatott ugyán Sismisné urnő elnöklete alatt.

— *Jákóhalmán* Darázs Péter birtokos elhunyt; temetésére — mely legközelebb ment végbe, a jászságból sokan elrándultak.

— *Karczagon*, mint a „N.-Kunság" irja, jul. 18-án városi közgyülés tartatott, melyben szőnyegre és tárgyalás alá került a katonai laktanyák épitése, mely fölött élénk vita keletkezett, mivel a kisebbség hivatkozva a szegénységre; hivatkozva a világ békére, amelynek bekövetkeztével a laktanyák felnőttek iskolájává fognak átalakittatni, — azt inditványozá, hogy halasztassék a honvéd laktanya épitése azon időre, amikor a városi pénztár azon helyzetben lesz, hogy kölcsön felvétele vagy lakosok megterheltetése nélkül képes lesz a tervezett laktanyát felépittetni, mig ellenben a többség a polgármester által tett előterjesztés alapján, a kaszárnya épitésének sürgős szükségét 51 szavazattal 19 szavazat ellenében, elhatározta, hogy a laktanya felépitésére vonatkozó terveket a tanács készittesse el, s annak alapján épitési vállalkozókkal tartson nyilvános verseny-tárgyalást, — s mindezek megtörténtével — eredményét terjessze a képviseleti közgyülés elé, a mely akkor fog érdemlegesen határozni a tényleges épitésre nézve.

Különféle.

— *A muszka czár* meggyilkolásában bűnrészes Helfmann Jessze, ki tudva levőleg halálra itéltetett, de az itélet anyai állapota miatt rajta végre nem hajtathatott, az uralkodó czártól kegyelmet kapott s büntetése meghatározatlan időtartamu kényszer munkára változtatott.

— *Honvéd-emlék*. A magyar mérnök- és épitészegylet a tömösi szorosban következő feliratú emlékkövet állit fel legközelebb: „1849. A haza védelmében itt elvérzetteknek, a magyar mérnökök és épitészek egyesülete, 1879." A mű igen sikerült.

— *Herczeg Kóburg-Koháry Ágost* jul. hó 26-án Ebenthalban meghalt. Junius közepén tüdőgyuladásba esett, mely halálával végződött a jó lelkü herczegnek, ki hazánk szülötte volt. Halálát a királyi udvaron kivül több fejedelmi ház gyászolja, mivel velük rokonságban volt. A herczeg ipa József főherczegnek, kit e csapás lesujtott.

Ő is tudta már, hogy irnoka nem más, mint Hargittay Jonő.

Csaknem összerogyott, a mint erről értesült.

Négy év óta birja már örökül a roppant Hargittay vagyont, és im most mindezt elveszti és minden tette, minden fortéljai romba dőlnek.

Szinlelt örömmel nyit be Jenőhöz.

Bent jelen vannak: a felügyelő családjával, Krisztina és Bezéredy orvos.

Krisztina épen ekkor fejezte be Jenő életrajzának „hü" elbeszélését.

— Alázatos szolgájuk uraim és kedves hölgyeim! Van szerencsém kedves körükben ezennel megjelenhetni! — szóllt igyen a „nagyságos" ur, illedelmesen meghajtva magát, ugy, hogy bármelyik táncmester is megirigyelte volna Ákos urtól e kecsteljes hajlékonyságot.

— Isten hozta Hargittay ur! Ösmeri-e itt ezen fiatal embert?! kérdé mosolyogva Krisztina, Jenőre mutatva.

— Hogy ne is ösmerném. Persze, hogy ösmerem. Servus Jenő öcsém! Ej de meg nőttél; aztán meg nagyon megszőrösödött a képed, mióta nem láttalak. Hát te ösmered-e még Hargittay Ákos bácsit, he?!

— Sok jó nap emléke köt engem Ákos bátyám ösmeretéhez! — válaszolt Jenő szivélyesen, ki előtt még mindig nagy rokoni renoméja volt Ákos urnak.

E pillanatban kopogás hallik az ajtón, s miután a szokásos „tessék!" szó elhangzott, belép az ajtón két tetőtől — talpig fegyverben álló rendőr s utánna két rongyos koldus.

— Mit jelentsen ez?! kiálták mindnyájan felugrálva székeikről.

Csak egy ember volt, a ki nagyon is jól tudta, hogy mi következik most s ez az ember — Hargittay Ákos vala!...

Elő érzete volt már neki arról, hogy ez fog történni, mindjárt belépése után és azért midőn a rendőrök kopogtattak, kiáltani is akarta ő kelme erélyesen, hogy: „nem szabad!" de nem volt elég lelki ereje hozzá.

A két rongyos koldusban azonnal a gyermekrabló Gáspárt és fiát sejtette

Azonnal tudta, hogy ezek árulták el őt; azt is tudta, hogy miért, mi adott rá okot?

Két év óta egy fillért sem küldött nekik a megalkudott év-dijból s most boszut állnak érte!

A mint a rendőrök beléptek, az egyik a szorongatott helyzetü Hargittayhoz fordulva szóllt:

— A törvény nevében kövessen ön!

Ákos ur egész phlegmatice védni akarta önnön becses személyét.

— Én sohasem vétettem a törvények ellen! Én tudom, mi a móres!

Ez aztán már erélyes védelem! Nem hiába volt ő kegyelme ügyvéd valaha!

— De igenis vétett; és büne iszonyu!

— Mutassa ki nekem ezennel a „Carpus Juris"-ból, hogy mi ellen vétettem? védelmezé magát tudományos nyelven Ákos ur.

— Ön rabolta el Hargittay Jenőt!

Ah!...

— Alávaló rágalom! Bizonyitékokat kérek. Mikor, miként és mily eszközök által? Ezekre kérek argumentumokat.

— Itt vannak az argumentumok! válaszolt a rendőr a két koldusra mutatva. No, igaz-e atyafiak?

— Igen, mi esküvel is készek vagyunk bizonyitani, hogy az „ur" rabolitatta el általunk a bold. nagys. Hargittayné fiát a kis Jenőkét; de mi megbántuk nagy bününket és töredelmesen megvallottunk mindent a tek. törvényszéknek! szóllt a vén Gáspár, merőn szemébe nézve Hargittay Ákosnak.

De ez ellen már nem protestálhatott Ákos ur; itt már megtört még az ő nagy védő ügyvédi talentuma is.

A rendőrök vasra akarták verni, de ez Jenő kérelmére el lőn engedve s igy tehát szabad kézzel-lábbal sétálhatott Hargittay Ákos ur a vármegye házába, onnét pedig le élet-hossziglani börtönbe!...

Gazember volt; megérdemelte.

* * *

Két hóval a leirt események után egy férfi és egy nő ülnek egymás — mellett a Hargittay kastély angol kertjében, egy gyönyörü lugas árnyában.

A férfi: Jenő; a nő: Melánia.

— Emlékszel még édes férjem a cserebogár történetére? kérdé az angyali Melánia férje körszakálával játszva.

— Édes emlék gyanánt örökké fog az élni szivemben Melániám, edes kis feleségem!

Tehát férj és feleség s mily boldogok!

A jó Krisztina is megkapta végre megérdemelt jutalmát. Hozományképen 30,000 frt lőn neki Jenő által biztositva.

Ez megtette a hatást!

Azonnal ugy körülrajongta sok kérő, hogy Krisztinának egészen megfájult a feje affeletti töprengésében, hogy melyiknek nyujtsa „boldogitó kezeit"?...

Csak hosszu habozás után itélte Paris almáját egy Szury Aladár nevü ügyvédnek, kivel most igen boldog életet él.

Réthy ur, Jenő kérésére lemondott felügyelői tisztéről, s most már három boldog pár egy fedél alatt örvend a derült életnek: Réthy ur kedves nejével; Jenő s a szép Melánia, kit ő mindig csak „kis feleség"-nek, „annyukom"-nak nevez, s végül a jó Krisztina szeretett férjével Szury Aladárral!

„Nem leszek én árva mindég:
Boru után derül az ég!"

Hát Ludvégivel mi történt?...

Azt beszélik, hogy szégyenében s bánatában főbelőtte magát!...

Szolnoki piaczi árak.

Buza legjobb 100 kiló 11.50, közép 11.30, silány 11.—. Kétszeres legjobb 10.—, közép 9.80, silány 9.50. — Rozs legjobb 10.—, közép 9.50, silány 9.—. — Árpa legjobb 6.50, közép 6.—, silány 0.—. — Zab legjobb 6.75, közép 6.50, silány 6.—. — Köles 7.—. Kukoricza 6.50. — Burgonya kilója 4.—. — Szinliszt 100 kiló 22.—. — Zsemle liszt 21.—. — Kenyér 100 kiló 10.—. — Dercze 100 kiló 4.80. — Széna 4.50. — Borsó 100 kiló 16.—. — Lencse 100 kiló 14.—. — Bab 12.—. — Köles kása 10.—. Hajdina —.—. — Buzadara 100 kiló 24.—. — Árpa kása 100 kiló 14.—. — Bor új 1 hectoliter 24 kr., ó bor 30. — Ser 1 hectoliter 22. — Pálinka 1 liter 36. — Bükkfa öle 14.—. — Cserfa 12.— — Tölgy 10.—. — Fenyő köbméter 6.—. — Gyertya öntött, kilója 70 kr. — Közönséges gyertya 60 kr. — Szappan 38 kr. — Marhahus 52 kr. — Juhús 48 kr. — Sertés hus 52 kr. — Szalonna 70 kr. — Disznó-zsir 80 kr. — Marha-zsir 40 kr. — Repcze-olaj 40 kr. — Len-olaj 46 kr. Napszám: férfi, ellátással 50 kr., ellátás nélkül 70 kr. — Nő, ellátással 30 kr., ellátás nélkül 40 kr. — Gyermek, ellátással 20 kr., ellátás nélkül 30 kr.

Vasuti menetrend.

Indulás Szolnokból

Budapestre (Czegléd felé):
4 óra 54 p. éjjel gyorsvonat.
4 óra 23 p. d. u. személyvonat.
3 óra 27 p. hajn. vegyesvonat.
7 óra 09 p. este tehervonat.

Hatvan felé:
5 óra 8 perc: éjjel, 5 óra 7 percz d. u.

Arad-Temesvár felé:
10 óra 57 p. d. e., 10 óra 49 p. éjjel.

Püspökladány-Debreczen felé:
1 óra 10 p. d. e., 10 óra 21 p. éjjel, — 12 óra 18 p éjjel (gyv.)

Érkezés Szolnokba:

Budapest-Czegléd felől:
10 óra 05 percz d. e., 10 óra 15 p. éjjel, 12 óra 13 p. éjjel (gyorsv.

Hatvan felől: 10 óra 38 p. d. e. 11 óra 48 p. éjjel.

Arad-Temesvár felől: 4 ó. 45 d. u. 3 ó. 47 p. hajn.

Püspökladány-Debreczen felől: 4 ó. 23. p. d. u. 4 óra 54 p. hajn.

Felelős szerkesztő: Pásztor Ferencz.

Hirdetmények.

1416.
Ph. 1881. sz.

Árverési hirdetés.

Kun SzentzMárton város tulajdonát képező kir. kisebb haszonvételek, és egyéb jogok, u. m.:

1. ***Italmérési*** jog Kun-Szent-Mártonban 6 részletben,
2. ***Italmérési*** jog Puszta-Mesterszálláson,
3. ***Vásári*** és ***piaczi*** helypénzszedési jog,
4. ***Mészárszéki*** föld,
5. ***Halászati*** jog Kun-Szt.-Mártonban és P.-Mesterszálláson az 1882-ik év január 1-től 1884 ik év deczember hó 31-ig terjedő három egymás utáni évre, Kun-Szt.-Márton város hivatal háza nagytermében f. évi augusztus hó 20-ik napján d. e. 9 órakor tartandó nyilvános ***árverésen*** a legtöbbet igérőnek haszonbérbe fognak adatni.

Az árverési részletes feltételek az árverés kezdetéig a főjegyzőnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Mire az árverelni kivánók azzal hivatnak meg, hogy a kikiáltási-ár 10 %-át magokkal hozván, az árverésen megjelenni sziveskedjenek.

Kun-Szt.-Márton, 1881-ik év julius hó 20-án.

Kormos Károly,
polgármester helyettes.

3—1

2754.
k. i. 1881. sz.

Hirdetmény.

Mezőtúr város javadalmát képező ***Berettyó-hid-vám*** — országos és heti vásárokbani ***helypénzszedési jog*** f. évi szeptember 1-től 1884. évi szeptember 1-ig terjedő ***három évre,*** Mezőtúr város tanácstermében ***f. évi augustus hó 12. napján, délelőtti 9 órakor*** tartandó árverésen bérbe fognak adatni; a bérleti feltételek addig is ugyan ott megtekinthetők.

Mezőtúr 1881. julius 19.

Bolváry Antal.
polgármester.

2—2

Mező-Tur város közbirtokossága részéről ezennel közzététetik, hogy **f. èvi szeptember 29-től kezdve** a **italmèrési jog három egymàsután következő évre egy vendèglő ès két külön korcsma helyiségekkel** haszonbérbe fog adatni.

Felhivatnak mindazon vállalkozòk, kik árverelni òhajtanak, hogy **f. évi augustus hó 7-èn d. e. 9 òrakor** a város háza tanács termében, a hol a haszonbèri árverés tartatni fog — személyesen vagy törvényes megbizottjaik által megjelenni sziveskedjenek.

Az árverési feltételek addig is a főjegyzői hivatalba a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Ugyanez alkalommal a birtokosság tulajdonához tartozò és a piacz-téren levő **5 bolti helyiség három évre haszonbérbe adatik.**

BOLVÁRY ANTAL,
polgármester birtokossági elnök.

3—3

Árverési hirdetés.

A pusztapói közbirtokosság tulajdonát képező ugynevezett **becsali csárda,** a hozzátartozó melléképületekkel italmérési joggal s 40 hold — 1200 □ ölével számitott — szántóföldde l együtt folyó évi Szent-Mihály napjától **három évre** folyó évi **augusztus 14-én** nevezett csárda helyiségèben tartandó nyilvános árverésen **haszonbérbe ki fog adatni.** Az árverési feltételek a csárda helyiségében megtekinthetők.

Maradok tisztelettel
HABINAY SÁNDOR.

6—6.

Szolnokon, 1881 Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában.

V. évfolyam 32—241. Szolnok, 1881. augusztus 7-én.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél „ . . 2 „ 50 kr.
Negyed „ . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.
KÖZLÖNY
A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkint egyszer
vasárnap
s a vidéki példányok is ugyanakkor postára adatnak.
Szerkesztőség: Szolnok, buzapiacz, 1396. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közleményeken kivül az előfizetési pénzek s minden egyéb dijak is küldendők.
Ide küldendők a postai felszólamlások is (reclamatio.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek Szolnokon: a szerkesztőségnél, buzapiacz, 1396. sz. alatt s ugyanitt Pásztor Ferencz köz- és váltó-ügyvéd irodájában; Makray László ur üzletében; minden fővárosi hirdetési irodában és bármely kir. postahivatalnál.
Kéziratok
csak ismert kezektől fogadtatnak el s azok vissza nem adatnak.

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer „ — — — — — — 16 „
3-szer „ — — — — — — 12 „

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
Nyilttéri közleményeknek minden centiméternyi magasságu, három hasábos szeletnyi tere 75 krjával számittatik s ugy a hirdetmények, mint a nyilttéri közlemények beküldését a kifizetésért feltétlen kötelezettség terheli
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Megyénk faiskoláiról.

(—r.) Mikor a követválasztások mozgalmai lecsendesülnek és a főispán távozása fölötti szomorú érzés hullámzása bevégzi szerepét s a hirlapiró azon töri fejét, hogy miről irjon valamit az olvasó közönségnek, ami őt némileg is érdekelje: alig választhatunk a maga nemében érdekesebb tárgyat czélunk elérésére, mintha megyénk befásitási viszonyait veszszük tollhegyre, mely eddig ugyis vajmi mostoha gyermekként tengődött — a jó isten gondjaira bizva.

Pedig ha e megye is oly erélyt fejtett volna ki már régebben a fatenyésztés és gyümölcstermelés terén, mint Kecskemét és vidéke, ugy sok kedvezőt irhatnánk már ma ez ügyről, mely oly igen fontos ágát képezi nemzetgazdászatunknak.

De megyénk — nem vitatjuk most az okokat: miért — nem igen törődött eddig vele.

Most a „Népkertésze" czimü kis lapocska, mely a községi faiskolák hivatalos közlönyeként szerepel, Bárdossy Gyula tanfelügyelő urnak azt üzeni f. évi 14. számában, hogy „ha minden tanfelügyelő oly lelküsmeretes buzgósággal járna el a községi faiskolák előmozditása ügyében, mint ő eljárt megyénkben, ugy az ország egy évtized mulva paradicsom kertté válnék."

Nagy mondás; megérdemli, hogy hozzá férjünk egy kissé, mert nem elvünk senki való érdemeiből levonni, sőt azt elismeréssel szoktuk üdvözölni bármely téren.

Hogy mennyi érdem s mily mérvben illeti nevezett tanfelügyelőt e téren, nem vitatjuk; neki bókokat nem mondunk, mert komoly ember dicsőségre sem ád semmit, annál kevésbbé hederit üres bókra, — hanem a dolog érdemére térünk s a rendelkezésünkre álló általános adatokat betekintve ama hirlapi közlemény megolvasása után, mint száraz tényeket felsorolhatjuk, miszerint megyénk ötven községe közül negyvennyolcz község mutathat föl a fatenyésztés körül tevékenységet.

E negyvennyolcz községben van 139, 886 □ öl föld, mint müködés alatt levő faiskola terület, melyben 243, 546 darab különféle nemesitett facsemete örvend virulásnak.

Ez összegből közhasználatra kiadatott szerte a megyében 60, 725 darab nemes csemete.

Ime a rideg számok mily lélekemelőleg beszélnek e megye minden fia előtt, aki a haza fölvirágzásának egyik emeltyüjeül tekinti a faültetést és fanemesitést is.

A faiskola területéhez és a község lakosságának számarányához képest legnagyobb tevékenységet fejt ki Alattyán, hol a faiskola Justus József ottani plebános ur kezdeményezése és kizárólagos érdeme, és amely iskolához hozzá fogható messze vidéken nem létezik, ugy minőségénél, mint müvészi berendezésénél fogva. Utána Kisujszállás említhető, hol Illyés Bálint ref. lelkész ur ügybuzgalma mutat föl kitünő eredményt. Ezután Fényszaru és utóbbbi időben, mióta Hamza Pál jászberényi tanitó ur állott az ügy élére, Jászberény városa is szép haladást tanusit, nem különben Kunszentmárton is.

Azon körülmény, hogy a „Népkertésze" czimü szakközlönyt, mely gyakorlati utmutatásai- és fölvilágositásaival, ugy szakszerü közleményeivel a faiskolák illetve fatenyésztés ügyében oly hasznos szolgálatokat teljesit, megyénk minden községe járatja: szintén azon reményre jogosit, miszerint e megyében mindinkább fejlődik a meleg érdeklődés a faiskolák terjesztése iránt, melyek nehány rövid év alatt megyénket ha nem is paradicsom kertté, de mindenesetre gyümölcstermelő megyévé valtoztatják át.

E reményt érleli még azon körülmény is, miszerint Petrovay György ur, a ki hét vármegyében faiskola-rendező biztos, szintén megyénkben lakik, s felügyeletét és szakszerü észleleteit közvetlenül gyakorolhatja és közölheti az érdeklettekkel; habár más oldalról véve a dolgot, nevezett biztos ur, akit az állam 800 frt évi fizetésben és évenként külön 800 frt uti-átalányban részesit, gyakrabban körültekinthetne a 7 megye közül legalább abban, melyben állandó lakását tartja, hogy igy minden helyen és minél gyakrabban észlelhetné a hiányokat s megtehetné kellő utasitásait.

Rövid vonások közölt a fönebbiekben adjuk megyénk faiskoláinak ismertetését, melyektől a haladást senki meg nem tagadhatja, aki tudja, hogy csak nehány rövid év előtt is hol állott megyénk e téren; s legyen bár az érdem akárkié, a közhaladást jelzi az, melyre minden téren oly nagy szükségünk van, s melyet előmozditani mindenkinek elengedhetlen szent kötelessége, ki e hazában él és mozog.

S hogy hasznát is élvezendi majd e megye a rendszeres, nemesitett faiskoláknak, az nem képezi vita tárgyát. Ott van például Kecskemét, hol a kajszin baraczk oly nagyban termeltetik, mint sehol e hazában, és mely város csak ezen egyetlen czikkből 1872. évben 272,000 frtot vett be; s bizony Kecskemétnek sem az égből potytyantak le remek baraczkfái, hanem emberi gondozás és fáradtság teremté azokat.

Ha elgondoljuk, miszerint csak egy czikk is ily roppant jövedelmet s legalább még egyszer annyi pénzforgalmat képes teremteni minden évben, rövid pár hét alatt, mig a baraczkidény tart, lehetetlen, hogy föl ne lángoljon e megye minden fiának keble, akinek csak egy darab földecskéje van, és szivvel lélekkel ne karolná föl a gyümölcsfa tenyésztést a maga területén is, melybe dusgazdag faiskoláinkból, talajának leginkább megfelelő gyümölcsfákat ültetve és ápolva, fáradtságának jövedelmező gyümölcseit rövid 2—3 év alatt immár élvezendi.

TÁRCZA.

Valami a semmiről.

„Nesze semmi — fogd meg jól."

Mint affele tanárkodással foglalatoskodó uri ember, akinek a nagy „Szent-Heverdel" ünnepe alatt alig van egyéb fontos dolga a semminél; s akinek szemei előtt alig lebeghet mostanság más fontos kérdés, mint az, hogyan csináljon a semmiből is valamit: hosszadalmas és semmi pozitivumra sem vezető fejtörés után elhatároztam magamban, hogy (csupa semmit jelentő boszúból akaratoskodó géniuszom ellen) fogok irni valamit a semmiről; — — szentül meg lévén győződve affelől, hogy az a filozofiko-metafizikai-semmi körvonalozására elfogyasztott nyomdai festék, igénybe vett drága szent idő, ha nem is ér többet, de mindenesetre fog érni annyit, mennyivel a valami többet ér a semminél.

Meg azután, ha jól tudom, de ugy is van, nem én vagyok az az első semmi-iró, aki tintába mártva tollamat, irok sokat, sokat — — hogy legalább látszassam valamit irni a semmiről. Hiszen volt bölcsész, aki egész életével, eszének egész terjedelmével szolgálatába szegődött a metafizikai semmi elláthatlan fonala felgombolyitásának; s életének végén azzal a jól eső tudattal hajtá le Elizeus-fejét a hosszu álomra, hogy immár, életének elaggott végén, azok a nagy kötetek fogják majd hirdetni a tudós világnak, hogy az emberiség tudományos életének zürzavarában mégis csak került a felszinre olyas-valami, aminek lényege egyenlő a semmivel.

Sajátságos pendantéria! Extravagans ambicció! De mindenesetre érdemlegesebb az olyan iróénál, aki nagy büszkeségében alig tudja, hová legyen. Pedig hát mit tett? Semmit. Miből áll irói érdeme? Semmiből. (Ez a semmi már valami). Irt, nagyon sokat irt, aminek irodalmi és erkölcsi értéke egyenlő a semmivel; irt, annyit irt, hogy dolgozataiba szinte beléirta két szeme világát, még pedig azoknak az azürkék szemeknek milyen büvösbájos világát? . . . S mivel fizetett az a czudar világ, az a hálátlan közvélemény? Semmivel. (Ez azután már csakugyan valami). Mikor fizetésre került volna a dolog, elölöditotta azt az önző méregkeverőt s kiszolgáltatott általa egy garasáru gyógyszertári-semmit — szemorvossággul az iró kontójára.

Jól teszi iró bátyám, hogy büszkeséggel fizet meg ennek a czudar világnak. Ugyan, szépen kérdem, mivel is fizethetne meg neki egyébbel? Semmivel . . .

Mindez, azonban, legyen csak bevezetés; s ha a bevezetés esetlegesen hosszabb lenne a tárgyalásnál, e nagy hibát mentse ki az a még nagyobb hiba, hogy a megirtuk valami éppen nem lett több a semminél. Az sem lesz egészen uj dolog, ha a nagy hibát még nagyobb hiba üti helyre. Legyen bizonyság reá nem egy parlamenti, vagy diplomacziai baklövés.

* * *

Álljon tehát itt minden más előtt az a fontos kérdés, mi is az a semmi? — még pedig, hogy sallangósabb legyen a kérdés (mint ahogyan a mai borzasztó nagy tudományosság szeret tenni) álljon ily alakban: „mi az a semmi, amiből isten létrehozta azt a csodás és titokzatos valóságot, amiről irva van, költő hazája széles e világ!"

Ontologice véve fel a dolgot, semmi az, ami ugy létezik, hogy létezési jelenkezésében sem állagról, sem mennyiség- és minőségről, sem viszonyról, sem hely- vagy időről, sem helyzetről, állapotról, tevékenységről és szenvedésről szó nem lehet. Oly gondolati, szubjektiv határpont, mely a gondolási kategóriák ősanyja-, a lét kategóriája előtt foglal helyet. Gyakorlatilag s kézzel foghatóban igy is lehetne meghatároznom: a semmi a lehetség, tehetség és tevékenység folytán létre jött valaminek káprázatos előzménye.

Ne unatkozzál s ne ásitozzál szép olvasóm, azonnal kivezetlek a metafizika útvesztőjéből. Egyébiránt unatkozásod- és ásitozásodat én megbocsátom. Hiszen ez a két hatalmas emberi kedélyi ikertünemény (ne sértsem meg ártatlan lelkedet, sem pedig iczipiczi kis szádnak csókra termett bájos mivoltját) szintén a lehetség, tehetség és tevékenység által a semmiből produkált valami. Éppen ezért oly valami, ami nem tesz semmit — sem logice, sem abszolute, sem fizice, sem moraliter. Aki pedig ugy tett, hogy ezt a négy hatalmas sárkányszemét az elméletnek nem sértette meg, oly valamit követett el csupán, ami nem számit semmit. Tessék megkérdezni Arisztotelészt, vagy Kantot, vagy a scholasztikusok Topikáját, ha nem adnak-é nekünk igazat? . . . Vagyha nem adnak is, mit törödjünk mi azzal? Hiszen abból se hasznunk, se kárunk. Aminek pedig sem haszna sem kára — azaz ember gyakorlati életében, e munkás hangya-bolyban, nem számit semmit. Vagy amit számit, az anynyi, mint semmi. Már amint kegyednek tetszik.

De mégis pár szónyival tovább folytatom a semmi definicióját; még pedig Kant szellemében a „Transc. Deduction der Verstandesbegriffe" értelme szerint.

A semmi, észtanilag véve fel ismét a dolgot, a valami fogalma előtt álló olyan gondolat, melyre sem az itélet alakok (quantitas, qualitas, relatio, és modalitas s ezek 12 válfaja) sem pedig az értelem kategóriái reá nem illenek. Mennyiségileg nem lehet megitélni, mert az értelem sem a mindenség, sem a többség, sem az egység fogalomjegyeit nem találja fel benne; nem lehet qualitative sem, a valódiság, tagadás és korlátozás hiányosságai miatt; relátio folytán sem, hiányozván belőle az állag, okság és közösség: de már gyanitható a modalitás alapján a lehetség és szükségesség elvei szerint!

(Vége köv.)

A napról.

I.

A napról általában.

A csillagok végtelen világában van nekünk egy őszinte, igaz és jótékony pártfogónk, mely éltünk minden mozzanatában élet, ségél, gyámolit bennünket, minden nap mosolygó arczczal kel ki biborágyából, s világító tüzének fényével, sugárainak melegével fölébreszti almaiból s munkára serkenti a föld lakóit s aztán egész nap világitva és meleg csókokat hintve, alkonyatkor alá-hanyatlik, nyugalmas éjeket hagyva pihenőül a föld lakóinak; — megszabja az évszakok tartamát, a természet nagy szinpadára üde tavaszt, viritó nyárt, gyümölcsöző őszt és fagyós telet hozva egymás után, — intézi a delejességi, esőzési és légmérsékleti viszonyokat, stb.

E pártfogónk a nap, melynek már látása is örömet, derültséget kelt bennünk. Hogy is ne? hisz a költők is, ha égető szerelemről akarnak beszélni, ő tőle, az örök világosság székhelyétől veszik hasonlatuk tárgyát. Avagy nem azt mondja-e a költő, hogy:

Szerelmem oly tiszta, mint nap,
A melynek hő fényétől
Elosztik a tél zord fagya
Kis ibolya kelyhéről.

Az ember, ki ugy szereti sorsát a csillagokkal azonositani, s jóllétét, vagy balsorsát azoktól tenni függővé, minden időben különösen ragaszkodott a naphoz, e hatalmas gyámolához, s sok helyütt még most is vannak népek a földön, a kiknek fő istenük a nap; sőt sok nép nyelve a nap és isten fogalmát egy és ugyanazon szóval fejezi ki. Miért van mindez? — Mert az ember mindenütt és mindig érezte, hogy a nap életet áraszt, hogy életet gerjesszsen, s mindenütt segél és gyámolit bennünket fénye és hevének mindenható erejével.

Alig csalódom, midőn azt állitom, hogy nincs ember a kerek világon, a ki, gondolkodóba esve a természet nagyszerü tüneményei fölött, föl ne tette volna magában azt a kérdést, hogy mi a nap? — S e lap t. olvasói között is bizonyára sok van ilyen; ennek folytán nem lesz fölösleges e helyen némieket elmondani a nap élete és szerepéről.

Egy iszonyu nagy tüzgolyóval van dolgunk, mely izzó cseppfolyós és légnemü testekből áll, a melyek ugy világitanak és hevitenek, hogy „szemünk bele nem tekinthet.“ — E tüzgolyó távolsága tőlünk 20.680.000 mfd, tehát 400-szor távolabb van tőlünk, mint a hold, valóságos átmérője 193.000 mfd. Tömege 1.259.000-szer nagyobb, mint a földé, s 740-szer nagyobb, mint a körötte keringő összes bolygók tömege együtt véve. Irtózatos nagyságáról fogalmat nyujthat az, hogy a hold, mely tőlünk 52.000 mfdre van, ha csaknem még egyszer ily távolra lenne a földtől, még akkor is akadály nélkül végezhetné a nap testében földkörüli utját.

Látszólagos átmérője 32 első perez, vagyis a látható fél égi gömbön huzott legnagyobb félkör 360-adrésze, s igy egy első perecznek a napon 42.900 km. hosszuság felel meg; — a napon észlelt gázexplózióknak és az u. n. napfoltoknak azonban gyakran nemcsak 1, hanem 2, sőt 3 első percznyi átmérüjük is van, s igy azok kiterjedése néha óriás, mint ezt később látjuk majd.

Dr. Sömogyi Ignácz.

Szolnok, 1881. aug. 5.

Pár héttel ezelőtt e lapokban valaki az ügyvédi kar nevében felszólalt azért, mert a királyi járásbiróságnál ünnep- és vasárnapokon értesités nem adatik. E felszólalás eredményre vezetett, mert nem csak hogy a kir. járásbiróság vezetője kijelentette, hogy az ünnepnaponi értesités tudtán kivül tagadtatott meg, hanem még az ominosus ily tárgyu felirat is el lett távolitva. Hanem ha valaki azt hiszi, hogy most már a kir. járásbiróságnál minden rendén van, minden rendén megy, akkor az nagyon csalódik. A kir. járásbiróság négy birája közül három szabadságon van, és igy a folyó munka az egyetlenegy jelenlevő biróra szorul, a ki, mellesleg szólva, a kir. közjegyző távolléte miatt, még a közjegyzői teendőket is végezni kénytelen. Nincs nekünk az ellen kifogásunk, hogy a biró szabadság-idejét élvezi, hiszen a törvény biztositja neki e jogot, és folytonos munkában elcsigázott kedélyének szüksége is van egy kis üdülésre; de igen is van mélló kifogásunk az ellen, hogy négy biró közül három egy időben van szabadságon. Sokkal czélszerübb leend vala vagy hat hétre bezárni a hivatalt, az alatt aztán az egész személyzet vakácziózhatott volna.

No de még azt is el tudnók talán türni, habár határozottan kárhoztatjuk, hogy egyszerre három biró távol van, de az már még is türhetlen állapot, hogy a szabadságra menő biró szabadság idejére tárgyalásokat s itélet hirdetéseket tüz ki, s mikor a határidő elkövetkezik, nincs a ki a tárgyalásokat vezesse, nincs itélet, a mit kihirdetni lehetne. Valóban gyönyörüséges állapot s ha az adót tehernek és elviselhetetlennek találjuk, vigasztalhatjuk magunkat azzal, hogy állapotunkat az igazságszolgáltatás roszasága még elviselhetlenebbé teszi.

Ezen felül, hogy valamikép a telekkönyvi ügyekben is legyen rendetlenség és fennakadás, a midőn a s.-telekkönyvvezetőt innen áthelyezték, senki sem gondoskodott, s ugy látszik nem is fog gondoskodni arról, hogy annak helyét egy más munkaerő foglalja el, és igy ez állás ma is hónapok óta betöltetlen, s a munka gyül szépen rakásra s még csak sejteni sem lehet, hogy ki és mikor fogja azt feldolgozni.

Végre, hogy a kezelő személyzetnek is kijusson a magáé, onnan az egyik irnok hónapok óta élvezi szabadságát, hogy mi okon és mi jogon, azt ugyan bajos volna megmondani.

És e gyönyörüséges állapotnak, ugy látszik, orvos szere sincs, mert nem feltételezhetjük a kir. járásbiróság vezetőjéről, hogy ő ezen állapotokat szó nélkül tudomásul veszi s az illetékes helyen azokról jelentést ne tett volna. De ha tett is felhivjuk, ujolag erélyes jelentés tételre, mert habár a legelső állampolgári kötelesség is: fizetni és hallgatni, ez utóbbit most az egyszer nem tarthatjuk, s a kir. járásbiróság vezetőjének épen nem tanácsolhatjuk.

Eszme rokonságnál fogva ezuttal megemlékezhetnénk még többi hatóságainkról is, a hol ugy látszik, szintén sok a NB. alá való. Hogy tovább ne menjünk, felemlithetjük a lassuságáról nevezetes megyei árvaszéket, hol a kiválóan sürgős kölcsönügyek elintézése hónapokat vesz igénybe, hol többet czivódnak az ügyészséggel az illetőség kérdése s más kanapé processusok, mint érdemleges kérdések felett, hol a kezelőszemélyzet az Ur isten gondjaira van bizva, hol az iktató nem is záratik le naponként szabályszerüen, hol a leirt kiadványokat hónapokig hevertetik kiadatlanul, egyszóval a hol a gépezet kereke mind külön-külön, egymással nem törődve, tehát természetesen összhangtalanul müködik, miből okszerüleg nem is származhat más, mint az oly gyakran meg-megujuló diszharmonia.

Reméljük azonban, hogy az illetékes hatóság egyszer majd még is veszi magának azt a fáradtságot, hogy megvizsgálja e gyönyörü állapotot, s csinál legalább annyi rendet, hogy a legfeltünőbb viszásságok nem fogják minduntalan megbotránkoztatni a közönséget.

Az élelmesség és takarékosság, ugy egyeseknél, mint communitásoknál tagadhatlanul kiváló erény, s csak is ez erény következetes gyakorlása idézheti elő egyesek, mint nemzetek megvagyonosodását és jólétét; de azaz élelmesség és takarékosság, a mit Szolnok városa és polgármestere elkövet, még is sok a jóból. Hogy a polgármester ur kora hajnaltól késő estig a városi épitkezéseknél felügyelősködik és pallérkodik, az ellen vajmi kevés kifogásunk lehet. Ez neki privát passiója. De hogy a számvevőtől kezdve, le az utolsó bakterig, mindenki az épitkezésnél van elfoglalva, az egyik maltert kavar, a másik meszet, harmadik téglát hord, s a városgazdája az egy lovon nap hosszat fuvarozik a városban, az még sem járja. A városi tisztikar s a városi cselédség nem arra való, hogy épitkezzék, maltert kavarjon vagy téglát hordjon, annak meg van a maga dolga és rendeltetése, tehát annak első kötelessége hivatalos vagy hivatal szolgai dolgát végezni. Ha a városi tisztikarnak és cselédségnek egy része a hivatalos teendők elvégzésére nem szükséges, akkor a szabályrendelet e tekintetbeni módositása mellett le kell a létszámot szállitani, ha pedig a létszám le nem szállitható, mert a munka erő a hivatalos ügyek elvégzésére most is kevés, akkor azokat napszámosokul felhasználni nem szabad.

IPAR, KERESKEDELEM és KÖZGAZDÁSZAT.

— *A budapesti nemzetközi gabona- és magvásár* bizottság közhirré teszi, hogy az idei egy gépk iállitással egybekötött budapesti VIII. nemzeti gabona- és magvásár folyó évi september hó 1-sö napján fog megtartatni, és hogy ezen gabona-vásárra nézve kibocsátandó egyebb hirdetmények és határozatok kora idején fognak közhirré tétetni. Budapest, 1881. julius hóban.

— *Jászberényben*, az ipartársulatok részéről tervezett s f. é. sept. 29. megtartatni szándékolt iparmükiállitás tárgyában a szervezett végrehajtó bizottság jul. 31. ülést tartott. E bizottság elnöke Sipos Orbán ur megnyitván az ülést, Lengyel Antal ur inditványára Bathó Endre jászberényi főjegyző a kiállitás ügyében eddig történt mozzanatokat röviden előadja. Többek felszólalása után e bizottság elhatározta a nagygyülés elé terjeszteni, miszerint tekintve az idő rövidségét, mely a cselekvésre f. évi szept. 29-ig nyitva áll s tekintve a pénzalap hiányát, az iparmükiállitás a jelzett napon meg nem tartható s megbizatásához képest visszajelenti a nagygyülésnek, hogy a kiállitás jövő évre, még pedig Gelléri Mór ur irásos ajánlata folytán pünkösd tájára halasztassék, mely ideig a nagygyülés behatóbban s kiterjedtebben intézkedhetik.

— *A debreczeni iparos ifjuság* önképző és betegsegélyző egylete felhivást intéz a hazai iparos ifjusághoz, melyben az 1876. évben Szegeden tartott orsz. értekezlet határozatához képest a testvéregyleteket és ipartársulatokat arról értesiti, miszerint a 4-ik iparos vándor gyülés f. é. aug. 20-án Debreczenben, a városháza nagytermében fog megtartatni. A vándorgyülés napirendjére kitüzendő, s Gelléri Mór ur által a vezéregylettel egyakaratulag kidolgozott, az egylet választmánya által lényegében elfogadott tárgyakat a következőkben közöljük: 1. Megalakulás és elnöki megnyitó. 2. Jelentés a vezéregylet két évi működéséről, tekintettel az előbbi vándorgyülések határozatainak érvényesülésére. 3. Jelentés a létező iparos ifjusági egyletekről, (statisztikai felsorolás) tekintettel a veszprémi vándorgyülés óta tapasztalt gyarapodásra 4. Az iparos-ifjusági egyletek terjesztésére nézve a csabai vándorgyülés által kidolgozott programm érvényesitése érdekében teendő ujabb intézkedések, és ehez képest: 5. A szövetkezeti kapocs szorosabb meghatározása, esetleg egy állandó központ létesitése. 6. Eszmecsere az iparos ifjusági egyletek, esetleg segélyezési pénztárak egyesitése, illetőleg központositása érdekében. 7. Az ipartörvény módositása tárgyában a nagymélt. földm. ipar és keresk. miniszterium által tartott enquetek elé az iparos segédekre vonatkozólag beterjesztett kérdőpontok tárgyalása (szükség esetén a tanonczokra vonatkozó kérdő pontok megbeszélése).

Vidéki levelezés.

Alattyán, 1881. aug. 2.

Tekintetes szerkesztő ur!

Becses lapjának f. évi julius hó 31-iki, 31—240. számában „Egyházi és iskolai ügyek“ rovata alatt, Alattyán községet illetőleg egy közlemény jelent meg, melyben faiskolánk felvirágoztatása körül szerzett érdemeit emeli ki helyb. plebános Justus József urnak.

Ezt Alattyán községe nem csak elismeri, hanem a nyilvánosság előtt fennen hangoztatja, hogy faiskolánk hirre vergődése főt. Justus József ur bokros érdemei közé tartozik! — Azonban a közlemény történelmi részéhez annyit jegyzünk meg, hogy Alattyán község előljárósága ismeri jogköre kiterjedését s illetlen kezekkel nem kiván mások jogaiban turkálni; saját jogkörében azonban rendelkezni szokott, mint hatóság, és igy értésére adjuk a közlemény irójának, hogy a faiskola, melyről a közlemény szól, a község egyedüli és kizárólagos tulajdonát képezi, tehát annak jövedelmeivel minden további kegy-kikérés nélkül intézkedik.

Kérjük ezen igazolásul felhozott pár sort becses lapjának legközelebbi számában felvenni.*)

Tisztelettel
Öszy Dávid,
közs. jegyző.

Nagykörü, 1881. aug. 2.

Tekintetes szerkesztő ur!

Engedje meg a mai pénztelen és hitszegény világban becses lapjában közölni ama buzditó és épületes dolgot, hogy szegény templomunk egyesek áldozatkészségéből egy főoltárképet nyert.

Folyó év jul. 22-én az egyházi szónok alkalmi beszéde után, szivet-lelket emelő ünnepélyek között, a nagykörüi egyház védszentje nevének évfordulója napján szentelte meg nagyságos Kanizsai Károly apát, kerületi esperes ur, a szertartást végző személyzettel, a szent Mária-Magdolnát ábrázoló diszes oltárképet.

Azon nemes keblü jóltevők, kik pénzbeli áldozatukat a kép elkészitése érdekében az isten dicsőségére felajánlották, első helyen említésre méltók: gróf Hunyady és báró Sennyei ő méltóságaik 50—50 frt, kegyadományaikkal. Az oltárkép még hátralevő ára — mintegy 150 frtnak! — előteremtésére, községünk szegény lakossága, továbbá a buzgó, erélyes, a minden szép, jó és nemes után érdeklődő Virágh János t. plebános ur is meghozták filléreiket.

Az izlésteljes, gyönyörü kivitelü kép Jakobei Károly budapesti akad. festő ecsetének dicséretére válik.

Ezzel kapcsolatban van szerencsém még a lefolyt tanévről a nagykörüi tanügyi állapotokat a következőkben jelezni. A lefolyt tanévben a 10 havi szorgalom idő alatt községi népiskolánk két tágas tantermét, a kellő számu tankönyvekkel ellátott tanulók igen pontosan látogatták, ugy hogy a fiiskolában csak két igazolatlan mulasztás történt. A mindennapi és ismétlő iskolai tanulók emez örvendetes eredményü iskolai látogatása részint az iskolát érdeklő közegek erélyes, szigoru intézkedéseiben, részint az iskola üdvös czélját felfogó szülék pártfogásában rejlik.

A folyó évben megalakult derék köz. iskolaszék 1—1 tagja a tanügy előmozditása érdekében hetenkint pontosan meglátogatta mind a fi-, mind a leányiskolát. Imént emlitett iskolaszék a folyó év junius 25-én tartott évi zárvizsgálatokat megelőző ülésen a jó magaviseletü és szorgalmas tanonczok számára kiosztott jutalomkönyvekre 9 frt 68 krt adományozott. Köszönet az erkölcsi értékkel biró adakozásért. r. l.**)

*) Az ellen-véleményt szivesen meghallgatjuk s annak lapunkban tért adunk. Azonban e közlemény, melylyel hivatolt czikkünkben felhozottak nemcsak meg nem czáfoltatnak, hanem megerősittetnek, ujból annak kifejezésére ösztönöz bennünket, miszerint ohajtandó, sőt szükséges volna nemcsak a netáni tulkapások, de még a félreértések kikerülése végett is, ha megyénk a faiskolák jövedelmeinek hova forditásáról hozna egy szabályrendeletet, melynek megalkotására az alattyáni eset elég alapul és kellő kiindulási pontul szolgálhat. Szerk.

**) Beese s tudositásait, rövid tárgyilagossággal, gyakrabban kérjük. Szerk.

Aratás.

II.

Hajdumegyében: Gyakori esőzés sokat ártott, a gabona vetések a szipoly által megrongáltattak nagyban, egyébiránt a buza jó, a szemek ritkásak a főben, árpa és tavaszi közép, kukoricza jó. — Bácsmegyében: ó-kanizsai járásban 2200 — öles lánczonkint 27—28 kereszt, minősége silány. Buzában az eredmény jó, 25—30 kereszt. Keresztenkint 40 kiló buzát várnak. Az idei buza termés a mult évinél 50 százalékkal jobb. Tengeri kitünő. — Nográdmegyében: Kapás növények jók; széna is, buzára nézve közép termés, de minőségre jó. — Békésmegyében: Gyakori esőzés, sok üres kalász, sovány földben jobb a termés. Közép termést várnak. Árpák gyengék; zab, kukoricza jól áll. Takarmány jó, de nem épen sok, — répa kitünő, dohány silány — Maramarosmegyében: Őszi bő aratásra nyujt kilátást. Tavasziak is szépek, gyümölcs és burgonya megrongálva. — Nyitramegyében: Buza termés igen jó, ugy a rozs is, zab kitünő. Szőllő szép termést igér. — Szörénymegyében: Vetések esők miatt rongálvák, kukoricza lesz, de gyümölcs nem. — Árvamegyében: Esős idő a szénára kártékony volt, termés jó. — Zombor vidékéről közép termésről adnak tudositást, minőségre azonban rosz. Tengeri, kender és bab szépek. Zab szép. —

Sopronmegyében: Rózs szeme szép, buza jó termést igér. Tavasziak közül a korainak jobbak. Kapás növények és takarmánynemüek szépen állanak. — Zemplénmegyében: 36 napon át folyton esett, jul. 11—21. Az aratás folyik szép reménynyel. Széna elég van, szöllő bő termést igér. Fekete ragya sok kárt tett.

Statisztika.

A szolnoki kir. járásbiróság polgári iktató hivatalába érkezett a lefolyt julius hóban összesen: 454 ügydarab, fenyitőbe: 359. Bagatelle ügy: 36.

Jász-Nagykun-Szolnokmegye közigazgatási iktatóhivatalába érkezett: 1787. ügydarab, a közigazgatási bizottsági iktatóhivatalba pedig 206. ügydarab. Árvaszéki iktatóba ez évi májusban 692, juniusban 318, juliusban 820ügydarab érkezett.

Helyi hirek.

— *Jász-Nagykun-Szolnokmegye* területén 2—3 frt. napidij és a szabályszerü uti költségek megtéritése mellett több állami adóvégrehajtót fogok alkalmazni. Az ezen állásokhoz kivánt kellékek a „Budapesti közlöny"-ben közzétett pályázatban fel vannak sorolva. Pályázati határidő f. é. augusztus 30. lejarand. Szolnokon, 1881. jul. hó 31-én. Plossek Ferenez, m. kir. adófelügyelő.

— *Áthelyezés. Szomolányi Bertalan*, a szolnoki nagygymnasiumban több éven at ügybuzgó tanár s szentferenczrendi szerzetes, a provinczialis által áthelyeztetett Kecskemétre, ugyane szerzet tagja s tanár ur Benesik István pedig Gyöngyösre. Mindkét tanár ur köztiszteletben állott városunkban s távozásuk fölött sajnálkozásunknak adunk kifejezést.

— *Eucsu-szó.* Szolnoki jó barátaimtól s ismerőseimtől s mindazon t. szülőktől, kiknek gyermekeit oktatni szerencsés voltam. Kecskemétre történt áthelyeztetésem alkalmából, a távozás perczében, szivből jövő „Isten hozzad"-ot mondok. Kérem őket: tartsunak meg szives emlékükben. Szolnok, 1881. aug. 5. Szomolányi Bertalan, szerzetes tanár.

— *Felvilágositásul.* A „Lehel-Kürt" czimü helyi lap jul. 30. számában felhiv bennünket, hogy miért nem nevezzük meg azon megyebeli lapokat, melyek a mi lapunk hireit lopdossák s miért gyanusitunk általánosságban? Ez igen furcsa kérdés s fölvetése a „Lehel-K." részéről nem jogosult, mert először: vonatkozó közleményünk amely lapnak nem inge, ne vegye magára; másodszor: mi ugy tudjuk, hogy azon lapok, melyek Szolnokon jelennek meg, első sorban minden szolnoki ember előtt helyi lapok, s ha ama közleményünk helyi lapokra vonatkozik vala, bizonyosan igy nevezzük őket, vagyis a gyermeket a nevéről. Megyebeli lapokul pedig első sorban általunk azok tekintendők, melyek megyénk területén ugyan, de más városokban jelennek meg. Itt tehát tiszta és világos két fogalommal állunk szemben; és mivel a fogalmak tisztasága azok tudaterejében s minden más fogalomtól való elkülönitettségében áll: a nevezett lap nemcsak fogalom zavarba esett provokálásával, hanem elárulja még azt is, hogy a kérdésnek legelemibb részével — az elnevezéssel — sincs tisztában, és igy föllogásának tárgyu indokolását saját szellemének rovására követte el.

— *Kiss Ferencz ügyvéd ur* s a külső-szolnok-megyei takarékpénztár érdemes igazgatója, Lindevizéből, hol a nagyhirü Schrott-kurát használta hat hétig, a napokban jó egészségben körünkbe visszaérkezett s igazgatói fontos teendőit ismét teljesiti.

— *Városunk gymnasiumától* a derék szerzetes tanárokat majd minden évben más helyre helyezik át, s ujakkal cserélik föl őket, kik, mint uj tanerők, igen természetes, hogy számos nehézséggel küzdenek. Az áthelyezések tanügyünk kimondhatlan hátrányára vannak, melyeknek véget kell vetni. Legközelebb tüzetes tárgyalás alá veendjük ez ügyet, — addig is jelezzük a tényt, mint olyant, mely megérdemli városunk komoly figyelmét.

— *Debreczenben*, a f. hó 20-án tartandó országos iparos ifjuság vándorgyülésére lapunk szerkesztősége meghivatván, arra Lengyel Antal ur, a szolnoki ipartársulat elnöke s lapunk tevékeny munkatársa lesz szives a képviseletet elvállalni s a részletes tudósitást is megirni.

— *Ádám András* ur, kir. táblai biró s körünkben köztisztelt egyén, pár nap előtt családjával együtt városunkba érkezett, s barátai körében töltvén két napot, Tisza-Derzsre utazott rokonai látogatására, honnan ismét körünkbe tér vissza.

— *A tenkei birtokosok* f. hó 2-án részint sorshuzás, részint egyesség utján az osztályozást megállapitották a szolnoki kir. járásbiróság jogügyelete alatt, mely alkalommal Erdenson ur ezer nehány holdra egyesség utján egy területet foglal el, a felmaradt háromezer nehány száz holdra pedig sorsot huztak és a vevők három csoportban 1000—1000 holdra társultak. A sorshuzás csendben és közmegelégedésre ment végbe. Az egyes társulatok részletes megosztozása későbbre hagyatott.

— *A szolnoki magy. kir. dohánybeváltó hivatal* uj dohányraktár épitésére vonatkozó pályázati hirdetményét kibocsájtá. A költségvetésileg megállapitott költségek 14,517 frt 64 krra rugnak. Ez ügyben a versenytárgyalás a budapesti dohánybeváltó felügyelőségnél f. hó 19-én fog megtartatni, hová az ajánlatok az emlitett nap déli 12 óráig benyujtandók.

— *A kholera jelei* mutatkoznak hazánk különböző vidékein. Igy, mint a lapok irják, ez ideig kholera eset fordult elő Székesfehérvárott, Makón és Karczagon s hihetőleg azóta több helyütt is. Hatóságunk figyelmét eleve felhivjuk az utczák, terek és pecze gödrök tisztántartására, esetleg fertőtlenitésekre, s elvárjuk városunk közegészsége érdekében, hogy a hirlapokban közölt eme hirek elég intő jelül szolgálnak neki arra, hogy minden szükséges óvintézkedést sietve megtegyen.

— *Dynamit-robbanás* riasztotta föl aug. 5., az esti órákban városunk közönségét s vonzotta a Tisza hidjára. Ugyanis Mojsisovics főmérnök ur dynamittal robbantotta föl a tiszai hajózásra alkalmatlan helyen álló fatörzseket. A durranások iszonyu hangot hallattak.

— *A „büdösköz"* árka a tegnapi napon végig beburkoltatván, e héten a föld elegyengetése, lebunkózása és ezután a fabódék felállitása fog következni e „néhai" undok helyen.

— *Az elkeritett* Tisza-part melletti térről a halomban levő téglák a büdös-köz burkolatához felhasználtatván, kilátás van rea, hogy a gidres-gödrös hely hovaelőbb elegyengettetik, mi által aprómarha piaczunk joval gyarapodni fog.

— *Sajtohibaigazitás.* Lapunk julius 31-én megjelent számában közlött vezérczikkünkben hibásan szedetett, hogy főispánunk 17-én tiszteltetett meg fáklyásmenettel, mert ez julius 27-én történt.

Rendőri hirek.

— *Városunk főbb utczáinak* öntözésére felhivjuk a hatóság figyelmét. Igy a vizipuskákat is gyakorolják s a szétszaradástól megóvják s tüzeset alkalmával nem lesz annyi baj velők, — és másrészről a közönség is meg lesz mentve a fulasztó portól.

— *Vizbe fuladt* egy nyiregyházi születésü vándorlólegény f. hó 3-án, délután, a Zagyva torkolatánál, hol az illető, ki két más társával Czeglédre volt menendő, megfürödni ohajtvan: a mint a vizbe lépett, az rögtön elcsapott feje fölött s az ott közel levő fürészelők és saját két társának szeme láttára vizbe fuladt. Zsebében 12 frtot találtak, s mint mondják, jó háztól való fiu volt a szerencsétlen.

— *Heinrichmayer Frigyes*, helybeli vasuti vendéglős üzletéről lapunk f. évi jul. 17-iki számában, a főkapitányság utján közöltük, miszerint jul. 13-án egy vendégnek megbüzhödött hust tálaltak fel az étteremben, melyet a főkapitány ur lefoglalt. E tárgyban a főkapitány ur hivatalos bejelentését megtette, s a vizsgálat már folyamatban van. Tekintve e körülményt, miután a vizsgálat Heinrichmayer ur felmentésével is végződhetik, az ide vonatkozó, lapunk f. é. jul. 17-iki számában felvett hirt olyhá kérjük tekinteni, melyre a vizsgálati ügyben keletkezendő itélet meghirdetésekor részletesen visszatérünk s azt az igazságnak megfelelőleg, az itélethez képest módositjuk.

— *Lókötő.* A kötelki megyei hadnagy f. hó 2-án hazulról elindult hivatalos küldetésben. Utközben távolról lát egy embert, két lóval, melyek egyikét ülte. Gyanusnak tünvén fel a hadnagy előtt ez alak, siettette lovát, hogy beérje a gyanus alakot, — ez azonban szintén észrevevén a hadnagy közeledését, gyorsabban lépdeltette, majd ügetette a lovakat, mit látva a pandur, sejté, hogy lókötővel van dolga, kire Sülyön tul rá is lött, a lókötő pedig vissza, — s igy ment a lövöldözés mindkét részről, mig a gyanus egyén Szolnok alatt lováról leugorván, a külső kertek között eltünt. A pandur a lovat átadta a hatóságnak, s most ez nyomozza a lókötőt, kinek személye a törökszentmiklósi disznó tolvaj Ecsegi személyével hihetőleg azonos lesz, mint az eddigi gyanuokok ezt következtetni hagyják. A megyei pandur azt adja elő, hogy az illető több sebből vérzett már az ő lövései folytán.

— *A szolnoki főutczán lakó* pékek kenyerei ehetetlen roszak. Félig kenyér, félig kovász — a szó valódi értelmében s ha a fogyasztó közönség közül valaki megüzeni nekik, hogy sültebb kenyeret adjanak drága pénzére, azt üzenik a pékek, hogy amilyen olyan, ők nem bujhatnak bele, mikor sütik. Bizony pedig megérdemelnék, hogy bele bujtattassanak. Szigoru rendőri felügyeletet kérünk, nemcsak a most mutatkozó kholerás időben, de mindenkorra, mert aki a közönség pénzét czikkeért elfogadja, attól joggal követelhető, hogy kifogástalan kenyeret adjon a fogyasztó közönségnek. Elvárjuk felszólalásunk sikeres eredményét.

Megyei hirek.

— *A kunszentmártoni ifjuság* f. é. aug. 6-án tartotta nyári mulatságát a „Bohonyai part"-on. A jövedelem az ugyanottani csolnakázó egylet javára fordittatik.

— *Jegyzői szigorlat.* Aug. 1. és 2-ik napjain tartatott meg a jegyzői szigorlat megyénk székházánál, mely alkalommal a hat szigorlandó közül egy nem jelent meg, az öt közül pedig négy visszavettetett a vizsgáló bizottság által, mely csakis Hábor Lajos jánoshidai segédjegyzőt nyilvánitotta egyhangulag képesitettnek.

— *Gyászhir.* Tisza Roffról a következő gyászjelentést vettük: „Schembera Paula özv. Zalakapolcsi Domonkos Mihályné, gyermekem Domonkos Julia nevében is fájdalomtól megtört szivvel tudatom szeretett férjem néhai Zalakapolcsi Domonkos Mihálynak f. 1881. évi julius hó 28-án délelőtt 10 és fél órakor, életének 6. évében, szivszélhüdés következtében történt gyászos kimultát. A boldogultnak földi részei folyó hó 30-án, délelőtt 10 órakor, Tisza-Roffon a ref. egyház szertartása szerint fognak a családi sirboltba örök nyugalomra letétetni. Tisza-Roff. 1881. julius 29-én. Áldás emlékére!"

— *Országos vásárok tartatnak* Jászberényben: aug. 15—16-án; Tisza-Szalókon: aug. 10-én; Kunhegyesen: aug. 21-én; Tisza-Lökön: aug. 21-én; Kunszentmártonban: aug. 22—23-án; Tisza-Földváron aug. 29-én; Jákóhalmán: aug. 30-án.

Különféle.

— *Filippovich* tábornokot, ő felsége, saját kérelmére, hosszú és hü szolgálatait fölmenté. A tábornok Bécset választá lakhelyeül. Eddigi viselt állását báró Pulcz, temesvári parancsnok és altábornagy foglalja el.

— *Az aradi vértanuk* szobrának alaptőkéje ezideig 66,911 frt 97 krra rúg, a szoborterv kivitele pedig 93,983 frtba került. E szerint a hiányzó összeg országos gyüjtés utján fog előállittatni.

— *Zmertych Iván*, a hires távgyalogló, ki Párisból Budapestig gyalogolni vállalkozott, a mai napon 10—11 óra között Budapestre érkezik, hol a budai oldali lánczhidfőnél Thaisz Elek főkapitány fogja üdvözölni a magyar athletikai klub elnöksége nevében.

— *Kecskeméten* a város déli részén levő sertéshizlaló telephez a derék, szorgalmas kecskemétiek, az ottani vasúti állomástól szárnyvasutat épittettek, melynek közigazgatási és rendőri bejárása tegnap előtt volt. Eddig minden darab sertés kiszállitásáért 40 krt fizettek, most pedig egy vaggonnal, melyben 50 drb fér el, 3 frtért szállitanak. A jószágot pedig nem törik, mert a helyszinétől egyenesen rendeltetési helyére szállitják.

— *A gasteini fejedelem-találkozást*, uralkodónk s a német császár között, a németországi lapok legnagyobb része az osztrák-magyar-német szövetség megerősitésének tekintik.

— *Tévedés*, mely nem helyén való. A szegedi kir. törvszék megkeresése folytán a budapesti kir. trvszék mint büntető biróság dohányjövedéki kihágás miatt valami Szabó Sándor nevü, Ludovika-akademiai növendéket megidézett itélethirdetésre, mely kihirdettetvén, vádlott 8 napi fogházra itéltetett a kir. tábla által. Az elnök kérdéseit egymásután intézte vádlotthoz, midőn kiderült végre, hogy a megjelent Szabó Sándor nem ugyanaz, aki marasztalva van.

Irodalom és művészet.

— *Munkácsy* Mihály világhirü festészünk „Krisztus Pilátus előtt" festménye nem sokára Budapesten is ki fog állittatni.

— *Amerikai hegedümüvésznő*, a hirneves Miss Fernanda Tedeska, a jövő őszszel — mint hirlik — fővárosunkat is meglátogatja.

— *A párbaj szabályaira* a mai hóbortos világban sok hegyre hágó fiatal embernek szüksége levén, e végből bátran ajánlhatunk a fiataloknak egy jó müvet ily czimen: „A párbaj szabályai." Irta Bolgár Ferencz, főhadnagy, forditotta Gállfy Gyula honvédhadnagy. A mű ára csak 60 kr s Grill Károly fővárosi könyvárusnál jelent meg.

Szerkesztői üzenetek.

— Dr R. J. Magyaróvárott. Otthon talált-e legutóbbi levelünk. Az illető részére a 2 számot félretettük. Hová küldjük?

— Kis Imre jegyző urnak T.-püspöki. Fogadja szives figyelmeért köszönetünket.

— D. Gy. S.-A.-Ujhely. Köszönjük. A tied jön, a másiké most visszamarad. Üdv nektek!

— B. L. Kecskemét. Várjuk az igéretet. Most már, mint láthatod, van tér reá.

— H. J. Félegyháza. R—a hogy van? Tudosits. Mi tádatjuk az indulást kellő időben; hogy azonban E—a jön-e, nem tudjuk még eddig.

Szolnoki piaczi árak.

Buza legjobb 100 kiló 11.50, közép 11.30, silány 11.—. Kétszeres legjobb 10.—, közép 9.80, silány 9.50. — Rozs legjobb 10.—, közép 9.50, silány 9.—. — Árpa legjobb 6.50, közép 6.—, silány 0.—. — Zab legjobb 6.75, közép 6.50, silány 6.—. — Köles 7.—. Kukoricza 6.50. — Burgonya kilója 4.—. — Szinliszt 100 kiló 22.—. — Zsemle liszt 21.—. — Kenyér 100 kiló 10.—. — Dercze 100 kiló 4.80. — Széna 4.50. — Borsó 100 kiló 16.—. — Lencse 100 kiló 14.—. — Bab 12.—. — Köles kása 10.—. Hajdina —.—. — Buzadara 100 kiló 24.—. — Árpa kása 100 kiló 14.—. — Bor uj 1 hectoliter 24 kr., ó bor 30. — Ser 1 hectoliter 22. — Pálinka 1 liter 36. — Bükkfa öle 14.—. — Cserfa 12.— — Tölgy 10.—. — Fenyő köbméter 6.—. — Gyertya öntött, kilója 70 kr. — Közönséges gyertya 60 kr. — Szappan 38 kr. — Marhahus 52 kr. — Juhús 48 kr. — Sertés hus 52 kr. — Szalonna 70 kr. — Disznó-zsir 80 kr. — Marha-zsir 40 kr. — Repcze-olaj 40 kr. — Len-olaj 46 kr. Napszám: férfi, ellátással 50 kr., ellátás nélkül 70 kr. — Nő, ellátással 30 kr., ellátás nélkül 40 kr. — Gyermek, ellátással 20 kr., ellátás nélkül 30 kr.

Vasuti menetrend.

Indulás Szolnokbl

Budapestre (Czegléd felé):
4 óra 54 p. éjjel gyorsvonat.
4 óra 23 p. d. u. személyvonat.
3 óra 27 p. hajn. vegyesvonat.
7 óra 09 p. este tehervonat.
Hatvan felé:
5 óra 8 perc: éjjel, 5 óra 7 percz d. u.
Arad-Temesvár felé:
10 óra 57 p. d. e., 10 óra 49 p. éjjel.
Püspökladány-Debreczen felé:
1 óra 10 p. d. e., 10 óra 21 p. éjjel, — 12 óra 18 p. éjjel (gyv.)

Érkezés Szolnokba:

Budapest-Czegléd felől:
10 óra 06 percz d. e., 10 óra 15 p. éjjel, 12 óra 13 p. éjjel (gyorsv.
Hatvan felől: 10 óra 38 p. d. e. 11 óra 48 p. éjjel.
Arad-Temesvár felől: 4 ó. 46 d. u. 3 ó. 47 p. hajn.
Püspökladány-Debreczen felől: 4 ó. 23. p. d. u. 4 óra 54 p. hajn.

Felelős szerkesztő: Pásztor Ferencz.

Hirdetmény.

Egy fiatal, 22—23 éves életkoru gazdász, ki tanulmányait a **Magyaróvári gazdasági akademiák** jó sikerrel elvégezte s kinek gyakorlata is van már, a **legkedvezőbb feltételek** mellett **nagyobb uradalomban** ohajtana alkalmazást nyerni. Személyes, vagy levélbeli megkeresésre **szerkesztőségünk** bővebb értesitéssel szolgál.

1—1

HIRDETMÉNY.

Van szerencsém a mélyen tisztelt gazdaközönség tudomására hozni, hogy

Clayton ès Schuttleworth Budapesti

gépgyárosoktól **a képviseletet Szolnok és vidékére megkaptam.**

Ajánlom magam minden e szakba vágó megbizásokra, ugy ***cséplőgépek***, mint más ***gazdasági gépek*** és ***géprészek*** beszerzésére, minden dij (provisio) nélkül.

Árjegyzékek kivánatra bérmentve megküldetnek.

Amidőn ezen ***europai hirű gépgyárosok*** képviseletét elvállaltam, azon reményben tettem, hogy a mélyen tisztelt gazdaközönségnek az érintkezést illetve az összeköttetést előnyükre előmozditsam.

Szolnokon 1881. augustus hó 3.

MAKRAY LÁSZLÓ,
vaskereskedő.

3—1

HIRDETMÉNYEK.

1416.
Ph. 1881. sz.

Árverési hirdetés.

Kun SzentzMárton város tulajdonát képező **kir. kisebb haszonvételek**, és egyéb jogok, u. m.:

1. ***Italmérési*** jog Kun-Szent-Mártonban 6 részletben,
2. ***Italmérési*** jog Puszta-Mesterszálás on,
13. ***Vásári*** és ***piaci*** helypénzszedési jog,
4. ***Mészárszéki*** föld,
5. ***Halászati*** jog Kun-Szt.-Mártonban és P.-Mesterszálláson az **1882-ik** év január 1-től **1884-ik** év deczember hó 31-ig terjedő három egymás utáni évre, Kun-Szt.-Márton város hivatal háza nagytermében f. évi **augusztus hò 20-ik napján d. e. 9 órakor** tartandó nyilvános ***árverésen*** a legtöbbet igérőnek haszonbérbe fognak adatni.

Az árverési részletes feltételek az árverés kezdetéig a főjegyzőnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Mire az árverelni kivánók **azzal** hivatnak meg, hogy a **kikiáltási-ár 10 %-át** magokkal hozván, az árverésen megjelenni sziveskedjenek.

Kun-Szt.-Márton, 1881-ik év julius hó 20-án.

Kormos Károly,
polgármester helyettes.

3—2

KOTZÓ PÁL

Budapest, Üllői-ut 18. sz.

Ajánlja a május hó 2-án Adám tartott ekeverseny

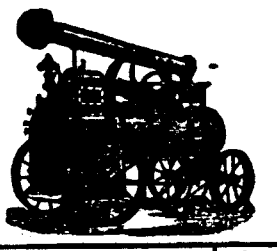

az első dijjal: arany éremmel a második dijjal: ezüst éremmel

kitüntetett szabadalmazott

kettős és hármas ekéit

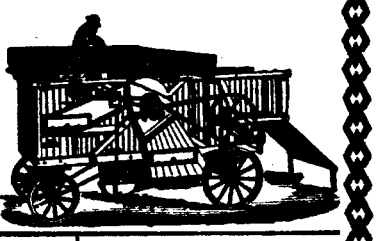

továbbá:

gőzcséplőgépeit

fa-, szén- és szalmafütéshez

gőzmozgonyait

szikgtisztitó készülékkel,

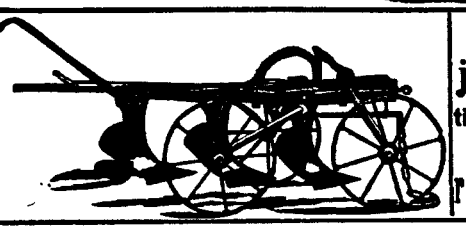

továbbá:

járgánycséplőgépeit

tisztitó szerkezettel vagy anélkül

rostákat, triőröket stb.

a gabonát **placz-képesen adják zsákokba.**

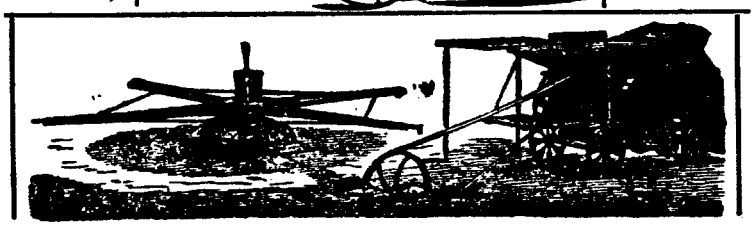

Árjegyzékek bérmentve.

7—10

Kiadandó lakás.

A kishid-utczában, ***tőszomszédságában*** a kir. járásbirósági épületnek, egy kényelmes lakás, 3 szobával, igen jutányos árért kibérelhető.

Értekezhetni a most benne lakó

Hajdu Sándor,
megyei jegyző urral.

1—1

43704.
IX. 1881.

Árverési hirdetés.

A budapesti budai kir. pénzügyigazgatóság által közhirré tétetik, hogy a **Szolnokon leégett sópajtából** maradt **1765 mm. kő-**, valamint **1049 mm. 15 kilo hordósónak** elárusitása iránt ezen kir. **pénzügyigazgatóság helyiségében folyó évi augusztus hó 17-én, délelőtti 9 órakor,** irásbeli árverés fog tartatni.

Az irásbeli ajánlatok a 10%-os bánatpénzzel felszerelendők és 50 krros bélyeggel ellátandók.

Ezen irásbeli ajánlatok az árverès előtti **napon délután 2 óráig lepecsètelve, a kir. pénzügyigazgatóság főnökének adandók át.**

Az árverés a magas m. kir. pénzügyministerium jóváhagyása fentartásával történik, a vállalt kötelezettség a legtöbbet igérőre nézve tehát ajánlatának beadásával, a kincstárra nézve azonban csak a magas jóváhagyás után áll be.

Az árverés eredményének magas jóváhagyásáról értesitvény vétele után, a járuló vételár azonnal lefizetendő, a sóanyag pedig azonnal elhordandó.

Budapesten, 1881. augustus hó 1-én.

Budai m. kir. pénzügyigazgatóság.

2—1

Szolnokon, 1881 Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában.

V. évfolyam 33—242. Szolnok, 1881. augusztus 14-én.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél » . . 2 „ 50 kr.
Negyed » . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkint egyszer
vasárnap
s a vidéki példányok is ugyanakkor postára adatnak.
Szerkesztőség: Szolnok, buzapiacz, 1396. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közleményeken kivül az előfizetési pénzek s minden egyéb dijak is küldendők.
Ide küldendők a postai felszólamlások is (reclamatio.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek Szolnokon: a szerkesztőségnél, buzapiacz, 1396. sz. alatt s ugyanitt Pásztor Ferencz köz- és váltó-ügyvéd irodájában; Makray László ur üzletében; minden fővárosi hirdetési irodában és bármely kir. postahivatalnál.
Készíratok
csak ismert kezektől fogadtatnak el s azok vissza nem adatnak.

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magassága három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer » — — — — — — 15 »
3-szor » — — — — — — 12 »

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
Nyilttéri közleményeknek minden centimeternyi magasságu, három hasábos szeletnyi tere 75 krjával számittatik s ugy a hirdetmények, mint a nyilttéri közlemények beküldőit a kifizetésért feltétlen kötelezettség terheli.
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Tömörüljünk.

(—r.) Aki a mi szalmalángunkat kellő távolból szemléli: vagy kinevet bennünket, vagy fölháborodik ama láng szemléleténél, mely pillanatra fölheviti a közérdekért dobogni kész, de az önérdek silány koncza előtt meghunyaszkodó szivünket.

Ne tessék benünket félreérteni; nem mi magunkról, beszélünk, kik e lap mellett fejtünk ki — csekély erőnkhöz mért — munkásságot; mert mi, ha a szükség ugy hozza magával, a gátra állunk mindig, s üres fecsegés, álszenteskedés s önérdek hajsza nélkül, bátor elszánással, a cselekvés emberei leszünk; hanem igenis szólunk városunkuak azon szellemképes egyéneiről általában, kiket a szellemi harczteréről minden utjok képes volna a dicsőség Rómájába is elvezetni, ha ugyan dicsőség hajhászók volnának, de képesek volnának arra is, hogy e város anyagi és szellemi érdekében férfiui állhatatossággal, tantorithatlan kitüréssel, becsületes következetességgel folytatnák ama harczot, melyet e város felvirágzásáért ugyis megvivniok, végig küzdeniök kell, hacsak oly visszaesésbe nem kivánják e várost juttatni, mint milyenbe szegény Jászberény jutott — szellemképes fiainak mulasztásai és eltévesztett lépései miatt.

Szolnok város szellemképes egyéneit, együtt véve, tekinthetjük csupán azon hatalomnak és erőnek, mely e város fölvirágzásának minden emeltyüjét képes megmozgatni s a közhaladás minden utját egyedül van hivatva egyengetni és tágitani.

De a kezek bénulvák: a szellem csökönyös eme derék férfiakban, kik, ha egy emberként állanának föl Szolnok város közérdekei mellett szót emelni, s egy emberként jajdulnának föl akkor, midőn amaz érdekek bárki által is megsértetni czéloztatnak: kérdem, hogy ez esetben ki merne ellenük, a tényleges erőhatalom ellen, fellépni, ki merne — ily ellenőrzés mellett — a közérdek ellen véteni?

E városnak jól felfogott érdeke követeli tehát, hogy azok, akiknek adatott, ne rejtsék a mécset a véka alá, hanem szellemi erejüket egyesitve — tömörüljenek!

Régen meg van irva az igazság, melyre a tapasztalás vezette az emberiséget, hogy csak egybe forrva állhatunk. Az erők egyesitése minden téren, de főleg az erkölcsi téren óriási vivmányokat produkált mindenha, s a szellemi erők egyesitése, tömöritése nélkül Szolnok város cultur küzdelmei is végeredményeiben csak üres álomképek maradnak.

Azon teendők közül, melyek értelmiségünk összerejét és összakaratát feltétlenül követelik, csak egyet emlitünk — a szolnoki kir. törvényszék ügyét.

Szégyen és gyalázat, hogy elvitték e városból a törvényszéket, de nem kisebb szégyene e városnak, hogy azt eddig visszahozni nem birta. Pedig mi nem csak ugy vagyunk meggyőződve, de ugy is tudjuk, hogy miután maga a város nem sürgeti ez ügyet hát aludni hagyják, mig majd a sor magától ugyis rákerül, mint a majsai emberre az őrlés.

Ha Szolnok város szellemképes egyénei ez ügyben is tömörültek volna, és nem ki erre, ki arra húz vala az ügynek szőnyegen léttekor, a törvényszék épületéből rég kiszorultak volna a katonák, kiknek azóta rendeltetésüknek megfelelő kaszárnyát lehetett volna épiteni, s ma e városból, hol óráról órára égetően érezzük a kir. törvényszék hiányát, az igazság e részbeni kiszolgáltatásáért nem kellene jó időben, rosz időben, Tiszán túlra, mértföldekre vándorolni, mit egyébiránt, ha továbbra is oly félvállról veszszük a dolgot, mint napjainkban, méltán megérdemlünk.

Ezen kivül ott a Tisza-partügye, az ujtemető kérdése, ott a megye szerte hirre kapott városhatósági huszonkét pont, ott a szandai gát sat. melyekkel szemben oly aluszékony magatartást tanusitani, mint tanusittatik manapság, vétek a város közérdeke ellen, — s ha minderről megemlékezünk, csak pipaszó mellett történik az, de az akarat és erély, mely vasfogakkal apritaná össze mindazt, mi a kivitel utjában áll, más düllőben nyugoszsza lélekzsibbasztó álmait, és azok a tisztelt egyének, akik elvi szempontból, nemes eszmék szellemi harczát vivni hivatva vannak e város java érdekében, azok a tisztelt egyének a mindennapiság széles folyóján úsznak egyaránt.

Hová vezet ez? a vesztegelés büzhödt tengerére, hol a fojtó gáztól elveszünk.

Aki pezsgő szellemi életet akar elérni, melyben anyagi jövedelmeinek forrásait is nyitva találhatja, az lépjen a cselekvés terére s egyesüljön hasontársaival s az egyesült erők tömörüljenek, nagy és nemes czélok elérésére, melyek ez uton, de csak is ez uton fognak eléretni.

Mondjunk le az üres fecsegésről, és hagyjuk el a semmit tevés lélekölő nyugágyát; van tér küzdelmeinknek, anyag erőinknek, egyesitsük azokat közhasznú eszmék győzelemre emelésére, függőben levő fontos ügyeink diadalra juttatására.

TÁRCZA.

Népdalok.

I.

A berényi biró lánya
Viz-merni megy a Zagyvára;
Mig korsaját megmeriti:
Csertő Imre elkeriti.

„Ne átkosz meg édes anyám,
Hogy Csertő Imre a babám;
Szivén nem ül gonosz szándék —
Nem ér engem bűnös árnyék . . .“

Ha bün volna a szivében,
Nem szeretne olyan mélyen;
Aki tisztán, hiven szeret:
Abban bünös szív nem lehet.

De az anyja nem hajt rája,
Átok alatt sír-ri lánya . . .
Hej de nem soká foly könye —
Van már, aki letörölje . . .

II.

Amerre a Zagyva folyik,
Szivem arra vágyakodik,
Lefelé, lefelé —
Hajtai csárda felé.

Gyere babám a Hajtára,
A lányt ott ölelés várja. . .
Előbb a csók s az ölelés,
Azután a férjhez menés.

III.

Zöld erdőben elpihenek,
Ott csicserg a madár-sereg;
Azt csicsergi: „szeress, szeress!“
És mindenik párjára les.

Bús vad galamb párját leli,
És mélán turbékol neki . . .
Én meg neked turbékolok:
Éjjel-nappal rád gondolok!

Pásztor Ferencz.

Valami a semmiről.

„Neszе semmi — fogd meg jól.“

(Vége.)

Már megint unatkozol. Ismételten szépen kérlek tehát (hogyan is kérhetnélek máskép szép olvasóm) ne fintorgasd — azt a Mária-Zédia-szerü szép fitoskát, hogy elméletem holmi ösmeretlen és annál undoritóbb metafizikai miazmákkal kinál meg szippantani! Hiszen a magasabb szárnyalásu gondolkozás csakis a természet-urainak, nekünk önhitt férfiaknak van fentartva, kik az emberiség lángeszének feltolakodott képviselői vagyunk. Egyébiránt, ha mindezekért nagyon sértve érzi magát kegyed, addjon be kérem semmiségi panaszt sértett szép neme nevében az ész fensőbb itélőszéke elé . . ott mi vagyunk az igazságos birák . . , ott mi a kegyetek javára nem teszünk semmit (találja el miért), ott maradnak önök, akik voltak mindig, bukott alperesek . . . akkor azután saját eszecskéje szerint, szive és kedélye keserüségében, elmélkedhetik felette s el is találhatja, mi az a semmi, s talán igy fogja majd definiálni: „a semmi oly valami, aminek a tisztességes neve: neszе semmi — fogd meg jól“ — — vagy igy . . . de minek mondjam, mikor már kegyed ugy is jobban tudja, mint én.

Ha ebből a rakás szóból azután valaki csak valamicskét is megért (de fel nem foghat) a leghelyesebb fogalmat alkotta meg magának a semmiről.

Folytassuk még egy kicsit tovább utunkat. De ne beszéljünk tovább metafizice, hanem csak ugy — rustice. Hátha igy még előbbre jutunk.

A semmi a mindennek hiánya; a valaminek szomszédja; gondolati, vagy ontologiai üresség; a felcsigázott, de megcsalódott reménység, az epedő de be nem tölt vágy egy sajátságos kedély hullámának a becsületes magyar neve. Tehát inkább kedélyi, mint észleges elem.

Igy, példának okáért én szenvedélyes pipás vagyok (minthogy igaz is). Végzetem szeszélye abba a sajátságos helyzetbe juttatott, amelyről a magyar ember oly jóizüen mondja: „se pénz, se poszló“, ami a jelen esetben annyit tesz: „van pélpám, de nincsen szüz-magyar dohányom.“

E pontnál már kezdem érezni, mi az a semmi. Oda adnám egy jó pipa-dohányért elsőszülötti, jussomat. Lennék szivesen modern Ezsau. Oh de én szerencsétlenebb vagyok, mint volt lencsés Ezsau. Ha meghalnék se tudnék kapni egy pipa dohányt rideg magányomban. E pontnál meg már egészen világosan áll előttem, mi az a semmi. Elmulik az édes reménység utolsó derengése is már. A legmagasabb fokig erőszakolt türelem húrja szinte kettészakad. Egy gondolat üti meg koponyám csontfalát . . . Engedelmeskedem a gondolatnak . . . Nem oly régen volt, hogy alkotmányos pipa-szabadságunk kakastollas őrangyalai elől elrejtém hatalmas termetü zacskómat könyveim s irományaim közzé . . . Sejtelmes örömem szinte kábultságba ejt . . . Hátha megcsal rémletem (mint már annyiszor . . .) Megvan! Heuréka! Gondoltam nincs dohányom (= semmi) és ime van dohányom. Ismét enyém az elveszettnek hitt paradicsom! Lehetetlen lefestenem azt a kellemes érzést, kéjes elragadtatást, mely most hatalmába keriti egész lelkemet . . .

E kényszerült gyakorlat azután erre tanit meg. Van semmi. A valami volt semmi. Minél rohamosabban követi az idő mélében a valami megtestesülése a semmit, s minél kedvesebb annak a valaminek tárgya előttem: annál kellemesebb érzeményem a megvalósulás perczeiben, s annál szentebbül meggyőződöm afelől, hogy a gondolati világban létezik a semmi.

A testgyakorlat haszna és szükségessége.

I.

Azon előzmény, hogy e tárgyban már lettek nézetek közzé téve e lap hasabjain, sőt e sorok irója maga is megérintett némit a megye pártfogása alatt álló nönevelde szervezetének kérdésénél; de meg legujabban a verseny-uzsás hajszája elhatározássá érlelte bennem, hogy a fönn nevezett czimen a következőket elmondjam:

*

„A tornászás czélja az emberi képzésnek elvesztett egyarányuságát helyreállitani, a csupán egy oldalu szellemi képzéshez a test valódi képzését csatolni, az ujra nyert férfiasság túlfinomitásának a szükséges ellensulyt megadni, s az ifjukori együttlétben az egész embert körébe vonni és lelkesitni." Igy nyilatkozik Jahn a tornászatról.

Ezen szó, tornászni, Dr. Angerstein szerint annyit jelent, mint „magat forditni, forgatni, főleg pedig élénken mozogni." E szerint a tornászás az egyszerű és összetett testmozgás kivitelét tanitja, melynek czélja a test minden részét egyenletesen kiképezni és erősiteni, hogy igy közvetlenül a testerőt, ügyességet, és a külső ártalmas befolyás ellen ellentálló tehetséget nyerjen; közvetve pedig, hogy a testi fejlődés alapján a szellemnek friss egészséget s elhatározottságot adjon.

Ha a testgyakorlat szükségességéről, hogy valamely nép erős s szilárd legyen, meggyőződést akarunk szerezni, tekintsünk a történelem csalhatatlan lapjaiba, melyek eléggé mutatják erősségét s életrevalóságát azon államoknak, hol a szellemi tehetségeken kivül a test kikepzésére és kellő gond fordittatott. Mert testgyakorlati tanintézeteink, s evvel a testgyakorlat, nem századunk haladásának szüleménye. Nagyban müveltetett már az az ókor legnevezetesebb népeinél, mint a görögöknél s rómaiaknál.

Mig a népek nomád életet éltek, testgyakorlatra már a természet által voltak utalva vadászat, baromtenyésztés s földmüvelés által. Midőn azonban e népek állandó lakhelyet választva, állandó, rendezett községeket, városokat alakitottak: ezen természet-élet a növekedő müvelődés által háttérbe szorittatott; s a müvészet, tudomány és kereskedés testi csendéletet idéztek elő; természetes, hogy igy a testi erők is lassanként gyengültek.

Ezt már kellő időben felvilágosult emberek belátván, hogy a test el ne satnyúljon, arról kellett gondoskodniok, miszerint azt, mit a természet elvont, valami mesterségessel pótolják. Igy keletkeztek a testgyakorlóintézetek a görögöknél s rómaiaknál.

Lykurgus is a gyermeknevelésben nagy gondot forditott a testi erő kifejtésére. Minden igyekezete oda volt irányozva, hogy a gyermek testi fáradalmak és fájdalmak által edződjék. „Ez okból nemcsak a nevelés nagy része, hanem még az időtöltés is erőgyakorlatokból allott."

Helyesebben fogta fel a nevelést a bölcs Solon, midőn a lelket a testtel arányosan müvelteté. Midőn hirespolitikai reformjait életbe léptette, az ifju nemzedék nevelésére, mint az államjólétének legfőbb alapjára, különös figyelemmel volt. Törvénye szerint hét éves korában a gyermekek anyjoktól elvétettek, s a zeneiskolát és palaestrát, vagyis a testgyakorló-intézetet látogatták, mely utóbbiban mindennemü testgyakorlatokat s játékokat üztek. Tizennyolcz éves korukban pedig átléptek a gymnasiumba, hol a testgyakorlathoz, mely különös szorgalommal tárgyaltatott, a hadászat is csatoltatott. Mi pedig a szellemi kiképeztetést illeti: az ifjak tanitására a nemzet legnagyobb tudósai hivattak; mi mellett eléggé bizonyitnak ama müremekek, melyek maig fenmaradtak, s bámulattal töltik el jelenleg is a némá szemlélőt. Igy lett a görög, valamint a római nép is, mely az előbbi nyomán haladt előre, hatalmas, erős s tudományos. A fő rugó e ne fensőbbségre nem volt más, mint az, hogy a szellemi és testi tehetségek aranyosan fejlesztettek ki; mely módon csak is határozott befolyással bir a nevelés az ember jövőjére.

Amde e kor elmult, az emlitett hatalmas népek eltüntek; szellemök hatását azonban ma is érezzük. Ma is csak azt tanitja a tapasztalás, hogy a folytonos szobabuvárkodás felette kevés testmozgás, a testi erőket nagyon is elgyengiti.

A tudományos buvárkodás s nagy gonddal fellállitott tudományos intézetek még nagyobb szükségességét senki sem fogja tagadni; de hogy a szellemi kiképeztetés mellett a test kiképzése is felette szükséges, hogy a szellemi tehetségek kiképeztetésére feállitott tanintézetek mellett a testgyakorló intézetnek is fontos szerepet kell játszania, senki sem vonhatja kétségbe.

Kecskés Ö. M.

Ha a semmi nem léteznék virtualiter s bizonyos nagyon kellemetlen érzemény által felismerhető nem lenne: a létrejött valami is elvesztené becsét, el reális értékét . . .

De meg a legerősebb filozofia minden emberben a nyelv filozofiája. A legáltalánosabb is, mert minden emberben megvan. Ebből a filozofiából kifolyólag mondjuk mi magyarok pl. „többet ér, ha nem teszesz semmit." E mondásnak filozófiai rácziója pedig ez: a semmi olykor relative többet ér a valaminél (mint a jobb jó a jónál) — ami pedig a valaminél többet ér, létezik, mert a valami is létezik.

Az észtani okoskodás ez irányu folyamára lehetne bocsátanom az irodalmi semmit is. Ezt a nagy dicsőséget azonban Gyulai és Greguss urak már régen lefoglalták maguknak. Fájdalom! . . . nem tehetek róla. . . .

* * *

Tárgyalásom véget ért. Hosszabb is lehetett volna. De mikor az embernek czirkalom szerint kell irnia. Szólhattam volna még az egyéni, reményi, társadalmi, parlamenti, diplomacziai stb. stb. semmiről. De éppen az által, hogy semmit sem szólottam rólok, már szólottam rólok. Talán igy tettem helyesen.

Meg ne zavarjam édes álmatok szent nyugalmát Révayk, Kazinczyk! . . .

Most pedig leteszem a semmiség körül kalandozó tollamat azzal az igérettel, hogy majd ismét felveszem azt Iczik zsidó semmijének (zérójának) szurkapiszkálására; mert az ő egyszeregye igy kezdődik: „semmiszer egy az csak egy" . . . Nála az egyszer-egy már annyit tesz, hogy tizenegy . . . üsse meg Istóczy!

Dongó Gyárfás.

A napról.

II.

(Hogyan észlelik a napot?)

A régiek a nap távolságát, nagyságát és fyzikai alkatát absolute nem ösmerték, nem tudták, hogy az mily roppant távolra van tőlünk, s még a régi Hellas utolsó nagy csillagásza, Ptolemaeus is azt képzelte, hogy a nap forog a föld körül és nem megforditva.

A nap tulajdonképeni kutatása csak a messzelátók feltalálása óta kezdődött; de akkor sem ment oly könnyen, mint gondolnánk, mert az első jeles tudós, ki a messzelátókat a csillagászat hasznára igyekezett forditani, az örök hirű Galilaei szeme világával lakolt azért, hogy vakmerő volt tekintetét a napba szegezni; mindazon által ő sokat fürkészett ki a nap élete- és természetére vonatkozólag. — Utódainak azonban, ha az ő sorsára jutni nem akartak, gondoskodniok kellett arról, hogy a messzelátókat a nap észlelésére alkalmassá tehessék, s ez csakis ugy sikerült, hogy szines, leginkább piros, vagy kék üvegeket alkalmaztak a messzelátokban óvó eszközül, vagy szines folyadékkal töltötték meg azok egy részét. Ez azonban a tünemények pompájának rovására ment, s a mennyiben szintünemények kisérték a napon mutatkozó jelenségeket, azok észlelésénél igen könnyen félrevezették a vizsgálókat. S ha támadt is a csillagászok közt olyan, ki másként konstruálta távcsövét, p. tükörrel, mint a mult század végén a nagy Herschel Vilmos, e távcsövet ő csak maga használta, s halála után e nagy távcső, mely teljes felszereléseivel 15 szekérre is alig tért fel, ugy elromlott, hogy senki sem tudta kijavitani. A messzelátók azonban különben is csak a napfoltok, napfáklyák, és az u. n. protuberánciák (igen erősen lángoló gázkitörések) nagysága-, alakjai- és mozgásainak megészlelésére alkalmasak, különösen napfogyatkozások alkalmával; — innen ezeknek roppant fontossága a csillagászat érdekében.

Más módja a nap észlelésének az, hogy a messzelátók segélyével a napnak, vagy a nap egyes részeinek képét fehér lapra vetetik, vagy le is fényképezik; azonban az ily módon nyert adatok is csak oly tüneményekre vonatkoznak, melyeket a szem láthat, a nélkül, hogy azokból következtetést vonhatnánk a nap fyzikai alkatára, s más egyéb sajátságaira.

Végtelen tért nyitott tehát meg a csillagászok előtt a szinkép elemzés feltalálása, 1860-ban, mely sok oly dolgok ösmeretére és kifürkészésére vezérelte a csillagászokat, melyeket soha sem tudtak volna meg különben. Ez a tudós világ egyik büszkesége, egyik legnagyobb találmánya, mely egy maga két évtized alatt sokkal előbbre vitte a csilagászatot, mint az előtte lefolyt 4000 év, mely óta Ázsia- és Afrika- s később Európának is oly hatalmas, de rég letünt nemzetei foglalkoztak a csillagászattal. A szinkép-elemző készüléket Bunsen és Kirchoff heidelbergi tanárok találták fel, 1860-ban. — Már előbb tudták azt, hogy ha a nap fénye három oldalu üveghasábon hatol keresztül, az kitéríti a napsugárt utjából, s alkotó szineire bontja, melyek mint a szivárvány szinei, ugy következnek egymás után; igy tehát az üveg prizmára eső fehér napsugár helyett hosszukás szines képet kaptak, s helyesen következtették, hogy az üveghasáb a fehér napsugarat, melynek fénye összetett, alkotó szineire bontotta. Azt azonban nem tudták megfejteni, hogy micsodák a szines képben ama sötét csikok, melyek egymással egyenközüen sorakozva, a szines képet meg-megszakgatják. E vonalok felfedezője, Frauenhoffer sem tudta e tüneményt kimagyarázni. Annyit tudtak, hogy a nap szinképében a csikok mindig ugyanoly módon helyezkednek el bárminő üveggel bontsák is föl annak a fényét. Később rájöttek, hogy a földi anyagok, ha azokat izzásba hozzák, és üveghasábon bocsátják át fényöket, mindaddig, mig az illető testek szilárd, vagy cseppfolyós állapotban maradnak, szintén szinképet adnak, a melyekben azonban nem voltak ott a Frauenhoffer féle vonalok; mig ha az izzó testek magasabb hőfok alkalmazása által légnemü állapotba mentek át, azaz gázokká lőnek, a folytonos szinkép helyett csak egyes fényes csikok állottak elő, minden egyes elemnél jellemzően más és más csoportozatban, s a szinkép skálájának, melyet időközben számokkal és betükkel pontosan beosztottak, más és más helyén. Igy p. az izzó káliumgáz szinképe 3 fényes csik, melyek közül egyik a vörös, máik a narancs, a harmadik az ibolya szin mezején, tünt fel mindig, akármilyen üveghasábbal nézzük az izzó káliumgázt; az izzó nátriumgáz szinképe egyetlen sárga csik a D vonalon, a bariumé 3 csik a sárga határán és a zöldben; — s az elemek izzó gázaira e szines csikok, melyeket az üveghasábokról a messzelátók tárgy, vagyis nagy üveglencsére rajzolt skálára vetnek, annyira jellemzők, hogy e csikokról az elemek mind felismerhetők. Ennyit hát tudtak; hogy azonban a sötét vonalok micsodák, az még megfejtésre várt. Mignem 1860-ban Kirchoff rájött a dologra.

Emlitettem, hogy az izzó nátrium gáz szinképe egyetlen fényes sárga csik a szinkép D vonalán; — ő meg akarta próbálni, hogy ha a gyertya szinképe (mely mivel szilárd, az égő test, folytonos) s az üveghasáb közé izzó nátrium-gázt hoz, mily mértékben erősödik meg a sárga csik. Hát ime, a helyett, hogy megerősödött volna, sötét csik állott elő annak a helyén. Próbálta a kisérletet más elemekkel is, s azt tapasztalta, hogy azokon a helyeken, a hol az izzásba hozott gáz állapotu elemek szines csikjai mutatkoztak, a gyertya szinképében sötét vonalok állottak elő. Meg volt tehát fejtve a talány, a Frauenhoffer féle vonalok miben léte, s Bunsen és Kirchoff törvényként mondották ki,

1) hogy az izzó szilárd és cseppfolyós testek összefüggő szinképet adnak, melyben semmi féle sötét vonal nincs, 2) az izzó gázok mindig csak egyes fényes csikokat adnak, melyek az egyes elemeknél ugy számukra, mint elhelyezkedésükre nézve mindig egyenlők és határozottan jellemzők, s 3) hogy a sötét vonalok ugy támadnak, hogy az izzó, szilárd, vagy folyékony testek szinképéből a magasabb hőfoku, tehát izzó gázállapotu testek elnyelik azokat a sugarakat, melyeket magukból ki szoktak bocsátani; minek következménye az, hogy azokon a helyeken a szinkép folytonossága meg van szakitva.

S mivel a szinkép elemző készülék kiválóan alkalmazható a napra, s mivel, mint láttuk, ez nemcsak a testek halmaz állapotát, azaz szilárd, cseppfolyós, vagy légnemü voltát mutatja meg, hanem határozottan ráutal az egyes elemekre is, megmutatja a csillagászoknak azt is, hogy milyen a nap s milyen elemekből áll az. Ily fontos és nagyszerü tüneményekkel ösmertet meg bennünket ama piciny üveghasáb, mely ékesiti a szalonok csillárjait, s a melynek tarka szivárványaival és gyermekkorunkban oly sokszor elmulatgatánk.

(Folyt. köv.)

IPAR, KERESKEDELEM és KÖZGAZDÁSZAT.

— *Szolnok város polgármestere* a földmivelés-, ipar- és kereskedelem ügyi m. kir. minister f. évi 22873. sz. leirata folytán, lapunk utján is közhirré teszi, hogy a magyar országos gazdasági egyesület Budapesten, a Köztelek helyiségeiben folyó évi október hó 1—3. napjain gyümölcs- és konyhakertészeti kiállitást rendez, melyen a következő tárgyak állithatók ki: 1. Gyümölcsök: alma, körte, csontárok, bogyárok üde állapotban (szőllő ki nem állitható.) 2. Konyhakerti termények üde állapotban. 3. Gyümölcs, eltartásra kész állapotban: aszalt, befőtt, czukrozott gyümölcs, izek sat. 4. Konyhakerti termények eltartásra kikészitve. 5. Kerti magvak (virág és takarmány magvak kizárásával). 6. Gyümölcs és konyhakertészeti eszközök. 7. Gyümölcs és konyhakertészeti taneszközök. A bejelentések legkésőbb augusztus 25-ig megteendők, a bejelentett tárgyak pedig legkésőbb september 25-ig beküldendők.

— *A szolnoki kölcsönös segélyző szövetkezet* havi forgalmi kimutatása 1881. julius hóra. Bevétel: pénzkészlet junius hóról 325 frt 53 kr, törzsbetétekből 883 frt 80 kr, kölcsönből 372 frt, elölegből 767 frt, kamatból 129 frt 54 kr, késedelmi dijból 17 frt 96 kr, beiratási dijból 4 frt, átiratási dijból 1 frt 20 kr, összeg: 2501 frt 03 kr, pénzkészlet augusztus hóra 195 frt 16 kr. — Kiadás: kölcsönre 1615 frt, előlegre 560 frt, fi költségre 6 frt 57 kr, visszafizetett törzsbetétre 124 frt 30 kr, pénz maradvány augusztus hóra 195 frt 16 kr, összeg: 2501 frt 03 kr. Szolnok, 1881. augusztus hó 2. Adler Vilmos, könyvelő.

— *A szolnoki ipartársulat* a megyéhez az iránt folyamodott, miszerint tekintve azon körülményt, hogy a megyebeli országos vásárok kereskedelmi és ipari forgalma oly csekély, hogy e vásároknak két egymásutáni napon tartása teljesen felesleges s azok első napja — a vasárnap — untig elég minden községnek országos vásár tartásra, Mező-Túr kivételével, hol a nagy forgalom több napot is igényel országos vásárul: intézkedjék az iránt saját hatósági jogkörében, hogy Mező-Túr város kivételével Jász-Nagykun-Szolnok megye összes községeiben az országos vásárok ideje az eddigi két napról egy napra — vásár-vasárnapra — szállittassék le, miáltal az iparosok és kereskedők sok időveszteségtől s tetemes anyagi károktól és egyéb hátrányoktól is jövőre megkiméltve lennének. A megye figyelembe véve a fontos indoku s teljesen jogosult kérelmet, készséggel intézkedett ez irányban, az ipartársulat kérelmét helyesnek és elfogadhatónak találta, mindamellett szükségesnek vélte határozathozatal előtt az illető szakminiszter véleményét kikérni, hová meleg hangu pártfogó felterjesztést tön ez ügyben. Szeretjük hinni, hogy az illető miniszter ur belátva e kérelem jogosultságát s tekintve, hogy a vásárok több napi tartama visszaélés folytán keletkezhetett és használnak csakis a helypénzszedőknek lehet, a feleknek pedig sok esetben kiszámithatlan kárjuk van figyelemmel lesz a szolnoki ipartársulat kérelmére s ohajtásának megfelelőleg lehető gyorsan intézkedni fog.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Közigazgatási bizottsági ülés.

— aug. 10. —

Megyénk közigazgatási bizottsága f. hó 10-én tartotta rendes ülését Sipos Orbán m. alispán h. elnök elnöklete alatt.

Az általános jelentésekből kiemeljük a következőket:

A megye felügyelete alatt álló pénztárak megvizsgálhatván, rendben találtattak.

Tüz eset 6 fordult elő augustus havában, és pedig T.-

Roff, Kötelek, Dévaványa, Madaras, Szt.-Imre és Jászladányon.

Igen jelentékeny számmal fordultak elő öngyilkosság és véletlen halalesetek;

a) Papp Zsófia, özvegy Csala Istvánné, mezőturi lakos, 65 éves, junius 28-án gyufával megmérgezte magát.

b) Kiss Sándor, mezőturi lakos, julius 5-én szintén gyufával mérgezte meg magát.

c) Tóth János török-szt. miklósi lakos, 38 éves, julius 7-én felakasztotta magát.

d) Gremsperger György török-szent-miklósi lakos, 16 éves, julius 8-án agyonlőtte magát.

e) Szilágyi Lajos, gyomai lakos, 18 éves, julius 22-én Tisza-Püspökében állitólag, a Tiszába ugrott. Hullája julius 25-én Szolnokon kifogatott.

f) Dankovics János török-szt.-miklósi lakos, julius 28-án a 3-ik számu vasuti őrháznál agyonlőtte magát.

g) Ádám Teréz 1½ éves kis leány véletlen halálesettel jászapátiban, julius 4-én az udvar belsőjén összegyülemlett vizbe fuladt.

h) Sáj-i Marczel jász fényszárui lakos, 13 éves, julius 6-án fürdés közben a vizbe fult.

i) Gergi Mária 10 éves Jászberényben az ugynevezett akasztófa hidjánál, julius 7-én, fürdés közben, a vizbe fult.

k) Szabó János nagykürüi lakosnak hullája, ki még 1880-ik évben oktober 19-én véletlenül a Tiszába esett. Tisza-püspökiben julius 5-én a Tisza-partján megtaláltatott.

l) Szabó András szolnoki lakos, junius 22-én puszta Fokorun, a temető mellett halva találtatott, orvosi vélemény szerint szeszes italtól származott belső égés folytán halt meg.

m) Szepesi László kecskeméti lakos julius 5-én Puszta-Gyalun, lóusztatás közben, a Körösbe fult.

n) Mevedi János, bessenszögi lakos, 9 éves, junius 28 án fürdés közben a millérbe fult.

o) Gyetvai István, lőrinczkátai illetőségü cseléd, 3 éves leánya, junius 19-én Jászfényszárun, véletlenül pocsajába fult.

p) Santa Demeter, jászberényi lakos, julius 20-án a református temető kert közelében levő tóban fürdött, s fürdés közben nehézkóros rohamok által meglepetvén, belefult.

q) Vidra István szolnoki lakos, 12 éves junius 26-án, fürdés közben, a zagyva-parti kubik gödörbe fult.

r) Molnar István mezőturi lakos junius 27-én a Berettyón keresztül át akarván menni, elmerült és bele fult.

s) Marton Mária, 11 éves, kun-szent-mártoni lakos, julius 19-én a vályog vető gödrökbe fürödvén bele fult.

M. főorvos dr. Bécsi János jelentéséből:

Az egészségi viszonyok a lefolyt julius hóban teljesen kielégitőek voltak. Semmi járvány nem uralkodott, a halálozás és csekély volt.

A népesedési mozgalom junius havában a beérkezett adatok szerint következő:

Született fi 383, nő 346, = 729.
Meghalt fi 268, nő 261, = 529.
Szaporodás . . . . . 200.

Iker szülés volt 7. Halva született 11, törvénytelen 25.

Kir. ügyész jelentéséből:

A karczagi fogházban junius végén fogva maradt vizsgálati férfi 14, nő 1, elitélt férfi 40, nő 7; ezekhez járult a f. év julius havában vizsgálati férfi 3, elitélt férfi 7, nő 3, s igy julius hóban a forgalom 75 főt tett ki, kik összesen 1574 napot töltöttek a fogházban ugy, hogy az atlagos napi létszám 50 fő volt. A rablétszám tehát junius havát tekintve jelentékeny csökkenést mutat, 1 rab a fogházban elhalt.

A kisujszállási kir. járásbirósági fogháznál berendezett gyékény fonó műhely oly helyi eredményt mutat fel, hogy a legközelebb Debreczenben tartandó iparkiállitásra néhány darab munka kiállitható lesz.

Jászberényben az összes letartoztottak száma 106 férfi, 19 nő.

Statisztika.

— Kimutatás Jász-Nagykun-Szolnok megye pénztárának 1881. évi julius havi forgalmáról. Mult évi hátralék összesen 165,768 frt 51½ kr. Folyó évi előirás: 110,91 frt 70 kr. összesen: 176,860 frt 21½.

Befolyandó összeg julius hóban: 159,666 frt 85½ kr. Befolyt összeg jul. hóban: 19,351 frt 83 kr. Hátralék jul. végén: 140,315 frt 02½ kr. Pénztármaradék junius végén: 150,66 frt 35 kr. Juniusi bevétel s juliusi maradék: 34,418 frt 18 kr. Juliusi kiadás: 20,433 frt 51 kr. — Árvapénztár és árvaszéki betét. Mult évi hátralék: 231,125 frt 54½ kr.; folyó évi előirás: nincs; összesen: 231,125 frt 54½ kr. Befolyt julius hóban: 7787 frt 04 kr.; pénztár maradék junius végén: 2394 frt 54½ kr.; juliusi bevétel és jun. maradék: 10,181 frt 58½ kr.; juliusi kiadás: 8297 frt 31 kr.

Helyi hirek.

— *Lapunk* 24., 25., 26., 29. számaiból szerkesztőségünk több példányt visszavált. Kérjük tehát azokat, akik ezen példány-számokat nélkülözhetik, a lap élén kitett dij melletti beküldésre.

— *A polgármesteri kivatal* részéről közhirré tétetik, hogy a földmivelés-, ipar- és kereskedelem ügyi m. kir. minister f. évi 20735. sz. a. kelt leiratával, a megyénk területén működő és jövőben létesitendő magán zálog üzletekben ezentúl szedhető zálogkölcsöndijjak (gondozási, őrzési, biztositási, kezelési, és egyébb dijak és illeték a kamatokkal együtt) — legmagasabb összeget egyelőre egy év tartamára, az adott kölcsön évi 24%-jában, az emlitett üzletek által leteendő biztositék összegét pedig 9000 frtban állapitotta meg.

— *Hegedüs Béla* ur, városunk derék rendőrfőkapitánya, ki tudvalevőleg szabadságolt állományu honvédhadnagy hadgyakorlatra Lugosra hivatván be, körünkből s szeretett családja köréből mult vasárnap délután, érzékeny bucsu vétellel, eltávozott.

— *Pum József*, királyi mérnök kinek neve városunkban is előnyösen ismeretes, legközelebb kir. főmérnökké neveztetett ki.

— *A helybeli pénzintézetek* igazgatóságait felkérjük, miszerint havi forgalmi kimutatásaikat — amennyire lehetséges — sziveskedjenek a nyilvánosság előtt is bemutatni, s e czélból azokat hozzánk kellő időben eljuttatni.

— *A debreczeni iparkiállitásra* városunk ipartársulata a következő tagok által képviselteti magát: Lengyel Antal (egyszersmind lapunk képviselője), Kreuczer Balázs, Adler Ignácz, Surányi Gedeon, Ilgen Pál, Kis Antal.

— *Sztratimirovits* Tódor, kir. aljárásbiró ur szabadság ideje lejárván, augusztus 10-én haza érkezett s hivatalos működését folytatja.

— *Távuszás*. A közelebbi napokban Kerekes Géza megyei jegyző ur és egy cs. kir. gyalogsági főhadnagy ur tavusztak. Vizbe bocsájtkoztak az ásott tiszai hidnal s usztak a közös uszodáig, mely elég nagy utat rövid 25 percz alatt tőnek meg.

— *Egyetlenegy* iparos küldött a debreczeni iparkiállitásra tárgyat Szolnokról, és ez nem más, mint Prileszky István ur városunk szorgalmas iparosa, ki összesen öt pár — férfi- és női-czipőt állit ki. Mint mondják méltók a czipők a kiállitásra, ugy remek szabása, mint kitünő munkája miatt.

— *Makray László urnak* lapunkban olvasható, gazdaközönségünkre igen fontos hirdetményére e helyütt is felhivjuk közönségunk figyelmét.

— *Jakab Lajos* szintársulata Szolnokon bevégezvén pályafutását, az igazgató e hó 12-én körünkből egész társulatával utra kelt.

— *Gyászkir*. Klein Mór, városunk egyik jómódu és köztiszteletben részesült terménykereskedője tegnap reggel végelgyengülésben jobb létre szenderült. — A megboldogult szerető hitvest és családot hagy hátra. Béke hamvaira!

— *Lelemenyes levélhordó*. Egy közel vidéki magyar gazdatiszt egy bizonyos szolnoki iparost levélileg kivánván valami ügyben felkeresni, ez iránybani levlező lapját meg is irta, de itt elakadt, mert az illető iparos nevét nem tudta. Minthogy azonban mulhatlanul értesitnie kellett a gazdatisztnek az iparost, kapta magát: szerencsét próbált a postán s levéllapját igy czimezte meg: „N. N. rézművesnek, német ember, lakik a vasut mellett Szolnokon." A levéllap Szolnokra érkezvén, a levélhordó, kinek kézbesités végett kiosztatott, kitalálta azonnal, hogy ez a „rézmüves" „német ember" Szolnokon nem lehet más, mint — Neugebauer ur, s csakugyan őt illette a levél.

— *A pékekre vonatkozó* multkori felszólalásunk eredményre vezetett. Ilgen ur azóta olyan pompás kenyereket produkal, hogy ritkitja párját. Miként kellemetlen érzéssel tettük a vonatkozó megrovást közzé, ugy örömünkre szolgál ez ujabb tényt közzé bocsájtani, s Ilgen ur kenyereit a fogyasztó közönség figyelmébe ajánlani.

— *Tüzet jeleztek* e hó 8-án a harangok, mely alkalommal a Maria-utczán, Lévay Ferencz házánál egy félszer gyuladt ki s lett a lángok martaléka. A harangokat ez uttal is csak ugy verték félre, mint valamely faluban, mely két sor házból áll.

— *Utczáink árkai* kitisztitvák, azonban nem lévén lejtőjük, az esőzés folytán a viz megállott benük, s most ismét terjesztői lettenek a büznek és az egészségre ártalmas kigőzölgésnek. De jó ez nekünk igy is.

Megyei hirek.

— *Hymen*. Kolozsy Antal, jászberényi fiatal ügyvéd, a napokban váltott jegyet Kunhegyesen Takátsy Etelka kisasszonynyal. Boldogság kövesse a szép frigyet!

— *Kunszentmártonból* irja tudositónk: a szünidő alatt itthon tartozkodó egyetemi hallgatók aug. 8-án egy fényesen sikerült nyári mulatságot rendeztek; — este 6 órakor a fényesen kivilágitott sátorban megzendült a jó magyar zene, s a Körösparton sétáló vendégek tánczra kerekedtek és ez reggel 4 óráig tartott. Jelen voltak Bozóki Erzsike k. a., Tóth Erzsike k. a. Jákóhalmáról, Tóth Mariska, Nagy Matild, Fráj Boriska, Szilárdfi Erzsike, Bozóki Laura és Kuticza, Nagy Milka, Balga Rozika, Kiss Ilka, Ledniczki nővérek stb. kisasszonyok; — továbbá Nagy Gézáné, Nagy Sándorné, Bozóki Andrásné, ifj. Tóth Károlyné, idb. Tóth Károlyné, stb. urhölgyek.

— *„A nagykun-karczagi* mezőgazdasági előleg-egylet alapszabálya" beküldetett szerkesztőségünkhöz a végből, hogy azt lapunk utján ismertessük megyénk gazdaközönségeivel, s terjesszük az üdvös eszmét közöttük, s a mennyiben jónak látjuk s közre hathatunk, eszközöljük, hogy Szolnokon is állittassék fel egy vezérigazgatóság. Az eszme a földnépek és a kisbirtokosok részére elannyira üdvösnek mutatkozik, miszerint az azzali megbarátkozást addig is, mig az alapszabályt bővebben ismertethetjük, bátran ajánlhatjuk a nevezett osztály komoly figyelmébe.

— *Az ujszász-rákosi* vasut-vonat munkálatai nagyban folynak, már kavicsolják Ujszász-felé e vonalat s a kedvező idő járás folytán remélhető, hogy oktober hóig nem várt előhaladást tesznek e vonalon.

Különféle.

— *Az országos tanitógyülés* a képviselőházban e hó 12-én reggeli 9 órakor veszi kezdetét.

— *Jókai ünnepélyt* rendeznek Rév-Komáromban e hó 20-án, hol Jókai Mór szülőházát emléktáblával jelölik meg.

— *Kivándorlás*. Pestmegye különböző községeiből, mintegy 40—50 egyén jelentkezett a megye alispánjánál, hogy kivándorlanak Bosniába, azonban nem kaptak engedélyt.

— *Gőzmozdony-statisztika*. A világon a működő mozdonyok száma 140 ezer, melyek 354,000 kilometer hosszu pályán 30 millió lóerőt fejtenek ki.

— *I. Napoleon Győrött*. 1809-ben, a franczia hadjárat alkalmával, gróf Zichy Ferencz levén Győrmegye főispáni adminisztratora ugyanazon évi augusztus hó 31-én I. Napoleon Győrre bevonult, Zichy főispán palotájába szállt s magyar vendégként ott egy éjszakát töltött. Napoleon óhajtása szerint a hálóterem falazata fekete posztóval lett bevonatva, este 10 órakor feküdt le s kora reggel 3 órakor már tova vonult. Ezen történeti nevezetesség, emléktáblával is meg van örökitve ezen felirással: „Ide szállt I. Napoleon, 1809. augusztus 31-én.

— *Tisza Kálmán* miniszterelnök beteg; baját gyógyitandó, tegnapelőtt Ostendébe utazott a fővárosból.

— *Tolvajok ellen* a fővárosi Szent-István ünnep alkalmából akként intézkedett a budapesti főkapitányság, hogy minden hajón és vasuti vonaton egy-egy kapitányi biztos utazik a személy és vagyonbiztonság czéljából.

Irodalom és művészet.

— *„Házibarát"* czime azon szépirodalmi képes lapnak, mely füzetenkint Martonffy Frigyes tehetséges irónk szerkesztése mellett, Bensinger Zsigmond tulajdonos kiadásával minden két hétben fog megjelenni. A szerkesztő elismert neve, s a vállalat diszes kiállitása s a füzetek tartalmas volta egyaránt kezéskednek életrevalóságáról s méltóvá teszik azt a tömeges pártolásra. Ajánljuk közönségünk figyelmébe.

Szolnoki piaczi árak.

Buza legjobb 100 kiló 12.50, közép 11.30, silány 11.—. Kétszeres legjobb 10.—, közép 9.80, silány 9.50. — Rozs legjobb 9.—, közép 9.50, silány 9.—. — Árpa legjobb 6.50, közép 6.—, silány 0.—. — Zab legjobb 6.75, közép 6.50, silány 6.—. — Köles 7.—. Kukoricza 6.80. — Burgonya kilója 4.—. — Szinliszt 100 kiló 22.—. — Zsemle liszt 21.—. — Kenyér 100 kiló 10.—. — Dercze 100 kiló 4.80. — Széna 4.50. — Borsó 100 kiló 16.—. — Lencse 100 kiló 14.—. — Bab 12.—. — Köles kása 10.—. Hajdina —.—. — Buzadara 100 kiló 24.—. — Árpa kása 100 kiló 14.—. — Bor új 1 hectoliter 24 kr., ó bor 30. — Ser 1 hectoliter 22. — Pálinka 1 liter 36. — Bükkfa öle 14.—. — Cserfa 12.— — Tölgy 10.—. — Fenyő köbméter 6.—. — Gyertya öntött, kilója 70 kr. — Közönséges gyertya 60 kr. — Szappan 38 kr. — Marhahus 52 kr. — Juhús 48 kr. — Sertés hus 52 kr. — Szalonna 70 kr. — Disznó-zsir 80 kr. — Marha-zsir 40 kr. — Repcze-olaj 40 kr. — Len-olaj 46 kr. Napszám: férfi, ellátással 50 kr., ellátás nélkül 70 kr. — Nő, ellátással 30 kr., ellátás nélkül 40 kr. — Gyermek, ellátással 20 kr., ellátás nélkül 30 kr.

Vasuti menetrend.

Indulás Szolnokból

Budapestre (Czegléd felé):
4 óra 54 p. éjjel gyorsvonat.
4 óra 23 p. d. u. személyvonat.
3 óra 27 p. hajn. vegyesvonat.
7 óra 09 p. este tehervonat.

Hatvan felé:
5 óra 8 perc: éjjel, 5 óra 7 percz d. u.

Arad-Temesvár felé:
10 óra 57 p. d. e., 10 óra 49 p. éjjel.

Püspökladány-Debreczen felé:
1 óra 10 p. d. e., 10 óra 21 p. éjjel, — 12 óra 18 p. éjjel (gyv.)

Érkezés Szolnokba:

Budapest-Czegléd felől:
10 óra 05 percz d. e., 10 óra 15 p. éjjel, 12 óra 13 p. éjjel (gyorsv.

Hatvan felől: 10 óra 38 p. d. e. 11 óra 48 p. éjjel.

Arad-Temesvár felől: 4 ó. 45 d. u. 3 ó. 47 p. hajn.

Püspökladány-Debreczen felől: 4 ó. 23. p. d. u. 4 óra 54 p. hajn.

Felelős szerkesztő: Pásztor Ferencz.

Szűsz Lipót
könyv-, papir- s irószerek kereskedésében
egy tanuló felvétetik.
Szolnokon, 1881. aug. 12.

HIRDETMÉNYEK.

Árverèsi hirdetmény.

Özv. Molnár Jánosné hagyatéki tulajdonát képező ***Puszta-Nagy-Csorbán,*** — a puszta Poói es Fegyverneki vasuti állomáshoz ½ óra távolságra fekvő ***195 hold*** I-sö oszt. ***szántó föld,*** kellően ellátva gazdasági épületekkel, s úri lakással; f. év Szent-Mihály naptól ***3 egymásután következő évre Mezötúr város árvapénztári hivatalában*** f. hó ***19-én*** d. e. 9 órakor nyilvános árverésen ***haszonbérbe*** fog adatni. Bövebb felvilágositás a feltételekre ugyanott, s Habora János gondnok urnál P.-Csorbán s Mezötúron szerezhető.

Mezötúr, 1881. augustus hó 11-én.

Szász István,
közgyám.

1—1

HIRDETMÉNY.

Van szerencsém a mélyen tisztelt gazdaközönség tudomására hozni, hogy

Clayton ès Schuttleworth Budapesti

gépgyárosoktól a képviseletet Szolnok és vidékére megkaptam.

Ajánlom magam minden e szakba vágó megbizásokra, ugy ***cséplögépek,*** mint más ***gazdusági gépek*** és ***gépészek*** beszerzésére, minden dij (provisio) nélkül.

Árjegyzékek kivánatra bérmentve megküldetnek.

Amidön ezen ***europai hirü gépgyárosok*** képviseletét elvállaltam, azon reményben tettem, hogy a mélyen tisztelt gazdaközönségnek az érintkezést illetve az összeköttetést előnyükre előmozditsam.

Szolnokon 1881. augustus hó 3.

MAKRAY LÁSZLÓ,
vaskereskedő.

3—2

1416.
Ph. 1881. sz.

Árverési hirdetés.

Kun SzentzMárton város tulajdonát képező kir. kisebb haszonvételek, és egyéb jogok, u. m.:

1. ***Italmérési*** jog Kun-Szent-Mártonban 6 részletben,
2. ***Italmérési*** jog Puszta-Mesterszálason.
13. ***Vásári*** és ***piaci*** helypénzszedési jog,
4. ***Mészárszélci*** föld,
5. ***Halászati*** jog Kun-Szt.-Mártonban és P.-Mesterszálláson az 1882-ik év január 1-től 1884 ik év deczember hó 31-ig terjedő három egymás utáni évre, Kun-Szt.-Márton város hivatal háza nagytermében f. évi augusztus hó 20-ik napján d. e. 9 órakor tartandó nyilvános ***árverésen*** a legtöbbet igérőnek haszonbérbe fognak adatni.

Az árverési részletes feltételek az árverés kezdetéig a főjegyzőnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Mire az árverelni kivánók azzal hivatnak meg, hogy a kikiáltási-ár 10 %-át magokkal hozván, az árverésen megjelenni sziveskedjenek.

Kun-Szt.-Márton, 1881-ik év julius hó 20-án.

Kormos Károly,
polgármester helyettes.

3—3

Árlejtési hirdetmény.

Jász-Nagykun-Szolnokmegye székházában lévő megyei törvényhatósági hivatalos helyiségek fütéséhez az 188½. évi téli évadon szükséges 120 meter öl kemény-tüzifa előleges beszerzése árlejtés utján fog eszközöltetni, e czélból a jelzett tüzifa mennyiség szállitására vállalkozók felhivatnak: miszerint a ***folyó évi augusztus hó 23-ik napján,*** alólirott hivatali helyiségében (megyeszékház földszint 20. szám) tartandó nyilvános árlejtésen megjelenni sziveskedjenek.

Az árlejtési feltételek alólirottnál előlegesen is megtekinthetők.

Kelt Szolnokon, 1881. augusztus 13-án.

Vezéry Ödön, megyei várnagy.

2—1

KOTZÓ PÁL

Budapest, Üllői-ut 18. sz.

Ajánlja a május hó 2-án Adám tartott ekeverseny

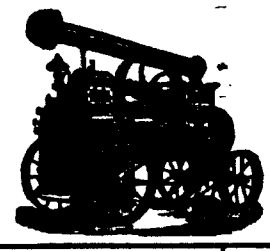

az első dijjal: arany éremmel a második dijjal: ezüst éremmel

kitüntetett szabadalmazott

kettős és hármas ekéit

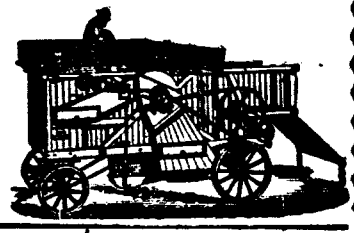

továbbá:

gőzcséplőgépeit

fa-, szén- és szalmafütéshez

gőzmozgonyait

ázigtisztitó készülékkel,

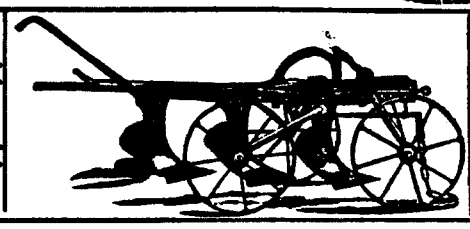

továbbá:

járgánycséplőgépeit

tisztitó szerkezettel vagy anélkül

rostákat, triöröket stb.

a gabonát piaczképesen adják zsákokba.

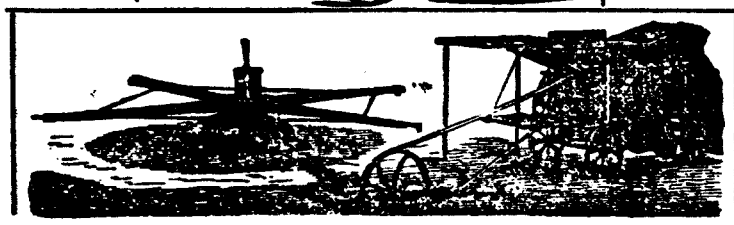

Árjegyzékek bérmentve.

8—10

43704.
IX. 1881.

Árverési hirdetés.

A budapesti budai kir. pénzügyigazgatóság által közhirré tétetik, hogy a **Szolnokon leégett sópajtából** maradt **1765 mm. kő-**, valamint **1049 mm. 15 kilo hordósónak** elárusitása iránt ezen kir. **pénzügyigazgatóság helyiségében folyó évi augusztus hó 17-én, délelőtti 9 órakor,** irásbeli árverés fog tartatni.

Az irásbeli ajánlatok a 10%-os bánatpénzzel felszerelendők és 50 krros bélyeggel ellátandók.

Ezen irásbeli ajánlatok az árverés előtti **napon délután 2 óráig lepecsételve, a kir. pénzügyigazgatóság főnökének adandók át.**

Az árverés a magas m. kir. pénzügyministerium jóváhagyása fentartásával történik, a vállalt kötelezettség a legtöbbet igérőre nézve tehát ajánlatának beadásával, a kincstárra nézve azonban csak a magas jóváhagyás után áll be.

Az árverés eredményének magas jóváhagyásáról értesitvény vétele után, a járuló vételár azonnal lefizetendő, a sóanyag pedig azonnal elhordandó.

Budapesten, 1881. augustus hó 1-én.

2—2

Budai m. kir. pénzügyigazgatóság.

Szolnokon, 1881 Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában.

V. évfolyam 34–243. Szolnok, 1881. augusztus 21-én.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél » . . 2 » 50 kr.
Negyed » . . 1 » 30 »
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkint egyszer
vasárnap
s a vidéki példányok is ugyanakkor postára adatnak.
Szerkesztőség: Szolnok, buzapiacz, 1396. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közleményeken kivül az előfizetési pénzek s minden egyéb dijak is küldendők. Ide küldendők a postai felszólamlások is (reclamatio.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek Szolnokon: a szerkesztőségnél, buzapiacz, 1396. sz. alatt s ugyanitt Pásztor Ferencz köz- és váltó-ügyvéd irodájában; Makray László ur üzletében; minden fővárosi hirdetési irodában és bármely kir. postahivatalnál.
Kéziratok
csak ismert kezektől fogadtatnak el s azok vissza nem adatnak.

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer » — — — — — — 16 »
3-szor » — — — — — — 12 »

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
Nyilttéri közleményeknek minden centimeternyi magasságu, három hasábos szeletnyi tere 75 krjával számittatik s ugy a hirdetmények, mint a nyilttéri közlemények beküldőit a kifizetésért feltétlen kötelezettség terheli
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Városi dolgok, saját ügyeink.

E lapok f. é. 33. számában „Tömörüljünk“ czim alatt megjelent vezérczikk komoly benyomást idézett elő mindnyájunkra. Igaza van czikkirónak: tömörülnünk kellene, de a tömörülés csak alkalmas vezérférfiak mellett gondolható. De hát hol vannak a mi vezérférfiaink akkor, amikor a zászlót kibontaniok és fennen hordozniok kellene? És mily agyagból vannak ezen vezérférfiak gyurva?! — — — Minderről jobb nem beszélni.

Szerkesztő ur becses engedelméből elmondjuk mi is egy néhány városi ügyről szerény nézeteinket, csak ugy általánosságban. Ha valaki ezt másképen vagy talán éppen jobban tudja, áma világositson fel minket; mi csak közönséges adó fizető polgárok vagyunk és szivesen tanulunk.

A ki városunk haladását akarja, annak örvendetes jelenség leend azon lázas tevékenység, melyet ipartársulatunk részéről első sorban az iparos és kereskedő pályán hivatást kereső ifju nemzedék oktatása érdekében, különösen az utóbbi időkben, észlelhetünk; ugy látszik az eddigi szerény kis eredmény is elég volt a mi derék kereskedő és iparos polgártársainknak arra, hogy e jó ügy további fejlesztéséhez még nagyobb lelkesedéssel fogjanak.

Erről tanuskodik legalább az ipartársulat e hó 7-én tartott választmányi gyülésén kiküldött ipartársulati tanügyi bizottság első fellépése is. Ezen tanügyi bizottság elhatározta ugy az ipar esti-iskolák, valamint a rajz és kereskedelmi iskolák ujjá szervezését és pedig oly irányban, miszerint bátran állithatjuk: ha a tervezet, melyet áttekintettünk, szerencsésen keresztül vitetik, akkor nem leend oka egy atyának sem megbánni azt, hogy gyermekét valamely derék szolnoki iparoshoz vagy kereskedőhöz tanulónak adja, mert itt valóban azon igyekeznek az intéző férfiak, hogy az iparos és kereskedő tanulóból minden tekintetben emberek váljanak.

Miután mindent, mi városunk haladásának előmozditására czéloz, örömmel hozunk dicsérőleg a nyilvánosság elé, jöjjön az bár olyan intéző körökből is, melyeknek eljárásai különben csak ritkán érdemlik meg elismerésünket: ez alkalommal, mint valóban életre való eszmét, felemlitjük azon tervet, melyszerint piaczunk a közkivánalomnak megfelelőleg; a főútról és a mostani piacztérről áttétetnék a Tisza-partra illetőleg azon térre, mely a német-utczától a hidfőig nyúlik, amennyiben a közügyért őszintén érdeklődő valamely hazafi által privát czélra elfoglalva nem volna. Ezen áthelyezés folytán a jelenlegi piacztért be lehetne fásitani, azaz parkirozni, ami nem csak kellemes lenne a lakosságra, de a városon keresztül utazóra is igen jó benyomást tenne, mert a hushulladékok és zöldség maradványok bizony csak nem illenek egy város legszebb terére.

Igen kivánatos volna a piacz-rendezésnél az is, ha a csizmadiák és husvágók áru-helyei az ugy nevezett szagos közbe tétetnének át, ha t. i. a házilag, de nem terv szerint elkészitett boltozat rövid idő mulva fel nem mondaná a szolgálatot. Reméljük, hogy mind ez nem sokára megvalósul és e tervekből kifolyólag, ugy a németutcza, valamint a járásbirósághoz vezető utcza mielőbb kikövezetik és ez által bizonyitékát nyerjük annak, hogy a hires 22 pont legalább egy némelyike nem volt csupán szemfényvesztés és ámitás. Az igaz, hogy a 22 pont egyike volna a sóraktárakban elhelyezendő közraktár is, melynek keresztül vitelét nagy hevenyében tárgyalás alá is vették vezérférfiaink és ezzel be is bizonyitották azt, hogy a tervben volt nagy gőzmalom kezdeményezőit valami által csak meg kellett riasztani. A csatornák, járdák és utczák rendbe hozatala, tisztogatása szinte a 22 ponthoz tartozott bár, és a közgyülés ezt is készségesen elfogadta, de mind ez szépen el is aludt.

Egy másik nevezetes városi ügy iskola-székünk működése. E tárgyban többször volt alkalmunk a vezetést illetőleg ferdeségeket észlelni, de kiméletből eddig még fel nem szólaltunk; most azonban, midőn az iskolaszék ujból szervezve van, remélhető, miszerint a testület maga orvosolni fogja a bajt és nem leszünk kényszeritve a nyilvánosság utján felszólalni.

Nagyfontosságu közéletünkben a községi (bagatell) biróság eljárása; sajnos azonban: e téren okunk van panaszra, amennyiben az azonnali és gyors intézkedés hiányzik.

A mi községi biróságunknál panaszokat csak bizonyos audenciális napokon lehet bejelenteni, mint valami miniszteriumban, mire azután csak hetek mulva jön a tárgyalás. Ezen eljárás aligha egyezik meg azok dicséretes intenczióival, kik az illető törvényt megalkották.*)

Városi épitkezéseink folynak, házilag kezelve és talán olcsón is, de terv nélkül, czélszerütlenül és roszul. — Az uj vágóház nem más, mint egy sötét ól, melyben valószinüleg fényes nappal is lámpa világnál kellend dolgozni.

A katona raktárházhoz épitett folyosó egyrésze már is ugy néz ki, mintha egy kis földindulás hatása alatt szenvedne. Különben a kiküldött bizottság tüzetes jelentését elvárjuk az épitkezést illetőleg.

Különösnek tünik fel előttünk, hogy mig minden egyes polgárától a városnak épitkezési

*) A községi biráskodásnak törvény-szünete nincs. Az 1877. XXII. t. cz. erről nem intézkedik, s igy az e téreni törvénykezés mindennap gyakorlandó, ami Szolnokon kedden, csütörtökön és szombaton gyakoroltatik csupán. Ez méltán idéz elő az érdeklett közönség részéről visszatetszést s legtöbbször felháborodást, mivel panaszra nem mindennap mehet, hanem csak azon napokon, melyeket a békebiró urnak saját akaratából kitüznie tetszik! Erre még visszatérünk. Szerk.

TÁRCZA.

Virág-összeesküvés.

(Rege.)

Délponton áll a nap és sugarai, mindmegannyi perzselő lángnyilak — repülnek szakadatlan a bágyadt, szegény földre! Az égbolt-, ez óriási kék harangon, a felhőnek még nyoma se látszik, alszik a szellők tábora is, nagy bánatára az örökösen csevegni vágyó faleveleknek; szóval, minden mi élő, az üde, enyhet adó árnyék-világot keresi fel!

Az általános csend, s eltikkadás ülé fel kedvtelen, lomha tanyáját mindenütt!

De mintha kétszeres volna e hangtalanság egy pompás uri lakban, melyre a külső ragyogványt mintha csak azért varázsolták volna, hogy a borzongást keltő, belső némaság annál sötétebb legyen!

A cselédség nesztelenül jár-kel a márvány s művészi mozaik padlaton; a viszhangos szobák s folyosók nyugodtan pihentetik ki magukat: templomi csendjüket nem zavarja semmiféle lárma-hang!

A ház egyetlen gyermeke, széles vidék leggyönyörübb feslő bimbaja — nagy beteg! Az orvosok már csak gyöngédségből járnak a házhoz, nem merik kimondani a lesujtó valót.

Kis szobában, patyolat párnákon nyugszik a szép kis leány; gyönyörü feje, mint haldokló virág sülyed alá a kék szegélyü, fehér párnákba.

Beteg, nagyon beteg!

Pedig arcza olyan igéző rózsa piros, hogy tekintve, nem látná meg rajta a betegség nyomát semmiféle szem.

Nagy képmutató a halál! Áldozata végnapjaiban, hajnalpiros ruhában jelenik meg az arczán, hogy a kiábrándulás, a végperczek kinja hadd legyen százszor nagyobb! A kegyetlen!

Aluszik a leányka: hosszu, éjsötét pillái becsukódva, holló haja — szétzilálva a fehér párnán — köriti szép fejét, mint korona, arczán angyali mosoly fénye játszik; a betegség kinos rángása csak néha-néha futja át.

Ágya mellett, lehajlott fővel, édes anyja ül, s zokog magában szivtépőleg; kezei majd imába, majd ökölbe szorulnak össze: anyai szerelme, anyai fájdalma szent önkivületében.

Csak egy sugár volna, mely biztató, de semmi . . . semmi: sötét minden, mint a poklok éjjele.

Az ágy felett széles állványon, egész virág-erdő terjed el: a beteg leányka legkedvesebb barátai! Még éjjel is csak lopva vihetik ki azokat onnan, hiába, az öreg orvos aggódó parancsszava: hogy éjjel meg nem enged annyi virágot a szobában, hisz az a hajszálon függő gyenge élet a nehéz fojtó illatárban mihamarább elrepül.

Szegény virágok, pedig életüket adnák oda, a kedves lány egészségeért, hisz nincs nekik más gondviselőjük olyan senki! senki!

— Alszik, alszik, — susogja a kedves lenge nép, ott az ágy felett — csendesen legyünk.

— Oh ki fog minket ápolni, ha ő elköltözik — szól a busongó Rozmarin, — bizonyosan megirigyelte tőlünk valami gonosz szellem és elhervasztja királynénkat.

— Oly szerény, oly kedves volt — kesergi a kis Ibolya, könybe fürdő kék szemekkel — oly szerény, oly kedves volt, susogja utána az egész virág-sereg.

— Elköltözik? már, hogy beszélhettek ilyesmiket, vág közbe a könnyelmü, büszke Rózsa, — nézzétek csak, hisz most virul szinem arczán legigézőbben! Az élet szine az, és ti a halálról beszéltek?! Kicsiny hitüek!

— Olyan kedves, olyan szerény volt, — jajongja rá a virág-sereg — vége — végünk!

Az öreg orvos is csak a fejét csóválja, vége, vége, de azért vigasztalja a szegény anyát, hogy ne sirjon ám annyira, a fiatal természet mindent megtesz, ugy-ugy! De a szegény anya csak sir, csak zokog: tudja már ő, hogy nincs irgalom!

A hosszu alvás után végre felnyilnak a lányka pillái: mosolyog, szeme ragyog, mint harmat a napsugárban és megmozdult hullámos haja körül csókdossa rózsaarczát. Csevegni kezd, és midőn édes anyja csendes beszédre figyelmezteti: felkaczag csengő-bongó, ezüst hangon:

— Oh az a jó öreg orvos! Hiszen nincsen már nekem olyan nagy bajom, meggyógyulok én nem sokára! Ugy-e szentem, jó anyácskám? Jaj de szép nap lesz az: felöltözöm kedvencz ruháimba, összefutkosom az egész vidéket, megcsókolok minden bokrot, virágot, hisz olyan régen nem is láttam már őket, szól elszomorodva.

Oh, mi kinos végig hallgatni a szegény anyának azt a reményteljes vig tervezgetést, szivébe minden szava egy tőrszurás és végig gördül arczán a könnyü, hiába akarja azt visszafojtani.

— No, ne sirj hát lelkem, jó anyácskám — kérleli a kedves gyermek és szövi tovább ábrándképeit; igen bizony, ugy lesz, ugy! Mennyi bohóságot összecsinálunk mi akkor barátnéimmal! Csak jönne, jönne is már az a szép nap!

— Ugy lesz, drágaságom, ugy hát, nyögdeli a szegény anya és elkezdi biztatni ő is hervadó virágszálát, ámitani kétségbeesett anyai szivét: hát ha elalszik abban egy kicsinyt az a kinzó fájdalom!

— Ugy lesz, ugy lelkem Mariskám, meggyógyulsz bizony, nem is képzeled, mily örömet csinálunk mi neked azzal a jó orvos bácsival! Elviszünk tündér szép vidék játszi hullámu fürdőjébe, azután oda, hol a rószának magas fája van, hol a réten vadon nő a szebbnél szebb virág, s a levegő, mint a gyémánt, olyan tiszta, mint a balzsam: oly illatos!

terveit az épitkezési szakosztály elbirálásának alá vesse, akkor a városi hatóság épitkezéseit illetőleg nevezett szakosztályt egészen ignorálja, mint ha nem is léteznének. Ez bizony nem valami követésre méltó példa a polgárokra nézve.

Akkor, midőn mi az épitkezési szakosztály üdvös és szükséges voltát beismerjük, nem állhatjuk meg egyszersmind felemliteni azt, hogy ugy látszik, mintha a szakosztály az egyenes vonalaknak nem volna nagy barátja, mert különben lehetetlen volna a vasuthoz vezető, szép jövőjü utczát, a Marksajd-féle ház épitésénél engedélyezett görbe vonal által eltorzitani és az anélkül is keskeny járdát egy kiálló lépcső által megszükiteni.

Más alkalommal egyébről.

Több szolnoki polgár.

Szolnoki kölesönös segélyző-szövetkezet.

A „Lehel-Kürt" 33-ik számában „Egy kis tévedés" czim alatt egy czikk jelent meg, mely elismerést érdemlő tárgyilagossággal van irva és irója kétségkivül a legjobb szándékból kiindulva, egy kis tévedést, mely az ő nézete szerint a szolnoki köles. seg. szövetkezet ügyvitelénél a késedelmi dijak kiszámitását illetőleg elkövettetik, akar helyreigazitani, de az en szerény nézetem szerint épen nevezett czikkirója követi el a legnagyobb tévedést, a midőn ő ugy vélekedik, hogy a szövetkezet 4. és 8-ik §§-ai értelmében egy olyan szövetkezeti tag, ki a heti 20 krajczárok befizetését például 12 héten át nem teljesitette, mindössze 12 krajczár késedelmi-dij fizetésére volna kötelezhető.

A szövetkezeti alapszabályok 4. §-a világosan mondja, hogy a szövetk. tagok által teljesitendő hetenkinti 20 krajczáros befizetések törzsbetétnek neveztetnek.

A 8. §. pedig szinte világosan rendeli, hogy minden egyes törzsbetét után minden elmulasztott hétre 1 kr. késedelmi-dij szedessék be az illető tagtól.

Ha tehát valaki 12 héten át elmulasztott hetenkint 20 krajczárt befizetni, az, az idézett paragrafusok értelmében köteles 12 törzsbetétért késedelmi-dijat fizetni és pedig az elsőért 12 hétre 12 krt., másodikért 11 hétre 11 krt., harmadikért 10 hétre 10 krt., negyedikért 9 hétre 9 krt., ötödikért 8 hétre 8 krt., hatodikért 7 hétre 7 krt., hetedikért 6 hétre 6 krt., nyolczadikért 5 hétre 5 krt., kilenczedikért 4 hétre 4 krt., tizedikért 3 hétre 3 krt., tizenegyikért 2 hétre 2 krt., tizenkettedikért 1 hétre 1 krt., azaz: összesen 78 krt.; ha idézett paragrafusokat helyesen értelmezzük, nem pedig 12 krt., mint azt czikkiró az emlitett paragrafusok nem helyes magyarázata folyán kiszámitja.

Czikkiró téves számitása ugy látszik onnan ered, hogy ő a törzsbetevő és törzsbetét fogalmakat egymással összezavarja és igy azon téves következtetésre jut, hogy ha egy törzsbetevő 12 hetet mulaszt is, mindig csak egy törzsbetétet mulasztott el, ez pedig nem áll, mert miután ő évenkint 52 20 kros törzsbetét teljesitésére kötelezte magát, ennélfogva a hányszor elmulasztott 20 krt hetenkint fizetni, annyiszor kell neki külön minden egyes törzsbetét után egy-egy krajczárt fizetni, a mennyi hetet az egyes törzsbetéteknél mulasztott. Hiszen már méltányossági szempontból véve sem magyarázhatjuk idézett paragrafusokat ugy, mint czikkiró ur azokat értelmezi, mert ha egy mulasztó tag egy heti mulasztásért fizet 20 kr. törzsbetét után 1 kr. késedelmi-dijat, ez tesz ki 260% kamatot, ha pedig egy tag 12 törzsbetétet, az 2 frt 40 krt, 12, illetőleg 11, 10 stb. hetekig be nem fizet, akkor ez czikkiró ur értelmezése szerint mindössze 12 krt., azaz: a pénztől az illető heteket számitva csakis oly csekély késedelmi kamatot fizetne, mely egy évre 10¼ %-nak felel meg. E szerint a kis mulasztást elkövető fizetne 260%, a nagy mulasztást elkövető pedig 10¼ % késedelmi kamatot. — Ez pedig méltányosnak és helyesnek nem nevezhető; de az ily ferde eljárásnak a gyakorlatban még az a szomoru eredménye is lehetne, hogy mindenki inkább mulasztana 12. hetet, mint egy hetet, mert mindenki inkább fizet 10¼ % kamatot, mint 260%.

Megjegyzem még, hogy czikkiró ur igen nagyon téved, ha azt állitja, hogy 12 héten át egymásután elmulasztott 20—20 kros törzsbetéti összeg után 12 kr. fizetés évenkint már 40%-os kamatnak felelne meg, mert ez a legpontosbb számitás szerint csak évi 10¼% ot tenne ki.

Az imént mondottakból kitünik tehát, hogy az illető paragrafusok értelmezése csak is ugy helyes, a mint az tényleg a kezelésnél gyakorlatban is van.

Ha czikkiró ur egyedül azért szólal fel, hogy nézete szerint a hetenkinti 1 kr, minden egyes 20 kr után sok, ez azután egész más és ez egyéni nézet dolga, e felett pro és contra lehet vitatkozni, és ha ezen nézet jut többségre, akkor a legegyszerübben lehet e panaszt ugy elintézni, hogy az alapszabályok oda módositassanak, miszerint a késedelmi dij hetenkint és törzsbetétenkint ne egy egész, hanem csak egy fél krajczár legyen, hiszen magunk szabtuk ezen szigoru törvényt magunkra és ha tetszik, ezt bármikor mérsékelhetjük, de ne felejtsük el, hogy a ½ krajczárnál mégis csak egy egész krajczárt fog az fizetni, aki 20 krral egy hétig hátralékban lesz, miután ½ krajczárt a mostani pénz nemeknél alig lehet kifizetni, de ½ krajczárokat könyvelni felette nehézkes és igen impraktikus is volna. Ily esetekneél tehát csak megint megleend a szörnyü 260%.

Különben czikkiró ur könnyen meggyőződhet a szövetkezet könyveiből arról, hogy éppen azon osztály, melyre a szövetkezet müködése valóban áldásos azaz: a csupán egy betéttel biró 20 kros szövetkezeti tagok közöl alig van, ki hátraléki dijakat fizet, de igen is nagy azok száma, kiknek az anyagi helyzete nagyon is megengedné a heti betétek pontos teljesitését, de ezt még is gyakran elmulasztják, mert hát szórakozottnak és hanyagnak lenni nobel uri szenvedély, a mi azután az ilyen krajczáros szövetkezetnél drága mulatság szokott lenni, de aki ezt drágálja, igen könnyen segithet rajta, nem kell mást tennie, mint egyszerüen pontosnak lenni.

L.

A testgyakorlat haszna és szükségessége.

II.

Az emberi testnek, szintugy mint a léleknek adott tehetségek fentartására bizonyos eszközök szükségesek. Mindeniknek adott a természet testi s szellemi tehetségeket; de azoknak további fejlesztését s müveltetését az illető személy munkásságától függővé tenni, igen bölcsen rendelte el a nagy Alkotó.

Meggondolva most azt, hogy a test a léleknek lakhelye, hogy a test helyes kifejlettsége, mintegy eszközül szolgál a kivált nehezebb szellemi munkára; tudjuk pedig, hogy jó eszköz nélkül a legügyesebb mester is, legjobb akarat mellett, tehetlenségét bevallani kénytelen; meggondolva, hogy csakis ép testben lakhatik ép lélek: igen hibáznak azok, kik egyedül a lélek kiképzésére forditanak különös gondot, s a testről, a cziczomázáson kivül, egészen megfeledkeznek; mi által, különösen a gyermek egy üvegházi gyenge virághoz hasonlit, mely a szabadlég változásainak ha kitétetik, vajmi hamar elhervad; és gyakran megtörténik, hogy midőn a férfikor küzdterére lép: egy vázt; erőteljes, szép fiatal ember helyett egy sajnálatra méltó vázalakot látunk.

Lehetetlen, hogy itt ne idézzem a tudományos Koch jeles szavait: a testi elsatnyulásra első okot ad a szülők félelme és hibás szeretete. A szólás tehetséget nélkülöző gyermek, széles, feszült kötökbe, gyapju kendőkbe füzve s pólyázva, inkább egy befont gubóhoz, mintsem égy mozogható élő lényhez hasonlit. A kis ember szabadságának kevés pillanatában, mennyire örül tagjai szabad mozgathatásának; de nem, szivtelenül azonnal ismét szorosan befüzetik. Igy, gyakorlat hiányában a tagok csak gyengék maradnak. — Ha későn tanul meg a gyermek járni (mi ezen eljárásnak természetes következménye) ugy szólván belé akasztjak az összeszoriló, gyermekjárató székbe, mintegy kinpadba."

A mindennapi tapasztalás ezen, a gyermeknevelés körül annyi elismeréssel fáradozott egyén szavait tökéletesen igazolja. De tovább felfogva a jeles Koch gondolatfonalát, látjuk, hogy midőn a gyermek már önkényüleg mozogna, midőn természet-adta módon, kis testét kevéssé élénkebben gyakorolná, gyakran a szülők tulzott féltékenységből, szeretetők hibás alkalmazásával a gyermeknek nagyon sokat ártanak. Ha csak egy lábnyi emelkedettségre akarna mászni; sokszor a legnagyobb ijedelemmel mozdittatik el, s minden mód felhasználtatik, hogy csendesen legyen, mert „könnyen megárthatna neki." Ha társai, például tavaszszal, a szabadban mulatnak, s ő is a szabad természetbe vágyik: a féltékeny szülő nem ereszti; mert „a kicsi meghüthetné magát"; vagy nyáron „a nap megbarnithatná."

Igy nem ritkán történik, hogy a szülők egy beteges szinü, csendes, jó gyermeket, vagy durczás, aluszékony fiucskát birnak. És ha az iskoláztatás ideje eljő, ismét túlzott féltékenységből, nem engedik meg a testgyakorló intézet látogatását. Pedig, ha a gyermeknek kisded korában a test képzésére gond nem fordittatott, vagy gyenge a test: egyedül a testgyakorló intézet az, mely az elvesztett testi erőt helyes vezetés mellett ismét helyre állithatja. Hibáznak tehát azon szülők, kik gyermekeiket túlzott féltékenységből, vagy túlzot, szeretetből, megerőltetési téves hiedelemből, vagy elkényesztetésből a testgyakorlattól, mint a gyermekeknek különben is kedves mulatságától, őket visszatartóztatják.

Tagadhatlan az, hogy a testgyakorlat a gyermekeket elszoktatja a henyéléstől, mivel igy a gyermek szabad idejét is hasznos dologra forditani hamar megtanulja. S továbbá nem jobb-e, hogy a gyermek a testgyakorlatban magát ügyesitse, mint sem hogy az utczán tétlenül járkálva, más dolga nem levén, gyakran gonoszságon töri elméjét; mi, mint a példák tanusitják, a szülőknek már sok bajt okozott.

De a testgyakorlat a testet is folytonos munkásságban s élénkségben tartja; minek hatása nagy fontosságu; mert ha aluszékony a test, aluszékony a lélek is; s nem is igen bir élénk s magasztos gondolattal az, kinek lelke a test által nem elevenittetik s élénkittetik. Rousseau helyesen mondja: „A tanulószoba az embert elpuhitja, testi szerkezetét megyengiti, s a lélek nehezen tartja meg erejét, ha a test a magáét elvesztette." Egyáltalában a test képzésének fontossága, s annak nagyszerü befolyása a szellemi tehetségek müvelődésére elvitázhatlan.

A testgyakorlat czélja nemcsak a testi erő fentartása; hanem ezzel kapcsolatban a testi ügyességet elömozditani, az emberbe bátorságot, s veszedelem idején elhatározottságot s lélek jelenlétet önteni. Határozottsággal tanulja itt még a gyermek és ifju nemes terveit nem csak gondolatban (határozatlan egyének módjára), hanem valóban életbe léptetni. A reá mért viszontagságot könnyebben viseli el s a fájdalom alatt nem roskad mindjárt össze. Jean Paul helyesen mondja: „Ha az egészség első fok a bátorságra, akkor a testgyakorlat második a fájdalmak ellen."

Ezer és ezer példa van, hogy az ügyes tornász nemcsak saját, de embertársának életét is nem egyszer mentette meg a biztos veszedelemből. Előforduló tüzeseteknél például a tornász ügyesen küszik; s tapasztaljuk, hogy örömmel siet a veszedelem szinhelyére, hol gyakran, midőn a családanya eszméletlenül fekszik a fojtó füstben s már a lángok is nyaldossák a falakat: a tanult tornász legnagyobb elhatározottsággal kész az elhagyottat megmenteni; a lángokba rohan, s egy kiszámitott, tanult, biztos ugrással a kesergő családnak visszaadja a veszve hitt édes anyát. Mondhatná valaki, hogy ily emlitett esetben nemcsak testi ügyesség, hanem személyes bátorság is szükséges. Igen, de a tornász keblébe elszántságot azon tudat önt, miszerint a testgyakorló-intézetben oly ügyességre tett szert, mely őt a veszedelemtől megmenti.

Tekintve továbbá hazánkban a hadügy változását, abban, hogy a honvédség intézménye fel van állitva, s hogy a hadkötelezettség általános: e tekintetben is vitázhatlan fontosságu a testgyakorlat. Nem hiszem, hogy találkoznék, ki állitaná, miszerint a katonának testgyakorlatra nincs szüksége; mert jelenlegi hadászatunkban nem a személyes erő, hanem a feltaláló ész s testi ügyesség vezet győzelemre. Legyen a hadfi bár erős, de ha teste gyakorlatlan, gyakran egy mocsáros árok megakasztja s nyomorultan kell elvesznie.

Sokat lehetne még felhozni a testgyakorlat hasznosságára s fontosságára nézve; de jelenleg erre tér nem nyilik. Csak azt akarom megjegyezni, hogy miként a fa csak kis korában hajlitható: ugy az ember teste is különösen a gyermek korban képezhető.

Végre a testgyakorlat szükségességét nemcsak a fiú gyermekekre akarom egyedül alkalmazni; mert tekintve a nőnek kettős, felette fontos, nemes hivatását, a testi erő helyes kilejtése annyival inkább szükséges, minthogy a nő már természettől is gyengébb testalkattal bir, s természetes helyzeténél fogva sokkal több betegségnek van kitéve, mint a férfiu; sokkal hamarabb érzi meg a külső lég befolyását szervezetére. A nők testgyakorlata által elejét vehetjük a sok mellbetegségnek s meghütésnek. Tekintve azt, hogy csak egészséggs nő szül egészséges gyermeket, a nők egészségének fentartása s a test

---

Hogy tapsol örömébe a kis bohó, ezer csókot ad jutalmul mamájának! Virágokat hoznak neki és a lányka koszorut köt, felpróbálja éjhajára, oh minő szép, minő abban, mint egy angyal olyan ékes! Igy fog majd ő azon a szép vidéken is virágot szedni, koszorut kötni, nem is tesz mást soha — semmit.

— Oh jaj nekünk, százszoros jaj! — jajdul fel a virág-sereg. — Itt hagy, itt hagy, más virágokat fog szeretni, nem minket.

— Nem! — kiált fel a szűz liliom felcsattanó hangon — nem engedjük, és gyönyörü szép, fehér fejét daczosan üti fel, az ijedelem, a haragtól fehér arczn még fehérebb.

— Nem engedjük nem, nem, soha! Zendül fel az egész sereg és a gyenge kis nép szelid keble ugy feszül a komor dacztól, vad haragtól!

— Elveszünk. Mind, ő is velünk, még se lesz a szive másé!

És zugnak egyre, a két vezér: a Liliom a Rózsa szavára megesküsznek mindnyájan, hogy megkell halni kedvenczüknek, meg.. meg.. inkább, még se engedik elrabolni!

Csendes a kis szoba késöre jár az óra is. Alszik a kedves leány, virrasztó édes anyját is elnyomta az álom és a lázadó virágok a szobában!

Száll az illat, egyre, szerte, a gyönge nép szelid fegyvere, és ugy piheg a kis leánynak hó kebele, oly lázpiros angyal arcza!

Álmodik tündér szépet! Ott futkos kün a mezőn, rózsaszinü, habruhában. A szép vidék el — messze csalja és egyszer csak egy csoda szép látvány fejlik szemei előtt: egy a szivárvány hétszinében ragyogó virág koszorus kaput pillant meg, a kapu felett gyémánt-e, vagy napsugárból! — e szavakat olvassa le: „a mennyország"!

Remegő tagjait mondhatlan gyönyör futja át és mintha szárnya nőne, beszökel a kapun, mely nesztelenül tárul előtte fel. Arany fürtös nefelejts-szemü leánykák futnak eléje és ugy tetszik, mintha ismerné mindegyiket.

Megcsókolják, ő meg azokat s elfelejti a világot: mintha mindig itt élt volna.

Minő báj is van körötte mindenütt, hogy ragyog a milló virág földi szem nem látta szinpompában, hogy csilingel, hogy dalol mind, éppen ugy, mint a madarak. Azok a kis madarak vállára szálnak s piros ajkát ügy csipdesik, ugy csókolják. Dalol a virág-, a madár- az angyalokkal s úgy érzi, mintha megszakadna szive a gyönyörben!

Egyszer csak olyan nehéz lesz a lélekzete, mert hát azt mondják neki: hogy maradjon ott! Oh ott maradna ő ezer örömmel, de édes anyja jut eszébe és kéri az angyalokat: hozzák fel azt is ide hozzá. — Nem lehet — felelik neki — csak te maradsz itt, itt kell maradnod, mert mi nagyon megszerettünk.

Ugy megzokog, ugy fuldokol, de hijába, nem haligatnak kérelmére és a lányka fájdalmában lerogy holtan, zeng felette öröm ének: „miénk vagy már szép leányka!"

És a kis lány meg is gyógyult, édes anyja forró ajka hideg szivre nyomta csókját, piros hajnal halvány leányt talált reggel a régi helyett: ott fekszik a virágok közt, szép ruhában, ravatalon!

És játszik a — menyországban, barátnéival — az angyalokkal!

— Vége most már, oh jaj nekünk — zokognak a szép virágok, meghalunk utána mind-mind — zokogja még a rózsa is!.....

Polgári Kálmán.

helyes kiképzése is fontos szerepet játszik. A nők egészséges s erős állapota hasznosságát bizonyitják különösen a tiszta jellemü görög nők. Önkénytelenül is eszembe jut itt egy spártai nő elmés, de igaz mondata: Midőn t. i. egy idegen a spárti hölgyek tiszteletét irigyelvén, mondá Leonidás feleségének: „Csak ti tudtok uralkodni a férfiakon," ezen választ nyerte: Kétségkivül, mert csak mi hozunk világra férfiakat."

Általában a testgyakorlat általánossága a külföldön, orvosaink egyhangu nyilatkozata a férfiakat s nőket illetőleg napvilágosan bizonyitja a testgyakorlat szükségességét.

Kecskés Ö. M.

A napról.

III.

A napról különösen. A napfoltokról.

Közönségesen azt hinnénk a napról, hogy annak minden pontja egyforma vakitó fényes; a dolog azonban nincs igy, mert már a mérsékelten nagyitó messzelátók is meggyőznek bennünket arról, hogy egyes helyei fényesebbek, mások sötétebbek, sőt sok helyütt valóságos sötét foltok tarkitják, melyek alakja és nagysága különböző és minden időben változik. A nap kiválóan fényes részeit **napfáklyáknak**, a sötét foltokat pedig **napfoltoknak** nevezik. Erős nagyitás pedig meggyőz bennünket arról, hogy a nap felületét mindenütt ilyen kicsinynek látszó, mindazonáltal jókora nagyságu fáklyák és foltok képezik; tehát a napfelület korántsem sima és nyugodt, hanem szünetlenül hullámzik és háborog, mint a vihar által korbácsolt tenger. — A napfáklyákról később szóllunk, most nézzük a napfoltokat.

A nagyobbacska napfoltok mérsékelt nagyitásu messzelátóval is láthatók; voltak azonban napfoltok, melyek szabad szemmel is észlelhetők valának. Innen van, hogy már a messzelátók foltalálása előtti időkben is láttak napfoltokat. Igy Khinában már 301 től kezdve rendszeresen észlelték ezeket; sőt egy alkalommal egy khinai császár fölnyarsaltatott egy csillagászt, mert egy nagy napfolt megjelenését nem jövendölte meg. Az arabok szintén tudták, hogy a napon foltok vannak, mivel az arab tudósok könyveiben számos ide vágó adattal találkozunk; igy Abulfaradsz beszéli, hogy 535-ben a nap fénye 14 napra elsötétült a napfoltok miatt s 626-ban a naptányér fele hosszabb időn át fekete volt. A XII-ik századbeli hires arab orvos, Averroesz is látott egy napfoltot szabad szemmel. Vergiliusból tudjuk, hogy Caesar halálakor is volt a napon egy nagy folt. — Sőt az uj világ népeinek is volt ezekről tudomásuk; igy az inkák Peruban szintén tudták, hogy a napot foltok tarkitják; — a dolog azonban nem keltett figyelmet, de meg nem is voltak még eszközök, melyek segélyével e tünemények érdekességét felösmerhették-s a foltokat vizsgálhatták volna, — de meg az ily féle tudósitásoknak nem is hittek s innen van, hogy a napfoltok tulajdonképeni felfedezése a messzelátó föltalálásának korába esik, s azt mondják, hogy Galilaei volt az első, ki ezek létéről tudomást szerzett.

Fabricius Phrysius irta a napfoltokról az első munkát „De maculis in sole observatis" cim alatt, 1610-ben. Ő először felhőnek tartotta a napon észlelt foltot, s csak miután egy sötét szobában fehér papirlapra vetteté a nap képét, győződött meg arról, hogy a folt csakugyan a napon van, s hogy lassan-lassan keletről nyugotra halad. Később annak keleti oldalán több más folt is támadt, s nem sokára a nagy napfolt eltünt a nap nyugoti oldalán, de két hét mulva ismét előkerült a keletin; — ebből igen helyesen azt következtette, hogy a nap megfordult tengelye körül.

E korban iszonyu babonás félelemmel viseltettek a napfoltok iránt. Föl sem tették a napról, a tisztaság és fény eszményképéről, hogy azon foltok is létezhetnek, s midőn Scheiner a kitünő észlelő és itélő tehetséggel megáldott tudós is közzé akarta tenni fölfedezéseit, Busaeus Tivadar szerzetes ezt mondá neki: „Ily dolgokról semmit sem olvastam sem a bibliában, sem Aristoteles müveiben; csak képzelődések ezek, vagy a te szemeid és messzelátóid hibái. Fiam! okosabban teszesz, ha az ilyen dolgokat megtartod magadnak." — Az augsburgi polgármester, Welser bátoritása folytán azonban 3 levélben mégis napvilágot látott a felfedezés némely érdekesebb része. Galilaei már előbb felfedezte a napfoltokat, de senkivel sem merte közölni felfedezését, csak akkor, midőn a Scheiner levelei megjelentek. — Volt félelem, ámulás a keresztény világban; mindenütt azt beszélték, hogy gonosz szellemek vannak a napban, s azok feketitik be annak a fényét. 1630-ban jelent meg a Scheiner müve „Rosa ursina" cim alatt a napfoltokról, 774 lapon. — 9 évi fáradhatatlan munkálkodás eredménye volt e jeles irodalmi termék, melyről e kor nagy férfiai, köztük Galilaei is, a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak.

Harmadfél század hanyatlott azóta az enyészet karjaiba, s nézzük mit tudtak meg az alatt a napfoltokról. — Lássuk először is a napfoltok alakját.

A **napfoltok alakja** a lehető legbizarrabb; olykor-olykor láthatni ugyan többé kevésbé kör, vagy tojásdad alakuakat, — de a legtöbb a napfolt alakja igen szabálytalan. A folt közepe rendesen sötét, s ezt a folt **magvának** vagy **árnyékának** (umbra) nevezik; e körül van aztán a valamivel világosabb, de a nap intenziven fénylő részeinél mégis jóval sötétebb **félárnyék**, (penumbra.), mely a legsajátságosabb, legzürzavarosabb helyzetben foglalhat helyet a folt magja körül.

Ha a foltokat vizsgáljuk, azt találjuk, hogy azok alakja nagyon változó, s hogy azok folyton óriás sebességgel mozognak: gyakran részekre szakadoznak, később ismét összeolvadnak, vagy egészen el is tünnek. E tünemények néha hihetetlen gyorsasággal mennek végbe. E mellett azonban vannak foltok, melyek alakjukat, annyira, a mennyire, hosszabb időn át megtartják s a napkeleti oldalán feltünvén az egész feléuk forditott napkoongon végig haladnak, s 12¾ nap mulva a nap nyugati oldalán eltünnek s ugyanannyi idő mulva, a keleti oldalon ismét előkerülnek. Ebből sikerült nemcsak a nap sarkait és egyenlitőjét meghatározni, hanem egyszersmind konstatálni azt is, hogy a nap valamivel több, mint 25½ nap alatt fordul meg tengelye körül.

Az ily soká tartó napfoltok azonban ritkák 1779-ben volt p. egy napfolt, mely teljes 6 hónapon át látható volt. 1840-ben látott Schwabe egyet 8 szor, 1860—61-ben pedig egyet 22-szer fordulni körül.

A mi a **napfoltok nagyságát** illeti; a legtöbb napfolt a nap roppant távolságánál fogva nem is látható. A legkisebbeket, melyek már feltünnek a messzelátók mezején, **napporusoknak** nevezik. Ezek száma is végtelen. E mellett azonban vannak foltok, melyek nagysága iszonyu. Igy Mayer Tóbiás látott egyet 1758-ban, melynek átmérője a nap átmérő ¹/₁₀-ad részével ért fel, tehát 9650 mfdnyi átmérőjü volt, s igy földünk 5-ször is elfért volna benne böven. Schwabe észlelt Dessauban egy foltot, melynek átmérője körülbelül 30,200 mfd lehetett, a melyben földünk 18-szor fért volna el egymás mellett, s a nagy gázlángok, melyek a folt szélein fölcsaptak a magasba, oly óriások voltak, hogy azokban az egész föld megolvadt volna néhány másodpercz alatt. 1847-ben észleltek egy napfoltcsoportot, melynek átmérője 66.800 mfd volt, mely, hogy mily gyorsan alakult át, mutatja az, hogy junius 14-én még teljes nagyságában látták, s két nappal később már 19.400 mfddel kisebbült átmérője; tehát egy nap alatt 9700 mfddel; a mi óriás sebesség, ha meggondoljuk, hogy a legrettenetesebb földi orkánok sebessége egy nap alatt sohasem több 400 mfdnél. Az ilyen nagyságu foltok már szabad szemmel is láthatók, s a fent közölt példák szintén ilyenekre vonatkozhatnak; de korunkban is számosan (Schwabe, Tissot, Heiss, stb.) láttak szabad szemmel napfoltokat.

Ma már annyira vannak a csillagászok a napfoltok észletésében, hogy azok járásában is törvényszerüségeket ösmertek föl; Pater Angelo Secchi, a mult évben elhalt nagy olasz csillagász „Le Soleil" czimü nagy müvében felsorolja e törvényeket, s ő utána közlöm röviden a következőket: 1. Általában a foltok a nap keleti szélén tünnek föl, s az egész napkorongon végig haladva a nap nyugati peremén eltünnek előlünk. 2. Ha több folt van a napon, azok pályái egy irányuak és egyenközüek. 3. A nap egyenlitői vidékein a foltok sebessége jóval nagyobb, mint a magasabb szélességi fokok alatt. 4. A foltok a nap közepén általában gömbölydedek, a nap szélein ellenben látszólag összehuzódnak, ovalisak lesznek, végre a nap peremén csak egy vonalnak látszanak. 5. Ezen látszólagos mozgásokon kivül a foltoknak valóságos mozgásaik is vannak. 6. A foltok által leirt pályák a föld évszakos helyzete szerint változnak. 7. A foltok a napnak nem minden táján lépnek föl; az egyenlitőn ritkán jelenik meg folt, a sarki tájakon még ritkábban; leggyakoribbak mindkét napgömbön a szélesség 10—35° a közt, mely övet épen azért „király öv"-nek (Kings Zone) neveznek. 8. A foltok száma nagyon változó; néha oly nagy, hogy csak egy pillantás a napra, s azonnal megjelölve látjuk a király övet, máskor ismét oly kevés a folt, hogy hónapok telnek el, sőt egy év is elmulik, a nélkül, hogy folt jelennék meg a napon. A napfoltok járásában, illetőleg feltünésében szabályos időszerüséget vettek észre. 9. A foltok körülfordulásából kiszámitották az időt, mely alatt a nap tengelye körül megfordul, s ez, leszámitva az utat, melyet a föld ez alatt befut, 25 és fél nap.

A foltoknak azonban saját mozgásai is vannak, melyeket egyebek között különösen Carrington észlelt meg, s irt le „Observations of the Spots on the Sun", (from 9. nov. 1853. to 24 march 1861) c. művében. Ő tőle tudjuk, hogy ha a folt megoszlik, vagy nagyobbszerü változásokat szenved, mindig heves mozgásoknak van alávetve, mely mozgás iránya a nap forgási irányával esik össze. A foltok ily nemü változásai legtöbb esetben igen rohamosak és gyakran hihetetlen nagyok. A kerek, szabályos, kráterforma foltok állandóbbak, mint a szakgatott szélüek, vagy azok, melyeknek több magja van. Azt is gyakran észlelte Carrington, hogy ha a régi folt mellett egy uj folt támad, a régi folt tartalma az uj foltba áramlik át. Ily nemü áramló mozgásokat Spörer és Secchi is észleltek, sőt már Scheiner is, ki az első jeles tudományos munkát irta a napfoltokról, a mint ezt nem sokára látjuk majd.

Nézzük most a napfoltok megjelenésében észrevett periodicitást. — A régibb észlelők erről annyit tudtak, hogy nem minden év egyenlő gazdag napfoltokban, hogy azonban ezek járásában rendszerességet vegyenek észre, arra egy e czélra szánt munkás élet volt szükséges. Ezt is meghozta az idő Schwabe Henrik dessaui csillagászban, a ki speciáliter a napfoltok észlelésére szentelve életét 44 **évig vizsgálta folytonosan a napfoltokat**, s ez alatt az idő alatt szorgalmasan gyüjtötte a más csillagászok által között adatokat is, s rendkivüli kitartását, s hosszas fáradozásait teljes siker koronázta; mert sikerült megállapitania, hogy a napfoltok járásában 10—11 évre terjedő periodicitás van, mely időtartam első felében évről évre több folt jelenik meg a napon, (ekkor vannak a napfolt maximák), második felében pedig egyre fogy azok száma, (napfolt minimák.) Ime itt van az érdekes táblázatott, melyet Schwabe állitott össze „Sonnenflecke im Jahre 1855, sammt Uebersicht seiner Beobachtungen von 1826—1870" c. művében, melyből kitetszik, hogy hány éven, hány napon át észlelt, hány nap nem látott foltot, s mennyi folt tünt föl a napon.

Schwabe táblázata a napfoltok járásáról:

Év	Hány nap észlelt	Hány folt nélküli nap volt	Hány foltot látott	Év	Hány nap észlelt	Hány folt nélküli nap volt	Hány foltot látott
1826	277	22	118	1849	285	0	238
1827	283	2	161	1850	308	2	187
1828	282	0	225	1851	308	0	141
1829	244	0	199	1852	337	é	125
1830	217	1	190	1853	299	4	91
1831	239	3	149	1854	334	65	67
1832	270	49	83	1855	313	146	38
1833	160	139	33	1856	321	193	34
1834	273	120	51	1857	324	52	98
1835	244	18	173	1858	335	0	202
1836	200	0	272	1859	343	0	205
1837	168	0	333	1860	332	0	211
1838	202	0	282	1861	322	0	204
1839	205	0	162	1862	317	3	160
1840	263	3	152	1863	330	2	124
1841	283	15	102	1864	325	4	130
1842	307	64	68	1865	307	26	93
1843	312	149	34	1866	249	76	45
1844	311	111	52	1867	312	195	25
1845	332	29	114	1868	301	12	101
1846	314	1	157	1869	179	0	—
1847	276	0	257	1870	147	0	—
1848	278	0	330				

Más felfedezése volt Schwabénak az, hogy minimák idejében, vagyis, mikor kevés a foltok száma, egyszersmind kisebbek, s maximák idejében sokkal nagyobb kiterjedésüek, s nagyobbszerüek a foltok és foltcsoportok.

Schwabe nagyszerü felfedezéseit tiz álló esztendeig figyelembe sem vették; mig nem Wolf berni, most zürichi tanár is vizsgálni kezdte a dolgot, s visszamenvén az előbbi századok hitelt érdemlő forrásaira, ő is meggyőződött róla, hogy a periodicitás csakugyan létezik, s egyuttal, mivel elég sok adat állott rendelkezésére, meg is határozta, hogy a napfoltok felfedezése óta 1867-ig 23 periodus folyt le valósággal.

Schwabe azt is észrevette, hogy sokkal kevesebb idő telik el, mig a foltszegény évekre folt gazdag évek következnek, mint megforditva.

Carringtoné az érdem, hogy föl van fedezve az, hogy a minimumot megelőző években a foltok közelebb vannak az egyenlitőhöz, s mindkét napgömbön a szélesség 20-án nem terjednek túl; a maximákat megelőző években pedig a foltok lassan-lassan fölhúzódnak mindkét napgömbön a 30—35°-ig, tehát az egyenlitőtől a sarkak felé igyekeznek; mig a foltszegény évek közeledtével ismét az egyenlitő felé törekszenek. Ugyanezt konstatálták Peters, Spörer, Böhm, Wolf, Secchi és mások is, kik, épügy, mint Carrington, áramlásokat ismertek föl e jelenségekben, melyek a maximáktól a minimákig terjedő időszak alatt a sarkoktól az egyenlitő felé, a minimáktól a maximákig terjedő időszak alatt pedig az egyenlitő felé tartanak, mely áramlások irányát a foltok, mint bennök úszó anyagok, világosan megjelölik. Az egyenlitői áramlásoknak kétség kivül hevitő, a sarkiaknak pedig hüsitő hatásuk van.

Dr. Somogyi Ignácz.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI ÜGYEK.

— *A szolnoki izr. iskolában* az 1881—82. tanévre szóló beiratások f. évi auguszt. 28-án kezdődnek és **bezárólag** szept. hó 4-ignaponként délelőtt 8—10 óráig az izr. iskola helyiségében eszközöltetnek. A rendes előadásokmár szept. hó 4-én veszik kezdetüket. Az emlitett határidőn túl beiratások illetve felvételek **csak kivételes esetekben** is csak **előzetesen benyujtott folyamodvány** után eszközöltetnek. — Mindazok, kik gyermekeiket tandijmentesen felvétetni, vagy tandijkedvezményben részesülni ohajtanak, felhivatnak, hogy ebbeli irásbeli folyamodványaikat legkésőbb szept. hó 4. délig **Czukor Ferencz** ügyvéd s iskolaszéki elnök urhoz mulhatlanul benyujtani saját érdekükben el ne mulasszák. Kelt Szolnokon, az izr. iskolaszék 1881. évi aug. hó 17-én tartott üléséből: Szontágh Jakab, iskolaszéki jegyző.

— *A budapesti állami közép ipartanoda.* Az uj iskolai év közeledtével felhivjuk olvasóink általában a szülék és gyámok figyelmét a budapesti állami középtanodára, mely intézetnek az a czélja, hogy benne épitőmesterek, pallérok s a különböző gyáriparágak számára magasabb képzettségü művezetők és oly iparosok neveltessenek, a kik önálló mühelyeket, kisebb gyárakat alapitani, vezetni tudnak. Az uj iskolai évben az intézetnek négy szakosztálya u. m.: az épitészeti, gépészeti, vegyészeti és fém-vasipari nyilik meg, s a gyakorlati oktatás czéljára, szerkovács-, géplakatos- és mintaasztalos-mühely, a vegyészet és fém-vasipar számára pedig nagyobb laboratoriumok rendeztetnek be. Az intézetbe rendes tanulókul felvétetnek azok: a) kik a gymnasium, polgári vagy reáliskolanégy alsó osztályát jó sikerrel bevégezték. b) iparos segédek és mindazok, a kik kellő készültségöket felvételi vizsgák utján bizonyitják. A tanfolyam három évre terjed; a tanitás dijmentes. A beiratások szeptember hó 1-ső napjától 15-ig tartatnak, az előadások 15-én kezdetnek meg. Az intézet helyisége van VIII. ker. Bodzafautcza 28. sz. alatt. Az igazgatóság megkeresésre mindenkinek szolgál bővebb felvilágositással s gondoskodott arról, hogy a vidékről jövő tanulók az intézet épületében és annak szomszédságában jutányos szállátés ellátást találjanak. Figyelmeztetjük különösen azon érdekelt szüléket s gyámokat, a kik a Szent-István ünnep alkalmával a fővárosba utaznak, ne mulasz-

szák el ez intézetet megszemlélni s iránta személyesen tájékozást szerezni. Nagyon itt van az idő, hogy a magyar ifjuság nagy része a tudományos és hivatalnoki pályáról — a hol már annyi elzülött s a hol a proletáriátus mind nagyobb mérvet ölt — a produktio munka, az ipar reálisabb körébe tereltessék.

Helyi hirek.

— *Király ő felsége* születésnapján, aug. 18-án, városunkban is disz istenitisztelet tartatott, melyen a hatóságok részt vettek.

— *A szolnoki függetlenségi* párt, Kossuth Lajos, hazánk nagy fiának közelgő névnapját szintén meg fogja — tőle telhető fénynyel — ünnepelni.

— *Chiowini Lajos*, a budapesti konzervatórium nagy reményü növendéke, ki a hegedüt bámulandó ügyességgel kezeli már is, szülőföldjéről, Bessenszögről, édes atyjával városunkba rándult ismerőseit látogatni, mely alkalommal aug. 18-án este, egy jó barát házánál nehányan összegyülekezvén, a fiatal művész remek játékában módunk volt gyönyörködni.

— *Az országos nőipar-kiállitás* szép látogatásnak örvend. A kiállitás oly diszes, oly annyira meglepő, miszerint városunk és megyénk közönsége figyelmét e helyütt is kötelességünk e kiállitás megtekintésére felhivni.

— *Szent-István napjára* városunkból is többen rándultak föl Budapestre; az itthon maradtak pedig kegyelettel ülték meg a nagy jelentőségü napot, melyen templomunkban fényes segédlettel tartatott meg az isteni tisztelet.

— *A helybeli iskolaszék* f. hó 16-án az üresedésben volt tanitónői állomásokra Sréter Izabella és Böjtös Mária kisasszonyokat választá meg tanitónőkül.

— *A debreczeni iparmü-kiállitás* tegnap, aug. 20-án nyittatott meg. Városunkból is elutaztak az ünnepélyre többen, köztük Lengyel Antal ur, ki a kiállitásról, rövid tárgyilagossággal, mint lapunk képviselője, tudósitásait közölni fogja.

— *Ha magán kert is*, a közönség iránti tiszteletből meg lehetne tenni annyit még is, hogy a Scheftsik-kert ajtai nyári hónapokon át legalább 11 óráig ne zárassanak be a tisztességes átjárók orrai előtt, föleg akkor, midőn 4—5 ráérő ember ugy is a kertben dőzsöl még a mondott időben. Kérjük a Scheftsik-kert tulajdonosát, hogy éles figyelmét méltóztassék erre is kiterjeszteni.

— *Beküldetett*. Egy tisztességes család, közel a gymnasiumhoz, hajlandó a közelgő tanévre 3—4 tanulót teljes ellátás mellett, lakásra fogadni. Bővebb értésitéssel szerkesztőségünk szolgál.

— *Időjárásunk* a legutóbbi héten megváltozott, s a gyakori esőzés folytán az állandó meleg napokat, melyek a fürdő közönségnek előnyére voltak, hüvös, szeles napok válták föl.

— *Azon tisztelt előfizetőink*, kik lapunk hiányzó számait megküldeni sziveskedtek, fogadják köszönetünket.

Megyei hirek.

— *Gyászhir*. Jászberényben a napokban temették el Wagner Alajos urat, kit az egész város ismert ügyes tréfáiról s szókimondásáról. A jó embert és igazságot szerette, de őt is mindenki. 66 éves korában történt halálát, családja, melyért élt-halt, szomorodott szivvel gyászolja. Béke porain!

— *Kéményseprő tanuló* kerestetik egy igen jó helyre: Kiskunfélegyházára, Holló József urhoz. A megyénkben érdeklődők forduljanak nevezett urhoz vagy levélben szerkesztőségünkhöz. A fiu jó háztól való legyen s legalább 14—15 éves.

Különféle.

— *Kun-Félegyházán* az uj templomot, melynek szépségre és müvészies berendezésre párja nagy darab földön nincs, f. hó 14-ére virradóra kirabolták s arany és ezüst templomi szentelvényekben mintegy 600 frt kárt okoztak. Ez alkalommal országos vásár volt itt, s hihető, hogy a templomrablók ez alkalmat használták fel gonosz céljuk kivitelére. — Ugyanitt másnapra virradóra 5 boltot törtek fel s kárositottak meg a betörők, kisebb-nagyobb mértékben.

— *Arad város* történetének megirója, Lakatos Ottó, minorita-rendü áldozár, kinek jeles müve épen a mult szombaton jelent meg, f. hó 15-én Aradon elhunyt. Nagybecsü müve szabadságharczunkkal is foglalkozik.

— *Garfield*, északamerikai köztársasági elnök, kit — mint jeleztük — az utczán lelőttek, még mindig betegen fekszik.

— *Uj üstökös*. A lefolyt hét derekán az égen uj üstökös volt látható, de mivel estenkint az ég e csilag feltünte óta majd mindig borult, nem igen láthatni az uj üstököst az ő fénymezében.

Irodalom és művészet.

— *Felhivás!* Boros Vilmos több hirlapban megjelent és átdolgozott, nemkülömben még nem közlött „Tárcza czikkeit“ melyek mint a hozzánk beküldetetett felhivás mondja, czim alatt sajtó alá rendeztetnek szerző által. Munkája ez év **október** havában fog megjelenni a miért is kéri barátait ismerőseit és irótársait, hogy a hozzájuk megküldött ivet, az előfizetési pénzekkel együtt, Karczagra („Magy Kunság„ szerkesztősége (legkésőbb folyó évi **szeptember** hó 10-ik napjáig küldjék be. A „Tárcza Levelek“ ára füzve 1 frt 50 kr. diszkötésben pedig 2 frt leene.

Szerkesztői üzenetek.

— Árokszállásra. Lapunk beküldéseért fogadja a névtelen beküldő köszönetünket.

— Dr. R. J. Magyaróvár. Szives válaszodat most már várjuk és kérjük.

Vasuti menetrend.

Indulás Szolnokból

Budapestre (Czegléd felé):
4 óra 54 p. éjjel gyorsvonat.
4 óra 23 p. d. u. személyvonat.
3 óra 27 p. hajn. vegyesvonat.
7 óra 09 p. este tehervonat.

Hatvan felé:
5 óra 8 perc éjjel, 5 óra 7 percz d. u.

Arad-Temesvár felé:
10 óra 57 p. d. e., 10 óra 49 p. éjjel.

Püspökladány-Debreczen felé:
1 óra 10 p. d. e., 10 óra 21 p. éjjel, — 12 óra 18 p éjjel (gyv.)

Érkezés Szolnokba:

Budapest-Czegléd felől:
10 óra 05 percz d. e., 10 óra 15 p. éjjel, 12 óra 13 p. éjjel (gyorsv.
Hatvan felől: 10 óra 38 p. d. e. 11 óra 48 p. éjjel.
Arad-Temesvár felől: 4 ó. 45 d. u. 3 ó. 47 p. hajn.
Püspökladány-Debreczen felől: 4 ó. 23. p. d. u. 4 óra 54 p. hajn.

Felelős szerkesztő: **Pásztor Ferencz.**

HIRDETMÉNYEK.

Árverési hirdetmény.

Kisujszállás város tulajdonát képező 6 anya korcsma s a hozzá tartozó kurta korcsmák, ugy a város külhatárában levő „czifra“ és „villogó csárda a bennök gyakorlandó italmérési joggal; — a piacz és országos vásártéren gyakorlandó helypénz-szedési jog, valamint a piaczon fekvő két bolthelyiség a hozzá tartozó tágas lakással, telekkel és melléképületekkel ***jövő 1882. év január 1-től*** 3 egymásután következő évre ***telyát 1884. évi deczember 31-ig terjedő időre,*** közárverésen haszonbérbe illetve ***bérbe*** adatik.

Az árverés megtartásának határidejéül ***1881. év september hó 28-ik napjának délelőtt 9 órája*** tüzetih ki.

Zártajánlatok az ajánlott összeg 10%-át tevő bánatpénzzel terhelve. a városi polgármester hivatalában az árverés megkezdéséig adhatók be.

Az árverési egyébb feltételek a polgármesteri hivatalban megtekinthetők.

Kelt Kisujszálláson, 1881. augusztus 15-én.

Gaal Kálmán,
polgármester.

3—1

KOTZÓ PÁL

Budapest, Üllői-ut 18. sz.

Ajánlja a május hó 2-án Adám tartott ekeverseny

az első dijjal: arany éremmel a második dijjal: ezüst éremmel

kitüntetett szabadalmazott

kettős és hármas ekéit

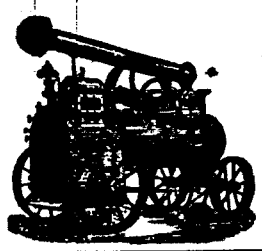

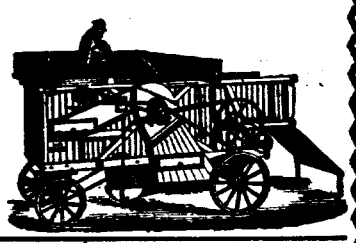

továbbá:
gőzcséplőgépeit
fa-, szén- és szalmafütéshez
gőzmozgonyait
ászgtisztitó készülékkel,

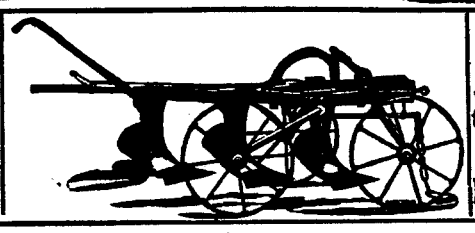

továbbá:
járgánycséplőgépeit
tisztitó szerkezettel vagy anélkül
rostákat, triőröket stb.

a gabonát piaczképesen adják zsákokba.

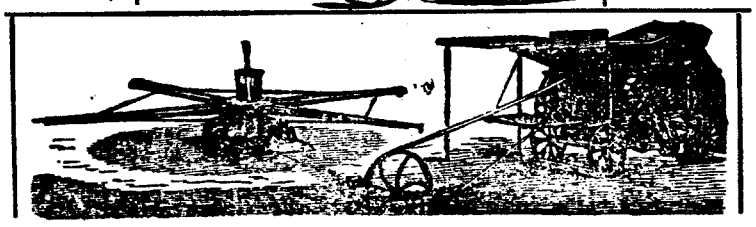

Árjegyzékek bérmentve.

9—10

HIRDETMÉNY.

Van szerencsém a mélyen tisztelt gazdaközönség tudomására hozni, hogy

Clayton és Schuttleworth Budapesti

gépgyárosoktól **a képviseletet Szolnok és vidékére megkaptam.**

Ajánlom magam minden e szakba vágó megbizásokra, ugy ***cséplőgépek,*** mint más ***gazdasági gépek*** és ***géprészek*** beszerzésére, minden dij (provisio) nélkül.

Árjegyzékek kivánatra bérmentve megküldetnek.

Amidőn ezen ***europai hirü gépgyárosok*** képviseletét elvállaltam, azon reményben tettem, hogy a mélyen tisztelt gazdaközönségnek az érintkezést illetve az **összeköttetést** előnyükre előmozditsam.

Szolnokon 1881. augustus hó 3.

MAKRAY LÁSZLÓ,
vaskereskedő.

3—2

Szolnokon, 1881 Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában.

V. évfolyam 35—244. Szolnok, 1881. augusztus 28-án.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél » . . 2 » 50 kr.
Negyed » . . 1 » 30 »
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.
KÖZLÖNY
A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkint egyszer
Vasárnap
s a vidéki példányok is ugyanakkor postára adatnak.
Szerkesztőség: Szolnok, buzapiacz, 1396. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közleményeken kivül az előfizetési pénzek s minden egyéb dijak is küldendők. Ide küldendők a postai felszólamlások is (reclamatio.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek Szolnokon: a szerkesztőségnél, buzapiacz, 1396. sz. alatt s ugyanitt Pásztor Ferencz kőz- és váltó-figyvéd irodájában; Makray László ur üzletében; minden fővárosi hirdetési irodában és bármely kir. postahivatalnál.
Kéziratok
csak ismert kezektől fogadtatnak el s azok vissza nem adatnak.

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer » — — — — — — 16 »
3-szor » — — — — — — 12 »

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
Nyilttéri közleményeknek minden centimeternyi magasságu, három hasábos szeletnyi tere 75 krjával számittatik s ugy a hirdetmények, mint a nyilttéri közlemények beküldőit a kifizetésért feltétlen kötelezettség terheli
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

A szolnoki honvédszobor.

(—r.) Szégyen, nem szégyen, de ki kell mondanunk, hogy el kellene pirulnia Szolnok városának önmaga s a világ előtt, ha kegyeletének adóját csak ugy tudja és ugy képes leróni, a haza védelmében elhullott dicső hősök iránt, mint azt a honvédszobor mutatja.

Ki gondozza e szobrot, ki vállalt ez irányban kötelességet: a város-e vagy valamely erre kijelölt bizottság, avagy maga a közkegyelet, nem tudjuk; de tudni nem is szükséges a szomoru ténynyel szemben, mert a szobor elhagyatottságának szomoru ténye ugyis arczul verne minden mentegetőzést.

Dicső szabadságharczunk idejében, mikor a honvédek lelkesülése és forró honszerelme ha napfénynyé változott volna, tán még az őszi szél tarolta kopáron is rózsaerdőt hajtott volna a szabadságért ontott vér: Szolnok erőd volt, a Tisza-Zagyva miatt s oly kulcs az ellenség kezében, melynek megszerzése a szabadságharcznak egyik nagy fordulópontját képezte; és Damjanich, a magyar szabadságharcz eme rettenthetlen viadora, mint a kölykes oroszlán veté magát veres sipkás fiaival az ellenre s tönkre verte azt és Szolnok a magyarok kezébe került.

A csata, melynek lefolyására még közülünk sokan emlékeznek, véres. de dicső volt, s az itt elhulliott hős fiak emlékére emelte a bajtársak, honfiak s honleányok kegyelete e szobrot, hogy büszkén hirdesse a világ előtt, mig emberek élnek, hogy itt hajdan legjobbjaink hullottak el, kik a haza szabadságának kivivásáért megveték a halált, hogy mint Leonidás dicső háromszázáról szól az örök mondás: „Vidd hirül Spártának utas, hogy halva lelél itt minket, mert a hon hiv katonái valánk“ — róluk is hasonlókép szólhassanak a késő ezredek.

Ezért véste be a kegyelet a szoborba, hogy „Vad kényt, zsarnok parancsokat, Lánczot nem türtenek, S szabadság, te szép égi lény, Érted vérzettenek.“

A dicsők forró honfivére letapadt a gyenge füvekre s véren nőtt füvön koszoruzva uralkodik a hir a honvédek porai felett, — de az emlékkő, melyet a kegyeletnek évről évre kijavitnia kellene, roskatag, megmarczongta az idő foga; a kerités düledezett és kórhadt, s virág helyett, melyet a kegyelet ültetne s a honfi és honleány könyeivel öntözne, buja gaz s dudva veré fel a szobor elkeritett kis helyét, s kóbor sertések falkája dúlja azt.

Ezt tovább tűrni, az elhullott dicsők emlékének szivtelen megsértése, hazafiságunk megalázása nélkül nem lehet. A honfi szive megsajdul e szobor láttára s oltalmazó kezek után esd!

Hölgyek, kiknek tiszta szivében a kegyelet érzelme mindenha dús talajra lel; férfiak, kik a hazafi nevet viselni hivatvák, nem lehet, hogy a szolnoki honvédszobor elhagyatott voltát tovább tűrni képesek volnának.

Inditsanak meg mozgalmat ez irányban s mi lapunk terén támogatni fogjuk azt, mely az enyészet és rondaság öléből a dicsők emlékszobrát kiragadja majd; s a rongy helyett, mely most a szobor tetejére akasztva lebeg, ékes koszoru, a dudva és gaz helyett, mely tövét boritja, nyiló virág ékeskedik legyen e helyütt, hol a dicsők szellem-árnyai, ha majd a sir-éj felettünk is összevonja sátrát, megjelennek s ujra küzdik a nagy idők véres jeleneseit, hogy emlékükre feldobbanjon a honfi sziv késő ezredek multán is.

Azért álljon itt e kő, sértetlenül, hazafiui kegyelettel gondozva, s ne hagyjuk azt az idő vasfogától megemészteni, hálátlan emberek kezétől beszennyezni.

E szobor hazafias gondozásával Szolnok város lelkes fiai és leányai nem csak önmagukat is megtisztelik, de azt tenniök honfiui elengedhetlen szent kötelességük.

Iparos ifjusági egyletek vándorgyülése és iparkiállitás.

(Saját tudositónktól.)

Debreczenben e hó 20-án tartatott meg az iparos ifjusági önképző és önsegélyző egyletek 4-ik vándorgyülése és az ezzel kapcsolatos iparkiállitás, szinte ott, e hó 21-én nyittatott meg.

A vándorgyülésen részt vett mintegy 250 küldött, kik 52 szaktestületet képviseltek. — A gyülés elnöke volt Ráth Károly, tiszteletbeli elnöke pedig Debreczen város érdemdús polgármestere Simonffy Imre kir. tanácsos. Alelnökök voltak Beke Mihály (Debreczen,) Rainer Ferencz (ifjus. egyleti elnök Szeged) és Sal József (ifj. egyleti elnök Gyula). — A legfontosabb szerep jutott Gelléri Mór (Budapest) és Havas Gyula (Deés) uraknak, mint előadóknak, kik egész odaadással és ügyességgel is teljesitették előadói teendőiket, habár meg kell azt is vallanunk, hogy Gelléri Mór ur előadásán észlelni lehetett, hogy az orsz. nőiparkiállitás ügyei már igen rég óta s majdnem kizárólagosan igénybe véve tartották.

Hozattak igen fontos elvi kérdésekben határozatok, nevezetesen az iparos ifjusági egyletek terjesztését, a már létező hason czélu egyletek közötti szövetkezeti kapocs szorosabb meghatározását s esetleg egy állandó központ létesitését, munkakönyvek kötelező behozatalát és a segély pénztárak szervezését illetőleg. — A legközelebbi vándorgyülés helye Kolozsvár leend, de az időre nézve kimondatott, hogy ha a Budapesten tervezett orsz. kiállitás 1883-ban létrejön, ezen esetben a legközelebbi vándor gyülés 1885-ben, ellenkező esetben pedig 1883-ban fog, mint már emlitettük, Kolozsvárott megtartatni. — Határozat hozatott továbbá a vándorgyülések alkalmával az iparos ifjusági egyletek által rendezett iparkiállitásokat illetőleg, hogy ezeken csak is iparos segédek és tanoncok munkái lehessenek jövőben kiállitva. — No, ezt már nehéz leend megtartani, — mert mi fog történni, ha p. o. ugyanazon helyen és ugyanazon időben az illető helybeli általános ipartársulatnak eszébe jut az önálló iparosok munkáiból kiállitást rendezni és az illető iparos ifjusági egylettel e czélra egyesülni?

Felolvastatott továbbá azon helyek neve, a hol részint már régebben léteznek vagy a hol az utóbbi időkben keletkeztek iparos ifjusági egyletek, — és sajnálattal tapasztaltuk, hogy Szolnok sehol sem emlittetett. Ugy látszik, hogy a szolnoki iparos ifjak még nem méltányolják az önképzés és önsegélyzés üdvös volták. A vándorgyülés folyamán Bakay Nándor egy inditványt tett, melyet ő maga visszavont bár, de melyről, különösen a visszavonáskor elmondott indokokat és más körülményt tekintetbe véve, bátran elmondhatjuk, hogy a jó ügynek többet használt volna, ha az meg sem tétetik. Ugy látszik, mióta Bakay követ volt, nagyon megokosodott.

A kiállitás másnap d. e. 10 órakor nyittatott meg, Huber József, a debreczeni iparos ifjusági egylet derék elnöke velős beszéde után Simonffy Imre polgármester által egy rövidke, de lelkes beszéddel. A pesti vendégek között láttuk dr. Herich Károly osztálytanácsost, Ráth Károlyt, Gelléri Mórt. — A vidékről a többek között: Bakay Nándor, Busbak Ádám, Rainer Ferencz, Sal József, Karlik János, Hodlik J., Illés László, Rainits Mátyás, Szilágyi Mihály, Szolnokról pedig: Kreutzer Balázs, Surányi Gedeon, Adler Ignácz, Pásztor László, Ilgen Pál, Szewald Mihály, Oberländer A., Kiss Antal, Deutsch M. stb. voltak jelen.

TÁRCZA.

Ilonka emlékkönyvébe.

Oly borongó, árva lelkem,
S ugy sajog itt bús szivem;
Tudom, hogy van balzsam-rája,
De enyhültét nem hiszem . . .
Őszi bimbó nem ver ágat,
Rég emészt már szivbajom;
Életemnek nyara muló,
Hasztalan sohajtanom.

Láttalak, — és gyakran hallom
Bibor ajkaid szavát,
S mig bús elmém felvidul rá,
Szivemet tőr szurja át.
Oh, leányka, mosolyoddal
Mit mivelsz? ha sejtenéd,
Tudom elrejtnéd örökre
Kék szemed fényes egét.

Arczod ezer ékességét
Elsimitnád, azt hiszem,
Tudva: mennyi kéjjel nézlek,
S mily nagyon fáj hő szivem.

Oly botorrá lettem én hajh,
Nincs szavam kimondani:
Üdvöritnek és sebeznek
Szépséged bűbájai.

Arra kérlek, szép Ilonka:
Ne bántsa az szivedet,
Ha miattad kedvhagyottan
Búsulok a lét felett.
Szenvedélyem árja űz, hajt,
Mint vihar a felleget;
De az észszel elcsititni
Immár többé nem lehet.

Oh, ha sejted, oka vagy te, —
Mosolyogj rám édesen:
Jól esik a kéjt sebével
Te miattad érzenem.
Oh, ne bántson, hogy ha égek —
Szép látni a lombokat,
Mikor őszszel hull a levél
Az elhaló fény alatt.

Őszt mutat már éltem fája,
S vágyam lángja ég, eped;
Mért tagadjam, hogy szeretlek?
Fény csillog a hó felett . . .
Tudom azt, hogy szeretsz engem,
Ezt sugja egy érezet:
„Én valék, ki fejlő bimbót
Legelőször szeretett.“

Ugy-e ugy van? El-eljátszál,
Mint kis angyal, térdemen;
Most meg űzve, veled játszik
S boldogit a szerelem.
Más iránt gyült ki a kebled,
S ez nem búsit engemet;
Hisz a boldogság világa
Egy sugárban rám nevet.

Látom kebled pihegését,
S gömbölyü kis alakod,
Lelkemen a gyötrő vágyat
Olykor igy elaltatod.
Oh, mulattass, élj sokáig,
S áldjon a hő szerelem;
Hived karján, örömid közt
Látni édes kéj nekem.

Oh, ha eljön bús halálom,
Hogy kioltsa éltemet:
Lelkem, hidd, a magas égben,
Szinte, mint itt, hőn szeret.
Ott is, itt is legyen üdvöd
Mindörökre végtelen . . .
Halhatatlan égi lánggal
Boldogit a szerelem.

Kovács János.

Kiállitva volt mintegy ötezer tárgy s ezek 14 kisebb nagyobb helyiségekben voltak elhelyezve.

A tárgyak között láttunk nehány kitünö darabot habár bevalljuk azt is, hogy az egész nem felelt meg várakozásunknak, amennyiben nem találtunk olyan tárgyat, a mely az ipar terén egy ujabb irányt és nagyobb mérvü haladást tüntetne fel, mert a mi az egész tárlaton kevés kitünö volt, azt már az utóbbi időkben máshol is láttuk. A legnagyobb hiányt tapasztaltuk azonban a kiállitási munkálatokon magukon, a mennyiben igen sok tárgy feliratából azt sem tudtuk kivenni, vajon önálló, segéd, vagy tanoncz munkájával van dolgunk, a mi pedig az ily természetü kiállitásoknál igen fontos tényezö; továbbá hiányát éreztük egy jó katalogusnak is; szóval elmondhatjuk, a kiállitás rendezését illetöleg, hogy az egész több jó indulatról, mint gyakorlati képességről tanuskodott.

Az egész kiallitás költségei mint egy 4000 frtra rugnak. — A bevételek az első 3 nap körülbelül 1000 frtot tesznek ki. A kiallitás még 7 napig tart s igen valószinü, hogy az egész alig fog deficitet felmutatni. A keresked. és ipar ügyminiszterium 400 frtot adott a czélra, hogy ebből a kiválóbb tehetségü segédek és tanonczok dijjaztassanak.

Felemlitjük még, hogy Debreczen város kitünö polgármestere Simonffy Imre kir. tanacsos, Huber József iparos ifjusági egyleti elnök, valamint az összes iparosok és az ifjusági egylet tagjai és a debreczeni sajtó képviselöi mindent elkövettek, hogy a vendégek örömérzettel emlékezzenek vissza a derék debreczeniekre. — A biráló bizottság munkáinak legnagyobb részét bevégezve, e hó 24-én kirándult Hortobágyra, hol azok a város vendégei voltak.

A napról.

IV.

A napfoltok lenyege s azok befolyása a földi időjárásra.

A szinképelemző készülék adatai igazolják, hogy a nap izzó cseppfolyós állományu tüzgömb, melyet minden oldalról gázfellegek vesznek körül, melyek ép ugy lebegnek a nap légkörében, mint a felhök a föld atmosférájában. Az anyagok, melyekből a nap áll, soha sincsenek nyugalomban; már a nap belsejében égö tüz is folytonos mótora a mozgásoknak; azon kivül a nap tengelye körül is forog, s melege sem mindenütt egyenlö, hanem az egyenlitöi vidékeken nagyobb, a sarkakon kisebb, s igy rajta ép oly légáramlások vannak, mint a földön ami szeleink; — mindezek okozzák, hogy a napon lévö anyagok folytonos mozgásban, mindig erös háborgásban vannak. Egyes helyeken az erös párolgás és kisugárzás folytán a nap höfoka rohamosan alászáll, s ekkor ott a gázfellegek megsürüsödnek, cseppfolyós állapotba mennek át s mivel höfokuk egy részét elvesztették, hidegebbek, tehát sulyosabbak is lesznek egyszersmind s mint ilyenek, alásülyednek az öket környezö gázfellegek tengerében; e mellett természetesen átlátszóságuk, fényátbocsátó képességük egy részét is elvesztik. Igy állanak elö a napfoltok, melyek tehát nem egyebek, mint höfokvesztett, tömörebb, halmaz állapotu, kevésbé átlátszó anyagok a napon. Hogy a napfoltok mélyedések, azt már Vilson és Herschel tudták; de különösen észrevehetö ez akkor, ha a foltok a napkorong széléhez jutnak.

Tehát minden napfolt höfokcsökkenést mutat, s igy nem minden alap nélkül monda Herschel, hogy „a napfoltok a nap vénülésének jelei"; mert a napfoltok csakugyan a hideg (illetve csekélyebb fokú melegség) és a meleg harcának szülöttei, — gyermekei ama roppant tusának, mely később a tüz és viz harczává válik, s a melyre a kérgesedés stádiuma következik majd. No de ezt a nap még soká éri meg.

A napfoltok sötét magvát a höfok- és fényvesztett anyagok zöme, középső része alkotja, a félárnyékot pedig azon anyagok, melyek fény átbocsátó képessége már nagyobb, de még sem oly nagy, mint a folt nélküli helyeké. A foltok eloszlásakor is mindig a középső rész, a foltmag tünik el elöször, midön a nap e folyós, sőt olykor salakos kinézésü anyagokat ismét gázállapotuakká változtatja; mig a képződésnél a félárnyék keletkezik elöször.

Menjünk most kissé tovább. — Pouillet és mások kiszámitották, hogy azon hömennyiség, mely a napból minden másodperczben kiárad, 12.650.000.000 köbmfd viztömeget egy C°-ra melegitene fel ugyanannyi idö alatt; vagyis a nap által kibocsátott hömennyiség 5.17 quadrillió (24 zérus) höegységgel egyenlö. E nagy hömennyiségböl azonban kevés jut a földnek, mindössze annyi, amennyit a föld, ez 1719 mfd. átmérőjü gömb, felfoghat egy oly óriás gömbfelületen, melynek átmérője a földpálya 40.000,000 mfd, hosszu átmérője. Számitás utján megkapjuk az eredményt, hogy a föld korongja e nagy gömbfelületnek csak $\frac{1}{2.300.000.000}$-od részét képezi. Tehát csak ennyied részét kapja a nap hevének, s mégis mily forróság van a föld azon vidékein, melyekre függelyesen esnek a nap sugárai.

A napból, mint minden höárasztó testből, a meleg a sugarak irányában terjed szét; ebből világos, hogy földünk, mint hö és fényfelfogó test egy olyan kup alapját képezi, melynek csúcspontja a nap középpontja, s magassága a napnak a földtöl való távolsága. E képzeleti kupból a napfelület bele eső része egy csonka kupot alkot, mely csonkakup tetejét képezö sik nem egyéb, mint a höárasztó felület, mely a föld számára meleget szolgáltat. Elgondolhatni már most, ösmerve a napfoltok lényegét, hogy mi történik akkor, ha a nap ezen részén, vagy még a szomszédos részeken is nagy napfoltok támadnak, azaz erös höfok csökkenés áll be. Bizonyára megérzi ezt földünk is, mint a naprendszer többi bolygói, ha ily helyzetbe jönnek; mert a nap e helyein e tömörebb, sürübb anyagok gátolják a kifelé hatoló napmeleget, mint a ruha a testét, az ellenző a kályháét, vagy a felhök a földét.

De menjünk még tovább. A napfoltok a nap világitó és höárasztó felületét megkisebbitik, tehát kétségtelen, hogy kisebb lesz a munka is, melyet a nap e tényezöi, t. i. a fény és hö által végez a földön.

Vegyük a nap müködésének csak egy ágát.

Flammarion „Dieu dans la Nature" cz. müvében kiszámitotta, hogy ha az évi eső mennyiséget 1 méternek veszszük, a felhök átlagos magasságát pedig 3000'-nak, e tömérdek viznek ily magasba való fölemelésére 17 milliárd lónak egy évi munkája volna szükséges, naponta 8 órai munka idövel. Ily roppant nagy végez a nap hevitö ereje, s a józan ész is diktálja, hogy a napot e szerepében nagy mértékben befolyásolhatják a foltok.

Azonban korántsem vagyunk arra utalva, hogy csupán józan eszünk a priori itéletére támaszkodjunk; számos tudós észlelt már e téren is, s a csillagászat története meglehetös gazdag az erre vonatkozó adatokban is. Igy már Arago, Gautier, és mások, nevezetesen Secchi is, tudták azt, hogy ha a napon sok folt van, jelentékenyen megkisebbül annak fény és höárasztó felülete. Gautier' összeköttetésben állott Európa és Amerika 52 legnevezetesebb csillagászati állomásával s maga is több éven át vizsgálódott, s arra az eredményre jutott, hogy a foltszegény években nagyobb az évi közép hömérsék, mint a foltgazdag években. Herschel pedig már a mult század végén kimutatta, hogy Angliában az aratás foltgazdag években sokkal dusabb volt, mint azon esztendökben, melyekben kevés folt vala a napon.

Igy állott az ügy, midön a „British Association" brightoni ülésén 1872-ben Meldrum közölte tapasztalatait az indiai óceán cyklon orkánjaira vonatkozólag, melyek szerint ö azok járásában 10—11 évre terjedö periodicitást fedezett fel, még pedig ugy, hogy a leghevesebb orkánokban gazdag esztendök tökéletesen összeestek a foltmaximák éveivel, az orkánokban szegény évek pedig a folt minimákkal. Meldrum vizsgálatai kiterjedtek a legutóbbi 13 napfolt periódusra, s azokból a mérsékelt öv esözési viszonyaira is igyekezett következtetést vonni, s ugy ö, mint kevéssel utána Köppen is azt találták, hogy a napfolt maximák idejében kevesebb eső esik. Azt is észrevették, hogy a napfolt periodusok lefolyását a földi delejes változások is kapcsolatosan kisérik, s foltgazdag években nagyobbszerüek a föld delejes tüneményei, a mágnestü ingadozásai, s a föld mindkét sarkán elénkebb a sarki fény.

A legutóbbi napfolt maximák 1836, 47, 58, 69 és 80-ban voltak, s kétségkivül a legutóbbi maximák okozták azt, hogy 1879. és 1880. tele olv zord volt, s a következö év tele sem lesz sokkal enyhébb.

Csalódnánk azonban, ha azt vélnök, hogy csupán a periodusok szélsöségeit érzi meg földünk; megérzi az az egyes nagyobb foltok hatásait is. Igy, hogy egyetlen nevezetes példát emlitsek, 1859-ik év öszén, — mint ezt Proctor Richárd angol csillagász „más világok, mint a mienk" cz. müvében olvashatni, — a napon egy nagy folt jelent meg. Alig hogy a csillagászok észrevették, a delejes készülékeken élénk zavargás állott be, Norvégiában a telegráf összeköttetések megszakadtak, egy telegráf állomás kigyuladt, a föld mindkét sarkán messze látszó fény sugárzott ki, s a föld egész terjedelmében remegni látszott. Más nagy foltok megjelenését is megérzi földünk, ha nem is ily nagy mértékben, de mégis. Igy visszaemlékezhet kiki a mult év augusztus havának rendkivüli zordságára, s ha felüli a lapokat, látni fogja bennök, hogy az időben 3 nagy folt vala a napon. A mult heti zord légmérsékletet is kétségkivül a napon jelenleg látszó nagy foltok okozták.

Egyébként a jelenkor már oly pontosan és oly sok irányban folytatja észleléseit, hogy e tünemények között kétség kivül rövid idö alatt sikerül majd neki a teljes összhangot konstatálni; a mit ez összhangról eddig tudunk, azok, melyeket itt röviden elmondottam.

Dr. Somogyi Ignácz.

A karczagi polgármester, mint orthodox zsidó.

(A közönség köréből.)

Még igen kevés embernek van tudomása arról, hogy Pap Elek ur, Karczag város polgármestere, felesapott orthodox zsidónak. S hogy erről még igen kevesen tudnak valamit, ennek csak az az oka, hogy Magyaroszág, de első sorban Karczag város érdemes orthox zsidói, még csak e hó 9-én kaptak bizonyitékot arról, hogy a szakbuzgó, phanatikus orthodox zsidók mily buzgó hivet nyertek Pap Elek ur személyében.

„A czél szentesiti az eszközt" — ezt álmodta meg Pap Elek ur s felcsapott orthodox zsidónak, hogy Karczag város „érdemes" orthodox zsidóival egyetemben s vállvetve megkisérelje számüzni Karczag városából azon embert, aki arra vetemedett, hogy a „Közérdek"-ben közzétett közleményeinek egész sulyával az igen tisztelt polgármester ur érzékeny tyukszemére hágjon. Segédkezet nyujtani oly ember szamüzetéséhez és állomásától elmozditásához, a ki szabadelvüen mer gondolkodni s ezen szabadelvü gondolkodása által a hitsorsosok gyülöletét magára vonta: az oly nemes tett, amely minden orthodox zsidónak, még Reich Ignácznak, az orthodox közvetitö iroda „érdemdús" elnökének is diszére válik. A keritö szerepét játszani ott, a hol egy szegény tanitót azért akarnak állomásától megfosztani, mert zsidó léttére egy hirlapi czikket mert közölni, melyben Krisztussal és a felebaráti szeretettel foglalkozik; közbenjáróként szerepelni ott, hol egy zsidó tanitó ellen azért inditanak fegyelmi vizsgálatot, mert hirlapirói müködésében szándékát vélik kiismerni, hogy az orthodox zsidókat reformálni akarja: mindez mélló eljárása egy orthodox zsidó ruhájába bujt polgármesternek. Engedni azon tömeg törvényellenes követelésének, melybe a zsidó rabbi a szószékről csepegtette a gyülöletet azon tanitó ellen, ki a közoktatásügyi törvények és rendeletek értelmében akarván eljárni, nem engedett az iskolából „chédert" *) csináltatni az „igen érdemes" rabbi által; odaadni hivatalos aláirását azon tanitó beidézéséhez, ki két évi ottmüködése által az illetékes hatóságok teljes elismerését kivivta magának: az csak is egy a törvényt nem tisztelő, vagy nem ismerő, sötétségben tapogatózó, orthodoxtól kitelhető eljárás. Jellemző ez esetben az, hogy a fegyelmi vizsgálathoz a polgármester által beidézett tanitó a polgármester vagy helyettes polgármester helyett egy az orth. közvetitő iroda által leküldött irnokot talált a „birói" székben, aki felszólitotta, hogy az ellene, mint zsidó tanitó ellen az egybegyült hitk. képviselet által meginditott fegyelmi vizsgálat megejthetése végett, pontosan feleljen az általa, mint az orth. közvetitő iroda „képviselője" által hozzá intézendő kérdésekre. Csakhogy az egyszer az érdemes zsidóknak oly tanitóval akadt bajuk, aki szakképzettségén kivül, még a közokt. törvényeket is iparkodik és tudja is mindenütt érvényre juttatni és aki a „képviselő" ur fentebbi felszólitására hivatkozott az 1876. évi 28. t.-czikkre, mely az iskolai hatóságokról szól, s melynél fogva ő ugy a polgármester, mint az orth. közvetitő iroda eljárása ellen tiltakozott.

Látván, hogy Herendi J, ellen, mint tanitó ellen, nem indithatnak ily uton fegyelmi vizsgálatot, a „képviselő" ur kijelentette, hogy nem a tanitót, hanem csupán az orthodox zsidót inquirálja. — Ekkor meg a tanitó jegyzőkönyvbe diktálta, hogy ő az orth. közvetitő irodát el nem ismeri olyannak, mely ellene bármi néven nevezendő fegyelmi vizsgálatot rendelhet el s fentartotta magának a jogot, hogy e törvénytelen eljárás ellen annak utján jogorvoslást keressen. Ezt meg az igen tisztelt kepviselő ur vonakodott jegyzőkönyvbe venni, de kénytelen volt engedni, midön Herendi J. határozottan kijelentette, hogy máskülönben ott hagyja a képviselő urat eklezsiástól és papostól. Most következett a vádirat felolvasása. H. J. azzal vádoltatik, hogy, izgat a zsidók ellen, hogy szombaton ir, vasuton megy, hogy a gyermekeknek azt mondja, hogy héber óra alatt kiáltsanak hephep! (?) föleg pedig, hogy az orthodox zsidókat reformálni akarja. (Bizony hiába való munka volna.) Hogy márcz. 15-én a nagyvendéglőben „treflit" evett. (Még a napot is tudják, mikor történt.) stb. (Lásd a „Nagy-Kunság" f. évi 34. számát.)

A vádlott mindezen vádakra nézve csak azt jegyezte meg, hogy ott, hol a község tagjai orthodox létükre nyiltan szivaroznak, irnak, utaznak, ott nem sértheti azok vallásos érzületét azzal, ha egyik hitközségi tag felszólitására, ki akkor iskola bizottsági tag is volt, az annak kiadásában megjelenő „N. K." czimü lapot szerkesztette s szombaton corregálta. Most természetesen a vádlók sorában foglal helyet az illető lapkiadó, mert concurrentiát csinál neki a vádlott által szerkesztett „Közérdek." — (A karczagi hitk. tagok müveltségi állapotát ezen vádpontokon kivül még az is jellemzi, hogy — midön vádlott öket eklézsiának nevezte — az ifjabb nemzedék egyik „intelligens" kereskedő tagja a legnagyobb komolysággal tiltakozott ezen czimzés ellen, mert — mint mondá — ök nem eklézsiát, hanem — hitközséget képeznek.) Vádlott a vádiratban foglalt ráfogásokat kereken tagadta, az irást és utazást elismerte s kellőleg indokolta, — no, meg azt is elismerte, hogy télen, mikor nagyon hideg volt, szombaton néha otthon maradt a templomból.

Tehát, mint látszik, a karczagi orth. zsidók a tanitót nem azzal vádolják, hogy mint tanitó nem felel meg kötelességének; hanem azzal, hogy mint privát ember meggyözödése szerint jár el vallásos dolgokban. Jó, hogy nincsen oly közoktatásügyi miniszteriumunk, amely az orth. közvetitő iroda azon véleményére, hogy X. vagy Y. tanitó nem orthodox, egyszerüen elkergetné öt.

És ki az a vallásos biróság az orthodox zsidóknál? Egy rabbi a másikat deklarálja eretneknek. A tisza-füredi rabbi pl. excommunikálja a karczagi rabbit; a karczagi rabbi a karczagi tanitót, ki tán jobb zsidó mindkettőnél.

Ilyenek az állapotok Karczagon s ily bonyolult, alap nélküli és törvényellenes állapotok létesitéséhez a karczagi polgármester volt szives segédkezet nyujtani, azon polgármester, kit Pap Eleknek hivnak, s a ki a demokratikus elvek hirdetöinek s az elöhaladás emberének szereti magát tartani s mások által is tartatni. Eljárása azonban azt bizonyitja, bogy ő orthodox zsidó.

Szontágh Jakab.

*) „Chéder" = régi zsidó iskola, hol a gyermekek reggeltől késő estig kizárólag a héber tantárgyakkal nyaggattattak.

Mélyen tisztelt közönség!

Rég megjósolták, hogy vidéki hirlapot mellékfoglalkozás nélkül szerkeszteni nem elég az üdvösségre. Nos, hát, én hittem ez üdvösségben: — nem az én hibám ha — elkárhoztam.

Nem is tudom, mi akar e sorok czélja lenni, talán visszapillantás lapom multjára vagy helyi irodalmi viszonyainkra, talán bucsuzas, melyet az etiquette követel vagy a válás egyebekben indokolt nehány szava, melyet a tisztesség követel tölem.

De fogjunk a — talán leghelyesebben mondom — beszámoló beszédhez.

Ezelőtt kilencz hóval eszmékért, elvekért lelkesülve léptem a sikra, mely részben tanulmányaim körébe tartozott. Lapot irni, mely minden befolyástól független, jó irályt, elevenebb formát, e formában több igazat adni a közönség asztalára, mennyit megszokott: ez volt elérni ohajtott czélom. S e czélra, köszönet érte az illetöknek, e megye legjobb erői voltak segitségünkre. Nem lehet föladatom rövid müködésünk eredményét mérlegelnem. Annyit tapasztaltam, hogy e város közönsége lapunkat legszivesebben olvasta. S ha abból a szépnek, jónak, igaznak csak nehány vonását is fölfogta: essék az javunkra — ha ugyan szükségünk lenne rá — az itéletben, melyet visszavonulásunk ellenünk esetleg fölhivott.

Mert a vidék általános közönye, anyagi okok folytán, visszavonulásra kényszerit. „Akinek ideje van: annak élete van." Nekünk nem volt elég pénzünk az időt megvásárolni, mely lapunkat, — inkább helyiérdekü lévén, — a vidék közönségénél meghonosithatta volna.

Megvalljuk: legyözettünk az anyagi concurrentiában. Mig a „Lehel-Kürt"-nek, — bocsánat ha igazat mondunk, — bizonyos egyének életéhez füzött érdekszolgálatban előfizetők nélkül is biztositott élete van: addig a nagy közönség ötödéves fönnállása után megszokta s elhagyni sem tudja az „aurea mediocritást", melyet a „Jász-Nagykun Szolnok" nyujt izlésének.

Ily körülmények között alapra vagy subventióra lett volna szükségünk, mely lapunk életéhez az időt megvásárolja. Már pedig mi sem alappal, sem subventióval nem rendelkeztünk.

Ergo „Fucsec"-ot mondunk.

Letesszük a lantot. De mielőtt végkép letennők, még néhány bucsuszóval tartozunk.

Köszönetet kell mondanunk hölgyeink közül mindazoknak, kik rövid életünkben szives figyelmükre méltattak és szives figyelmükre nem méltattak. Bocsánatot kell kérnünk a megye, a város hatóságától, nemkülönben egyes megénekelt hatalmaktól, kik a föntidézett énekek bizonyos szakaszait talán sérelmeseknek találták. Legyenek kielégitve az édes mosolyban, melyet bejelentett halálunk, előbb fölöttünk boszankodó, ajkukra csalt.

S tisztelt előfizető közönség, mely utólagosan is oly nehezen fizettél, hogy százakra megy a példányok értéke, melyet ingyen — rádpazaroltunk — isten veled! A mozdony fütve, ütött a bucsu órája, melyben tőled el kell szakadnunk.

Szolnok, 1881. aug. 25-én.

A „Tiszavidék" ex-szerkesztősége.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI ÜGYEK.

— *A szolnoki kath. hat osztályu gymnasiumban* az 1881—82-ki tanévre a tanulók felvétele f. é. aug. 30. és 31-kén, továbbá 1., 2. és 3-án történik d. e. 9 órától 12 ig, d. u. 3—5-ig. A tanév szept. 1-én kezdetik. A felvételi-, javító- és magánvizsgalatok szept. 2. és 3-án tartatnak. A rendes előadasok szept. 5-én veszik kezdetöket A felvétetni kivánó tanulók szülőik vagy ezek helyettesei kiséretében az utolsó iskolai- és kereszt-, illetőleg születési bizonyitványuk felmutatása mellett jelenjenek meg.

— *Felhivás a t. szülők és gyámokhoz.* A szolnoki községi népiskolákban a jövő 1881—82-ik tanévre a tanulók beiratasa f. é. szeptemberhó 1-én veszi kezdetét és tart ugyanazon hó 8-ig bezárólag naponta délelőtt 8 órától 10-ig, délután pedig 2-től 4-ig, 9-én a rendes előadasok veszik kezdetöket. Azon tanulók, kik szegénységöket a városi hatóság által kiallitandó bizonyitványnyal igazolni képesek, tandij elengedésben és ingyenes tanszerekben részesülnek. Az ismétlő iskolákba való beratkozások pedig szeptember első vasárnapjától kezdve, csak vasárnapokon és pedig délelőtt 10 órától 12-ig tartatnak; ugyanezen időben tartatnak az előadások is. Itt a tanitás minden tanulóra nézve dijmentes. Tisztelettel hivatnak tehát fel a t. szülők és gyámok, miszerint 6—12 éves gyermekeiket a mindennapi, a 13—15 éveseket pedig az ismétlő-iskolákba az ide vonatkozó törvények szigorának figyelemben tartása mellett mulhatlanul beiratni szülői, illetve gyámi kötelmöknek ismerjék. — Kelt Szolnokon, 1881. aug. 24. — Ujházy László, igazgató-tanító.

IPAR, KERESKEDELEM és KÖZGAZDÁSZAT.

Jász-Nagykun-Szolnokmegyei központi ipar-egylet Alapszabályai.*)

I.

Az egylet czime, székhelye, czélja.

1. §. A Jász-Nagykun-Szolnokmegyei iparosok álta központi iparegylet czim alatt állandó egylet alakittatik.

2. §. Székhelye Szolnok.

3. §. Az egylet czélja: a megyében lévő ipar társulatokkal szoros összeköttetésbe lépni, hogy egyrészről ezeket közhasznu törekvéseikben támogassa, nékiek kivánságukra, az ipar viszonyokból kifolyó társulati működésre vonatkozólag — tanácsadással, javaslattal, szolgáljon, másrészről, hogy a vidéki iparos társulatok pártolásától működése oly súlyt nyerjen, mely által részint az ipartársulatok, részint az iparosok érdekében teendő lépéseinek kellő siker biztosittatnék.

II.

Az egyletbe való belépés és kiválás.

4. §. Az egylet tagjai:

a) Pártoló és

b) Rendes tagok.

Pártoló tag az, ki magát legalább 3 évre az egylet pénztárába évenkint az év első havában előre és egyszerre 3 frt befizetésére kötelezi.

Rendes tagok csupán a vidéki ipartársulatok lehetnek, melyek jogaikat, tekintet nélkül a társulat tagjai számára, a közgyülésen három küldött által gyakorolják. A társulatok pártoló tagok nem lehetnek.

Ezen kivül zártüléseiben annyi tiszteletbeli tagot választhat a közgyülés, a hány az ipar terén érdemeket szerzett egyént ezzel megtiszlelni jónak látja.

5. §. Az egyletbe való belépés első izben aláirások utján, az egylet megalakulása után pedig az egylet elnöke vagy jegyzőjénél való szó vagy irásbeli jelentkezés alapján a legközelebbi választmányi gyülés határozata folytán történik.

Az elutasitás sem nem indokolandó, sem nem fellebbezhető.

6. §. A tagság megszünik.

a) pártoló tagra nézve annak halála vagy távolabb vidékre elköltözése, vagy a tagdij be nem fizetése esetén, csakhogy ez esetekben a halálozás, elköltözés, vagy elbocsátás évére járó tagdij mulhatatlanul befizetendő.

b) Az ipartársulatokra nézve, ha feloszlottak, vagy kilépésüket az egylet elnökénél bejelentik, ki azt a legközelebbi választmányi gyülés elé terjeszteni köteles.

III.

A tagok jogai és kötelességei.

7. §. Minden pártoló, rendes és tiszteletbeli tagnak joga van a közgyülésen megjelenni, tanácskozni, indítványozni, kérelmezni, szakmunkákat előterjeszteni, szavazati joggal azonban csak a rendes tagok illetve ezek képviselői birnak.

8. §. Tisztviselővé és választmányi tagokká csupán a rendes tagok illetve képviselőik választathatnak.

9. § A pártoló tagok tartoznak legalább 3 évig minden év január havában legalább három forint tagdijt az egylet pénztárába befizetni, különben a 7. §-ban körülirt jogaikat nem gyakorolhatják. A rendes tagok, vagy is az ipartársulatok pedig kötelesek a központi pénztárba annyiszor 20 krt befizetni, a hány taggal birnak, e járulékok lefizetése nélkül a küldöttek jogaikkal nem élhetnek.

(Vége köv.)

*) Közöljük e fontos czikket, melyről lapunkban egy izben már megemlékeztünk. Elvárjuk az elv harczosaitól, hogy e reájuk nézve életbe vágó alapszabályokhoz, s annak elvi jelentőségéhez lapunk terén hozzá szólanak. Szerk.

— *Hirdetmény.* Ezennel közhirré tétetik, miszerint a jász-nagy-kun-szolnok-megyei lótenyésztés emelésére engedélyezett lótenyésztési-jutalomdijosztás, f. évi szeptember hó 25-én Szolnokon fog megtartatni, — mely alkalommal következő államdijak lesznek kitüzve: I. Sikerült szopóscsikóval bemutatott anyakanczák számára, melyek jól ápolt, egészséges és erőteljes állapotban vannak s jó tenyészkanczák kellékeivel birnak. Első dij 12 darab magyar arany, második 10, harmadik 8, negyedik 6, ötödik 5, hatodik 5. — II. Hároméves kanczacsikók számára, melyek kitünő tenyészképességet igérnek. Első dij 10 darab magyar arany, második 8, harmadik 6, negyedik 5, ötödik 5. Minden tekintetben kitünő mén- és kanczacsikókat a kitüzött dijakból pályázat kivül is jutalmazhat a dijosztó bizottság. A jutalomdijakra pályázhat minden Jász-nagykun-szolnok-megyei tenyésztő, ha községelöljárói bizonyitványnyal igazolhatja azt: hogy a szopóscsikóval bemutatott anyakancza már a csikó születése előtt sajátja volt, vagy pedig, hogya kiállitott hároméves kanczacsikó egy, az ellés idejekor birtokában volt anyától származik és általa neveltetett. A pályázatból csak az angol telivér lovak vannak kizárva, — minden egyébb faju — akár nagyobb, akár kisebb tenyésztő által nevelt ló, az aranydijakra kivétel nélkül pályázhat; ha azonban valamely ménes tulajdonos vagy bármely más dijnyertes pályázó a nyert aranydijat a közügy érdekében a helyszinén ujolag pályázat alá kivánná bocsátani, ugy kitüntetésül dijak szerint fokozatosan osztályozott arany-, ezüst- vagy bronz-diszoklevelet fog nyerni. A bemutatott lovak megbirálása, valamint az odaitélt dijak kiosztása is, egy e végre alakult vegyes szakbizottság által azonnal a helyszinén fog eszközöltetni. Hogy a dijosztó bizottság kellő időben megtudhassa valamennyi pályázó ottlétét, köteles minden palyázó a kijelölt nap reggelén Szolnokon, a helyhatóságnál jelentkezni, hol további utasitást nyerend.

Vidéki levelezés.

Kőtelek, augusztus 21-én, 1881.

Kőteleki bucsu, vagy inkább a hit állandóságára évenkint csoportba rendezett és Isten-tiszteletlel egybekötött aldomás. Mert csalhatatlan igazságot mond a költő:

Mig tavasz lesz, és virág nyit,
Boldogitani fog a hit.

Nálunk Szent-István király napján volt: ismerősök, jó barátok, rokonok, diszruháikba öltözve, számosan gyülekeztek községünkbe, kiket a szegény sorsuak a boldogabbakkal versenyeztek minél jobban megvendégelni; libapecsenye, kalács, bor, ha egész éven át nincs is, azon napon minden háznál bőségesen van; isznak a nagy nap emlékére s a lakmározás után még abroszaikat is tele rakják mindenféle jóval, az otthon maradottakat szintén részesitendők a bucsu jóvoltában. Öröm vigság zene, a siralom völgyét boldogok tanyájává varázsolja át. — Siralom völgyét mondom, mert oly szük termésünk van, hogy ha elvetünk, nem marad három hóig tartó kenyerünk. Bunkban mi is ugy tettünk, mint kiket a mély örvény bekap, — azok is esznek isznak, végső dinom dánomot csapnak, azután a bizonyos halált, bizonyosabbal cserélik fel; azaz előre beleugrálnak a tengerbe. — Mindegy — mi elveszünk, de hitünk élni fog, az örüklétig.

j.

Helyi hirek.

— *Piacz rendezésünk ügye* a legközelebbi városi közgyülésen szőnyegre kerül. Elvárjuk városunk jövőjét, rendezettségét s tisztaságát hangoztató s ohajtó férfiainktól, hogy e közgyülésen részt vesznek s kivivandják, hogy fél őlre az ablakok alatt másfél napon át a vidéki kofa urak és kofaasszonyságok lovai nem eszközlik a tiszta lég megfertőztetését, hanem kirendelik oda, ahol az emberi egészség koczkáztatása nélkül el lehetnek.

— „*Nő-Kuglizás*" czimen e hó 24-én, az esti órákban, a Scheftsik-kertben csinos társaság gyült egybe, s valóban jól guritott több hölgy, — a pihenők pedig Czakó Péter barátunk által odarendelt, saját termelte kitünő dinnyék közt vittek véghez irtóháborut. A kedélyes kis-mulatság éjfél után ért véget.

— *A „Tiszavidék"* czimü, Szolnokon megjelent heti lap, mely ezelőtt kilencz hóval indult meg, pártolás hiányában végkép megszünt. Nevezett lap szerkesztője kérelmét teljesitjük, midőn a közönséghez intézett nyilatkozatának lapunkban helyt adunk, habár azt saját lapja legutolsó számában kellett volna közölnie. — Ez a körülmény is bizonyitja azt, amit Jókai tart, hogy nincs könnyebb, mint lapot szerkeszteni, de nincs nehezebb, mint lapot szerkeszteni. Sapienti pauca.

— *Megyénk közönsége* felterjesztést tett a miniszteriumhoz az iránt, hogy azon tisztelt egyének, kik a mult évi árviz veszély idején magukat kitüntették, támaszkodva a közjogi alapra, elismerésben részesittessenek. De bizony a miniszterium a felterjesztésre rá sem hederitett, mig szemben ezzel, más megyékben érdemjelekkel is kitüntettettek az illetők, kik az árviz idején elismerésre méltó cselekvényt mutattak elő.

— *Nem erőszakoljuk lapunkat senkire*, de annyit elvárunk a tisztesség és méltányosság szempontjából, hogy bizonyos vidéki előfizető, ki legutóbb egyszerre 8 lapszámot, egy másik pedig egyszerre 4 lapszámot küldött vissza, ne bánjon lapunkkal igy, mert az nem Csáki szalmája. A t. közönség közül mindazok, akik lapunknak az évnegyed kezdetével legelső számát elfogadják, *előfizetőkül tekintetnek általunk s a többi számokat ha elfogadás és felbontás után visszaküldik is, lapunk irányában fizetési kötelezettségbe esnek s az évi előfizetési dij esedékét rajtuk követelni fogjuk. Szolgáljon ez a továbbiakra nézve zsinór mértékül.

— *Csefalvay Rezső*, kir. aljárásbiró ur, Koritnyczáról haza érkezvén, hivatalos állásán működését már folytatja.

— *(Beküldetett).* Elbucsuzás. Szolnokról, Gyöngyösre történt áthelyeztetésem alkalmával mindazoknak, kiket három évi itt működésem alatt velem együtt a barátság rózsa-láncza füzött egygyé, a szülőknek s ezek nagyreményü fiainak, kiket a muzsák emlőjével táplálni szerencsés valék, végre az egész érdemes város polgárainak, szivem mélyéből jövő „Isten hozzád"-ot mondok. Kivánom, hogy érjék el mindnyájan a boldogság és megelégedés „Nebojját." Engem pedig tartsanak meg becses emlékükben. Szolnok, 1881. aug. 21. Bencsik J. Antal, nagygymn. tanár.

Megyei hirek.

— *Hymen.* Kádár Géza, kötelki tanitó ur, f. hó 20-án váltott jegyet Kovács Irén kisasszonynyal, özv. Kovács Jánosné urnő bájos leányával. A vőlegény részéről a násznagyi tisztet Perényi János barátunk, a vőlegény nagybátyja, a mennyasszony részéről pedig Szemerádi Miksa ur teljesité. Előre is boldogságot kivánunk a szép frigyre!

— *Pájer Antal* jászapáti elhunyt plebánosnak azon díszcsizmája, melyet évekkel ezelőtt egy verseért a makói csizmadia czéhtől kapott volt, Jászberény városa muzeumában fog elhelyeztetni.

— *Megyénk több községének előljárói* legujabban kezdik gyakorlatba venni azt, miszerint a városi ügyekre, mint például kir. kisebb haszonvételek- s több efélére vonatkozó hirdetményeket egyedül a fővárosi napi lapokban tesznek közzé, holott az érdeklett bérlők és bérleni szándékozók legtöbbnyire megyénkből kerülnek ki, kiknek figyelmét a napi lapok hirdetései könnyen kikerülhetik, mig ha a megyebeli lapokban tennék közhirré avagy e lapokban is közhirré tennék a hirdetményeket, a czél inkább elérnetnék, mint ellenkező gyakorlat mellett. Megyebeli lapjaink azt, hogy hasábjaikon is közöltessenek ilynemü hirdetmények, saját érdekükben, azért is megkövetelhetik, mert ők a megye érdekeivel foglalkozván, a pártolást e téren is méltán elvárhatják. Egyes városok derék polgármesterei hirdetnek ugyan megyei lapjainkban is, de vannak, kik megyéjük érdekeiért becsülettel küzdő lapjainkról egészen megfeledkeznek.

— *Jászberényi r. levelezőnk* irja nekünk: Pintér Mihály, volt polgármesterünk, a kit közönségesen „Misa tejes ur" név alatt ismer itt mindenki, beakarja pörölni a „Jászberény és Vidéke" itteni lapot azért, mert azt a hirt közölte e lap, hogy Misa tejes úr kutyái rettegésben tartják az arra járó közönséget, s hogy e miatt érdemes volna őket lelövöldözni. Becsey járásbiró ur előtt — állitólag — panaszt is emelt, hogy inditsa meg hivatalból a lap elleni sajtópört, a biró ur azonban — szokott kedves humorával — barátságos uton a bpesti sajtóbiróságot jelölte ki panaszosnak forumul, hozzá tévén, hogy azon bíróság kutya ügyekkel nem foglalkozik, — intvén egyébiránt az urban nevezett Misa tejes urat, hogy a „koldus kutya" titulálással, mit birákra, ügyvédekre, lapszerkesztőkre és tanárokra s minden nálánál kevesebb vagyonnal s több észszel biró egyénre, alkalmazni szokott, hagyjon fel, mert az már nem kutya ügy, s ha e végből panaszt emel valaki nála, azért már csakugyan czitatoriumot kap Misa tejes ur.

— *A Jász-Nagykun-Szolnok megyei gazd. egyesület* gyümölcs- és disz-fa oskolájának árjegyzéke. 1. Almafák. Egy drb. 6 éves 20 kr., tiz drb. 1 frt. 80 kr., száz drb. 18 frt.; egy drb. 3 éves 15 kr., tiz drb. 1 frt. 30 kr., száz drb. 13 frt.; egy drb. 2 éves 10 kr., tiz drb. 80 kr., száz drb. 9 frt. — 2. Körtefák. Egy drb. 5 éves 20 kr., tiz drb. 1 frt. 80 kr., száz drb. 18 frt.; egy drb. 3 éves 15 kr., tiz drb. 1 frt. 30 kr., száz drb. 13 frt.; egy drb. 2 éves 10 kr., tiz drb. 80 kr., száz drb.

9 frt. — 3. Diófák. Egy drb. 4 és 3 éves 20 kr. Piszke egy drb. 5 kr., száz drb. 4 frt. 50 kr. Szamóczák Ananás száz drb. 1 frt. 50 kr. Minden itt felsorolt gyümölcsfáknak több faja — tetszés szerinti választásban — szolgáltatik ki.

— *Jászberényi levelezőnk* tudatja, hogy az ott felállitandó árvaház tervének kidolgozására a nőegyleti közgyülés bizottságot küldött ki, melynek elnöke Sismis Józsefné, tagok: Risznerné, Czehenterné, Tóthné, Hayné, Wargáné, Bartalné és Paczek Lilla urhölgyek, továbbá férfi tagok: Bartsik Márton, Bathó Endre, Bugyi Pál.

Különféle.

— *Elhunyt Szemere Miklós*, az örök ifju kedélyü agg költő, Lasztóczon, Zemplénmegyében. Levelező tagja volt a tudós-társaságnak s rendes tagja a Kisfaludy-társaságnak, földije és kebelbarátja a haza nagy fia — Kossúth Lajosnak. Az irodalom gyászolja benne a lelkes költőt, jó barátai s ismerősei a fenkölt lelkü emberbarátot.

— *Gerőfi szintársulata* hosszabb ideig tartó vendégszereplésre Fiuméba utazott. Gerőfi uj erőkkel gyarapitá társulatát s birja gróf Szapáry Géza fiumei kormányzó igéretét, hogy a közönség meleg részvéttel pártolandja ott müködése alatt a szintársulatot.

— *Molnár Aladár*, hazánk nagyhirü tanférfia, aki Eötvössel együtt legtöbbet tett a néptanitók szellemi fölszabaditására, augusztus 21-én meghalt s aug. 23-án temették el — kivánsága szerint — Balaton-Füreden. A feledhetlen emlékü férfiu halálával betöltetlen ür támadt ismét közoktatásügyünk terén.

— *A zsidók népessége Európában.* Legutóbbi statistikai adataink nyomán közöljük a következő kimutatást. Egy zsidó esik Lengyelországban 7 más vallásu lakosra, Ausztria-Magyarországban 22-re, Oroszországban 42-re, Hollandiában 52-re, Törökországban 64-re, Németországban 106-ra, Belgiumban 333-ra, Olaszországban 412-re, Franciaországban 433-ra, Angliában 466-ra, Norvégiában 466-ra, Dániában 466-ra, Svájczban 595-re. Lengyelországot kivéve, tehát nálunk van a legtöbb zsidó.

Irodalom és művészet.

— *„Nők Munka-Köre"* czim alatt Debreczenben, vasárnap megjelenő hetilapot szándékozik megindítani Bevilaqua Rezső postatiszt oly czélzattal, hogy az országszerte megindult társadalmi mozgalomnak, a nőipar fejlesztésnek állandó közlönye legyen. Előfizetési ár: egész évre 2 frt., félévre 1 frt., negyed évre 50 kr,

Vasuti menetrend.

Indulás Szolnokbl

Budapestre (Czegléd felé):
4 óra 54 p. éjjel gyorsvonat.
4 óra 23 p. d. u. személyvonat.
3 óra 27 p. hajn. vegyesvonat.
7 óra 09 p. este tehervonat.
Hatvan felé:
5 óra 8 perc éjjel, 5 óra 7 percz d. u.
Arad-Temesvár felé:
10 óra 57 p. d. e., 10 óra 49 p. éjjel.
Püspökladány-Debreczen felé:
1 óra 10 p. d. e., 10 óra 21 p. éjjel, — 12 óra 18 p. éjjel (gyv.)

Érkezés Szolnokba:

Budapest-Czegléd felől:
10 óra 05 percz d. e., 10 óra 15 p. éjjel, 12 óra 13 p. éjjel (gyorsv.
Hatvan felől: 10 óra 38 p. d. e. 11 óra 48 p. éjjel.
Arad-Temesvár felől: 4 ó. 45 d. u. 3 ó. 47 p. hajn.
Püspökladány-Debreczen felől: 4 ó. 23. p. d. u. 4 óra 54 p. hajn.

Felelős szerkesztő: Pásztor Ferencz.

HIRDETMÉNYEK.

Árverési hirdetés.

A budapesti — budai kir. pénzügyigazgatóság által közhirré tétetik, hogy a Szolnokon leégett sópajtából maradt ***1765 mm. kő*** és ***1049 mm.*** és ***15 kilo*** hordósónak elárusitása iránt, ezen kir. ***pénzügyigazgatóság helyiségében folyó évi szeptember 6-án, II-ik irásbeli árverés,*** illetőleg ajánlati tárgyalás fog tartatni.

Különösen megjegyeztetik, miszerint a magas m. kir. pénzügyminiszterium fentartotta magának azon jogot, hogy az elárverezendő kő- és hordósóra tett ajánlatokat akár együttesen, akár pedig a só jelzett két nemére nézve ***külön-külön*** elfogadhassa, avagy visszautasithassa, a vállalt kötelezettség ennek folytán, a legtöbbet igérőre nézve ajánlatának ***beadásával,*** a kincstárra nézve, azonban csak a magas ***jóváhagyás után*** áll be.

Az itásbeli ajánlatok, melyek 10% bánatpénzzel felszerelendők és 50 kr. bélyeggel ellátandók, az ***árverés előtti napon 2 óráig, lepecsételve,*** a boritékon lévő azon feljegyzéssel: ***„Ajánlat a Szolnokon eladás alá került só iránt"***, a kir. pénzügyigazgatóság főnökénél adandók át.

Az árverés eredményének magas jóváhagyásróli értesitvény vétele után, a vételár azonnal lefizetendő, a sóanyag pedig azonnal elhordandó. Budapesten (Budán) 1881. augusztus 24-én.

2—1

M. kir. pénzügyigazgatóság.

Árverési hirdetmény.

Kisujszállás város tulajdonát képező 6 anya **korcsma** s a hozzá tartozó kurta korcsmák, ugy a város külhatárában levő „czifra" és „villogó csárda a bennök gyakorlandó italmérési joggal; — a piacz és országos vásártéren gyakorlandó helypénz-szedési jog, valamint a piaczon fekvő két bolthelyiség a hozzá tartozó tágas lakással, telekkel és melléképületekkel ***jövő 1882. év január 1-től*** 3 egymásután következő évre ***tehát 1884. évi deczember 31-ig terjedő időre,*** közárverésen haszonbérbe illetve ***bérbe*** adatik.

Az árverés megtartásának határidejéül ***1881. év september hó 28-ik napjának délelőtt 9 órája*** tüzetih ki.

Zártajánlatok az ajánlott összeg 10%-át tevő bánatpénzzel terhelve. a városi polgármester hivatalában az árverés megkezdéséig adhatók be.

Az árverési egyébb feltételek a polgármesteri hivatalban megtekinthetők.

Kelt Kisujszálláson, 1881. augusztus 15-én.

Gaal Kálmán,
polgármester.

3—2

KOTZÓ PÁL

Budapest, Üllői-ut 18. sz.

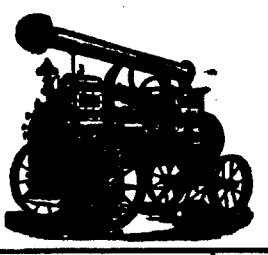

Ajánlja a május hó 2-án Adám tartott ekeverseny

az első dijjal: arany éremmel a második dijjal: ezüst éremmel

kitüntetett szabadalmazott

kettős és hármas ekéit

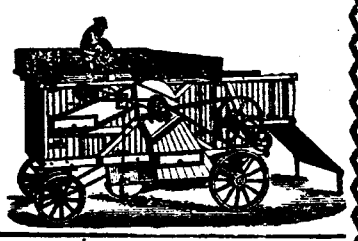

továbbá:
gőzcséplőgépeit
fa-, szén- és szalmafütéshez
gőzmozgonyait
szénporitó készülékkel,

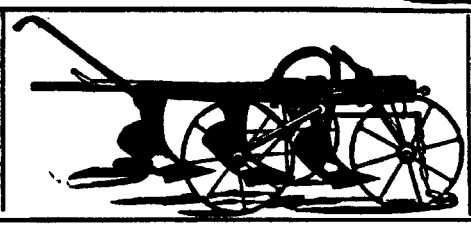

továbbá:
járgánycséplőgépeit
tisztitó szerkezettel vagy anélkül
rostákat, triőröket stb.

a gabonát piaczképesen adják zsákokba.

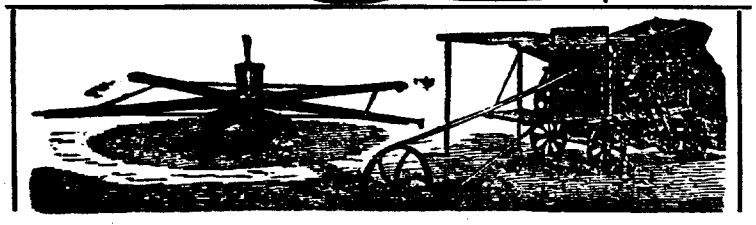

Árjegyzékek bérmentve.

10—10

HIRDETMÉNY.

Van szerencsém a mélyen tisztelt gazdaközönség tudomására hozni, hogy

Clayton és Schuttleworth Budapesti

gépgyárosoktól **a képviseletet Szolnok és vidékére megkaptam.**

Ajánlom magam minden e szakba vágó megbizásokra, ugy ***cséplőgépek,*** mint más ***gazdasági gépek*** és ***géprészek*** beszerzésére, minden dij (provisio) nélkül.

Árjegyzékek kivánatra bérmentve megküldetnek.

Amidőn ezen ***europai hirü gépgyárosok*** képviseletét elvállaltam, azon reményben tettem, hogy a mélyen tisztelt gazdaközönségnek az érintkezést illetve az **összeköttetést** előnyükre előmozditsam.

Szolnokon 1881. augustus hó 3.

MAKRAY LÁSZLÓ,
vaskereskedő.

3—3

Szolnokon, 1881 Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában.

V. évfolyam 36–245. Szolnok, 1881. szeptember 4-én.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél » . . 2 » 50 kr.
Negyed » . . 1 » 30 »
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.
KÖZLÖNY
A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkint egyszer
vasárnap
s a vidéki példányok is ugyanakkor postára adatnak.
Szerkesztőség: Szolnok, buzapiacz, 1396. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közleményeken kivül az előfizetési pénzek s minden egyéb dijak is küldendők. Ide küldendők a postai felszólamlások is (reclamatio.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek Szolnokon: a szerkesztőségnél, buzapiacz, 1396. sz. alatt s ugyanitt Pásztor Ferencz köz- és váltó-ügyvéd irodájában; Makray László ur üzletében; minden fővárosi hirdetési irodában és bármely kir. postahivatalnál.
Kéziratok
csak ismert kezektől fogadtatnak el s azok vissza nem adatnak.

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer » — — — — — — 16 »
3-szor » — — — — — — 12 »

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
Nyilttéri közleményeknek minden centimeternyi magasságu, három hasábos szeletnyi tere 75 krjával számittatik s ugy a hirdetmények, mint a nyilttéri közlemények beküldött a kifizetésért feltétlen kötelezettség terheli
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Megyénk tanügye érdekében.

Aki tanügyi mozgalmainkat az utolsó időben némi figyelemben részesitette, tapasztalhatta, mily általános azon érdekeltség, melylyel a nagy közönség a hazai tanügy és ennek harczosai iránt viseltetik; viseltetik pedig azon természetes és észszerű okból, mert belátta, elismerte, hogy a nép szellemi jóléte és erkölcsi állapota, a jövendőbeli nemzedék sorsa: a tanügy állapotától függ; a tanügy állapota pedig attól függ, mily arányban és mily módon mutatkozik a nagy közönség, a társadalom hajlama, a tanügy lendületén fáradozó tanitókat, a nép jólétét czélzó munkálkodásukban segiteni és támogatni. De valamint a fától nem a virágot, hanem a gyümölcsöt kivánjuk, épugy a tanügy napszámosai és maga a tanügy nem elégedhetik meg a társadalom jó akaratával és hajlamaival, hanem az akarat érvényesitését és a hajlam követését kell a tanügy érdekében a társadalomtól követelnie.

Olvassuk el a tanügyi közlönyöket. Számos esetet találunk bennök felemlitve a társadalom vállvetett közreműködéséről, melylyel a tanügy emeléséhez a tanitóságnak segédkezet, támogatást nyujtott. Számosan vannak hazánkban azon városok, melyeknek lakosai minden tanügyi mozgalomban élénk és tevékeny részvétet tanusitottak. Mintául szolgálhat e tekintetben a főváros, hol a legközelebb megtartott országos tanitógyülés alkalmával ugy a városi hatóság, valamint a városi lakosság minden tőle kitelhetőt elkövetett, hogy az összegyült tanitóságot, élénk részvétele és támogatása által a tanügy lendülete körüli fáradozásra serkentse.

Szolnok város hatóságának és lakosságának is alkalma nyilik most a tanügy iránti érdeklődését azáltal bebizonyitani, hogy a tanügy emelése körül fáradozó tanitóságot, tőle kitelhetőleg, támogatja. — Nevezetes tanügyi mozgalom küszöbén állunk és e megye jól felfogott érdeke megkivánja, hogy a tanügyi mozgalom szinhelyén lakó polgárság és hatóságok e tanügyi mozgalomban tevékeny részt vegyenek azáltal, hogy azalatt, mig a vidékről ide érkező tanitóság e megye tanügyének mikénti emelése és javitása fölött tanácskozik; mig a tanügy emelését czélzó üdvös határozatokat hozza és mig a legnevezetesebb, a legvitásabb tanügyi tételek fölött értekezik: addig őt minden anyagi gondtól megkimélik.

E hó 12-én és 13-án e megye tanitósága Szolnokra gyülekezik, hogy mint a tanügy fáradhatlan apostolai a tanügy érdekében gyülésezzenek.

Ha az e hó 25-én tartandó lótenyésztés emelésére engedélyezett lótenyésztési jutalomdijosztás alkalmára városunkban oly nagy az előkészület és oly nagy az érdekeltség, akkor a tanügy — melynek sokkal nagyobb fontosságáról mindenki kétségtelenül meg van győződve — joggal elvárhatja, hogy Szolnok város hatósága és intelligens polgársága oly fogadtatásban és támogatásban részesiti a tanügy férfiait, amely mintaképe lehet megyénk többi helysége lakosságának és hatóságának. — Ezen, joggal várt fogadtatás és támogatás által Szolnok város hatósága és polgársága nem a személyeket tiszteli meg, hanem azon ügyet, melyet ezen személyek képviselni hivatvák. S azért a szent ügy érdekében és a tanférfiak nevében kérem Szolnok város hatóságának és intelligens lakosságának hazafias támogatását.*)

Szontágh Jakab.

*) A f. hó 12-én és 13-án városunkban tartandó megyei tanitógyülésről a t. olvasó közönség az „Egyházi és iskolai ügyek“ valamint a „Helyi hirek“ cz. rovatokban talál részletesebb tudósitást. Szerk.

A napról.

V.

A nap fényének szinképi elemzése. A nap anyagai és fyzikai alkata.

Röviden emlitettük már a szinkép elemzés lényegét, s elmondottuk, mily fontos szolgálatot tesz a csillagászoknak ama kis üveg hasáb, melynek tarka szivárványaival ugy el tud játszadozni a gondtalan gyermek. — A régiek csillagászati ösmeretei az égi testek pályájára, térben való relativ mozgásaikra, helyzetük, tömegük és térfogatukra vonatkoztak; a szinkép elemzés az égi testek legrejtettebb viszonyaiba avat be, megmondja azok anyagát, halmazállapotát, fyzikai alkatát egyedül az égi testek fényéből, melyet az üveghasáb alkotó szineire bont. A fény szinképi elemzéséről Schellen, kölni reáltanár adott ki egy nagyszerü munkát „Die Spectralanalyse in ihrer Anwendung auf die Stoffe der Erde und die Natur der Himmelskörper“ czim alatt, Braunschweigban, tömérdek ábra és illusztrációval. A ki bővebb ösmereteket akar szerezni e tárgyról, olvassa el e jeles tudós könnyen érthetően és szép stylben irt munkáját; mi e dologról csak annyit szóllunk, a mennyire ép szükségünk van.

A szinkép elemző készülékeket ma már nagyban tökéletesitették. Most rendesen két messzelátóból állanak, melyek szög alatt hajlanak egymáshoz; a két messzelátó közt van az üveghasáb, néha több is. Az egész készülék egy kis oszlopon áll, s valami sötét tárgygyal, rendesen fekete posztóval van letakarva, hogy az üvegprizmára idegen fény ne hatolhasson. Az egyik messzelátón bebocsátjuk a vizsgálandó fényt, melyet a prizma megtör, alkotó szineire bont, és a másik távcső végére vésett miniatür skálára vet; mig ugyan e messzelátó másik végén jól láthatja a szemlélő, hogy a sötet, vagy fényes csikok a skála melyik vonalán tünnek föl.

Annyit emlitettünk, hogy a szilárdan, vagy cseppfolyós állapotban izzó anyagok összefüggő szinképet adnak minden esetben; azaz spectrumukban a szivárvány szinei minden megszakitás nélkül mennek át egymásba. E szinkép azonban még korántsem jellemző; mert hisz minden szilárd és cseppfolyós test ilyet ad. Mihelyt ellenben az izzó anyagok gáz állapotba mennek át, a szinkép szineinek összefüggése egészen megszakad, ekkor már csak egyes fényes csikokat látunk, a melyek nagy, sötét közök által vannak egymástól elválasztva. A fényes csikok száma és elhelyezkedése minden egyes elemnél más

TÁRCZA.

Kakas és kappan.

Tisztelem a „villégiature“-at. Alig hogy befejeződik az obligat ebkonczert, Parodar madárnak kukorékolása megszabadit az álom hosszukezü sárga dämonjától.

Nagyrabecsülöm a perzsákat, kik a kakast szentnek nyilvánitották, miután a sötétség déves-eit hangjával elüzve, a hajnal beköszönését hirdeti. De áldom sorsomat, mely annyi javat adott, hogy a szomszéd kakasa iránt való boszúmat hüthettem.

Ő kiszenvedett s vele szemvedéseim hosszu lánczolata egy szemmel kevesbedett.

Most már mi sem áll annak utjában, hogy érdemeiről emlékezzem, csakugy, mint azt érdemes polgárainkról tenni szoktuk.

Világ életében „kikeriki“-nek nevezték, pedig hát megérdemelte volna, hogy ó-németül „Hahnó“-nak mondják, mert hát ő is, gazdája is, oly telivér porosz önérzetet tanusit, mint ezt csak Hermann a Cherusk hazájában kereshetjük.

Különben meg kell vallani, hogy valóságos mintája volt a bátorságnak és verekedő hajlamnak s oly önérzettel, oly gangosan lépegetett az udvarban körül, mintha egyre csak azt kérdezte volna: ki a legény a csárdában?

Ősei, — mert hát, hogy ne dicsekednék ő is ősökkel — már Aristophanes, az ókor legszellemesebb irója által emlittettek s Aesopus, a meseköltő, zavarba jutott volna meséivel, ha a „persa madár“-t nem emlitheti. Simon, Zebedeus fia, sem tagadhatta volna meg háromszor Krisztus urunkat, ha Pilátus kakasa háromszor nem kukurékol.

Én azt hiszem, hogy „Jeruzsalem“ sem nélkülözte a modern „üdülést“ keresőket, különben Pilátus nem teszi azt a tréfát, hogy a zsidótörvény ellenére kakast tart; mert hát hogy is képzelhető „üdülés“ kutya ugatás és kakaskukurékolás nélkül . . .

S ön mégis leölette? kérdezi talán az érzelmes olvasó! Igen bizony, mert én a görögökkel tartok, kik Ares a hadisten madarát „Aesculap“-nak szentelték. E bölcs szokással különben egyebütt is találkozunk. Magyar, a zambesi folyam mentén találkozott e szokással és romanyaink is el-elzarándokolnak betegség esetében valamely „fontana binja“-hoz, ott egy kakassal áldozva.

Emberemlékezet előtti idők óta a kakas a földmivelő keltő órája. Azért ölték meg az aesopusi mese cselédjei, midőn aztán a gazdasszony már éjfél tájban fölzavarta őket. Valjon reám, mi sors vár?! Talán valami holdkóros üdülő, csizmakopogatása. . .

Pater Arnoux, XII. Lajos gyontatója, megőrülvén, kakasnak képzelte magát. Az élelmes Jezsuiták aztán keltőül használták föl a konviktusban. Hajnalban addig kukorikoltatták, mig csak a legrestebbek sem hagyták oda az ágyat. Meglehet, hogy idő jósul is fölhasználták, mert hát az időn kivüli kukorikulás tudvalevőleg esőt jelent.

A mennyire örülök, hogy szomszédom kiállhatatlan kahokataác-ától (a kakas gunyneve ázsiai hazájában) szabadultam, ép oly szivesen venném, ha „árnyképével“ tisztelnének meg, melyet a közéletben „kappan“-nak nevezenek, mert hát nem hiába mondja, a nóta: „szépen illik a sült kappan czintálban“ magamféle kiéheztetett „Curgast“-nak efféle silhonetta nem csekély örömet szerezne.

A kappanyozás proczeduráját már csak azért sem akarom vázolni, mert Voltaire a kappan és a poulard közt folytatott párbeszédben arra — jobb ügyre érdemes részletességgel reflektált. Csak annyit kivánok megjegyezni, hogy a triviális kappanyozás helyett érzékeny kedélyek talán az „abelardozás“ mükifejezést használhatnák.

Szegény kakas! az abelardozás után ollóval lecsipik taréját s lovagiságának jelvényét, a sarkantyut homlokának közepére plántálják. De van oly élelmes ember is, ki csak a kakas fejét idomitja át kappanná, midőn aztán a „gyuró“ husával oly kevés örömet okoz az inyenczek, mint amennyire megörvendezteti finom izletes husával az igazi kappan.

Mielőtt a kappan a czintálba kerülne, szegény fejét leitatva, tojás kiköltésre és csibegouvernantul is fölhasználják s e tisztnek oly odaadással felel meg, mintha csakugyan mámora után arra a hiszemre ébredt volna, hogy a sors anyává tette.

Husának ize azonban nagyon szenved a dajka tisztség mellett. Ilyen kappan távolról sem oly jó, mint a „stayer“, melyet egy szük fazék prokruslesi ágyába szoritva, hizlalnak élelmes szomszédaink — Brillat-Savarin minden hivének nagy lelki épülésére.

Ki boldogabb? Az önérzetes kakas, kit a baromfi udvar ural, kinek élete harcz és dicsőség, vagy pedig a kappan, ki bölcsészeti türelemben éli napjait, kinek álmát a hir, dicsőség, szerelmi siker csalóka képei nem zavarják?

Én Beránger-rel azt tartom, hogy a kappan a jobb részt választotta akaratlanul.

Oui, poulettes
Oui, coquettes
Pour ma part, moi, j'en reponds
Bien heureut sont les chapons. . .

Dr. Rodiczky Jenő.

és más, de egy és ugyanazon elemnél mindig ugyanaz s épen ebben van a szinkép elemzés fontossága. Igy p. a földi elemek közül: a könenynek 4, a nátriumnak 9, a báriumnak 11, a kalciumnak 75, a magnesiumnak 4, a mangánnak 57, a vasnak 460, a chromnak 18, a kobaltnak 19, a nikkelnek 33, a zinknek 2, a réznek 7, a titánnak 200 fényes csikja van, melyek elhelyezkedése és száma mindig ugyanaz; ugy, hogy e vonalokból az elemekre, melyek ezeket kibocsátják, azonnal határozottan ráösmerhetni. Tudjuk már azt is, hogy ha a gyertya lángja és a szinkép elemző készülék közé valamely izzó gázt helyezünk, a gyertya folytonos szinképéből az izzó gáz elnyeli azokat a sugarakat, melyeket közönségesen ki szokott bocsátani, s a folytonos szinképben egyes sötét csikok támadnak, melyek száma ugyanannyi, s elhelyezkedésök is ugyanaz, mint a mennyi és a milyen a szines csikóké, melyeket a gáz állapotu elemek kibocsátanak, ha csupán azok szinképét vizsgáljuk. Itt tehát egy sajátságos tünemény megy végbe, melyet a természet tudósok a szinkép megfordulásának (Umkehrung des Spectrums) neveznek. Ha ugyanis is ilyenkor, midőn valamely izzó, szilárd test, (p. a gyertya) és valamely ez és a szinkép elemző készülék közt levő gáz szinképét egymásra vetjük, akkor ott látjuk az elnyeletési csikokat, a kalciumnál 75-öt, a vasnál 460-at, stb. A gyertyából tehát e helyekre nem érkezett sugár, mert az elem gáza elnyeli azt; de ha a gyertya fényét kioltjuk, azonnal eltünik a folytonos szinkép, s a vasnál a 460, a kalciumnál a 75, stb. helyen, hol sötét csikok voltak, fényes vonalok tünnek elénk.

Ép ilyen a nap szinképe is; folytonos szines alapja van, tömérdek sötét vonallal. Ebből az következik, hogy belső része izzón cseppfolyós, s e központi nagy izzó tömeget a nap többi anyaga mint roppant gázburok veszi körül, keveréke mindazon elemeknek, melyek sötét csikjai a szinkép folytonosságát megszakgatják. A Secchi nagy munkájában lévő két táblázaton 2241 ilyen Frauenhoffer féle sötét vonal van kitüntetve, melyek közül számos csikot sikerült már a földi gázok csikjaival identifikálni. Igy tudjuk, hogy a napon elöfordul a nátrium, bárium, kalcium, magnesium, a vas (roppant mennyiségben), a mangán, chrom, kobolt, nikkel, réz, zink, titán, aluminium, arany, ezüst, higany, antimomim, arzén, ólom, kadmium, strontián, szilicium, és az éleny. Iszonyu mennyiségben van, még ott jelen a köneny is, s a nap atmosférájának jó része, ugy látszik, ebből áll. Az elemek száma azonban több, minek oka az, hogy a nap iszonyu heve, és a nagy nyomás, melynek a gázok ott alá vannak vetve, azon anyagok közül is, melyeket mi már, fölbontani nem tudva, elemeknek hiszünk, többet ismét alkotó részeire bontott; ilyen lehet ama rendkivül finom, s még a könenynél is könnyebbnek látszó elem, mely nagy mennyiségben jön elő a nap légkörében, s a melyet a csillagászok héliumnak neveznek.

A szinkép elemzés azonban nemcsak a nap anyagait mutatja meg nekünk, hanem hirt ad annak fyzikai alkatáról is, s ennek köszönhetni, hogy ma már tudjuk azt, hogy a nap belseje tüzes cseppfolyós gömb, melyet minden oldalról gázfelhök vesznek körül. A belső tüzes izzó gömböt fotoszférának (fénygömb) a külső burkot pedig atmoszférának (légkör) nevezik. Ez utóbbiban uszkálnak a napon lévő gázok fellegel. A napfáklyák, napfoltok és protuberánciák, de különösen a napfoltok tanúskodnak az iszonyu harczokról, melyeket az elemek vivnak a napon. Itt még most folyik javában a nagy tusa, mely ily nagyszerü kiadásban a földön már rég bevégződött. A földön már csak a viz az, melyet a meleg páraként lebegtet a felső légrégiókban; a napon a vas, arany, ezüst, réz, ólom, stb. mind izzó gáz állapotban lebegnek a levegőben; s ha a körlég, mely a napot is, mint a mienk a földet, körülveszi, lehül, szóval elveszti páratartó képességét, óriás fémesők hullanak alá a fellegekből, mint hüsitő esők, az alant háborgó nagy köztengerbe. Láttuk, hogy az ilyen lehült, és leszálló sötét tüzfellegek képezik a napfoltokat, melyek szemlélete bámulatba ejti az észlelőt, midőn látja az ezer, még ezer mérdre terjedő nagy izzó tömeg roppant háborgását, az azok oldalain világító fáklyákat, s a fölöttük elcsapkodó nagy protuberánciák piros lángjait. A foltokat azonban a nap iszonyu melege ismét gáz állapotba hozza, a lehülés sehol sem hagy még állandó nyomokat rajta; minden izzó, tüzes, mozgékony ott, s habár a nagy Herschel nem minden alap nélkül mondá a napfoltokról, hogy azok „a nap vénülésének jelei", a nap még messze van attól, hogy fölszine állandó, határozott, kéreggel boritott legyén. Rég kihalt, hideg, ember-, állat- és növényzet nélküli lesz már akkor a föld, midőn a nap kérgesedése bekövetkezik.

Dr. Somogyi Ignácz.

Szanda.

A ki a szolnoki jelenlegi társas élet rideg és sivár körében élni kényszeritve van, annak vajmi jól esik, ha alkalma nyilik időnként legalább nehány órára elhagyhatni ezen ujabb kori „siralom völgyét" és menekülni nem ugyan Afrikába, oroszlánt lőni, hanem oda, a hol az ember feltalálja a legkellemesebb társas élet valódi gyönyörét: az őszinteséget és kedélyességet. Ilyen hely reám nézve jelenleg Szanda puszta, vagy Puszta-Szanda, a hogy tetszik.

Egy török bég nevét viseli e puszta és ugy legrégibb, valamint legujabb multjának minden mozzanata mindig fölötte fontos adat leend Szolnok város fejlődési történetében. De nem szándékom a multak dohos üregeibe mélyedni, hanem inkább felviditom kedélyemet és foglalkozom a kedves jelennel.

Szandát jelen állapotában nem is illeti már meg a „puszta" elnevezés, mert ezen szép uradalom tiszttartójának kitünő szakértelme és buzgósága folytán egy minden tekintetben korszerü, minta-gazdászat lett itt alkotva, bová szakintézetek messze földről hozzák az ifju gazda nemzedéket a czélból, hogy lássanak és tanuljanak.

E kis „eldorádó" intézője azon kitünő, de szerény szakemberek egyike, akik igen ritkán vagy talán sohasem beszélnek a közönséges társalgásban szakmájokról, vagy hivatásukról, de a mint észre veszik, hogy vendégeik komolyan érdeklődnek a gazdászat ügyei iránt, kész örömmel mutatják meg nekik alkotásaikat, melyek megszemleléséből az ember kellemesen szórakozva tanul.

Mi, szolnokiak, örömmel rándulunk ki Szandára, hogy szórakozzunk, felviduljunk és részesüljünk a legbensőbb magyar vendégszeretetben, a mi ismét csak ott lehetséges, a hol oly kitünő házi asszony kormányozza a házi ügyeket, mint a mi szandai kedves barátunk és házigazdánk szeretetre méltó neje, aki a gazdasszonyi tudományokból bárhol tarthatna előadást, s a kit az Uristen a legjobb kedvében teremtett a czélra, hogy róla is elmondhassuk a költővel, ki Isten remekét dicsőiti:

„Kedvezett az óra neki,
Ihletett volt gondolatja . . .
Daczos, kötekedő tárgyat
Művészileg meguralta."

És hogy lássuk, milyen a jó, ügyes és kedélyes magyar háziasszony.

A szandai kirándulások kedélyes és gyönyörteljes voltát nem kis mérvben emelik a mi kedves barátunk, a tiszttartó szép és jó gyermekei, sőt a legutóbbi kirándulás, mult vasárnap, kizárolagosan ezek kedvéért történt, a mikor ők iskolai vizsgájokat tették le és a ház barátai előtt fényesen bizonyitották be azt, hogy a kellő tapintattal biró szülők fáradozása és áldozatkészsége meghozza náluk is a várt gyümölcsöket. — Valóban, kellemesen lepett meg a vizsga eredménye és az ember nem tudja, kit dicsérjen meg jobban: a szép Sárikát e vagy a kedves Georgikát, noha Jenő barátunk is kitett magáért s igy dicséret nélkül ő sem maradhat.

A gyermekek legmeglepőbb haladást taausitottak a történelemben, földrajzban, természetrajzban, fejszámadásban, szépirásban, zongorajátékban, női kézimunkákban és a német nyelvtanban, — ez utóbbit egy év alatt tökéletesen elsajátitották.

Ezen kitünő eredményekért a legőszintébb elismerést érdemli a derék nevelőnő Köhler Mári k. a., aki szép és nemes hivalását igazán mesterileg tölti be. Ilyen derék nevelőnő valóban áldás mindenütt.

Az imént elősoroltakon kivül van ám még egy más vonz-erő is, mely minket Szandához köt és ez a mi drága-kedves barátunk — Pali. Ez azután a valódi specialitás a maga nemében, valóságos „tudja Pál, mit kaszál," mert ő mintaképe a kedélyességnek, az igazi és őszinti baráti jóságnak, a ki szereti a tréfát, nem haragit meg senkit, még tévedésből sem, nem is haragszik meg senkire, de pardon! . . . egyszer mégis megneheztelt egy uri-emberre, mert az illető, mint Pali barátunk állitja, nagyon is bőbeszédü volt . . . ! nem ugy mint én, ki ezennel elnémulok s akkora „alászolgáját" mondok, hogy Páli barátunk fél évig sem bontakozik ki belőle.

Leander.

Mégy egyszer az a „kis tévedés."*)

Vonatkozva a „Lehel-Kürt" 35. számában megjelent válaszra, készséggel beismerem, hogy czikkiró urnak a 40%-ot illetőleg igaza van, mert én számitásom alapjául az első héten 20 kr törzsbetétet 12 hétre, a második héten pedig 40 kr törzsbetétet 11 hétre s igy tovább számitottam, mig ő minden héten csak 20 krt, és pedig az illető hetekre vett számitása alapjául, a mi mindenesetre helyesebb. — De nem ez a dolog lényege, hanem az, hogy miért fizessen az „egy hetet" mulasztó 260%-ot mig a „12 hetet" mulasztó ennek csak heted részét fizetné? — Erre adós maradt czikkiró ur a felelettel.

Czikkiró ur még egy kis tévedést követ el, amikor a „törzsbetét" szót gyüjtő névnek mondja és a „nyáj" szóval összehasonlitja. — Hogy „nyáj" gyüjtő név, ebben természetesen igaza van, de hogy „törzsbetét" is ez legyen, ezt már kereken tagadom, hiszen törzsbetét lehet 1 kr is, ez pedig magában véve elég egység! Ennélfogva a 20 kr heti befizetés sem lehet más, mint törzsbetét és igy a mostani kezelés megfelel az alapszabályok szellemének. Az ügy érdeme pedig ebből áll.

Hogy az 1 kr. késedelmi dij igen érzékeny büntetés, ebben czikkiró urral ismét tökéletesen egyetértek, de ezen az ügykezelők egy oldalulag nem változtathatnak, ehhez szükséges a közgyülés hozzájárulása.

L.

*) A vitát befejezettnek tekintjük. Szerk.

IPAR, KERESKEDELEM és KÖZGAZDÁSZAT.

Jász-Nagykun-Szolnokmegyei központi ipar-egylet alapszabályai.

(Vége.)

IV.

Az egylet szervezete.

10. §. Az egylet ügyeit intézik:
a) A közgyülés,
b) A választmány,
c) A tisztviselők.

a) A közgyülés.

11. §. Közgyülés évenkint rendszerint kétszer, és pedig az egyik az év első, a másik az év utolsó negyedében tartatik. Rendkivüli közgyülés azonban annyiszor tartathatik, a hányszor azt az elnök vagy a választmány rendeli, ezen kivül 5 rendes tag irásban beadott kivánata folytán tartozik az elnök a közgyülést bármikor összehivni.

12. §. A közgyülésre szóló meghivók az egylet tagjainak a közgyülést megelőzőleg legalább 15 nappal szét küldendők.

13. §. A közgyülésen jelenlevők „számra való tekintet nélkül" határozat képesek, a határozatok viszonlagos szótöbbséggel hozatnak, kivéve a VI. fejezet 21. §-át.

14. § A rendes közgyülés tárgyai:
a) Tiszteletbeli tagok választása,
b) A tisztviselők és választmány megválasztása,
c) A költségvetés megállapitása, az évi számadás megvizsgálása, és a felmentvény megadása, vagy a számadó elmarasztalása,
d) Az ipar érdekek előmozditására vonatkozó szakmunkákra pályázat hirdetése, s azok megbirálása, és esetleg megjutalmazása, s egyéb a megyei iparosok érdekeinek előmozditására czélzó intézkedések megtétele.
e) Az alapszabályok módositása vagy megváltoztatása, miről azonban a tagok a meghivóban, értesitendők és mielőtt életbe lépnének, a nagyméltóságu m. király belügyminiszteriumhoz felterjesztendők.
f) Az egylet feloszlása iránti határozat.

A közgyülési jegyzőkönyvek elnökön és jegyzőn kivül két e czélból kiküldött tag által is aláirandók.

b) A választmány.

15. §. A választmány a tisztviselőkön kivül tagból áll, kiket a közgyülés viszonylagos szótöbbséggel 3 egymást követő évre választ.

16. §. Választmányi gyülés havonkint legalább egyszer, vagy ha az elnök vagy maga a választmány elhatározza, vagy végre ha 5 tag irásban kivánja, többször is tartandó.

17. §. Érvényes határozat hozatalra az elnök és jegyzőn kivül tag jelenléte szükséges.

18. §. A választmány hatás köréhez tartozik:
a) A közgyülés hozzá utalt határozatainak végrehajtása.
b) A költségvetés, s az évi számadás előzetes megvizsgálása.
c) A közgyülés elé terjesztendő inditványok, javaslatok s szakmunkák feletti vélemény adás.
d) A megürült tisztviselői helyeknek a legközelebbi közgyülésig érvényes helyettesités utjáni betöltése.
e) Tagok felvétele.
f) A tagdijak befizetése feletti intézkedés.
g) Sürgös esetben a netán felmerülő s 20 frtot meg nem haladó rendkivüli kiadások utalványozása, mi azonban a legközelebbi közgyülésre bejelentendő.

c) A tisztviselők.

19. §. A tisztviselői kar áll egy elnök, két alelnök, egy jegyző, egy pénztárnok és egy gazdából, kik a közgyülés által viszonylagos szótöbbséggel 3 egymásutáni évre választatnak, s az alább részletezett, teendőkön kivül a közgyülés vagy választmány határozatait végrehajtják. A választmányi gyüléseken helylyel és szavazattal birnak.

a) Az elnök.

Képviseli az egyletet hatóságok és 3-ik személyek irányában, miért is a gyülési jegyzőkönyveket, és minden okiratot aláir, összehivja a rendes és rendkivüli közés választmányi gyüléseket, azokban elnökül, s a tanácskozás rendjét vezeti, felügyel a rendre, a kérdést szavazásra felteszi, s szavazát egyenlőség esetén szavazatával dönt, a határozatokat kimondja, és végrehajtja, illetőleg végrehajtásukra felügyel, vezeti és elintézi a folyó rendszeres ügyeket, valamint a halasztást nem türő rendkivüli kiadásokat — tekintettel a pénztár tényleges állapotára — 10 frtig utalványozza és a pénztárt a jegyző és egy választmányi tag közben jöttével időnkint megvizsgálja, és az egylet pecsétjét őrzi.

b) Az alelnökök.

Az elnököt akadályoztatása esetén, az általa esetenkint kijelölendő alelnökök egyike minden jogaival és kötelességeivel helyettesiti.

c) A jegyző.

Az egyleti köz- és választmányi gyüléseken a jegyzőkönyveket vezeti, az egyletbe belépni ohajtókat jegyzékbe veszi, a tagok névsorát nyilván tartja, viszi a levelezést, a jegyzőkönyveket és minden okiratot aláir, kezeli a levéltárt s a folyó ügyeket az elnökkel együtt intézi.

d) A pénztárnok.

Személyi s vagyoni felelősség és számadás mellett kezeli az egylet minden vagyonát, a bevételeket és kiadásokat könyveli, időnkint kimutatást, év végével pedig számadást készit, s az elnök vagy választmány kivánatára a hátralékos tagok névsorát mindenkor kimutatja.

c) A gazda.

Az egyleti vagyonról leltárszerü számadást vezet, s a szükséges szerek és eszközök beszerzését eszközli.

V.

Az egylet vagyonáról és annak kezeléséről.

20. §. Az egylet jövedelmét képezik:
a) A tagdijak,
b) Hagyományok vagy adományok,
c) Felolvasások, vagy előadások jövedelmei.

VI.

Az egylet feloszlása.

21. §. Az egylet feloszlása bekövetkezik, ha a tagok száma annyira csökken, hogy évi bevételeiből, a kiadásokat nem fedezheti, és az összehivandó közgyülés másnemü fedezeti eszközt elő nem teremthet.

A feloszlás kérdésében csak a rendes tagok határoznak, s érvényes határozat hozatalhoz a tagok ⅔ részének jelenléte szükséges, mely szótöbbséggel határoz.

Ha pedig a tagok ⅔ része meg nem jelennék, az

esetben 15 nap közben jöttével uj közgyülés hivatik össze azon világos kijelentéssel, hogy ezen második közgyülésben a megjelenő rendes tagok szótöbbséggel határoznak.

Feloszlás esetén, az egylet vagyonn, a feloszlás felett határozó közgyülés által kijelelendő valamely ipar czélra fordittatik.

A feloszlás tárgyában hozott közgyülési határozat foganatositás előtt a nagy méltóságu m. kir. belügyminisztérium jóváhagyása és megerősitése alá leend bocsátandó.

22. §. Az esetben ha az egylet az alapszabályokban meghatározott czélt és eljárást meg nem tartja, a kir. kormány által — a mennyiben további működésének folytatása által, az állam, vagy az egyleti tagok vagyoni érdekei veszélyeztetnének — haladék nélkül felfüggesztetik, s a felfüggesztés után elrendelendő szabályszerü vizsgálat eredményéhez képest feloszlattatik vagy esetleg az alapszabályok legpontosabb megtartására különbeni feloszlás terhe alatt kötelezteik.

Kelt Törökszentmiklóson, 1881. február 16.

Kuncze Imre,
török-szt.-miklósi ipartársulati elnök.

— *„Egységben és egyetértésben rejlik az erő."* E jelige alatt a magyar gyarmatáru-kereskedők végrehajtó bizottsága országos gyarmatáru-szövetkezetet alapit. A törvényhozás terén számtalan fontos kereskedelmi kérdés várja még megoldását: az italmérési jog, a teherszállitási dijak rendszeresitése, és mindenek fölött Ausztriához való közgazdasági viszonyaink nélkülözik azon alapot és állandóságot, mely minden viruló kereskedés főkellékét képezi. A szakismeret, cselekvőség és megbizhatóság minden tulajdonaival felruházott központ, elősegiti és fejleszti a ma még kereskedelmi kérdésekben ingatag közvéleményt és ügyvivői felszólalásainak hatályt és tekintélyt biztosit. Örömmel üdvözöljük ezen mozgalmat.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI ÜGYEK.

— *Pályázat ösztöndijakra.* A budapesti állami közép ipartanodánál a budapesti kereskedelmi és iparkamra által alapitott öt, egyenkint 200 frt ösztöndijra pályázat hirdettetik. Pályázhatnak ezen kamra területről a polgári iskola, gymnasium vagy reáliskola négy alsó osztályát jó sikerrel végzett tanu-ók, iparos segédek és mindazok, a kik bár a középiskolában kevesebb osztályt végeztek is, de kellő készültségöket felvételi vizsgálat utján bizonyitják. Iparos segédek, általában azok, a kik már gyakorlatban voltak, előnyben részesülnek. A folyamodványok az iskolai, gyakorlati is szegénységi bizonyitványokkal felszerelve Hegedüs Károly igazgatóhoz (VIII. Bodzafa-utcza 28, sz.) nyujtandók be legkésőbb szeptember hó 10-ik napjáig.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

— *Meghivás, városi közgyülésre.* Szolnok város képviselőtestületének tagjait van szerencsém az 1881. éviszeptember hó 7-én, d. e. 8 órakor, a város közházának tanácstermében megtartandó rendes képviselőtestületi közgyülésre tisztelettel meghivni. Tanácskozás tárgyai: 1. Méltóságos Batthyány József adományának bejelentése. 2. A mérnökkel kötött szerződés bemutatása. 3. A községi szabályrendelet 75. és 81. §-aiban elrendelt tanügyi bizottság megválasztása. 4. Tanácsi javaslat az ujvárosi régi iskolai épületnek kisdedovodának való átalakitása tárgyában. 5. Több rendbeli közpénztári, árvapénztári, gymnasiumi és kórházi számadások megvizsgálása. 6. Az italmérési szá- regale madások megvizsgálásáról bizottsági jelentés. 7. Két segéd nő-tanitó megválasztásáról jelentés. 8. A községi iskolaszék előterjesztése a nagyvárosiiskolánál levő két tanitói állás egyikének önállósitása tárgyában. 9. Tanácsi jelentés arról, hogy a kincstári ispáni alak kertje, községi iskoláknak 20 frt évi haszonbér mellett használatra átengedtetett. 10. A phylloxera és egyébb kártékony rovarok kiirtása tárgyában beérkezett körrendelet illetve szabályrendelet bemutatása. 11. Az Illés Apolló-féle ház és beltelek eladását jóváhagyó megyei határozat bemutatása. 12. Bizottsági jelentés a községi tanitók felemelt fizetésének fedezésére nézve. 13. A hadgyakorlatokra behivott tisztviselők kérvénye szabadságoltatás iránt. 14. Egy segédtanitónak lakbérrel való ellátása tárgyában jelentés. 15. Kérvények fizetés javitás iránt. 16. Ifju Juhász János volt kövezetvám bérlő kérvénye haszonbér leengedése iránt. 17. Tanácsi je-lentés a vályogvetésnek a vasuti Zagyvahid melletti térségen történt eltiltásáról. 18. Netalán beadandó indítványok elintézése. Szolnokon, 1881. augusztus 29-én. Scheftsik István, polgármester.

Statisztika.

Birtokváltozási viszonyok a szolnoki kir. járásbiróság területén, 1881. augusztus 22-től szeptember 2-ig.

Szolnokon: Lendvai Mihály háza örököseire. — P. Molnár Rozália 1/3 rész háza örököseire. — Bohács Lajos és neje szandai szőleje Rózsa Mátyás és nejére 150 frtért. — Erdős János és neje háza Bencze István és nejére 270 frtért. — Mátyás Jánosné háza Kuszab József és nejére 400 frtért. — Siha József, Viktor, Julianna, Imre és István háza Volentik Mihály és nejére 700 frtért. — P. Molnár Mihályné, Kulcsár Jánosné és Köver Józsefné háza Ikladi Pál és nejére 200 frtért. — Szabados Julianna és testvérei szandai szőleje Pintér István és nejére 375 frtért. — Mihályi Bertalan és neje háza Baumhorn Ede és nejére 1000 frtért. Balázs István szérüskertje Fekete István és nejére 60 frtért. — Czakó Péter két földje Fancsaló Istvánnéra 600 frtért. Hamza András házrésze ifju Ferke Balázs István és nejére 300 frtért. Keskeny Mihály háza özv. Mihályi Imrénére 110 frtért. Néhai Martinek Albertné ház része Martinek Albertre örökösödés utján. Ifju Dobos Antalné 3/4 telke ifjabb Dobos Antalra örökösödés utján. Kelemen Antal háza Kelemen Péter Pálra örökösödés utján. Majerszki Terézia házrésze férje Badari Rókusra örökösödés utján. Mihályi József kisföldje Hartyáni Mihály és nejére vétel utján. Mihályi Józsefné ház és földrésze örököseire. Karkecz Péternek félháza Mikuska György és nejére 200 frt. — Bessenyszögön: Hanga József háza örököseire. — Jászkarajenőn: Murányi István Miklós házrésze Terjéki Jánosra 400 frtért. Törőcsik M. K. Pál birtokjutaléka Törőcsik M. L. Istvánra 185 frt. — Halmai Gergely, József és János földbirtoka Szűrös Ferencz és nejére vétel utján. Kocsis Ferencz és neje házrésze Czagány Rozália és Beviz Pálra 200 frtért. Halmay J. József szántóföldje Halmay B. Jánosra 120 frtért. — Halmay B. István, Halmay B. János és Buri Erzsébet jászkarajenői birtokai Nagy Miklósra. — Takács István nemesi birtoka örököseire. — Laczkó János birtokjutaléka Szlávik Andrásra. — Czakó Antal rész birtoka Czakó Menyhért és Czakó Máriára örökösödés utján. — Pusztajenőn Gajdos F. István nemesi birtoka Gajdos Ferencz, József és Istvánra örökösödés utján. — T.-Várkony Sepsi Benjamin szőleje Horváth Ferencz és nejére. — T.-Vezseny: Csikós Péter 1/10d telke Rus P. Jánosnéra 475 frtért. Czibulyka István, Lajos és társai 1/4 telke Németh Zsigmondra 1900 frtért. — Tiszaföldvár: Bárány Mihályné háza Magyar Mihály és nejére 400 frtért. — Ágoston Károly 1/4 telek jutaléka Balogh Mihályra vétel utján. Lapu Sándor és Lapu Gábor háza, Schwarcz Ferencz és nejére 1000 frtért. — Kvasznyicska István és neje birtoka Gere Sándornéra 700 frtért. — T.-Szt.-Miklós Bara András ház és földbeli jutaléka Bara István és Bara Sárára örökösödés utján. — Nagykürü: néhai Turcsányi Illés birtokjutaléka Vas Mihály és nejére 65 frtért.

Helyi hirek.

— *A szolnoki fiatalság* szept. 25-én, a megtartandó löverseny alkalmával, a vidéki vendégek megtisztelése czéljából, a megyeház nagytermében tánczmulatságot rendez. A bizottság részben már megalakult, melynek elnökeül if. Scheftsik István, jegyzőjeül Vitkovszky Lajos, pénztárnokául Medgyesy Vilmos és ellenőreül Schmidt Pál urak választattak, — a többi tagok pedig még e hét folytán lesznek megválasztva. A fiatalság ez elhatározása nemcsak azért érdemel elismerést, mert a tánczmulatság fele részben a honvédszobor kijavitási költségeinek — fele részben pedig a inegyei nőnevelő intézet alapjára szolgáland: de elismerést érdemel e lepés azért is, mert vele a szolnoki fiatalság azon válasz falat, mely egymástól egyénileg elszigetelte őt, egyszer mindenkorra lerontani kivánja és egyben oly élvet óhajt nyujtani a tömeges és előkelő megyei és vidéki közönségnek, melynek kedves emlékét magukkal vihetik. Imént emlitett a fiatalság részéről erkölcsi lépés levén: városunk további társadalmi életének e nemes elhatározás forduló pontját képezi, s a béke és egyetértés derengő napját felhozza rája, miért is ez elhatározás létrejötteért üdvözölnünk kell if. Scheftsik István urat, kinek ebben legfőbb s majdnem egyedüli része van, és ki a béke jobbját többre becsüli a nevetséges nyegle pöffeszkedésnél.

— *Tánczestélylyel egybekötött hangversenyt* rendez a szolnoki járás tanitóköre, e hó 12-én, a megyei tanitó gyülés alkalmával, a megyeszékház nagytermében. A hangverseny tiszta jövedelme a „Jász-Nagykun-Szolnokmegyei tanitó-egylet" elaggott és beteg tanitói, valamint ezek özvegyeinek segélyezésére szolgáló pénztára gyarapitására fog fordittatni. A hangverseny zongora- és hegedüjátékból, valamint énekből és szavalatból fog állani. A rendező bizottság buzgón fáradozik a hangverseny és tánczestély sikerének emelése körül és sikerült neki, mint zongorajátékost, a kitünő zongorajátékáról városunkban előnyösen ismert Kapusy Linka kisasszonyt megnyerni. Részletesebb tudósitások a meghivókképen a polgárok közt szétküldendő programmok és felragaszok utján nyerhetők a legközelebbi hét első felében.

— *Jótékonyczélu gyermek-szini előadást* tartottak Preisich Adolf ur házában mult hó 24-én délután Pollacsek Sándor, Nyitray Jenő, Réthy Ernő, Preisich Vilmos, Freisich Kornél gymnasiumi tanulók és Preisich Frida. Az előadás, mely gyermekek és felnőttek által meglehetősen volt látogatva, a 10 krnyi beléptidij daczára 6 frt 60 krt jövedelmezett, mely összeget közös megállapodás folytán, az izr. iskolába járó szegény tanulóknak hiányzó taneszközök beszerzésére fogják forditani. Dicséret illeti a jó lelkü gyermekeket, kik a szegény tanulókról ily nemesen gondoskodnak.

— *Sipos Orbán urat*, megyénk alispánját, a „Szentesi Lap" f. é. aug. 27. számában igen erősen és kiméletlenül támadja meg a szentesi vasutügyben. Példátlan mulasztással, kötelességszegéssel s érdekárulással vádolja. Vádat emel ellene, hogy alkalmat adott a vasuti banknak a szerződés felbontására. Vádolja azzal is, hogy ha már elpedzette az ügyet, miért nem volt elég erkölcsi bátorsága az érdekeltek egybehivására, hogy a mulasztás ez uton némileg helyrehozható lett volna. — A szentesi érdekeltek ütik ezért az alispán urat, nálunk pedig ütik azért, hogy miért foglalkozik mindig a vasutcsinálással s miért nem foglalkozik a helyett a megye égbekiáltó bünével: a szandai gáttcsinálással. Kinek vétsen tehát s kinek kedvezzen? Mi tevő legyen? Igazán bajos kezébe vennie az Ariadne fonalát, hogy a támadások tömkelegéből tizenhárom próbával kerüljön ki. Annyit tudunk, hogy két urnak megelégedésre szolgálni nem lehet, — annyit meg elvárunk az alispán urnak saját erkölcsi reputációja érdekében, miszerint amaz erős támadással szemben, önigazolására vonatkozó adataival sorompóba lép, és siet a támadást értékükre leszállitani s ez által hivatalos állásának a közvélemény előtt megalázott erkölcsi tekintélyét és erejét is e téren visszavivni. Egyébiránt megjegyezzük, miszerint nincs könnyebb, mint valakit gyanusitani s vádolni, ámde a gyanusitás nem mindig bir alappal, a vád pedig tényeket nem mindig foglal magában s épen azért a legtöbb vád alaptalannak szokott bizonyulni a valódi tények felszinre kerültével. Majd meglátjuk az alispáni önigazolást s akkor e tárgyra tüzetesen és kötelességszerüleg — részrehajlatlanul visszatérünk.

— *A szolnoki ipartársulat tanügyi bizottsága* értesiti az érdekelteket, hogy a szolnoki ipartársulat esti iskolájában a beiratások f. é. september hó 8-án d. u. 4 órakor, az előadások pedig az esti iskolában 1881. szept. hó 12-én este 8 órakor, a rajziskolában szept. 18-án d. e. 10 órakor fognak megkezdetni. — Ugyan e társulat tanügyi bizottságának f. é. augusztus hó 12-én tartott ülésén határozatba hozatott, hogy a szolnoki kereskedő tanulók részére az ipartársulat helyiségében a magas kormány támogatásával egy elemi kereskedelmi tanfolyam fog nyittatni, melyre a beiratások f. é. szept. 6-án este 7½ órakor, az előadások pedig nyáron minden kedden és szombaton 7½ órától 9½ óráig, télen pedig ugyanazon napokon este 8 órától 10 óráig fognak megtartatni.

— *Figyelmeztetés.*. Kéretnek a t. cz. szülők és gyámok, hogy a gymnasiumban való beiratási napok ma, azaz f. hó 4-én lejárván, sziveskedjenek gyermekeiket, kivált azokat, kik az első osztályba szándékoznak belépni, minél hamarabb beiratni, mivel a rendes előadások már 5-én megkezdetnek és a hátramaradás után pótlása nehézségeket fog gyermekeiknek okozni. Szolnokon, 1881. szept. 2. Az igazgatóság.

— *A Szolnokon tartandó lódijazás* alkalmával szeptember 25-én rendezendő ünnepélyességek megbeszélése czéljából id. Scheftsik István városi polgármester aug. 31-én, d. u. 4 órára a városháza termében értekezletet hivott össze, melyen a szép és nemes dolgokért hevülő polgárságból sokan megjelentek, s előterjeszté, hogy ez ügyet más városok példájára magának a városi közönségnek és polgárságnak kell kezébe venni s teljes erővel oda hatni, miszerint a legelőnyösebb szinben tüntettessék fel városunk s minden tekintetben jó siker éressék el. — Ezután Kerekes Géza emelt szót, ki pártolta az előterjesztést s tett inditványai lelkesedéssel fogadtattak. Ezek következők voltak. Az értekezletben résztvevők megalakultak ünnepély rendező bizottsággá, ennek elnöke id. Scheftsik István jegyzője, Vezéry Ödön lőnek A szállás rendező albizottságba elnökül a magának e nemben már elismert kivivott Molnár Alajos, kiállitásiba maga az elnöklő polgármester, banquette rendezésibe Paray János, lófuttatás intézésibe: Gajdácsy Nándor urak választattak meg, kik feljogositattak, hogy az albizottságokat ügybuzgó tagokból belátásuk szerint alakitsák meg. A bálbizottság már megalakult, elnöke ifj. Scheftsik István ur, ez tudomásul vétetett. Minthogy az ünnepélyekkel járó költségekhez a város hozzájárulása is kivánatos, sőt szükséges, felkéretett Kerekes Géza városi képviselő, hogy a szept. 7-ki közgyülés elé a költségekhezi járulás tárgyában önálló inditványt terjesszen elő s ezt a bizottság felfogása szerint annak megbizásából indokolja. A rendezés jó kezekbe lévén letéve, a legjobb sikert reméljük. — Csak a képviselő testület ne legyen fukar e nagyfontosságu ügyben.

— *Lovar-társaság* üté föl tanyáját városunkban, Picardi F. lovardája lovarmüvészetével mulattatván a közönséget. Előadásait aug. 27-én kezdé meg s elég ügyességet produkál arra nézve, hogy a közönség pártolását megérdemelje.

— *Tüzet jeleztek*, e hó 2-án este 8 órakor a harangok, a szokásos kongatással, mely alkalommal a nagyváros on Modla István háza kigyuladt, s mikorra a fecskendők megérkeztek, porrá égett.

— *Alkalmazást keres* két három hóra, valamely hivatalnál Fogarasy Nagy Dénes, „népszinmüiró", aki a népélet tanulmányozása végett városunkban kiván a jelzett ideig tartózkodni, és föntartásának költségeit ily tisztességes uton kiérdemelni.

Rendőri hirek.

— *Veszekedés.* Két kofa a közelebb mult hétivásáron összeveszett s egymást véresre karczolták, és kölcsönösen megkontyolták. E mellett éktelen káromolták egymást. A rendőrség bekisértette s illően megbüntette őket.

— *Ezennel közhirré teszem*, hogy netaláni szerencsétlenségek kikerülése végett a vasuti személyzethez nem tartozó egyéneknek, az indóházak kijelelt részein kivül, más vasuti helyiségekbe, vágányokra, lejtőkre, árkokba, továbbá a Tisza-parton levő uj indóház udvarába belépni szigoruan tiltva van. id. Scheftsik, polgármester.

Megyei hir.

— *Hivatalos lapból.* Megyénk jászsági alsó járásából értesitik a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministeriumot, miszerint a tengeri termés a nagy hőség folytán kétes; szénamunka elkésve csak most van folyamatban. — Báró földvári Földváry Istvánt, a 13. számu jászkun huszárezred alezredesét — ő felsége a 9. számu huszárezred parancsnokává nevezte ki. — Király ő felsége tiszavölgyi Hegedüs Lajos huszárezredesnek, vezérkari szolgálatra való bevonulását elrendelni méltóztatott. — A m. kir. belügyministerium megengedte, hogy Rosenzweig Ignácz szolnoki lakos vezetéknevét: „Rózsa"-ra, — Wohl László jászberényi: „Mátrai"-ra, — Buck Ignácz jászberényi: „Bakai"-ra, Heller József karczagi lakos „Molnár"-ra változtathassa.

Irodalom és művészet.

— „*Mulattató Zsebkönyvtár*“ czim alatt Buzárovits Gusztáv esztergomi könyvkiadó, Dr. Kőrösy László szerkesztésében egy humorisztikus vállalatot inditott meg, mely köré a fővárosi és vidéki sajtó elismerése is csatlakozik. A vállalat eddig tiz füzetet adott közönségünknek. Az utóbbi öt füzet is kedvező tartalommal jelent meg.

— „*Magyar Népbarát*“ czimü szépirodalmi képes hetilap harmadik évfolyamának 1. számát megkaptuk. A kiváló gond, melyet a beltartalomra forditottak kiadók, nemcsak az olvasó közönség, hanem a sajtó elismerését is ki fogja vivni. Főczélja az volt a kiadóknak, hogy ne pusztán csak lapot, hanem oly lapot adjanak, mely minden tekintetben megállhassa helyét. Egy szám ára 15 kr, szines boritékban.

— *A Mach H. és társa* (Budapest sebestyéntér 6. sz.) kiadásukban megjelenő „Nana leánya“ czimü regényből megjelent a magyar kiadásnak negyedik füzete is.

Szolnoki piaczi árak.

Buza legjobb 100 kiló 12.50, közép 11.30, silány 11.—. Kétszeres legjobb 10.—, közép 9.80, silány 9.50. — Rozs legjobb 9.—, közép 9.50, silány 9.—. — Árpa legjobb 6.50, közép 6.—, silány 0.—. — Zab legjobb 6.75, közép 6.50, silány 6.—. — Köles 7.—. Kukoricza 6.80. — Burgonya kilója 4.—. — Szinliszt 100 kiló 22.—. — Zsemle liszt 21.—. — Kenyér 100 kiló 10.—. — Dercze 100 kiló 4.80. — Széna 4.50. — Borsó 100 kiló 16.—. — Lencse 100 kiló 14.—. — Bab 12.—. — Köles kása 10.—. Hajdina —.—. — Buzadara 100 kiló 24.—. — Arpa kása 100 kiló 14.—. — Bor új 1 hectoliter 24 kr., ó bor 30. — Ser 1 hectoliter 22. — Pálinka 1 liter 36. — Bükkfa öle 14.—. — Cserfa 12.— — Tölgy 10.—. — Fenyő köbméter 6.—. — Gyertya öntött, kilója 70 kr. — Közönséges gyertya 60 kr. — Szappan 38 kr. — Marhahus 52 kr. — Juhús 48 kr. — Sertés hus 52 kr. — Szalonna 70 kr. — Disznó-zsir 80 kr. — Marha-zsir 40 kr. — Repcze-olaj 40 kr. — Len-olaj 46 kr. Napszám: férfi, ellátással 50 kr., ellátás nélkül 70 kr. — Nő, ellátással 30 kr., ellátás nélkül 40 kr. — Gyermek, ellátással 20 kr., ellátás nélkül 30 kr.

Vasuti menetrend.

Indulás Szolnokból

Budapestre (Czegléd felé):
4 óra 54 p. éjjel gyorsvonat.
4 óra 23 p. d. u. személyvonat.
3 óra 27 p. hajn. vegyesvonat.
7 óra 09 p. este tehervonat.

Hatvan felé:
5 óra 8 perc: éjjel, 5 óra 7 percz d. u.

Arad-Temesvár felé:
10 óra 57 p. d. e., 10 óra 49 p. éjjel.

Püspökladány-Debreczen felé:
11 óra 10 p. d. e., 10 óra 21 p. éjjel, — 12 óra 18 p. éjjel (gyv.)

Érkezés Szolnokba:

Budapest-Czegléd felől:
10 óra 05 percz d. e., 10 óra 15 p. éjjel, 12 óra 13 p. éjjel (gyorsv.
Hatvan felől: 10 óra 38 p. d. e. 11 óra 48 p. éjjel.
Arad-Temesvár felől: 4 ó. 45 d. u. 3 ó. 47 p. hajn.
Püspökladány-Debreczen felől: 4 ó. 23. p. d. u. 4 óra 54 p. hajn.

Felelős szerkesztő: Pásztor Ferencz.

HIRDETMÉNYEK.

Alkalmazást keres.

Egy fiatal, 20 éves nőtlen ember, ki **katona mentes**, és aki a debreczeni magy. kir. földmives iskolát jó sikerrel elvégezte, és igen **jó bizonyitványokkal** bir, uradalomban vagy nagyobb gazdaságban **irnoki** vagy **gyakornoki** alkalmazást keres.

Bővebben értesit lapunk kiadóhivatala szóval vagy levélben.

3—1

Az eredeti SINGER varrógépek

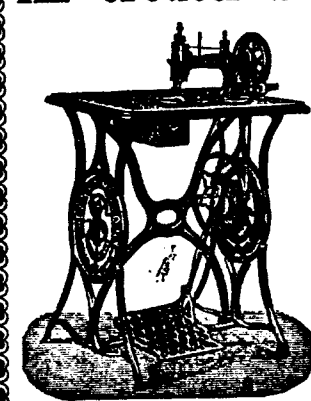

a legujabb és legczélszerűbb szabad. készülékek és javitásokkal vannak ellátva és a világon a legjobb s legtartósabb

varrógépek.

Ezek minden **áremelés nélkül havi részletfizetésre** árusittatnak és **teljes kezesség** nyujtatik.

Használati utasitás ingyen.

Minden **másnemü** *varrógépek becseréltetnek. Alkatrészek és javitások olcsón.*

Miről ismerhető meg, hogy az árusitásra ajánlott

Singer varrógép

valódi-e, azaz hogy **eredeti gép** és hogy **The Singer Manufacturing Co., New-York (Amerika)** egyik gyárában készült, vagy hogy az Németország vagy Ausztriának többé vagy kevésbbé **rossz készitménye**-e, — mely utánzat gyenge minőségeért minden áron eladatik?

Minden szakember az első pillanatra felismeri a **kittünő** külföldi anyagról, és **felülmulhatlan pontosággal** s **gonddal** összeállitott **alkatrészekről**, hogy eredeti **SINGER varrógép** vagy **utánzott gép** áll-e előtte, és a szakismerettel nem biró vevőnek különösen a következő külső jelekre kell figyelni, ha károsulni nem akar:

I. **Minden eredeti Singer varrógép** a melletti kereskedelmi jegyet hordja egyik szárnyán; az 1881 óta elárusitott gépek ezen jegyet még a két oldalrészben is beöntve hordják.

II. **Minden eredeti Singer varrógép** karján a teljes czimet viseli: **THE SINGER MANUFACTURING Co.**

III. **Minden eredeti Singer varrógép** egy angol nyelvü okmánynyal (mely a gép eredetét bizonyitja) van ellátva. Ezen okmányban az **illető eredeti Singer-gép** száma található, és a The Singer Manufacturing Co. elnökétől, valamint a nyugot- és közép-európai főügynöktől G. NEIDLINGER van aláirva.

G. Neidlinger Budapest, főut.

10—1

Árverési hirdetés.

A budapesti — budai kir. pénzügyigazgatóság által közhirré tétetik, hogy a Szolnokon leégett sópajtából maradt ***1765 mm.*** *kő* és ***1049 mm.*** és ***15 kilo*** hordósónak elárusitása iránt, ezen kir. ***pénzügyigazgatóság helyiségében folyó évi szeptember 6-án, II-ik irásbeli árverés,*** illetőleg ajánlati tárgyalás fog tartatni.

Különösen megjegyeztetik, miszerint a magas m. kir. pénzügyminiszterium fentartotta magának azon jogot, hogy az elárverezendő kő- és hordósóra tett ajánlatokat akár együttesen, akár pedig a só jelzett két nemére nézve ***külön-külön*** elfogadhassa, avagy visszautasithassa, a vállalt kötelezettség ennek folytán, a legtöbbet igérőre nézve ajánlatának ***beadásával,*** a kincstárra nézve, azonban csak a magas ***jóváhagyás után*** áll be.

Az irásbeli ajánlatok, melyek 10% bánatpénzzel felszerelendők és 50 kr. bélyeggel ellátandók, az ***árverés előtti napon 2 óráig, lepecsételve,*** a boritékon lévő azon feljegyzéssel: ***„Ajánlat a Szolnokon eladás alá került só iránt“,*** a kir. pénzügyigazgatóság főnökénél adandók át.

Az árverés eredményének magas jóváhagyásróli értesitvény vétele után, a vételár azonnal lefizetendő, a sóanyag pedig azonnal elhordandó. Budapesten (Budán) 1881. augusztus 24-én.

2—2

M. kir. pénzügyigazgatság.

Arverési hirdetmény.

Kisujszállás város tulajdonát képező **6 anya korcsma** s a hozzá tartozó kurta korcsmák, ugy a város külhatárában levő „cziſra“ és „villogó csárda a bennök gyakorlandó italmérési joggal; — a piacz és országos vásártéren gyakorlandó **helypénz-szedési jog**, valamint a piaczon fekvő **két bolthelyiség** a hozzá tartozó **tágas lakással, telekkel és melléképületekkel** ***jövő 1882. év január 1-től*** 3 egymásután következő évre ***tehát 1884. évi deczember 31-ig terjedő időre,*** közárverésen haszonbérbe i etve ***bérbe*** adatik.

Az árverés megtartásának határidejéül ***1881. év september hó 28-ik napjának délelőtt 9 orája*** tüzetih ki.

Zártajánlatok az ajánlott összeg 10%-át tevő bánatpénzzel terhelve. a városi polgármester hivatalában az árverés megkezdéséig adhatók be.

Az árverési egyébb feltételek a polgármesteri hivatalban megtekinthetők.

Kelt Kisujszálláson, 1881. augusztus 15-én.

Gaal Kálmán,
polgármester.

3—3

1041. k. i. 1881.

Hirdetmény.

Jász-Kis-Ér község főbirája által ezennel közhirré tétetik, mikép a **községi közjavadalmak**, u. m.: **a bormérési jog**, négy külön korcsmai épületben, **az országos vásári és piaczi helypénzszedési jog, a város bolti épülete, a mészárszék** 40 cath. hold vágójárással, a marhahus mérés korlátozása mellett, végre a megyesi 87½ köblös kaszáló jövő ***1882—1884 évekre f. évi september hó 27-ik napján délelőtt 9 órakor*** a községházánál tartandó nyilvános árverésen haszonbérbe fognak kiadatni.

Árverezés alkalmával a kikiáltási ár 10%-ja bánatpénzül leteendő s az árverésnél zárt ajánlatok nem fogadtatnak el.

Az árverési és bérleti feltételek az árverés napjáig a községházánál ***a főjegyzői hivatalban*** bárki által megtekinthetők.

Kelt Jász-Kis-Éren, augusztus 23. 1881.

Márton András,
főjegyző.

P. Szabó Sámuel,
főbiró.

1—1

Szolnokon, 1881 Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában.

V. évfolyam 37—246. Szolnok, 1881. szeptember 11-én.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél „ . . 2 „ 50 kr.
Negyed „ . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.
KÖZLÖNY
A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkint egyszer
vasárnap
s a vidéki példányok is ugyanakkor postára adatnak.
Szerkesztőség: Szolnok, buzapiacz, 1396. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közleményeken kivül az előfizetési pénzek s minden egyéb dijak is küldendők.
Ide küldendők a postai felszólamlások is (reclamatio.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek Szolnokon: a szerkesztőségnél, buzapiacz, 1396. sz. alatt s ugyanitt Pásztor Ferencz köz- és váló-ügyvéd irodájában; Makray László ur üzletében; minden fővárosi hirdetési irodában és bármely kir. postahivatalnál.
Kéziratok
csak ismert kezektől fogadtatnak el s azok vissza nem adatnak.

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer „ — — — — — — 16 „
3-szor „ — — — — — — 12 „

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
Nyilttéri közleményeknek minden centimeternyi magasságu, három hasábos szeletnyi tere 75 krjával számittatik s ugy a hirdetmények, mint a nyilttéri közlemények bekűldőit a kifizetésért feltétlen kötelezettség terheli.
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Isten hozott!

Mint hajdanában, mikor drága hazánkat veszély fenyegette, az áldozatkész hazafiak az országban körülhordozott véres kard láttára kibontották zászlóikat, melyek alatt elszántan küzdöttek a hazánkat veszélyeztető ellenség ellen: ugy most ti is, pályatársak, azon tapasztalat-szülte benső szózatra, hogy a tanügyön segiteni kell, elhagyjátok csendes családi körötöket és bő tapasztalataitokkal fölfegyverkezve, közénk siettek, hogy az itt kibontott zászló alatt a tanügy emeléséért küzdjetek.

Küzdjetek tehát férfias elszántsággal azon igaz és szent ügy érdekében, melytől hazánk jóléte, nemzetünk boldogsága függ. — Küzdjetek fáradságot nem ismerő kitartással azon óriási akadályok ellen, melyeket a különböző körülmények tanügyünk emelése elé gördítettek. — Küzdjetek a kibontott zászló mellett a sürü ködhomály eloszlatása érdekében, küzdjetek azon balvélemények ellen, melyek a tanügynek annyi ellenségét táplálják.

De küzdjetek együttes erővel főképen azon ragályosnak mutatkozó iskolai betegségek ellen, melyek a tanügy szent zászlája zengzetes feliratának győzelemre juttatását: az általános czivilizáczió, a nép szellemi és erkölcsi jólétének kivivását akadályozzák.

Összegezzétek azon tapasztalatokat, melyeket iskolátok és tanitványaitok körében szereztetek magatoknak és emeljetek szót a felmerült bajok orvoslása érdekében.

Vezéreljen benneteket komoly tanácskozásaitokban azon szent ügy iránti meleg s önzetlen érdeklődés, melynek — elég sajnosan — kivületek oly kevés hive van még mostanáig. Legyen önzetlen érdeklődéstek és fáradság teljes küzdelmetek oly bűvkör, melybe tevékeny résztvevőként jutni a nagy társadalom minden tagja kivánkozzék.

Küzdjetek és fáradjatok a szent ügy érdekében mindaddig, mig elérve lesz az, a minek kivivását nehéz hivatástok körébe vontátok. És „ha majd a bőség kosarából mindenki egyaránt vehet; ha majd a jognak asztalánál mind egyaránt foglal helyet; ha majd a szellem napvilága ragyog minden házablakán: akkor mondhatjuk, hogy megálljunk, mert itt van mára a Kanaán!“

Ha mindezt megteszitek, remélhető, hogy kevés idő multával, ha hasonló czélból ismét összegyülekeztek itt, mint a megye székhelyén, nemcsak én, hanem velem együtt igen sokan, kik a gyülekezéstek szülte tanügyi mozgalom iránt élénk érdeklődéssel viseltetnek, elétek fogják harsogtatni eme szivből jövő üdvözletet:

„Isten hozott!“

Szontágh Jakab.

Válasz a „Szentesi Lap“-nak.

(A szajol-szentesi vasutügyben.)

„Tisztelt szerkesztő ur!

A „Szentesi Lap“ folyó évi 35-ik számában „Lépjünk sorompóba“ czim alatt ellenem, mint a szajol-hódmezővásárhelyi vasuti érdekeltség végrehajtó bizottságának elnöke ellen, egy dörgedelmes közleményt hoz, melyre indittatva érzem magam — t. szerkesztő ur engedelmével — ugyanazon lapba válaszolni. — Igaz ugyan, hogy .... r, czikkiró haragja előtt ez hiába való törekvés; mert ő nemes gerjedelmében engem rögtönbiróságilag, még pedig kihallgattatlanul elitél, kimondja, hogy mentségem előtte csak szerecsenmosás, s ha nekem sikerülne ebből kimosakodnom, akkor Pilátus kezei is tiszták. Ezen elmarasztalás magyarra forditva annyit tesz: beszélhetek a mennyit akarok, megkisérelhetem magam igazolni — a mire hála isten semmi szükségem — az . . . r, jegyü czikkiró még akkor is megmarad itélete mellett, s az apellátát a roszul értesülttől a jól értesültre sem engedi meg. Én ennek daczára bátorságot veszek magamnak válaszolni; mert remélem, hogy az olvasó és érdeklődő közönség nem lesz hozzám ilyen kegyetlen. Válaszomban az érintett közlemény hangját az ügy érdekében nem követem; mert ha czikkiró czélja az volt, hogy a kérdést elmérgesitse: igen alkalmas modort választott czéljához. Az én czélom nem az.

Először is vádol czikkiró, hogy mint Jász-Nagykun-Szolnok megye alispánja, alkalmat adtam a magyar vasuti banknak a szerződés felbontására! Ugyan mi által, ha szabad kérdeznem? Hát az által — felel rögtön a keményszivü czikkiró — miszerint elmulasztottam a szerződést a kikötött határidő keretében saját megyémben jóváhagyás alá terjeszteni.

Hát ez a vád: egyszerüen nem igaz. Ilyen badar vádat csak az emelhet, a ki a szerződést nem ismeri, vagy nem érti, avagy nem akarja érteni. Ez a vád csak akkor állana, ha a magyar vasuti bank eo ipso kötelezve lett volna a szerződés elfogadására, mihelyt a más részről érdekeltek március 31-ig jóváhagyták a szerződést. Ekkor lehetne mondani: te elmulasztottad március 31-ig tárgyaltatni a szerződést, ergo: alkalmat adtál a banknak a szerződés felbontására. Ez esetben tartoznám indokolni s igazolni eljárásomat — saját megyém előtt. Azonban a magyar vasuti bank az által, hogy Jász-Nagykun-Szolnok megye március 31-ig letárgyalta s elfogadta volna is a szerződést, még egyátalában nem lett volna kötelezve a szerződés elfogadására s megtartására. De talán akkor is lehetne vádat kierőszakolni, ha a szerződésben az lett volna kikötve, hogy a magyar vasuti bank csak az érdekelt törvényhatóságok határozatai után s azokhoz képest tortozik nyilatkozni. Ez esetben lehetne igy beszélni: te elmulasztottad március 31-ig nyilatkozni, tehát nem adtál alkalmat, hogy a magyar vasuti bank a szerződést elfogadhassa. Igaz, hogy ez sem a szerződés felbontására lett volna alkalom, hanem megvonása az alkalomnak, hogy a bank lekötelezhesse magát. A hol tehát ezek szerint még nem volt lekötés, ott alkalmat sem lehetett adni annak felbontására. 1881. évi márczius hó 7-én Szolnokon egy részről a magyar vasuti bank, más részről az érdekelt törvényhatóságok küldöttei között létrejött szerződés 12-ik pontjában a bank megbizottai ép ugy kötelezték, hogy a szerződést megbizóiknak érdemleges határozat hozatal czéljából ez évi márczius 31-ig előterjesztetik, mint a többi szerződő felek küldöttei. Arra tehát, hogy a magyar vasuti bank a kitűzött határidőig nem tárgyalta érdemlegesen, épen semmi befolyással nem lehetett ama körülmény: miszerint Jász-Nagykun-Szolnok megye sem tárgyalta azt érdemlegesen.

Hogy mi inditotta a magyar vasuti bankot arra, miszerint márczius 31-ig érdemlegesen ne határozzon, azt tudom, de nem tartozik rám elmondani; a mi azonban megyémnél való elhalasztást illeti, azt már el is mondom.

A kiküldöttek között f. évi márczius 7-én történt a megállapodás, mely szerint Jász-Nagykun-Szolnok megyére az épitési költségből 500 egynehány ezer forint hárult. Ezen nagy összeget természetesen nem maga a megyei pénztár, hanem egyszersmind az érdekelt községek, városok és nagy birtokosok viselték volna; ez utóbbiakra 85,000 frt esett. Hogy az ügyet siettessem, ugyanazon hó 11-én, tehát a szerződés megkötése után négy nappal, az érdekelt nagy birtokosokkal az átvállalás és méltányos megosztás iránt Budapesten gyülést tartottam. Csak részben tudtam e gyülésen sikert elérni, az egész összeg biztosításához további tárgyalások lettek szükségesek. — Minden távolabb volt tőlem, mint az, hogy a tárgyalásokat halogassam. Azonban a Zagyva s Tarna áradások oly rohamosan lepték meg megyénket, hogy már márczius 13-án ember s jószág mentésére külön vonattal kellett a helyszinére mentőeszközöket vinnem. S ez igy ment aztán megyénkben később a Körösnél, végre a Tiszánál egész aprilis 28-ig. Hogy e közben megyénknél se idő, se nyugalom nem volt a vasutügy közgyülési tárgyalására, azt datumról-datumra kitudom mutatni. Igy tehát, ha kelletlenül is, de el kell czikkirónak fogadni azon mentséget, hogy megyénkben a kitűzött idő alatti érdemleges határozathozatalt az árvizi események akadályozták; — mert Zagyva-Tarna korai áradásánál fogva Jász-Nagykun-Szolnok megyénk küzdelmét, Csongrád megye, Szentes s Hódmezővásárhely bajaival — legalább az időtartamot tekintve — egyenlőnek mondani nem lehet.

Ha közben vehettem időt, azt is a vasutügy fejlesztésére forditottam, mint kimutathatom márczius 24., márczius 27., april 5-iki budapesti tárgyalásaimból. De e napok sokkal szakgatottabbak s eleve bizonytalanabbak voltak, hogysem közgyülést hivhattam volna össze.

Volt egy másik oka is az elhalasztásnak, de ez ismét az árvizi eseményekre vezethető vissza. Én mindenki előtt tartózkodás nélkül kijelentém, hogy a szajol-hódmezővásárhelyi vasut ügyét csak az esetben vihetem siker reményében közgyülésem elé, ha ezzel egyidejüleg az ujszász-jászkiséri vasut ügyet is beterjeszthetem. — Kértem tehát a magyar vasuti bank képviselőit, kikkel ezen vonalra nézve szintén megállapodtam, hogy ezen vasut tervezetét s költségvetését is a kitűzött határidő előtt készittessék el. Megigérték, ki is küldötték a mérnököket, de kiket az árviz munkálatuk kellő időben való befejezésében akadályozott.

Igaz, hogy az árviz veszély megszünte után sem terjeszthettem többé elő a szerződést érdemleges határozat hozatal végett, daczára, hogy a magyar vasuti bank részéről annak idejében biztositattam, miszerint a bank határozatát nem alterálja a körülmény, ha Jász-Nagykun-Szolnok megye a kitűzött időnél később nyilatkozik is. — Ezen halasztásnak már nem az árviz, hanem az volt az oka, hogy az időközben megalakult országos bank igazgatója május 5-én kelt felhivásomra: mily állást foglal el a vasuti bankkal kötött szerződéssel szemben? kijelenté, miszerint a magyar vasuti bankkal létrejött megállapodásokat nem óhajtja mindenben a további tárgyalások alapjául elfogadni. Mint szóval megmagyarázta: oly árért a vasut létesitésére nem vállalkozhatik.

Ezután megindult nem csak magam, de több jóakarónk részéről a tudakozódás, tőke után. Tárgyaltunk is sokszor, sok hivatott s hivatlannal. Minthogy azonban két feltételt midig kikötöttem: egyiket, hogy a vasut a már megállapitott összegnél többe ne kerüljön, mert az érdekeltek a megajánlottnál nagyobb áldozatra se nem képesek, se nem hajlandók; — másikat, hogy a szerződő fél a szerződés megkötésekor annak biztositására cautiot tegyen le, nehogy ugy járjunk, mint a vasuti hankkal, — végmegállapodás sohasem jöhetett létre. Csak az utóbbi időben: augustus 12-én Budapesten, és augusztus 26-án Szolnokon tétettek olyan szóbeli ajánlatok, melyek a most emlitett keretben maradtak.

De hogy az esetre se veszitse el az érdekeltség az időt, ha az előbbi feltételek szerint vállalkozót nem talál, s igy önerejére marad: szabad időmben elkészitettem mindazon munkálatokat, melyek ehez — szerény véleményem szerint — szükségesek, és egy érdekeltségi consortiumot hoztam létre, mely a legvégső esetben a létesitéshez szükséges társulati alakitást saját veszélyére és költségére is kész eszközölni. Használhatja-e az érdekeltség ezen igénytelen munkálatokat és törekvéseket, nem tudom, az tőle — meg az ily czikk után — alázatos csekélységemtől is függ.

Második rettenetes vád, hogy: ha már a rendes kerékvágásba terelt ügyet elpuskáztam, miért nem volt bennem annyi erkölcsi bátorság, hogy az érdekeltséget összehivjam, s módot, alkalmat adjak annak helyrehozására. Talán szerénytelenség nélkül kérdhetem, hogy ki hozta az ügyet rendes kerékvágásába. Beismerem, hogy ebben nekem nincsen érdemem, mert a magyar vasuti bankkal létesitett előzetes pontozatok és későbbi tárgyalások nem vezettek eredményhez; de aztán, ha nem ezek tekintetnek „rendes kerékvágás“-nak, akkor valójában nem érthetem, hogy eddigelé mit puskázhattam volna el. Mulasztásomért — már t. i., hogy az érdekeltséget össze nem hivtam — annál inkább elitél az én kérlelhetetlen birám, mert szerinte az érdekeltség részéről többször voltam a gyülés összehivására sarkalva. Ily felhivások hozzám nem érkeztek. Ha csak valamely lapban nem voltak, mert megvallom, hogy azok nem mindenikét s nem minden számát olvasom.

No de megtehettem volna magamtól, saját kötelességérzetemből az érdekeltség összehivását! mondja a czikkiró.

Hát bizony ahoz nem volt erkölcsi bátorságom, hogy az érdekeltséget gyülésre hivjam össze, mielőtt én vagy más nem találunk lehetséges s legalább is valószinü módot a kérdés megoldására.

Szét lehetett tekinteni, érlelni ezt vagy amazt a tervet, volt idő hozzá, mert az országgyülés, melyben a vasutügy vitetik, 4 hónap óta nem ülésezett. Különben megérhetem, hogy czikkiró az országgyülés ily hosszú szüneteléséért is engem tesz felelőssé! Ettől eltekintve én nem találom gyönyörüségemet az olyan gyülésben, melynek programmja az: hogy: „valamit csak majd határozunk", — határozata pedig az, hogy: „majd máskor határozunk." — Nem, az ilyen gyülés nem kivánatos; láttuk, hogy az ily gyülés után van mit rendes kerékvágásba hozni, még egy ily gyülés, azután ezen vasut létrejövetelében csakugyan senki sem fog hinni. De hátha valakinél meg volt foganva a terv s csak arra várakozott, hogy gyülésben, illő helyen szülessék az meg? Nem kell véka alá rejteni a világosságot; mint én elmondom, mihelyt lesz ily tervem, miért nem mondotta el az illető is, ha neki volt; Csongrád megye nincs oly távol Szolnoktól, én nem akadályoztam volna s nem akadályozom, se nem irigylem tervének sikerét.

Egyébbiránt most már igyekezni fogok, hogy az ügygyel az illető gyülésen beszámoljak.

A czikk végén mondott gyanusitásra ez alkalommal, nehogy oda tereljem az ügyet, a hol az megfeneklenék, csak azt válaszolom: „gondolja meg czikkirò, hogy a száznyelvü fáma ezerféle magyarázatot ád az oly magatartásnak, mint az övé; s ma midőn a corruptio és ennek folyományaként a gyanusitások korszakát éljük, saját reputatiója ellen is megbocsáthatlan vétket követ el, ha még csak kisérletet is tesz érthetetlen modorával az ügyért — önzetlenül kötelezettség s érdek nélkül — buzgólkodók elkedvetlenitésére.

Szentes város derék s nagy lelkü közönségére e kérdésben való hivatkozást mindig szivesen üdvözlöm, nem törődve azzal, hogy velünk, nélkülünk, vagy épen ellenünk tesz-e valamit, mert Jász-Nagykun-Szolnok megye és Szentes város érdekei azonosak lévén, meg vagyok győződve, hogy a czélhoz vezető leghelyesebb utat választja.

Végül szabad legyen az ez ügyben befolyt s igy teljesen tájékozott Dr. Szivak Imre urnak, a magyar vasut bank volt jogtanácsosának a szóban forgó czikk alkalmából hozzám intézett levelét eredetben mellékelni.

Sipos Orbán m. k."

Dr. Szivák Imre ur a vasuti bank volt jogtanácsosa idézett levélben a szajol-szentes-hódmezővásárhelyi vasutügyre vonatkozólag ugyan azt mondja el — mi Sipos Orbán ur a vasuti végrehajtó bizottsag elnöke által fennebb előadatott; mindazonáltal a levél záradékát közöljük, hogy az abban kifejezett nyilatkozatot is napfényre hozzuk: „Engedje meg arra kérnem, hogy az oly magasztos czélban emelkedjék az ily kicsinyes támadások fölé, tartsa meg az ügy iránti érdeklődését, mely nélkül változhatlan meggyőződésünk szerint a közös ohajtott siker el nem érhető. Fogadja legmélyebb tiszteletem nyilvánitása mellett stb. készségese Dr. Szivák Imre m. k."

A napról.

VI.

A teljes napfogyatkozások alkalmával észlelt tünemények ről. A nap koronája. A protuberanciák.

A napfogyatkozásokat régebben bizonyos titokszerü félelemmel nézték; a tudomány szempontjából azonban kiderült, hogy ezek nagyon is örvendetes események, mert sok ösmeretet nyujtanak a nap légköréről, s az abban uszkáló gázfellegekről. Mikor ugyanis a hold a nap fényes testét eltakarja elölünk, ugy, hogy a napból egyetlen fénysugár sem juthat el hozzánk, a nap atmoszférája s az abban uszkáló gázfellegek az ott végbemenő nagy gázkitörések, s sok más érdekes tünemény tárul föl előttünk, s ily alkalommal sok fontos tünemenyt ösmernek meg a csillagászok, melyeket fényes nappal nem láthatni soha.

A napfogyatkozásokat már a régi irók bizonyos lelkesültséggel irják le, s lényegét is igen régen tudták. Igy már Thales, a 7 görög bölcs egyike, ki tudta számitani a napfogyatkozások évét és napját; Hypparchus pedig, a Kr. e. II. évszázadban élt nagy görög csillagász, már a bekövetkezés perczeit is előre megmondotta, s 600 évre előre kiszámitotta a napfogyatkozásokat. — Azt azonban, hogy a fogyatkozásoknak mily nagy tudományos értékük van, csak századunk közepén tudták meg, s azota egyetlen europai nemzet csillagászai sem hanyagolják el e tünemények megfigyelését; sőt az egyes nemzetek költséges expedicziókat inditanak utnak a föld különböző tájaira, mindannyiszor, valahányszor a teljes napfogyatkozások ideje közeledik. S ez expedicziók, melyeket jobbára a francziák, angolok. olaszok, németek, oroszok, amerikaiak, braziliaik és spanyolok küldöttek ki a föld különböző vidékeire, a messzelátók, s szinképelemző és fotográfoló készülékek segélyével igen sok érdekes dolgot észleltek és irtak már le ily alkalommal.

Valóban varázsszerü a napfogyatkozás. A sötét holdkorong a nap elé kerül, s oly hirtelen megfoszt bennünket annak világától, hogy az emberek azt hiszik, hogy a nap fénye valósággal kialudni készül.

A természet sötét, komor, fenyegető alakot ölt; minden tárgy szine megváltozik, a növényzet szép zöld szine piszkos szürkévé valik, mintha éves por lepné a növényeket; a nap körül ólomszürke az ég, mig a látási határon zöldes sárga. Az emberek arcza halálsápadt, — a hőmérséklet rohamosan alászáll s azt hiszi az ember, hogy a természet életereje kialudni készül. Mély csend ül a tájon, a madarak, tarka pillangók elhuzódnak, félelem és aggódás száll meg mindent, mintha csak valami nagy szerencsétlenség bekövetkezését várnák, s a nép a világ pusztulását emlegeti.

Miért van mindez? — Igen egyszerü az oka; — mi földi halandók ugyanis nem szeretjük, ha valami bennünket rendes állapotunkban megzavar, s mi a napot fényesnek, ragyogónak szeretjük látni, s ehez már anynyira hozzá vagyunk szokva, hogy mindjárt baljóslatu dolgot magyarázunk ki a holdnak ezen, velünk szemben elkövetett udvariatlanságából.

A mily hirtelen eltünt a fogyatkozás teljességének kezdetén az utolsó napsugár, ép oly hirtelen villan meg a pompás látvány végén ismét a nap első sugára, s mint a villám fénye, oly hirtelen árasztja el a mindenséget. A természet vidám, derült arczu lesz ismét, a madarak megint szárnyaikra kelnek, s az ember, kit jóformán földhöz szegez e nagyszerü tünemény, elgondolkozik a természet isteni nagyságán, s azután ujra bele fog munkájába.

Reánk közönséges emberekre ily benyomása van a napfogyatkozásoknak; a csillagászok azonban ezen dolgokon kivül még másokat is látnak. A mint ugyanis a nap testét a hold tökéletesen elfödi, s csupán ennek tökéletesen sötét korongja látszik az ólomszürke égen, e sötét korong körül egy fényesen világitó, ezüst fehér sugárkoszoru látszik, melynek vastagsága 3—5 elsőpercz közt váltakozik, tehát 10—18.000 mfd. széles. Ezt a „nap koronájá"nak nevezik. A korona belső karimáján sok helyütt nagy, vörös lángnyelvek látszanak, melyek magassága gyakran 2—3 elsőpercz, tehát 7—10.000 mfd. Ezek az ugynevezett „protuberáncziák."

A koronáról először azt hitték, hogy az a hold légköre; most azonban már konstatálva van, hogy a naphoz tartozik, mert a mint a hold elhalad a nap előtt, a korona nem megy vele, hanem konczentrikus marad a nappal. — Belülről kifelé haladva a koronában 3 réteget különböztetnek meg, a belső a legfényesebb, s ugy látszik direkt összeköttetésben van a nap fotoszférájával (izzó cseppfolyós részével), s ebben vannak a protuberáncziák. Az ehez csatlakozó réteg szine ezüst fehér, vagy még jobban gyöngykagyló fényhez hasonlit; ezen kivül van aztan a harmadik réteg, mely a leghalovánnyabb, s a mely kivülről a napkorona határát képezi.

A koronából olykor egyes, messze kinyuló fénypamatok (aigrettes, beams) ágaznak ki; más helyeken pedig annak fénye meg van szakitva, s ott hézagok látszanak benne, melyeket az angolok Rifts-nek neveznek. A korona és a hézagok alakja minden napfogyatkozásnál más és más; sőt egy és ugyanazon fogyatkozásnál is változik; a fogyatkczásoknak lefotografolt képei azonban annyit határozottan bizonyitanak, hogy a korona a nap sarkainak irányában legvékonyabb, s a nap egyenlitő két végén jóval vastagabb; továbbá, hogy a korona különösen élénk és vastag ott, hol a protuberáncziák vannak.

Meg kell itt jegyeznem, hogy ilyenkor igen bajosak a csillagászati észlelések. A teljes fogyatkozás ideje oly rövid, hogy egy csillagász, még ha a leggyorsabban munkálkodik is, nem végezheti az észlelés valamennyi nemét; sőt az észlelés egyetlen neme is (p. a messzelátón való nézés, rajzolás, fényképezés v. a szinképelemzés) annyira igénybe veszi, hogy alig képes megfelelni feladatának, s az észlelés minden nemét más és más csillagász végezi, sőt annak egy nemét is fölváltva, több. Innen van, hogy az adatokon aztán oly bajos eligazodni az összegezésnél. Innen van, hogy egy és ugyanazon fogyatkozásnál is minden csillagász, az egyéni benyomás szerint más — és másként rajzolja le a nap koronáját. Legczélszerübben alkalmazható e tünemény megészlelésére a fotográfolás és a szinkép elemzés.

A fotográfolt képek adatait már láttuk; nézzük most a szinkép elemző készülék adatait. — Tudjuk, hogy a nap spectruma szines alapu, sötét, Frauenhofferféle vonalokkal, s tudjuk ennek a magyarázatát is, hogy a szines alap a nap izzó cseppfolyós központi testétől származik, a sötét vonalok pedig elnyeletési helyek, s tudjuk azon elemeket is, melyeknek e vonalok a napon, gáz állapotban való jelenlétére utalnak. — Mihelyt azonban a hold a nap elé jön, nevezetes változás megy végbe a szinkép elemző készülék látási terén. Minél többet takar ugyanis el a hold a nap központi izzó cseppfolyós testéből, annál halovánnyabb lesz a szines alap, a szivárvány szinei egészen elhomályosodnak, s abban a pillanatban, midőn a hold egészen elfödi a nap fotoszféráját, egészen eltünik az, s a Frauenhoffer-féle sötét vonalok helyén azonnal szines, fényes csikok állanak elő, még pedig sötét alapon. A dolog magyarázata könnyü; — a nap cseppfolyós része ekkor nem világit nekünk s igy tünik el a szines alap; másrészt pedig az a tünemény, hogy a sötét csikok helyett fényes csikok keletkeznek ugyanazon helyeken, azt mutatja, hogy a gázok, melyek a napot körülveszik, ekkor nem absorbealhatják a nap cseppfolyós részének szinképéből azon sugarakat, melyeket közönségesen magasabb hőfok mellett ki szoktak magukból bocsátani, mert hisz a nap cseppfolyós része ekkor nem látszik; hanem ugy világitanak, mint az izzó gázok, azaz szines csikokat tüntetnek föl a spektroskop mezején. A szinkép e megfordulása is meglepően bizonyit a készülék adatainak igazsága mellett.

A korona tehát izzó gázokból áll, s hihetőleg nem egyéb, mint a nap légköre, mely fogyatkozások alkalmával, midőn a nap legfényesebb része el van takarva előlünk, élénk világitásban áll elénk. A hézagok, melyek benne mutatkoznak, hihetőleg a korona azon részei, melyek alatt napfoltok vannak, a melyeket tehát a nap fotoszférája nem világit meg, a fénynyalábok pedig nem egyebek, mint a légkör azon részei, melyek oly helyek fölött vannak, hol erős napfáklyák és protuberáncziák égnek.

A teljes napfogyatkozás tartama alatt a korona legfényesebb belső részében nagy lángnyelvek látszanak, melyeket protuberáncziáknak (protuberances, proeminences, red flames = vörös lángok) neveznek. Ezek az 1861-iki teljes napfogyatkozás alkalmával oly nagyok valának, hogy Spanyolországban szabad szemmel is láthatók voltak, s a nép bámulva kiabálta, hogy „el sole tiene fuego." (Tüz van a napon.)

A protuberáncziák alakjai igen különbözők; némelyek hasonlitanak a vulkánok töbőréből felszálló füstoszlopokhoz, vagy a felhökhöz, melyeket fönt a magas régiókban heves széláram kap meg. Olykor a nap korongja csaknem egészen körül van véve protuberáncziákkal, s a korona legalsóbb rétegében, ugy látszik, van a napon egy sajátságos rózsaszinü s igen intenziven világító anyag, melyet chromoszférának neveznek, mely olykor-olykor a napkorong kerületének fele hosszában is látszik, s ebből emelkednek föl a protuberáncziák a magasba. A chromoszféra tetején szünet nélkül tömérdek, kicsinynek látszó tüzes sugár és gázláng futkos, s ugy néz az ki, mint égő mező, vagy valamely lángban álló vetés, midőn tetején a szél ide s tova futkos. A lángok alakja folyton változik, s azon körülmény, hogy e tüneményt 20.000.000 mfdről észre veszik, azt mutatja, hogy e mozgások és alakváltozások igen nagyok. Gyakran észlelték, hogy a chromoszféra heves mozgásba jövén, belőle 2—3 elsőpercz magasságu, lángok és tüzsugarak törtek föl a felsőbb régiókba; némely lángok tehát 7—10.000 mfd. magasba csapnak fel, ugy, hogy területük oly nagy, hogy földünk többszörösen elférne bennök, s iszonyu hőfokuk egy pár másodpercz alatt gőzzé változtatná az egész földet. Olykor egészen el is válnak a chromoszférától, s mint fellegek a levegőben, ugy lebegnek a fölött. A protuberáncziák szinképe egyes szines vonalokból áll, melyekből a vas, magnézium, de legnagyobb mértékben a köneny jelenlétét sikerült kimutatni. A protuberáncziák tehát roppant hőfoku izzó gázok, melyeket a nap belsejéből kitörő nagy explóziók iszonyu magasságba löknek föl. Ez explóziók hasonlók a föld vulkáni kitöréseihez; hanem nagyszerüség tekintetében azokat messze tulszárnyalják.

A napfáklyák, protuberáncziák, napfoltok és a korona fénypamatai közt csodálatos összefüggést vettek észre. A királyövben, hol a foltok előjönnek, sokkal élénkebbek és nagyobbak a protuberáncziák és a korona fénynyulványai. Az egyenlitő vidékén szintén nagyobbak, mint a sarkakon, hol foltokat és protuberáncziákat még soha nem észleltek. Ebből az következik, hogy az egyenlitői vidékeken a nap heve sokkal nagyobb és hevesebben is müködik, mint a sarki tájakon.

Dr. Somogyi Ignácz.

A testgyakorlat haszna és szükségessége.

III.

A testgyakorlatnak egyik főrészét az uszás képezi; miért is a testgyakorlatot két főrészre legyen szabad osztanom, u. m. testgyakorlatra szárazon s testgyakorlatra vizben. Jelenleg az utóbbiról akarok szólani.

Az emberre nézve aligha van szebb, hasznosabb és szükségesebb mulatság, mint az uszás. S örömmel lehet tapasztalni, hogy a testgyakorlat e neménél nem uralkodik annyi előitélet; mert először a höség s a testnek tiszta állapotban való tarthatása hatalmasabban int a vizbe való menetelre; másodszor pedig a mulatság vonzereje is nem csekély mértékbeu csalogatja az egyéneket.

De nem csak ezen oldalról kell az uszást szemlélnünk. Tekintsük 1. annak nagy befolyását a testi egészségre, 2. az élet föntartására annak szükségességét, 3. annak hatását a szellemi tehetségekre.

1. A test egészsége föntartásának alapját annak tisztántartása képezi. Minek azonban elengedőleg meg nem felel a naponkinti mosakodás; mert rendesen testünk azon részeit szoktuk naponkint mosni, melyek a szenny felfogásának leginkább ki vannak téve. Az egesz test megmosdása, vagy a kádfürdő, csak részben felel meg a czélnak; mert melegitett vagy hideg álló viz is zárt levegő mellett soha sem eszközölheti azt, mit szabad, tiszta levegőben a friss folyó fürdő.

Guts Muts, a hires uszó, fürdő szabályainak 2-ik száma alá a következőket helyezi: „Kerülj minden nem friss, álló vagy épen büzlö vizet; fürödjél a tenger, folyó, vagy tó tiszta vizében, ha az utóbbinak sok saját forrása s nagy be- s lefolyása van." Hogy mily nagy befolyása van a fürdésnek a testi egészségre, nem csak orvosaink egyhangu itélete, hanem a test érzése a fürdés után is eléggé bizonyitja. Ha a hidegnek első érzésénél az ember a fürdőt elhagyja és a megtörlés után az első ruhadarabot magára veszi, kellemes meleget érez, mely magát az egész testre kiterjeszti; s ezzel oly valami jó érzetet tapasztalunk, mi a test által a lélekkel gyorsan közöltetik, s mindkettőre nézve jó hatással bir.

A fürdés tehát a test egészségére nagy befolyással van. De mennyivel nagyobb lesz ezen befolyás az ember testére, ha a fürdés uszással kapcsoltatik össze. Fürdés által a test jobban megelevenedik, de uszás által ugyszólván ujjá születik; mivel ennek czélja nem csak puszta mosdás, hanem szabad mozgás, a kezeknek, lábaknak, egyáltalában az izmoknak erősitése. Uszás által a mellkas tágul s megszilárdul, a tüdő erősödik. E kettőnek ép állapotban való tartására nagy gondot kell fordítanunk.

Igy a testi egészség föntartására a mesterséges eszközök közt aligha lehet tartalmasabbat ajánlani, mint az uszást.

(Vége köv.)

Vasut-ügy.

A Tiszavidéki-vasutnak az állam általi átvétele, ugy látszik, nem minden tekintetben volt előnyére a forgalomnak, legalább arra enged következtetni az a csomó alkalmatlanság, melyet az ember a személy forgalomnál napról-napra tapasztalni kénytelen.

Nagyon kellemetlen dolog már maga az is, hogy a Budapestről a Tiszavidéki vasut állomásaira utazók Budapesten csak Czeglédig kaphatnak jegyet, s igy a jegyváltás kellemetlenségeit kétszer kénytelenek végig élvezni, a mi különösen Czegléden nem megvetendő dolog. Ha figyelembe vesszük, hogy a fentebb érintett körülménynél fogva a Czeglédről a Tiszavidéki vasutra induló vonatok összes utazóinak itt kell jegyet váltaniok; ha figyelembe vesszük, hogy csak egy jegypénztár van, hol a pénztárnok alapos lassusággal piszmog, ha megnézzük azt a tolongást, a mit a pénztárnál minden rendü és rangu publikum elkövet, bizonyára elmegy a kedvünk a vasuton utazástól.

Hogy aztán a dolog kellő befejezést nyerjen, meg kell még nézni, hogy a szolnoki állomáson az utimálhákkal mi történik. A kocsiból kipakkolt utimálhákat, noha minden darabra jut egy ember a sürgölődő személyzetből, félóra hosszáig sem tudják számra, s az illető raktáros ur, — a ki ugylátszik nem ellensége a szeszes fluidumoknak, sehogy se tudja kitalalni az utimálhák számát, az utas pedig ott várakozhat óra számra, mig nagy „dévánkozás", káromkodás és küzdelem utan valahára megkapja a magáét.

Mi csak azt szeretnők tudni, hogy van-e az államvasutnak a szolnoki állomáson oly közege, a ki az esti vonatok megérkezésénél a rendre és pontosságra felügyel?!

Egy utazó.

IPAR, KERESKEDELEM és KÖZGAZDÁSZAT.

— *A „Szolnoki kölcsönös segélyző szövetkezet"* havi forgalmi kimutatása 1881. augusztus hóra. Tartozik: Pénzkészlet julius hóról 195 frt. 16 kr.; törzsbetétekből 825 frt. 60 kr.; kölcsönből visszafizetés 152 frt.; előlegből visszafizetés 39 frt.; kamatból 60 frt. 37 kr.; késedelmi dijból 16 frt. 25 kr.; beiratási dijból 19 frt. 50 kr.; átiratási dijból 80 kr.; tiszavidéki hitelint. 100 frt. Összesen: 1408 frt. 68 kr. — Követel: kölcsönökre 900 frt.; törzsbetét számla visszafizetett betétért 100 frt. 97 kr.; folyó költségre 5 frt.; tiszavidéki hitelint. befiz. 400 frt.; pénz maradvány 1881. szeptember hóra 2 frt. 71 kr. Szolnok, 1881. szeptember hó 3-án. Adler Vilmos könyvelő.

— *A Kecskemét-vidéki gazdasági-egylet*, Kecskeméten 1881. évi szeptember 25., 26., 27-én gazdasági termény-, gyümölcs-, bor-, szeszes italok-, kerti vetemények, gyümölcsészeti, gazdasszonyi készitmények, szőllőszet, kertészet és borászati eszközök kiállitását tartja. Ebből folyólag városunk polgármestere felhivja városunk és vidékének közönségét, hogy ezen kiállitáson, minél tömegesebben résztvenni sziveskedjenek. Bővebb felvilágositást nyujt Szolnokon a jegyzői hivatal.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI ÜGYEK.

— *A közös kadügyminiszterium* a bécsi cs. kir. 1-ső számu helyőrségi kórházban, 1881. évi november hó 1-től, 1882. évi április 30-ig terjedő katona orvosi tanfolyamra pályázatot hirdet. A folyamodni akarók Szolnokon, a jegyzői hivatalban bővebb felvilágositást nyernek.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

— *Megyénk közönsége*, a jász-nagykun-szolnok megyei község jegyzői nyugdij intézet ügykezelési szabályzatát 5643. kgy. 1881. sz. a. megalkotta. Ezt azzal hirdetim ki a helybeli polgármester, hogy ellene, 1881. évi szeptember hó 1-től 30-ig bárki fellebbezéssel élhet.

Vidéki levelezés.

Árokszállás, 1881. szept. 6.

Tek. szerkesztő ur!

Az izr. hitközség még mult évben elhatározta, hogy egy, a mai kor követelményeinek megfelelő iskolaházat fog emelni. A terv valósult, mert ez év tavaszán letett alap, ma már mint diszes iskolaház fogadja falai közé tanuló gyermekeinket. Ezen uj épület ünnepélyes felszentelése augusztus 30-án ment végbe. A teremben városunk és megyénk előbbkelői gyültek össze. Bárdossy Gyula kir. tanfelügyelő ur, Major Endre ur által helyettesittette magát. Jelen volt az egész városi tisztikar a főjegyző vezetése alatt. A keresztény tanitóság és az egész város szine, java. Az ünnepély egy alkalmas magyar imával kezdődött, melyet Goldstein Jakab tanitó ur igen szépen adott elő. Utána a „Hymnus", majd Vinkler Lipót iskolaszéki elnök ur adta elő az iskola keletkezésének történetet. Ezen beszéd után egy alkalmi dal következett. Ezek után Goldstein Jakab tanitó ur lépett a szószékre, hogy alkalmi exposéját elmondja. Kitünő beszédét számtalanszor megtapsolták. Este, ősi szokás szerint, fényes banquett következett, hol a város szine, java volt jelen. Hogy ilyen alkalommal a „toaszt" nem marad el, magától értetődik. Vinkler L. a felséges királyi családra; Goldstein Jakab Bárdossy Gyula kir. tanfelügyelőre, Kocián városi jegyző Goldstein J. tanitóra emelték poharukat. Ezt táncz követte, mely hajnalig tartott.

Statisztika.

Birtokváltozás a szolnoki kir. járásbiróság területén, 1881. szept. 2-től szept. 9-ig.

Szolnok: Néhai Modla János és örökösei háza ifju Csabai Pál és nejére 420 frtért. — Bagossy Károly kisföldje Somogyi József ügyvédre 120 frtért. — A magyar-német erdő-ipar-társulat kisbirtokrésze özv. Bartus Jakabné részére vétel utján. — Balázs Ferke István és neje háza Király János és nejére 450 frtért. — Kovács Istvánné háza Szalai Béla és nejére 300 frtért. — Csallóközi háza Grámán Ferencz és nejére 140 frtért. — Sonkoly János szandai szőlője Borzi Sándor és nejére 180 frtért. — Páli György szérüskertje Rigó Pál és nejére 160 frtért. K. Bozsó András örökösei háza Sárkány Andrásnéra vétel utján. — Kanyó Józsefné kisföldje Szabó Ferenczné Okum Rozaliára 130 frtért. — Özv. Király Ferenczné háza és földje örököseire. — Balázs Gergely szandai szőlője örököseire. — Preczer Regina V. Biró Jánosné birtokrészei örököseire. — Nagy Elek fél háza nejére örökösödés utján. — Balog Jánosné szül. Jován Erzsébet ház és zsellér földje örököseire. — Fancsali (Sutus) Jánosné ház része örököseire. — Vigh István fél háza Vig Pálra örökösödés utján. — Szaszkó Mária ház és föld illetősége Szaszkó Mihály és Szaszkó Gábor testvéreire öröklés utján. — T.-Szt.-Miklós: Elekes Ferenczné és Kulcsár Józsené birtokrésze örököseire. — T.-Földvár: Tábori Juliánna háza Gonda Andrásné és gyermekeire. — E. Molnár Gábor szérüskertje, Tábori Zsuzsánna és E. Molnár Helenére 300 frtért. — T.-Várkony: Böszörményi Jolán és testvérei szőlőrésze Ritz Gergely, ifju Ritz János és Ritz Mihályra vétel utján. — Puszta-Jenő: Czibulyka János és neje szőlője Vatai Péter, Sándor és Máriára örökösödés utján. — Cseh Pomázi Terézia birtokjutaléka Szarnák Péternére 573 frt 75 krért. — Terjéki Vasas István és Juliánna földje, Herédi Ábelra 300 frtért. — Terjéki V. Julianna nemesi birtokrésze Terjéki Vasas Istvánra 200 frtért. — Puszta-Karán: B. Tóth János és neje Tóth Éva nagykörösi lakosok földbirtoka Csomor István és Józsefre 3000 frtért.

— *A szolnoki kir. járásbiróság* polgári igtató hivatalába érkezett a lefolyt aug. hóban: 558, fenyitőbe: 180, telekkönyvibe: 301, bagatellebe: 39 ügydarab. — Jász-Nagykun-Szolnokmegye közigazgatási igtatójába érkezett aug. hóban 2102, közigazgatási bizottságiba: 137, árvaszékibe: 793 drb.

— *Kimutatás.* A szolnoki rom. kath. egyházban 1881. évi jun. jul. és aug. havában történt születési, halálozási és házassági esetekről. Született összesen 143 fiu és 128 nő. törvényes 132 fiu, 120 nő, törvénytelen 11 fiu, 8 nő, halva 8 fiu, 4 nő, kettős 7. Meghalt 80 fiu, 83 nő Általánosan született 371, meghalt 163, házasság köttetett 33, vegyes 1, összesen 34. Szolnok 1881. augusztus hó 1. Kudelka Gellért, plebános helyettes.

Helyi hirek.

— *Az e hó 25-iki mulatságról.* A bálrendező bizottság bálanyául Sipos Orbánné ő nagyságát kérte föl, ki azt elvállalván, egygyel több okunk van hinni, miszerint a rendezendő bál előnyei ez által minden tekintetben hatványoztatnak. A bál termeül pedig a megyeház nagytermét nyerte meg a bizottság, alispán ur szivességéből, ki melegen pártolja fiatalságunknak e bálra vonatkozó intézkedéseit.

— *A bálrendező bizottság* gondoskodása tárgyául tüzte ki, miszerint szept. 25-én a vidéki fiatalság Szolnokon elszállásoltassék. Nem lehet tehát e tekintetben sem kifogása a vidéki fiatalságnak. — A meghivók már szétküldettek, azért ha valaki, a ki igényt tart meghivóra, s nem kapott volna, sziveskedjék egész bizalommal a bálrendezőséghez fordulni, ki is azonnal kiszolgálja a hiányzó meghivót.

— *Sipos Orbán, alispán ur,* a „Szentesi Lap" f. é. 35. számában ellene közölt támadó czikkből folyólag az alábbi levelet intézte szerkesztőségünkhöz, melynek alapján mi Sipos Orbán ur czikkének az audiatur et altera pars elvnél fogva, lapunkban helyt adunk s azt mai számunkban közöljük is. — Tisztelt szerkesztő ur! A „Szentesi-Lap" folyó évi 35-ik számában támadást intézett ellenem, mint a szajol-hódmezővásárhelyi vasuti érdekeltség végrehajtó-bizottságának elnöke ellen, — mely támadásból Jász-Nagykun-Szolnokmegye alispánjának is jutott, — hogy mulasztásaimnak, büneim sokaságának s a jó isten tudja még miféle gyarlóságnimnak tulajdonitható, mizzerint a vasut ezideig létre nem jött! Daczára a mulatságos vádaknak, siettem a tévedéseket s ferditéseket helyre igazitani. Az érintett czikkre válaszomat ugyanazon laphoz augusztus 30-án beküldöttem. A „Szentesi-Lap" szeptember 4-én megjelent, de az én válaszomról egy árva szóval sem tesz említést, nemhogy a közönség felvilágositására szánt válaszomat egész terjedelmében közölte volna, ami pedig szerény nézetem szerint lovagias kötelességében áll vala, ha a támadásnak helyt adott. — Minthogy e szerint nem vagyok biztos, hogy válaszomat egyátalában közli-e? felkérem t. szerkesztő urat, miután a kérdéses vasutügy megyénk egy nagy részét is érdekli, hogy megyei lapunkban, t. szerkesztő ur által vezetett „Jász-Nagykun-Szolnok"-ban, ide-csatolt válaszomat egész terjedelmében közölni sziveskedjék. — Közönyös volna előttem a támadás, ha az csak személyemnek kivánna ártani, de ugy vagyok meggyőződve, hogy a különben is oly sok akadályilyal küzdő kérdés szándékos visszavonások készitése által megoldáshoz sohasem fog jutni. Ezért nem követem válaszomban a támadó czikk modorát, ezért kéri a közlést t. szerkesztő ur őszinte tisztelője: Sipos Orbán. Szolnok, 1881. szept. 6.

— *Hegedüs Béla* főkapitány ur Lugosról, hol mint szabadságolt állományu honvédtiszt, hadgyakorlaton volt 4 hétig, e hó 6-án körünkbe és szeretett családja körébe szerencsésen megérkezett.

— *Programm.* A „Jász-Nagykun-Szolnok megyei közs. tanitótestület" elaggott és beteg tanitók, ezek özvegyeinek és árváinak segélyezésére szolgáló pénztárának javára a szolnoki járás tanitóköre által 1881. évi szept. hó 12-én a megyeszékház nagytermében rendezendő hangverseny műsorozata: 1. „Boldog éj," párdal, phisharmonium kiséret mellett éneklik: Szontágh Jakab és Medgyesy Géza urak. 2. „A vándor madár." Költemény Ábrányi Emiltől, szavalja Skoberda Vilma kisasszony. 3. „Berceuse" op. 57. Chopin Fridriktől, zongorán előadja: Kapusy Karolina kisasszony. 4. „II-ik ábránd magyar dalok felett" zongora kiséret mellett hegedün előadja: Chiovini Lajos ur. 5. „Modern házasságok." Historiák vad népek életéből. Irta s felolvassa; Dr. Somogyi Ignácz ur. 6. „Magyar rohaminduló" Liszt Ferenctől. Zongorán előadja: Kapusy Karolina k. a. 7. „Fohász," férfi négyes Huber Károlytól. Harmonium kisérlet mellett előadják: többen. — A hangversenyt táncz követi. Kezdete pontban 7½ órakor. — Helyárak személyenkint: Ülőhely 1 frt; állóhely 60 kr. — Jegyek kaphatók: Medgyesy testvérek, Barhó F. és fia és Szüsz Lipót üzletében és este a pénztárnál.

— *Több idővel ezelőtt* értekezlet tartatott Szolnokon a városi illetve a megyei magyar színészet pártolása s biztositása czéljából. Az értekezlet az akkor működő szintársulat érdekében hozott intézkedései mellett egy színügyi egylet létesitését is szükségesnek mondotta ki s az alapszabályok elkészitésére bizottságot választott. Az alapszabálytervezet elkészittetvén, azt Sipos Orbán alispán ur, mint a kiküldött bizottság elnöke, beküldé szerkesztőségünkhöz, melyet áttekintvén, ugy látszik, hogy igen tüzetes pontossággal szerkesztetett s a czélnak — kevés módositással — meg fog felelni.

— *Pettenkoffen*, világhirü festészünk, pár hét óta városunkban időz, Müller Adolf itteni festész barátjánál, s naponként, de legkivált hetivásárok alkalmával, a piaczon, egyes piaczi jelenetek lefestésével foglalkozik.

— *A szolnoki járás tanitóköre* által e hó 12-én rendezendő táncestélylyel egybekötött hangverseny műsorozatát tegnap osztották szét városunk lakosai között. A műsor igen kitünő darabok összeállitásából áll és arra enged következtetni, hogy a hangverseny igen kellemes estét szerez városunk lakosságának, mely, mint értesülünk — tömegesen fog a hangversenyen megjelenni.

— *Hymen.* Weinberger Mór nagyabonyi lakos, Wachs Márton helybeli lakos leányát, Janka kisasszonyt hó 3-án eljegyezte.

— *„Jászberény és Vidéke"* legutóbbi számában lapunkból czitálván, azt „Jászkun-Szolnok"-nak nevezi. Tudatjuk vele ezennel, hogy ily czimü lap az országban nem létezik, a mienk pedig „Jász-Nagykun-Szolnok."

— *Beküldetett.* Tekintetes szerkesztő ur! Van szerencsém tudomására hozni, hogy becses lapjában 36—245 sz. a „Helyi hirek" rovatában hozott hir, mintha én a folyó hó 25-ikén tartandó táncmulatságra ellenőrré választattam volna, tévesen van közzé téve; — mivel tehát az emlitett tisztséget magam részéről el nem fogadtam, ezennel tiszteletteljesen felkérem tekintetes szerkesztő urat, miszerint a legközelebbi számban, a „Helyi hirek" rovatában helyreigazitás végett közzé tenni méltóztatnék. Kiváló tisztelettel Szolnok, 1881. szept. 9. Schmidt Pál. (Mia czáfolt hirt t. Wittkovszky Lajos ur előadása után közöltük. Szerk.)

— *Tárcza rovatunk* hely szüke miatt ezuttal kimaradt. Jövő számunk kárpótlást nyujtand e miatt eléggé t. közönségünknek.

Megyei hir.

— *Gyászhirek.* Koór János orvos-sebész, a jászberényi népbank egykori igazgatója, életének 78-ik s házasságának 50-ik évében e hó 3-án Jászberényben elhunyt. — Ugyan innen veszszük a hirt, hogy id. Tarnay Károly, ki ama népbanknak megmentője és ujjá teremtője volt, e hó 5-én életének 76-ik évében meghalt. Csudálatos dolog: oly gyorsan követték a halálba egymást, nem hiába, hogy jó szomszédok voltak! Béke poraikra! — Poynár Dénes karczagi kir. ügyész ur ipja Szilágyi Lajos meghalt Nagyváradon. A boldogult Szilágyi Dezső képviselőnek édes atyja volt s 78 évet ért.

— *A megye közönsége*, a phylloxera rovar elleni hathatósabb védekezés végett, a törvényhatóság első tisztviselőjének elnöklete alatt egy állandó megyei phylloxera bizottságot küldött ki, ezenfelül a megye területét járásokra osztotta fel, és a Szolnok városi járásba Medgyesy Péter szolnoki lakos szőllőtulajdonos urat választotta meg biztosnak. A phylloxera rovar elleni óvintézkedések teljesitésével pedig a tanács saját részéről Molnár Alajos tanácsos, szőllőtulajdonos urat bizta meg. Ugy a járási biztosnak, mint a tanács megbizottjának különösen kötelességében áll a szőllöket több izben megtekinteni. Felhivom ennél fogva lakos társaimat, hogy fentnevezett urakat, midőn a szőllöket vizsgálják, kötelességeik teljesitésében ne gátolják, sőt működésüket segitsék elő, és utasitásaikat saját érdekükben fogadják el és teljesitsék. Végül kihirdetem még, miszerint a szőllőtőnek és vesszőnek — minden alakban — egyik községből a másik községbe való átvitele továbbra is szigoruan tiltva van. id. Scheftsik.

— *A hivatalos lapból.* A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Fesztóry Lajos jászberényi főgymnasiumi tanárt, a nagyszebeni állami főgymnasiumhoz rendes tanárrá nevezte ki. — A debreczeni ügyvédi kamara részéről közhirré tétetik, hogy Puxbaum Károly, volt karczagi ügyvéd elhalálozása következtében az ügyvédok lajstromából kitöröltetett s irodája részére Bedő Lajos karczagi ügyvéd neveztetett ki gondnokul. — Stern Bernát mezőturi lakos saját, valamint kiskoru gyermekei vezetéknevének „Csillag"-ra kért átváltoztatását a m. kir. belügyministerium megengedte. — Hirsch Gyula jászberényi lakos vezetéknevét „Havas"-ra változtatta.

— *Jászkisérről* Küry Albert ur tudosit bennünket, hogy az elhunyt Szilágyi halálával megürült református lelkészi állomásra ottani segédlelkész Bárczay Gyula urat választotta meg a hitközség nagy lelkesedéssel.

— *Kunszentmártonból* tudatja velünk levelezőnk, hogy a napokban váltott jegyet Talányi Ottó szigorló orvos, a szép és kellemdús Bozóky Ilonka kisasszonynyal, néhai Bozóky Sándor jászkunkerületi nádori táblabiró leányával. Áldást kivánunk frigyükre!

Szerkesztői üzenet.

— Szontágh Jakab urnak. Hogy ön zsidóvallásu, igaz; de hát kinek van oka szégyenelni vallását? és aki ezt szemére veti önnek vagy másnak, az a legvastagabb szegénységi bizonyitványt állitja ki önmagáról. És a „Nagykunság“ f. é. 35. számában hozott önnek szóló üzenetével, nem látszik tudni, hogy a zsidók az 1867/₆. évi 17. t. cs. 1. és 2. §-a értelmében az ország keresztény lakosaival polgári és politikai jogaik gyakorlására néve mindenben egyenlők, vagyis minden zsidó: polgártársunk. — Amit pedig az ön czikkeiről mond, hogy ő papir kosárba tette, elégtételül szolgál önnek a müvelt közönség eddigi elismerése s a „Nagykunság“-tól ez év jan. 9-én kelt levél, melyben önt égig magasztalja. Hogy tehát valaki képes ellenmondásba jönni önmagával, az mindig az illető szellemi képességét bizonyitja, — tehát az ügy ily állásában ama szerkesztői üzenet, mely érvek hiányában keletkezhetett, komoly figyelembe még az ön részéről sem jöhet s a fogadatlan prókátor szerepét ép a „N. K.“ játsza.

Szolnoki piaczi árak.

Buza legjobb 100 kiló 12.30, közép 11.30, silány 11.—. Kétszeres legjobb 10.—, közép 9.80, silány 9.50. — Rozs legjobb 9.—, közép 8.50, silány 8.—. — Árpa legjobb 6.50, közép 6.—, silány 5.—. — Zab legjobb 6.75, közép 6.50, silány 6.—. — Köles 7.—. Kukoricza 6.80. — Burgonya kilója 4.—. — Szinliszt 100 kiló 22.—. — Zsemle liszt 21.—. — Kenyér 100 kiló 10.—. — Dercze 100 kiló 4.80. — Széna 4.50. — Borsó 100 kiló 16.—. — Lencse 100 kiló 14.—. — Bab 12.—. — Köles kása 10.—. Hajdina —.—. — Buzadara 100 kiló 24.—. — Árpa kása 100 kiló 14.—. — Bor új 1 hectoliter 24 kr., ó bor 30. — Ser 1 hectoliter 22. — Pálinka 1 liter 36. — Bükkfa öle 14.—. — Cserfa 12.— — Tölgy 10.—. — Fenyő köbméter 6.—. — Gyertya öntött, kilója 70 kr. — Közönséges gyertya 60 kr. — Szappan 38 kr. — Marhahus 52 kr. — Juhús 48 kr. — Sertés hus 52 kr. — Szalonna 70 kr. — Disznó-zsir 80 kr. — Marha-zsir 40 kr. — Repcze-olaj 40 kr. — Len-olaj 46 kr. Napszám: férfi, ellátással 50 kr., ellátás nélkül 70 kr. — Nő, ellátással 30 kr., ellátás nélkül 40 kr. — Gyermek, el látással 20 kr., ellátás nélkül 30 kr.

Vasuti menetrend.

Indulás Szolnokból

Budapestre (Czegléd felé):

4 óra 54 p. éjjel gyorsvonat.
4 óra 23 p. d. u. személyvonat.
3 óra 27 p. hajn. vegyesvonat.
7 óra 09 p. este tehervonat.

Hatvan felé:

5 óra 8 perez éjjel. 5 óra 7 perez d. u.

Arad-Temesvár felé:

10 óra 57 p. d. e., 10 óra 49 p. éjjel.

Püspökladány-Debreczen felé:

11 óra 10 p. d. e., 10 óra 21 p. éjjel, — 12 óra 18 p. éjjel (gyv.)

Érkezés Szolnokba:

Budapest-Czegléd felől:

10 óra 05 perez d. e., 10 óra 15 p. éjjel, 12 óra 13 p. éjjel (gyorsv.

Hatvan felől: 10 óra 38 p. d. e. 11 óra 48 p. éjjel.

Arad-Temesvár felől: 4 ó. 45 d. u. 3 ó. 47 p. hajn.

Püspökladány-Debreczen felől: 4 ó. 23. p. d. u. 4 óra 54 p. hajn.

Felelős szerkesztő: Pásztor Ferencz.

HIRDETMÉNYEK.

Hirdetmény.

Kunszentmárton város piaczterének legelőnyösebb helyén fekvő épületben **négy boltheliyiség** és azokhoz tartozó **két lakosztály** jövő **1882. évi január 1-től bérbeadandó,** — értekezhetni **Szigeti Gyula** kunszentmártoni ügyvéd tulajdonossal.“

3—1

Hirdetmény.

T.-Abád-Szalók közbirtokosság tulajdonát képező T.-Abád-Szalók községében gyakorlandó bor-, sör-, pálinka-, révjárás-, halászat és továbbá a tiszaparti rakodási jog három egymásután következő évekre, vagyis ***1882. év január hó 1-től kezdve 1885. év december hó 31-ik napjáig*** Tisza-Szalók községközházánál folyó ***1881. év szeptember hó 20-ikán délelőtt 9 órakor*** nyilvános árverés utján haszónbérbe fog adatni.

Az árverési feltételek Bisicz Salamon birtokos urnál T.-Abádon megtekinthetők.

T.-Abád-Szalók, 1881. szeptember 7-én.

2—1

Az abád-szalóki közbirtokosság.

Az eredeti SINGER varrógépek

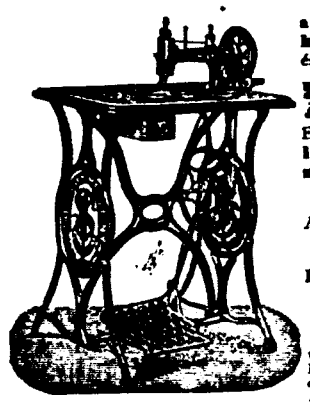

a legujabb és legczélszerübb szabad. készülékek és javitásokkal vannak ellátva és a világon a legjobb a legtartósabb

varrógépek.

Ezek minden **áremelés nélkül havi részletfizetésre** árusittatnak és **teljes kezesség** nyujtatik.

Használati utasitás ingyen.

Minden másnemü varrógépek becseréltetnek. Alkatrészek és javitások olcsón.

Miről ismerhető meg, hogy az árusitásra ajánlott

Singer varrógép

valódi-e, azaz hogy **eredeti gép** és hogy **The Singer Manufacturing Co., New-York (Amerika)** egyik gyárában készült, vagy hogy az Németország vagy Ausztriának többé vagy kevésbbé **rosz készitménye-e,** — mely utóbbiak gyenge minőségéről minden áron eladnak?

Minden szakember az első pillanatra felismeri a **kitünő** külföldi anyagról, és **felülmulhatlan pontossággal** a **gondosan** összeállitott **alkatrészekről,** hogy eredeti **SINGER varrógép** vagy utánzott gép áll-e előtte, és a szakismerettel nem biró vevőnek különösen a következő külső jelekre kell figyelni, ha károsulni nem akar:

I. **Minden eredeti Singer varrógép** a mellette kereskedelmi jegyet hordja egyik oszlopán; az 1881 óta előrenisitott gépek ezen jegyet még a két oldalrészben is bevésve hordják.

II. **Minden eredeti Singer varrógép** karján a teljes czimet viseli: **THE SINGER MANUFACTURING Co.**

III. **Minden eredeti Singer varrógép** egy angol nyelvü okmánynyal (mely a gép eredetét bizonyitja) van ellátva. Ezen okmányban az **illető eredeti Singer-gép** száma kitüntetik, és a The Singer Manufacturing Co. elnökétől, valamint a nyugot- és közép-európai főügynökétől G. NEIDLINGER van aláirva.

G. Neidlinger Budapest, főut.

10—2

Alkalmazást keres.

Egy fiatal, 20 éves nőtlen ember, ki **katona mentes,** és aki a debreczeni magy. kir. földmives iskolát jó sikerrel elvégezte, és igen **jó bizonyitványokkal** bir, uradalomban vagy nagyobb gazdaságban **irnoki** vagy **gyakornoki** alkalmazást keres.

Bővebben értesit lapunk kiadóhivatala szóval vagy levélben.

3—2

Csak a HOFF JÁNOS-féle maláta kivonat

egészségi sör és **maláta csokoládénak** és az összpontositott **maláta kivonatnak** köszönhetem egészségem helyreálltát.

Saját szavai egy meggyógyultnak.

Miután ezen kitünő találmányu maláta kivonat, egészségi sör, ***anyámat a haláltól mentette meg,*** joggal léptem föl az itteni hatóság előtt, hogy e kitünő gyógyszert saját tapasztalaton nyugvó meggyőződésből a szenvedőknek ajánljam. — Egy parasztnak, ki máj-, gyomor- és tüdőbajban szenvedett s tőlem tanácsot kért, ajánlottam e kitünő maláta kivonatu sört, kért; hozassam meg számára, a mit én azonnal teszek és kérve Önt, sziveskedjék 26 üveg maláta kivonat egészségi sört és 10 csomó maláta czukorkát minél előbb küldeni.

St.-Georgen, (Ob.-Murau.) **Fliés József,** főtanitó.

HOFF JÁNOS urnak, cs. k. szállitónak, kir. bizományos, tulajdonosa a cs. k. koronás arany érdem keresztnek. Magas rendjelek lovagja. Föltalálója és egyedüli készitője a Hoff János-féle maláta kivonatnak. Udvari szállitója a legtöbb europai herczegeknek. Bécs, gyár: Grabenhof, Braunerstrasse. Nro. 2. Iroda és gyári raktár: I. Graben, Braunerstrasse Nro. 8.

Magas nyilatkozatok.

I. Vilmos, német császár: „Az ön szép maláta kivonata.“ Ferencz József osztrák császár és magyar király: „Szivesen kitüntetem Önt.“ A szász király: „Jótékony az anyakirálynőnek.“ A dán király: „Gyógyereje észleltetett.“ Mecklenburg Sverini nagyherczeg: „Elismerésem.“ — Orvosi nyilatkozatok: Titkos tanácsosok: Dr. Traubes, Dr. Gräfe stb. Berlinben, Dr. Granichstädten Bécsben, Dr. Jauchczy Sz.-Pétervárt, Dr. Pietra Santa Párizsban és még sok ezér orvos a Hoff-féle maláta készitményeket a legjobb diätikának ismerik el.

Óvás.

Csak ***valódi*** Hoff János-féle maláta készitmények követeltessenek, a melyek el vannak látva az osztrák magyar kereskedelmi miniszteriumnál bevezetett ***védjegygyel*** (A feltaláló képe.) Mások utánzatainak hiányzik a gyógyfüanyag és a helyes készitési mód a Hoff-féle maláta készitményeknek, s ezek az orvosok nyilatkozata szerint az egészségre rosz hatással lehetnek. (A valódi Hoff-János-féle mell-bonbonok kék papirban vannak 2 frton alul nem szállittatik.) **Főraktár:** Szolnokon: **Monszpart László** füszerüzlete. Jászberény: **Szilvássy Gyula László.** Mező-Túr: **Schreiber Sámson.** T.-Sz.-Miklós: **Kellner.**

12—1

Szolnokon, 1881 Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában.

V. évfolyam — 38—247. — Szolnok, 1881. szeptember 18-án.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél » . . 2 „ 50 kr.
Negyed » . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.
KÖZLÖNY
A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkint egyszer
vasárnap
s a vidéki példányok is ugyanakkor postára adatnak.
Szerkesztőség: Szolnok, buzapiacz, 1396. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közleményeken kivül az előfizetési pénzek s minden egyéb dijak is küldendők.
Ide küldendők a postai felszólamlások is (reclamatio.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek Szolnokon: a szerkesztőségnél, buzapiacz, 1396. sz. alatt s ugyanitt Pásztor Ferencz kör- és váló-ügyvéd irodájában; Makray László ur üzletében; minden fővárosi hirdetési irodában és bármely kir. postahivatalnál.
Kéziratok
csak ismert kezektől fogadtatnak el s azok vissza nem adatnak.

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer » — — — — — — 16 »
3-szor » — — — — — — 12 »

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
Nyilttéri közleményeknek minden centimeternyi magasságu, három hasábos szeletnyi tere 75 krjával számittatik s ugy a hirdetmények, mint a nyilttéri közlemények beküldött a kifizetésért feltétlen kötelezettség terheli.
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Török-Szt.-Miklós, 1881. szept. 13.

(—e—) Még mult 1879. évben, midőn a magas kincstár a tulajdonához tartozó összes ingatlan javaknak örökároni eladását határozta el, s erre vonatkozó hirdetményeit közrebocsájtotta, megpendült községünk lakosainál azon eszme, hogy az eladásra szintén kiirt, s e község határában fekvő mintegy 4500 (1200 □ öles) holdat tevő ugynevezett Bala-i birtokot megvásárolja, s minthogy a kérdésben forgó puszta talajánál fogva nagy részben legelőnek felel meg, a közönség a marhatenyésztés előmozditására vélt törekedni, midőn magát a vételre komolyan elhatározta.

Eme nemes czélu törekvésének mihamarábbi elérését tekintve, nem késett a kellő lépések megtételére és felhatalmazta a város elöljáróságát a kellő intézkedésekre, megbizván, hogy e birtoknak minden áron megvásárlását eszközölje.

A vétel iránti lépések az elöljáróság részéről meg is tétettek, azonban az előintézkedés határozott eredményéhez csak mult 1880. év augusztus hó vége táján juthatott, a midőn a birtoknak zárt ajánlat uljáni eladásáról lett a közönség értesitve; ekkor természetesen több oldalról történtek versenyzések, de a közönség czélt nem érhetett, miután az általa megajánlott 236,000 frt vételár nem felelt meg a más oldalról tett ajánlatnak.

Midőn ez a vevőknek tudomására jutott, s belátták, hogy az ellenük törő elemekkel szembe kell szállniok, az ügy élére kérték Kuncze Imre városi főjegyző urat, ki a közügyek előmozditását különben is szivén hordja, s ő a kellő lépések és intézkedések megtételére magát készségesen felajánlotta. Ez időtől kezdve nem kevés fáradságát és idejét kellett ezen ügynek áldoznia, mert a a versenyzők által a vételügylet megakadályozására minduntalan gördített akadályoknak ellentállni s azokat elháritni nem kis feladat volt; hosszas törekvésének s igyekezetének végre még is meg meglett a kedvező eredménye, miután a m. kir. pénzügyminiszteriumnak f. é. julius hó 23-án kelt intézménye értelmében kimondatott, hogy „az esetben, ha az egyik versenyző által felajánlott 250,000 frt vételárt a közönség is megadja — előnyben részesül és a szerződés vele köttetik meg.“

A közönség eme vételártól sem riadván vissza, azt felajánlotta s igy hosszas vajudás után f. hó 8-án az adásvételi szerződés, a miniszteri kiküldött jelenléttében, jogérvényesen megköttetett, sőt mint tudjuk, a megkötött szerződés a pénzügyminiszter ur részéről jóvá is hagyatott. Ezek után a vevő közönség Kuncze Imre főjegyző ur vezetése alatt egy 5 tagu küldöttséget jelölt ki, s küldött Budapestre, hogy a m. kir. pénzügyminiszter urnak iránt tanusitott kegyességét küldöttségileg megköszönjék.

Midőn ezen, megyénket is, de különösen Török-Szent-Miklóst érdeklő ügyre vonatkozó közleményünket befejeznők, a vevő közönség nevében Kuncze Imre főjegyző urnak hálás köszönetet szavazunk, kinek ez ügy iránti buzgó törekvése és fáradsága a közönség körében maradandó emlékü lesz; kivánatos, hogy a közügy terén Kuncze Imre ur évek hosszu során át ép ilyen sikerrel müködjék.

A napról.

VII.

A nap hőfoka.

Honnan van, hogy a nap fénye és heve észrevehetőleg nem csökken?

A nap hevét fokokban kifejezni fölötte nehéz; mert nem elég azt a hőmérőről leolvasni, s megsokszorozni a nap távolságának négyzetével, mivel nem tudjuk, hogy a hőmérő melyik fokát, a föld milyen helyét és mely időben használjuk mérési alap gyanánt. Voltak ugyan csillagászok, kik eredményhez jutottak, de a számitások igen eltérők egymástól; — közepes eredményük az, hogy a nap melege 5—6.000,000 C°. Annyi bizonyos, hogy óriás, mert különben a legnehezebb fémeket nem volna képes 10—15,000 mfd. magasságban állandóan gáz állapotban föntartani légkörében.

A nap hőfokát tehát igy direkt nem igen állapithatni meg; hanem meghatározhatni a napból kisugárzó hőmennyiséget indirekt módon ama hatásokból, melyeket az a földön előidéz. Pouillet szerint a napból kisugárzó meleg azon csekély része, melyet a nagy világtérben a föld felfog, egy mp. alatt 13.3 m. vastag vizet hevitene föl 1°-ra; az 1 m. alatt 1°-ra fölhevitett 13.3 m. vastag vizoszlop sulya 13 300 kgr. a nap hőhatályosságá pedig 1 mp. alatt 5.639.200 kgrméter, azaz a nap heve 1 mp. alatt ennyi sulyu vizet emelne föl 1 m. magasra. Ebből Pouillet kiszámitotta, hogy a nap egész felületéből 2,300,000,000 szor ennyi hő sugárzik ki, mert a föld annak csak ennyied részét fogja fel, s a napból 1 mp. alatt kiáradó hő 5.17 quadrillió hőegységgel egyenlő, vagyis 12,650,000,000 köbmfd. vizet 1 mp. alatt 1°C°-ra hevitene fel.

Ily tömérdek meleget veszitve a nap, kétségtelen, hogy annak fénye és hevében, ha azt valami nem pótolná, csökkenést vennék észre. A természet azonban gondoskodott erről is. Már maga azon tény is, hogy a nap a hülés következtében eredete óta folyton folyvást összébb és összébb huzódik, ha nem is élesztője és gyarapitója, de legalább fenntartója a nap hevének. Helmholtz ugyan azt állitja, hogy ily módon a nap heve gyarapszik, vagy legalább nagyobb szerepü munkákat végezhet. Mert az összehuzódás után kisebb lesz felülete, s a hő, mely az előtt nagyobb felületen, tehát jobban megoszolva végezte munkáját, ekkor kisebb felületen összpontosul, ép ugy mint kályha melege egy nagyobb és egy kisebb szobában. — A nap gömfelülete 6.416.500.000.000.000.000 négyszög méter; ha ez csak 100,000 négyszög méterrel kisebbedik meg, most a nap azon hősugarai is, melyek ez előtt a 100,000 négyszög m. területen müködtek, a megmaradt többi gömbfelületen munkálkodó hősugarakhoz csatlakoznak, s azokat müködésükben segitik, s azok munka eredményét növelik.

Vannak ezen kivül más forrásai is a nap hevének; még pedig olyanok, melyekre közönségesen nem is gondolnank. Már Newton foglalkozott azzal az eszmével, hogy az üstökösök közül némelyek talán a napba buk-

TÁRCZA.

Korona és kard.

— Történeti beszély. —

Irta: B. L.

Várkonyban, szép csillagos éjjelen, a vár ablakaiból szétsugárzó fényoszlopok jelenték, hogy a vár hatalmas ura fenn viraszt.

Valóban ugy volt.

A fényes termek egyikében — melynek kandallójában pattogó tüz ropogott, barátságos meleget terjesztve szét, — egy férfi ült.

Tiszta, jelentős arcz, méltósággal tekintetében, kisded körszakáll, sugár termet jellemzik alakját. De vonásai eléggé elárulják, hogy aggódik, s méltóságos tekintetében is volt valami, a mi azt sejteti, hogy nyugtalankodik.

Nehány percz mulva halk léptek zaja szakitá meg a csendet.

Félig már összevegyült férfi lépett be; vézna, meg, hajlott alak, de arczának vonásaiból ki lehetett venni hogy egykor szép volt, s tekintetében volt valami félelmes, a mi azt gyanittatá, hogy e meghajlott alak ki is tudna egyenesedni.

Tiszteletteljes távolságban állt meg, s megszólitásra várt.

— Hivattalak Orbán, — mondá a vár ura, egy pillantást vetve felé, — benned legtöbb bizodalmam van. Szólj, tanácsolj, mondd, mit tegyek!

S látva, hogy a kérdezett késik a válaszszal, izgatottan folytatá:

— Te nem tudod, miért nem adnám, ha a férget, mely szivemet rágja: e kételyt elüzhetném!

— Uram király, hatalmas Endre! — mondá amaz lassan, földig hajolva, — aggodalmad nem oknélküli. Én mindig mondtam, hogy ne hivd vissza udvarodba öcsédet: Bélát. Ő csak az ország kárára törekszik, a miről meggyőződhettél fiad koronázásakor is.

— Tudom — felelt a király, — hogy nem szerette a sokszor mondott szavakat: „légy ura a te véreidnek“, de lásd, ez bünül még sem róható fel egészen, — hisz ő már-már sajátjának tekinthette a koronát, midőn a fiam született.

— Uram, — szólt az udvaroncz iszonyu tekintettel, — hidd el nekem, épen ezért trónra törekszik. Lázadó, összeesküvő, örgyilkos . . .! kiáltá az udvaroncz lihegve, önfeledten indulatba törve ki, mely szintelen arczának némi pirt kölcsönzött.

— Királya ellen! Testvére ellen! — mondá a király méltósággal emelkedve fel, — ne mondd, ezt nem hihetem. Ereiben Árpád vére folyik, magyar ily ocsmánysága nem képes, s ha ugy lehetne is, mi az ő fegyvere a királyi jogar hatalmához, mit isten magas kegyelme adott kezembe! Sejtelmeid gyávaság szüleményei. Én megvetem e gyanut, mely beszennyezne, s mely nem illenék hozzám.

Szép volt a király igy, asztalánál felemelkedve, mint egy dicssugárzó homlokkal, melyet a méltóságos tüz, melylyel szólt, lehelt oda.

Jász Orbán szürke szemei, — melyekből a tüz már lelohadt, — tétováztak, mintha keresnék, hová lett azon aggály, melyről a király szólt, s mely még az imént valóban arczán ült.

S a tétovázó szemek megtalálták azt az aggályt, az asztal mellett heverő — gyermekjátékszer alakjában.

Jácz Orbán homlokán gondolat villant át.

— Azt mondod uram, — mondá közelebb lépve, hogy királya ellen, testvére ellen támadna fel? Nem ez ellen, — fiad, Salamon ellen . . .!

A király e szavakra ingadozó lépést tőn. Kissé beesett, beteges arcza még sápadtabb lett, s mellèből fojtott kiáltás hangzott.

— Igazad van, mondá, — e gyermek sorsa éjjeleim nyugalmát elrabolja. Ah! ha csak magamról lenne szó! De e kicsiny lény, e mosolygó arcz kiforgat önmagamból! Oh, ha valóban ugy volna! Te nem tudod, hogy e gyermek létezése mily érzelmeket kelt szivemben, s mint szédülök, midőn rágondolok, hogy megrabolhatják, ha majd én nem leszek . . .

E szavakat a király már majd nem fuldokolva mondta ki; az erős indulatok még inkább öregbitették gyengülő szervezete bajait. Az asztalhoz kellett támaszkodnia, hogy magát fenntarthassa.

Jász Orbán örülhetett müvének; megtalálta a mit keresett.

Mély alázattal szólalt meg:

— Csillapodjál uram. Hogy e kételytől megmenekedjél, tégy próbát vele. Ha valóban áruló, nincs mit kimélni rajta, s ha nem az, legalább nyugalmadat visszanyered.

— Igen, — mondá a király, erőt véve magán — sokszor mondtam magamban, én is ezt: tégy próbát vele. De mikép? hogyan?

— Igen sokszor mondá előttem is, hogy a korona jogosan őt illeti, s hogy nem habozna ezt előtted is kimondani. Tudod, ő nyers és szókimondó, dicséretére legyen mondva. Valóban én azt hiszem, inkább a fejét koczkáztatná, semhogy hazudjék, vagy szinleljen. Ez az egy érdeme neki. Tégy elébe kardot és koronát. Hivd fel, hogy válaszszon közülök. Ha kard kell neki, ez által lemond a koronáról, s ha korona . . .

— Akkor?

— Akkor áruló, ki a trón ellen tör, s ki ezért megérdemli a halált . . .

— Béla . . .? mondá a király ijedten, megfeledkezve

nak, oda vonzatva annak magnetikus ereje által. Az ujabb észleletek a mellett tanuskodnak, hogy a nap iszonyu hőveszteségét nem az üstökösök, hanem a meteorrajok pótolják. A széthult világok e vándorló darabjai, melyek óriás számban kóborolnak a világtér hosszu utain, naprendszerről naprendszerre kalandozva, gyakran meglátogatják földünket is, midőn az velük utjában találkozik, s közülök igen sok esik le a földre. E meteorok csak akkor lesznek lakhatók, ha földünk közelébe érkeznek és a föld őket magához vonja. A világtérből ugyanis hiányzik a levegő, s a mint az égi testek a föld közelébe jönnek, s a föld hat reájok, kitérnek pályájukból s a földre esnek. Előbb azonban a föld légkörével való érintkezés közben kifejlett surlódás következtében (mert a meteor légüres tájakról érkezik, másodperczenkint 20—50 mfdnyi sebességgel) meggyulnak s mint hulló csillagok láthatókká lesznek. Ezek közül némelyek óriások; igy Pallas Szibériában egy 600 kgr. sulyut is látott leesni. Kanadában, Grönlandban Déli-Amerikában szintén tetemes nagyságuakat, mint szinte Franczia-országban is. Indiából, mint ezt Dr. Szabó József akad. jelentéséből tudjuk, estek le iszonyu menydörgés közt olyanok, hogy a Ganges folyó kicsapott a medréből.

Akárkány példát olvastunk már, hogy a meteor házakat gyujtott, embert vagy állatot ütött agyon. A nagyobb darabok vakitó fénynyel és oly iszonyu hőfokkal esnek alá, hogy napokig nem lehet hozzájuk nyulni. A csillagászok által konstatált tény, hogy a meteorrajok igen számosak, s hogy e rajoknak hatalmas góczpontjuk van a nap közül, s ha már most a földre is oly tömérdek meteor hull, mennyivel több hullhat ama hatalmas égi testre, mely 1.259.000-szer nagyobb, mint a mi „kis hangyafészkünk.“ Igen, a nap kétségtelenül többet és nagyobb sebességgel vonul magába. Mely roppant fényü és fölhevült testek a nap izzó tömegébe buknak, s abba mindennap nagy mennyiségü friss fény és hőkészletet szállitanak belé.

Ezek okozzák azt, hogy a nap fénye és heve észrevehetőleg nem csökken. Eljön azonban az idő, nem ezredévek mulva, mert hisz az ezredévek, melyeket nemzetek oly ritkán érnek meg, a csillagászat mérhetetlen chronológiájában csak másodperczek; hanem millió meg millió évek mulva, midőn a nap fénye kialszik, s heve nem melegit többé, s megszünik az élet mindazon égi testeken, melyeknek a nap most életadó királya. Nagy idő folyt már le a naprendszer eredete óta, amaz idők óta, midőn az egész naprendszer egy izzó gázgömb volt, a melyből a forgás okozta sebesség folytán a bolygók s ezekből a holdak kiváltak. Nagy idő folyt le, mondom, mert hisz a bolygók közül egy sincs már gáz állapotban, sőt csupán a két legnagyobb, Jupiter és Saturnus azok, melyeken a kérgesedés harcza most folyik; a többi bolygó tüzes anyaga már szilárd kéreg alá van szoritva, s azok belső tüze már csak a vulkánokon át törhet ki a felszinre. Sőt a kisebbek már annyira megkérgesedtek és lehültek, hogy belső tüzök is kialudt; igy a kisebb bolygók és a holdak már kiégtek, s azokon, ha volt is előbb, most már kihalt minden élet. Hisz már a föld belső melege is oly csekély, hogy egész éven át nem képes életet adni a növényzetnek, s ha a nap sugarai mostohán bánnak vele, nem sütnek melegen, p. nálunk télen: kibal az egész természet, a hol sohasem sütnek melegen, mint a sarkakon, örökös fagy és dermesztő hideg van, s nincs a tenyészetnek semmi nyoma. Egyedül a két nagy bolygó s a nap van még izzó állapotban, az idő azonban ezek számára is kérlelhetetlenül megjön, midőn kialszanak, s a naprendszer a sötétség, a halál éjjelébe merül, ha csak a természet isteni ereje nem gondoskodik arról, hogy valami módon ismét az élet szinhelye legyen; mert a természetben a halál, az enyészet nyomán mindenütt uj élet támad.

Dr. Somogyi Ignácz.

A testgyakorlat haszna és szükségessége.

III.

(Vége.)

2. Az uszás egyik szükséges eszköz az élet föntartására.

Hány ezer meg ezer ember lelte már sirját a hullámokban, s igy hány családnak boldogsága lőn a folyamok medrébe temetve?

Oly erővel rendelkezni, mely a hullámokat megtörje, volt legrégibb időktől fogva, különösen a sziget lakóknak óhaja. Megfigyelték az uszóállatokat, s ezek módját utánozva, azon sikeres eredmény koszorúzta fáradozásukat, hogy tagjaik jártatásával, testüket a viz szinén fenntartani képesek voltak. Igy keletkezett az uszás mestersége, mely az emberiségre nézve megbecsülhetetlen jótétemény.

Gyakran megtörténik, hogy a szülőnek egyetlen gyermeke is a legjobb intések daczára csolnakázni megy, vagy a vizen álló talpakon ugrálva, véletlenül elcsuszik, beleesik a vizbe, s ha uszni nem tud, vagy kellő időben segély nem érkezik — mi nagyon ritka eset — menthetetlenül veszve van. A szülők siránkoznak, jajveszékelnek, de már késő minden. — Egy kis uszás megmenti a gyermeket a biztos veszedelemből. De ez vagy későn jut csak eszükbe, vagy pedig a vizbeeséssel azon fogalmat kötik össze, hogy a beleesőnek okvetlenül el kell vesznie. Pedig nem egy van. Számtalan példát tudnék felhozni, hogy midőn a tanult uszó véletlenül a vizbe esett, rendesen minden baj nélkül megmenekedett; s ellenkezőleg hány uszni nem tudó veszett el? — Az ember jövőjét nem tudhatja. Ki tudja, nem veti-e a sors őt a tengerre, vagy ha csak vizen utazik is, senki sincs biztositva a veszély ellen; ha az uszást megtanulta az ember, ily eshetőségek nem rettentik vissza.

S továbbá, nem nyugodtabb-e az édes anya, ha tudja, hogy gyermeke, ha a szabadba ereszti, oly eszközökkel rendelkezik, melyek véletlen veszedelemtől megmentik. — Magam tanu voltam egy társaságban, midőn a fiucska bejövén, anyjától engedélyt kért pajtásaival a rétre mehetni, mit meg is nyert. De barátnője féltékenyen figyelmezteté az anyát az eshető veszélyekre, hogy t. i. a gyermekek pajkosak, a folyóhoz mennek, s a fiu könnyen beesik a vizbe. Ay anya azonban egész nyugodtsággal felelt: „hisz Bélám tud uszni.“

Vagy ha különösen a még fiatal férj vizben leli halálát: mennyi bajnak, nyomornak van kitéve a fiatal özvegy, mily korán megfosztatnak a kicsinyek a szükséges nevelőtől. — Pedig egy kis uszás megtartja a férjet, megtartja a család apát.

A hadfinak, hogy mily szükséges az uszás, nem kell tán bizonyitgatnom; megtanit erre ugyszólván minden hadjárat. Gyakran megtörténik, hogy az ellenség elől nyomja az ellenséget, háttérben pedig a folyó akadályoztatja a visszavonulást. Ha erősebb az ellenség, a hadseregnek a folyam örvényébe kell rohanni, s a ki uszni nem tud, menthetlenül veszve van. — Mely pont annalinkabb figyelemre méltó, mivel hazánk gyermekei egyaránt hadkötelesek.

Nem szükség tán több példát felhoznom; a mindennapi tapasztalás bőanyagot nyujt megismerésére annak, hogy mily felette szükséges az uszás mestersége különösen a folyam mentében lakóknak.

Elég példa tanuskodik, hogy hány uszó menekült meg a haláltól, s hány hosszabb életre valóban érdemes, tudományos emberbarát lelte sirját a habok sodrában.

Az élet föntartására tehát egyik legszükségesebb eszköz az uszás.

3. Az uszás hatása a lelki tehetségekre.

Bármennyire törekszenek is a tornászok, korunk szükségleteihez alkalmazva, a testgyakorlatot terjeszteni: egy józan mester sem fogja szem elől téveszteni a czélt, melyhez vezetnie kell; nem fog oda törekedni, hogy a test a szellem rovására képeztessék. Bármily nagy barátja legyen valaki a test mesterséges gyakoroltatásának, el kell ismernie mégis, hogy test a léleknek van alárendelve, hogy a lélek az embernek legnemesebb része; onnan ered az élet, erő s erkölcs. A test csak eszköz. Miért a tornamester a szellemi tehetségek kiképzését lelket s elmét müvelő emberbarátoknak engedi át. Ő csak oda törekszik, hogy az eszköz, a test gyengében szenvedjen, hogy külső gyengitő befolyások a szellemi tehetségekre kártékonyan ne hassanak. Mert a testet csak az egyén életkorára s legközelebbi utódaira fejlesztjük, hogy annak működése századokra hasson. Thesaeus, Milo, Hercules erejéről sokat hallottunk; de ez róluk tán csak legközelebbi utódaikra ment által. Sophocles, Plato, Homer stb. szellemét maig is birjuk irataikban.

Nem akarom tehát a testet a lélek rovására, vagy a lelket a test hátrányára nevelni; e kettőnek arányos összefüggése fog csak egy helyes egészet adni. De igen is szükséges, hogy minden eszköz felhasználtassék, mely közvetlenül a testet, közvetve pedig a lelket élénkiti. Ily eszköz pedig az uszás.

Az uszás, mint már fentebb mondva volt, élénkiti a testet, a petyhüdtséget, lankadtságot, ugyszólván kiszivja belőle, s uj életet lehel bele. Uszás által a test vidámságot nyer; igy nyer a lélek is vidámságot. Uszás által a test erősbül, s ez által erősbödik a lélek is. A test uj élénkséget, frisseséget, erőt s ruganyosságot nyerve, örömmel fog ujra a szellemi munkához; s az eredmény minden esetre sokkal dúsabb, ha élénk testtel, s igy élénk lélekkel ülünk a tudományos asztalhoz, mint sem ha hosszas, lankasztó, erős szellemi foglalkozás által a testet kifárasztjuk, s ha a test lankadtságát mesterséges eszközökkel el nem oszlatjuk. Meleg napokban pedig kevés más eszköz van a test friseségének előmozditására, mint a szabadban való uszás.

Minthogy tehát az uszás különösen élénkiti a testet, s a test élénkségének nagy befolyasa van a szellemi tehetségekre: az uszásnak jótékony befolyását a szellemi tehetségekre is — el kell ismernünk.

Vessük el tehát az előitéletet s gondoljuk meg, hogy kiképzett test fejletlen lélekkel, s a kiképzett lelki tehetség helyesen fejlesztett test nélkül csak csekély reményre jogosit.

Adjuk meg a léleknek, mi a léleké, s a testnek, mi a testé, hogy tökéletes egész emberekké legyünk.

Kecskés Ö. M.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Szolnok városi közgyülés.

Szolnok város képviselő testületének 1881. évi szeptember hó 7-én tartott rendes közgyülésében elintézett tárgyak.

1. A város képviselő testülete mély sajnálkozásának adott kifejezést gróf Batthány József ő méltóságának főispáni méltóságáról való lemondása felett, és ezt jegyzőkönyvében megörökitette.

2. A polgármester bejelenti, hogy gróf Batthyány József ő méltósága jótékony czélra 200 frtot adott át neki, a melyből 100 frtot a gymnasium és 100 frtot a kórház alapjának juttatott át.

A képviselő testület ezen jelentést örömmel tudomásul veszi, az adományért köszönetet mond.

3. A tanács azon eljárása, hogy a városi mérnöki állás teendőinek ellátása felett, Kárász Emil mérnökkel szerződésre lépett, — jóváhagyatik.

4. A tanügyi bizottság tagjai megválasztatnak. Ezek: Szendy Antal, Monszpart László, Kiss Ferencz, Adler Ignácz, Szüsz Dávid, Bagossy Károly, Czakó Péter, Somogyi József, Okolicsányi István, Lippich Gusztáv, G. Molnár János, G. Molnár Gáspár, Szabó Imre, Molnár Alajos, Sipos Orbán, Kerekes Sándor, Kerekes Géza. Hivatalból tagjai a polgármester és a gymnasiumi igazgatója. A bizottság hivatva van a gymnasium alapjára és tanügyére felügyelni.

5. A képviselő testület elhatározta, hogy az ujvárosi régi iskolai épületben fiók kisdedóvodát létesit. A berendezésre 100 frtot, az évi szükségletre 300 frtot állapitott meg.

6. Több rendbeli számadások felülvizsgáltattak és helyeseknek találtattak.

7. A képviselő testület tudomásul vette, hogy az iskolaszék két segéd-nőtanitót választott.

8. A nagyvárosi fiiskola önállósittatott, egyszersmind azon óhaját fejezte ki a képviselő testület, hogy ezen önállósitott állásra, az iskolaszék alkalmazza Polonyi Mátyást, a ki itt mint segéd fitanitó, már két év óta működik.

9. A tanács bejelenti, hogy a magas kincstár, az ispáni lak kertjét, faiskolának való használatra, 3 évre, évi 20 frtért, a város közönségének haszonbérbe adta; tudomásul vétetik.

10. A phylloxera és egyéb kártékony rovarok irtása tárgyában leérkezett rendeletek tudomásul vétetnek.

11. A város közönsége a tanitók fizetését felemelvén az iránt kérvényez a közoktatásügyi miniszteriumnál, hogy a felemelt fizetést, az 5%-es iskolai adóterhére, a községi iskola költségvetésébe felvehesse.

12. Egy segéd tanitó lakbérének fedezésére 80 frt. megállapittatik.

13. Az alkapitányok fizetése egy-egy száz o. é. frttal, a toronyőrök fizetése pedig személyenkint harmincz o. é. frttal felemeltetik.

14. Ifju Juhász János kérvénye, hogy a rékasi vámsorompó ¼-ed évi bérlete engedtessék el, — nem teljesittetett.

15. A tanács azon eljárása, hogy a vályogvetést, a katona és ferenczvárosi kertek végen elterülő helyen, miután arra, a katonaságnak gyakorló és tábori helynek szüksége van, — eltiltatta, helyeseltetik, egyuttal utasittatott a tanács, hogy vályogvetésre alkalmas helyet jelöljön ki a lakosságnak.

16. A lótenyésztési dijak kiosztásával járó ünnepélyek költségére és jutálmakra a képviselő testület 300 frtot szavazott meg.

17. Wagner Gusztáv ur, a helybeli vasuti gyár volt főnöke, Budapestre, a központba helyeztetvén át, — városi képviselői állásáról lemond, — tudomásul vétetik, helyébe, a sorrendben következő póttag hivatik be.

---

mindenről, — hát ugy nézek-e én ki, mint a testvérgyilkosok szoktak? Feleded-e, hogy mi igaz testvérekként szeretjük egymást, s hogy sokszor magam előtt szégyenlem, hogy kételkedni tudtam benne! Nem, ezt soha sem fogom tenni! Ily háladatlan nem leszek! Hisz neki köszönhetem, hogy dicsőséget arattam ott is, hol már tehetetlen voltam.

— Felséges ur, ha te őt jobban szereted mindenkinél . . . úgy nem szólok. Hisz az igaz, hogy jó hadvezér, de nincsen-e több is? Aztán a próba mindig csak próba marad. Az igazak csak nyerhetnek vele. S vajjon neked jobb testvérnek kell-e lenned, mint a minő ő te hozzád? Azután fiad nem előbb való-e mégis?

Endre intett az udvaroncznak, hogy távozzék.

— Ám lásd uram, — mondá Jász Orbán meghajolva — legalázatosabb szolgád mindenkor meghajlik parancsod előtt.

Endre egyedül maradt. Kimondhatlan harcza keletkezék az indulatoknak szivében. S a mint jöttek, a mint összecsaptak, mindegyik e szegény, kételkedő szivet marczangolá, mely e megpróbáltatások nélkül telve volt tiszta szeretettel.

Most e szivért két lény vivott harczot, a testvér és a gyermek.

A testvér: daliás, kardos, hős levente, a gyermek: egy szegényke, tehetetlen kis árva, ha ő nem lesz többé!

Egész raja vonult át a gondolatoknak agyában. Egész sereg kép vonult el szemei előtt, melyeket képzelme alkotott.

Már látá, mint jő ellene Béla kardosan, vitézi hadsereggel környezve. Látá a támadó és védő seregek összecsapását, hallá a bárdok csattogását, a száguldó paripák vad dobogását. Végtelen keserüséggel szivében, de nyugodt lélekkel nyujtá ki jobbját, hogy megállásra intse a tömeget . . . „ime vigyétek a földi kincset, javakat, mikben ti a boldogságot keresitek . . . engemet nem bánt, nem érint, csak az, hogy el tudtad feledni testvéredet!“ Levertségéből csak nagy nehezen tudott magához jönni; a mikor számba vette a veszélyeket, melyeket Béla reá hozhat.

Végre is ezek felől megnyugtatá magát. Az ő jobbja felkeneték. Az isten a pártütőket nem segiti. Hadd jöjjön tehát Béla, ha ugy akarja: Mire való volna hát Jász Orbán tanácsának követése.

Most a harmadik teremből metsző sikoltás hangzott füleibe. Az álmából felrettenő kis Salamoné.

— Nem! — mondá magában felugorva, — e gyermek jövőjét koczkára tenni nem szabad!

Ezzel kiadta a parancsot, hogy követ menjen Bélához Várkonyba kérni őt.

A gyermek győzött a testvér felett.

Azt szerette, de ezt védenie kellett!

— — — — — — — — — — —

(Folyt köv.)

Folytatás a mellékleten.

Hirdetmény.

Kunszentmárton város piaczterének legelőnyösebb helyén fekvő épületében **négy boltheliyiség** és azokhoz tartozò **két lakosztály** jövő **1882. évi januàr 1-től bérbeadandò**, — értekezhetni **Szigeti Gyula** kunszentmártoni ügyvèd tulajdonossal.

3—2

Hirdetmény.

T.-Abád-Szalók közbirtokosság tulajdonát képező **T.-Abád-Szalók** községében gyakorlandó **bor-, sör-, pálinka-, révjárás-, halászat** és továbbá a tiszaparti **rakodási jog** három egymásután következő évekre, vagyis ***1882. év január hó 1-től kezdve 1885. év deczember hó 31-ik napjáig*** Tisza-Szalók községközházánál folyó ***1881. év szeptember hó 20-ikán délelőtt 9 órakor*** nyilvános árverés utján haszónbérbe fog adatni.

Az árverési feltételek Bisicz Salamon birtokos urnál T.-Abádon megtekinthetők.

T.-Abád-Szalók, 1881. szeptember 7-én.

2—2

Az abád-szalóki közbirtokosság.

Magy. kir. államvasutak.
29308/81. szám.

Hirdetmény.

1—1

A magy. kir. államvasutak **ujszászi állomásán épitendő emeletes őrház**, melléképület és kút létesitésének, valamint az ottani felvételi épület kibővitésének biztositására nyilvános **ajánlati tárgyalás** hirdettetik.

A létesitendő munkálatok költségei **18532 frt 03 krra vannak előirányozva.**

A tervek, a költségvetés, a szerződési tervezet és a munkák végrehajtásához kötött ***feltételek***, valamint az ajánlati ***minta*** és a ***versenyfeltételek*** a m. kir. államvasutak műszaki osztályában ***(Budapesten, VI. ker. sugárut 87. sz. II. em.)*** a hivatalos órák alatt ***(reggeli 8 órától délutáni 2 óráig)*** valamint a m. k. államvasutak ***szolnoki üzletvezetőségének hivatalos helyiségeiben*** a hivatalos órák alatt ***reggeli 8 órától délutáni 2 òráig)*** megtekinthetők.

Ezen épitkezés tárgyában teendő ajánlatok legkésőbb **f. évi szeptember hó 24-ig**, déli 12 óráig nyujtandók be alólirott igazgatóság **vezértitkársàgánál** (Budapesten, VI. ker. sugár-ut, 87. sz. II. emelet.)

Minden ajánlat bélyegezve, lepecsételve és következő felirással ellátva nyujtandó be:

„Ajánlat az ujszászi állomáson létesitendő emeletes őrház, melléképület és kút létesitésére, valamint az ottani felvételi épület kibővitésére.“

Csak az összes munkálatokra vonatkozò ajánlatok fognak tekintetbe vétetni.

A 450 frtnyi bànatpénz a m. kir. államvasutak, főpénztáránál vagy **kèszpènzben**, vagy állami letétekre alkalmas **értékpapirokban** legkésőbb az ajánlati targyalást megelőző napon, azaz: **f. évi szeptember hó 23-án, déli 12 óráig teendő le.**

Az értékpapirok csak a napi árfolyam 90%-ával fognak számittatni.

Posta utján beküldendő bánatpénzek térti-vevény mellett adandók fel.

Budapesten, 1881. szeptember 11-én.

AZ IGAZGATÓSÁG.

3—1

HIRDETMÉNY.

Puszta-Varsányon,

STRASSBURGER EMÁNUEL urnak. a kincstártól bérlett birtokán, bérlet letelte miatt

50 darab jármos ökör,
120 „ gulyabeli marha,
14 „ 2 és 3 éves fajvérü csikó,
8 „ igás ló,
150 „ 9 hónapos sertès,

ezeken kivül:

500 méter mázsányi triörözött (konkolyzott) tiszta buza, nemkülönben

500 méter mázsányi rozs — azon megjegyzéssel, hogy a tiszta buza és a rozs

kicsinyben is vásárolható,

végre mindennemü takarmány, elhordásra vagy felétetésre

szabad kézből eladó.

Értekezhetni: **Malonyai-Puszta-Varsányon**, szóval vagy levélben ***Strassburger Emánuel*** tulajdonos urral.

Eladó szőllő. Öreg Kindlovics-féle szandai szőllő, terméssel és két jó karban levő épülettel

szabad kézből

eladó.

Értekezni lehet: Bojer kapitány ur nejével, született KINDLOVICS LILLA urnővel, saját lakásán. 1—1

Hirdetés.

A Molnár-utczában, ujonnan épitett bérházamban

3 lakosztály

folyó évi szeptember hó 29-étől bérbe kiadó.

Értekezhetni helyben: Pásztor Ferencz ügyvédemmel **Makray László** ur vaskereskedésében.

Szolnok, 1881. szeptember 15-én.

Terebély András,
1—1 háztulajdonos.

3862. szám.
k. ü. 1881.

A karczagi kir. ügyészségtől.

Árlejtési hirdetmény.

A karczagi kir. ügyészség által ezennel közhirré tétetik, miszerint a karczagi kir. törvényszék, továbbá a karczagi, szolnoki, kisujszállási, mezőtúri, abádszalóki és kunszentmártoni királyi járásbiróságok vizsgálat alatti és elitélt foglyainak, valamint a raboknak az 1882. január hó 1-től egy, esetleg három évig terjedő időközben, meleg ételekkel és kenyérrel való ellátása ugy a betegek számára orvosi rendelvénynyel kiszabott élelmi szereknek kiszolgáltatása iránt, — a kir. ügyészségi iktató hivatalban naponkint d. e. 9—12, délután 3—5 óráig megtekinthető feltételek mellett folyó 1881. évi október hó 10-ik napján délelőtt 10 órakor a kir. ügyészségi irodában árlejtés fog tartatni.

A vállalkozni szándékozók figyelmeztetnek azért, hogy a fentebbi határidőben 300 frt. bánatpénz letétele után ajánlataikat szóbelileg is megtehetik, irásbeli zárt ajánlatok azonban csak is az árlejtésre kitüzött òráig fognak a kir. ügyészség vezetője által 300 frt. bánatpénzzel együtt elfogadtatni, s a később érkezendő ilynemü ajánlatok figyelembe vételni nem fognak.

Karczagon, 1881. szeptember hó 10-én.

Poynàr Dènes,
kir. ügyész.

3—1

BUDAPESTI HIRLAP.

A legolcsóbb politikai, gazdasági és szépirodalmi napilap.

Ára egy évre 14 forint, félévre 7 forint, negyedévre 3 forint 50 kr., egy hónapra 1 forint 20 kr.

Megjelenik minden nap, ünnep és vasárnap utáni napokon is, gazdag és érdekes tartalommal tiz, tizenkét, tizenhat oldalnyi terjedelemben.

Különös gond van arra, hogy a hölgyek is oktató és szórakoztató olvasmányokat találjanak a „Budapesti Hirlap"-ban.

Minden bel- és külföldi politikai és társadalmi esemény a legjobb forrásokból hiven és kimeritően közöltetik.

A „Budapesti Hirlap" hazai és külföldi nevezetesebb városokban rendes tudósitókat tart.

Tárcza, ismeretterjesztő és apró humorisztikus czikkein kivül rendesen közöl egy-egy jelesebb regényt.

Művészeti, irodalmi és szakbeli rovatai, valamint az ujdonságok rovata különös gonddal van összeállitva.

Politikai magatartása ellenzéki, pártállásfoglalás nélkül, tehát független minden irányban, azaz a szabad szó, a szabad vélemény, a szabad meggyőződés védelme és képviselete.

A „Budapesti Hirlapot" a szellemi munka önvédelme hozván létre, szemben a tőke s a tőzsér zsarnokságával. kötelessége marad e lapnak továbbra is a szellem függetlenségének zászlaját lobogtatni szemben az anyag és tőke erőszakosságaival.

De minden dolgunk kezdete és vége: **Magyarságunk megóvása, szakadatlan hangoztatása nemzeti érdekeinknek, melyeknek minden más tekintetet alája rendelünk.**

Iránytünk a magyar nemzeti szempont, czélunk a magyarság terjesztése mindenek felett és minden áron.

A „Budapesti Hirlap" rendes czikkirói közül

KAAS IVOR bárót,
e lap főmunkatársát
és
RÁKOSI JENŐT
a vállalat társtulajdonosát

nevezzük meg. **A belmunkatársak, kik harmadfél éven át részt vettek a régi firma alatt lapunk megalapitásán és azt népszerüvé, közkedveltségüvé tették, kivétel nélkül a „BUDAPESTI HIRLAP"-hoz csatlakoztak. E kipróbált erejü hirlapirói gárdát legközelebb már uj tagokkal egészitjük ki, mert közönségünk pártolása lehetségessé tette, hogy a lap rendes mellékletét megnagyobbitsuk és terünk megnagyobbodván, a munkaerőt is fokozni fogjuk.**

Külmunkatársaink diszes sorában többek közt helyet foglalnak:

Aggházy Károly, Ábrányi Emil, Ágai Adolf, Almási Balogh Tihamér, Degré Alajos, Dóczy Lajos, Dr. Dubay Miklós, Frankenburg Adolf, Dr. Hubay Károly és Jenő, Huszár Imre, Kazár Emil, Szász Károly, Teleki Sándor gróf, Dr. Toldy László, Tolnay Lajos, Törs Kámán.

Az uj évnegyedben megkezdi a ***BUDAPESTI HIRLAP*** **Rákosi Jenőnek**

„A LEGNAGYOBB BOLOND"

czimü eredeti regényét, melynek tárgya az ötvenes és hatvanas évekből van véve.

A „BUDAPESTI HIRLAP" szerkesztősége mindezeknél fogva azonban abban a helyzetben van, hogy oly érdekes lappal kecsegtetheti a magyar olvasó közönséget, mint egy se a magyar fővárosban megjelenő lapok közül. Hozzá mindezeknél olcsóbb is és igy bizalommal hivja fel az olvasó közönséget előfizetésre.

Az előfizetési pénzek a „BUDAPESTI HIRLAP" kiadóhivatalához (városház-tér 9-dik szám) küldendők.

Mutatványszámokkal szivesen szolgálunk.

Kelt Budapesten, 1881. szeptember hóban.

Csukássi József, Rákosi Jenő,
a „Budapesti Hirlap" kiadó tualjdonosai.

3—1

10—3

Az eredeti SINGER varrógépek

a legujabb és legczélszerübb szabad. kézalékek és javitásokkal vannak ellátva és a világon a legjobb s legtartósabb

varrógépek.

Ezek minden áremelés nélküli havi részletfizetésre árusittatnak és teljes kezesség nyujtatik.

Használati utasitás ingyen.

Minden más rendszerü varrógépek beszerfiltetnek. Alkatrészek és javitások olcsón.

Miről ismerhető meg, hogy az árusitásra ajánlott

Singer varrógép

valódi-e, azaz hogy eredeti gép és hogy The Singer Manufacturing Co., New-York (Amerika) egyik gyárában készült, vagy hogy az Németország vagy Amerikának több vagy kevesebb részeiből összeállitmány-e, — mely utóbbi gyenge minőségért minden áron elutasitok!

Minden vásárlónak az első pillanatra feltünni a hiteltelen hirdetési nyegyről, és feltétlenbizalom pontosságával a gondolnal összehasonlitás alkalmával, hogy eredeti SINGER varrógép vagy utánzatról gép-e szó, és a szükségessel nem kisebb vevőnek különösen a következő külső jelekre kell figyelni, ha készpénzzel nem akar:

I. Minden eredeti Singer varrógép a mellett kezelésének jegyét hordja egyik oldalán; az 1881 dik előállitásu gépek ezen jegyen még a két oldalvidéken is bélyegzve hordják.

II. Minden eredeti Singer varrógép kezén a teljes czimet viseli: THE SINGER MANUFACTURING Co.

III. Minden eredeti Singer varrógép egy angol nyelvü okmánnyal (mely a gép eredeti bizonyitja) van ellátva. Ezen okmánynak az illető eredeti Singer-gép számát kell adnod, és a The Singer Manufacturing Co. elnökét, valamint a nyugot- és közép-európai főgyüjtőt G. NEIDLINGER-t kell aláirva.

G. Neidlinger Budapest, főut.

Alkalmazást keres.

Egy fiatal, 20 éves nőtlen ember, ki **katona mentes,** és aki a debreczeni magy. kir. földmives iskolát jó sikerrel elvégezte, és igen **jó bizonyitványokkal** bir, uradalomban vagy nagyobb gazdaságban **irnoki** vagy **gyakornoki** alkalmazást keres. 3—3

Bővebb értesitést lapunk kiadóhivatala szóval vagy levélben.

Csak a **HOFF JÁNOS**-féle maláta kivonat **egészségi sör** és **maláta csokoládénak** és az összpontositott **maláta kivonatnak** köszönhetem egészségem helyreállt.

12—2 **Saját szavai egy meggyógyultnak.**

Miután ezen kitünő találmányu maláta kivonat, egészségi sör, ***anyámat a haláltól mentette meg,*** joggal léptem föl az itteni hatóság előtt, hogy e kitünő gyógyszert saját tapasztalaton nyugvó meggyőződésből a szenvedőknek ajánljam. — Egy parasztnak, ki máj-, gyomor- és tüdőbajban szenvedett s tőlem tanácsot kért, ajánlottam e kitünő maláta kivonatu sört, kért; hozassam meg számára, a mit én azonnal teszek és kérve Önt, sziveskedjék 26 üveg maláta kivonat egészségi sört és 10 csomó maláta czukorkát minél előbb küldeni.

St.-Georgen, (Ob.-Murau.) **Flies József,** főtanitó.

HOFF JÁNOS urnak, cs. k. szállitónak, kir. bizományos, tulajdonosa a cs. k. koronás arany érdem keresztnek. Magas rendjelek lovagja. Föltalálója és egyedüli készitője a Hoff János-féle maláta kivonatnak. Udvari szállitója a legtöbb europai herczegeknek. Bécs, gyár: Grabenhof, Braunerstrasse. Nro. 2. Iroda és gyári raktár: I. Graben, Braunerstrasse Nro. 8.

Magas nyilatkozatok.

I. Vilmos, német császár: „Az ön szép maláta kivonata." Ferencz József osztrák császár és magyar király: „Szivesen kitüntetem Önt." A szász király: „Jótékony az anyakirálynőnek." A dán király: „Gyógyereje észleltetett." Mecklenburg Sverini nagyherczeg: „Elismerésem." — Orvosi nyilatkozatok: Titkos tanácsosok: Dr. Traubes, Dr. Gräfe stb. Berlinben, Dr. Granichstädten Bécsben, Dr. Jauchczy Sz.-Pétervárt, Dr. Pietra Santa Párizsban és még sok ezer orvos a Hoff-féle maláta készitményeket a legjobb diätikának ismerik el.

Óvás.

Csak ***valódi*** Hoff János-féle maláta készitmények követeltessenek, a melyek el vannak látva az osztrák magyar kereskedelmi miniszteriumnál bevezetett ***védjegygyel*** (A feltaláló képe.) Mások utánzataiban hiányzik a gyógyfüanyag és a helyes keszitésimód a Hoff-féle maláta készitményeknek, s ezek az orvosok nyilatkozata szerint az egészségre rosz hatással lehetnek. (A valódi Hoff-János-féle mell-bonbonok kék papirban vannak 2 frton alul nem szállittatik.) **Főraktár:** Szolnokon: **Monaszpart László** füszerüzlete. Jászberény: **Szilvássy Gyula László.** Mező-Tur: **Schreiber Sámson.** T.-Sz.-Miklós: **Kellner.**

Szolnokon, 1881. Nyomatott Fülöp Hay könyvnyomdájában.

18. A nagyvárosi és ujvárosi iskoláknak, továbbá a vágóhidnak terve és költségvetése bemutattatván, — tudomásul vétetik.

19. A vágóhid három évre, évi 1100 frtért Schwarz Ignácz mészáros mesternek haszonbérbe adatik.

Statisztika.

— *Birtokváltozás* a szolnoki kir, jbiróság területén 1881. szept. 9-től szept. 17-ig. Szolnok: Magyar Mihály és neje háza Bede Józsefre visszabocsájtás utján. — Bede József háza Bede Istvánra átruházás folytán. — Ifju Dobos György fél háza nejére Bede Rozáliára ajándék czimén. — Uj Dobos Mihály fél háza Uj Dobos Antal és nejére viszteher mellett. — Sonkoly János, Sonkoly József, Sonkoly Pál és Németh Rozália házrésze, Magyar Ferencz és nejére 215 frtért. — Virág János, Virág Mihály és Apolló ház- és kisföldbeli része Virág József és nejére 500 frtért. — Ifju Virág József és neje háza, dr. Erdei Dávid és nejére 1200 frtért. — Ifju Virág József és neje két kis földje Pintér Ferencz és nejére 260 frtért. — Szudi Borbála ¼ telekbeli jutaléka testvéreire örökösödés czimén. — Illés Antalné háza öroköseire. — Nagy Sándor házilletősége örököseire. — Szép Sándor és neje háza Gyenes Kálmán és nejére 1500 frtért. — Szabó Pál ház és földrésze örökőseire. — Ohegyi Ferenczné kis földbeli része örökóseire. — T.-Földvár: N. Kovács Pál és néhai neje szőlője D. Gulyás János és nejére 550 frtért. — Kvasznyicska Gábor, Istvan és Juliánna szérüskertje Csuth János és nejére 100 frtért. — Beck István és neje szőlője Molnár Mátyás és nejére 310 frtért. — Molnár Péter és neje ¼ telke Barcza Sándor és nejére 2500 frtért. — Kazai Benjamin ¼ telke T. Kalár János és Cz. Bordács Zsuzsánnára 1200 frtért. — Balogh László háza a tiszaföldvári polgári körre 360 frt 50 krért. — Márton Gábor és neje szőlője Petykó Mihály és nejére 100 frtért. — Néhai Szeke Gábor házi ¼ telke, szérüskertje és két szőlője örököseire. — Özv. Cser Mihályné zsellér állománya G. Borbély László és nejére 400 frtért. — Vlaszák János és neje szőlőrésze Huszár András és nejére 250 frtért. — Balog K. András zsellérföldje Tarjai Zsuzsánnára 300 frtért — Hegedüs János felerész szőlője Székely András és nejére 220 frtért. — Kósa János szőlője Boczkó István és nejére 100 frtért. — Reviczky Ödön földbirtoka, Reviczky Gézára örökösödés utján. — T.-Szt. Miklós: Kórodi Péterné és Pap Sándorné birtokjutaléka Kórodi József és Ferenczre átruházás folytán. — Veres Márton földje Berta József és nejére 265 frtért. — Kákuk László kertje Hickl György és nejére 400 frtért. — Csongrádi Gergely és testvérei szőlője Juhász Tóth Pálnéra 150 frtért. — P.-Jenő n: Rácz Pál és Rácz János kaszáló jutaléka Badari Jánosra 300 frtért. — Jászfényszaru, P.-Karán: Bognár Venczel Eszter földbirtoka Bognár Venczel István és nejére 3060 frtért. — Gortva Menyhért földje Kerekes Jánosra 150 frtért. — Szajol: Hegedüs P. János birtok illetősége Szekeres László, Lajkó András és neje és Bodor Istvánra 550 frtért.

Helyi hirek.

— *Gróf Batthyány József* főispán ur ő méltóságához Bozóky József kunszentmártoni tekintélyes vezérférfiu és birtokos kétszáz tagu deputáczióval szándékozik elmenni s őt ily impozáns küldöttséggel arra kérni, miszerint vegye figyelembe ő méltósága a páratlan ragaszkodást, szeretetet és határtalan tiszteletet, melylyel ő hozzá s családjához e megyében személy és pártkülönbség nélkül mindenki egyaránt viseltetik, és kegyeskedjék visszavenni e megyének oly nagy búbánatot okozott lemondását. Bozóky ur eszméjét már terjeszti is és ugy óhajtja, miszerint e hó 25-én a szolnoki verseny-ünnepélyességek alkalmával találkozzanak és szervezkedjenek a deputáczió tagjai, hogy igy szept. 26-án Szolnokról Élesdre rándulhassanak, ha már későn nem lenne. Vajha sikerülne ugy a deputáczió szervezése, mint annak elérése, hogy ő méltósága a deputáczió kérelmét teljesitené.

— *A megyei tantestület által* e hó 12. és 13. napjain Szolnokon tartott nagygyülés alkalmával nem tapasztaltuk sem azt, hogy a városi hatóság, sem azt, hogy az iskolaszék magát képviseltette volna e gyülésen. Ennek két oka lehet: vagy nem tarták e gyülést méltónak arra, hogy azon képviseletileg jelen legyenek, vagy nem érték föl észszel. A második napon jelen volt ugyan Szabó Imre főjegyző ur, de csak mint magán személy. Az első ok el nem fogadható, a másik sajnálatra méltó.

— *A megyei tantestület* e hó 12. és 13. napjain tartá nagygyülését a szolnoki „Ipartársulat“ termében, hol a megyei tanitók és tanitónők szép számmal gyültek egybe, Bárdossy Gyula tanfelügyelő ur elnöklete alatt, ki tapintattal vezetvén e gyülést, több, a tanügy körébe vágó ügy elintézése után Veress János kunszentmártoni tanitó, mint az országos tanitó gyülésre kiküldött megyei tag, igen szabatos beszédben adta elő az országos tanitó gyülés müködését és annak eredményét. Felolvastatott ezután egy pár sikerült dolgozat is. — 12-én este a megyeszékház nagytermében sikerült hangversenyt tartottak a tanitók, elaggott tanitók s ezek özvegyei és árvái segély-alapja javára, mely 72 frtot jövedelmezett kizárólag e czélra. Skoberda Vilma, Kapussy Linka kisasszonyok, valamint Chiowini, az országos zeneakademia reményteljes növendéke, ki a ezél előmozditása végett jött le, igen szépen müködtek a hangversenyen, ugy a többi közremüködők is, köztük Dr. Somogyi ur érdekes felolvasásával a „Modern házasságok“-ról. Volt taps és virágeső is a müködők elismeréseül. Alispán ur ingyen engedé át a szépen kivilágitott termet, mi szintén elismerést érdemel a nemes czél szempontjából.

— *Nyilvános köszönet.* Méltóságos gróf Batthyány József ur, Jász-Nagykun-Szolnok megye főispánja, a megye pártfogása alatt álló szolnoki nőnövelde javára 100 — egyszáz forintot — kegyeskedvén hozzám, mint a szervező bizottság elnökéhez juttatni, a nagybecsü adományozásért kötelességemnek ismerem az ügy nevében, leghálásabb köszönetemet nyilvánosan is tolmácsolni. Szolnok, 1881. szeptember 15-én, Sipos Orbán, mint a szervező bizottság elnöke.

— *Sipos Orbán urra!*, mint a szajol szentesi vasutügy érdekeltség elnökével, a „Szentesi Lap“ f. évi 37. számában ujból foglalkozván, reflektál a czikk a „Lehel Kürt“-ben megjelent és Sipos Orbán ur eljárását menteni kivánó czikkre, mely czikket kétségbe von a „Szentesi Lap“, hogy az megyénk közvéleményének kifolyásául volna tekintendő. Sőt tovább megy e czikk s azt is mondja többek között, hogy „Sipos urnak a vasutügyben tanusitott muladékosságát soha sem szabad az alispáni elfoglaltatás okán védelmezni“ és hogy a „Lehel-Kürt“ nem restelli kimondani és Jász-Nagykun-Szolnok megye közvéleményeként hirdetni, hogy Szentes magatartása miatt a vasutügyben elidegenitik maguktól a szentesiek megyénket“ stb. Nem akarjuk itt felidézni az egész czikket, elég abból enynyi is. Hanem azt már megjegyezzük a „Szentesi Lap“ ama czikkének legelső sorára, miszerint a „Lehel-Kürt“ személyes érdekek közlönye lehet és inkább ez, mint Jász-Nagykun-Szolnok megye hivatalos közlönye, milyennek a „Szentesi Lap“ mondja. E megyének hivatalos hirlapja nincs! Elvárjuk a „Lehel-Kürt“-től. hogy ez irányban igazolandja magát. (Hihetőleg gunyolódott a „Szentesi Lap“ e czimmel. Szerk.) Egyebiránt megjegyezzük, miszerint egy czikk fekszik előttünk, melyet tárgyhalmaz miatt nem közölhetünk ezuttal, s melyben Sipos Orbán urnak — kérelmére — lapunkban is közlött „Válaszá“-ra egy kis észrevétel tétetik.

— *Mint halljuk*, a szüretet már e héten meg akarják nyitni, holott a szőllő még alig érett annyira, hogy alkalmas bort nyerjenek a szőllős gazdák belőle. Egy hetet legalább jó volna még vele várni.

— *Tyukszem vágó* és tajt pipa ragasztó érkezett városunkba. Neve: Moskovitz Béla, lakása a megyeházzal szemben, Klein Dávid házánál. A kik tehát tyukszemmel birnak, forduljanak az ügyes metszőhöz, s azok is, a kiknek törött tajtpipájuk van.

Megyei hir.

— *Uj főispán* kinevezéséről beszélnek a lapok. Ifj. gr. Ráday zentai követ lenne ez állásra kiszemelve, ki azt hajlandó is volna elfogadni.

— *Megyénk közönségének* figyelmét felhivjuk a f. hó 25-én Szolnokon tartandó lóversenyre és az ennek kapcsán tartandó mulatságra, hogy minél tömegesebben vegyenek részt abban, mivel mindkettő igen érdekesnek igérkezik.

— *Herendi József*, karczagi izraelita tanitó ügyében, melyet a t. közönség lapunkból is jól ismer, a minisztertől egy rendelet érkezett le a közigazgatási bizottsághoz, mely szerint minden ez ügyre vonatkozó tárgyalási jegyzőkönyvek felterjesztendők s mindaddig, mig ez ügy felsőbbi elintézést nem nyer, Herendinek tanitói fizetése végrehajtás terhe melletti is kiszolgáltatandó, valamint Pap Elek karczagi polgármester nyilatkozatra hivandó fel az iránt, hogy mi jogon mert illetéktelenül ez ügybe beavatkozni. Majd bevárjuk a dolog végét.

— *A kunszentmártoni nőegylet alapszabályai* a m. kir. belügyminiszterium 16772|1881. sz. magas határozatával jóváhagyatván, ezen egylet f. évi augusztus 14-én végleg megalakult, és ennek következtében kisdedóvodáját, a kerületiház-utczában bérelt helyiségben, f. év. okt. 1-én megnyitja. Ezen körülmény azzal hozatik tudomására a nagyérdemü közönségnek, hogy egész évre szóló 20 kr. beiratási dijjal a beiratások Borhy Gyuláné urnő pénztárnok lakásán és a kisdedóvoda helyiségben f. évi szeptember 25-én veendik kezdetüket és a további napokban folytattatnak. — Megjegyeztetik, hogy havonkinti 60 kr. tandij fizetés mellett 2½—6 éves gyermekek vétetnek föl a kisdedóvodába.

— *A hivatalos lapból.* Megyénkben keletkezett Jász-Mihálytelek községben f. évi szeptember 16-án kir. postahivatal lépett életbe, mely naponkint egyszer közlekedő gyalogküldöncz postajárat által a jaszberényi kir. postahivatallal lesz összekötve. — A karczagi kir. törvényszék elnöke, a felügyelete alatt álló szolnoki kir. járásbirósághoz Balassy Bálint ügyvédjelöltet díjas joggyakornokká nevezte ki. — Sloszárik Sándor karczagi lakos vezetéknevét „Szalai“-ra változtatta.

A király elutazása Miskolczról.

A király ő felsége kiséretével, Rezső trónörökös, József, Károly, Lajos és Ferencz Nándor főherczegek társaságában szept. 16. délután háromnegyed 2 órakor a hadgyakorlatokról jövet a miskolczi pályaudvarhoz hajtatott, a hol ő felsége és a magas vendégek Tolnay vezérigazgató által a váróteremben kisértettek. Ő felsége, valamint a főherczegek mindnyájan tábori egyenruhában voltak s a trónörökös zöld lombjelvényt viselt sapkáján. A pályaudvaron időközben válogatott közönség gyült össze, s a királyt, valamint a trónörököst s József főherczeget lelkesült éljenzéssel üdvözölte. Ő felsége szemmel láthatólag a legjobb hangulatban volt s derült társalgást folytatott a trónörökössel, valamint a főherczegekkel. Időközben az udvari vonat a pályaudvarra érkezett, mire a király, ki hiába nézett körül a bejelentett hatósági képviselők után, azt a megjegyzést tette: hogy: „Van még elég időnk“, s a salonkocsiba szállott, hogy ott megreggelizzék és átöltözzék mialatt Rezső trónörökös öltözéket cserélni az állomás főnök lakásába tért. Délután 2 órakor megjelentek br. Vay főispán, Bay alispán, Soltész-Nagy Kálmán polgármester. Teper főügyész és a többi tanácsbeli urak diszruhában s állást foglaltak a salonkocsi előtt. A király honvéd tábornoki egyenruhában hagyta el a kocsit, az urakhoz sietett s a következőket mondá nekik: „Igen örülök, hogy még egyszer kijöttek; köszönöm.“ Br. Vay főispán erre rövid szavakban köszönetet mondva ő felségének kegyes látogatásáért, a király igy válaszolt a főispán szavaira: „Jól éreztem magamat mindig. A fogadtatás nagyon rokonszenves volt és kedves emlékezetben fogom tartani.“ A király felkérte az urakat, hogy tegyék föl kalapjaikat, miután még sokáig fog tartani, mig a vonat elindul, azután pedig hosszabb ideig társulgott br. Vay főispánnal. Ez alatt a második salonkocsiban a főherczegek is átöltözködtek, mire a király felkérte az ifju Ferencz főherczeget, hogy menjen el a trónörökös után. Ez megjelenvén, a király legszivélyesebben bucsut vett tőle, ki ma esti 6 órakor utazik az idegen katonatisztekkel Bécsbe. Ő felsége azután még egyszer a hatósági képviselőkhöz lépett s azokat barátságosan üdvözölve a főherczegek kiséretében a vonatra szállott. Midőn ő felsége a kocsi ablakánál megjelent és bucsuzót intett, a közönség viharos éljenzésekben tört ki, mire a vonat Tolnay vezérigazgató, Horváth igazgató és Ráth felügyelő által vezetve tovarobogott.

Irodalom és művészet.

— *A „Budapesti Hirlap“-ot*, mely életképességét oly rövid idő alatt fényesen bebizonyitotta melynek előfizetési felhivását lapunk mai számának hirdetési rovatában közöljük, melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Vezérczikkeit a legelső magyar publi-cista Kaas Ivor báró irja, szerkesztője és kiadótulajdonosai Csukási József és Rákosi Jenő. Iránya minden izében magyar nemzeti s teljes erővel azon van, hogy a magyarosodást terjessze, a közszellem emelésére hasson, üdvös mozgalmakat támogasson és kezdeményezzen, mint legujabban a „király hymnuszával“ tette. Pártérdekeket nem szolgál, véleményszabadságát, a hirlapiró ez egyetlen vagyonát, csonkitatlanul megőrzi föl és le egyaránt. A többire nézve utaljuk olvasóinkat magára az előfizetési felhivásra.

Különféle.

— *Asztalos strike* van készülőben Kolozsvárott. Ennek oka azonban korántsem a munkabér felemelésében, vagy a munkaidő leszállításában keresendő. Oka sokkal egyszerübb. Egy Haller Ferencz nevü asztalossegéd, mint kolozsvári levelezőnk irja, munkaadójával a felmondási idő megtartása miatt összeveszett, a minek következtében az iparhatóság az asztalossegédet elcsukatta. E miatt most a mühelyben dolgozó többi segédek is felmondták a szolgálatot és valamennyi kolozsvári asztalossegédet arra akarják birni, hogy strikeoljanak mindaddig, mig Haller társuknak nem fognak igazságot szolgáltatni, ugy, a hogy azt ők igazságosnak találják. Igy irja ezt a „B. H.“

Szolnoki piaczi árak.

Buza legjobb 100 kiló 12.30, közép 11.30, silány 11.—. Kétszeres legjobb 10.—, közép 9.80, silány 9.50. — Rozs legjobb 9.—, közép 8.50, silány 8.—. — Árpa legjobb 6.50, közép 6.—, silány 5.—. — Zab legjobb 6.75, közép 6.50, silány 6.—. — Köles 7.—. Kukoricza 6.80. — Burgonya kilója 4.—. — Szinliszt 100 kiló 22.—. — Zsemle liszt 21.—. — Kenyér 100 kiló 10.—. — Dercze 100 kiló 4.80. — Széna 4.50. —

Pálinka 1 liter 36. — Bükkfa öle 14.—. — Cserfa 12.— — Tölgy 10.—. — Fenyő köbméter 6.—. — Gyertya öntött, kilója 70 kr. — Közönséges gyertya 60 kr. — Szappan 38 kr. — Marhahus 52 kr. — Juhús 48 kr. — Sertés hus 52 kr. — Szalonna 70 kr. — Disznó-zsir 80 kr. — Marha-zsir 40 kr. — Repcze-olaj 40 kr. — Len-olaj 46 kr. Napszám: férfi, ellátással 50 kr., ellátás nélkül 70 kr. — Nő, ellátással 30 kr., ellátás nélkül 40 kr. — Gyermek, ellátással 20 kr., ellátás nélkül 30 kr.

Vasuti menetrend.

Indulás Szolnokból

Budapestre (Czegléd felé):

4 óra 54 p. éjjel gyorsvonat.
4 óra 23 p. d. u. személyvonat.
3 óra 27 p. hajn. vegyesvonat.
7 óra 09 p. este tehervonat.

Hatvan felé:
5 óra 8 perc· éjjel, 5 óra 7 percz d. u.

Arad-Temesvár felé:
10 óra 57 p. d. e., 10 óra 49 p. éjjel.

Püspökladány-Debreczen felé:
11 óra 10 p. d. e., 10 óra 21 p. éjjel, s 12 óra 18 p éjjel (gyv.)

Érkezés Szolnokba:

Budapest-Czegléd felől:
10 óra 05 percz d. e., 10 óra 15 p. éjjel, 12 óra 13 p. éjjel (gyorsv.

Hatvan felől: 10 óra 38 p. d. e. 11 óra 48 p. éjjel.
Arad-Temesvár felől: 4 ó. 45 d. u. 3 ó. 47 p. hajn.
Püspökladány-Debreczen felől: 4 ó. 23. p. d. u. 4 óra 54 p. hajn.

Felelős szerkesztő: Pásztor Ferencz.

Bérbeadandó ház!

Mária-utczai házam, mely

öt szobából és egy melléklakásból áll,

tartozmányaival együtt

f. é. szeptember 29-től

bérbeadandó.

PERÉNYI JÁNOS.

Eladó hordók és kádak

szüretre.

Különféle nagyságu KÁDAK és HORDÓK, a pálinkaház helyiségében

RÓZSA IGNÁCZ urnál

jutányos áron kaphatók.

2—1

A

Mária-utczában 1672.

sz. alatt lévő **házam** szabad kézből

eladó,

vagy huzamosb időre **bérbeadandó.**

BADARI RÓKUS.

HIRDETMÈNYEK.

Üzlethelyiség változtatás!

Üzlethelyiség változtatás!

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy

FÈRFI-, NŐI-DIVATÁRU,

CZIPŐ, KALAP-

és

ILLATSZER-RAKTÁRAMAT

az *Österreicher Dávid*-féle házba, a *volt nagytőzsde*

üzlethelyiségébe tettem át. Nevezett áru- és legujabban rendelt **őszi** divatczikkeimnek a legjutányosabb áron pontos kiszolgáltatására kötelezvén magamat, ajánlom ujonnan berendezett üzletemet a n. é. helyi és vidéki közönség szives figyelmébe. — Számos látogatásért és megrendelésért, melyeket a vidékre is legpontosabban teljesitek — esd

özv. Klein Auguszta.

3—1

Üzlethelyisèg változtatás!

Üzlethelyiség változtatás!

Ad. 1041.
k. i. 1881.

Hirdetmény.

Jàsz-Kis-Ér község főbirája àltal közhirré tétetik, mikép a **község közjavadalmai** közül **a vendégfogadò** és a **mészárszék** a vágó járàssal együtt időközben szabadkézből már bèrbe kiadatván: ezekre nézve f. évi szeptember hó 27-ik napjàra kitűzött àrverés n e m fog megtartatni.

L. SZABÓ SÁMUEL,
főbiró.
MÁRTON ANDRÁS,
főjegyző.

1—1

3—1

Üzlet megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, miszerint f. évi szeptember hó 11-én, az itteni piaczon,

„MOLNÁR- és FŐUTCZA" sarkán,

saját házamban,

A „SZERECSENHEZ"

czimzett

NERFELD FERENCZ,

királyi törvényszékileg bejegyzett czég alatt egy

füszer, anyag, festék és csemege

KERESKEDÉST

nyitottam.

Áru czikkeim jósága, jutányos ára és pontos kiszolgáltatása által reménylem, hogy a n. é. közönség igényeinek mindenkor és mindenben meg fogok felelni.

A n. é. közönség becses pártfogását kérve maradok kiváló tisztelettel

NERFELD FERENCZ.

Árverési hirdetmény.

Közhirré teszem, hogy a vagyonbukott ***FUCHS KÁROLY*** csődtömegéhez tartozó

répatermés és gabnanemek

(***búza*** és ***árpa***), a karczagi e. f. kir. törvényszék mint csődbiróság $5929./_{1881}$. sz. a. kelt végzésében foglalt engedély alapján, ***f. hó 23. d. e. 10 órakor*** és — esetleg — a következő napokon ***Puszta-Kakaton, Puszta-Kocsordon*** és ***Katymáron*** nyilvános árverésen Vad Sándor birói végrehajtó közbejötte és készpénzfizetés mellett a legtöbbet igérőknek el fognak adatni.

Az árverés Puszta-Kakaton báró Majthényi Lászlóné birtokán fog megkezdetni, hová a venni szándékozókat ezennel meghivom.

Szolnok, 1881, szept. 17.

LIPPICH GUSZTÁV,
ügyvéd, mint vb. Fuchs Károly csődtömeggondnoka.

1—1

Van szerencsém a n. é. közönségnek tudomására hozni, miszerint

özv. Pollacsek Lidia

czég alatt évek óta fenálló, az „Arany czipő"-höz czimzett, jelenleg az ***Erdensohn***-féle házban

mindennemü

CZIPŐ ÜZLETEMET

a legfinomabb és legjutányosabb

FÉRFI- és GYERMEK KALAPOKKAL

is gazdagon felszereltem.

Mint eddig, ugy ezentul is oda fog főtörekvésem irányulni, hogy a t. közönséget legfinomabb

CZIPŐ- és KALAPOKKAL

jutányosan és pontosan kiszolgáljam, s midőn üzletemet a t. közönség további kegyes pártfogásába ajánlom,

maradtam kitünő tisztelettel

özv. POLLACSEK LIDIA.

3—1

V. évfolyam 39—248. Szolnok, 1881. szeptember 25-én.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél „ . . 2 „ 50 kr.
Negyed „ . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkint egyszer
VASÁRNAP
s a vidéki példányok is ugyanakkor postára adatnak.
Szerkesztőség: Szolnok, buzapiacz, 1396. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közleményeken kivül az előfizetési pénzek s minden egyéb díjak is küldendők.
Ide küldendők a postai felszólamlások is (reclamatio.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek Szolnokon: a szerkesztőségnél, buzapiacz, 1396. sz. alatt s ugyanitt Pásztor Ferencz köz- és váló-ügyvéd irodájában; Makray László ur üzletében; minden fővárosi hirdetési irodában és bármely kir. postahivatalnál.
Kéziratok
csak ismert kezektől fogadtatnak el s azok vissza nem adatnak.

Hirdetési díjak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer „ — — — — — — 16 „
3-szor „ — — — — — — 12 „

Hirdetések
csak előleges díjazás mellett közöltetnek.
Nyilttéri közleményeknek minden centimeternyi magasságu, három hasábos szeletnyi tere 75 krjával számittatik s ugy a hirdetmények, mint a nyilttéri közlemények beiktatását a kiszabott illeték kifizetését fellétlen kötelezettség terheli
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Szajol-Szentesi vasut.

— Észrevétel Sipos Orbán ur czikkére. —

A „Szentesi Lap“ f. évi 35-ik számában közlött czikk ellenében, melyben Sipos Orbán qualificálhatlan magatartása, példátlan mulasztása és kötelességszegése mutattatik ki s ép e miatt vonatik a közvélemény itélőszéke elé számadásra: Sipos Orbán e becses lapok f. é. 37-ik számában*) ugynevezett „Válasz“-szal lép fel, melyben eljárását mentegeti.

Nézzünk szemébe e válasznak: mit bizonyit abban Sipos ur?

Azaz, hogy tulajdonképen válasznak csak akkor lehetne nevezni, ha benne Sipos ur arról beszél, a mi a dolog érdemére tartozik, igy azonban üres mentegetőzésnél nem egyéb, válasznak keresztelt egész közleménye.

A „Szentesi Lap“ idézett száma ugyanis két vádat emel Sipos Orbán ellen, melyek egyike abból áll, hogy ő, mint Jász-Nagykun-Szolnok megye alispánja, alkalmat adott a vasuti banknak a szerződés felbontására, — a másika pedig abból áll, hogy nem volt elég erkölcsi bátorsága Siposnak az érdekeltek egybehivására, hogy igy mulasztása helyrehozható lett volna.

És mit mond e vádakkal szemben Sipos ur? Hosszura nyujt egy czikket, mint a szentiványi ének, melyből azonban nem lehet kivenni azon érveket, melyek ama czikk vádpontjainak erkölcsi nyüge alol Sipos urat fölszabaditanák s neki igazait kiszolgáltatnák. Mert hát jogász ember — milyennek mi Sipos urat gondoljuk, de tán maga magát is tartja — mindjárt az első vádpontra hogyan felelhet saját mentségére ugy, hogy a terhelő körülményeket elfogadja, vagyis ellene önmaga is vádat emeljen? Hiszen szemben, azzal, a mit nevezett lap idézett száma a szerződés ratificatiojáról, jogi és elvi jelentőségében leplezetlenül kimond, nyiltan beismeri Sipos ur, hogy a kikötött határidőn belül saját megyéje jóváhagyása alá csakugyan nem terjesztette a szerződést, holott pedig erre vállalkozott; már pedig ezen ügy érdemének jogi jelentősége ebben kulminál, elvi jelentőségét pedig ezen mulasztás következménye involválja magában, mi egyenlő a semmivel.

A dolog valódi érdeme ez, és nem az, a mit üres mentegetőzésében halomra sorol fel oly hosszu lében, mint a jászsági lebbencs leves.

És daczára czikke szándékos hosszuságának, hogy majd igy a sok fától nem látjuk az erdőt, mi mégis meglátjuk; mert hát azt. hogy ő ezen ügy hátrányára nem követett el mulasztást, a vád puszta tagadásával ki nem mutatja, sőt beismeri az ellenkezőt az által, miszerint az ő kalkulusa szerint felsorolt határnapos árvizekre hivatkozik, hogy ezek által mentse ki mulasztásait, a mi el nem fogadható kopasz mentség; beismeri azon nyilatkozattal, hogy „most már igyekezni fog ez ügygyel az illető gyülés előtt beszámolni;“ miért mondja ezt, ha a mulasztás vádját fejére nehezedve nem érzi, — mig másrészről nem állitja azt, sem ki nem mutatja, hogy ő e vasutügy előnyére mit és mennyiben müködött.

Ugyan kérdjük — mondja meg nekünk Sipos ur, tanult-e mélyebb gondolkodástant, hogy azt hiszi, miszerint egy felületesen elmondott czikk tulajdonképi lényegéig ha ő nem, tehát más sem bir lehatolni? — Mondja meg: mi az hát, a mit ő e vasutügyben érdemileg tett? Annyit és annyit ülésezett és gyülésezett, mint mondja, és „nem találja gyönyörüségét az oly gyülésben, mely azt határozza, hogy majd máskor határoz“ — és uram fia, ő mégis — mint látszik — folyton ilyen gyüléseket tartott, melyek nyomtalanul, eredménytelenül enyésztek el, ezrek létérdekeivel szemben.

Uram! ez több mint mulasztás, ez több mint könnyelmü kijátszása egy dusgazdag vidék érdekeinek, több mint az önczélok szándékos üzése általi elkeseritése és fölháboritása a kedélyeknek!

Erre mondjon kadenciát Sipos ur!

A második vádat illetőleg, hogy t. i. miért nem volt az elpuskázott ügy helyrehozására elég erkölcsi bátorsága az érdekeltséget egybehivni, szintén nem felel meg Sipos ur, ha mindjárt a „kerékvágásba“ bujik is és onnan kiabálja, hogy „ki hozta az ügyet rendes kerékvágásba?“ Mert hiszen — jól tessék megérteni — itt sem a „kerékvágás“ szó képezi a dolog főérdemét, hanem azon, Sipos ur által meg nem czáfolt állitása az idézett lapbeli czikknek, hogy ő nem hivta egybe az érdekeltséget, hol eljárásának nem ismert, de könnyen sejthető indokait feltárta volna. Ehez nem volt bátorsága és nem ahhoz, a mit mond, hogy „sem ő, sem más nem találtak még lehetséges és legalább is valószinü módot a kérdés megoldására“ — s ezért nem hivta egybe az érdekeltséget.

Tagadja meg Sipos ur ne egyszer, de százszor, hogy hozzá az érdekeltség összehivását czélzó felhivás nem érkezett; használjon porhintés és önszépitő szer gyanánt ezer üres frázist, ellapulnak azok a tények lángtekintete előtt, mig a tény mindig tisztán áll előttünk, az t. i., hogy ilyen időközi felhivás szüksége sem fenn nem forgott, sem Sipos által ki nem köttetett, tehát erre helyesen nem is apellálhat s védveül nem is használhatja, minél fogva mindinkább kitünik a tény, hogy ő nem tett eleget el-

*) És a „Lehel-Kürt“ 37. számában. Szerk.

TÁRCZA.

Korona és kard.

— Történeti beszély. —

Irta: B. L.

(Folytatás.)

Az a kardos, daliás, hős levente, Béla királyi herczeg, kinek vitézségeért az ország harmadrésze jutott osztályrészül, nem kevésbé lett izgatott, mint a király volt, midőn a követ pár nap mulva hozzá Dömösre megérkezett.

Künn a szélvész féktelen haraggal zugott végig a vár bástyáin, hideg esőcseppekkel kopogtatva az erkélyes ablakokat, s rémesen süvöltve a kürtőkben; benn az oszlopos teremben Béla vezér komoran lépdel fel s alá, magába fojtva érzelmei viharát.

S ez elfojtott vihar nem kevésbé volt félelmes, mint az, mely kivül szabadjára tombolt.

Szó nélkül bocsátá el a követet, ki őt Várkonyba hivta.

Vajjon mit akarhat vele királyi bátyja? E hálátlan, e szószegő, kinek neve említésére is forr a vére! Nem kérte ő az örökségét, maga hivta vissza, maga igérte oda neki ünnepélyesen, a király! És mégis a király volt az, a ki őt, egyedüli megmentőjét, csufosan mellőzte, megbántotta, s látni engedte neki: mint koronázzák meg a gyermek Salamont. S talán most ismét valami ármányon töri a fejét!

Mindegy! Ő elmegy Várkonyba. Megtudja, hogy mit akar vele! Ő nem az az ember, aki másnak a szemébe nem mer nézni! Meglátja, hogy ki meri kezét reá emelni.

Kezével önkénytelenül kardjának markolatát szoritotta, s arra gondolt, hogy nem jobb volna-e serege élén menni Várkonyba?

A megfékezett indulatok hevesen emelték keblét, s ajka remegett a felháborodástól.

A pillanat súlyát mindazáltal érezni látszott. Valami ösztönszerü érzés tartotta vissza, hogy a döntő szót kimondja.

Egy intés, egy szó, s a koczka el van vetve mindörökre. Polgárháboru lángjai boritják el az egész országot, s a legátkozottabb viszály, a belső háboru dulja békés nyugalmát, melyre oly szüksége van!

Teljesen átérezte ezt, s keze lehanyatlott kardja markolatáról . . .

Halkan, mikéntha égből szállott volna alá, vigasztaló mosolylyal arczán, jelent meg előtte egy angyali nő. Oly látvány volt e két alak együtt, mint midőn villámterhes felleg mögött, a mosolygó nap aranysugárai megjelennek.

Ez a nő csupa kecs, csupa kedély, csupa szerelem.

Szép fehér, gömbölyü karját szótlanul fonta férje nyaka körül, mint midőn az erős tölgyet a rákuszó rózsa bevirágozza, — s az édes teher alatt meghajló fagként hajolt le férje hozzá.

E nő, miképen az örangyalok szokása, épen a legnagyobb veszély pillanatában jelent meg. Nyitott könyvként olvasott férje arczán és szemében, nem szólt, hanem a fellázadt érzelmekhez a szelidebb érzelmeket hagyta beszélni.

Béla tudta, hogy Richsa miért hallgat, s arra gondolt, hogy talán e mosolygó arcz alá az övéhez hasonló vérző szív van takarva. Csillapodva bár, a keserüség egy kifakadását nem fojthatta el:

— A szived is igy mosolyg belől? — mondá.

Richsa nem szólt, csak reá szegezte nagy szemét, mintha mondaná: mindig, a mikor téged látlak.

A férj lecsókolta ezeket a szép szemeket, s édes terhét egy közeli kerevetre bocsátotta le.

Ő maga állva maradt; nem tudott nyugodni, járnia kellett!

— Mért nem hágy nyugtot legalább! Mit akarhat megint! — kiálta fel.

Richsa ijedten emelkedett fel helyéről:

— Várkonyba hi? — kérdé.

— Oda, — felelt Béla.

A hölgy roskatag lépést téve előre, remegve hajlott le férje keze után, s megrakadva azt esdekelve mondá:

— Ne menj oda!

— De elmegyek, — mondá a férj, — elmegyek, ugy lehet, seregemmel együtt, — tevé hozzá ingerülten.

Richsa még rémültebb arczot öltött. Ez még nagyobb veszély volt szemeiben.

— Ismét a harcz, — mondá, — ismét a háboru veszélyei, melyek örültté tesznek miattad!

Béla némán megérintette kardját. A hölgy megérté, mit akar mondani, s a férfiui bátorság e félelmes nyilatkozatától még inkább elriadt.

Egész mivoltukban előtte állnak a veszélyek, melyek férjére vártak; a megfélemlés e pillanatában érezte, hogy összes erejére, bátorságára van szüksége.

S a veszély tudata visszaadta azt neki.

Hirtelen áttekintve a helyzeten, készen volt tervével.

— S miért akarod ezt tenni? — kérdé szeliden.

— Miért! — mondá Béla, felvéve egy levelet az asztalról, — ezért! Akkor, mikor behivott, mert szüksége volt reám, ezt irta: „Mi, kik hajdan együtt szenvedtünk szükséget és nyomoruságot, kérünk téged kedves atyámfia, ne késsél hozzánk jöni, hogy most együtt örüljünk és birjuk az ország javait. Mert nincsen örökösöm, sem kivüled más testvérem, te országolj utánaam.“ Ezt irta akkor, s midőn a veszélyekből kimentém, még is akkor lettem feleslegessé. Isten, ember látja, hogy a korona és jog igazság szerint csupán az enyém. Mit tesz, mégis? Ezt magad tudod leginkább. Igy kell-e egy testvért bátyjától félteni, ha az látogatást akar tenni nála?

— Ne hidd, hogy ő teszi ezt, — mondá Richsa, — a miképen te nem, testvéri érzelmeit ép ugy ő sem tagadta meg.

Béla fájó húrt érzett szivében megpendíteni.

vállalt kötelességének, sőt azt megszegte; másodszor e téren ez által elbuktatott erkölcsi reputatióját sem állitotta talpra ép a miatt, hogy az érdekeltség előtt magatartásának indokairól be nem számolt.

A tények lánczolatos okkapcsolati összefüggése ez, melyek Sipos urat fel nem menthetik ama vádak alól, sőt jobban reá nehezednek azon nevetséges felfogásnál fogva, hogy noha a többször idézett lap előre bocsájtá 35-ik számának ama czikkében, miszerint azt, hogy Sipos ur az árviz miatt nem tarthatott közgyülést, ellenvetésül részéről el nem fogadja azon okból, mert Szentes és vidéke még nagyobb árvizzel küzdött és még is vett alkalmat magának a szerződést jóváhagyatni, mégis Sipos ur ezen el nem fogadható, észszerütlen érvvel kiván maga mellett érvelni.

Hát bizony ezek elmondása után tisztán látjuk kilógni a lólábat a himes pokrócz alól, s látható, hogy ama „Válasz“ az ügy érdemére nézve semmit sem bizonyit, vagy ha mégis bizonyitana valamit, akkor inkább a szentesi czikk mellett, mint ellene volna érvül felhasználandó.

De igen is van még valami, a mit szintén nem állhatunk meg szó nélkül. Hivatkozik Sipos ur ugyanis dr. Szivák ur levelére. De mit bizonyit e levél? Akár mit inkább, csak azt nem, amit Sipos ur belőle kiokoskodni akar. A tettek legszebben bizonyitanának (már t. i. hogy ha volnának) eljárása tiszteletreméltó volta mellett, tartván ama szép mondással: Tettre, tettre, a helyett, hogy az időket elharácsoljátok.

E levél nem bizonyit az ügy érdeme, hanem Sipos ur személyisége mellett annyit, hogy ő Szivák urral igen jó viszonyban lehet, és hogy nem birván a támadás igazsága alól tisztán kimenekülni, tanácsadásért folyamodik. Ezt neki Szivák ur meg is adta talán, s neki talán elég is, csakhogy az érdekeltség azt látja mégis, hogy Sipos ur e vasut ügyét elő nem mozditotta, sőt hátráltatta, czikke pedig ügyünket egy lépéssel sem vitte előbbre.

Szentesi Imre.

Népnevelésünk s néptanitóink nyomorult állapota.

Szolnok, 1881. szept. 20.

(—gy) A mult hét egyik délutánján a kaszinóból igyekeztem hazafelé, s a főuton egy tanitóval találkoztam. Bemutatta magát s aztán együtt haladtunk tovább, beszélgetve a népnevelés és a tanitók ügyéről.

„Édes uram! — igy szólt e tanitó, — nincs önnek fogalma arról, hogy milyen dolga van itt a néptanitóknak; lenézik, mibe sem veszik őket, akár az utolsó koldust. Semmi társaságban részt nem vehetnek, alig van, a ki szóba állana velük. Iskoláink nyomorultak, a szemléltető oktatás csaknem lehetetlen, mert a legszükségesebb eszközök és tanszerek is hiányoznak, s a melyek vannak, oly rosszak, hogy azokkal semmire sem mehetünk. A gyermekek rakonczátlanok, velük szemben meg van kötve a tanitó keze; gonoszságukért a tanitó még csak meg sem büntetheti őket, mert állását veszélyezteti. — Mindannyian szorgalmas, munkás emberek vagyunk; csak az a baj, hogy nincs a ki gondolna müködésünkkel, nincs kormányzó fönk, magunkra vagyunk egészen hagyatva. Vannak köztünk olyanok, kiknek fizetését a testület még a mult év január havában fölemelte legalább annyira, hogy ez által családi existenciájuk, a lehető legszükebben, de hát mégis biztositva lett; s a városi hatóság, noha háromszor is folyamodtunk, még sem adta ki a már ide s tova két év óta megszavazott fizetési többletet. — Szóval helyzetünk a legsilányabb, s mindenki által elhagyatva, lenézve élünk. Önhöz fordulok tehát, mint a kit a tanitás és népnevelés igáz barátjának gondolok, tegyen valamit a mi érdekünkben, mert akárhova fordulunk, mindenütt kiméletlenül elutasitanak bennünket.“

Megdöbbenve hallgattam e szavakat, s a keserü hang, melyen előadva valának, lelkem mélyéig megrázott.

„Tanitó ur! — válaszoltam neki, — látom, érzem én az önök helyzetét; de a mit én tehetek érdekükben, az, hogy ezen állapotokra valamelyik helybeli lap utján felhivom a müvelt közönség s a város intelligens köreinek figyelmét.“

Ezt is megköszönte szépen, s meleg kézszoritással, bucsúztunk el egymástól.

S im megteszem, *) a mit neki megigértem, nem csupán az ő érdekében, hanem a nevelés szempontjából is; mert magam is számtalanszor meggyőződtem már róla, hogy a mostani rendszer jóra nem vezet.

Borzasztók a szolnoki népnevelési viszonyok. Sokszor volt alkalmam látni, midőn a gyermekek kijöttek az iskolából, s ime leirom e mindennap kétszer látható jelenetet.

Sarkig kicsapódik az ajtó, s a legelső gyerek orra bukva esik ki rajta, reá rohan kettő, három, s elkezdik döngetni: „he, te kutya, bemondasz-e még?“ Majd inaszakadtából nyargal a kapun kifelé egy másik gyerek s utána a harmadik, s kergeti amazt lóhalálába s jaj neki, ha eléri. Egy-egy csapat fütyörészve, a másik sikoltozva, a harmadik torkaszakadtából kiabálva jön; versenyeznek, hogy melyik tud jobban kiabálni. De hát ez még nem eleg. Egy-egy csapat a kis gyermeket üti, veri, pofozza, a kikkel találkozik, a másik keresve keresi a csengetyüs házakat, s az egyik gyerköcz fölemeli a másikat, s ez csenget, ugy, hogy a csengetyü mindenestől leszakad a falról, s ha a megkárosodott tulajdonos kinéz, akkor már messzíről vigyorognak s öltögetik nyelveiket reá stb.

Igy történnek e dolgok urunk születésének 1881-ik esztendejében, világos nappal Szolnok városának utczáin, mindenki megbotránkozására.

S a tanitó mind e dolgokat látja; közvetlenül előtte történnek ezek; — de nem büntetheti meg e vásott gyerekeket, mert feljelentik s elveszti állását.

Igy lesznek aztán a gyermekekből, — kivéve azokat, kik otthon jó nevelést kapnak, — már az iskolában haszontalan, vásott, naplopó sihederek, kik kötekednek mindenkivel, nem akarnak engedelmeskedni semmi rendnek, s alig várják, hogy kiülhessenek a piaczra, s oda, a hol mások járnak, köpködni és szemérmetlen dolgokat beszélni; ha ugyan rájuk ragadt hajlandóságuknál fogva kedvesebb foglalkozásuknak nem találják felebarátjaik megkárositását. Mert hisz e gyermekek legnagyobb része még a gymnasiumba sem jut el s igy jót csak a tanitójától tanulhatna; s kétségtelen, hogy sikerülne is ennek hasznos büntetések czélszerü alkalmazása által lefaragni róluk a nyers, bárdolatlan modort, és rakonczátlan magaviseletet; de nem teheti ezt, mert meg van kötve keze, s a gyermek vérszemet kapva, büntetlenül üzi tovább mind nagyobb és nagyobb mérvet öltő pajzánságait.

Mit csinál a t. tanfelügyelő ur, mikor hallja az éktelen lármát háza előtt? Tudtunkkal az ő hatáskörébe tartoznék e dolgok orvoslása: — miért nem intézkedik tehát? miért nem hivja fel az intéző körök figyelmét e türhetetlen állapotokra? Hiszen itt Szolnok város leendő polgárainak neveléséről, azok erkölcsössé tételéről, hogy ugy mondjuk, Szolnok jövőjéről van szó, és se pénzbe, se áldozatba, csak egy kis utána járásba kerül a dolog. Ilyen állapotokat sehol nem találunk a megyében, végleg erkocsososodnak polgárnink erkölcsei; mert a gyermek semmi jót sem hoz ki az iskolából, s annál kevésbé van alkalma az életben jót tanulni.

(Vége köv.)

*) Czikkének készséggel helyt adunk. Szerk.

— Nem feledtem, hogy testvérem ő, mondá, s ha ő szeretne, én százszor inkább szeretni tudnám, de ő folytonosan ellenem áskálódik.

— Nem ő az ármánykodó, — mondá Richsa, kinek czélja vala férjének bátyja elleni haragját mérsékelni, — Jász Orbán az, kérlelhetetlen, halálos ellenséged.

— A koronát is ő vette vissza? A fiát is ő koronáztatta meg? — mondá Béla.

— Ő, mindent csak ő! — felelt reá Richsa, — az ő ármánya vitte rá a gyönge szivü királyt, kinek kizsákmányolta érzelmeit. Azért azt mondom, ne bántsd bátyádat, de ne is menj oda.

— De hát miért, mi okból halálos ellenségem Jász Orbán?

Richsa pillanatnyi gondolkodás után elszánta magát:

— Ez ember udvarunkban tartózkodott, — mondá, — s mindig kellemetlenül emlékezem reá, hogy szerelmemre vágyott.

— Hogyan, — kiáltá Béla, — egy Jász Orbán, egy Micisló, lengyel fejedelem leányára veté szemét?

— Elég merész volt megvallani ezt, — mondá Richsa kissé pirulva, — lihegve, félörülten távozott, midőn visszautasitám. „Lesz idő még, midőn látjuk egymást“, mondá. S ez ember oly rettenetes volt e perczben, hogy azóta, midőn bátyád egy-egy méltánytalan tettét hallom, mindig azt sugja belől valami, „ez az ő müve!“ Ebből láthatod, hogy nem Endre, hanem ő az oka, tőle, az ő kezétől kell magad távol tartanod.

— Rögtön indulok! — kiáltá Béla.

— Hová? kérdé Richsa.

— Várkonyba, felelt a férj.

Richsa ijedten rohant felé.

— Nem tudod-e, hogy mily veszély vár ott reád, hogy ez ember ott mindenható?!

— A veszélytől nem félek, s ez embernek nem szabad megbüntetlen maradnia, — felelt Béla.

Ezzel távozott, kiadni rendeleteit az utazásra.

Richsa szorult szivvel vált meg férjétől. Ő távol akarta tartani ugy Várkonytól, mint a nyilt harcztól.

De eszközét roszul választotta. Férjében a bántódott szerelem érzetét keltette fel.

— — — — — — — — — — — —

(Folyt köv.)

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI ÜGYEK.

— „*A karczagi eset*“ czim alatt a „Pesti Napló“ szept. 11. számában egy czikk jelent meg, melynek rövid kivonatát adjuk a következőkben. Miután elmondatik a czikkben, hogy Herendi József tanitó mennyi dicséretre méltó törekvést fejtett ki két évi karczagi müködése alatt a zsidó gyermekeknek magyar állampolgárokká való nevelése tárgyában, élénk szinekben van ecsetelve a karczagi zsidó rabbi törekvése a zsidó lakosság germanizálási hajlamainak kifejtése érdekében. A derék tanitó tehát a miniszteri tanterv szerinti oktatása által magára vonta a rabbi gyülöletét, a ki 14 évi ottmüködése alatt sem volt képes a magyar nyelvet elsajátitani*) s ugy a szószékről, mint az általa fenntartott zugrabbi-seminariumban lelkesedéssel hirdeti Gőthe nyelvét, amiből a „Nagykunság“ tőzsgyökeres magyar lakosai édes keveset értenek. De magára vonta a tanitó a phanatikus zsidó rabbi gyülöletét azért is, mert a germanizáló törekvésü rabbit a zsidó iskola rendszeres oktatására befolyást gyakorolni nem engedte. — A rabbi által szitott gyülölet folytán a karczagi orthodox izr. hitközség kimondta, hogy Herendi nem jó tanitó s azért annak elmozditását kérte a tanhatóságtól. Miután azonban ez nem latta a fentebbi itéletet azáltal indokolva, hogy a tanitó nyulhust evett, tehát a tanitót a karczagi hitközség sürgetése daczára sem mozditotta el állomásától. A zsidók a karczagi polgármester segedelmével kivivták, hogy az orsz. orthodox izr. közvetitő iroda azon indokolással függesztette fel állomásától Herendit, mert nem jó, nem eléggé vallásos zsidó. — Megbotránkoztatással van emlitve az, hogy „a karczagi polgármester uszályhordozója“, a „Nagy-Kunság“, mely a szabadelvü párt hivének hirdette magát, botrányos magaviseletnek bélyegezte azt, hogy Herendi nyulhust evett, szombaton irt stb. Szép szabadelvüség! — A polgármesternek ez ügybeni beleavatkozását az illető czikkező a magánboszunak rovja fel, mely onnan keletkezett, hogy a tanitó, mint lapszerkesztő, közrebocsátott oly czikkeket, melyek a polgármester hivatalos müködését elég kiméletesen s a valónak megfelelőleg érintették, de nem voltak alkalmasak arra, hogy a polgármester tetszését megnyerjék. Mindezek elmondása után a czikk éle a polgármester ellen irányul, kinek személyét okozza czikkiró azért is, hogy a legutóbbi képviselő választások alkalmával nem a közszeretetben és köztiszteletben álló Varró Soma lőn megválasztva. Ezen állitás igazolására utal a karczagi választókra, „kiknek nagyobb része csak azért nem szavazott Varró Somára, mert azon hiedelemben vannak, hogy azáltal lett előmozditva a polgármesteri állásra Pap Elek.“ — Csak azért ismertettük meg t. olvasóinkat nevezett czikk tartalmával most, mert arra vártunk, hogy a „N. Kunság“ fog róla megemlékezni. De ugy látszik, hogy az első kudarcz után nem találja helyén, más embert is azzal czáfolgatni, hogy a szerkesztőségéhez küldött kéziratok papirkosárba vándoroltak. Sz.

— *A szolnoki járás tanitóköre* e hó 17-én délután tartá ez évi alakuló ülését a nagyvárosi iskola helyiségében. A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesitése után Polónyi Mátyás közs. tanitó a népiskola II. osztályában gyakorlati előadást tartott a számtanból. A gyülés a szép előadásért elismerését fejezte ki Polónyinak. Ludányi Béla, Szontágh Jakab, Wehle Lucia és Letanóczky Julia, mint a hangverseny rendezésével megbizott bizottság tagjai jelentést tesznek a f. hó 12-én tartott jótékonyczélu hangverseny alkalmából történt bevételekről és kiadásokról. E jelentés szerint az összes bevételek 139 frt 60 kr., az összes kiadások 68 frt 28 krt tesznek; a tiszta jövedelmet képező 71 frt 32 kr. a megyei tanitó-egylet pénztárnokának, mint a tanitók özvegyeit és árváit segélyző-alap kezelőjének átszolgáltatni határoztatott. Bárdossy Gyula kir. tanfelügyelő inditványára a hangverseny rendezőinek a hangverseny rendezése körüli fáradságos és eredményteljes müködésükért jegyzőkönyvi köszönet szavaztatott; — Szontagh Jakab inditványára elhatároztatott, hogy azok, kik a hangversenyen közremüködni szivesek voltak, irásbelileg kifejezett köszönetben részesittessenek, melynek közvetitésével a később választandó tisztikar fog megbizatni. Egyszersmind kötelességévé fog tétetni a tisztikarnak, hogy Sipos Orbán megyei alispánnak a megyeszékház nagytermének és világitásának dijnélküli átengedéséért a kör nevében irásbeli köszönetet nyujtson át. — Kőrösy Antal közs. tanitó korelnöklete alatt a gyülés áttért a tisztujitáshoz. Megválasztatott titkos szavazat utján általános szótöbbséggel elnöknek: Vass Alajos közs. tanitó, alelnöknek: Perényi Jánosné, közs. tanitónő és jegyzőnek ujolag Szontágh Jakab izr.tanitó. A megválasztottak a bennük helyezett bizalomért köszönetet mondtak s miután az elnök a legközelebbi ülés idejéül 1882. február hónak egyik, az elnökség által később közelebbről meghatározandó napját tűzte ki, mely ülésen Mihalka Krisztinának „A kisdedóvodák viszonya az elemi népiskolához“ czimü értekezése fog felolvastatni, az ülés délután 6 órakor véget ért.

*) Ezt kellene elcsapni. Szerk.

Helyi hirek.

— **Előfizetési felhivás lapunk 1881. évi okt.—decz. évnegyedére.**

Egész évre . . .	5 frt — kr.
Félévre	2 „ 50 kr.
Negyedévre . .	1 „ 30 kr.

Kiadóhivatal.

— *Gróf Batthyány József* széplőtlen neve megyénk fiai által most már mint volt főispánunk neve emlitendő, miután a hivatalos lap már közzé tette, hogy őt király ő Felsége hü szolgálatainak elismerése mellett kegyelemben fölmenté. E megyének szomorúbb hirét alig hozta s egyhamar alig hozza a hivatalos lap, mint ezt, mely tudtunkra adja, hogy végkép elenyészik láthatárunkról a remény legutolsó sugára is, hogy őt talán továbbra is magunkénak vallhatjuk. Igy elmarad Bozóky József urnak mult számunkban közlött terve is, mely szerint 200 tagu deputaczióval volt felkérendő a nemes grófot lemondása visszavételére. De azért a grófot mi mégis magunkénak vallhatjuk, mert kedves

emlékét sziveinkből semmi ki nem tépi s nevét mindenha áldólag emlitjük mindannyian.

— *Hajdu Sándor* barátunk, Jász-Nagykun-Szolnok megye jegyzői karának érdemes tagja, a budapesti ügyvéd vizsgáló bizottságtól f. hó 19-én ügyvédi oklevelet nyert. Sok szerencsét kivánunk uj kartársunknak a megérdemlett diplomához!

— *Jubileum.* A helybeli sz. Fer. r. szerzet tagjai f. hó 20-án ünnepelték szeretve tisztelt házfönökük lőliszt. Kudelka Gellért ur 25 éves áldozárságának évfordulóját. Az ünnepelt ugyanazon nap reggeli óráiban mutatta be teljes papi segédlettel örömtől áthatottan a vérnélküli áldozatot. Lehetetlen meg nem emlékezni ezen minden tekintetben tiszteletreméltó szerzetesről, ki ritka tapintattal tudja harmoniába hozni szerzetesi fogadalmait a társadalom igényeivel, ki ugy kint, mint bennt köztisztelet s szeretet tárgya, kivánjuk, hogy öt az emberi életkor legvégső határáig a mennyei gondviselés tartsa meg. (Beküldetett.)

— *Szomolányi Bertalan*, szent-ferenczrendi szerzetes, ki Szolnokon is több ideig tanárkodott a nagygymnasiumban, s innen Kecskemétre helyeztetett át, ugyanott kilépett a szerzetből, miután a kecskeméti kereskedelmi ipar-hitelintézet és népbanknál üresedésben volt segéd-könyvelői állásra nagy többséggel megválasztatott.

— *Statisztika.* Az alakuló félben levő Rákóczyfalva, ez első kezdő évében, 136 lakó családdal bir, akik ez év folytán épült házakban laknak. A házak száma 120, — 136 családnak csak 6 magánzója van, kik közül 3 özvegy, 3 szolga, a gyermekek összesen 331-en vannak. Ezek közül 179 férfi, 152 leány, és ezen gyermekek közül 6 éven felüli, tanköteles 30, ismétlőiskolára tanköteles csak 12 van. Ennek oka az, hogy többnyire fiatal család szallta meg ez uj községet.

— *Eredeti bizonyitvány.* Irgen Jozef urnal 128 lakot ez a hajadon Abányon züd ucaba k merem komendalom akar urak kürül akar füzis melé jot alok melete nem kezes és hüsigesen szolgál és nem felesel visza mindent tud ezvilagon nagyon csendes lany merem komendalni ákarkinek nagyon takarikos is szipen tud mosni is szipen tud vasalni énálam volt öt 5 holnapik vikony erzsike és szücs eszti Miklósi lány 164.

— *Csődmegszüntetés.* A karczagi kir. törvényszék, mint csődbiróság, Hubay Ferencz szolnoki lakos ellen 1419/76. sz. a. kelt itélettel megnyitott csődöt, a bejelentett s megitélt és sorozott követelések kiegyenlitése folytán, 5140/81. sz. a. itéletével megszüntnek jelenté ki, s a szolnoki kir. jbiróság mint tkvi hatóság által 812/876. tk. sz. alatt eszközlött csödfeljegyzést törültetni rendelte.

— *Interpellácziò* Bárdosy Gyula kir. tanfelügyelő urhoz. A tiszaföldvári izr. hitközség iskolaügye a közig. bizottság törvényszerü végzése daczára ujabb botrányok és bonyodalmak tárgya kezd lenni azáltal, hogy a nevezett hitközség az ottani izr. iskolaszék sürgetéseit és megkereséseit ignorálja: kérdjük megyénk tanfelügyelőjét, hogy szándékozik-e az eddig minden alkalommal tanusitott erélyes és törvényszerinti eljárásával késedelem nélkül a törvényellenes botrányt elhárítani s oda hatni, hogy az oktatás a t.-földvári izr. iskolában meg ne szakittassék és a tanitó hajléktalanul ne maradjon?

Felelős szerkesztő: **Pástor Ferencz.**

HIRDETMÈNYEK.

Üzlethelyiség változtatás!

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy

FÈRFI-, NŐI-DIVATÁRU,

CZIPŐ, KALAP-

és

ILLATSZER-RAKTÁRAMAT

az *Ösztreicher Dávid*-féle házba, a *volt nagytőzsde*

üzlethelyiségébe tettem át. Nevezett áru- és legujabban rendelt **őszi** divatczikkeimnek a legjutányosabb áron pontos kiszolgáltatására kötelezvén magamat, ajánlom ujonnan berendezett üzletemet a n. é. helyi és vidéki közönség szives figyelmébe. — Számos látogatásért és megrendelésért, melyeket a vidékre is legpontosabban teljesitek — esd

özv. Klein Auguszta.

3—2

Üzlethelyiség változtatás!

Üzlethelyiség változtatás!

Üzlethelyiség változtatás!

3—2

Üzlet megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, miszerint f. évi szeptember hó 11-én, az itteni piaczon,

„MOLNÁR és FŐUTCZA" sarkán,

saját házamban,

A „SZERECSENHEZ"

czimzett

NERFELD FERENCZ,

királyi törvényszékileg bejegyzett czég alatt egy

fűszer, anyag, festék és csemege

KERESKEDÉST

nyitottam.

Áru czikkeim jósága, jutányos ára és pontos kiszolgáltatása által reménylem, hogy a n. é. közönség igényeinek mindenkor és mindenben meg fogok felelni.

A n. é. közönség becses pártfogását kérve maradok kiváló tisztelettel

NERFELD FERENCZ.

Van szerencsém a n. é. közönségnek tudomására hozni, miszerint

özv. POLLACSEK LIDIA

czég alatt évek óta fenálló, az „Arany czipő"-höz czimzett, jelenleg az *Edensohn*-féle házban mindennemü

CZIPŐ ÜZLETEMET

a legfinomabb és legjutányosabb

férfi és gyermek kalapokkal

is gazdagon felszereltem.

Mint eddig, ugy ezentul is oda fog főtörekvésem irányulni, hogy a t. közönséget legfinomabb

CZIPŐ- és KALAPOKKAL

jutányosan és pontosan kiszolgáljam, s midőn üzletemet a t. közönség további kegyes pártfogásába ajánlom,

maradtam kitünő tisztelettel

özv. POLLACSEK LIDIA.

3—2

HIRDETMÉNY.

Kunszentmárton város piaczterének legelőnyösebb helyén fekvő épületében **négy bolthelyiség** és azokhoz tartozó **két lakosztály** jövő **1882. évi januàr 1-től bérbeadandò**, — értekezhetni **Szigeti Gyula** kunszentmártoni ügyvèd tulajdonossal.

2—2

3—2

HIRDETMÉNY.

Puszta-Varsányon,

STRASSBURGER EMÁNUEL urnak.

a kincstártól bérlett birtokán, **bérlet letelte miatt**

50 darab jármos ökör,
120 „ gulyabeli marha,
14 „ 2 és 3 éves fajvérü csikó,
8 „ igás ló,
150 „ 9 hónapos sertés,

ezeken kivül:

500 méter mázsányi triörözött (konkolyzott) **tiszta buza**, nemkülönben

500 méter mázsányi **rozs** — azon megjegyzéssel, hogy a **tiszta buza** és a **rozs**

kicsinyben is vásárolható,

végre mindennemü **takarmány**, elhordásra vagy felétetésre

szabad kézből eladó.

Értekezhetni: **Malonyai-Puszta-Varsányon**, szóval vagy levélben ***Strassburger Emánuel*** tulajdonos urral.

Eladó hordók és kádak

szüretre.

Különféle nagyságu KÁDAK és HORDÓK, a pálinkaház helyiségében **RÓZSA IGNÁCZ** urnál Szolnokon

2—2 jutányos áron kaphatók.

1—1

Mint Budapestről értesülünk a „Jockey-Club"-hoz czimzett

Brachfeld F.

dorottyautczai czég, fehérnemü és férfi-divat czikkei az országos nő-ipar-kiállitáson ismét, ugy különös izlésük mint uj szabásuk által **kiváló feltünést okoztak.** F. hó 18-án Károly Lajos főherczeg ő fensége is különös elismerését nyilvánitá.

3862. szám.
k. ü. 1881.

A karczagi kir. ügyészségtől.

Árlejtési hirdetmény.

A karczagi kir. ügyészség által ezennel közhirré tétetik, miszerint a karczagi kir. törvényszék, továbbá a karczagi, szolnoki, kisujszállási, mezőtúri, abádszalóki és kunszentmártoni királyi járásbiróságok vizsgálat alatti és elitélt foglyainak, valamint a raboknak az 1882. január hó 1-től egy, esetleg három évig terjedő időközben, meleg ételekkel és kenyérrel való ellátása ugy a betegek számára orvosi rendelvénynyel kiszabott élelmi szereknek kiszolgáltatása iránt, — a kir. ügyészségi iktató hivatalban naponkint d. e. 9—12, délután 3—5 óráig megtekinthető feltételek mellett folyó 1881. évi október hó 10-ik napján délelőtt 10 órakor a kir. ügyészségi irodában árlejtés fog tartatni.

A vállalkozni szándékozók figyelmeztetnek azért, hogy a fentebbi határidőben 300 frt. bánatpénz letétele után ajánlataikat szóbelileg is megtehetik, irásbeli zárt ajánlatok azonban csak is az árlejtésre kitüzött óráig fognak a kir. ügyészség vezetője által 300 frt. bánatpénzzel együtt elfogadtatni, s a később érkezendő ilynemü ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Karczagon, 1881. szeptember hó 10-én.

Poynàr Dènes,
kir. ügyész.

3—2

BUDAPESTI HIRLAP.

A legolcsóbb politikai, gazdasági és szépirodalmi napilap.

Ára egy évre 14 forint, félévre 7 forint, negyedévre 3 forint 50 kr., egy hónapra 1 forint 20 kr.

Megjelenik minden nap, ünnep és vasárnap utáni napokon is, gazdag és érdekes tartalommal tiz, tizenkét, tizenhat oldalnyi terjedelemben.

Különös gond van arra, hogy a hölgyek is oktató és szórakoztató olvasmányokat találjanak a „Budapesti Hirlap"-ban.

Minden bel- és külföldi politikai és társadalmi esemény a legjobb forrásokból hiven és kimeritően közöltetik.

A „Budapesti Hirlap" hazai és külföldi nevezetesebb városokban rendes tudósitókat tart.

Tárcza, ismeretterjesztő és apró humorisztikus czikkein kivül rendesen közöl egy-egy jelesebb regényt.

Müvészeti, irodalmi és szakbeli rovatai, valamint az ujdonságok rovata különös gonddal van összeállitva.

Politikai magatartása ellenzéki, pártállásfoglalás nélkül, tehát független minden irányban, azaz a szabad szó, a szabad vélemény, a szabad meggyőződés védelme és képviselete.

A „Budapesti Hirlapot" a szellemi munka önvédelme hozván létre, szemben a tőke s a tőzsér zsarnokságával, kötelessége marad e lapnak továbbra is a szellem függetlenségének zászlaját lobogtatni szemben az anyag és tőke erőszakosságaival.

De minden dolgunk kezdete és vége: Magyarságunk megóvása, szakadatlan hangoztatása nemzeti érdekeinknek, melyeknek minden más tekintetet alája rendelünk.

Iránytünk a magyar nemzeti szempont, czélunk a magyarság terjesztèse mindenek felett és minden áron.

A „Budapesti Hirlap" rendes czikkirói közül

KAAS IVOR bárót,

e lap főmunkatársát

és

RÁKOSI JENŐT

a vállalat társtulajdonosát

nevezzük meg. A belmunkatársak, kik harmadfél éven át részt vettek a régi firma alatt lapunk megalapitásán és azt népszerüvé, közkedveltségüvé tették, kivétel nélkül a „BUDAPESTI HIRLAP"-hoz csatlakoztak. E kipróbált erejü hirlapirói gárdát legközelebb már uj tagokkal egészitjük ki, mert közönségünk pártolása lehetségessé tette, hogy a lap rendes mellékletét megnagyobbitsuk és terünk megnagyobbodván, a munkaerőt is fokozni fogjuk.

Külmunkatársaink diszes sorában többek közt helyet foglalnak:

Aggházy Károly, Ábrányi Emil, Ágai Adolf, Almási Balogh Tihamér, Degré Alajos, Dóczy Lajos, Dr. Dubay Miklós, Frankenburg Adolf, Dr. Hubay Károly és Jenő, Huszár Imre, Kazár Emil, Szász Károly, Teleki Sándor gróf, Dr. Toldy László, Tolnay Lajos, Törs Kámán.

Az uj évnegyedben megkezdi a ***BUDAPESTI HIRLAP*** Rákosi Jenőnek

„A LEGNAGYOBB BOLOND"

czimü eredeti regényét, melynek tárgya az ötvenes és hatvanas évekből van véve.

A „BUDAPESTI HIRLAP" szerkesztősége mindezeknél fogva azonban abban a helyzetben van, hogy oly érdekes lappal kecsegtetheti a magyar olvasó közönséget, mint egy se a magyar fővárosban megjelenő lapok közül. Hozzá mindezeknél olcsóbb is és igy bizalommal hivja fel az olvasó közönséget előfizetésre.

Az előfizetési pénzek a „BUDAPESTI HIRLAP" kiadóhivatalához (városház-tér 9-dik szám) küldendők.

Mutatványszámokkal szivesen szolgálunk.

Kelt Budapesten, 1881. szeptember hóban.

Csukássi József, Rákosi Jenő,

3—2 a „Budapesti Hirlap" kiadó tulajdonosai.

Csak a **HOFF JÁNOS**-féle maláta kivonat **egészségi sör** és **maláta csokoládénak** és az összpontositott **maláta kivonatnak** köszönhetem egészségem helyreállát.

12—3 **Saját szavai egy meggyógyultnak.**

Miután ezen kitünő találmányu maláta kivonat, egészségi sör, ***anyámat a haláltól mentette meg,*** joggal léptem föl az itteni hatóság előtt, hogy e kitünő gyógyszert saját tapasztalaton nyugvó meggyőződésből a szenvedőknek ajánljam. — Egy parasztnak, ki máj-, gyomor- és tüdőbajban szenvedett s tőlem tanácsot kért, ajánlottam e kitünő maláta kivonatu sört, kért; hozassam meg számára, a mit én azonnal teszek és kérve Önt, sziveskedjék 26 üveg maláta kivonat egészségi sört és 10 csomó maláta czukorkát minél előbb küldeni.

St.-Georgen, (Ob.-Murau.) Fies József, főtan itó.

HOFF JÁNOS urnak, cs. k. szállitónak, kir. bizományos, tulajdonosa a cs. k. koronás arany érdem keresztnek. Magas rendjelek lovagja. Föltalálója és egyedüli készitője a Hoff János-féle maláta kivonatnak. Udvari szállitója a legtöbb europai herczegeknek. Bécs, gyár: Grabenhof, Braunerstrasse. Nro. 2. Iroda és gyári raktár: I. Graben, Braunerstrasse Nro. 8.

Magas nyilatkozatok.

I. Vilmos, német császár: „Az ön szép maláta kivonata." Ferencz József osztrák császár és magyar király: „Szivesen kitüntetem Önt." A szász király: „Jótékony az anyakirálynőnek." A dán király: „Gyógyereje észleltetett." Mecklenburg Sverini nagyherczeg: „Elismerésem." — Orvosi nyilatkozatok: Titkos tanácsosok: Dr. Traubes, Dr. Gräfe stb. Berlinben, Dr. Granichstädten Bécsben, Dr. Jauchczy Sz.-Pétervárt, Dr. Pietra Santa Párizsban és még sok ezer orvos a Hoff-féle maláta készitményeket a legjobb diätikának ismerik el.

Óvás.

Csak ***valódi*** Hoff János-féle maláta készitmények követeltessenek, a melyek el vannak látva az osztrák magyar kereskedelmi miniszteriumnál bevezetett ***védjegygyel*** (A feltaláló képe.) Mások utánzataiban hiányzik a gyógyfüanyag és a helyes készitési-mód a Hoff-féle maláta készitményeknek, s ezek az orvosok nyilatkozata szerint az egészségre rosz hatással lehetnek. (A valódi Hoff-János-féle mell-bonbonok kék papirban vannak 2 frton alul nem szállittatik.) Főraktár: Szolnokon: Monszpart László füszerüzlete. Jászberény: Szilvássy Gyula László. Mező-Tür: Schreiber Sámson. T.-Sz.-Miklós: Kellner.

A Mária-utczában 1672.

sz. alatt lévő **házam** szabad kézből

e l a d ó,

vagy huzamosb időre **bérbeadandó.**

2—2 **BADARI RÓKUS.**

Az eredeti SINGER varrógépek

a legujabb és legczélszerübb szabad. készülékek és javitásokkal vannak ellátva és a világon a legjobb s legtartósabb

varrógépek.

Ezek minden áremelés nélkül havi részletfizetésre árusittatnak és teljes kezesség nyujtatik.

Használati utasitás ingyen.

Minden **másnemü** *varrógépek becseréltetnek. Alkatrészek és javitások olcsón.*

Miről ismerhető meg, hogy az árusitásra ajánlott

Singer varrógép

valódi-e, azaz hogy eredeti gép és hogy The Singer Manufacturing Co., New-York (Amerikában) egyik gyárában készült, vagy hogy az Németország vagy Ausztriának többé vagy kevésbbé rossz készitménye-e, — mely utóbbiaknak gyenge minőségért minden áron ellenzünk!

Minden szakember az első pillanatra felismeri a kitünő külföldi anyagról, és felülmulhatlan pontosságával a gondosan összeállitott alkatrészeiről, hogy eredeti SINGER varrógép vagy utánzatott gép áll-e előtte, és a szakismerettel nem biró vevőnek különösen a következő külső jelekre kell figyelni, ha károsulni nem akar:

I. Minden eredeti Singer varrógép a mellett kereskedelmi jegyet hordja egyik szárnyán; az 1861 óta előállitott gépek ezen jegyet még a két oldalrészben is beütve hordják.

II. Minden eredeti Singer varrógép karján a teljes czimet viseli: THE SINGER MANUFACTURING Co.

III. Minden eredeti Singer varrógép egy angol nyelvü okmánynyal bely a gép eredeti birtokát) van ellátva. Ezen okmányban az illető eredeti Singer-gép száma található, és a The Singer Manufacturing Co. aláirásával, valamint a nyugat- és közép-europai fiókjainak G. NEIDLINGER van aláirva.

G. Neidlinger Budapest, főut.

10—4

Szolnokon, 1881. Nyomatott Fülöp Hay könyvnyomdájában.

V. évfolyam 40—249. Szolnok, 1881. október 2-án.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél „ . . 2 „ 50 kr.
Negyed „ . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.
KÖZLÖNY
A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkint egyszer
vasárnap
s a vidéki példányok is ugyanakkor postára adatnak.
Szerkesztőség: Szolnok, buzapiacz, 1396. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közleményeken kivül az előfizetési pénzek s minden egyéb díjak is küldendők.
Ide küldendők a postai felszólamlások is (reclamatio.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek Szolnokon: a szerkesztőségnél, buzapiacz, 1396. sz. alatt s ugyanitt Pásztor Ferencz köz- és váltó-ügyvéd irodájában; Makray László ur üzletében; minden fővárosi hirdetési irodában és bármely kir. postahivatalnál.
Kéziratok
csak ismert kezektől fogadtatnak el s azok vissza nem adatnak.

Hirdetési díjak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 30 kr.
2-szer „ — — — — — — 16 „
3-szor „ — — — — — — 12 „

Hirdetések
csak előleges díjazás mellett közöltetnek.
Nyilttéri közleményeknek minden centimeternyi magasságu, három hasábos szeletnyi tere 75 krjával számittatik s ugy a hirdetmények, mint a nyilttéri közlemények beküldőit a kifizetésért feltétlen kötelezettség terheli
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Lapunk jelen számával ez év utolsó negyedébe lépvén, kérjük előfizetőinket, miszerint előfizetéseiket megujitani s esetleg a hátralékokat beküldeni méltóztassanak.

Előfizetési dij: egész évre 5 frt — kr.
„ „ félévre . 2 „ 50 kr.
„ „ évnegyedre 1 „ 30 kr.

Előfizetési pénzek beküldése legczélszerübben postautalványon eszközölhető.

Tisztelettel
a kiadóhivatal.

Szolnok, 1881. okt. 1.

(—r.) Harminczkét év óta október hatodika piros betükkel van beirva a magyar nemzet életének nagy könyvébe, és fájdalmas érzéssel bevésve szivébe, szivének kellő közepébe.

A piros betük a kalendáriumban is ünnepet jelentenek — ünnep e nap a magyar nemzetnek is.

A győzelmi térről, hol világ nem látott dicsőségben fürödve, vivta a magyar szabadságának szent harczát; hol a szabadság háromszinü zászlóit diadalról diadalra hordozák dicső honvédeink: a gyász és siralomvölgyébe üzettetének, hol csak akkor volt szabad szólniok, ha jajgattak a sanyargatás ezer neme alatt.

És a dicsők, azok a rettentő vezérek, kik ama szent harczok intézői valának s az Isten ragyogó napja alatt vivták a szabadságot, a börtön penészes falai közé kerültek, s a vérbősz ember egy intésére martyr halált haltanak Arad alatt, 1849. október hatodikán.

Ezért szent e nap a magyarnak, ezért van e nap emléke szivébe fájdalmasan bevésve, életének ezer éves könyvébe piros betükkel beirva.

A nemzeti kegyelet azóta, hogy a dicső tizenhárom tábornok utolsó sohajtása a vesztőhelyen bátor sziveikből kireppent, szent áhitattal ünnepli e napot, melyen halálukkal pecsételték meg a szabadság fölkent bajnokai az ügyet, melyért küzdöttek s mely egy nemzeté volt.

A nagy nap évfordulója előtt állunk ismét s alig lesz város, de talán nem is lesz, hol e nap emléke kegyelettel ne ünnepeltetnék meg s hála-ima ne szállna föl az egekbe, hogy a nehéz napok elmultával szabadabban lélegzhetik a magyar . . .

Szolnok városának kétszeresen meg kell ünnepelnie e napot: mint magyar városnak s mint olyannak, melynek mezején körülhordozták a szabadság véres zászlóit, s a tizenhárom közül két dicső tábornok verte tönkre az ellent, épen hét hónappal martyr haláluk előtt, a szőke Tisza partjain.

Damjanics János, az ellenség réme és Ajnácskeői gróf Vécsey Károly, a daliás levente, együtt vivták ki a szolnoki diadalt, melynek eldöltén a fél világ szeme függött akkoron s hét hónap mulva ők is bitón lehelték ki nagy lelkeiket.

A nagy martyrok emléke iránt a nemzet szive soha meg nem hidegülhet s önmaga iránti hazafiui kötelességét teljesiti, ha haláluk gyászos évfordulóját méltóan megülendi most is.

Mai társadalmunk ugy is beteges és léha, a korrupczió szivja magába éltető alkat elemeit, mint az ezerkaru polyp az embert, — de a honfi szivnek a nagyok iránti tisztelet és kegyelet érzetét nem szabad a korrupcziónak fölemésztenie.

A nagy halottak halhatatlan emléke példaként áll a haza reményei — ifju nemzedékünk előtt, melyhez föltekinteni, nagy életükből és nagy halálukból a hazafiui küzdelmekhez erényt meriteni az ő feladatuk.

Szolnok ifjai megértendik szavunkat bizonyára s a nagy nap emlékét, tőlük telhetőleg, kegyeletes ünnepévé avatandják e városnak, vagy legalább is az ünnepély kezdeményezését hazafiui feladatukul tüzendik ki a nagy nap küszöbén

Az örömtelen honfi érzeménynek is hozzanak ifjaink egy szemernyi áldozatot.

A szolnoki lókiállitás.
— 1881. szept. 25. —

Ma egy hete tartatott meg Szolnokon a megyei gazd. egylet ló kiállitása és az ezzel egybekötött ló- és kocsiverseny.

Ez utóbbi, tekintve a pálya kezdetleges állapotát, állatkinzásnak is beillet ugyan, a második kocsiversenynél, de hát ezuttal másképen nem lehetett, s igy is jó volt ez egyelőre.

Egyelőre, mondjuk, mert szeretjük hinni, hogy sem a kiállitás, sem a verseny nem volt legutolsó Szolnokon, hanem legelső, melynek évenkinti folytatása fog következni.

Mert hát valljuk meg őszintén, a kiállitás oly tényező gazdaközönségünk között, melynek hasznos következménye el nem maradhat. Felkölti a lótenyésztők nemes ambitióját s néhány év mulva e megye is azok közé fog tartozni, melyek a legszebb állat-példányokat is, fogják produkálni. Volt most is olyan nehány ló kiállitva, melyek az ország bármely kiállitásán megfelelnek vala a legszigorubb müitész követelményeinek is.

Látható volt, hogy nem csupán a teherszallitás alatt elcsigázott lovak vannak e megyében, hanem kitünő nemes példányok, melyek további tenyésztés mellett hivatva vannak elterjeszteni fajukat s kiszoritani a csenevész fajt.

Ez volna hivatása első sorban a kiállitásnak, másod sorban pedig az, hogy igy a kincstári lóvételekre megyénkben is nagyobb forgalmu piacz nyilnék s ez uton is tetemes gyarapodást nyerne vagyonosodásunk.

E végből a gazd. egylettel egyetértve, jól tenné a kiállitási bizottság, ha ugy szervezkednék, oly intézkedéseket tenne, hogy évenkint mindig rendezne egy-egy kiállitást s ezzel kapcsolatban egy rendszeres lóversenyt, melynek szintén meg van a maga haszna.

Ugyanis a versenyeknél nem a futás látása jön számitásba, ez csak másodrendü dolog, hanem az, hogy egy jól gondozott, jól idomitott nemes vérü állat a pályát mily kitartással s mennyi idő alatt képes megfutni, egy szóval a ló produktiv ereje jön számitásba.

Mikor Zubovits Caradocon Párisba ment Bécsből, itt sem az volt a fődolog, hogy egy lovas erre vállalkozott, hanem azon kiszámitás, hogy egy jól idomitott

TÁRCZA.

Október 6.

Hatalmas ég! ki ott valál körünkben,
Hogy a szabadság fáját ültetők,
Ki ott valál, hogy őseinkhez hüen —
Védők hazánk' ország-világ előtt;
Ki győzedelmes zászlaink sorában
Megistenülve láttad a magyart;
Ha kebleinkben évről-évre gyász van,
Mig e nap hajnal- s alkonypirja tart:
Szent fájdalmánál áld meg a magyart!

Nagy mult pibent el multunk ezred-évén,
Ki mondja meg, nagyobbak hol valánk?
Multunknak minden lapja egy verőfény,
Mely átragyog százszor túlélt halált.
Mert száz veszély, baj tódult nemzetünkre,
Mik közül egy is elsodorhatott,
S e föld, hol Árpád sátorát letűzte,
— Döngetheték viszályok és bajok —
Magyar maradt és az maradni fog.

Az fog maradni. Nem a sors szeszélye,
Hogy él ma is, itt, e maroknyi nép;
Az elmulást dicső hazánk ne félje,
Mig hü fiak védendik életét.
Mig őseinktartás s honszerelmi lángnak
Szentelt oltárát őrzi nemzetünk:
A sors, az ellen bősz csapása szállhat,
Az ég kegyelme megmarad velünk,
S hazánk jövőjén el nem csüggedünk.

Nem csüggedünk, bár száz okunk van arra,
Hogy gyászt viseljünk véges-végekig.
— Nehéz sebét nemes vad is takarja,
Titokban ontja fájó könyeit . . .
Ily eltakart seb, mely be nem hegedhet,
S mely évről-évre szivünkön sajog,
Az a nehéz seb, mely Arad! te benned
Szegény hazánknak testén nyittatott,
S mely seb miatt szivünk ma is sajog.

Az a bitó: a szégyen durva fája . . .
Az a golyó: tán zord halál jele!
Martyrokat függesztétek reája,
Martyrokat teremtétek vele.
Mit durva többség hősi kisebbségen
Jog és szabadság ellenére mért:
Sötét lap az Klió igaz könyvében,
Győzők fejére nem rak az babért,
Itél, elátkoz mindenik jajért.

Ők, a szent „itthon" hős védelmezői,
Szabadság zászlaját lobogták,
Láttátok őket ellenükre dölni,
Csekély hadukkal nyerni nagy csatát!
Sarlót, Budát, Branyiczkót, Bém-apónak
Parányi hidját dicsfény környezi, —
A Zagyva tája dicsekedve szólhat,
S a merre a szem tud tekinteni:
Bércz és mező hirünkkel van teli.

De mind e hir s dicsőség rózsa-pirját
Aradnak gyásza semmivé tevé;
Lesznek, kik a hőstetteket megirják,
De gyászt boritnak e szinhely fölé.

Ott tünt le, ott, eladva gyászos áron,
E kis hazának annyi bajnoka.
Nem sok talán, de olyan tizenhárom,
Akiknek vére ottan elfolya:
Uj ezred-évig nem támad soha!

De mig magyar szivekben e hazában
A szabadságnak egy szikrája ég;
Mig kész, ha kell, vasat ragadni bátran,
Tüzhelyeért a szittya-sarjadék:
Fájón tekint e napnak biborára,
S komoly emlékinél ha elmereng:
Áldást rebeg a Martyrok porára,
S megértik a nagy alvók oda lent,
Hogy emlékük köztünk örökre szent!

Polyphemus.

Korona és kard.
— Történeti beszély. —
Irta: B. L.
(Folytatás.)

Béla az egész uton Jász Orbán elleni boszujával volt elfoglalva.

Megvetése ezen alacsony származásu ember iránt oly nagy volt, hogy nem is álmodott másféle boszuról, mint hogy embereivel megfogatja s a Tiszába vetteti.

Alig érkezett meg a királyi udvarhoz, midőn jelentéék neki, hogy Endre tudakozódott utána, és hogy megjelenésére vár.

Ámbár nem értheté, hogy királyi bátyja miféle sürgős ügyben kiván vele értekezni, mégis ugy találta

Mai számunkhoz fél iv melléklet van csatolva.

állat mit képes produkálni, hány mértföldet képes naponta biztosan megfutni, anélkül, hogy ugy a lónak, mint a lovagnak, a hosszu ut és törődés bármi ártalmára is lenne.

Egy szóval az okszerüség mindenben kell, hogy főirányadó legyen, de ha valahol, ugy a gazdászat s különösen a lótenyésztés körül nyilik annak szép tér.

E kiállitás és verseny alkalmából, üdvözöljük a kezdeményezőket, üdvözöljük annak végrehajtó közegeit, kiket e téren kifejtett ügybuzgalmukért nemcsak elismerés illet, hanem — az ügy érdekében — szivesen megbocsájthatók azon hiányok is, melyek ez alkalommal még felmerültek.

Népnevelésünk s néptanitóink nyomorult állapota.

(Vége.)

Szolnok, 1881. szept. 20.

A ki volt Mező-Túron, láthatta, mily rendhez szokottak a gyermekek. Ha távoznak az iskolából, a legcsendesebben, párosával lépnek ki az ajtón, s ugy mennek hazafelé. Akárkivel találkoznak az uton, ki náluk korosabb, tisztességtudóan leemelik kalapjukat, s mindnyájan azt mondják, hogy: „adjon isten jó napot.“ Nem czivakodnak, nem lármáznak az utczán, s ha nincs is a tanitó velük, még akkor is rendben vannak s eszükben van a tanitó szava, hogy „becsületesen viseljétek magatokat.“ A tanitóknak tekintélye van a gyermekek előtt; tisztelik, szeretik őket, mert látják, hogy szüleik is tisztelik és becsülik azokat. S ha egyik-másik fiu hibázik, s nem elég az intés, dorgálás, hanem a taniló vesszőhöz kénytelen nyulni, az apja nem megy a városi hatósághoz, vagy ha elmegy is, fölvilágositják ott, hogy a tanitók felett a városi hatóságnak nincs joga rendelkezni, s őt a méltán alkalmazott s a gyermek nevelésére czélszerünek bizonyult büntetésért felelősségre vonni, vagy pláne fel is függeszteni állásától. — S nem is látni Mező-Túron utczai söpredéket s nem is hallani ott a piaczi naplopók korcsmai nótáit. Oft a gyermek az iskolából erkölcsösséget, tiszteletiudást visz magával, s azt megőrizi egész életén át.

S mi másként van nálunk; pedig kétségkivül itt is ehetne igy. Csakhogy akkor nem kell a tanitókat nem nézni, nem kell azok kezét megkötni, nem kell őket feladni, ha méltán fenyitik és büntetik a gyermeket, s nem kell őket azért állásukból elmozditani, mert a tanitó tiszteket, becsülést érdemel. Könnyü a szülőknek előállani, hogy „nem szabad verni a gyereket, mert benn van a paragráfusban“; — a kik paragráfus szerint nevelnek, azoknak még csak sejtelmük sincs a gyermeknevelésről. Szép szóval jól nevelhetni, az bizonyos, de csak ott, a hol fog a szép szó, a hol egy kis intés, feddés stb. felébreszti a gyermek önérzetét; — de azokkal szemben, a kik kint a tanyán a csürhék közt nőttek föl, s jóformán minden nevelés nélkül jönnek az iskolába, sokszor haszontalan a gyöngéd, tisztán szeretetteljes nevelés. Hiszen a szeretetet vallásának hirdetője, maga Krisztus is azt mondá, hogy „a megérdemlett vesszőbüntetés hasznára van a gyermeknek.“ S az olyan szülők, kik nem paragráfusok szerint nevelnek, s az olyan tanitók, kik nem kénytelenek igy nevelni, csakugyan tapasztalhatták, hogy a dolog igy van. — Vesszőt használva is lehet a gyermeket szeretetteljesen növelni, de büntetés nélkül semmi esetre, mert az ily nevelés kárára van a gyermeknek.

S ha már a t. tanfelügyelő ur hallgat, keljen a t. iskolaszék pártjukra a szegény tanitóknak; szerezzen érvényt azok szavának a szülők s a hatóság előtt s fellépésével adjon tekintélyt nekik. A panaszos szülőket világositsa fel, hogy gyermekeik neveltetése előbb való mindennél, s a tanitó nem azért bünteti meg a gyermeket, mint ha ez neki valami különös passzsziója volna; hanem mert a gyermek megérdemlette a büntetést, s az neki javára van, mert leszokik hibáiról. S a szülők ne akarják kibolygatni őket állásukból azért, ha gyermekeikre méltó büntetést alkalmaznak; sőt inkább keressék fel minél többször a tanitókat, s velük együtt, egyet értően intézzék el gyermekeik ügyét-baját, s ekkor lesz sikere a gyermeknevelésnek, lesz foganatja a tanitók fáradozásainak.

S Szolnok város intelligenczlája karolja föl, emelje magához a tanitókat, s segitsen valamikép azok sorsán. Hisz magam is merem állitani, hogy: sehol mostoha sorsra kárhozgyénkben nincs ily tatva a tanitó testület; pedig egyszerübb, becsületesebb emberekre sehol nem akadunk, mint a tanitók sorában. Önzéstelenül, minden anyagi haszon nélkül végzik ők nehéz, rendkivüli kitartást igénylő munkájokat, rendkivüli kitartást igénylő munkájokat, minden támasz nélkül, tengődve családokat, minden támasz nélkül, tengődve családokat, minden csekély fizetésből, minőből más dostól oly csekély fizetésből, minőből más egymaga sem tudna mégélni. Nem jelenhetnek meg semmiféle társaságban a nélkül, hogy családjuktól ne vonnák el a betevő falatot. A legtöbb még a kaszinóba sem iratkozhatik be, hol legalább ujság olvasás által mivelhetné magát. S épen azért, mert sehol sem jelenhetnek meg, senki sem látja, senki se ösmeri őket, s ez az oka, hogy abszolute semmi szerepük nincs társadalmunkban.

Elhagyatott sorsukban melegen ajánlom őket a müvelt körök, a kaszinó tek. tagjai, a t. képviselő testület figyelmébe és pártolásába.

Szóljon rajtam kivül más is a müvelt közönséghez; nyujtson alkalmat, találjon ki módot, melyek által sorsukon javitani lehetne. Megérdemlik ők ezt mindenesetre, mert a legszentebb, legnehezebb munkában fáradoznak. S vegyük különösen figyelembe, hogy a mennyiben sorsukon enyhitünk, javitunk: annyival előbbre visszük a népnevelés ügyét, s annál nagyobb szolgálatot teszünk városunknak.

A napról.

VIII.

(Vége.)

A napsugarak különböző hatásai? Mi nekünk a nap?

A napsugarak különböző hatásait a benyomásról ösmerjük meg, melyet azok ránk gyakorolnak. A fény és melegség a legkisebb hatások, melyeket azonnal észrevesszünk. Gondosabb vizsgálat azonban meggyőz bennünket arról, hogy a napsugarak még vegyi változásokat is idéznek elő. Kiki tudja a fyzikából, hogy a fény ugy szánmazik, hogy az aether, e rendkivül finom és minden tért betöltő anyag rendkivül sebes rezgésbe jő, s e rezgés hat a szem látó idegeire, s mi fényt látunk. A meleg ismét a testek parányainak gyorsmozgása által keletkezik. A vegyi hatások észlelhetők a fotográfus lemezén, a nap által megbarnitott, v. szinehagyott papiroson, stb. Nézzük e hatásokat egyenkint és pg. először is a fénysugarak hatásait.

A fénynek rendkivüli szerepe van a föld életére. Kiki tudja, milyen a föld szerves élete, ha fény nem éri. A növényzet, mely napnak kitett helyeken oly pompásan tenyész, a sötétben hátramarad fejlődésében. Kiki tudja, hogy elsenyvednek a fák, ha a reggeli nap nem éri, vagy azt, hogy a répának, burgonyának, v. más zöldségnek, melyek kertjeinkben szép, üde hajtásokat hoznak, ha sötét helyen, p. pinczében kihajtanak, szintelen, satnya, indás hajtásai vannak. Afrika, déli Amerika s az Indiai szigetek őserdőiben, melyekbe a napsugár be nem hatolhat, kar, sőt czomb vastagságu indás, kuszó növények szövik összevissza a fák törzseit, ugy, hogy az ilyen erdőkön keresztül sem hatol hatni, s mig az erdők belsejében az ilyen kuszó növények egész fonalszerü hajtásokat hoznak, addig kivül az őserdő szélén szép lombosak azok végei. S minők az állatok, melyek a napsugárt sohasem látott helyeken élnek, szintelenek, látó szerveik vagy egészen hiányoznak, vagy oly tökéletlenek, hogy azoknak hasznát sem veszik, hanem szagló, tapintó és halló érzékükre vannak szorulva, s a fényre kihozva elbágyadnak, elhalnak.

Sokkal nagyobbszerü azonban a hatás, melyet a nap hősugaraival végez. A körlég, melynek sürüsége a föld közelében legnagyobb, a nap sugarait könnyen átbocsátja magán, de annál nehezebben ereszti vissza, hanem nagyrészt leköti azokat a föld számára. A nap heve fölemeli a vizpárákat felhők alakjában a magas légrégiókba, ezek szinten sok meleget kötnek le és vernek vissza a földre. A felhők vizbősége egy év alatt millió meg millió köbméterre rug; mily iszonyu munka az, mely azt ily magasba emeli? A nap sugarai azonban nemcsak arról gondoskodnak, hogy vizpárákkal legyen telve a levegő, hanem gondoskodnak azok elszállitásáról is. Az által ugyanis, hogy a napsugarak a gömb alaku földre különböző irányban sütnek, az egyenlitő vidékére függélyesen, a sarki tájakra ferdén, vagy magukon a sarkakon 6 hónapig nem is süt napsugár: a föld és a földi levegő nagyon egyenetlenül melegszik fel; az egyenlitőn nagyon, a sarki tájakon pedig épen nem, mert oft örökösen a fagypont alatt áll a hőmérő. E nagy hőfokkülönbség okozza azt, hogy a földi levegő örökösen erős mozgásban, hullámzásban van. Az egyenlitő tájain nagyon átmelegszik a lég, s mint ilyen könnyebb lesz és tömegesen tódul föl a magasba; helyére a sarkak felől hidegebb, nehezebb levegő jön, mig amaz a hideg levegő fölött a sarki tájak felé tódul. Igy támadnak a szelek, melyek a felhőket magukkal ragadva, messze tájakra viszik. A föld forgása és domborzati viszonyai a szelek irányát és járását aztán nagy mértékben megváltoztatják; sőt egyes helyeken lokálisokká teszik azt. No de ezek nem tartoznak ide.

Az esőzésekre is nagyon hat a nap, a mennyiben a nagy esők azon tájakon vannak, melyek fölött a nap jár. Az egyenlitő vidékén Afrikában, déli Amerikában azon helyeken, melyek tetőpontjából a nap nem távozik tovább, mint 23½ fokra, oly óriás erők vannak, minőkről fogalma sincs a mérsékelt égöv lakóinak. Egy nap alatt esik ott annyi eső, mint nálunk egy egész évben.

Vagy vegyük az évszakok hőmérséke közti különbséget. — Kiki észrevehette, hogy télen a nap milyen kis körivet ir le a déli láthatáron; — mikor dél van, tehát legmagasabban van, akkor is csak 19° annak a magassága, s nyáron sokkal odább északkeleten kel fel, s délben 66° magasságra emelkedve nagyot kerül észak nyugat felé és ott nyugszik le. Hogy a téli napok oly hosszuk és a tél oly hideg, ezt egyedül a nap csekély magassága okozza, s hogy nyáron jóformán csak egy falatnyi az éjszaka, s oly forró a nappalok hőmérséke, azt egyedül onnan van, hogy a nap nyáron sokkal magasabbra emelkedik s sugarai jobban megközelitik a függélyes irányt. S a sarkakon, hova a nap 6 hónapig sem juttathatja el sugarait, dermesztő a hideg, az egyenlitő vidékén meg, melynek tetőpontjából a nap 23½°-nál nem távozik tovább soha, mindig örökös forróság van. Fölösleges tehát emlitenem, hogy a nap melege tartja a földben a lelket.

A napsugarak vegyi hatása abban áll, hogy azok bizonyos vegyületeket idéznek elő, vagy bontanak fel, és pg. ugy a szerves, mint a szervetlen világban. Ezen alapszik a növények élete és lélegzése, mely nappal egészen más, mint éjjel, ez az oka annak, hogy sötétben a növények nem zöldek, ezen alapszik a fényképezés stb.

Van még a napnak delejes hatása is a földön. Ez kétségtelen. E tekintetben az angolok szolgáltak kitünő észleletekkel, melyekből kiviláglik, hogy a függélyes tengelyre fölállitott mágnestünek járásában napi és évi periodiczitások vannak. A napi és évi kitérésekben is vannak maximák és minimák, s a napi kitérésekben a nap láthatár fölötti magassága, az éviekben a nap közele (perigaeum) vagy távola (apogaeum), az irányadó. A sarki fény feltüntekor a magnestük nagyon zavarognak, s a sarki fény járásában

---

illőnek, ha Endrét nem váratja magára, s azért az elfogadásra azonnal jelentkezett.

A királyi bátya valóban türelmetlenül várta.

Mint oly emberek egyike, akik nem maguk vezetik az események fonalát, hanem abba ugyszólva belesodortatnak, lelkében teljes zürzavarral küzködött, egyik érzelemből a másikba hagyta magát ragadtatni, s a vége mind ennek csak az volt, hogy mint békeszerető ember, ezen izgalmaknak szerette volna végét vetni, s egy nyugalmas óra kényelmét élvezni.

Jász Orbán tervének keresztül vitelére minden készület meg volt téve, s most már ezen telebeszélt fő az esetőségek roppant jelentőségét nem is volt képes belátni.

Még hallá fülébe csengeni udvaronczai — főkép Jász Orbán — szavait, kik aszerint beszéltek neki, a mikép épen tervük keresztülvitelét jónak látták.

Egyik szavukban bizonyosra vették, hogy Béla a koronát választja, s ekkor jogosnak jelentették ki, hogy mint lázadó ellen a felfegyverzett vitézek, Vid és Erney, a rejtekhelyből Bélát megölni előtörjenek, — ha pedig a király ez ellen tiltakozott, ezen esélyt valószinütlennek mondották, s csupán azért tartották e próbát szükségesnek, hogy Endre megnyugodjék. Tulajdonkép pedig meg levén győződve Bélának a korona iránt táplált igényeiről, jövendő uralkodása elközelgésétől félve, igy hitték Bélát lemondásra birni, vagy elveszniteni.

Endrét e kegyetlen tervre csak Jász Orbán ravaszsága vehette rá, kinek a félelmen kivül más oka is volt, hogy Béla ellen törjön. S ő jól tudta azon húrt pengetni, mely a király szivében a legfájóbb volt.

Még csak az előbb is királyi atyja elé került — látszólag véletlenül — a kis 6 éves Salamon, kit atyja végtelen szeretettel vett körül.

Elfogódott szivvel nézte e kicsiny lényt, kinek oly hatalmas ellensége van, s tekintete a kiteritett szőnyegen elhelyezett koronáról s kardról minduntalan fia szőke fürteire tévedt.

Csókot lehelt a gyermek arczára s elbocsátá azt. E kicsiny védtelen alak végkép elkeseritő Béla ellen, kit a miatt, hogy ellene és fia ellen törekszik, haraggal várt.

Midőn azonban jelenték neki, hogy Béla megérkezett, bizonyos remegés fogta el ellenségeért. Alig tudott magán annyira uralkodni, hogy zavarát el ne árulja. Végre is ugy gondolkodott, hogy jöjjön a minek jönnie kell, de legalább azon bizonytalanságból, mely eddig nyugodni nem hagyta, kimenekül.

Hogy izgultságát, remegését némileg palástolja, kerevetre dőlt s ugy várta öcscsét.

Végtelen keserüségérzettel nézte e készületet Miklós ispán ajtónálló, látván, hogy az Árpádok dicső vére mikép tör egymás pusztulására.

Béla hatalmas léptei már hangzottak a folyosóban, s a király e hangos léptek zajára nem ugyan csillapodást, de több erőt érzett magában Eszébe jutott, hogy ez a dobogó lépésü Béla, s az a kis védtelen gyermek most élethalál harczot fognak vivni. S ennek tudata megerősité elhatározásában, azonkivül fajának sajátja volt, hogy a veszély tudatából erőt meritett.

Miklós ispán tisztes alakja megjelent az ajtóban, az utat mutatva Bélának, de mielőtt ez belépett volna, fülébe sugta, hogy: „ha élted kedves, a kardot válaszd.“

Bélának nem volt ideje e tisztán hallott s jól megjegyzett szavak hordereje fölött gondolkodni, ő már a király előtt állott.

A két testvér rideg találkozásában volt valami szivelszoritó, a mint egymást hidegen üdvözölték.

A király kezdte meg a szót, belsejében nagy zavarral, de melyet külsőleg eléggé palástolni tudott.

— Hivattalak — mondá, — mert véget akarok vetni a bizonytalanságnak és azon feszültségnek, mely közöttünk van. Ott a korona, a királyság, itt a kard, a herczegség jelvénye, szólj, melyiket választod. Szavamra mondom, — s Endre e szavakat eléggé biztosan mondta ki, mert fiára gondolt, — amit választasz, megkapod.

Béla végig jártatá tekintetét a koronán és a kardon. Most már világos volt előtte Miklós ispán szavainak értelme. Tudta, hogy kelepczébe került, s a harag, melyet már a hideg fogadtatás miatt és érzett, tetőpontra hágott szivében.

Megvető tekintettel lépett a szőnyeghez, kiterjeszté karját a kard felé, s fenyegetőleg mondá:

— E kard megszerzi nekem a koronát!

De Endre nem kereste, hogy mikép történt mindez, ő csak azt látta, hogy testvére a kardot választotta.

Erőt vőn rajta a természet szava, s megindulva kelt fel a kerevetről, hogy Bélát, — testvérét, a ki ellen minden vád rágalom volt, — magához ölelje. Talán, ha most kéri, odaadja testvérének a koronát is, melyért az előbb halállal lakolt volna, ha azt választja. S galád tettét, melyre magában pirulással gondolt, a király egy meleg öleléssel kivánta jóvá tenni.

De Béla sértett büszkeséggel fogadá a király e különös kegyét, s feledve Jász Orbánt is, keserü érzések között távozott az udvartól . . .

(Folyt köv.)

Folytatás a mellékleten.

Vasuti menetrend.

Indulás Szolnokból

Budapestre (Czegléd felé):
4 óra 54 p. éjjel gyorsvonat.
4 óra 23 p. d. u. személyvonat.

3 óra 27 p. hajn. vegyesvonat.
7 óra 09 p. este tehervonat.

Hatvan felé:
5 óra 8 perc: éjjel, 5 óra 7 percz d. u.

Arad-Temesvár felé:
10 óra 57 p. d. e., 10 óra 49 p. éjjel.

Püspökladány-Debreczen felé:
11 óra 10 p. d. e., 10 óra 21 p. éjjel, s 12 óra 18 p. éjjel (gyv.)

Érkezés Szolnokba:

Budapest-Czegléd felől:
10 óra 05 percz d. e., 10 óra 15 p. éjjel, 12 óra 13 p. éjjel (gyorsv.
Hatvan felől: 10 óra 38 p. d. e. 11 óra 48 p. éjjel.
Arad-Temesvár felől: 4 ó. 45 d. u. 3 ó. 47 p. hajn.
Püspökladány-Debreczen felől: 4 ó. 23. p. d. u. 4 óra 54 p. hajn.

Felelős szerkesztő: Pásztor Ferencz.

HIRDETMÈNYEK.

Uzlethelyiség változtatás!

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy

FÈRFI-, NŐI-DIVATÁRU,

CZIPŐ, KALAP-

és

ILLATSZER-RAKTARAMAT

az *Österreicher Dávid*-féle házba, a *volt nagytőzsde*

üzlethelyiségébe tettem át. Nevezett áru- és legujabban rendelt *őszi* divatczikkeimnek a legjutányosabb áron pontos kiszolgáltatására kötelezvén magamat, ajánlom ujonnan berendezett üzletemet a n. é. helyi és vidéki közönség szives figyelmébe. — Számos látogatásért és megrendelésért, melyeket a vidékre is legpontosabban teljesitek — esd

özv. Klein Auguszta.

3—3

Uzlethelyiség változtatás!

Uzlethelyiség változtatás!

Van szerencsém a n. é. közönségnek tudomására hozni, miszerint

özv. POLLACSEK LIDIA

czég alatt évek óta fenálló, az „Arany czipő"-höz cimzett, jelenleg az *Erdensohn*-féle házban

mindennemü

CZIPŐ ÜZLETEMET

a legfinomabb és legjutányosabb

férfi és gyermek kalapokkal

is gazdagon felszereltem.

Mint eddig, ugy ezentul is oda fog főtörekvésem irányulni, hogy a t. közönséget legfinomabb

CZIPŐ- és KALAPOKKAL

jutányosan és pontosan kiszolgáljam, s midőn üzletemet a t. közönség további kegyes pártfogásába ajánlom,

maradtam kitünő tisztelettel

özv. POLLACSEK LIDIA.

3—3

3—3

Üzlet megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, miszerint f. évi szeptember hó 11-én, az itteni piaczon,

„MOLNÁR- és FŐUTCZA" sarkán,

saját házamban,

A „SZERECSENHEZ"

czimzett

NERFELD FERENCZ,

királyi törvényszékileg bejegyzett czég alatt egy

füszer, anyag, festék és csemege

KERESKEDÉST

nyitottam.

Áru czikkeim jósága, jutányos ára és pontos kiszolgáltatása által reménylem, hogy a n. é. közönség igényeinek mindenkor és mindenben meg fogok felelni.

A n. é. közönség becses pártfogását kérve maradok kiváló tisztelettel

NERFELD FERENCZ.

3—3

HIRDETMÉNY.

Puszta-Varsányon,

STRASSBURGER EMÁNUEL urnak.

a kincstártól bérlett birtokán, bérlet letelte miatt

50 darab jármos ökör,
120 „ gulyabeli marha,
14 „ 2 és 3 éves fajvérü csikó,
8 „ igás ló,
150 „ 9 hónapos sertés,

ezeken kivül:

500 méter mázsányi triörözött (konkolyzott) tiszta buza, nemkülönben

500 méter mázsányi rozs — azon megjegyzéssel, hogy a tiszta buza és a rozs

kicsinyben is vásárolható,

végre mindennemü takarmány, elhordásra vagy felétetésre

szabad kézből eladó.

Értekezhetni: Malonyai-Puszta-Varsányon, szóval vagy levélben *Strassburger Emánuel* tulajdonos urral.

Az eredeti SINGER varrógépek

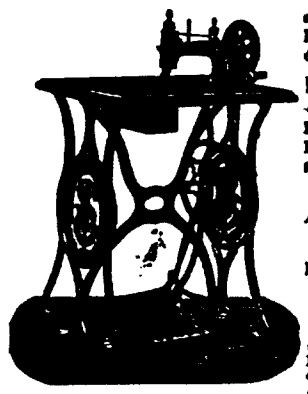

a legujabb és legczélszerübb szabad. készülékek és javitásokkal vannak ellátva és a világon a legjobb s legtartósabb

varrógépek.

Ezek minden áremelés nélkül havi részletfizetésre árusittatnak és teljes kezesség nyujtatik.

Használati utasitás ingyen.

Minden másnemü varrógépek becseréltetnek. Alkatrészek és javitások olcsón.

Miről ismerhető meg, hogy az árusitásra ajánlott

Singer varrógép

valódi-e, azaz hogy eredeti gép és hogy The Singer Manufacturing Co., New-York (Amerika) egyik gyárában készült, vagy hogy az Németország vagy Ausztriának többé vagy kevésbbé rossz készitménye-e, — mely utánzat gyenge minőségért minden áron eladatik?

Minden szakember az első pillanatra felismeri a hiteles külföldi anyagról, és felülmulhatlan pontossággal s gonddal összeállitott alkatrészeiről, hogy eredeti SINGER varrógép vagy utánzott gép áll-e előtte, és a szakismerettel nem biró vevőnek különösen a következő külső jelekre kell figyelni, ha károsulni nem akar:

I. Minden eredeti Singer varrógép a mellett kereskedelmi jegyet hordja egyik oldalán; az 1851 óta elárusitott gépek ezen jegyet még a két oldalrészben is beütve hordják.

II. Minden eredeti Singer varrógép karján a teljes czimet viseli: THE SINGER MANUFACTURING Co.

III. Minden eredeti Singer varrógép egy angol nyelvü okmánnyal (mely a gép eredetét bizonyitja) van ellátva. Ezen okmányban az illetős eredeti Singer-gép száma található, és a The Singer Manufacturing Co. elnökétől, valamint a nyugat- és közép-európai ügynökétől G. NEIDLINGER van aláirva.

G. Neidlinger Budapest, főut.

10—4

MÖSSMER JÓZSEF

rumburgi vászon raktára „a menyasszonyhoz"

BUDAPESTEN,

koronaherczeg-(uri) utcza 12. szám a zsibárus-utcza sarkán

ajánlja gazdagon fölszerelt raktárát a legjobb fajta rumburgi, irlandi, hollandi, kreasz, fonal és lepedő-vásznakból; asztali készletekből 6, 12 és 24 személyre, ágynemüekből, csinvat-, jaquard-, damaszt-, gradl- és kávéabroszokból, törülközők, angol és franczia battiszt, valamint szilézia és irlandi vászon-zsebkendőkből, asztal- és ágyteritők-, flanell-, takarókból, zsinór-, piqué- és szines ruhabarhetokból, flanell-, wattmoll-, chiffon, angol shirting és oxfordból. Nagy raktár kész női és férfiingekből, nadrágok-, corsettek-, alsó szoknyák-, lepedők-, párnák-, harisnyák és kapczákból, himzett vászon- és batiszt szélekből, betétek-, csipkék-, kézelők- és gallérokból, valamint teljes gyermekfölszerelésekből.

Magyarhoni gyártásu törülközők és asztalnemüek.

Kiházasitási készletek, minden nagyságban a legjobban eszközöltetnek. Az árak a legolcsóbbak valamennyi ismert szilárd czégekéi között, a hol jó és nehéz vászon adatik.

Árjegyzékek kivánatra megküldetnek s vidéki megrendelések utánvét mellett a legpontosabban teljesittetnek. 1—1

387.
vh. 1881.

Árverési hirdetés.

Alulirt kiküldött végrehajtó a polg. tk. rdtt. 403. §-a értelmében ezennel közhirré teszi: hogy a szolnoki kir. járásbiróság 3728.p./1881. számu végzése által Flesch Móricz nádudvari lakos ellen Goldberger Sámuel F. és fia bpesti ker. czég javára 509 frt követelés végett elrendelt biztositási végrehajtás folytán biróilag lefoglalt, s 1841 frt 34 krra becsült *rőfösáruk és készpénz követelések*-ből álló ingóságok nyilvános árverés utján eladandók, minek a helyszinén, vagyis a *Roth-féle üzlethelyiségben* leendő eszközlésére határidőül 1881. évi *október hó 5-dik* napjának *délelőtti 9 órája* kitüzetett, melyhez a venni szándékozok ezennel oly megjegyzéssel meghivatnak, hogy az érdeklett ingóságok emez árverésen, a polg. tk. rdtt. 406. §-a szerint szükség esetében becsáron alul is eladatni fognak.

Kelt Szolnokon 1881-ik évi szeptember hó 29. napján.

Tóth Mihály,
kik. birósági végrehajtó.

1—1

Szállodai

bèrlet-hirdetmény!

A karczagi *„Fehér bárányhoz"* czimzett nagyvendéglő: konyha, szobák és hozzá tartozó étterem, udvar, istálló és zab elárusitása *1882. évi januártól* kezdve: *3 egymásután következő évekre* alhaszonbérbe kiadatik, a feltételek bővebb megtudása *Braun Károly* regale bérlőnél Karczagon. 3—1

BUDAPESTI HIRLAP.

A legolcsóbb politikai, gazdasági és szépirodalmi napilap.

Ára egy évre 14 forint, félévre 7 forint, negyedévre 3 forint 50 kr., egy hónapra 1 forint 20 kr.

Megjelenik minden nap, ünnep és vasárnap utáni napokon is, gazdag és érdekes tartalommal tiz, tizenkét, tizenhat oldalnyi terjedelemben.

Különös gond van arra, hogy a hölgyek is oktató és szórakoztató olvasmányokat találjanak a „Budapesti Hirlap"-ban.

Minden bel- és külföldi politikai és társadalmi esemény a legjobb forrásokból hiven és kimeritően közöltetik.

A „Budapesti Hirlap" hazai és külföldi nevezetesebb városokban rendes tudósitókat tart.

Tárcza, ismeretterjesztő és apró humorisztikus czikkein kivül rendesen közöl egy-egy jelesebb regényt.

Művészeti, irodalmi és szakbeli rovatai, valamint az ujdonságok rovata különös gonddal van összeállitva.

Politikai magatartása ellenzéki, pártállásfoglalás nélkül, tehát független minden irányban, azaz a szabad szó, a szabad vélemény, a szabad meggyőződés védelme és képviselete.

A „Budapesti Hirlapot" a szellemi munka önvédelme hozván létre, szemben a tőke s a tőzsér zsarnokságával, kötelessége marad e lapnak továbbra is a szellem függetlenségének zászlaját lobogtatni szemben az anyag és tőke erőszakosságaival.

De minden dolgunk kezdete és vége: Magyarságunk megóvása, szakadatlan hangoztatása nemzeti érdekeinknek, melyeknek minden más tekintetet alája rendelünk.

Irányunk a magyar nemzeti szempont, czélunk a magyarság terjesztése mindenek felett és minden áron.

A „Budapesti Hirlap" rendes czikkirói közül

KAAS IVOR bárót,

e láp főmunkatársát

és

RÁKOSI JENŐT

a vállalat társtulajdonosát

nevezzük meg. A belmunkatársak, kik harmadfél éven át részt vettek a régi firma alatt lapunk megalapitásán és azt népszerüvé, közkedveltségüvé tették, kivétel nélkül a „BUDAPESTI HIRLAP"-hoz csatlakoztak. E kipróbált erejü hirlapirói gárdát legközelebb már uj tagokkal egészitjük ki, mert közönségünk pártolása lehetségessé tette, hogy a lap rendes mellékletét megnagyobbitsuk és terünk megnagyobbodván, a munkaerőt is fokozni fogjuk.

Külmunkatársaink diszes sorában többek közt helyet foglalnak:

Aggházy Károly, Ábrányi Emil, Ágai Adolf, Almási Balogh Tihamér, Degré Alajos, Dóczy Lajos, Dr. Dubay Miklós, Frankenburg Adolf, Dr. Hubay Károly és Jenő, Huszár Imre, Kazár Emil, Szász Károly, Teleki Sándor gróf, Dr. Toldy László, Tolnay Lajos, Törs Kálmán.

Az uj évnegyedben megkezdi a ***BUDAPESTI HIRLAP*** Rákosi Jenőnek

„A LEGNAGYOBB BOLOND"

czimü eredeti regényét, melynek tárgya az ötvenes és hatvanas évekből van véve.

A „BUDAPESTI HIRLAP" szerkesztősége mindezeknél fogva azonban abban a helyzetben van, hogy oly érdekes lappal kecsegtetheti a magyar olvasó közönséget, mint egy se a magyar fővárosban megjelenő lapok közül. Hozzá mindezeknél olcsóbb is és igy bizalommal hivja fel az olvasó közönséget előfizetésre.

Az előfizetési pénzek a „BUDAPESTI HIRLAP" kiadóhivatalához (városház-tér 9-dik szám) küldendők.

Mutatványszámokkal szivesen szolgálunk.

Kelt Budapesten, 1881. szeptember hóban.

Csukássi József, Rákosi Jenő,

a „Budapesti Hirlap" kiadó tulajdonosai.

3—3

3862. szám. A karczagi kir. ügyészségtől.

k. ü. 1881.

Árlejtési hirdetmény.

A karczagi kir. ügyészség által ezennel közhirré tétetik, miszerint a karczagi kir. törvényszék, továbbá a karczagi, szolnoki, kisujszállási, mezőtúri, abádszalóki és kunszentmártoni királyi járásbiróságok vizsgálat alatti és elitélt foglyainak, valamint a raboknak az 1882. január hó 1-től egy, esetleg három évig terjedő időközben, meleg ételekkel és kenyérrel való ellátása ugy a betegek számára orvosi rendelvénynyel kiszabott élelmi szereknek kiszolgáltatása iránt, — a kir. ügyészségi iktató hivatalban naponkint d. e. 9—12, délután 3—5 óráig megtekinthető feltételek mellett ☞ folyó 1881. évi október hó 10-ik napján délelőtt 10 órakor a kir. ügyészségi irodában árlejtés fog tartatni. ☜

A vállalkozni szándékozók figyelmeztetnek azért, hogy a fentebbi határidőben 300 frt. bánatpénz letétele után ajánlataikat szóbelileg is megtehetik, irásbeli zárt ajánlatok azonban csak is az árlejtésre kitüzött óráig fognak a kir. ügyészség vezetője által 300 frt. bánatpénzzel együtt elfogadtatni, s a később érkezendő ilynemü ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Karczagon, 1881. szeptember hó 10-én.

Poynàr Dènes,

kir. ügyész.

3—3

Csak a **HOFF JÁNOS**-féle maláta kivonat **egészségi sör** és **maláta csokoládénak** és az összpontositott **maláta kivonatnak** köszönhetem egészségem helyreálltát.

12—4 **Saját szavai egy meggyógyultnak.**

Miután ezen kitünő találmányu maláta kivonat, egészségi sör, ***anyámat a haláltól mentette meg,*** joggal léptem föl az itteni hatóság előtt, hogy e kitünő gyógyszert saját tapasztalaton nyugvó meggyőződésből a szenvedőknek ajánljam. — Egy parasztnak, ki máj-, gyomor- és tüdőbajban szenvedett s tőlem tanácsot kért, ajánlottam e kitünő maláta kivonatu sört, kért; hozassam meg számára, a mit én azonnal teszek és kérve Önt, sziveskedjék 26 üveg maláta kivonat egészségi sört és 10 csomó maláta czukorkát minél előbb küldeni.

St.-Georgen, (Ob.-Murau.) **Flies József,** főtanitó.

HOFF JÁNOS urnak, cs. k. szállitónak, kir. bizományos, tulajdonosa a cs. k. koronás arany érdem keresztnek. Magas rendjelek lovagja. Föltalálója és egyedüli készitője a Hoff János-féle maláta kivonatnak. Udvari szállitója a legtöbb europai herczegeknek. Bécs, gyár: Grabenhof, Braunerstrasse. Nro. 2. Iroda és gyári raktár: I. Graben, Braunerstrasse Nro. 8.

☞ Magas nyilatkozatok. ☜

I. Vilmos, német császár: „Az ön szép maláta kivonata." Ferencz József osztrák császár és magyar király: „Szivesen kitüntetem Önt." A szász király: „Jótékony az anyakirálynőnek." A dán király: „Gyógyereje észleltetett." Mecklenburg Sverini nagyherczeg: „Elismerésem." — Orvosi nyilatkozatok: Titkos tanácsosok: Dr. Traubes, Dr. Gräfe stb. Berlinben, Dr. Granichstädten Bécsben, Dr. Jauchczy Sz.-Pétervárt, Dr. Pietra Santa Párizsban és még sok ezer orvos a Hoff-féle maláta készitményeket a legjobb diätikánk ismerik el.

☞ Óvás. ☜

Csak ***valódi*** Hoff János-féle maláta készitmények követeltessenek, a melyek el vannak látva az osztrák magyar kereskedelmi miniszteriumnál bevezetett ***védjegygyel*** (A feltaláló képe.) Mások utánzataiban hiányzik a gyógyfüanyag és a helyes készitési-mód a Hoff-féle maláta készitményeknek, s ezek az orvosok nyilatkozata szerint az egészségre rosz hatással lehetnek. (A valódi Hoff-János-féle mell-bonbonok kék papirban vannak 2 frton alul nem szállittatik.) ☞ **Főraktár:** Szolnokon: **Monszpart László** füszerüzlete. **Jászberény: Szilvássy Gyula László.** Mező-Túr: **Schreiber Sámson.** T.-Sz.-Miklós: **Kellner.**

Szolnokon, 1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában.

periodiczitást vettek észre, mely meglepően összevág a napfoltok időszakaival, ugy hogy a napfolt maximák idején legélénkebbek és legnagyobbszerüek a sarki fények. Előbb láttunk egy példát, melyből láthatjuk, hogy a napon végbemenő delejes viharok kihatnak a földre is s valószinüleg a többi bolygóra is, mert hisz ezek is tagjai a naprendszernek, alattvalói a fényes királynak.

A nap élteti az ő rendszerét, minden mozgásnak, életnek, mely azon belül végbe megy, ő az okozója; láttuk, hogy nem csak a fényt, s a hőt, s ennek folytán a növény- és állatvilág tenyésztét köszönhetjük neki, hanem a lég és viz mozgását is, ugy, hogy teljesen igaza van Tyndallnak, midőn azt mondja, hogy „mi nem csak képlegesen, hanem valósággal a nap fiai vagyunk."

A körlég valóságos gép, melyet a nap ereje hajt, noha nincs benne sem emeltyü, sem csiga, sem fogaskerék. A meleg hajtja e gépet, a szél forog benne s szállit iszonyu mennyiségü vizet, s hideget vagy meleget a föld különböző tájaira; ez változtatja párává a vizeket, hogy azok a levegőbe emelkedve, a szél szárnyain eljuthatnak a föld minden vidékére. A nap nélkül tehát nem volna eső, üresek volnának a folyók medrei.

Minden fénynek, minden melegnek, minden erő-, munka- és mozgásnak, a növényi és állati életnek eredete és oka a napon van, s igen találóan zengi Madách fenséges költeményében a napról, hogy:

Mily büszke lánggolyó . . .
Önfényében elbizottan;
Azt hinnéd parányi lámpa,
S mégis millió teremtés
Mérhetetlen nagy világa.

Dr. Somogyi Ignácz.

Statisztika.

Birtokváltozás a szolnoki királyi járásbiróság területén, 1881. évi szeptember 17-től oktober 1-ig. Szolnok: Özv. Gulyás Ferenczné és társai háza Jegesi Erzsébetre 400 frtért. — Magaczi János és Apolló szandai szőlő része Magaczi Ferencz és János kiskoruakra itélet folytán. — Czinóber Ferencz szandai szőlő része Viszlay Jánosnéra 250 frtért. — Kazák Anna, Péter és Katalin kis földje Kovács József és nejére. — Bagossy Károly és neje várbeli háza Szolnok város közönségére 6750 frtért. — Varga Flóriánné szül. Munkácsi Mária háza Rácz Györgyre 400 frtért. — Bódi Etelka házföld és szőlőbeli jutaléka testvérei Bodi Julianna, Mária és Éva javára öröklés czimén. — Mihályi János félháza örököseire örökösödés utján. — D. Simon Mátyásnak ¼ telek és szérüskertbeli jutaléka örököseire. — Mihályi Antal és neje Kovács Anna ¼ telke és háza örököseire. — Hegedüs Mihályné Laári Erzsébet háza Juhász József és nejére 100 frtért. — Latkó Ferencz és neje háza Latkó János és nejére 300 frtért. — R. Szép Ferencz háza örököseire. — Pintér Ferenez és neje háza Hamar József és nejére 400 frtért. — Bárkány Ferencz félháza örököse kiskoru Bárkány Ferenczre. — Liller János háza Kenyeres Sándor és nejére 90 frt. — Pintér József és neje két kis földje Sonkoly János és nejére 200 frtért. — Kelemen Ferencz házrésze örököseire. — Bárkány Antalné Pintér Mária félháza Bárkány Lajos örökösre. — Kecskés Sándorné félháza Kecskés Rozália kiskorura öröklés utján. — Takács Pálné szandai szőlője Varga Sándor puszta-kürti lakosra 300 frtért. — Petykó Mihály és neje zsellértelke Horváth Mihályra 600 frtért. — Gellér András szőlője Hajdu Mihály és nejére 200 frtért. — Rácz György szárazmalma Békéssi József és nejére 80 frtért. — Pethő Mihály és testvérei szőlője Cser Jánosra 100 frtért. — Ifju Szőke Mihály és neje szőlője Kápusztás Gábornéra ajándék utján. — Szugyi Klára és Szugyi Mária háza Lőkös Sándor és nejére 240 frtért. — T.-Szt.-Miklóson: T.-Szt.-Miklós város közönségének 40. számu háza Sörényi István aradi lakos részére 1600 frtért. — Csongrádi Illés földje Sebestyén Bálintnéra 600 frtért. — Özv. Csete Károlyné két rendbeli földje Kenyeres Lajosnéra 2700 frtért. — Rajtok Illésné ¼ telke örököseire. — Török Eszter, Sándor és Erzsébet szőlője Németh Vendelre örökösödés utján. — Rivasz Tóth Ferencz és neje szőlője özv. Bakos Jánosnéra, ennek pedig földje Rivasz Tóth Ferencz és nejére csere folytán. — Dékány János Juliánna és Zsuzsánna háza Pató Illésre 200 frtért. Botlik Mihály ¼-ed telke fia Botlik Mihályra öröklés folytán. — Puszta-Jenőn: Reichl Fülöp összes birtokai Reichl Etelkára öröklés utján. — T.-Vezseny: Özv. Nagy Sándorné ¼ telke háza és szőlője Kis Szabó Péter és nejére 600 frtért. — Csontos Imréné ¼ telke Kósa István és nejére, ezeknek pedig p.-jenői szőlője Csontos Imrénére, csere folytán. — Jászfényszaru-P.-Karán: Takács József földje B. Tóth János nagykőrösi lakosra 1200 frtért. — Besenyszögön: Héjja Borbála ⅛ telekbeli jutaléka Nagy Menyhért és nejére 400 frtért. — Szolnok: Lenkes István és Hafra Judit szandai szőlője örököseikre. — Rigó Antal és neje kis földje Nyikó János és nejére 150 frtért. — Farkas Biró József és Szabó Istvánné ⅛ telekbeli jutaléka Tompa Pál és nejére 600 frt. — Bulyáki József kisföldje Taubner Alajosra 100 frtért. — Lopocsi Béla és neje háza Ujvári György és nejére 300 frtért. — Hamar Terézia Polonyi Imréné háza Bulyáki Péter és nejére 250 frtért. — Lederer Jakab tiszavezsenyi, kengyeli és tenyői birtokai örökösei Lederer Arthur és Károlyra. — Bakos János és neje szérüskertje Balázs György és nejére 55 frtért. — Fridvalszky György szandai szőlője özv. Száraz Jánosnéra öröklés utján. — T.-Földvár: Cser Mihályné szőlője R. Tóth Gábor és nejére 600 frtért. — Néhai Balog Menyhárt háza özv. K. Tóth Istvánné K. Tóth János és Lajosra öröklés utján. — Kósa Péter szőlője Szabó György és nejére 300 frtért. — Bácsmegi István zsellér állománya és szőlője örököseire. — Ágoston Eszter szőlője Mészáros Eszter részére 130 frtért. — K. Vig János és neje szőlője Medgyes István és nejéré 350 frtért, — Kávási Mihály szérüskertje Barcza Sándor és nejére 50 frtért. — Pap Illés zsellérállománya J. Horváth János és nejére 450 frtért. — Lederer Jakab birtokai Lederer Bernátra elkütönités folytán. — Molnár Gábor birtokai örököseire. — Török-Szt.-Miklóson: Szepesi János örökhagyó ¾ telke örököseire. — Fehér Antal és testvérei szőlőrésze Vajzer Mihály és nejére 100 frtért. — Vig Sándor és neje téglaégető föld és rétje Juhász Vigh Sándorra 120 frtért. — Kovács Borbála földje Juhász Vig Sándoréa 180 frtért. — Berecz Alajos földjutaléka Kulcsár Ferenczre 550 frtért. — Bara Péterné szántóföldje Pap Illésre 350 frtért. — Nobik Mihály és neje két haza Gyelei Imre és nejére 70 frt. — Jászkarajenő: Márkus Mária és Ilona földje Péli Márton és nejére 250 frtért. — Tóth István jászkarajenői és pusztajenői birtoka Varga Mihály és nejére 1000 frtért. — Jászfényszaru Puszta-Karán: Lengó Tamás öreg birtoka örököseire. — T.-Várkony: Csatár József zsellérállománybeli jutaléka örököseire. — Jakuda Józsefné zsellérállománybeli jutaléka örököseire. — Puszta-Kengyel: Lederer Bernát birtoka Lederer Arthur és Károlyra. — Puszta-Tenyő; Lederer Bernát birtoka Lederer Arthur és Károlyra.

Az uj 5 frtos államjegyek.

A hivatalos lap az uj 5 frtos államjegyek kiadására és a régiek becserélése tárgyában hirdetményeket közöl, melyeket röviden következőkben adunk:

A császári és királyi közös pénzügyminiszterium, a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok kormányával, valamint a magyar királyi kormánynyal egyetértőleg, 5 o. ért. forintról szóló államjegyeknek uj alakban kiadását és a jelenleg forgalomban levő 5 o. ért. forintról államjegyek bekivánását és bevonását határozta el.

Az uj 5 o. é. frtról szóló államjegyek kiadása, a császári és királyi közös központi pénztár által 1881. évi október hó 1-jén kezdetik meg.

Ezen államjegyek a császári és közös központi pénztár czégét viselik, és 1881. évi január hó 1-ről vannak keltezve.

Oly 5 frtos államjegyek, melyeknek állapotából kitünik, hogy azok szándékosan lettek megváltoztatva, állami pénztárak és hivatalok által fizetés gyanánt nem fogadhatók el, hanem ezek által a valódiság megállapitása és az előállitási és kezelési költség megtéritése mellett, kicserélés végett a császári és királyi központ közös pénztárhoz küldendők be.

Az ez idő szerint a császári királyi központi pénz tár czégével forgalomban levő 1866. évi julius hó 7-éről keltezett 5 osztr. ér. forintról szóló államjegyek bekivántatnak és bevonatnak.

A jelenleg forgalomban levő, 1866. évi julius hó 7-ről keltezett 5 osztrák ért. forintról szólló államjegyek 1882. évi junius hó 30-áig még az osztrák-magyar monarchia minden állami pénztáránál és hivatalánál fizetésképen elfogadtatnak.

1882. évi julius hó 1-től 1882. évi decz. hó 31-ig a bevonandó 1866. évi julius hó 7-ről keltezett 5 o é. frtról szólló államjegyek fizetésképen már csak a császári és királyi közös központi pénztárnál Bécsben, valamint a magyar királyi központi állampénztárnál Budapesten fogadtatnak el.

1883. évi január hó 1-étől kezdve, a bevonant rendelt 1866. évi julius hó 7-éről keltezett 5 oszt. ért. forintról szólló államjegyek az osztrák-magyar monarchia állami pénztárai és hivatalai által fizetésképen többé el nem fogadtatik.

Ezen időtől kezdve ezen bevonatni rendelt jegyek a felek kivánságára többé csakis kicserélés végett fogadtatnak el, — és pedig: a birodalmi tanácsban képviselt királyságokban és országokban csakis a császári királyi központi állampénztárnál (felváltási osztály) Bécsben, továbbá valamennyi országos főpénztárnál és országos pénztárnál, valamint az országos fizető-hivataloknál; a magyar korona országaiban pedig csakis a magyar királyi központi állampénztárnál Budapesten és a magyar királyi állami főpénztárnál Zágrábban, — valamint egyéb, az osztrák császári királyi és a magyar királyi pénzügyminiszteriumok által egy kibocsátandó külön hirdetményben esetleg megjelölendő pénztáraknál és hivataloknál.

1886. évi január hó 1-étől kezdve 1887. évi deczember hó utolsó napjáig, ezen bevonatni rendelt államjegyek kicserélése már csak a császári és királyi közös pénzügyminiszteriumhoz Bécsben intézett bélyeges folyamadvány alapján fog megengedtetni.

1887. évi deczember hó 31-ike után a bevonandó 1866. évi julius hó 7-éről keltezett 5 o. é. forintról szóló államjegyek többé sem be nem váltatnak, sem ki nem cseréltetnek.

Országos vásárok.

Megyénkben s a közelvidéki városokban október hóban országos vásárok tartatnak: Alsó-Szent-Györgyön október hó 15-én. (Megjegyezzük, hogy ha a vásárok napjai a hét köznapjaira esnek, azon hétnek hétfő napján, ha pedig vasárnapra esnek, akkor az utána következő hétfőn tartatnak.) Békés-Csabán október 26-án, Déva-Ványán október 12-én, Jász-Fényszarun október 24—25-én, Jászberényben október 4—5-én, Jász-Dósán október 25-én, Nagy-Kőrösön október 26-án, Madarason október 26-án, (Dömötöri vásár.) Pilisen október 5-én, Tápió-Szelén október 10-én, Tisza-Földváron október 11-én, Tisza-Nánán október 15-én, Török-Szent-Miklóson október 4-én.

Heyi hirek.

— *Ő felsége a király*, a magyar országgyülést a budai kir. várpalotában szept. 28-án nyitotta meg ünnepélyesen, a szokásos trónbeszéddel. Az országos politikai lapok egy része a királyi trónbeszéddel nem igen van megelégedve.

— *A szolnoki kir. járásbiróság* telekkönyvi osztályánál üresedésben volt segéd-telekkönyvvezetői állásra az igazságügyminiszter Szabó Sándor urat nevezte ki, aki ugyan e kir. járóság mondott osztályánál, mint irnok, tiz éven át példás erkölcsi viselettel és fáradhatlan szorgalommal működött s igy Szabó ur kinevezése e kir. járásbirósághra minden tekintetben szerencsének mondható, mert Szabó ur jelzett tulajdonságai mellett még kitünő szakértelemmel is bir a telekkönyvek vezetése körül.

— *Szevald Mihály ur* a Göczel Istvánnak adandó diszkardra Szolnokon 37 frt 70 krt gyüjtött, mely összeg az „Egygtértés" tegnapi számában van nyugtázva a hazafias adakozók becses neveinek közlésével.

— *Sport Szolnokon.* A jásznagykunszolnokmegyei gazdasági egylet lókiállitásáról közöljük még e helyütt a következőket: Kiállitva volt a megyéből összesen 59 darab ló, melyek a biráló bizottság teljes elismerésével találkoztak. A fias kanczák után következő egyének lettek nyertesek: Fazekas Pál (Kunszentmártonból) nyert 10 darab aranyat. Nemoda József pedig nyert 8 darabot. Polgár Imre T-Szt.-Miklósról 6 drbot. Timár István Szolnokról, 5 drbot. Tóth István, T.-Szt.-Miklósról, 5 drbot. Hegedüs László, Szolnokról, 4 drbot. — Háromeves kanczák után Bozóky József Kunszentmártonból nyert 8 drb. aranyat. Mészöly Alajos nyert 6 drbot. — Rétey Gyula végre nyert 5 drbot. — Két éves mének után szintén Timár István 3 darab aranyat. Czakó Pál Török-Szt-Miklósról 2 drbot. — Egy éves kancza után csak Telek Albert nyert 3 darab aranyat. — A szandai lóversenytéren a sikversenyen nevezve lettek: a) Harkányi Andor „Bella" pejkanczája, b) Magyari Kóssa Géza „Dani" sárga heréltje, c) Halassy Pál honvéd-huszár kapitány „Little-Dorée"ja, melyek a czélhoz ezen sorban értek el, mig az akadályversenynél nevezve lettek: Harkányi „Liza"-ja s Halassy „Little-Dorée"-ja, — Liza jóval előbb ért czélhoz. Dij volt: Szolnok város által fölajánlott ezüst serleg. — A mezei gazdák versenyén a szolnoki Herédi-testvérek pályáztak a pálya hosszán. Első dij 5 arany, második 3 arany, harmadik egy arany. Herédy Mihály sárga kanczája győzött. — Négyes versenyre (trapp) dij: négyes hajtó ostor. Geiszt és Magyary urak közül utóbbi ért be elsőnek. — A fiakker versenynél Herédi-testvérek közül István jutott előbb a czélhoz. — Végül megjegyezzük, hogy a lókiállitás a jásznagykunszolnokmegyei gazdasági egylet által, az ezzel egybekötött versenyünnepélyességek pedig Szolnok város által rendeztettek, a diszes bált pedig rendezte a fiatalság.

— *Hymen.* Hirsch Mór ur, a Krausz és fia czég üzletvezetője, közelebb váltott jegyet Nagy-Kanizsán

Dóczy Mari kisasszonynyal, Dóczy Lajos külügyminiszteri osztálytanácsos és hires iró szép lelkü nővérével. Áldás kövesse a szép frigyet!

— *A mult hó 25-ki bál*, mely a lókiállitas és verseny alkalmából rendeztetett, minden tekintetben fényesen sikerült. Volt tánczos elég a férfi részről s a hölgyek nem pihentek. A karzat zsufolásig megtelt diszes nézö közönséggel s reggel 6 óráig kitörö kedvvel mulattak a jelenvoltak.

— *Mult idök romja*. Toldyt a magyar Herkulest, kit még pár évtizeddel ezelőtt roppant testi ereje miatt ezrek megbámultak, a napokban Szolnokon láttuk időzni. Az atléta termetü férfiu meggörnyedt az idők sulya alatt, s látszik rajta, hogy a dereka valamikor mázsákat emelt, — s bár ruganyos nagy haja meg is van még, őszbe vegyült az, mig nagy szakálla galamb ősz. Bizony őt is földre görnyeszti az idő, szegény fejét. Ráillik, hogy elmult dicsőség élő sirkeresztje. A jó öreg, kinek ifju korában semmi nem volt nehéz, öreg korában mái alig birja hordani az életet is reszkető inain.

— *Az idei szüret*, mely szeptember 26-án nyittatott meg a szandai szőlőkben, a lefolyt hét derekáig — a két első napon — véget ért, csendben, zaj nélkül, nem ugy, mint a régi jó időkben. Most már lesik a szőlősgazdák az uj bort, mely ha minőségre nézve nem is lesz kitünő, de talán türhető leend, s ha megforr, talán nem kell az embernek négykéz láb elmennie jó barátja ablaka alatt, hogy véletlenül be ne hivják egy pohár borra. — Termést a ki 60—70 akót várt, kapott 35—40-et, vagy sok esetben annyit se.

— *A szolnoki husszonkét* pont, melyek a város előhaladását és épitkezését czélozzák, ha foganasittatik, városunk nem lesz talán oly szégyenletes helyzetben, hogy egy tisztességes közebédet vagy közvacsorát nem képes rendezni hely szüke miatt. Tapasztalható volt e hiány a legutóbbi lóverseny alkalmával is, midőn a diszes vidéki közönség megtiszteltetése végett a diszebéd a „Scheftsik-kertben" levő nyári szinháznak csufolt hambárban tartatott meg, hol déli 12 órakor is oly sötét volt, mint a kiszurkolt zsákban.

Rendőri hirek.

— *Elfogott gyujtogató*. Mult évben, itt Szolnokon Balázs István házát fölgyujtották. A gyanu valami Badari József jászdósai illetőségü egyénre esett, ki elfogatván, m. hó 22-én a szolnoki kapitányság értesittetett ugy az elfogatásról, mint arról, hogy Badari tettét bevallotta s most a jászberényi kir. törvényszéknél várja büntetésének elvételét.

— *Ellenszegülés*. Habók Antal öcscsét valami csiny miatt Csapó András szolnoki lovaspandur elfogni akarván a mezőn m. hó 23-án, Habók Antal egy kukoriczaszár vágóval Csapónak ellenszegült s fenyegeté, hogy megöli, ha öcscsét elfogja. A helybeli kir. járásbiróság majd megmondja Habóknak: megölheti-e Csapót vagy sem.

— *Elgázolás*. Mult hó 20-án az esti órákban a főuton vágtatva rohant egy kordén két egyén, kiket, mint látszott, a ló elragadott. Ugyanekkor Vig Mátyás fia, Géza, a kordé által elüttetvén, fején könnyü sérüléseket szenvedett. A kordé Tóth István géplakatosé volt, a hajtó pedig ennek segédje, Liba Imre, ki e gondatlanságért rendőrileg 25 frtra büntettetett.

— *Deme Ferencz*, bünvizsgálata, ki a máramarosi izsidót pár héttel ezelőtt, mint élő emberek beszélik, utóbbinak tettleges bántalmazása következtében a jogos önvédelem határainak ijedtségből és megzavarodásból történt tullépésével — tehát a cselekmény beszámithatóságának kizárásával — egy darab fával megüté, mint halljuk, már befejezéséhez közeleg s a vizsgálati iratok hihetőleg rövid időn áttétetnek a karczagi kir. ügyészséghez inditványtétel végett, melynek folytán a végtárgyalás kitüzése hova előbb várható. A szerencsétlen embert, ki — hogy azóta elhalt a máramarosi izraelita — megrémülve ül börtönében, a végtárgyaláson e lapok szerkesztője fogja védelmezni.

Megyei hir.

— *A jászberényi nőegylet* érdemes elnöke, Sismis Józsefné urnő, e diszes állásról lemondott. Vigyázzanak a jászberényiek, hogy e sajnos lemondás folytán az egylet belélete föl ne dulassék.

— *A jászberényi főgymnasiumnál* Festóry Lajos tanár távoztával megürült tanszékre Barla Kálmán választatott meg.

— *Jászberényben* a fakereskedéseket kiakarják telepiteni a városból, mert ugymond, — tüzveszélyesek; és ugyanekkor az a Fecske János, a ki a kitelepités inditványa mellett rendkivüli módon kardoskodott, kérvényez a városnál, hogy a város legkellő közepén 30 lóerejü gőzmalmot épithessen. Fölteszszük Jászberény értelmességéről, hogy Fecske uramon siet a port elütni kérelmével.

— *Bathó Endre* jászberényi főjegyző ur e hó 15-én esküdik örök hüséget Nyitó Juliskának, kit szive szerint választott magának. — Ugyanitt br. Podmaniczky Elemér október 8-án tartja eskövőjét Tarnay Fánni kisasszonynyal.

— *Felvilágositásul*. A „Jászberény és Vidéke', czimü lap f. é. 39-iki számában a jászberényi derék izraeliták lelkét és a tiszta igazságot sokkal mélyebben sértő közleményt hoz, semhogy szó nélkül lehetne azt hagynunk. Azt irja ugyanis, hogy az ottani izraelita iskolaszék segélyért folyamodott a városhoz, holott nekik eszükbe sem jut segélyezni „anyagilag" a főgymnasiumot, pedig a nagyobb átalányt az izraeliták adják növendékekből a főgymnasiumnak. Mi azon kedvező helyzetben vagyunk ez erős támadással szemben, hogy azt értékére leszállithatjuk s a nevezett lapot sötét tévedéséből az igazság tiszta éghajlata alá vezethetjük. — Ugyanis az időben a szerkesztésünk alatt állott „Jászkunság" czimü lapban közöltük a jászberényi főgymnasium alapjára adakozó hazafiak névsorát s ezek között találhatók a következő izraeliták nevei is: Buck Gábor, Buck Zsigmond, Brünauer Salamon, Brünauer Fülöp, Brünauer Samuel, Reich Armin, Deutsch Miksa, Moskovitz Jónás, Schwarz Emánuel, Blau Jakab és Hay József urak nevei; kik igen tekintélyes összegekkel járultak az alaphoz. Továbbá járultak még: a jászkerületi izr. községek 2000 frttal; a jászberényi haladó község Buck Gábor ur elöljárósága mellett 1000 frttal; a Statusquo község 1000 frttal. Tehát az egyes adakozók szép összegén felül még e testületek is 4000 frttal az alapitók örökre tiszteletreméltók között fennen emlithetők. Ezekből láthatja a nevezett lap, hogy a sulykot elveté ő bátorságában s közleménye minden alapot nélkülöz, — és hogy azok az izraelita növendékek nem ingyen koptatják a jászberényi főgymnasium küszöbét, és hogy végre az izr. iskolaszék kérvénye felett igenis jó lesz gondolkodni a jászberényi közgyülésnek s azt félre tennie nem illenék. Ezzel tartozunk az igazságnak s az izraeliták megsértett önérzetének, kiket oly fitymálólag emliteni ama lapnak nem szabad, és akiknek szolgáljanak e sorok a jászberényi lap támadásával szemben elégtételül.

— *A kunszentmártoni nőegylet* az általa berendezett kisdedovodának 1881. évi október hó 2-ik napjára kitüzött ünnepélyes megnyitása alkalmából saját alaptőkéje gyarapitására a nagyvendéglő termeiben ugyanaz napon, vagyis ma, tánczvigalmat (karton-bál) rendezett, melyről bővebben fog tudósitani levelezőnk jövőre. Belépti-dij: személyenkint 1 frt., családjegy 2 frt 50 kr. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak, s hirlapilag nyugtáztatnak.

— *Hanzsó János* jászberényi lakos, mult hó 16-án a városházánál levő börtönben felakasztotta magát. Levágta ugyan Jakab Pista rendőrsegéd, de már későn érkezett, csak holttestet látott.

Különféle.

— *Garfield*, az amerikai köztársaság elnöke, kit ez év julius 2-án Guiteau gazember orozva lelőtt, hosszu szenvedés után szept hó 20-án meghalt. Első hivatalnoka volt 42 millió szabad népnek és nem ura, hanem polgártársa mindannyinak. A szabadság és függetlenség dicső hazája könyezve siratja a nagy halottat, ki mint napszámos kezdé s oly magas polczon végzé dicsteljes életét. Élete a közszabadság és emberiség fölvirágzására volt irányitva, neve a dicsők között fog ragyogni, mig szív lesz, mely a szabadság nevére feldobog. Áldás a nyugvó porokon!

— *Rohonczy Gedeon és Várady Gábor*, két kormánypárti képviselő között, még az ismeretes Váradyrendjel perből folyólag, az országgyülés megnyilta alkalmával heves szóváltás, tulságos mérges szemrehányás keletkezett és ennek folytán párbaj következett. Váradyé volt az elsőség, de nem talált, Rohonczy pedig Várady elé dobta pisztolyát és nem lőtt reá. Rohonczy ezt az országgyülés elé vitte s elmondá ott a párbaj hogyan lett megtörténtét is. Országszerte foglalkoznak most ez ügygyel a lapok, sőt a német lapok is. A többek között a „Wiener Allg. Zeitung" igy ir e dologról: „Rohonczy képviselő eljárását bármiként itéljük is meg, mindenkinek el kell ismerni, hogy nemesen és legjobb akaratból cselekedett. Ifjui hév s talán szenvedély is, ugy lehet, tulzóvá tették, de indokai kimentik. A szomoru esetnek különben komikus oldala is volt: Rohonczy a párbaja történetét, immunitása tudatában egész nyugodtan elbeszélte a parlamentben, holott pedig a képviselőház a párbajt vétségnek minősitette . ."

— *A Göczel István* urnak adandó diszkard ügyében az ország összes magyar iparosai közt pályázat hirdettetik. Pályázati feltételek: Készitendő egy magyar alaku diszkard, müvészi hüvelylyel, száz körmöczi arany értékben. A pengén aranynyal berakott föliirat, a markolaton monogramm lesz, mely később közöltetik a megbizást nyerővel. Pályázók teljes nevök és lakásuk nyilt közlésével tervrajzzal és részletes leirással ellátott ajánlataikat a költségvetéssel együtt f. évi október 10-éig küldjék be a Göczel-kardbizottságnak Budapestre a „Függetlenség" szerkesztőségébe (IV. Koronaherczeg utcza 3-ik szám.) A legjobb terv készitőjére nézve bizatik a diszmü kivitele. Nem magyar, vagy nem Magyarországon dolgoztató iparosok ki vannak zárva a pályázatból.

Irodalom és művészet.

— *Az országos nőiparkiállitás* czim alatt Gelléri Mór, az iparügyek e ritka munkásságu bajnoka, a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter megbizásából az országos nőiparkiállitás tanuságainak szakjelentésben való megörökitése czéljából egy müvet ad ki, mely e hó végén megjelenik a következő tartalommal: I. Általános jelentés. II. Részletes jelentés. A Gelléri ur neve elég kezesség arra, hogy e mű a maga nemében kitünő és tanulságos leend. A mű ára, mely 12—14 ivre terjed, 1 frt. A szétküldött gyüjtőivek a kiállitási irodába (vigadó épület) küldendők.

Szolnoki piaczi árak.

Buza legjobb 100 kiló 12.30, közép 11.30, silány 11.—. Kétszeres legjobb 10.—, közép 9.80, silány 9.50. — Rozs legjobb 9.—, közép 8.50, silány 8.—. — Árpa legjobb 6.50, közép 6.—, silány 5.—. — Zab legjobb 7.—, közép 6.50, silány 6.—. — Köles 7.—. Kukoricza 7.20. — Burgonya kilója 4.—. — Szinliszt 100 kiló 22.—. — Zsemle liszt 21.—. — Kenyér 100 kiló 10.—. — Dercze 100 kiló 4.80. — Széna 4.50. — Borsó 100 kiló 16.—. — Lencse 100 kiló 14.—. — Bab 12.—. — Köles kása 10.—. Hajdina —.—. — Buzadara 100 kiló 24.—. — Árpa kása 100 kiló 14.—. — Bor új 1 hectoliter 24 kr., ó bor 30. — Ser 1 hectoliter 22. — Pálinka 1 liter 36. — Bükkfa öle 14.—. — Cserfa 12.— — Tölgy 10.—. — Fenyő köbméter 6.—. — Gyertya öntött, kilója 70 kr. — Közönséges gyertya 60 kr. — Szappan 38 kr. — Marhahus 52 kr. — Juhús 48 kr. — Sertés hus 52 kr. — Szalonna 70 kr. — Disznó-zsir 80 kr. — Marha-zsir 40 kr. — Repcze-olaj 40 kr. — Len-olaj 46 kr. Napszám: férfi, ellátással 50 kr., ellátás nélkül 70 kr. — Nő, ellátással 30 kr., ellátás nélkül 40 kr. — Gyermek, ellátással 20 kr., ellátás nélkül 30 kr.

— *Egy német élvezeti szernek 59. kitüntetését* elismerve a londoni nemzetközi orvosi és egészségügyi kiállitás által Hoff János, az egyedüli német maláta kivonat-főzde tulajdonosa nyerte el. A birálókhoz tartoztak Németországból Prof. dr. Virchov, dr. Frerichs, dr. von Langenbeck, dr. Liebreich Oszkár berlini celebritások. Az európai orvosi tekintélyek Hoff János maláta-kivonatának finom és jó izét, mely a maga nemében páratlan, dicsérték főképen. Hoff János ez által dij-érmet nyert. — Egyidejüleg dr. Coleman J. nyilvános irataiból a következőt közöljük: „Hoff János feltaláló maláta-kivonatával néhány érdekes kisérlet tétetett. Megállapittatott, hogy Európának csaknem valamennyi fejedelme használta. Tiszteletteljesen emlittetett a császárok, Europa valamennyi királya és igen sok herczeg által s több mint ötezer ügynök által árusittatik el. Nagyrabecsült elnökünk dr. Fergus a mult évben bemutatta ezen gyártmány megvizsgálását, később személyesen eszközölte s azt találta, hogy olyan egyéneket, a kiknek gyengesége a szük élelmezés következménye, nagyon erősit. Én magam is nagymérvü légzési bajban szenvedtem s ez ellen a malátakivonatot igen jó sikerrel használtam, mert helyrehozta rendetlen emésztésemet s a testi melegség gyarapodásán kivül, azelőtt hiányzó testességet idézett elő." A Hoff János-féle gyári raktár Osztrák-Magyarország számára Bécsben, I. Bräunerstrasse 8. szám alatt van.

Szerkesztői üzenetek.

— Dr. R. J. M.-Óvár. Szives fölvilágositásodért köszönet. Levélben bővebben nem sokára.

— B. L—i. Enyi is elég; ha egyszerre több jön, az sem árt. Csütörtökön reggelig soha sem késő. Üdv nektek!

— „Szentesi Lap"-nak. Mult számát nem kaptuk. Kérjük pontosan küldeni.

— H. J. Félegyháza. Hát az a levél, vagy mi? Sem semmi

V. évfolyam 41—250. Szolnok, 1881. október 9-én.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél „ . . 2 „ 50 kr.
Negyed „ . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.
KÖZLÖNY
A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkint egyszer
vasárnap
s a vidéki példányok is ugyanakkor postára adatnak.
Szerkesztőség: Szolnok, buzapiacz, 1396. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közleményeken kivül az előfizetési pénzek s minden egyéb dijak is küldendők.
Ide küldendők a postai felszólamlások is (reclamatio.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek Szolnokon: a szerkesztőségnél, buzapiacz, 1396. sz. alatt s ugyanitt Pásztor Ferencz köz- és váltó-ügyvéd irodájában; Makray László ur üzletében; minden fővárosi hirdetési irodában és bármely kir. postahivatalnál.
Kéziratok
csak ismert kezektől fogadtatnak el s azok vissza nem adatnak.

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu hármas hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer „ — — — — — — 16 „
3-szor „ — — — — — — 12 „

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
Nyilttéri közleményeknek minden centimeternyi magasságu, három hasábos szeletnyi tere 75 krjával számittatik s ugy a hirdetmények, mint a nyilttéri közlemények beküldését a kifizetésért feltétlen kötelezettség terheli
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Lapunk immár ez év utolsó negyedébe lépvén, kérjük előfizetőinket, miszerint előfizetéseiket megujitani s esetleg a hátralékokat beküldeni méltóztassanak.

Előfizetési dij: egész évre 5 frt — kr.
„ „ félévre . 2 „ 50 kr.
„ „ évnegyedre 1 „ 30 kr.

Előfizetési pénzek beküldése legczélszerübben postautalványon eszközölhető.

Tisztelettel
a kiadóhivatal.

Kun-Szt-Márton, 1881. okt. 5.

Mélyen tisztelt Nőegylet!
Igen tisztelt vendégek!

Befejezte immár az úr fölkentje az ünnepélyes és lélekemelő egyházi szertartást és buzgó imáját, melylyel ezen hajlékot és vele együtt az abban elhelyezett kisded-nevelőintézetet a Mindenható oltalmába ajánlva, arra egyszersmind áldó karjainak kiterjesztéséért esedezett.

Elhangzottak immár az ima szavai, és fölhatoltak már a mennyei trón zsámolyáig a lelkek mélyéből előtört fohászok, melyekkel mi lélekben egyesülve, az egyház tisztes papjával hő imát meneszténk az Isten szent szine elé, hogy hálát adjunk egyletől a mü szerencsés létesithetéséért, és hogy lekönyörögjük áldását másfelől megkezdett művünk folytatása, fejlesztése s majdan fölvirágoztathatására.

Előttünk áll immár az eszme megtestesülve, a melynek létesitésén a közmüvelődés a gyermek nevelés és közjó által felbuzdittatva erős, majdnem elviselhetlennek látszott küzdelmek között egész odaadással fáradozánk.

Igy testté lőn tehát városunkban is azon a keblek mélyében régóta áhitatként táplálkozott ige, hogy a társadalmi erők egyesitése és hatályositásával a kisdednevelés ügye messze jövőre kihatólag biztos kezekbe letéve, a nagy társadalom óltalmába helyezve, biztositassék és jövő felvirágzásának alapja megvettessék.

A mü, melyet alkotni akaránk, ime előttünk áll, hosszas és heves küzdelem után elértük végre tehát azon szerencsés pillanatot, hogy a kisdedóvóintézetet az egyház áldása között ma már a nagyérdemü közönség rendelkezése alá bocsájthatjuk. — Ámde, noha kétségbevonhatlan az, hogy ezen ügyünk ekkénti fejlődése egyletünk tagjainak méltó elismerést érdemlő fáradozásai és tántorithatlan buzgalmuknak köszönhető, és noha kétségtelen az, miként egyletünk tagjainak jutott a szerencse, a kisdedóvoda intézményt városunkban erős kezekbe, szilárd alapra, a társadalom oltalmába történt elhelyezése körül érdemesülni: tevékenységünk fonala legombolyitva még nincs; mert még csak a váz, csak a minta az, a mit létesiténk; annak tökéletesitése, a majdan elkészitendő műnek megkoronázása még hátra van, amely ép oly buzgó és kitartó, sőt mondhatnám, annál mesteriebb munkálkodásunkat veendi igénybe, mint a minő ezen intézet létesitése volt.

Ebből folyólag alig igényel hosszadalmas fejtegetést, avagy tán igazolást, hogy miként eddig, ugy ezután is egyetértő munkásságunk és kitartó buzgalmunk leend szükséges ahhoz, hogy megalkotott művünk állandóvá tétessék, az bármely vihar támadásával szemben sértetlenül megóvassék, mert hiszen jól tudja mindenki, hogy még mindig a kezdet nehézségeivel kell küzdnünk, a mi valamint azon körülmény: hogy ügyünk jövendőbeli biztositása annak mindig szélesebb körben való terjesztését igényli — ernyedetlen szorgalmunkat teszi szükségessé.

Midőn tehát ezen alkalommal a kisded nevelés és a nőegylet nevében legmélyebb köszönetemnek adnék kifejezést, az ünnepély méltóságát, fényét és magasztosságát emeli egyházi szertartást végezte ftdő Tóth Sándor apát-plebános ur, és ezen szertartás körül segédkezett Mezey János kántor urnak — köszönettel és elismeréssel kell fordulnom a haladó társadalom nevében, ezen nőegylet tagjaihoz, kik megértve a kor intő szózatát, egész odaadással sorakoznak az alapnevelés zászlója körül, és kik megvetve a városunk haladásának mételyeként elhatalmasodott clique — tekintetéket: tehetségüket a nő gylet és kisdedóvoda létesitésére, tehát a közmüvelődés előmozditására áldozatul hozták. — E mellett azonban nem mulaszthatom el, ugyancsak a közmüvelődés nevében az egylet tagjait továbbra is egyetértő összmüködésre az eddigihez hasonló, esetleg a körülmények által szabályozandó éberség, kitartás és buzgalomra serkenteni. — Köszönetet kell ezután szavaznom a nőegylet nevében tisztelt vendégeinknek is, kik becses megjelenésükkel ezen ünnepélyt emelni szivesek voltak, végre az egylet összes pártfogóinak, kérvén őket arra, hogy a miként eddig, ugy a későbbi időkben is egyletünk érdekeit tehetségükkel támogatni sziveskedjenek.

Mindezek után végre van szerencsém ezen kisdedóvoda intézetet a megválasztott óvónő t. özv. Vespasian Józsefné, Mayer Amália urnő kezeibe és szives gondozásába átbocsájtani, kérvén

TÁRCZA.

Gróf Dembinszki a szolnoki csatáról.

A kitünő hadvezérnek, ki mint ember, katona és politikus egyaránt méltó a magyar nemzet figyelmére és hálájára, hátrahagyott emlékiratait alig ismeri mindenki olvasóink közül s igy nem lesz talán felesleges, sem érdektelen, ha e nagy férfiu után, ki ritka tehetséggel és kifogás alá nem vehető jóakarattal, de kevés szerencsével nemzetünk szabadságharczának sorsába oly mélyen belenyult, közöljük a bennünket kétségtelenül érdeklő szolnoki csatáról tett följegyzéseit, melyek erről behatóan s avatottan beszélnek, és bennök kimntatja a hadvezér, hogy e csata mily nagyfontosságu forduló pontját képezte legyen a szabadságharcznak.

A hadvezér előzményül Mészáros hadügyminiszterrel beszélgetését tárgyalván, többek között irja:

„Alig valék egy óra hosszáig lakásomon, — irja Dembinszki — midőn Mészáros hadügyminiszter szobámba lépett.

— — — „Altábornagy ur“ — mondá, azért jövök, hogy önt felkérjem, miszerint helyezze magát személyesen a hadügyminiszterium rendelkezésére. Mi Vetter tábornokot neveztük ki főparancsnoknak.“

— Én e kijelentésre semmit sem válaszoltam..

— — Ezután Görgeynek ismételt nyilt engedetlenségéről és parancsaim elleni lázadásáról beszéltünk. Kérdezém: miért nem vonja a kormány felelősségre a tábornokot? Mészáros azt felelé, hogy az elnök akarná ugyan, de nem meri ezt tenni, mert Görgey ma „a magyar nép kedvencze.“ Ez azonban csak mesterkélt, csak csinált dolog volt nehány hirlapiró és képviselő által. Oly határozottan nem volt kimondva a nép véleménye: sőt nagyon is ingadozott.

Ma már igen is megengedem azt, hogy Görgeyvel szemben nagyon is gyenge voltam. Nekem, mint a hadsereg főparancsnokának, használom kellett volna hatalmamat és őt, engedetlenségének ha nem is első, de második esetében hadijogilag főbe lövetnem kellett volna. És mégis igazságtalan dolog volna, ha a történelem e mulasztást, mint az erély hiányát, akarná nekem betudni. Mindig csak helyzetemnek sajátságosságára kell hivatkoznom. Görgeynek, mint bentszülöttnek, még a legvégső esetben is meg voltak még barátai és hivei, kik vele tartottak; én pedig — én egyedül állottam idegen országban és a kormány támogatására volt szükségem.

— — — — — — — — — — — —

A mi e kellemetlen helyzetben leginkább nyugtalanitott, az volt, hogy Szolnokról semmi hirt sem kaptám. Semmi sem eshetett nekem fájdalmasabban, mint a tétlenség. Azon gondolkoztam tehát, hogy ha Damjanics Szolnoknál győz, mint az ő vezérkari főnöke, hasznossá tegyem magamat, hogy igy, habár e csak másodlagos állásban is, szolgáljak Magyarország ügyének. Még mindig szemem előtt lebegett Damjanics nagyhangu jelentése: „Holnap Szolnok a mienk!“ Ennek tehát 3-ikán (1849. márcz. 3.) meg kellett volna történnie és ma már 5-ike este volt.

De ime 6-ikán reggel ajtómon belépett sugárzó arczczal Przyemsky őrnagy, Vécsey hadsegéde, áthozva a jelentést,*) hogy Szolnok bevétetett! Az ellenség itt meglepetett, ennek vereség tökéletes és — a mi fődolog — hogy a hid sértetlenül a mi kezeinkbe esett. Én az őrnagyot e jelentéssel haladéktalanul az elnökhöz küldöttem, a ki épen utra készült Debreczenbe. Ő nem sokára visszajött a hirrel, hogy Kossuth átkocsizás közben hozzám fog jönni.

Türelmetlenül vártam az elnököt. Ugyanis a 9400 embert számláló Répási-hadtest már Kiapka hadtestének elindulásakor kapta a parancsot, hogy menetkészen álljon. Ha tehát az elnök most hozzám jött volna — 7 és 8 óra között volt az idő — Répási hadteste még e napon mozgásba tehette volna magát, ugy, hogy nehány gyorsitott menet segélyével 9-én este már 34,000 ember lett volna összpontositva Szolnokon.

*) Dembinszki akkor Tisza-Füreden feküdt, mikép alább látandjuk. Szerk.

Ha ehez még elfogadta volna Kossuth tervemet, melyet neki előterjeszteni akartam, és — habár a következő napon is — mintegy 8000 embert szakitott volna el Görgey hadseregéből, hogy azokat ugyanezen irányba küldje, ezzel 40,000 ember vetette volna magát az osztrákok összeköttetési és visszavonulási vonalaira, és ezeket Pesttől és Komáromtól elvágták volna, ugy, hogy nekik csak a visszahuzódás Galicziába maradt volna hátra.

A Tisza-Füreden maradt 5—6000 ember által, kik Poroszló ellen egy támadást vihettek volna keresztül, az osztrák hadsereg meg lett volna akadályozva abban, hogy Miskolcznál a jó utat elérje, és kénytelen lett volna járatlan utakon, a Karpátokon keresztül, Galicziába és pedig az ország legszegényebb részébe visszavonulni.

Mintegy 50,000 fönyi győzelmes hadsereg által üldöztetve, melyet a törökszentmiklósi és tiszafüredi raktárakról minden szükséges kellékkel el lehetett volna látni, mig az osztrák hadseregnek, mely Kápolnánál ellövöldözte a lőszert, ugy municzióban, mint élelmiszerekben, érezhető hiányt kellend vala szenvednie s e visszavonulás a császáriakra nézve katasztrófára vezethetett volna.

Mig ez eszmékkel és tervekkel foglalkoztam, rögtön vevém a hirt, hogy Kossuth már elutazott.

Még e figyelmetlenség sem lohasztotta le buzgalmamat, hogy az ügynek használjak. Azonnal megparancsoltam Molnár őrnagynak, hogy készüljön el futári utra Debreczenbe, Przyiemski őrnagynak pedig Damjanics és Vécsey tábornokoknak szóló következő levelet adtam át: „Vitéz bajtársak! Habár nincs többé jogom nektek parancsolni, mégis hivatva érzem magamat a következőt tanácsolni: Tartsátok magatokat erősen Szolnokon, biztositsátok magatokat főleg Árokszállás irányában és ne tegyetek semmi mozdulatot Pest felé, nehogy az ellenség Árokszálláson át elvágja jobb szárnyatokat. Rögtön irni fogok a kormánynak, hogy legalább 15,000 embernyi segitséget küldjön számotokra. Tisza-Füred, marcz. 6. 1849. Dembinski Henrik, altábornagy.“

azt, miszerint az alapnevelés horderejének hivatásszerü átérzésével kisdedeink ez uj nemzedék kedélyeit a kor igényeinek megfelelőleg nemesiteni igyekezzék, hogy ezek a munkát és foglalkozást játszi müveleteikben megkedvelve, zsenge korukban azon nevelési alapot nyerjék, a melyen a kebel müvelés tovább folytatásában oly nemes és erős lélek fejlődhessék ki bennük, a mely részükre a haza hasznos polgárai és a társadalom tevékeny tagjai sorában kitünő helyet biztositson, és hasson oda, miként a szülőknek bennük helyezett vérmes reményei az által, hogy kisded csemetéik a szép, jó és igaz eszméinek már ezen korban megnyervék, a legbiztosabb megvalósulásra kilátást nyerjenek.

Isten áldása lebegjen a nőegylet és kisdedóvodája fölött, az egyetértés malasztja vezérelje a nőegylet tagjait minden léptükön.

Fray Józsefné,
nőegyleti elnök.

A becsvágy.

(Nevelészeti szempontból.)

Ha éber figyelemmel kisérjük az embert, ha megfigyeljük természeti hajlamait, törekvéseit és cselekedeteit — történjék ez az élet bármely szakában — legszembetünőbb lesz, hogy az emhert minden alkalommal akár az ösztönszerü, akár pedig a kötelességbeli vagy öntudatos tettnél bizonyos ösztönrug szokta befolyásolni, melyet a világgal megismertetni tartózkodik és melyet igen sokszor maga sem tudna kellőleg megnevezni. — A mélyebb és szorgosabb megfigyelés csakhamar kideriti, miszerint minden cselekedetnél a legerősebb ösztönrugót a leghatalmasabb érzelem: a becsvágy képezi. Minden ember szereti más ember tetszését maga számára kivivni s ezen törekvés sikerülése örömet, sőt megelégedést szerez neki. — Nem létezik ember, kiben a becsvágy a legzsengébb gyermekkortól fogva az élet utolsó pillanatáig kisebb-nagyobb mértékben meg nem volna. — A becsvágy hatalmát mutatják a mindennapi életben oly nagy számban előforduló példák, melyek eléggé igazolják azt, hogy a becsvágy még a szerelemnél is hatalmasabb szokott lenni, mert nem oly mulékony, mint ez utóbbi, sok embernél. Bizonyos tekintetben még a vállásnál is hatalmasabb a becsvágy; mert mig a tiszta meggyőződés szülte vallást az ember c ak érettebb korában szokta követni (ha ugyan követi), addig a becsvágygyal már az élet második évében találkozunk és találkozunk vele minden lépten-nyomon. Ha elképzeljük, mi volna az ember a becsvágy érzelme nélkül, áldani kell a jóságos természetet, hogy minden embert az élet utjára egy adag becsvágygyal látott el. Mert hiába, a becsvágy nélküli ember, ép ugy, mint a reneny nélküli ember hasonlitana ama sivár földhöz, mely nem árulná el a benne rejlő életerőt. Kell, hogy minden emberben legyen becsvágy, csak az a kérdés, mennyi.

Olvassuk Julius Cäsar vagy Napoleon Bonaparte életrajzait s látni fogjuk, hogy mily nagymérvü csapásokat hoz a túlságos nagy becsvágy még a legtehetségesebb, a legokosabb emberekre is. De ezzel ellentétben vizsgáljuk az életet, s azon meggyőződésre jutunk, hogy a kellő becsvágy hiányos kifejlesztése okozta azt, hogy sok képesség veszett el nyomtalanul az emberiség kárára. — Ismétlem a kifejlesztésben rejlik a hiba: mert a becsvágy tényleg létezik minden emberben, csak a körülményekhez képest vagy növeszteni vagy megnyirbálni kell. Ez pedig a nevelés feladata.

A nevelés nem találkozik nehezebb feladattal, mint az emberben a becsvágyat — nagyságának alapos kiismerése után — a körülményekhez képest fejleszteni vagy — ha szükségesnek mutatkozik — elnyomni. — Csuda-e tehát, ha a szülők — kik a nevelés könnyebb feladatait is sok izben oly hátrányos módon szokták megoldani — épen a becsvágy keltésénél vagy elnyomásánál a legtermészetellenesebb eljárást szokták követni?

Némelyek azáltal vélik a becsvágyat kelteni, hogy elhitetik a gyermekkel, miszerint páratlan tehetséggel van megáldva, a legjobb szorgalmat tanusitotta stb. stb. — Az természetesen kevés szülőnek jut eszébe, hogy a becsvágy keltésére helyesebb eszköz volna, önzetlenül — a gyermekeik iránti szeretet befolyása nélkül — megbirálni a gyermeket s párhuzamot vonni közte és más gyermek között, miáltal a gyermek maga is képesittetik, saját értékét és érdemeit felismerni*) és mi által a jó utánzására is serkentjük a gyermeket, ha megértetjük vele, hogy mily szép az a gyermekre, midőn nyilvánosan kitüntettetik és megjutalmaztatik.

Általában tapasztalható, hogy a jutalmazás és büntetés — melyek a becsvágy keltéséhez a leghathatósb eszközök — jó vagy rosz alkalmazásától függ a becsvágy mikénti kifejtése. — Igy például szeretnek némelyek ott is jutalmazni vagy büntetni, a hol az illető gyermeknek sem érdeme, sem önokozta hibája nincsen. — A természeti adományok, a milyenek p. o. a jó felfogás, az észbeli tehetség, sem jutalmazás, sem büntetés alá nem esnek. De igenis jutalmazandó a törekvés, szorgalom, magaviselet stb., a mi kizárólag magától a gyermektől függ, a mi tehát kizárólag önmagának érdeme. A jutalmazásnak nem annyira az a czélja, hogy magát a gyermeket jutalmazzuk, vagy kitüntessük, mint inkább az, hogy buzditó például szolgáljon másnak. A becsvágy keltéséhez tehát okvetlenül szükséges, hogy a dicséretet ugy, mint a megrovást a gyermek érdemei szerint osztogassuk. — A becsvágy keltésénél az legyen főczélunk, hogy a gyermek szoktattassék a jó és értelmes emberek elismerését kiérdemelni.

Ha mindezt szem előtt tartjuk, nem fogunk mindjárt pálczát törni a tanitó eljárása fölött, ha a mi gyermekünket nem részesité nyilvános kitüntetésben, valamint belátandjuk azt is, hogy más — a természet által tán kevesebbé megajándékozott gyermek önmaga szerezte érdemeinél fogva inkább érdemli a dicséretet, a kitüntetést, a jutalmazást, mint az, ki csupán a természet adományait érvényesité.

Szontágh Jakab.

*) Sokrates azt irja valahol: „Legnehezebb ismeret az — önismeret.“ Szerk.

Országos magyar iparmüvészeti muzeum.

A müipar emelésének és versenyképessége fokozásának egyik leghathatósabb tényezőjét képezik a szakkiállitások. Ezen, bő tapasztalatok által igazolt meggyőződésben a hazai müipar és a közönség müizlésének fejlesztésére hivatolt Országos Magyar Iparmüvészeti Muzeum is, a magyar királyi vallás- és közoktatásügyi miniszter ur helybenhagyásával, időnként egyes iparágakra vonatkozó kiállitások egész sorozatát tervezi, melyeket jelenben a könyvnyomtatás, könyvdiszités és könyvkötés termékeinek bemutatásával szándékozik megnyitni.

Czélja e kiállitásnak a keretébe eső nagyfontosságu iparágaknál, melyeknek közgazdászati jelentősége a közmüvelődés terjedésével párhuzamosan nőttön nő, azoknak hazánkban történeti kifejlődését, jelen állapotát és követendő mintáit felmutatni.

Ehhez képest a kiállitás alkatrészeit képezendik:

1. A nyomtatást megelőző korból, a magyar nyelven irt és a legjelentékenyebb hazai vonatkozásu latin kéziratok, valamint egyéb, hazánkban létező oly codexek, melyek kiállitásuk fényénél és mintaszerü diszitésüknél fogva figyelmet érdemelnek. Itt fognak helyet találni a Corvin-könyvtár maradványai, melyeket ugy a hazai, mint a külföldi konyvtárakból lehetőleg nagy számmal összegyüjteni igyekezünk, és a melyeket mig a nagy közönség hazafiui kegyelettel fog szemlélni, a miniatur-festészet müvelői és a kaligraphusok, kiknek napjainkban diszoklevelek, feliratok stb. előállitása bő foglalkozást nyujt, haszonnal tanulmányozhatnak.

2. A magyarországi nyomdászat fejlődését feltüntető könyvkiállitás, mely a Magyarországban (bármely nyelven) nyomatott müveket 1711-ig lehetőleg teljesen, azontul napjainkig az egyes nyomdáknak jellemző vagy diszes kiállitás által feltünő termékeit fogja magában foglalni. Régibb idő óta fennálló nyomdáink tekintetében ohajtandó, hogy azok az általuk felállitásuk óta napjainkig nyomatott munkák kiválóbbjait időrendes sorozatban állitsák ki, s eddigi termékeik teljes jegyzékének kinyomtatása által a kiállitás érdekességét és tanulságos voltát emeljék.

3. A magyarországi könyvkötészet régibb diszes példányai mellett az ez idő szerint müködő hazai könyvkötők munkáinak kiállitása; mely azt hiszszük, ki fogja tüntetni, hogy ugy az alakitás és diszités szépsége, mint a munka tökéletessége és az előállitás költségei tekintetében a magyarországi ipar kiállja a külfölddel a versenyt, és csakhamar a nyomlászat példájára a magyarországi megrendelőket a külföldi piacztól el fogja vonni.

4. Egyes magángyüjtők kiállitásai és általában oly nyomdászati érdekességek, melyek a kiállitás czéljait előmozdithatják. Igy birjuk egy kiváló gyüjtő igéretét, hogy régi nagy mesterektől származó könyvdiszitményekből álló ritka gazdag gyüjteményét át fogja engedni.

Egyszersmind átküldék Molnár őrnagytól a kormánynak egy emlékiratot, kifejtettem itt a nézeteket, hangsulyoztam annak sürgősségét, hogy Répási hadteste mellett még Görgeytől 5—6000 ember küldessék Szolnokra; továbbá kértem Damjanicsnak altábornagygyá való kineveztetését.

Mielőtt Przyiemski őrnagy visszautazott volna, kérdezősködtem tőle annak okáról, hogy miért késett a Szolnok elleni támadás. Ekkor megtudám, hogy Damjanics tábornok 2-ikán este hadtestét Czibakházánál a hidon átvezette Szolnok felé, hogy virradatkor megkezdje a támadást. Vécsey átadta neki gyalogságának felét, mely Szolnok és Czibakháza között tutajokon át kelt a Tiszán. Hanem Damjanics azt a hibát követte el, hogy megosztotta hadosztályát, hogy igy két oldalról Szolnok ellen egy meglepő támadást vigyen keresztül. A jobb hadoszlop a Tisza jobb partja hosszában, a folyamnak felfelé, nyomult, tehát nem tévedhetett el, mert maga a folyó volt utmutatója; a bal hadoszlop ellenben, melynek a pusztán át kellett vonulnia, elveszté az éj sötétében a tájékozást s azért nem érkezett meg virradatkor a kijelölt pontra.

Ennek következtében Damjanics, ki a jobb hadoszlopnál volt, felhagyott a támadással, visszahuzódott állásába Czibakházára és a Vécseyhez tartozó gyalogságot visszaküldé az illető hadtesthez. Azonban az utóbbi, és több törzstiszt által sürgetőleg felhivatva, megujitá Damjanics 4-ikén este az intézkedéseket és tökéletesen rajta ütött az ellenségen.

Az eredmény határozott volt; 7—6 ágyu került a magyarok kezébe és több mint 1000 ember részint az ütközetben esett el, részint odaveszett a Zagyva mocsaraiba. Az Abonyban álló osztrák lovasdandár az ágyudörej hallatára Karger megtámadott dandárainak segitségére sietett, azonban a Povinszki vezetése alatt álló lengyel lovasság és két szakasz huszár derék tüzelése által tönkre veretett. Vécsey tábornok, ki itt nagy lélekjelenlétet tanusitott, lovasságával átvágtatott a hidon és Szolnokon s az Abony felé vezető uton figyelő állást foglalt.

Szolnoknak ezen, habár sikerült, de mégis Damjanics által végzetteljesen késleltetett megtámadásáról azért emlékeztem ily behatólag, mert az ez által elvesztett 48 órában láttam én mindazon szerencsétlenségeknek kutforrását, melyek Magyarországra bekövetkeztek.

Ha a Tisza hidja és Szolnok már 3-ikán estek volna kezeinkbe és ha én a tábornokoknak Kossuthnál tartott értekezletén ez eredményre és hadmüveleti tervemnek sikerére mutathattam volna, Görgey soha sem nyert volna az elnöknél oly átkos befolyást és soha sem kapta volna meg a főparancsnokságot.

De taktikai szempontból is érdemel némi figyelmet a Szolnok elleni támadás. E vállalat tényleg már 3-ikán sikerült volna, ha meg nem esik Damjanics megkerülő hadoszlopával a tájékozatlanság.

Hibás dolog, éjjeli menetben és egy tökéletesen sik, eligazodási pontokat teljesen nélkülöző vidéken, a hadert megosztani. Egészen más, ha a megtámadandó pont szemünk előtt áll; akkor helye van az ily kisérletnek. De ha a támadási pont még hat jó menet-órai távolságra van, a megkerülő hadoszlop kiszámithatlan veszélyeknek teszi ki magát.

Miután itt a magyar hadvezérek hibáiról van szó, nem tehetem, hogy Karger osztrák dandárnok és alvezéreinek hibáiról is meg ne emlékezzem.

Ez urak oly gondatlanságot és hanyagságot követtek el a biztonsági szolgálatban, mely a mesével határos.

Négy napon keresztül engedik a magyar csapatokat ismételten egyik partról a másikra átkelni és saját homlokzatuk és szárnyuk előtt ide s tova menni, végre pedig magukat fényes nappal meglepetni! Ettől eltekintve egy sulyos hiba nehezedik Windischgrätz tábornagyra. Miért hagyta ő az Ottinger és Karger dandárokat hiában Szolnokon és Abonyban? Azon pillanatban, melyben az osztrák hadsereg zöme Kápolna ellen helyeztetett mozgásba, a tábornagynak mind a két dandárt a szolnoki hidfőn keresztül, Török-Szent-Miklósra kellett volna küldenie. A kormány debreczeni székhelyének biztonsága iránti aggály miatt egy ily demonstrácziő reánk nézve a legveszélyteljesebb lett volna, — és megvallom, hogy ha például február 26-ikán Egerben azt a hirt vettem volna, hogy az ellenség Török-Szt.-Miklóst fenyegeti, összes csapataimat visszavontam volna Mező-Kövesd felől, hogy magamat oly helyzetbe hozzam, miszerint szükség esetén Tisza-Füreden át fődözzem a kormány székhelyét. A tábornagynak ily kevés számu csapattal is keresztülvitt hadtüntetése tehát visszahatással lett volna az egész magyar hadsereg magatartására; de ugy látszik, Windischgrätz herczeg szellemi szemei csak azt fogták fel, a mi közvetlenül physikai szemei előtt terült el.

Husz órai távollét után visszatért Debreczenből Molnár őrnagy, — sajnálattal értesitett, hogy távolról sem tudják méltányolni a szolnoki győzelem jelentőségét. Ép oly kevéssé voltak hajlandók Damjanicsnak segitséget küldeni, mint őt — „mert a sor nem volt rajta“ — altábornagygyá kinevezni. Szándékom, mely engem e javaslattételnél vezérelt, az volt, hogy Damjanics magasabbra helyeztessék, mint Görgey, mert müködése által megérdemelte e kitüntetést és ezen felül elvárhattam erélyes jellemétől, hogy ha valaha a főparancsnokság az ő kezeibe kerül, az engedetlen Görgeyt az őt megillető helyre fogja állitani: a haditörvényszék elébe!

— — — Szolnokról Vécseynek egy jelentése érkezett meg, mely az ottani állapotokat valóban anarchikusoknak tüntette fel. Mindenik parancsnoknak: Vécsey, Damjanics és Klapka, saját szakállára akart müködni; Vécsey tehát a legsürgetőbb kifejezésekkel arra kért engem, hogy menjek oda, vegyem át a főparancsnokságot és vessek végett a zürzavarnak. Hogy még inkább hasson elhatározásomra, lengyel nyelven fogalmazta a levelet. Azonnal a kormányhoz küldöttem azt s a végére e megjegyzést tettem: „Mély fájdalommal látom, hogy Magyarország ügye tönkre fog menni, nem a külellenség hatalma, hanem a belviszályok által, és — mint ez ily esetekben mindig történik — nem sok becsülettel.“

— — — A következő napon, 8-ikán, megérkezett a hir, hogy az ellenség kiüritette Poroszlót, de összeköttetésünk e helylyel csak halászbárkák által volt lehetséges. Nemsokára e hir vétele után utnak indult Görgey hadteste, de nem jobbra Szolnoknak, hanem balra Csege felé s az a hir terjedt el, hogy ott csapatait csolnakok segélyével a Tisza jobbpartjára akarja szállitani.

A nép egy másik hirt is terjesztett titokteljesen, szájról-szájra, hogy t. i. Görgey Debreczennek megy, hogy a kormányt megbuktassa. Fájdalmas érzés járta át lényemet, midőn mindezt láttam és hallottam, mert akár megkisérlette Görgey Csegénél a lehetetlen pártcserét, akár pedig Debreczen felé ment — minden esetben a cselekvésre legjobb idő örökre el volt vesztegetve.“

Korona és kard.

— Történeti beszély. —

Irta: B. L.

(Folytatás.)

A sértődött Bélát Jász Orbán elképedve látta távozni.

A kiállítás történeti részének rendezésére bizottság alakult, mely alulirtakon kivül Dr. Ballagi Aladár, Csontosi János, Dr. Fraknói Vilmos, Dr. Hegedüs Candid Lajos, Mayláth Béla, Dr. Pulszky Károly, Szilágyi Sándor és id. Szinnyei József urakból áll. A bizottság fenntartja magának további, de különösen kültagokkal való kiegészitését.

Az ujabb könyvnyomtatási s könyvkötési kiállitás rendezésére maguk a kiállitók által választandó bizottságok támogatását fogjuk kikérni.

A kiállitás a Mücsarnoknak az Országos Magyar Képzőmüvészeti Társulat által átengedett tág és diszes helyiségeiben jövő 1882-ik évi január hó 15-én fog a nagy közönség számára megnyittatni.

Ezek után felhivjuk a hazai közönség szives figyelmét ezen kiállitásra, mely a nemzeti mult nagy emlékeinek felmutatása mellett jelentékeny gyakorlati czélokat is tart szem előtt.

Felkérjük mindazok közreműködését, kik ezen kiállitást részvételök által gazdagithatják; névszerint

a) a hazai könyvtárak őreit és a magán gyüjtőket, hogy folyó évi október hó végéig egyelőre az 1711. előtt bármely nyelven kiadott magyarországi nyomtatványaik betürendes jegyzékét, valamint a kiállitásra szánt diszkötések és codexek leirását beküldeni sziveskedjenek;

b) a hazai nyomdákat és könyvkötőket, hivatkozva az ez irányban hozzájok intézett előleges felhivásra, hogy a kiállittatni kivant munkák számát, a mennyiben még eddig meg nem történt volna, ugyanazon határideig jelentsék be.

A kiállitandó tárgyak tényleges beküldésének határidejét a jelentkezőkkel utólag fogjuk közölni, valamint időközben is a kivánandó részletesebb felvilágositásokkal készségesen szolgálandunk.

A kiállitásra vonatkozó mindennemü közléseket „Országos Magyar Iparmüvészeti Muzeum Budapesten (sugárut, mücsarnok)“ czimzéssel kérjük ellátni.

Kelt Budapesten, 1881. szeptember hó 30-án.

Pulszky Ferencz,
mint a könyvtárak és muzeumok országos főfelügyelője.

Ráth György,
mint az Országos Iparmüvészeti Muzeum ideiglenes vezetője és felügyelője.

Dr. Fejérpataky László,
mint a kiállitási bizottság jegyzője.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI ÜGYEK.

Kunszentmártonból irja levelezőnk: Tudva azt, hogy becses lapját igen sok tanügyi egyén s a népnevelés iránt érdeklődő szülők közül többen járatják ennél fogva, mint megyénk legelterjedtebb lapjában, ohajtok egy ünnepélyes mozzanatot ecsetelni a t. szerkesztő ur szives engedelméből. Ugyanis: A városunkban alakult nőegylet elnöke dr. Fray Józsefné jó előre meghivót osztatott szét a nőegylet és a város értelmisége közt azon czélból, miszerint az óvoda helyiség megszentelése, az óvoda megnyitása alkalmával minél tömegesebben jelenjenek meg. Az ünnepély folyó hó 2-ik napjára lett kitüzve, s mindannak daczára, hogy az idő kellemetlen volt, mégis már reggeli fél nyolczkor a nőegyleti tagok és kisdedek nagy számban jelentek meg a fényesen diszitett nőegyleti kisdedóvoda helyiségében, honnan több, mint 45 nőegyleti tag 25—30 kisded példás renddel vonult a templomba, hol a szent mise kezdetét vette a „Jöjj el szentlélek Isten“ segitségül hivásával. A misét főtisztelendő Tóth Sándor apát plébános ur végezte, mely alatt Mezei János kántor ur szép alkalmi énekekkel hatta áta jelenlevők szivét. Mise végeztével a nagyszámu diszes közönség visszatért az óvoda helyiségbe hová rövid félóra mulva megérkezett a helybeli apát plébános ur, ki felszentelé az épületet s hathatós szavak kiséretében átadta azt a kisded nemzedék musa helyéül. Ezt követte az elnöki alkalmi beszéd, melyet Szilák János ur a nőegylet fáradhatlan titkára olvasott fel. E beszédben kilett emelve a nőegylet nemes czélja, köszönet nyilvánittatott benne az apát, helybeli plébános urnak, a nagy számban megjelent vendégeknek, e részleteknek olvasása közben az elnöknő a plébános urnak egy gyönyörü virágcsokrot nyujtott át e jelmondattal: fogadja nagyságod emlékül nőegyletünk (óvodája) óvodánk megnyitása alkalmából kiérdemlett fáradtsága és pártfogásáért. A nőegylet e fentjelzett napon bált rendezett saját segélyezésére, a mely a folyton szakadt esőzés következtében kevéssé volt látogatott; azonban felülfizetésekből befolyt az egylet javára 16 frt tiszta jövedelem. — Midőn e sorokat a t. szerkesztő ur becses lapjában közlés végett beküldeni szerencsés lehetek, egyszersmind forró ohajom az, hogy az ég ura adjon nőegyleti kisdedóvodánknak mind szellemi, mind anyagi tekintetben biztos és hosszu időkre terjedő virágzást.

Egy tanügybarát.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Szolnok-városi közgyülés.

Szolnok város képviselő testületének 1881. évi október hó 4-én tartott gyülésében elintézett tárgyak.

1. Gróf Batthyány József ő méltóságának búcsu körirata, melyet megyénk főispáni székétől történt megválása alkalmából a megyében lévő rendezett tanácsu városok közönségéhez intéz, — tudomásul vétetik.

2. Az alispán urnak körrendelete, hogy a főispáni teendők ellátásával ideiglenesen meg van bizva, — tudomásul vétetik.

3. A polgármester azon előterjesztése, hogy a kincstári uradalomtól megvásárolt Alcsi és Tenke pusztáknak a vevők között való kiosztása és birtokba vétele folyamatban van, és rövid időn befejezést nyer, — tudomásul vétetik.

4. A polgármester bejelenti, hogy a lótenyésztésjutalom dijának kiosztása, a folyó évi szeptember hó 25-én megejtetett.

A kiosztás ünnepélyének emelésére közebéd, ló- és ügetőverseny és tánczvigalom is rendeztetett.

Kiemeli, hogy ló- és ügetőverseny városunkban ezuttal tartatott első izben; továbbá, hogy az ünnepélyesség sikerülten fejeztetett be, és végül, hogy az e czélra, a város közönsége által megszavazott 300 frtból csak 83 frt vétetett igénybe.

A polgármester ezen bejelentését a képviselő testület tudomásul veszi, egyszersmind azoknak, kik a dij kiosztás és egyéb ünnepélyességek sikerülte körül fáradtak, nevezetesen: Gajdácsy Nándor, Kárász Emil, Grünfeld Sándor, Kerekes Géza, Paray János és Makray László uraknak köszönetét fejezi ki.

5. A képviselő testület már korábban kitüzte, hogy a Szarvas-féle épület megvétele és a régi ujvárosi iskola épület eladása felett ma fog határozni; miután azonban a képviselő testület tagjai elegendő számban nem jelentek meg, ezen határozat meghozatala a november hó 5-én megtartandó képviselő testületi gyülésre tüzetett ki.

6. A tanács bejelenti, hogy a város közönségének, a kincstári épületek, üres térségek és regálék megvétele tárgyában tett ajánlata nem fogadtatott el. Egy bizottság küldetett ki, hogy az alku fonalát ujabban vegye fel.

7. A tanács javasolja, hogy a törvényszéki épület vételárából Hubay Ferenczné asszonynak még ki nem fizetett 8000 frt., — továbbá Hubay Ferencz urat illető 25,000 frt kifizethetésére vétessék fel kölcsön.

Miután a Hubay Ferencz urat illető összeg beszerzéséről a felmondás után is lesz idő gondoskodni: ennél fogva a tanács utasittatik, hogy egyelőre, csak a Hubay Ferenczné kielégitésére szükséges összegről gondoskodjék.

8. Néhai Szathmáry Mihály örökösei 945 forintot kérnek kifizettetni.

Ezen ügy miben állásának megvizsgálására bizottság küldetik ki.

9. A folyó évi augusztus havi pénztári mérleg bemutattatván, — tudomásul vétetik.

10. Az államvasutak igazgatósága tudatja, hogy julius és augusztus havában 231 frt 05 kr. kövezetvám folyt be.

Tudomásul vétetik.

Vidéki levél.

Török-Szt.-Miklós, 1881. október 5.

Tekintetes szerkesztő ur!

Utalva becses lapja folyó évi 38. számában az itteni gazdaközönség által megvett Balla kincstári birtokot illető-

---

Ha valaki, ugy ő is számitott leginkább arra, hogy Béla fennen hangoztatott jogának a korona választásában fog kifejezést adni, s miután Miklós ispán figyelmeztetéséről tudomással nem birt, meg nem foghatá, mikép lehetett Béla annyira tartózkodó vagy tán gyanakvó, — mert hogy a kard választása nem a jogról való lemondást jelenté, arról ő leginkább meg volt győződve.

Egész boszu-terve megsemmisült a történtek következtében, s most még távolabb látta magát attól, mint valaha.

Ő ki szerelmében az ifju herczegért mellőzve lett, az egy lépést, mely mint mondják, a szerelem és gyülölet között van, megtette régen, s gyülöletét fokozott mérvben vitte át arra, a ki miatt mellőztetett.

Béla sértetlenül távozott, s a mi még rosszabb volt, arra hogy az udvarnál mily veszélyben forog, figyelmessé lett.

De Jász Orbán nem az az ember volt, a ki egy eltévesztett lépésen végkép elcsüggedt volna. Mélyen meghatva, de erős akarattal lépett be a királyhoz, hogy boszutervének keresztülvitelére mindent megkisért.

Endrét oly vidámnak találta, mint a minőnek még soha. A király az epedve várt megnyugvás boldogságát érezte. Mint átalában azok, akik nem maguk lábán járnak, egyik végletből a másikba esett, s hogy a gyanakodás rémképeit elűzni látta, hálaérzettel gondolt Bélára, ki Salamon megkoronáztatását választása által helyben hagyta.

Szegény király! Neki az volt végzete, hogy mig ő egy ország felett uralkodik, saját érzelmei felett ne ő legyen az uralkodó. E tekintetben udvaronczai bábjátéka volt, a kik gyenge szivét tetszésük szerint hajlitották.

Az a megnyugvás boldogsága nem sokáig tartott, mert mint mondók, Jász Orbán belépett.

— Felséges ur, mondá Jász Orbán szokott alázatos modorában, — a történteknek tanuja valék, s ha legalázatosabb szolgámnak megengedni méltóztatnál, szerény véleményemet elmondanám azokról. Mindenek előtt engedj csak annyit mondanom, hogy e tekintetben a legkisebb késedelem is veszélylyel jár.

— Hogyan, — mondá a király megütődve, — tehát nem tudod-e, hogy ő a kardot, a herczegség jelvényét választotta? Mi veszély volna még hát?

— Igen, — felelt Jász Orbán, — tudom, hogy ő a kardot választotta, de azt is tudom, hogy az őszinteség nem minden ember sajátja . . .

— S van okod a választás őszinteségében kételkedni? . . .

— Van, felséges uram.

Endre türelmetlen mozdulatot tett.

— Eh, te bizonyosan ellensége vagy, azért beszélsz folytonosan ellene. Mi oka lett volna előttem szinlelni, holott nem gyanithatott semmit?

— Felséges ur, azt, hogy miért szinlelt, nem tudom, de hogy ellensége nem vagyok, bizonyos. Mi okom lenne erre? — tevé hozzá Jász Orbán, mozdulatlan arczczal kiállva a király tekintetét. Nem, — folytatá, — én ellensége nem vagyok, de mint leghivebb szolgádnak, kötelességem elmondani azt, a mit látok, érzek, tudok! Mert nem elég ha azt nézzük, hogy ki mit tesz, hanem azt is, hogy miként teszi azt.

— Nos, — mondá a király még mindig kételkedőleg, mert rosszul esett neki magát boldog megnyugvásából ismét kiragadva látni, — valami feltünőt találtál?

— Nem láttad-e uram, miként nyult a kardhoz, s nem hallottad-e, mit mondott akkor? „E kard megszerzi nekem a koronát,“ — mondá, a mi azt hiszem, nyilván jelenti, hogy: „a koronát választom, de e kard által a akarom kivivni azt.“ Te megölelted, de ő vissza ölelt-e? Azután miképen távozott? Nem minden mozdulata elárulta-e, hogy sértve érzi magát?

Endre e szavak igazságát nem tagadhatta meg, s azok mindegyike méregcseppként hatolt szivébe. Megtörve azok sulya alatt, kétszeres keserüséggel gondolt öcscsére.

Jász Orbán jól látta, hogy szavai megtették hatásukat. Sietett az alkalmat felhasználni.

— Uram — mondá, — ha egy iszonyu szerencsétlenségnek elejét akarod venni, hallgasd meg tanácsomat és a tervet, melyet ajánlani fogok, s melynek keresztülvitelére kész vagyok életemet feláldozni.

Jász Orbán szemeiben szokatlan tüz ragyogott. A király a hüség jelének vette azt.

— A mint láttad — folytatá az udvaroncz, — Béla sértődve távozott, s ő nem fog késni, hogy sérelmét megboszulja. Akarhatod-e, hogy ily lázadó szabadon menjen ellened tábort gyüjteni? Akarhatod-e, hogy az ország a polgárháboru martaléka legyen? Akarhatod-e, hogy fiad — ha nem is te, — a számüzetés, a hontalanság koldus kenyerét egye, holott a királyi bibor atyja után megilleti?

— Nem, nem, — mondá a király sápadtan, mialatt majdnem aláhanyatlott — következtetéseid széditők. Szólj, az égre . . . !

— Élve vagy halva vissza kell őt hoznunk! — kiáltá Jász Orbán, előre hajolva, s lihegve lesve a feleletet.

— Menj, — mondá Endre bádgyadtan, megtörten dőlve a kerevetre.

Jász Orbán halkan távozék; de a mint az ajtón künn volt, ruganyos léptekkel rohant alá, s lázas sietséggel adta ki rendeleteit, hogy egy csapat készüljön fel az eltávozott királyfi üldözésére.

Endre széditő gondolatai elől gyermekei körébe menekült . . .

Jász Orbán maga vállalta magára az üldöző csapat vezetését, mely számra tizszer annyi volt, mint azon néhány csatlós, a kik Bélát utjában kisérték.

Széditő gyorsasággal haladt ezen csapat, mely a távozottakat már az éj beállta előtt utolérendő volt, s ez egy már jó távolast levő kis erdő aljan be is következék, miután Béla és kisérete — mit sem gyanitva, — rendes ügető lépésekben haladt.

Első volt Béla, ki az alkony homályában ez aljas tervet észrevevé, kardot rántott, s az elsőt, a ki feléje közelitett, leteritė.

A harcz rövid és aránytalan volt. A kiséretet képező néhány csatlós elhullott, s bármily vitézül harczolt is Béla, végre is a tulnyomó erő ellen csak jó lova védhette meg, mely villámgyorsan ragadá ki a harczolók közül.

Nem üldözték. Talán az volt az oka, hogy már Bélát halottnak vélték, vagy mert vezérük Jász Orbán is elesett.

Fáradtan és kimerülve érkezett Béla Dömösre, hol midőn a történteket nejének elbeszélé, ennek kérelmére szivesen beleegyezett, hogy Lengyelországba távozzanak, miután az országban nem érezhetik magukat biztonságban.

Béla meg volt győződve, hogy a támadás a király akaratával történt és sérelmeinek megboszulására vágyott.

Endre midőn megtudta, hogy a támadás kudarczot vallott, titokban tartani rendelé azt, s a sebesült Jász Orbánt gondosan ápoltatá.

— — — — — — — — — — — —

(Folyt. köv.)

leg közzétett sorainra, kénytelenitve érzem magam ezen vétel folyamából a gazdaközönség részéről nyilvánult ujabbi érdekes mozzanatot a t. olvasó közönséggel megismertetni ugyanis. A kérdéses birtokból mintegy 500 holdnyi részt a városi gazdasági testület saját alapja javára vásárolt meg, és azt közös czélra kivánja fentartani, a gazdasági testület ugy ezen vétel, mint egyéb elintézendő ügyei felett f. hó 1-én a városház tanácstermében tartott képviseleti közgyülést, és a napi rendre kitüzött tárgyak elintézése folyamán élénk érdeklődés támadt az igen tisztelt képviselő urak körében arra nézve, hogy az e testület által megvett földbirtoknak — miután különben is határozott rendeltetési czélja nincs — némi része engedtetnék át egy a lakosság minden tagját közelebbről érdeklő kegyadományi alapra; miközben a gyülést vezető elnök Fehér Sebestény városi főbiró emelt szót, és a tanácskozás alá vett nemes czélt elérni kivánt eszmét támogatta, s ajánlat képpen előterjesztette, hogy nézete szerint 100 hold földbirtok engedtessék át a kétfelekezeti egyháznak, azon hozzáadással, hogy e birtoknak évenkinti jövedelme az iskolaszékek belátása szerint forditassék tanügyre, és iskoláink fentartási költségeire. Ezen inditvány előterjesztése után Kuncze Imre városi jegyző behatóan magyarázta és ecsetelte az inditványozott adomány nemes voltát, a tanügyre vonatkozó üdvös horderejét: a gyülés az inditványt a legnagyobb készséggel és legmelegebb odaadással magáévá tette, határozatilag azonnal kimondta, hogy a kincstártól vásárolt földbirtokból egy száz holdat a két hitfelekezet egyházának egyenlő arányban tulajdonjoggal birtokába általbocsájtja.

A gazdasági testület ezen ténye által nemes érzületének, és magasztos czélok iránti lelkesültségének adta élő tanubizonyságát, ugyan azért nem mulaszthatom el e szerény sorok közt is ugy az egész város, mint az egyházak nevében a legméltóbb elismerést, s legháláasabb köszönetet nyilvánitani.

Ezzel kapcsolatban életjelt kivánván adni községünkben már évek óta fennálló önkéntes tüzoltó-egylet közelebb két izben tanusitott fáradhatlan és ügyes munkassagáról, melyet első izben a r. kath. egyház tulajdonát képező tanitói lak oltásánál folyó év szept. hó 25-én, daczára az éj korom sötétségében, kifejtettek, s méltán elmondhatom, hogy csakis derék tüzoltóinknak köszönhető, hogy az ott különösen sürüen egymáshoz épitett házakból egyetlen egy sem lett a lángok martaléka, daczára annak, hogy a legénység lámpával nincsen felszerelve, és mint mondám az éj sötétségében késlekedve érkezheltek a vész helyére, mely hiányon azonban, mint biztos forrásból értesültem az egylet választmanya legközelebb segitend. másodizben f. hó 4-én bravour napjuk volt tüzoltóinknak, mert legnépesebben beépitett utczáink egyikében tűz ütvén ki, a lángra kapott tető csak felerészben hamvasztatott el a pusztító elem által, miután tüzoltóink önfeláldozattal siettek a tetőre és különösen a bontó osztály fáradhatlan s odaadó müködésével sikerült a nádas épület tetejét a kéménynél ketté vágva a féltetőt teljesen sértetlenül megmenteni; be is bizonyitotta ez által ujra az egylet életrevalóságát, és „tüzzel a tüzet" egyleti jelszavának nemesen megfelelt. — Virágozzék ezen egylet továbbra is, és müködjék emberbaráti szeretettől vezéreltetve sikerrel. *r. l.*

Helyi hirek.

— *Meghivás.* A jásznagykunszolnokmegyei szinügy egylet megalakitása czéljából, mindazokat, kiknek az egyleti alapszabálytervezet már előzőleg megküldetett — ugy nemkülönben a szinügy buzgó barátait és pártolóit tisztelettel felkérem, hogy a folyó hó 12-ik napján d. u. 4 órakor Szolnokon, a megyeszékház egyik termében tartandó gyülésre, — melynek tárgyát az alapszabálytervezet megvitatása, megállapitása és az egylet megalakitása képezendik — megjelenni sziveskedjenek. Szolnok, 1881; október 6. Sipos Orbán megyei alispán.

— *Kimutatás.* Mult hó 25-én a szolnoki ifjuság által részben a nőnövelde, részben a honvédemlék szobor javára rendezett tánczmulatság alkalmával fölülfizettek: Sipos Orbán 16 frt 50 kr., Polonyi Géza 10 frt (honvédszobor) id. Scheftsik István 8 frt 50 kr., Horthy István 7 frt., Magyari Kósa Géza 8 frt 50 kr., Magyari Kósa Béla 3 frt 50 kr., Magyari Kósa István 3 frt 50 kr., Maszion Vilmos 3 frt 50 kr., Nagy Ferencz 2 frt (honvédszobor), Neugebauer Antal 2 frt., Likl Károly 2 frt., Plathy Zsiga 2 frt,. — Bogdanovits N. 3 frt., — S. G. 50 kr., — N. N. 50 kr., N. N. 50 kr., — Mihály István 50 kr., Nánási N. 50 kr., Czihát Károly 50 kr., Sebestyén N. 50 kr.. N. N. 50 kr., N. N 50 kr., N. N. 50 kr., N. N. 50 kr., N. N. 10 kr., N. N. 50 kr., N N 50 kr., N. N. 50 kr, N. N. 50 kr., N. N. 50 kr.. N. N. 50 kr. A mulatság kiadása 405 frt 24 kr., bevétel 509 frt 60 kr., tiszta jövedelem 104 frt 36 kr. (Csak az a megjegyzésünk van az összes bevétel és tiszta jövedelem összegeire, hogy nem állanak arányban egymáshoz. Szerk.) Fogadják a jótékonyczél nevében nevezett adakozók legszivesebb köszönetünk nyilvánitását. Szolnok, 1881. A rendező-bizottság.

— *Gyászjelentés.* Bódog János, m. kir. táviró tiszt s leánykája: Ibolyka, valamint a boldogultnak szülei: Holló Gáspár és neje Franeziska. nagyanyja: özv. Mallárné, apósa: Bódogh Mihály és neje Magdolna, ugyszintén testvérei: Holló Sándor s neje Amália, Józsefs neje Róza; Julia férjezett Kerner Péterné; Mihály, László, Lajos, végül számos rokonai és ismerősei nevében szomorodott szivvel jelentik, felejthetlen neje, szerető édes anyja, leányuk, illetőleg testvérjük: Holló Rózának felső nép- és polg. iskolai okl. tanitónőnek hosszas betegség után, f. hó 5-én esti 8 órakor, életének 28-ik, boldog házasságának 6-ik évében történt gyászos kimultát. — A korán elhunytnak földi maradványai folyó hó 7-én d. u. 4 órakor fognak a Kálmán-utcza 5. számu lakásukból a felsővárosi sirkertbe örök nyugalomra kisértetni, az engesztelő gyász mise pedig f. hó 7-ikén-reggeli 9 órakor a felsővárosi templomban az egek urának bemutattatni. Szeged, 1881. október hó 5-én. Béke poraira! — A boldog emlékü fiatal nő azon Bódog Jánosnak volt neje, kinek neve a magyar gyorsirászat fejlődésével és haladásával egy lapon fog emlittetni, és aki, mint távirda tiszt, Szeged város katasztrófájának legiszonyúbb napjaiban, étlen-szomjan, álmatlanul teljesité nagy feladatát. A szép lelkü s magas müveltségü fiatal nőt a mondott napon a vidékről összesereglett rokonok diszes tömege s az ismerősök fájdalmas szivvel kisérték Szegeden nyughelyére, elhalmozva sirját szebbnél szebb koszorúkkal. Hervadjanak azok is el, mint ő is elhervadt ifju korában! Áldott legyen emlékezete!

— *Szolnokon* e hét első napjain temették el Kiss László, megyei árvaszéki elnök ur anyósát, özv. Lipták Józsefné urnőt. Gyászjelentés szerkesztőségünkhöz nem küldetvén, bővebb tudósitással nem szolgálhatunk.

— *A „Lehel-Kürt"* tegnapi száma a szajol-szentesi vasutról czikket közöl, melynek végén azt mondja, hogy nem átallottunk tért nyitni alaptalan és roszakaratu támadás folytatásának e vasutügyben. Hát bizony mi nem átalloltunk és nem átallunk soha, mert elvünk a függetlenség és a vélemények szabad nyilvánitása; a nevezett lapnak pedig életfeladata: az uszályhordozás. És mi Sipos alispan urat oly embernek ismerjük, aki maga is egyik főlkent bajnoka a vélemények szabadnyilvánitásának és sokkal inkább szereti a becsületes, nyilt támadást, melyre mindig képes megfelelni, mint a földig hajló alázatos szolgát.

— *A helybeli izraelita kereskedők* közül, kik dohány és bélyeg árulási engedélyt birnak, hatnak az engedélye felfüggesztetett, mivel a hosszu napon nem volt nyitva a boltjuk. Az illetők a pénzügyigazgatóságnál sérelmük iránt kérvényeztek s hisszük, hogy pár nap alatt minden a régi rendben lesz.

— *Lapunk ujdondászának* egyik rokona temetésére gyorsan el kellett utaznia s igy ez uttal kevés ujdonsággal szolgálhatunk. Az ok szivesen megbocsájtható.

Megyei hir.

— *A kunszentmártoni* nőegylet elnöknője által ünnepélyesen megnyitott kisdedóvodáról lapunk élén közlött czikket — buzditás- és példaadásul — ajanljuk t. olvasóink figyelmébe.

— *Jászberényben* b. Podmaniczky Elemér e hó elsején esküdött örök hűséget Tarnay Fanni kissasz szonynak.

— *Puszta-Kakaton* a mult hó 26-án este ujonnan fedett tanyai épület padlására fel ment egyik pusztai lakónak fiatal felesége, magával vivén oda egy üveghenger nélküli lámpát, hogy annak világánál a padról valamit lehozzon. Vigyázatlanságból azonban a lámpát feldöntvén, az abból kiömlő petroleum lángra lobbant s a láng a tetőzetbe is belekapott. Az asszonynak volt még annyi ideje és lélekjelenléte, hogy a padról, melynek a pitvar felőli része, mint ez a tanyában szokás, nyitott volt, leugorhatott; de mikor a lakószobába lépett, lélekjelenléte egészen elhagyta; férje rosszat sejtve kinyitja az ajtót, s már akkor a nyilt pitvar felett teljesen lángban állott a tető, hirtelen visszafordul a házba s a helyett, hogy a mentésre, vagy menekülésre gondolna, feleségét szidja, mint a baj okozóját, csak mikor a pitvarban leszakadó égő tetőzet zuhanását hallja s látja mint kap lángra előtte a lakszoba ajtaja is, kezd a menekülésre, már nem a mentésre gondolni, annyi ideje is alig volt azonban, hogy kis gyermekét a hirtelen felszakitott ablakon az udvarra kivesse, mert a bedőlt ajtón betóduló láng s óriási füst eszméletétől egészen megfosztá; maga és felesége s azonkivül egy náluk betegen fekvő asszony a lángok martalékává lőn. Iszonyúnak mondják helyzetüket, a velük szintén egy fedél alatt, de az épület tulsó végében lakó tanyaiak, a férj és felesége a szoba egyik szögletében, egymást körülkarolva, álló helyzetben égtek meg, az ablakon kidobott csecsemőt a szerencsésen megmenekült többi lakó vette gondozás alá. (Igy beszélte ezt nekem a mult szombaton nálunk járt Karakas Bálint kenderesi gazda. Ujdondász.)

Irodalom és müvészet.

— *„A gyorsirás rövid tankönyve"* czimü kitünő müvét vettük Bódogh János szegedi kir. távirdatiszt urtól, s a bpesti m. gyorsiró-egyesület sokérdemü tagjától, ki egyike hazánk legelső gyorsiróinak és a ki e téren óriási reformot küzdött keresztül. Ezen jegyzetek ismeretével ugy az eddig megjelent gyorsirás-irodalom, valamint az ujabb időben reformált gyorsirás is olvasható s igy mintegy világitó faklyát gyujt a multba, s kalauzul szolgál a jelennek és végül alapját képezi a Markovits ur 8-ik kiadásu „vitairási" tankönyvének. E mü harmadik kiadást ér már s szerzőnél kapható Szegeden. Ára 40 kr. — Ajánljuk az e téren müködők figyelmébe.

— *„Magyar Üzletkönyv"* czim alatt Mudrony Pál egy müvet adott ki, melyről ezt irja: A magyar közönség üzleti lálkörét kitágitani, az üzlet nagy fontosságát kimutatni, gazdagitó hatását az egyesek és a nemzetek életében feltüntetni, hazánk és a külföld üzleti életét megismertetni, a fontosabb teendőket megjelölni s a magyar üzleti szellemet és kedvet felébreszteni — volt czélja e könyv megirásával.

Felelős szerkesztő: **Pásztor Ferencz.**

HIRDETMÉNYEK.

Csak a **HOFF JÁNOS**-féle maláta kivonat **egészségi sör** és **maláta csokoládénak** és az összpontositott **maláta kivonatnak** köszönhetem egészségem helyreálltát.

12—5 **Saját szavai egy meggyógyultnak.**

Miután ezen kitünő találmányu maláta kivonat, egészségi sör, ***anyámat a haláltól mentette meg,*** joggal léptem föl az itteni hatóság előtt, hogy e kitünő gyógyszert saját tapasztalaton nyugvó meggyőződésből a szenvedőknek ajánljam. — Egy parasztnak, ki máj-, gyomor- és tüdőbajban szenvedett s tőlem tanácsot kért, ajánlottam e kitünő maláta kivonatu sört, kért; hozassam meg számára, a mit én azonnal teszek és kérve Önt, sziveskedjék 26 üveg maláta kivonat egészségi sört és 10 csomó maláta czukorkát minél előbb küldeni.

St.-Georgen, (Ob.-Murau.) **Flies József,** főtanitó.

HOFF JÁNOS urnak, cs. k. szállitónak, kir. bizományos, tulajdonosa a cs. k. koronás arany érdem keresztnek. Magas rendjelek lovagja. Föltalálója és egyedüli készitője a Hoff János-féle maláta kivonatnak. Udvari szállitója a legtöbb europai herczegeknek. Bécs, gyár: Grabenhof, Braunerstrasse. Nro. 2. Iroda és gyári raktár: I. Graben, Braunerstrasse Nro. 8.

Magas nyilatkozatok.

I. Vilmos, német császár: „Az ön szép maláta kivonata." Ferencz József osztrák császár és magyar király: „Szivesen kitüntetem Önt." A szász király: „Jótékony az anyakirálynőnek." A dán király: „Gyógyereje észleltetett." Mecklenburg Sverini nagyherczeg: „Elismerésem." — Orvosi nyilatkozatok: Titkos tanácsosok: Dr. Traubes, Dr. Gräfe stb. Berlinben, Dr. Granichstädten Bécsben, Dr. Jauchczy Sz.-Pétervárt, Dr. Pietra Santa Párizsban és még sok ezer orvos a Hoff-féle maláta készitményeket a legjobb diätikának ismerik el.

Óvás.

Csak ***valódi*** Hoff János-féle maláta készitmények követeltessenek, a melyek el vannak látva az osztrák magyar kereskedelmi miniszteriumnál bevezetett ***védjegygyel*** (A feltaláló képe.) Mások utánzatiban hiányzik a gyógyfünyag és a helyes készitési-mód a Hoff-féle maláta készitményeknek, s ezek az orvosok nyilatkozata szerint az egészségre rosz hatással lehetnek (A valódi Hoff-János-féle mell-bonbonok kék papirban vannak 2 frton alul nem szállittatik.) **Főraktár:** Szolnokon: **Monaszpart László** füszerüzlete. Jászberény: **Szilvássy Gyula László.** Mező-Tür: **Schreiber Sámson.** T.-Sz.-Miklós: **Kellner.**

Szállodai bérlet-hirdetmény!

A karczagi ***„Fehér bárányhoz"*** czimzett nagyvendéglő: konyha, szobák és hozzá tartozó étterem, udvar, istálló és zab elárusitása ***1882. évi januártól*** kezdve: ***3 egymásután következő évekre*** alhaszonbérbe kiadatik, a feltételek bővebb megtudása, ***Braun Károly*** regale bérlőnél Karczagon. 3—2

Szolnokon, 1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában.

V. évfolyam 42—251. Szolnok, 1881. október 16-án.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél » . . 2 » 50 kr.
Negyed » . . 1 » 30 »
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkint egyszer
vasárnap
s a vidéki példányok is ugyanakkor postára adatnak.
Szerkesztőség: Szolnok, buzapiacz, 1396. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közleményeken kivül az előfizetési pénzek s minden egyéb dijak is küldendők.
Ide küldendők a postai felszólamlások is (reclamatio.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek Szolnokon: a szerkesztőségnél, buzapiacz, 1396. sz. alatt s ugyanitt Pásztor Ferencz köz- és váltó-ügyvéd irodájában; Makray László ur üzletében; minden fővárosi hirdetési irodában és bármely kir. postahivatalnál.
Kéziratok
csak ismert kezektől fogadtatnak el s azok vissza nem adatnak.

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — 20 kr.
2-szer » — — — — — 16 »
3-szor » — — — — — 12 »

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
Nyilttéri közleményeknek minden centimeternyi magasságu, három hasábos szeletnyi tere 75 krjával számittatik s ugy a hirdetmények, mint a nyilttéri közlemények beküldőit a kifizetésért feltétlen kötelezettség terheli
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Megyénk gátja.

(P—y—) E névvel jelölhetnők a 4024 méter hosszu szandai gátat, mely a megye tiszáninneni és tiszántuli mesterségesen összeboronált két testét s illetve annak tengelyen való közlekedését van, vagy tán csak volna hivatva szolgálni.

Igy nevezhetnők mondom, mert nincsen megyénkben egyhamar egyetlenegy gáttest sem, mely a megye gondozását és megyénk sok oldalról áldozatra hivott közönségének erszényét évről-évre jobban igénybe venné.

Olyan, mint a kedvencz, de makranczos gyermek: minél inkább simogatjuk, dédelgetjük, annál több s évről-évre ujra meg ujra felujuló igényeivel s kielégitendő vágyaival áll elénk.

És mi évről-évre igyekezünk is kielégiteni, igyekezünk alkalmassá tenni — nem arra, hogy biztos közlekedési és forgalmi vonal legyen, — mert hiszen köztudomás szerint télen s az év nedves időszakaiban s különösen vizáradás alkalmával épen csak arra való, hogy kiváncsi szolnoki közönségünk rajta végig tekinthessen, nyáron meg csak arra való, hogy ugyancsak szolnoki közönségünk rajta egy-egy sétát megreszkirozzon, — hanem igyekszünk alkalmassá tenni arra, hogy egy-egy kora tavaszi vizáradás egészen el ne hordja, s maradjon minden következő évre rajta valami tatarozni, rendezni valónk; mert egy ily nem csekély hosszuságu gátvonal, beleékelve egy mély lapályba, s oly helyen létesitve, hol vizáradás alkalmával az összetóduló vizek természetes lefolyása van, bizony-bizony természetszerüleg megkivánja évről-évre áldozatunkat.

Megkivánja most, mikor ugyszólván rajta csak segiteni akarnánk, de voltaképen rajta segiteni nem akarunk, vagy legalább nem tudunk; de megkivánja majd akkor is, ha valósul a körünkből távozott nagytehetségü kir. főmérnök azon kétségkivül hatalmas terve, mely a szandai gáttestnek egész hosszában kőburkolattal leendő bevonatását tüzte ki eredményt hozó czélul; mert ha e gáttest ezen terv szerint csakugyan ki is épül, mégis marad rajta évről-évre gondozni valónk, ha tekintetbe vesszük kényes természetü fekvését, s hosszaságában rejlő természetét.

Az érintett terv megyénk 1879. évi őszi közgyülése alkalmával 19133/1879. sz. alatt nyert elintézésében, hivatkozással e gátvonal közlekedési és hadászati tekintetekből fontos természetére, elismeri, hogy a gáttest egész hosszában feljebb emelendő; de azonkivül, minthogy vizáradás alkalmával a töltés mindkét oldala évről-évre rongáltatik a hatalmas hullámverés által, még oldalvédekkel is ellátandó, minek költségei csak e czélra felveendő hitelmüvelettel fedezhetők; egyuttal pedig utasitja a m. kir. államépitészeti hivatalt, hogy az ügyet tanulmányozva, terveket s költségvetést terjeszszen legközelebb a közgyülés elé.

Megyénk gátjának fontos kérdése a mult évi junius hó 2-án tartott megyei közgyülésen ujra szőnyegre kerülvén, a m. kir. államépitészeti hivatal beterjesztette ide vonatkozó terveit és költségvetését.

Ez megyénk első tisztviselője elnöklete mellett egy 12 tagu bizottságnak adatott ki, véleményezés és a végett, „hogy a kiépitési költségek mi módoni beszerzése, valamint a fedezetnek honnét leendő előállitása iránt javaslatot terjeszszen a törvényhatóság elé; kiterjesztvén müködését arra is, hogy Szanda puszta szabályozásának jelen eljárással együttes keresztülvitele a tulajdonos által folyamatba vétessék s miután ez ügy felette nagy fontosságu, kivánatos, hogy a munkálatok a jövő évi árviz előtt (lám, szinte inauguráltatik ez évre is az árviz!) befejeztetnének. Ugyanazért utasittatik a küldöttség elnöke gyors és eredményes eljárásra azzal, hogy munkálata befejezése után szükség esetén rendkivüli közgyülés összehivása által is igyekezzék a törvényhatóság kivánalmainak eleget tenni.“

Mint felelt meg a kiküldött bizottság a magára vállalt nagy feladatnak, tudomásunk körén tulesik ugyan, de annyit látunk, hogy munkálata nem hogy befejezve volna, de tán a kezdet nehézségei előtt áll ma is; s e feltevésünket látszik igazolni a „megyénk gátjá“-nak mai siralmas állapota is, mely az inaugurált árvizesély küszöbén, ma is azon megroncsolt földhányás, mint a minő alakban a tavaszi vizár hullámaiból kikerült.

Nem hihetjük azonban, hogy a bizottság legalább papiron készen ne volna már munkálatával; de mégis hinnünk kell, hogy a 12-ik óra végkondulása épen elhangzott már arra, hogy hogy papirosunkat félretéve, a kapa és az ásó is alkalmaztatását találja.*)

Az épitészeti ismeretek népszerüsitése.

Bármily nehéz is, hogy az élő nemzedék arról a korról, melyben él, magának kellő fogalmat alkosson, még is van bizonyos jogunk arra a feltevésre, hogy ami korunkat az egyszerüségre, az igazságra s a szellemtelen és jelentőség nélküli formákról való lemondás törekvése jellemzi. Ezekből a törekvésekből, melyek a megjelenésben való szépségre irányulnak, csak egy az igaz, hogy hosszu lépés van még oda, hogy mindennapi életünkbe a müvészetet bevezessük. De megelégedéssel konstatáljuk, hogy már ez a törekvés is meg van. Sőt némely müvészetek tekintetében ezt oly annyira állithatjuk, hogy azokat nem-

*) A szandai töltés vagy ha ugy tetszik: „megyénk gátja“ ügyében e héten több érdekes közleményt vettünk, melyeket közölni fogunk. Szerk.

TÁRCZA.

Dalok.

(1875.)

IV.

Hervadt virág hull már alá:
Belj sok sziv megsóbajtaná!
De te, de én — lánykám — soha:
Hozzánk az ősz nem mostoha.

Nekünk meghozta virágát,
Valósitá lelkünk álmát:
Őszszel lettünk enyém-tied —
Szebb virága kinek lehet?!

V.

Csókjainknak csattanása,
Szivünk tiszta dobbanása —
Ott, a mezőn, lombok alján —
Soh'sem lesek boldogabb tán!

Ha csókolom rózsa-szádat,
Lelkem elhal, meg föltámad, —
S oly boldogok, mint én vagyok,
Nem lehetnek az angyalok!

VI.

Fényes lelked, ha elvakit,
Erőt ad lelkemnek a hit,
Hogy ez azért, onnan vagyon,
Mert szived is szeret nagyon.

Szeress lánykám, lánglobogva,
Egy világot által fogva, —
Világot, mely lelkem legyen,
S boldoggá e világ tegyen!

PÁSZTOR FERENCZ.

Korona és kard.

Történeti beszély.

Irta: B. L.

(Folytatás.)

A boszú-vágy, melyet Béla az ellene szött ármányok miatt érzett, mindegyre erősebb szenvedélylyé nőtte ki magát szivében.

S ez a boszúvágy az uralomra való törekvés csiráinak adott életet.

Ő, kinek az uralkodás gondolata régebbi vágyai közé nem tartozott, hogy a korona részére megigérve, majd tőle visszavéve lett, sérelmei megtorlásának gondolatát kezdte a korona birásával összekötni, s egyesiteni. Richsának minden könyörgése nem volt képes e fejlődő szenvedélyt csirájában elfojtani, — ki éleslátással birván, abból rosz kimenetelü következményeket josolt.

S a nehézségek, melyek a keresztütvitellel jártak s melyek azt majd három évvel vetették vissza, csak fokozták szenvedélyét, mely nélkül, — úgy érezte, — már nem élhetett.

Ellenállhatlan vágy vett erőt rajta, a koronát birni — habár a kard által is, — hogy szentnek hitt jogát érvényesithesse és sérelmeit megboszulhassa. A szenvedélyektől elvakittatva, már nem volt képes visszatartani magát attól, hogy a méltatlanságot hasonló, vagy még nagyobb méltatlansággal viszonozza, s egyetlen gondolata a boszú és egyetlen vágya a korona birása volt.

Ily érzelmektől elkapatva, lázas tevékenységgel működött azon, hogy rokonától, a lengyel fejedelemtől segitséget nyerve, testvére, az ország koronás királya ellen haddal jöhessen.

S ezt a rokoni köteléknél fogva a lengyel királynál végre is kieszközölte és az ország a polgárháboru lángjaiba borult.

Béla már nem volt képes tettének erkölcsi értékét higgadtan mérlegelni, s a boszu és birvágyat a jog és igazságérzet nyilvánulásainak tekinté!

Mikor az országba haddal bejött, az egész felsővidék pártjára állott, s igy megerősödve, most már csak a kard dönthette el, kié legyen a korona.

Endre, ki a felépült Jász Orbán tanácsára gyermekeit és nejét Németországba küldötte, erejének erősitésére német hadakat hozott.

Mindkét vezér személyesen vezette hadait, s az ütközet makacsul kitartott, melyben Béla személyes vitézségével tüntette ki magát és vezette győzelemre seregét.

Endre futott. Igy veszté el a koronát és vele életét is, ki akkor sem érzé biztosnak azt, midőn minden fő meghajlott hatalma előtt.

A szegény király holtteste Zirczre vitetett, hol Béla ravatalánál megállva, ragyogó könyet törült ki szeméből, s bánatosan susogta:

— Látod, miért hallgattál egész életedben mások tanácsára!

Itt e ravatalnál a halott beesett viaszsárga arczát látva, a testvéri érzelem feltámadt szivében; a boszú hangja elhallgatott és az uralomvágy szava nem volt többé oly csábitó.

Szivében kinos érzés támadt, az önvád érzése, s ennek szava előtt az utolsó mentség is elhallgatott.

Ugy érezte, nem testvér volt ő, hanem boszúálló tigris, nem a jog bátor harczosa, hanem ragadozó hiéna.

csak a legnagyobb körben gyakorolják és értik, hanem, hogy szükségletté váltak. És ha ezt mondjuk, első sorban a zenére gondolunk. Mindenütt, minden körben, minden alkalomkor a legkülömbözőbb minőségü zenét követelnek, készitenek és birálgatnak, és sok iskolában az ének alakjában az egyedüli müvészet, melyre a tanrend összeállitói figyelemmel voltak.

A zene mellett még a költészet is népszerü. És különösen nagy előszeretettel viseltetünk a dráma és a regény iránt, még amaz egyszerü és magasztos izlés rovására is, melyet az idyll és a hősköltemény megkövetel, mig a lyrai költészet iránt korunk hideg. A vallásos vagy profán, a klassikus és triviális költészet is iskoláink egyik mivelödési eszköze, s az arra vonatkozó előadások az ifjuság osztatlan tetszésében részesülnek.

Máskép áll a dolog a képzőmüvészetek tekintetében. Mióta a nagy tömeg elvesztette érzékét a szinek iránt, azóta csökkent a festészet iránt való érdeklődés és az általánosan tetszést arató festmény a sikert nem anynyira az alakitás módjának, mint inkább tárgyának fogja köszönhetni. A szinharmonia és a hangulat értése már müértőt jellegez, a mi aztán azt okozza, hogy a némely képen való örömet az ugynevezett müvelt osztály nem érti és tettetésnek veszi Valóban az idők tanuja az is, hogy az egyszinü fénykép oly gyorsan és teljesen elfoglalhatta a festészet helyét s majdnem azt lehetne hinni, hogy ez neki főleg azért sikerült, mert tárgyait a mindennapi életből veszi s minden eszme és reflexió nélkül adja vissza.

Mindenesetre a tanuló ifjuság egyik nagy részének megadják az alkalmat, hogy ezeket a müvészeteket, ha már egyébként nem a rajzolásban gyakorolják, s mióta ez utóbbinak az iparban való nagy praktikus fontosságát megismerték, azóta a népiskola is több figyelmet fordit erre az addig mostohán hagyott tárgyra. A fametszés üzése és nagy terjedtsége is egyik emelő ez irányban. Az igaz, hogy a szinérzék kiképzésére semmit sem tesznek, a minek következményét aztán a helytelenül alkalmazott, vagy a maga helyén hiányzó szinekben naponként láthatjuk.

Még két müvészet van hátra, a melyről az iskola és a nevelés, majdnem kivétel nélkül, nem vesz tudomást, a mennyiben azt sem képző eszköznek el nem ismeri, sem pedig az azok iránt való érdek felköltését szükségesnek nem tartja, és ez: a szobrászat és az épitészet. A mi az előbbit illeti, lehetne ugyan a nehány iskolában gypszmodellek után gyakorolt rajzolásra utalni, a mi különben megemlitést érdemel, mert képessé tesz, hogy a testiség és annak fény- és árnyékhatása erősen kifejlődjék bennünk, de ennek példányai nagyrészt csak lapos diszitések s a szobrászat egyik alsó nemének termékei, a miért nem alkalmasak arra, hogy az érdeket a müvészet szép alkotásai iránt felköltsék; — az oly intézetek, a melyek e téren nagyobb foku tevékenységet fejtenek ki, már a szakiskolákhoz tartoznak, a melyeket az általános miveltségre vonatkozó e fejtegetésünk folyamán tekintetbe nem veszünk. De az épitészetnek még ebben az elemi figyelembevételben sincs része. Erre a müvészetre nézve mindenkinek, a kinek nem a kenyere, tetszésére hagyják, akar-e iránta érdeklődni, vagy sem, akarja-e ebbeli érzését felkölteni, vagy e téren tudatlan maradni.

Nehány év óta, leginkább a nagyobb közkiállitások folytán, élénkebb az érdeklődés a müipar iránt. — Nemcsak iskolákat alapitottak, a melyekben azt tanitják, müvelik és előmozditják, hanem a közönség müvellebb osztályánál a mindennapi élet, valamint a kényelem, a disz- és a fényüzés sokszerü tárgyai iránt is jobb és helyesebb izlés kapott labra. Minthogy nagyobb részben épitészek terelik ezt az uj törekvést helyes irányba, remélhető az is, hogy sikerül majd nekik az ily kicsiny tárgyak iránt való érdeket a nagyobbak tekintetében is felkölteni s az épitészet remekeit a nagyobb közönséggel is megértetni. Ez a közönség részére nagy nyereség volna, de hogy a styl és a müvészek e fejlődésnél szintén nyernének-e, az nyilt kérdés.

Hanem erre a bizonytalan reményre nem támaszkodhatunk az épitészet iránt való szépérzék kifejlődése tekintetében, habár annak szükségét még kevéssé érezzük.

Majdnem hihetetlen, hogy az az ember, a ki valamely hamis accord hallásánál kétségbeesetten dugja be a füleit, a kellemetlenség minden jele nélkül nézi bármelyik épület rút arányait, pedig ez az egyoldaluság számos ugynevezett müvelt embernél meg van. Elképzelhetetlen, hogy az épitészet szépségeit nem ismerő emberek épitményekről itéletet mondjanak, pedig mindenki azt hiszi, hogy ő maga is tud épiteni. Majdnem minden épitész megmondhatná, hogy olyan emberek, a kik nem volnának képesek a legegyszerübb alaprajz megrajzolására, megvetőleg nyilatkoznak a legnehezebb és legnagyobbszerü épületek felől. Pedig hát ők magok nem szivesen vennék, ha valamely épitész jogi véleményt szerkesztene, vagy gyógyitás-módokat birálgatna.

Könnyen megmagyarázható, hogy a városi lakosság nagyobb része életét bérházakban töltvén, miért érzi magát mintegy nomád életünek, s miért nem érti meg, milyennek kell lennie a czélszerüleg épitett, jól berendezett saját háznak. De megbocsáthatatlan, hogy az épületek iránt való érdeklődés teljesen kiveszett. Távol vagyunk attól, hogy azt a szinleges müveltséget, mely a világfit néhány kész itélettel és phrázissal látja el, s mely képessé teszi, hogy a szalonban a beszélgetésben résztvehessen, védelmezzem. Mindazáltal szintén a magas társaság egyik tulajdonának kellene lennie, hogy a beszélgetés épitészeti tárgyak körül is forogjon, s hogy az architecturához is tárgyilag és alakilag helyesen hozzászólni birjon; de különösen az olyanoknak, a kik hivatásszerüleg irnak, vagy beszélnek az ily dolgokról (hatóságok elöljárói, jogászok, irók stb.) nem volna szabad tudatlanságukat az épitészeti kifejezések és ügyek körül oly leplezetlenül kifejezniök, a mint az gyakran történik. Az archaeologus nem vette használt annak a laikus leirásnak, a melyet a „Királyok" első könyvének 6. fejezete a Salamon templomáról ád; ebből nem alkothatta meg a kellő képet, s ime innen következtetést vonnak arra, hogy a zsidó nép nem birt érzékkel az épitészet remekei iránt; — de hát fogja-e az utókor valamely laikus által leirt egyik szinházunk képét a leirásból felismerhetni?

A mellett az előny mellett, melyet az épitő müvészetben való jártasság a közönséges életben nyujt, még élvezetünk is van, mert nemcsak a haza épitményeit szemlélhetjük müértő szemmel, hanem utazásainkon is méltányolhatjuk az épitészet müveit, azokat összehasonlitjuk, uj élvezetre tévén szert ezáltal. És mily szép nyelven beszélnek a régi kor épületei, mint tükröződik bennök az idők szelleme minden legkisebb változásával; mit tudnánk nélkülök a történelem előtt volt időkről s népekről, a melyekről a régi épületeken levő festmények, domborművek s felirások szólnak. Mint általán ösmert typikus példákra utalok a colosseumra, annak a praktikus okoskodásu, gigantikus, érzéketlen római birodalomnak a képviselőjére; — az égbe emelkedő gót templomokra, melyek az anyagot a középkori spiritualismusként feloldják; — a világot pompájával és alakjai bajával megvesztegető jezsuita templomokra; másrészről pedig ama számos czölöpépitvény-maradványokra, melyeknek épitőit a történelem nem ismeri, és az egyptomi és asszir romok festett és faragott történelmi lapjaira!

De a futólag emlitett materiális czél mellett a nevelés még formai értékben is növekedik, ha az épitészet fejlesztésére vállalkozik. — Századunkat sokszor mondták már papiros kornak. Mert valóban a papir százféle formája igen fontos szerepet játszik s a pusztán csak két dimensióju test oly jelentőségre emelkedett, hogy némi részben kivetközteti az élő nemzedéket a testiség és tömeg fogalmának képzetéből. Nem lehet ugyan kicsinyességet lobbantani szemére, de a szoliditás hiányán általános a panasz. A nagy, szép, tömeges, valamint az arányosság, tetszetősség és a könnyüség iránt való érzék felébresztésére, erősbitésére és fejlesztésére alig lesz alkalmasabb müvészet az épitészetnél. Jean Paul „Titan"-jában (27. Jobelperiode) azt mondja: „Egyik müvészetben sem hatja meg a fenséges a lelket annyira, mint az épitészetben; minden más müvészetben az óriás benn és lelkünk mélyében van; de itt künn van s közvetlenül előtte áll. Ha van az eszme és a mü között reciprocitás, akkor elvárhatjuk, hogy valamely nagyszerü épület akár a természetben, akár pedig leirásban vagy rajzban a fogékony nézőt meghatja és benne a magasztos és nagyszerü érzetét ébreszti. A fenséges iránt való érzés a szép után vágyáshoz képez átmenetet. — Jean Paul ugyanott azt is irja: „Az ifju s a nép könnyebben megtalálja a felségest, mint a szépet s szelleme az erősből széppé, teste a szépből erőssé fejlődik. Sőt tovább megyünk s azt mondjuk, hogy csak az emberi épületek megismerésével képződik lelkünk annyira, hogy a világegyetem fenséges épitményét felfoghassa. De másrészt üres szójáték az, hogy a ház iránt való érdekkel az otthonosság érzete is felébred és növekszik.

Végre még egy ok van, mely kivánatossá teszi, hogy az épitész müvei iránt vató érdeklődés általánosabb legyen. Az épitőmüvész a pusztán technikushoz való átmenetet képez; jóllehet a képzőmüvészetek összemüködésénél leginkább ő az, a ki a testvérmüvészetek helyét és müködési tárgyát kijelöli, még sem képes a technika segitségéről való lemondasra, melyet aztán köszönet fejében felemel és dicsőit. Az épitészet méltóságának emelkedésével a technikáé is emelkedik s ezáltal uj eszköz támad arra, hogy a rosz társadalmi állást elfoglaló mérnököt a társadalom befogadja.

Miután a fentebbiekben az épitészet iránt való érdeklődés általánositásának fontosságát bebizonyitottuk, most már csak arról van szó, hogy azokat az utakat és módokat kijelöljük, melyeken ez a czél elérhető lesz.

A főszempontot itt, a mint már a mondottakból is látható, az uj nemzedékre, melynek nevelése és kiképeztetése még tervszerüleg irányozható, kell fektetni. Az igaz, hogy a népiskola tiltakozni fog, hogy tanrendje szük keretébe még uj tárgyat vegyen fel s igy az ismétlőiskolára kellene bizni, hogy az épitészetről való legszükségesebb fogalmakat tanulóival megismertesse. Ide tartoznak: Az épitészeti stylek általános ismerete, a minek különösen az épitészettel összeköttetésben álló iparágak vennék hasznát; továbbá az illető város főépületeinek, vagy ha ilyenek nincsenek, általán ismert épitményeknek rajzokból való magyarázata.

A reáliskolától és a gymnáziumtól e tekintetben többet lehetne megkivánni: azoknak olyannyira kellene a hallgatót a stilnemekkel megismertetni, hogy azokat különböző ismertető jeleik után ők magok meghatározhassák; az épitészet történetét nagy vonásokban az általános történelemmel együtt kellene előadni s a rajztanitásnál architektonikus példányokat kellene használni. Nem kell mondanunk, hogy mennyire gyakorolja a szemet a jó arányok utánrajzolása. Meg kellene továbbá, különösen a gymnáziumi tanulót a három metszetü rajzzal (alap homlok és átmetszet) tökéletesen ismertetni, hogy minden épitészeti tervben tájékozhassák magokat.

Vajjon kellene-e a női ifjuságot is kisebb vagy nagyobb mértékben az itt leirt értelemben tanitani, nem merem elhatározni, de a női kedély különlegességénél fogva kevés sikerre van reményem. Különben figyelemreméltó, hogy nem lett egy nő sem mint épitész, még mint mükedvelő sem, ismeretessé.

A tanitáshoz kellő tanerőknek, a melyek a tárgyat oly mértékben ismerik, hogy azt előadhassák, eleinte hija volna. De ezt a hiányt pótolni lehetne a tanitóképző-intézetek szaporitása s a müegyetemi hallgatóknak a tanitásra való kiképeztetés által. Addig is lesznek épitészek, a kik a kellő tudományos kiképeztetés mellett szakukat annyira szeretik, hogy jó tanszerek támogatásával szakszerü tevékenységüket a tanitáshoz csatolnák.

A mi végre a felnőttekre való befolyást illeti, már ma is sok történik, a mit értekezésünk álláspontjáról örömmel nézhetünk. Ide tartozik az épitészeti versenyek nyilvánossága, a középitkezések megbeszélése, a szakemberek gyülésének eredményéről szóló tudósitások a napi lapokban, az épitészetről tanitott népszerü előadások (melyek ugyan édes-kevesek) és sok egyéb. Különösen oda kell az épitészetnek törekednie, hogy a kontár és az épitő müvész közt lévő különbséget ismét érvényre juttassa; s minden alkalmat fel kell használnia, hogy az épitészet iránt az érdeklődést általán érthető magyarázatokkal és ismertetésekkel felkeltse. Nem kellene tehát elmulasztani az épitészetet hallgatókat már korán erre szoktatni.

A jelenkor uj épitészeti stilt követel. De hát nemcsak az épitészek magok alkotják meg a stilt: a stil nem egynek a munkája, nem is kirárólag a müvészeké, — hanem a nép szellemi életének és érzésének kifejezése; a mig a népszellem a müvészetet át nem hatja és tulajdonává nem teszi, addig uj eredeti stilről szó sem lehet.

Gruner O. után.

Mindezekről a halott véres alakja oly borzalmasan tanuskodott; — ez a szegény halott, ki mig élt, szivében a legnemesebb érzeményt, az apai érzést hordozta, s kivel azt roszlelkü tanácsosai tulhajtatva, vesztét okozták.

Ime, kihült a sziv, elszállt a lélek, melyen annyi féltés, annyi szorongás vett uralmat gyermekeért, azért a most már hontalan árváért!

Béla tagjain jéghideg borzongás futott végig, a halott alakját koporsójából kikelni látta, s fenyegetően inteni feléje . . .

A látomány előtt megborzadva hátrált, s tántorogva, szédülve hagyta el a rovatalt.

Kivül üde szellő érinté arczát, s ez visszaadta eszméletét, de nem adhatta vissza a tiszta öntudatot.

Érezte, hogy bünös, nagy bünös lett, s bünét egy egész élet erénye sem teheti jóvá.

Az a jogérzet és igazság, melyek e végzetes kimenetü hadjáratba sodorták, nem voltak képesek kiszoritani szivéből az önvádat. Tudta, hogy hiú mentségek azok már a tett után, melyekről a szenvedélyek a tett előtt oly mohón táplálkoznak.

Fojtott zokogás közt fogadta meg magában, hogy egész életét csak a jónak és nemesnek szentelendi, melyekben legalább megnyugvást találni vélt.

Jász Orbán a harczból eltünt, s földönfutóvá lett. Mint koldús bolyongott az országban, ő, akinek az vala szándéka, hogy boszút álljon azon, kinek nemsokára az ország koronája diszlett fején.

— — — — — — — — — — — —

(Folyt. köv.)

IPAR, KERESKEDELEM és KÖZGAZDÁSZAT.

— *A „Szolnoki kölcsönös segélyző-egyesület"* havi forgalmi kimutatása. Felvétetett 1881. szeptember hóban. Bevétel: törzsbetét számlából 1053 frt 80 kr., kölcsön számlából 565 frt., előleg számlából 260 frt., kamat számlából 116 frt 55 kr., késedelmi-dij számlából 13 frt 78 kr., beiratási-dij számlából 13 frt 50 kr., tiszavidéki hitelint. 800 frt., készpénz maradvány aug. hóról 2 frt 71 kr. Összesen 2825 frt 34 kr. — Kiadás: kölcsön számlára 1090 frt., előleg számlára 300 frt., Törzsbetét számlára visszafizetés 263 frt 81 kr., Folyó költség számlára 27 frt., Tiszavidéki hitelint. 1100 frt., Pénzkészlet október hóra 44 frt 53 kr. Összesen 2825 frt 34 kr. Szolnok, 1881. október hó 3-án. Adler Vilmos, könyvelő.

— *Az uj hordók kilúgozása.* A boros hordókat tudvalevőleg tölgyfából készitik. A tölgyfában pedig igen sok a csersav, melynek keserü és összehuzó ize van. Ha tehát a bort vagy mustot ilyen hordóba öntenők, az magához vonná a tölgyfából a csersavat s élvezhetetlen keserüvé és fanyarrá válnék. Az uj hordót azért, mielőtt a mustot vagy bort bele öntenők, erősen ki kell lugozni, vagyis a csersavat belőle kivonni. E czélra a következő eljárást igen sikeresnek állitják: Az uj hordót először is forrázzuk ki jó erősen forró vizzel vagy ha lehet, forró gőzzel; ezután töltsük meg tiszta vizzel, hagyjuk azt benne egy napig állani s azután öntsük ki. Ezt az eljárást ismételjük mindaddig, a mig a kibocsátott viz teljesen izetlen és szagtalan lesz. — Hogy a kibocsátott vizben van-e még csersav, arról ugy győződhetünk meg, ha veszünk belőle egy keveset s arra vasgálicz-oldatot öntünk; ha sok a csersav, a folyadék azonnal sötét feketés-kék lesz. Ha a hordóból kiöntött viz egészen tiszta, öntsünk a hordóba forró konyhasóoldatot és pedig minden hektoliterre 67 gramm konyhasót számitva, melyet előbb forró vizben kell feloldani s igy azon forrón a hordóba önteni. A sósvizet betöltvén, a hordót jól meg kell hengergetni és forgatni, hogy a sóslé annak fájával mindenütt érintkezzék; ezután felállitjuk a hordót egyik fenekére, s egy órai állás után ismét jól megforgatva, a másik oldalára állitjuk. Ezen eljárás nehányszori ismétlése után a sóslevet kiöntjük s a hordó tiszta kutvizzel mossuk ki. Erre felforralt ujbort vagy mustot töltünk a hordóba, vagy igen kevés bort tartunk benne nehány hétig, mikor is a hordó a bor befogadására kész.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI ÜGYEK.

— *A vallás és közoktatás ügyi* m. kir. miniszternek a kir. tanfelügyelőkhöz — az ipar fejlesztésére vonatkozó rendeletéből: „Fölhivom czimedet, hogy a vezetésére bizott tankerületben már fennálló, vagy esetleg

fölállitandó minden egyes polgári, avagy felső népiskolát vegyen gondosan szemügyre, vizsgálja meg a vidék életviszonyait, különösen ebben azt, mely iparág az, amire az ottani lakosok már eddig is kiváló hajlamot tanusitottak, melyhez a kellő anyagok helyben és olcsón kaphatók s haszonnal értékesithetők, valamint azt is, hogy a kész munkák, a már bizonyos irányt vett kereskedés útján haszonnal eladhatók. Nézzen körül, hogy az igy kiválasztandó iparág gyakorlására fognak-e vállalkozni a polgári, avagy a felső népiskola növendékei? Az iskolai épületben vagy annak közvetlen közelében lenne-e alkalmas és könnyen megszerezhető hely, tanmühely elhelyezésére stb. Czimed tájékozására meg kell ismételve ez alkalommal is jegyeznem, hogy általában jövőben, mint jelenben minden esetre ily tanmühelyeket csak a fa-,vas-, atalában fém-, anyag- és szüvőipar körébe vágó ágak számára állithatók, mivel ezek közül választhatók ki oly iparágak, melyekre a polgári és felső népiskolai oktatással kapcsolatosan megszerezhető miveltséget haszonnal alkalmazni lehet. Ha az ipar idővel ide nem illeszthető más ágaiban is kifejlésnek indul, az ily ág számára is lehet annak idején. a nevezett intézetek mellé, ipar-tanmühelyt állitani."

Statisztika.

Birtok változás a szolnoki kir. járásbiróság területén 1881. okt. 1-től okt. 15-ig. Szolnok: Bozóky András, Bozóky Anna, Bozóky Erzsébet és Bozóky Apolló ¼ telke elkülönitése. — Szabó Pál és neje háza Garics János és nejére 400 frtért. — Ifju Simon András szandai szőlője Kiss István és nejére 240 frtért.—Kollát József háza Dobos Imrénére 300 frt árverési vételárban. — Dobos Imre háza özv. Kollát Józsefnére 300 frt vételárban. — Fekete Mihály ¼ telke Csontos Józsefre 800 frtért. — Dobos Ferencz szérüskertje Nagy Albert és nejére 185 frtért. — Hartyáni Mihályné és Hartyáni János ¼ telekbeli földje Ragó Ferenczné 600 frtért. — Kiszely Rozália kiskoru házrésze Kiss Ferencz és neje Nagy Erzsébetre. — Csontos József és neje kis földjutaléka Karkecz Gyula és nejére 100 frtért. — Csordas Sebestyén Ferencz háza Mihalik Ferencz és nejère 550 frtért. — Czakó Ferencz és neje háza Pályi György és nejére 110 frtért. — Lakatos András és neje 3. h. 14⅓ □ öl földje Nagy Mária kiskoru javára 850 frtért. — Bakos András ház és kis földbeli része örököseire. — T.-Szt.-Miklós: Kürti István és neje háza örökösei Olcsák Istvánné és Kürti Józsefre. — Ponyokai Jánosné fél háza örököseire. — Vajzer Lajos és neje p.-szakállasi földjéből 3 h. 1200 □ öl B. Kiss Sándorra 750 frtért. — Kiss P. Lajos háza Dákány György és nejére 200 frtért. — Dékány György háza Kiss P. Lajosra 300 frtért. — Nagy Péter és neje háza özv. Bácsi Lajosnéra 400 frtért. — Kormos Sándor, ifju, szőlője Molnár Pálra 150 frtért. — Kiss Jánosné térj. Szép Borbála ¼ telke Kiss Albertre átruházás folytán. — Simon Bálint és nejének 2 h. 1155 □ öl földje Nagy Máté és nejére 800 frtért. — Szücs Károlyné földje Oláh Antal és nejére 500 frtért. — Szücs Erzsébet földje Oláh Antal és nejére 800 frtért. — Turcsányi Illés háza Gyenes András és nejére 700 frtért. — Pathó Mihály szőlője Tóth Ferencz és nejére 100 frtért. — Jászkarajenő: Kucsera Pál és neje 7 h. 954 □ öl földje Tóth Ágoston és nejére 1300 frtért. — Böheim József fél háza örökösére. — T.-Püspöki: Vincze Mihály ház és ½ telek jutaléka Vincze Györgyre örökösödés utján. — Nagy-Kürü: Gregor János és neje háza örököseikre. — Várkony: Telek Ferenczné zsellér állománybeli illetősége örököseire. — P.-Alsó-Varsány: Zákány András és neje birtoka Cser István és nejére 850 frtért. — Jászfényszaru, Puszta-Karán: Fűzér Katalin birtokjutaléka Fűzér Józsefre örökösödés folytán. — Ifju Bacsó József 15 hold földje Bognár Ferenczre 2000 frtért.

Helyi hirek.

— *Hymen.* Martinek Albert. cs. kir. ezredorvos ur, f. hó 10-én esküdött örök hüséget a szép és müvelt Szűsz Fanni kisasszonynak, dr. Szűsz ur kedves leányának. Áldás frigyükre!

— *Varga Floridn* helybeli kir. járásbiró ur, szabadságidejének élvezése végett e hó 9-én Aradra s onnan Szebenbe utazott, hol részt vesz a román egyházi kongreszszuson is. Szabadság ideje alatt a helyettesitést Csefalvay Rezső kir. aljárásbiró ur teljesiti

— *Közügy.* Szolnok város 1882. évi községi költségvetési előiranyzata 1881. évi október hó 11-től, 26-ig a város közházának tanácstermében közszemlére kitéve van. Mit azzal hozok tudomásra, hogy miután a költségvetést a képviselőtestület a folyó évi november hó 5-én tartandó gyülésében fogja tárgyalni, ennélfogva a költségvetésre vonatkozó netaláni észrevételeit a képviselőtestület fent emlitett gyülését megelőzőleg a polgármesteri hivatalnál bemutathatja. Szolnok, 1881. október hó 8-án tartott tanácsgyülésből. Schefftsik István polgármester.

— *A régi 10 frtos bankjegyek* forgalmi határideje okt. 1-én lejárt. Akiknek még van, váltsák be az adóhivataloknál uj 5 frtosokra, melyek szintén okt. 1-én léptek életbe.

— *A kelybeli kir. postahivatal* derék főnöke, lépéseket tett illetékes helyen az iránt, hogy a postahivatal helyisége jelenlegi helyéről a központba helyeztessék át, mi nemcsak a közönség iránti figyelemből szükséges, de azért is, mert a jelenlegi helyiség nedves, a küldemények ez által veszélynek vannak kitéve és mert a hivatalos helyiség elannyira szük, hogy abba télire még csak egy fütőkályha sem fér el. Nagyon kivánatos volna, ha Sztankovits főnök ur felterjesztésére hallgatna a postaigazgatóság s hovaelőbb meg lenne mentve közönségünk attól a kellemetlen helyzettől, hogy egy levél kiváltásáért vagy földadásáért város hosszat gyalogoljon.

— *A tiszaparti kaszárnya* rosz karban volt keritése kiszedetvén, annak rácsozattali megujitása elrendeltetett és már a mai nap csinos uj keritésbe ütközik ott a járók-kelők szeme, mely a szegény ujonczokra bámulókat nem gátolja ugyan a nézésben, de a térnek csinositására igen előnyös.

— *A városháza udvaron* j formán éjjel-nappal oltják a meszet és keverik a maltert, „puczczolni" is látjuk itt-ott a középületeket, de hogy október 15-ig miért nem került még a tisztogatás a rendőrhivatali szobákra, avagy egyáltalán e szobak miért vannak tégláig lekopva belülről — igazán nem értjük. Ha valami jámbor halandó, ki már mas városban is megfordult, belép a jelzett helyre, bizonyosan háttal megy kifelé, ugy megijed a látványtól, mely ott szemei elé tárul. Igen csodálkozunk, hogy különben rendszerető, s a külső csinra is oly sokat tartó polgármester ur ugy elmellőzi a mondott hely ki- illetve betisztittatását.

— *Kakukk!* A „Lehel-Kürt" nem nyughat. Tegnapi számában föleleveniti a szentesi vasútnak napirendre terelt kérdését ismét -- és ott czikke végén gyanusit bennünket, hogy a Sipos Orbán czikkére „Szentesi Imre" álnevü munkatársunkkal haraptuk és haraptattuk Sipos ur tisztelt személyét. Jó atyafi! Ha valaki tollat vesz kezébe, attól higgadt és komoly czáfolatot várunk és nem személy gyanusitást és rágalmazást, — ezt azok is meg tudják tenni, a kik ujságba nem irnak t. i. — a piaczi kofák. Hogy Szentesi Imre ki légyen: álnevü vagy igaz nevü ember-e, mi nem tudjuk; de kéziratával szolgálhatunk és levelével is, akár a „Lehel-Kürt"-nek, akár bárki másnak. Mi nem szoktunk senki köpönyege alá bujni s onnan kakukkolni.

— *Értesites.* Tisztelettel értesitem az érdekelt t. cz. közönséget, miszerint f. é. május 6-án sorsolás alá bocsájtott vadászfegyverem kisorsolása e hó 23-án délután 5—6 órakor a szolnoki polgári kaszinóban fog megtörténni. Kérem minél számosabban megjelenni. Tisztelőjük: Gojzer Nándor, puskamüves.

Rendőri hirek.

— *A polgármester ur háza előtti árokban* e héten, hétfőn és kedden, tehát két egész napon egy elhullott tarka macska keltett undort a járó-kelőkben. Dicséretére legyen mondva utczai rendészetünknek, hogy szerdán már nem volt látható ez állati hulla.

— *Két tolvaj*, az egyik Urbán István, a másik pedig Kakuk János, mindkettő régi jó madár s ismeretes félkéz kalmár, került be a kapitánysághoz legközelebb. Urbán okt. 7-én éjjel Hartyáni Mihályné kárára követett el kisebbszerü tolvajlást, Kakuk pedig szintén a napokban 3 rendbeli kisebb tolvajlásban süllyedt meg s ő is a kapitányságnál kakukkol most, mig további intézkedés alá kerül társával együtt. Mindkettő beismerésben van.

— *Lógyilkos.* Oláh József katona, ki a szolnoki kataszteri mérnök mellett a napernyő tartást és a piros-fehér zászló hordozást kifogástalan vitézséggel teljesité, Szandán, a Beke Pál halmánál, közelebb egy szegény paraszt ember lovát pisztolylyal agyonlőtte — természetesen buta paszszióból. A szerencsétlen állatot egy kis revolver golyó fosztá meg életétől. Ez eset ismeretlen volt, csakis azt látták, hogy a ló agyonlőve van. De a tettest nem tudták, mig pár nap előtt Hegedüs Béla főkapitány szokott ügyességével — Törökszentmiklóson felfedezte Oláh Jóska személyében a lógyilkost, ki méltó jutalmát elveendi majd.

— *Egy hamis bankó készitő banda elfogatása.* Megyénkben nagy port ver fel és még nagyobb feltünést keltett Karczag egyik köztiszteletben álló polgára Bojti Istvánnak elfogatása, ki eddig mint becsületes és köztiszteletben álló polgár volt ismeretes. E Bojti István, kit, mint a „Nagykunság" irja, Karczag város közönsége a legbecsületesebb embernek ismert, az egész megye, sőt még Hajdu vármegyének egyrészében is szerte szét levő hamis bankó csinalók főközvetitője volt. Elfogatása egymásután rántott maga után jómódu gazdákat, kik hamis bankók, még pedig hamis százasok készitésében részesek. Az eset kiderülése a következő: Bojti István régente egy fegyverneki asszonytól több süldőt vásárolt s azoknak árát egy százassal fizette ki; Bojti haza vitte Karczagra a süldöket, az asszony pedig rövid pár hét után a Bojtitól kapott százast fel akarván váltani, felismerték, hogy hamis, de a kétségbe esett asszony nem ismerte, akitől kapta volt. E közben beallt a multheti t.-szt.-miklósi vásár, hova a hamis százas birtokában levő asszony több rendbeli bevásárlások végett Fegyvernekről átment, s ahol szerencsére Bojti Istvánnal találkozott. Az asszony megismerte és rendőrökért futva, rögtön letartóztatta. Bojti István meglepetésében hebegett és nem tudott szóhoz jutni, hanem annál világosabban beszéltek azok a hamis százasok, melyeket zsebében találtak s melyeket ismét forgalomba akart bocsájtani Sárközi Imre tiszaiközépjárási csendbiztos erélyes fellépése, s még erélyesebb faggatására Bojti elárulta czimboráit s a százasok gyártójául Varga Bálint madarasi lakost nevezte meg. Sárközy Imre csendbiztos legényeivel együtt azonnal Madarasra ment, hol Varga lakásán csak annak nejét találta. Az asszony ijedtségében elmondott mindent és Sárközy felrakatta szekerére az asszonyt és a bankókészitő eszközöket és csendlegényeivel Varga keresésére indult, ki — mint az aszony mondá — Egyeken (Hajdu megye) többi czimboráinál volt. Sárközy Imre csendbiztos dicséretet és elismerést érdemel azon tapintatos eljárásért, amit Varga kézrekeritésénél elkövetett. Betért a „Patkós" csárdába s azt körülfogva, átvizsgálásánál Vargát négy czimborájával a pinczében találta a — legnagyobb munkában. Ime! e rozzant, kidölt-bedölt oldalu „Patkós csárda" pinczéje volt a mühely, ahonnan az isten tudja mióta és mily mennyiségü hamis százas árasztotta el megyénk országos vásárait. Varga és társai erősen védekeztek, de végre is megadták magukat s vasra verve, a sajtók és készletben levő hamis pénzek és négy bünrészese társaságában beszállitották a karczagi kir. törvényszékhez, hol Bojti István már töredelmes vallomások közepett várt reájuk. A vizsgálat, mint hallyuk, erősen folyt, s mint a következmények mutatják, nem egy jómódu és köztiszteletben álló polgár fog még megyénkből a hinárba kerülni, s nem egy altalunk is tisztességes embernek fog álarcza lehullani!

Megyei hirek.

— *Gr. Batthyány Józsefné* ömélsga, mint erről Sismis Józsefné urnőt levélben tudatja, a jászberényi nőegylet védnökségét továbbra is megtartandja.

— *A kunszentmártoni nőegylet,* kisdedóvodájának f. évi október 2-án tartott ünnepélyes megnyitása alkalmából ugyanazon nap este saját alaptőkéje gyarapitására tánczvigalmat rendezett, mely daczára annak, hogy a rosz idő és izraelita polgártársaink ünnepe sokakat visszatartott — 21 frt jövedelemmel szaporitotta a nőegylet alaptőkéjét. A tánczvigalmat szakadatlanul fűszerezte kedélyesség és jókedv méltó kinyomata volt azon öröm és lelkesedésnek, mely a jelenvoltakat a nőegylet fényes diadala fölött eltölté. Nem hiányoztak, kik felülfizetéseikkel szaporitották a bevételt. Igy dr. Fray József, Bozóky Károly, Szilárdfy Jakab, Farkas Dániel, Kiss Antal, Tóth Lajos, Kiss S. Antal, Balga József és Gróf Lajos urak; „egy valaki" 2 darab cs. kir. aranynyal gazdagitotta a jótékonyczélu nőegyletet; Dósa József, városunk szülötte, napkori rom. kath. plebános ur pedig, bár lakhelyének távolsága miatt a mulatságban részt nem vehetett, a belépti dijnál jóval magasabb összeggel járult a nőegylet támogatásához. Fogadják az illetők köszönetét a kisdedeknek.

— *Karcsagon* uj követválasztás lesz, mivel Csanády a félegyházai mandatumot fogadja el. Utódjául Sárközy Aurelt emlegetik.

— *Jászberényben* gr Apponyi kijelenté, hogy bár nagy áldozatába kerül a csabai mandatumról lemondani, azt a berényiek kedveért mégis megteszi. A helyi érdekek megbeszélése végett, mihelyt ideje engedi, azonnal Jászberénybe rándul.

— *(Beküldetett.)* Egy község, melynek előljárósága nem igen takarékos, pontos és lelkiismeretes a közkiadások dolgában. Szög-Szt.-Iványon, az ott imént eszközölt kataszteri felmérésnél a mérnök mellett szolgálatot tevő két katona és vagy három napidijas egyén, daczára annak, hogy a felmérési munka már majd egy hó óta be van fejezve, még mindig fizetésben ott tartatnak a község nem csekély terhére, azon fatális ok miatt, hogy a végzett müben irányul és tájékozásul szolgáló pontokat kijelölő kövek, melyeknek kellő helyen földbe ütése alig pár napi időt fogna igénybe venni, — még nem érkezének meg. — Mert igaz ugyan, hogy a község előljárósága eljárt e kövek megrendelésében, minthogy felküldött ez ügyben egy uri embert a község költségén Budapestre; majd a kellő időre meg nem érkezés esetén ismét a főjegyzőt utaztatta fel a központi tár terhére a megsürgetés czéljából: de hát kérdjük mégis, nem kellett volna-e a szükségesek megszerzését a kellő időben eszközölni? Vagy talán a tősgyökeres magyar biró nem érté meg a tetőtől talpig német mérnököt e tárgyban? Azonban bármi legyen az indokolható dolog oka: valóban ohajtandó, hogy a mi consulaink vigyázóbbak legyenek, ne respualica detrimenti capiat! *Egy polgár.*

Vidéki hirek.

— *Madarassy László* kecskeméti kir. ügyészről nehány hét óta annyi mindenfélét összeirtak volt a fővárosi és vidéki lapok, hogy ha a közlemények csak felében is igazak volnának, hát bizony szegény fejét legalább is föl kellene akasztani. De hát hogyan is áll e dolog? Sikkasztással és váltóhamisitással vádolják, de hát kik és hol? Illetékes személy, illetékes törvényszék előtt emelt-e vádat, kit Madarassy megcsalt, vagy kárára sikkasztott? Egyáltalán nem! Magán panaszos, kinek följelentése talán a bünvádi eljárás megindítását vonná maga után, nem létezik. Székely Ferencz kir. főügyészi helyettes utolsó krajczárig rendben találta hivatalbeli számadásait, tehát maga az államügyész sem indithat ellene bünvádi eljárást, legfeljebb is fegyelmi utra tartozik, hogy szabadságideje lejártával nem jelentkezett; de hát hány hivatalnok nem jelentkezik ő rajta kivül is? — Csorba Menyhért, Madarassy sógora, az egyetlen ember, ki állitólag nem irta alá a hamisitottnak kürtölt váltókat, melyek az ő forgatása alatt szerepeltek, szintén nem emelt vádat ellene, nemcsak, de Madarassy váltó tartozásai egytől-egyig kifizetvék a rokonok által: tehát nemcsak az nincs megállapitva, hogy M. váltót hamisitott, hanem még az sincs eldöntve, hogy a Csorba M. által hamisitottnak állitott aláirások valóban azok-e? És daczára a dolog ily egyszerü állásának, mégis azzal vádolják hirlapokban a szerencsétlen embert, a mivel sem a törvény hivatalból, sem magán panaszos nem vádolja, holott a hirlapi közleményeknek, melyek eddig felszinre hozattak, csak köz- vagy magánvádló létezése esetén volna helye. A korrupcziónak legkiáltóbb neme ez, melynek nyakát kell szegni az által, hogy a hirlapok szerkesztői becsületbeli dolognak tekintsék beállitani Madarassy további üldözését és jóhirnevének további mészárlását. Ezt követeli a társadalmi becsület is. Ha van magánvádló, álljon elő, hogy a törvény állapitsa meg: bünös-e és mennyiben az üldözött személy, és ne alattomos uton hintse a konkolyt ellene, mert ez jellemtelenség. Az ily eljárást a hirlapirodalom tisztessége tovább nem türheti.

— *Ferenczy László*, Kecskemét város egyik érdemes és vagyonos polgára ki régebben Kecskemét főbirája is volt s a kit ott mindenki tisztelt és szeretett, mert igaz lelkü, becsületes hazafi volt, okt. 5-én, reggeli 8 órakor, életének 83-ik évében elhunyt. A boldogult nagybátyja volt Ferenczy Ida kisasszonynak, királyné Ő felsége magyar felolvasónőjének, s vele egy régi nemes magyar család utolsó férfi sarja a sirba szállt. Béke poraira!

Különféle.

— *Országgyülesi feliratok.* Az ujabb alkotmányos korszak óta a királyhoz kilencz felirat juttatott el, a tizediket a jelenlegi ülésszakban Jókai Mór szerkeszté. A kilencz felirat közül ötöt Deák Ferencz szerkesztett. Az 1861-iki első feliratot Deák saját kezével irta.

— *Gazdag lelet.* Spanyolországban két fiatal ember a Farenentera nevü szigeten vadászott s egy barlangot talált kőtorlaszokkal bejáratán. A kiváncsi fiatalok a torlaszokat szétrombolák s behatoltak a barlang üregébe, hol emberi kéznyomok vájására és ismeretlen feliratokra bukkantak. Végre egy arab stylben formált csarnokba jutottak, melynek közepén két, szinaranyból vert koporsó állt, s ezek mindegyikében egy-egy múmia. A tetemeket mesés értékü ékszerek disziték, a nő fején gyemántos diadém, nyakán igazgyöngyök, ujjain gyürük; a férfi koronát és királyi pálczát viselt. A hatóság értesittetett a leletről s most a felfedezők jutalma iránt folyik az alkudozás.

— *Báró Haymerle*, külügyminiszter okt. 10-én hirtelen meghalt. A katasztrófa megdöbbenté a monarchiát, mert Haymerle az az ember volt, aki, mint diplomata, Ausztria-Magyarország kényes érdekeinek sikeres megvédésében teljesen alkalmas vala. Utódja volt gróf Andrássynak, most pedig — különösen a lengyelek — utódjául ismét Andrássyt óhajtanák.

— *Az osztrák államvasutnak* Budapest és Bécs közötti vonalán a második vágány előmunkálatai folyamatban vannak. A lerakás a jövő tavaszon — talán — kezdetét veszi s két év alatt befejeztetik. E vágány összes költségvetése 7 millióra irányoztatott elő, s a mennyiben ez összeg a tartalék-alapból nem lenne fedözhető, négy százalékos kötvények bocsájtatnak ki.

— *Épitkezési hirek Szegedről.* A szegedi középületek épitésének előhaladásáról a következő adatokat közölhetjük: A belvárosi leányiskola-épületnél az alapzatok és a pinczelalazat fölrakása befejeztetett s jelenleg a földszinti falak épitésével foglalkoznak. — A szegények házánál a falazat fölrakásával már elérték a földszinti falegyent. — Az alsóvárosi kisdedóvó-intézet épitése eddig annyira előhaladt, hogy a fő falegyen befejeztetett és a tetőzet fölállitása megkezdetett. — A közös hadseregbeliek elhelyezésére épülő kaszárnyánál eddig a következő alapmunkák eszközöltettek: a tiszti pavillon és az istálló alapgödrei kiásattak és betonnal beöntettek. A legénységi laktanyák egyike és a börtönépületek alapfalai számára a gödrök szintén ki vannak ásva. — Az uj csatorna-hálózat s az azzal kapcsolatban levő szivattyutelepek épitésén eddig nagyban előhaladtak a munkálatok. A felsővárosi szivattyutelep már aug. hó folyamában tető alá hozatott. Maguk a csatornák a következő hosszban vannak eddig kiépitve: 1. A tiszaparti 1-ső fögyüjtő csatornából teljesen elkészült 300 folyóméter. 2. A felsővárosi főgyüjtő csatornából a mellék-beömlők kivételével, a kis tisza-ut és a szilléri sugárut közt készen van 400 méternyi vonal. 3. A bille-utczai csatorna, mely 460 méter hosszu, teljesen elkészült. 4. A 2-dik, vagyis a két körut közti fögyüjtő, a mellék-beömlők kivételével, a tiszapart és a kálvária-utcza között 1400 folyóméter hosszban szintén elkészült. A kész csatornák összes vonalhossza 2260 folyóméter.

— *Amerika ipara.* Jóllehet tulozzák azokat a veszélyeket, melyek Európát Amerika versenye folytán fenyegetik, de az Egyesült-Államok óriás terjeszkedő erejének alig van fényesebb bizonyitéka mint az a terjedtség, melyet az amerikai ipar rövid idő alatt elért. Csak két iparág adatait hozzuk fel ennek tanuságául a következőkben: Gyapotáruk. Az 1880. évi adókimutatások (census) az Egyesült-Államokban a következőket tüntetik elő: 230,233, szövőszék müködik. 1831. óta az orsók száma 1.250.000-ről 10.921,147-re, a gyapot-szükséglet 77.759,316-ról, 793,240,500 fontra, a munkások száma 57,466-ról 181,628-ra emelkedett. — A gyapjuáruk ipara 1820-ban csak 4.413,000 dollár értékü árut termelt, mig 1880-ban a gyapjuáruk értéke 234.589,671 dollár volt, a mihez 187.616,605 font gyapjut használták fel s 45.959,01 dollár munkabért fizettek, az összes felhasznált anyagok értéke 145.141,798 dollár volt.

Irodalom és müvészet.

— *A „Gazdasági Mérnök"* melyről mai számunkban több apróbb közleménynyel és egy külön álló czikkel is szolgálunk olvasóinknak „az épitési ismeretek népszerüsitése" köréből, — ez év október elsejétől kezdve a „Müszaki Hetilap"-pal, mely beleolvadt, egyesülve, az eddiginél tetemesen nagyobb alakban és terjedelemben jelenik meg. Czélja a mezőgazdasági és müszaki ismeretek terjesztése, különös tekintettel hazai viszonyainkra és a gyakorlati igényekre. Most megjelent első száma a legelső magyar gazdának: Korizmics Lászlónak kitünően talált arczképét, élet- és jellemrajzát közli a lap élén; ily élet- és jellemrajzot a „Gazdasági Mérnök" ezután minden hónapban fog közölni, legalább egyet a mezőgazdasági és müszaki tudomány és gyakorlat jelesebb müvelői sorából. A lap e számának gazdag tartalmából kiemeljük a következőket: Vizi törvényeink Budai Istvántól. — Az épitészeti ismeretek népszerüsitése. — Uj szerkezetü emelő-csiga (ábrával.) — Vizi ügyek. — Közlekedés. — Mezőgazdaság. — Borászat. — Épitő-ipar. — Iparkiállitások. — Vállalatok. (Épitkezési árlejtések és azok eredménye.) — Pályázatok és szolgálati ajánlatok. — Gabonaüzlet Budapesten és a külföldön. — Időjárás. — Vizállás. — A „Gazdasági Mérnök" megjelenik minden héten, nagy negyedrét alakban egy, egész másfél ivnyi tartalommal; szerkeszti és kiadja: Gonda Béla müegyetemi m. tanár. Munkatársai sorában a mezőgazdasági és müszaki tudomány és gyakorlat annyi jelesével találkozunk, hogy már ez magában véve is kellő biztositékot nyujt arra nézve, hogy a „Gazdasági Mérnök" képes leend megfelelni annak a feladatnak, melyre irányánál fogva hivatva van. — Előfizetési ára az október 1-én kezdődő hatodik évfolyamra: Egész évre 8 frt., félévre 4 frt., negyedévre 2 frt. Az előfizetés a „Gazdasági Mérnök" kiadóhivatalába (Budapest, üllői-ut 4.) küldendő.

Szolnoki piaczi árak.

Buza legjobb 100 kiló 12.30, közép 11.30, silány 11.—. Kétszeres legjobb 10.—, közép 9.80, silány 9.50. — Rozs legjobb 9.—, közép 8.50, silány 8.—. — Árpa legjobb 6.50, közép 6.—, silány 5.—. — Zab legjobb 7.—, közép 6.50, silány 6.—. — Köles 7.—. Kukoricza 7.20. — Burgonya kilója 4.—. — Szinliszt 100 kiló 22.—. — Zsemle liszt 21.—. — Kenyér 100 kiló 10.—. — Dercze 100 kiló 4.80. — Széna 4.50. — Borsó 100 kiló 16.—. — Lencse 100 kiló 14.—. — Bab 12.—. — Köles kása 10.—. Hajdina —.—. — Buzadara 100 kiló 24.—. — Arpa kása 100 kiló 14.—. — Bor uj 1 hectoliter 24 kr., ó bor 30. — Ser 1 hectoliter 22. — Pálinka 1 liter 36. — Bükkfa öle 14.—. — Cserfa 12.— — Tölgy 10.—. — Fenyő köbméter 6.—. — Gyertya ön tött, kilója 70 kr. — Közönséges gyertya 60 kr. — Szappan 38 kr. — Marhahus 52 kr. — Juhús 48 kr. — Sertés hus 52 kr. — Szalonna 70 kr. — Disznó-zsir 80 kr. — Marha-zsir 40 kr. — Repcze-olaj 40 kr. — Len-olaj 46 kr. Napszám: férfi, ellátással 50 kr., ellátás nélkül 70 kr. — Nő, ellátással 30 kr., ellátás nélkül 40 kr. — Gyermek, ellátással 20 kr., ellátás nélkül 30 kr.

Vasuti menetrend.

Indulás Szolnokból

Budapestre (Czegléd felé):
4 óra 54 p. éjjel gyorsvonat.
4 óra 23 p. d. u. személyvonat.
3 óra 27 p. hajn. vegyesvonat.
7 óra 09 p. este tehervonat.

Hatvan felé:
5 óra 8 perc éjjel, 5 óra 7 percz d. u.

Arad-Temesvár felé:
10 óra 57 p. d. e., 10 óra 49 p. éjjel.

Püspökladány-Debreczen felé:
11 óra 10 p. d. e., 10 óra 21 p. éjjel, s 12 óra 18 p. éjjel (gyv.)

Érkezés Szolnokba:

Budapest-Czegléd felől:
10 óra 05 percz d. e., 10 óra 15 p. éjjel, 12 óra 13 p. éjjel (gyorsv.

Hatvan felől: 10 óra 38 p. d. e. 11 óra 48 p. éjjel.

Arad-Temesvár felől: 4 ó. 45 d. u. 3 ó. 47 p. hajn.

Püspökladány-Debreczen felől: 4 ó. 23. p. d. u. 4 óra 54 p. hajn.

Felelős szerkesztő: Pásztor Ferencz.

HIRDETMÉNYEK.

Mutatványszám kivánatra ingyen.

3—1 *Előfizetési felhivás*

Gazdasági Mérnök

czimü

mezőgazdasági és müszaki hetilap

hatodik évi folyamára.

Szerkeszti és kiadja: **GONDA BÉLA** müegyetemi m. tanár,

A Gazdasági Mérnök ez év okt. havától kezdve **hatodik** évfolyamába lép s ettől kezdve megnagyobbitott alakban s az eddiginél tetemesen gazdagabb és változatosabb tartalommal jelenik meg. *Czélja a mezőgazdasági és müszaki ismeretek terjesztése* különös tekintettel hazai viszonyainkra. Ennek megfelelőleg közöl *gyakorlati* irányu czikkeket a mezőgazdasági és a müszaki tudomány és gyakorlat minden ágából. Főbb rovatai:

I. **A mezőgazdaság köréből**: Földmüvelés, talajjavitás, földöntözés, vizlecsapolás, vizhasznositás, gazdasági gépészet és épitészet, házi és gazdasági ipar, erdészet, bányászat, növénytermelés, kertészet és gyümölcstermelés, borászat, halászat. Üzleti tudósitások. Időjárás. Vizállás.

II. **A müszaki térről**: Vizszabályozás, ármentesités, belviz-rendezés, talajcsövezés, földöntözés, hajózó csatornák, helyi érdekü vasutak, vasuti és gőzhajó forgalom, vasuti és vizi épitkezések, köz- és müépités, épitő és müipar, gép- és gyáripar (gép-, sör-, czukor-, szeszgyártás, fonó- és szövőipar) stb. Találmányok. Épitőanyagok ára. Vállalatok. (Árlejtések és pályázatok s azok eredménye.)

A Gazdasági Mérnök megjelenik minden héten, csütörtökön, nagy negyedrét alakban egy egész másfél ivnyi terjedelemmel, képekkel és részletrajzokkal illusztrálva. *Minden hónapban rendesen közöl egy-egy arczképet és életrajzot, felváltva a mezőgazdasági és müszaki tudomány és gyakorlat jelesebb müvelői sorából.*

Előfizetési ára az október 1-én kezdődő évfolyamra:

Egész évre (okt. 1-től szept. 30-áig) . **8** frt
Félévre (okt. 1-től márczius 31-éig) . **4** „
Negyed évre (okt. 1-től decz. 31-éig) . **2** „

Az előfizetési pénz a Gazdasági Mérnök kiadóhivatalába (Budapest, üllői ut 4. sz. a.) küldendő.

Mutatványszám kivánatra ingyen.

Szállodai bérlet-hirdetmény!

A karczagi „Fehér bárányhoz" czimzett nagyvendéglő: konyha, szobák és hozzá tartozó étterem, udvar, istálló és zab elárusitása **1882. évi januártól** kezdve: **3 egymásutáni következő évekre** allhaszonbérbe kiadatik, a feltételek bővebb megtudása, **Braun Károly** regale bérlőnél Karczagon. 3—3

Csak a **HOFF JANOS**-féle maláta kivonat **egészségi sör** és **maláta csokoládénak** és az összpontositott **maláta kivonatnak** köszönhetem egészségem helyreálltát.

12—6 **Saját szavai egy meggyógyultnak.**

Miután ezen kitünő találmányu maláta kivonat, egészségi sör, ***anyámat a haláltól mentette meg,*** joggal léptem föl az itteni hatóság előtt, hogy e kitünő gyógyszert saját tapasztalaton nyugvó meggyőződésből a szenvedőknek ajánljam. — Egy parasztnak, ki máj-, gyomor- és tüdőbajban szenvedett s tőlem tanácsot kért, ajánlottam e kitünő maláta kivonatu sört, kért; hozassam meg számára, a mit én azonnal teszek és kérve Önt, sziveskedjék 26 üveg maláta kivonat egészségi sört és 10 csomó maláta czukorkát minél előbb küldeni.

St.-Georgen, (Ob.-Murau.) **Flies József**, főtanitó.

HOFF JÁNOS urnak, cs. k. szállitónak, kir. bizományos, tulajdonosa a cs. k. koronás arany érdem keresztnek. Magas rendjelek lovagja. Föltalálója és egyedüli készitője a Hoff János-féle maláta kivonatnak. Udvari szállitója a legtöbb europai herczegeknek. Bécs, gyár: Grabenhof, Braunerstrasse. Nro. 2. Iroda és gyári raktár: I. Graben, Braunerstrasse Nro. 8.

Magas nyilatkozatok.

I. Vilmos, német császár: „Az ön szép maláta kivonata." Ferencz József osztrák császár és magyar király: „Szivesen kitüntetem Önt." A szász király: „Jótékony az anyakirálynőnek." A dán király: „Gyógyereje észleltetett." Mecklenburg Sverini nagyherczeg: „Elismerésem." — Orvosi nyilatkozatok: Titkos tanácsosok: Dr. Traubes, Dr. Gräfe stb. Berlinben, Dr. Granichstädten Bécsben, Dr. Jauchczy Sz.-Pétervárt, Dr. Pietra Santa Párizsban és még sok ezer orvos a Hoff-féle maláta készitményeket a legjobb diätikának ismerik el.

Óvás.

Csak ***valódi*** Hoff János-féle maláta készitmények követeltessenek, a melyek el vannak látva az osztrák magyar kereskedelmi miniszteriumnál bevezetett ***védjegygyel*** (A feltaláló képe.) Mások utánzatainban hiányzik a gyógyfüanyag és a helyes készitési-mód a Hoff-féle maláta készitményeknek, s ezek az orvosok nyilatkozata szerint az egészségre rosz hatással lehetnek. (A valódi Hoff-János-féle mell-bonbonok kék papirban vannak 2 frton alul nem szállittatik.) **Főraktár**: Szolnokon: **Monszpart László** füszerüzlete. Jászberény: **Szilvássy Gyula László**. Mező-Túr: **Schreiber Sámson**. T.-Sz.-Miklós: **Kellner**.

Fiók-üzlet: **Budapesten, Zsibárus-utcza 7. sz.**

Szolnokon, 1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában.

V. évfolyam 43—252. Szolnok, 1881. október 23-án.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél „ . . 2 „ 50 kr.
Negyed „ . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.
KÖZLÖNY
A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkint egyszer
vasárnap
s a vidéki példányok is ugyanakkor postára adatnak.
Szerkesztőség: Szolnok, buzapiacz, 1396. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közleményeken kivül az előfizetési pénzek s minden egyéb dijak is küldendők.
Ide küldendők a postai felszólamlások is (reclamatio.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek Szolnokon: a szerkesztőségnél, buzapiacz, 1396. sz. alatt s ugyanitt Pásztor Ferencz köz- és váltó-ügyvéd irodájában; Makray László ur üzletében; minden fővárosi hirdetési irodában és bármely kir. postahivatalnál.
Kéziratok
csak ismert kezektől fogadtatnak el s azok vissza nem adatnak.

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-ször kiadatva — — — — — — 20 kr.
2-szer „ — — — — — — 16 „
3-szor „ — — — — — — 12 „

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
Nyilttéri közleményeknek minden centimeternyi magasságu, három hasábos szeletnyi tere 75 krjával számittatik s ugy a hirdetmények, mint a nyilttéri közlemények beküldőit a kifizetésért feltétlen kötelezettség terheli
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

A szandai töltés.

Elnevezték már ezt a megye legfőbb közlekedési utjának, megyénk gátjának, megyénk égbekiáltó bünének s tudja Isten minek nem; s ha még soká igy tart, megérjük, hogy elnevezik a rosz nyelvek megyénk fejős tehenének is.

Mi egyszerüen a fönnebi czimen nevezzük. Töltés ez, de milyen? mellette tátongnak a kubik gödrök, melyek bizonyságot mondanok arról, hogy a földhányás az ő gyomrukból került ki. Földhányás ez és nem töltés.

Ismerünk töltéseket, melyek czéljaiknak megfelelnek, melyek gátat vetnek a viz bősz rohamának is s e mellett a közlekedést ha nem is könnyüvé, de legalább lehetővé teszik.

De ez a mi töltésünk nem ilyen; ha megerednek az őszi esőzések,*) megmossák ugy, hogy midőn rákerül a sor a közlekedésre, megdöbbenve áll meg az utas előtte, amint eddig megállott éveken keresztül, a rosz időben, s ha az árviz megkörnyékezi, csak testamentom tétele után indulhatni meg rajta most is.

Egész nyáron egy ásó nyomot nem igazitottak e földhányáson; a kátyuk most is csak ugy ásitoznak végig rajta, hogy szinte elnyeléssel fenyegetik, a kit rosz sorsa erre menni kényszerit; a hidjai? nyomorult alkotványok, melyek gyalog ember alatt is meginognak, és itt-ott beszakadoznak. Mi lesz ennek a vége?

Mit akar a megye, hogy gondjainak e legfőbb tárgyát ily mostoha sorsban részelteti? nem mer-e tenni e gát ügyében vagy nem akar?

Egyik a kettő közül, vagy mind a két föltevés is áll.

Tegyük föl, hogy sem nem mer, sem nem akar. Akkor feleljen indokolva, hogy miért nem mer és miért nem akar?

Mert az nem mentség, tehát azt nem is felelheti, hogy nem lehet tennie. Tennie lehet, csak mernie és akarnia kell!

Első sorban maga a megye közönsége érzi szükségét legjobban e töltésnek, tehát a megye közönsége a részben reá esendő pénzáldozattól sem riadhat vissza; kerüljön ezrekbe avagy százezernél többe, azt a maga esedékeig ki kell birnia saját érdekében a megyének, mert ha az az összeg egyszerre czél és okszerü irányban, befektetetett volna a töltés tökéletes jó karba hozására, amit apránkint ráfizetett a megye közönsége, ma túl volnánk a bajon.

Mert azért, hogy most mindenfelé vasutakat csinálnak, ne gondolja senki, hogy ez ut kevésbé nélkülözhető lesz; mert az a vidék, melynek főközlekedési utját e töltés képezné, ha ugyan képezné, a mi életünkben aligha lesz behálózva vasuttal, akármily vasut csinálási mánia lepjen is meg bennünket.

Minden oldalról megfontolva a dolgot, a végeredmény csak az, hogy a szandai töltés — még ha hadászati szempontból nem is emlitjük föl, Jásznagykun-Szolnokmegyének és vidékének főközlekedési utja, az államnak pedig hadászati utja, s ezt ily lelketlenül elhanyagolni nem szabad, — annak állandó jó karba hozásáért sem időt, sem fáradságot, sem pénzáldozatot kimélni nem szabad.

*) Már megeredtek. Szerk.

Szolnok, 1881. okt. 20.

A helyi sajtóban már igen gyakran képezték a megbeszélés és megvitatás tárgyát azon társadalmi kérdések: mely intézmények volnának legalkalmasabbak arra, hogy társadalmunk osztályainak egymástóli elszigeteltségét megszüntessék s városunk értelmesebb lakosait egymással gyakoribb érintkezésbe hozhassák; szóval: miképen lehetne egyhangu társadalmi életünknek némi lendületet adni? Mert az kétségtelen; hogy társadalmi életünk csakis az egyes osztályok egymástóli elszigeteltségének köszönheti jelenlegi pangását.

A helyi sajtó tehát több izben foglalkozott a fentebbi és még több, a társadalmi életre vonatkozó égető kérdéssel, de mindennek — a jelengi körülményekről itélve — igen csekély eredménye volt. Nem akarunk ez alkalommal a sajtó által tanusitott jóakaró törekvés eredménytelenségének okaival foglalkozni, annyit azonban elfogultság nélkül teljes joggal konstatálhatunk, hogy jelenlegi társadalmi életünk pang.

Léteznek városunkban — legalább névleg — egyletek és társulatok, melyek kitüzött czéljukhoz képest hivatva volnának, társadalmi életünkben üdvös szerepet játszani, de melyek vagy mindjárt megalakulásuk után, vagy rövid idei müködés után pangásnak indultak s most már életjelt sem adnak magukról. — Virágzó állapotban tudtunkkal csak egy társulat van, melynek városunk határain kivül is szereztek jó hirnevet vezérférfiai. E társulat: a Szolnoki Ipartársulat.

Tudtunkkal létezik városunkban a többek között egy dalegylet, melynek tagjai oly fogékonyak és annyira lelkesülnek a dal magasztos volta iránt, hogy semmiféle igéret őket a szükséges dalok betanulása végetti összejövetelre nem birhatja. — Ez év április hava óta létezik városunkban egy névmagyarositó egylet, melynek 27 tagból álló végrehajtó bizottsága az egylet fél évi létezése óta még egyszer sem hivatott össze értekezletre és mely fennállása óta egyetlenegy oly névmagyarositást sem mutathatna fel, mely általa vagy az ő közbenjárása folytán eszközöltetett volna.

A korcsolyázó egylet alapszabályai most erősittettek meg az illető szakminiszterium által; de ezen

TÁRCZA.

Korona és kard.

— Történeti beszély. —

Irta: B. L.

(Vége.)

A megkoronázott Béla, fogadásához hiven, lázas tevékenységet fejtett ki, hogy az ország jóléte érdekében minden jó és nemes intézkedés megtétessék.

E lázas tevékenység elfoglalta, elkábitotta, habár végkép el nem hallgattathatta is szivében a lelkiismeret szavát.

Ezek nélkül kétszeres erővel mardosta szivét az önvád, e szivet, mely a koronáért egykor oly hévvel dobogott, s mely most annak birtokában csupán a mardosó furdalást érezte.

Ez a hős vitéz, kinek lábai alatt a föld dobogott, s ki félelemmel töltő el a harcz hevében az ellenséget, most remegő, töprengő, kinos látományokkal vivódó váz-alakká lőn, testben és lélekben elgyötörve: egy helyrehozhatlan mult tudata miatt.

Nyugodtabb perczeiben maga is tudta, érezte, hogy e lelki baj egy tulságos megrendülés következménye, melyről nem tehet ugyan, — de azt még sem érdemli meg, mivel neki is volt igaza, s ha ő a határokon túl lépett is, hajlamainak felingerlésével mások által sodortatott a bünbe, melynek sulya alatt roskodozott és elfuladt.

S ilyenkor kétszeres erővel fogott a dologhoz, hogy elkábitván magát, megőrülését elkerülje.

Az ország jólétére irányzott törekvései a haza nagy királyai sorába emelték őt; ám ezen törekvések sok és nehéz bonyodalmakba sodorták.

Országlása kezdetén behozott intézkedéseiben megistenülni látszott.

Közbocsánatot hirdetett, ezüst pénzt adott ki, hogy a nép sanyaru helyzetén segitsen, visszahelyezé vagyonaikba a sérelmeket szenvedetteket, s a közjó előmozditása végett országgyülést hirdetett Fehérvárra.

Az ősi valláshoz ragaszkodó magyarok azonban még mindig nagy és erős pártot képeztek a hazában, kik nagy tömegben jelentek meg Fehérvárott, s ősi vallásuk visszaállitását, követelték; János és egyéb vezérek fennen hirdeték, hogy minden nyomoruságuknak az egyház az okozója.

Ott volt a vezetők közt Jász Orbán is, ki bár keresztény volt, hitét tagadta meg, hogy a lázadást diadalra juttatva, Bélán magát megboszulja.

A sok viszontagságban megőszült, megöregedett, s ruhája elrongyollott. Méltó vezére volt a gyülevész csőcseléknek. Arczára a viszontagságok mély barázdákat vésték, s ez az arcz hű kinyomata volt belsejének.

A nép már a templomok, harangok, s egyházi szerek ellen tettlegességre vetemedett, midőn Béla ismét a harcz mezejére lépvén, a visszatérni érzett régi vitézi hévvel megtámadta a csőcseléket, s bár vérontás árán, végkép megmenté a kereszténységnek a hazát.

János és társai elfogattak és halálra itéltettek, — Jász Orbán azonban eltünt és magával vitte boszuját.

Béla ismét a cselekvés embere levén, kezdte a régi szemmel tekinteni a viszonyokat, s királyi hatalmának tudatában kétszeres felháborodást érzett, midőn megtudá, hogy ellenségei a külföldön a kis Salamon érdekében fondorkodnak ellene, s miután azok béke ajánlataira nem hallgattak, merészen Ausztriába tört, hol azonban szerencsétlenül harczolván, a szerep megváltozott, a támadottak lettek a támadók, s a csata szinhelyét honunkba tevék át.

A király e kudarcz által megfélemlitve, még inkább megtört testben és lélekben, mint előbb volt, s az ország rendeit és karait Dömsére országgyülésre hivta egybe.

Oktalan tettét megbánva, keserü szivvel látta minden alkotását összedölni, melyeken hite szerint nem volt isten áldása, s lelki furdalásai által üldöztetve, sötétebb szinben látta a valónál a jövendőt és életéért remegett.

Egy napon a ház, mely az országgyülés helyiségéül kijelöltetett, megfoghatatlan módon összeomlott, s a királyt is ott temette. Senki sem gyanitotta, hogy egy koldus éjjelenkint lázas erővel ásta alá egyik különben is rozzant falát, melyen az épület nyugodott.

Igy vesztette életét Béla, alig két évi uralkodás után, e sok jó és nemesre képes nagy király, de ki nem tudta magát megóvni attól, hogy a korona birásáért, testvére ellen, — a kardhoz nyuljon.

Richsa e napon szobájában ült, s még mit sem tudott a szerencsétlen esemény felől.

Halk sikoltással ugrott fel a zajra, melyet egy koldus váratlan belépése okozott; de állani ereje nem volt, s reszketve hanyatlott alá a székre, melyen ült.

Ott állt a koldus, szuró tekintetét reá szegezve, mely elöl a megrémült nő nem talált menekvést.

— Lesz idő még, midőn látjuk egymást, — mondá, mély hangon, mely Richsának oly ismerős volt, — emlékezel-e még e szavakra asszonyom?

Richsa szólni akart, de torka összeszorult és nyelve megtagadta a szolgálatot.

— Ismersz e, — mondá az idegen, még közelebb lépve, — beváltottam igéretemet; ime látjuk egymást, de a férjedet nem látod többé, mert az általam aláaknázott ház reá dőlt, ott veszett.

Richsa már az utolsó szavakat nem hallá, mert elájult.

Jász Orbán ördögi tekintettel szemlélte még egy ideig, azután távozott. Nem sokára megjelentek a királyné asszonyai, kik az ájulást a király halál hire következtében természetesnek találták, csupán azt nem tudták, hogy ki vitte meg a halál hirt a királynénak.

Béla halálában sokan az isten ujját látták, mely a felkent királyok elleneit nem segiti. Ugyanakkor, midőn kiterittették, egy koldus holttestét találták meg a szolgák a királyi lak előtt. Nehéz sebből vérezett, melyet egy szolga, ki azt hitte, hogy lopni volt a palotában, ejtett fején kardjával

Jász Orbán volt, ki maga is áldozata lett boszujának, — s oktalan szenvedélyének.

Az az ujj, mely a felkelőket nem segiti, talán az ő kezét jelölte ki az Endrén elkövetett igazságtalanság megboszulására.

S a korona, melyért a kard még annyiszor villogott, Salamoné lett, Endre király árva fiáé.

egylet tényleges működéséhez a városunkat most elárasztó sártenger nem épen alkalmas.

Színészet-pártoló egyletünk is volna, csakhogy annak nem igen akad pártoltja, mert — ugy látszik — a városunkat igen ritkán meglátogató szintársulatok nem tudják nálunk a Tisza vizének üdítő hatását élvezni, hanem inkább pénzbeli fogyatkozásban szenvednek.

Van ezeken kivül tanitóegyletünk is, mely egy évi fennállása daczára már eddig is üdvösen és czéltudatosan működik; ezen egyletet azonban majdnem mindenki ignorálja, azon szempontból indulván ki, hogy a népnevelés ügye kizárólag a tanitókhoz tartozik s ehhez a szülőknek semmi közük.

Talán nem emlékeztem meg a városunkban névleg vagy tényleg létező minden egyletről és társulatról, de azt hiszem, hogy az eddig felsorolt egyletekről szóló s a valóságnak tökéletesen megfelelő adatok eléggé megvilágitják társadalmi életünket.

A tél küszöben állunk és az élvezeteket és mulatságokat hozó farsangtól még távol vagyunk. A szüret elmultával a természet is elvesztette azon vonzerejét, melylyel az élvvágyó embert a szabadba csalta és igy az ember még a szabad természetbeni magánytól is meg van fosztva és jelenlegi társadalmi életünk állapotánál fogva csakis a komor szobai magányra szorult.

Kell tehát oly tényezőről gondoskodni, amely társadalmi életünket némileg felvillanyozza; kell oly intézményt létesiteni, mely társadalmunk tagjaira üdvös hatást gyakoroljon és melynek erkölcsi és szellemi haszna legyen.

Ily intézmény az adott viszonyoknál fogva — szerintünk — csakis a már mult évben divott népszerü ingyenes felolvasások időközönkénti megtartása lehet.

A mult évben e czikk irója volt az első, ki e lapok 1880. okt. 10. megjelent számában a népszerü ingyenes felolvasások megtartását inditványozta. Ez inditványt a helybeli ipartársulat magáévá tette s nyomban foganatositotta is, a mennyiben már okt. 24-én megkezdette a saját helyiségébeni ingyenes felolvasásokat, melyeket dicséretes buzgalommal egész télen át sikeresen folytatott is.

Én tehát ezuttal egyenesen az ipartársulathoz fordulok azon kérelemmel, hogy eddig tanusitott elismerésre méltó buzgalmával és szakavatottságával társadalmi életünk pangó állapotán azáltal segitsen némileg, hogy a népszerü ingyenes felolvasások megtartása iránt mielőbb intézkedjek.

Szontágh Jakab.

IPAR, KERESKEDELEM és KÖZGAZDÁSZAT.

— *Az ipari oktatást* és házi-ipart terjesztő egyesület által felsőbb engedély folytán rendezett sorsjátéknak tervezete. 1. A sorsjáték czélja: a bejövendő tiszta jövedelemből a nő-ipari tanitónő képezde épületét megnagyobbitani, illetőleg a czélnak megfelelőleg átidomitani. E czélból: 2. Harmincz ezer darab egy forintos sorsjegy bocsájtatik ki, melyek közül ötszáz és tiz darab fog nyerni. 3. Az első nyereményt Ő Cs. Apostoli Királyi Felségének gazdag ajándéka képezi. A többi főés mellék-nyeremények részint adományozott, részint beszerzett, kizárólagosan értékes tárgyak. 4. A huzás visszavonhatlanul 1882. év február 28-án történik Pozsonyban és pedig a kir. kormány által kirendelt biztos jelenlétében. 5. Az ötszáz és tiz nyerő szám egymásután huzatik ki; az első kihuzott szám nyeri az első főnyereményt. 6. A huzás eredménye először a napi lapokban, azután külön lenyomatokban közzé tétetik s mindenkinek, ki sorsjegyet árusitott el, bérmentesen megküldetik. 7. A nyeremények a nő-ipari tanitónő képezdében Pozsony, Duna-utcza 33. sz. a huzás napjától számitott 3 hónap alatt elvihetők. — Az ezen idő alatt el nem vitt tárgyak az intézet javára alkalmas módon értékesittetnek. — Kelt Pozsony, 1881. Szeptember havában. Ravoszky István, cs. kir. kamarás és elnök. Jagócsi Péterffy József, miniszteri biztos mint az egyesület felügyelője.

— *Magyarország gyarmatárú kereskedőihez* ennek végrehajtó bizottsága felhivást bocsájtott, hogy november hó 5. és 6-án a fővárosban együtt legyenek és alapitsák meg formaszerüleg a magyar gyarmatárú-kereskedők országos szövetkezetét.

— *A budapesti országos vásárok.* Kereskedelmi körök a váltótörvény 35. §-át, melynek értelmében a vásári váltók az országos vásár nyolczadik napján járnak le, nem értelmezhetvén kellő szabatossággal, miután a budapesti vásároknak se kezdete se vége nem volt eddig, — a tanács felhivta a keresk. kamarát a szabatosabb meghatározásra. E szerint a Józsefnapi vásár kezdődjék marcz. 2-dik vasárnapján, a Medárdnapi május utolsó vasárnapján, a János fej vételi vásár aug. 3-ik vasárnapján s a Lipótnapi nov. 1. vasárnapján. A vásár két hétig tart, és a második hét szombatján végződik. E javaslat felett a tanács fog legközelebb határozni végérvényesen.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI ÜGYEK.

— *Meghivó.* Az alsó-tiszai járás tanitóköre f. évi november hó 1-én Tisza-Földváron, a helsö közösiskola helyiségben tartja második rendes ülését, melyre a rendes és pártoló tagokat alulirott tisztelettel meghivja. Tárgyai: 1. Kiss Balázs tisza földvári tanitó gyakorlati tanitást tart szabadon választott tárgyból, vezetése alatt lévő egyik osztályban. 2. Pántó János a természetanból tart gyakorlati előadást a 6-dik osztályban. 3. Alulirott értekezik a méhészetről s gyakorlati utmutatásokat tesz a keretes kaptárok kezelési módjairól. 4. Tisztujitás. Kelt Kunszentmártonban, 1881. okt. 18. Veress János, a kör elnöke.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

— *Közügy.* Szolnok város képviselő testülete a felett, miszerint a „Szarvas"-féle épületet 3855 frt o. é. örök áron iskolának megveszi, az uj város részben levő régi iskolai épületet pedig örök áron eladja, az 1881. évi november hó 5-én megtartandó képviselő testületi közgyülésben fog határozni. Kelt Szolnokon 1881. évi október hó 4-én tartott képviselő-testületi közgyülésből. Scheftsik István, polgármester.

Statisztika.

— *Birtokváltozás* a szolnoki kir. jbiróság területén 1881. okt. 15-töl okt. 22-ig. Szolnok: Keskeny János és Károly ½ telke Nagy László és nejére 660 frtért. — Hartyáni Pál és neje szérüskertje Balázs István és nejére 255 frtért. — Pazdenken János és neje házhelye id. Scheftsik Istvánné javára 100 frtért. — Móra Antal fél háza Móra Jánosra. — T.-Szt.-Miklós: Guller József háza örököse Guller Istvánra. — Hoppál János 5 hold 1030 □ öl földje ör. Őz István javára 1300 frtért. — Őz István és neje Nyitrai Márta földje Taródi Nagy István részére 1300 frtért. — T.-Püspöki: Polgár Urbánné háza Czukor Ferencz ügyvédre 215 frtért árverés utján. — T.-Várkony: Szepesi Mária kiskoru háza Buczkó Istvánra 135 frtért. — ifju Ratits József és neje háza Mátyus Mihály és nejére 445 frtért. — Szajol: Keresztesi Károlyné háza Kiss Györgynére 700 frtért. — Keresztesi Károlyné földje Hegedüs Géza, Mária és Teréziára 1000 frtért. — T.-Vezseny: Hartyáni Eszter, Tóth Erzsébet és Tóth Sára háza, Szabó R. Sándor és nejére 250 frtért.

Helyi hirek.

— *A bélyeg-áruló kereskedők* a pénzügyigazgatóságnál kérvényeztek, hogy amiért a hosszu napon üzletük zárva volt s e miatt elvonták tőlük a bélyeg-árulhatási engedélyt, tehát ez ujból adassék ki nekik. A kérvény azonban maig sincs elintézve, holott a pénzügyigazgatóságnak érdekében állana azt azonnal elintézni, hogy itt Szolnokon, e nagy, kereskedelmi forgalmu városban, ne csupán egyetlen egy üzletben lehessen bélyeget vásárolni, mely körülmény nem csupán az ügyvédekre hátrányos, hanem magukra a vidéki peres felekre is, kik ha a városban járatlanok, le s föl bolyongnak órákig, mig ráakadnak arra az egyetlenegy boltra, melyben „billogót" vehetnek.

— *Tegnapelőtt* délután két gyermek, kik halott temetésre voltak felöltözve templomi ruhában, lobogóval kezükben, betértek a piacz terén levő egyik csárdába, honnan kis idő mulva kijöttek s frontot vetvén egymásnak, a lobogó nyéllel tülekedni kezdének. Látta ezt a skandalumot egy pár városi hajdu is, kik jót nevettek rajta. Hihetőleg nevelés a teendőjük.

— *A katonai ellenőrzési szemle* okt. 18., 19. és 20-ik napjain tartatott meg, a közös hadseregbeliek részéről, a honvédek részéről pedig okt. 21-én. Mindkettőnél a legnagyobb rend és pontosság tapasztaltatott. Akik elmaradtak, azok nov. 15—16-án pótszemlére jelentkezhetnek.

— *Necrolog.* A szolnoki kath. nagygymnasiumot folyó hó 16-án veszteség érte Hamar Antal II. oszt. tanuló elhunytával; benne a kedves szülők legdrágább kincsöket, kiváló reményöket, a tanárkar egy derék, jó magaviseletü s ernyedetlen szorgalmu tanitványát, osztálya növendékei pedig kedves s feledhetlen emlékü pályatársukat vesztek el. — A hült tetemeket folyó hó 18-án kisérte a tanuló ifjuság a legbensőbb részvéttel a nyugalom csendes helyére s bucsút vett tőle forrón rebegve a végső „Isten hozzád"-ot. Emlékét béke lebegje körül!

— *Halálozás.* Kiss Tóth István, előbb a fenállott Jászkun-kerületek központi irodájának, utóbb pedig Jászkun-Szolnok megye ugyanezen irodájának tagja, f. hó 17-én, hosszas betegség után elhunyt. A boldogult mint szorgalmas hivatalnok és becsületes ember volt ismeretes. Betegsége alatt többször meglátogatta és segélyezte a megye alispánja, ki őt hasznavehetőségeért igen kedvelte, a gyógykezelését is jó részt eszközölte, — de a halál ellen nem volt orvosság. A boldogult 20 évig hivatalnokoskodott, küzdött és dolgozott, példás kitartással. Temetése e hó 18-án ment végbe, hivatalnok társai és ismerősei osztatlan részvéte mellett. Nyugodjék békében!

— *Kéjutazás.* A szolnoki kath. nagygym. osztály termeiben levő roncsolt egészségü, de érdemteljes kályhák a szokásos nagy szünidőt egészségi szempontból őszre tették át. — Folyó hó elején hagyták el tüzhelyöket s ezzel bizonytalan időre terjedő utazásukat meg is kezdék; azonban hosszas távollétök oka nincs tudva, valószinüleg melegebb vidékre vonták magokat, honnan közönyös mosoly közt gondolnak elhagyott termeik didergő lakóira. — Vajha ezek a viszontlátás szülte örömtől hevülten, mielőbb üdvözölhetnék s tárt karokkal fogadhatnák rendeltetésök helyén a kályhákat! Quidam.

— *A „Lehel-Kürt"*, melyre előfizetni folyamodás daczára sem tartá érdemesnek az értelmes tagokból álló helybeli iskolaszék, — tegnapi számában eltér a tisztességes iránytól s személyeskedés terére akarja átvinni azon ügyet, melynek elvi oldalát fölfogni s reá akként reflektálni szellemszegény. Mi az elvi harczot tiszteljük s e téren szembe nézünk bárkivel, de a személyeskedés terére nem lépünk, főleg övele, mert igy lapunkat nem tisztelnők. Ezt pedig tenni nem akarjuk, mert mi többre becsüljük lapunk közönségét, mint a „Lehel-Kürtnek" mindenféle „csomoláját". Értik-e ezt kérem? Ha nem, majd egyszer tisztességes nyelven megmagyarázzuk a gyengébbek kedveért. . .

— *Rajzoktatás.* Városunk régen érezte hiányát egy szakavatott rajztanárnak. A nevelésre-oktatásra annyira szükséges rendszeres rajzoktatás nálunk — lehet mondani — épen nem felelt meg a mai kor kivánalmainak. Kimondotta ezt a vallás és közoktatásügyi miniszteriumtól kiküldött biztos az ipariskola zárvizsgáinál is. — Az ipartársulatnak sikerült e czélra egy szakerőt szerezni Szüts ur személyében, kit melegen üdvözlünk körünkben és a város értelmiségének vélünk szolgálatot tenni, ha kivánjuk, hogy lapunk mai számának nyilttéri fölhivása minél számosabb pártfogásra találjon. Hisszük is, hogy meglesz.

— *(Chocolade Küfferle.)* Mai számunkban, vonatkozó hirdetményre megemlitjük e helyütt, hogy csak a gőz csokoládegyárak keletkezése óta sikerül általában finom csókoládét előállitani. Legszigorubb elővigyázattal és pontos vizsgálattal választatik meg a Cacao és szigoruan mellőztetik minden hamis pótlék, s ebben van a gőz által előállitott Küfferle-csokoládének az előnye. E czég legfinomabb csokoládéja tiszta Puert Cabelló Cacaoból készül, mely izének finomságára és illatára versenyez a legfinomabb franczia csokoládéval.

Megyei hirek.

— *Hirdetmény.* Jász-Nagykun-Szolnokmegye 1882. évi költség-előirányzata az állandó választmány által elkészittetvén, a megyei igtatóhivatalban 15 napig, vagy is november 2-ig bezárólag közszemlére kitétetni rendeltetett, — mi is ezennel a megye közönségének azzal hozatik tudomására, hogy a költségvetés a hivatalos órák alatt bár ki által megteki thető. Kelt Szolnokon, 1881. október 18-án. Sipos Orbán alispán, az állandó választ. elnöke.

— *Hymen.* Bathó Endre, jászberényi főjegyző ur, f. hó 15-én vezeté oltárhoz Jászberényben Nyitó Juliskát. A lakadalmon a jászberényi dalárda is részt vett s igen szépen énekelt, mint az ottani lap irja.

— *Gyászhir.* Bartsik Márton, ny. jászkerületi kapitány, valamint Szalai-Bartsik Teréz, mint testvérek, ugy Huszka-Würth Mária, Würth Pál, állami mérnök, Würth Erzsébet, mint gyermekek, szomorodott szivvel jelentik a többi rokonok nevében is szeretett növérük illetve édes anya özv. Würth Mártonné szül. Bartsik Apollónia asszonynak élete 83-ik évében, a halotti szentségek ájtatos felvétele után f. hó 11-én, d. u. 5 órakor Budapesten történt gyászos elhunytát. A boldog emlékü nő hült tetemei okt 18-án délután 4 órakor tétettek örök nyugalomra a kerepesi ut melletti sirkertben, hová, a zokogó rokonok könyei között kisértetett. Áldás emlékére!

— *Nagykörüből* vettük e sorokat: Tekinteles szerkesztő ur! Engedje meg becses lapjában, hogy nyilvánosan mély hálaköszönetnek kifejezést adjunk, a népnevelés előmozditására czélzó áldozatkészségéről országszerte ismert vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak, ki megyénk tanfelügyelője Bárdosy Gyula urnak becses előterjesztése folytán, a nagykörüi közs. iskolának értékes tanszergyüjteményt adományozni s ez által a község népnevelési ügyét, hathatósan elősegiteni kegyeskedett. Nagykörü, 1881. okt. 18-án. Virágh János, közs. isk. széki elnök és plebános, Majzik József, közs. biró, Lázár József jegyző.

* *Ugyancsak* Nagykörüből tudosit levelezőnk, hogy a nagykörüi templom főoltár készitése költségeinek fedezésére adakoztak: Petrovay Ádám 1 frt 4 kr, gróf Degenfeld Imre 10 frt, Tanner József 1 frt, Kanizsay Károly 1 frt, Göcze Aladár 2 frt, Adametz Veronika 40 krt, — Szecskó Gergely 80 kr és Kovács István j.-apáthi káplán 1 frtot, összesen 17 frt 24 kr, melyért az illetőknek forró hálaköszönet nyilvánittatik.

Vidéki hirek.

* *Meák Gyula*, szegedi gyógyszerész s ott közbecsülésben állott, tekintélyes és vagyonos polgár, e hó 18-án viziszonyban meghalt. — Szeptember 14-én egy kedvelt kutyája arczán megharapta, de a borzasztó baj csak az elmult hét előtti csütörtökön ütött ki rajta, miután rendithetlen lélekkel előbb maga intézkedett családi viszonyairól, temetéséről, koporsójáról, sőt még gyászjelentését is maga irta meg. Temetése okt. 17-én általános részvét mellett ment végbe a szerencsétlennek, ki csak 50 évet élt. Legyen porainak könnyü a föld!

* *A „Kecskemét"* czimü politikai lap szerkesztője, Kovács Pál, ki a kolozsvári Barta eset alkalmából czikkezett, az esküdtszék által vétkesnek találtatván, 4 havi fogságra itéltetett. Fogsága ideje kitöltését október 16-án kezdette meg a kecskeméti kir. ügyészség felügyelete alatti fogházban, mit a főügyész engedett meg neki. A lap további szerkesztésében semmi nemü fenakadás nem történik, mivel ezt addig lapunk egyik, Kecskeméten lakó, kitünő tollú munkatársa vezeti.

— *Quid juris?* Egyik közelebbi vidéki városban történt a napokban, hogy egy furfangos ember egy másik furfangos társának egy lovat adott el — font számra. — s megnérvén a lovat, az 80 frt ára lett csupán. Haza indult tehát a vevő a 80 frtért, hogy majd kifizeti a vételárt, azonban, mire visszatér, tulajdonosa már egy másik embernek adta el ugyanazon 80 frt. ára lovat 150 frtért. Most, aki font számra vette volt meg, bepörli a ló-tulajdonost s követeli a biróság előtt, miszerint N. N. köteleztessék az általa font számra, összesen 80 frtért megvett lónak részére leendő átadására annál inkább, mivel igaz ugyan, hogy ő le nem foglalózta a vételt, azonban erre szükség nem is volt, mert nem csak hogy ő volt az első vevő, hanem a tulajdonos

a szokásos kézadással is megerősité a font számra megkötött alkut. — A biró azonban elutasitá felperest keresetével, az alapon, mert bevett szokás szerint élő-lovat font számra senki el nem ad, hanem darab számra, mivel a ló közönségesen használatra és nem fogyasztásra szokott a közéletben hazánkban vásároltatni, hogy utóbbi esetben az font számra is eladható lenne, — s igy a fenforgó adásvétel, az alku szokatlan voltánál fogva, már magában semmis, s az foganattal nem bir; s e körülmény, mely csakis a tréfa jellegét viseli magán, alperest meg nem foszthatja azon jogától, hogy ő a lovat, melyhez tulajdonjoga beigazolva van, a szokásos mód szerint eladhassa, miért is vevőnek utóbbi egyén tekintethetvén, tulajdonos a lovat 150 frtért ennek jogszerüen adta el. Felperes ügyét felebb vitte.

* *Félegyházán* e hó 5-én temették el Kolumbán Ferenczet, egy tisztességes pékmestert, sarját egy régi, magyar nemes családnak. — A nemességet ő szivében hordozta. Szeplőtlen jelleme és jótékonysága tették őt igazi nemessé, ki a 63-iki inséges időben is számos szegény családnak nyujtott napi kenyeret a nélkül, hogy hálára, vagy jutalomra számitott volna. Egy tizenkét tagból álló szegény zsidó családot is ugy tartott ki kenyérrel és élelemmel a mondott időben, egész télen át, az éhhaláltól mentvén meg őket. Ezenkivül a hol közadakozásról, jótéteményről volt szó, ő ott mindig az elsők között szerepelt bőkezüleg. Jótetteiért sem jutalmat, sem elismerést nem várt és el nem fogadott. Megérdemli, hogy halálakor fölemlitsük nevét, kit a köztisztelet kisért sirjába. Áldás emlékezetén!

Különféle.

* *Akasztás.* Thujvel János, kiről közölték annak idején a lapok, hogy atyját és mostoha anyját meggyilkolta és kirabolta — előre eltökélt szándékkal — a biróságok halálra itélték s ő felsége sem kegyelmezett meg neki. A kötél általi halal e hó 19 én reggel hét órakor hajtatott rajta végre a kerepesi uti fegyház belső udvarán. Kozarek hóhérnak 1876. óta ez volt a 28-ik borzasztó mütéte.

* *Aki legjobb barátját megölte.* Sonnberger Henrik, egy budapesti vasöntődében gépész, mult év május havában egy éjjel észrevette, hogy lakásába tolvajok akarnak betörni. Nejét segélyért küldé ugyanazon házban lakó legjobb barátjához Burda Mátyáshoz, ki mig megérkezett, ugy rémlett Sonnberger előtt, hogy a tolvajok már az ajtót feszegetik, tehát egy nagy késsel fegyverkezve a sötét konyhába sietett ép akkor, hogy oda Burda beérkezett, kit ő tolvajnak vélvén: a kést szivébe mártá, mire ez szörnyet halt. A budapesti itő törvényszék Sonnbergert ezért, az enyhitő körülmények figyelembe vételével, 6 heti börtönre itélte. A kir. tábla e hó 18-án tartott ülésében vélt önvédelemnek minősitvén ezen cselekményt és vádlottat a vád és következményei alól teljesen felmentette.

* *A korinthusi földszoros átmetszése.* Türr tábornok tudvalevőleg még f. év május havában megszerezte a görög kormánytól az engedélyt a korinthusi földszoros átmetszésére. A tábornok az engedély kinyerése után azonnal a helyszinére küldé Gerster Bélát, a Ferenczcsatorna-társaság kitünő képzettségü főmérnökét, a ki annak idejében tevékeny részt vett a Panama-csatorna előmunkálataiban is s a kinek e világraszóló technikai vállalat létesitésében szintén nem csekély érdemei vannak. Gerster azonnal erélyesen hozzálátott a földszoros felvételéhez s a létesitendő csatorna irányvonalának megállapitásához, melylyel kapcsolatban fúrási és sziklarepesztési, próbákat is eszközöltetett. Az előleges fölvételek alapján Gerster részletes jelentést tett Türr tábornoknak a helyi viszonyokról. Julius hó végén Gerster Béla vezetése alatt ujabb expediczio ment a helyszinére a megkezdett előmunkálatok folytatására; az expediczió tagjai Gersteren kivül Withmarsh gépészmérnök, Vojta, Canzi Rezső, a Ferencz csatorna-társulat mérnöke, báró Streit segédmérnök, Szeverin fúrómester. Athenben Mindler müegyetemi tanár is az expedicziohoz csatlakozott. Az expediczió augusztus első napjaiban az isthmusra ért és rögtön foganatositottak ugy a részletes felvételek, mint a fúrások, mely utóbbiak két furógéppel az isthmus geológia hoszszelvényének meghatározása czéljából tétettek. A tanulmányok eredménye az volt, hogy valamenyi inditványozott vonal között határozottan legelőnyösebbnek találtatott azon egyenes vonal, melynek nyoma összeesik a Nero római császár által kezdeményezett átmetszéssel. A nagy hőség daczára a munka gyorsan halad, s egyetlen egy komoly kóreset nem fordult elő. Augusztus 27-én Türr tábornok ur, Dauzats franczia mérnök, a Szuez és Panama csatornák müszaki igazgatója s Lessepsnek meghitt embere, érkeztek Athenbe, hol a tábornok, a görög király és a kormány által kitüntető fogadtatásban részesült. A görög kormány a tábornoknak egy hadihajót bocsátott rendelkezésére, mely hajón a tábornok f. é. szeptember 2-án a belügyminiszter, az angol követ, az olasz chargé d'affaire s több befolyásos képviselő társaságában az Isthmusra érkezett. A társaságot Kalamakiban Gerster fogadta, s megmutatván a vonalon tolyó munkálatokat, melyek közt a mély furás és a próbarepesztések legnagyobb érdeket keltettek, megismertette egyszersmind az eddig nyert eredményeket. A tábornok és Eauzat még 3 napig időztek az Isthmuson, mely időközben a vállalat kivitele Gerster tervei szerint minden részletben meg lett állapitva. A tábornok elutazása után a munkálatok folytattak, s eddigelé a nagy próbafúrásokkal az isthmusi dombnak valamennyi rétegei egészen a tenger szineig merőlegesen keresztül lettek furva s ez által az isthmus geologiai keresztszelvénye meg lett állapitva. Munkában van a munkahelyeknek vizzel való ellátása, valamint a munkás házak és telepek felállitása, melyeknek felépitése után 1882. tavaszán a nagy átmetszési munkálatokat meg fogják kezdeni.

* *Padló-tisztitás.* A padlót először sürü chlórmészoldattal jól bemázoljuk, aztán 24 óra mulva higitott sósavval (fél rész sósav, fél rész viz) átfestjük és végre közönséges módon megkeféljük és felsikáljuk. Ezáltal a padló nemcsak teljesen tiszta és fehér lesz, hanem mindenféle házi rovar is kiirtatik általa. A chlormész tudvalevőleg igen olcsó.

Irodalom és művészet.

— *„Körlevél"* czim alatt a budapesti kereskedő ifjak társulata közlönyt ad ki, melynek első száma okt. 1-én jelent meg s ezentul minden hó 1-én meg fog jelenni. A kereskedő ifjak figyelmébe ajánljuk a vállalatot.

— *Az országos magyar ipar egyesület*, eddigi működéséről, annak eredményéről és jövőbeni feladatáról emlékiratot adott ki, melyet a „Hon" külön lenyomatban is szétküldött. Az érdeklődő iparosok sok érdekes adatot lelnek e müvecskében.

A közönség köréből.

Van szerencsém a t. közönség tudomására hozni, hogy több oldalról lett felszólitás folytán itt Szolnokon rajziskolát nyitok. Fiuk részére az ipartársulat tágas és világos helyiségét nyertem meg (az előadások 3-szor hetenkint tartatnak. Tandij havonta 2 forint.) Leánykák és hölgyek részére a gyakorlatok — ha a rajz mellett az aquarell és olajfestés elemeiben kivánnak oktatást nyerni — egy közösen megállapitandó helyen vagy az illetők lakásán tarthatók.

A reális irány ma már nélkülözhetlenül szükségessé tette fiuk részére a rajzot; a szép nem izlésének nemesbitésére pedig nem találunk a művészetnél hatalmasabb eszközt és igy az ügy remélni engedi, hogy a jövő hónapban minél tömegesebben kezdhetjük meg az előadást. Megkeresések és levelek az ipartársulat irodájában.

Szüts Izsó,
középtanodai okl. rajztanár.

HIRDETMÉNYEK.

KINTZLER SOMA,

mü-órás Szolnokon.

Ajánlja gazdagon felszerelt

óra raktárát,

melyben mindennemü jól szabályozott órák kaphatók a következő árjegyzék szerint:

Férfi órák:

Egy ezüst henger óra 4 kővel	6—10 ftig
„ „ „ „ rúgóval	10—11 „
„ „ „ dupla födél	12—15 „
„ „ „ Remontoir	14—20 „
„ „ horgony óra	13—20 „
„ „ „ Remontoir	18—34 „
Egy arany henger óra	26—40 „
„ „ horgony óra	26—40 „
„ „ Remontoir	52—86 „
„ „ Chronometter	200—400 „

Női órák:

Egy arany heng. 4—8 kővel	20—30 ftig
„ „ „ Remontoir	30—40 „
„ „ horgony	45—80 „

10—1

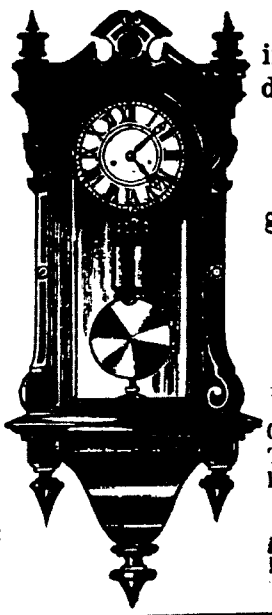

Ezenkivül:

inga-, kép-, játszó-, irodai-, ébresztő-, kakuk- és közönséges fali-órák,

ugyszintén

arany és ezüst lánczok, gyürük, óraboritékok

és

üvegek

nagy választékban stb. stb.

Készit és javit

két évi jótállás mellett.

Cserét minden irányban ellogad Toronyórák kijavitására és ujak készitésére több évi jótállás mellett vállalkozik.

Vidéki megrendelések pontosan és lelkiismeretesen eszközöltetnek.

Az eredeti SINGER varrógépek

a legujabb és legczélszerübb szabad. készülékek és javitásokkal vannak ellátva és a világon a legjobb s legtartósabb

varrógépek.

Ezek minden áremelés nélkül havi részletfizetésre árusittatnak és teljes kezesség nyujtatik.

Használati utasitás ingyen.

Minden **másnemü** *varrógépek becseréltetnek. Alkatrészek és javitások olcsón.*

Miről ismerhető meg, hogy az árusitásra ajánlott

Singer varrógép

valódi-e, azaz hogy **eredeti gép** és hogy **The Singer Manufacturing Co., New-York (Amerika)** egyik gyárában készült, vagy hogy az Németország vagy Ausztriának többé vagy kevésbbé **rossz készitményo-e,**

— mely utóbbiak gyenge minőségért minden áron eladatik?

Minden szakember az első pillanatra felismeri a **kitünő** külföldi anyagról, és **felülmulhatlan pontossággal** s **gonddal** összeállitott **alkatrészeikről,** hogy eredeti **SINGER varrógép** vagy **utánzott gép** áll-e előtte, és a szakismerettel nem biró vevőnek különösen a következő külső jelekre kell figyelni, ha károsulni nem akar:

I. **Minden eredeti Singer varrógép** a melletti kereskedelmi jegyet hordja egyik sarkán; az 1851 ótu elárusitott gépek ezen jegyet még a két oldalrészben is beötve hordják.

II. **Minden eredeti Singer varrógép** karján a teljes czimet viseli: **THE SINGER MANUFACTURING Co.**

III. **Minden eredeti Singer varrógép** egy angol nyelvü okmánynyal (mely a gép eredetét bizonyitja) van ellátva. Ezen okmányban az **illető eredeti Singer-gép** száma találtatik, és a The Singer Manufacturing Co. elnökétől, valamint a nyugot- és közép-európai **ügynökétől G. NEIDLINGER** van aláirva.

G. Neidlinger Budapest, főut.

10—6

200 forintért jótállás mellett egész uj ruganyos hajtó (kutscher) kocsik, valamint minden alaku uj kocsik igen jutányos áron állnak nagy mennyiségben eladásra, ezek közt még halottas kocsik is vannak.

BOGDÁN JÓZSEF

raktárában,

muzeum-körut 10-dik szám.

Kocsi-gyár helyiség:

Páva-utcza 10. szám alatt saját házában

BUDAPESTEN.

Sirkoszorúk

minden nagyságban, izléses kiállitásban igen olcsóan kaphatók

Budapesten,

RIEGER MÓR-nál

VIRÁGRAKTÁR: Szervitatér 5.

1—1

Őszi öltönyök

finom magyar gyapjú-szövet divatkelméből 1 uri öltöny, kabát (sako) nadrág és mellény 12, 15, 20, 25 frt fehér és szines.

Uri ingek

legfinomabb ing kelméből 3-szoros, darabja 1 frt 50 kr. 4-szeres, darabja 2 frt.

Női és gyermek fehérnemü bámulatos olcsó áron.

CSÁKY ÁRMIN

Uri öltöny és fehérnemü gyár,

Budapest, Oktogon-tér 63.

Csak a **HOFF JANOS**-féle maláta kivonat **egészségi sör** és **maláta csokoládénak** és az összpontositott **maláta kivonatnak** köszönhetem egészségem helyreálltát.

12—7. **Saját szavai egy meggyógyultnak.**

Miután ezen kitünő találmányu maláta kivonat, egészségi sör, ***anyámat a haláltól mentette meg,*** joggal léptem föl az itteni hatóság előtt, hogy e kitünő gyógyszert saját tapasztalaton nyugvó meggyőződésből a szenvedőknek ajánljam. — Egy parasztnak, ki máj-, gyomor- és tüdőbajban szenvedett s tőlem tanácsot kért, ajánlottam e kitünő maláta kivonatu sört, kért; hozassam meg számára, a mit én azonnal teszek és kérve Önt, szíveskedjék 26 üveg maláta kivonat egészségi sört és 10 csomó maláta czukorkát minél előbb küldeni.

St.-Georgen, (Ob.-Murau.) **Flies József,** tőtanitó.

HOFF JÁNOS urnak, cs. k. szállitónak, kir. bizományos, tulajdonosa a cs. k. koronás arany érdem keresztnek. Magas rendjelek lovagja. Föltalálója és egyedüli készitője a Hoff János-féle maláta kivonatnak. Udvari szállitója a legtöbb europai herczegeknek. Bécs, gyár: Grabenhof, Braunerstrasse. Nro. 2. Iroda és gyári raktár: I. Graben, Braunerstrasse Nro. 8.

Magas nyilatkozatok.

I. Vilmos, német császár: „Az ön szép maláta kivonata.“ Ferencz József osztrák császár és magyar király: „Szivesen kitüntetem Önt.“ A szász király: „Jótékony az anyakirálynőnek.“ A dán király: „Gyógyereje észleltetett.“ Mecklenburg Sverini nagyherczeg: „Elismerésem.“ — Orvosi nyilatkozatok: Titkos tanácsosok: Dr. Traubes, Dr. Gräfe stb. Berlinben, Dr. Granichstädten Bécsben, Dr. Jauchczy Sz.-Pétervárt, Dr. Pietra Santa Párizsban és még sok ezer orvos a Hoff-féle maláta készitményeket a legjobb diätikának ismerik el.

Óvás.

Csak ***valódi*** Hoff János-féle maláta készitmények követeltessenek, a melyek el vannak látva az osztrák magyar kereskedelmi miniszteriumnál bevezetett ***véd-jegygyel*** (A feltaláló képe.) Mások utánzataiban hiányzik a gyógyfüanyag és a helyes készitési-mód a Hoff-féle maláta készitményeknek, s ezek az orvosok nyilatkozata szerint az egészségre rosz hatással lehetnek (A valódi Hoff-János-féle mell-bonbonok kékpapirban valnnak 2 frton alul nem szállittatik.) **Főraktár**: Szolnokon: **Monszpart László** füszerüzete. Jászberény: **Szilvássy Gyula László**. Mező-Túr: **Schreiber Sámson**. T.-Sz.-Miklós: **Kellner.**

Fiók-üzlet: **Budapesten, Zsibárus-utcza 7. sz.**

Női ruha-raktár.

Képes katalogusok kivánatra dijmentesen.

Női ruha kelmék

Minták kivánatra ingyen.

Herzog Roman,

BÉCS, Wieden, Margarethenstrasse 9. sz.

Árverési hirdetés.

Közhirré tétetik, hogy Deutsch Zsigmondnak, Deutsch Vilmos elleni 300 frt tőke s járulékai kielégitése végett, mindazon 9479 frt 45 krra becsült vegyes kereskedésbeli árukból álló ingóságok, melyek a kir. járásbiróságnak 4706. és 4733./1881. p. sz. kiküldő végzései folytán Deutsch Zsigmond és Böhm Rozália 300 frt és 3958 frt 99 kr. tőkék s járulékai kielégitése illetve biztositására együttesen lefoglaltattak s időközben Deutsch Vilmos csődtömegébe is összeirattak, ***Tisza-Földváron a Deutsch Vilmos-féle üzlethelyiségben 1881. november 7-én d. e. 10 órakor*** megkezdendő nyilvános ***birói árverés*** alkalmával készpénz fizetés mellett el fognak árvereztetni.

Kelt Szolnokon 1881. október 21.

SZOÓ BÉLA,
kir. bir. végr.

3—1

---

40 percenttel olcsóbban

eladatnak a legszebb és legujabb **ruhakelmék, selyem kelmék**, cheviott, flanelle szines és fekete szabad, bársony, női posztó, tartósszinü barket, fehér fonál- és a piqué-barket, ¾ terno és kachemir, fekete és a legdivatosb szinben csak 80 kr. méter vagy 55 kr. röf számra, nagy tiszta, gyapju téli kendők ezelőtt 6 frt, most csak 3 frt 50 kr,, 1 pár szép ágy takaró csak 6 frt.

Berger Samuelnél
Budapest, bálvány-utca 2.

Török-Szt.-Miklós város határához tartozó ***puszta-balai*** birtokon gyakorolni szokott **vadászati** és **halászati jog** bérbe adása ***folyó hó 30-án*** fog megtartatni.

Zárt ajánlatok is elfogadtatnak külön-külön, melyhez mellékelve kell lenni az ajánlott összeg 10%-jának.

A zárt ajánlatok a puszta-balai földvevő társulat elnökéhez KUNCZE IMRE urhoz nyujtandók be. — Kelt Török-Szt.-Miklóson 1881. október 20-án.

SZŰCS KÁROLY, társ. titkár.

1—1

Mutatványszám kivánatra ingyen.

3—2 ***Előfizetési felhivás***

Gazdasági Mérnök

czimü

mezőgazdasági és műszaki hetilap

hatodik évi folyamára.

Szerkeszti és kiadja: **GONDA BÉLA** müegyetemi m. tanár,

A Gazdasági Mérnök ez év okt. havától kezdve **hatodik** évfolyamába lép s ettől kezdve megnagyobbitott alakban s az eddiginél tetemesen gazdagabb és változatosabb tartalommal jelenik meg. *Czélja a mezőgazdasági és müszaki ismeretek terjesztése* különös tekintettel hazai viszonyainkra. Ennek megfelelőleg közöl *gyakorlati* irányu czikkeket a mezőgazdasági és a műszaki tudomány és gyakorlat minden ágából. Főbb rovatai:

I. **A mezőgazdaság köréből**: Földmüvelés, talajjavitás, földöntözés, vizlecsapolás, vizhasznositás, gazdasági gépészet és épitészet, házi és gazdasági ipar, erdészet, bányászat, növénytermelés, kertészet és gyümölcstermelés, borászat, halászat. Üzleti tudósitások. Időjárás. Vizállás.

II. **A műszaki térről**: Vizszabályozás, ármentesités, belviz-rendezés, talajcsövezés, földöntözés, hajózó csatornák, helyi érdekü vasutak, vasuti és gőzhajó forgalom, vasuti és vizi épitkezések, köz- és müépités, épitő és müipar, gép- és gyáripar (gép-, sör-, czukor-, szeszgyártás, fonó- és szövőipar) stb. Találmányok. Épitőanyagok ára. Vállalatok. (Árlejtések és pályázatok s azok eredménye.)

A Gazdasági Mérnök megjelenik minden héten, csütörtökön, nagy negyedrét alakban egy egész másfél ivnyi terjedelemmel, képekkel és részletrajzokkal illusztrálva. *Minden hónapban rendesen közöl egy-egy arczképet és életrajzot, felváltva a mezőgazdasági és müszaki tudomány és gyakorlat jelesebb müvelői sorából.*

Előfizetési ára az október 1-én kezdődő évfolyamra:

Egész évre (okt. 1-től szept. 30-áig)	8 frt
Félévre (okt. 1-től márczius 31-éig)	4 „
Negyed évre (okt. 1-től decz. 31-éig)	2 „

Az előfizetési pénz a Gazdasági Mérnök kiadóhivatalába (Budapest, üllői ut 4. sz. a.) üldendő.

Mutatványszám kivánatra ingyen.

CHOCOLADE KÜFFERLE.

Csak kitünő csókoládé képes a fogyasztókat hosszasabb használat után egyenlően kielégiteni. A **Küfferle**-féle **csokoládé** a legszorgosabban megválogatott nyers anyagokból **minden hamisitó anyag mellőzésével** a legujabb szerkezetü francia csokolód készitő gépeken lesz előállitva. Kiállja a versenyt **jóságára és finomságára** nézve minden külföldi chokoládèval és jóval olcsóbban szállithatjuk, mint amazok.

Szolnokon valódi minőségben kapható: Medgyesi testvérek füszer-üzletében.

8—1

Figyelemre méltó!

Női ruhák, őszi és téli köpenyegek

legujabb divat szerint, valamint hel és külföldi szövetek jutányos áron kaphatók

DEUTSCH SÁNDOR

divatáru czarnokában. Budapest, VI. ker. király-utcza 26-dik szám „az arany sashoz“

Divatos, utczai és alkalmi ruhák saját műtermemben a legrövidebb idő alatt elkészittetnek.

Szövetminták kivánatra küldetnek.

Szolnokon, 1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában.

V. évfoyam 44—253. Szolnok, 1881. október 30-án.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél » . . 2 „ 50 kr.
Negyed » . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.
KÖZLÖNY
A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkint egyszer
vasárnap
s a vidéki példányok is ugyanakkor postára adatnak.
Szerkesztőség: Szolnok, buzapiacz, 1396. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közleményeken kivül az előfizetési pénzek s minden egyéb díjak is küldendők.
Ide küldendők a postai felszólamlások is (reclamatio.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek Szolnokon: a szerkesztőségnél, buzapiacz, 1396. sz. alatt s ugyanitt Pásztor Ferencz köz- és váltó-ügyvéd irodájában; Makray László ur üzletében; minden fővárosi hirdetési irodában és bármely kir. postahivatalnál.
Kéziratok
csak ismert kezektől fogadtatnak el s azok vissza nem adatnak.

Hirdetési díjak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer » — — — — — — 16 »
3-szor » — — — — — — 12 »

Hirdetések
csak előleges díjazás mellett közöltetnek.
Nyilttéri közleményeknek minden centimeternyi magasságu, három hasábos szeletnyi tere 75 krjával számittatik s ugy a hirdetmények, mint a nyilttéri közlemények beküldőit a kifizetésért feltétlen kötelezettség terheli
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Halottak napja.

(—r.) Minden tavasz meghozza koszorúit. Dalos madár vigan zöngicsél árnyas erdők rejtekében s a dal betölti a balzsamos léget. És a világ emberei örülnek a tavasz koszoruinak s lelkük hevül a madarak dalától.

De jön az ősz, elnémul a dalos madár, kopár lesz erdő, mező s a pompázó koszorúkból széthull a sárgult levél, a síró őszi szél szárnyain. És a világ emberei elkomorulnak az öröm helyett s lelkükre nyomasztóan nehezedik annak hatalma.

A tavasz virágot hoz s az ősz megöli azokat. Tavasz és ősz: két nyitott könyv; egyikben felmosolyog az élet ezer rózsa piros betüje; a másikban a gyász és szomoruság sötét betüi vannak beirva. Tavasz és ősz — öröm és bánat jelképei.

A tavasz is hoz ünnepet az emberiségnek, az ősz is. A tavasz ünnepei vidámak és örömre keltők, — az ősz ünnepei szomoruak és fájdalmat keltők. Két ellentét, mint „a két végcsucsos földközi szálkő, mely keleten s nyugaton kitekint az egekre, s midőn ott nap veri: itt éjnek rémfátyola leplezi ormát."

Lánczolatos egymásutánban igy ujul és hal el az élet és halnak el vele az emberek. Minden évben örülünk, minden évben szomorkodunk. A ki születik, annak örülnek, aki meghal, azon szomorkodnak. Minden év meghozza koszorúit és hervatag virágát, meghozza ünnepeit, melyek örömet s ünnepeit, melyek bánatot hirdetnek.

A halottak napja is bánatot hirdet. Ez a legszomorubb napja a világnak, de egyben legmagasztosabb is. Meghirdeti e nap a világnak, hogy az ember két részből áll testből és lélekből. Meghirdeti azt is, hogy a test meghal, porrá lesz, elenyészik, mint egy láthatlan lehellet, de a lélek kitör a semmiségből a hit isteni szárnyain és magának eget kér. Meghirdeti, hogy emberek vagyunk, kik reggel fogadásokat teszünk, s egész nap botlásokat s hibáink millióival roskadunk a sirba, hol Gilbert szerint a „halottak örökké alusznak szegények!"

De a kegyelet évről-évre eljár a holtak hazájába egy napon — halottak napján, s a sirhalom rögei fölnedvesednek a hivők könyeitől. Elvesztett kedvesek emléke megsajditja a szivet s milliók szivéből tör föl a fohász: „örök nyugalmat adj nekik Isten!"

Mindenkinek van elvesztett szerette, kit a sir többé vissza nem adhat: menjen a lombtalan temetőbe s boruljon le a sirhalomra s könyeiből fonjon arra gyémánt koszorút. Fájdalmas érzése alatt az is boldog, aki leborulhat szerettének sirjára; sokan ezt sem tehetik.

Hát azokról ki emlékezik meg e napon, kiknek sirjok sincs? Kik a hazaszeretet szent paizsa alatt vérzettek el hazájuk dicső védelmezésében — ki gyujtja meg azoknak az emlékezet fáklyáját, ki borul le ismeretlen sirjaikra?

„Sa rló, Komárom, Vácz és Isaszegnél
Annyin feküsznek jeltelen sirokban,
Kiknek emléke sem maradt meg,
Csak a szelektől elzilált poruk van:

Mind boldog az, mert azt hivé kimúlva,
Hogy a honnak javára lesz eleste...
Nem fáj nekem seb, dicstelenség,
De fáj csupán — hogy ők hiába estek!..."

Sirassátok meg a névtelen félisteneket is a halottak napján.

A szandai út.

(—a—) Hozzá vagyunk mi magyarok szokva, hogy akkor oltjuk a tüzet, mikor már körmünket égeti, s ez különben in ultimo analisi nem rosz szokás; most tehát, midőn a Tisza árjai hatalmasan kezdenek emelkedni, megérdemli, hogy legalább papiron munkálkodjunk, nehogy szandai téltésünknek vékony maradványai nyom nélkül tünjenek el a habokban.

Szandai töltésünk az épitészeti hivatalnál igen szépen le van rajzolva, tehát nem baj, ha a viz elviszi is a töltést; hisz ott a vasut, s ott a viczinális vasuti terv, lehet azon közlekedni!

Változatos pályafutása van töltésünknek, s ezt a magyar kir. közlekedési miniszter ur megirigyelve, reá akarja az állandóságot erőszakolni, elfeledvén azon közmondást, hogy a változatosság gyönyörködteti az embert. Nem nyujt-e látványosságot, hogy az évenkint meg-megujuló vizár miként viszi el az évenkint 20—30 ezer forintba került földhányást? nem a látványosságok közé tartozik-e az öt — mond öt — szálanként kévébe kötött rőzse, és gátvédnek szánt 80 czentimeter hosszu karók halmaza!?

Bizony, aki az ily változatosságban örömét léli, itt nem unhatja magát; mi azonban jobb szeretjük az állandóságot; legalább szivünkből óhajtjuk, hogy szandai töltésünk állandó legyen, azért csak üdvözölhetjük a m. kir. közlekedési miniszter urnak azon intézkedését, melylyel a szandai töltésnek kikövezését sürgeti; üdvözölnünk kell az államépitészeti hivatal főnökének ügybuzgóságát, melylyel előmunkálataiban az akadályokat elháritani igyekszik.

Szandai töltésünk fontos kérdése már éveken át foglalkoztatja! megyénk notabilitásait, de a kezdetnél tovább soha nem haladt. A közleke-

TÁRCZA.

KOSZORU.
Egy elhunyt tanuló sirján.

Susogj te füz s vess hüs árnyat
A dicsőült fejfájára;
Szeráf szárnyán szállj, nyugalom,
Szállj az elveszett sirjára!

Alig virult, alig nőtt meg
A reményteljes csemete:
Meglepé ifju életét
Az enyészet zordon tele.

Elhunyt... nem dobog már a sziv;
Elborult éltének ege...
Igen! elboritotta azt
A hervadás gyász-fellege.

Az elválás könyeket csal
Hü társai szemeibe,
S az együttlét szép örömét
A sir-göröngy temeti be...

Oh csorduljatok ti könnyek!...
Ám él szivünkben egy remény:
Hogy a boldog s szebb hazában
Jutalmat nyer hüség s erény.

LASSU PIUS.

Gordiusi csomó.
— Népies beszély.
Irta:
Ifj. Bagi László.

I.

Vannak egyének, kik csekély jótéteményeiket nagy hangon kiáltják a világ fülébe, ellentétben azokkal, kik jótéteményeik minden szebb oldalát igyekeznek eltakarni a világ szemei elől. Az is ámitás, ez is: az bünös, ez nemes.

Ez utóbbiból oltott a teremtő egy adagot Herczeg András X. városi gazdálkodó szivébe, mit leginkább bebizonyitott akkor, midőn Holló János szerencsétlenül kimult embertársa egyetlen árváját, Imrét, magához vette, s olyan legénynyé nevelte fel, minő akkoriban nem volt a város határában, — miként azt nem egy leány magának titokban megvallotta, s mégis e jótéteményét elismerni „jó"-nak épen nem akarta, s ha Imre néha egy elismerő hálás kifejezést talált kiejteni, ugy leszidta, hogy alig állt meg a lábán, — lévén szokása mindenkivel gorombán beszélni, bár igen jó szive volt. Tettel azonban nem vétett semminemü élő állatnak, s nem haragudott senkire, kivévén Samu Mihály főbirót, a ki előtt, — bár tőszomszédja volt, — kalapját megemelni soha sem találta szükségesnek.

Egy délután egyedül borozgatott szobájában.

— Sári! Sári!! — kiáltott egyetlen nőcseléde után, — hol a pokolban vagy? Sári-i!!!

Erre az ajtó megnyilt és Sári lépett be rajta.

— Te Sári, mért ilyen rosz ez a bor?

— Micsoda? Akkor mondja már gazduram, mikor megitta? Különben én olyat adok, a milyen van, ha nem tetszik, igyék jobbat.

Ugy látszik, már meglehetősen eltanulta gazdájától a gorombaságot.

— Csak azt mondom Sári, hogy ne lármázz, — mert a — földhöz vágom ezt a kancsót.

— De bánom, ha hetvenhétszer oda vágja is! Nem én fizettem meg az árát.

— Hol voltál, mi? Már utánnad akartam küldeni a kisszéket.

— Dolgom után. Könnyű innét a szobából parancsolgatni, de nekem most a boltba kell mennem, most a kutra, most ide, most oda, hogy azt sem tudom, hol a fejem.

— Bizony jó volna, ha elveszett volna, legalább a nyelved is ott veszett volna vele.

— Nojsz, gazd'uram és igy bánik velem, — kezdé Sári nyolcz hanggal feljebb, — ezt érdemlem én a hűségemért? Mikor tavaly is hideglelős lett, ki viselte gondját, ki ápolta, ki őrizte, hogy még a harmat se érje? Hanem hiszen igy kell nekem...

— Ujujuj!!! — kiáltott fel Herczeg András, — ennek napestig vége nem lesz. Jobb lesz, ha megnézed: hol kószál megint Imre?

— Hát tudom is én! Bizonyosan az utczaajtóban áll és Tubáknéra leskelődik.

— Ugyan már mit leskelődnék a szomszéd feleségére?

— Dejsz, láttam én. Bizony csunyaság attól az aszszonytól Imrére vetni a szemét, most már ugy magába bolonditotta, hogy akár örökké a házukra nézzen. Pedig Tubáknénak még az utczaajtóig is alig szabad menni, ugy őrzi az ura.

— Hadd őrizze, ha neki ugy tetszik.

— De akkor meg Imre minek megy olyan kocsi után, a melyik fel nem veszi?

— Hadd menjen, ha neki ugy tetszik.

— Az ajtó megnyilt és Imre lépett be. Szépen fejlett legény volt. Izmai erőt, arcza egészséget, homloka értelmet árult el; e mellett hires volt, szép csengő hangon dalolt nótáiról. Szegény fiu volt; mig árvaságra nem jutott, megtanulta mit tesz nélkülözni, — ez bizonyos bánatos kifejezést adott arczának és hangjának. Talán egy felsőbb szellem maga is megszerette ezt a bus

dési miniszter ur sürgetésére szandai töltésünk ügye a folyó október havi közigazgatási bizottsági ülésben szintén előfordult, s mivel e gát kikövezése tetemes költségbe kerülne, nem érezte magát hivatottnak érdemben határozni, hanem az ügyet intézkedés végett az őszi megyei közgyülés elé terjeszti.

Szandai töltésünk kérdésével ugy vagyunk, mint egy uj eszmével; pedig a kikövezés eszméje már régi, s már megérett gyümölcscsé is vált; nincs tehát szükség az ügyet bizottságtól-bizottsághoz utasitani, hisz tudjuk, hogy a bizottság valóságos sir, melybe az eszme eltemettetik.

Már a mult évben bizottság elé tereltetett az ügy, s vajjon a kiküldött bizottság mit tett? — nem többet a semminél, — egy év után is még mindig a fedezet előállításáról van szó, pedig lehet-e és kell-e valami sok gondolkozás és töprengés akkor, a midőn az egész töltés kikövezése, a hidakkal együtt, alig 130 ezer forintba kerülne, holott jelenleg az évenkinti kijavitás 20—30 ezer forintot igényel; — hiszen legfeljebb 10 év alatt, kamatostól együtt kifizetheti az épitési költséget, az évenkint megtakaritott javitási költségekből. Bizony bűnt követ el, ki megyénk legfontosabb és országunk egyik fontos közlekedési és hadászati utját ily csekély megterheltetés mellett elhanyagolja, és csaknem járhatatlanná engedi lenni.

Alkotmányunk gyöngye az önkormányzat. Mindenesetre saját belügyeink feletti intézkedés legjobban illet meg önmagunkat, s ha már megyei önkormányzatunk hatásköre a nagyon is szük belügyekre szoritatott, szükséges, hogy önkormányzatunk ereje ezen szük téren egész teljében működjék; most van tér, melyben erejét kifejtheti, melyben akaratát nyilvánithatja; és érvényesitheti. Megyénk legközelebbi közgyülésén szandai töltésünk kérdése, ugy tudjuk, elő fordul*); minden megyebizottsági tag akaratát nyilvánithatja Anyagi érdekeink megkivánják a jó közlekedési utakat, s nem lehet kétségünk, hogy megyénk magasztos hivatását, önkormányzati körében, ez uttal is, vagy legalább ezuttal betölti.

*) Szintén mai számunkban olvasható a nov. 10-kén megtartandó őszi közgyülés tárgysorozata; azonban e sorozat között az igen fontos szandai töltésről egy szó sincs. Szerk.

A mi fajunk társadalmi fensőbbségéről.

I.

A kérdés, melyet czikkeimben a feledtség sürü penészétől kissé megtisztogatni hazafias szándékom, ugy vagyok meggyőződve, hogy a magyar soczial-kérdések sorában a legelsők egyike.

Ezzel azt is ki akarom jelenteni, hogy a mi fajunk alatt, heterogen elemekből álló a hét magfajt értem.

A megpenditett kérdést a társadalmi kérdések legelsőjének neveztem; — ha azonban ugy tekintem a dolgot, ahogy azt valójában kell; ha t. i. ugy fogom azt fel és szivlelem meg, mint nemzeti kérdést: az elsők elsejének is nevezhetném; mert fajunk, a magyar faj, fentartási erélye s a nemzeti becsület érdeke szólalnak meg benne.

De meg más oldalról, tekintve azt, hogy egy nagyon veszedelmes polyp-kar szorongatja állami és igy társadalmi szervületünket is környös-körül; ügyelve arra is, hogy zilált közviszonyaink kóros fejleményei a társadalmi békétlenség, zavarosság, megférhetlenség stb. kollektiv fogalmaival szinte egyértelmüek már: a magyar társadalmi fensőbbség kérdését lételünk legsürgetőbb kérdésének kell, hogy nevezzük s tekintsük.

Mit is értsünk e fensőbbség alatt? Fajunk uralomképes társadalmi hatalmát. S melyik az uralomképes faj? Történelem, természettudományok, politika és jogbölcselet egybehangzó itélettétele szerint az, a melyik erősebb. Főleg pedig, a kurunkban oly hatalmasan kifejlett individualizmussal szemben, az, mely népesebb egyénileg, erősebb anyagilag, képesebb moraliter. Mert, hogy egy nagy státusférfiu szavaival szóljak: müveltség és értelmiség, épugy, mint vagyon és gazdagság valódi politikai hatalom-elem. Ahol, pl. valamely néposztály szellemi felsőbbségénél fogva a társadalom eszmekörén uralkodik s a közvélemény hatalmas fegyverének birtokában van, rendszerint jelentékeny befolyásuvá lesz az összes államhatalomra, felfogásával, világnézletével a társadalmi és állami élet tovább alakulására.

Valóban az anyagi és erkölcsi erőtelj hatványmutatója a társadalmi fensőbbségnek. Amennyivel magasabb e hatványmutató, az anyagi jóllét és a szellemi előkelőség: annyival többet számit a népfaj is, mint gyök, a társadalmilag és államilag együvé sorakozott egyéb fajok lánczolatában.

Amde ehhez a társadalmi fensőbbséghez megkivánható erő és hatalom nem adatott a népfajoknak amugy egyszerre, hanem csak virtualiter; olyantormán, mint az iz, szin, zamat, alak szóval a belső és külső ajánlatosság a gyümölcsnek. Lassu, gondos és okszerü ápolás, fejlődés, érlelődés eredménye az. Meg azután a beoltáson és ápoláson kivül, még barátságos klima, egészséges talaj is kivántatik ahhoz.

Ezek következtén oly formát adhatunk egyelőre a tisztán fajunkra viszonyitott kérdésnek: vajjon voltak-e, vannak-e fajunknak oly termeszetes józan képességei, miknek alapján hivatva van, vagy hivatva lehet fajbelieivel szemben a társadalmi vezérszerepre? Anyagi és erkölcsi képesittetése érdemesitette-e már valaha arra, vagy érdemesiti-e jelenleg is — és hogy milyen reménykedései lehetnek jövendőbeni fensőbbségére nézve?

E széttagolt alkérdésekre, tekintettel a főtárgyra, egyenkint óhajtunk felelni; — felelni pedig a történelem tanuságtétele mellett: a jogfilozofia elvi megszólamlásai szerint.

Tekintve fajunk európai multját, abban szervezkedő nemzeti önállóságot sóhajtó készülődéseit, helytfoglalását az európai nemzetcsaládban, viszonyait szomszédjaival szemben, egyszóval bel- és kültörténetének mozaik-képét — mit látunk azon?? Látjuk a folytonos véres csaták nyomait, az élethalálharcz borzasztó tusáit; látjuk ezek közepett a hősies elszántságot, a nemes önfeláldozást, a vitéz halállal egyértelmünek vett honszerelmet!

De a társadalmi fenségre való hivatottsághoz a hősiesen megvivott csaták hire pusztán nem elegendő. A történelem muzsája szemlét tart ugyan a népek véres csatamezőin is, de amit utjában, végighaladtában a nemzetek diszkoszorujául egybefüz s lelkesitő örökül átnyujt a jövendő ember-öltőknek, az nem pusztán a harczi hir, hanem inkább az anyag és szellem országaiban végzett nagyszabásu munkák, kivivott dicső eredmények glóriája, összege. Arisztotelész bizonyára többet használt a görög szellemnek, közvetve az emberiség üdvének, mint világverő Nagy Sándor . . . Sz. István szelid, békéltető politikája többet használt a magyar társadalmi felsőbbségnek, szolidaritásnak, mint a „vezérek" kemény ököltusái! . . .

Az a harczias, kemény foglalkozás, melyből eleinknek oly bőven kijutott, fájdalom, jórészt kizárta a virágzó anyagi és szellemi élet egyetemes emelkedésének lehetőségét. Ez a szoros és helyes értelemben vett emberi élet csak a tartós békével megáldott társadalomban indulhat reményteljes csirázásnak, virulásnak. És mi azt a artós, csendes, üditő és éltető békét csak hiréből ismertük. Mig szomszédaink a béke — mi a harcz politikáját kultiváltuk.

Valljuk meg őszintén és szégyenkedés nélkül, hogy mig Európa egyéb népei, nyugati szomszédaink a csöndes és szelid biztonság, a békés társadalom nyájas és duzzadt emlőin csüggve nevekedtek, erősbültek, vagyonban és kulturában: bennünket az ég eltemetéssel fenyegetett! És a szakadatlan, hosszu periodusokban ismétlődő nehéz idő volt a mi államunk és társadalmunk főátka, nem pedig, mint sokan hiszik, az országlat hiányosságai és ferdeségei. Az országlat és ennek elvei nálunk is ugyanazok voltak, amik Európa más nyugati államaiban; természetesen azon józan relativismus alapján, mely az itthoni tér- és időviszonyokat, történelmi, geographiai és müveltségi körülményeket se feledte ki a számitásból.

E relativizmus, vagyis politikai egyeztetési rendszer, legnagyobb hibájául azt vetették és vetik szemünkre izetlenkedő nyugati sógor uraink, hogy életképes társadalmi haladásra hivatlan fajunk természetszerüleg idegenkedett a városok alapitásától?

Bocsánatot kérünk, mi nem idegenkedtünk a városi élettől, csak késtünk annak szervezésével. És miért késtünk? Megmondja, megmutatja a történelem. A magyar faj saját fiainak testéből és véréből rakott addig gátat a tatár, az izlam szertelen áramlatainak, mig a nyugat templomokat épitett a nemzeti hősöknek, meg a tudománynak és a müvészeteknek; a magyar faj saját vére hullásával cserélte ki és váltotta meg a gögös padisah azon országra-világra szóló mondását, miszerint addig meg nem pihen, mig hadiménét sz. Péter oltárán, Rómában, abrakkal jól nem tartandja.

Mindezeket nem törhetlen nemzeti vitézségünk gloriátiójaképpen hozom fel, hanem csak bizonyságául annak, hogy a magyar faj nem hanyagsága, vagy élhetetlensége miatt nem épitett idejekorán városokat; nem azért nem, mintha már természeténél fogva csak juhászatra, gulyászatra, kanászatra, lókötőségre stb. stb. lett volna hivatva, hanem azért nem, mert abban szerencsétlen sorsa gátolta!

Legyünk mindenekelőtt igazságosak és oktalanul ne bántsuk a magyart!

Dongó Gy. Géza.

---

kifejezést, hogy előbb a nyomor, ujabban pedig a szerelem által festette arczára.

A szerelem nevezetes jelenség a lélek életében; de legyen boldog vagy boldogtalan, bizonyára egyike azoknak, melyek a lelket foglalkoztatják, melyek nélkül a léleknek csak ugy nem volna élete, mint testünknek nincs, ha már szivünk nem dobog többé.

A költő mondá: „Kikelet a lány, virág a szerelem." Hozzá tehetjük, hogy a férfiszivnek is vannak ily virágai, mert az anyag törvényei adhatnak ugyan a férfi karjaiba erőt, a nő szemeibe büvös sugarakat, de a szellemiség törvényei nem ismernek nemek szerinti különbséget. Ott egyaránt érezhet vagy gondolhat férfi és nő.

Egy ilyen szerelemvirág magvát hintették el ama felsőbb kezek Imre szivében.

Volt ugyan a városban igen sok szép leány, s jó családok gyermekei, de Imre nem azok közül választott.

A népéletben is meg van az a fátum; mely latinul igy fejeztetik ki: „nitimur in vetitum", tiltottakra törekszünk, mert a tiltott érdekes. Imre is érdekesnek találta szomszédnője arczát, de az különben is gazdag volt csin- és szépségben, — hanem nagyon tiltott valami volt, mert egy vén sárkány őrizte, — a férje.

De a sárkányok sem legyőzhetlenek, mint a rege mondja, s voltak vitéz emberek, kik megölték őket, bár tizenkét fejük volt is. A Judith asszonyt őrző sárkánynak, Tubák Mátyásnak is kellett ezt tapasztalni.

Felkereste ama vitéz, — az idő.

Annak a kardja nem éles, — mégis mindent elfog.

Egy szép napon az a furcsa dolog történt Tubák Mátyással, hogy meghalt.

De mielőtt a sárkány földbe tért volna, egy olyan csomót kötött, melyet ama vitéz sem tudott feloldani.

Gordiusi csomó volt az.

E csomó egy végrendelet volt, mely igy hangzott: „— — minden összes található vagyonomat hagyom feleségemre, született Diós Judithra, kivel három és fél esztendeig példás hüségben éltem, ugy azonban, hogy abból fogadott fiunkat Rácz Józsefet nagykoruságáig nevelje, akkor pedig adjon neki négyezer forintokat váltóban, — ha pedig feleségem oda hagyván özvegységét, férfiut választana, szálljanak minden vagyonaim unokabátyámra, Nagy Gáborra és az ő örökö-

seire, tartozván ők is Rácz József fogadott fiamat felnevelni s nagykoruságakor neki négyezer forintot váltóban adni."

Imrének most már szabad volt Judithhoz járni, de birhatásának minden reményéről le kellett mondania, mivel nem akarta, hogy Judith a vagyonról lemondjon; mert tudta, hogy a szegénység kétszeres teher azoknak, kik előbb gazdagok voltak.

Elmult a nyár, elmult az ősz, Imre remény nélkül töltő mindakettőt, eljött a tél, az sem hozta meg azt.

Egy vasárnapi délután Imre átment Judithhoz, — segitett a szép asszonynak buslakodni. Ketten voltak a háznál. A Jóska gyerek, kiről Tubák Mátyás végrendeletében emlitést tett, a főbiró vásolt fiával az utczán játszott a hóban.

Imre szomoruan nézett maga elé, mig a menyecske égő tekintete rajta csüggött Judith arczán olykor végig huzta kezét, — mintha pirját akarta volna annak eltörülni.

— Imre! — szólt lassu, de érzésdus hangon Judith.

Az megrezzent.

— Imre! — szólitá meg még egyszer, — gondoltál-e már ki valamit?

— Semmit! — felelt az bánatosan.

— Én már gondoltam.

— Te?! Mi az?

— Tudod, azt gondoltam, hogy ne busuljunk semmit, ha egymást szeretjük, hát szeressük.

— De ha nem lehetünk egymáséi! Oh, az a végrendelet!

— Végrendelet? Hát dobjuk a pokolba; megélünk anélkül is. Mit ér nekem a vagyon, ha egy nagyobb kincs, a boldogság hiányzik!

— Nem, az nem lehet. Te kényelemhez szoktál, bőségben folyt le életed, én nem nézhetnem, ha tenéked hiány miatt kellene szenvedned. Én pedig csak egy árva vagyok, aki másra nem bizhat.

— Én bizom karjaimban, s dolgozni fogok, s te nem biznál?

— Egyedül abban bizom, de abban sem anynyit, hogy pótolni tudná, amit itt elvesztenél.

— Jól van, beszélj bármit, de én holnap bejelentem, hogy adják másnak e vagyont, mert nem éri meg boldogságomat.

— Tedd. Hanem én ily áron nem veszlek el. Én pénzedért akarlak elvenni, — mondá keserü gunynyal.

— Azt nem gondolom, hanem azt, hogy nem szerettél soha, — felelt haragosan Judith, — menj, hogy ne lássalak, — tette hozzá, látván, hogy Imre távozni készül.

Nem sirt, pedig a szive majd megszakadt; még akkor sem, midőn látta, hogy Imre csakugyan elmegy. A távozó Imre az utczaajtóban figyelve állt meg. Judith dalolt!

Volt szeretőm tizenhárom,
Tiz elhagyott, maradt három,
Három elhagy, azt sem bánom,
Csak azt az egyet sajnálom.

És ez a nő szivéből énekelte ezt a nótát. Sajnálta azt az egyet, akit ő szeretett, s aki őt elhagyta. Az az egy pedig mélyebben huzta szemére kalapját, s egy szomoru dalt kezdve megindult:

Kalapom szememre vágom,
Mellette hervad virágom;
Sirva nézem.

Judith örökbefogadott fia, Jóska épen akkor kapott hajba a főbiró fiával, midőn Imre az utcza közepén átment. Ezt meglátván bodri, Jóskáék kutyájuk, a főbiró fiának ugrott, s meg is marja, ha az ott elmenő Imre rá nem vág botjával. A főbiró fia jajgatva ment be apja házába.

Imre szomoruan haladt az utczán lefelé.

A főbiró meghallván kedves magzatja jajgatását, kijött az udvarra.

— Édes apám. — siránkozott Pista, — a szomszédék Jóskájuk megvert.

— Ejnye, eszem az anyja szivét.

— De a kutyájukat is ám, édes apám, mert megharapott.

— Azét egye meg apád!

Ezután a főbiró kiment az utczaajtóba. Imre épen akkor haladt az utcza végén, de daczára annak, hogy már jó távol volt, erőteljes hangon dalolt nótája elhangzott a főbiróig.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

— *Szolnok város képviselő testületének* tagjai az 1881. évi november hó 5-én, d. e. 9 órakor a város közházának tanács teremében megtartandó rendes közgyülésre a polgármesteri hivatal utján meghivatnak. Tanácskozás tárgyai: 1-ör. Elhatározása annak, hogy a város közönsége a Szarvas-féle épületet, iskolának 3855 frtért megveszi, a régi ujvárosi iskola épületet pedig eladja. — 2. Az 1882. évi községi költségvetés tárgyalása. — 3. A kataszteri felmérés költségeinek bemutatása és kivetése. — Bejelentése annak, hogy a törvényszéki épület vételárából Hubay Ferenczné asszonynak még járt hátralékos vételár kifizetése végett a tiszavidéki hitelintézet és takarékpénztár részvénytársaságtól 8000 frt kölcsön vétetett. — 5. Tassy Becz Gusztáv, Szűsz Emánuel és Tiny Béla kérvénye egy személyes jogu harmadik gyógyszertár felállitása iránt. — 6. Az árvapénztár kezelésére vonatkozó szabályrendelet pótlása, és ezzel kapcsolatban azon pénzintézet megnevezése, a melynél a készletben tartandó pénzösszeg elhelyezendő. — 7. Bejelentése annak, hogy községi iskolánk 1812 frt államsegélyt nyert. — 8. A vasuti gyár munkaköre tárgyában leérkezett miniszteri leirat. Be adandó inditvanyok. Kelt Szolnokon, 1881. október 26-án.

— *Jász-Nagykun-Szolnokmegye bizottsága* őszi rendes közgyülését Szolnokon 1881. évi november 10-ik s következő napjain fogja megtartani. Ezen közgyülésnek fontosabb tárgyai: megyei 1882-ik évi költségvetés, megye által épitendő katonai laktanya, közigazgatási bizottság fele részének választása, egy árvaszéki jülnök választása, kormány rendeletek, megyék átiratai. Szolnok, 1881. október 26. Sipos Orbán alispán.

Statisztika.

— *Birtokváltozás* a szolnoki kir. jbiróság területén 1881. okt. 22-től okt. 29 ig. Szolnok: Garics Antal és neje kis földje Vigh Józsefre 100 frtért. — Bagi Mária és Ágnes háza Bede Mihály és nejére 50 frtért. — Herlápi Ferencz és neje ház és szárazmalom felerésze Ondok János és nejére 140 frtért. — Özv. Horgász Józsefné háza Fazekas Sándornéra 480 frtért. — Timár Ferencz, Mária és Borbála kiskoruak háza Jegesi Ferencz és nejére 150 frtért. — T.-Szt.-Miklós: Sarkadi János földje Sarkadi Lajosra 200 frtért. — Sarkadi Sándor és Lidia birtoka Sarkadi Illésre ennek háza pedig Sarkadi Sándor és Liliára csere utján. — Bagossy Károly Sarkadi Illés és Deák Sára birtokjutaléka Sarkadi Lajosraj — Bagossy Károly birtokjutaléka Sarkadi Illésre vétel utján. — Ravasz Tóth Ferencz és neje földje Czigány József és nejére 400 frtért. — Fehér János és neje szőlője Mezei András és nejére 100 frtért. — Ör. Paló Mihály $^1/_4$ telke örököseire. — Németh István $^1/_4$ küllelke Erdei Jánosra 3600 frtért árverés folytán. — T.-Földvár: Pacsik László kenderföldje és járandóságai özv. Gulyás Mihalynéra 300 frtért. — Ifju Domonyi István háztelkének $^{133}/_{288}$-ad része Dobrossi Károlyra 70 frtért. — Csipes Mihály zsellértelke Gyuris Ádám és nejére 300 frtért. — Bodon Bálint és testvérei szőlője Dézsi István és nejére 250 frtért. — Csontos Gábor, János, Eszter és Rozália földbirtokjutaléka Rácz Lajos es nejére 400 frtért. — Bezzeg Józsefné szőlője Erdős Eszterre 100 frtért. — Sörtei István szőlője N. Pap Sándor és nejére 200 frtért. — Erdös Eszter szőlője Kukovecz László és nejére 230 frtért. — Pap István $^1/_2$ telke Fodor Imre és leánya Fodor Eszterre 500 frtért. — Cser Zsuzsánna fél háza B. Molnár József és nejére 200 frtért. — T.-Várkony: Miskolczi Józsefné háza Karicza János és nejére 200 frtért. — Pusztajenőn: Kabeles József birtoka örököseire Kabeles József, Sándor és Pálra.

Helyi hirek.

— *Szolnok városának* 1882. évre szóló költség előirányzata, bevételeiről és kiadásairól, beküldetett szerkesztőségünkhöz. A költségvetés szerint az összes kiadás 45240 frt 79 krra van előirányozva, a bevétel pedig csak 25412 frt 99 krra. Ezek szerint póladó által fedezendő összeg tesz 21827 frt 80 krt; és esik minden állami adó forint után: földadó után 24$^{10}/_{100}$ kr; házbér és egyéb adók után 31 kr. A nem közigazgatási költségek fedezésére befolyik: 20076 frt 80 kr; földadó után 11$^{10}/_{100}$ krjával: 2348 frt 98 kr; 52851 frt 73 kr, házbér és egyéb adók után 13 krjával 6870 frt 63 kr. A közigazgatási költségek fedezésére befolyik: 23794 frt 58$^1/_2$ kr, földadó utan 13 krjával: 3093 frt 29 kr; 52851 frt 73 kr házbér és egyéb adók után 18 krjával 9513 frt 28 kr, vagyis összesen 21826 frt 18 kr. Adandó alkalommal — meglehet — bővebben reflektálunk e költségelőirányzatra, melyet ezuttal csak a rideg számokban tárunk közönségünk elé.

— *A csók*. T. szerkesztő ur engedelméből ezuttal nem az édes, a mámoritó csókról kivánok értekezni, de meg akarok emlékezni annak egy oly válfajáról, mely az aesthetikával való közeli rokonsággal nem dicsekedhetik, de méltán felkölthetné a rendőrség és közegészségügyi tanács figyelmét. Tudva van, hogy helybeli koldusaink minden kitelhető eszközzel igyekeznek felébreszteni maguk iránt a szánalmat s könyörületet. Bizonyára e czélzat vezérelte őket azon sajátszerű szokáshoz is, hogy 10—20 főből álló tömegben teszik meg szombati körutjokat, mintegy a nyomor tömeges felmutatásával kivánva elérni a szivek meghajlitását. Másik mód, mely szerint a tapasztalt jótett feletti hála tüntető nyilvánitásául a nyert pénzdarabot — megcsókolják. Utálatos csók, mely megalázza az emberi méltóságot, de veszedelmes is. E pénzdarabok: közvetitő intézetek; ugy hiszem leginkább pálinkásboltok utján ismét megtalálják az utat vissza a nagy világba; forgalomba jönnek, eljutnak gyöngéd kezekbe, melyek rendszerint keztyüvel védik magukat az egyszerü ártatlan piszok ellen is, de eljutnak gyermekek kezeibe is, kik a pénzdarabot szájokba veszik. Nem akarom hosszasan szinezni e szép perspectivát. Egyszerüen kérdem: „hány ragályos betegségnek szolgálhatnak ily koldus-pénzek titkos okául?“ És ez ellen nincs más védelem, mintha a rendőrség tiltó parancsával szigoruan közbelép. De még ez sem elég, szükséges, hogy a tilalom megtartásának a nagy közönség minden tagja szigoru ellenőre legyen. — Egy érdekelt. (Házi koldulás megszüntetése hol késel a szolnoki homályban?)

— *A szolnoki felsőbb leányiskola* érdekében — ugy halljuk — a működő bizottság kebelében igen fontos intézkedések történtek; nevezetesen jövő évi marczius hóra sorsjáték terveztetik, melynek jövedelméből egy a nevelési czélnak megfelelő épület emeltetnék. Engedje az ég, hogy a bizottságnak szép s üdvös terve kiviteléhez kitartása is legyen.

— *Közölve volt*, hogy a szolnoki korcsolya-egylet szabályai jóváhagyattak. Ha már most a szolnoki korcsolya-egylet hatóságilag engedélyezett testület: óhajtanók tudni, hogy az igazgatóság intézkedett-e — az egylet fennállása iránt, mert még állandó korcsolyázó helye és állandó pavillonja nem lesz, — életéhez kevés reménynyünk van. E tekintetben Jászberény előbb áll Szolnoknál.

— *A szolnoki királyi postahivatalra* is jobban rá illenék ez az elnevezés: falusi postahivatal. Lépjen oda be, aki nem hiszi és meggyőződik erről. Szük az, mint a fogházak „egyes“-e s a derék postatiszt urak folyton ebben az egyesben kinlódnak. A kályhák és csövei mintha csak villával volnának összerakva, e mellett rondák, sárral tákoltak, hogy ne füstölögjönek — a kereskedelmi miniszter ur és a postaigazgatóság dicsőségére, s ráadásul a csövek csepegnek, miért is vigyázzon magára, aki bemegy, hogy le ne csepegjen, mint közelebb egy uri ember. Keresztvas az ablakokon nincs, hogy annál nagyobb legyen a hivatal éjjeli biztonsága. — Mint halljuk, a helybeli kereskedők tömegesen akarnak fellépni s Polonyi Géza képviselőnkkel interpelláltatni a kereskedelmi minisztert az iránt, hogy van-e tudomása arról, miszerint ezen nagy forgalmat produkáló kereskedelmi városban ily czélszerütlen, sőt veszélyes helyen van a postahivatal elhelyezve? Valóban érdemes volna ezt tenniök saját jól felfogott érdekükben is.

— *A szandai töltés* ügyében még egy pár czikk vár közlésre nálunk. Ha megyei birtokosaink közül húsz egyén sürgetni fogja a közlést — kiknek becses neveit, ha kivánják, titokban tartjuk — akkor folytatjuk a megkezdett munkát, — ellenkezőleg beállitjuk a további közlést, nehogy e téren megunottá legyünk. Sodoma-Gomorhában tiz igazat keresett az Ur, de nem talált, — azóta haladt a czivilizáczió: mi húsz igazat keresünk. Ha nem találunk: addig nézünk a szandai gátra, mig sóbálványnyá változunk, hogy ne is irhassunk róla többé.

— *A szolnoki kaszinó* választmánya belátóbb, pontosabb és bizonyos tekintetben figyelmesebb lehetne. Ha tagul ajánltatik valaki, hónapokig sem értesitik, hogy széna-e vagy szalma. Máshol a bejelentett kanditatus tagok ügye 14 nap alatt elintéztetik. Itt 14 hétig sem és senki sincs, a ki segitsen a bajon?? (Beküldetett.)

— *Szó ide, szó oda*, a járda csinálható bizottság (mert a mai világban mindenre bizottság van) figyelmébe vehetné azon nehézséget, melylyel sárviz idején — mint mostanában is — a zöldség- és buzapiaczra járó közönségnek, a kir. járásbirósági székhelylyel szemben, az átjárással küzdenie kell. Két szál deszka padló megtenné az egészet. Az nem beszéd, hogy kerüljön ki a közönség a járásbiróság előtt a Scheftsik-ház előtti járdán a mondott helyre, mert a nevezett ház ablaka-alja piacz, sáros időben, s ott a közlekedés akadályozva van ez által; az innen a megyeház sarkáig vezető egy szál padló pedig szintén nem elegendő arra, hogy a menők is, jövők is rajta csak türhetőleg is közlekedhessenek, mert ha két ember szembe jön, az egyik az egyik lábával, másik a másik lábával lép a sárba s igy térhetnek ki egymásnak. A gyors és biztos közlekedést egy hatóságnak nemcsak hátráltatni nem szabad, de azt elömozditani kötelessége.

— *Időjárásunk* a lefolyt hét közepén megfordult: a naponkénti szünetnélküli esőzéseket, derült, hüvös szeles napok váltak fel. A ki akar, szánthat, vethet a jó időben. (De már ismét esik. Szerk.)

Megyei hir.

* *Jászberényi hirek*. A jászberényi kaszinó uj alap szabálylyal láttatott el, mely okt. 16-iki gyülésében elfogadtatott. Muraközy László jegyző lemondván ez állásról, helyére dr. Hudra Flóris választatott meg. — Az itteni nőegylet működvelő-bizottsága okt. 27-én szini előadást rendezett, mely alkalommal előadatott Berczik Árpádtól a „Közügyek“ és a „Rabló gyilkos“. — Gróf Apponyi orsz. gy. képviselő okt. 13-án Jászberényben volt s az ottani főgym. állapotáról bővebb tudomást szerzett magának.

Különféle.

* *Idők jele*. E héten a felső birószágok nem kevesebb mint 40 válóperben hoznak határozatot. 16 ügy a kir. táblán, 24 a legfőbb itélőszéken van eldöntés végett. 17 esetben a férj, 23 esetben nő a felperes.

* *Idegrázó gyilkosság* követtetett el Veszprémmegye Várpalota községében, hol egy Gold nevezetü családon kilenczszeres rablógyilkosságot követett el valami Hoster Fülöp, 28 éves, magócsi (Somogy) születésü fiatal ember két társával. — Hoster volt a főgyilkos, kit a veszprémi járás derék szolgabirája, Kleczár Ferencz és Kovács József jegyző ügybuzgalmának sikerült kézrekeriteni.

Felelős szerkesztő: Pásztor Ferencz.

Három csillag van az égen,
Mindig bort iszom a héten.

A főbiró homlokát ránczolta.

— De dalos lett ez a gyerek, — gondolá.

Mint észre lehet venni, a főbiró is tudta, hogy csinos szomszédnéja van.

Ugyanekkor Herczeg András is megjelent ajtajában, követve Sári által. ki ünnepi ruhába volt öltözve.

— Na te vén bolond, — dörgött Herczeg András, — még neked is lakadalom kell?

— Hát azért hivják az embert, hogy elmenjen.

— Csak azután ott ne találj veszni.

— Reggel korán itthon leszek.

— Na vigyen el az ördög.

Sári elment.

Talán Herczeg András is hallott valamit Imre dalából, mert lassu léptekkel arra kezdett menni, merre Imre távozott és igy épen a főbiró előtt ment el, a nélkül azonban, hogy előtte kalapját megemelintette volna.

A főbiró mérges tekintetett vetett reá.

Herczeg András fel sem vette, hanem ment tovább. Az utcza végén megállt. A távolból gyengén hangzott Imre dala:

Nincsen apám, nincsen anyám,
Az isten is haragszik rám,
Árva vagyok, mint a gólya,
Kinek nincsen pártfogója.

Anyám, anyám, édes anyám,
Kedves fölnevelő dajkám,
Bárcsak engem kiskoromba,
Zártál volna koporsóba.

A hang elhalt.

Erre Herczeg András megfordult és csendesen ballagot haza. Mikor Samu Mihály főbiró előtt elment, meginl csak nem köszönt.

A főbiró nem állhatta tovább.

— Hallja kend, hol tanulta igy tisztelni az előljárót?

Herczeg András oda sem nézett.

— De majd máskor kiütöm a kalapot a kend fejéből.

Herczeg András megfordult s végig nézte a főbirót.

— Soh'se fáraszd magad — Sós Ferkó!

(Folyt. köv.)

HIRDETMÉNYEK.

KINTZLER SOMA,

mü-órás Szonokon.

Ajánlja gazdagon felszerelt

óra raktárát,

melyben mindennemü jól szabályozott órák kaphatók a következő árjegyzék szerint:

Férfi órák:

Egy ezüst henger óra 4 kővel	6—10 ftig
„ „ „ „ rúgóval	10—11 „
„ „ „ dupla födél	12—15 „
„ „ „ Remontoir	14—20 „
„ „ horgony óra	13—20 „
„ „ „ Remontoir	18—34 „
Egy arany henger óra	26—40 „
„ „ horgony óra	30—50 „
„ „ Remontoir	52—86 „
„ „ Chronometter	200—400 „

Női órák:

Egy arany heng. 4—8 kővel	20—30 ftig
„ „ „ Remontoir	30—40 „
„ „ horgony	45—80 „

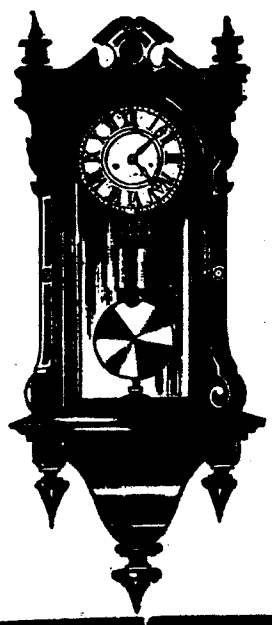

Ezenkivül:

inga-, kép-, játszó-, irodai-, ébresztő-, kakuk- és közönséges fali-órák,

ugyszintén

arany és ezüst lánczok, gyürük, óraboritékok

és

üvegek

nagy választékban stb. stb.

Készit és javit

két évi jótállás mellett.

Cserét minden irányban elfogad. Toronyórák kijavitására és ujak készitésére több évi jótállás mellett vállalkozik.

Vidéki megrendelések pontosan és lelkiismeretesen eszközöltetnek.

Árverési hirdetés.

Közhirré tétetik, hogy Deutsch Zsigmondnak, Deutsch Vilmos elleni 300 frt tőke s járulékai kielégitése végett, mindazon 9479 frt 45 krra becsült vegyes kereskedésbeli árukból álló ingóságok, melyek a kir. járásbiróságnak 4706. és 4733./1881. p. sz. kiküldő végzései folytán Deutsch Zsigmond és Böhm Rozália 300 frt és 3958 frt 99 kr. tőkék s járulékai kielégitése illetve biztositására együttesen lefoglaltattak s időközben Deutsch Vilmos csődtömegébe is összeirattak, ***Tisza-Földváron a Deutsch Vilmos-féle üzlethelyiségben 1881. november 7-én d. e. 10 órakor*** megkezdendő nyilvános ***bírói árverés*** alkalmával készpénz fizetés mellett el fognak árvereztetni.

Kelt Szolnokon 1881. október 21.

SZOÓ BÉLA,
kir. bir. végr.

3—2

1678
sz. 881.

Pályázati hirdetmény.

Kunszentmárton város rendezett tanácsu városnál lemondás folytán megürült ***állatorvosi állásra,*** mely 200 frt és szabályrendeletileg megállapitott ***látogatási dij*** javadalmazással van egybe kötve, ezennel pályázat hirdettetik.

Felhivatnak az ezen állomást elnyerni óhajtó ***okleveles állatorvosok,*** hogy szabályszerüen felszerelt kérvényeiket folyó

1881. évi november hó 15-ig bezárólag a polgármesteri hivatalhoz nyujtsák be.

Kunszentmárton 1881. október 20.

NAGY GÉZA,
polgármester.

3—1

Mutatványszám kivánatra ingyen.

3—3 ***Előfizetési felhivás***

Gazdasági Mérnök

czimü

mezőgazdasági és műszaki hetilap

hatodik évi folyamára.

Szerkeszti és kiadja: **GONDA BÉLA** müegyetemi m. tanár,

A Gazdasági Mérnök ez év okt. havától kezdve **hatodik** évfolyamába lép s ettől kezdve megnagyobbitott alakban s az eddiginél tetemesen gazdagabb és változatosabb tartalommal jelenik meg. *Czélja a mezőgazdasági és műszaki ismeretek terjesztése* különös tekintettel hazai viszonyainkra. Ennek megfelelőleg közöl *gyakorlati* irányu czikkeket a mezőgazdasági és a műszaki tudomány és gyakorlat minden ágából. Főbb rovatai:

I. **A mezőgazdaság köréből:** Földmüvelés, talajjavitás, földöntözés, vizlecsapolás, vizhasznositás, gazdasági gépészet és épitészet, házi és gazdasági ipar, erdészet, bányászat, növénytermelés, kertészet és gyümölcstermelés, borászat. halászat. Üzleti tudósitások. Időjárás. Vizállás.

II. **A műszaki térről:** Vizszabályozás, ármentesitès, belviz-rendezés, talajcsövezés, földöntözés, hajózó csatornák, helyi érdekü vasutak, vasuti és gőzhajó forgalom, vasuti és vizi épitkezések, köz- és müépités, épitő és müipar, gép- és gyáripar (gép-, sör-, czukor-, szeszgyártás, fonó- és szövőipar) stb. Találmányok. Épitőanyagok ára. Vállalatok. (Árlejtések és pályázatok s azok eredménye.)

A Gazdasági Mérnök megjelenik minden héten, csütörtökön, nagy negyedrét alakban egy egész másfél ivnyi terjedelemmel, képekkel és részletrajzokkal illusztrálva. *Minden hónapban rendesen közöl egy-egy arcképet és életrajzot, felváltva a mezőgazdasági és műszaki tudomány és gyakorlat jelesebb művelői sorából.*

Előfizetési ára az október 1-én kezdődő évfolyamra:

Egész évre (okt. 1-től szept. 30-áig)	.	8 frt
Félévre (okt. 1-től márczius 31-éig)	.	4 „
Negyed évre (okt. 1-től decz. 31-éig)	.	2 „

Az előfizetési pénz a Gazdasági Mérnök kiadóhivatalába (Budapest, üllői ut 4. sz. a.) üldendő.

Mutatványszám kivánatra ingyen.

8—2

CHOCOLADE KÜFFERLE.

Csak kitünő csókoládé képes a fogyasztókat hosszasabb használat után egyenlően kielégiteni. A **Küfferle**-féle **csokoládé** a legszorgosabban megválogatott nyers anyagokból **minden hamisitó anyag mellőzésével** a legujabb szerkezetü francia csokolád készitő gépeken lesz előállitva. Kiállja a versenyt **jóságára és finomságára** nézve minden külföldi chokoládèval és jóval olcsóbban szállithatjuk, mint amazok.

Szolnokon valódi minőségben kapható: Medgyesi testvérek füszer-üzletében.

(3—1)

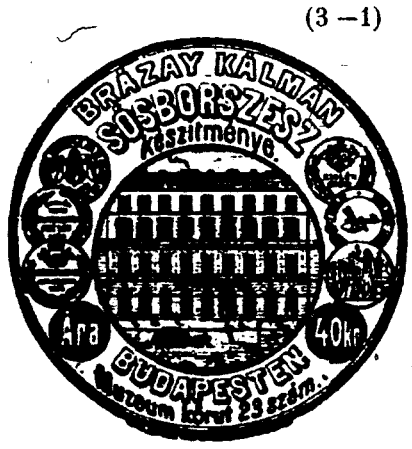

Védjegy-szám 319. és 320.

Figyelmeztetés.

Az általánosan ismert, jó hirnévnek örvendő s többoldalulag kitüntetett sósborszesz készitményem — kelendőségénél fogva — sok utánzásnak lévén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azokon czimjegyeimet módositom s arra kék nyomatban saját házam külső alakját veszem föl, bejegyeztetvén az egyszersmind védjegyként a budapesti kereskedelmi s iparkamaránál.

SÓSBORSZESZ

gyors enyhitést eszközöl:

csüzos szaggatás, fagyás, fog- és fejfájdalmak, szemgyengeség, bénulások stb. stb. ellen. Fogtisztitó szerül is igen ajánlható, a mennyiben a fogak fényét elősegiti, a foghust erősbiti és a száj tiszta, szagtalan izt nyer a szesz elpárolgása után, valamint ajánlatos a szer fejmosásra is, a hajidegek erősitésére, a fejkorpaképződés megakadályozására és annak eltávolitására.

Ára: egy nagy üveggel 80 kr., egy kisebb üveggel 40 kr.

Használati utasitás magyar vagy német nyelven bizományosaim névsorával ellátva, minden üveghez ingyen mellékeltetik.

Brázai Kálmán.
Budapesten. IV., Muzeum-körut 23.

Különösen figyelmeztetem a t. vásárló közönséget **319. és 320. számu védjegyemre,** miután már czimjegyeim és czimkupakjaim is utánoztatnak.

Kapható: Szolnokon Monspart L., Pilzer Adolf., Deutsch E. M., Oesterreicher L, Medgyesi testvérek, Nerfeld F., Kecskési Tivadar, Feuer E.

Csak a **HOFF JANOS**-féle maláta kivonat **egészségi sör** és **maláta csokoládénak** és az összpontositott **maláta kivonatnak** köszönhetem egészségem helyreálltát.

12—8 **Saját szavai egy meggyógyultnak.**

Miután ezen kitünő találmányu maláta kivonat, egészségi sör, ***anyámat a haláltól mentette meg,*** joggal léptem föl az itteni hatóság előtt, hogy e kitünő gyógyszert saját tapasztalaton nyugvó meggyőződésből a szenvedőknek ajánljam. — Egy parasztnak, ki máj-, gyomor- és tüdőbajban szenvedett s tőlem tanácsot kért, ajánlottam e kitünő maláta kivonatu sört, kért; hozassam meg számára, a mit én azonnal teszek és kérve Önt, sziveskedjék 26 üveg maláta kivonat egészségi sört és 10 csomó maláta czukorkát minél előbb küldeni.

St.-Georgen, (Ob.-Murau.) Flies József, főtanitó.

HOFF JÁNOS urnak, cs. k. szállitónak, kir. bizományos, tulajdonosa a cs. k. koronás arany érdem keresztnek. Magas rendjelek lovagja. Föltalálója és egyedüli készitője a Hoff János-féle maláta kivonatnak. Udvari szállitója a legtöbb europai herczegeknek. Bécs, gyár: Grabenhof, Braunerstrasse. Nro. 2. Iroda és gyári raktár: I. Graben, Braunerstrasse Nro. 8.

Magas nyilatkozatok.

I. Vilmos, német császár: „Az ön szép maláta kivonata.“ Ferencz József osztrák császár és magyar király: „Szivesen kitüntetem Önt.“ A szász király: „Jótékony az anyakirálynőnek.“ A dán király: „Gyógyereje észleltetett.“ Mecklenburg Sverini nagyherczeg: „Elismerésem.“ — Orvosi nyilatkozatok: Titkos tanácsosok: Dr. Traubes, Dr. Gräfe stb. Berlinben, Dr. Granichstädten Bécsben, Dr. Jauchczy Sz.-Pétervárt, Dr. Pietra Santa Párizsban és még sok ezer orvos a Hoff-féle maláta készitményeket a legjobb diätikának ismerik el.

Óvás.

Csak ***valódi*** Hoff János-féle maláta készitmények követeltessenek, a melyek el vannak látva az osztrák magyar kereskedelmi miniszteriumnál bevezetett ***védjegygyel*** (A feltaláló képe.) Mások utánzatiban hiányzik a gyógyfüanyag és a helyes keszitésimód a Hoff-féle maláta készitményeknek, s ezek az orvosok nyilatkozata szerint az egészségre rosz hatással lehetnek. (A valódi Hoff-János-féle mell-bonbonok kékpapirban valnnak 2 frton alul nem szállittatik.) **Főraktár:** Szolnokon: **Monszpart László** füszerüzete. Jászberény: **Szilvássy Gyula László.** Mező-Tur: **Schreiber Sámson.** T.-Sz.-Miklós: **Kellner.**

Fiók-üzlet: **Budapesten, Zsibárus-utcza 7. sz.**

Szolnokon, 1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában.

V. évfolyam — 45—254. — Szolnok, 1881. november 6-án.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél „ . . 2 „ 50 kr.
Negyed „ . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkint egyszer
vasárnap
s a vidéki példányok is ugyanakkor postára adatnak.
Szerkesztőség: Szolnok, buzapiacz, 1396. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közlemények kivül az előfizetési pénzek s minden egyéb díjak is küldendők.
Ide küldendők a postai felszólamlások is (reclamatio.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek Szolnokon: a szerkesztőségnél, buzapiacz, 1396. sz. alatt s ugyanitt Pásztor Ferencz köz- és váltó-ügyvéd irodájában; Makray László ur üzletében; minden fővárosi hirdetési irodában és bármely kir. postahivatalnál.
Kéziratok
csak ismert kézből fogadtatnak el s azok vissza nem adatnak.

Hirdetési díjak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer „ — — — — — — 16 „
3-szor „ — — — — — — 12 „

Hirdetések
csak előleges díjazás mellett közöltetnek.
Nyilttéri közleményeknek minden centimeternyi magasságu, három hasábos szeletnyi tere 75 krjával számittatik s ugy a hirdetmények, mint a nyilttéri közlemények beküldött a kifizetésért feltétlen kötelezettség terheli.
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Megyénk gátja

(P—y—) „Türöké a mennyeknek országa.“ Igy szól az irás. E lapok olvasó közönsége előtt alkalomszerüleg is e mondattal kell kezdenünk czikkünket, mikor ismételten szellőztetjük megyénk gátjának fontos kérdését, s mely szellőztetéssel szemben, az olvasó közönség türelmére némileg most már szükségünk is van.

A kérdést azonban ujra, meg ujra fel kell vetnünk, azon türelmes hallgatással szemben, melyre kérdésünk physikai megoldására hivatott szakközegeink s intéző köreink magukat kárhoztatják a nélkül, hogy az e tárgyban e lapokban ismételten tett, s épen azért már panasz jellegü felszólalásra legalább csak egy vékonyka tajékoztatással, a helyzet javulásának csak egy szelid jelével találkozhatnánk.

Vagy talán a mit kormányunk bölcsesége ezelőtt évekkel akként látott jónak, hogy Szolnokot egy, **épen Szolnok kedveért**, összealkotott megye központjává tegye, mi, vagyis inkább a közigazgatási vezérférfiak megbántuk volna már! s most megyénk jelenlegi configuratioját azáltal akarjuk megváltoztatni, hogy a tiszántuli megyei érdekeltség elől végképen elakarjuk vágni az egyetlenegy közlekedési vonalat, melyen az a székhelyen **összpontositott társadalmi** főfő intézményekhez eddigelé annyira-mennyire hozzáférhetett; kiakarjuk mutatni, hogy megyénk jelen szervezése, alakja egy szolnoki központi igazgatás és vezérlet mellett a közlekedési akadályok elhárithatatlansága miatt, továbbra fen nem tartható!? Ha ez igy van, akkor férfiakat kellene keresnünk, kik a kibonyolodást a jelen tarthatatlan helyzetből nemcsak sejtik, vagy roszabb esetben nemcsak közönylik, de hajlandók és készek is azt eszközölni.

Legközelebbről tehát már-már akörül forog a kérdés: vajjon Szolnok megyei központ maradhat-e tovább, vagyis a körül, hogy ama rosz közlekedési vonalnak ily karban hagyása Szolnok lakosságát a megyei székhelynek Szolnokon maradása koczkáztatásával érdekli-e, vagy sem? . . .

A kérdés bizonyára nem hagy fen semmi gondolkozni valót.

Az ég csatornái derekasan megeredtek; a Tisza medre duzzadásig megtelt; még nehány centimeternyi vizemelkedés, s a folyó ágyát átlépő vizár zugása, mint diadalmas guny kaczaj fog felénk hangzani közönyösségünk s tehetetlenségünk kiérdemelt kritikájaként; s vajjon mit fogunk most már tehetni? rozzant töltésünk fenékig átázva, az azon tavaszszal rögtönzött ideiglenes fahidak nyomoruságos állapotban, az ujabb hidakhoz szükséges anyagok félig vagy tán addig sem készen — bizony ily körülmények közt nincs más számunkra hátra, mint összetett kézzel néznünk a jövő elé, s tán — ha épen rávisz a búzgóság — egy-egy vezérczikket szentelnünk vagy ezen, vagy egy másik lapban elegiai hangulatunknak.

Igaz, hogy a dolgok ide fajultának okai nem pusztán bennünk keresendők; legtöbbet tettek e helyzet megteremtésére financziális viszonyaink, de ha egyszer érezzük egyrészt annak szükségességét, hogy a szandai gáttestnek, s ezzel együtt a Tisza által szétválasztott **megyei két felerésznek egy szolnoki székhelylyel** fen kell állnia; ha érezzük másrészről, hogy saját anyagi erőnkkel eme szerencsétlen töltés állandóan jókarba nem hozható: hát hiszen valósitsuk meg a mult évi egyik megyei közgyülés által már megpendített azon eszmét, hogy **kölcsönmüvelettel** segitsünk magunkon, de valósitsuk meg e szándékot minél előbb, nehogy a financzialis viszonyokban keresett eddigi okok, most már egyenesen a **mi mulasztásainkra vezettessenek vissza.**

Nem vagyunk gazdag állam, de egy bizonyos t. i. az, hogy kormányunk soha nem volt és ma sem lenne közönyös irántunk akkor, ha előtte feltárnók meleg érdeklődésünk egész erejével azt, mennyire fontos hazánk ezen legmagyarabb megyéjére nézve ama, jelenleg rendkivül inséges állapotú közlekedési vonalnak a czélnak megfelelő állapotba hozása, s erős a reményünk, hogy egy kisebb államkölcsönt is kieszközölhetünk ama czélra.

Csakhogy mindenesetre magunknak kell magunkon segitenünk s a szent segedelem tőlünk sem marad el, mint hihetőleg nem maradt el amaz oroszról sem, kiről már a költő elénekelte valamikor, hogy:

„Vizbe esett az orosz, szent Miklóst hivta segédül.
Megmentlek — mond a szent — de mozogj magad is.“

A Tisza és Körös szabályozása.

A Tisza és Körös folyók szabályozási munkálatainak állásáról érdekesnek tartjuk a „Gazd. Mérnök“ után közölni a következőket:

A Tisza és Körös folyóknak ez évben rendkivül hosszasan volt nagy vizállásuk. A tulajdonképeni ártér a Tiszánál Csongrád, Szentes és Mindszent között még julius hó végén is vizzel volt boritva. A Körösnél a Tisza magas vizállása egész Gyomáig tolta fel a vizet, ugy hogy a mig julius hóban Gyomán felül a Körösök csaknem medrökben voltak, a Gyomán aluli árterület teljesen vizzel volt boritva. A tarcsai szakadás folytán a belső terület is vizzel volt boritva, melyhez az ez évi rendkivüli földárja és a vadvizek is hozzájárultak. A közlekedési miniszterium által kirendelt mérnökök a régi töltések fölvételét, az uj töltések tervezését a békés-apátfalvi 235 kilométer hosszu vonalon már juliusban megkezdették és rendkivüli erőfeszitéssel a vizzel boritott területen is, miután azok az időben levezethetők nem voltak, eszközölték. Régi töltések felvétele, az uj töltések tervezete és az ezt kiegészitő költségvetési előirányzat augusztus elején elkészült, ugy hogy augusztus közepén a miniszterium jóváhagyásával a töltési munkálatokat ki lehetett adni. A költségelőirányzat a hatóságok és városok által nyujtott napszám-árak alapján eszközöltetett.

TÁRCZA.

Gordiusi csomó.

— Népies beszély. —

Irta:

Ifj. Bagi László.

II.

Samu Mihály főbirót az nap nem látta senki többé. Bezárkózott szobájába s ablakait leföggönyözte.

Egyedül akart lenni.

Nem sikerült. Egy valakit nem birt kiüzni onnan: ama rémet, melynek látása megreszkettető.

A nap már régen elhagyá a láthatárt, s az éj is előre haladt, — ő még mindig küzdött a rémmel.

Olykor védőleg terjesztő ki maga elé kezét, mely reszketett, majd összekulcsolta azokat, mint a hogy más ember Istenéhez könyörög, majd pedig vad dühvel rontott egy aluknak, melyet ő látni vélt, ezután lehanyatlott, karjait összefonva, hosszasan nézett a levegőbe, mintha a semmiből akarná kiolvasni a valamit.

És ő kiolvasta abból.

Tizenegy óra felé visszatért arczára a nyugodtság, s remegés nélkül vette ki zsebéből óráját és nyugodtan tette vissza. Csupán homlokán képződött nehány rácz, ami azt mutatta, hogy nincs kedvére, hogy az idő ugy előre haladt. De azon előrehaladt idő még Herczeg Andrást sem találta ágyában. Midőn ő a kancsó mellé ült, nem kereste, hogy hány az óra?

Egyedül volt a háznál. Imre még nem jött haza.

Gondolkozni látszott, de ha megkérdezték volna tőle, hogy mit gondolt, azt a feleletet adta volna, hogy nem szokta gondolatokkal fájlalni a fejét.

Egyszerre megrezzent. Ugy tetszett neki, mintha kivül zörejt hallott volna. Eszébe jutott mindjárt, hogy az ajtókat nem zárta be, felállt tehát, s az ajtó felé közeledett, midőn az megnyilt.

Herczeg András a főbiróval állt szemben.

— Maga van Herczeg uram? — kérdé a főbiró szokatlan jósággal.

— Hát látod vak apád, — felelt gorombán vissza Herczeg András.

— Valamit akarnék Herczeg urammal beszélni.

— Hát bújj be, ne tartsd nyitva az ajtót.

A főbiró belépett, s az ajtót betevén, az asztal mellé telepedett Herczeg Andrással szemben.

Herczeg András, mintha legkisebb tudomással sem birna a főbiró ott létéről, egy kést tett az asztalra, utánna pedig kenyeret és pecsenyét, s falatozni kezdett.

— Herczeg uram, — kérdé a főbiró, — azt jöttem megtudni, hogy mi okon nevezett engem ma délután Sós Ferkónak?

— Mert annak hivnak.

— A városban minden ember tudja, hogy az én nevem Samu Mihály.

— Roszul tudja valamennyi, de ne búsulj, megtudja minden ember, hogy mi az igazi neved.

A főbiró kétségbeesve rimánkodott:

— De hát az Istenre kérem, mondja meg, hogy tudja ezt?

— Akarod tudni? Na jól van, elmondom. Valami 12 esztendeje lehet, hogy két Cs. megyei sógorom buzát hozott ide eladás végett.

A főbiró sáppadozott.

— A buza elkelvén, hozzám jöttek ebédre, — útközben azonban veled találkoztak, s képzeld! ők rémitően megvoltak lepve, mert téged jól ismertek még előbbi időkből. Nálam egy okmányt állitottak ki . . .

A főbiró feljajdult.

— Na mi lelt? Azon okmány birtokomban van, el is olvashatom . . .

Herczeg András egy ládát nyitott fel, s egy iv papirt huzott onnan elő és olvasá:

„Mi alolirottak esküszünk az élő Istenre, a boldogságos szüz Máriára, és Istennek minden szenteire, hogy X. város főbirája, ki e városban Samu Mihálynak nevezi magát, nem más, mint Sós Ferencz, Cs. megye börtönéből szökött rab, kit többrendbeli büntényekért 7 évi súlyos börtönre itéltek el . . .“

A főbiró homlokán nehéz csöppek gördültek alá.

— Ne tovább! — kiáltott, — az istenre kérem, ne tovább, mert megőrülök.

— Csak tessék. A sógoraim ezen iratot azért adták, hogy én itt rögtön elfogassalak, ha netán szökni akarsz; a megyénél szándékoztak feladni, de útközben szerencsétlenül jártak, agyonverték őket a rablók. A feleségemnek köszönd, hogy én fel nem adtalak, mert ugy eldugta ezt az irást, hogy csak tegnap akadtam rá, kértem is tőle eleget, de még halála óráján sem mondta meg, hol van.

Pedig boldogult felesége nem is tudott a dologból semmit, de nem akarta magára vállalni e jótettét. Szándékosan nem adta fel, nem levén szokása tettel másokat bántani. Szivében pedig sajnálta a főbiró nejét halálra szomoritani, halála után pedig a főbiró fiára örökös szégyent hozni, — hanem szóval azokról sem mondott semmi jót soha.

A főbiró tagjain görcsös rángás vonult végig.

— Az Isten nevére kérem kegyelmedet, adja nekem azt az irást.

— Hogyne adnám, — csak vigyázz, hogy másnak ne adjam oda.

A főbiró zsebébe nyult, s egy marék bankjegyet vett elő.

— Tehát megveszem, mennyiért adja?

Herczeg András megvető tekintettel nézett reá.

— Azt mondom, tedd el azt a pénzt, mert meggyujtom.

Egy munkás napi keresménye 1 frt 60 krban, egy kocsi 4 frtban állapittatott meg. Az ezen árak alapján kiszámitott összegnél a megtartott árlejtésen, hol az érdekeltek képviselve voltak, 1.500,000 frtial olcsóbb ár éretett el, és igy a körösmenti uj töltések átlagos ára 47 kr., a tiszai és a körösi régi töltések kijavitása és nagyobb méretekben való felépitése 61·6 alapárban adatott ki. Ugyanez idő alatt az ártérfejlesztési nagy munkálat körülbelül 105 négyszög mértföldnyi területen, megkezdetett s jelenleg annyira előre haladt, hogy ez év végén az 1881. vizszin határai meg lesznek állapitva. — Ugyanez időben a belvizek szabályozása szempontjából készülő csatornák terveinek kidolgozását is megkezdték, szeptember hóra a szárazéri csatorna s a hódmező-vásárhelyi pusztai és vadvizek levezetésére szolgáló csatornák tervezete, mely a Tiszánál a Kurcza, Veker, Kórogy stb. erek szabályozását és csatornázását fogja magában foglalni, jelenleg munkában van és az 1881. LII. törvényczikk által elrendelt belvizszabályozási tervezetek már november hóra teljesen készen lesznek s a törvény rendelkezéséhez képest még ez év lefolyása előtt a törvényhozásnak beterjesztetnek.

A Körösök mellett a betört ár, mely még augusztus elején is nagy területeket boritott, töltés-átvágások, árkolások által, mihelyt a Körös medrébe visszatért, levezettetett. A Körös alsó részén és a Tisza mentén felgyülemlett fakadó bel- és vadvizek ideiglenesen ásott csatornák és árkokon a Kurcza, Veker, Kórogy felhasználásával levezettetnek. Ezen az 1872. évtől soha ki nem eresztett vizek alól összesen 118 ezer kataszt rális hold szabadittatott fel és ma már oly területek is felszántva és vetés alatt állanak, melyek a hetvenes évek kezdetétől állandólag viz alatt voltak. Ugyanez időben a Tisza jobb partján a Csongrád város biztositására szolgáló töltéstervek és töltésburkolatok is elkészültek. A burkolati munkálatok megkezdettek és ma már annyira haladtak, hogy a Csongrád város alatt levő burkolatoknál november 15-én a munkálatok kétharmad része már be lévén fejezve, el lesznek készitve, és nemcsak Csongrád városa biztositására, hanem a Tisza balpartján a bökény-mindszenti társulatnak Felső-Alsó-Gyapjas, Akorszeg és Osztorai a hullámverésnek nagy mértékben kitett vonalak burkolati munkálata, valamint a mindszent-apátfalvi társulat ludvári burkolata munkába vétetett. Ezen burkolatokon ez időszerint 300 kőmives dolgozik és november hó végén ezek is be lesznek fejezve. A bökény mindszenti társulat 1872-től ez évig megvizsgálatlan és még összeállitva sem volt számadásai összeállitva és megvizsgálva lettek. E vizsgálat alapján 234 ezer passiva és 60 ezer forint activ követelés tünt ki. A bökény-mindszenti, a mindszent-apátfalvi, valamint a halásztelki társulatok rendes költségvetési előirányzata a jövő évre elkészült, valamint a rendes védekezésre az egész 235 kilométer hosszu vonalon a szükséges előirányzat, valamint a védekezési anyagok inventálása is befejeztetett. A töltés épitése jelenleg a Tiszánál két mozdonyvasut, az egyik Técstől lefelé, a másik a Tiszától felfelé és ezenkivül két körpálya, összesen naponta 6 ezer köbméter munkaképességgel, 600 kocsi 8000 köbméter munkaképességgel dolgozik.

A körösi, békés tarcsai vonalon jelenleg 2290 munkás dolgozik. Ezen munkakimutatások naponta a kir. mérnökök által vezetett épitési naplókban mihdig fel vannak tüntetve. A köröstarcsa-kun-sz.-mártoni vonal tervezete szeptember 30-án lett a közlekedési miniszterium által jóváhagyva. A munkálatok ott e napokban kezdettek meg és a vállalati szerződésnek megfelelőleg két és három ezer munkást fog e vonal foglálkoztatni. Igy összesen a védtöltések épitésével ez időtől kezdve 10,000 munkás, két mozdonyvasut, két lóvonatu vaspálya, 810 kocsi foglalkozott. A mindszent-apátfalvi társulat kis tiszai gátjánál egy vizemelő gép fölállitásán dolgoznak, mely gép a már meglevő vizemelő géppel együtt az ármentesitő társulat terén levő fakadó vizeket fogja a Tiszába vezetni és az előirányzat szerint, ha a száraz-ér csatornázatik, az ármentesitő társulat területén levő vizek kivezetésére elegendő lesz.

A töltésépitésnél az állam részéről jelenleg 34, az árfejlesztéssel 18, a belviz levezetési tervezetekkel hat, a csongrádi munkálatokkal hat mérnök foglalkozik. Azonban ezen mérnökök száma a legközelebbi időben még emeltetni fog, mert ezen gyors és halasztást nem türő munkálatok keresztülvitelére e látszólagos nagy szám is elégtelennek mutatkozott a tapasztalatok szerint. A töltésépitésre szükséges terület kisajátitás utján szereztetik be, mely körülbelül 15 parczellás kisajátitást igényelne. Ezen parczellák felvétele már megkezdetett s a felvett egyezségi jegyzőkönyveknek megfelelőleg ez év végére ki lesznek mutatva. A jövő év két első hónapjában vagy az egyezségi árak, vagy a biróí becsüs által megitélt árak — a hol az egyezség nem sikerült, ki lesznek fizetve. — Ezen vonal megvédésére árviz esetében rendes körülmények között 300 ezer kéve réti gaz és ötszázezer karó s naponta négyezer munkás szükségeltetik. A felvett iventariumok szerint az összes réti gaz beszerzendő és mintegy 150 ezer darab karó. A többi karó a töltés vonalon fel van halmozva. Az egész töltésvonalon 130 ezer szál deszka és mintegy 90 ezer szál palló van. E hónapban már a társulatoknál 30, a vállalkozónál 40 verőbak állittatik fel a végett, hogy nagyobb vizveszély esetén a készletben levő pallókkal a fenyegetett vagy teljesen ki nem épitett töltésvonalok esetleg szádfallal legyenek ellátva.

Statisztika.

— *Birtokváltozás* a szolnoki kir. jbiróság területén 1881. okt. 31-től nov. 4-ig. Szolnok: Horgász Pál szandai szőlőjének ⅓-edrésze Szántó Ferencz és nejére 335 frtért. — Ábel Mihály házbeli jutaléka Ábel János és nejére 100 frtért. — Orosz Mátyás és neje háza Öz János és jére 100 frtért. — Seller Ferencz és neje kisföldje Pinnejére 350 frtért. — Seller Ferencz és neje kisföldje Pinnejére 350 frtért. — Bárkány Lajos, Gyula tér Mihály és nejére 100 frtért. — Bárkány Lajos, Gyula és Berta kiskorunk házrésze Bárkány Lajosra 375 frtért. — Özv. Bencze Istvánné háza, ifju Scheffsik Istvánra 300 frtért. — Siha József, Viktor, Juliánna, Imre és István kisföld jutaléka Szűsz Dávidné szül Kurcz Franciska javára 200 frtért. — T.-Szt.-Miklós: Szelei Kiss Miklós összes birtoka örököseire. — Platz József és neje háza Polgár Mihályra 980 frtért árverés folytán. — T.-Várkony: Plangár János és Imre szölője Szabó Gyula és nejére 200 frtért. — Gábor György és testvérei háza T. Szabó János és nejére 91 frtért. — T.-Földvár: Debreczeni Istvánné és nejére 91 frtért. — T.-Földvár: Debreczeni Istvánné zsellér állománybeli illetősége örököseire. — Néhai Ágoston Mihály zsellér birtoka örököseire. — Szajol: Szekeres László 1 darab földje Tassi Pál és nejére 80 frtért. — Hamar Rozalia 1 darab földje Tasi Pál és nejére 100 frtért. — Török József föld illetősége Tassi Pál és nejére 85 frtért. — Puszta-Jenő: Reichl Etelka összes birtok illetősége Markbreit Adolfra 9700 frtért. — Mészáros Béni és András szölöjutaléka Németh András és nejére 200 frtért. — Jászkárajenő: Baranyi M. Ferencz kaszálója Badari Jánosra 20 frtért árverés folytán. — N.-Körü: Petrovay György 350 □ öl területü földje Pécsi György örökhagyó és nejére 200 frtért.

Helyi hirek.

— *Egy fontos ügy.* Ha valamely város müveltségi állapota tanintézeteinek szám arányából itéltetik meg, akkor nem mondható, hogy városunk kedvező körülmények között van. Igaz, ezen mostoha körülménynek nem maga a város közvetlen oka, hanem talán kereshetnők azt azon függési viszonyban, melyben a kincstárhoz, mint földes urhoz és az egyházi fenhatósághoz állott. — Boldog emlékezetü Eötvös József nagy alkotása, a közoktatási törvény szentesitése óta, a nép oktatás nagy előhaladást tett, városunkban ez idő óta több mint tiz tanterem nyittatott meg ugyanennyi rendszeres tanitóval; gymnasiumunk 6 osztályu nagy gymnasiummá emeltetett, iparosok oktatására ipariskola állittatott fel, s habár azon tanintézetek sok kivánni valót hagynak fenn, mindazáltal kezdetnek elég örvendetes s megnyugtató. Nem igy vagyunk mostan a nönevelés terén; itt égető szükségét érezzük egy oly intézetnek, hol leánygyermekeink magasabb kiképezést nyerjenek, mint azt a népiskolákban megszerezhetni. Már pedig szükséges, hogy az intelligens osztályhoz tartozó leánygyermekek az irás, olvasás és számoláson kivül a tudomány és szépmüvészet bizonyos ágaiban is nyerjenek kiképeztetést. Ezen hiányon is segitendő, a megyei hatóság pártfogása alatt alakult egy bizottság, mely feladatául tüzte minden eszközt megragadni, melylyel ily felsőbb leánynevelő intézet felállitható volna. Ily eszköz gyanánt kinálkozott egy országos sorsjáték rendezése; a bizottság kérelmére a nagyméltóságu m. kir. pénzügyi miniszter ur kegyes vala megengedni, hogy adó- és illetékmentesen jövő évi márczius 15-én 100 ezer 50 kros sorsjegy kibocsátása mellett országos sorsjáték rendeztessék. A bizottság minden oldalról ily jó indulatu támogatással találkozván, müködése csak ugy lesz eredménydús, ha megyénk, de kivált városunk közönsége áldozatkészségét nem vonja meg. A mint tehát buzgó kitartást kivánunk a bizottságnak fáradozásában, ugy óhajtjuk, hogy a nagyközönség részvéte sikeresen elömozditsa ez ügyet.

— *A szolnoki egyetértési kör* folyó évi okt. 30-án tartott választmányi ülésében igen életrevaló s fontos határozat hozatott, t. i. miután a város elöljárósága országos képviselőnk megkeresésére is a törvényszék ügyében eddig már éveken keresztül mit sem tett, folyó hó 13-ára egy népgyülés tartását határozta el, melyből a törvényszék visszahelyezése tekintetéből ugy a kormánynál, mint az országgyülésnél kérvényezni fog, melyet országgyülési képviselőnk vezetése alatt egy száz tagu küldöttség fog az illető helyen átadni. (Közelebb tüzetesen hozzászólunk a szolnoki törvényszék kérdéséhez. De addig is meg kell rónunk a város hatóságát, mely e reá nézve is oly kiszámithatlan fontossággal biró ügyet egyszerüen sült galambnak tekinti. Szerk.)

— *Ugyancsak az egyetértési kör*, régi szokásához képest, szabadságharczunkban elhunyt dicső honvédeinknek kegyeletét ez idei halottak napján is meghozta, sirjukat megkoszoruzván és kivilágitván. A sirhantoknál Szévald Mihály mondott lelkesitő s igazán szivből folyó beszédet.

— *Polonyi Géza ur*, országgyülési képviselőnk, lapunk szerkesztőjéhez intézett levelében tudatja, miszerint e hó 11-én városunkba érkezik, avégből, hogy a helybeli kir. postahivatalra vonatkozó teendőkről, melyet mult számunkban jeleztünk, magának az itteni kereskedő körökben kellő tájékozást szerezzen, s hogy ez ügyben ép jelenléte által a kereskedő uraknak a vele való érintkezést megkönnyitse. Örülni fogunk, ha képviselőnket körünkben üdvözölhetjük, de másrészről felhivjuk a kereskedő urakat a tömörülésre, hogy e hó 11-én képviselőnknek

---

A főbiró zsebébe rejté a banyjegyeket. Herczeg András pedig ijeszteni kezdé, szokott goromba modorában.

— Azt hiszed, hogy megtüröm, hogy ilyen rongy ember legyen a főbirám, aki más becsületes ember nyomába sem léphet? S mégis tiszteletet követelsz te?! Te akarod az én fejemről leütni a kalapot te, te? Nojsz megállj, majd leüttetem én teneked a fejedet

A főbiró védőleg terjeszté ki maga elé kezét, mely reszketett, kért, rimánkodott, s összekulcsolta kezét, mint ahogy más ember Istenhez imádkozik; — Herczeg András pedig mindenre a fejét rázta.

E pillanatban megcsendült az utczán a dal, — Imre dala:

Haja, haja! hajnal akar lenni,
A szeretőm haza akar menni,
Az ajtaját be sem tudja tenni,
Az ágyára le sem tud feküdni.

Mint villany ütésre ugrott fel erre a főbiró, s az asztalon heverő kés után kapott, miközben karjával a gyertyát leütötte az asztalról. Sötét lőn. A sötétben csak egy gyenge sohaj hangzott....

E közben Imre dala mindig közelebb hangzott, s az éji őr dalát, mit valahol falun tanult, már egészen a ház közelében utánozta:

Éjfél után óra három,
A városst többé nem járom,
Szemem álomra lezárom,
Ha nem alszom az én három.
Éjfél után óra három!

Amint az udvarba lépett, egy embert vett észre az udvar másik részén eltünni, ki a keritésen át a főbiró udvarába ugrott.

— Megállj! — kiáltott utána rohanva Imre, — átnézett a főbiró udvarába, de nem látott senkit.

— Az utczára szaladt tehát, s a főbiró ablakán zörgetett. A főbiró semmi jelt nem adott magáról. Nagy sokára, csak a harmadik zörgetésre felelt egy álmos hang:

— Ki az?

Én vagyok főbiró úr, a szomszédja fia. Nyissa ki az ajtot, tolvaj van az udvarában.

A főbiró nagy zajjal nyitotta fel ajtait, s hálóöltönyben, gyertyával a kezében jelent meg az udvaron, s Imrét beeresztő. Azután körü'járták az udvart, kikerestek mindenzugot, de nem találtak senkit.

— Ej, de jót aludtam, — ásitott a főbiró, — ezért ugyan nem volt érdemes fölkelteni.

— Meg nem foghatom hová lett, — mondá Imre, — pedig bizonyosan láttam, itt ugrott át, kár hogy meglanyhult az idő s a hó felolvadt, különben nyomát is megmutathatnám.

A főbiró lehajolt, hogy a nyomokat vizsgálja, — e közben hálóöltönye szétnyilt, s Imre csodálkozva szólt:

— Nini, főbiró úrnak nyakravalója még nyakán van?

A főbiró reszketve tapintotta meg.

— Abban szoktam aludni, — felelt tettetett nyugalommal.

Imre jó éjszakát kivánt s hazament; a szobába csendesen lépett be, nem tartván érdemesnek e látszólagos semmiségért Herczeg András fölkelteni, ki, ha fölkeltik, mindig rettentő haragos szokott lenni.

Nehéz is lett volna fölkelteni.

Imre a setétben amint lefeküdt, mindjárt álomba szenderült, s nem is ébredt fel, csak reggel a lakodalomból hazajövő Sári sikoltásaira.

— Szent Isten, — sikoltott a szolgáló, — a gazdauramat megölték.

Imre rémülten szökött fel ágyából, s a véres hulla látásán annyira megzavarodott, hogy alig tudott felöltözni. Ezalatt a Sári által egybecsődített nép a szobába tódult, ugy hogy Imrének szét kellett lökdösni őket, hogy kijuthasson.

— Hát ezt a gorombát mi lelte, olyan dühös, mint az oroszlány, nem hogy sirna. — panaszkodtak reá.

Imre kirohant, de az útczaajtóban egy pandurral találkozott, kinek futása feltünt, és megragadta:

— Hova akarsz te futni, mi?

— Orvosért, — fuldokolta Imre.

— Majd azért elküldünk mást.

A nép tanakodott, hogy ki lehet a gyilkos; egy sopánkodó anyóka pedig Imre ágyából egy véres kést hüzott elő.

A pandur ezt teljes bizonyitéknak vevén, Imre kezét összekötötte, s bekisérte a városházához, — az pedig fájdalmában nem tudott mentségére felhozni semmit.

A közvélemény az volt, hogy Imre ölte meg Herczeg Andrást. Az ok is mindjart meg volt. Egy anyó mindjárt kikalkulálta.

— Hallották kegyelmetek, hogy Imre a Tubáknét akarta elvenni, az meg ha férjhez megy, úgy marad, mint az ujjam e! Bizonyosan kiházasitást kért Herczeg András uramtól az istenverte, az persze nem akart neki adni, mert köztünk legyen mondva, igen sok adóssága volt. Azután, ha más tette volna, a semmiért nem ölte volna meg, hanem elvitt volna valamit, itt pedig meg van minden.

Arra nem is gondoltak, hogy legyen ember, aki egy iv papirt többre becsült annál a mindennél.

Bent a városházán sem állt jobban Imre ügye, mert a főbiró igen ellene volt.

— Emlékszem rá, — mondá többek előtt, — azon éjjel átjött, hogy egy ember ugrott udvaromba. Hanem ez nem igaz, ezt csak ő gondolta ki. Azt mondják, hogy nyugodtan aludt ágyán s ha ő tette volna, elfutott volna, na persze! hisz ő tudta azt, hogy azzal mindent magára bizonyit. A szolgáló pedig azt mondja, hogy legszebb egyet értésben voltak előtte való nap. Mit bizonyit ez? Nem is lehet való, mert Herczeg András soha sem volt senkivel „szép egyetértés"-ben, de meg ha úgy lett volna is, tudjuk, hogy Herczeg András azokhoz volt leggorombább, kikre nem haragudott, tehát mért ne lehetett volna egyetértésben azzal, kivel különben viszálykodott?

Ez oly erőteljes logika volt, hogy egy hallgató talentumának sem állt hatalmában czáfolatot kigondolni rá, — mert igen sok azon szerencsétlenek száma, kik érdekből mások nézetének magukat vakon alávetik.

(Folyt köv.)

a kellő tájékozást ekként megadhassák. — Ugyanez alkalommal a **népgyülés**, melyről mai számunkban e rovat alatt emlékezünk, szintén felfogja kérni képviselönket küldöttségileg, hogy vegyen abban részt, mit — hiszszük — képviselönk ismert jóakaratánál s ügybuzgalmánál fogva nem fog megtagadni.

— *Szontágh Jakab ur*, lapunk ismert tollu jeles munkatársa, ezentul a közéletben Szontágh Jenő nevet fog haasználni, s irodalmi téren is e névvel jelöli czikkeit. Ezen körülményt Szontágh Jenő úr az illetékes anyakönyv vezető hivatalnál is bejelentette.

— *Pezsdülünk*. A szolnoki fiatalság havonként 2-szer a Réthy-féle (ezelőtt Roth) kávéház helyiségében hölgyestélyeket óhajt rendezni, a szolnoki népzene felsegélésére és a szolnoki társasélet előmozditására. E végből a rendezőség nevében Witkovszky Lajos mérnök ur részvényesként a város intelligens osztályához meghivókat bocsájt ki. Részvény dij férfi tag és család után havonként 2 frt. — Előjegyzések a dij lefizetése mellett elfogadtatnak Medgyesi testvérek fűszerkereskedésében, Réthy-féle kávéház helyiségében és Witkovszky Lajos urnál. Ezen tánczmulatsággal, tombolával összekötött estélyek az első három hónapban a következő napokon tartatnak meg: f. évi november hó 12-én, deczember hó 1-én, 17-én és 29-én, 1882. év január hó 15-én és 29-én. Kezdete 8 órakor. Ételek és italok pontos és jutanyos kiszolgálásáról a vendéglős gondoskodand. A hölgyek minél egyszerübb öltözékben kéretnek megjelenni. Tekintve az üdvös czéit, s főleg hogy társas életünk ez által némileg megpezsdül, városunk közönségét a tömeges pártolásra mi is felhivjuk.

— *Közgyülés*. A „szolnoki korcsolya egylet“ alapszabályai a nagymélt, m. kir. belügyminiszteriumnak 1881. évi 48269. számu leiratával jóvahagyatván, a t. cz. tagok a folyó év november hó 13. napján, a szolnoki polgári kasinó társalgó termében, délután 3 órakor tartandó közgyülésre tisztelettel meghivatnak Tárgyai: 1. Titkári jelentés a választmány működéséről; 2. Egy elnök, egy alelnök, egy titkár, egy pénztárnok, két igazgató és tizennégy (14) választmanyi tag választása. 3. Az évi számadások megvizsgálása; 4. Az egylet vagyona fölötti intézkedés; 5. A rendes és rendkivüli költségek megállapitása; 6. Az alapszabályok megváltoztatása vagy módositasa; 7. Inditványok tétele. Szolnok, 1881. nov. 4-én. Sipos Orbán m. k. elnök. — Dombay Lajos m. k. titkár.

— *Sajtóhiba igazitás*. Lapunk nov. 30-iki számában közlött „A mi fajunk társadalmi fensőbbségéről“ czimü czikk második bekezdésében értelmetlen sajtóhiba csúszott be, melyet igy javitunk ki: „heterogen elemekből álló státusunkban a magyar fajt értem.“ — (E czikk folytatása tárgyhalmaz miatt jövő számunkra maradt. Szerk.)

— *A „husz igaz“* nyilatkozata: „Ne búsuljon szerkesztő ur, nem változik sóbálványnyá, mert e megyében nem husz, de ezer ember irja alá azon igéket, melyeket szerkesztő ur becses lapja bátor elszánással a közvélemény előtt hangoztat. És a közvélemény bizony e becses lapokat nem elitélni, hanem elismerésére fogja méltatni a küzdelemért. — mert e küzdelem fontos e megyére nézve s kihatásaiban — bizton reméljük — mindnyájunkra üdvös leend; hiszen kell valakinek lenni, a ki az igaz szót, a méltó feljajdulást meghallgassa, s ha nincs, ha nem volna: akkor megérdemli ez út, hogy elsülyedjen a földszinéről s a Tisza bősz árjai csapjanak össze felette — örökre. De ez nem lehet, ezt megérnünk nem szabad, ezt nem engedjük! — Itt a közgyülés, nov. 10. veszi kezdetét, azaz csütörtökön, — s habár nincs is fölvéve a tárgysorozatba a szandai ut ügye, hiszszük, hogy első és legfontosabb tárgya lesz közgyülésünknek ez utvonal. — A szandai utakról irott czikkeket elismeréssel fogadtuk, s üdvözöljük azok bátor iróit, s kérjük őket: ha érdemileg nem határozna ez ügyben a közgyülés, folytassák kitartással a nemes harczot, mit megyénk jól felfogott érdeke követel, s mit csak is a röpkedő kicsinyke lelkek szúnyog-dongása gáncsolhat csupán, a mi komoly figyelembe nem jöhet.“

— *Hadkötelesek figyelmébe*. Miután a sorozás alá tartozó egyének összeirásának ideje elérkezett: ennélfogva közhirré teszi Szolnok város polgármestere, hogy mindazon véikötelesek; akik: a) az 1860., 1861., 1862. években Szolnokon, vagy más helyen születtek ugyan, azonban most Szolnokon, vagy határában tartózkodnak; b) a kik korábbi években születtek ugyan, de eddig védkötelezettségüknek még eleget nem tettek, a jelen 1881. évi november hó 1-től, deczember hó 10-ig, a jegyzői hivatalban, vagy személyesen vagy megbizottaik által jelentkezzenek. Az ez ellen vétők, a törvény szigorával fognak sujtatni.

— *A Tisza árja* rohamosan emelkedik s ha a rendkivüli esőzések, melyek hetek óta szünet nélkül tartanak, nem szünnek, a viz kiszorul medréből.

— *Visbe halt* egy szolnoki suszter, valami Schvarz nevü, kit okt. 27-én a déli órákban fogtak ki az uszodánál. A körülményekből az tünik ki, hogy a szerencsétlen öngyilkos volt.

Megyei hirek.

* *Törökszentmiklóson* a gyermekek között a roncsoló toroklob kiütött, mi végből nov. 3-án az iskolákat és kisdedovodát is bezárták.

* *A karczagi kir. adóhivatal* f. é. november hó 11. Kisujszállásra helyeztetik át s ez időtől ott folytatja működését.

* *Dr. Hudra Flóris*, köz és váltó-ügyvéd, ügyvédi irodáját Budapestről Jászberénybe helyezte át. Lakása II. kerület, 137. sz. özv. Szokoly Ferenczné házában.

* *Jászberényben* tizenöt bolgárkertész telepedett le, hogy a városhoz közel fekvő Szabó-féle tanyán az okszerü kertészettel foglalkozzanak. „A város — mint a jászberényi lap irja — megtagadta nekik (tán „tőlük“? Szerk.) a vizemelő géphez szükséges fát s egyéb épület anyagokat.“ Hát bizony ez nem szép Jászberény városától, mert az okszerüség a kertészet terén is ráfér egy városra, — a bolgárok pedig okszerüen kertészkednek. Szolnok is követhetné a jó példát abban, hogy bolgárkertészeket telepitene le, igy talán az a magas piaczi ár csökkenne.

* *Rákóczy-falvába* vezető régi országutat kár volt addig elzárni, mig a kimért ilyen út teljesen el nem készült. Most, a szörnyü esőzésekben, se egyik, se másik ut nem alkalmas a benszorult községbelieknek a közlekedésre. De hát a sok félszeg intézkedés közt ez is elkallódik nálunk.

* *A régi jó időkből*. Mikor imádságra gondolt még a város feje, ilyen határozatok keletkeztek: „1870. évi 1102. k. i. Nagyságos Főtisztelendő Prépost ur! A keresztény vallást követő népnek tökéletes hite s reménye van abban; miszerint ha a harangok meghuzatnak, minden veszedelmes felyhök — melyek a város határa fölött tornyosulnak — azonnal széjjel oszlanak azért — mert az egy élő Istent tisztelő nép éjjel is álmából a megszentelt harangszó által felébresztetvén, engesztelő imájával is esdekelve kéri az egek urát a vész elhárítására. — Minthogy pedig ez nappal — de leginkább éjjel — csak is ugy elérhető — ha ezen város munkás földnépe az emlitett harangozások által minden veszedelmes felyhök, észrevélele után, azonnal végnélkül mind addig az esedező imára figyelmeztetik, miglen azok széjjel nem oszlanak. — Mindezeknek elérése tekintetéből meg kérem Nagyságodat — méltóztassék a kormánya alatt lévő anya szent egyháznál oly erélyes intézkedést tenni, — miszerint a mondott időkben a megszentelt harangszó meghuzásával — az az által könyörgésre ébresztő nép javára mindenkor és minden időben a Mindenható Isten megengesztelésével e város határában az előadott módszerint a vész elháritathassék. Kelt Jászberényben, 1870. junius 8-án. Pintér Mihály, főbiró.“ — *A mai rosz időkben pedig* keletkeznek ilyen forma határozatok: Az adófelügyelői határozat azzal adatik ki a városi végrehajtónak, hogy azt N. N. ellenében azonnal és annál szigoruabban foganatositsa, mivel ellenkezőleg állásától elmozdittatni fog. N. N. polgármester. „Mert hát tudni való, hogy az adót nem a nagy harang tartozik megfizetni s a végrehajtóknak a felhökhöz semmi köze.

Különfélék.

* *Páratlan nagylelküség*. Szentes varos közönsége az ez évi vizvész alkalmával 25,000 frtot kapott mint államsegélyt a közmunka és közl. ügyi miniszteriumtól. Szentes városa visszatérités reménye nélkül kérte és használta fel ez összeget. S hogy kiutaláskor nem volt a miniszter által jelezve, hogy kölcsönül vagy adományul adatik ez összeg, ők tehát s tán joggal, adományul tekinték s használták fel; most azonban kapnak egy miniszteri rendeletet, hogy 1882. aug. 1-ig a 25,000 frtot különbeni végrehajtás terhe mellett fizesse vissza Szentes városa, ki most ez ellen a miniszterhez folyamodik.

* *Az amerikai Egyesült-Államok termése*. Végleges becslések a termésekről konstatálják, hogy a panaszok tulzottak voltak. A buzatermést 368.962.000 bushelre becsülik a tavalyi 480.000,000 bushellel szemben, rozstermést pedig 1.193,641,000 bushelre, a tavalyi 1,537,000 bushellel szemben. Ugyanazon statisztikus, ki ezen adatokat gyüjtötte, a kivitelre alkalmas buzát 125,000,000 bushelre becsüli.

* *Statisztikai kimutatás*. Az összes osztrák-magyar vasutakon az 1871-től 1880-ig terjedő évtizedben mindössze csak 348.128,000 utas továbbittatott, miből 1880-ra 36.877,000 esik. A személyforgalom utáni bevételek 1880-ban Angliában 27.200,464 L. sterlinget. Ausztria-Magyarországban a podgyász utáni bevételek hozzászámitásával 46,170,241 frtot tettek. Ilyen a különbség a két állam forgalma között.

Vasuti menetrend.

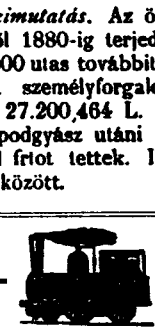

Indulás Szolnokból

Budapestre (Czegléd felé):
4 óra 54 p. éjjel gyorsvonat.
4 óra 23 p. d. u. személyvonat.
3 óra 27 p. hajn. vegyesvonat.
7 óra 09 p. este tehervonat.

Hatvan felé:
5 óra 8 perc: éjjel, 5 óra 7 percz d. u.

Arad-Temesvár felé:
10 óra 57 p. d. e., 10 óra 49 p. éjjel.

Püspökladány-Debreczen felé:
11 óra 19 p. d. e., 10 óra 21 p. éjjel, s 12 óra 18 p. éjjel (gyv.)

Érkezés Szolnokba:

Budapest-Czegléd felől:
10 óra 05 percz d. e., 10 óra 15 p. éjjel, 12 óra 13 p. éjjel (gyorsv
Hatvan felől: 10 óra 38 p. d. e. 11 óra 48 p. éjjel.
Arad-Temesvár felől: 4 ó. 45 d. u, 3 ó. 47 p. hajn.
Püspökladány-Debreczen felől: 4 ó. 23. p. d. u. 4 óra 54 p. hajn.

Felelős szerkesztő: **Pásztor Ferencz.**

HIRDETMÉNYEK.

10—7

KINTZLER SOMA,

mü-órás Szolnokon.

Ajánlja gazdagon felszerelt

óra raktárát,

melyben mindennemü jól szabályozott órák kaphatók a következő árjegyzék szerint:

Férfi órák:

Egy ezüst henger óra 4 kövel	6—10 ftig
„ „ „ rúgóval	10—11 „
„ „ „ dupla fedél	12—15 „
„ „ „ Remontoir	14—20 „
„ „ horgony óra	15—20 „
„ „ „ Remontoir	18—34 „
Egy arany henger óra	26—40 „
„ „ horgony óra	30—50 „
„ „ Remontoir	52—86 „
„ „ Chronometter	200—400 „

Női órák:

Egy arany heng. 4—8 kövel	20—30 ftig
„ „ „ Remontoir	30—40 „
„ „ horgony	45—80 „

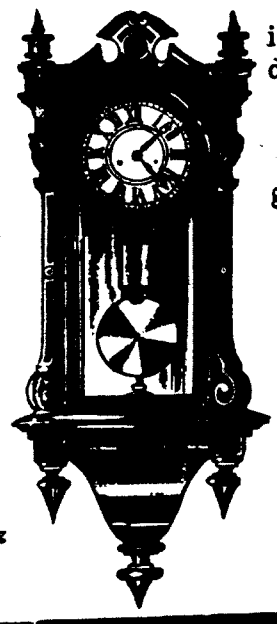

Ezenkivül:

inga-, kép-, játszó-, irodai-, ébresztő-, kakuk- és közönséges fali-órák,

ugyszintén

arany és ezüst lánczok, gyürük, óraboritékok

és

üvegek

nagy választékban stb. stb.

Készit és javit

két évi jótállás mellett.

Cserét minden irányban elfogad. Toronyórák kijavitására és ujak készitésére több évi jótállás mellett vállalkozik.

Vidéki megrendelések pontosan és lelkiismeretesen eszközöltetnek.

10—3

Az eredeti SINGER varrógépek

a legujabb és legczélszerübb szabad. készülékek és javitásokkal vannak ellátva és a világon a legjobb s legtartósabb

varrógépek.

Ezek minden **áremelés nélkül havi részletfizetésre** árusittatnak és **teljes kezesség** nyujtatik.

Használati utasitás ingyen.

Minden **másnemü** *varrógépek becseréltetnek. Alkatrészek és javitások olcsón.*

Miről ismerhető meg, hogy az árusitásra ajánlott

Singer varrógép

valódi-e, azaz hogy **eredeti gép** és hogy **The Singer Manufacturing Co., New-York (Amerika)** egyik gyárában készült, vagy hogy az Németország vagy Ausztriának többé vagy kevésbbé **rossz készitménye-e**, — mely utánzat gyenge minőségért minden áron eladatik?

Minden szakember az első pillanatra felismeri a **kitünő** külföldi anyagról, és **fölülmulhatlan pontosággal** s **gonddal** összeállitott **alkatrészeiről**, hogy eredeti **SINGER varrógép** vagy utánzott gép áll-e előtte, és a szakismerettel nem biró vevőnek különösen a következő külső jelekre kell figyelni, ha károsulni nem akar:

I. **Minden eredeti Singer varrógép** a melletti kereskedelmi jegyet hordja egyik oldalrészén; az 1881 óta elárusitott gépek ezen jegyet még a két oldalrészben is beütve hordják.

II. **Minden eredeti Singer varrógép** karján a teljes czimet viseli: **THE SINGER MANUFACTURING Co.**

III. **Minden eredeti Singer varrógép** egy angol nyelvü okmánnyal (mely a gép eredetét bizonyitja) van ellátva. Ezen okmányban az **illető eredeti Singer-gép** száma található, és a The Singer Manufacturing Co. elnökétől, valamint a nyugot- és közép-európai ügynökétől G. NEIDLINGER van aláirva.

G. Neidlinger Budapest, főut.

Árverési hirdetés.

Közhirré tétetik, hogy Deutsch Zsigmondnak, Deutsch Vilmos elleni 300 frt tőke s járulékai kielégitése végett, mindazon 9479 frt 45 krra becsült vegyes kereskedésbeli árukból álló ingóságok, melyek a kir. járásbiróságnak 4706. és 4733./1881. p. sz. kiküldő végzései folytán Deutsch Zsigmond és Böhm Rozália 300 frt és 3958 frt 99 kr. tőkék s járulékai kielégitése illetve biztositására együttesen lefoglaltattak s időközben Deutsch Vilmos csődtömegébe is összeiraltak, ***Tisza-Földváron a Deutsch Vilmos-féle üzlethelyiségben 1881. november 7-én d. e. 10 órakor*** megkezdendő nyilvános ***birói árverés*** alkalmával készpénz fizetés mellett el fognak árvereztetni.

Kelt Szolnokon 1881. október 21.

SZÓÓ BÉLA,
kir. bir. végr.

3—3

1678
sz. 881.

Pályázati hirdetmény.

Kunszentmárton város rendezett tanácsu városnál lemondás folytán megürült ***állatorvosi állásra,*** mely 200 frt és szabályrendeletileg megállapitott ***látogatási dij*** javadalmazással van egybe kötve, ezennel pályázat hirdettetik.

Felhivatnak az ezen állomást elnyerni óhajtó ***okleveles állatorvosok,*** hogy szabályszerüen felszerelt kérvényeiket folyó

1881. évi november hó 15-ig bezárólag a polgármesteri hivatalhoz nyujtsák be.

Kunszentmárton 1881. október 20.

NAGY GÉZA,
polgármester.

3—2

Eladó ökrök.

Tisza-Roffon, alólirottnál ***16 darab*** nagy — hizlalni való ***ökör*** szabadkézből ***eladó.***

Venni szándékozók levélbeli vagy személyes értesitést nyerhetnek ugyanott.

T.-Roffon, 1881. nov. 3.

2—1 ***Borbély Géza.***

Eladó ház.

Ádám Andrásnak Szolnokon, a vàrban levő háza szabad kézből eladó. — Értekezhetni Somogyi József ügyvèd urral SZOLNOKON.

3—1

Árverési hirdetmény.

Puszta-Felső-Varsányon, vagyis az ujonan alakult ***Rákóczyfalvában, az italmérési jog*** a ***község részéről,*** három egymásután következő évekre, vagyis ***1882. évi april hó 1-sö napjától kezdve 1885-ik évi april hó 1-ig***

bèrbe fog adatni.

Az ezen bérlet iránti nyilvános árverés 1881. évi november hó 13-ik napján délelőtt 10 órakor fog a nevezett községházánál megtartatni, melyre az árverezni kivánók oly megjegyzéssel hivatnak meg, miszerint bánatpénzül ***készpénzben*** 100 frtot, azaz egyszáz forintot az árverés megkezdése előtt letenni kötelesek. A legtöbbet igérő köteles lesz félévi bérlet összeget is előre lefizetni.

Kelt Rákóczyfalvában (P.-Felsővarsány) 1881. nov. hó 4-én.

PERJÉSY LÁSZLÓ,
közs. jegyző.
DEME MIHÁLY,
községi biró.

1—1

8—3

CHOCOLADE KÜFFERLE.

Csak kitünő csókoládé képes a fogyasztókat hosszasabb használat után egyenlően kielégiteni. A **Küfferle**-féle **csokoládé** a legszorgosabban megválogatott nyers anyagokból **minden hamisitó anyag mellőzéséve** a legujabb szerkezetü francia csokolád készitő gépeken lesz előállitva. Kiállja a versenyt **jóságára és finomságára** nézve minden külföldi chokoládèval és jóval olcsóbban szállithatjuk, mint amazok.

Szolnokon valódi minőségben kapható: Medgyesi testvérek füszer-üzletében.

(3—2)

Védjegy-szám 319. és 320.

Figyelmeztetés.

Az általánosan ismert, jó hirnévnek örvendő s többoldalulag kitüntetett sósborszesz készitményem — kelendőségénél fogva — sok utánzásnak lévén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azokon czimjegyeimet módositom s arra kék nyomatban saját házam külső alakját veszem föl, bejegyeztetvén az egyszersmind védjegyként a budapesti kereskedelmi s iparkamaránál.

SÓSBORSZESZ

gyors enyhitést eszközöl:

csüzos szaggatás, fagyás, fog- és fejfájdalmak, szemgyengeség, bénulások stb. stb. ellen. Fogtisztitó szerül is igen ajánlható, a mennyiben a fogak fényét elősegiti, a foghúst erősbiti és a száj tiszta, szagtalan izt nyer a szesz elpárolgása után, valamint ajánlatos a szer fejmosásra is, a hajidegek erősitésére, a fejkorpaképződés megakadályozására és annak eltávolitására.

Ára: egy nagy üveggel 80 kr., egy kisebb üveggel 40 kr.

Használati utasitás magyar vagy német nyelven bizományosaim névsorával ellátva, minden üveghez ingyen mellékeltetik.

Brázai Kálmán.
Budapesten. IV., Muzeum-körut 23.

Különösen figyelmeztetem a t. vásárló közönséget 319. és 320. számu védjegyemre, miután már czimjegyeim és czimkupakjaim is utánoztatnak

Kapható: Szolnokon Monspart L., Pilzer Adolf., Deutsch E. M., Oesterreicher L., Medgyesi testvérek, Nerfeld F., Kecskési Tivadar, Feuer E.

Csak a **HOFF JANOS**-féle maláta kivonat **egészségi sör** és **maláta csokoládénak** és az összpontositott **maláta kivonatnak** köszönhetem egészségem helyreálltát.

12—10 **Saját szavai egy meggyógyultnak.**

Miután ezen kitünő találmányu maláta kivonat, egészségi sör, ***anyámat a haláltól mentette meg,*** joggal léptem föl az itteni hatóság előtt, hogy e kitünő gyógyszert saját tapasztalaton nyugvó meggyőződésből a szenvedőknek ajánljam. — Egy parasztnak, ki máj-, gyomor- és tüdőbajban szenvedett s tőlem tanácsot kért, ajánlottam e kitünő maláta kivonatu sört, kért; hozassam meg számára, a mit én azonnal teszek és kérve Önt, sziveskedjék 26 üveg maláta kivonat egészségi sört és 10 csomó maláta czukorkát minél előbb küldeni.

St.-Georgen, (Ob.-Murau.) Flies József, főtanitó.

HOFF JÁNOS urnak, cs. k. szállitónak, kir. bizományos, tulajdonosa a cs. k. koronás arany érdem keresztnek. Magas rendjelek lovagja. Föltalálója és egyedüli készitője a Hoff János-féle maláta kivonatnak. Udvari szállitója a legtöbb europai herczegeknek. Bécs, gyár: Grabenhof, Braunerstrasse. Nro. 2. Iroda és gyári raktár: I. Graben, Braunerstrasse Nro. 8.

Magas nyilatkozatok.

I. Vilmos, német császár: „Az ön szép maláta kivonata." Ferencz József osztrák császár és magyar király: „Szivesen kitüntetem Önt." A szász király: „Jótékony az anyakirálynőnek." A dán király: „Gyógyereje észleltetett." Mecklenburg Sverini nagyherczeg: „Elismerésem." — Orvosi nyilatkozatok: Titkos tanácsosok: Dr. Traubes, Dr. Gräfe stb. Berlinben, Dr. Granichstädten Bécsben, Dr. Jauchczy Sz.-Pétervárt, Dr. Pietra Santa Párizsban és még sok ezer orvos a Hoff-féle maláta készitményeket a legjobb diätikának ismerik el.

Óvás.

Csak ***valódi*** Hoff János-féle maláta készitmények követeltessenek, a melyek el vannak látva az osztrák magyar kereskedelmi miniszteriumnál bevezetett ***védjegygyel*** (A feltaláló képe.) Mások utánzataiban hiányzik a gyógyfüanyag és a helyes készitési-mód a Hoff-féle maláta készitményeknek, s ezek az orvosok nyilatkozata szerint az egészségre rosz hatással lehetnek (A valódi Hoff-János-féle mell-bonbonok kékpapirban valnnak 2 frton alul nem szállittatik.) **Főraktár: Szolnokon: Monspart László füszerüzlete. Jászberény: Szilvássy Gyula László. Mező-Túr: Schreiber Sámson. T.-Sz.-Miklós: Kellner.**

Fiók-üzlet: **Budapesten, Zsibárus-utcza 7. sz.**

Szolnokon, 1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában.

V. évfolyam 46—255. Szolnok, 1881. november 13-án.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél » . . 2 » 50 kr.
Negyed » . . 1 » 30 »
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.
KÖZLÖNY
A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkint egyszer
vasárnap
s a vidéki példányok is ugyanakkor postára adatnak.
Szerkesztőség: Szolnok, buzapiacz, 1396. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közlemények kivül az előfizetési pénzek s minden egyéb dijak is küldendők. Ide küldendők a postai felszólamlások is (reclamatio.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek Szolnokon: a szerkesztőségnél, buzapiacz, 1396. sz. alatt s ugyanitt Pásztor Ferencz köz- és váltó-ügyvéd irodájában; Makray László ur üzletében; minden fővárosi hirdetési irodában és bármely kir. postahivatalnál.
Kéziratok
csak ismert kezektől fogadtatnak el s azok vissza nem adatnak.

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer » — — — — — — 16 »
3-szor » — — — — — — 12 »

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
Nyilttéri közleményeknek minden centimeternyi magasságu, három hasábos szeletnyi tere 75 krjával számittatik s ugy a hirdetmények, mint a nyilttéri közlemények beküldőit a kifizetésért feltétlen kötelezettség terheli
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Szolnok, 1881. nov. 9.

Szolnok város képviselő testülete folyó 1881. november 5-én tartott ülésében tárgyalta és elfogadta az 1882. évre előterjesztett községi költségvetést, melyet — valamint és azzal kapcsolatosan hozott határozatokat — lehetetlen nehány észrevétel nélkül hagynunk.

Mi azt hisszük, hogy a község költségvetésének fel kell tüntetnie a község pénzügyi helyzetét, s meg kell szabnia azon bevételeket és kiadásokat, melyeket azon évben, melyre a költségvetés szól, a község kormányzata feljogosittatik beszedni és kiadni, egy szóval a költségvetésnek magában kell foglalnia a község jövedelmeit s magában kell foglalnia mindazon kiadásait, melyek a költségvetési évben fedezendők.

A most emlitett s az 1881. november 5-iki közgyülésen elfogadott költségvetés nem ilyen alapokon nyugszik; ez nem azt tünteti fel, hogy milyen a község pénzügyi helyzete, hanem azt, hogy milyen nem, s általánosságban is megjegyezhetjük már itt azt, hogy a mérleg, melyet a költségvetés felállit, nem reális, hanem hamis, s azért hogy egy pár százalékkal kevesebbre üssön ki ezuttal a pótadó, oly jövedelmek vétettek fel a költségvetésbe, melyek ilyenül fel nem vehetők, s oly tartozások vagy fizetni valók hagyattak abból ki, melyeket mindenesetre fedezni kell.

Az ilyen munka nem költségvetés, hanem — feltéve, hogy a költségvetést készitők jó hiszemüleg jártak el, — tiszta önámitás, — s ámitása a közönségnek azzal, mintha terhei könnyebbedtek volna, holott valójában azok sulyosbodtak. Ez az önámitás annál veszélyesebb, mert az ilyen szédelgés nem tarthat sokáig, az ilyen gazdálkodás előbb utóbb megboszulja magát s akkor a most elodázott terhek kétszeresen fognak vállainkra nehezedni. Ez állitásunk illusztrálására szolgál a bevételek közt a rendkivüliek rovatába felvett két tétel, mely a mérleget megrontja, s melyeket a költségvetésbe felvenni szabad nem lett volna. Egyik a 12-ik tétel, id. Scheftsik István polgármester urnak fel nem vett vagy is fel nem veendő fizetése. Ha e tétel Scheftsik István polgármester urnak 1881. évi fizetéséből származnék, a mérleg helyessége szempontjából az ellen kifogásunk nem volna, ámbár más szempontból igy is kifogás alá vesszük s hivatkozunk a képviselő testületnek ismételten hozott azon határozataira, hogy sem a polgármesternek, sem más tisztviselőnek fizetéséről lemondását el nem fogadja, ingyen szolgálatot egy tisztviselőjétől sem kiván, s ezen okból ezen fel nem vett fizetésnek a költségvetésben semmi helye.

Ha a polgármester ur ezen általa meg szolgált fizetést a város javára akarja forditani, akkor adja azt a városnak, vagy a város valamely jótékony intézetének, mint ajándékot, — ekkor az úgy fog felhasználtatni, a mint maga a polgármester ur is ohajtja, s nem fogunk e tárgyban czifrábbnál czifrább inditványokat hallani.

Amennyiben azonban e tétel Scheftsik István urnak 1882. évi fizetésére vonatkozik, annak felvétele határozottan nagy hiba, mert lehetlennek és észszerütlennek tartjuk azt, hogy a polgármester ur még meg nem szolgált fizetését előre bevételbe vegyük, holott nincs és nem is lehet semmi garanczia arra nézve, hogy a mostani polgármester ur 1882. év végéig fogja vezetni e minőségben városunk ügyeit. Hiszen mindnyájan emberek és halandók vagyunk, s bár ohajtjuk, hogy Scheftsik István polgármester urat az isten sokáig éltesse, a halandóságnak ő is alá van vetve, mint Hrúz Mihály uram volt Kecskeméten, sőt alakulhatnak családi vagy más körülményei is akképpen, hogy hivatalát letenni kénytelen leend, — sőt erre már precedens is volt; — ugyan kérdjük: hol lesz akkor ez az 1000 frt bevétel?! miből fogjuk azt helyrepótolni.

Ezen összeg egyébiránt Szolnok város költségvetésén kivüli pénz forgalmához képest felette csekély s szót is alig érdemel, hanem annál jobban megérdemli a figyelmet azon 8112 frt 11 kr, mely a rendkivüliek 14 tételében bevételképpen felvétetett.

Nem akarjuk mi városunk közönségének ezen vagy talán az összeszámolás eredményeként jelentkező összeg iránti jogát feladni vagy mellőzni, sőt meg is vagyunk győződve, hogy a katonai beszállásolás és az ebből eredő követelések ügye előbb utóbb megyénkben is rendeztetni fog és akkor Szolnok városa is megkapja az őt megillető kárpótlást; de azt is tudjuk, hogy a vizek által felette sujtott megyénkben, hol mindenkinek, kicsinyeknek ugy mint nagyoknak, — a vizek elleni védekezés veszi igénybe egész tetterejét és képességét, a beszállásolási és az ezzel kapcsolatos kárpótlási ügy valami nagy hirtelenséggel megoldatni nem fog, már csak ázért sem, mert azt nem tartjuk valószinünek, hogy a megyeházi pótadó mellé egyhamarjában még egy talán még magasabb beszállásolási adót: akár a törvényhatóság kivetni, akár a kormány engedélyezni hajlandó legyen. Aztán nem szabad feledünk azt sem, hogy ezen összeg még a törvényhatóságnak nem liquidum debituma, még ez összegre megszámolás sem történt; tehát még ha a katonai beszállásolásból eredő kárpótlást Szolnok városa 1881-ben megkaphatná is, annak mennyisége még megállapitva nincs. Egy szóval ez oly fedezet, mely nélkülöz minden biztosságot, melyre kiadásokat utalni nem lehet, hanem majd az általa támadó hézag fedezéséről kellend mielőbb gondoskodni.

Másrészről a költségvetés szükségleti rovatába nem vétetett fel, az iskolának megvett Szarvas korcsma vételára; nem vétetett fel, a kincs-

TÁRCZA.

Gordiusi csomó.

— Népies beszély. —

Irta:

Ifj. Bagi László.

III.

Ama vészmadarak közől, kik a gyilkosság szinhelyén megjelentek, mindjárt akadt egy, aki a balhirt megvitte Tubáknénak.

— Hát képzeld, kedves Judith lelkem, mi történt. Ézt az áldott jó Herczeg Andrást agyonszurta az az istenverte fia; érdemes is volt ezért felnevelni, pedig másképen éhen veszett volna a kutyafajta. Oh, oh! Istenem, Istenem! Láttad-e, erre vitték megkötözve; bizonyosan felakasztják.

— Láttam; — felelt Judith, — de nekem semmi közöm hozzá.

— Ejnye, lelkem, de könnyen veszed.

— Mért ne? Hisz nekem se ingem, se gallérom.

— Tudom, lelkem, tudom.

Azt képzelte, hogy szavaira Judith sirva fakad, s már a vigasztaló mondókáját is előre kigondolta. Látván azonban, hogy kudarczot vallott, eltávozott.

Judith ismerte már ezt a szokást, — s azért sem sirt! Pedig majd megszakadt a szive. Hanem mikor magára maradt, mikor tudta, hogy nincs más, ki látja, mint aki sorsunkat intézi, s fájdalmainkat, sohajainkat egész valójában megérti, — akkor sirt. Oh, azok a vánkosok, melyekre annyi szép szem sirja bánatkönyét, de sok bánatról tehetnének tanuságot, ha csak félanynyit tudnának is beszelni, mint amennyit egynémely anyó tud, mig ki nem szólittatik az árnyékvilágból.

És ezután Judith, bármerre ment, bárkivel beszélt, minden embert Holló Imréről hallott beszélni s kérdezni, arczáról akart olvasni mindenki, de nem olvasott arról senki.

Hyerogliph volt az.

Azt nem volt szabad senkinek tudni, hogy szivét a kin, lelkét a gondolat gyötri belsejében, s hogy szoknak egyike gyötrőbb, mint a másik, egyike kétségbeejtőbb, mint a másik!

Megmentéséről gondoskodott kedvesének mindennap, — s egyiken sem tudta kigondolni. Egy hét lefolyása alatt már háromszor volt a főbirónál hivatalában, az azt felelte, hogy nem ér rá, menjen a házához.

Judith elhatározta, hogy elmegy a házához.

— — — — — — — — — — — — —

Alkonyodott.

A főbiró szobájában volt s egy nagy könyvben levelezgetett, — talán épen azt kereste abban a nagykönyvben, hogy a törvény mikép bünteti az apagyilkosokat?

Ezen komoly elmélkedését kedves fia, Pista, hasznára akarván forditani, egy széket csendesen a kályha mellé tett, s arra felállván, egy gyertyadarab után nyult, mely a kályha tetején fehérlett. Eközben azonban elvesztá az egyensulyt, nagy zajjal lezuhant és elterült a padlón, mire rémitően jajgatni kezdett.

A főbiró ilyetén megzavartatását látván, méregbe jött s nagy hangon értésére adá a gyermeknek, hogy nála roszabb „kölök" nincs az egész világon sem.

— Elhallgatsz mindjárt azzal a bömbölésseI, te! Hát mit mászkálsz te a kályha tetejére, mikor ott semmi dolgod? Soha életemben ilyent nem láttam; — mikor hagysz már nekem békét? Mindenfelől a te istentelenségedet kell hallanom, te! te! Te vagy az én megölő betüm, te, te!

Ez a sok te alighanem a szomszédban ragadt reá.

Pista eszébe vevén, hogy a mennydörgés villámlással jár, alább hagyott a sirással, de szepegett még félóra mulva is, a főbiró folytonos intései ellenére.

— Vallá meg te hunczfut, mit akartál azzal a gyertyával?

— Lámpá-iba akar-itam tenni-i, — szepegte Pista.

— Hát minek tenéked a lámpa?

— El akartam vinni.

— Hová? Ki engedelmével?

— A Tubákék Jóskájok, meg Szarka Gergő, azután meg az István Petivel kántálni akartam menni.

— Kántálni? Majd megkántállak én téged, hát rászorultál arra az egypár krajczárra, nincs minden, ami kell? Majd adok én neked mások ablaka alá csatrangolni este!

— Hiszen kedves apám is meghallgatja a kántálókat.

— Meg ám, de nem téged. Az istenes szokás, szép is, szeretem is; a nép épül, ha látja, hogy a főbirája vallásos, de kinevet, ha a fiamat kántálni menni látja. Itthon maradsz. Punktum.

Pista ezen itélet ellen rettentő sirással felebbezett.

— Nem hallgatsz te?! — rivallt rá a főbiró.

Bíz az nem hallgatott, hanem sirt, ahogy csak az isten tudni adta neki.

A főbiró kapacitálni óhajtván e nézeteivel ellenkező véleményt, egy nádpálczát huzott elő a sarokból, s bizony még Pista urfin is végig huzza, ha e pillanatban ajtaján kopogást nem hall.

— Szabad! — mondá, a pálczát letéve az asztalra.

A megnyiló ajtón Judith lépett be, — hanem az a Pista gyerek még mindig oly rettentő lármát csapott, hogy nem lehetett érteni a köszönését.

— Ah! alásszolgája, jó estét, kedves szomszédasszony, igen örülök, tessék leülni, azonnal szolgálatára leszek, — szivélyeskedett a főbiró Judith előtt, nyájasan

tári uradalmi italmérési jog főbérlőitől kölcsön vett összeg visszatéritendő része; nem vétetett fel a város közönsége által megvett régi megyeház vételárából semmi sem, és végre nem vétetett fel azon 6000 frt sem, melyet a város id. Scheitsik István polgármester urtól, — igaz, hogy a képviselő testület tudta és megkérdezése nélkül, — de még is kölcsön vett, melyet tehát még is vissza kell fizetni.

Ezek mind valóságos terhek, s ezeket részben vagy egészben az 1882. évi folyámában fedezni kell, s azok tervszerü fedezéséről épen a költségvetésben, annak tárgyalásakor kellett volna gondoskodni; s hogy magunkat ne ámitsuk, mindezeket számba kellett volna venni, s ezek mellőzése a költségvetés mérlegét valótlanná, hamissá tette. E szerint tehát Szolnok város 1882-ik évi költségvetése nélkülözi a pénzügyekben annyira szükséges realitást, s előkészíti azon pénzügyi zavarokat, melyeknek városunk ily gazdálkodás mellett elibe néz.

Ami már az egyes szükségleti tételeket illeti, azok közül nem hagyhatjuk észrevétel nélkül a rendes kiadások 12 tétele alatt a városi mérnök részére előirányzott 600 frtot; de nem azt tartjuk hibának, hogy e tétel kiadásul felvétetett, hiszen e fizetés szabályrendeletileg meg van állapitva, hanem helytelennek tartjuk azt, hogy városi mérnökünk nincs, s a mérnöki állomás betöltése iránt tett inditvány mellőztetett. Ha figyelembe nem vennők is, hogy ez állapot törvénytelen, hiszen meg kellett már szoknunk, hogy szervezeti szabályrendeletünk minden lehető alkalommal meg ne tartassék, nem közönyös dolog reánk nézve az, hogy városunknak a mérnöki szakmába vágó ügyei miként intéztetnek, azt mondhatni most alakuló, fejlődő városnak, különösen épitkezéseinek rendezésével mulhatlanul szüksége van a törvény rendelte szakértői közegre, és most épen a fejlődés ezen stádiumában annyi komoly munka várna a városi mérnökre, hogy azt bár mily jó akarattal, s bár mily igyekezettel is egy olyan tisztviselő, ki nem a város tisztviselője, ki a városügyekre csakis rendes hivatalától fenmaradt szabad idejét használhatja, elvégezni s különösen jól elvégezni már idejének korlátoltsága miatt is képtelen. Jó lesz tehát, ha városunk a mérnöki állomás betöltését egyik legközelebbi teendői közé sorozandja.

Nem hagyhatjuk észrevétel nélkül a rendkivüli szükséglet 26. tétele alatt az állatorvos tisztelet dija fejében előirányzott 300 frtott sem, mert nem tartjuk rendén valónak, hogy a községi állatorvosi teendőket egy megyei tisztviselő a megyei állatorvos látja el. Szolnok város lakosságának legnagyobb része földmiveléssel és baromtenyésztéssel foglalkozik; nagyon természetes tehát, hogy egy községi állatorvosra szükség van, aki aztán nem csak a vagóhidnál fogja a levágandó barmokat megvizsgálni, hanem müködését ki fogja terjeszteni mind arra, a mi az állat egészség ügy körébe tartozik.

Szabályrendeletünk ez iránybani módositása, s annak következményeként egy községi állatorvos választása szintén a sürgös teendők közé tartozik.

Végre a pótadónak egyes adónemek utáni kivetése is megérdemli figyelmünket.

Ha elfogadjuk és rendén valónak találjuk is azt, hogy a cultus kiadások és a belrendőrség szükséglete a földadót nem terheli, nem látunk semmi okot arra, hogy az I. 29. tétele alatt két lovas hadnagy (tehát külrendőr) részére előirányzott 800 frtot, a IV. czim 8., 9. és 10. tétele alatt előirányzott 129, 75 és 438 frtot. toloncz élelmezést és adót miért viseljék csupán a személyes kereseti, ház és jövedelmi adót fizetők, holott e kiadások elseje kizárólag a földbirtok érdekében történik, a többi pedig oly általános teher, melyből a község egyetlen tagja sem huz hasznot, de az mindenkit egyformán kell, hogy terheljen. E tekintetben, ha már maga a törvényhatóság nem teszi, meg kellene tenni a kezdeményezést Szolnok városának s ebből folyólag szükségesnek vélnők azon még Heves és K.-Szolnok t. e. megyék által alkotott szabályrendeletet, melyre költségvetésünk beosztása alapitva van, szorgos revisio alá vetni, s annak a szükséghez képesti átalakitása után az egész megyében egyöntetü eljárás követhetése végett egy revideált s átalakitott szabályrendeletnek megyei szabályrendeletté emelését s a megye összes községeire kiterjesztését a törvényhatóságnál kérelmezni.

Ezekben kivántuk észrevételeinket Szolnok város 1882-iki költségvetéséről elmondani. Jól tudjuk, hogy ezek a tárgyalt költségvetésre nézve már elkéstek, nem kétkedünk abban sem, hogy a törvényhatóság a költségvetést ugy, a mint az a város képviselete által megállapittatott, helyben hagyandja, de azért észrevételeink előadása által még sem egészen meddő munkát teljesitettünk, mert kötelességünkhöz hiven, figyelmeztettük Szolnok város közönségét az elkövetett hibákra, s reméljük, hogy azok a majdan következendő alkalommal kellő méltatásban fognak részesülni.

5

A mi fajunk társadalmi felségiségéről.*)

II.

Nem akarom itt felemlegetni s részletezni mindazon természet-, jog-, s morálellenes sérelmeket, mikkel mostoha századok ferde gondolkodása vagy átkos érzülete illette fajunkat. Nem akarok unalmas párhuzamokat sem vonni azon rokon körülmények között, melyek, mig egyéb népeknek, nemzeteknek elcsenevészedését, majd meg halálát okozták: addig per eminentiam életképes és a társadalmi felségiségre hivatott szivós fajunknak természeti, józan sajátságait csak éltették, edzették s nemzeti erénnyé fokozták. Igen is, nemzeti erénnyé, — melyben nem a sors mosolygó kedvezése excellált, hanem melyben a fatum ellen való eszélyes és erélyes küzdelem azon fényes sikere tükröződött, mely a természeti és erkölcsi rabbilincs szétmorzsolásával egy értelmü.

Mert természetiek és erkölcsiek okok az azok, melyek mint titkos és nyilvános akadályok a népek létalakulásának, a fajok életének és társadalmi uralomfejlésének konok uton állói. Mint ilyenek arra valók, hogy áldozat után ólálkodva, támadjanak s győzzenek, vagy legyőzessenek.

Igy történt, hogy voltak népek, melyek mielőtt, nem mondom, hogy a társadalmi souverainitáshoz, hanem csak a társadalmi képességhez igaz jogczimet formálhattak volna — elvesztek a velök született természeti gyengeség miatt, mint vesznek ma, ugy szólván szemeink előtt, ugyanazon okok és vitális érdekek pressiója folytán az amerikai aztékjellegü ősfajok, vagy az afrikai benszülöttek. És voltak népek, még pedig a hatalmas jelzői érdemlők, melyek az idegen külső szellemi erő nyomása alatt roskadtak össze, mint a kellák, tuszkok, rómaiak, görögök . . .

És a magyar faj él! Leküzdötte szerencsésen, képes volt leküzdeni sikeresen a fajfentartás ösztönének, a nemzeti önállóság szolidaritásának, a társadalmi boldogulásnak alattomos és nyiltan támadó utonállóit. Leküzdötte erővel. Anyagi és szellemi erőkkel. Leverte politiko-morális életének uton állóit a természet országa- és az erkölcs világának okos észszel, erős karral használt kétélü fegyvereivel. Diadalmaskodott fölöttük a nemzet értelmi derékségén nyugovó államalkotmányával, meg a külön nemzetiségek fölött túlnyomó hatalmat biztositó hadszerkezetével is.

De mint már előbbeni közleményemben is érintém, a társadalmi felségiséget nem pusztán a hadszerkezet és nem is a fegyver hatalma alapitja. A történelem filozofiája tanitja, hogy a fegyver hatalma egy magában soha sem képezte, és nem is képezhette a társadalmi souverainitás lüktető és elevenitő erejét. Ott vannak frappans bizonyitókul a mandzsuk. Meghódoltatták ugyan Chinát, trónjára is ültek és? . . . bámulatos dolog: elvégre maguk is chinaiakká lőnek De az alkotmány szabatossága is hűtelen és erőtlen szövetségese a fegyverek hatalmának. Igaz ugyan, hogy pl. Róma egykori hatalmi állását, polgári intézményeinek, a ius gentiumnak praecizitását fennen emlegetjük . . . de az is igaz, hogy még is csak azon kell végeznünk: Athén befolyása alá került, a görög-szellem világhóditó hatalma abszorbeálta a római fegyver világhóditó hatalmát.

Vagy talán a népek egyéneinek büszke millióiban keresendő az uralomképesség, a társadalmi felségiség conditio sine qua non-ja? Hibás feltevés, hazug állitás lenne. Ott van kialtó ellentétül éppen a IX. századbeli magyarság példája! Azon magyarságé, mely marokniyi népsége daczára, irigy, cselszövő és hatalmas szomszédok között hazát, abban társadalmi felségiséget nemcsak, de európai missiót alapitott; hazát a Kárpátoktól Adriáig, mely a magyarok istenének kegyelméből immáron nyolcz év mulva ezer éves lesz!

S hogy mindez igy történhetett, a fentebb elsoroltakon kivül főleg szellemi fensőbbségének köszönhette fajunk, melynek, mint egy jelesünk mondja: „a józan értelmességre való hajlama szinte veleszületett sajátjának látszik."

Ebben a szellemi fensőbbségben pedig, ugy vagyok meggyőződve, legkitünőbb szerep jutott Árpád szép és hangzatos s valóban hóditó erejü nyelvének. A nyelv a nemzet-alakulás s a társadalmi együvétartozóság és erősödés csirája, szülője, dajkája s hogy ugy mondjam éltető fája. Ha már szokás, ugy mond „az igazi magyar bulla" érdemes irója, a nemzeteket csudákul tekinteni a teremtés körében, ugy hiszszük, e felfogás az egyes nemzeteknek nem fajbeli keletkezésökről, de határozottan nyelvökről, a teremtés e legősibb birtokáról értendő. Valóban. A nemzet alakulási fázisaiban a nyelv ama csodásan hóditó és müvelő szelid hatalomként szerepel, mely a fegyver véres szeszeményeit azon szellem-erkölcsi zománczczal ékesiti föl, melynek neve nemzetiség. A nyelv az állami és társadalmi összetartozóság tudatának leghatályosabb szellemi faktora. A különböző ajku népségek erkölcseit, érdekeit, emlékeit és reményeit a jelen valóságaival ez forrasztja egybe. . . A nyelv halála a nemzetiség s a nemzeti szellem halála. Az egészséges nemzeti szellem pedig az egyetlen éltető lelke bármi néven nevezendő emberi társadalomnak. A nemzeti nyelvhez való ragaszkodás magához a nemzethez, a nemzeti társadalomhoz való ragaszkodás, mely nemcsak a fajfentartás ösztönével, de a nemzeti önállóság erősödésével is egyértelmü törekvés. Élő példák állanak előttünk.

A nyelv körület diaméterjének nagyobbodásával erősödik az orosz nemzet és a társadalom a finn és tatárnépek rovására. Az Elba jobb partján lakó szlávok meg a német nyelvet fölvevén, a nyelvkeresztség által a szlávságot veszni hagyták. A Hunyadmegyében lakó magyarság a román nemzetiség által abszorbeáltatott; ismét más vidékeken a magyarság assimilálta a tóle elütő nyelvbeliségeket.

„Aki a nemzetek erősbödésében, a társadalom emelkedésében csak a természetes utat, a testszerinti származást tekinti és vitatja — az a nemzetek életét s abban a nyelv szerepét nem ösmeri" — ugy mond jeles ethnographunk Hunfalvy is.

A társadalmi fensőbbséghez tehát bármely nemzetiség részéről is az anyagi erő mellett szellemire is van szükség; mert mint irva van, a társadalmi boldogulás kátéjában: „az anyagi munka magában nem tökésül, ha azt szintoly sikeres szellemi munka nem boldogitja."

Dengő Gy. Géza.

*) Lapunk 44. számában tévesen volt szedve: „fensőbbségéről." Szerk.

---

mosolyogván szemei közé, mialatt a pamlaghoz vezette.

Ezután a kályhához ment, s ama végzetes gyertyadarabot levevén, Pistának adta.

— Mit is mondtál az előbb, kis fiam? El fogsz menni kántálni? Jól van, elmehetsz, megengedem, hogy hét óráig vagy félnyolczig is odalehess; csak azután be ne törd valakinek az ablakát.

Bár Pista ügye jórafordultának okát nem tudá mire magyarázni, sietett eltünni, nehogy visszavonás által vereséget szenvedjen.

A főbiró és Judith magukra maradtak.

— Lelkem szép szomszédasszony, minek köszönjem ezt a szerencsét, melynek végtelenül örvendek.

— Reménylem főbiró ur, hogy nem kell az okát magyaráznom, s elég lesz csak annyit mondanom, hogy Hulló Imre ügyében jöttem, ha jólelküségét megnyerhet ném a főbiró urnak.

A szép asszony nem hiába reménylett, mert a főbiró tudta az okot, bár mint magának megvallotta, kedvére épen nem volt.

— Oh, kedves jó szomszédasszony, jólelküségemet akarja? Azt már ugy is birja, én nem voltam ellensége soha, és nem is leszek.

Ezzel Judith mellé ereszkedett a pamlagra. Judith csak most kezdé érteni, mért oly mézesmázos a főbiró.

— Lássa, kedves szomszédasszony, — folytatá a főbiró, közelebb huzódva, — ez olyan dolog, hogy kétféleképen lehet felfogni, s aztán . . .

Itt jónak látta a főbiró Judith állát megcsipdesni. Judith fel akart ugrani, de a főbiró visszatartá:

— Maradjon kérem.

— Ném, nem maradhatok; gyujtson kérem gyertyát, mert itt már sötét van, vagy elmegyek.

A főbiró gyertyát gyujtott.

— Mit is mondtam csak? — folytatá előbbi helyére visszaülve, — ugy igen, a dolgot kétféleképen lehet felfogni, vagy azt mondom: ez az ember ártatlan, nem is lehet másként; mi oka lett volna nevelőapját megölni? Az, hogy ágyában találták a kést, semmit sem bizonyit, mert, mert azt más is odadughatta. De tagadása ellenében különben sincs semmi bizonyiték, ergo felmentendő. Akkor aztán felmentik.

Karját Judith dereka körül fonó, az azonban ellöké magától, és felállt.

— Mit akar?

— Csak várjon kérem, kedves szomszédasszony, hallgassa meg, mit is mondhatok én még, vagy pedig azt mondom: minden ellene bizonyit; ő csak azért jött azon éjjel hozzám, hogy engem tévutra vezessen. Azért látszik bánkódni Herczeg András halála fölött, hogy biráit tévutra vezesse, ennyi tévutra vezetés és makacs tagadása megrögzött gonoszságra mutatván, bünösnek mondandó ki és felakasztandó. Akkor aztán felakasztják.

Judith felsikoltott, és sirva borult a főbiró elé. Az pedig elméjében még másik két dolgot is forgatott: „Ez a szép asszony vagy enyém sem lesz, de Imréé sem, vagy Imréé ugyan, de előbb enyém."

— Nos, szép asszony, mit gondolt, amint tetszik, vagy — vagy — — ha ön nem sajnál egy bimbót arczáról, imája meghallgattatott; ha sajnál, köszoborhoz imádkozik.

— Istenem! — fuldoklott Judith, — tehát ilyen ára van itt az igazságnak!

— Ja, kérem, ez nem az igazság ára, ez csak egy kis accidentia.

A főbiró Judith felé közeledett, az mégegyszer visszataszitá őt.

— Nem, nem, inkább . . . oh! . .

— Na lássa, szép asszony, önmaga is visszariad attól az „inkább"-tól, — az kérem a halálitélet, melyet önmaga mond ki.

A főbiró ismét Judith mellé lépett, — — Judith kétségbeesésével vetette magát karjai közé, s a főbiró boldog remegéssel ölelte át a szép asszony karcsu derekát . . .

Ebben a pillanatban az ablak megzördült.

(Vége köv.)

Megyei közgyülés.

Jász-Nagykun-Szolnok megye őszi rendes közgyülése november 10-re tüzetvén ki, arra — tekintve az utak kitünő rosz voltára — reményen felül szép számmal gyültek egybe a tagok.

A gyülést a főispáni helyettes alispán, d. e. 11 óra tájban következő beszéddel nyitotta meg: „Folyó évi őszi rendszeres közgyülésünket megnyitni és vezetni nekem jutott feladatommá, a mennyiben ezen megye közszeretetben álló főispánja állásáról lemondván, ugy hivatalos állásomnál fogva, mint a belügyminiszter ur ő nm. kegyes rendelete alapján lehetek oly szerencsés, hogy a közgyülést az elintézésre váró ügyek feletti intézkedések végett hivjam össze. Midőn folyó évi őszi rendszeres közgyülésünket ennélfogva megnyitni szerencsém van, üdvözlöm a t. bizottság tagjait és kérem, hogy engem, ezen rám nézve rövid ideig tartó, kivételes állásomban és feladatomban eddig irányomban soha el nem vont jóakaratu támogatásukban részesitsenek. (Általános éljenzés.)

Mielőtt gr. Batthyány József volt főispánunk búcsú levele felolvastatnék, alispán még a következőket is előadja: „Miként a megyének és bizottságnak tudomása van, főispán ur ő méltóságának beiktatása a megyéhez megillő fénynyel, a megyeszékhez megillő méltósággal tartatott meg itt. A megye részéről mindent elkövetett, hogy a mily örvendetesen jön az uj főispán a megyébe, e megye rokonszenvét, örömét hasonló ünnepélyességgel fejezze ki. — Ezen ünnepélyesség fedezésére szükséges összeg a megyének rendelkezésére nem állott, el kellett fogadni és igénybe venni egyesek e czélra felajánlott áldozatkészségét; igy történt, hogy az ünnepélyességeknél felmerült költség legnagyobb részben fedeztetett, mindazonáltal ma még mintegy 738 frt fedezetlen, de több részről birjuk az igéretet, hogy ezen összeg egy része is ily áldozatkészséggel fedeztetni fog. Azonban nem óhajtandó, hogy ezen ügy lebonyolittatlanul maradjon, esetleg a jövőben kinevezendő főispán elnöklete alatt tárgyaltassék, azért vagyok bátor előterjeszteni, méltóztassék felhatalmazni az alispánt hogy a mennyiben a főispán beiktatásánál fenmaradt kölcsön magan áldozatkészségből fedezhető nem volna, a volt jászkun kerületek meggazdálkodott kamataiból, a tőke érintetlen hagyásával, a netán nem fedezhető részt kiutalványozhassa."

Ezek után a főispáni búcsú levél éljenzés közt tudomásul vétetvén, felolvastatott az állandó választmány búcsúirata is, melyet Lovassi biz. tag virágos nyelvezetünek talált ugyan, mindazáltal Kerek főjegyző azon megjegyzésével, hogy „instellatio" helyett „beiktatás" használtassék — ellogadtatott.

Kimondatott ezután határozatilag, hogy főispán úr búcsúzásáról a községek is értesittetnek.

Ezután a költségelőirányzat olvastatott fel 1882. évre, melybe felvétetni határoztatott a megyei alügyész évi fizetése is s ekként lesz az a belügyminiszterhez felterjesztendő.

Olvastatott a megyei igazoló választmány által bemutatott legtöbb egyenes állami adót fizető m. bizottsági tagok névsora. Legtöbb ily adót fizet b. Wodianer, vagyis 21632 frt 4 krt, legkisebb összeg 321 frt 67 kr. A megyében összesen 290 legtöbb egyenes állami adó fizető van.

Ezután a megyei igazoló választmány választása következett. A névsort jövő számunkban adjuk.

Árvaszéki ülnökké a főispán által helyettesitett Koller Andor választatott.

*

Jelen közgyülés legfontosabb tárgyát képezte a szandai gát kiépitése, és a katonai laktanya építése, s miután a községeket érdeklő dolgok azokkal ugy is közöltetnek, mi jelen tudósitásunkat — tér szüke miatt is — főleg a szandai gátra vonatkozva szoritjuk, melyről lapunk utóbbi számai felváltva hozták a jogosult panaszokat.

Nov. 11-én vétetett tárgyalás alá ez utóvonal ügye, mely alkalommal Kerek főjegyző felolvasta a közigazgatási bizottság javaslatát, mely az építési költség beszerzése iránti módozatokat is feltárta, s melyet kölcsön utján kiván a nevezett bizottsági javaslat fedeztetni.

Érdekes vita fejlődött ki e tárgy fölött, s Horthy István, m. bizottsági tag skandalumnak nevezi ez útvonal mai állapotát, (Okolicsányi fölkiált: igaz!) de mégis az épitkezés olcsósága mellett emel szót s földeli kiépitését javallja, mert hogy szegények vagyunk s még jobban eladósithatjuk magunkat, pedig most is van adósságunk elég, — óhajtja, hogy a hidak teljes jó karba hozassanak, de elég lesz, ha magát a gáttestet földből épitjük ki.

Okolicsányi: Nagy ideje, hogy e töltés tövében lakik s ismeri a veszélyeket, melyek évenkint e töltést érték, s noha másik évben hangyaszorgalommal visszahordattak az elsodort földek, jött az ár és ismét elsodorta azokat; a mult évben ismét majdnem 15 ezer frtért állittatott helyre a munkálat s mégis ott vagyunk, ahol voltunk századokkal ezelőtt, s ma már a régi munkák maradványai sincsenek.

Ha egyszer jól elkészitik, s szabadulni akar a megye a bajtól, ugy a bizottság javaslata szerint kell a készitést eszközölni. A mult évben is tapasztaltuk, hogy mikor védeni kellett volna, a töltés tetején nem lehetett a védekezést eszközölni, lehetlen volt rajta terhet szállitani, — ha igy marad, nem birjuk javitani egy oldalról sem, mert még csak hozzá férni sem lehet. A megye iránti kötelesség érzetéből nem lehet Horthyval egy véleményen, — az időközönkinti javitást sem pártolja, mert az a kérdés: mi czélszerübb: egyszerre véd állapotba helyezni-e vagy 15—20 év alatt apránkint javitgatni. Ha a munka egyszerre állittatik elő, könyebben is lesz védhető. Pártolja a bizottság javaslatát.

A nagy hatást keltett alapos beszéd helyeslésnel találkozott.

Sipos alispán előadja, hogy a megye az épités szükségét már régen érzi, s hogy most terjesztetett be a javaslat, annak oka az volt, hogy a közmunka alap eddig le volt kötve, de ma már képes a költségek viselésére. E nagy megyének létfentartási érdeke, hogy vagyonosodjunk s e végből ez ut kiépitése szükséges, s midőn ily czélra kérjük a közmunka alap utalványozását, akkor amaz érdekeket megvédeni kivánjuk. Uj áldozatot, ugy terhet nem kérünk, mert hiszen csak az eddig lekötött rész oldatik fel a közmunka alapból. Az állandósitás költsége mellett van ő is, s csak érzett kötelességet teljesit, ha a közig. bizottság javaslatát fogadja el. Beszédét éljenzéssel fogadták. — Makay Imre: arról van szó, hogy sárral csináljuk-e töltést továbbra is, vagy kővel? Horty állitását tagadja, hogy elég ha földből csinálják. A töltés járhatlan, holott a biztos közlekedési ut olyan, mint a szivér, ha ez megszakad, vége van az életnek, ha az járhatlan, vége van a jó közlekedésnek, mely jólétünket emeli. Hivatkozik, hogy nov. 15-én kimennek adót exequálni, mert erre van erő, de az adózó nem bir bejönni, hogy pénzt csinálhasson termányeiből. Kétszeres áldozatnak tartja, ha évenkint 20,000 frtot rá költünk s azt évenkint megismételjük. Pártolja a közig. biz. javaslatát.

Kiss Ferencz nem Cicero pro domo sua kiván szólani, de gazdasagi tekintetből is előnyös ez útvonal követi kiépitése, mely közlekedési és országos ut ma is, tehát szükséges, hogy járható legyen. Elfogadja a javáslatot. Csillag Sándor is ezt pártolja. Baczó Frigyes a tervezetre vonatkozva előadja, hogy ha földből csinálják, nagy lejtőre kellene venni, de ez lehetlen, mert ott vannak a kubik gödrök s ezek betemetése többe jönne a földből való uttal, mint maga a kikövezés.

Pártolja a javaslatot Gyömörey is; Pap Elek, noha három évvel ezelőtt már felszólalt, hogy utépitési programmot kellene csinálnia a megyének, pártolja a kikövezést, de azt állitja, hogy ez a tárgy nem volt elkészitve e közgyülésre. Szolnokot olyan zsáknak nevezi, melybe mindent betömni akarnak; Szolnok arra várt, hogy ők ide csatoltassanak és segitsenek ez utat kiépiteni.

No hanem id. Scheftsik István szappan nélkül igen szépen megmosta Pap Elek barna fürteit, noha Szolnok reputaciója érdekében emelt csak szót és más oldalról ezen keserves kifakadását Pap Eleknek megbocsájtja.

Lippich is Pap Eleket czáfolja.

Végre alispán fölteszi a kérdést, hogy elfogadja-e a közgyülés a közig. biz. javaslatát vagy nem? Miután a közgyülés tagjai Horthy és Pap Elek kivételével mint egy ember állt fel, kimondja alispán a kölcsön felvételét és a gát kövéli kiépitését, s a fél vám behozatalát.

Helyi hirek.

— *Tanügyi adat.* Nov. 4., 5. és 6. napjain dr. Juhász Norbert, kir. tanácsos ur, kassai tank. főigazgató, a szolnoki kath. nagygymnasiumnál hivatalos látogatását végezte. Ez alkalommal minden osztályt megtekintett, élvezettel hallgatta a tanulók feleleteit s a tanárok előadásait. Miután a lánglelkü tan vezér a tanulókat buzditó szavaival jó viseletre s ernyedetlen szorgalomra serkentette, a tanár testületteel f. hó 6-án megtartott iskolai tanácskozmánnyal fejezte be látogatását.

— *Megyei közgyülésünknek* a megnyitásra vonatkozó részét, gyorsirás után adjuk szószerint, Bódogh János szegedi kir. távirótiszt s ottani gyorsiró tanár szivességéből, ki szerkesztőségünknél levén látogatóban, a közgyülés megnyitásán jelen volt. — A közlemény Markovits-féle gyorsirászattal van irva, mely legelterjedtebb és legkönnyebb. Könnyüségét mutatja azon körülmény, hogy Bódogh ur könyve szerint, melyről lapunkban már emlékeztünk, 20 óra alatt ez irás elsajátitható. Vajha városunknak is volna egy gyorsirója, hogy ilyes alkalmakkor a fontosabb viták szószerint lehetnének közölhetők.

— *Védköteleseknek.* A cs. kir. közös hadseregbeli tartalékos katonaság pót-ellenőrzési szemléje a tartalék parancsnokságnál f. é. november 14. és 15-én fog megtartatni. Felhivatnak mindazon ez évben az ellenőrzési szemlére kötelezett tartalékos katonák, kik a rendes ellenőrzési szemlét elmulasztották, miszerint, ezen pótszemlére okvetlenül megjelenjenek. Szolnok 1881. okt. 29-én.

— *Szolnokon* harmadik gyógytár is fog felállittatni. Legközelebb bővebben hozzá szólunk ez ügyhöz.

— *A szandai töltés* egy hidja f. hó 8-ikán délután, Kohner ur ökrei alatt leszakadt s több ökör megsérült. A mélyből aláhullott ökrök száma 30. Tehát e körülmény is bizonyitja, hogy czikkeink jogosultak voltak. Miután azonban a közgyülés ez út kikövezését nagy lelkesedéssel magáévá tette, felmentve érezzük magunkat a további közleményektől. Majd ha csinálják, akkor ismét előállunk.

— *Térszüke miatt* több ujdonságunk jövő számunkra maradt vissza.

Megyei hirek.

* *A karczagi választó kerületben* f. hó 9-én Sárközy Aurel, függetlenségi, egyhangulag országgyülési képviselővé választatott.

* *Közgyülési rovatunkból* egy-más tárgy még hiányzik. Oka ennek abban keresendő, mert a közgyülés a hét derekán kezdődvén, s még szombaton is folytattaván, lapunk lezárásával nem késhettünk. Ami fontosabb tárgy hiányzik, arról jövőre még megemlékezünk.

* *Közgyülési termünk* felszerelése ujitásoknak örvend. A központi tisztviselők emelvényről teljesitik szép kötelességüket s csinos asztalok vannak elhelyezve a bizottsági tagok részére is. A sajtó képviselői részére az emelvény mellett van egy csinos kis asztal elhelyezve állandóan, mely figyelemért fogadja alispán ur a sajtó elismerését. Ő Szolnok város képviselőtestületének is követésre méltó példát nyujtott ez intézkedés által. Nem tudjuk: követi-e a jó példát, melylyel csak magát tisztelné meg első sorban.

* *Sajtóper.* A „Közérdek" szerkesztője Herendi József ur, a „Nagykunság" czimü lap felelős személye ellen sajtó pert indit. Okot e sajtóperre azon czikk szolgáltatott, mely a nevezett lap 1881. évi szeptember 4-én megjelent 36-ik számában Herendi ellen ily czim alatt volt közzétéve: „Hogy mi a botrány?" A sajtóügyi vizsgáló birósághoz a vádlevelet lapunk szerkesztője fogja legközelebb benyujtani, mint Herendi József meghatalmazott ügyvéde s az esküdtszéki tárgyaláson is ugyanő fogja Herendit képviselni illetve a vádbeszédet előterjeszteni. Ezen sajtó perről, mely bizonyos tekintetekben igen érdekes dolgokat leplez le, olvasóinkat annak idején kimeritőleg értesitendjük.

Különféle.

* *Uj törvények életbeléptetése.* A csődtörvényről szóló 1881. 17. t.-czikk, a 270. §. által nyert igazságügyminiszteri felhatalmazás alapján 1882. évi január 1-én lép hatályba. Ugyanekkor lép hatályba a polgári törvénykezési rendtartásról szóló 1868. 54. t. cz. módositását tárgyazó 1881. 59. t.-czikk is.

Irodalom és müvészet.

— *„Iparosügyi közlöny".* A programmot kifejező czim alatt Havas Gyula szolnokdobokamegyei tisztviselő, a fővárosból, a vidék különböző részeiből, sőt a külföldről való legjobb szakirók közremüködésével 1882. évi január havában heti lapot indit meg, melynek évi előfizetési dija 5 frt. Az előfizetési pénzek a szerkesztő nevére Decsre (Erdélybe) küldendők. A november 1-én megjelent mutatványszám elég tartalmasan és változatosan van összeállitva. Ajánljuk e szakközlönyt az érdekeltek figyelmébe és pártfogásába.

Felelős szerkesztő: Pásztor Ferencz.

HIRDETMÉNYEK.

KINTZLER SOMA,

mü-órás Szolnokon.

Ajánlja gazdagon felszerelt

óra raktárát,

melyben mindennemü jól szabályozott órák kaphatók a következő árjegyzék szerint:

Férfi órák:

Egy ezüst henger óra 2 kővel	6—10 ftig
„ „ „ „ rúgóval	10—11 „
„ „ „ dupla födél	12—15 „
„ „ „ Remontoir	14—20 „
„ „ horgony óra	18—20 „
„ „ „ Remontoir	18—34 „
Egy arany henger óra	26—40 „
„ „ horgony óra	30—50 „
„ „ Remontoir	52—86 „
„ „ Chronometter	200—400 „

Női órák:

Egy arany heng. 4—6 kővel	20—30 ftig
„ „ „ Remontoir	30—40 „
„ „ horgony	45—80 „

4—10

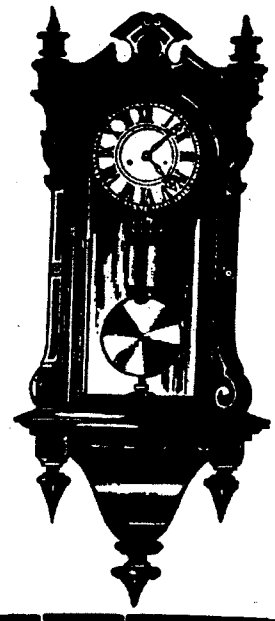

Ezenkivül:

inga-, kép-, játszó-, irodai-, ébresztő-, kakuk- és közönséges fali-órák,

ugyszintén

arany és ezüst lánczok, gyürük, óraboritékok

és

üvegek

nagy választékban stb. stb.

Készit és javit

két évi jótállás mellett.

Cserét minden irányban elfogad. Toronyórák kijavitására és ujak készitésére több évi jótállás mellett vállalkozik.

Vidéki megrendelések pontosan és lelkiismeretesen eszközöltetnek.

Árverési hirdetés.

Közhirré tétetik, hogy Deutsch Zsigmondnak, Deutsch Vilmos elleni 300 frt tőke s járulékai kielégitése végett, mindazon 9479 frt 45 krra becsült vegyes kereskedésbeli árukból álló ingóságok, melyek a kir. járásbiróságnak 4706. és 4733./1881. p.. sz. kiküldő végzései folytán Deutsch Zsigmond és Böhm Rozália 300 frt és 3958 frt 99 kr. tőkék s járulékai kielégitése illetve biztositására együttesen lefoglaltattak s időközben Deutsch Vilmos csődtömegébe is összeirattak, ***Tisza-Földváron a Deutsch Vilmos-féle üzlethelyiségben 1881. évi november 16-án d. u. 2 órakor*** folytatandó nyilvános ***bíróí árverés*** alkalmával készpénz fizetés mellett el fognak árvereztetni.

Kelt Szolnokon 1881. október 21.

SZOÓ BÉLA,
kir. bir. végr.

1—1

1678
sz. 881.

Pályázati hirdetmény.

Kunszentmárton város rendezett tanácsu városnál lemondás folytán megürült ***állatorvosi állásra,*** mely 200 frt és szabályrendeletileg megállapitott ***látogatási díj*** javadalmazással van egybe kötve, ezennel pályázat hirdettetik.

Felhivatnak az ezen állomást elnyerni óhajtó ***okleveles állatorvosok,*** hogy szabályszerüen felszerelt kérvényeiket folyó

1881. évi november hó 15-ig bezárólag a polgármesteri hivatalhoz nyujtsák be.

Kunszentmárton 1881. október 20.

NAGY GÉZA,
polgármester.

3—3

Eladó ökrök.

Tisza-Roffon, alólirottnál ***16 darab*** nagy — hizlalni való ***ökör*** szabadkézből ***eladó.***

Venni szándékozók levélbeli vagy személyes értesitést nyerhetnek ugyanott.

T.-Roffon, 1881. nov. 3.

2—2 ***Borbély Géza.***

Eladó ház.

Ádám Andrásnak Szolnokon, a vàrban levő háza szabad kézből eladó. — Értekezhetni Somogyi József ügyvèd urral SZOLNOKON.

3—2

Mössmer József

rumburgi vászon raktára „a menyasszonghoz“

BUDAPESTEN,

koronaherczeg-(uri) utcza 12. sz. a zsibárus-utcza sarkán

ajánlja gazdagon fölszerelt raktárát a legjobb fajta rumburgi, irlandi, hollandi, kreasz, fonal és lepedő vásznakból; asztali készletekből 6, 12 és 24 személyre, ágyneműekből, csinvat; jaquard-, damaszt-, gradl- és kávéabroszokból, törülközők, angol és franczia battiszt, valamint szilézia és irlandi vászon-zsebkendőkből, asztal- és ágyteritők-, flanell-, takarókból, zsinór-, piqué- és szines ruhabarhetokból, flanell-, wattmoll, chiffon, angol shirting és oxfordból. Nagyraktár kész női és férfiingekből, nadrágok-, corsettek-, alsó szoknyák-, lepedők-, párnák, harisnyák és kapczákból, himzett vászon- és batiszt szélekből, betétek-, csipkék-, kézelők- és gallérokból, valamint teljes gyermekfölszerelésekből.

Magyarhoni gyártásu törülközők és asztalnemüek.

Kiházasitási készletek, minden nagyságban a legjobban eszközöltetnek. Az árak a legolcsóbbak valamennyi ismert szilárd czégekéi között, a hol jó és nehéz vászon adatik.

Árjegyzékek kivánatra megküldetnek s vidéki megrendelések utánvét mellett a legpontosabban teljesittetnek.

2—1

8—4

CHOCOLADE KÜFFERLE.

Csak kitünő csókoládé képes a fogyasztókat hosszasabb használat után egyenlően kielégiteni. A **Küfferle-féle csokoládé** a legszorgosabban megválogatott nyers anyagokból **minden hamisitó anyag mellőzésével** a legujabb szerkezetü francia csokolád készitő gépeken lesz előállitva. Kiállja a versenyt **jóságára és finomságára** nézve minden külföldi chokoládèval és jóval olcsóbban szállithatjuk, mint amazok.

Szolnokon valódi minőségben kapható: Medgyesi testvérek füszer-üzletében.

(3—3)

Védjegy-szám 319. és 320.

Figyelmeztetés.

Az általánosan ismert, jó hirnévnek örvendő s többoldalulag kitüntetett sósborszesz készitményem — kelendőségénél fogva — sok utánzásnak lévén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azokon czimjegyeimet módositom s arra kék nyomatban saját házam külső alakját veszem föl, bejegyeztetvén az egyszersmind védjegyként a budapesti kereskedelmi s iparkamaránál.

SÓSBORSZESZ

gyors enyhitést eszközöl:

csùzos szaggatás, fagyás, fog- és fejfájdalmak, szemgyengeség, bénulások stb. stb. ellen. Fogtisztitó szerül is igen ajánlható, a mennyiben a fogak fényét elősegiti, a foghúst erősbiti és a száj tiszta, szagtalan izt nyer a szesz elpárolgása után, valamint ajánlatos a szer fejmosásra is, a hajidegek erősitésére, a fejkorpaképződés megakadályozására és annak eltávolitására.

Ára: egy nagy üveggel 80 kr., egy kisebb üveggel 40 kr.

Használati utasitás magyar vagy német nyelven bizományosaim névsorával ellátva, minden üveghez ingyen mellékeltetik.

Brázai Kálmán.
Budapesten, IV., Muzeum-körut 23.

Különösen figyelmeztetem a t. vásárló közönséget 319. és 320. számu védjegyemre, miután már czimjegyeim és czimkupakjaim is utánoztatnak.

Kapható: Szolnokon Monspart L., Pilzer Adolf., Deutsch E. M., Oesterreicher L., Medgyesi testvérek, Nerfeld F., Kecskési Tivadar, Feuer E.

Csak a **HOFF JÁNOS**-féle maláta kivonat **egészségi sör** és **maláta csokoládénak** és az összpontositott **maláta kivonatnak** köszönhetem egészségem helyreálltát.

12—11 **Saját szavai egy meggyógyultnak.**

Miután ezen kitünő találmányu maláta kivonat, egészségi sör, ***anyámat a haláltól mentette meg,*** joggal léptem föl az itteni hatóság előtt, hogy e kitünő gyógyszert saját tapasztalaton nyugvó meggyőződésből a szenvedőknek ajánljam. — Egy parasztnak, ki máj-, gyomor- és tüdőbajban szenvedett s tőlem tanácsot kért, ajánlottam e kitünő maláta kivonatu sört, kért; hozassam meg számára, a mit én azonnal teszek és kérve Önt, sziveskedjék 26 üveg maláta kivonat egészségi sört és 10 csomó maláta czukorkát minél előbb küldeni.

St.-Georgen, (Ob.-Murau.) **Flies József,** főtanitó.

HOFF JÁNOS urnak, cs. k. szállitónak, kir. bizományos, tulajdonosa a cs. k. koronás arany érdem keresztnek. Magas rendjelek lovagja. Föltalálója és egyedüli készitője a Hoff János-féle maláta kivonatnak. Udvari szállitója a legtöbb europai herczegeknek. Bécs, gyár: Grabenhof, Braunerstrasse. Nro. 2. Iroda és gyári raktár: I. Graben, Braunerstrasse Nro. 8.

Magas nyilatkozatok.

I. Vilmos, német császár: „Az ön szép maláta kivonata.“ Ferencz József osztrák császár és magyar király: „Szivesen kitüntetem Önt.“ A szász király: „Jótékony az anyakirálynőnek.“ A dán király: „Gyógyereje észleltetett.“ Mecklenburg Sverini nagyherczeg: „Elismerésem.“ — Orvosi nyilatkozatok: Titkos tanácsosok: Dr. Traubes, Dr. Gräfe stb. Berlinben, Dr. Granichstädten Bécsben, Dr. Jauchczy Sz.-Pétervárt, Dr. Pietra Santa Párizsban és még sok ezer orvos a Hoff-féle maláta készitményeket a legjobb diätikának ismerik el.

Óvás.

Csak ***valódi*** Hoff János-féle maláta készitmények követeltessenek, a melyek el vannak látva az osztrák magyar kereskedelmi miniszteriumnál bevezetett ***védjegygyel*** (A feltaláló képe.) Mások utánzataiban hiányzik a gyógyfüanyag és a helyes készitési-mód a Hoff-féle maláta készitményeknek, s ezek az orvosok nyilatkozata szerint az egészségre rosz hatással lehetnek (A valódi Hoff-János-féle mell-bonbonok, kékpapirban, valnak 2 frton alul nem szállittatik.) **Főraktár: Szolnokon: Monszpart László füszerüzlete. Jászberény: Szilvássy Gyula László. Mező-Tur: Schreiber Sámson. T.-Sz.-Miklós: Kellner.**

Fiók-üzlet: **Budapesten. Zsibárus-utcza 7. sz.**

Szolnokon, 1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában.

V. évfolyam — 47—256. — Szolnok, 1881. november 20-án.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél » . . 2 „ 50 kr.
Negyed » . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkint egyszer
vasárnap
s a vidéki példányok is ugyanakkor postára adatnak.
Szerkesztőség: Szolnok, buzapiacz, 1396. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közleményeken kivül az előfizetési pénzek s minden egyéb dijak is küldendők.
Ide küldendők a postai felszólamlások is (reclamatio.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek Szolnokon: a szerkesztőségnél, buzapiacz. 1396. sz. alatt s ugyanitt Pásztor Ferencz köz- és váltó-ügyvéd irodájában; Makray László ur üzletében; minden fővárosi hirdetési irodában és bármely kir. postahivatalnál.
Kéziratok
csak ismert kezektől fogadtatnak el s azok vissza nem adatnak.

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer » — — — — — — 16 »
3-szor » — — — — — — 12 »

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
Nyilttéri közleményeknek minden centimeternyi magasságu, három hasábos szeletnyi tere 75 krjával számittatik s ugy a hirdetmények, mint a nyilttéri közlemények beküldött a kifizetésért feltétlen kötelezettség terheli
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Szolnok, 1881. nov. 16.

Szolnok város munka programmja a már annyiszor emlegetett s szinte hirhedtté vált polgármesteri 22 pontban nagyobbára benfoglaltatik, s csak itt-ott merült még fel egy-egy eszme, melynek valósitása szintén Szolnok város létérdekei közé soroztatott.

E programm valósitására meg is tétettek az előkészületek: bizottságok lettek kiküldve, hogy azok javaslatokat, tervezeteket készitsenek, s ez uton a sok üdvös szándék meg is maradt szándéknak, s nyugodtan pihen; álmát csak olykorolykor zavarja meg holmi tárgyból kifogyott irkász, aki nem nyughatik az ez évben teljesitett épitkezések babérjain, s a kit nem elégitnek ki az eddigi sikerek.

Hogy mi okból van ez igy, nem feszegetjük; elhallgatjuk azt is, hogy bizony mi nagyon sokat akarunk egyszerre, de annál kevesebbet dolgozunk a szép szándék valósitásán. — Most csak is a 22 pont egyikére, mely reánk nézve már nagyon egetővé vált, hivjuk fel az érdekeltek és hivatottak figyelmét, s ez a polgármesteri előterjesztés 13-ik pontja.

Hogy Szolnokon ujabb és ujabb házak, lakások épitésére szükség van, azt vitatni, bizonyitani fölöslegesnek tartjuk; hanem igen fontosnak s megvitatandónak véljük a kérdés azon részét, hogy miként volna az elérhető?

Az a szép szólam, mely a 13-ik pontban nyert kifejezést, hogy tudniillik oda kell hatni, hogy minél többen épitkezzenek, nem egyébb szép szólamnál, mely reális eredményt aligha igér. Az a mód, melyszerint a városi képviselő testület e kérdést elintézte, t. i. a midőn e tárgyban egy bizottságot küldött ki, éppen jó arra, hogy az ügyben semmi se történjék, mert a kezdeményezést mindenki mástól fogja várni, tehát a sikerre megint nincs semmi kilátás. Mi pedig azt hisszük, hogy e dologban félre kell tennünk minden mellék tekinteteket, s meg kell kezdenünk az akcziót mindenek előtt, az eszmék tisztázása által, meg kell vitatni az utakat és módokat, melyeken a czél elérhető volna, — és ha egyszer sikerült egy eredményt igérő módozatot találnunk, akkor lássunk hozzá a kivitelhez; ne látolgassuk, hogy az ügyből kire mennyi munka, vagy mennyi dicséret jutott, hanem lássunk dologhoz, hiszen a siker mindnyájunké leend.

És a cselekvés ideje nagyon elérkezett, tehát ne halogassuk a dolgot, mert majd ezzel is ugy találunk járni, mint a nagy lelkesedéssel felkarolt közraktári ügygyel, midőn akartuk a lehetetlent, akartunk a régi sóházakból közraktárakat csinálni, s addig vitattuk az ügy elvi részét, addig beszélgettünk a kivitel módozatairól, mig egyszer a sóház leégése által lett megoldva a halogatott kérdés. Vigyázzunk tehát, hogy ez ügyben is, mig gondolkozunk: hogy mit tervezzünk, s mig hagyjuk, hogy a dolog magától érlelődjék és csinálódjék, — a vasuti gépgyár elvitele és a vasuti forgalmi igazgatóság áthelyezése által meg ne oldassék a lakás kérdés, — mert akkor aztán nem lesz szükségünk épitő társaságra, de ellenkezőleg városunk is szegényebb lesz nemcsak egy szükséglettel, hanem egy jelentékeny kereseti forrással is.

Hogy mimódon véljük mi Szolnokon az épitő társaságot létesithetőnek, azt majd a jövő számban mondjuk el.

A mi fajunk társadalmi felségiségéről.

III.

Annyi tehát bizonyos, hogy a győzelmes fegyver és lángelme hatalmassága csak pillanatnyi alapokat teremthet és múlandó előnyöket nyujthat a társadalmi felségiség biztositékául és szerencsés jövőjéhez.

Ameddig csak nyomozni és vizsgálni tudjuk a népek szereplésének főbb mozzanatait, a történelem tanulságos vallomásait, azon tapasztalatra ébredünk, hogy a népek nyilvános életében és magasabb röptü actióiban nem a véletlen és pillanatnyi, hanem a biztos és tartós hatalmi nyilvánulatok játszák a szervező és regeneráló szerepet. A fegyver túlnyomó hatalma igaz, hogy utat vág, de a maradandó irányt a vagyonosság szabja meg. És viszont, a lángelme hóditmányait is az a faj, az a fél biztositja a másik fölött, amelyik szellemileg gazdagabb, képzettebb, tanultabb, müveltebb.

Az anyagi és szellemi jólét tehát csakugyan az a kettős biztositék, melyen a politikailag és társadalmilag együvé rendezett külön fajok elsőbbsége, uralmi fölénye gravitál.

És ez elvitázhatlan morál-politikai igazságért még azt is kénytelenittettünk beösmerni és megvallani, hogy tulajdonképen az anyagi tekintet, vagyis a vagyonilag gondtalan állapot az, melyből a politikai és kivált a társadalmi felségiséghez juttató másik hatalmas faktor, a szellemi gazdagság fejlődik és lesz. Szegény ember és szegény nemzet egyaránt a másiknak csak napszámosa. Szegény ember mint szegény nemzet csak szegényül, vagy épen nem boldogulhat.

Hogy a honkereső és honfoglaló magyar faj nem, csak hazát, de abban társadalmi majestást is alapitott, ezt csak azon igazi státusbölcseségen alapuló intézkedésnek lehet tulajdonitani nagyban, hogy a földbirtokoknak mindenütt ura lett s ura maradt. Ura maradt pedig azért, mert nagyobb müveltséget hozott magával, mint amit itt talált; és ura maradott tovább és folyvást, mert müveltségével a nagy nemzettest egyéb elemeit mindig szerencsésen túlszárnyalta. És nemcsak a földterületeknek maradott ura, mint kizárólagos birtokos osztály, de társadalmi osztályosain is uralkodott, nem politikailag, de értelmileg, társadalmilag, loyális méltósággal és nem zsarnokilag. Uralkodott, mint uralkodik emberségtudó gazdag az érdekileg hozzá kötött szegényen.

Csakhogy az uralkodás eme nemében nem szabad ám elbizakodni! Ur és szolga között a viszony olyan ám ebben az uralkodásban, hogy a szerepek édeskeserüen cserélődnek ki, váltatnak fel. A mai urból, megesik, hogy holnap már szolga lesz. A szolgából meg öntelt, gőgös parancsoló. . .

Az a nagy műhely, melyet társadalomnak szokás nevezni s melyben az anyagi és szellemi munkálódások

TÁRCZA.

Vendégünk elé.

Fenáll-e még a szép kerek halom,
Hol egykor vad bozót és cserje nőtt?
De, amiként a monda hirdeti:
„Kiirtatván idővel a vadon,
— Eper-szemet viselve czimerében —
Épüle város és áll e napig“ . . .
A Szekcső s Tarcza görbe ága közt
A felvidék kies menyasszonya:
A régi-e, a földi éden-e?
Hol dél, kelet és észak látköre
Erdős bérczeknek fentjén nyugoszik,
Fenáll-e még a három barna rom?
Vagy már letörte azt is a vihar
S a mult mohos sirjába fekteté?
Cseveg, zajong-e még a kis patak,
A dalba öntött házikó körül,
Ahol szelid lelkü Kerényivel
Édes dalárunk: Tompa éneke
S Petőfi izzó lelke egybeforrt;
Fenáll-e még a Szent-László hegye,
S mely rajta diszlett: kedves csarnoka?
Hol ünnepelni a közel-vidék
Kicsinye, nagyja sokszor összegyült?
S ott túl a bükkös hegyhát oldalán,
Hol völgyi katlan zöld pázsitja volt,
Borkút vizét buzogni láttad-e? . . .
Özönnyi kérdés. Lesz ki válaszol:
A tüzszögő gőzgép megérkezék . . .
Óhajtva várt vendég légy üdvöz itt! . . .
Lesz-e örömre keltő válaszod?

P—y.

Gordiusi csomó.

— Népies beszély. —

Irta:

Ifj. Bagi László.

III.

— Szabad-e kántálni? — kérdé az ablakon bebámuló nehány gyerekfő.

— Oh, én! — szólt a főbiró, homlokára ütve, — az ablakot be sem függönyöztem.

— Szabad-e kántálni? — kérdék ismét az előbbi hangok.

A főbiró egéből ekép lerántatván, a pokolba kivánta őket; s mérgében szóhoz jutni nem lévén képes, azok a hallgatást beleegyezésnek vették s elkezdték énekelni az ismeretes karácsoni éneket:

Csordapásztorok, midőn Betlehemben
Csordát őrinek éjjel, a mezőben, stb.

A rab nem várja jobban szabadulását, mint a főbiró a hosszu ének végét, melyből minden strophának a két végső sorát még meg is ismételték. Mikor az éneknek vége lett, kezdtek mást, — a főbirónak azt is végig kellett hallgatnia.

— Mondjunk-e „rigmust“? — kérdék a szent énekek végén. Persze a főbiró máskor mindig igen gyönyörködött a rigmusokban, azért egy mindjárt el is kezdte:

Pap vagyok,
Prédikálok,
Nincsen székem,
Csak ugy állok, stb.

És igy tovább. Mindenik gyermek mondott egyet, némelyik többet. Végre elhallgattak. A főbiró remegve a dühtől, nyitotta meg ablakát, s pénzt adott ki nekik.

— Itt van, fiaim, most már menjetek haza.

A gyermekek elmentek. A főbiró pedig az ablakot gondosan betevé, és elfüggönyözte. Ekkor meg valaki az ajtón kezdett zörgetni.

— Nyissa ki, kedves apám, — kiáltozott Pista.

A főbiró szörnyüképen morgott magában, midőn a gyermeket beeresztő. Pista a szobába jövén, a főbiró az ő eltávolitásán gondoskodott.

— Na, kis fiam, hát megjöttél? Nem esett semmi baj? Hála Istennek. Most már menj a kis szobába, azután feküdj le, — na, menj kedves kis fiam.

Pistát csak nehezen lehetett rávenni, hogy a másik szobába menjen, a lefekvéshez meg pláne nem mutatott kedvet, okul adván, hogy ő még nem vacsorált. Erre apja egy tányérban bevitte neki a vacsoráját.

— Itt van, egyél s légy csendesen, kis fiam.

— Végre! — sohajtott, szobájába lépvén. — Hol van, kedves szomszédasszony?

A kedves szomszédasszony már nem volt ott, mig a főbiró Pistával veszödött, meggondolta a dolgot és elment haza.

A főbiró boszusan vágta magát a pamlagra.

— Különben kezeim közt van, — gondolá magában, — majd eszébe juttatom én ezt még neki.

Hogy Pista a szomszédszobában vacsorához kezdett, azon vette észre magát, hogy egy egész macska-had által van körülvéve, melyet ő költői néven „cziczák“-nak nevezett, s melyek ágyak alól és kályha mellől bujtak elő. Máskor, ha azok bandában dudáltak, gyönyörüséggel hallgatá Pista a valódi macskazenét; bár a czirmos gizerezett, a fekete a pianóknál éktelen lármát csapott, a fehér meg tactust plane nem tartott; — most azonban Pistának sem tetszett, tehát közibök kiáltott, hogy: „siczcz!“ mire azok sértett önérzettel távozának.

A főbiró meghallván, hogy kedves magzatja a macskákkal játszik, ahelyett, hogy aludnék, boszankodni kezdett, mert eszébe jutott, hogy tulajdonképen Pista mindennek az oka. Pista épen ekkor kezdett kiabálni.

— Édes apám!

— Na, mi lelt? — szólt benyitva apja.

lázas sürgölődései folynak szakadatlanul — nem egyszer volt már csatatere a véres meghasonlásnak és temploma a dolgozó, függő osztály győzelmi énekének!

Nem a magyar fajra czélozunk éppen, habár eszmefüzödésünk őt sem hagyja érintetlenül és kivételenül.

Bizony-bizony fajunk is — az eddigelé kizárólagos társadalmi felségiségnek örvendő faj — szintén nollevolle belátja, hogy a „splendor familiae" nimbusu komoly támadásoknak van kitéve. Szomorúan kénytelen tapasztalni, hogy az eddigi függő viszony lazulásának örömeit habár nem is frenetikus zsivajok hirdetik, s habár az eddigelé tőle függött osztályok nem is sorakoztak még nyilt tusára, mint Spartakus Itália ellen: de az allatomosság, ravasz fortély és hizelgő furfang destruktiv törekvéseinek hatásai már mégis észrevehetőleg lászanak.

A magyar faj anyagi jólléte már alá van aknázva. Az emlitettük „splendor familiae" az eladósadás vastag penészébe fulladt. A társadalmi felségiség egyik hatalmas tényezőjét, az anyagi jóllétet közvetlen végveszély fenyegeti. A magyar faj nyomorusága, anyagi oldaláról tekintve, ma-holnap a pauperismus ijesztő képében tünik fel.

Hová lett a magyar vagyonos közép osztály?

Méla bús komorsággal, siri hangon zokogja el rövid válaszát a komoly tapasztalat — eltünt, megsemmisült.

Vagyis hogy csak eltünt; de meg nem semmisült. Természettörvénye szerint az anyagi világban anyag nem veszhet el, erő meg nem semmisülhet.

Urat és alakot cserélt. Elnyelte a timokratia! Vesztére tört a ferde életmód, elharácsolta az élelmes proletariatus, megpuhitotta az uzsora, elnyelte az a borzasztó és telhetetlen szörnyeteg: a timokratia!

Annyi bizonyos, hogy a magyar vagyonos középosztály államtársadalmi értéke ma holnap nem sokkal ér többet a zérónál. Pedig ahol vagyonos középosztály nincs, ott szilárd státus-alap sincs s dülő félen az állam rozzant épülete.

Igen is, nézetünk szerint a timokratia átkos fajzatai: a ferde életmód, élelmes proletariatus és a lelketlen uzsora játszották el és játszák el a mi fajunktól a társadalmi felségiség egyik hatalmas emeltyüjét, az anyagi jóllétet, vagy ennek alapját, a földbirtokot értve, mondhatni a magyar állam-társadalmi felségiség egész anyagi létbiztonságát.

Igen is ezek l az élelmes proletariatus, a lelketlen uzsora és a ferde életmód voltak azok a hizelgő, gonosz démonok, melyek a magyar faj anyagi elnyomorodását, kiszámitott rendszerességgel, intézték, sürgették, intézik, sürgetik — a legkövetkezetesebb logikával, a legátkosabb érzülettel.

Éppen ugy, mint ez országnak ama hirhedt herczegprimása (Kolonics Lipótnak ki nem hallotta volna hirét?) aki hazánk alkotmányi és közigazgatási viszonyaira vonatkozó reformtervezeti művében, Lipót király előtt, oda nyilatkozott, hogy „Magyarországot előbb nyomoruvá kell tenni és ugy némette"... Azaz megrontani, nyomorékká tenni anyagilag, vagyonilag, azután kicserélni nyelvét s idegen formák szerint nevelni szellemét, képezni, irányozni szokásait, erkölcseit.

A filozofia helyesli e logikát, mert eleve a czélosság biztos csirája — de a nemzeti politikai morál átkot mond reá s utálatának méltó megvetésével fordul el tőle. A jogfilozofiája helyesli implicite, mert azon társadalmi törvény nyilatkozatát látja meg benne, hogy a gazdagabb, következőleg müveltebb faj uralkodjék a szegényebb és müveletlenebb fölött. A nemzeti morál explicite átkot mond felette, mert nemcsak anyagi, de erkölcsi erőszaktételt is lát benne, a ravaszság alattomos harczát, melynek vége — ott van Róma példája — előbb-utóbb a zsarnokság és szolgaság borzasztó viaskodása leend; esetleg az egyensulyozódás, a társadalmi kiegyenlitődés közös vérkeresztsége.

Dongó Gy. Géza.

Pusztitsuk-e a varjakat?

Sokat hallottam beszélni a gazdákat egyik vagy másik madárról, majd boszankodva, hogy az elvetett maggal táplálkozván, a vetéseket tönkre teszik; majd dicsérőleg, hogy sok kártékony férget pusztitnak el; s azt tapasztaltam, hogy megállápodásra soha sem jutottak. Igy hallottam panaszt emelni a varjak ellen s pedig azon indokból, hogy a tengerit és az őszi vetést teljesen semmivé teszik.

Magam is óhajtottam e tekintetben meggyőződni s ez okból keresve-keresem az alkalmakat, hogy a szántás-vetés idejében ép ugy, mint más időszakokban kisétálhassak a szabadba s a mezei gazda társaságába vegyülhessek.

Részben ily alkalmakkor hallottam a fennt emlitett panaszokat és dicséreteket. Indittatva érzem magam ezek után némi tekintetben a szóllásra.

Igaz, hogy a varjak tavaszszal és nyáron megbecsülhetetlen hasznot hajtanak a mezőgazdának, a menynyiben a veszedelmes férgeket pusztitják. Ott látjuk ugyanis a varjút a szemétdombon ép úgy, mint a frissen szántott földön: s ha figyelemmel kisérjük, tapasztalni fogjuk, mily fáradsággal keresi a különböző veszedelmes férgeket; különösen szereti a cserebüly pajodjait; nyáron az egereket és eső után a kukaczokat pusztitja.

Ezeket a tapasztalás igazolja, de nem kevésbé indokolt a tények által az is, hogy őszszel és télen mag gal taplálkozik.

Mennyiben helyes és igaz ez állitásom, szabadjon bizonyitékul felhoznom Stephens saját tapasztalatait: „1869. év telén, orvosi rendeletre, csirke-hus levessel táplálkoztam; miután azonban ez kissé nagyon költséges tápanyag, egy barátom által varju husára figyelmeztetém; miután azonban eleintén, mint pusztán „dögkórászról" egy kissé huzódoztam, megmutatta barátom ez állat begyét, melyben a legkülönfélébb magvaknak gyüjteményét találtam, de rovarnak még csak nyomára sem akadtam.

Ezzel nem azt akarom mondani, hogy az állat rovar- és dögevését tagadnám — füzi tovább beszédét — hanem épen azon egy begyben rovar máradékanak nyoma sem volt. Ezzel együtt le volt bennem győzve az undor és azon télen barátom hűségesen lötte, én pedig hűségesen ettem. De egy hosznom volt még a táplálkozáson kivül t. i. észrevétlenül buvár levék; mert minden egyes állatnak begyét hűségesen megnéztem, de soha nyomára sem jöttem a döggel való táplálléknak; midőn azonban a tavasz beköszöntött, akkor már vége volt a gabnának és más magvaknak a begyben jöttek a a rovarok, pondrók, a lárvák kölönféle nemei és husdarabok, jobban mondva szilánkok és . . . ezzel vége szakadt levesemnek."

A kérdéses egyén a következő télen hasonló eljárás mellett élvezte a levest, mely minden tavaszszal beszünt.

Jóllehet ezeket elvitatni nem lehet, azért még sem osztjuk teljesen azok nézetét, kik a varju irtást teljesen beszüntetni óhajtják; valamint azokét sem, kik kérlelhetlenül hadat üzennek nekik; hanem igenis azon véleményben élünk s ezt jó indulattal ajánlhatjuk minden mezei gazdának, hogy a két szélsőség helyett az áldott közép ut keresendő.

Tartsuk távol ugyanis a varjakat szántó földeink és asztagainktól akkor, mikor azok kártékonyak lehetnek s engedjük őket szabadon, midőn hasznot hajtanak, mert könnyen megtörténhetik, hogy a végleges kiirtásra törekvés szomorubb következményeket szülhet az előbbinél, a mennyiben azon esetben a kártékony férgek megsokasodhatnak és ugy „peins priore"

A varjak távoltartására több tapasztalt egyén után indulva, mint kipróbalt dolgot ajánlhatom azt, hogy lelőtt varju huzassék póznára s azon földrész különböző helyeire állittassék, melyet veszély fenyeget. Addig, mig a felszurt varjakból egyetlen porczika leend, addig földünk mentve van a varjak látogatásától.

Ennyit a gazdászat érdekében.

Karkecz Alajos.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

— *Hirdetés.* Szolnok város képviselő-testülete, mai napon 1881. évi 6137—191. sz. a. kelt határozatával elhatározta, hogy a szolnoki 2368. sz. tjkvben A † 1. r. 2296. hr. 1449. n. sz. a. foglalt, ugy nevezett szarvas korcsma épületet a város közönsége 3855 frt vételáron, iskolának megvette, továbbá hogy a szolnoki 87. sz. tjkben A + 23. rsz. 2323. hrsz. a. foglalt ujvárosi iskola épületet, a Szarvaskorcsma vételárának részben való fedezése végett eladja. — Ezen határozat ellen, 1881. évi november 15-től, deczember 15-ig, városunk minden adófizető polgára telfolyamodhatik. — Szolnok, 1881. nov. 5-én. Scheftsik István, polgármester.

— *A megyei igazoló* választmány a jövő évre ekként alakittatott meg a közgyülésen: Elnök id. Scheftsik István, bizottsági tagok: Ragányi János, Lippich Gusztáv, Somogyi József, Major Endre, Kerekes Géza, a megye jegyzője és egyben a választm. jegyzője is.

Statisztika.

— *Birtokváltozás* a szolnoki kir. jbiróság területén 1881. november 4-től 19-ig. Szolnok: Balta Mihály háza és kisföldje örököseire. — Fodor Józsefné és gyermekei háza Pesti Sándor és nejére 200 frt. — Cs. Sebestyén Ferencz háza Antal Adolf és nejére 550 frtért. — Ifju Mihályi Mihály és neje ½ telke Hagyó Ferencz, Menyhért és István testvérekre 600 frtért. — Pászti József, János és Anna ½ telekbeli jutaléka Pászti Apolló és férjére 750 frtért. — Barta János kisföldje Diamant Ábrahámra 1000 frtért. — Czakó József és Czakó Luiza háza és kisföldje Adler Ignáczra 3751 frtért árverés utján. — K. Bózsó József örökösei háza Oláh Antal és nejére 1650 frtért. — Biró Jánosné és Spiz Mihályné szérüskertje Németh Mihály és nejére 500 frtért. — ifju Dobos Pál és neje háza Markovics József és nejére 480 frtért. — Móra János ½ telke és szérüskertje fiára ifju Móra Jánosra átruházás folytán. — Simon Pál 1 hold 81 □ öl földje Bede Ferencz és nejére 200 frtért. T.-Vezseny: Gál Imre földjei Gál János és nejére 900 frt. — Jászkarajenő: Szabó Ferencz és neje birtokjutaléka ifju Katona Mihály és nejére 400 frt. — Szarvák Imre legelő illetősége Kecskés F. Józsefre 120 frtért. — Tóth Terézia birtokjutaléka Kerekes Jánosra 400 frtért. — Szabó Ferencz és neje kaszálóbeli jutaléka Rigó Gyulánéra 35 frtért. — Nagy Mátyás tagbirtokjutaléka Nagy Józsefre 300 frtért. — Terjéki Vasas Katalina birtokjutaléka Sipos Anna és Vasas Istvánra. — Rátz Pál és István birtokjutalékai Prezenszki József és nejére 300 frt. — Puszta-Jenőn: Kovács József szőlője Ó Nagy János és nejére 413 frtért. — Jászfényszaru-P.-Kara Bognár Venczel József és neje földje ifju Bognár Venczel Józsefre 300 frtért. — T.-Szt.-Miklós: Karancsi Balázsné, Karancsi Borbála, Zsuzsánna, Sára, Juliánna és Balázs házrésze Bacsa Sándorra 200 frtért. — Bancsik Sándor 1 hold földje Kicsi Bálint és nejére 120 forintért. — Hevesi Nagy Gergely 5 hold földje Kiss Elek és nejére 600 forintért. — Nagy Ferencz szőlője Kiss Miklós és nejére 200 frtért. — Simon József, Sándor és Borbála szőlője B. Tóth János és nejére 100 frtért. — Urbán Szabó Ferencz és neje 1 hold földje Kormoss Sándorra 100 frtért. — Hoppál János 1 hold földje Göbölyös József és nejére 250 frtért. — Szajol: Hamar Sándor háza Gyenes Pál és nejére 100 frtért. — Borsos András háza Borsos István és nejére 100 frtért. — T.-Földvár: Kovács Mihályné rétilletősége örököseire. — Puszta-Felső-Szent-Iván: Ecseki József és neje földje ifju Bencze János és neje úgy Balázs István és nejére 3740 frt 91 krt. — T.-Várkony: Fényes János szőlője Tornyos Józsefnére 500 frtért. — Özv. Zákány Jánosné, Zákány Klára, Zsuzsánna és Erzsébet ½ telke Zákány János és nejére 500 frtért. — P.-Martfü: Báró Podmaniczky Lászlóné szül. Sréter Mal-

---

— A macska elvitte a hust!

— Jól tette.

Pista sirni kezdett, hogy most már adjanak ő neki másik vacsorát.

— Na megállj, majd adok én neked vacsorát, — szólt a főbiró a pálczát kezében tartván. Ezzel ugy elspakolta a kedves kis fiut, hogy Tubákékhoz is áthallatszott a jajgatása, Pista nagy boszankodására, mert a Tubákék Jóskájok másnap mindig szekirozta.

IV.

A főbiró lefeküdt, de sokáig nem birt aludni. Csak ugy éjfél felé nyomta el egy nyugtalan álom, melyből minduntalan fölijedezett.

Egyszer csak ugy rémlett neki, — nem tudta álmában-e, vagy ébren, — mintha amaz ismeretes dalt hallaná. Igen lassu hangon volt az mondva:

Aki a babáját
Igazán szereti,
Akármily sötét van,
Mégis fölkeresi . . . .

A hangok elmultak. A főbiró felugrott, de nem tudta álmodott-e, vagy valót hallott. Hallgatódzott; csak Tubákék bodrijok ugatott egy ideig igen dühösen. Egyszerre az is hallgatott, s csak olyanféle szükölést hallatott, mint mikor a kutya valaminek örül.

Ablakára ment s az utczára nézett, de nem látott senkit.

Ismét lefeküdt, s ismét elővették ama nyugtalan álmok, melyekből szüntelen felijedezett. Jósokára megint ugy vette észre, mintha valaki halk hangon egy dalt énekelne:

El kell mennem, el is váltam már tőled,
Kerget engem az irigység mellőled,
Járok-kelek ismeretlen földeken,
Egyedül csak a bűbánat van velem.

A főbiró most sem tudta álom-e vagy való. Felült ágyában és hallgatódzott, — megint nem hallott semmit. Csak nehány percz mulva csendült meg fülében egy ujabb dal, mely mindig jobban távozott:

Fehér város felett fekete gyász borul,
Az én kedves rózsám más ölébe szoral,
Verje meg az Isten, veretlen ne hagyja,
Ki a más babáját ekép elragadja.

Samu Mihály felugrott ágyából:

— Ez nem lehet álom! Ez való!

Megdörzsölte szemét.

— Való? Na az még ugy sem lehet, hiszen Imre börtönben van, és meg is van lánczolva. De hátha? Igen hátha? Mert a dalt tisztán halloltam, még most is cseng a fülemben.

Felöltözött. Pisztolyt rejtvén zsebébe, ajtait maga után zárta. Elindult a városháza felé, mely előtt egy pandurt talált.

A főbiró a börtönök utczára dülő részén szemlét kezdett tartani, a pandur azonban gyanusnak vette e mütétet, mivel nem ismerte fel, tehát szépen háta mögé került, egy ugrással mellette termett s ugy nyakon ragadta, hogy a főbiró csak annyit mondott, hogy „nyekk!"

— Gyere csak jó madár, majd megmondod te odabenn, mért leskelődtél itt!

Karjánál fogva lokte előre. A főbiró csak ekkor jött magához meglepetéséből.

— Oh, te barom! — kiáltott a pandurra; ki ezen ismert hangot hallván megszólalni, ugy megijedt, hogy nem tudta, vajjon a föld nyilik-e meg alatta, vagy az ég szakad rá.

— Ne bámulj itt, — riadt rá a főbiró, — hanem menj és keltsd fel a börtönészt, a börtönöket akarom vizsgálni.

A pandur elrohant.

Nagysokára megjelent a börtönész, olyas félét morogva magában, hogy főbiró uramnak is bolond gusztusai vannak, ha ilyenkor vizsgálja a börtönöket.

— Nyissa föl a szemét, és menjen! — buzditá a főbiró.

A börtönész nagy lomhán megindult, kisértetiesen csörgetvén térdein kulcsait.

A főbiró egyenesen a 7-ik számnak tartott. Valami feketeség tátongott elé a küszöb alól. Egy nagy lyuk volt az.

— Ehol e! Holló Imre megszökött, hamar utána! valamennyi ember lóra üljön!

A főbiró örülten szaladgált a fogház udvarán, s a panduroknak hátukhoz akarta verni kardjukat, kik futkostak és kiáltoztak, de a főbiró azt szerette volna, hogy repüljenek. Végre megnyilt a kapu, s 12 pandur száguldott ki rajta, különböző irányban indulván Holló Imre üldözésére.

Ezalatt Judith térdein adott hálát Istenének, hogy nem hozta meg a legnagyobb áldozatot s mégis ily kedvező kimenetele lett a dolognak.

. . . Kik szerelteitekért búslakodtok, soha ne igyekezzetek azokat a bün által is megmenteni.

(Vége köv.)

vina nemesi birtoka báró Podmaniczky Arankára 58,000 frtért. — Nagykürü: Molnár Mártonné szőlője Siska Istvánnére 100 frtért.

Helyi hirek.

Kövér Károly.
† 1881. nov. 12.

— *A szolnoki választó kerületnek* két izben volt országgyülés képviselője: Kövér Károly, nov. 12. Budapesten jobblétre szenderült. Nincsenek országos érdemei, nincs országos hire, de azon kis kör, melyben élt s melynek érdekeit képviselte, mindig tisztelettel emliti nevét az igaz hazafinak. Halála meglepő s ép ezért az őt tisztelő körre nézve megrendítő volt. A hozzánk küldött gyaszjelentés igy szól: Gyergyószentmiklósi id. Kövér János és özv. Kövér Károlyné szül. kiszombori Rónay Mária saját, és gyermekei: ifj. Kövér János cs. kir. hadnagy, a 14-ik Wladimir orosz nagyherczeg huszar ezredben, Emilia, Jolán férj. szitányi Szitányi Ödönné, Lajos, Miklós; nemkülönben veje Szitányi Ödön és unokája Elemér, valamint Kövér János és ennek neje kölcsei Kende Paulina és gyermekei; ugyszintén számos rokonok nevében is, megtört szivvel jelentik felejthetlen fia, férje, apjuk, ipja, nagyapja, illetve testvére és sógora gyergyószentmiklósi KÖVÉR KÁROLY az 1848. évi szabadságharczban huszárfőhadnagy, volt orsz. képviselő és földbirtokosnak, f. évi november hó 12-én, éjjeli 11 órakor, hosszas kinos szenvedés után, életének 50-ik, boldog házasságának 28-ik évében történt gyászos kimultát. A boldogultnak hült tetemei f. hó 14-én, hétfőn, délutáni 3 órakor, fognak lakásán: V. ker., Széchenyi sétatér 2. sz., a rom. kath. szertartás szerint beszenteltetni és másnap a martfüi családi sirboltban örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent mise áldozat f. hó 16-án Martfün, f. hó 17-én csütörtökön d. e. 10 órakor pedig Budapesten a szerviták templomaban az egek Urának bemutattatni. Budapest, november hó 13-án. Béke hamvaira!"

— *Kövér Károly* halálaról tisztelői a következő gyászjelentést adták ki: Kövér Károly a szolnoki választó kerületnek több éven keresztül volt képviselője, megyebizottsági tag, e hó 12-én Budapesten elhalálozván, tisztelői a boldogult nyugalmáért e hó 18-án reggeli 9 órakor Szolnok város kath. anyatemplomában gyászisteni tiszteletet tartanak, melyre a gyászoló közönséget meghivják. Szolnok 1881, november 15. Áldás az elhunyt emlékére! — A gyászisteni tiszteleten nagyszámu és diszes közönség vett részt.

— *Arany-nap*. Kreuczer Mihály és neje Molnár Anna ma egyhete arany-napot értek meg életük alkonyán. A köztiszteletben álló derék házaspár ugyanis ma egy hete érte meg boldog házasságának ötvenedik évfordulóját, s hogy az aranymenyegzőt e napon meg nem ülték, oka az volt, hogy a szeretett gyermekek nem jöhettek össze e napra. Őszintén kivánjuk, hogy a derék házaspár boldogságban érje meg gyémánt menyegzőjét is.

— *A hölgyestély*, mely nov. 12-én tartatott a Réthy-féle kávéházban, mint halljuk, eléggé sikerültnek mondható. Mi azt hisszük, hogy a többi estély népesebb leend, mert most az elsőre mindenki kiváncsi volt s csakis azt várták, hogy ez hogyan fog kiütni.

— *A kir. postaigazgatóságtól* a következő sorokat vettük: „Becses lapja mult hó 16-án és 30-án megjelent példánya panaszt tartalmaz az ottani kir. postahivatal elhelyezése iránt s azon kivánságnak ad kifejezést, hogy az a város központjában helyeztessék el. Ezen panaszra és kivánságra az alulirt postaigazgatóság a következőket jegyzi meg, midőn a szolnoki postahivatal állami kezelés alá vétele elhatároztatott, ezen igazgatóság kiküldött hivatalnokok által kerestetett a város központjában megfelelő helyiséget a postahivatal elhelyezésére, s talált is, de csak egyet, Scheftsik polgármester ur fia házát. Az alku már-már meg volt kötendő, midőn mozgalom támadt, melyben a nevezett polgármester ur azért, hogy fia házát a posta-kincstárnak bérbe adja, mindennemü gyanusitásokkal lett illetve. Ezen gyanusitások folytán a háztulajdonos ur nem bocsájtkozott alkukötésbe, s igy a postaigazgatóság kénytelen volt a jelenleg birt helyiséget kibérelni, mert ennél alkalmasabb nem volt. E jelenleg birt helyiség azonban nincs a város végén, hanem Szolnok város egyetlen kövezett utczájában, a főpiacztól 500 lépés távolságra, s azért, mert e helyiség a kibérlésnél már nem látszott egészen megfelelőnek, lett a szerződés csak három évre kötve. A szerződés letelte előtt a postahivatali főnök utasitva lesz, hogy hely és körülmény ismertetés alapján megfelelő helyiséget keressen. Budapesten, 1881. november 2-án, Czóbel Lipót." — (Erre csak azt jegyezzük meg, hogy a postaigazgatóság épen azon személye irta alá e levelet, aki itt volt Szolnokon a postahelyiség kibérlése végett, és aki igen nagyjából tekinthetett azét e városban, ha a Scheftsik-féle házat a város központján gondolja, és hogy az ehez vezető út is kövezett volna, — roszul tudja azt is, hogy a jelenleginél alkalmasabb hely nem volt; roszul tudja azt is, hogy Szolnoknak csak azon egyetlen kövezett utczája volna, hol a postahivatal jelenleg áll. Hát a Molnár- és Templom-utczák mit vétettek? — Oda lyukad ki a dolog e levélből, hogy ha már egyszer megölte a bakot a postaigazgatóság, hát szépitgeti magát és nem akarásnak nyögés a vége. Hanem mi a három év letelteig nem szününk meg a közérdek szempontjából ostorozni a postaigazgatóságot, aki 500 lépésre is roszul becsüli a főpiacztól a postahivatal helyiségét. Ha nem sajnálja fáradságát, küldjön le valakit s mérjük meg együtt a távot, melyről előre is jót állunk, hogy a főpiacztól nem 500 lépés. Ezuttal röviden ennyit, — majd még bővebben is. Szerk.)

— *Szíll Farkas*, karczagi kir. törvényszéki biró s megyebizottsági tag, a tiszazugi öt tagu régészeti magántársulat egyik ügybuzgó tagja, a többi tagok felhatalmazásából, a fáradhatlan társulat régészeti gyüjteményét, mely összesen 2144 darab különféle tárgyból áll, a legközelebb tartott megyei közgyülésen felajánlotta a Szolnokon létesitendő „megyei régészeti egylet" muzeumának alapjául. Az ajánlat köszönetnyilvánitással találkozván, miután Szél Farkas ur szerkesztőségünknek rendelkezésére bocsájtá a társulat működéséről felvett részletes jegyzőkönyvet, azt hisszük, hogy közönségünk tetszéssel fogadja, ha ez érdekes jegyzőkönyvet legközelebb tüzetesen ismerteljük lapunkban, miért is nevezett régészeti társulati tag urnak előre is köszönetet mondunk.

— *Örömmel tapasztaljuk*, hogy a Zagyva folyón lévő sohajok hidjának kijavitása már egyszer valahára munkába vétetett. Égető szükség is volt ez, mert az ember már előre borzadott, midőn ezen hidra kellett felmásznia. A szekeres ember pedig keresztet hányt magára s már előre nagyokat sohajtozott, rettegvén az ¼ órai kinos küzdelemtől, mely e hid feljáratánál reá várt. És ha az éktelen, kétségbe ejtő kiabálás, lárma, jajveszékelés, Isten káromlás és állatkinzás megszokott munkáját bevégezte, — melyhez különösen az ilteni fuvarosok kitünően értenek; és ha sikerült ama hidra kocsiját felhuzatni avagy feltolatni, lefelé mentében pedig jószágára a kocsi reá nem szaladt: pihenőül ismét egy nagyot káromkodik, sóhajt, hogy megmenekedett a veszélytől, melyben forgott, és hogy jószágának lába ki nem tört, vagy azt a terhes kocsi agyon nem nyomta. — Most tehát már a sóhajok hidja még is türhetőbb állapotba lesz helyezve, s az állatkinzás mesterségesen előidézett oka jelentékenyen meg lesz szüntetve; de minthogy az még mindig meredekes és igy a feljárás sikos időben igen nehézkes leend, különösen akkor, ha a feljáratoknál még gödrök is képződnek: a gyakori állat kinzás s csendháboritás bonyályainak elkerülése végett igen ajánljuk, hogy más városok példájára, sikos időben a feljáratokra nehány ásó homok hintessék szét s gond fordittassék arra, hogy a feljárásnál képződő gödrök azonnal betöltessenek. Ez alkalommal eszünkbe jut itt, hogy ezen hidat mondotta Scheftsik polgármester ur a mult évi jelentésében, diszes nek. Nem diszes az, polgármester ur, hanem disztelen és még veszélyes is, legalább eddigelé veszélyes volt. A szó teljes értelmében a magasabb hid épitészeti tudomány müve az, melyet nem épitene egy kezdő ács sem, s szörnyen szégyenlené, ha az az ő rajza után készült volna.

— *A helybeli kir. postahivatalba*, értesülésünk szerint, e hó 19-re virradóra ismeretlen tettesek behatolni akartak az éjféli órákban, mely alkalommal a postahivatal főnökének házi ebe a szobában ugatni kezdvén, a neszre figyelmes lőn a főnök ur, ki elcsendesitvén ebét, ez ujra csaholt, mikor is a főnök föllegyverkezve, körül járt, és a levélgyüjtő szekrény alatt csakugyan sértve találta a falat, ahol a vájás még most is látható, melyet tegnap igen sokan szemléltek. Egyelőre ennyit irhatunk még ez ügyről, melyet a posta főnök a rendőrségnél bejelentett.

— *A Földi-féle hás*, az tudniillik, melyben a „Puskaporos" van, igen különös alakot öltött légyen magára, mely abból áll, hogy az udvaron végig nyuló épület tetejének fele, t. i. azon rész, mely id. Scheftsik István ur udvarára szolgál, egészen lebontatott és zsindely alá vétetett; a saját telkére szolgáló tetőzet pedig maradt a régi nád. Érdekes látvány ez, de mely ellen föl kell szólalnunk tüzrendőri szempontból is és azért is, mert ezen kijavitás be sem jelentetett az épitő bizottságnál. De ha bejelentetett volna is, épitkezni csakis az épitkezési szabályoknak megfelelőleg szabad, — de a szabályzat az ilyen épitkezést vagy javitást semmi szin alatt meg nem engedi. Az épitő bizottság figyelmét egyszerüen felhivtuk itt, majd meglátjuk, lesz-e eredménye.

— *Kimutatás*. A szolnoki rom. kath. egyházban 1881. évi szeptember és október havában történt születési, halálozási és házassági esetekről. Szeptember: Született: összesen fi 49, nő 29, törvényes: fi 49, nő 27, törvénytelen: fi —, nő 2, halva: fi 3, nő —, meghalt: fi 35, nő 35, általánosan született: 78, meghalt 70, házasság köttetett: rom. kath.: 6, vegyes: —, összesen: 6. — Október: született: összesen: fi 50, nő 38, törv.: fi 49, nő 34, törvénytelen: fi 1, nő 5, halva: fi 3, nő 1, kettes 1, meghalt: fi 19, nő 12, általánosan született: 88, meghalt 31, házasság köttetett rom. kath. 14, vegyes —, összesen: 14. — Összesen: fi 99, nő 67, fi 98, nő, fi 1, nő 6, fi 6, nő 1, kettes 1, meghalt: fi 54, nő 40, szül.: 166, megh.: 101, r. k. 20, vegyes —, össz. 20. Kiadatott: Szolnokon, 1881. nov. 2. Kudelka Gellért, plebános helyettes.

— *A szolnoki cselédeknek* — ezuttal a nőcselédeket értvén — nincs szolgálati cselédkönyvük. Ezt a panaszt jelentették be nálunk, közzététel végett, a napokban, holott a cselédtörvény világosan rendeli, hogy ámely gazda szolgálati könyv nélkül fogad fel cselédet, birságoltatik. Ámde a tisztelt konyhahölgyektől, ha beszegődéskor könyvet követel a gazda, azt mondják feleletül, hogy „ha könyvet kiván a tejes ur, akkor inkább nem szegődöm be." És ez igy van. Száz közül alig van húsz cselédnek könyve. Jó volna, ha rendőrségünk egy kissé szigoritva járna el e tekintetben, s akár a gazda fogad fel könyv nélkül cselédet, akár a cseléd nem vált könyvet s mégis beszegődik, mindkét esetben kérlelhetlenül alkalmazza a vonatkozó törvényt, melyet ezuttal még nem akarunk a rendőrség fejére olvasni.

Megyei hirek.

— *A vallás és közokt.* miniszterium a jászberényi főgymnasiumot jogérvényes érettségi vizsgálatok megtartására folytatólag feljogositá.

— *Jászmihályfelek község* előljárósága a Jász-Nagykun-Szolnok megye közigazgatási bizottsága utján kérte a budapesti postaigazgatóságot, miszerint a községben f. évi szeptember 16-án felállitott uj postahivatal kézbesitési kerületébe Alattyán község és Mizse puszta is osztassék be. A budapesti postaigazgatóságnak e tárgyban kelt átirata folytán Alattyán községében kir. postahivatal életbeléptetése a magas ministerium által engedélyezve van, de az életbeléptetés a Rákos-ujszászi vasut vonal megnyitásáig elhalasztatott. A forgalom, de különösen pedig a fent is emlitett Rákos-ujszászi vasut megnyitása által azonban a kir. postahivatal Alattyánon tényleg is életbe fog léptettetni; minek folytán valószinü, hogy a mihálytelki kir. postahivatal, csekély forgalma miatt az előbbenihez fog csatoltatni, illetve beolvasztatni.

— *Rablás*. F. hó 17-én a megyei központba a következő lakónikus táviratot küldték T.-Abádszalókról: „Tegnap este 7 órakor az itteni (t.-szent-imrei) rabbit és feleségét három fegyveres ember megtámadta; a rabbit ágyékon, feleségét pedig vállon lötték. — Prikkel, községi jegyző." Közelebbi részletek ismeretlenek lapunk zártáig. Hanem ez is bizonyitja közbiztonságunk kitünő rosz voltát.

— *A megyei közgyüles* jóvahagyta a jászberényi közbirtokosság és város között megkötött egyességet, minek folytán e kényes ügy végbefejezést nyert.

— *A dohánybeváltási* határidők, a Jászságra nézve, következőleg állapittattak meg a pénzügy-miniszterium által: Jászberény. Kezdete decz. 1. vége 1882. jan. 5. Jászkisér. Kezdete decz. 1. vége 1882. febr. 20.

— *A jászberényi „korcsolyázó-egylet"* e hó 6-án tartá gyülését. A mult évi számadás szerint bevétele volt az egyletnek: 271 frt 97 kr. Kiadás: 245 frt 97 kr. Maradvány töke 26 frt. Ezzel együtt az egylet összes vagyoni értéke: 184 frt 90 kr. Az egylet ideiglenes tiszti karát megválasztá, következőleg: Elnök: ſBáró Podmaniczky Elemér. Igazgató: Cigán János. Pénztárnók: Lippe Arnold. Jegyző: Ifj. Streitmann András. Választmányi tagok: Golenich Károly, Vincze Miklós, Bugyi Pál, Gyurkóczy István. — A jászberényi nőegylet „mökedvelő bizottsága" pedig e hó 5-én tartott gyülést, melynek tárgyát az okt. hó 27-én tartott mükedvelői szinielőadásról a számadás képezte. Bevétel volt 109 frt 70 kr, melyhez gr. Batthyány Józsefné ő méltósága 25 frtot küldvén, az összes bevétel 134 frt 70 kr. Összes kiadás 39 frt 81 kr. Tiszta maradék 94 frt 89 kr. — A jászberényi nőegylet választmánya végre e hó 9-én tartott gyülést. Előrdögh Vilma urnő elnöki állásáról lemondott, melyet a bizottság bejelentett, felhatalmazta a bizottságot, hogy saját kebelében intézkedjék, az eredményt bejelentve a választmánynak. — A jászberényi dalegylet szombaton 19-én, a városháza termében, uri-dalestélyt rendez.

— *Az egri ügyvédi* kamara közhirré teszi, hogy Varga László, jász-alsó-szt.-györgyi lakos, ügyvéd elhalálozása következtében, a kamara lajstromából kitörültetett s irodája részére Khindl Dezső, jász-apáthi lakos ügyvéd rendeltetett ki gondnokul, és hogy dr. Hudra Flóris, ügyvéd, Jászberény székhelylyel, a kamara ügyvédi lajstromába felvétetett.

— *Hymen*. Streitmann Rudolf, Jberény városi adóhivatali ellenőr eljegyezte Eigen Flóra kisasszonyt. Akantisz István eljegyezte Vágner Flóra kisasszonyt. Bathó János ismert ügyvéd pedig Streitmann Mariska kisasszonyt. — Nyárasd János tanitó pedig Helfer Ilona kisasszonyt vezette oltárhoz. — [Ezen hireket a „J. V." után közöljük.]

Irodalom és művészet.

* *„Bécsi Magyar ujság"* czim alatt deczember hó elején magyar hirlap indul meg Békesi József szerkesztése mellett, mely szépirodalmi és társadalmi tartalmán kivül főleg az összes külföldi magyaregyletek érdekeit fogja képviselni. Üdvözöljük a derék vállalatot.

Különfélék.

* *Csiky Gergely*, kitünő szinmü irónk, a papi rendből kilépett. Mint ő maga „F. L." szerkesztőségéhez irott levelében tudatja: „Hivatalosan tudositottan püspökeinek, hogy az egyházi rendből kiléptem."

* *Az „Országos dijnok egylet"* alapszabályait a választmány nevében Székány Antal, elnök beküldé szerkesztőségünkhöz. Ez egylet czélja: tagjai között a közmüvelődés előmozditása, a társas szellem fejlesztése, a tagok erkölcsi és anyagi segélyezése, nekik kölcsön nyujtás és nyugdijazásuk. Az egylet rendes-, alapitó-, pártoló- és tiszteletbeli tagokból áll. Rendes tag az lehet, aki Magyarországon „dijnok" minőségben van alkalmazva.

Vasuti menetrend.

Indulás Szolnokból

Budapestre (Czegléd felé):
4 óra 54 p. éjjel gyorsvonat.
4 óra 23 p. d. u. személyvonat.
3 óra 27 p. hajn. vegyesvonat.
7 óra 09 p. este tehervonat.

Hatvan felé:
5 óra 8 perez éjjel, 5 óra 7 percz d. u.

Arad-Temesvár felé:
10 óra 57 p. d. e., 10 óra 49 p. éjjel.

Püspökladány-Debrecsen felé:
11 óra 10 p. d. e., 10 óra 21 p. éjjel, s 12 óra 18 p éjjel (gyv.

Érkezés Szolnokba:

Budapest-Czegléd felől:
10 óra 05 percz d. e., 10 óra 15 p. éjjel, 12 óra 13 p. éjjel (gyorsv)

Hatvan felől: 10 óra 38 p. d. e. 11 óra 48 p. éjjel.

Arad-Temesvár felől: 4 ó. 45 d. u. 3 ó. 47 p. hajn.

Püspökladány-Debreczen felől: 4 ó. 23. p. d. u. 4 óra 54 p. hajn.

Felelős szerkesztő: Pásztor Ferencz.

HIRDETMÈNYEK.

Haszonbérleti hirdetmény.

Az alsó mezőtúri **közbirtokossàg** kezelèse alatt álló, ugynevezett **„iskola alapitványi“** mintegy **1000 hold** (1200 □öles) fölbirtok, melyből **100 hold terület szàntó**, a többi pedig kaszálló és legelő, a folyó évi november 27-ik (**huszonhét**) napjának d. e. 10 órájakor, Mezőtur vàros közházának tanácstermében tartandó nyilvános árverés utjàn, **1881. deczember első napjàtól** kezdődő **három évi időtartamra** haszonbérbe fog adatni. — Mi is azon megjegyzéssel hozatik köztudomásra, hogy a részletes feltételek alulirottnál megtekinthetők. — Mezőtur 1881. nov. 16.

SZILASSY PÁL, közbirtokossági ügyvéd.

8—5

CHOCOLADE KÜFFERLE.

Csak kitünő csókoládé képes a fogyasztókat hosszasabb használat után egyenlően kielégiteni. A **Küfferle**-féle **csokoládé** a legszorgosabban megválogatott nyers anyagokból **minden hamisitó anyag mellőzésével** a legujabb szerkezetü francia csokolád készitő gépeken lesz előállitva. Kiállja a versenyt **jóságára és finomságára** nézve minden külföldi chokoládèval és jóval olcsóbban szállithatjuk, mint amazok.

Szolnokon valódi minőségben kapható: Medgyesi testvérek füszer-üzletében.

Ajánlja gazdagon felszerelt

óraraktárát,

melyben mindennemü jól szabályozott órák kaphatók a következő árjegyzék szerint:

Férfi órák:

Egy ezüst henger óra 4 kövel 6—10 frig
„ „ „ rugóval 10—11 „
„ „ „ dupla fedél 12—15 „
„ „ „ Remontoir 14—20 „
„ „ horgony óra 13—20 „
„ „ „ Remontoir 18—34 „
Egy arany henger óra 26—40 „
„ „ horgony óra 30—50 „
„ „ „ Remontoir 52—86 „
„ „ Chronometer 200—400 „

Női órák:

Egy arany heng. 4—8 kövel 20—30 frig
„ „ „ Remontoir 30—40 „
„ „ horgony 45—80 „
— 10

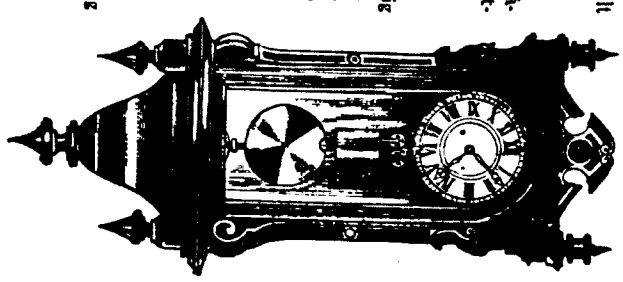

KINTZLER SOMA,

uti-órás Szolnokon.

Ezenkivül:

inga-, kép-, játszó-, iroda-, ébresztő-, kakuk- és közönséges fali-órák,

ugyszintén

arany és ezüst láncz ok, gyürük, óraboritékok és üvegek

nagy választékban stb. stb.

***Készit és javit* két évi jótállás mellett.**

Cserét minden irányban elfogad. Toronyórák kijavitására és ujak készitésére több évi jótállás mellett vállalkozik.

Vidéki megrendelések pontosan és lelkiismeretesen eszközlletnek.

Eladó ház.

Ádám Andrásnak Szolnokon, a vàrban levő háza szabad kézből eladó. — Értekezhetni Somogyi József ügyvèd urral SZOLNOKON.

3—3

Mössmer József

rumburgi vászon raktára „a menyasszonghoz“

BUDAPESTEN,

koronaherczeg-(uri) utcza 12. sz. a zsibárus-utcza sarkán

ajánlja gazdagon fölszerelt raktárát a legjobb fajta rumburgi, irlandi, hollandi, kreasz, fonal és lepedő-vásznakból; asztali készletekből 6, 12 és 24 személyre, ágynemüekből, csinvat; jaquard-, damaszt-, gradl- és kávéabroszókból, törülközők, angol és franczia battiszt, valamint szilézia és irlandi vászon-zsebkendőkből, asztal- és ágyteritők-, flanell-, takarókból, zsinór-, piqué- és szines ruhabarhetokból, flanell-, wattmoll-, chiffon, angol shirting és oxfordból. Nagyraktár kész női és férfiingekből, nadrágok-, corseltek-, also szoknyák-, lepedők-, párnák, harisnyák és kapczákból, himzett vászon- és batiszt szélekből, betétek-, csipkék-, kézelők- és gallérokból, valamint teljes gyermekfölszerelésekből.

Magyarhoni gyártásu törülközők és asztalnemüek.

Kiházasitási készletek, minden nagyságban a legjobban eszközölletnek. Az árak a legolcsóbbak valamennyi ismert szilárd czégekéi közöll, a hol jó és nehéz vászon adatik.

Árjegyzékek kivánatra megküldetnek s vidéki megrendelések utánvét mellett a legpontosabban teljesittetnek. 2—2

Csak a **HOFF JANOS**-féle maláta kivonat **egészségi sör** és **maláta csokoládénak** és az összpontositott **maláta kivonatnak** köszönhetem egészségem helyreálltát.

12—11 Saját szavai egy meggyógyultnak.

Miután ezen kitünő találmányu maláta kivonat, egészségi sör, ***anyámat a haláltól mentette meg,*** joggal léptem föl az itteni hatóság előtt, hogy e kitünő gyógyszert saját tapasztalaton nyugvó meggyőződésből a szenvedőknek ajánljam. — Egy parasztnak, ki máj-, gyomor- és tüdőbajban szenvedett s tőlem tanácsot kért, ajánlottam e kitünő maláta kivonatu sört, kért; hozassam meg számára, a mit én azonnal teszek és kérve Önt, szíveskedjék 26 üveg maláta kivonat egészségi sört és 10 csomó maláta czukorkát minél előbb küldeni.

St.-Georgen, (Ob.-Murau.) Flies József, főtanitó.

HOFF JÁNOS urnak, cs. k. szállitónak, kir. bizományos, tulajdonosa a cs. k. koronás-arany érdem keresztnek. Magas rendjelek lovagja. Föltalálója és egyedüli készitője a Hoff János-féle maláta kivonatnak. Udvari szállitója a legtöbb europai herczegeknek. Bécs, gyár: Grabenhof, Braunerstrasse. Nro. 2. Iroda és gyári raktár: I. Graben, Braunerstrasse Nro. 8.

Magas nyilatkozatok.

I. Vilmos, német császár: „Az ön szép maláta kivonata.“ Ferencz József osztrák császár és magyar király: „Szivesen kitüntetem Önt.“ A szász király: „Jótékony az anyakirálynőnek.“ A dán király: „Gyógyereje észleltetett.“ Mecklenburg Sverini nagyherczeg: „Elismerésem.“ — Orvosi nyilatkozatok: Titkos tanácsosok: Dr. Traubes, Dr. Gräfe stb. Berlinben, Dr. Granichstädten Bécsben, Dr. Jauchczy Sz.-Pétervárt, Dr. Pietra Santa Párizsban és még sok ezer orvos a Hoff-féle maláta készitményeket a legjobb diätikának ismerik el.

Óvás.

Csak ***valódi*** Hoff János-féle maláta készitmények követeltessenek, a melyek el vannak látva az osztrák magyar kereskedelmi miniszteriumnál bevezetett ***védjegygyel*** (A feltaláló képe.) Mások utánzataiban hiányzik a gyógyfüanyag és a helyes készitésimód a Hoff-féle maláta készitményeknek, s ezek az orvosok nyilatkozata szerint az egészségre rosz hatással lehetnek (A valódi Hoff-János-féle mell-bonbonok kékpapirban valnnak 2 frton alul nem szállittatik.) **Főraktár: Szolnokon: Monszpart László füszerüzete. Jászberény: Szilvássy Gyula László. Mező-Túr: Schreiber Sámson. T.-Sz.-Miklós: Kellner.**

Fiók-üzlet: **Budapesten, Zsibárus-utcza 7. sz.**

Szolnokon, 1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában.

V. évfolyam 48–257. Szolnok, 1881. november 27-én.

Előfizetési ár:
helyben h[illegible]
vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél „ . . 2 „ 50 kr.
Negyed „ . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkint egyszer
vasárnap
s a vidéki példányok is ugyanakkor postára adatnak.
Szerkesztőség: Szolnok, buzapiacz, 1396. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közleményeken kivül az előfizetési pénzek s minden egyéb dijak is küldendők. Ide küldendők a postai felszólamlások is (reclamatio.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek Szolnokon: a szerkesztőségnél, buzapiacz, 1396. sz. alatt s ugyanitt Pásztor Ferencz köz- és váltó-ügyvéd irodájában; Makray László ur üzletében; minden fővárosi hirdetési irodában és bármely kir. postahivatalnál.
Kéziratok
csak ismert kezektől fogadtatnak el s azok vissza nem adatnak.

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer „ — — — — — — 16 „
3-szor „ — — — — — — 12 „

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
Nyilttéri közleményeknek minden centimeternyi magasságu, három hasábos szeletnyi tere 75 krjával számittatik s ugy a hirdetmények, mint a nyilttéri közlemények beküldőit a kifizetésért feltétlen kötelezettség terheli
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Szolnok, 1881. nov. 24.

Multkori czikkünkben emlitettük már, hogy a lakás-kérdés megoldására nézve a kiküldött bizottság munkálkodásától sikert nem várunk; de nem is olyan e kérdés, melynek megoldásához a morális támogatás is elégséges volna. Ez pénzkérdés, mely nem türi a kedélyeskedést s csak az esetben folyhatna be irányadólag egy egylet, vagy maga Szolnok városa a kérdés megoldásába, illetőleg eszközölhetné azt, hogy Szolnokon a szükségnek megfelelő lakások épüljenek, ha az épitkezőknek oly előnyöket volna képes nyujtani, melyek az épitkezés nyereséges voltát — mondhatni: szemmel láthatóvá tennék.

Ugy, de ily előnyök nyujtása sem egy, sem más uton nem áll módunkban. A törvény bizonyos évekre adómentességet biztosit az uj házaknak, ez az egyedüli kézzelfogható előnye az uj épitkezésnek, s a város sem mehet tovább, mint hogy községi adót sem követel, a mint hogy joga sincs hozzá, az adómentes évekre. Ha Szolnok városa alkalmas helyeken jutányos vagy épen olcsó árakon az épitkezésre alkalmas telkeket tudna adni, akkor nemcsak buzditólag hatna az épitkezésre, hanem a telekvevőknek eladási feltétel gyanánt kötelességükké is tehetné az épitkezést; de hát erről sem lehet beszélni, mert Szolnok városának ilyen telkei nincsenek és nem is lesznek; és igy más utról és módról kell gondolkoznunk, mely e kérdés megoldására vezet.

Nézetünk szerint a lakás-kérdést csak egy részvénytársaság oldhatja meg, egy részvénytársaság, mely megfelelő alaptőkével alakulván, megvásárolja az alkalmas telkeket, azokon a helyi szükségletnek megfelelő házakat lakásokat és épületeket épit illetve épittet s az igy elkészült házakat magánosoknak eladja, de a vételár lefizetésére hosszabb határidőt engedélyez, az el nem kelt házakat pedig bérházak gyanánt hasznositja.

Tekintve a szolnoki lakás-viszonyokat, mi e vállalatot életrevalónak és nyereségesnek tartjuk, mert az ilyen folytonosan épitkező társaság részint nagyban vásárolván az épitési anyagot, részint maga állitván azt elő: sokkal olcsóbban épithetne, mint bármely magán fél, és igy a kész épületeket talán némi nyereséggel is adhatná tovább, vagy pedig bérházaiban pénze elég magas kamatot adna.

De ha e részvény-társaság nem jövedelmezne is többet, mint a tőke törvényes kamatait, vagy ha csak a befizetett alaptőkét tudná épségben fentartani, már akkor is nyereséges vállalat volna, mert egyrészről megszünnék a lakás szükség, s Szolnok város közönsége ellenne látva tisztességes lakásokkal; másrészről pedig ez uton volna lehető Szolnok város főbb utczáinak tervszerü kiépitése.

Mi tehát egy épitkező részvény társaság alakitása által vélvén a felvetett kérdést megoldhatónak, felhivjuk városunk azon polgárait, kiket ez ügy érdekel s kiknek módjukban van a kivitelt is előmozditani, hogy e kérdésben nézeteiknek e lapok terén adjanak kifejezést, amennyiben pedig e kiviteli mód helyesnek bizonyul, kisértsék meg az általunk javaslatba hozott részvény-társaság megalakitását.

Széttekintések állapotaink fölött.

Ha Szolnok városának az 1875-ik év előtti állapotát a mostanival összehasonlitjuk, a kettő között szembetünő különbséget találunk. Eleven emlékezetünkben él még, hogy az 1875-ik évet megelőzött időkben a vasuti indóházhoz vezető uton az őszi és tavaszi sáros időkben a kocsi közlekedés sokszor egészen megszünt; a kocsi a mély sárba veszve, odafagyott.

Tudjuk, hogy a piaczon és a Horánszky-közön végig vonuló csatorna csak a piaczon, és ott is mily kezdetlegesen, a Horánszky-közben pedig éppen be sem volt fedve. A főutczának csak az elején volt néhány élő fa látható. Az éjjeli világitás pedig teljesen hiányzott. És mindezen körülmények, mind pedig az ugynevezett zöldfa vendéglő mocsáros udvarával és galád környékével, valamint a rémes kinézésü sóraktárak a Tiszaparton, oly rideg és eltaszitó képet kölcsönöztek a városnak, hogy az idegen, ki benne megfordult, irtózva sietett távozni belőle.

Ésime: ma már a vasuthoz vezető utvonal kővel — a lehető legjobb karban — ki van épitve. A ragályt terjesztő és egészség rontó csatorna beboltozva; a fő-utczát mindkét oldalon szép élőfák diszitik, és rajta egészen az indóházig lámpák világitanak. A zöldfa vendéglő helyén a megye-székház diszes épülete áll. A sóraktárak pedig elpusztitvák.

A város szük vagyoni viszonyai között kétségkivül ez nagy haladás s tagadhatatlan, hogy e haladásban Hubay Ferencz, Gyömörey Félix és különösen id. Scheftsik István uraknak van nagy érdemük.

Ámde ez eddig csak fél út, s ha azt akarjuk elérni, hogy városunk más kisebb városokkal egy szinvonalra emelkedjék, — sőt ha azt akarjuk, hogy az eddigi munka becséből mi se vonassék le: tovább kell haladnunk.

A tovább haladás munkája egy más irányban is megkezdendő, melynek útja már nem is nehéz, hozzá csak erély kivántatik.

Nyilván való ugyanis, hogy városunk a köztisztaság tekintetében határozottan hátramaradt.

Utczáink legnagyobb része még mindig az undoritó ázsiai állapot fertelmes képét tárja elénk.

Tartsunk csak szemlét a fő és a mellékutczákon. Mit látunk ott?

A fő utczán végig huzódó árkokban egész nyáron és őszön át lázt okozó, büzhödt, rothadt vizet, rothadásba ment állati hullát és növény részeket tartalmazó undok folyadékot észlelhetni. A házak előtt szappan levet és moslékot kiöntve, üveg darabokat, elrongyollott pléh kályhát kidobva, mely utóbbi fajból, ott

TÁRCZA.

Gordiusi csomó.

— Népies beszély.

Irta:

Ifj. Bagi László.

(Vége.)

Akik Imre üldözésére elindultak, bejártak minden utat, fölkutattak minden házat, de Imrét nem találták. Midőn visszatértek, a főbiró nem a legválogatottabb kifejezésekben adta értésükre, milyf fogalmai vannak ügyességükről.

De a főbiró még nem mondott le reményeiről, sőt bizton hitte, hogy sikerül Imrét kézre keriteni.

Masnap délután az utczán Judith és a főbiró találkoztak.

— Köszönöm a hűségét, szomszédasszony — mondá a főbiró, — majd visszaszolgálom.

— Szivesen, — felelt jókedvüen Judith, — épen alkalma lesz főbiró urnak visszaszolgálni.

— Hogy-hogy?

— Tegnapra virradóra egy lovamat ellopták, azt kellene megkeriteni.

— Ugy?! — felelt gúnyosan a főbiró, vigyázzon szomszédasszony, hogy szökésbeni bünrészesség miatt baja ne legyen.

— Főbiró ur maga tudja legjobban, hogy nem lehettem abban bünös; minek záratta Imrét épen abba a börtönbe, melybe azelőtt egy órás legény volt elcsukva, s kinek épen főbiró ur engedte meg, hogy a börtönben dolgozhassék, arról én nem tehetek, ha az az óráslegény egy finom reszelőt ott feledett, melyet Imre a vas elvágására forditott, sem arról, hogy egy vésőt is talált a börtönben, melylyel a falat kibonthatta.

— Jól van, szentem, nem is e miatt mondom, hanem azt a lovat aligha nem Imre tudná megmondani, hogy hol van?

— Tessék bebizonyitani.

— Megeshetik, hogy be is bizonyitom.

Ezzel ment kiki dolgára.

Amint a főbiró hivatalába beért, mindjárt behivatta két legügyesebb emberét, kikben legjobban bizott.

— Kendteket oly dologgal fogom most megbizni, mit ha ügyesen visznek ki, számithatnak jóakaratomra.

Köszönték alássan.

— Mostantól kezdve tartsák szemmel Tubákné házát, s figyeljenek minden ki- és bejáróra, azután ha olyan embert látnak kijönni, kit gyanúsnak találnak, kövessék, mert azt gyanitom, hogy Tubákné tud Holló Imre hollétéről valamit. Különösen, ha valami vidéki vagy tanyai embert látnak, menjenek utána, s ha netán Holló Imrének nyomára jönnének, fogják el, ha lehet, vagy a dolgok állásáról engem értesitsenek.

Azok fogadták, hogy ugy tesznek. Mindjárt lesbe is állt az egyik.

Még az nap estefelé egy vén parasztot látott kijönni Tubákéktól, kinek tömött tarisznyája vállára volt vetve.

A vén ember egyenesen a hid utczán ki az országutra tért, s lassu léptekkel ballagott kifelé. Nem is gyanitotta, hogy távolról két lovas követi. Még alig ért pár órányira a várostól, beesteledett, ekkor már az egyik pandur gyalog húsz lépésnyire ballagott háta mögött.

Ő azonban semmit sem sejtett. Talán azért indult alkonyatkor, hogy egy ut melletti tanyához érjen el csak estélig, itt azonban csak meghált, mint a pandurok észre vették, s reggel tovább folytatta útját.

Már dél is elmult, midőn a vén ember czélját érve, egy fáktól árnyékolt tanyába tért be. Estig várták, de nem mutatkozott. Amint beesteledett, az egyik pandur a tanya ablakához ment, s benézett a szobába, hol gyertya égett.

Amaz öreg ember egy tisztes koru asszonynyal beszélgetett, de Imre nem volt látható. A pandur mindig az ablak alatt állt, mig le nem feküdtek.

Már eddig egy és fél nap mult el, s még semmire sem mentek. Másnap egy szomszéd tanyáról mindig szemmel tartották a házat, de nem láttak figyelemre méltót, este ismét leskelődtek, de sem akkor, sem a következő nap felén nem jutottak eredményhez. A negyedik napon déltájban észrevették, hogy a ház mögött egy férfialak tünt el.

A két pandurnak ott teremni s Imrét megragadni percz müve volt. Az öreg pár erre rémitően megijedt, azonban a pandurok ő velők nem gondoltak, hanem Imrét hajtották maguk előtt.

Igyekeztek értésére adni fenyegetésekkel, hogy ők milyen nagy hatalmasságok.

— Meg vagy, jó madár, hogy is gondolhatsz te olyat, hogy olyan kevés ember lennél, kivel senki sem foglalkozik.

Tökéletesen beesteledett, mikorra a városház elé értek. Imre a megadás teljes szomoruságával ment a diadaltól tündöklő arczu emberek előtt.

— Nézd csak — kiáltott fel az egyik pandur, — a főbiró még most is szobájában van, ég a gyertyája.

— Annál jobb, mindjárt elébe viszszük.

Imrét felkisérték a főbiró ajtaja elé. Épen akkor lépett ki onnan az első tanácsnok.

— Mi történik itt? — kérdé.

— Megcsiptük már azt a jó madarat, — felelt az egyik pandur.

— Szabadon kell ereszteni.

A pandurok azt hitték, nem jól hallottak.

— De kérem alásan a főbiró ur. . .

— Igen a főbiró ur . . . — hebegték.

— Én a város ez időszerinti főbirája, parancsolom, hogy ezt az embert azonnal szabadon kell ereszteni, mert ártatlan.

A pandurok melepetése teljes volt. Alig hitték, a mit hallottak, de mégis szabadon bocsátották Imrét.

Azt persze nem tudták, hogy milyen nagy fordulat történt a városházánál az alatt a négy nap alatt, mig ők Imrére leskelődtek.

Ama délután, melyen a főbiró Judittal találkozott, azt a nagy hibát követte el a főbiró, hogy egy fiókját nyitva feledett.

van most is két nagy darab a Klein Dávid korcsmája körül és pedig most már másodizben, és az iga voró barmok labát veszélyeztető helyzetben.

A mellék utczákban pedig majdnem kivétel nélkül mindenik ház előtt tyuk-toll, krumpli-haj, káposzta-levél, tojáshaj, néha állati hullák, káposzta-lé, szalmaizik, disznó-szőr, mosogató-lé, halpikkely, toll-kocsány, rongy-darabok, mindenféle konyha hulladékok és más, az illem által itt elősorolni meg nem engedett rondaságokat láthatni, ugy annyira, hogy az ember mig egy ilyen utczán végig halad, szemeit kénytelen behunyni, nehogy az útonútfélen mindenfelé heverő rondaságok láttára az undor kellemetlen érzete benne feltámadjon.

Tekintsük meg csak Scheftsik István urnak a buzapiaczon levő s közelebb kitatarozott háza környékét. Ott diszeleg a szemét, különböző alkatrészekből u. m.: kukoricza csutka, skatulya darab, kukoricza haj, bádog darab, fekete tyük-toll, rongy-darabokból sat. összeállitva. A mint a tatarozás megtörtént, a hónapos szemét is kivándorolt, — hiszszük, hogy a háztulajdonos tudta és akarata nélkül — a ház ablaka elé. Nagyon rútul is venné ki magát a különben oly csinos ház:

Ha ablaka előtt legalább egy csomó szemét
Nem gyönyörködtetné a jámbor közönség szemét*).

A kilátás változatossága kedvecért a megyeház előtti árokba hordatik az undort gerjesztő moslék. Majdan a leendő főispán és magasrangu vendégei is gyönyörködhetnek benne a diszes folyosóról.

Az utczáknak ily különös elő szeretetteli berendításában és a piszokbani telhetetlenségben találja aztán indokat a város azon visszataszító képe, mely a müveltebb emberben már az első tekintetre az idegenkedés és a kellemetlen benyomás érzetét költi fel, és hogy az benne állandóan meg is marad.

Mert nem kell ám azt hinni, hogy városunkban találkozzék csak egy müvelt ember is, ki e képtől meg ne csömörlenék. Ezt hinni önámitás, és a rondaság szeretetének bizonyitéka. Csömörlik biz attól minden müvelt ember. Ezt bizonyitják a több oldalról nyilvánuló megbotránkozások és kifakadó panaszok.

De ezen galád szokás nem csak a jó izlést, hanem az igazságot is durván sérti. Avagy nem igazságtalan kivánat-e az egy ház lakójától, hogy azon rondaságot, mely az ő udvarában naponként keletkezik, a melyet ő az udvarán nem türhet meg, meg az e czélra kijelölt helyen sem, a melyet nem is volna kénytelen szemlélni mindig: azt a nagyközönség, a **müvelt közönség türje** az utczán s plane még taposson is benne, évről évre, mindennap, naponkint többször és majd nem mindenütt. Ily kivánatra az illető házak lakói joggal nem birnak, mert az utcza nem kizárolag az övék, hanem az alsóbb lakosaié.

Az ily lakók tehát a mások vagyonával rendelkezni legkevésbé sincsenek jogositva. Ezen jogtalan és buta szokás elhagyására őket büntetés terhe alatt szoritani kell, sőt már eddig is kellett volna.

Mert még is csak borzasztó és türhetlen dolog az, hogy egy 18,000 lakosból álló, ily nagy forgalmu, ennyi müvelt ember által lakott, müvelt s nagyhirü idegenek által is látogatott városban, a mult századokból fenmaradt ázsiai utálatos szokás még ma is érintetlenül fentartatik. Ez szégyen a városra! Szégyen annak elöljáróira.

Ezen utálatos szokás megjárta a 15-ik században, midőn még városunkat nagy részben törökök lakták, mert a tisztátalanság a törököt, — mint a kinek az természetében fekszik, épen nem bánthatta. . . De gondolják meg az illetők, hogy ma már városunkat **nem törökök** lakják.

Azt óhajtjuk, hogy legyenek hivatalaink, s törvényszékünk; s nincs intézkedés téve, hogy az undor megszüntetése által városunk megnyerőbb külsővel birjon.

Nem lehet azt tovább türni, hogy városunk utczái továbbra is szemét fészkek és emésztő gödrök legyenek.

Hiszen ma már a legkisebb község is haladást tanusit minden tekintetben. És miért kell épen Szolnok városának a köztisztaság tekintetében ugy hátramaradnia, még mindig a mult századok kárhozatos szokásaival.

Ezen a bajon segiteni kell! Ki kell e várost a százados rondaság fertelmeiből emelni oda, hol más városok állanak.

Ez többé nem jámbor ohajtás, ez többé nem egyesek kivánsága: ez a mai kor szigorú követelménye, szigorú parancsa, mely előtt tartozik mindenki — minden okoskodás, mentegetődzés és minden vonakodás nélkül meghajólni. Ezt tenni a városi hatóságnak elutasithatlan kötelessége, ezzel tartozik nem csak a közönségnek, de tartozik **ön magának** is. Mert gondolja meg, hogy valamely város köztisztaságából nagyban lehet következtetni annak közmüveltségi állapotára is. A közmüvelődésre pedig hatni, azt előmozditani a hatóságnak egyik kötelessége.

A rend és tisztaság szeretetének és megszokásának az ő — törvény által megengedett — intézkedései folytán kell kiszivárogni a tanacs teremből a polgárok lakhazaiba. Vegye fontolóra, hogy nekie tulajdonittatik érdemül, ha a városban rend és tisztaság uralkodik, s viszont közvetlenül őt éri a jogosult szemrehányás, őt okolja mindenki, ha kötelességét lazán vagy éppen nem teljesiti.

Mindenek előtt pedig kötelessége a rendetlenség meggátlását czélzó szabályokat és szabályrendeleteket a legterjedelmesebben közzé tenni, hogy tudja a nép azt, hogy mi szabad és mi nem szabad. Tehát nem elég az, hogy a városi hajdu azokat a fő-utczán egy pár helyen megálliva, elreczitálja. Meg kell azokat hirdetni felragaszok és kiosztás által. S azután nem kell arra várni, hogy majdan valaki a rendelet ellen vétőt feljelenti. A köztisztaság **közügy** lévén, ilyet várni nincsen rendén. Ez az erélytelenség és jog-gyengeség érzete volna, s annyit tenne, mint nem akarni a tilalom sértést megtorolni. — Hanem tessék az utczákban hivatalból vizsgálatot tartani, s a köztisztaság elleni kihágot, minden személy válogatás, rangkülömbség és kimélet nélkül mindannyiszor **büntetni**. Ez az eljárás a városnak pénzébe nem kerül, sőt az államnak jövedelmet hoz. Ezen vizsgálatot aztán a főkapitány ur mintjart meg is kezdheti első sorban a maga utczájában — akár saját magánál, mint Angolországban szokás.

Hanem itt már azon fontos kérdés merül fel: ha vajjon bir-e a városi hatóság oly szabalyrendelettel és tilalmi szabályokkal, melyeket kihirdethetne és alkalmazásba vehetne.

Tudjuk ugyanis, hogy az 1880-ik évben kelt életbeléptetési törvény 14. §-a szerint, a törvényhatóságoknak, a törvényhatósági joggal fel nem ruházott szabad királyi és rendezett tanácsu városoknak mindazon szabályrendeletei, melyek a magyar büntető törvénykönyvek intézkedései alá nem eső valamely cselekményre vagy mulasztásra büntetést nem állapitanak meg, csak a folyó 1881. évi február 28 ig maradtak érvényben, s ugyanazon törvény 15. §-a értelmében azon szabályrendeleteket, a melyeknek fentartását a törvényhatóságok szükségesnek tartották, az 1880. évi deczember 1-ig kötelesek voltak megerősités végett a belügyministerhez felterjeszteni, mivel különben azok az 1881. évi február hó 28-án erényüket veszitették. Ezen kötelesség teljesitésére a belügyminister 1880. évi 33290. számú rendeleteben a törvényhatóságokat külön is felhivta.

Nem akarjuk ugyan hinni, hogy a törvény rendeletének és illetve a ministeri felhivásnak a törvényhatóság eleget nem tett volna. De minthogy még ez ideig Szolnok városa sem a törvény értelmében megerősitett szabályrendeletet, sem más tilalmi szabályokat nem látott, legalább ilyeneknek létezéséről mi tudomásunk sincsen: ezen körülmény azon gyanúra enged következtetni, hogy azok csakugyan nem is léteznek.

És ez már valoban igen szomoru dolog lenne.

Mert jogállamban élünk, s igy miként véli a megyei törvény- vagy városi hatóság ily népes várost szabályok és szabályrendeletek nélkül kormányozhatni, a törvényekben nem foglalt, sőt a kihágási törvény némely szakaszaiban is előirt kihágási eseteket megtorolni? Külön szabadalommal — a többiek között — Szolnok városa — sem bir, s ha még is hatósága egy a törvényes alakban meg nem erősitett szabályrendelet, sőt hatósági szabályok nélkül jár el, vajjon eljárása lehet-e jogérvényes?

Nem lehet, mert a fentebb idézett törvény 15. §-a szerint a régi szabályrendeletek érvényen kivül helyeztettek és ha azokat megerősités nélkül továbbra is alkalmazza, törvénytelenül cselekszik, s igy az abból folyó rendelkezések sem kötelezők. Azt pedig nem lehet el sem képzelni, hogy Szolnok városában külön rendőri szabályrendeletek felállitására szükség nem volna, hogy abban a rend fentartására a kihágási törvények teljesen elegendők volnának. Hiszen még a kihágási törvényekben elősorolt némely cselekményt is hatóságilag kell tilosnak kimondani, ilyen például a községbeni lövés tényе. Majd továbbá hatóságilag szabályokat kell felállitani, hogy a kihágási törvényekben előirt büntetés alkalmazásba vétethessék. Ilyenek a többi között az elhullott állatok eltakaritására, a szemét kihordására, a tüzvész kiütésének vagy tovább terjedésének meggátlására vonatkozó szabályok. Mert hiszen a kihágási törvény némely szakasza csak is a kihágás minőségét, a büntetés minőségét és maximumát jelöli ki, de hogy különösen minő mulasztások illetve minő szabályok megszegése által jő létre maga a kihágás, azt már meghatározni a hatósági szabályok feladata. Annyival inkább kell tehát, hogy valamely a kihágási törvényben nem foglalt rendőri tilalom megszegése szabályrendelet által nyilvánittassék kihágásnak.

Ha tehát törvényes szabályrendelet és hatósági szabályok nem léteznek, vagy ha léteznek is, de az előbbiben a köztisztaság elleni kihágás tilalma és megbüntetése, — mely eddigelé fenállott, — továbbra is fentartva nem lett: ugy mindkét esetben az illetők, kik hivatva voltak a nagyfontosságu munkálat elkészitésére, egy a város közmüvelődését, sőt egészségi állapotát is érintő mulasztást követtek el, s a város jó hir nevének előmozditását egészen számitáson kivül hagyták.

És e szerint az első, sőt még talán a második esetben is szabad lesz ezután is a buza-piaczon és a város egyéb részeiben lövöldözni. Te pedig ember, — a ki különben is nagy hajlandósággal birsz a halandóságra, — vigyázz magadra, ne állj a lövona ba, mert ha kár esik benned; magadnak tulajdonitsd. Szabad lesz a kutak kávait a jelenlegi 40—50 centimeter magasságbaa továbbra is meghagyni. Ha a gyermek a kutba esik, nem nagy baj, van sok: jut, is marad is.

Lehet a tüzveszély kiütését vagy tova terjedését meggátló óvintézkedések megtételét mint p. o. a kapitányvíz tartását elmulasztani. De minek is az, hiszen az eső különben is mindig esik.

Szabad lesz továbbra is a naplopóknak a közönséget botránkoztatni, a közlekedésben akadályozni; — de ugyan mi szükség is volna arra — mondanák némelyek — hogy a város ezen faja, ezen régi ártatlan szokásából is kiforgattassék. Hát nem csupa gyönyörüség nézni, hogy a dologkerülők egyrésze, igaz, hogy a nagy dologidőkben, — mily szép rendben ülnek, néha két sorjával is, a patika épület grádicsain, a Monszpart boltja körül es az árkok szélein; más resze pedig mily sürü tömegekben állja el a járdát és a fő-utcza közepét a járó kelők előtt.

E nehány példából is láthatjuk, hogy e városban mennyire szükséges némely fonák szokásokat egészen kiirtani, s benne gyökeres javitásokat tenni. És ez nem is oly nehéz munka, mint némelyek gondolják. Hozzá csak az önérzet felébresztese, törvényes rendelet és annak végrehajtására komoly akarat szükséges

A kételyek eloszlatása végett tehát felkéretik pol-

---

*) Bár ugyan e vers csak tréfa,
Szemeten szedett poéma,
De azért van benne sok igazság s még ez is:
Hogy a szemétben is — ha úri — van poesis. (Szedő.)

Az a Pista gyerek meg átkozott kiváncsi természetű levén, ott mindent felkutatott. E minden közt Pistának feltünt egy iv papir, melynek egyik sarka véres volt.

De, bár apja már igen sok pénzt vesztegetett arra, hogy őt az olvasás tudományában jártassá tétesse, — kénytelen volt magának megvallani, hogy a papirra irt sorokat olvasni nem tudja.

E kellemetlen akadályon segitendő, kiment az udvarra, s a Tubákék Józskájokat hivta fel segitségre, — kivel ez idő szerint nagy barátságban volt.

Azonban annak a feje sem lehetett capitolium, telját nem tehetett róla, ha olvasni ő sem tudta.

— Tudod mit? — mondá Jóska, — beviszem a kedves anyámnak, hogy olvassa el, azután majd elmondom neked, hogy mi van benne.

Minthogy Pista az indiványba menten beleegyezett, Jóska bevitte Judithnak az iratot. Judith reszketett, midőn azt elolvasta, mely igy hangzott: „Mi alólirottak esküszünk az élő Istenre, a boldogságos szüz Máriára és Istennek minden szenteire, hogy X város főbirája . . .“

Ezután összehajtotta és zsebre tette. Jóskának pedig ezt mondta: mondd meg Pistának hogy latinul van, én sem értem.

Pista megelégedett e feleletel, s gyermeki feledékenységgel az iratot vissza nem is követelte, sőt arról még apja előtt sem tett emlitést. Judith pedig még az nap este Sz . . . ig jegyet váltott a vasutnál s elutazott.

Harmadnap mulva az a hir kezdett terjengeni a városban, hogy a főbiró eltünt, — sőt már ideiglenesen a főbiró-tisztet az első tanácsnok vette át. Az pedig sokat mondó arczczal oda nyilatkozott, hogy ő nem mondja, hogy Samu Mihály ki volt, mi volt, s hogy vitte volna véghez a gyilkosságot, sem azt, hogy azért Samu Mihályt a delegált törvényszék fogatta volna el, de ha a nép azt hiszi, ő nem tehet róla.

Pedig a nép azt nem hihette, mert nem tudta, hová lett Samu Mihály. Hanem az uj főbiró nyilatkozatára aztán elterjedt a hir.

Az utódok elődeikről ritkán mondanak jót. Megjegyezzük itt, hogy ezen időben sok magasabb állásu egyén tünt el erről a vidékről, sőt **egyházi személyek is**...

Azon este, midőn a két pandur Imrét a városházához kisérte, az uj főbiró az átvétellel foglalkozott, azért találták oly későn hivatalában.

Miután a főbiró vagyona le lett foglalva, Pista egy becsületes ember kezébe adatott, kitől sokszor volt alkalma hallani, hogy ha még apja meg nem tanitotta emberségre, majd megtanitja ő.

Tehát neki is kellett szenvedni apja hibájáért! — **mert sebet szakitunk azokon, kiknek apjok hibáját szemökre vetjük!**

Egyébiránt a főbiró csakugyan jól mondta, hogy Pista az ő **megölő betüje**.

Még azon este megcsendült Judith ablaka alatt amaz ismeretes hang:

„Hej, de szivem csak azt modja: jobb otthon . . . “

Judith elébe szaladt az érkező kedves vendégnek, s örömtől remegő karokkal zárta szivére.

Leirhatlan volt a boldogság, mit ez estén Imre és Judith éreztek, mert mint tudjuk, a megtalált kincs több örömet okoz, mint mikor még el nem veszet. De ismét felemelé kezét szemük előtt ama kisértő szellem: a jövő.

Mit fognak most tenni? Igyekeznek-e föloldani a végrendelet csomóját? Akar e tovább küzdeni egyik nagylelküség a másik ellen? Engedi-e Judith visszatérni a boldogtalanságot, engedi-e Imre Judithnak elhagyni a jólétet?

— Imre! — mondá Judith határozottan, — a jólétnél többet ér a boldogság, én holnap bejelentem, hogy férjhez megyek.

— Jól van, — szólt Imre, — majd meglátod, ha szegény leszesz, hogy elveszlek-e?

Judith másnap bejelentette. A hatóságnál azt a feleletet nyerte, hogy addig semmit sem lehet tenni, mig az esküvő meg nincs. Imrének azonban azt mondta, hogy elfogadták a lemondást, s rendelkeznek, hogy a vagyon másra szálljon.

Imre magához ölelte Judithot Ez volt a felelet. Judith tökéletesen megelégedett vele.

Mindenki gyönyörködött, midőn két hét mulva lakodalomban Imre táncz közben ama vig nótát dalolta:

Ez az élet gyöngy óra
Aki bánja tegyen róla! !

Ezután többé nem lehetett sem Judith, sem Imre arczán látni szomoruságot.

Nehány nap mulva Judith egy végzést kapott, melyben előadatott, hogy miután Judith férjhez menetele esetére Tubák Mátyás vagyonát Nagy Gáborra és az ő örököseire hagyta, az pedig köztudomás szerint elhalt s nem hagyott hátra más örököst, mint testvérét Nagy Teréziát, Holló Jánosnét, ki szintén elhalt, egy fiut hagyván maga után Holló Imrét, ennélfogva elrendeltetik, hogy a vagyont Holló Imrének adja át. Át is adta — egy csók alakjában.

Erre az esetre nem számitottak azon kezek, melyek a gordiusi csomót megkötötték.

Amit nem old meg sem az idő, sem az elme, — megoldhatja a véletlen.

gármester ur mint a város feje, a létező szabályrendelet és egyéb hatósági szabályok meghirdettetésének eszközlésére, vagy amennyiben ilyenek nem letéznének, azoknak szerkesztése iránti szükséges lépések azonnali megtételére.

Egyszersmind ismert erélyétől elvárjuk, hogy a panaszlott baj orvoslását tekintélyének s hatalmi állásának egész sulyával eszközölni, s ekként megszüntetni fogja az okot, mely városunk megrovásának és többszöri felszólalásunknak alapjául szolgálhatna.

IPAR, KERESKEDELEM és KÖZGAZDASZAT

A keleti marhavész ismertető jelei.

Ha az állat levert és szomorú, teste forró és szőre feláll, keveset eszik, — fejős teheneknél a tej csökken s vizenyős, — a szájnyák hártyáin veres folták mutatkoznak, az étvágy s kérődzés elmarad s időnkint visszajön. Második nap száraz köhögést hallani, az orrtükör száraz és meleg, az állat böre általában melegebb a rendesnél.

Harmadik és negyedik nap a szemek könyezni kezdenek, az orrtükrön apró kásaszemnyi, szalonna felsőhöz hasonló kütegek támadnak, az orr és nyák hártyái előbb hig, később sürü nyákot választanak el. A szájban különösen a nyelven itt ott piros foltok és csikok mutatkoznak. A bélsár sürü nyákkal, mint hártyával van levona a legzés szapora, a szivverés feltünően gyors és erős. Az étvágy megszünik s az állat folytonosan szomjazik. — Weisz József, m. állatorvos.

Egyletek és társulatok.

* *A szolnoki korcsolya-egylet* alapszabályai eképen szólnak. 1. §. „Az egylet czime „Szolnoki korcsolya-egylet.“ 2. §. Az egylet székhelye: „Szolnok“ 3. §. Az egylet szine: kék és fehér. 4. §. Az egylet jelvénye egy érem, melynek körirata: „Szolnoki korcsolya-egylet 1880. középen egy kék korcsolya fehér mezőben; ugyan ezen jelvény alakjára készittetik az egylet pecsétje is. 5. §. Az egylet czélja a korcsolyázás, ez által a testi erő és egészség fejlesztése. 6. §. Az egyletnek tagja lehet bárki, kit a választmány egyleti tag ajánlata folytán, az egyletbe titkos szavazás utján felvesz. 7. §. Az egylet minden tagja három egymásután való évre kötelezi magát; a kötelezettség alól csak azok mentetnek fel, kik e várost állandóan elhagyják vagy a korcsolyázásra képtelenné válnak. 8. §. A korcsolyázó idény tartamát évről-évre a választmány határozza meg. — 9. §. Az egylet minden tagja köteles egyszer s mindenkorra 1 frt. beiratási dijat fizetni, azonban ez alól az alakitók felmentetnek, továbbá személytagsági dij évenként 2 frtban, családdij 5 frtban, tanulók tagsági dija 1 frtban, állapittatik meg; a beiratási dij a felvételkor, az évi dij pedig november 1-ig befizetendő. — Kik ezen fizetési kötelezettségüknek igazolt felhivás daczára sem tesznek eleget, a választmány által beperesithetők s esetleg a tagok sorából is kitörölhetők. — 10. §. Az egyleti tagnak joga van az egylet jegét és helyiségét a választmány intézkedése szerint használni, ünnepélyek és versenyekben részt venni, az egylet jelvényét, mely másra át nem ruházható használni. vidéki vendégeket 3 napra az egylet jegére bevezetni, közgyülésen inditványokat tehet, választó és választható. — 11. §. Az egylet ügyeit a közgyülés és a választmány vezeiik. — 12. §. Rendes közgyülés évenként 2-szer tartatik, mártius és november hónapok első felében, rendkivüli közgyülés a választmány, vagy tiz egyleti tag irásbeli kivánságára bármikor tartatik. — 13. §. A közgyülést az elnök hivja össze a választmány határozata folytán. — 14. §. A közgyülés napja és tárgya a helyi lapokban közzé teendő s a megjelent tagok számukra való tekintet nélkül, szavazattöbbséggel érvényes határozatot hozhatnak a közgyülés napi rendjében kitüzött tárgyak fölött. — 15. §. A közgyülések nyilvánosak és a közgyülésekről vezetett jegyzőkönyvek bármely egyleti tag által bármikor megtekinthetők. — 16. §. A közgyülés tárgyai: a) Titkári jelentés a választmány müködéséről. b) Egy elnök, egy alelnök, egy pénztárnok, egy titkár és 14 választmányi tag megválasztása. c) Az elmult évi számadások megvizsgálása. d) Az egylet vagyona fölötti intézkedés. e) A rendes és rendkivüli költségek megállapitása. f) Az alapszabályok megváltoztatása és módositása. — 17. § A szavazás, mely tárgyi dolgokban nyilt, személyekre vonatkozólag titkos, csak személyesen gyakorolható. — 18. Az egylet tisztviselői: a) elnök, b) alelnök, c) titkár, d) két igazgató, e) pénztárnok, f) 14 tagból álló választmány.

(Vége köv.)

Helyi hirek.

— *A Zagyva hidról* szóló multkori közleményünk kiegészitéseül közölhetjük most, hogy ott a közlekedés teljesen fenakadt. Tegnapelőtt is egy polgár fenakadt ott kocsijával s jogos indulatában ugyancsak dicsérte amugy magyarosan a minisztert, megyét, alispánt s a mindenszenteket. Ne tűrjük ezt tovább uraim, hanem képjünk akczióba e hid jelen tarthatlan állapota ellen.

— *Tisztelet a szandai gátnak*, és pedig azon okból, mert kőből kiépitése tényleg elhatároztatott. Bizonyság erre az őszi közgyülésnek immár foganatot váró határozata, melynek megtestesülését, hogy a terméskövek hovaelőbb hirdessék: leginkább óhajtják mostanában Szoó Béla, Máltai Menyhért és Stankovits urak, kik f. hó 21-én a még most boldogtalan kátyúzattal ellátott töltésen jövének haza felé miszsziójokból: délután 4 órakor, két és fél öl magasról, a kocsiból éppen négy és fél öl távra dobattak ki fölfordulásuknak miatta, a „kubik-gödrökbe.“ Szerencsétlenségük azzal a szerencsével járt, hogy egyiköknek sem lett sulyos sérülése, sőt Szoó Béla barátunk egész humorral czitálta a zsoltárt a szandai gátra vonatkozva, hogy „együtt mélység és magasság, háromunkon a sárosság!“

— *Hymen.* Wagner Jenő. hitelintézeti pénztárnok ur kedves leányát Mariska kisasszonyt, f. hó 24-én vezeté oltárhoz Helf Fülöp vasuti tiszt ur, ki ezelőtt cs. kir. hadnagy volt a közös hadseregben, és aki szive érzelmét eléje tette az arany csillagoknak. Áldás frigyükre!

— *Rejtély*, melyet rendőrkapitányságunk fog megoldani, s mely abból áll, hogy Meisels Móricz, mezőturi lakos, f. hó 22-én Budapestre menet, Szolnokon kiszállott, hogy Kánitz Náthánnál levő dolgait elvégezze s a hajnali vonattal utját tovább folytathassa a főváros felé. Jelzett nap estéjén a Reisz-féle izr. vendéglőben vacsorált s ugy esti 10 óra után elindult gyalog az indóház felé, noha a vendéglős által figyelmessé téte tett, hogy kocsin menjen a sötét miatt. Midőn utasunk a postahivatal elé ért, szokott betegsége, a nehéz-kór (epilepsia) utolérte, elesett és ugy 5—6 percznyi önkivület után kezdett eszmélni, amikor is észrevette, hogy állitólag mellénye belső zsebeben levő 1380 frt pénze elveszett. — Másnap reggel panaszt emelt e tárgyban a főkapitányi hivatalban, hol főkapitányunknak az illető egyén magaviselete feltünt, hogy ép akkor, midőn a pénz megkeritésén töri a fejét főkapitányunk, a panaszos sietve akar reggelizni menni, továbbá feltünt az is, hogy noha a mondott éjjel sáros volt az ut, a panaszos ruhája nem volt sáros, és feltünt az is, hogy óráját nem vették el, holott a láncz a mellény gomblyukon volt áthúzva. Gyanúsnak tetszett az is a főkapitány előtt, hogy tudva, mennyi pénz van nála és ismerve veszélyes idegbaját, egyedül indul el éjnek idején s pláne gyalog. Mind e körülmények egybevetése felkölté fökapitányunk gyanuját, aki egyfelől az ellopottnak állitott pénzösszeg előkeritése iránt megtette ugyan intézkedéseit, de ugyanakkor más oldalról a panaszost letartóztatta, sürgöny utján intézkedett panaszos mezőtúri lakásának megmotoztatása s Meiselsné kihallgatása iránt, de pénzt ott sem találtak, ép mint panaszosnál. A vizsgálat tehát tovább folytattatván, a felmerült terhelő gyanúokok alapján panaszos ügye a járásbirósághoz áttétetett.

— *A Zagyvahidon* át almát hord egy Deák Ferencz nevü ember a vasúthoz, ki lovait ugy megterhelte, e hó 25-én, hogy elakadtak az a nélkül is csülkig érő sárban. A kapitányság odaállithatna egy embert olykor, hogy az állatkinzás irtóztató látványa elháritatnék ez uton.

— *A „szolnoki korcsolya-egylet“* folyó év november 27-én (vasárnap) délutáni 5 órakor, a polgári kaszinó társalgó temében rendkivüli közgyülést tart, melyre a t. tagok ezennel meghivatnak. Tárgy: 1. elnök és egy aligazgató választása; 2. a pavillon épitésére vonatkozó szerződés jóváhagyása esetleg tárgyalása; 3. inditványok tárgyalása. Szolnok, 1881. november 23-án. Hajdu Sándor, m. k. alelnök. — Dombay Lajos, m. k. titkár.

Megyei hirek.

* *Lelket rázó esemény történt Törökszentmiklóson 23-án*, hol Svarz Sándor gabonakereskedő a piacz közvetlen közelében lévő lakásába 3 tisztességesen öltözött ösmeretlen rabló behatolt, s az egyedül honnlévő háziasszonyt szemtelenül megtámadván, tőle pénzt követeltek. Két rabló, kik a szobába beléptek, a házi gazdát keresték s azt nevén szelitották; a 3-ik a konyhaajtónál őrt állott. A kétségbe esett asszony réműletében kiáltozott, hogy pénz van uraim elég, csak férjemért küldök, s erre magán erőt véve, az arczátlan vendégek elöl sikerült megszabadulnia. Azonban midőn a nő már magát megszabadulva érezte, következett egy ujabb megtámadás, nevezetesen, a kifelé rohanó nőt a konyhaajtón kivül őrt álló egyik rabló körül fogta, és valóságos harcz fejlett ki a szabadulni akaró megrémült nő és rabló között: mignem sikerült a nőnek ereje vég megfeszitésével az őt fojtogató rabló kezei közül kimenekülni, s „rablók“ kiáltozással zajt ütni, s igy egy pár arczul ütésen kivül minden nagyobb veszélytől megszabadulni, mert az idő alig esteledven be, a fraterek tartva a következményektől, minden nagyobb bűntény elkövetése nélkül kereket oldtak és a keritéseken keresztül megfutottak. A rögtön összegyült fegyveres erő egyre puskázott a rablókra, azonban mivel már az est sötét vala, nyomukat vesztették s elillantak. Az eset a városban annál is inkább nagyobb réműletet keltett, mert az még ugy szólván majd nem nappal történt — A nyomozás minden irányban folyik, eredménye bizonytalan. Hiszem is, irja r. levelezőnk tovább, hogy ilyen körülmények folytán a holnapi napra kitüzött városi képviselő testületi közgyülésen a közbiztonsági ügy beható tárgyalás ala fog vétetni, s a képviselő testület a közbiztonságot illetőleg a legczélszerűbb intézkedéseket megteendi s annak keresztül vitelére gondot forditand.

* *Gyásshir.* Király Alajos volt országgyülési képviselő, jász-alsó járási szolgabiró, példás becsületességü ember és hazafi, hosszas betegség után e hó 21-én szülőföldén Jászapátin meghalt. Temetése 22-én délután ment végbe, mély részvét mellett, melyen jászberényi ismerősei, rokonai és jó barátai is jelen voltak.

— *Gyásshir.* Széll Anna, szül. Laborsky, ugy maga, mint kiskoru árvája: Anna; továbbá a boldogult édes anya: özv. Széll Sámuelné, szül. Besenyei Anna, valamint Széll Farkas, Ákos, Mihály, Imre és Zoltán, nemkülönben Besenyei Mihály s neje Jancso Julia, és gyermekeik: Elemér és Zoltán nevében, szomorodott szivvel jelenti Dr. Széll Lajos gyomai tisztiorvos. illetőleg az örökre felejthetlen jó férj, atya, fiu, testvér és rokonnak, élete 31-ik évében, folyó hó 20-án esti ½ 8 órakor szivszélhüdésben történt gyászos kimultát. A boldogultnak hült tetemei, folyó hó 22.-én, d. u. 2 órakor fognak a ref. egyház gyászszertartása szerint, a gyomai sirkertbe örök nyugalomra tétetni. — Gyomán november 22-én 1881. — Áldas és béke ölelje lelkét és hamvait! A megszomorodott család mélyen sujtott tagjai bánatát enyhitse az igaz részvét, mely a megdöbbentő hir hallatára mindnyájunk szivében támadott!

* *Jászberényben* nov. 19-ikén dalestély tartatott, melyen igen sokan vettek részt, s a késő órákig jól mulattak. — Ugyanitt nov. 22-én este 8 órakor az ötödik tizedben tüz ütött ki s egy épület hamvadt el.

* *Mezőtúrról* irja levelezőnk, hogy az ottani rom. kath. kántor-tanitó Szilvásy Sándor párbérfizetését már huzamosabb idő óta nem kapta és igy népes családjával a legnagyobb nyomornak van kitéve. Ajánljuk az ügyet az ottani polgármester ur figyelmébe, kinek az e féle viszásságok megszüntetése első sorban kötelessége. És ajánljuk ez ügyet a megye tanfelügyelőjének buzgalmába is.

* *Dévaványán* Rozenberg József izr. segédtanitó a selyemtenyésztés módja iránt népies előadásokat fog rendezni. Bárcsak megyénk több néptanitói is mozognának e téren.

* *Törökszentmiklosról* tudatják velünk azt is, hogy nehány nappal ezelőtt Pilczer Sándor ur gőzmalom tulajdonos vaspénzszekrényét nyitva találták s 140 frt hiány mutatkozott a pénztárban. Az őr azt adta elő, hogy rablók törtek rája s őt elvive a szélmalom közelébe, ott sárba tapodták s azalatt történhetett a pénz elvitele. De Sárközy csendbiztos sarat nem észlelt az őr ruháján, s igy gyanuba vette s magával vivé Fegyvernekre, honnan azonban eltünt s ruhája egy részét a Tisza-partján találták meg. Hihető, hogy vizbe ölte magát. Csakis az a kérdés, hogy nyitva feledték-e a pénztárt a kár megtörténte előtt, vagy az egy évvel ezelőtt elveszett pénztár kulcsa az őr birtokában levén, azzal hatolt be a pénztárba? A vizsgálat majd kideriti.

Különféle.

— *A hivatalos lapból.* Ő Felsége a király, nov. 20-án a következő legfelsőbb kéziratokat bocsájtá ki: „I. Kedves gróf Kálnoky! Kinevezem önt házam és a külügyek miniszterévé, és megbizom egyuttal a közös miniszteri tanács elnöklésével. Kelt Bécsben, 1881. évi november hó 20-ikán. Ferencz József s. k. Gróf Bylandt-Rheidt Artur s. k. altábornagy. II. Kedves Szlávy! Értesitem önt, hogy gr. Kálnoky Gusztáv nagykövetemet és vezérőrnagyot házam és a külügyek miniszterévé kineveztem és őt a közös minisztertanács elnöklésével megbiztam. Egyuttal önt, hivatkozással folyó évi október hó 12-én kelt kéziratomra, elismerő köszönetem mellett ezen miniszterium eddigi képviselésétől felmentem. Kelt Bécsben, 1881. évi november hó 20. Ferencz József, s. k.

Nyilttér. *)

Jászberény, 1881, november hó.

A „Jászberény és Vidéke“ 47. számu heti lapban f. év november 20-án, az ujdonságok rovatában Schwarz Herrmaniáda czim alatt (Beküldetett) közlésre, csak annyiban tartom magam hivatva válaszolni, hogy oly billentyü mozgató embernek, mint Riszner Jósef, ki tőlem a lámpákat kérte, kit lelkemből gyülölök és megvetek, soha kölcsön nem adom. — Különben ő legjobban tehetné és különösen ily czélokra, lámpát kölcsön adni (vehetne), mivel ő a megmaradott petroleumot saját cselédjével elviteti, — és ugy gyanitom, hogy a kaszinónak a megmaradandó tüzi fája és szene, mely nála őrizetbe van — is ily sorsra jut; a magyarnak azon jó közmondását, hogy: „adj a tótnak szállást, ki ver a házból,“ itt ő ezt gyakorlatba hozni akarná, de ugy hiszem nem eszik belőle. — Ezzel ez ügyben a további hirlapi polemiát az illetővel befejezettnek nyilvánitom. — Dobrai nocz.

SCHWARZ HERMANN.

Irodalom és művészet.

* „*Éji virágok*“ czimü költeményeire előfizetést hirdet gr. Beleznay Luiza, világtalan költőnő. Az előfizetési felhivást a szerencsétlen sorsu grufnő atyja Beleznay Árpád gróf bocsájta ki. A körülbelől 12 ivre terjedő diszes mü előfizetési ára csak 1 forint, aranyozott pompás diszkötésben 2 forint. Ki a költőnő nagyalaku hü

*) E rovatban közlöttekért nem felelős a Szerk.

arczképét (Barabástól) is birni óhajtja külön 1 forintot sziveskedjék beküldeni. A t. gyüjtöknek minden 8 utan egy tisztelet példánynyal szolgálok. Az aláirási ivek és pénzeke beküldésének határnapjául f. é. november 24-ike volt kitüzve, azonban mi elkésve ugyan e napon vettük a felhivást. A már sajtó alatt lévő mü t. cz. előfizetőinek nevei emlékül a könyv végén ki fognak nyomatni. A könyv f. é. deczember hó 6-kán fog megjelenni. Az előfizetési pénzek Császárfürdőbe gr. Beleznay Árpád nevére küldendők.

* *Vettük a Bensinger Zsigmond* kiadásában, Mártonffy Frigyes szerkesztése mellett megjelenő „Házibarát“ 9. füzetét most is igen érdekes tartalommal: Egy füzet ára 15 kr. Előfizethetni a helybeli könyvkereskedésekben. Ajánljuk e tartalomdus, olcsó lapot a közönség pártolásába.

Szolnoki piaczi árak.

Buza legjobb 100 kiló 11.80, közép 10.70, silány 10.—. Kétszeres legjobb 9.50, közép 9.10, silány 8.50. — Rozs legjobb 8.—, közép 7.50, silány 7.—. — Árpa legjobb 6.50, közép 6.—, silány 5.—. — Zab legjobb 7.—, közép 6.50, silány 6.—. — Köles 7.—. Kukoricza 7.—. — Burgonya kilója 4.—. — Szinliszt 100 kiló 22.—. — Zsemle liszt 21.—. — Kenyér 100 kiló 10.—. — Dercze 100 kiló 4.80. — Széna 4.50. — Borsó 100 kiló 16.—. — Lencse 100 kiló 14.—. — Bab 12.—. — Köles kása 10.—. Hajdina —.—. — Buzadara 100 kiló 24.—. — Arpa kása 100 kiló 14.—. — Bor új 1 hectoliter 24 kr., ó bor 30. — Ser 1 hectoliter 22. — Pálinka 1 liter 36. — Bükkfa öle 14.—. — Cserfa 12.— — Tölgy 10.—. — Fenyő köbméter 6.—. — Gyertya öntött, kilója 70 kr. — Közönséges gyertya 60 kr. — Szappan 38 kr. — Marhahus 52 kr. — Juhús 48 kr. — Sertés hus 52 kr. — Szalonna 70 kr. — Disznó-zsir 80 kr. — Marha-zsir 40 kr. — Repcze olaj 40 kr. — Len olaj 46 kr. Napszám: férfi, ellátással 50 kr., ellátás nélkül 70 kr. — Nő, ellátással 30 kr., ellátás nélkül 40 kr. — Gyermek, ellátással 20 kr., ellátás nélkül 30 kr.

Vasuti menetrend.

Indulás Szolnokból

Budapestre (Czegléd felé):
4 óra 54 p. éjjel gyorsvonat.
4 óra 23 p. d. u. személyvonat.
3 óra 27 p. hajn. vegyesvonat.
7 óra 09 p. este tehervonat.

Hatvan felé:
5 óra 8 perc: éjjel, 5 óra 7 percz d. u.

Arad-Temesvár felé:
10 óra 57 p. d. e., 10 óra 49 p. éjjel.

Püspökladány-Debrecsen felé:
11 óra 19 p. d. e., 10 óra 21 p. éjjel, s 12 óra 18 p éjjel (gyv.

Érkezés Szolnokba:

Budapest-Czegléd felől:
10 óra 05 percz d. e., 10 óra 15 p. éjjel, 12 óra 13 p. éjjel (gyorsv)
Hatvan felől: 10 óra 38 p. d. e. 11 óra 48 p. éjjel.
Arad-Temesvár felől: 4 ó. 45 d. u. 3 ó. 47 p. hajn.
Püspökladány-Debreczen felől: 4 ó. 23. p. d. u. 4 óra 54 p. hajn.

Felelős szerkesztő: Pásztor Ferencz.

Hirdetmény. (3—1)

Tanuló kerestetik.

NERFELD FERENCZ fűszerkereskedésébe, Szolnokon egy 14—15 éves fiu, ***tanulóul*** felvétetik. Feltételek megtudhatók ***ugyanott.***

Csak a **HOFF JÁNOS**-féle maláta kivonat **egészségi sör** és **maláta csokoládénak** és az összpontositott **maláta kivonatnak** köszönhetem egészségem helyreállítát.

Saját szavai egy meggyógyultnak.

12—12

Miután ezen kitünő találmányu maláta kivonat, egészségi sör, ***anyámat*** ***halálától mentette meg,*** joggal léptem föl az iránt hitöség előtt, hogy e kitünő gyógyszert saját tapasztalaton nyugvó meggyőződésből a szenvedőknek ajánljam. — Egy parasztnak, ki máj-, gyomor- és tüdőbajban szenvedett s tőlem tanácsot kért, ajánlottam e kitünő maláta kivonatu sört, kért; hozassam meg számára, a mit én azonnal teszek és kérve Önt, szíveskedjék 25 üveg maláta kivonat egészségi sört és 10 csomag maláta czukorkát minél előbb küldeni.

St.-Georgen, (Ob.-Murau.) Flies József, főtanitó.

HOFF JÁNOS urnak, cs. k. szállitónak, kir. bizományos, tulajdonosa a cs. k. koronás arany érdem keresztnek. Magas rendjelek lovagja. Föltalálója és egyedüli készitője a Hoff János-féle maláta kivonatnak. Udvari szállitója a legtöbb europai herczegeknek. Bécs, gyár Grabenhof, Braunerstrasse. Nro. 2. Iroda és gyári raktár: I. Graben, Braunerstrasse Nro. 8.

Magas nyilatkozatok.

I. Vilmos, német császár: „Az ön szép maláta kivonata.“ Ferencz József osztrák császár és magyar király: „Szivesen kitüntetem Önt.“ A szász király: „Jótékony az anyaki rálynőnek.“ A dán király: „Gyógyereje észleltetett.“ Mecklenburg Sverini nagyherczeg „Elismerésem.“ — Orvosi nyilatkozatok: Titkos tanácsosok: Dr. Traubes, Dr. Gräfe stb Berlinben, Dr. Granichstädten Bécsben, Dr. Jauchczy Sz.-Pétervárt, Dr. Pietra Santi Párizsban és még sok ezer orvos a Hoff-féle maláta készitményeket a legjobb diétika nak ismerik el.

Óvás.

Csak ***valódi*** Hoff János-féle maláta készitmények követeltessenek, a melyek el vannak látva az osztrák magyar kereskedelmi miniszteriumnál bevezetett ***védjeggyel*** (A feltaláló képe.) Mások ulánzataiban hiányzik a gyógyfüanyag és a helyes készitési mód a Hoff-féle maláta készitményeknek, s ezek az orvosok nyilatkozata szerint az egészségre rosz hatással lehetnek (A valódi Hoff-János-féle mell-bonbonok kékpapirban valnnak 2 frton alul nem szállittatik.) **Főraktár**: Szolnokon: **Monszpart László** fűszerüzete. Jászberény: **Szilvássy Gyula László**. Mező-Tür: **Schreiber Sámson**. T.-Sz.-Miklós: **Kellner**.

Fiók-üzlet: **Budapesten. Zsibárus-utcza 7. sz.**

8—6

CHOCOLADE KÜFFERLE.

Csak kitünő csókoládé képes a fogyasztókat hosszasabb használat után egyenlően kielégiteni. A **Küfferle**-féle **csokoládé** a legszorgosabban megválogatott nyers anyagokból **minden hamisitó anyag mellőzésével** a legujabb szerkezetü francia csokolád készitő gépeken lesz előállitva. Kiállja a versenyt **jóságára és finomságára** nézve minden külföldi chokolàdèval és jóval olcsóbban szállithatjuk, mint amazok.

Szolnokon valódi minőségben kapható: Medgyesi testvérek füszer-üzletében.

KINTZLER SOMA,

mü-órás Szolnokon.

Ajánlja gazdagon felszerelt **óra raktárát,** melyben mindennemü jól szabályozott órák kaphatók a következő árjegyzék szerint:

Férfi órák:

Egy ezüst henger óra 4 kővel	6—10 ftig
„ „ „ „ rúgóval	10—11 „
„ „ „ dupla födél	12—15 „
„ „ „ Remontoir	14—20 „
„ „ horgony óra	13—20 „
„ „ „ Remontoir	18—34 „
Egy arany henger óra	26—40 „
„ „ horgony óra	30—50 „
„ „ Remontoir	52—86 „
„ „ Chronometter	200—400 „

Női órák:

Egy arany heng. 4—8 kővel	20—30 ftig
„ „ „ Remontoir	30—40 „
„ „ horgony	45—80 „

8—10

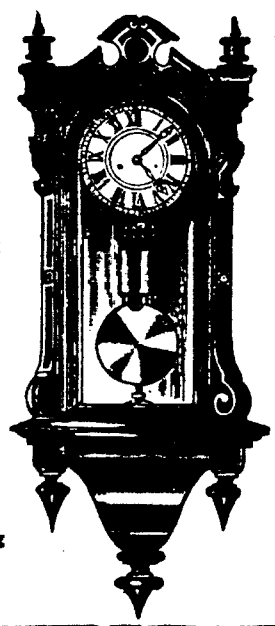

Ezenkivül:
inga-, kép-, játszó-, irodai-, ébresztő-, kakuk- é közönséges fali-órák,
ugyszintén
arany és ezüst lánczok, gyürük, óraboritékok
és
üvegek
nagy választékban stb. stb.

Készit és javit
két évi jótállás mellett.

Cserét minden irányban elfogad. Toronyórák ki javitására és ujak készitésére több évi jótállás mellett vállalkozik.

Vidéki megrendelések pontosan és lelkiismeretesen eszközöltetnek.

Az eredeti SINGER varrógépek

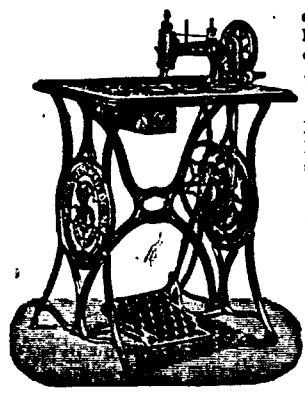

a **legujabb** és **legczélszerübb szabad. kézmülékek** és **javitásokkal** vannak ellátva és a világon a **legjobb** s **legtartósabb**

varrógépek.

Ezek minden **áremelés nélkül havi részletfizetésre** árusittatnak és **teljes kezesség** nyujtatik.

Használati utasitás ingyen.

Minden **másnemü** *varrógépek becseréltetnek. Alkatrészek és javitások olcsón.*

Miről ismerhető meg, hogy az árusitásra ajánlott

Singer varrógép

valódi-e, azaz hogy **eredeti gép** és hogy **The Singer Manufacturing Co., New-York (Amerika)** egyik gyárában készült, vagy hogy az Németország vagy Ausztriának tobbé vagy kevésbbé **rosz készitmenye-e,** — mely utánzat gyenge minőségeért minden áron eladatik!

Minden szakember az első pillanatra felismeri a **kitünő** külföldi anyagról, és **felülmulhatlan pontossággal** s **gonddal** összeállitott **alkatrészekről,** hogy eredeti **SINGER varrógép** vagy **utánzott gép** áll-e előtte, és a szakismerettel nem biró vevőnek különösen a következő külső jelekre kell figyelni, ha károsulni nem akar:

I. **Minden eredeti Singer varrógép** a melletti kereskedelmi jegyet hordja egyik szárnyán; az 1881 óta elárusitott gépek ezen jegyet még a két oldalrészben is beóntve hordják.

II. **Minden eredeti Singer varrógép** karján a teljes czimet viseli: **THE SINGER MANUFACTURING Co.**

III. **Minden eredeti Singer varrógép** egy angol nyelvü okmányuyal (mely a gép eredetét bizonyitja) van ellátva. Ezen okmányban az **illető eredeti Singer-gép** száma található, és a The Singer Manufacturing Co. elnökétől, valamint a nyugot- és közép-europai főügynöktől G. NEIDLINGER van aláirva.

G. Neidlinger Budapest, főut.

Szolnokon, 1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában.

V. évfolyam 49–258. Szolnok, 1881. deczember 4-én.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél » . . 2 „ 50 kr.
Negyed » . . 1 „ 30 „
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkint egyszer
vasárnap
s a vidéki példányok is ugyanakkor postára adatnak.
Szerkesztőség: Szolnok, buzapiacz, 1396. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közleményeken kivül az előfizetési pénzek s minden egyéb dijak is küldendők.
Ide küldendők a postai felszólamlások is (reclamatio.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek Szolnokon: a szerkesztőségnél, buzapiacz, 1396. sz. alatt s ugyanitt Pásztor Ferencz köz- és váltó-ügyvéd irodájában; Makray László ur üzletében; minden fővárosi hirdetési irodában és bármely kir. postahivatalnál.
Kéziratok
csak ismert kezektől fogadtatnak el s azok vissza nem adatnak.

Hirdetési dijak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer » — — — — — — 16 »
3-szor » — — — — — — 12 »

Hirdetések
csak előleges dijazás mellett közöltetnek.
Nyilttéri közleményeknek minden centimeternyi magasságu, három hasábos szeletnyi tere 75 krjával számittatik s ugy a hirdetmények, mint a nyilttéri közlemények beküldőit a kifizetésért feltétlen kötelezettség terheli
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

A magyar faj jövője.

(B.) Nemrég az „Orvosi hetilap" a legujabb statisztikai összeirás adatai alapján közli, hogy utóbbi tiz év alatt csak 11.522 lélekkel szaporodtunk évenként, holott rendszeres szaporodási arány szerint — más nemzetekhez viszonyitva — évenként 39.625 lélekkel kellett volna szaporodnunk.

Ez annyit tesz, hogy a magyar faj kivesződben van! Mert más nemzetek számaránya hozzánk képest ugy alakul, hogy mi viszonylag háttérbe szorulunk.

E lassu szoporodásunk példátlan az europai nemzetek közt!

Semmi sem bizonyitja inkább, hogy népünk a modern müveltség mily alacsony fokán áll, mint azon vészes közönbösség, melylyel a közegészségügy iránt viseltetünk.

A halálozások nagy számát főleg a gyermekhalálozások roppant száma okozza.

Pedig Magyarországon annyi gyermek születik, hogy e részben alig van vetélytársunk Europában. Az Isten is jóvá akarja tenni gondatlanságunkat. De rajtunk már az Isten sem segit?

Franciaországban kevés gyermek születik, azonban a szülöttek, kevés kivétellel, felnőnek. A legjobb eredmény e tekintetben Angliában, Finnországban, és Szászországban található. Olyan ország, ahol minden száz lakos közül évenként négy hal meg, csak egy van: Magyarország!

Okai a tulságos gyermekhalandóságon kivül ismeretlenek. Hiszen nincsen közegészségügyi statisztikánk! De hogy nálunk 100 gyermek közül 43 elhal, mielőtt az ötödik évet elérte volna, ez tudva van.

A lenézett Szerbiának, Oláhországnak és Görögországnak sokkal jobb közegészségügyi rendtartása van, mint Magyarországnak . . . .

Pedig országunk egyike a legtermékenyebb és leggyérebben lakott országoknak. Tizannyian, mint vagyunk, jól elférnénk, és boldogabbak, gazdagabbak volnánk; arról, hogy mennyivel hatalmasabbak, nem is szólva.

Mert csak a legbutább pór hiheti azt, hogy mentől többen volnánk, annál nehezebben élhetnénk meg. A természet kincsei kimerithetlenek, és az emberi ész megsokszorozza azokat. Ész és szorgalom azonban ott fejlődik ki, hol sok a gondolkozó fő és munkás kéz; — és a gazdagság csak népes országok osztályrésze! A világ sok ezer éves története tanitja, hogy mentől néptelenebb, annál nyomorultabb valamely ország!

Fognak-e javulni viszonyaink?

A kormány, és a törvényhozás sokat tehet; de sokkal többet a közvélemény.

Jaj azon nemzetnek, mely mindent a kormánytól vár; jaj annak, melyben az önkormányzati tehetség kihalt.

Ha a magyar nemzet élni akar, föl kell eszmélnie. Rettenetes tényeket hirdet a statisztika! S a számok kérlelhetlenek.

Ha a közvélemény nem csak egy pillanatra buzdul fel, de higgadtan irányul a közegészségügyi bajok felé, találhatunk módokat a létező törvények pontos végrehajtásáról gondoskodni, s a törvényt gondos társadalmi és helyhatósági intézkedésekkel pótolni.

A szandai gát.

Nem elég az az üdvösségére, hogy a biró jó itéletet hoz a panaszos fél részére. A jó itélet is olyan csak, mint a szappan buborék: fölfujják s elenyészik nyomtalan. De ha azt a jó itéletet a helyes uton-módon végre is hajtják, akkor már nem lesz az itélet buborék, hanem elenyészhetlen következményü tény.

Mit használ tehát e megyének az, ha Scheftsik István, Okolicsányi, Kiss Ferencz, Sipos Orbán kézzel fogható bizonyságot mondottak a közgyülésen a szandai gát jelenlegi tarthatlan voltáról; mit használ, ha e fényes bizonyságok alapján ki lett mondva a határozat a főispáni székből, hogy igenis, a szandai gátat kőből kiépittetik, ha e határozat mind a mai napig foganatlan.

Legalább nem látjuk, hogy a földhányást már kezdenék igazgatni. Minek? kérdik talán az ellen lábasok, hiszen majd jön a viz és elviszi, amit faradsággal összehordunk. De hát máskor nem vitte-e el, és mindennek daczára amikor lehetett, nem tatarozták-e? Avagy azért nem épitünk-e házat, ha különben módunkban áll, hogy azt egykor a tüz emészti meg?

Ám ha a földmunkálatot nem bolygatjuk is, van ott más tenni való is a határozatból kifolyólag, a végrehajtás stádiumában. Miért nem látjuk, hogy a köveket szállitanák, lefelé a Tiszán, vagy akár a vasuton, csakhogy szállitanák? Avagy köttetett-e már szerződés e tárgyban? Egy szóval: azok, akik ezen határozat végrehajtására jogositvák, megtették-e már legalább az első lépést e gáttest kiépitése tárgyában?

Alig ha, mert azóta már ki volna kürtölve az érdem, a működő személyek érdeme, mely azonban előttünk semmi már, mint szoros kötelesség. Ebből pedig érdemet faragni nem lehet, nem szabad.

Az, aki kötelességét teljesiti, bátor elszánással lerontja a korlátokat, melyek működése terén akadályul szolgálnak neki; nem elégszik meg a szóval, hanem a tettekkel mérközik meg; nem hallgat a furfang sugalmaira, hanem követi a szoros kötelesség intő szózatát, melyet igaz lelke súg neki.

Aki igy járna el a szandai gát kiépitése ügyében, egyes vagy bizottság, azt levett kalappal messziről köszöntse e megye közönsége, és messziről köszöntjük mi is, nem azért, mert érdemet látunk majd működésében, hanem azért, mert azt látjuk, hogy a kötelesség érzete nem halt még ki belőlünk egészen.

De hogy mikor vesszük le kalapunkat, a kötelességét teljesitő megüdvözlésére, azt csak a jó Isten tudja.

A mi fajunk társadalmi felségiségéről.

IV.

Bizon-bizon! a magyar vagyonos középosztály, a timokratia, vagyis a pénzuralom hálójába keveredett. Látni éppenséggel, hogy még van, hogy még él — hogy t. i. a timokratia hatalmában van és él; no de ez az élet már csak olyan élet, mint a pók hálójába surrant légyé; minden erősebb mozdulással közelebb csalja magához s jobban izgatja maga ellen szivtelen zsarnokát.

TÁRCZA.

Színészet a régieknél.

Közli: LASSU PIUS.

Ha mindazon müveket, melyek a régiek szokásait fejtegetik, együvé raknók, ugyancsak nagy könyvtárt nyernénk.

Honnan ez érdekeltség a rég mult iránt? — Ugy hiszem, nem kell fejtegetni, ha meggondoljuk, hogy a jelenkor annyit magasztalt müveltségének, a régi görögöknél és rómaiaknál kell keresni talapzatát. Minden esetre legnagyobb figyelmet érdemel a régiek egy oly intézménye, melytől az élet minden viszonyaira nagy befolyását, a szív nemesitését, a felvilágosodás és miveltség terjesztését eltagadni annyira nem lehet, hogy ma is ez mutatja, mennyire haladt lépést valamely nép a kor szellemével.

Ez intézmény a szinpad; erről akarok szólni, amint az a régieknél fenállott; azonban a felvett tárgy részletezése előtt lássuk közelebbről a szinmü eredetét.

A költészet e nemének keletkezését a dionysiákon vagyis Bacchus ünnepein szokásba vett kar-énekek készitettek elő; ünnepei komolyak és vigak voltak. Amazokkal az alvilág hatalmába jutott istennek (Bachusnak) szomoru sorsát ünnepelték, miáltal a természetnek téllel kihalása jelképeztetett; a vigak pedig a Bacchus uj feléledésének vagyis a fejlődő tavasznak örömünnepétül szenteltettek meg. A dionysiai szertartásoknak fénypontját képezék: a tánczː és tagjátékkal kisért komoly vagy örömzajos énekek, melyeket a vörösszinü öltözékben, nagy fülek, szarvak s kecskelábakkal torzitott károk énekeltek. — Az ünnep e kettős természete szerint fejlett ki lassanként a szomoru- és vigjáték.

Ha a szinjáték élvezését oly föltételek alatt nyujtanák nekünk, mint a régi görögöknek, a szinházak meg nem szünő megrovásnak volnának kitéve. Mi azonban a lehető legnagyobb kényelemmel akarjuk az előadást végig hallgatni; mert hisz a legtöbb nézőnek a szinház csak egy, más társas örömöktől üres estének kellemes elölteséül szolgál és hogy szív s lélek az előadás által némesittessék; legyen bár mennyire is alkalmas hely erre nézve a szinház, bizonyosan nem az első indok annak meglátogatására. Bizonyitja ezt az opera és ballet iránti általános előszeretet. De e müvelés igen részleges is volna, miután a vagyontalanabb osztályok a magas belépti dijak miatt azt alig képesek megszerezni.

Hogy pedig Göröghonban a művészeten kivül a népnevelés is volt egyik czélja az előadásnak, mutatja azon körülmény, hogy minden polgárnak szabad volt a bemenet. Természetes, hogy nem is volt mindennap előadás, mint nálunk; hanem csak országos ünnepélyeken, vagy háromszor évenkint négy-négy napon, ugy hogy összesen tizenkét előadás tartatott egy éven át; hanem aztán tartott az előadás reggeltől estig.

Vajjon kiállhatná-e a mai közönség, hogy nyárban a nap hevének, télen a hidegnek kitéve, egész nap a nyitott szinházban üljön? menekülne-e az alázönlő zápor elől a szomszéd fedél alá, hogy azután a nedves padokat ismét elfoglalja? ily messze már aligha menne nálunk a művészet iránti lelkesülés.

Nekünk tökéletes csalódás kell, mi mindenben hü utánzását akarjuk látni a természetnek; ehez pedig zárt szinházra és lámpa-fényre van szükségünk. Mily szemeket csinálnánk, ha a fedetlen görög szinházban, az óriás kitömésök miatt bizonyosan nehézkes szinészeket, kikről azt mondja Schiller: „Testök óriás alakja tullép minden emberin" — ágálni látnók a deszkákon, melyek a világot jelentik. De a görög a csalódást feláldozta, s a költői mü élvezése volt nála a fődolog.

Rendes szinház még Shakespeare korában is kevés volt Angliában. Iskola szobákban, törvénykezési termekben, korcsmákban került sok darab a közönség elé. A régibb szinpad egész diszitménye egyszerü szönyeg volt, mely soha sem változott. A tetőről lecsüggő világos kék kárpit jelentette, hogy nappal, valamivel sötétebb azt, hogy éjjel van. Egy asztal tintával és tollal, üzleti helyiséggé változtatták a szinpadot: az asztal helyett két szék ivószobát, egy előre tolt ágy hálószobát jelentett. Még a szinészek is sokszor helyben maradtak, mig az átváltozás megtörtént, s igy nagyon könnyen eljutottak egyik helyről a másikra. Később már Shakespeare virágzása idejében több és több diszitményt (várost, erdőt stb.) kezdek alkalmazni; de a diszitmény egyszerü és állandó volt, s a cselekvény szinhelyét egy felállitott deszka, az illető ország vagy város nevével mutatta; ha a szinhely változott, ezt tudtára adta a nézőknek egy másik deszka. A közönségnek szenvedélyig fokozódott érdeklődése a szinjátékok iránt pótolta a mostani szinpad sokszor szemfényvesztő diszitményeinek és gépeinek hiányát.

A szinházak eredete a görög irodalom aranykorszakába viendő vissza, midőn a Bacchus tiszteletére tartott látványos körmenetek már az egyszerü dialogból vagyis párbeszédből valódi drámai cselekvénynyé fejlődtek. A dráma vagy szinmü szükségessé tette a helyiség átalakitását, vagyis a nézők és játszók terének szorosabb meghatározását. Annyi bizonyos, hogy a dráma mint müfaj, megelőzte a szinpadot, ez utóbbi pedig az elsőnek szükséges következménye lett. A szinházak, mint egyszerü mulatóhelyek, a nagy görög drámairók előtt léteztek; de nem állandóan, hanem rögtönözve. A tulajdonképeni szinház eredete Kr. e. 525. évre, Aeschylos korszakába esik, midőn a nagyon is primitiv faemelvény helyett kőből készitett s emelt szinház kezdett szerepelni A nagyobb szabásu görög drámák önkénytelenül eszmét adtak a szintér tökélyesbitésére.

Az első szinház Athenben volt, s mig a szinházak

És ugyan mit is jelent mi nálunk, a mi társadalmi életünkben ugyan milyen specialis értelme is van e rettentő politikai fogalomnak: timokratia?

Hát biz ez nálunk, olyan tősgyökeres magyar tapasztalat szerint azt jelenti, hogy: pénzuralom!

Ha magam előtt kiteritem szeretett hazámnak térképét s azután annak minden megyéjében veres tintával megjelölöm a nyomokat, melyeket e rettentő hódító keresztül-kasul, mindenütt maga után hagyott e téres országon: csaknem teljesen veresre festettnek látom magam előtt sz. István országát . . . s e veres foltok nem azt az országot mutatják nekem, melyet a magyar vérével szerzett, hanem azt az országot, a melyet a magyar könnyelmüen csinált adóssá gával elveszitett! Látom azt a feladott, azt az oktalanul odahagyott álláspontot, melynél fogva a mi fajunk társadalmi felségisége bizon-bizon, nagyon megrendült.

Hanem hát itt azt is megvallom, hogy én nem tartozom Istóczy túlbuzgó hivei sorába s nem festem rútabbra, sem feketébbre az ördögöt, mint a milyen — s épp oly kényes, mint a társadalmi felségiség szempontjából felvett fontos hatalmi tényező elbirálásánál inkább történelmi és ethnografiai alapokhoz térek.

A zsidóságnak, e példátlanul rejtélyes és élelmes néposztálynak, közöttünk a XI. század közepétől folyton folyó és speciális története van.

Nyolczszáz esztendős a viszony, mely fajunk s e kalmarszellemű faj között szövödött! Nyolczszáz nehéz folyásu esztendő. Elég nagy idő arra, hogy a politikai és társadalmi együttlét bensősége megcsontosodjék és még is kevés arra, hogy a viszony jellegét érdemlegesen elbirálhassa a történelem. Csak ugy nagyjában mondja ki róla véleményét a vén tapasztalat. Azt mondja, hogy e nagy időn keresztül ők éppen anynyi hasznot huztak tőlünk és belőlünk, mint amennyit mi nem belőlük. Székely atyánkfiainak ősei a judaizmusra tértek. Ők a mi kedvünkért, bar jogállapotuk itt sokkal kedvezőbb volt, mint Európa többi államaiban, maradtak a régi bőrben, elzárkozott osztály, egyházfelekezetiség és állami fajbeliség hóditásai előtt. Szükségből megtanulták ugyan nyelvünket, de még sem szerették, mert akkor szivósan nem ragaszkodtak volna a saját föismertető jelül szolgáló nyelvükhöz.

Zsidó áldozatkészséget a közjóért, példás feláldozását életnek és vagyonnak a hazáért nem jegyzette fel róluk a középkori történelem. Hanem a nyerészkedő kémlelésben, a spekulációban — abban már excelláltak. A rabszolgakereskedést, a „lucrum camerae" bérbevevését, a kereskedést ők közvetitették s igy a dolog természete szerint ők voltak már akkor Magyarország kizárólagos pénzőzsérei. Hogy a nagyon jellemző közmondás is: „zsidó nélkül nincs vásár" középkori keletü — kétséget nem szenved.

De azt is meg kell adni, hogy a magán erények egy néptajnál sem voltak oly szépen kifejlődve, mint a zsidóknál. Amily sajátságos a zsidóság jelleme a közpályán, ép oly derült és vonzó a családi élet kedélyes jeleneiben. „Az egyszerü józan életmód, takarékosság, önmegtagadás, családiasság, részvét és az utóbbi utánzásra méltó példával, föleg sorsosai iránt gyakorolva; — vérengzés, torkosság, bujaság, káromlás, babona majdnem ismeretlen bünök és hibák voltak a zsidók között", ugymond egyik jeles és részrehajlatlan szándéku történészünk.

Mi még az ethnographiai képet csak azzal toldjuk meg, amit a statisztika igénye követel, hogy t. i. szapora, vagy Fényes szavaival szólva: „iszonyu nagy szaporáság." Száz évvel ez előtt csak 75 ezer volt az országban, ma 500 ezernél is több! S ez nem szégyenitő bélyeg; mert szorgalom és takarékosság a népek szaporodásának alapja, minden más tényező csak frázis és ámitó illuzió.

És e szaporasága a zsidó fajnak éppen a legnagyobb társadalmi szerencséje romlásnak indult hajdan erős fajunkkal szemben. Ma ugyan még mi vagyunk az abszolut nagy többségben; de ha jövőre is ugy haladunk, mint eddig haladtunk — rákmódra — nem kell nagy profétai tehetség annak az időnek pontos megjövendöléséhez, amikor mi leszünk e tekintetben is a kisebbségben.

Igy is kisebségben vagyunk már a vagyoni helyzetet illetöleg. Mert a zsidóság nem csak fejenkint de (és menynyivel inkább) vagyonilag is pedig máig annyira szaporodott, hogy magyarországi timokratia lett belőle.

Tárt kaput nyitott pedig előtte és az ut göreit porhanyóssá gyurta számára Magyarországon a „ius educilli" és a „Partis Imae Titulus nonus"

Hát ezek mik voltak, azaz hogy mik mai nap is?

Akik részletesebben óhajtanak velök megösmerkedni, olvassak el Hunfavy P. „Magy. orsz. ethnographiája"nak 518—528 lapjait s az ott hivatkozott müveket. Itt világosság okáért csak ennyit. A „ius educilli" korcsmai jog. A zsidóság nagy része tudvalevőleg hazánkban korcsmáros. Magyar földesuraink kultivaltak azt a jogot saját hasznukra s népünk legnagyobb veszedelmére. Amilyen karos a köznépre ez a jogozat, olyan üdvös a zsidóságra nézve, amely a dőzsölők között mindig józan s a mindenről felejtkezők között mindig számító.

A zsidóság másik frakciója pedig a magyar zsidó földbirtokosság. Typikus alakját, nemes Vöröshegyi David urat ki ne ösmerné? Mikor a gondtalan, eldorádói élethez szokott, az országos teherviseléstől ösztönszerüleg idegenkedő magyar nemes birtokos osztály, a megváltozott közjogi helyzet által parancsolt szükséggel számolni kényszerült, elvégre is nem ajánlkozott okosabb alternativa számára, mint az, hogy eladósodván, vevőt keresett első birtokainak. A kinálat nagy volt, mondhatni tukmált, — a kereslet vajmi gyér és furfangosan számító. A pénzőzsér, esetleg hitelező is, megjelent s a változott társadalom nevében belé ült az ősnemesi kastélyba a magyar társadalom helyébe

Igy rendült meg és gyengül folyvást a mi fajunk felségiségének egyik alapja, a vagyoni polit[illegible]tia folytonos és rendszeres incselkedései és [illegible]dásai miatt.

Igy lépett a magyar nemes földbirtokosság helyébe a magyar zsidó földbirtokosság.

Pedig régi és ösmert igazság, hogy azé az ország, a ki annak földjét birja!

Az igy megváltozott társadalmi felségiség másik oldaláról, az erkölcsiről, majd jövő czikkeimben.

Dongó Gy. Géza.

Felhivás népünk munkaképesitése érdekében.

Hazai közönségünknek bizonyára van már tudomása azon szép mozgalomról, mely felséges Királynénk aigise alatt megindult, s mely hazánk több erre alkalmas videken a nép munkaképességének előmozditására czéljából szövőszékek terjesztését s ez által textiliparunk megerősödését tűzte ki feladatul.

Hogy e mozgalom támogatására legelsőnek felséges Királynénk ajánlkozott, az a legszélesebb körökben képes volt az iránt a rokonszenvet azonnal fölébreszteni, s annak messzeható fontosságát eddig felsőbb köreink egy része adományaival és hozzájárulásával méltányolta is.

Mivel azonban ez országos mozgalom sikere és eredménye főleg attól függ, hogy minél több szövőszéket juttassunk a munkara utalt, kereset hiányában szenvedő nép körébe, s mivel a szövőszékek kiosztásának mérvétől függ a nép nyomorának enyhülése, a kereseti viszonyok fejlődése, a kivándorlásnak több helyen való megakadályozása és különösen a szövőipar fejlődésének előmozditása: okvetlenül szükségesnek mutatkozik, hogy közönségünk minden rétege is hozzájáruljon e nemes czél előmozditásához.

Hazafias bizalommal kérem fel tehát t. honfitársaimat és lelkes honleányainkat, hogy e közgazdasági tekintetben is méltánylást érdemlő fontos mozgalmat becses körükben felkarolni és annak sikerességét pénzbeli hozzájárulás által is előmozditani méltóztassanak.

Pénzbeli adományok, melyek nyilvánosan nyugtáztatni fognak, az országos magyar Iparegyesülethez (Ferenciek bazárja I. emelet) intézendők.

Kérem e hazafias ügyet mindnyájuk legjobb indulatára és pártfogására méltatni és vagyok

Budapesten, 1881. november hó 15-én

kiváló tisztelettel

gr. Zichy Jenő.

Egyletek és társulatok.

A szolnoki korcsolya-egylet alapszabályai.

(Vége)

19. §. A tisztviselők a novemberi közgyülésen egy évre választatnak. Az elnök teendője a köz- és választmányi gyüléseket összehivni, vezetni; az egyletet képviseli és sürgős esetekben a pénztárból 20 frt erejéig utalványozhat, szavazatok egyenlősége esetében döntő szavazattal bir; az alelnök az elnök akadalyoztatása esetében az elnöki teendőket végzi. — 20. §. A választmány minden hóban egy, szükség esetében több ülést is tart, vezeti az egylet folyó ügyeit hatásköre kiterjed az egylet vagyona és ügyei kezelésére, a mennyiben az a közgyülésnek fenn nincs tartva; a közgyülési határozatokat végrehajtja, a vagyon kezelést ellenőrzi, kötelező jégszabályokat allapit meg, s az igazgatók és pályafelügyelőket a jégpálya czélszerü fentartása s javitására utasitja. — A választmany határozatképes, ha az elnökön kivül legalább négy tag van jelen; határozatait szótöbbséggel hozza, melyek a közgyüléshez fellebbezhetők. — 21. §. A titkár az egylet mindennemü levelezéseit viszi, szerződéseit fogalmazza, jegyzőkönyveket vezeti s a választmány müködéséről az évi közgyülésnek jelentést tesz. — 22. §. A pénztárnok az egylet pénzeit kezeli, a pénztár allásáról koronként a választmánynak jelentést tesz s a közgyülésen évi számadást terjeszt elő. — 23. §. Az igazgatók kezelik az egylet vagyonát s azokról a választmánynak, valamint a közgyülésnek leltár mellett jelentést tesznek. — 24. §. A pályafelügyelők hatáskörét a jégszabályok körvonalozzak. — 25. §. Az egylet feloszlása fölött a közgyülés határoz. Hogy erre nézve a közgyülés érvényes határozatot hozhasson, a szavazó tagok ketharmadának jelenléte szükséges; ha e kivánt szám nem jelennék meg, egy második közgyülés hivandó össze, melyen az egylet feloszlását a megjelent tagok kétharmadának igenlő szavazata dönti el. — 26. §. Az alapszabályoknak a 16. §. f) pontja szerinti módosi-

---

a fejlödő drámairodalommal szaporodtak, más részt külső fény s kiállitásban is sokat nyertek. A görögök szinházai ev századokon át mintái voltak az egész müvelt világnak, s midőn a drámairodalom elterjedni kezdett, a szinházak is szaporodtak. Az ó-korban a jól rendezett szinházak három forészszel birtak; rendesen félkör alakban épittetvén, az elmetszett rész, a nézőtérnél magasabb, képezte a szintért, mely eleinte födetlen, későbbi időkben födött vala. A szinpad előtt közvetlen állott az Orchestra, a táncztér- és a kar számára, mely a régi szomorujátéknak lényeges részét képezé.

A kar-énekek a párbezéd szakaszai után adattak elő, és képezék az általunk ugynevezett felvonásokat. Az Orchestra (alsópad) valamivel alacsonyabb volt a szinpadnál, és ez a vigjátékban lejátszott szakaszt utánzók nevettető előadásainak is helyet szolgáltatott. Ezt most a felvonások közt müködő zenekar tölti be. Ezentul félkörben lépcsőzetként emelkedett a nézőtér (theatrum), mely 30.000 nézőnek adhatott helyet, és be volt osztva a különböző rang szerint; a háttér a csőcseléknek volt fentartva. Az üléssorok felülről lefelé lépcsőkkel voltak elvágva, hogy kényelmesen lehessen az egyes ülésekhez jutni, a padok kőből valának: kényelem végett párnát tettek rájok, a párnat mindenki magával vitte, iletőleg maga után vitette. A belépti jegyek közönséges vagy elefántcsontból valók voltak, és a helyek jegyét vagy számát viselék. — Lent a félkört egy oszlop sorozat körzé, hol a szünetek alatt fel s alá járkáltak.

Ha vajjon nők is látogatták-e a szinházat, ez sokat tárgyalt kérdés; somorujutékon minden esetre szabad volt megjelenniök, a vigjátékat, melyekben gyakran a legilletlenebb tréfák hozattak szinre, bizonyosan kerülék.

Egymás után három tragoedia is hozatott szinre, melyek rendesen egy és ugyanazon mondakörből vétettek; végül egy bohózat adatott kedvderités és üdités végett egy ugynevezett satyrjáték, melyben satyrok és más erdei istenek üzték tréfáikat. Szükség volt tehát egy adag türelemre, egy görög szini előadást végig hallgatni!

A szinpad a közönség szeme elől el volt fedve, egy függöny által, mely az előadás kezdetével felvonatott; minthogy azonban a szinmüi cselekvény helyének változása némi időt vett igénybe a szinpadon, ilyenkor a felvonásokon belül is le szokták gördíteni a kárpitot; természetes, hogy ezen gyakori megszakasztás a nézők élvezetét is könnyen megzavarta. Ma azonban az egyes felvonásokon belül lehetőleg ritkán vagy épen sohasem kell a szint változtatni.

A diszlet deszka falakból állott, melyek festett vászonnal voltak bevonva. A háttérben levő fal, két emelettel, a szomorujátékban rendesen királyi palotát, a vigjátékban polgár lakot, a satyrjátékban erdős hegyeket mutatott. Egy áldozati asztal vagy oltár, és egy Apolló szobor sohasem hiányoztak a szinpadról. A gépezet is meglehetősen kiképezett volt. Istenek és hősök jelenlek meg a szinpadon, sülyedékek vezettek az alvilágba, sőt a villámot és mennydörgest is tudták utánozni. Voltak szini török és kardok, melyeknek élei a fogantyuba surrantak vissza a döféskor; mind e felett egy gépész őrködött.

A szinészek száma a görög dráma virágzó korában három volt, többnyire azonban csak kettő beszélt. A költők eredetileg maguk is játszottak, sőt voltak kedvencz szinészeik is, kiknek számára szerepeket irtak. Sophocles költői lángelméje Athenben kegyelet-teljes csodálatot s hadvezéri főrangot érdemelt ki. Sophocles és Aristophanes egyes darabjaikban, mint főszereplők maguk is föllépték és ezzel a nép tiszteletét öniranyukban csak magasztositák. Nem igy volt a rómaiaknál, kik az iszonyu Neronak legrútabb vétségül rótták fel, hogy föllépett a szinpadra. — Plautus, az eladósodott szinköltő, kézimalmok hajtásával tengette életét, a rómaiak t. i. szinészeik személyét sokaig kevesre becsülték; minden polgári jogokból kizárták, játék közben elkövetett botlásaikért veréssel büntették; ha egyesek, például: Roscius és Aesopus, emlékszoborral tiszteltettek meg, azt csak kivételnek lehet tekinteni.

Ezekből magyarázható meg, hogy a rómaiknál a szinészségre csak sclávok és szabadosok adták magukat. Az első köszinkört, mely tudni illik előbbi szokásként a játék után nem romboltatott le, csak a Kr. e. 54.-évben (Róm. ép. 700) találjuk Rómában, habár a szomorujáték már 185 évvel előbb hozatott szinpadra. Maga a római szinkör, 80.000 nézőt befogadó roppant nagyságából itélve, inkább látványos előadásokra, mint drámaiakra volt számitva; tagadhatlan azonban, hogy a római szinházak fény és nagyszerüség tekintetében nagyban felülmulták a görögökéit. A nézőtér födetlen lévén, a nap heve ellen vellariumokat, vagyis kifeszitett vászonlepedőket használtak. A későbbi kor rendkivüli fényüzéssel állitá ki szinházait. Szokás volt a nézőkre mesterséges vizvezeték segitségével illatos vizesőt bocsátani.

A nyilt szinház és a nagyobb kiterjedtség már feltételeztek legalább a szomorujátékban, egy a benyomás nagyszerüségének megfelelő külalakot. E végett a szinészeknek magasabbaknak kellett lenniök; ezt eszközölték talpuk alá kötött magas talpazat által, melylyel később általában a tragikait jelzék. A vigjáték, tárgyát nem a közmondákból kölcsönzé, hanem a közönséges polgári életből vevé át, megtartá a rendes test mértéket. Vigjátékban a magas csizmák helyett harisnya féle csizmát huztak, s mindig álarczosan játszottak. Az álarczok sisakhoz hasonlitottak, s az egész fejet befödték; a száj ugy volt készitve rajtok, hogy a hangot mesterségesen megnagyitsa, mert egyébként a terjedelmes játékszinen azt nem mindenki hallhatta volna; az arczvonások pedig ugy voltak föstve, a mint a szereplő személy szelleméhez kivántatott; az arczkifejezésnek természetesen el kelle veszni az álcza alatt, de annál inkább jutott a költőnek is tiszteül, hogy az általa festett jellemnek érzelmi kifejezését a beszédben jelezze.

A karok, mesterséges karok és keztyük által hosszabbakká tételtek; e fölött a szinész hoszu uszályú ruhát és himzett köpenyt viselt. A beszéd nem annyira társalgási, mint inkább szavalati modorban folyt, s a szomorujátékban minden ünnepélyes komolyság szinét viseli.

Hogy a régi tragikusok mily müvészileg tudták, mily finomul ecsetelve festeni jellemeiket, termékeny tevékenységök megőrzött maradványaiban csodálhatjuk.

tása, valamint az egyletnek feloszlása fölött hozott közgyülési határozatok foganatositásuk előtt a nagyméltóságu m. kir. belügyministerium elébe terjesztetnek — 27. §. Azon esetben, ha az egylet az alapszabályokban megh határozott czélt és eljárást, illetőleg hatáskörét meg nem tartja, a magyar kir. magas kormány által a mennyiben további müködésének folytatása által az állam vagy az egyleti tagok vagyoni érdeke veszélyeztetnék, haladéktalanul felfüggesztetik s a felfüggesztés után elrendelendő vizsgalat eredményéhez képest végleg fel is oszlattathatik, vagy esetleg az alapszabályok legpontosabb megtartasára különbeni feloszlatas terhe alatt köteleztetik. — A szolnoki korcsolya-egylet 1881. februar ho 22-én tartott közgyüléséből. — Sipos Orbán. egyleti elnök. Dombay Lajos. egyleti titkár. — 48269. szám. — Latta a magyar kiralyi belügyminiszter. — Budapesten 1881. évi október hó 7-én, a minister helyett Prónay József, államtitkár.“

IPAR, KERESKEDELEM és KÖZGAZDÁSZAT.

* *A szolnoki ipartársulat választmányi gyüléséről* a t. közönségnek tudomására hozhatjuk, hogy a választmány megkeresése folytán Mezei Ernő országgyülési képviselő ur január hóra egy felolvasás tartását jelentette be, mit a tagok lelkesedéssel fogadtak. Ezen, bizonyára nagyérdekü felolvasas napját és tárgyát nem késünk annak idején a t. közönséggel tudatni. — Ugyancsak fontos határozat hozatott az október 16-iki gyülésen: amennyiben a tanulók felszabaditása, nem mint eddig, a havi gyüléseken, hanem külön czélra kitüzött napokon (gyertyaszentelő, husvét, pünkösd, Szt.-István és karácson napjain) fognak eszközöltetni, mely diszgyülésekre a közönség is hivatalos leend. Ezen gyüléseken itéli meg a választmány a tanuló sajátkoru — szakmába vágó — munkaja vagy annak rajza — és az iskolában fölmutatott taneredményből: vajjon a tanuló felszabaditható-e avagy visszautasitandó. Ezen intézkedés által talán aránylag rövid idő alatt nem leszünk kénytelenek a munkásokról olynemü itéletet hallani, mint a napokban is egy munkavezető szakférfiutól, hogy a melléje rendelt nyolczvan munkás (géplakatos) között csak egyetlenegy volt képes rajz után egy zárat összeállitani. És az az egy se volt magyar, ha nem cseh. (Ebben még az a vigaszunk, hogy nem Szolnokon történt.) Csak fönnemlitett rendszabály által érhetjük el, hogy értelmes s minden, tekintetben képzett iparososztályunk lesz, mely nem csak a külföld termékeit tudja utánozni, hanem önmagától is képes lesz teremteni.

Vidéki levelezések.

Jászberény, nov. 30. 1881.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Becses lapjának 48—257. számában a Nyilttér rovata Riszner József ur tagtársunk ellen, — Schwarz Herman aláirással egy közlemeny jelent meg, — melynek mind ildomtalan irálya, — mind az abban foglalt dolgok valótlansága arról tesz tanubizonyságot, hogy az, — csak a beküldőnek, a méltatlanul megtámadott személye ellen viseltető, s müvelt kebelhez éppen nem illő gyülöletének köznapias kifolyása akart lenni.,

Dalegyletünk választmánya csak sajnálatát fejezi ki afelett, hogy tek. szerkesztő ur azon közleménynek becses lapjában helyt adott,*) — egyszersmind kötelességének is tartja a méltatlan megtámadás ellenében kijelenteni, azt: miszerint Riszner József ur, — a közmüvelődés előmozditása körül — hosszu évek során folyton tanusitott érdemeinél fogva, egyletünknek mindig köztiszteletben és közszeretetben állott tagja volt, — és még ma is az.

Egyebekben fogadja tek. szerkesztő ur kiváló tiszteletünk nyilvánitását.

A jászberényi dalegylet választmánya:

Sismis József elnök,
Barla Kálmán,
Beleznay Antal,
Vincze Miklós,
D. Hajós Gábor,
Körlaky Alajos,
Beleznay Mór,
Bugyi Pál.

Kunszentmárton, 1881. nov. 22 én.

Kunszentmártonban postaházról, mint bevégzett tényről szólani a csodadolgok közzé tartozik az előtt, a ki az itteni viszonyokat ismeri. — Azon idegenkedés, hogy ne mondjuk irtózat, — melylyel nálunk minden uj eszmét fogadnak, azon kislelkü zsugoriság, mely mindenkor érvényesül, még ha hasznos befektetésről van is szó, szintén megmagyarázhatlanná teszi azon tényt, hogy nálunk a helybeli általános kivánalmaknak megfelelő postaház létesitéséről szólani lehessen. Pedig ez állitás való. Uj bizonyitéka ez annak, hogy a kellő erély és a viszonyoknak megfelelő eszélyes eljárás előtt lehetetlenség nincsen!

*) A „Nyilttér“-ben közlött czikkek felelősségünkön kivül esvén, ott személyes ügyek is elintézhetők, aki ez utat választja magának; s ehhez, hogy a nyilttéri közlemények mit tartalmazzanak, ép ugy semmi köze a szerkesztőségnek, mint a hirdetmények tartalmához. Mindkettőért a beküldőt illeti a felelősség. A dolog ily áfllásában csak mi fejezhetjük ki sajnálatunkat, hogy az általunk igen nagyra becsült jászberényi dalegylet választmánya megbotránkozott azon, hogy mi a szóban forgó közleményt lapunkban közöltük. A feljajdulás csak akkor volna jogosult, ha felelősségünk mellett adtunk volna helyt lapunkban ama nyilatkozatnak. Egyébiránt az ügy tisztázására, a dalegyletnek általunk is mélyen tisztelt elnöke megkeresésére, a hozzánk küldott e tárgyú közleményeket mai számunkban szószerint közöljük. Szerk.

Azon szavazó tömeget, mely ma egy fillér kiadásában fukarkodik, hogy holnap százat veszitsen, be kellett kényszeriteni azon helyzetbe, melyben a felvett eszmének testet adhasson, de a lankadatlan buzgalom és kitartás itt sem maradt hatás nélkül és az elért kedvező eredmeny olyan körülmények közt nem kis vivmánynak tekintendő.

Hogy a czél, a magában véve ugyan nem nagy, de a képviselő testület zsugorisága előtt hallatlannak tetsző előállitási összeg miatt meg ne hiusitassék, annak beszerzését is megosztani tanácsosnak látszott. A városi pénztár terhére tehát, az előállitási költség és anyagnak csak egy része esik, a többi a postamesterre bizatván, azt adakozás avagy ő tudja mily módon beszerezni. — Igy történt, hogy a postamesterre 1000 frtnyi kerek összeg kiteremtése háromlott, már pedig, a ki tudja, hogy mily lábon áll mi nálunk — egypár uri család kivételével, az adakozási hajlam, az bizvást mondhatja, hogy a póstás urunk herkulesi munkát végzett, — ha az összegat előteremteni képes leend.

Azonban tévedés volna azt hinni, hogy azon részösszegnek megszavaztatasa, mely a városi pénztárból fedezendő lesz, — könnyü dolog volt. — Elfogultság, előitélet, balhiedelem, dacz, mind megannyi torlaszként álltak az elérni kivánt eredmény és siker előtt, — melyeket előbb lerontani és agyonfojtani kellett, hogy az ügy a rendes kerékvágásban előbbre haladhasson. No de az ügy jó kezekben lévén, jó eredményt várni lehetett. Dicsérőleg kell itt megemlékezünk a városi tanácsról és annak élén álló polgarmester és főjegyző urról, kik az ügyet melegen pártolván, erélyük és befolyásuk latba vetése mellett vas kezekkel vezették keresztül.

Találkoztak a városi atyák közt is egyes tiszteletre méltó tagok, kik a tőlük telhetőt megtették, csakhogy az ige testté váljon. Hogy többet ne emlitsünk, egyik előharczosként Bozóky József urat, a közönség előtt különben is ismeretes jeles városi polgárt kell megnevenünk — kiről csak méltanyosat mondunk, ha azt állitjuk, hogy mindenkor és mindenütt, a hol valami társadalmilag létesitendő üdvös és nemes intézmény létrehozásáról van szó, öt az elsők között találjuk. Reméljük, hogy a mint eddig a kérdés alatt forgó ügynek meleg pártoloja ként mutatta magát, ugy azontul is az ügyet szóval és tettel gyamolitani és előhaladásában elősegiteni meg nem szünend annyival is inkább, mert tetemes befolyásánál fogva az ügy üdvös volta miatt tőle az iránt meleg érdeklődést és tettdus müködést méltán várhatunk is. Több hü pártoló is volt még, de kiknek neveit hely szüke miatt itt felsorolni nem lehet.

Annál kirivóbb szinben tünik fel azon mivelsem indokolható eljárás, melyet egyesek tanusittokak akkor, midőn a város jólétén olyformán gondoltak lenditeni, hogy a képviselő testület határozatát, habár törvényes időn tul is, megfelebbezték. A kozmás appellata természetesen visszautasittatott; a f. 1881. évi nov. 10-én tartott közigazgatási bizottsági gyülésen pedig az ügy vég megoldást nyervén, a tervezett épület felvetetése már csak idő kérdése.

Utolsó szavunk ez ügyben a városi és vidéki közönség áldozat készségéhez legyen intézve! — Az ügy oly üdvös és annyira saját szükségletünk kifolyása, hogy csak magunk iránti kötelességet teljesitünk ha a lehető áldozatokat nem sajnálva, az által létrehozását sietteljük. Nem egyesek, hanem az egész város közönségének nyujtatik jótetemény az által, ha a postaház és távirdahivatal a varos központjába tétetik át, s igy ha áldozunk, nem áldozunk egy képzelt czélért, hanem lehetségesitjük oly tervnek keresztülvitelét, — melynek jótékony hatását mind mi, mind pedig utódaink érezni fogják. — Ne fukarkodjunk tehát, ha rajtunk a sor áldozatot hozni, hanem ellenkezőleg használjunk fel minden alkalmat, hogy a czél hova előbb eléressék.

X. Y.

Helyi hirek.

— *A második hölgyestély*, mely decz. 1-én tartatott, szintén a „Réthy“-féle helyiségben, reményen felül kedvezően sikerült. Teljesen igazolva van, hogy városunk müvelt közönsége, ha akar, tud társadalmi életet teremteni és tud magának kellemes szórakozást szerezni a tél unalmas napjaiban is. Azt hiszszük, hogy e második hölgyestély immár irányadóul szolgál nemcsak a folyó idényre, hanem jövőre is. Üdvözöljük a kezdeményezőket s kivánjuk, hogy e nemü mulatságok ne csak ez évben, de jövőre is ily fényesen sikerüljenek. — A résztvevők közül ott láttuk: Sipos alispán ur családját, Tóth Mátyásné urnőt kedves leányaval; Pólya Béla ur családját Vanyek Gizella kisasszonynyal, Riedl és Mojsissovits urak családját, Czakó Péter urat kedves nejével, Hajdu Sándor urat nejével s fivérével, Nagy Ferencz ur családját, Illési Sándor ur családját Rácz Etelka kisasszonynyal, Nagy Józsefné urnőt kedves leányaival, dr. Szüsz, Boskovitz, Oberländer, Lusztig urak családjait és sok más tisztes családokat, kiknek becses nevei följegyzésére időnk sem volt a kedvdús mulatságban.

— *A királyi államvasutak igazgatósága* bujjék el, majd keressük. Hát eltürheti illetve ilyen társulat igazgatósága akkent intézkedhetik, hogy a szolnoki indóház nagy éttermét tavasz óta folyton javittatja s még ma sem kész? A nagyközönség érdekének könnyelmü mellőzése ez, — beszoritva az utazók étkezésre is az akkora II. oszt. váró terembe, mint a zsebem. Mi ugy tudjuk, hogy a vasutak a közönségért vannak, tehát annak érdekeit igy képviselni nem szabad. Ugy készül a terem, mint a Lucza-széke, de noha Lucza napja a nyakunkon van, a terem még ekkor is bevégzetlenül boszantja az utazó közönséget. Több figyelmet kérnek: Többen.

— *A községi bíró urat*, (t. i. Szolnokon) tegnapi audenciális napjának délelőtti óráiban igen sokan keresték. De a biró ur bejelenté a polgármesteri hivatalnál, hogy csak délig vesz most (és épen e napon) szabadságot, és nem volt ott; hivatali ajtaja zárva levén. Ha már elmegy a biró ur, hagyna maga helyett egy jegyzőkönyv-vezetőt hátra, ki a panaszokat felvenné helyette, mert a biró ur is a közönségért van ám, és nem megforditva és a hivatal embert kiván, nem urat. Most csak ennyit, mondunk.

— *Lám Gulyás kovács* lapunk mult vasárnapi számában a kozlisztaság vagy is helyesebben a közrendaság feletti elmélkedésünk közben felmerült kérdésre, már hétfőn reggel jókor kéz talyicska szeméttel — melyet a megyeház és a járásbirósági épület közötti téren rakott le — válaszolt is; sőt erősebb bizonyság okáért azt még kedden reggel 4 talyicskaval, tegnap reggel pedig még ráadásul, — egész konok következetességgel — 2 talyicska bűzös, rothadt szeméttel meg is toldotta, ezzel alaposan és kézzel foghatólag bebizonyitván azt, hogy csakugyan nem létezik szabályrendelet; és hogy ő: török. Legalább most már leend a város költségén mit elhordatni, ha vásári szemét nem lesz is. — Bizony, bizony szomoru szemét állapotok ezek: tisztelt elöljáróság!

— *A Zagyva hid melletti úton* képződött gödrök a közlekedést még mindig akadályozzák. Az az egy villahegy törmelék — a mit oda vittek — csak annyi volt, mint egy koldus gyermek pokolban. Jobb lett volna a zöldség piaczra szükségtelenül hordott szalmát is a jelzett helyre vinni. Majd gondoskodik Gulyás uram a zöldség piaczról, az ő sok fáin szemetjével; másnak csak a Zagyvahidra és annak átkozott utjára legyen gondja.

— *Hirdetés.* — Alólirott ajánlja a legfrissebb és legjobb minőségü szemetét a legdusabb választékban; utczák töltésére vagy a sikos gyalogjárdák behintésére; teljesen ingyen, nagy és kis mennyiségben, talyicska vagy kosár számra. Az elvinni szándékozók jelentkezhetnek nála bár mikor: de az elvitel csak az éjjeli órákban történhetik. A város részére azonban — a költségek megtéritéséhez minden igény nélkül, — még a szállitás is teljesen ingyen történik. — G. szemét gyáros.

— *Sajtóhibaigazitás.* Lapunk mult számának „Széttekintések állapotaink fölött“ czimü czikkébe egy fogalom zavaró sajtóhiba csuszott be ott, a hol az életbeléptetési törvény 14. §-a idéztetik, ezen szavak közé: „melyek a magyar büntető törvények intézkedései ala nem eső valamely cselekményre vagy mulasztásra büntetést nem állapitanak meg;“ ez utóbbi „nem“ szó beszedése téves levén, kiigazitjuk a hibát

— *A fő-utczán* meggyülemlett sarat — igen helyesen — rakásra hányják s elhordják töltésnek a büdösközre, hol lapályos az utcza és ahol kiszáradván, jó szolgálatot teend s az utczát a czélnak megfelelőbb állapotba helyezi.

— *A megyeháznak* a buzapiaczra szögellő sarkához valami tisztaság kedvelő élelmes susztermester czipőbélés, toll és különféle apróbőrökből álló hulladékot öntött ki f. hó 2-ikára virradóra. Műnyelven azt szemétnek nevezi a magyar ember, ki a tisztasagot szerzti, és aki méltán botránkozik meg az ily cselekedetekben. Hacsak viczczből nem téttette az a mester; hanem még akkor is szemét biz az és nem viczcz. Nem különben ugyanaz nap, a megyeház előtti lámpa tartó oszlop mellé, — tehát most már nem is az árokba — lett kitálalva egy kopasztott tyúk tollát, tojás és almahajokat s több efféle nyalánkságokat tartalmazó zsiros moslék. No ha ezt egy éhes kutya megtalálja, bizonyosan igy fog fel ugatni örömében: Óh dicső moslék-szabadság! Áldott legyen az, a ki téged feltalált, s mind az, a ki téged oly mohó vágygyal élvez e városban!

Megyei hirek.

* *A közigazgatási bizottság*, a megyeszékház nagytermében e hó 7-én ülést tartand, melynek tárgysorozata nem küldetett be szerkesztőségünkhöz lapunk zártáig, s igy azt nem közölhetjük.

* *A közönség köréből.* „E lapok multi számának „Nyiltterében“ Schwarcz Hermann jászberényi lakos érdemetlenül támadja meg Riszner József, jászberényi nőnövelde tulajdonost, azt hivén, hogy az általam szerkesztett „Jászberény és Vidéke“ czimü lapban „Beküldetett“ czim alatt közlölt sorokat az utóbbi küldötte volna be. Kötelességemnek tartom kijelenteni, hogy én, mint szerkesztő senkinek, még kiadómnak sem mondtam meg s nem szoktam a beküldöttek neveit — mert nem egy volt a beküldő — és nem is fogom, s épen azért a humanismussal teljesen ellenkezőnek vélem, Schwarcz Hermann azon nevezhetlen s itt mindenki által elitélt eljárását, hogy puszta gyanura — minden tájékoztató kérdezés nélkül — müveletlen hangon megtámadjon egy körünkben tiszteletnek örvendő egyént. — Viszont szolgálatra mindig készen állván, vagy szerkesztő urnak kész szolgája Golonich Károly, a „Jászberény és Vidéke“ szerkesztője. — Jászberény, 1881. decz. 1.“

Irodalom és művészet.

* *Végre* irodalmunkban is dicsekedhetünk egy oly telje állami czimtárral, melyben fölvéve látjuk hazánk közigazgatásának minden ágát, az udvartól kezdve le egészen a legalárendeltebb hivataláig. Mindnyájan ismerjük a régi öreg Trattner-féle naptárt, mely eddig egyedül pótolta egy állami czimtár hiányát. A Tetley-féle közigazgatási nemzeti kalendáriom melyről ma szólunk, teljességben jóval felül mul minden eddigi hasontárgyu müvet, nem is szólva ama számos hasznos tudnivalóról, mely naponként ád tanácsot egyben másban. Azt hisszük, hogy egy két év

mulva minden hivatalban, ügyvédi és más irodában, továbbá tekintélyesb kereskedőinknél a Tettey-féle nemzeti kalendáriomot fogjuk látni használatban. Ára 80 kr. kötve 1 frt.

Nyilttér.*)

Kivonat

a jászberényi caszinó egyesület választmányának 1881. évi deczember 1-én tartott ülési jegyzőkönyvéből.

Igazgató előterjeszti, miszerint a Schvartz Hermán és Riszner József casinó egyesületi tagok közötti hirlapi polemia alkalmából szükségesnek találta a választmányt egybehivni, a czélból: kiván-e a választmány állást foglalni ezen kérdéssel szemben, és különösen azon gyanusitással, melylyel Riszner József mint casinói pénztárnok érintetik, — kiván-e foglalkozni.

A választmány azon gyanusitást, melylyel Riszner József, mint a casinó pénztárnoka, a kérdés alatti hirlapi közleményben érintetik, maga részéről alaptalannak nyilványitja; és miután kezelésével, mint teljesen kielégitő és lelkiismeretes ténykedéssel meg van elégedve, kijelenti a választmány, hogy ugy a multra, mint a jövőre nézve nevezett Riszner József pénztárnokkal szemben teljes bizalommal viseltetik.

Ezen határozat bármely casinói tagnak kivánatára kiadható, Riszner József és Schvartz Herman casinói tagokkal pedig közlendő. K. m. f. — Lippe Vilmos s. k. h. jegyző.

*) E rovatban közlöttekért nem felelős a Szerk.

Vasuti menetrend.

Indulás Szolnokból

Budapestre (Czegléd felé):
4 óra 54 p. éjjel gyorsvonat.
4 óra 23 p. d. u. személyvonat.
8 óra 27 p. hajn. vegyesvonat.
7 óra 09 p. este tehervonat.

Hatvan felé:
5 óra 8 perc éjjel, 5 óra 7 percz d. u.

Arad-Temesvár felé:
10 óra 57 p. d. e., 10 óra 49 p. éjjel.

Püspökladány-Debreczen felé:
11 óra 19 p. d. e., 10 óra 21 p. éjjel, s 12 óra 18 p éjjel (gyv.

Érkezés Szolnokba:

Budapest-Czegléd felől:
10 óra 05 percz d. e., 10 óra 15 p. éjjel, 12 óra 13 p. éjjel (gyorsv)
Hatvan felől: 10 óra 38 p. d. e. 11 óra 48 p. éjjel.
Arad-Temesvár felől: 4 ó. 45 d. u. 3 ó. 47 p. hajn.
Püspökladány-Debreczen felől: 4 ó. 23. p. d. u. 4 óra 54 p. hajn.

Felelős szerkesztő: Pásztor Ferencz.

19833.
1881.

Árverési hirdetmény.

Jász-Nagykun-Szolnokmegye bizottságának f. é. 17624. sz. a. kelt határozata folytán a szolnoki Tiszahidvám jövedelme 1882-ik év január 1-től 1883-ik évi január 1-éig egy évi időtartamra bérbe adatik.

Zárt és 600 frt ovadékkal ellátott ajánlatok folyó *1881. évi decz. 23-ának d. e. 11 óráig* alólirtnál nyujtandók be, — a szóbeli árverés ugyanaz nap délelőtti 11 órájakor veszi kezdetét, mely után az irásbeli ajánlatok nyilvánosan fel fognak bontatni. A szóbeli árverésen résztvevők szintén 600 frt bánatpénzt tartoznak letenni az árverés kezdetekor.

Az árverési feltételek a megyei igtató hivatalban (megyeszékház 1-sö emelet 36. sz.) a hivatalos órák tartama alatt bárki által megtekinthetők. Ovadékkal el nem látott és határozott, minden kétséget ki nem záró ajánlatok egyszerüen mellőztetni fognak.

Szolnok, 1881. november 30.

Sipos Orbán,
Jász-Nagykun-Szolnokmegye alispánja.

3—1

HIRDETMÉNYEK.

8—7

CHOCOLADE KÜFFERLE.

Csak kitünő csókoládé képes a fogyasztókat hosszasabb használat után egyenlően kielégiteni. A **Küfferle**-féle **csokoládé** a legszorgosabban megválogatott nyers anyagokból **minden hamisitó anyag mellőzésével** a legujabb szerkezetü francia csokolád készitő gépeken lesz előállitva. Kiállja a versenyt **jóságára és finomságára** nézve minden külföldi chokoládèval és jóval olcsóbban szállithatjuk, mint amazok.

Szolnokon valódi minőségben kapható: Medgyesi testvérek füszer-üzletében.

Üzlet átvétel.

A *„Jászkürt“* vendéglőt, mint annak tulajdonosa, a **konyhakezeléssel** és **italméréssel** együtt ujból *átvettem.* — Tudatom ezt a n. é. közönséggel és tapasztalt szives pártfogását kérem továbbra is. — Szolnok, 1881. decz. 3.

2—1 *Bubla Sámuel.*

Pályázati hirdetmény.

Török-Szt.-Miklós nagyközségben **400 frt készpénz fizetéssel** ellátott városi **végrehajtói** állomás üresedésbe jövén: kik ezen állomást elnyerni óhajtják, felhivatnak, hogy kellően felszerelt **kérvényeiket f. é. *deczember 22-ig alulirt*** nagyközség előljáróságához nyujtsák be.

Török-Szt.-Miklós, 1881. november 29-én.

SZŰCS KÁROLY,
jegyző.

2—1

Tanuló kerestetik.

NERFELD FERENCZ füszerkereskedésébe, Szolnokon egy 14—15 éves fiu, ***tanulóul*** felvétetik. Feltételek megtudhatók ***ugyanott.***

KINTZLER SOMA,

mü-órás Szolnokon.

Ajánlja gazdagon felszerelt **óra raktárát,** nelyben mindennemü jól szabályozott órák kaphatók a következő árjegyzék szerint:

Férfi órák:

Egy ezüst henger óra 4 kővel	6—10 ftig
„ „ „ „ rúgóval	10—11 „
„ „ „ dupla fedél	12—15 „
„ „ „ Remontoir	14—20 „
„ „ horgony óra	13—20 „
„ „ „ Remontoir	18—34 „
Egy arany henger óra	26—40 „
„ „ horgony óra	30—50 „
„ „ Remontoir	52—86 „
„ „ Chronometter	200—400 „

Női órák:

Egy arany heng. 4—8 kővel	20—30 ftig
„ „ „ Remontoir	30—40 „
„ „ horgony	45—80 „

7—10

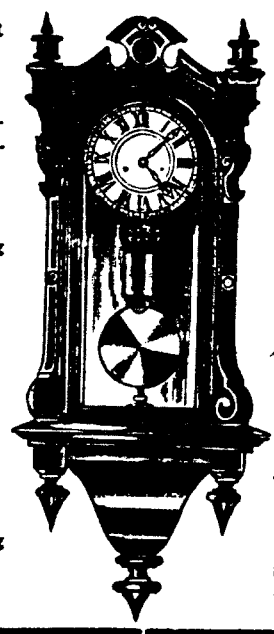

Ezenkivül:
inga-, kép-, játszó-, irodai-, ébresztő-, kakuk- és közönséges fali-órák,
ugyszintén
arany és ezüst lánczok, gyürük, óraboritékok
és
üvegek
nagy választékban stb. stb.

Készit és javit
két évi jótállás mellett.

Cserét minden irányban elfogad. Toronyórák kijavitására és ujak készitésére több évi jótállás mellett vállalkozik.

Vidéki megrendelések pontosan és lelkiismeretesen eszközöltetnek.

Az eredeti SINGER varrógépek

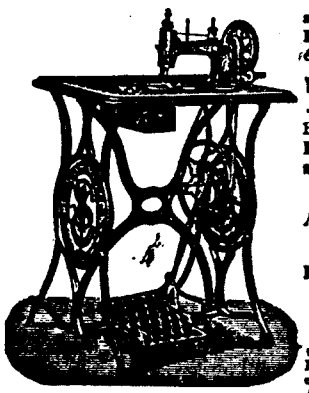

a legujabb és legczélszerübb szabad. készülékek és javitásokkal vannak ellátva és a világon a legjobb s legtartósabb

varrógépek.

Ezek minden **áremelés nélkül havi részletfizetésre** árusittatnak és **teljes kezesség** nyujtatik.

Használati utasitás ingyen.

Minden **mühemü** *varrógépek becseréltetnek. Alkatrészek és javitások olcsón.*

Miről ismerhető meg, hogy az árusitásra ajánlott

Singer varrógép

valódi-e, azaz hogy **eredeti gép** és hogy **The Singer Manufacturing Co., New-York (Amerika)** egyik gyárában készült, vagy hogy az Németország vagy Ausztriának többé vagy kevésbbé **rosz készitmenye-e,** — mely utánzat gyenge minőségért minden áron eladatik?

Minden szakember az első pillanatra felismeri a **kitünő** külföldi anyagról, és **feltünő-hatlan pontossággal** s **gonddal** összeállitott **alkatrészekről,** hogy eredeti **SINGER varrógép** vagy **utánzott gép** áll-e előtte, és a szakismerettel nem biró vevőnek különösen a következő külső jelekre kell figyelni, ha károsulni nem akar:

I. **Minden eredeti Singer varrógép** a mellett kereskedelmi jegyet hordja egyik szárnyán; az 1851 óta elárusitott gépek ezen jegyet még a két oldalrészben is beütve hordják.

II. **Minden eredeti Singer varrógép** kaján a teljes czimet viseli: **THE SINGER MANUFACTURING Co.**

III. **Minden eredeti Singer varrógép** egy angol nyelvü okmánynyal (mely a gép eredetét bizonyitja) van ellátva. Ezen okmányban az **illető eredeti Singer-gép** száma található, és a The Singer Manufacturing Co. elnökétől, valamint a nyugot- és közép-európai főügynöktől G. NEIDLINGER van aláirva.

G. Neidlinger Budapest, főut.

Szolnokon, 1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában.

V. évfolyam 50—259. Szolnok, 1881. deczember 11-én.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél » . . 2 » 50 kr.
Negyed » . . 1 » 30 »
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkint egyszer
vasárnap
s a vidéki példányok is ugyanakkor postára adatnak.
Szerkesztőség: Szolnok, buzapiacz, 1396. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közleményeken kivül az előfizetési pénzek s minden egyéb díjak is küldendők. Ide küldendők a postai felszólamlások is (reclamatio.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek Szolnokon: a szerkesztőségnél, buzapiacz, 1396. sz. alatt s ugyanitt Pásztor Ferencz köz- és váltó-ügyvéd irodájában; Makray László ur üzletében; minden fővárosi hirdetési irodában és bármely kir. postahivatalnál.
Kéziratok
csak ismert kezektől fogadtatnak el s azok vissza nem adatnak.

Hirdetési díjak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer » — — — — — — 16 »
3-szer » — — — — — — 12 »

Hirdetések
csak előleges díjazás mellett közöltetnek.
Nyilttéri közleményeknek minden centimeternyi magassága, három hasábos szeletnyi tere 75 krjával számittatik s ugy a hirdetmények, mint a nyilttéri közlemények beiktatásáért a kiférésért feltétlen kötelezettség terheli.
Bélyegdij minden beiktatásánál 30 kr.

Néhány szó iparosainkhoz!

Hasonlítsuk össze iparunk s kereskedelmünk állását, — és ezzel összeköttetésben müvelődésünket és társadalmi állapotainkat a nyugoti államok megfelelő intézményeivel, nem tagadhatjuk hogy ezek mögött még mindig messzire vagyunk. És ha azt beismertük, akkor már egy lépéssel közeledtünk is feléjök. Hátramaradásunk okai sokkal inkább más természetüek, hogysem azokért pirulnunk kellene. De ösmernünk kell azokat, hogy orvosolni tudjuk.

Századokon keresztül voltunk mi védbástyája az ázsiai áramlatok ellenében éjszak és nyugot Európának. A magyar egész életén a kardot forgatta, nem volt ideje iparra gondolni. Hagy a folytonos harczban iparunk nem fejlődhetett, az nem a mi hibánk, az okszerü fejleménye nemzetünk loyalitásának. Mondom, nem a mi hibánk, de azért úgy van. A mi hátramaradásunknak köszöni nyugot Európa civilisatióját; ő neki okvetlenül előbbre kellett menni, mig mi hátramaradtunk. De ép ezért kétszerezett erélylyel kell kaladnunk, hogy őket elérjük. Mig mi bátran fogtuk föl a hordák betöréseit, addig Németországban erős középosztály fejlődött ki. A Hanza városoknak (Hamburg, Bréma stb.) az iparos és kereskedő osztály adta éltető elemét és e városok fejedelmeknek szabtak föltételeket. A Mediciek uralma alatt egész Európa ipara s kereskedelme egyetlen olasz városban, Florenczben volt összpontositva. Mert legelőbb volt alkalma egy erős és müvelt iparos osztályt teremteni, mely a fölvilágosodásnak akkor magas fokán állott. E müvelt iparosság tette gazdaggá Florenczet, midőn még Anglia- és Franczia országban barbárság, tudatlanság és ennek következtében szegénység uralkodott, mert régi igazság hogy: „ismeretek és közjólét folyvást együtt haladtak". Flórencz példáját követték a többi olasz városok és utánuk indult egész Európa, csak mi maradtunk.

Végre felköltötte Magyarországot álmából nagy Szécsényink jelszava: „Magyarország nem volt, hanem lesz". Módot mutatott arra, hogyan érhetjük el a külföldet. Mindenki beösmerte, hogy először is iparunkat kell fejleszteni, iparosainkat kell kiemelni alacsony helyzetükből, hogy ezen a téren kell müködni. Nem is fejtett ki a magyar nép egy mozgalom iránt se nagyobb buzgóságot, mint itt. Akadtak ügybuzgó vezetők főuraink és értelmes iparosaink közül nehányan, kik a szép ügyön nagyon sokat lenditettek.

Csak az iparos osztály nagy tömege nem mozdult, saját érdekében nem tett semmit. Az még most is ép oly lenézett, ép oly mostoha gyermeke a társadalomnak, mint azelőtt, És miért? Mert iparos? Hisz az iparos keze munkája adja a hivatalnoknak a kenyeret. Emlitettem Flórenczben az iparos patronusa volt a tudomány és müvészet bajnokainak. És nálunk ma olyannyira háttérbe szorul azok mögött, hogy tolakodásnak tekintenék, ha azok társaságát keresné. Hát nagyobb a hivatalnok rangja, mint az iparosé? Hál isten, ma már ilyen rangfokozatot nem ösmerünk. Hanem igenis ösmerünk egyet: a müveltség rangfokozatát. (Legalább igy kellene lenni. De mikor az a „Nagyságos ur" . . . oly ékesen hangzik. Szerk.)

És e tekintetben iparosaink az utolsók között vannak, mert tisztelet becsület a nagyon kevés kivételnek — nagyrésze az élet legelemibb szükségleteit sem sajátitotta el. Nagyon sokan fordulhatnának lelkiismeretükhöz megkérdezni, hogy ő — a tapasztalt öreg — tud-e annyit mint normalis-iskolába járó fia? A felelet nagyon soknak válna hátrányára. Lehet-e képzelni, hogy az ilyen mester rendszeresen birja vezetni mesterségét, üzletét? Pedig ma már az iparosnak nem elegendő az irás, meg olvasás tudása. Tágabb ismeretet kiván a mai kor az iparostól, hogy vele haladni tudjon. Azt nem kivánhatjuk az öregektől, hogy öreg napjaik alatt pótolják a mulasztottakat, hanem igenis megkivánhatjuk, hogy fiaikat, tanonczaikat el ne vonják az iskolától, (mint a hogy arra nehány példányt mutathatnék) hanem őket buzditva arra törekedjenek, hogy azokból értelmes és müvelt iparos nemzedék képződjék. Megköveteli ezt tőlük a kor, az emberiség és édes hazánk jövője!

A segédeket mestereik serkentsék, hogy hiányzó ismereteiket siessenek bőviteni, mert nagy feladat vár reájuk az életben. Ragadják meg két kézzel a most kinálkozó kedvező alkalmat!

Szüts Izsó.

A mi fajunk társadalmi felségiségéről.

V.

De az alapjában megrendült társadalmi felségiséget nemcsak a kizárólagos, vagy legalább is túlnyomó vagyonosságból eredeztette fajunk, hanem jórészt azon politikai tapintatosságból, ügyességből is, mi a közügyek vezetése körül való fáradozásoknak már ugyis alattomban érthető velejárója, koefficiense.

Az általános vagyonossággal kapcsolatosan általános müveltségre is tett szert. A magyar nemzeti jólléten a magyar nemzeti müveltség szelleme tündökölt.

TÁRCZA.

Megyénk régészeti társulata.

Igéretünkhöz képest, Szélt Farkas régészünk szivességéből közöljük a következőket a megyei archeologiai társulat működéséről.

A Tisza-Zugi archaeologiai magántársulat, mely 1876-ban alakult, 7 tagból áll, működési tere az ugynevezett Tisza-Zug. (Tisza-Ugh, Szelevény és Csépán felfedezett történelem előtti korból származó telepekre, és a Puszta-Istvánházai halmokra terjedt ki.) A lefolyt négy év alatt eszközölt 11 ásatásról felvett jegyzőkönyvek nyomán következő régészeti becscsel biró pontok határoztattak meg, u. m.:

A szelevényi határban lévő Menyasszonypart, egy konyhahulladékokból képződött, éjszakról dél felé elnyuló 3 meter magasságu, a demeteri tófenék mentében levő halomszerü magaslat, kőkori telep csekély obsidiannal, ebben bronzkori temetkezéssel. Ehez hasonló az uj-temető, szomszédos magaslat, (melyen átvonul az ugynevezett Ördög-árok), mely a menyasszonypartitól napkeletnek, ezzel párhuzamosan nyúlik a Tókör-fenék mellett, olyképen, hogy ezen két dombozat képezi a Demeteri és Tóközi medenczék közt lévő földszorost. Ugyan ezen földszorosnak dél felé való folytatását képezik a Demeterpart és Tóközpart, melyek szinte kőkori telepek, Menyóra és Peczek, a körösi ártérben lévő hátak, hol — különösen árviz után — partmosásban, felette sok Obsidián-szilánmagkő és nyilhegy, ezen kivül kőékszer, gyöngy, sőt indiai üveg-gyöngy is találtatott.

A Tisza-Ughi határban, a tiszai ártér mellet lévő kéménytető halomszerü három magaslat, konyhahulladék, kőkori telep. Ugyan ezen határban lévő Parti-Major (kétegyház) tetemes magaslat, kőkori temetkezés bronzzal.

A Csépai határban lévő, és a tiszai ártérben szigetet képező Pókaháza magaslat, vegyes, kő-, bronz-, vas-kori telep. — Csépa község belső telkei, bronz-, vas- és ujabbkori temetkezések. A község napnyugati végén lévő Téglaház, és a napkeleti végén lévő Csipsárpart, kőkori telepek.

A P.-Istvánházai halmok közt az Ördögárok melletti Kásahalom, kőkori eredetű.

Ásatási módszerünk következő: az átkutatandó helyen kijelölünk p. o. egy 20 meter hosszu és 2 meter széles kiásandó □ területet, minden meter távolságra, egy folyószámmal jelölt karót verünk. Egy papir lap felső részén függélyes vonalokkal megjelöljük ezen 20 meter hosz-távolságokat, azután sürübb vizmentes vonalakat húzunk, melyek jelölik centimeterekben a mélységet. Ha az ásandó terület lejtős vagy dombos, ezen lejtőség nagyságának constatálása után, — azt a papirra rajzoljuk. Ezen felső rajz-hálózat szolgál ásatásunk hossz-szelvényének előtüntetésére. Ugyanezen iv alsó részén kitüntetjük ásatásunk 2 méternyi szélességét is; vagyis, az egész kiásandó négyszög területet. Ezen alsó rajz hálózat, az ásatásunk madártávlata.

Ezen kiásatásra kijelölt térbe ásóval és vaslapáttal felfegyverezett napszámosok az egész területet lehetőleg egyidejüleg párhuzamosan kiássák, és a földet a gödör egyik oldalára kihányják. Az egész munkálat a jelenlévő régésztársak felügyelete és vezetése alatt történik. Ha egy lelet előfordul, legelőször is azon tárgy folyó számot kap, és constatáltatik, hogy az, mely számu méterszakaszban, és hány centimeter mélységben találtatott; és ez a felső rajz-hálózatba, a megfelelő mélységre számzott ponttal jegyeztetik be; — valamint az alsó rajzba is, ugyanazon számmal jelölt pont által megjelöltetik annak madártávlati fekvése is. Azután ezen lelet egy, — a fenebbi adatokat kitüntető rovatokkal ellátott — lajstromba, annak elnevezése, körülirásával bejegyeztetik, az utolsó rovat pedig, mely a muzeumi naplószámnak van fenhagyva, csak utólagosan, a nyerendő muzeumi napló számmal töltetik be. Az ásatás közben előforduló föld-, agyag-, égetett föld-, hamu-, szén-rétegek hullámzatos mélysége is kitüntettetik a hosszszelvényi rajzban. Az értéktelen csont- és cseréptöredékek megszámláltatván, ott hagyattnak.

Minden ásatásunk bevégeztével, erről külön jegyzőkönyvet veszünk fel, melyben a jelenvoltak felemlitése után körülményesen körüliratik ásatásunk szinhelye, annak folyama és leletei, mellékelvén hozzá az érintett hálózatot, rajzokat és lajstromot, nemkülönben tájékozó térképet és jelesebb leleteinek rajzait is. Különben jelesebb leleteinket, egy megkezdett album számára, lehetőleg természeti nagyságban le is festjük vagy lerajzoljuk.

Miután az ekkénti ásatás vagy ajándékozás utján birtokunkba jutott régiségeket folyó számok alatt a muzeumi naplóba beiktattuk, — a tárgy megnevezése és körülirása mellett felemlitvén, hogy valjon az a társulat szerzeménye-e? vagy pedig megnevezvén a szives ajándékozó nevét; — azon tárgyakat napló-számokkal ellátva, a muzeumba lelhelyek szerint osztályozva elhelyezzük akként, hogy ottan ismét a hasonnemüek külön csoportositva legyenek.

Leggazdagabb osztálya muzeumunkban eddig Szelevény azért is, mert ott legtöbb rendszeres átalást eszközöltünk.

Ásatásaink által nyert leleteinken összehasonlító szemlét tartva, észleleteinket következő osztályozással összpontositjuk:

Kő-eszközök.

Kova-magkő (nucleus) 100 darab körül, melyekről a szilánkok lepattogtattak, világos- vagy sötétebb szürke-sárgás szinüek, de sötét ocker-veres szinüek is találtatnak. Néhány kiváló nagyságu, köztök van egy sárgás opál-nucleus is, mely hengerded alaku.

Kova-szilánk, nagy mennyiségben körülbelől 4000 drb van, köztök több metsző, és különösen két darab görbe kés alaku fürész-eszköz. Szinük a magkövekéhez hasonló.

Kova-nyilhegy 4 darab, szív alaku, müvészies kipattogtatásuak. Szinük szürke-sárgás.

Obsidian-magkő (nucleus) különféle nagyságu 20 drb, szinök igen sötét kékes-fekete, azonban az ezekről lepattogtatott szilánkok és nyilhegyek üvegszerü átlátszóságuknál fogva sötét-viola szinüek.

Obsidian-szilánk, 10000 darabon felüli mennyiségben, köztök több éles metsző-eszköz.

És ezt a kettős fönséget, az anyagi jóllétet t. i. és a szellemi műveltséget, czivilizálódott fajunk társadalmi osztályosaival szemben egyesegyedül józan szelleme öntudatos iparkodásainak köszönhette. Mert csak a szellemi iparkodásban rejlik igazán az a kimagyarázhatlan varázserő, minek filozofiáját a magyar közmondás oly rövidvelősen e pár szóba: „ki mint vet — ugy arat“ — foglalta.

Igaz, hogy az a legrégibb adományozó oklevél, melyet az ember istenétől kapott, azt mondja, hogy az ember az e világra szóló, ugy társadalmi, mint állami missióját csak szelleme öntudatos, józan és következetes iparkodásával válthatta meg. Boldogult ugy, ahogyan boldogulni tudott. Boldogult pedig szelleme erejével és annál jobban boldogult, mennél jobban lett képes kifejteni a veleszületett szellemnek csodas erejét.

Ott lehetnek a természet kedvezményei, nyájas éghajlat, arany-ezüst terhü helyek, téjjel-mézzel folyó Kánaán . . . nem következés, hogy ott gyűl garmadákba a színarany, ott legtermékenyebb a föld, s hogy ott esznek legjobb kenyeret. „A Kánaán-Magyarország“ ugymond egyik elsőrangu társadalmi irónk „egészben véve nagyon hasonlit a körmöczi bányamunkásokhoz és a máramarosi mélázó oláhhoz.„ (Bizony, a szellemi iparkodásra meg az emberi szorgalomra nézve nem vagyunk egyformák!)

Itt, hol e sorokat irom, a hegyaljai szőlősgazda „tokajit“ produkál és a külföldi iszsza meg, vagy csak méregdrágán enged inni belőle. A néger kávéját az egész világ szürcsöli! Nem ott járnak a legfinomabb szövetben, hol a merinói juh hordozza becses bundáját; nem ott legolcsóbb a gyártmány, hol túlbővében van meg a nyersanyag, — szomoru és intő példak erre egymás mellett hazánk s egy Albion, vagy egy Hollandia s Belgium.

És mi következik mindebből?

Az, hogy nem az a faj, nem az a nép vagy nemzet eo ipso az uralkodó, a társadalmi felségiségre méltán számottartó, amely kizárólag csak anyagi jóllétnek, természeti specialitásnak, vagy pedig az ezek által szült kényelemnek örvend; hanem az, amely az anyagi jóllét jelentőségét felfogni képes, mely a természeti kényelem felett is örömének öntudatos és józan szellemi diadaiok közben adhat kifejezést. Nem a földbirtok magában, de annak okszerü felhasználása, nem a kincs, nem a pénz csupán, de annak okos hovafordítása teszi virágzóvá az emberi társadalmat, ékessé és ünnepeltté pedig per eminentiam a tudomány és müvészet, a szellemi müveltség!

Ez a szellemi müveltség pedig, s az azon sarkalló társadalmi felségiség szintén hagyományos öröke volt a mi fajunknak és statisztikai bizonysággal mondhatjuk, hogy még mai nap is sajátja. Varázserejü, dúsan kamatozó nemzeti tőkéje az a mi fajunknak, mely hóditva de nem pusztitva őt a hatalom ama fokára emelte, melyen nyugodtan nézheti társadalmi osztályosai nemes versenygését, örömmel üdvözölheti a szellemi mérkőzés minden alkalmát.

És e társadalmi felségisége a mi fajunknak fényesen nyilatkozott mindannyiszor, valahányszor hevesebb megtámadásoknak volt kitéve. De talán soha szebben, fényesebben, nagyobbszerüen (mert urbi et orbi) mint a 48-as évek után. A nemzeti erény, a müveltségen alapuló társadalmi felségiség, mint minden más erény, ekkor, a sanyarú megpróbáltatás idejekor volt csak igazán, egész teljében megmérhető. Akik akkor éltek, még jobban megmondhatják, én csak könyvekből ismerem a kornak és a rendszernek visszataszitó képét.

Már az 1780-as évek óta ringatták fajunkat s vele társadalmi felségiségünket lethargikus álomba, hogy elkábitsák fejét, kicseréljék eszét, megmételyezzék szivét s áthasonitsák összes vérrendszerét . . .

Az akkori nemzetet, a nagy tetszhalottat, megmentette, eszméletre hozta s erélyes visszahatásra sarkalta épen maga a nemzetiségnek föllobbant eszméje. A romlásnak indult hajdan erős magyar belátta „Árpád vére miként fajul“ — s habár nem is az idegen formákba temetkezött főurak, de éppen a magyar vagyonos középosztály élére hozta s tekintélyesen ápolta a vonaglásnak indult magyar társadalmi felségiséget.

Jöttek azután a 48-iki aranyálmok s a 49-iki szomoru ébredések! Magunkra illetőleg szomszédjaink leigázó kényére maradtunk. Az idő s benne a leigázott szolgai függés arravalóknak látszottak, hogy a hetven évvel előbb felsult experimentatiót más formákkal, jobbitott és patentirozott eszközökkel ujra kezdjék és sikerrel be is végezzék. Bach urnak beözönlött hivatalnok-hadai, tudvalevőleg, ama czélra elkövettek, mozgásba hoztak mindent, amit csak sugallhat az emberi furfang egy óriási és erkölcstelen kisérletben. Először is nyelvünk ellen estek. A német iskolázás és törvénykezés behozatala s ennek könyörtelen következetességgel való gyakorlata által gondolták s hitték elérhetni biztosra vett czéljukat.

S mit értek el? Ismét felsültek!

Az egész inhumánus, sőt helylyel-közzel brutális mozgalomnak éppen ellenkező eredménye lett a számitottnál. Csufot vallott.

Ők, a hóditók, az uralom feltolakodott korifeusai, hódollakká és szolgáinkká lőnek. Kénytelenek lettek meghódolni nekünk, társadalmi jogosultabb irányunknak; nekünk a szellemileg és (akkor még) vagyonilag is elsőbbeknek. Vagy akik meg nem hódoltak, hát kámforrá váltak közöttünk!

Vagy beszivták nézeteinket, meghajoltak szellemünknek s velünk egygyé lettek, vagy — be nem szivhatván, elinaltak, mint ördög a tömjéntől.

A statisztika bizonysága szerint jelenleg több mint ezer család ez advenak közül szaporitja a magyarság létszámát s örök emlékezet okáért megdicsőitette őket Tolnay „Az urak“ czimü igen jeles korrajzában.

De már most mi a főkérdés? Arról majd jövő czikkemben.

Dongó Gy. Géza.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

* *Meghivás.* Szolnok város képviselő testületének t. cz. tagjait, van szerencsém az 1881. évi deczember hó 14-én, d. e. 9 órakor, a városház tanácstermében megtartandó rendes gyülésre tisztelettel meghívni. Tanácskozás tárgyai: 1. A katonaság által használt 887, 888, 889. sz. kincstári épületek felmondásának bejelentése. 2. Bizottsági jelentés a kincstári épületek, jogok és területek megvétele tárgyában. 3. A korcsmák helyének és számának szabályrendelet utján való szabályozása. 4. Az egyeseknél szállásoltatni szokott katonaság elszállásolásának rendezése. 5. A Horánszky közben árucsarnok épitése és a hus áru sok ide helyezése. 6. A piaczi áru helyek rendezése. 7. Kohner Károly és társai kérvénye az iránt, hogy a város közönsége, birtokaikon, a közigazgatási teendőket, mily összegért hajlandó teljesiteni. 8. Regale számadások megvizsgálása és Tresser József kérvénye felett tanácsi vélemény. 9. Iparbizottság felállitása. 10. A törvényszéki épület háta megett levő térség eladása. 11. A kövezet vám jövedelméről jelentés. 12. Czukor, kávé és sörfogyasztási adó kivetéséről jelentés. Netalán beadandó inditványok. Kelt Szolnokon, 1881. deczember 5-én. Scheftsik István polgármester.

IPAR, KERESKEDELEM és KÖZGAZDÁSZAT.

* *Felhivás.* Szolnok város iparos segédeihez! Mindannyiunk kötelessége, saját érdekünk követelménye az önképzés. — A fiatal, értelmes iparos osztály égető szükségnek tekintette ezen czélból önképző szövetkezeteket alakitani és azok nagyobb városainkban ma már több felé sikeresen müködnek. A szolnoki iparos ifjuságnak nem szabad e téren sem az utolsók között maradnia. Városunk két nemeslelkü tanügy férfia, Timon Ferencz és Vas Alajos urak vállalkoztak, hogy ilynemü intézmény alapját letegyék azáltal, hogy fölajánlották a fiatal iparosok részére vasárnaponkint az ipartársulat nagytermében értekezéseket és gyakorlati irányu előadásokat tartani. Hiszszük hogy a fiatalság tömegesen fog megjelenni azon a helyen, hol fáradság nélkül és igy élvezettel tanul. Ragadjuk meg a kinálkozó alkalmat és mutassuk meg a világnak, hogy haladni akarunk. Az összejövetelek f. hó 18-tól vasárnap délutáni ½5—½7 között tartatnak. Semminemü dij sem fizettetik. (Az ipartársulat minden szükséges kelléket, igy fütést, világitást stb dijmentesen enged át). *Lengyel Antal*, a „szolnoki Ipartársulat.“ elnöke. — *Szűts Izsó*, társ. titkár.

Vidéki levelezések.

Budapest, 1881. decz. 7.

(A „Jász-Nagykun-Szolnokmegyei kör“ megalakulása.)

Tisztelt szerkesztő ur!

Van szerencsém értesiteni a t. szerkesztő urat a „Jász-Nagykun-Szolnokmegyei kör“ megalakulásáról, működéséről és egyébb mozzanatairól. — Körünk e hó 4-én tartotta meg tisztválasztó rendkivüli közgyülését. Tisztviselőkül megválasztattak: Elnök: Nyiri Kálmán., Alelnök: Hoóz B., Titkár: Biró Gáspár., Jegyző: Józsa Fábián., Aljegyző: Nagy Géza., Pénztárnok: Hajdu József., Ellenőr: Bernátsky Károly., Háznagy: Horánszky István., Bizottsági tagok: Ádám Sándor, Erdélyi F. Halmai Kázmér, Reich F., Tóth Dezső. S végül a legnagyobb örömemnek adok kifejezést, amidőn azt vagyok szerencsés mondhatni, miszerint körünk tagjainak, illetve azok számának napról napra való emelkedése s azoknak körünk iránti erdeklődése és igaz buzgósága méltán, s valóban képezheti a legfőbb momentumát körünk kedvező minél biztosabb és minél későbbi fönnállhatásának.

Biro Gáspár,
a „Jász.-N.-K.-Szolnokm. kör“
titkára.

Statisztika.

— *Birtokváltozás* a szolnoki kir. jbiróság területén 1881. nov. 20-tól 30-ig. Szolnok: ifj. Csullák Mihály és neje háza Keskeny Károlyra 220 frtért. — Tóth Mátyásné kisföldje Czakó Péter és nejére 70 frtért. — Szolnokváros közönségének 1501. régi számu háza Farkas András és nejére 95 frt 50 krért. — Molnár Anna egynegyed részbeli szandai szőlője Lengyel Ferenczre 50 frtért árverés utján. — Mihályi Imre egynegyed telke örököseire. — Özv. Ságy Mihályné háza Ságy Antalra átruházás folytán. — Szabados János-féle háza G. Molnár Gáspárra 150 frtért árverés utján. — Nagy Ödön, Mária és Piroska üres házhelye 160 frtért. — Herédi István és neje háza Zeinmus Illés és nejére 1650 frtért.

Obsidian-nyilhegy, 6 drb, igen szép szivalaku kipattogtatással.

Kőbalta és kalapács, 25 drb, ezek többnyire fekete szinü serpentinből, simára kicsiszolt, igen szabályos kerek nyéllyukakkal átfuroltak. Nagy részben lyuknál ketté törött állapotban találtattak, csak egynél találtatott meg az eltörött kiegészitő része. Némelyiknek csak egyik vége hegyes, a másik vége pedig széles tompa foku balta; némelyiknek mindkét vége hegyes; némelyik pedig fokos idomu. A két hegyes végüek nyéllyuka a köszköz dereka közepén, az egy élüeké pedig a vastagabb fok-végén szokott lenni. A menyasszonyparton talált nagy urnában volt egy háromszög alaku, nyéllyuk nélkül, homok-kőből készült balta.

(Folyt. köv.)

Reflexió.

Az élet kétségei között ki ne elmélkedett volna már néha magános óráiban az emberi küzdelmek hiábavalósága fölött? ki ne iparkodott volna már a lét titokszerü talányait, ez örökös problemát megoldani? S mégis a problema csak problema maradt!

Az ifju szelleme eszményiség utján iparkodik a megoldás közelébe férközni; felhatol az egekbe, abrándképeket teremt magának, mig végre önajaka hirdeti elmélkedése eredménytelenségét. Az aggok és vének már a sikertelenség előtudatában kezdik elmélkedésöket, a megoldás már nem ingerli őket, a varázs elveszté reájok nézve erejét; megnyugosznak és elfogadjak az életet ugy, a mint az kinek-kinek osztályrészeül kijutott. „Ember küzdj és bizva bizzál!“ végeredménye minden elmélet-, tudomány- és bölcseletnek.

De mégis, lehetetlen az, hogy épen az embernek, a földi lények e leghatalmasabbjának, ne állana hatalmában, mint egy lebilincselt rabnak, vágyai magaslatát elérni, életczélját megoldani, hogy azon megnyugvással zárhassa le szemeit, miszerint nem küzdött eredménytelenül, a czél, vagy eszme, melyet magának kitüzött, még életében gyümölcsöt termett.

A történelem lapjain talán hiába keresnénk ily földi lényt, hiszen Solon, a hét bölcsek egyike, kinek emlékmondata a „soha tulságosan“ volt, midőn egykor Kis-Ázsia fejedelme, a gazdagsága által közmondássá vált Kroesos által, kincses kamaráiba bezettetve, kérdőre vonatott: kit tart a halandók legboldogabbikának? először egy atheni köznemest nevezett meg, kinek csekély, de elégséges földi javai és jeles fiai voltak és ki hazája ellenségei elleni győzelmes harczban találta halálát.

Második helyre két ifjat tett: Kleobiszt és Bitont, Here egy papnéjának fiait és ezt beszélte rólok: „Egyszer az anyának áldozni kellett mennie a templomba, de az igavonó ökrok elmaradván, az ifjak álltak a szekér elé és a templomba hurták; — ekkor az anya jutalmul fiai számára azt kérte, mi az ember számára a legjobb, mire azok a templomban elaludtak és többé fel sem ébredtek.“ A szerencséje által büszkévé lett, elbizakodott fejedelemnek pedig, ki kedvtelenségét nyilvánitá a fölött, hogy kevesebbre becsüli boldogságát egyszerü polgárénal, azon jelentős választ adá végre az atheni, hogy „halála előtt senkit sem lehet boldognak nevezni.“ — Durczásan fordult el ekkor tőle a fejedelem, de végzete tapasztalnia engedé e szavak igazságát.

Boldog volt-e a világhódiló Nagy Sándor, kinek szive folytonosan a kielégithetlen vágyak közt evezett, kinek lelke nem ismeré a béke magasztos áldásait és ki csak akkor tudott volna nyugodt lenni, ha meghóditja az egész világot! A szünteleni tusák megtörék életerejét és harminczkettedik évében magas reményeit egy kis négyszeg földecske kipotolá!

Hát azon hatalmas és gazdag uralkodótól, kinek minden kigondolható vállalatát a kivánt siker koronázta, és ki en szerencséjétől aggasztva, az istenek irigységétől félve, a menyei hatalmak kiengesztelésére, hogy sajdalmat okozzon magának, legbecsesebbjét, drága köves gyürüjét, a tengerbe dobá; de azt is csodálatos uton visszanyeré — nem megtagadta-e udvari vendége és bölcse a boldog nevet és elhagyá őt, hogy ne kelljen siratnia, ha a kikerülhetlen végzet eléri?

Még egy képet idézek a történelemből: Nero, a hatalmas és zsarnok római császár, kinek egy intésére, mint félisten előtt reszketve borultak térdre a rabszolganépek ezrei és kihez a magasba csak félve merészlék emelni tekinteteiket alattvalói, és ki vélkes kicsapongásból Romát felgyujtatá, — mily nyomorultan végezé éltét! Midőn sok gonoszsága miatt ellene lázadásban kitört népei elől mezei lakába futni kényszerült, végóráját elérkezni látva, nem volt meg bátorsága, hogy ön kezüleg vessen véget életének, hanem egy rabszolgája kezéből könyörögte ki a halált, mint utolsó jótéteményt.

Buknia kellett a marengoi hősnek, mert terveivel tulcsapott a lehetőség határain és a végzettel jött összeütközésbe. „A nemzet szabadságát elnyomta és a népben többé nem bizhatott.“ —Számüzetésben, mint lebilincselt Prometheus élt néhány évet és végre a sirban találta fel a nyugalmat, melyet életében nem élvezhetett!

Ime! ily alakokat tár elénk a történelem, pedig ezek az emberi nagyság mintaképei valának.

Nem irigylendő-e ezekhez képest az alföld pusztáinak egyik magános lakója, ki napi munkáját bevégezve, benső megnyugvással tér haza szük, de vidám családi hajlékába.

Ösztöne által vezéreltetve, ő nem vágyódik részt venni a világ hiuságában, lelkét nem fárasztja el az elérhetlenek utáni rajongás, érzékeit nem tartja lebilincselve egy nem teljesülhető ábránd; tetteire nem gyakorol semmi idegen erő befolyást; neki családja boldogsága mindene, itt szabadon élvezheti munkálkodása díját, a megérdemlett nyugalmat.

Ő boldog, mert a sors nem kényezteté el soha, övéi körében nem keres fényt és pompát; hitvese bűségesen megosztja vele fáradalmait, és ha az annyi fáradtság után megszerzett kis vagyonkája megtermé mindazt, mi csekély szükségleteit fedezheti, nem emészti fel lelkét a sóvárgás idegen javak után és helyzetében boldog mindazok nélkül, miket mások oly epesztő gondok közt hajhásznak.

Őt nem ragadja ki a nagyravágyás kiskörü szerencséjéből és csak mint ember akar élni embertársai kö-

— Csapó Mátyás egynegyed telke örököseire. — Török-Szt.-Miklós: Németh István háza Németh Andrásra 551 frtért árverés utján. — Varga Szabó István háza ifju Varga Szabó Istvánra 262 frtért árverés folytán. — Marti Ferencz háza ifju Marti Péter javára 306 frt vételárban árverés utján. — Marti Ferencz 2 hold földje özv. Bura Jánosné javára árverés utján. — Marti József és neje 24 hold földje Sárközy Imrére 450 frtért. — Varga László István 2 hold földje Füzesi Lőrinczre 85 frtért árverés utján. — Varga László István 11 hold 600 négyszög öl földje Füzesi Lőrincz javára 528 frtért árverés utján — Platz József és neje 35 hold földje 2760 frtért, Tichy Antal javára árverés utján. — Németh István 61 hold 800 négyszögöl földje 3565 frtért Tichy Antal javára árverés utján. — Varga Szabó István 4 hold 800 négyszögöl földje Tichy Antal javára 230 frtért árverés utján. — Pathó Illés háza Balog Ferencz és nejére 170 frtért. — Özv. Gulyás Jánosné háza és szentamási földjutaléka Gulyás Sándorra átruházás folytán. — Lovas István fél háza Lovas Annára örökösödés utján. — Puszta-Jenőn: Kovács Menyhért nemesi birtoka örököseire. — Jászkarajenő: Széles Péterné házjutaléka ör. Gontra Mihályra 160 frtért. — Nagy-Kürü: Rácz József háza Somodi Mihály és nejére 40 frtért. — T.-Vezseny: Fekete Mihály birtokjutalékai örököseire. — özv. Molnár Péterné szérűskertje Kerekes Istvánra 200 frtért. — Csontos Juliánna, Zsuzsánna, Erzsébet, Zsófia és Eszter egynegyed telke Vabri Zsigmondra 2400 frtért. — T.-Földvár: Szőke Mihály háza Ó. Molnár Gábor és nejére 300 frtért. — L. Molnár István zsellértelke K. Szőke Sándor és nejére 300 frtért. — Bata Sándor virághegyi szőlője id. Ács Gáborra 100 frtért.

Helyi hirek.

☛ Tisztelt előfizetőinkhez. Az év vége felé közeledünk; azért kérjük mindazon előfizetőinket, kik lapunkra még hátralékban vannak, hogy azt fordulilag a kiadóhivatalhoz beküldeni sziveskedjenek. hogy az elszámolást az év végeig megtehessük. Ujabb előfizetések a jövő évre addig is megtehetők, mig e tárgyban bővebb felhivást bocsájtunk ki ez évi utolsó számunkban.

Szerkesztő és kiadóhivatal.

— *Szolnok és Jászberény*, — deczember 6-án az egyetértés szép ünnepét ülte. Ekkor voltak itt ugyanis a jászberényi vadászok, kiket a szolnokiak szivélyes barátsággal, testvéries jó indulattal fogadtak s tiszteletökre a „Magyar király"-szállóban banquetet is rendeztek, mely igen kedélyesen a késő órákig tartott. A toasztok sorát Szolnok város polgármestere nyitotta meg, egy igen sikerült beszéddel üdvözölvén e város vendégeit, mire Tarnay Károly (Jászberényből) a két város egyetértéseért emelte — találó beszéddel — poharát, éltetvén még az alispánt is, aki poharat emelt a két város ez örömünnepére, melyet házassági eljegyzésének nevezett, Farkas jászberényi vasuti pénztárnok az itteni hölgyekért, Szabó Imre Szolnok városi főjegyző jberényi polgármestereért Kerekes G. a jászberényi ifjakért emelték poharaikat és igy tovább, mint már szokás ilyenkor, egyik toaszt a másikat érte. A fődolog az volt, hogy a berényiek jól mulassanak, és ők jól mulattak, csak Takácsi Endre barátunk maradt toaszttalan, néma ajku, hallgatag, hogy a lelőtt 30 közül csak egy nyulat birt lőni egy lövéssel ugyan a reá eselt hét közül.

— *Hölgyestélyeinket* egyik megyebeli lap gáncsolni akarván mult vasárnapi számában, kijelentjük ezen lapnak, melynek megnevezésével nem rontjuk a levegőt, hogy seperjen a maga háza előtt, mert van mit sepernie, s ne játsza a fogadatlan prókátor szerepét.

— *A fölszólalás eredménye.* Lapunk egyik — nem épen régi számában — figyelmeztettük a város polgármesterét a rendőrkapitányi hivatalos szobák falainak elhagyott, elpusztult voltára. Ma már egész jó érzéssel nyilatkozhatjuk, miszerint fölszólalásunk azt eredményezte, hogy a jelzett szobák csinosan kijavitva s kifestve vannak. Aki a közvélemény ohajának e téren eleget tett, az városunk polgármestere, kit elismeréssel üdvözlünk kötelességének ez irányban teljesitéséért.

— *A Magyar-utczában* lakó fiakkeres azt a szokást vette fel, hogy lovait mindennap lakásától kezdve a só-utczán végig, a gyalogjárdán lovagolja vagy vezeti el a közönség nem kis boszankodására; minek következménye aztán az, hogy a járó-kelő emberek és gyermekek — ha nem akarnak elgázoltatni — kénytelenek vagy a járda melletti árokba ugrani, vagy utjokból mindannyiszor viszszatérni, esetleg a Hajdu Sándor úr háza előtti korlát alatt bebujni. Hasonló kellemetlenséget okozó módon történik az Ehrlich Illés úr lovainak is a vezetése, hol az istálló előtt a lovak átvezetésére szükséges padló nincs. Ezen közrendellenes tettek annyival inkább nem járják, mert épen a só-utczában van a belvárosi fi-oskola, s közvetlen e mellett a kisdedovoda; s e szerént az apró növendékek vannak naponként leginkább kitéve a veszélyeztetésnek. Rendőrségünk figyelmét tehát felhivjuk a panaszlottak erélyes meggátlása iránti haladéktalan intézkedésre.

— *Öngyilkosság.* Czmarkó Alajos, bor és pálinka üzlet tulajdonos testvérhuga Czmarkó Hermina megmérgezte magát. Mint értesülünk, boldogtalan szerelem vitte e leányt az öngyilkosságra.

— *Legrády Testvérek*, lap- és könyvkiadó-hivatala mai számunk melletti küldi szét előfizetési felhivását vállalataira. A jó hirű czég már eddig is kivivta magának az elismerést, azért kötelességünk őt a nagyközönség s lapunk közönségének is meleg pártfogásába ajánlani.

Megyei hirek.

* *Hymen.* Wagner Flora kisasszony mult hó közepén esküdött meg Jászberényben Akantisz István urral s azonnal a fővárosba utaztak.

* *Jászberényben* a szt. Isván-szobor javára: 1881. decz. 11-én a nönevelde nagy termében házi hangverseny és fölolvasás fog tartatni, melynek müsora következő: „Himnusz" Schnherttől; a neveldei leánykar. „Ábránd" Rigoletto dalműből; zongorán: Hegyi Józsi, Nemes Lajos és ifj. Tarnai Alajos. „Trió" Haydntól; (zong:) Riszner Anilla; (hegedü:) Farkas Ferencz; (harmon:) Riszner „Szent Istvánról" szerzé és fölolvassa: Golenich Károly. „Magyar dalok" Palotásy János és Gyulától; a neveldei leánykar. „Grand Valse" Schulhofftól; zong: Riszner A. és Schönherr Ilona. „Sextett" Luciából; éneklik: Elefánty Mária, Riszner Anilla, Beleznay Antal és Mór, Dömsödi-Hajós Gábor és Farkas Ferencz. — Belépti dij: 20 kr. Tanulóknak 10 kr. — Felülfizetések köszönettel fogadtatnak. Kezdete d. u. ponthan 4-kor.

* *Az elhunyt Király Alajos* szolgabiró helyére több jelöltet emlegetnek, de a közóhaj leginkább a mellett van, hogy Stráda Béla ur lenne az elhunyt utóda, ki e diszes állásnak, tekintve képzettségét s független érzelmü lelkületét, méltán meg is felelne.

* *Arokszállásról* vettük e gyászjelentést. Az alsó-patai egyházi kerület lelkészei, nemkülönben a viszneki romai katholika hivek megilletődött szivvel jelentik Főtisztelendő Mikófalvi Bekény János, aranymisés áldozár, kiérdemült kerületi esperes s félszázadot megközelitő évek során viszneki buzgo plebánosnak, az egri érseki megye Nestorának szeretve tisztelt paptársuk, illetőleg áldott emléket hagyó egykori lelki pásztoruknak, f. hó 29-én, éjfél utáni 2 órakor, élte 86-ik, az Ur szolgálatában eltöltött 62-ik évében, a halotti szentségek ájtatos felvétele után, végelgyengülésben történt gyászos elhunytát. A megboldogultnak földi maradványai f. hó 30-án, délután 2 órakor fognak a viszneki kath. sirkertben beszenteltetni; az engesztelő Szent mise áldozat ugyanaz nap reggeli 10 órakor fog lelke üdveért a helybeli egyházban a Mindenhatónak bemutattatni. Viszneken 1881. november 29-én. Béke és áldás hamvaira!

Vidéki hirek.

* *Dongó Gy. Géza,* lapunk jeles tollú és szorgalmas munkatársa, a jog- és államtudományokból f. hó 5-én fényes sikerrel állotta ki a vizsgálatot, a kassai jogakademia vizsgáló bizottsága előtt. Örömmel jelezzük e tényt, mely a tehetséges fiatal ember haladását jelzi.

* *A szentesi ügyvédek* ügyvédi kör alakitását határozták el, melynek czélja leend az ügyvédi kar, közelebbről pedig a kör tagjai közt a kollegialitás fentartását eszközölni, az ügyvédi kar érdekeit mindennemü visszaélésekkel szemben megőrizni, az önképzést tudományos jogi könyvek, szaklapok megszerzése és érdekeltek tartása által előmozditani, az ügyvédi kar erkölcsi tekintélyét emelni. Ezek oly szép czélok, hogy csak örömünknek adhatunk kifejezést a kör alakulása felett. s hisszük hogy nem lesz a szentesi ügyvédek közt senki, ki tagul az ügyvédi körbe belépni elmulasztaná. Nem csak az ügyvédekre, de a város lakosságára is hasznos lesz ezen kör alakitása, amenyiben az oly sokaknak nagy károkat okozni szokott zugirászat kiirtását csak ily ügyvédi körtől várhatjuk. Az alapszabályok már készen vannak, s közelebb megerősités végett a miniszteriumhoz fognak küldetni. Hát a szolnoki ügyvédek nem követhetnék a jó példát, ha már elkéstek a kezdeményezéssel?

Irodalom és művészet.

* *Vettük* a Bensinger Zsigmond kiadásában, Mártonffy Frigyes szerkesztése mellett megjelenő „Házi-arát" 10. füzetét a következő tartalommal: Bün ésb bünhődés, regény König Ágostontól (folytatás); A malomgazda, népregény Gréville Henriktől (folytatás); Asztaltól-ágytól, eredeti rajz; A cigány leány, alföldi életkép Mártonffy Frigyestől (folytatás); továbbá: a képek magyarázata, mulattató apróságok; ház és tüzhely. Közönséges fekete tenta készitése; kitünő lábbeli-fénymáz. Kértészet; a szinbogár és levelész kiirtása. Arany kalászok. A legravaszabb, Vegyesek. A megugrott Vénus, törvényszéki csarnok; három kép és képes mulattató apróságok. Egy füzet ára 15 kr. Előfizethetni a helybeli könyvkereskedésben. Ajánljuk e tartalomdus, rendkivül olcsóságu lapot a közönség pártolásába.

* *Előfizetési felhivás* „a képzőművészet remekei" czim alatt egy fényképnyomatokban kiállitandó gyüjtemény kiadására mely a XV.—XVII. századbeli nagy művészeti megújulás, valamint az ujabb olasz, tranczia németalföldi és hollandi iskolák legnagyobb mestereinek válogatott müremekeit, szobrok és festmények legkitünőbb másolatát foglalandja magában. Az első füzet, mely a folyó hóban jelenik meg, tartalmazza: „A folignoi szűz Mária", „Urunk megdicsőülése" (Transfiguratio) czimű képeket Rafaeltől, „A keresztről levételt" Rubenstől, „Jupiter és Antiopet" Correggiotól és „lovassági támadást" Wonwermanntól. Egy füzet bolti ára 1 frt 20 kr. postán bérmentve, jól csomagolva, minden küldemény 25 krral több. Divald Károly müintézete és kiadó hivatala Eperjesen. Fióktelep: Budapest, II. főutcza 12.

Különféle.

* *Becsben a Ring-szinházban* f. hó 7-én este, előadáskor tüz ütött ki, és az épület elhamvadt. A borzasztó tüzvész a szinházban bentlevő közönség egy részét is porrá égette. Jajszóval keresik sokan hozzátartozóikat a korommá égettek között.

Nyilttér.*)

Tekintetes Szerkesztő ur!

Becses lapjának 48—257. számában, a Nyilttérben egy feddhetlen nevü uri ember oly aljas módon gyanusittatik S. H. itteni lakos által, hogy ezzel szemben a nőegylet, kinek előadásaira ez szintén vonatkozik, nem csak visszautasitó czáfolattal, hanem elismerő nyilatkozattal is tartozik Riszner József urnak. — Ez ugyanis ismert gondosságánál fogva, kötelességének ismerte — miután a mükedvelői bizottságnak ideiglenes elnőke az ő neje volt — az előadásokról megmaradt világitót elvitetni s a nőegylet javára értékesittetni, mint ezt ama számlákból láttuk, miket annak idején átvizsgált a mükedvelő bizottság, a választmány és végre az ötös számvizsgáló bizottság is. — De nem csak e gondos eljárásért érdemel elismerést Riszner ur, ő a kötelességénél többet is tett, a mükedvelői bizottságnak fölajánlotta egyszer mindenkorra intézetének nagy tantermét, gyülésekre és az előadások előprobáira, s e végre azt minden alkalommal sajátjából füttette és világittatta, átadott az egyletnek egy szép kettős diszletet, és áldozatkészségének minden alkalommal oly világos, félre nem magyarázható jeleit adja, hogy egyletünktől a meleg elismerésnél egyéb sohasem illetheti.

Kiváló tisztelettel.

A nőegyleti választmány.

Jászberény, deczember 8-án 1881.

Golenich Károly szerkesztő ur saját lapja 49. számának, az ujdonságok rovatában kijelenti, hogy ugyanezen lapnak 47. számába Schwarz Herrmaniáda czimü közleménynek, nem Riszner József volt a beküldője. Szemben ezzel kijelentem, hogy Hazudik, mivel ő maga a szerkesztő ur, az utczán kinyilvánitotta többek előtt, hogy Riszner József volt azon czikknek beküldője; különben Riszner József maga beismeri, hogy némileg hozzá járult. Továbbá azt mondja, hogy a „Jász-Nagykun-Szolnok" 48—257. számu közleményemben, nem emberi hanghoz illő módon, hanem állatias hangon támadtam meg az illetőt.

Hogy melyik az állatias hang, az én nyilatkozatom, avagy Golenich Károly szerkesztő, és egyszersmind az itteni gymnasiumban szépirodalmi tanár urnak a kifejezése, „azt" a t. közönség megbirálására bizom, egyszersmind „azt is", hogy állitása szerint a „Jasz-Nagykun-Szolnok" 49—257. számában közzétett két nyilatkozattal Riszner Józsefnek elégtétel adatott, sőt ellenkezőleg állitom, mivel azokkal az én közleményem kevésbé sem lett megczáfolva, — és ha ezen állitását fentartja, akkor fogalma az elégtétel adásról nincsen.

Ezen nyilatkozatából egyszersmind, a mint én, mint egyszerü üzlet ember megbirálhatom, azt is következtetem, hogy Golenich Károly ur előtt, az üzlet embere, már senki, és semmi, — hogy azzal paczkázni, és a nyil-

*) E rovatban közlöttekért nem felelős a Szerk.

zött. Mig végre, midőn végóráját elérkezni látja, megnyugvással hajtja ősz fejét nyugalomra, Istenhez, szive belvilágához fordul, és áldást rebegnek ajkai maradékai fölé.

És mégis miért nem tud az élet boldogságával megelégedni a világbölcselet? Mert azt hiszi, hogy ez ellenkezik a haladás szellemével.

Vizsgáljunk tehát egy, a tudományokban és folytonos buvárlatokban megőszült tudóst, ki egész életét az emberi nem szelleme fejlesztésének szentelé, bár sikerült is neki végre felfedezni egy eszmét, vagy igazságot, mely további vizsgálódásai alapjául szolgálhatna: nem tagadta-e ő meg ősi szellemét, midőn szobája szük falai közé zárkózva, elszigeteli magát a társadalomtól, melynek fejlődéséért pedig hálával tartoznia kell és követeléseit megvetve. ellene harczra kél.

Ez vétkezik rendeltetése ellen. mert kiemelkedni vágyódik természetessége köréből, hódítani akar a térből, melyet a végzet előtte gondos elővigyázattal örökre elzárt, — de bünhődni is fog merészségéért, hódítmánya csak csalódásnak fog bizonyulni vagy legfeljebb csak egy tévetegbe vezetni, hol ismét évekig eltévelyeghet és vagy elvész a nagy teher nyomasztó sulya alatt, vagy visszatér ősi kulfejéhez.

Valamint végletek nem nyujtanak boldogságot, csak a helyesen megválasztott közép ut, mely bennünket életünk végczéljához elvezethet: ugy az, ki félve, hogy neve a nagy társadalmi tömkelegben nyomtalanul kivesz, elragadtatva a szerencse egy szeszélyes pillanatában, neki adományozott kedvező állás üdvétől önereje tulfeszitésével, oly magasiatra vágyódik, hol számára, mint a gyönge virágnak az Alpesek hótakart csucsain, tanyészet nem létezik; az sohasem fogja elérni elméje és kedélye nyugalmát, az egyedüli boldogságot, melyet a földön találhatunk.

Hay Lipót.

ványság előtt hirlapi uton, már mint engem, **azért**, mert saját tulajdonomat kölcsön nem adtam, pellengére lehet tenni, és azt is hiszi talán, **azért**, hogy ő szerkesztői nevet visel, már más ily forma emberek senki és semmi.

Hivatása nekie tulajdonképen az volna, ha már szerkesztő, hogy a békés polgár között, lapjával szellemileg, a jó egyetértést, és békességet fentartsa, és abban arra buzditsa, — de ez utóbbi reám vonatkozó tettével az ellenkezőt, és magáról mint szerkesztő éppen nem jó bizonyitványt adott. Tanácsolom tehat nekie, hogy előbb tanuljon meg szerkesztő lenni, és helyesen magyarul fogalmazni (**u t a l o k a l e g u t ó b b i „J á s z-N a g y-k u n-S z o l n o k“ c z i m ü l a p b a n m e g j e-l e n t é r t e l m e t l e n k ö z l e m é n y é r e**, — és azt hiszem hogy ezzel csak jó tanácsot adok nekie) és e tekintetben segédségére is szivesen leszek, mivel biztositom, hogy sokkal olcsóbban szerezek „majdan“ nekie bárhol kosztot, mint a mennyiért ő azoknak a budapesti **k é t** fiatal embernek adott, kiket az éretlségi vizsga letételére előkészitett. Mindezek után kijelentem, hogy Golenich Károly szerkesztő urral **i s** a további hirlapi polemiát mint befejezettnek nyilvánitom.

S c h w a r z H e r r m a n.

Felelős szerkesztő: **Pásztor Ferencz.**

HIRDETMÉNYEK.

12. évfolyam. *12. évfolyam.*

MERCUR

hiteles sorsolási értesitője

osztrák-magyar és külföldi sorsjegyek, kisorsolható állam- és magán-kötvények, vasutak, gőzhajó- és ipar-részvények kötvények, záloglevelek stb. meg. Folyóirat bank, pénzügyi- és vasutiügyekben.

1882. január 1-ével uj egész évi előfizetést nyitunk a **TIZENKETTEDIK ÉVFOLYAMRA.**

A MERCUR magyar-német szöveggel 3—4-szer jelenik meg minden hónapban szükség esetén azonban többször is és pedig minden jelentékenyebb huzás után; tartalmazza könnyen érthető rövidséggel, czélszerü és lajstromi áttekintéssel hiteles sorsolási jegyzéket valamint a **hátralékokat** azaz a kisorsolt, de még fel nem vett **nyeremények**et, ennélfogva értékpapirral biró közönségnek egy nélkülözhetlen közlöny.

Előfizetési ára bérmentve a házhoz hordva vagy postán küldve egész évre 2 frt.

A MERCUR kiadóhivatala **Budapesten** Dorotyautcza 12. Budapesten.

☞ Van szerencsénk az előfizetésre meghivni és kérjük a czimeket tisztán kiirni valamint az utolsó postaállomás megjelölését. Az összeg bekü dése legczélszerübben és legolcsóbban postautalványnyal eszközölhető. 1—5

8—8

CHOCOLADE KÜFFERLE.

Csak kitünő csókoládé képes a fogyasztókat hosszasabb használat után egyenlően kielégiteni. A **Küfferle**-féle **csokoládé** a legszorgosabban megválogatott nyers anyagokból **minden hamisitó anyag mellőzésével** a legujabb szerkezetü francia csokolád készitő gépeken lesz előállitva. Kiállja a versenyt **jóságára és finomságára** nézve minden külföldi chokoládèval és jóval olcsóbban szállithatjuk, mint amazok.

Szolnokon valódi minőségben kapható: Medgyesi testvérek füszer-üzletében.

19833.
1881.

Árverési hirdetmény.

Jász-Nagykun-Szolnokmegye bizottságának f. é. 17624. sz. a. kelt határozata folytán a **szolnoki Tiszahidvám jövedelme 1882-ik év január 1-től 1883-ik évi január 1-éig egy évi időtartamra bérbe adatik.**

Zárt és 600 frt ovadékkal ellátott ajánlatok folyó ***1881. évi decz. 23-ának d. e. 11 óráig*** alólirtnál nyujtandók be, — a szóbeli árverés ugyanaz nap délelőtti 11 órájakor veszi kezdetét, mely után az irásbeli ajánlatok **nyilvánosan fel fognak bontatni.** A szóbeli árverésen résztvevők szintén **600 frt bánatpénzt tartoznak letenni az árverés kezdetekor.**

Az árverési feltételek a megyei igtató hivatalban (megyeszékház 1-sö emelet 36. sz.) a hivatalos órák tartama alatt bárki által megtekinthetők. Ovadékkal el nem látott és határozott, minden kétséget ki nem záró ajánlatok egyszerüen mellőztetni fognak.

Szolnok, 1881. november 30.

Sipos Orbán,
Jász-Nagykun-Szolnokmegye alispánja.

3—2

Üzlet átvétel.

A ***„Jászkürt“*** vendéglőt, mint annak tulajdonosa, a **konyhakezeléssel és italméréssel** együtt ujból ***átvettem.*** — Tudatom ezt a n. é. közönséggel és tapasztalt szives **pártfogását** kérem továbbra is. — Szolnok, 1881. decz. 3.

2—2 ***Bubla Sámuel.***

Pályázati hirdetmény.

Török-Szt.-Miklós nagyközségben **400 frt** készpénz fizetéssel ellátott városi **végrehajtói** állomás üresedésbe jövén: kik ezen állomást elnyerni óhajtják, felhivatnak, hogy kellően **felszerelt kérvényeiket f. é. *deczember 22-ig alulirt*** nagyközség előljáróságához nyujtsák be.

Török-Szt.-Miklós, 1881. november 29-én.

SZŰCS KÁROLY,
jegyző.

2—2

Tanuló kerestetik.

NERFELD FERENCZ füszerkereskedésébe, Szolnokon egy 14—15 éves fiu, ***tanulóul*** felvétetik. Feltételek megtudhatók ***ugyanott.***

3—3

Az eredeti SINGER varrógépek

a legujabb és legczélszerübb szabad. készülékek és javitásokkal vannak ellátva és a világon a **legjobb** s **legtartósabb**

varrógépek.

Ezek minden **áremelés nélkül havi részletfizetésre** árusittatnak és **teljes kezesség** nyujtatik.

Használati utasitás ingyen.

Minden **másnemü** *varrógépek beszerfittatnak. Alkatrészek és javitások olcsón.*

Miről ismerhető meg, hogy az árusitásra ajánlott

Singer varrógép

valódi-e, azaz hogy eredeti gép és hogy The Singer Manufacturing Co., New-York (Amerika) egyik gyárában készült, vagy hogy az Németország vagy Ausztriának több vagy kevésbbé **rossz készitmény-e**, — mely utánzat gyenge minőségért minden áron eladatik?

Minden szakember az első pillanatra felismeri a **hiteles** külföldi anyagról, és **feltünő-hetlen pontossággal** a **gondosan** összeállitott **alkatrészekről**, hogy eredeti **SINGER varrógép** vagy **másnemü gép** áll-e előtte, és a szakismerettel nem biró vevőnek különösen a következő külső jelekre kell figyelni, ha károsulni nem akar:

I. **Minden eredeti Singer varrógép** a mellett kereskedelmi jegyet hordja egyik oldalán; az 1851 óta elárusitott gépek nem jegyet még a két oldalrészben is bedarve hordják.

II. **Minden eredeti Singer varrógép** karján a teljes czimet viseli: **THE SINGER MANUFACTURING Co.**

III. **Minden eredeti Singer varrógép** egy angol nyelvü okmánnyal (mely a gép eredetét bizonyitja) van ellátva. Ezen okmányban az illető eredeti Singer-gép száma található, és a The Singer Manufacturing Co. elnökétől, valamint a nyugot- és közép-európai fiókjaitól G. NEIDLINGER van aláirva.

G. Neidlinger Budapest, főut.

KINTZLER SOMA,

mü-órás Szolnokon.

Ajánlja gazdagon felszerelt **óra raktárát,** melyben mindennemü jól szabályozott órák kaphatók a következő árjegyzék szerint:

Férfi órák:

Egy ezüst henger óra 4 kővel	6—10 ftig
„ „ „ rúgóval	10—11 „
„ „ dupla fedél	12—15 „
„ „ Remontoir	14—20 „
„ „ horgony óra	13—20 „
„ „ „ Remontoir	18—34 „
Egy arany henger óra	26—40 „
„ „ horgony óra	30—50 „
„ „ Remontoir	52—86 „
„ „ Chronometter	200—400 „

Női órák:

Egy arany heng. 4—8 kővel	20—30 ftig
„ „ „ Remontoir	30—40 „
„ „ horgony	45—80 „

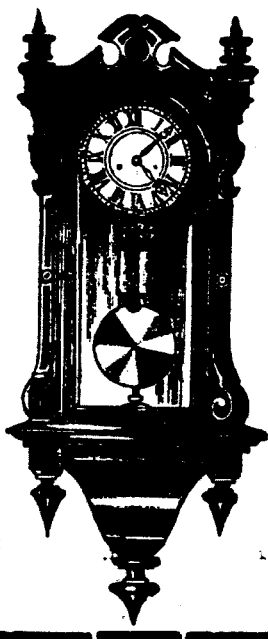

Ezenkivül:

inga-, kép-, játszó-, irodai-, ébresztő-, kakuk- és közönséges fali-órák,

ugyszintén

arany és ezüst lánczok, gyürük, óraboritékok

és

üvegek

nagy választékban stb. stb.

Készit és javit

két évi jótállás mellett.

Cserét minden irányban elfogad. Toronyórák kijavitására és ujak készitésére több évi jótállás mellett vállalkozik.

Vidéki megrendelések pontosan és lelkiismeretesen eszközöltetnek.

Szolnokon, 1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában.

V. évfolyam 51—260. Szolnok, 1881. deczember 18-án.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél » . . 2 » 50 kr.
Negyed » . . 1 » 30 »
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkint egyszer vasárnap s a vidéki példányok is ugyanakkor postára adatnak. Szerkesztőség: Szolnok, buzapiacz, 1396. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közlemények kivül az előfizetési pénzek s minden egyéb díjak is küldendők. Ide küldendők a postai felszólamlások is (reclamatio.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek Szolnokon: a szerkesztőségnél, buzapiacz, 1396. sz. alatt s ugyanitt Pásztor Ferencz köz- és váltó-ügyvéd irodájában; Makray László ur üzletében; minden fővárosi hirdetési irodában és bármely kir. postahivatalnál.
Kéziratok
csak ismert kezektől fogadtatnak el s azok vissza nem adatnak.

Hirdetési díjak:
Egy centiméter magasságu három hasábos szeletnyi térért:
1-ször hirdetve — — — — — — 20 kr.
2-szer » — — — — — — 16 »
3-szor » — — — — — — 12 »

Hirdetések
csak előleges díjazás mellett közöltetnek.
Nyilttéri közleményeknek minden centimeternyi magasságu, három hasábos szeletnyi tere 75 krjával számittatik s egy a hirdetmények, mint a nyilttéri közlemények beküldését a kifizetésért feltétlen kötelezettség terheli
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Közgyülési hangok.

A legutóbb tartott városi közgyülés egyik érdekesebb tárgya a piacz-kérdés volt, mely körülbelül abból áll, miszerint a mostani piacztér legyen szabad hely, s a piacz helyeztessék át a jelenlegi buzapiaczra, a Scheftsik-féle keritès melletti térségekre, a buzapiacz pedig helyeztessék ki az országos vásártérre.

Hát hiszen mind jó volna ez igy, ha a kecske is jól lakhatnék, meg a káposzta is megmaradhatna. Csakhogy ki oldja meg igy a yitás kérdést?

A közgyülésből különféle vélemények szivárogtak szét a külvilágba, melyek ma még érlelődnek a közvélemény napfénye alatt. Melyik érik meg hamarább s ha megérnek, melyik izlik majd a tultöbbségnek: elválik.

Sokan ellenzik a piacz elhelyezését a mostani helyről, sokan meg óhajtják. Vannak, kik személyes érdekekről beszélnek, hogy ha a buzapiacz-téren lesz az uj piacz, akkor Scheftsik a jerikói kőfalat boltokká varázsolja át, miáltal a többi kereskedőkbe beleszaladna a madzag. Másik a buzapiacznak a vásártérre kivitelét tartják helytelennek, hogy az főleg a téli rosz utakban messzire van a hidon át közlekedőknek, — miből következik, hogy mindegyik véleményhősnek van egy kis igaza.

Tekintve azonban a dolgot közrend és köztisztaság s egyébb czélszerüségi szempontokból, mi igen helyeseljük, ha a piacz nem ronditja tovább a város főutczájának főterét, hanem az áthelyeztetik a buzapiaczra, — és azután a piacz t e r e t is kiván, az pedig a mostani helyen nem létezik.

Igenis át kell hozni a buzapiaczra a nagypiaczot, miáltal Scheftsik ur véleménye emeltetnék ugyan érvényre, s igy neki van igaza, — de hogy miért kell a piaczot a buzapiacztérre áthelyezni, arról — ha isten életünknek kedvez — a jövő év kezdetén mindjárt el is mondjuk nézetünket s azt hisszük, hogy azt helyeselni fogják a ma még különvéleményüek is.

Addig is igazat adunk Scheftsik István urnak, hogy a buzapiaczra kell áthelyezni a piaczot. A vélemények pedig addig hadd érlelődjenek.

Állatkinzás.

Természettudósok megfigyelése és mindennapi tapasztalat igazolja, hogy az állatok épen úgy éreznek örömöt és szomorúságot, bátorságot és félelmet, türelmet és elkeseredést, ép úgy terveznek, határoznak, ép úgy birnak tapasztalatokkal: miként maga az ember, és tetteik oly annyira megegyezők az emberek tetteivel, hogy azokból, náluk a lélek létezését többé kétségbe vonni nem lehet.

Büchner azt mondja, hogy „Az állat fontol, gondolkodik, tapasztalatokat gyüjt, visszaemlékezik a multra, gondoskodik a jövőről s érez, mint az ember.“

Valóban úgy van! Ki nem látta, hogy a fecske és a gólya mint gyül össze őszszel, mint tanácskoznak és határozzák meg az elköltözés napját.

Ki nem tudja, hogy a kutya, a hűség erényének ezen jelképe, mily serényen teljesiti urának parancsát, mint őrködik személye és vagyona felett,*) mily öröm sugárzik ki okos szemeiből, ha eltévesztett gazdájára rátalál és mint szomorkodik ő is annak betegágya előtt.

Ki nem tudja, hogy a ló, Istennek ezen egyik remek teremtése, mily pontosan indul meg a tudatlan ujonczczal a hadikürt vezényszavára és pedig oly lépésben, miként az jelezve van. Miként ismeri az ellent, mily gondosan lépi keresztül az elesett bajtárst, s mily boszusan tapod rá az ellenség holttestére. Ki nem tudja, hogy a ló és teve még zenei müérzekkel is bir. A ló a zene ütemei szerint lép; s a tevének csak zenélni kell, hogy utazásában lépteit meggyorsitsa.

Nézzük meg a hangyát s a méhet, a szorgalom e jelképeit, mily fáradhatlanul gondoskodnak ők a jövőről. A hangya mily rendben és tervszerüen csatázik ellenfelével, mint küldenek ők is előre kémcsapatokat, mig a sereg zöme oldalvédvek között lassan mozog előre; mint tesz jelentést a kémcsapat az ellenség állásáról, mint váltja fel a harczban kifáradtakat a tartalék sereg, mint hordják ők is biztos helyre a harczban megsebesültjeiket, mint kisérik az elfogott ellenségeket szolgaságra s dolgoztatják őket.

Tudjuk, hogy a majmok minő elővigyázattal indulnak rabló kalandjaikra, mint állitják fel ők is az előőrsöket és hátvédeket, mint figyelmeztetik egymást kialtásaikkal a közelgő veszélyre, vagy adnak jelt a további menekülésre.*) Tudjuk hogy az elefánt hány emberfajnál felebb áll az értelem dolgában.

De mindezekre a felületes szemlélő azt feleli: hogy mind ez csak ösztönből történik. Ugy hát az ember is ösztönből dolgozik, ösztönből lop, rábol és harczol? Ha pedig az ember mindezeket nem ösztönből teszi: honnan van az még is, hogy az ő harczmodora külsőleg oly hasonló a hangyáéhoz, az ő rablása a majoméhoz? Talán csak a hangya s a majom nem az embertől tanulta el ezen tulajdonságokat?

Csodálatos, hogy az ember nem ösztönből dolgozik, nem ösztönből óvja magát a hidegtől és veszélytől: de már az állat mindezeket csak ösztönből teszi. Igy a hangya, a méh, a güzü stb. csak ösztönből gyüjt magának télire enni valót? A fecske, a gólya, a daru csak ösztönből költözik meleg éghajlat alá? Az állatok egy némelyike csak ösztönből kerüli a vadászt? Nem; o k o s e l ő r e l á t á s b ó l.

A madár elköltözik, mert jól tudja, hogy itt éhen halna és megfagyna. Az állat gyüjt magának eleséget épen úgy, miként az ember; mert jól tudja, hogy különben meg nem élhet. Az állat némelyike kerüli a vadászt, mert tapasztalatból tudja, hogy az életére törekszik. Van rá példa, hogy a ló gazdáját vagy kocsisát — midőn már annak zsarnokságát tovább nem tűrheté — agyontaposta. Ime itt van az e l k e s e r e d é s! Sokáig tűrt a szegény állat; de mért a sok méltatlan kinzás kivette türelméből: a felháborodásig fokozott elkeseredésében boszút álla a nyomorulton.

Ez az ö s z t ö n s z ó, o l y é r t e l e m b e n, m i n t a z t v e n n i s z o k t á k, n e m l é t e z i k. Lewes szerint: ez a szó azon szavak egyike, melyiyekkel az emberek tudatlanságukat palástolják. Az ösz-

*) Történetbuvárok irják valahol, hogy midőn maczedói Nagy Sándor katonái ezrével a többek között sajátságos modoru fegyvergyakorlatot tart vala arábia rengeteg pusztáin, távoli erdő mellett alakokat lát hadakozni. Megdöbbent erre a világverő hős, hogy fegyver forgatási módját ellesték, azért haderőt küldött oda gyorsan, kik nevetve tértek meg, előadván urioknak a katonák, hogy több ezer majom jött ki az erdőből — valószinü, hogy a fegyvercsillogásra, — és ágakat tördelve, hadonáztak egymás ellen, sorokba állva, mint a hős katonái, de a majmok azt gondolták, hogy ütni is kell, s akkor már több száz majom hullt volt el a hadonázás következtében.

*) Mondják, hogy Arad megyében egy mészáros kutya épen akkor ragadta meg és vágta földhöz a rablót, midőn az késével gazdáját leszúrni akarta.

TÁRCZA.

Megyénk régészeti társulata.

(Vége.)

Találtattak a mult számban elsoroltakon kivül:

K ő - é k vagy v é s ő, ezek többnyire serpentinből simára csiszolva készültek.

Ő r l ő k ö v e k, ezek a mostani malomkövekhez hasonló kemény kövekből készültek. Alakjuk általában hosszas-tojásdad alaku lapos kövek, melyeknek felső lapja laposra csiszolt, az alsó oldala pedig csiszolatlan tojásdad domboru. A nagyobbszerüek között nem találtatott egész, hanem csak összetöredezett darabokban; a kisebbek között azonban egészen épek is találtattak.

D ö r z s k ö v e k, ezk is az őrlőkövekhez hasonkeménységü, kisebb-nagyobb ökölnagyságu, parittya-féle, csiszolt gömbök, vagy szabálytalan négy- vagy többlapu csiszolt homok-kövek. Ezek között is találtattak szétlőröttek, azonban nagyobb részben egész állapotban lévők.

K a v i c s o k is fordulnak elő néha; egy békasókavics találtatott a Menyasszonyparti nagy urnában is.

A l a k t a l a n k ö v e k. Találtatott nehány á t l y u k a s z t o t t kő-golyó is.

Továbbá k ő é k s z e r - g y ö n g y ö k, kisebbszerüek, nemkülönben különféle szinü (indiai) ü v e g - g y ö n g y ö k.

Csont-eszközök.

Csontárak, legtöbb, 100 darabot meghaladó mennyiségben fordultak elő. Ezek leginkább állat-lábszár csontokból készültek.

Csont-vésők is nagy számban fordultak elő. Ezek hasonlóképpen állatcsontokból készültek.

Ide sorozhatók még az oldalborda csontból készült l a p á t i d o m ú, — és szinte a mostani levélsimitókhoz hasonló — c s o n t e s z k ö z ö k, melyeknek egyik vége kerek véső alakra élesre kicsiszoltak.

V o n ó k é s alakú csonteszközök is fordultak elő, ezek disznó agyar hasitványból készültek, félkör alakuak, többnyire külső körrészeik élesre csiszoltak.

L ó f o g b ó l k é s z ü l t s i m i t ó - e s z k ö z ö k is találtattak, melyeknek koronája és egyik kidomborodó felső oldal része s i m á r a c s i s z o l t.

Ilyen lófogak, valamint kutya-, farkas- és egyéb állatfogak átfurva is találtattak.

C s o n t - d á r d a - l á n d z s a - é s n y i l - h e g y e k, általában agancs-végekből készültek.

C s o n t - k a l a p á c s o k, általában szarvas agancsok — csiszolatlan, természetes kérgességü — vastag derekából.

Ezenkivül találtatott Szelevény-Menyasszony parton kalapács féle csonteszköz, kissé meggörbült szarvas-agancs derekából.

C s o n t - f ú r ó k, ezek szarvasagancs ágai, melyeknek vége felé köröskörül bemélyitett dörzsölési kopás látható.

C s o n t é k s z e r - féle különféle alakú találtatott Tóközparton találtatott egy ezüst-tallér nagyságú lapos karika, emberfej koponya csontból, átelleni szélein két helyen átfurva.

S z a r v a s - és ő z - a g a n c s o k, egészen ép és töredezett állapotban.

Á l l a t - k o p o n y á k, á l l a t - c s o n t o k nagy mennyiségben fordultak elő.

M a d á r - c s o n t kevés találtatott, de ezek között van olyan is, mely egyenesen van átvágva, és ezenkivül még egy más bevágási kisérlet nyoma is látható.

Halcsont és szálka, valamint halpikkelyek is, tüzpadok mellett, hamu között találtattak.

T e k n ő c z - c s o n t is fordult elő csekély mennyiségben.

E m b e r - c s o n t v á z és k o p o n y a eddig 27 darab találtatott. Ezeknél azt tapasztaltuk, hogy azok többnyire napkelet felé irányzott lábakkal hanyatt feküdtek, és karjaik mellettök kinyujtva nyugodtak. Kivételt képeztek a Puszta-István házai, ördög-árok melletti, kásahalmi három csontváz közül az egyik nagyobb csontváz, melynek jobb karja feje felé volt felgörbülve.

Két csontvázat pedig ülő helyzetben találtunk. Az egyik a szelevényi Demeterparton, a másik pedig a Menyasszonyparton volt. A Demeterparti csontváz, egy agyaggal kitapasztott fenekü kerek sirgödörben ült, mellette egy átfurott és egy átfuratlan szarvasaganks-kalapács, egy csont dárda-hegy, egy kutyafog, és egy rakás hamu találtatott.

Találtunk Kéménytetőn egy csontváz nélküli ember koponyát, mely be volt horpasztva. Valamint egyes ember koponyákat is, melyek mellett csak nehány csontváz része létezett. Rendkivül vastag koponya darabok is fordultak elő, p. o. mely az alpári várdombon találtatott.

Azon feltünő körülmény, hogy a Menyasszonyparti kőkori telepben, emberi csontvázakat bronztárgyakkal találtunk, azon véleményre vezetett, hogy e kőkori telepbe, a rá következő bronzkorban temetkeztek.

Agyag-edények és egyéb agyag-készitmények.

Ezek — csak két darabnak kivételével — valamennyi csak kézzel, nem pedig korongon készültek, és számuk már is több százra megy, és következő csoportokba osztályozhatók, u. m. nagy hamvveder (urna) féle öblös-edények és fazekak, bögrék, tálak, csészék, szürő-edények,

tön nem más, mint a lélek **félreismerhetlen nyilatkozata**, mely emberben és állatban egyaránt jelentkezik, csakhogy a lélek mennyiségének különböző fokozatához képest.

„Az állatokat — mond Büchner — cselekedeteikben nem közvetlen önmagukban, vagy szellemi szervezetükben rejlő szükségesség, nem vak, akaratlan ösztön vezeti; hanem összehasonlitásokból és következtetésekből eredt megfontolas."

Igaz! És e megfontolás következtében van az is, hogy az oktalan állat kerüli a veszélyt. Innen van az, hogy p. o. a ló a nála tudatlanabb gazdáját vonakodásával igyekszik figyelmeztetni, midőn az őt a veszélybe menni kényszeriti. És nem ritkán mindketten ott is vesznek.

Nemde az állatoknak itt röviden felemlitett tényei, nem öntudatos lelki működésről tesznek-e tanubizonyságot? Nem azt bizonyitják-e ezek, hogy az **ember és állat között nem létezik úr; hanem csak lélek fokozati különbség**; hogy az ember nem egy, az állatoktól teljesen elkülönitett lelki és testi különös sajátságokkal biró lény, hanem csupán folytatása felfelé az állatnak s lelki tökélyénél fogva mintegy betetőzője és a teremtés legremekebb műve az állati élet művének.

E különböző fokozatokban azonban a lélek mindinkább előbbre halad, fejlődik és tökélyesül, önmagától; mignem a tökély véghatárát eléri.

Ezt bizonyitja az ősember, melyből a milliárd éve kig tartott lelki fejlődés lassú processusa után civilisált Európa lett. És meglehet, hogy kedvező éghajlat s nagyobb társulási viszonyok között a Buschmann s a polynesiai szigetek vadlakói is — kik még most beszélni sem tudnak — az évek sok milliói utan ott allandanak, hol most mi vagyunk.

De mi ezen előbbre haladást az állatoknál nem veszszük észre, mert a bölcs Teremtő nem engedé meg, hogy az állatok életébe mélyebben pillanthassunk. Ismereteinket az állatok életéből nem közvetlenül, hanem azoknak csak külselekményeiből szerezzük. Csak kül tapasztalatokra és időszaki összehasonlitásokra vagyunk tehat utalva, hogy megmérhessük a haladást. És hogy eddigelé haladást nem tapasztaltunk, annak oka az, mert azon 3000 év — melynek elejére is csak homályosan emlékezünk — a fejlődés lassú folyamatában oly rövid: hogy a beállott változást észre nem vehettük.

Az állatoknak ezen értelmi képessége fokozatához képest áll elő azoknak szelidsége is, **s e szelidségük** következtében válnak az emberek által használhatókká. Mert tény az, hogy az ember az állatok segitsége nélkül nem lehet s általában állat nélkül minden emberi jóliét és kényelem megszünnék.

* * *

Ha már az állat érez, s tetteiben nem vak kényszerüség, hanem öntudat és megfontolás vezeti, tehát nem önmüködő gép; ha már az ember az állatok segitségére rászorult — a mi megforditva nem áll; ha már azokat hatalma alá hajtotta, — hogy mi jogon, nem tudná megmondani; ha már azoknak munkája után él; ha azokkal táplálkozik: nemde az örök igazság is azt hozza magával, hogy az állatokkal, mint jóltevőinkkel, kiméletesen is bánjunk.

De az ember vagy önző s ezért szenvedélyében nem ismer irgalmat; vagy tudatlan s igy az állatokat élet nélküli gépeknek tekinti.

Az önző látja az állat szenvedését, de kapzsisága elfásulttá teszi; a tudatlan nem látja, mert teljesen vak.

E két körülmény együtt vagy külön adja meg a kulcsot azon lélektani titokhoz, mely szerint az ember előtt nem csak hogy egészen közönyös dolog az **állatkinzás**, de azzal még ünnepélyes mulatságokat is rendez. És ha figyelemmel tekintünk végig az állatfajokon, ugy találjuk, hogy az ember épen az igavonó barmokat, az emberiség e jóltevőit szemelte ki nem csak anyagi hasznául, hanem annak kinjait is gyönyörködéseül.

Igy Spanyolhonnak a száz sebek alatt elhullott bika kiömlő vére és kinos küzdelmei nyujtanak élvet, s a Matadort piaszterrel fizeti. Más államokban a pályatéren kergetett nemes állat: a ló szenvedése szórakoztatja a nyakig jóllakott unalmat, s szerez gazdája számára hazug dicsőséget.

És valóban az igavonó barmoknak jutott ki legjobban az igazságtalan szenvedés!

Igy a ló, habár némelyik eleinte kedvező körülmények között kezdi is meg életének pályáját, igazságtalan sorsát még sem kerüli ki.

Ha a nemes állat a versenytéren sikerrel lett körülkergetve, vagy az elébe vetett akadály általa legyőzve, s tulajdonosára rátapsoltatott az áldicsőség; és ha a hóbort beleunt már őt a Duna és Themse hideg hullámai között tovább gyötörni; ha már ezüstözött szerszámában kiszolgálta a főúri hintót; ha a haza szolgálatából — melyben a hőst oly sok csatán keresztül győzelmesen hordozá, kivel a veszély pillanatában oly sokszor messze kirepült — elbocsáttatott: nem simitja le többé ünnepi keztyü szép serényét, nem öleli át többé büszke fejét szeretőleg az egykori bajtars: megalázva — hóhér kezekre kerül, melyek okos szemeinek világát kioltják, s az egykor oly büszke föt durva ököl és ostornyel ütésekkel illeti, s az egykori örömöt kifejező ostornyel ütésekkel illeti, s az egykori örömöt kifejező nyeritését bánatos nyögés váltja fel, midőn a méltatlan ütések alatt megtört testtel, hideg óljában, a nedves alomra leroskad. És midőn már teljes önmegadással végig vonszolta kinterhes életét; midőn már a hóhér ostora kiszivta minden erejét; midőn már az igából kidőlt: akkor végső jutalma a legfőbb rosz: **az erőszakos halál.**

Hány eset van reá, hogy a kutya — mely gazdáját csak kenyérhajért, az asztalról lehulló morzsalékokért, sok esetben szomjan, dermesztő hidegben is hűségesen szolgálná — a haztól elüzetik, s ha az ahhozi többszöri visszatérés próbaja sikertelenül maradt: mint az embertelenség élő bizonysága, éhség és szomjuságtól gyötörtetve észrevétlenül tántorog a könyörtelen emberek között, bádgyadt szemeivel esdőleg tekintvén fel az emberre, mely az ő meg nem érdemlett szenvedését megérteni nem akarja, vagy megérteni nem képes. És ha az éhség és az utczai árkok mérges posványa teljesen összerombolta egészségét: kinos vonaglások között leheli ki a hűség erényében átszenvedett életét.

Ugyan kérdjük: lehet-e már ezeknél megrenditőbb igazságtalanság?

A humanismus azonban már régibb időtől fogva mélyebben kezde gondolkozni s felismerve az állatokon elkövetett jogtalanságokat, azoknak védelmére kelt: **törvényekkel és egyletekkel igyekezvén véget vetni a további embertelenségeknek.**

Igy lépett közbe hazánkban is az állatok védelmére a bölcs törvényhozas az 1879 ik évben megalkotott XL. t-cz. 86. §-ával.

Igen helyesen: mert miként **Friedrich** mondja: „Jelenleg nem csak igazságtalanság, hanem egyszersmind **szellemi szegénység** félreismerni azon állást, melyet az állatok az emberrel szemközt a természetben elfoglalnak. Ki szellemi s lelki tehetségeiket tagadja, az nem lát mélyebben a természetbe, mint a mennyire épen érzéki szemei hatolnak; az ilyen egyátalában nem hozhat helyes itéletet a szellemi erőkről."

* * *

Jogelv: hogy senki sem kötelezhető lehetetlenségre. Ha már a szellemi élet magaslatán álló és szabad akarattal biró emberre nézve all ezen elv, még inkább állania kell ennek az igába nyügözött tehetetlen állatra nézve!

És daczára ezen elvnek, daczára annak, hogy tényleges törvenyeink vannak: mégis mily napi renden vannak még mindig az állatkinzások!

A durvaságban megkövesült ember alaku szörnyek által előidézett oly kinos látványoknak vagyunk szemtanui mindennap, melyek borzalommal töltik el lelkeinket.

És hogy ez nem puszta állitás, hanem tényeken alapuló igazság: azonnal meg fogunk győződni, ha figyelmünket az állatkinzás egyik legnagyobb mestereire: a Szolnok városi fuvarosokra forditjuk, — kik már rég időtől fogva az állat kinzásról messze földön ismeretesek.

E város fuvarosai — tisztelet talán annak az egykét kivételnek — egy minden emberi érzésből kivetközött, a buta kegyetlenkedés legmagasabb fokán álló oly teremtmény, melyről fogalmat csak az képes szerezni, ki őt az állatkinzás szörnyü munkájával foglalkozása közben megfigyelni kénytelen.

Ő nem tekinti az út járhatlanságát: lovát a legjobb vagy legroszabb útban, a legzordonabb időben egyaránt túlterheli; s ha az eléhezett, elkinzott és beteges állat — mely még az üres szekeret is alig képes vonszolni — a sár tapodása által, vagy a fagyos rög akadályozása miatt megkétszerezett erőt legyőzni nem képes, ha a sárba dől, ha a jégen többször egymásután elbukva, iszonyu terhét a lejtőn felhúzni nem tudja; ha tehát csodát müvelni nem tud: az irgalmat nem ismerő fuvaros pór fáradhatlanul addig kinozza, s fejét sem kiméive addig üti, mig az erejének végső megfeszitésével vagy tehet pár lépést, vagy a kinzás alatt összeroskad.

Valóban borzasztó látvány!

Szegény állat kétségbeesésében mint küzd teljes erejéből a lehetetlenséggel s hóhérja még sem hiszi el!

Csak ki kell lépnünk az utczára s már néha 2—3 irányban is egyszerre, a szokásos ökröndözésszerü és kétségbeejtő durva kiabálások ütik meg füleinket, melyek azt jelentik, hogy ugyan annyi helyen állatkinzással foglalkozik a fuvaros.

Itt egy pár kiéheztetett ló, amott a másik pár, térdig érő sárban vagy a járhatlan fagyos rögben bukdosva küzd az erejét sokkal felülmuló teherrel s veretik irgalmat nem ismerő gazdája által.

A nyomorult nem tudja, hogy a gyengébbnek legyőzése nem dicsőség, az azonni kegyetlenkedés pedig a legvérlázitóbb igazságtalanság!

A gyáva, az elébeztetett, elcsigázott tehetetlen barmon tölti ki oktalan boszuját, s a tigrist, ha meglátná, még csak meg sem merné simogatni.

Általában az itteni állatkinzási szenvedély további jellemzéseül kettőt jegyzünk meg, s aki megfigyeli, ugy is fogja tapasztalni. Az egyik az, hogy az állatkinzás már annyira vérében van az itteni fuvarosnak, hogy lovát — csupa unalomból — még akkor is veri, midőn arra semmi ok nem létezik.

A másik pedig az, hogy bármint tul terhelte is jószágát, őt mindég a teher tetején látja ülni az ember.

Mindenütt történnek az országban állatkinzások, kisebb vagy nagyobb mértékben; de az itteni oly iszonyu, hogy ahoz hasonló csak a fővárosi lehet.

Talán Isten épen azért sujtolja az embert, mert az ő nemes teremtményeivel még mindig ily gonoszul bánik!

Ki meri tagadni, hogy azon óriási szerencsétlenségeknek is, melyek a veszett ebek megmarásából származnak: legtöbb esetben az ebekkeli lelketlen bánásmód az előidéző oka! Rettenetes bosszu a lelketlenségért s a leggyászosabb intelem az emberhez!

Talán Isten boszuja ez: figyelmeztetni akarván ez által az embert a szivébe irott erkölcsi törvényeknek megtartására!

Bizony az ebekkeli szelid bánásmód tekintetében nagyon sokat tanulhatna a czivilizált Európa a czivilizálatlan töröktől és herczegovinaitól!

Felháborodik a jóérzésü ember vére, ha visszagondol a közelebb Szolnokon lefolyt lófuttatás alkalmával előfordult állatkinzás azon productiójára is, melyet egy itteni fiakkeres a vandalismus felülmulhatlan alakjában mutatott be a közönség mulattatására; tehát nyiltan, akadálytalanul és büntetlenül a jelen volt rendőrség szemelátára.

Szemtanuk megbotránkozással állitják, hogy ama bizonyos fiakkeres az egyik lovat, mellette ülő kocsisa pedig a másikat, mig csak a czélponthoz nem értek, teljes erejökből folytonosan és oly kegyetlenül vágták,

---

bronzöntő-minták, agyag-kúpok, orsó-gombok, karikák, szobrocskák, téglák, tüzpadok, és egyéb agyagmüvek.

Nagy hamvveder (urna) féle edények közt legnagyobb kiterjedésü volt egy menyasszonyparti, 90 cm. átmérelü. Ebben találtunk egy homokkőből, nyéllyuk nélkül készült, három szög alakú baltát vagy szekercét; továbbá egy csónak alakú bronzöntő-csésze töredéket, követ, békasót, cseréptöredéket, disznó agyarat, és csonttöredékeket.

Találtattak ezenkivül igen sok, felette vastag, durva minőségü, kezdetleges készitményü nagy agyagedény töredékek.

Fazék féle fületlen kisebb agyagedények is többnyire csak tüznél száritott fekete szinüek.

Bögrék, 80 darabot meghaladó számban, két füllel, egy füllel vagy fül nélkül, különféle nagyság, alak, minőség, szin és czifrázattal találtattak.

Csépa-Téglaházi **szürő-edény** felső része, sürü likacsos és egy csésze alaku edény, melynek thea edényhez hasonló csücse van.

Szelevény-Demeterparti agyagból készült **bronzöntő minta**, gombos fejü hajtü vagy kardmarkolatra, melynek homokos likacsaiban még bronzmaradványok észlelhetők.

Agyag-kupók, többnyire vörösre kiégetve, s néha kormosan, tüzpadok közt találtattak.

Szentesi-Tüzkövesen találtatott egy hosszas hengerded fekete égetett **sárgyurma**; végig atlyukajtva, melyen meglátszanak az ujak benyomatai.

Orsó-gömbök, fekete vagy vörösre kiégetett agyagból készültek.

Agyag-karikák, különféle szinü és nagyságuak, közepén átfurottak.

Agyag-szobrocskák, melyek idomtalan kis állatokat ábrázolnak.

Agyag-formák és téglák, melyek többnyire vörösre kiégetvék, és különféle bemélyitési — vagy domboru czifrázatnak.

Találtunk T.-Ugh-Kéménytetőn, tüzpad és cseréptöredékek alatt, több darab, tetemes vastagságu szárított fekete **föld tábla** töredéket.

Tüzpad darab töredékek több helyen fordultak elő, többeken az elégetett váz melyedési nyomok láthatók.

Bronz tárgyak.

Egy Szelevény-menyasszonyparti, egészen ép és muzeumunkban őrzött, emberi csontváz jobb karján volt egy bronzsodronyból kötélformára csavart nyitott **karperecz**; bal karján lévő bronzkarperecz-féle része sima gömbölyü, fele része pedig bronz sodronnyal körülcsavartt, és kiálló két gombbal diszitett. Jobb kezének mutató ujján egy, kifelé vastag négyszögü, befelé (tenyér felé) vékonyabb **bronz-karika-gyürü**. Bal kezének gyürüs ujján egy kisebb lapos bronz-karikagyürü Ehez hasonló bronz karika-gyürő találtatott ugyanott egy más emberi csontváz ujján; — és egy másik csontváz koponya alatt egy bronzsodrony fonatu karikagyürühöz hasonló **bronz-fülbevaló**.

Ugyanott, egy gyermekcsontváz mellett találtatott egy lapos sodronyból készült **bronz-tekeres ékszer** töredék.

Tisza-Ugh. Parti-major, kétegyházai magaslaton talált urnában volt egy lapos sodronyból készült **bronz-tekeres**.

Szelevény — Menyasszonytparton találtatott — (csontváz nélkül). — egy pár, — egygyüvé rozsdásodott, — **nyitott-bronzuyakék**.

Szelevényi Demeteren talált **bronz-sarló**, egyik oldala lapos, a másik kidomborodó hátgerinczes oldal szélesebb végén egy kiálló bütykövel. Patinája fekete.

T.-Ughi Tisza medrében talált **bronz-kard**, liliomlevél alaku, hegyes, kétélü, pengéjének dereka szalagkéut végignyuló kidomborodó, s vége felé keskenyülő gerinczes, két éle mellett keskeny bemélyitett sár vonul végig

Puszta Istvánháza-Bohonyaparton talált vörös bronz-**lándzsa hegy** 11½ Cm. hosszu.

T.-Ugh-Kéménytetőn találtatott egy **bronz-nyilhegy**.

Ezenkivül van még muzeumunkban néhány bronztárgy, melyeknek lelhelye nem a mi Tisza-Zugunk, ilyenek a többi között:

Egy **bronz-Celt** (bronz-véső) él-vége fokos alaku, és derekának mindkét oldala befelé hajló peremü.

Egy **bronz-hajtü**, vég-gombja hegyes csucsba végződő, és nyelével együtt czifrázott. Lelhelye: Fehérmegyei Pázmánd.

Egy **bronz-kulcs**, mely a jelenlegiektől eltérő alaku, és két darab **bronz-fibula**, szinte Fehérmegyei Pázmándon találtattak.

Vas-tárgyak.

A Tiszu-zugban eddig kevés nevezetesebb vastárgyat találtunk, és pedig Csépán egy egyenes **vas-kardot**, — továbbá Puszta-Gyulán egy középkori **kézi-ágyut**; ezenkivül nehány vassarkantyut, és egyéb vas-eszközöket.

A Tisza Zugon kivül fekvő helyeken talált számos vastárgyaink közt nevezetesebbek:

Fehérmegyei Pázmándon talált **vas-nyilhegy**,

hogy a jelenlevők egy része összeborzadott a vérlázitó brutalitáson.

Hát ez az a civilisatio, az a cultura, a mit hirdetni szeretünk magunk felől? Hát igy tartjuk meg az Isten és az ember törvényeit? Vajjon hát szabados dolog-e ily eszközökkel érni el azt az áldicsőséget, mely tulajdonképen semmi más, mint a természet goromba megerőltetése.

Nagyon sajnos, hogy a törvény csak irva van, de végrehajtója alig találkozik. Talán azt hitte a rendőrség, hogy a lófuttatás különös kiváltsággal bir, hogy annál az állatot akár agyon is szabad kinozni?

Nagyon téves hit! A törvény nálunk nem tesz különbséget, ha vajjon az állatkinzás mulatság illetve áldicsőség hajhászatból vagy mas okból követtetik-e el. Minden körülmények között brutalitás az, s büntetlenül nem volna szabad maradnia.

Angolországra, az alkotmányosság eme dicső hazájára szeretünk igen gyakran hivatkozni; s méltán, mert ez az Angolország törvényeivel őrködik a lófuttatás sorompóinál is, s büntetését nem kerüli el, ki a humanismus határát áthágni merészli.

Nálunk miért ne járhatnánk el hasonlóan?

A törvény meg van, csak végre kell hajtani. Az állatkinzót — kinek cselekedete mind megannyi szégyenfolt a civilisation — fel kell világositani a törvény tilalmáról, és pedig nem kérelemmel, nem szép szóval, nem puszta fenyegetéssel, hanem a törvény kérlelhetlen végrehajtásával.

Nem elég a birónak a törvényt tudni; de szükség, hogy annak végrehajtására birjon is rendithetlen bátorsággal. Haljon meg inkább, hogy sem gyávasága miatt a törvény csak egyszer is végrehajtatlanul maradjon.

Különösen ajánljuk rendőrségünknek, hogy ne engedje magát senki által befolyásoltatni, szakkörében független ő, s felette áll e városban, kivétel nélkül, mindenki nek; mert ő a törvényt képviseli. A biró élő törvény s határozata előtt tartozik meghajolni mindenki. A törvény tartja össze az államot s a törvény megtartása felett a biró őrködik. Mert valamint állam törvény nélkül nem alakulhat, ugy amely állam saját törvényét nem tiszteli, annak kényszer utján is érvényt nem szerez: bizony pusztulásnak indul az. Van rá példa elég — bár ne volna — hazánk történelmében is.

Igen helyesen mondja Garfield: „A kényszer képezi alapját minden törvénynek, legyen az akár emberi, akár isteni. A törvény megszünik törvény lenni, ha kenyszer nincs mögötte".

Nem is szabad uraim türni, hogy a törvénynek érvény ne szereztessék. Nem szabad türni az állatkinzást, ezt az égbe kiáltó istentelenséget, a civilisatio ezen fekete mocskát, azon barbarismust mit e városban a tudatlan és a kapzsi emberek, a civilisatio ezen nyilvános meghazudtolói, legtöbb esetben büntetlenül elkövetnek.

Emelje fel szavát minden nemesebb érzésü honpolgár a védtelen állatok érdekében; *) miként felemelte egykoron ama persa tudós, ki az állatok iránti irgalomra hivta fel az összes emberi nemzetet.

Ne türjük az állatkinzást. Tegyünk jelentést a rendőrségnél a látott, tapasztalt kegyetlenkedések felől, s követeljük a kegyetlenkedő megbüntetését a törvény nevében, s a humanismus érdekében. Igyekezzünk kiirtani városunkban, a zsarnokságot, s ekként tegyük elviselhetővé a szerencsétlen állatoknak amugy is nyomor-teljes életét.

A tanitó urak pedig, kik az ártatlan lélek-képzés magasztos munkájával foglalkoznak, csepegtessék tanitványaiknak még fogékony sziveibe az erényt, a lélek az éltető balzsamát, különösen az erények egyik legnemesebbjét: a szánalom és könyör érzetét, a nyomor és szerencsétlenség tiszteletét s mindenek felett az állatokkali szelid bánás erényét.

*) Minden idevonatkozó közleménynek lapunk nyitva áll. Szerk.

és 4 db. vas-sarkantyu; — ezenkivül van különféle helyen talált 6 db vas-sarkantyu.

A szelevényi és T.-Ughi ásatásainak alkalmával találtunk nagymennyiségü kagylót.

Egy tengeri kagyló is találtatott átfurással. Cső-alaku tengeri-csigák is találtattak, melyek két végei egyenesen átvágottak; — valamint édes-vizi csigák is, de csekély mennyiségben.

Szelevény menyasszonyparti ásatás alkalmával találtunk tüzpadok alatt, megszenesedett buza-, árpa és egyéb apró magvakat felhalmozva; — nem különben fa- és fagyökér maradványokat. Végtére hamu és szén-rétegeket és rakásokat.

Ásatásaink által szerzett régészeti tárgyakon kivül, ajándékozások utján muzeumunkban birunk meg:

Régi érmeket, 1000 darabot megközelitő számban. Ezekből a rómaiaknak egy része rendezve is van, vannak közte magyar érmészeti darabok is, de még rendezetlen állapotban. Továbbá macedoniai, ó-görög, és egyéb érmeink, többnyire bronzban, nehány ezüstben és aranyban is. Van egy tengeri csiga caulink is.

Ezenkivül van régi bankjegy-gyüjteményünk; — valamint 1848/9 ki emlék tárgyaink;

Végül több különféle régészeti tárgyak, p. o. Ma mutcsontok és fogak, aggteleki csepegő kövek és embercsontok, szobrok, fegyverek, eszközök, ruhafélék, ekszer gyürük, pecsétnyomók, pipák, lángszerek, régi okiratok, és nyomtatványok.

Kelt Csépán 1880 deczember 31-én.

Kovách Albert
titkár.

Helyi hirek.

— ***Lapunk t. előfizetői közül azokat, akik netán hátralékban vannak. az uj év közelgésével szükséges elszámolásunk végett kérjük a hátralékok szives beküldésére, valamint az előfizetések megujitására, melyekhez a postautalványok legalkalmasabbak.*** ***Kiadóhivatal.***

— *Lapunk érdekében.* Ez évben még egy szám jelenik meg lapunkból, s azután uj évfolyamba lépünk. A lap szerkesztőségének áll feladatában vonatkozólag a t. közönséghez felhivást intézni s irányelveit elmondani, mi annak idején meg is történik. E helyütt s ez alkalommal csak annyit, miszerint lapunk helybeli állandó munkatársait, munkájuk aránya s értéke szerint jövőre dijazni fogjuk, azonban a helybeli tiszteletpéldányokat a fönebbi oknál fogva beszüntetjük, mit előre tudatunk, nehogy az illetőknek ez feltünő legyen uj év reggelén, ha tán a tiszteletpéldányt nem kapnák. Kérjük tehát ezt tudtul venni s egyszersmind azt, hogy közhaladásunkat szivükön viselő egyének lapunkat becses körükben sziveskedjenek terjeszteni.

— *A tegnapesti hölgyestély*, mint értesülünk, igen jól sikerült. Népes és kedélyes volt. A deczember havi e nemü mulatság 29-én fog megtartatni, melyet a hölgyek és ifjak alig várnak vagyis inkább dobogó szivvel várnak.

— *Szolnok városának* követésre méltó példaként közöljük e helyütt szó szerint Eger város rendőrfőkapitányanak a rend és tisztaságra vonatkozó kiadott szigoru rendeletét, mely igy szól: „Figyelmeztetés. 2613. sz./rk. 1881. A szépészeti szabályok 39-ik §-a alapján figyelmeztetnek a háztulajdonosok, illetve bérlők és gondnokok, hogy a házaik előtt levő jardak, s hol ilyenek nincsenek, a gyalogutak tisztán tartása szabályrendetileg kotelességük, — felhivatnak tehát, hogy azokat a sár és szeméttől naponkint legalább kétszer, a hótól pedig annyiszor, a hányszor szükségesnek mutatkozik, tisztittassák meg, s ha sikamlós, fürész-porral, vagy rostált hamuval hintes ék be. Egyidejüleg köztudomasra hozatik, hogy udvarokból kihordott havat csak a városon kivül a szemetlerakodására mutató táblákkal megjelölt helyeken engedtetik meg lerakni. Az ezzel ellenkezőleg cselekvők a kihágási törvények által szabályozott eljárás alá esnek. Hogy pedig az ohajtott siker bizonyosabban eléressék, más részt a törvénynek is kellő érvény szereztessék, a rendőri hivatal gondoskodni fog, hogy a tapasztalt mulasztások annak idején mindig bejelentessenek, sőt szükség esetén a mulasztók terhére hivatalból is tétessék intézkedés. Eger, 1871. decz 7-én. Grónay Sándor, rendőrfőkapitány." Igy dukalna ez itt, nalunk is, — de mit beszéljünk, mikor maga a város hatósága az, aki a neki pótlás végett visszaadott — az épitkezésre és prostituczióra vonatkozó szabályrendeletet még maig sem terjeszté be a megyéhez, holott azt 1881. évi april hó 30-ig mulhatlanul be kellett volna terjesztenie.

— *Kinevezés.* Az igazságügyminiszter Kerekes Andor dijnokot a szolnoki kir. járásbirósághoz rendszeres irnokká nevezte ki. A szorgalmas fiatal embert üdvözöljük ez alkalommal és sok szerencsét kivánunk palyájához

— *Kimutatás.* A szolnoki rom. kath. egyházban 1881. évi november havában történt születési, halálozási és házassági esetekről. Született: összesen fi 35, nő 37, törvényes fi 29, nő 36, törvénytelen fi 6, nő 1, halva fi 3, nő 1, ketles —, hármas —, meghalt fi 23, nő 19. általánosan: született 72, meghalt 42, házasság köttetett: rom. kath. 27, vegyes 1, összesen 28. Kiadatott Szolnokon, 1881. decz. 2. — Kudelka Gellért, plebános helyettes.

— *Tréfás tolvaj.* Mult héten H. J. méheséből, ismeretlen tettes, 3 köpü méhet orzott el. A tulajdonos kereste, jelentette, s bánkodott köpüi után, — azonban másnap este mily nagy volt meglepetése, midőn a köpüket teljes tartalmukkal, régi helyükön találta. Alig hihető a mai világban, hogy komoly tolvaj avatkozott volna a köpük kezelésébe.

— *Talált gyermek-hulla.* Folyó hó 15-én reggel, a honvédszobor mellett, a hol hetivásárok alkalmával falkában turkálnak a disznók, egy gyermekhullát turtak ki a földből. A rendőrorvosi vizsgálat kideriti, miszerint a hulla idő előtti szülött hullája s alig pár napja ásatott el. A kutatásokban leleményes városi főkapitány maga nyomozza a szivtelen tettest.

— *Megyénk regészeti társulata* müködésének közlését a mai számban véget érő tárcza közleménynyel befejeztük. Csak röviden, kivonatban adhattuk a különben érdekes közleményt, de ez is elegendő arra, miszerint belássa e megye közönsége, hogy a legutóbbi közgyülésen Széll Farkas urnak a megyei régészeti muzeum létesitésére vonatkozó inditványa nem légből kapott alapon nyugszik.

— *Követésre méltó példa.* A legutóbbi közgyülésen inditvány tétetett a bécsi szerencsétlenség alkalmából, hogy Szolnok város részéről a polgármester részvét nyilatkozatot küldjön Bécsváros hatóságához, és egy gyüjtőivet bocsasson ki, melyet a város — körülményeihez képest — egy bizonyos összeggel nyisson meg. Az intézkedés a legmélyebb elismerésre méltó tény levén, adakozásokat nyilvános nyugtázás mellett szerkesztőségünk is elfogad.

— *Egy régi hiány pótlása.* Kóbor ebek lézengése napi látvány Szolnokon. Erről iveket irhatnánk össze naponkint. De most azon kellemes helyzetben vagyunk, miszerint a helyett, hogy e tekintetben bővebben fel szólalnánk, jelezzük magát a minden Demosthenesnél szebben beszélő tényt, mely abból áll, miszerint a város rendőrfőkapitánya jelentést tett a tanácshoz egy gyepmester — sintér — felfogadása s egyidejüleg az iránt, hogy annak rendelkezése alá bocsájtassék egy fedett kutyafogdosó kocsi, hogy a szegény ebek ne verettessenek az utczákon agyon, ami sehogy sem egyeztethető össze Szolnokváros mai helyzetével. Az életre való eszme kezdeményezéseért ezennel, annak kiviteléért pedig előre is üdvözöljük a főkapitány urat, ki vajmi sokat tehet szép feladatánál s jogkörénél fogva e város közhaladása érdekében, s hogy fog is tenni, annak biztositékát az ő erélyében s tényeiben látjuk.

— (*Beküldetett.*) Ha már a postahivatal oly szerencsétlen helyre van elhelyezve, a hol az most áll. legalább gondoskodhatnék az előljáróság az ahozi hozzáférhetésről. Azon egy darab padló, mely a Nerfeld ur boltja előtti árkon átvezet és átjáróul szolgál, nemcsak hogy nem elég széles (alig van egy láb) de még nem is elég hosszu; ugy, hogy ha az ember rajta átment, a sárgödörbe kénytelen lépni. mielőtt a sáros kő-utra felérne. Ha azután az ember a kő-uton valahogy áthatolt, következik a három darab deszkából összetákolt, s a gyermek alatt is inogó meredekes átjáró, melyen — ha az megderesedett vagy megnyálkásodott, csak kapaszkodva és minden vigyázat mellett is nagy bajjal lehet átjutni a gyalogjárdára, mely ismét a kispipáig oly gödrös és elhagyatott állapotban van, hogy az ember ha nem vigyáz, térdig süpped a sár kotyványba. No aztán ide jarul még a sehonnan el nem maradható rondaság, mely a Geiger Dezső boltjától kezdve a fő-utczai boltok előtti árokban egész a postáig, sőt azontúl is naponként szorgalmasan gondoztatik, s hirdeti a civilisátiót. Ehhez járul még a kis pipa bagó levének a gyalogjárdán vérrel vegyitett szappan-lé alakjábani átfolyása. Ez utóbbiak miatt azonban nem azért szólalunk fel, mintha talán az árkoknak szemét és emésztő gödrökké lett átalakitása meggátlását kérnők. Óh nem! Tudjuk azt már régen és biztosan, hogy Szolnokon nincs hatalom, mely azt tehetné; hanem felszólalunk azért, hogy igyekezzék a tisztelt előljáróság annak megszüntetése végett a törvényes tilalmat mielőbb kieszközölni; s felszólalunk azért, hogy ugyanazon tisztelt előljáróság is ébredjen már öntudatára annak, hogy ez igy nem jól van, hogy az árkok csupán az esőviz levezetésére, nem pedig szemét lerakodó helyekül szolgálnak. Felszólalunk végre azért, hogy a tisztelt előljáróság lássa be valahára, hogy az országban már csak Szolnok utczái állanak egyedül a piszokban, s hogy ez eléggé nem kvalifikálható rút szokás egyenesen lenézése és semmibe sem vevése a müvelt embereknek. (Többen.)

Megyei hirek.

— *Halál az oltár előtt.* Tiszaföldváron Csehmann Márton nevü özvegy ember ujra nősülvén, midőn a napokban szive választottjával a templomba volt menendő esküvésre, a templom ajtóban leroskadt s azonnal szörnyet halt.

* *Jászberénybe* Gáspár Jenő szinigazgató e hó végével érkezik meg szintársulatával, hol előadásait megkezdendi.

Kuriozum.

(Magyarul: A szolnoki összes állami tisztviselőknek a kormányhoz benyujtott kérvénye.)

Nagyméltóságu Igazságügy, Pénzügy-és Közlekedésügyi miniszter urak!

Ne méltóztassanak megijedni, nem kérünk mi sem lakbér felemelést — mert azt a szolnoki háztulajdonosok már ugy is felemelték — sem drágasági pótlékot, — mert ezekről meg a szolnoki kofák gondoskodnak, — hanem kérünk szabadulást, miként egykor Izrael népe Egyptomban.

Jól tudjuk, hogy mi vagyunk a népért, nem pedig a nép miértünk; hanem a szolnoki nép is lehetne hozzánk annyi kimélettel, hogy ne kergetne el szántszándékkal bennünket.

Nagyméltósági miniszter urak! örökös csömör és undor lázban szenvedünk mindnyájan. Ebben a Szolnokban oly piszkos ázsiai állapot uralkodik, hogy hozzánk képest a konstántinápolyi, kairoi, avagy a belgrádi csak kis Miska. E betegség ellen a belügyministeri patikában létezik ugyan gyógyszer, de óh fatum! Szolnokon nem találkozik orvos, ki a receptet reá megirná. Más orvos pedig arra jogositva nincsen.

Méltóztassanak tehát jól megfontolni, hogy az állam-hivatalnok sem kutya, s ha más hivatalnok társaink szerencsések oly tiszta városban lakozni, mint milyen p. o. Karczag, Kisujszállás, Czegléd, Kun-Szent-Márton, Félegyháza, Kecskemét, N.-Kőrös s. a. t. miért volnánk mi épen kivételek.

Annálfogva alázattal esedezünk, hogy ha szivökön hordjak nagyméltóságtok csömör lázban szenvedő árva hivatalnokainak sorsát: méltóztassanak minket innen máshová áthelyezni. Inkább fizetésünkből 5%-tólit leengedünk s e mellett még a nyugdijhozi minden igényünkről is lemondunk.

Egyszersmind esedezünk, hogy a törvényszéket se méltóztassanak ide hozni. Maga országgyülési

képviselőnk sem azért igérte meg annak ide hozatala szorgalmazását, mintha a karczagi kir. tvszék tisztviselőit meg akarta volna szomoritani, hanem azért, mert azt itt nehány ember kivánta.

Alázatos javaslatként bátorkodunk előterjeszteni, hogy a vasuti hivatal Czeglédre vagy Ujszászra, a többi állam-hivatalok pedig Török-Szent-Miklósra lennének áthelyezendők. E helyekről is csak ugy el lehet expediálni a vonatokat és egyéb a feleket érdeklő ügyeket, mint Szolnokról.

Igaz, hogy egyiknek sincsen Tiszája, de hát mi köze van az állam-hivatalnak — az egy folyammérnöki hivatal kivételével — a Tiszához. Tisza nélkül az állam el lehet, sőt ha nem volna, még jobb volna, legalább nem érné annyi csapás az országot.

Ha azonban magasabb állam politikai tekintetekből mindez nem volna lehetséges: nem bánjuk mi akár hová méltóztatnak bennünket szétszórni, csakhogy e szemét fészekből szabadulhassunk.

Kik is maradunk Szolnokon: A szolnoki összes állam-hivatalnokok.

Irodalom és művészet.

* „A magyaróvári torna- és vivó-egylet alapszabályai" czimü kis füzet beküldetett szerkesztőségünkhöz. E jeles egyletnek elnöke lapunk fényes tollu munkatársa dr. Sippi Radiczky Jenő, akadémiai tanár, alelnöke gróf Eszterházy Miklós Ernő, jegyzője Jenovai Zoltan. Az alapszabályok miniszteri záradékkal is ellátvák. Az egylet czélja: tornazás és vivás. Alkalmilag közöljük az alapszabályokat, hogy a mi ifjaink is kövessék a jó példat.

* A müvelt gazda közönség, vala mint a mérnökök, épitészek, épitőmesterek, gyárosok és vállalkozók figyelmét az ujév közeledtével el nem mulaszthatjuk felhivni a már 6-ik évfolyamába lépett s gyakorlati irányánál fogva valóban közhasznu „Gazdasági Mérnök" czimü mezőgazdasági és müszaki hetilapra, mely októbertől kezdve a Müszaki Hetilappal egyesülve, az eddiginél nagyobb alakban és terjedelemmel és sokkal diszesebb kiállitásban jelenik meg minden héten, változatos és gazdag tartalommal, képekkel és részletrajzokkal, esetleg külön kő- vagy fénynyomatu rajzmellékletekkel ellátva. — A „Gazdasági mérnök" kiterjeszkedik a mezőgazdaság és a gyakorlati technika minden ágára, s közleményeiben mindenkor azon elv az irányadó, hogy azok a gyakorlati igényeknek s a hazai viszonyoknak teljesen megfelelők legyenek s belőlük ugy a gazda közönség, valamint a mérnök, épitész, épitőmester, gyáros és vállalkozó ugyszólván kézzelfogható hasznot merithessen. Több rovatai közül tájékozásul kiemeljük a következőket. Talajjavitás, növénytermelés, állattenyésztés, vizszabályozás, földöntözés, mezőgazdasági és háziipar, épitő- és gyáripar, találmányok, kérdések és felvilágositások, vállalatok (árlejtések és pályázatok) stb. Minden hónapban közöl egy arczképet és életrajzot a mezőgazdasági és müszaki tudomány és gyakorlat jelesebb művelői soraból. — Előfizetési ára: Egész évre 8 frt, félévre 4 frt, negyedévre 2 frt, mely összeg a „Gazdasági Mérnök kiadóhivatalába (Budapestre) küldendő.

* *Renan Ernő legujabb könyveből*, melylyel a világirodalom ismét gazdagittatott, kitünik, hogy Marc Aurel római császár itt lakott az alföldön, hol egy művet is irt, melyről ezeket mondja Renan: „Marc Aurelt olvasni, nagy igazsággal erősiti lelkünket, de vigaszt nem ad; a lélekben egyszerre hagy maga után fönséggel és egyuttal borzasztó ürt, de melyet nem cserélnénk el a tegteljesebb megelégedésért sem .... A Garam partján felülött kis sátorból keletkezett azon hasonlithatlanul szép könyv, mely Epictetet fölülmulja, azon evangéliuma, kik természetfölötti dolgokban nem hisznek. Egyike alatt ezen hadjáratainak, a magyar alföldön táborozásakor irta Marc Aurél azon gyönyörü könyvének legszebb lapjait, melyekbe egész lelkét bele lehelte. Sátrában egyedül üldögélve, visszagondolt a már öszbe csavarodott uralkodó saját ifjuságára, az örökre eltünt napokra, az örömök, gyönyörök és fájdalmak hiábavalóságára, az élet és halál semmiségére. Alázatos szivvel adja meg magát azon kimondhatlan nagy hatalomnak, a melyet egyszer természetnek, máskor Istennek, majd meg Isteneknek nevez. Lemondásában semmibe veszi a későbbi dicsőséget, kiöl magából minden önzést."

— *Mehner Vilmos* kiadásából ismét több érdekes füzet érkezet hozzánk mutatványkép. „A föld és népei" kitünő müből, melyet a jeles tehetségü György Aladár dolgoz át nagy szorgalommal és hivatottsággal, négy (49—52) füzet küldetett be. E füzetek behatóan foglalkoznak a nyugati európai államokkal; gyönyörü képei — ugy a szövegbe nyomottak, mint a mellékelt aczélmetszetek igazán szemléltetve oktatnak. E nemü hasonló mü nem volt még a magyar olvasó közönség asztalán. A népisme, földrajz stb tudományok népszerüsitésére nagy tényező a mü, melyet sok jelet tulajdonain kivül ára s (egiy füzet csak 30 kr.) ajánlatossá tesz. E mü első két kötete már egészen megjelent s pompás diszkötésben kapható. Beküldetett ugyancsak Mehner vilmos kiadásából a „Képes világtörté net" 60. 61. 62. füzete is a szokásos diszsz s a megszokott csinnal jelentek meg sok a szövegbe nyomott gyönyörü ismertető képpel s képmellékletekkel, a keleti népek történelmét tárgyalva. Mehnernek szerencsés keze volt, midőn e vállalatot alapitotta; ez is egyedüli az összes magyar könyvpiaczon, s az egész magyar literaturában. Ajánljuk a hazai közönség pártfogoló figyelmébe. Egy füzet ára 30 kr. E müből három teljes kötet jelent meg s gyönyörü kötésben kapható. Mindkét munka felette ajánlatos karácsonyi és ujévi ajándékul is. Megrendelhető a kiadónál, (Budapesten, papnövelde-utcza 8. sz) és minden hazai könyvkereskedésben, valamint a könyvügynököknél.

Szolnoki piaczi árak.

Buza legjobb 100 kiló 11.80, közép 10.70, silány 10.—. Kétszeres legjobb 9.50, közép 9.10, silány 8.50. — Rozs legjobb 8.—, közép 7.50, silány 7.—. — Árpa legjobb 6.50, közép 6.—, silány 5.—. — Zab legjobb 7.—, közép 6.50, silány 6.—. — Köles 7.—. Kukoricza 7.—. — Burgonya kilója 4.—. — Szinliszt 100 kiló 22.—. — Zsemle liszt 21.—. — Kenyér 100 kiló 10.—. — Dercze 100 kiló 4.80. — Széna 4.50. — Borsó 100 kiló 16.—. — Lencse 100 kiló 14.—. — Bab 12.—. — Köles kása 10.—. Hajdina —.—. — Buzadara 100 kiló 24.—. — Arpa kása 100 kiló 14.—. — Bor új 1 hectoliter 24 kr., ó bor 30. — Ser 1 hectoliter 22. — Pálinka 1 liter 36. — Bükkfa öle 14.—. — Cserfa 12.— — Tölgy 10.—. — Fenyő köbméter 6.—. — Gyertya nitött, kilója 70 kr. — Közönséges gyertya 60 kr. — Szappan 38 kr. — Marhahus 52 kr. — Juhús 48 kr. — Sertés hus 52 kr. — Szalonna 70 kr. — Disznó-zsir 80 kr. — Marha-zsir 40 kr. — Repcze-olaj 40 kr. — Len-olaj 46 kr. Napszám: férfi, ellátással 50 kr., ellátás nélkül 70 kr. — Nő, ellátással 30 kr., ellátás nélkül 40 kr. — Gyermek, ellátással 20 kr., ellátás nélkül 30 kr.

Vasuti menetrend.

Indulás Szolnokból

Budapestre (Czegléd felé):
4 óra 54 p. éjjel gyorsvonat.
4 óra 23 p. d. u. személyvonat.
3 óra 27 p. hajn. vegyesvonat.
7 óra 09 p. este tehervonat.

Hatvan felé:
5 óra 8 perez éjjel, 5 óra 7 perez d. u.

Arad-Temesvár felé:
10 óra 57 p. d. e., 10 óra 49 p. éjjel.

Püspökladány-Debreczen felé:
11 óra 10 p. d. e., 10 óra 21 p. éjjel, s 12 óra 18 p. éjjel (gyv.

Érkezés Szolnokba:

Budapest-Czegléd felől:
10 óra 05 perez d. e., 10 óra 15 p. éjjel, 12 óra 13 p. éjjel (gyorsv)

Hatvan felől: 10 óra 38 p. d. e. 11 óra 48 p. éjjel.

Arad-Temesvár felől: 4 ó. 45 d. u. 3 ó. 47 p. hajn.

Püspökladány-Debreczen felől: 4 ó. 23. p. d. u. 4 óra 54 p. hajn.

Felelős szerkesztő: Pásztor Ferencz

HIRDETMÉNYEK.

19833.
1881.

Árverési hirdetmény.

Jász-Nagykun-Szolnokmegye bizottságának f. é. 17624. sz. a. kelt határozata folytán a szolnoki Tiszahidvám jövedelme 1882-ik év január 1-től 1883-ik évi január 1-éig egy évi időtartamra bérbe adatik.

Zárt és 600 frt ovadékkal ellátott ajánlatok folyó *1881. évi decz. 23-ának d. e. 11 óráig* alólirtnál nyujtandók be, — a szóbeli árverés ugyanaz nap délelőtti 11 órakor veszi kezdetét, mely után az irásbeli ajánlatok nyilvánosan fel fognak bontatni. A szóbeli árverésen résztvevők szintén 600 frt bánatpénzt tartoznak letenni az árverés kezdetekor.

Az árverési feltételek a megyei igtató hivatalban (megyeszékház 1-sö emelet 36. sz.) a hivatalos órák tartama alatt bárki által megtekinthetők. Ovadékkal el nem látott és határozott, minden kétséget ki nem záró ajánlatok egyszerüen mellőztetni fognak.

Szolnok, 1881. november 30.

Sipos Orbán,
Jász-Nagykun-Szolnokmegye alispánja.

3—3

12. évfolyam. *12. évfolyam.*

MERCUR

hiteles sorsolási értesitője

osztrák magyar és külföldi sorsjegyek, kisorsolható állam- és magán-kötvények, vasutak, gőzhajó- és ipar-részvények kötvények, záloglevelek stb. meg. Folyóirat bank, pénzügyi- és vasutiügyekben.

1882. januar 1 ével uj egész évi előfizetést nyitunk a TIZENKETTEDIK ÉVFOLYAMRA.

A MERCUR magyar-német szöveggel 3—4-szer jelenik meg minden hónapban szükség esetén azonban többször is és pedig minden jelentékenyebb huzás után; tartalmazza könnyen érthető rövidséggel, czélszerü és lajstromi áttekintéssel hiteles sorsolasi jegyzéket valamint a hátralékokat azaz a kisorsolt, de még fel nem vett nyereményeket, ennélfogva értékpapirral biró közönségnek egy nélkülözhetlen közlöny.

Előfizetési ára bérmentve a házhoz hordva vagy postán küdve egész évre 2 frt.

A MERCUR kiadóhivatala **Budapesten** Dorotyautcza 12. Budapesten.

Van szerencsénk az előfizetésre meghivni és kérjük a czimeket tisztán kiirni valamint az utolsó postaállomás megjelölését is. Az összeg beküldése legczélszerübben és legolcsóbban postautalványnyal eszközölhető 2—5

KINTZLER SOMA,

mü-órás Szolnokon.

Ajánlja gazdagon felszerelt óra raktárát, melyben mindennemü jól szabályozott órák kaphatók a következő árjegyzék szerint:

Férfi órák:

Egy ezüst henger óra 4 kővel	6—10 ftig	
» » » » rúgóval	10—11	»
» » » dupla födél	12—15	»
» » » Remontoir	14—20	»
» » horgony óra	13—20	»
» » » Remontoir	18—34	»
Egy arany henger óra	26—40	»
» » horgony óra	30—50	»
» » Remontoir	52—86	»
» » Chronometter	200—400	»

Női órák:

Egy arany heng. 4—8 kővel	20—30 ftig	
» » » Remontoir	30—40	»
» » horgony	46—80	»

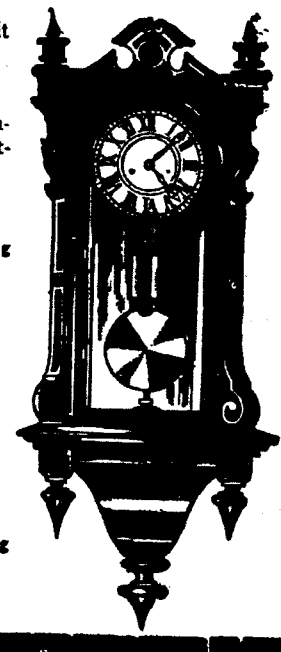

Ezenkivül:
inga-, kép-, játszó-, irodai-, ébresztő-, kakuk- és közönséges fali-órák,
ugyszintén
arany és ezüst lánczok, gyürük, óraboritékok
és
üvegek
nagy választékban stb. stb.

Készit és javit
két évi jótállás mellett.

Cserét minden irányban elfogad. Toronyórák kijavitására és ujak készitésére több évi jótállás mellett vállalkozik.

Vidéki megrendelések pontosan és lelkiismeretesen eszközöltetnek.

Szolnokon, 1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában.

V. évfolyam

52—261.

Szolnok, 1881. deczember 25-én.

Előfizetési ár:
helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve
Egész évre . . 5 frt
Fél » . . 2 » 50 kr.
Negyed » . . 1 » 30 »
Egyes szám ára 10 kr.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK.

KÖZLÖNY

A MEGYEI-, KÖZSÉGI- ÉS TÁRSADALMI ÉLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik hetenkint egyszer
vasárnap
s a vidéki példányok is ugyanakkor postára adatnak.
Szerkesztőség: Szolnok, buzapiacz, 1396. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közleményeken kivül az előfizetési pénzek s minden egyéb díjak is küldendők.
Ide küldendők a postai felszólamlások is (reclamatio.)

Előfizetések és hirdetések
felvétetnek Szolnokon: a szerkesztőségnél, buzapiacz. 1396. sz. alatt s ugyanitt Pásztor Ferencz köz- és váltó-ügyvéd irodájában; Makray László ur üzletében; minden fővárosi hirdetési irodában és bármely kir. postahivatalnál.
Kéziratok
csak ismert kezektől fogadtatnak el s azok vissza nem adatnak.

Hirdetési díjak:
Egy centiméter magasságu háromhasábos szeletnyi térért:
1-szer hirdetve — — — — — — — 20 kr.
2-szer » — — — — — — — 16 »
3-szor » — — — — — — — 12 »

Hirdetések
csak előleges díjazás mellett közöltetnek.
Nyilttéri közleményeknek minden centimeternyi magasságu, három hasábos szeletnyi tere 75 krjával számittatik s ugy a hirdetmények, mint a nyilttéri közlemények beküldőit a kifizetésért feltétlen kötelezettség terheli
Bélyegdij minden beiktatásnál 30 kr.

Az év végén.

Küzdelem között, de nem csüggedetten, ismét megfutott lapunk egy évet, melyet a jelen számmal szerencsésen háta mögé ejt, s megizmosult karokkal várja további küzdelemre az eltünt helyébe támadó ujévet.

És a karok izmai le nem lankadnak a küzdelemben, sőt mindinkább aczélozódnak azok, mint a viadoréi, ki bátor elszánással kezdi s becsülettel végzi be küzdelmét.

Ám lapunk, habár Isten segitségével s müvelt lelkü közönségünk pártfogásával életének hatodik évfolyamába lép, pályája végének ez időt nem jelezzük; mert a tömeges pártolás, melyben eddig részelteték s alapos reményünk van hozzá, hogy továbbra is részeltetni fog: e lap életét — habozás nélkül kimondhatjuk — mindenkorra biztositja.

Nem az önhittség hangján mondjuk ezt. Mi a tények emberei vagyunk s a lapunknak biztositékul szolgáló komoly tényeket vetők egybe ama szavak kimondásánál.

De mig az élet viharzó tengerén lapunk sajkáját odáig kormányozhattuk, hogy az ma horgonyaival megkapaszkodva, biztosan szemlélheti a hullám verdeséseit s a közélet zugó árjának erejével bátran megmérkőzhetik: mennyi kitartásra, mily tartós küzdelemre és mily nagy áldozathozatalra volt szükségünk! Mi mindezt megtettük; mert jól tudtuk, hogy ha férfias kitartással forgatjuk az igazság fegyverét és nem sajnáljuk az anyagi áldozatot sem, akkor lapunk élni fog! S ime, e tudatunk, öt küzdelmes év lezajlásával, gyümölcseit érlelni kezdi; mert lapunkat hatodik évfolyamának második felében, vagy már az első évnegyed lejártával is, hetenkint kétszer fogjuk kiadni, amit vajmi kevés vidéki lap tehet. De mi megteendjük; mert a lapunk iránt eddig nyilvánult bizalomból kifolyó közszükséglet parancsolja ezt nekünk, — még pedig — ami ismét ritkaság — megteendjük a magunk emberségéből.

Ezekben elmondottuk azt, amit kötelességszerüleg t. közönségünkkel szemben lapunk életéről s jövőjéről röviden elmondani lehet és kell, az ötödik év befejeztével.

Most müködésünk irányáról szólunk még röviden. Ez ugyan közismert levén, csak megismételjük, hogy továbbra is az arany közép utat követjük, mely uton haladva, fennen lobogtatjuk továbbra is a köz- és társadalmi élet fölött kibontott zászlót, melyre az igazság, közrend, a közhaladás és független irány fényes szavai vannak felirva.

Küzdünk továbbra is minden nemes ügy mellett, részrehajlatlanul, meggyőződésünk szerint, igazságosan és függetlenül, mint eddig, s a zászlót, melyet fölemeltünk, sem elbukni, sem beszennyezni nem engedjük.

Küzdelmünk nehezebb, de ép azért szivósabb is leend, mint valaha. De mi bátran lépünk sikra jövőben is, és reméljük a győzelmet, mert a mi fegyverünk maga a diadalmaskodó igazság!

Szerkesztőség.

A dohányzás.

Kettős kötelmet teljesitek talán, ha e becses lap hasábjain egy oly dolgot óhajtok szellőztetni, mely szülőt és nem szülőt egyaránt érdekel, vagy legalább kellene érdekelni s ez ama visszaélés, melylyel a korai dohányzást illetőleg tanuló ifjainknál ép ugy, mint az iskola falain kivül levő serdülő nemzedéknél találkozunk.

Mily korlátok között kelljen egy tunuló ifjunak e tekintetben mozognia, azt az iskolai törvény nyiltan kimondja, tudva, mennyire ártalmas, mind lelkileg, mind testileg a korai dohányzás a serdülő ifjunak. De fájdalom, ez csak az iskola küszöbéig terjed s azonkivül csak addig, meddig a tanár éber figyelme kiterjedhet.

Saját szomoru tapasztalat igazolja abbeli állitásomat, hogy az ifju nemzedék nem egyszer szülei szemei előtt dohányzik s a helyett, hogy ezért megdorgáltatnék, nem egyszer büszkesége az apának, hogy az ő fia már dohányozni is tud; pedig ha tudná, hogy ez faja rovására történik, azt hiszem, aligha máskép nem gondolkoznék.

Már pedig elvitázhatlan dolog az, hogy az ifjut a korai dohányzás nemcsak elbutitja, hanem megfosztja amaz életnedvektől, melyekre a fejlődő élet-szerveknek föltétlen szükségük van.

Vonjuk el a szükséges tápnedvet a növénytől, elveszti élénk zöld szinét, elcsenevész s nem egyszer kiszárad, kivész. Igy áll a dolog az ifju nemzedékkel is, a korai dohányzással kiadja magából mindazon tápnedveket, melyekre a fejlődésnél szüksége van. Innét van nagyrészben a sápadt, beesett arcz, homályos tekintet, gyenge idegrendszer, s mi több: a törpeség.

Állitásom igazolására szabadjon az olvasó becses figyelmét felhinom egy oly alkalomadtával, midőn az ifjakat tömegesen láthatni. Alig néhány egészséges arcz kivételével beteges külsővel fog találkozni. Ebben az életmód és az öröklött testszervezeten kivül, nem csekély rész jut a dohányzásnak. De már maga a vegyi összetét is fényesen tanuskodik ama mérgezés mellett, melylyel a korai dohányzás jár. Lássuk ezt közelebbről.

A dohányfüstnek alkatrészei, tudjuk, a nikotin ammoniak, kénköneg, cyan stb. Ezen emlitett alkatrészeken kivül van még egy alkatrész, mely leginkább kiérdemli figyelmünket s ez a szénéleg. A szénéleg ölőereje nagyban függ a szivar alakjától, nagyságától, anyagától, s ha pipa használtatott, a tömés milyenségétől. A dohányzás alkalmából a fennemlitett szénéleg képződést illetve nem szabad számitásunkból kihagyni ama léghuzamot — szippantást — sem, mely a szivar vagy pipa tüzén átmegy: amint ez gyöngébb vagy erősebb, aszerint a szénéleg képződés nagyobb vagy kisebb. Tudjuk azonban az élettanból, hogy a beszitt lég a tüdőbe vezettetik s igy be kell ismernünk, hogy itt szénéleg mérgezés jő létre, melynek hogy mily befolyása van a fejlődő idegrendszerre, kiki tudhatja.

Minél ügyetlenebb a dohányzó, annál jobban képződik a szénéleg s igy a dohányzás adója annál nagyobb. Ezt azonban az ifju, ki csak a jelent uralja, s a jövővel vajmi keveset vagy épen nem törődik, felfogni nem képes. Mi vagyunk hivatva, élemedettebbek s különösen ti kedves szülők és gyámok az ifju nem-

TÁRCZA.

Ismeretlen csillagok.

(—o—) Ötvennégy esztendeig mindig „kutyán szántott, és mindig macskán boronált" . . .

Tegezte az egész várost s magázta az egész város. Hetvenöt éven át sokat tanult, sokat megpróbált, sokat ismert, — de egyről fogalma sem volt — a betegségről.

Papeszemet soha sem viselt, pedig mindig olvasott, ha szerét tehette. És tehette, mert e nagy életkoron keresztül minden reggel három órakor kelt s elég ideje volt ahoz is. Nyáron este kilencz órakor, télen nyolczkor mindig lefeküdt. Hort. pálinkát, szeszes italt soha sem ivott — csak vizet, tehát józan volt minden tettében-dolgában, — pedig be sok dolga volt! . . .

* * *

Miféle csillag ez? Kérdezik talán. Olyan csillag, mely nem az égen, és mégis az embereknek világit. Azon csillagok közé tartozik, kik észrevétlenül bár, de mindennap megfutják pályájukat, mig az élet egéről le nem hullanak. S megfutják oly kimérten, oly biztosan, oly jóltevőleg, mint azok ott az égen, örök világukkal.

Azon csillagok közé tartozik, kik az ész fényével és becsületes lelkük igaz sugarával ragyognak maguk körül és világitanak embertársaiknak, hogy azok is lássanak... De a nagyvilág nem ismeri őket. Ezért ismeretlen csillagok ők! — És hány ilyen ismeretlen csillag futja pályáját — észrevétlenül!?...

Ötvennégy esztendő! Hát biz ez lakadalomnak is sok volna, hát még egy élet-küzdelemnek, oly pályán, mely rendkivüli fáraszto, de melynek tiszta szolgálata az egyént köztisztelet tárgyává szenteli. Nagy és szép feladat ez, s aki ennek megfelel, méltó az emlékezésre is . . .

Nincs nagy neve, nincs nagy hire, — mindössze egy város ismerte csak személyét s emlegeti áldólag egyszerü nevét, melyet a történelem sem vesz át lapjaira. Hanem e helyett a szivek lapjain fündökől neve, — hiszen két-három emberöltőn át ő ápolta ama sziveket.

Méltó reá, hogy neve tisztelettel emlittessék s hogy emléke példaként felállittassék, ott, hol annak hely jutott. E helyet lapunkban jelöltük ki neki.

Klór János! — Egyszerü név, melyet a szomszéd város is alig ismert . . .

Ötvennégy esztendeig nyitogatta ajtaját azon épületnek, melyet iskolának nevezünk, — és ő e hosszu időt kibirta.

Az csak semmi, hogy kibirta, hanem kibirta ugy, hogy ötvennégy éven át soha egyetlenegy tanórát sem mulasztott el! Pedig hány órát kellett neki ez idő alatt kitanitania! És ő kitanitotta mind, példásan, fáradhatlanul, ügyszeretettel, — hiszen még a „fejesemfajt" ennyi idő alatt — egy nagy életen keresztül! Ilyen még a mesében sincs!

Atyja ugy költözött, mint fiatal ügyvéd, még a mult század utóján Kun-Félegyházára, ki egyszersmind az ottani algymnasiumnál is sokáig tanárkodott, — és ott meg is nősült. E frigy gyümölcse volt ez az ismeretlen csillag.

Atyja 80 évig, anyja 96 évig élt, ő pedig 79 évig . . . osztályrészükül az életből 255 év jutott. Három embernek untig elég . . .

Atyjának módjában állott egyetlen figyermekét kitaniltatni, de a fiu, szive hajlamát követve, a tanitói pályára lépett, miután a gymnasium 6 osztályát és a tanitóképző intézetet Budán kitünő sikerrel bevégezte. S már e század elején a félegyházi elemi tanodánál nyilvános pályájára lépett, melyről 54 évi hü szolgálata után tiz napi gyengélkedés megelőzésével, ez év elején mozditotta el a halál.

Nem voltak gyermekei házasságából, de e helyett az egész város fia és leánya volt.

A gyermekek vonásaiból kiolvasta, hogy ki kinek a fia vagy unokája. — „Ez Bárány-fajta, ez Farkas fajta, ez Szabó-fajta, ez Kovács, ez Szijgyártó, — amaz Hollófajta, — hasonlit a szép apjához" — mondogatá iskolaév elején, — „kegyetlen rosz tanuló volt a nagy apja, nem tudom ebből mi lesz!"

Tudta az egész városban: ki hol lakik s ki hogyan birja magát vagyonilag, pedig soha nem ment senki házához kérni, látogatóban is ritkán . . . Otthon mindent föltalált.

* * *

Nyiltszivü, és gyermekded-vig kedelyü, jellemes ember vala, ki az igazat bárkivel szemben — többször nyersebben is — kimondá. Könnyen végzett papjával, birájával, ezekkel a „gyerekekkel," kiket irni-olvasni is ő tanitott.

Tanitványait válogatás nélkül szerette, a resteket serkenté, a gonosz indulatot kérlelhetlenül irtá belőlük, — a jó indulatuaknak pedig valódi „pajtása" volt.

Az igazságszeretet, takarékosság, rend, tisztaság és tiszta hazaszeretet fényes csillagai világiták be életének utait — de el sem is tévedt soha.

Az igazságért élt-halt. — Csekély fizetését utolsó krajczárig ugy be tudta osztani, hogy minden volt szerény házánál, ami szükséges és hasznos; a kéjelmes dolgokkal nem igen törődött, — és oly rendben volt mindene, hogy a fényes paloták megirigyelhették volna a rendet és tisztaságot, mely házát környezé.

Ha tanitványai „megharagiták" az iskolában — mert lobbanékony vérmérsékü vala — összes haragját e szavakkal önté ki: „Csendesen legyetek, kutyán

zelék felvilágositására. Azért mig a tanuló fölött a tanitó a törvény szabta határok között ébren van; ne mulaszszátok el ti sem figyelmeztetni a családi tüzhelynél környezőiteket, a korai dohányzás messze kihatható szomoru következményeire.

Karkecz Alajos.

A mi fajunk társadalmi felségiségéről.

VI.

Az alapjában megrendült magas társadalmi felségiséget tüntetők föl előbbeni czikkünkben. Emlitők alapfeltételeivel s az 1780-as és 1849 utáni létkérdés ellen irányozott nyilt és alattomos támadásokkal együtt. Mondók, hogy a sulyos megpróbáltatás furfangos és ármányos periodusai a nemzeti becsület — s fajunk társadalmi felségiségének diadalára fejlődtek ki s apotheosisuk lett az a szelid, csendes béke, mit a nemes és önérzetes munka jutalmául adnak nemzeteknek s embereknek a róluk gondoskodó istenek.

Ámde változtak a körülmények. Mostoha idők s az abban jött sulyos csapások majdnem minden nemének következtében éppen mi folyvást szegényedtünk. Testvér nemzetiségeink pedig folyvást gazdagodtak. Becsületes uton-módon-e, vagy a jog- s moralerzet emberietlen megvetésével — az mellékes kérdés, — az a tódolog, hogy a mi rovásunkra gazdagodtak. Gazdagodtak s gazdagodnak folyvást és haladnak a müvelődésben is megállapodás nélkül. És annál biztosabban haladnak e téren és kevesebb megerőltetéssel szemben velünk, amennyivel gazdagabbak nálunknál. Mert nemcsak a polgári jogegyenlőség (mint sokan vitatják) mi a haza minden befogadott lakóját felfogositja tehetségeinek értékesitésére, hanem és főleg a hasonlithatlanul előnyösebb anyagi jóllét az a társadalmi emeltyü és alkalom egyszersmind, mi a különfele és közjogilag együvé rendezett nemzetiségek szabad fejlődésében az előnyt és sikert biztositja, kimaradhatlanná teszi.

Igy állván a dolog, nem az többé a fökérdés reánk nézve, hogy századokon át mi voltunk-e a társadalmi felségiség birtokosai, hanem az, hogy miképen maradhatunk továbbra is és folyvást a helyzet urai?

A felelet egyszerü és világos.

Szálljunk versenyre!

Szálljunk nemes versenyre az anyagi és szellemi téren! Az anyagi és szellemi munka öntudatos sürgölődésével és csüggedetlenségével. Ezt diktálja mindnyájunknak mostanában, az erősen kifejlődött individualismus korszakában, társadalmilag megerőtlenitett helyzetünk, ezt javallja nekünk, ezt követeli tőlünk emberi természetünk s rendeltetésünk. A csüggedetlen anyagi és szellemi munkát! Az anyagit, mely magát a konkrét természetet, és a szellemit, mely magát az absztrakt individualitást czélozza. Egyszóval a munkát, mint a valyon s értelmesség socialis küldetésének közvetitőjét, folytonos alkalmát, vagy mint a nemzetgazda, Smith Adám, nevezi „a javak szerzésének főforrását."

Azonban a munka, mint tárgyilagos emberi szorgalom, csak ugy lehet sikeres és a társadalmi felségiség elérését tekintve hivatásszerü, ha ügyességgel, és felosztással van egybekötve s okos tagozatásban is részesül.

Csak az ügyes, helyesen felosztott és okosan tagozatott munka biztositja egyik félnek a másik fölött, egyik fajnak a másikával való versenyében a socialis felségiséget, annak alapföltételeit s az ezekhez fonódott uralkodást, mint más szoval a helyzet urasko-

dásának is szokás nevezni a társadalomtanban.

Egy ügyes munkás-kéz többet és jobbat végez hat ügyetlennél. „Sok kéz, igaz, hamar kész" — de nem következés, hogy annyit érő eredménynyel is, mint egy pár ügyes kéz. Hát még egy társadalom méhkasában a sok ügyes munkás? . . . „Ha igaz, ugymond egyik kitünő publicistánk, hogy ezer tudatlan ember nem pótolhatja egynek a tudományát; ha igaz az, hogy egész rakás ügyetlen vadász sem ejt el annyi vadat, mint egyetlenegy ügyes; ha igaz, hogy kik uszni nem tudnak, bárminagy számmal lepjék is el partját a folyamnak, melyben valaki fuldokol, mégsem használhatnak annyit, mint egyetlenegy ügyes uszó, ugy példahalmozás nélkül megyőződhetünk mindnyáján arról is, hogy a munkának sükere éppen azon ügyességtől függ, mivel munkálkodunk." Az ügyes munkás a legjobban ismeri a siker föltétlen tényezőit, s igy a legokosabban is tudja fölhasználni azokat, mert helyes itélettel, megilletö méltánylattal viseltetik irántuk. Az ügyes munka nem felszeg, nem önző, nem hamiskodó; mert mindezek az emberi attributomok ama gyüfogalomnak variansai, mik a jósikert magukban rejtőztető tényezők s körülmények nemtudásából válnak ki.

Az ügyes munkás és az ügyetlen közötti párhuzamban, ha számitásba veszem még azt a tapasztalatot is, hogy mindkettő életfentartási igénye majdnem egyenlő quantumot követel: legott az ügyes dolgozók előnye amazokéhoz képest hasonlithatlanul szembeötlő lesz. Következőleg fizikai, mint morális hasznavehetőségük kizárólagossága is.

Tehát a socialis előbbkelőség nemes versenyében fajunknak minden más előtt ügyes munkásokra van szüksége.

Ilyen ügyes munkásokat pedig csak a helyes munkafelosztás nevel.

De erről majd más alkalommal.

Dongó Gy. Géza.

IPAR, KERESKEDELEM és KÖZGAZDÁSZAT.

* *Felhivás az iparos ifjakhoz!* A szolnoki iparos ifjusági önképző egylet ügyében három év előtt pendült meg az eszme s vezérférfiainak — kik a mozgalom élére állottak, kik a gondos ápolást igénylő csemetét földbe ültetni akarták — sajnosan kellett tapasztalniok, hogy e város földje még nem jó talaj a csemete megfogamzására, hogy azon üdvös czél kivitelére hivatott fiatal nemzedék még nem képes zászló alá tömörülni. Három hosszu esztendő folyt le azóta és az a nemzedék érezte, hogy az érdekén önmaga által ejtett csorbát minél előbb ki kell köszörülnie és az e czélból, mult vasárnap összehivott értekezlet megmutatta, hogy e tősgyökeres magyar város fiatal iparos osztálya, a nemzet reménye megérett már az eszmére és ha lelkesedése nem szalmatüz, hanem komoly, bensö láng, akkor azt ki is fogja vinni. Az értekezlet mint egy ember mondotta ki az egylet létesitését és már eddig ötvenen sorakoztak a kezdet nehéz feladatainak legyőzésére. Reményünk van, hogy a vasuti gyár fiatalsága is csatlakozik a mozgalomhoz és válvetve epitik föl a testvériség és müvelődés eme templomát. Karácson. másodnapján, hétfön délután ½5 órakor lesz a szervezkedő gyülés, melyhez kivánatos az értelmes fiatalság teljes számának jelenléte, hogy a szervezés fontos feladatát végre állandó siker koronázza. „Az előkészitő bizottság" nevében Szüts Izsó, a szoln. ipartárs. titkára.

Statisztika.

— *Birtokváltozás* a szolnoki kir. jbiróság területén 1881 decz. 1-től decz. 21-ig. — Szolnok: Fridvalszky György és Fridvalszky Anna háza Homályossy Károly javára 901 frtért árverés folytán. — Czinóber Imrének két szölőbeli jutaléka Czinóber Annára 210 frtért. — Deák M. Imre ¼ telke Deák István és Deák Jánosra öröklés folytán. — Morgenstern Leopold fél háza özv. Meiszter Farkasnéra 450 frtért. — Baranyó István örökösei háza Deme István és nejére 600 frtért. — Özv. Szabados Jánosné és Szabados Mária kiskoru háza Barna Pál és nejére 80 frtért. — Horánszky Nándor kis földje Somogyi Józsefre adásvétel utján. — Özv. Omlak Andrásné fél háztelke Lechner József és nejére 75 frtért. — Szathmáry Ferencz háza Pintér István és nejére 1000 frtért. — Hoksári Ferenczné szérüskertje Baresik István s nejére 300 frtért. — Szabados József és neje háza özv. Mores Mártonnéra 200 frtért. — Hoksári Lászlóné háza ifju Csapó Andrásra 250 frtért. Varga Csere Katalin ház és kis föld jutaléka Varga Csere János és nejére 100 frtért. — Seller Ferencz és neje házrésze Uri Szabó Józsefnéra 240 frtért. — Kollárt Anna birtokjutalékai Kollárt Antalra 220 frtért. Fridvalszky Sándor háza Fridvalszky Terézia és ifju Fridvalszky Sándorra átruházás folytán. — Mester István és neje háza Bali Jánosra 470 frtért. T.-Szt.-Miklós: Borsos István és neje háza Bognár János és nejére 250 frtért. — Berger Emanuel és neje háza Gáll János és nejére 200 frtért. — Jakab Pap János háza Jakab Pap István és nejére 200 frtért. — Ujlakán Imre fél házhelye Ujlakán Vinczére örökösödés utján. — Török Ferencz, Mihály Borbála és Zsuzsánna 2 hold 1130 négyszög öl földje Konczi Sándorra 400 frtért. — Barba György és neje tarjáni szölője Fehér János és nejére 100 frtért. — Ladányi János háza Pal Illésre 230 frtért. — Szilágyi Ferencz szölője Kormos Ferencz és nejére 250 frt. — Szabó Elek háza Nyári József tiszafüredi lakosra 1000 frtért. P.-Szakállos: Kormos Ödön és neje szül. Besze Etelka birtoka a török-szt-miklósi takarekpénztár javára 50.000 frtért árverés folytán. — Füzesi Lőrincznek Csorba Bertabeli birtok jutaléka Polgár Mihály és nejére itélet folytán. Tisza-Földvár: Kuki Péter házjutaléka nejére Molnár Erzsébetnére örökösödés utján. T.-Püspöki: Bódi József háza Nagy Antalra 150 frtért. Puszta-Jenö: Ijju Mészáros Andrásné szölője Szabó M. Benjámin és nejére 150 frtért. — Takács Menyhért tagbirtokbeli jutaléka Sipos Andrásné és Ádam Istvánnére 150 frtért. — Szecsei Jánosné kaszálója Sipos Andrásné- és Ádám Istvánnéra 150 frtért. — Czakó Menyhért és Czakó Mária földbirtok jutaléka Kormos P.-Jánosné 200 frtért. Lenfüző István földje Pap István és nejére 400 frtért. Jász-Kara-Jenö: Bathó J. Ferencz és neje háza Bathó J. Istvánra 400 frtért. — Tóth Abrusné tagbirtok jutaléka Tóth Janos és nejére 600 frtért. Cseh Tamási Terézia birtokjutaléka Sipos N. Mihályra csere folytán. T.-Vezseny: Szilágyi Sámuel és Soós Sára szellérállománya és p.-jenöi szölője Szilágyi István és János örököseikre. — Nagy Józsefné háza Verebes Sándorra 240 frtért. Besenyszög: Balázs Gábor háza Csik Gergelynére 525 frtért. Pusztajenö: Gajdos Ferencz és neje 2 hold földje Gajdos Mihálynéra 300 frtért. Nagykürü: Nádas István és testvérei háza Pintér János és nejére 605 frtért. Puszta-Szent-Tamás Schiffbeck Károly 1058 hold földje kiskoru örököseire örökösödés folytán. Linka Mihályné fél szellértelke, Linka Rozália örökösére. Puszta-Alsó-Varsány: Hellsinger Gedeon 24 hold földje Cser Istvánra 3000 frtért. Puszta-Szanda: Özv. Fodor Istvánné 1 hold 268¼ négyszög öl szölőrésze özv. Bagi Andrásnéra 400 frtért.

ántsatok, macskán boronáljatok!" Ezt egy napon át százszor is elmondá. Ezért szántott vennégy évig mindig kutyán és boronált macskán . . .

És ez volt tréfás szójárása is. „Ejnye Vincze, kutyán szánts, macskán boronálj." . . .

Olyan volt, mint az eleven nyolcz óra: mint üté reggel a torony órája a nyolczat, ő benyitott tanterembe, — se korábban, se későbben. — és ez tartott ötvennégy esztendeig. És ami fő: lépést haladt a korral. Késő vénségében is az ujabbkor gyermeke volt.

Bő olvasottsággal s a történelem és földiratban nagy jártassággal rendelkezett; magyarul, németül és latinul egyformán beszélt, és nem ritkán tett oly észrevételeket itt-amott, melyek dicsőségére váltak volna az első diplomatának. De azért politikus nem volt.

Az egész ember három szenvedélyből volt összegyurva: szenvedélyes tanitó, szenvedélyes kertész és szenvedélyes dohányos volt. Naponkint 30 pipa dohányt is elfüstölt „az osztrák birodalom javára", — mint ő mondogatá; de sem a szivart, sem a „trafikdohányt" soha meg nem izlelé. (Most már nem motozzák meg a financzok, kürhatjuk róla.)

Aki nemes gyümölcsöt, nemes szőlőfajt akart látni, az nála föltalálhatta azokat kora ösztől késő tavaszig.

A dinom-dánomnak nem volt barátja, sőt ellensége, hanem a mértékletes mulatságokat, noha ő ott is csak vizet ivott, nem gyülölte, sőt minden évben egyszer nála is volt vendégség: nevenapján, mikor aztán pazar bőkezüséggel állott elő.

Gazdag élettapasztalata sok épületes mondásnak lőn tárháza. Sokszor mondá a fiatalabbnak: „Öcsém, részeg emberre titkot ne bizzál!" „Kártyás emberrel ne barátkozzál". „Őrizkedjél a kétszinü embertől, meg a szinészektől, mert jégre visznek." S száz és száz ezekhez hasonló.

Mikor ötven éves tanitó lett, a korona által is kitüntettetett. De még e kegyet sem kérte sehol. Ugy lepték meg vele, s mikor feltüzték mellére az érdemjelet az oltár előtt, öreg emberek menték kézcsókolására, azok a „rosz gyerekek," kiket 50 év előtt tanitott. — Ezt nevezem en érdemjelnek! . . .

Megtakaritott filléreit, minden magasabb nyerészkedési vágy nélkül oly okosan tudta gyümölcsöztetni, hogy a pénzügyminiszterek példát vehetnének róla. Mert ő, akinek 315, majd később 400 frt évi fizetése volt csak, igen csekély értékü összes örökségét is gyümölcsöztetve, halálával harminczötezer forintot hagyott hátra rokonainak és jótékony czelokra.

Önző világ! Ki az érző szivet s a küzdő embert gunykaczajjal köszöntöd: erre mondj hát kadenciát!

* * *

Részese volt a szabadságharcznak is. Szent hévvel, de nem öndicséröleg beszélte azt nekünk, már felnőtt tanitványainak. Ő arra sem számitott, hogy halála után neve fölemlittetik. De kötelességét akkor is megtette. Tanitott akkor is, de nem az iskolában, hanem mint nemzetőr-kapitány: a „nyomáson" tanitotta hadi gyakorlatra az embereket, kik nehány évvel előbb tanitványai voltak. Pedig ő soha nem volt katona. De akkor az lett. Kora reggeltől késő estig, lámpák mellett is gyakorolta a „gyerekeket", hogy legalább „lépni" és „rohani" tudjanak.

„Egy kettő, egy kettő, állj!" — „Előre, szuronyt szegezz!" — És nézte a lámpánál: ki hogy szedi lábait, mert akkor csak ennyi kellett s kész volt a győzelem. Juj volt annak, ki ügyetlen lépü vala! Ugy ráförmedt, hogy egy csapat ellenséggel fölért dörgedelmes hangja.

Tiz napi idő volt csak a gyakorlatra és ő fáradhatlanul, szazával gyakorolta be a „gyerekeket" a katonai tudomány a-b-c-jére, és kiadta a napi parancsot is, hogy „mielőtt Szenttamás bevételére elindulnank, itthon mondom meg nektek, hogy aki „megretirál" a ráczok előtt, annak én lövöm el a lábát, hogy haza ne jöhessen."

Ilyen táborszernagy volt az én jó öreg barátom, Isten nyugtassa meg halóföldjében.

És ažok a gyerekek mind ott voltak Verbásznál meg Szenttamásnál, és meg nem retiráltak, — csak a szegény Pitner Jóska, az ő mostoha fia esett el, mert mellbe lőtték, tehát ez sem forgatott hátat az ellenségnek, no még a „Vizhányó gyereknek" lőttek el két oldalbordáját, de ezt is megvigasztalta, hogy „ugy kell, mért nem te lőtted agyon azt a szerviánt, bamba!"

Emlékezem reá, mikor visszatértek az alvidékről, édes anyja várta a piaczon. „Jöjjön haza édes anyám, — monda anyjának, megölelve s megcsókolva őt, — megvertük a ráczokat, hála Istennek!"

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Elköltözött öreg barátom! Ki e nehéz életet keresztül szolgáltad becsülettel; ki a haza szabadságának védelmére bátran kiállál, és hiven betöltéd azon kört, hová végzeted által állittatál; ki munkásságodnak választott palyádat oly dicsön megfutád s oly állandóan küzdöttél és szolgáltad az emberiség nagy érdekeit; kit a szeretet, igazság és felvilágosodás tündöklő csillagai vezettek sirod sötét üregeig, hol lelkedet várta az örök fény, s kit én — nem tudom miért — „Ismeretlen csillagnak" nevezék: emlékedet megáldom e sorokban is!

* * *

A szabadságharczból visszahozta „vászonkitlijét és kapczos nadrágját" . . . Selyemben, bársonyban is eltemethették volna, mert telt volna reá. De nekem sokszor mondá, ha kérdezém: „megvan-e még a „kitli" meg a „kapcsos", uram bátyám?" „Meg ám öcsém, azután meg is lesz mig élek, mert a szabadságért harczoltam én abban, — s ha meghalok is — abban temetnek el!"

És — végrendelete szerint — abban temették el!

Országos vásárok.

Megyénkben s a szomszéd megyék közel vidéki városaiban január hóban tartandó nevezetesebb országos vásárok. Alsó-Szt-Györgyön: január 10. (A hétköznapra eső vásárok mindig a megelőző vasárnap tartatnak.) Czegléden: január 15. — Dévaványán: január 17. — Félegyházán: (baromvásárjairól híres) január 20. — Békés-Gyulán: január 25. — Jász-Dósán: január 8. — Jászladányon: január 18. — Mezőturon: január 1. — Nagykátán (barom vásárjairól híres) január 25. — Nagy-Kun-Madarason: január 25. — Pilisen: (Pestmegye) január 5.

Helyi hirek.

— ***Lapunk t. előfizetői közül azokat, akik netán hátralékban vannak, az év lejártával szükséges elelszámolásunk végett kérjük a hátralékok szives beküldésére, valamint az előfizetések megujitására, melyekhez a postautalványok legalkalmasabbak. Kiadóhivatal.***

— *Karácson.* A régi boldog korban szomszéd, koma, sógor, jó barát, apa, fiu, mind összegyültek Karácson szent ünnepére, s mint szerető testvérek, tréfálóztak, nevetgéltek, ártatlanul vigadtak, egy-egy kisvilágot alkotva szerény körükben. Most is igy van ez talán néhol, de csak talán, mert a szigoru idők nyomasztó sulya alatt meggörnyednünk s a családi örömek napjai is sötétebbekké válnak mindinkább, és a csevegő család az ártatlan örömök helyett most azon tanakodik, hogy mennyi adót fizetett már s mennyit fizet még, s vajjon jövőre nem emelik-e fölebb adóját? — Ki meri ennek igazságát tagadni? Alig hisszük, hogy valaki, — mert a rosz korszakok nem engedik meg a tagadást. Bár megengednék. — Jó magyar nép, ki egy ezer esztendőn át ünnepelsz e hazában karácsont, türd békével a rosz napokat is, s vigasztald magad, hogy az, akinek nagy születési ünnepét ülöd, maga a Megváltó is tűrt, szenvedett s végre, hogy az emberiség lelkét szabaddá tegye — kereszthalált halt. Vigasztald magad, hogy voltak már nemzetünknek roszabb napjai is, de a jó isten megsegité, és megsegit téged is, hiszen — boru után derül az ég!

— *A multkori hölgyestély*, ha nem is volt valami tulnépes, de mindenesetre élénk vala. Ott láttuk a hölgyek közül Nagy Ferenczné urhölgyet kedves lika leányával, Kecskéssyné, Szilsz Dávidné, Illéssyné urnőket, utóbbi Róza leányával s Kacz Etelka kisasszonynyal, özv. Nagy Józsefné urnőt Mariska és Ilonka leányaival, stb. Az utolsó hölgyestély január 7-re halasztatott el közkivánatra.

— *A téli égdörgés és villámlás* a ritkaságok közé tartozik. Deczember 21-ikének estéje is ily ritkaságot hozott ránk, midőn 6½ óra tájban beborult s égdörgés és villámlás között elkezdett az eső zuhogni alá. Ebben a nagy idők kis emberek korszakában még az idő is megváltozik, s mig juniusban oly hidegek vannak néha, hogy a fürdő idényt megüli a guta, addig tél közepén menydörög. Egyébiránt máskor is volt ily időjárás. Igy 1860-ik évben vizkereszt napján oly erős menydörgés és villámlás volt Csanádmegyében és Szeged fölött, hogy utóbbi helyen a villám két házat gyujtott meg. Följegyezzük tehát az 1881-ik évi decz. 21-iki időjárást is.

— *Elismeréssel említjük föl* a hatóság abbeli intézkedését, hogy felszólalásunkra, ebben a rut sáros időben, azonnal szigoruan rendelkezett, hogy a Geiger Dezső ur boltjától végig, mindenütt, hol kövezet vezet, ez lesöpretik s napjában e mütétet kétszer is végezteti. Igen helyesen. Hol a jó akaratu figyelmeztetés azonnal ily eredményeket produkál, ott a haladás minden ágához reményt füzhetünk. Azonban ezáltal a tulajdonképi kellemetlenség egyáltalán nincs elháritva, mert a szemét még mindig ott diszeleg az árok hosszában, s felszólalásunk indokát ép e rendetlenségben találja.

— *Ugyancsak elismeréssel* kell fölemlitenünk, miszerint Gulyás József ur tudtán kivül hordatott a szemét, inasa által, a buzapiaczra s nevezett ur szigoruan intézkedett, hogy az többé ne történjék s valóban nem is történik azóta. Multkori kemény hangu ide vonatkozó közleményünk hatályon kivül helyezésére szolgáljon jelen közleményünk s annak bizonyságára, hogy Gulyás urat a vád többé nem illeti. Mi az igazságot lapunkban szegénynek gazdagnak, urnak, iparosnak, boldognak, boldogtalannak, személy válogatás nélkül kiszolgáltatjuk. Mert az igazság a mi fegyverünk.

— *Kuriozum.* „Tekintetes adófelügyelő ur. Alólirott alázattal inditványozám ezen kérvényemet. A nagy tekintetü adófelügyelő ur kegyes szine elé hogy méltóztassék vissza inditványozni azon 3 forint 15 krajczár hadiadót a mit a nagy tekintetü adó felügyelő ur méltóztatott elengedni. Inditványozom ezen kérvényemet. A nagytekintetü adófelügyelő urhoz."

— *Beküldetett.* Érdemes rendőrség és polgármester ur! A Jász-Nagykun-Szolnok f. évi deczember hó 18-iki számában olvastam Eger város rendőr főkapitányának a gyalogjárdák tisztán tartásáról és a hókihordásáról kiadott szabályrendeletét. Ez alkalomból bátor vagyok az érdemes czimhez azon kérdést intézni, hogy hát én az udvaromon felgyült szemetet hova hordathatom ki? Jó lesz-e ha én is — miként polgártársaim — a főutcza árkaiba, vagy a házam előtti gyalogjárda mellé, a megyeháza elébe, vagy a zöldség piaczra rakatom azt le? Ezt azért vagyok bátor kérdezni, mert ha az érdemes czim nem tartaná alkalmasnak az általam most elősorolt helyeket a szemét lerakására: méltóztassék az azoknál alkalmasabb s netalán már kijelölt helyet tudtomra adni, mert nem szeretném, ha a netalán létező tilalomsértés miatt legelőször is engem érne a büntetés. — Egy ujpolgár.

— *Meghivás* közgyülésre. A „szolnoki korcsolya egylet" 1881 deczember 25-én vasárnap delután 3 órakor, Hajdu Sándor megyei jegyző ur hivatalos helyiségében, megyeszékház I. emelet, balra 30. szám, rendkivüli közgyülést tart, melyre a t. tagok ezennel meghivatnak. — Tárgy: 1. egy elnök választása. 2. egy aligazgató és esetleg választmányi tagok választása. 3 jelentés a csarnok (pavillon) felépitéséről. 4. inditványok. Szolnok, 1881 deczember 22-én. Hajdu Sándor sk. alelnök. Dombay Lajos sk. titkár.

— *Beküldetett.* Nyilatkozat. Alulirott tisztviselői kar ezennel kijelenti, hogy a „Jász-Nagykun-Szolnok" czimü helybeli lapnak folyó évi deczember hó 18-iki számában „Kuriozum" czimü rovat alatt, a nagyméltóságu m. kir. pénz- beb és közlekedésügyi miniszteriumokhoz czimezve kérvény alakjában és „állami hivatalnokok" aláirással megjelent közleményt mind tárgya, mind irmodoránál fogva helytelennek, az alakot pedig határozottan illetlennek tartjuk, mert a kérdéses czikk irója alulirottak, mint szintén állami hivatalnokoktól erre vonatkozólag megbizást nem nyervén, tehát az összeség nevében jogtalanul és elég merészen használta az „állami hivatalnokok" szó aláirását. Szolnokon, 1881. deczember hó 23-án. A szolnokon székelő Jász-Nagykun-Szolnokmegye területén működő m. kir. adófelügyelő összes személyzete. (Igen csodálkozunk, hogy egy oly komoly testület, mint az adófelügyelőség személyzete, ama tréfás közleményből országos politikai tőkét akar magának csinálni, s a mesebeli német szerint — karddal megy a tündér délibábnak. Szerk.)

— *A szolnoki kir. járásbiróság* tkvi ügyosztályához irnoki minőségben Simonyi István ó-orsovai kir. járásbirósági irnok helyeztetett át.

— *Sajtohiba igazitás.* A f. évi deczember hó 18-án megjelent lapunk „Állatkinzás" czimü czikkében két hiba csuszott be, melyeket ezennel kiigazitunk. Nevezetesen az emlitett czikknek, a majmokra vonatkozó e kitételében: „Mint figyelmeztetik egymást kiáltásaikkal a közelgő veszélyre, vagy adnak jelt a további menekülésre." A „menekülés" szó helyett „menetelés" értendő. Továbbá ezen később előforduló kitétel: „A gyáva az elétekintett, elcsigázott, tehetetlen barmon tölti ki oktalan boszujá", az ezt követő sor ekként egészitendő ki: „s a tigrist, ha meglátná, megrémülne azt még csak megsem merné simogatni."

Megyei hirek.

* *Jász-Nagykun-Szolnokmegye* ujabb főispánjául Benitzky Ferenczet emlegetik. Eddig e név teljesen ismeretlen volt e megyében.

* *Számadás.* Év utóján mindenki számot vet magával: mit tett jót s rosszat az elmult évben, mit adott ki s mit vett be fedezetül. Ime ez évben utolsó számunkban mi is jelzünk egyetmást. Jól meghallgasd és megolvasd ezt atyámfia, mert a szamok nem hazudnak. Jász-Nagykun-Szolnok megye egyenes államadóban fizetett 1879-ik évben: 1590,961 frt 9½ krt. Ugyanily czimen 1880-ik évben 1593.482 frt 18 krt. Ugyanily czimen 1881-ik évben 1610961 frt 46 krt. Tehát 1879-ik év óta egyenes államiadónk 19,990 frttal, tiz forint hiján 20 ezer forinttal emelkedett és van rá kilátás, hogy 5 év mulva 100 ezer forint lesz a többlet s mig ez igy emelkedik, mi szépecskén alább szállunk. Ezzel is mulathatunk karácsonkor, év utóján, mert ezt is a mi zsebünk állja.

* *Póstarablás.* Jászberényből irják az „E—s-nek: Pénteken este a postai küldöncz hat órakor indittatott el, gyalog, a helybeli postahivatalból, a levélpóstával, a vasuthoz; a küldöncz utközben észrevette még a postahaz közelében, hogy egy ember megy utána, ki őt a Kovács-utcza végén már csaknem utolérte; mohó gyorsasággal sietett a küldöncz után, de hirtelen lassitotta lépéseit, mert kocsi jött szemközt. A vasuti befordulónál ismét közeledett az ismeretlen s csaknem egy irányban haladt vele a másik oldalon, mignem ott, hol a vasuti kuglizó feje van, hirtelen átszökött és fokosával oly erővel ütött a küldöncz fejére, hogy az azonnal elterült, halálos félelemben kiáltva: „Agyon verik a postást! . . ." A merénylő erre még két ütést mért az áldozatra, melyeknek egyike jobb karját, másika hátát érte s azzal elragadva a levélzsákot, kereket oldott. A fájdalomkiáltásokra az alig nehány lépésnyire álló fiakerkocsisok elősiettek; de a helyett, hogy a szökevény után futottak volna, az áldozathoz rohantak s őt a váróterembe vivék, hol azonnal orvosi segélyben részesült. — Az áldozat kissé magához jövén, előadta azt is, hogy a merénylő egy magas, erős testalkatu, feketébe öltözött, rövid kabátu és nagykalapu ember volt. E leirás teljesen ráillik egy idegen, de városunkban időnkint csavargó Mózes Lajos nevezetü egyénségre, kiről az állittatik, hogy a történt rablás után az éjjeli vonattal Szolnok felé Szarvasra utazott. A levélzsák a Budapest felé menő egyszerü és ajánlott leveleket tartalmazá, s pénzes leveleket nem. Az ajánlott levelek egy részét is sikerült megtalálni elszórtan.

* *Besenyszögön*, tegnap volt a községi biró-választás, hogy mi eredménynyel, folyt az le — természetesen — még nem tudhatjuk. A vélemények két jelölt közül csoportosultak, az egyik rész Fejes Pál eddigi birót óhajtotta a biról széken meghagyni, mig a másik párt Lados Balázst akarta a biró pálczával megtisztelni. Nem tartozhatunk egyik párthoz sem, de mégis szeretjük hinni, hogy a koczka Fejes Pál ur részére dült el legyen, ki ezen tisztet 20 év óta ügyes higgadtsággal és ritka szakértelemmel töltötte be.

* *Jászladányi* rendes levelezőnk irja, hogy ott folyó hó 21-én égdörgés és villámlás között mintegy 5—6 perczig tartó jégzápor esett. A jég apró szemü volt, de meglehetősen sürüen hullott.

* *Ez is magyarul van mondva.* Megyénk egyik pénzintézetébe beállit a napokban egy magyar s ilyeténképen kezdi mondókáját: „Engedelmet kérek uram a lábatlanságért. Tegnap voltam már én itt, de a váltóm meg volt hibázva, most hát ki van már egészségesitve."

* *A karczagi kir. törvényszékhez* biróvá Gyenes József ottani albiró neveztetett ki.

* *Mezőturon* a roncsoló toroklob kiütött a gyermekek közöl, mi végből az iskolákat is szüneteltetik. Felhivjuk a szülőket, hogy gyermekeiket óvják a meghüléstől, mely a baj alapjául szolgál.

* *A közönség köréből.* Nyilt levél Jász-Nagykun-Szolnok megye alispánjához nagyságos Sipos Orbán urhoz! E már lefolyásához közelgő 1881-dik év november hó 16-dik napján 5, azaz öt éve mult, midőn Kisujszállás város rendőrkapitánya tekintetes Peteh Gábor ur törvénytelen, igazságtalan és goromba eljárása ellen inditott keresetemben hozott tanácsi végzés elleni fellebbezésem Jász-Nagykun-Szolnok megye köztörvényhozóságához felterjesztetett, s ez ügy mai napig elintézve nincs. Öt év mulva feljogositva érzem magam, hogy igazságszolgáltatást a nyilvánosság előtt követeljek. Tisztelettel maradván Kisujszálláson, decz. 17-én 1881. Nyitrai Lajos, m. k. kisujszallási lakos.*)

Irodalom és művészet.

— Mai számunkhoz mellékelve veszik olvasóink a Franklin-Társulat kiadásában megjelenő hirlapok előfizetési felhivását. Ez utóbbiak között a legrégibb az immár 29-ik évfolyamát élő „Vasárnapi Ujság", mely nagy képes hetilapnak, az olvasó közönség e kipróbált házi barátjának, jövőre legjobb ajánlása, képeinek évről-évre szaporodó száma és szebb kiviteie mellett, kiváló irodalmi erők által kiállitott, folyvást növekedő változatos tartalma, mely teljesen fölöslegessé teszi a magyar közönségnek hasonló külföldi lapok járatását; mig társlapja, a „Politikai Ujdonságok" a politikai heti események gondos és hü összeállitását adja s képes gazdasági melléklappal van bővitve. — A „Képes Néplap" a legolcsóbb hetilap, a kevésbé vagyonosok vasárnapi ujsága, tanulságos és mulattató tartalommal, s a politikát tárgyaló rendes rovattal; ezek kiegészitője a „Világkrónika" czimü képes melléklap, mely eddigi rovatai mellett ujévtől kezdve nagyobb elbeszéléseket és regényeket is fog közölni, s a mely hetiközlönynek ép ugy, mint a Képes Néplap-nak ára félévre csak 1 frt. — Ugyanez iv tartalmazza a „Jugtudományi Közlöny" szaklapnak előfizetési felhivását, továbbá a Franklin Társulat könyvkiadványainak jegyzékét.

Nyilttér.**)

Stefánovits mézeskalácsos, jelenleg czukrász, rólam uton-utfélen, nyilvános helyeken, müvelt emberhez nem illő módon oly dolgokat hiresztel, melyek nem valók.

Miért is őt mindaddig rágalmazónak tekintem s mások is bátran tekinthetik, mig állitásait vagy be nem bizonyitja, vagy nyilvánosan, hirlapban vissza nem vonja. És figyelmeztetem a közönséget, hogy ezen roszszájú embertől őrizkedjék.

Szolnok, 1881. decz. 23-án.

Szathmáry Ferencz.

Szolnoki piaczi árak.

Buza legjobb 100 kiló 11.80, közép 10.70, silány 10.—. Kétszeres legjobb 9.50, közép 9.10, silány 8.50. — Rozs legjobb 8.—, közép 7.50, silány 7.—. — Árpa legjobb 6.50, közép 6.—, silány 5.—. — Zab legjobb 7.—, közép 6.50, silány 6.—. — Köles 7.—. Kukoricza 7.—. — Burgonya kilója 4.—. — Szinliszt 100 kiló 22.—. — Zsemle liszt 21.—. — Kenyér 100 kiló 10.—. — Dercze 100 kiló 4.80. — Széna 4.50. — Borsó 100 kiló 16.—. — Lencse 100 kiló 14.—. — Bab 12.—. — Köles kása 10.—. Hajdina —.—. — Buzadara 100 kiló 24.—. — Árpa kása 100 kiló 14.—. — Bor új 1 hectoliter 24 kr., ó bor 30. — Ser 1 hectoliter 22. — Pálinka 1 liter 36. — Bükkfa öle 14.—. — Cserfa 12.— — Tölgy 10.—. — Fenyő köbméter 6.—. — Gyertya nitött, kilója 70 kr. — Közönséges gyertya 60 kr. — Szappan 38 kr. — Marhahus 52 kr. — Juhús 48 kr. — Sertés hus 52 kr. — Szalonna 70 kr. — Disznó-zsir 80 kr. — Marha-zsir 40 kr. — Repcze-olaj 40 kr. — Len-olaj 46 kr. Napszám: férfi, ellátással 50 kr., ellátás nélkül 70 kr. — Nő, ellátással 30 kr., ellátás nélkül 40 kr. — Gyermek, ellátással 20 kr., ellátás nélkül 30 kr.

---

*) A t. beküldő ur eltévesztette interpellatióját, mert azt az alispán személyéhez intézi, s tőle követel igazságszolgáltatást, holott az alispán nem maga a köztörvény hatóság, melyről beküldő ur beszél ugy e czikkben, mint hozzánk küldött levelében. A köztörvény hatóság, mint erkölcsi testület, és az alispán nem egy és ugyanaz; azért mi nem ezt'juk a czikk tartalmát, noha a beküldő ur ismételt kérésére közöljük is. Legyünk mindenekelőtt igazságosak s jogtalan követelések teljesitését ne kivánjuk az alispántól se, s a köztörvényhatóság mulasztásának védját ne verjük a megye első választott hivatalnokának fejéhez. Szerk.

**) E rovatban közlöttekért nem felelős a Szerk.

Vasuti menetrend.

Indulás Szolnokból

Budapestre (Czegléd felé):
4 óra 54 p. éjjel gyorsvonat.
4 óra 23 p. d. u. személyvonat.
3 óra 27 p. hajn. vegyesvonat
7 óra 09 p. este tehervonat.

Hatvan felé:
5 óra 8 perc éjjel, 5 óra 7 perez d. u.

Arad-Temesvár felé:
10 óra 57 p. d. e., 10 óra 49 p. éjjel.

Püspökladány-Debreczen felé:
11 óra 10 p. d. e., 10 óra 21 p. éjjel, s 12 óra 18 p éjjel (gyv.

Érkezés Szolnokba:

Budapest-Czegléd felől:
10 óra 05 percz d. e., 10 óra 15 p. éjjel, 12 óra 18 p. éjjel (gyorsv)
Hatvan felől: 10 óra 38 p. d. e. 11 óra 48 p. éjjel.
Arad-Temesvár felől: 4 ó. 45 d. u. 8 ó. 47 p. hajn.
Püspökladány-Debreczen felől: 4 ó. 23. p. d. u. 4 óra 54 p. hajn.

Felelős szerkesztő: Pásztor Ferencz

HIRDETMÉNYEK.

Hirdetmény.

Czukrászda.

Van szerencsém a nagyérdemü közönség becses tudomására hozni, miszerint f. é. decz. 28-án, Szolnokon, a vasuti főutczán, nővérem *Visszlay Jánosné házában, szemben a postahivatallal,*

Czukrászdát nyitok.

Mindenféle czukrász-sütemények, csemegék és beſőttek,

friss és kitünő minőségben naponta kaphatók, valamint helybeli és vidéki megrendelések is gyorsan, pontosan és a legjutányosabb árak mellett kiszolgáltatnak.

Ugyszinte reggeli és délutáni kávék és theák, reggelik, likőrek és szilvoriumok a legfinomabb minőségben állnak rendelkezésére a t. fogyasztó közönségnek.

Szolnok, 1881 decz. 22.

Czinóber Anna,
czukrász.

6—1

KINTZLER SOMA,

mü-órás Szolnokon.

Ajánlja gazdagon felszerelt **óraraktárát,** melyben mindennemü jól szabályozott órak kaphatók a következő árjegyzék szerint:

Férfi órák:

Egy ezüst henger óra 4 kővel	6—10 ftig
„ „ „ „ rúgóval	10—11 „
„ „ „ dupla fedél	12—15 „
„ „ „ Remontoir	14—20 „
„ „ horgony óra	13—20 „
„ „ „ Remontoir	18—34 „
Egy arany henger óra	26—40 „
„ „ horgony óra	30—50 „
„ „ Remontoir	52—86 „
„ „ Chronometter	200—400 „

Női órák:

Egy arany heng. 4—8 kővel	20—30 ftig
„ „ „ Remontoir	30—40 „
„ „ horgony	45—80 „

9—10

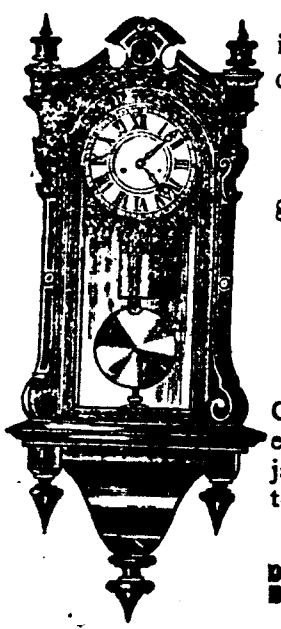

Ezenkivül:
inga-, kép-, játszó-, irodai-, ébresztő-, kakuk- és közönséges fali-órák,
ugyszintén
arany és ezüst lánczok, gyürük, óraboritékok
és
üvegek
nagy választékban stb. stb.

Készit és javit
két évi jótállás mellett.

Cserét minden irányban elfogad. Toronyórák kijavitására és ujak készitésére több évi jótállás mellett vállalkozik.

Vidéki megrendelések pontosan és lelkiismeretesen eszközöltetnek.

12. évfolyam. *12. évfolyam.*

MERCUR

hiteles sorsolási értesitője

osztrák magyar és külföldi sorsjegyek, kisorsolható állam- és magán-kötvények, vasutak, gőzhajó- és ipar-részvények kötvények, záloglevelek stb. meg, Folyóirat bank, pénzügyi- és vasutiügyekben.

1882. január 1-ével uj egész évi előfizetést nyilunk a TIZENKETTEDIK ÉVFOLYAMRA.

A MERCUR magyar-német szöveggel 3—4-szer jelenik meg minden hónapban szükség esetén azonban többször is és pedig minden jelentékenyebb huzás után; tartalmazza könnyen érthető rövidséggel, czélszerü és lajstromi áttekintéssel hiteles sorsolási jegyzéket valamint a hátralékokat azaz a kisorsolt, de még fel nem vett nyereményeket, ennélfogva értékpapirral biró közönségnek egy nélkülözhetlen közlöny.

Előfizetési ára bérmentve a házhoz hordva vagy postán küdve egész évre 2 frt.

A MERCUR kiadóhivatala Budapesten Dorotyautcza 12. Budapesten.

Van szerencsénk az előfizetésre meghivni és kérjük a czimeket tisztán kiirni valamint az utolsó postaállomás megjelölését is. Az összeg beküldése legczélszerübben és legolcsóbban postautalványnyal eszközölhető. 3—5

112. sz.
kgy. 881.

Hirdetmény.

Kun-Szt.-Márton rendezett tanácsu városban a **Körös folyón egy 131 méter hosszu, 7.25. méter** széles közuti fahid épitése **37334 frt 43 kr** költség előirányzattal elhatároztatván, az ehhez szükséges anyagok szállitására és munkák teljesitésére — első sorban az összes vállalatra, azután külön-külön

a) *faanyagokra,*
b) *vasanyagokra,*
c) *festésre,*
d) *ácsmunka, és*
e) *földmunkára*

nyilvános szóbeli és zárt ajánlati árlejtés fog tartatni, Kun-Szt-Márton város közháza nagytermében

1882-ik évi január hó 10-ik napján délelőtt 10 órakor,

mire az árlejtezni kivánók ezennel meghivatnak.

Vállalkozni kivánók tartoznak ugy az összes, mint a részletes árlejtéshez a kikiáltási **ár 10%-kát** az árlejtés megkezdése előtt az árlejtező küldöttség kezéhez készpénzben letenni.

Ugy az összes vállalatra, mint a részletesen külön-külön az anyagok szállitására és munka teljesitésére irásbeli **zárt ajánlatok is elfogadtatnak** 1882-ik év január 10. délelőtti 10 óráig, később érkezettek figyelembe nem vétetnek.

A zárt ajánlatot tevők irásbeli ajánlataikban tartoznak kinyilatkoztatni, hogy a hidtervét, a költségvetést, az általános és részletes feltételeket ismerik, s azoknak magukat alávetik.

A hidterve, a költségvetés, a feltételek a polgármesteri hivatalban bármikor megtekinthetők, sőt kivánatra a *2 frt* irásdij előleges beküldése mellett a vállalkozni kivánóknak azonnal meg is küldetnek.

Felhivatnak vállalkozni kivánók, hogy kellő bélyeggel ellátott irásbeli zárt ajánlataikat a polgármesteri hivatalhoz czimezve következő irással ellátva: *„Ajánlat a Kun-Szt.-Mártoni hidépitésére"* s a szükséges bánompénznek készpénzbeni melléklésével a fentirt nap délelőtti 10 óráig nyujtsák be.

Kelt Kun-Szt-Márton város képviselő testületének 1881. évi deczember hó 18-ik napján tartott közgyülésében.

Ledniczki István,
jegyző.

3—1

Kormos Károly,
főjegyző, mint polgármester helyettes.

Szolnokon, 1881. Nyomatott Hay Fülöp könyvnyomdájában.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK

1881. /5.évf./. jan. 2-dec. 25. 1-52.szám. Teljes.

Rendk. mell.: 1 db: 1.számhoz.